
A.S & Son.

శ్రీ పద్మావతీ దేవి.

పురాణసఙ్ఖ్యా.	పురాణాధ్యాయ క్రోడీకారః.	అధ్యాయసఙ్ఖ్యా.
వారాహపురాణే	తయస్త్రింశ ప్రభృతిద్విషష్టితమ పర్యంతత్రింశదధ్యాయ - ప్రథమప్రభృతి దశ పర్యన్త దశాధ్యాయయోభయాత్మకః ...	౪౦
పాద్మపురాణే	చతుర్వింశప్రభృతి చతుస్త్రింశపర్యన్తైకాదశాధ్యాయాత్మకః	౧౧
గారుడపురాణే	త్రిషష్టితమాఽధ్యాయాత్మకః ...	౧
శైవధర్మే	అష్టచత్వారింశాఽధ్యాయాత్మకః ...	౧
బ్రహ్మాణ్డపురాణే	ప్రథమప్రభృత్యేకాదశపర్యన్తైకాదశాధ్యాయ శ్రీవేఙ్కటేశ సహస్రనామాధ్యాయోభయాత్మకః	౧౨
మార్కణ్డేయపురాణే	ప్రథమప్రభృతి పఞ్చమపర్యన్త పఞ్చాధ్యాయాత్మకః	౫
వామనపురాణే	వింశప్రభృతి చతుశ్చత్వారింశపర్యన్త పఞ్చవింశాధ్యాయాత్మకః	౨౫
బ్రహ్మపురాణే	ప్రథమప్రభృతి దశమపర్యన్త దశాధ్యాయపఞ్చాశైకపఞ్చాశాధ్యాయోభయాత్మకః	౧౨
భవిష్యోత్తరపురాణే	ప్రథమప్రభృతి చతుర్దశాధ్యాయాశీతితమాధ్యాయోభయాత్మకః ...	౧౫
స్కన్దపురాణే	ప్రథమప్రభృతి సప్తదశపర్యన్త సప్తదశాధ్యాయ సప్తత్రింశాధ్యాయోభయాత్మకః	౧౮
స్కాన్దపురాణే	ప్రథమప్రభృతిదశపర్యన్తదశాధ్యాయప్రథమ ద్వితీయోభయాత్మకః ...	౧౨
ఆదిత్యపురాణే	ప్రథమప్రభృతి పఞ్చమపర్యన్త పఞ్చాధ్యాయాత్మకః	౫
	మిళిత్వా సప్తపంచాశదుత్తరశతాధ్యాయాత్మకశ్చ.	
౧౨		౧౫౭

పాస్య పరదేవతా భూతౌపనిషదపరమపురుషోఽహ మేవేతి ధియం సర్వ భూతసాధారణీ మాదధానః - సర్వభూతనిజచరణకమల సమాశ్రయణప్రద ర్శన ముద్రాం దధానేన దక్షిణేన పాణికమలేన సర్వభూతానాం - మదీయ చరణకమలయుగళం సమాశ్రయతే తిచోదనం - నిజచరణకమల సమాశ్రిత సర్వభూత సంసారసాగర జానుదఘ్నతా విశదీకరణముద్రాం దధానేన సవ్యేన పాణికమలేన - మదీయచరణకమలసమాశ్రితానాం సంసారసాగర స్సుతరో భవతీ త్యా వేదనం చ విదధానః - సర్వపాపాని వేం ప్రాహుః కట స్తద్దాహ ఉచ్యత ఇతినిరుక్తనిజనామధేయ వైభవేనైవ సకలభువనవిదిత సర్వపాపహార తాబిరుదస్య శ్రీవేంకటాచలస్యా ప్య ధీశతయాసంపన్నేన శ్రీవేంకటేశ ఇతినామ ధేయేన నిజాం సంసారసాగర సముత్తారణ హేతుం సర్వపాపవిమోక్షణశక్తిం సువ్యక్త మభిదధాన శ్శ్రీవేంకటాచలే కృతనిత్యసన్నిధానః - కలౌ వేంకట నాయక ఇతి స్వావతారమహిమానం సకలభువనవిదితం సమాదధానః - వాత్స ల్యసౌలభ్యసౌశీల్యాది నిజదివ్యకల్యాణగుణగణ మహిమ్నా సర్వభూత దృక్పథ గోచరతా మపి దధాన స్సమింధే ఖలు.

స ఏషభగవాన్ శ్రీ వేంకటాచలాధీశ శ్శ్రీనివాస స్సమం తతః ప్రస్మృమరకలికలుషతిమిర నికర నిరసన కరసముత్తుంగతర శిఖరిశిఖరసముది త్వరమణి దీపవరాయ మాణోఽపి నిజమహి మానభిజ్ఞతయా నిస్సమకలిమ హిమమంద మందాయమాన నిజచరణకమల సమాశ్రయణ వివేకా నఖిలా నపి లోకా నవలోక్య విధిశివశతమఖముఖసుర సనకసనందన ప్రముఖ పరమ యోగికుంభసంభవ ప్రభృతిపరమర్షి శంఖో పరిచరవసు దశరథవియ న్నృప ప్రముఖ రాజర్షి ప్రముఖానేక భక్తజన సంరక్షణ లక్షణ నిరవధిక నిరుపధిక నిస్సమ నిజదివ్య మహిమప్రకాశకై ర్నానావిధ పురాణేతిహా సాద్యంతర్గతై శ్శ్రీవేంకటాచల మాహాత్మ్య గ్రంథై స్సుప్రకటీకృతైః పఠన శ్రవణాది ముఖేన తేషాంశనై శ్శనై ర్నిజచరణకమలసమాశ్రయణ రుచిం సంపిపాదయిషు శ్శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్య గ్రంథానాం కలిబలేన నాస్తిక జనభూయిష్ఠేఽ స్మిన్ ధరామండలే కైశ్చి దపి సంరక్ష్యా స్థాపనేన దుర్లభతయా కథం చిత్క్వచిత్ప్రాప్తా వపి శిథిల శిథిలాయమాన ప్రాచీన తాళపత్ర శ్రీకోశగతా నాం తేషాం దుర్జ్ఞానతయా ప్రాయశో ముద్రితసకల గ్రంథకోశప్రచార బహుళేఽస్మిన్ కాలే ప్రశిథిల ప్రాచీనతాళ పత్రకోశ క్లేశబహుళవీక్షణే కేషాం చి దపి జ్ఞాతు కామనుదయేన తేషాం పఠనశ్రవణయో ర్దుష్కరతాం - అధునా ప్యే తేషాం గ్రంథానాం ముద్రణేనా సంరక్షణే భవిష్యతికాలే సుత రా మేవ విలోపసంభవంచాను సందధాన శ్శ్రద్ధావత్సు కేషుచి ద్భాగవతేషు- తత్ర తత్రవిరళ విరళాయమానానాం ప్రశిథిలతర ప్రాచీన తాళపత్రమయ

శ్రీవేంకటాచల మాహాత్మ్య శ్రీ కోశసంరక్షణ శ్రద్ధాళూనాం సజ్జనానాం సకాశా చ్ఛిన్నకోశా౯ సంగృహ్య మహతా ప్రయాసేన సంశోధ్య ముద్రణాయ ప్రయతమానేషు - నిజదివ్యాలయ గోపురమండప ప్రాకార దివ్యభూషణ దివ్యోత్సవ కోశాగారాది ప్రణయన పరిపాలన ప్రముఖనిఖిలకైంకర్య ధురంధరస్య నిజకటాక్ష విశేషమంతరేణా నితరజనసులభ విష్వక్సేన ముద్రాధికారిణో భగవాన్దాసనామధేయస్య వైరాగిగణాధిపస్యచిత్తరంగభువ మధిరుహ్యా తస్మిన్నైవ నిజభాండాగార ద్రవ్యైరేవ చేతరనిజకైంకర్య వదిద మపి శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య గ్రంధ ముద్రణరూపం కైంకర్యం నిర్వర్త౯యితుకామః - అవశ్య కర్తవ్యతయా తదా తదా భాగవతైరా వేద్యమాన మిద మపి కైంకర్యం తస్మై రోచయామాస - తతశ్చ సభగవాన్దాస ఇత్థం శ్రీనివాససంచోదితాంతరంగ ఐహికాముష్మికాపేక్షిత సకలపురుషార్థ౯సాథ౯నిర్వహణధూర్వహతయా సకలజనమహోపకారకం భగవద్గుణ చరిత్రశ్రవణ సతతబద్ధ శ్రద్ధభగవద్భక్త గణపరమప్రాణభూతం సకలసహృదయజనహృదయంగమం శ్రీవేంకటాచల మాహాత్మ్యగ్రంధజాత మిదం శ్రీవేంకటనాథ దివ్యభాండాగార ద్రవిణం ప్రసన్నన మనసాప్రదా పయన్ముది తమనా ముద్రాపయామాస.

తతస్సమయాంతరే సింహాసన మదసీయ మధిరూఢః శ్రీమా౯ రామకిశోర దాససమాఖ్యో మహంతు వర్యః పునస్సమ్ముద్ర్య కోశ మిమమ్ ప్రమోదయామాస భక్తజనమ్. సంప్రతి త దేవ సింహాసన మలంకుర్వాణః శ్రీమహంతు ప్రయాగ దాసమహంతువర్యః పూర్వముద్రితేషు వేంకటాచల మహాత్మ్య కోశేషు సామస్త్యేన గ్రాహకైర్గృహీతేషు ఇదానీం తృతీయ పర్యాయే త మేవ మాహాత్మ్యగ్రంథం సమ్యక్పరిశోధ్య సమ్ముద్ర్య భక్తవన పరితోషమాధత్తే తరామ్॥

అస్మింశ్చ తృతీయ సంస్కారే లేఖకాదికృతాః భ్రంశాః క్వచిత్ క్వచిత్ భవేయుః. మహాంత స్తు తా న పరిగణయ్య గ్రంథముద్రణేన ప్రకటిత భగవన్మాహాత్మ్యాను భవతుంది లాంతః కరణాః తా మిమామ్ మహాశయ యస్య భాగవతజన సేవా మను గృహ్ణీయు రితి శమ్ ॥

అస్మింశ్చ గ్రంథజాతే నానా దేశానీతా౯ ప్రాచీనా ననేకా౯ప్రశిథిలాయమానా౯ కోశా నవలోక్య యథామతి సంశోధ్య ముద్రితే తత్ర తత్ర యద్యపభ్రంశో విద్యేత - తదా తదపరామర్శమూలో మామకీ నదోషస్సద్భిః క్షంతవ్యః - ప్రత్యుత మహతాప్రయాసేన దుర్లభ మిదం గ్రంథజాతం సంపాద్య యథాశక్తి పరిష్కృత్య ముద్రిత మితి గుణ మేవ పరామృశంత స్సంత

స్సంతుష్యంతు - గుణదోషౌ బుధో గృహ్ణ న్నిందుక్ష్వేళా వివే శ్వరః - శిరసా శ్లాఘతేపూర్వం పరం కంఠేనియచ్ఛతీ తి హి సతాం శీలం - అతః - అసహ స్రాక్షేణా సర్వజ్ఞేనా సర్వశక్తి నా చ మయా యథామతి యథాశక్తి లోచ నాభ్యాం బహుళదత్తావధానాభ్యా మపి నిరీక్షణే ఉపశ్యమవర్జ నీయస మాపతి తే ష్వపభ్రంశేషు క్షమైవ సతా ముచితే తి సంప్రార్థయామి.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య విషయసూచికా.

శ్రీవారాహపురాణప్రథమభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

ఇతి శ్రీవారాహపురాణప్రథమభాగవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీవారాహపురాణద్వితీయభాగవిషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

ఇతి వారాహపురాణద్వితీయభాగవిషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీపాద్మపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య - విషయానుక్రమణికా.

శ్రీగారుడపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

శ్రీహరివంశాన్తర్గత శ్రీశేషధర్మ విషయానుక్రమణికా.

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య - విషయానుక్రమణికా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా సమాప్తా

శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీవామనపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తర పురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

అథస్కన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

ఇతి స్కందపురాణప్రథమభాగాంతర్గతవిషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

అథస్కందపురాణద్వితీయభాగాంతర్గత విషయానుక్రమణికా.

ఇతి స్కందపురాణ ద్వితీయభాగాంతర్గతవిషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

అథస్కాన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

ఇతి స్కాన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

అథ స్కాన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

ఇతి స్కాన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

అథాదిత్యపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

ఇత్యాదిత్యపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

ఇత్థం వరాహాదిద్వాదశపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవిష
యానుక్రమణికా సమాప్తి మగమత్.

ఇత్థం వరాహాదిద్వాదశపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవిష

యానుక్రమణికా సమాప్తి మగమత్.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై పద్మావత్యై నమః.

అథ శ్రీ వా రా హ పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీ వే ఙ్క టా చ ల మా హా త్మ్య మ్

ప్రథమో భాగ ఆరభ్యతే.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్ ।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాస మహం భజే ॥

హరిః ఓమ్.

శ్వేతవారాహకల్పకథనమ్

శ్రీమతే భూవరాహాయ నమః కృత్స్నా వసున్ధరా । ఉద్ధృతా యేన పాతాళా ద్వాసార్థం సర్వదేహినామ్ ॥ ౧ ॥ నమో యజ్ఞవరాహాయ కృష్ణాయ శతబాహవే । నమ స్తే వేదవేదా న్తవపుషే విశ్వరూపిణే ॥ ౨ ॥ **మునయః** ॥ భగవ న్సూత ధ ర్మజ్ఞ వేదవ్యాసకృపానిధే । విష్ణుస్థానేషు స ర్వేషు స్వయంవ్య క్తస్థలేషు చ ॥ ౩ ॥ యత్ర విష్ణో రతిప్రీతి ర్యత్ర సిద్ధ్య న్తి సిద్ధయః । అత్యద్భుతం చ చారిత్రం యత్ర విష్ణోః ప్రవ ర్తతే ॥ ౪ ॥ మనుష్యాణాం చ వసతాం యత్ర దృశ్యో భవే ద్ధరిః । శ్రవణానన్దజనకో వృత్తాన్తో యస్య వా భవేత్ ॥ ౫ ॥ తాదృశం వైష్ణవం క్షేత్ర మద్భుతం ప్రియదర్శనమ్ । అస్మాకం బ్రూహి య చ్ఛ్రుత్వా శ్రోతవ్యాంశో న విద్యతే ॥ ౬ ॥ ఇతి పృష్ట స్తదా సూత స్తపోధ్యానసమాధిమాన్ । ధ్యాత్వా ముహూ ర్తమాత్రం తు ప్రోవాచ మునిస త్తమాన్ ॥ ౭ ॥ **శ్రీసూతః** ॥ అహో పృష్ట మపూర్వం చ కౌతుకం భవతా మహో । మమాపి వాఞ్ఛా మహతీ వ క్తుం తత్తు వదామి వః ॥ ౮ ॥ శృణుధ్వం మునయో యూయం సావధానతయా త్విమమ్ । క్రీడారసేషు స క్తస్య హరేః క్రీడాసమన్వితమ్ ॥ ౯ ॥ వివిధై స్తస్య చారిత్రై రుపేతం సర్వసిద్ధిదమ్ । సర్వై శ్వర్యకరం నృణాం సర్వాశ్చర్యప్రదం శుభమ్ ॥

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై పద్మావత్యై నమః.

అథ శ్రీవారాహపురాణాన్తర్గత

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం

ప్రథమో భాగ ఆరభ్యతే.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాస మహం భజే ॥

హరిః ఓమ్.

శ్వేతవారాహకల్పకథనమ్.

శ్రీమతే భూవరాహాయ నమః కృత్స్నా వసున్ధరా। ఉద్ధృతా యేన పా
తాళా ద్వాసార్థం సర్వదేహినామ్ ॥ ౧ ॥ నమో యజ్ఞవరాహాయ కృష్ణాయ
శతబాహవే। నమస్తే వేదవేదాన్తవపుషే విశ్వరూపిణే ॥ ౨॥ **మునయః** ॥ భగవ
న్సూత ధర్మజ్ఞ వేదవ్యాసకృపానిధే। విష్ణుస్థానేషు సర్వేషు స్వయంవ్యక్తస్థలేషు చ॥
3॥ యత్ర విష్ణో రతిప్రీతి ర్యత్ర సిద్ధ్యన్తి సిద్ధయః। అత్యద్భుతం చ చారిత్రం యత్ర
విష్ణోః ప్రవర్తతే॥ ౪॥ మనుష్యాణాం చ వసతాం యత్ర దృశ్యో భవే ద్ధరిః। శ్రవ
ణానన్దజనకో వృత్తాన్తో యస్య వా భవేత్ ॥ ౫॥ తాదృశం వైష్ణవం క్షేత్ర మద్భు
తం ప్రియదర్శనమ్। అస్మాకం బ్రూహి య చ్ఛ్రుత్వా శ్రోతవ్యాంశో న విద్య
తే ॥ ౬॥ ఇతి పృష్ట స్తదా సూత స్తపోధ్యానసమాధిమాన్। ధ్యాత్వా ముహూ
ర్తమాత్రం తు ప్రోవాచ మునిసత్తమాన్ ॥ ౭ ॥ శ్రీసూతః ॥ అహో పృష్ట మ
పూర్వం చ కౌతుకం భవతా మహో। మమాపి వాఞ్ఛా మహతీ వక్తుం తత్త్వ
ద్వదామి వః ॥ ౮॥ శృణుధ్వం మునయో యూయం సావధానతయా త్విమమ్।
క్రీడారసేషు సక్తస్య హరేః క్రీడాసమన్వితమ్ ॥ ౯ ॥ వివిధై స్తస్య చారిత్రై
సమేతం సర్వసిద్ధిదమ్। సర్వైశ్వర్యకరం నృణాం సర్వాశ్చర్యప్రదం శుభమ్ ॥

౧౦ ॥ పుణ్యాం పవిత్ర మాయుష్యం సర్వమఙ్గళకారకమ్ । వారాహకల్ప వృత్తాన్తం శేషాచలసమాశ్రయమ్ ॥ ౧౧ ॥ పురా హి సాగరై స్సర్వై రేకీభూతే మహీజలే । కల్పాదా భగవా న్విష్ణు ర్వటపత్రసమాశ్రయః ॥ ౧౨ ॥ మహర్లోకం సమాశ్రిత్య స్థితం చ జలసమ్ప్లవమ్ । విచిన్త్య యుగసాహస్రం జలావస్థాన మద్భుతమ్ ॥౧౩ ॥ యథాపూర్వం జగ త్స్రష్టు ముద్యుక్త స్సర్వశక్తిమాన్ ॥ ౧౩౫ ॥ సర్వస్య ధాతా ప్రవరో మహాత్మా, సర్వాత్మగ స్సర్వజగత్స్వరూపః । స ర్వేశ్వర స్సర్వవిధానయత్నం, చకార బుద్ధ్యా తరుణామ్బుజాక్షః ॥ ౧౪౫ ॥ ఇ తీరితా స్తే మునయ స్తదానీం సవిస్మయోత్ఫుల్లహృదమ్బుజా శ్చ । సూతం మహాన్తం మునిసఙ్ఘసేవ్యం త మబ్రువ న్వేదవిదాం వరిష్ఠమ్ ॥ ౧౫౫ ॥ మునయః ॥ అతీతానాగతజ్ఞానప్రకాశితహృదమ్బుజ ॥ ౧౬ ॥ ఉద్యోగాన న్తరం విష్ణుః కృతవా న్కిం రమాపతిః । కీదృశః ప్రళయః కల్ప స్సర్గో వా కీదృశః పునః ॥ ౧౭ ॥ ఏతావ ద్వా జలం కస్మా దాగతం వద సువ్రత । కుత్రవా ధరణీ యాతా గిరయో వా మహోన్నతాః ॥ ౧౮ ॥ తత్సర్వం శంస భగవ ఞ్ఛ్రోతుం కౌతూహలం హి నః । ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ సూత స్తా న్మునిపుఙ్గవాన్ ॥ ౧౯ ॥ సూతః ॥ మునయ శ్శ్రూయతాం పూర్వం సఙ్గ్రహేణ జలాగమః । చతుర్యుగసహస్రాణి ప్రమాణం దివసస్య చ ॥ ౨౦ ॥ నిశాయా*స్తావ దేవాస్య నిర్దిష్ట స్సముయో విధేః । దినావసాన సమయే బ్రహ్మణో భగవా న్రవిః ॥ ౨౧ ॥ సహస్రరశ్మి స్తపతి త్రిమూర్త్యాత్మా త్రిలోచనః । వమ త్యగ్నిం మహాఘోరం ఘర్మదీధితి రంశుభిః॥౨౨॥ కతిచిద్వత్సరానేవం వృష్టి ర్నైవ భవే త్తదా । భూలోకవాసిన స్సర్వే మునయ శ్చ తపోధనాః ॥ ౨౩ ॥ వసేయు ర్జనలోకే హి యావ ద్బ్రహ్మనిశా తదా । వనాని పర్వతా శ్చాపి దగ్ధాః కాలాగ్నినా తదా ॥ ౨౪ ॥ భస్మీభూతా భవ న్త్యేవ వాయు స్సర్వాత్మకో మహాన్ । హాయనా న్కతిచి ద్వాతి పశ్చాన్మేఘా మహాబలాః ॥ ౨౫ ॥ స్థూణాకారా స్సృజ న్త్యేవ తోయధారా స్సమన్తతః । స న్తతం వత్సరా నేవం కతిచి త్తు నిశాముఖే ॥ ౨౬ ॥ ద్రవీభూతా మహాభూమిః పాతాళతలగామినీ । సాగరా స్స న్త చాన్యోన్యం భవేయు స్సంయుతా స్తదా ॥ ౨౭ ॥ మహర్లోకం సమాక్రమ్య తిష్ఠ న్త్యేకోదకా స్తదా । తత్రైవ యుగసాహస్రం బ్రహ్మణ శ్శర్వరీ భవేత్ ॥ ౨౮ ॥ నిశావసానే గోవిన్ద స్సృష్టిస్థిత్యన్తకారకః । చతుర్ముఖశివాశక్యం భూమే రుద్ధరణం హరిః ॥ ౨౯ ॥ క ర్తుకామ స్తదా విష్ణు ర్వటపత్రతలే స్థితః । శ్వేతం వరాహదేహం చ సర్వయజ్ఞమయం శివమ్ ॥ ౩౦ ॥ అతిభీమం మహారౌద్ర మాసాద్య తరసా తదా । ప్రవిశ్య జలమధ్యం తు క్షోభయామాస వై తదా॥ ౩౧॥ సంవ

* ఏవ తావా న్ని.

ర్తమేఘనిర్ఘాతబృంహితం చ వహ న్మహాః । ప్రవివేశ మహాపోత్రీ పాతాళం జలపూరితమ్ ॥ 3౨ ॥ అన్వేషయామాస తదా రసాతల మశేషతః । తత్ర యుద్ధం మహాఘోరం హిరణ్యాక్షసమాశ్రయమ్ ॥ 3౮ ॥ ... పూర్వం చ తుములం రోమహర్షణమ్ । చిరకాలం చ బాహుభ్యాం మల్ల యుద్ధ మవర్తత ॥ 3౮ ॥ తతః క్రుద్ధో మహాపోత్రీ దంష్ట్రాగ్రేణ మహాసుర మ్ । ద్విధా తం పాటయామాస మేరుతుల్యమసౌ ... ॥ 3౫ ॥ ... క్తసమ్ప్లవే నైవ తజ్జలం రక్త మాబభౌ । తద్దృష్ట్వా మునయ స్సర్వే జన లోకనివాసినః ॥ 3౬ ॥ మహ జ్జల మిదం రక్త మద్భుతం కిమిదం భవేత్ । ఇత్యాశ్చర్యవిలోలాక్షా స్సమాధిధ్యానయోగినః ॥ 3౭ ॥ జ్ఞాత్వా శ్వేతవరా హస్య ప్రభావం మునయో స్తుర్వ । తత శ్శ్వేతవరాహ శ్చ పాతాళతలగా మినీమ్ ॥ 3౯ ॥ దంష్ట్రాగ్రేణైవ తాం భూమిం సర్వసత్త్వసమాశ్రితామ్ । ఉద్ధృత్య తరసా పోత్రీ విక్షోభ్య చ మహా జ్జలమ్ ॥ 3౯ ॥ ... శేష స్య భోగోపరి మహాప్రభుః । జనలోకం సమాశ్రిత్య తిష్ఠ ... ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మాదయో దేవగణా స్సిద్ధా శ్చ పరమర్షయః । అస్తువ స్తేన మన్త్రై శ్చ స్తోత్రై శ్చ వివిధైః పరైః ॥ ౪౧ ॥ వవర్షుః పుష్పవర్షాణి ... గణాః । దేవదున్దుభయో నేదు ర్వీణామురజమర్దళాః ॥ ౪౨ ॥ దేవాః ॥ జయ దేవ మహాపోత్రి జ్జయ భూమిధరాఽచ్యుత । హిరణ్యాక్షమహారక్షోవిదారణ విచక్షణ ॥ ౪3 ॥ త్వ మనాది రనన్త శ్చ త్వత్తః పరతరో న హి । త్వమేవ సృష్టికాలేఽపి విధి ర్భూత్వా చతుర్ముఖః ॥ ౪౪ ॥ సృజ స్యేతి జ్జగ త్సర్వం ... విష్ణు స్సమ న్తతః । కాలాగ్నిరుద్రరూపీ చ ... సర్వదమ్ష్ట్ర ॥ ... న్తర్యామీ భవా నేవ సర్వకర్తా త్వమేవ హి । ... బ్రహ్మా ... న జానన్తి సురాస్తవ ॥ ౪౬ ॥ ప్రసీద భగవ న్విష్ణో భూమిం స్థాపయ పూర్వ వత్ । సర్వప్రాణినివాసార్థ మస్తున న్వైబుధప్రజాః ॥ ౪౭ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్వేతవారాహకల్పకథనం నామ త్రయస్త్రింశోధ్యాయః

వైకుణ్ఠా ద్భగవతీక్రీడాచలానయనమ్.

సూతః ॥ తత శ్శ్వేతవరాహ శ్చ స్థాపయిత్వా ధరాం తదా । సాగరా న్సృష్ట లోకాన్సృష్ట చ పూర్వవత్ ॥ ౧ ॥ చతుర్ముఖ ... సృజ పూర్వం యథాజగత్ । ఇ త్యువాచ మహాక్రోడ ... హరిః ॥ ౨ ॥ సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ ... వరాహ దేవ్యోపి లోకానుగ్రహకామ్యయా ॥ 3 ॥ భూమా ... బుద్ధ్యా నిశ్చిత్య మాధవః । గరుడం ప్రేషయామాస గిరి మా

తమ్ ॥ ౪ ॥ వైనతేయ మహాసత్త్వ గచ్ఛ త్వ మతివేగతః । గత్వా తు పరమం ధామ క్రీడాచల మిహానయ ॥ ౫ ॥ సర్వా న్పారిషదాం శ్చాపి విష్వక్సేనముఖా న్సురాన్ । ఇ త్యుక్తో గరుడ స్తూర్ణ ముత్పపాత విహాయసమ్ ॥ ౬ ॥ గతే తు గరుడే తస్మిన్నానేతుం పర్వతోత్తమమ్। పోత్రిరూపీ హరి ర్భూమిం స్థాపయిత్వా చ పూర్వవత్ ॥ ౭ ॥ పద్మాఖ్యాం భూమిం సమాక్రమ్య గోమతీతీర మాగతః । తస్యా స్తు దక్షిణే భాగే షష్టియోజనదూరతః ॥ ౮ ॥ పూర్వాబ్ధేః పశ్చిమే భాగే పఞ్చభి ర్యోజనై ర్యుతే । దేశే పుణ్యజనాకీర్ణే సుకనద్యా స్తథోత్తరే ॥ ౯ ॥ ఆగత్య తస్థౌ దేవోఽపి గరుడాగమనోన్ముఖః । వైనతేయోఽపి పరమం ధామ గత్వా దదర్శ హ ॥ ౧౦ ॥ అప్రాకృత మమేయంచ సర్వరత్నమయం గిరిమ్। హిరణ్మయం మహాశృఙ్గం పఞ్చోపనిషదాత్మకమ్॥౧౧॥ పున్నాగచమ్పకాశోకతాలహిన్తాలశోభితమ్ । సురద్రుమముఖై ర్వృక్షై రన్యైః కాఞ్చనరూపకైః॥ ౧౨॥ శోభితం పక్షిసఙ్ఘై శ్చ శుకకోకిలహంసకైః। శ్రవణానన్దజనకమధురాలాపసమ్భ్రమైః ॥ ౧౩ ॥ మల్లికామాలతీభి శ్చ నన్ద్యావర్తాదిభి స్తథా । లతాభిః పుష్పితాగ్రాభి ర్దివ్యసౌరభశాలిభిః ॥ ౧౪ ॥ సింహశార్దూలమాతఙ్గశరభక్రోడవానరైః। శోభితం కిన్నరీభి శ్చ గాయత్కిన్నరపఙ్క్తిభిః ॥ ౧౫॥ అనేకనిర్ఝరాకీర్ణం మానసాహ్లాదకారకమ్ । ముక్తై ర్నిత్యైః కామరూపై ర్నానారూపై శ్చ సేవితమ్ ॥ ౧౬ ॥ నారాయణగిరిం నామ్నా క్రీడాద్రిం పరమేష్ఠినః । యోజనత్రయవిస్తారం త్రింశద్యోజన మాయతమ్ ॥ ౧౭ ॥ శేషాకారం హరే శ్శేషం శేషిణం సర్వదేహినామ్ । దివ్యాకారం మహాపుణ్యం పశ్యతాం మోక్షదాయకమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఏవంరూపం గిరిశ్రేష్ఠం స్కన్ధదేశే నిధాయ తం । పరివారై రుపేతం చ భగవత్పరిచారకైః॥ ౧౯ ॥ ఆజగామ మహావేగా ద్గరుడః కాఞ్చనప్రభః । తత స్ససమ్భ్రమో వాయు రుదభూ చ్చ విహాయసి ॥ ౨౦ ॥ ధున్వ న్పక్షౌ స్తతో భూమౌ సూర్యకోటి రి వాబభౌ । తేజోరూప స్తత శ్శ్రీమా నాగతో విష్ణువాహనః । ౨౧ ॥ ఆగతం గరుడం వీక్ష్య స్థాపయేహ ఖగేశ్వర । ఇ త్యువాచ హరి స్సోఽపి స్థాపయామాస తం తథా ॥ ౨౨ ॥ తతో గిరిం సమారుహ్య శ్వేతపోత్రీ హరి స్స్థితః । స్వామిపుష్కరిణీతీరే పశ్చిమే పుణ్యకాననే॥ ౨౩ ॥ విమానే విమలే దివ్యే కోటిసూర్యసమప్రభే । అనేకరత్నఖచితగోపురాయుతశోభితే ॥ ౨౪ ॥ రత్నస్తమ్భ సమోపేతశ్రీమహామణిమణ్డపే । వాచా మగోచరే సర్వనయనానన్దకారకే ॥ ౨౫ ॥ తతో జాతు తటే స్వామిపుష్కరిణ్యా స్తు దక్షిణే । మధ్యే విమానం పద్మాక్ష శ్శ్రీనివాసః పరాత్పరః॥౨౬॥ అతిష్ఠ ద్దేవదేవోఽపి శఙ్ఖచక్రగదాధరః॥౨౬½॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యే వైకుణ్ఠాత్క్రీడాచలానయనకథనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః.

భాగ్యశాలినః॥ ౨౨॥ కిన్తు జానన్తి తస్యాస్తు వైభవం నైవ మానుషాః। ప్రాకృతాచలవద్భాతి మానుషాణా మయం గిరిః ॥ ౨౩ ॥ తథాపి తేషాం భక్తిస్తు శుద్ధా భవతి తద్గిరౌ। యస్య యస్య యథా భక్తి స్తస్య సిద్ధిశ్చ తాదృశీ ॥ ౨౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నానం సద్గురోః పాదసేవనమ్। ఏకాదశీవ్రతం చాపి త్రయ మత్యన్తదుర్లభమ్ ॥ ౨౫॥ దుర్లభం మానుషం జన్మ దుర్లభం తత్ర జీవనమ్। స్వామిపుష్కరిణీస్నానం త్రయ మత్యన్త దుర్లభమ్ ॥ ౨౬ ॥ అతస్తస్యాస్తు మాహాత్మ్యం వక్తుం శేషోపి న ప్రభుః। యత్తు స్వామిసరస్స్నానం మహాపాతకనాశనమ్॥ ౨౭॥ తచ్చాపి దృష్టం బహుధా తారకాసురసూదనే। ప్రాయశ్చిత్తప్రవృత్తానాం నరాణాం సులభా త్వియమ్ ॥ ౨౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ పుణ్యా తథా కామ్యప్రదాయినీ। వేఙ్కటాద్రే ర్విశేషేణ దర్శనం య చ్ఛ వర్తతే॥ ౨౯॥ నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం ప్రాయశ్చిత్తం చ తద్భవేత్। విష్ణోః కర్మాణి పశ్యేతి శ్రుతిరేషా సనాతనీ ॥ ౩౦ ॥ నైమిత్తికం తత్కుర్వీత స్వామిపుష్కరిణీతటే। అఙ్గవైకల్యదోషాశ్చ న స్యుస్స్వామిసరస్తటే ॥ ౩౧॥ వాసవాదిష్వమోఘం చ దృష్టం కర్మాఽత్ర దృశ్యతే। బహునేహ కిము క్తేన ధర్మార్థాదిఫలేషు చ ॥ ౩౨ ॥ వాఞ్ఛావతాం మనుష్యాణాం స్త్రీశూద్రాణాం చ పాపినామ్। సాఙ్గకర్మక్రియాఽశక్తనరాణాం చ విశేషతః ॥ ౩౩॥ నాఽన్యా గతి ర్వేఙ్కటాద్రేస్సత్యం సత్యం న సంశయః॥ ౩౪॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవాదికృత శ్వేతవరాహప్రార్థనాదికథనం నామ పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః.

క్రీడాద్రిప్రవిష్టశ్రీవరాహదివ్యవైభవవర్ణనమ్.

మునయః॥ పరావరజ్ఞ సర్వజ్ఞ సర్వభూతహితే రత। మునే సూత మహాభాగ కిఞ్చి త్పృచ్ఛామ తద్వద॥ ౧॥ వరాహరూపీ భగవా న్ధరా ముద్ధృత్య కిం పునః। తద్దైవ శేషశైలేన్ద్రే న్యవస త్కరుణాలయః॥ ౨ ॥ కాలాన్తరే వా తత్రైత్య స్థితవా న్సర్వదా ను కిమ్। అకరోద్వాఽథ కిం తత్ర కిం దత్తం కస్య వా త్వితి॥ ౩॥ సూతః॥ బ్రవీమి తదశేషం చ శృణుధ్వం మునిసత్తమాః। ఆస్థాయ శ్వేతపోత్రిత్వ ముజ్జహార ధరాం యదా ॥ ౪ ॥ తదైవానాయ్య వైకుణ్ఠాదచలం గరుడేన వై। కల్పాదా వేవ భగవాంల్లీలారసమహోదధిః ॥ ౫॥ విహారన్రమయా సార్ధం దరీనిర్ఝరసానుషు। ప్రకాశ శ్చాప్రకాశ శ్చ తిష్ఠత్యేవ సదా గిరౌ॥ ౬॥ యావత్కల్పం వసత్యేవ ప్రోక్తం చ పరమేష్ఠినా। కదాచి త్పుణ్యాశీలేభ్యో దర్శనం వితర త్యసౌ॥ ౭॥ కల్పేకల్పే చ ధరణీ ముద్ధరత్యేవమేవ హి। శ్వేతవారాహరూపేణ ధరణీ చోద్ధృతా యతః ॥ ౮ ॥ శ్వేతవారాహకల్పా

భాగ్యశాలినః ॥ ౨౨ ॥ కిన్తు జానన్తి తస్యాస్తు వైభవం నైవ మానుషాః । ప్రాకృతాచలవద్భాతి మానుషాణామయం గిరిః ॥ ౨౩ ॥ తథాపి తేషాం భక్తిస్తు శుద్ధా భవతి తద్గిరౌ । యస్య యస్య యథా భక్తిస్తస్య సిద్ధిశ్చ తాదృశీ ॥ ౨౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నానం సద్గురోః పాదసేవనమ్ । ఏకాదశీవ్రతం చాపి త్రయమత్యన్తదుర్లభమ్ ॥ ౨౫ ॥ దుర్లభం మానుషం జన్మ దుర్లభం తత్ర జీవనమ్ । స్వామిపుష్కరిణీస్నానం త్రయమత్యన్తదుర్లభమ్ ॥ ౨౬ ॥ అతస్తస్యాస్తు మాహాత్మ్యం వక్తుం శేషోఽపి న ప్రభుః । యత్తు స్వామిసరస్స్నానం మహాపాతకనాశనమ్ ॥ ౨౭ ॥ తచ్చాపి దృష్టం బహుధా తారకాసురసూదనే । ప్రాయశ్చిత్తప్రవృత్తానాం నరాణాం సులభా త్వియమ్ ॥ ౨౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ పుణ్యా తథా కామ్యప్రదాయినీ । వేఙ్కటాద్రేర్విశేషేణ దర్శనం యచ్చ వర్తతే ॥ ౨౯ ॥ నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం ప్రాయశ్చిత్తం చ తద్భవేత్ । విష్ణోః కర్మాణి పశ్యేతి శ్రుతిరేషా సనాతనీ ॥ ౩౦ ॥ నైమిత్తికం తత్కుర్వీత స్వామిపుష్కరిణీతటే । అఙ్గవైకల్యదోషాశ్చ న స్యుస్స్వామిసరస్తటే ॥ ౩౧ ॥ వాసవాదిష్వమోఘం చ దృష్టం కర్మాఽత్ర దృశ్యతే । బహునేహ కిముక్తేన ధర్మార్థాదిఫలేషు చ ॥ ౩౨ ॥ వాఞ్ఛావతాం మనుష్యాణాం స్త్రీశూద్రాణాం చ పాపినామ్ । సాఙ్గకర్మక్రియాఽశక్తనరాణాం చ విశేషతః ॥ ౩౩ ॥ నాఽన్యా గతిర్వేఙ్కటాద్రేస్సత్యం సత్యం న సంశయః ॥ ౩౪ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవాదికృత
శ్వేతవరాహప్రార్థనాదికథనం నామ పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః.

క్రీడాద్రిప్రవిష్టశ్రీవరాహదివ్యవైభవవర్ణనమ్.

మునయః ॥ పరావరజ్ఞ సర్వజ్ఞ సర్వభూతహితే రత । మునే సూత మహాభాగ కిఞ్చిత్పృచ్ఛామ తద్వద ॥ ౧ ॥ వరాహరూపీ భగవాన్ధరాముద్ధృత్య కిం పునః । తదైవ శేషశైలేన్ద్రే న్యవసత్కరుణాలయః ॥ ౨ ॥ కాలాన్తరే వా తత్రైత్య స్థితవాన్సర్వదా ను కిమ్ । అకరోద్వాఽథ కిం తత్ర కిం దత్తం కస్య వా త్వితి ॥ ౩ ॥ సూతః ॥ బ్రవీమి తదశేషం చ శృణుధ్వం మునిసత్తమాః । ఆస్థాయ శ్వేతపోత్రిత్వముజ్జహార ధరాం యదా ॥ ౪ ॥ తదైవానాయ్య వైకుణ్ఠాదచలం గరుడేన వై । కల్పాదావేవ భగవాంల్లీలారసమహోదధిః ॥ ౫ ॥ విహరన్రమయా సార్ధం దరీనిర్ఝరసానుషు । ప్రకాశశ్చాప్రకాశశ్చ తిష్ఠత్యేవ సదా గిరౌ ॥ ౬ ॥ యావత్కల్పం వసత్యేవ ప్రోక్తం చ పరమేష్ఠినా । కదాచిత్పుణ్యశీలేభ్యో దర్శనం వితరత్యసౌ ॥ ౭ ॥ కల్పేకల్పే చ ధరణీముద్ధరత్యేవమేవ హి । శ్వేతవారాహరూపేణ ధరణీ చోద్ధృతా యతః ॥ ౮ ॥ శ్వేతవారాహకల్ప

స్సాస్య దాఖ్యయా మునయో హ్యయమ్। సాధూనాం చ యదా బాధా ధర్మ
శ్చాప్యవసీదతి॥ ౯॥ యదా త్వధర్మో హ్యధికో దుష్టాశ్చ బలినో యదా।
తదా కాలానురూపేణ నరదేవాదిరూపతః ॥ ౧౦ ॥ సృష్ట్వాత్మానం మహావిష్ణు
స్సంహరత్యహితాం స్తదా। అధర్మం సర్వ ముత్సార్య సుధర్మం పాలయ త్యసౌ॥
౧౧॥ రక్షత్యేవ చ సాధూం శ్చ వేదవిద్యాశ్చ వర్ధయన్। స్వయం చ సర్వభూ
తానాం దృశ్య స్తిష్ఠతి కుత్రచిత్॥ ౧౨॥ సర్వదా శేషశైలేన్ద్రే విహార క్రమ
యా సహ। నిత్యై ర్ముక్తైశ్చ దేవైశ్చ కామరూపైశ్చ సంయుతః ॥ ౧౩ ॥
తిష్ఠత్యేవ సదా తస్మి న్వ్యేఙ్కటాఖ్యే నగోత్తమే। వైకుణ్ఠస్వర్గసూర్యేభ్య స్స్వ
గేహేభ్యోఽధికప్రియః॥ ౧౪॥ అయం భగవతో హృద్యః పర్వతః పుణ్యకాననః

క్రీడాద్రౌ భగవత్సాన్నిధ్యేన మహిమాధిక్యవర్ణనమ్

మన్త్రసిద్ధి స్తపస్సిద్ధి ర్యజ్ఞసిద్ధి స్తథైవ హి॥ ౧౫॥ కామ్యస్య కర్మణ స్సిద్ధి రేవ
మన్యాశ్చ సిద్ధయః। భవన్త్యత్ర నరాణాం చ నహి విఘ్నాదికం క్వచిత్॥
౧౬ ॥ అల్పేన తపసాభీష్టం సిద్ధ్య త్యస్మి న్గిరౌ వరే। సర్వతీర్థాని సతతం
పుణ్యా న్యత్రైవ సన్తి హి॥ ౧౭॥ య ఏనం సేవతే నిత్యం శ్రద్ధాభక్తిసమన్వి
తః। జ్ఞానార్థీ జ్ఞాన మాప్నోతి ద్రవ్యార్థీ కనకం బహు॥ ౧౮॥ పుత్రార్థీ పుత్ర
మాప్నోతి నృపో రాజ్యం చ విన్దతి। వ్యఙ్గశ్చ సాఙ్గసద్రూపం పశూ న్ధాన్యాని
విన్దతి ॥ ౧౯ ॥ యం యం కామయతే మర్త్య స్తంత మాప్నోతి సర్వథా।

క్రీడాద్రేః కారణభేదేనాఽనేకనామానువర్ణనమ్.

చిన్తితస్య చ సిద్ధ్యా తు చిన్తామణి మిమం విదుః॥ ౨౦॥ కేచి జ్జ్ఞానప్రదత్వా
చ్చ జ్ఞానాద్రి రితి తం విదుః। సర్వతీర్థమయత్వాచ్చ తీర్థాద్రిం ప్రాహు రుత్త
మాః॥ ౨౧ ॥ పుష్కరాణాం చ బాహుళ్యా ద్గిరా వస్మి న్సరస్సు వై। పుష్క
రాద్రిం ప్రశంసన్తి మునయ స్తత్త్వదర్శినః ॥ ౨౨॥ గిరా వస్మిం స్తప స్తేపే
ధర్మోఽపి స్వాభివృద్ధయే। తస్మా దాహు ర్వృషాద్రిం తం మునయో వేదపారగాః॥
౨౩॥ శాతకుమ్భస్వరూపత్వా త్కనకాద్రిం చ తం విదుః। ద్విజో నారాయణః
కశ్చి త్తపః కృత్వా మహ త్పురా ॥ ౨౪॥ ఐచ్ఛ దస్య స్వనామ్నా చ వ్యప
దేశం మురారితః। తస్మా న్నారాయణాద్రిం తం విదు రుత్తమపూరుషాః॥ ౨౫॥
వైకుణ్ఠా దాగతత్వేన వైకుణ్ఠాద్రి రితి స్మృతః। హిరణ్యాఖ్యవినాశాయ ప్రహ్లా
దానుగ్రహాయ చ ॥ ౨౬ ॥ నారసింహాకృతి ర్జజ్ఞే యస్మా దస్మా త్స్వయం
హరిః। సింహాచల ఇతి ప్రాహు స్తస్మా దేనం మునీశ్వరాః ॥ ౨౭ ॥ అఞ్జనా
చ తపః కృత్వా హనూమన్త మజీజనత్। తదా దేవా స్సమాగత్య దేవసా
హాయ్యకారకమ్॥ ౨౮ ॥ యస్మా త్పుత్ర మసూతాఽసౌ జగు స్తస్మా దిమం
గిరిమ్। అఞ్జనాద్రిం వరాహాద్రిం వరాహక్షేత్రలక్ష్మతః ॥ ౨౯ ॥ నీలస్య వాన
రేన్ద్రస్య యస్మా న్నిత్య మవస్థితిః। తస్మా న్నీలగిరిం నామ్నా వద న్త్యేనం మహా

ర్షయః ॥ ౩౦ ॥ *వేఙ్కారోఽమృతబీజస్తు కట మైశ్వర్య ముచ్యతే । అమృతైశ్వర్యసఙ్ఘత్వా ద్వేఙ్కటాద్రి రితి స్మృతః ॥ ౩౧ ॥ యతః కదాచి ద్దేవానాం శ్రీనివాస†ఇహా బభౌ । శ్రీనివాసగిరిం ప్రాహు స్తస్మా దేనం దివౌకసః॥ ౩౨॥ ఆనన్దాద్రి మిమం ప్రాహు ర్వైకుణ్ఠపురవాసినః । ప్రాహు ర్భగవతః క్రీడాప్రాచుర్యా త్తు ‡ తథాసురాః ॥ ౩౩ ॥ శ్రీప్రదత్వా చ్ఛ్రియోవాసా చ్ఛుద్ధశక్త్యా చ యోగతః । రూఢ్యా శ్రీశైల ఇత్యేవం నామ చాస్య గిరే రభూత్ ॥ బహూని చాన్యనామాని కల్పభేదా ద్భవన్తి హి । యావ దుక్తా భగవతః కల్యాణగుణరాశయః ॥ ౩౫ ॥ తావన్తోఽస్య గిరే స్సన్తి గుణాః పరమపావనాః। అస్య వేఙ్కటశైలస్య మాహాత్మ్యం యావ దస్తి హి ॥ ౩౬ ॥ తావ ద్వక్తుం చ కార్త్స్న్యేన న సమర్థ శ్చతుర్ముఖః । షణ్ముఖశ్చ సహస్రాస్యః ఫణీ దేవాః పరే కిము ॥ ౩౭ ॥ శ్రుత్వా సూతముఖా చ్చైవం మునయో హృష్టమానసాః । న తృప్తి మాయయు స్తే హి భూయ శ్శ్రవణకౌతుకాత్ ॥ ౩౮ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే క్రీడాద్రిప్రవిష్ట శ్రీవరాహదివ్యవైభవాదివర్ణనం నామ షట్త్రింశో ధ్యాయః.

మహర్షియజ్ఞవాటం ప్రతి భగవదాగమనమ్.

సూతః ॥ తద్గిరౌ కిం కృతం తేన వేఙ్కటేశేన తద్వద । ఇత్యుక్తం యత్తు యుష్మాభి స్తత్ర కిఞ్చి ద్వదా మ్యహమ్ ॥ ౧ ॥ మాయినా సర్వశక్తేన లీలాపరవశేన చ । కృతం తు వక్తుం కార్త్స్న్యేన కేన శక్యం తపోధనాః ॥ ౨ ॥ స కదాచి న్మహామాయీ విటవేషం వహ న్ముదా । గిరా వుత్తర దిగ్భాగే చచార రమయా సహ ॥ ౩ ॥ తత్ర కేచి న్మహాభాగా మునయ స్తత్త్వదర్శినః । గిరే రస్య తు మాహాత్మ్యం శ్రుతవన్త స్తపోధనాః ॥ ౪ ॥ అయం గిరి ర్మహాపుణ్య స్సర్వసత్త్వసమాశ్రయః । నిర్బాధః ఫలమూలాఢ్య స్సర్వవృక్షసమావృతః ॥ ౫ ॥ నానాప్రస్రవణోపేతో యాజ్ఞియై శ్చ మహీరుహైః । అన్యై స్స్థాపనయోగ్యై శ్చ పాదపై రపి సఙ్కులః ॥ ౬ ॥ నయనానన్దజనకో హృదయాహ్లాదకారకః । అస్మాభి స్సర్వదా వాసః కర్తవ్యోఽత్ర మహాగిరౌ ॥ ౭ ॥ ఇతి నిశ్చిత్య మనసా తత్రాగత్య తపోధనాః । చక్రు ర్యజ్ఞం యథాశాస్త్రం విష్ణు ముద్దిశ్య కౌతుకాత్ ॥ ౮ ॥ సోఽపి మాయా స్త్రియా సార్థం యజ్ఞవాట ముపాగమత్ । సువర్ణచిత్రితం వస్త్రం వసాన శ్శుభదర్శనః ॥ ౯ ॥ సోష్ణీష శ్చ కరే దైవ వామేన ఛురికాం దధన్(త్) । తామ్బూలేన శుచిస్నిగ్ధమన్దస్మితముఖామ్బుజః ॥౧౦॥ మృగోత్థమదగన్ధేన సురభీకృత దిఙ్ముఖః

---

* వకారో.   † ఇవాబభౌ.   తథా = క్రీడాద్రిం.

పుణ్డరీకవిశాలాక్షః కమ్బుగ్రీవో మహాభుజః ॥ ౧౧ ॥ జగన్మోహనసౌన్దర్య స్సాక్షాత్క న్దర్పసన్నిభః । హేమయజ్ఞోపవీతాఙ్గః కోమలాఙ్గో మనోహరః ॥౧౨॥ ప్రవివేశ సభాం యాజ్ఞీం మధ్యేబృన్దం మహాత్మనామ్।దృష్ట్వా చ మునయ స్సర్వే పుణ్డరీకనిభేక్షణమ్ ॥ ౧౩ ॥ వేశ్యావేషం ధారయన్తీం లీలామ్బుజకరామ్బుజామ్ । తప్తహాటకసఙ్కాశాం పఙ్కజోదరసప్రభామ్ ॥ ౧౪ ॥ హరిద్రాన్తరతుల్యాభాం దీవ్యన్తీం కుటిలాలకామ్ । శరత్పూర్ణేన్దువదనాం తామ్బూలేన మనోహరామ్ ॥ ౧౫ ॥ కర్ణాన్తనేత్రయుగళాం విడమ్బితరవిప్రభామ్। అభూతపూర్వసౌన్దర్యాం సాక్షా ల్లక్ష్మీమివ స్థితామ్ ॥ ౧౬ ॥ దృష్ట్వా చ మునయ స్సర్వే విస్మయోత్ఫుల్లమానసాః । కోఽసౌ రాజసుత స్త్వేష పృథివీం భోక్తుమర్హతి ॥ ౧౭ ॥ ద్వాత్రింశల్లక్షణోపేత స్సాక్షా ద్రామ ఇవాఽపరః । కిమర్థమాగత స్త్వం తు పృచ్ఛామ ఇతి చాబ్రువన్ ॥ ౧౮ ॥ ఆవాసః కుత్ర తే మాతా, కా వా తే జనకః కుతః ॥ నామధేయం చ కిం వా తే బ్రూహి రాజన్న శేషతః ॥ ౧౯ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ నాఽహం రాజా న వా విప్రః కాచి జ్జాతి శ్చ నైవ మే । న చ మాతా న చ పితా నైవాఽవాస శ్చ కుత్రచిత్ ॥ ౨౦ ॥ సర్వావాస స్సర్వభక్ష స్సర్వగ స్సర్వరూపధృత్ । నిర్నామా నిర్గుణ శ్చాఽహం యుష్మా న్ద్రష్టు మిహాఽఽగతః ॥ ౨౧ ॥ భవ న్త స్తపసా శ్రేష్ఠా వేదవేదాన్తపారగాః । వద న్త్వౌదుమ్బరీ స్సర్వా వేష్టితా వ్యాఘ్రవాససా ॥ ౨౨ ॥ స్పృష్ట్వోద్గానం కథం త్వత్ర సమ్భవే న్మునయోఽమలాః। ఏవమాది క్రియాలోపం పృష్టవా న్యజ్ఞసంసది ॥ ౨౩ ॥ మునయ స్తేఽథ సంభూయ వపాకాల స్తు గచ్ఛతి । ఇతి తే త్వరితా స్సర్వే సమిద్ధే జాతవేదసి ॥ ౨౪ ॥ పుణ్యగన్ధం వపాహోమం చక్రు శ్శాస్త్రోక్తమార్గతః । సోఽపి వేగాత్తత్ర గత్వా శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ ౨౫ ॥ శ్రీవత్సవక్షా నిత్యశ్రీ స్సర్వాభరణభూషితః । వపాం జగ్రాహ పాణిభ్యాం కోటిసూర్యసమప్రభః ॥ ౨౬ ॥ తదా తు మునయ స్సర్వే ప్రభయా స్తిమితేక్షణాః । తస్థు స్తపోధనా స్తత్ర క్షణం చిత్రార్పితా ఇవ ॥౨౭॥ ప్రీతోఽహ మితి తా న్సర్వా నుక్త్వాఽదృశ్యో బభూవ హ । మునయ శ్చ తదా ప్రీతా స్సాక్షా ద్విష్ణు స్సమాగతః ॥౨౮॥ అస్మాకం భాగ్య మతులం జీవితం చ సుజీవితమ్। ఇతి యాగక్రియాశేషం చక్రుః కౌతుకసమ్భ్రమాత్ ॥౨౯॥ ఏత త్సర్వం సమాఖ్యాతం జాబాలిమునినా పురా। అన్య చ్చ కథితం తేన త చ్చాహం కథయామి వః ॥౩౦॥ పురా తు వేఙ్కటాధీశ

వృద్ధస్య కుమారధారాస్నానేన కౌమారప్రాప్తిః.

శ్చచార గిరిమూర్ధని । కుమార స్స న్విశాలాక్షః కోమలాఙ్గో మనోహరః ॥౩౧॥ వృద్ధః కశ్చి ద్ద్విజో దృష్ట స్తేన జర్ఝరితాకృతిః।మగ్నదృష్టి ర్భగ్నజానుః క్షుత్తృష్ణాపరిపీడితః ॥ ౩౨ ॥ మార్గభ్రష్టో వనే తత్ర కుత్రచి చ్ఛైల మాశ్రితః । కృ

వా గతోఽసి కౌణ్డిన్య శతవృద్ధం విహాయ మామ్ ॥ ౩౩ ॥ ఇతి జల్పన్స్స మహా
శ్శుష్కకణ్ఠోష్ఠపుటతాలుకః। తత్రస్థేన కుమారేణ కి మర్థ మిహ జల్పసి॥ ౩౪ ॥
న కశ్చి దత్ర మనుజః కౌణ్డిన్యః కుత్ర తిష్ఠతి । ఇత్యుక్తః ప్రాహ వృద్ధ శ్చ ని
తరాం మృతవా నహమ్ ॥ ౩౫ ॥ కథం గచ్ఛా మ్యహం తావ దాశ్రమం దూ
రత స్స్థితమ్ । శౌచాచారక్రియాఽశక్తం రిక్తం బన్ధువివర్జితమ్ ॥ ౩౬ ॥ కిమ
ర్థం స్థాపయ త్యస్మిం ల్లోకే మాం దుర్బలం విధిః । ఏవం బ్రువతి తస్మిం స్తు
నిష్ఠైతుకదయానిధిః ॥ ౩౭ ॥ కుమారః ప్రాహ తం వృద్ధం సోపహాస మిదం వ
చః । తవ విప్ర శరీరం చ జరితం పలితం తథా ॥ ౩౮ ॥ లమ్బతే పక్ష్మణీ
త్వక్చ న చ పశ్యసి కిఞ్చన । అతఃపరం చ విప్రేన్ద్ర జీవనేచ్ఛా తవాఽస్తి కిమ్
॥ ౩౯ ॥ నవా పూర్వోక్తవాక్యం తు సత్యం వా వద సువ్రత । ఇత్యుక్తః ప్రా
హ విప్రోఽపి నాస్తీచ్ఛా జీవనే మమ ॥ ౪౦ ॥ కిన్తు నిత్యాని కర్మాణి జ్యోతి
ష్టోమముఖాని చ॥ నాఽనుష్ఠితాని దేవానా మృణీ కథ మహం పునః ॥ ౪౧॥
త్యక్ష్యామి దేహం భో రాజ న్సత్య మేవ బ్రవీమి తే । ఇత్యుక్తః ప్రాహ తం
విప్రం గృహాణేమం కరం త్వితి ॥ ౪౨ ॥ సోఽపి తత్కర మాలమ్బ్య శనై
స్తేన జగామ చ । క్వచి త్ప్రస్రవణం పుణ్యం దర్శయిత్వా శుభోదకమ్ ॥౪౩ ॥
స్నానం కు ర్వత్ర గచ్ఛావ స్తవాఽఽశ్రమపదం తతః । ఇత్యుక్త స్తేన విప్రే
న్ద్ర స్స్నాత్వా తత్రోత్థితః పునః ॥ ౪౪ ॥ అభూ దభూతపూర్వ శ్చ కుమార
ష్షోడశాబ్దకః । కుమారోఽపి సహసాత్తు స్సహస్రవదనోఽభవత్ ॥ ౪౫ ॥ స
హస్రమూర్ధా విశ్వాత్మా సహస్రభుజమణ్డితః । తత్ర దేవా స్సమాజగ్ము రాకా
శే విస్మితాః పునః ॥ ౪౬ ॥ పుష్పవృష్టి ర్మహ త్యాసీ ద్దేవదున్దుభయ స్తదా।
నేదు స్సర్వేఽపి తం దేవా స్తుష్టువు స్స్తోత్రసత్తమైః ॥ ౪౭ ॥ దేవః ప్రాహ
ద్విజం వృద్ధం కురు కర్మాణి సర్వతః । కర్మానుష్ఠానసిద్ధ్యర్థం ధనం దత్తం చ తే
బహు ॥ ౪౮ ॥ ఇత్యుక్త్వా తం ద్విజశ్రేష్ఠం తత్రైవా న్తరధీయత । సంభూ
య దేవా స్సర్వేపి ప్రోచు ర్వాక్య మిదం తదా ॥ ౪౯ ॥ అయం వృద్ధః కుమా
రోఽభూ ద్యస్మా త్తస్మా దియం నదీ । 'కుమారధా'రేతి సదా లోకే ఖ్యాతిం
గమిష్యతి ॥ ౫౦ ॥ త్రికాల మత్ర య స్స్నాతి త్రిమాసం విజితేన్ద్రియః ।
వలీపలితనిర్ముక్తో వజ్రకాయో భవే న్నరః ॥ ౫౧ ॥ సర్వపాప వినిర్ముక్తో యాతి
విష్ణోః పరం పదమ్ । ఇత్యుక్త్వా త్రిదశా స్సర్వే జగ్ము ర్విస్మితమానసాః
॥౫౨॥ ఇతి జాబాలికథితం తదుక్తం భవతాం మయా । య ఇదం శృణుయా
న్మర్త్యో లభతే స్నానజం ఫలమ్ ॥ ౫౩ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మహర్షి
యజ్ఞవాటం ప్రతి రూపాన్తరేణ భగవదాగమనాది కథనం నామ
సప్తత్రింశోఽధ్యాయః.

రాజ్యభ్రష్టస్య శఙ్ఖణనృపస్య రాజ్యప్రాప్తిక్రమః

సూతః ॥ వాల్మీకినా మునీన్ద్రేణ కిఞ్చి దుక్తం శ్రుతం మయా । త దుచ్యతే మయా యథాయం శృణుధ్వం మునిసత్తమాః ॥ ౧ ॥ సాఙ్కాశ్యే సోమవంశీయ శ్శఙ్ఖణః పృథివీపతిః । అనేకదేశసహితం బహువిస్తారసంయుతమ్॥ ౨ ॥పరమ్పరాగతం రాజ్యం చక్రేఽఖణ్డపరాక్రమః। స కదాచి న్మహారాజః కృతపుణ్యవిపర్యయాత్ ॥ ౩ ॥ సామన్తరాజభి స్సర్వై ర్హృతరాజ్యో మహీపతిః।తస్మా త్సభార్య స్సామాత్యో దేశా న్నిర్గత్య దుఃఖితః ॥౪॥ దక్షిణాం దిశమాసాద్య రామసేతుం దదర్శ హ। తత్ర స్నాత్వా శనైః పశ్చా దాజగామ నదీం తతః ॥ ౫ ॥ సువర్ణముఖరీం తత్ర స్నాత్వా చోత్తరతీరతః। పాద్మం సరస్సమాగమ్య తత్ర స్నానం చకార సః ॥ ౬ ॥ నిత్యం చ విధివ త్కృత్వా న్యవస ద్దుఃఖపీడితః। రాజ్యా ద్భ్రంశో వనే వాస స్స్వామిత్వం చ హృతం పరైః ॥ ౭ ॥ పారతన్త్ర్యం మహా ద్దుఃఖం మరణా దతిరిచ్యతే। భవితా జీవనం కస్మా త్క్వ వా గచ్ఛామి కా గతిః ॥ ౮ ॥ ఇతి శోకసమావిష్ట స్తత్రస్థో నిద్రా ముపాగతః। అశరీరా జగా దైనం తదానీం శోకపీడితమ్ ॥ ౯ ॥ మా శుచ స్త్వం మహాబాహో! ధైర్య మాలమ్బ్య బుద్ధిమాన్। ఇత ఉత్తర దిగ్భాగే క్రోశమాత్రే మహాగిరిః ॥ ౧౦ ॥ వేఙ్కటాచల ఇ త్యేవ ప్రథితః పృథివీతలే। ఆపన్నకామధేను ర్య శ్శోకార్తానాం సురద్రుమః ॥ ౧౧ ॥ చిన్తామణి ర్వార్తానాం తత్రాఽస్తే కమలాపతిః। నిర్హేతుకదయాపూర్ణ శ్శ్రితానా మిష్టద స్సదా ॥ ౧౨ ॥ తత్రాఽస్తే పద్మినీ కాచి త్ఫుల్లపఙ్కజశోభితా। స్వామిపుష్కరిణీ త్యేవ నామతః ప్రథితా శుభా ॥ ౧౩ ॥ తత్పశ్చిమతటే శ్రీమా న్మహావల్మీకభూధరః। ఉత్తిష్ఠ తత్ర గచ్ఛ త్వం తత్తీరే కుటికాం కురు ॥ ౧౪ ॥ తత్ర స్థిత్వా త్రిసన్ధ్యం వై తత్త్రైవ స్నాన మాచరన్। తత్ర స్థితం వేఙ్కటేశం భావయిత్వా చ బుద్ధితః ॥ ౧౫ ॥ చతుర్భుజం శఙ్ఖచక్రే దధానం వరదం హరిమ్। అభ్యర్చ్యయ న్మాసషట్కం శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః ॥ ౧౬॥ నివస త్వం మహాబాహో స్వామిత్వం ప్రాప్స్యసి ధ్రువమ్। త చ్ఛ్రుత్వా వచనం తస్యా గతశోకః ప్రసన్నధీః ॥ ౧౭ ॥ ఆరురోహ గిరే శ్శృఙ్గం పుణ్యం పరమపావనమ్। చమ్పకాశోకపున్నాగ చూతధాత్రీసమన్వితమ్॥౧౮॥ చన్దనాగరుహిన్తాల రక్తచన్దనభాస్వరమ్। చమరీమృగసాహస్రం కస్తూరీమృగసేవితమ్ ॥ ౧౯ ॥ శుకకోకిలసన్నాద మయూరస్వనశోభితమ్। ఏవం మనోహరం శృఙ్గ మారుహ్య కనకోపమమ్ ॥ ౨౦ ॥ మృగయామాస తత్తీర్థం చిహ్నైత స్తత్ర తత్ర వై। దదర్శ సరసీం తత్ర నిర్మలస్ఫటికోపమామ్ ॥ ౨౧ ॥ తిలకాశోకపున్నాగవకులై శ్చ విశోభితామ్। రమ్యోపవనసంశుద్ధాం రక్తరాజీవరాజితామ్ ॥౨౨॥ మత్స్యకచ్ఛపసమ్బాధాం తీరస్థతరుభాస్వరామ్। పుష్పితా

ప్రస్రవణోపేతాం కేకికేకారవాకులామ్ ॥ ౨౩ ॥ తిలకై ర్బీజపూరై శ్చ వరై
శ్చూతద్రుమై స్తథా । పుష్పితైః కరవీరై శ్చ భాణ్డీరై ర్నిచులై స్తథా ॥ ౨౪ ॥
అశోకై స్సప్తపర్ణై శ్చ కేతకై రతిముక్తకైః । అన్యై శ్చ వివిధై ర్వృక్షైః
పుష్పితై శ్చ మనోహరామ్ ॥ ౨౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీం దృష్ట్వా ప్రముమోద
మహామనాః । కృత్వా తు కుటికాం తత్ర నివాస మకరో న్నృపః ॥ ౨౬ ॥
స్నానం త్రిషవణం కుర్వ న్వేఙ్కటేశం సమర్చయన్ । వ్రతీ చ నియతాహారో
మాసషట్క మవర్తత ॥ ౨౭ ॥ తత స్స్వామిసరోమధ్యా దుదతిష్ఠ న్మహా
ద్భుతం । అనేకసూర్యసఙ్కాశం శోభయ చ్చ దిశో దశ ॥ ౨౮ ॥ దివ్యం
విమానం తత్రైవ తస్థౌ దేవః శ్రియఃపతిః । శఙ్ఖచక్రగదాపాణి శ్శ్రీభూమి
సహితః పరః ॥ ౨౯ ॥ తత్ర దేవా స్సమాజగ్ము ర్బ్రహ్మాద్యా మునయోఽపి
చ । సిద్ధా విద్యాధరా శ్చైవ కిన్నరా శ్చ దిశాధిపాః ॥ ౩౦ ॥ వసవ స్సప్త
మునయ స్సాధ్యా రుద్రా స్సమాగతాః । భేరీమురజవాద్యాని నేదు శ్చాకాశ
వర్త్మని ॥ ౩౧ ॥ గీతం నృత్తం చ వాద్యం చ చక్రు స్సర్వా శ్చ దేవతాః। తుష్టు
వుః పరమోదారై ర్వేదమన్త్రై ర్దివౌకసః ॥ ౩౨ ॥ ససమ్భ్రమం సముత్థాయ
శఙ్ఖణః ప్రణిపత్య చ । స్తుత్వాథ దేవదేవేశం వ్యాజ్ఞప దిదం నృపః ॥ ౩౩ ॥
దేవదేవ జగన్నాథ జగద్రక్షణతత్పర । భవద్దత్తం క్రమాయాతం స్వామిత్వం
మమ కేశవ ॥౩౪॥ హృతం రాజభి రాక్రమ్య రాజ్యాద్భ్రష్టో స్వభాగ్యతః।రక్ష
మాం కరుణాసిన్ధో మహోదార జగత్పతే ॥ ౩౫ ॥ న జానే వ్రతశీలం చ
నియమం వా జపాదికమ్ । దిష్ట్యా దృష్టో మయా స్వామి న్నమోఘం దర్శనం
తవ ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యుక్తః కాలమేఘాభో బభాషేఽథ శ్రియఃపతిః ॥ శ్రీనివాసః ॥
మా శుచ స్త్వం మయా దత్తం స్వామిత్వం పూర్వ మాగతమ్ ॥ ౩౭ ॥
యస్మా త్తవ మహాభక్తి స్స్వామిపుష్కరణీజలే। యే కేచన సమాగత్య స్నానం
కుర్వన్తి సంయతాః ॥ ౩౮ ॥ స్వామిపుష్కరణీతీర్థే స్వామిత్వం ప్రాప్నుయు
ర్నరాః । తేషాం వ్రతానుగుణ్యేన స్వామిత్వం భవతి ధ్రువమ్ ॥౩౯॥ స్యా ద్ధి
తేషాం పరాధీనభావలేశః కదాఽపి న । త్వం చ గత్వా మహీపాల కురు
రాజ్య మకణ్టకమ్ ॥ ౪౦ ॥ సమక్షం దేవదేవానా మిత్యుక్త్వాఽన్త రధీ
యత ॥ స్వామిపుష్కరణీశబ్దో రూఢ స్తస్మి న్సరోవరే ॥ ౪౧ ॥ వ్యుత్పత్తిః
కథితా తస్యా స్తీర్థానాం స్వామినీ యతః । స్వామిపుష్కరిణీ త్యేవ తస్మా
త్పూర్వం పురాతనైః ॥ ౪౨ ॥ ప్రోక్తేదానీం భగవతా వ్యుత్పత్తి స్తస్య
సమ్మతా । స్వామిత్వస్య ప్రదానా చ్చ స్వామిపుష్కరిణీ త్వియమ్ ॥ ౪౩ ॥
అహో మహత్త్వం తీర్థస్య దర్శనం పాపనాశనమ్ । ధన్యా స్త్వేతే మహా
భాగా ఏతద్విషయవాసినః ॥ ౪౪ ॥ ఇ త్యుక్త్వా త్రిదశా స్సర్వే యయుః

యాధికదుఃఖేన దుఃఖితః పాపకర్మకృత్ । త్వా మహం శరణం ప్రాప్త స్త్వం వేత్థ బ్రూహి మే హితమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఇతి భూమౌ పపాతాఽసౌ సాష్టాఙ్గం తస్య సన్నిధౌ। సోఽపి ధ్యాయం శ్చిరం కాలం వ్యాజహార మిదాక్షరమ్ ॥౧౩॥ ఉత్తిష్ఠ వత్స కిం శేషే కృత్వా ఘోరం పురాభవే । పాప మస్మి న్భవే పశ్యే తస్మి న్శోచసి కిం వృథా ॥ ౧౪ ॥ పురాతు దానవిఘ్నా శ్చ ప్రత్యూహా శ్చ ప్రతిగ్రహే । సుఖస్థితానాం పీడా శ్చ త్వయా నానావిధాః కృతాః ॥ ౧౫ ॥ కించిత్కించి ద్ద్విజేభ్యో వా విత్తం దత్తం న తు త్వయా । గృహం క్షేత్రం పశు ర్ధాన్యం వస్త్ర మాభరణం తథా ॥ ౧౬ ॥ అనాచారాః కృతా స్తత్ర న త్వాచారలవ స్త్వయా। ప్రణతార్తిహరే విష్ణౌ ప్రణతాభీష్టదాయిని ॥౧౭॥ నకృతో భక్తిలేశోఽపి కథం సౌఖ్యం భవిష్యతి। తథాఽప్యస్తి త్వుపాయో వదామి శృణు సాదరమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఇతి కర్ణామృతం శ్రుత్వా వచః ప్రాహ కృతాఞ్జలిః । దుఃఖసాగరమగ్నస్య మమ పోత ఇ వాగతః ॥ ౧౯ ॥ ఆతపక్లిన్నసస్యానాం యథా వృష్టి స్తథా భవాన్ । నిధి ర్యథా నిర్ధనానాం రోగిణాం వా యథా భిషక్ ॥ ౨౦ ॥ తథా మయా భాగ్యలేశా దాప్త స్త్వం హి దయానిధిః । రక్ష మాం పాపినం ఘోరం దయ యేక్షస్వ చక్షుషా ॥ ౨౧ ॥ ఇత్యుక్తః ప్రాహ యోగీన్ద్రః కారుణ్యాబ్ధితరఙ్గితః । మహా ద్రహస్యం త

సనత్కుమారకథిత వ్యూహలక్ష్మీమన్త్రోద్ధారక్రమః.

త్త్వార్థం శృణు వత్స బ్రవీమి తే ॥ ౨౨ ॥ సనత్కుమారః । దయాలోలతరఙ్గాక్షీ పూర్ణచన్ద్రనిభాననా । జననీ సర్వలోకానాం మహాలక్ష్మీ ర్హరిప్రియా ॥ ౨౩ ॥ సర్వపాపహరా సైవ ప్రారబ్ధస్యాఽపి కర్మణః । సంప్రాప్తౌ తు క్షమా సైవ సర్వసమ్పత్ప్రదాయినీ ॥ ౨౪ ॥ తస్యా వ్యూహప్రభేదా స్తు లక్ష్మీః కీర్తి ర్జయేతి చ । తత్ర యా వ్యూహలక్ష్మీ స్సా ముగ్ధా కారుణ్యవిగ్రహా ॥ ౨౫ ॥ అనాయాసేన సా లక్ష్మీ స్సర్వపాపప్రణాశినీ । సర్వై శ్వర్యప్రదా నిత్యం తస్యా మన్త్ర మిమం శృణు ॥ ౨౬ ॥ వేదాదిమాయే మాత్రే చ లక్ష్మ్యై నతిపదం వదేత్ । పరమేతిపదం చోక్త్వా లక్ష్మ్యై ఇతి పదం తతః ॥ ౨౭ ॥ విష్ణువక్షస్థితాయై స్యా న్మాయా శ్రీ తారికా తతః । వహ్నిజాయాన్త మన్త్రోఽయ మభీష్టార్థసురద్రుమః ॥ ౨౮ ॥ ద్విభుజా వ్యూహలక్ష్మీ స్స్యా ద్బద్ధపద్మాసనప్రియా । శ్రీనివాసాఙ్గమధ్యస్థా సుతరాం కేశవప్రియా ॥ ౨౯ ॥ తా మేవ శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన సత్వరమ్ । ఇతి మన్త్ర ముపాదిశ్య దదృశే న చ కుత్రచిత్ ॥ ౩౦ ॥ భీతోఽసౌ విస్మిత శ్చైవ సన్తోష పులకాఙ్కితః । అద్య మే రజనీ వ్యుష్టా శుభా జన్మ చ సత్ఫలమ్ ॥ ౩౧ ॥ ఇతి మన్త్రం శుచి ర్ధ్యాత్వా జప న్నారుహ్య పర్వతమ్ । తత్రతత్ర గిరౌ పశ్య న్ఘోరా న్పర్వతనిర్ఘరాన్ ॥ ౩౨ ॥ స్వామిపుష్కరిణీం ప్రాప శనై ర్దృష్ట్వా మహాద్భు

తామ్ । ఆకాశా దవరుహ్యాఽత్ర స్థితాం మన్దాకినీ మివ ॥ ౩౩ ॥ విరజా మివ పాపఘ్నీం పుణ్యదాం పుణ్యసేవితామ్ । ఆత్మారామ స్తథా తత్ర సస్నౌ శాస్త్రో యథోదితమ్ ॥ ౩౪ ॥ స్నానే కృతే తస్య దేహో భారపాతే యథా లఘుః। తత ఉత్థాయ తత్పుణ్యాం దదర్శ వన ముత్తమమ్ ॥ ౩౫ ॥ తత్ర దృష్టం మహ ద్ధామ విమానం సిద్ధసేవితమ్ । అనేకగోపురోపేతం మణ్డపాన న్త్యసంయుతమ్ ॥ ౩౬ ॥ అనేకరత్నఖచితం తప్తహాటకనిర్మితమ్ ॥ గన్ధర్వనగరప్రఖ్యాం దృష్టిచిత్తాపహారకమ్ ॥ ౩౭ ॥ నృత్తవాదిత్రరుచిరం సురసఙ్ఘనిషేవితమ్ । కిమిదం నిర్జనే దృష్టం వనేఽస్మి న్మహ దద్భుతమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఇతి విస్మయసంఫుల్లహృదయోఽమ్బరుహా స్తదా । ద్రష్టుంవిమానం త ద్దివ్యం యయౌ పుణ్యఫలోదయః ॥ ౩౯ ॥ దదర్శ తత్ర ఫుల్లాబ్జనయనం వేఙ్కటేశ్వరమ్ । శఙ్ఖచక్రధరం శ్రీశం వరావనతహస్తకమ్ ॥ ౪౦ ॥ కిరీటమకుటోపేతం కుణ్డలాభ్యాం విరాజితమ్ । సర్వాభరణసమ్పూర్ణం పీతామ్బరధరం విభుమ్ ॥ ౪౧ ॥ కోటికన్దర్పలావణ్యం శ్రీభూమిసహితం పరమ్ । త్వ మేవ పరమం ధామ త్వ మేవ పరమా గతిః ॥ ౪౨ ॥ త్వ మేవ జగతాం స్రష్టా ధాతా హర్తా మహేశ్వరః । ఇతి స్తుతం శివేనాఽపి విధినాఽపి స్తుతం సదా ॥ ౪౩ ॥ ప్రణ మ్యోత్థాయ సన్తోషాత్స్తోతుం గద్గదకణ్ఠధృత్ । సర్వం త్వ మేవ జానాసి సర్వాత్మం స్త్వాం నమామ్యహమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఇతి ప్రణమ్య భూయోఽపి తూష్ణీం పశ్య న్స్థితోఽగ్రతః । సర్వజ్ఞః కరుణారూప శ్శ్రీనివాసః పరాత్పరః ॥ ౪౫ ॥ జ్ఞాత్వా ముగ్ధం చ తం ప్రాహ మా భైషీ ర్మా శుచః పునః। క్షాన్తం త్వయా కృతం సర్వం పూర్వాహ లక్ష్మీం విమృశ్య తత్ ॥ ౪౬ ॥ ఐశ్వర్యం సుమహ ద్దత్తం దీర్ఘకాలానుబన్ధనమ్ । దీర్ఘ మాయు శ్చ తే దత్త మారోగ్య జ్ఞానశీలతా ॥ ౪౭ ॥ మయా దత్తా ద్ద్విజశ్రేష్ఠ భుఙ్క్ష్వ భోగా న్బహూ నపి । ఏవం బ్రువతి దేవేశే ప్రణనామ పునశ్చ తమ్ ॥ ౪౮ ॥ ఉత్థాయ భూయో దేవంచ నాఽపశ్యత్పుణ్యకాననమ్ । అతిభీతః పరిక్రమ్య సర స్తీరం విమృశ్య చ ॥ ౪౯ ॥ స్వప్నో మతిభ్రమో వాఽపి మాయా వా సత్య మేవ వా । న జానే దేవదేవేశ సత్య మేవ భవే త్తు వా ॥ ౫౦ ॥ ఇతి బ్రువ న్ద్విజ స్తస్మా దవరుహ్య గిరే స్తతః । పర్యన్తే వేఙ్కటాద్రే స్తు వాసం చక్రే ప్రసన్నధీః ॥ ౫౧ ॥ యథేప్సితం సుఖం రేమే దీర్ఘకాలేన వై ద్విజః । ఇతి వాల్మీకినా పూర్వ ముక్త ముక్తం మయా పునః ॥ ౫౨ ॥

ఇతి వారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆత్మారామాఖ్య విప్రస్య సమ్పత్ప్రాప్త్యాదికథనం నామైకోనచత్వారింశోధ్యాయః ॥

కాపిలాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఋషయః ॥ వరాహాద్రికథా స్సర్వాణాం శ్రోత్రాణా మమృతోపమా । వైకుణ్ఠాద్రేః కథాం శ్రోతుం భూయ స్తృష్ణా వివర్ధతే ॥ ౧ ॥ దశస ప్త చ తీర్థాని విద్య న్తే కనకాచలే । ఇతి పూర్వం త్వయా సూత కీ ర్తితం హి ప్రసఙ్గతః ॥ ౨॥ బ్రూహి తేషాం తు తీర్థానాం మాహాత్మ్యం పుణ్యవర్ధనమ్ । ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ మునీ నాహూయ సాదరమ్ ॥ ౩ ॥ సూతః ॥ తీర్థానాం చైవ మాహాత్మ్యం తేషాం వక్తుం చ కృత్స్నశః ॥ న శక్యం లేశత స్తేషా ముచ్యతే శ్రూయతా మిదమ్ ॥ ౪ ॥ గిరే రధః ప్రదేశే తు కాపిలం లిఙ్గ ము త్తమమ్ ॥ పాతాళే పూజితం పూర్వం కపిలేన మహాత్మనా ॥ ౫ ॥ కుతశ్చి త్కారణా త్తత్తు లిఙ్గం పరమపావనమ్ । భిత్వా తు ధరణీం తస్మా న్నిర్గతం పూజితం సురైః ॥ ౬ ॥ త ల్లిఙ్గం స్థాపితం భూమా ప్రార్థితం సర్వదైవ తైః । తదగ్రే భువ ముద్భిద్య నిర్గతా కపిలా పురా ॥ ౭ ॥ తద్బిలం కాపిలం తీర్థం సర్వ పాపప్రణాశనమ్ । తదూర్ధ్వదేశే శక్రస్య తీర్థం పరమపావనమ్ ॥ ౮ ॥ అహల్యా సఙ్గసమ్భూతశాపమోక్ష స్తు యత్ర తత్ । విష్వక్సేనసర స్తస్మా దూర్ధ్వం పుణ్యవివర్ధనమ్ ॥ ౯ ॥ వరుణస్యాఽత్మజో యత్ర తపః కృత్వా సుదు స్తరమ్ । సారూప్యం చ హరేః ప్రాప్య సేనాపత్య మవాప హి ॥ ౧౦ ॥ పఞ్చాయుధానాం తీర్థాని తదూర్ధ్వం భా న్తి స త్తమాః । తదూర్ధ్వ మగ్నికుణ్డం స్యా ద్దురాశ్రమా ముప ర్యతః ॥ ౧౧ ॥ బ్రహ్మతీర్థం మహాహత్యావిమోచనం పుణ్యవర్ధనమ్ । మునీనాం చైవ సప్తానాం పుణ్యతీర్థాని స న్త్యతః ॥ ౧౨ ॥ దశాధిక ఫలం తేషాం తీర్థానా ము త్తరో త్తరమ్ । ఏతేషాం చైవ మాహాత్మ్యం మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౧౩ ॥ పురాఽభవ ద్ద్విజః కశ్చి త్తీర్థయాత్రాకృతోద్యమః । త మాహ కమలాధీశః కి మర్థం గచ్ఛసి ద్విజ ॥ ౧౪ ॥ అస్మి న్వృషకృతశై లేన్ద్రే స న్తి దివ్యాని స ప్త చ । దశ తీర్థాని తత్రాద్యం కాపిలం సర ఉ త్తమమ్ ॥ ౧౫॥ స్నాత్వా చై తేషు విప్రేన్ద్ర శాస్త్రోక్తజ్ఞానపూర్వకమ్ । కృత్స్నతీర్థఫలం పుణ్యం ప్రాప్స్యసి త్వం న సంశయః ॥ ౧౬ ॥ ఇతి శ్రుత్వా ద్విజః పూర్వం స్వప్నే చోత్థాయ విస్మితః । నివృ త్త స్తీర్థయాత్రాతః ప్రాప్య శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ ॥ ౧౭ ॥ తేషు తీర్థేషు దశసు స ప్తసు క్రమశో గతః । స్నాత్వా తత్రైవ విప్రేన్ద్ర ఆ ప్తవా నితి మే శ్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ తిస్రః కోట్యోర్ధకోటీ చ తీర్థాని భువనత్రయే । తేషాం ప్రకృతిభూతాని తీర్థా న్యస్మి న్మహా గిరౌ ॥ ౧౯ ॥ భూమిప్రదక్షిణే వాఞ్ఛా య ద్య స్తి మునిస త్తమాః । సర్వతీర్థమయం సర్వపుణ్యక్షేత్రమయం గిరిమ్ ॥ ౨౦ ॥ వేఙ్కటాఖ్యం నరో గత్వా కుర్యా త్తస్య ప్రదక్షిణమ్ । భూమిప్రదక్షిణే పుణ్యం య త్తత్పుణ్య మవాప్నుయాత్ ॥ వేఙ్కటాచలశృఙ్గాగ్రే దృష్ట వా నేత్ర హలాయుధః । తీర్థయాత్రాఫలం కృత్స్నం ప్రా ప్తవా నితి మే శ్రుతమ్

కాపిలాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఋషయః ॥ వరాహాద్రికథా స్మాకం శ్రోతౄణా మమృతోపమా । వైకుణ్ఠాద్రేః కథాం శ్రోతుం భూయ స్తృష్ణా వివర్ధతే ॥ ౧ ॥ దశసప్త చ తీర్థాని విద్య న్తే కనకాచలే । ఇతి పూర్వం త్వయా సూత కీర్తితం హి ప్రసఙ్గతః ॥ ౨॥ బ్రూహి తేషాం తు తీర్థానాం మాహాత్మ్యం పుణ్యవర్ధనమ్ । ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ మునీ నాహూయ సాదరమ్ ॥ ౩ ॥ సూతః ॥ తీర్థానాం చైవ మాహాత్మ్యం తేషాం వక్తుం చ కృత్స్నశః ॥ న శక్యం లేశత స్తేషా ముచ్యతే శ్రూయతా మిదమ్ ॥ ౪ ॥ గిరే రధఃప్రదేశే తు కాపిలం లిఙ్గ ముత్తమమ్ ॥ పాతాళే పూజితం పూర్వం కపిలేన మహాత్మనా ॥ ౫ ॥ కుతశ్చిత్కారణా త్తత్తు లిఙ్గం పరమపావనమ్ । భిత్వా తు ధరణీం తస్మా న్నిర్గతం పూజితం సురైః ॥ ౬ ॥ త ల్లిఙ్గం స్థాపితం భూమౌ ప్రార్థితం సర్వదైవతైః । తదగ్రే భువ ముద్భిద్య నిర్గతా కపిలా పురా ॥ ౭ ॥ తద్బిలం కాపిలం తీర్థం సర్వపాపప్రణాశనమ్ । తదూర్ధ్వదేశే శక్రస్య తీర్థం పరమపావనమ్ ॥ ౮ ॥ అహల్యాసఙ్గసమ్భూతశాపమోక్ష స్తు యత్ర తత్ । విష్వక్సేనసర స్తస్మా దూర్ధ్వం పుణ్యవివర్ధనమ్ ॥ ౯ ॥ వరుణస్యాత్మజో యత్ర తపః కృత్వా సుదుస్తరమ్ । సారూప్యం చ హరేః ప్రాప్య సేనాపత్య మవాప హి ॥ ౧౦ ॥ పఞ్చాయుధానాం తీర్థాని తదూర్ధ్వం భాన్తి సత్తమాః । తదూర్ధ్వ మగ్నికుణ్డం స్యా ద్దురాసహ ముప ర్యతః ॥ ౧౧ ॥ బ్రహ్మతీర్థం మహాహత్యావిమోచనం పుణ్యవర్ధనమ్ । మునీనాం చైవ సప్తానాం పుణ్యతీర్థాని స న్త్యతః ॥ ౧౨ ॥ దశాధికఫలం తేషాం తీర్థానా ముత్తరోత్తరమ్ । ఏతేషాం చైవ మాహాత్మ్యం మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౧౩ ॥ పురాఽభవ ద్ద్విజః కశ్చి త్తీర్థయాత్రాకృతోద్యమః । త మాహ కమలాధీశః కి మర్థం గచ్ఛసి ద్విజ ॥ ౧౪ ॥ అస్మి న్నృష్కరశైలేన్ద్రే స న్తి దివ్యాని సప్త చ । దశ తీర్థాని తత్రాద్యం కాపిలం సర ఉత్తమమ్ ॥ ౧౫॥ స్నాత్వా చై తేషు విప్రేన్ద్ర శాస్త్రోక్తజ్ఞానపూర్వకమ్ । కృత్స్నతీర్థఫలం పుణ్యం ప్రాప్స్యసి త్వం న సంశయః ॥ ౧౬ ॥ ఇతి శ్రుత్వా ద్విజః పూర్వం స్వప్నే చోక్తాయ విస్మితః । నివృత్త స్తీర్థయాత్రాతః ప్రాప్య శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ ॥ ౧౭ ॥ తేషు తీర్థేషు దశసు సప్తసు క్రమశో గతః । స్నాత్వా తథైవ విప్రేన్ద్ర ఆప్తవానితి మే శ్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ తిస్రః కోట్యోర్ధకోటీ చ తీర్థాని భువనత్రయే । తేషాం ప్రకృతిభూతాని తీర్థా న్యస్మి న్నహారే గ్గిరౌ ॥ ౧౯ ॥ భూమిప్రదక్షిణే వాఞ్ఛా య ద్యస్తి మునిసత్తమాః । సర్వతీర్థమయం సర్వపుణ్యక్షేత్రమయం గిరిమ్ ॥ ౨౦ ॥ వేఙ్కటాఖ్యం నరో గత్వా కుర్యా త్తస్య ప్రదక్షిణమ్ । భూమిప్రదక్షిణే పుణ్యం య త్తత్పుణ్య మవాప్నుయాత్ ॥ వేఙ్కటాచలశృఙ్గాగ్రే దృష్ట మాత్రే హలాయుధః । తీర్థయాత్రాఫలం కృత్స్నం ప్రాప్తవానితి మే శ్రుతమ్

॥ ౨౨ ॥ పాణ్డవా ధర్మపుత్రాద్యాః కృష్ణేనాఽక్లిష్టకర్మణా । ఉపదిష్టా స్సమాగమ్య వేఙ్కటాఖ్యం నగోత్తమమ్ ॥ ౨౩ ॥ కస్మింశ్చి త్పుణ్యతీర్థే హి క్షేత్రపాలాభిరక్షితే । కుర్వన్త స్స్నానపానాదీ న్నవస న్నబ్దమాత్రికమ్ ॥ ౨౪ ॥ తదా కదాచి ద్ధర్మోఽపి దదర్శ స్వప్న ముత్తమమ్ । యస్మా దస్మి న్మహాతీర్థే స్థితం వత్సరమాత్రకమ్ ॥ ౨౫ ॥ అనేన పుణ్యయోగేన భవన్తః క్షీణకల్మషాః । యుద్ధే జయం తథా రాజ్యం గమిష్యన్తి క్రమాగతమ్ ॥ ౨౬ ॥ తదాప్రభృతి తత్తీర్థం పాణ్డవ ఇ్చా విదు ర్బుధాః ।

జరాహరాదితీర్థత్రయమాహాత్మ్యమ్.

జరాహరం వలిఘ్నం చ రసాయన మితి త్రికమ్ ॥ ౨౭ ॥ తీర్థానాం వర్తతే తస్మిం శ్చిన్తామణిగిరౌ తథా। స్వామిపుష్కరిణీపూర్వదేశే పర్వతగహ్వరే ॥ ౨౮ ॥ ద్వావింశచ్ఛరపాతే తు కిన్తు మాయాతిరోహితమ్ ॥ న జానన్తి బుధా స్తీర్థం తత్తు విస్మయకారకమ్ ॥ ౨౯ ॥ అష్టానాం ఖనయ స్సన్తి లోహానాం కః కాచలే । యుగభేదేన దృశ్యన్తే నరాణాం పుణ్యకర్మణామ్ ॥ ౩౦ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ పరాం భక్తిం వహ న్గచ్ఛతి చే ద్గిరిమ్ । పఙ్గు ర్జఙ్ఘాలవన స్స్యా దచక్షుః పద్మలోచనః ॥ ౩౧ ॥ మూకో వాచస్పతి ర్ద్వారశ్రావీ తు బధిరో భవేత్ । వన్ధ్యా తు బహుపుత్రా చ నిర్ధన స్సధనో భవేత్ ॥ ౩౨ ॥ ఏత త్సర్వం గిరౌ భక్తిమాత్రే నైవ భవే ద్ధ్రువమ్ । తత్త్వతో వేఙ్కటాద్రే స్తు స్వరూపం వేత్తి కః పుమాన్ ॥ ౩౩ ॥ శ్రీనివాసగిరి శ్చాయం కదాచి త్కనకాచలః । కదాచి జ్జ్ఞానరూపోఽయం కదాచి ద్రత్నరూపకః ॥ ౩౪ ॥ శ్రీనివాస ఇవాభాతి కదాచి ద్భూషణోజ్జ్వలః । కాలభేదేన కేషాఞ్చి త్ప్రాకృతాచలరూపధృత్ ॥ ౩౫ ॥ తస్మా దస్య గిరేః పుణ్యం మాహాత్మ్యం వేత్తి కః పుమాన్ । శ్రుతేషు కిఞ్చిద్దృష్టేషు మయోక్తం భవతా మిదమ్ ॥ ౩౬ ॥ శ్రుత శ్చ సర్వవృత్తాన్త శ్శక్యో వక్తుం మయా న హి ॥ ౩౬½ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే కాపిలాది సప్తశతీర్థమాహాత్మ్యాదికథనం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రింప్రతి శ్రీరామాగమనమ్.

మునయః ॥ వేఙ్కటాద్రే స్తు మాహాత్మ్యం జనకర్ణరసాయనమ్ । శృణ్వతాం నాస్తి తృప్తి స్తు మునీనాం నో బుధోత్తమ ॥ ౧ ॥ భూయః కథయ వృత్తాన్తం శ్రుతం కిఞ్చి త్త్వయా పురా । ఇత్యుక్తః ప్రాహ సూతోఽపి శ్రుతం చ మునిపుఙ్గవాన్ ॥ ౨ ॥ సూతః ॥ పుత్రో దశరథ స్యాసీ ద్రామో రాజీవలోచనః । స సర్వలక్షణోపేత స్సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౩ ॥

రావణస్య వధార్థాయ పురా సౌమిత్రిణా సహ । హనూమతా వేగవతా సుగ్రీ
వేణ మహాత్మనా ॥ ౪॥ సహ సైన్యై ర్యదా పమ్పాతీరా చ్ఛోభితపాదపాత్ ।
నిర్జగామ తదా రామ శ్శుభే శ్రీవేఙ్కటాచలే ॥ ౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే
స్నాత్వా పశ్చా ద్రణే రిపుమ్। రావణం సగణం హత్వా జయ మా పేతి
మే శ్రుతమ్ ॥ ౬ ॥ త త్సర్వం కథయిష్యామి శ్రోతవ్య మవధానతః । ఋశ్య
మూకాచలా త్తస్మా ద్వానరై ర్బహుభి ర్వృతః ॥ ౭ ॥ రావణస్య వధార్థాయ
కృతోద్యోగ స్సకార్ముకః । శేషాచలసమీపే తు యదా రామ స్సమాగతః॥
౮ ॥ తదా స త్వఞ్జనా దేవీ వాయుసూనో ర్మహాత్మనః । జననీ పురతో
గత్వా రామం రక్తాన్తలోచనమ్ ॥ ౯ ॥ నమస్కృత్య మహాభాగా వచనం
చేద మబ్రవీత్ । ప్రతీక్షన్తే మహాబాహో త్వదాగమన మద్భుతమ్ ॥ ౧౦ ॥
తిష్ఠా మ్యస్మి న్గిరౌ రామ మునయోఽపి చ కాననే । తపః కుర్వన్తి సతతం
త్వదాగమనకాఙ్క్షయా ॥ ౧౧ ॥ తా న్సర్వా న్సమనుజ్ఞాప్య గన్తు మర్హసి
సువ్రత। ఇ త్యుక్తః ప్రాహ రామోఽపి హనూమన్మాతరం ప్రతి ॥౧౨॥శ్రీరామః॥
కాలాత్యయో భవే ద్దేవి మయి తత్ర సమాగతే। మ మేదానీం వరారోహే
కార్యస్య మహతీ త్వరా ॥ ౧౩ ॥ పునరాగమనే దేవి తథా భవతు సున్దరి ।
ఇ త్యుక్తం రాఘవే ణైత ద్వాక్యం శ్రుత్వా మహామతిః ॥ ౧౪ ॥ హనూమా
న్ప్రణతో భూత్వా వాక్యం చైత దువాచ హ । స్థాతవ్య మత్ర భవతా
యత్ర కుత్రాఽపి సర్వథా ॥ ౧౫ ॥ యస్మా చ్ఛ్రాన్తా మహాసేనా వానరాణాం
తరస్వినామ్ । అయ ఞ్చ మార్గప వాద్రి స్సదా పుష్పఫలద్రుమః ॥ ౧౬ ॥
బహుప్రస్రవణోపేతో బహుకన్దరసానుమాన్ । సుస్వాదుకన్దమూలోఽయ
మఞ్జనాఖ్యో మహాగిరిః ॥ ౧౭ ॥ మధూని స న్తి వృక్షేషు బహూని గిరికన్దరే ।
వేత్థ సర్వం మహాబాహో య థేచ్ఛసి తథా కురు ॥ ౧౮ ॥ ఇ త్యుక్తో వాయు
పుత్రేణ శ్రీరామః ప్రహస న్నసౌ । జానేఽహ మఞ్జనాసూనో తథాపి వచనం
తవ ॥ ౧౯ ॥ శ్రోతవ్యం హి మహాబాహో గచ్ఛాఽగ్రే త్వం హరీశ్వర ।
ఇ త్యుక్త్వా వాహినీం తాం చ కర్ష న్పర్వత మాయయౌ ॥ ౨౦ ॥ నాగకే
సర మాలూర పున్నాగతరుశోభితమ్ । చమ్పకాశోకవకుళ చూతకింశుకరాజి
తమ్ ॥ ౨౧ ॥ మయూరశారికాలాపైః కోకిలానాం స్వనై రపి । శుక
మఞ్జులనాదై శ్చ కపోతస్వనహుఙ్కృతైః ॥ ౨౨ ॥ శోభితం ఫలపుష్పై
శ్చ వేఙ్కటాఖ్యం నగోత్తమమ్ ॥ నిర్లోమా నామతః కశ్చి ద్విప్రో వేదవి
దాం వరః ॥ ౨౩ ॥ స్వాయమ్భువం సముద్దిశ్య బ్రహ్మలోకజిగీషయా । తప
శ్చకార ధర్మాత్మా పర్వతోత్తరదేశతః ॥ ౨౪ ॥ ఆగత్య భగవా న్బ్రహ్మా త
మాహ ద్విజసత్తమమ్ । రామం దృష్ట్వా ససౌమిత్రిం బ్రహ్మలోక మవాప్స్యసి॥
౨౫ ॥ ఇ త్యుక్తో బ్రహ్మణా పూర్వం దృష్ట్వా రామం పరాత్పరమ్ ।

నాలాశ్వనై స్సమ్యక్పూజయిత్వా త మబ్రవీత్ ॥ ౨౬ ॥ అద్య
సఫలం జన్మ త్వన్ముఖామ్భోజదర్శనాత్ । చిరకాలార్జితం స్వామి
ం తప ఉత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ అనుజ్ఞాపయ మాం రామ బ్రహ్మ
ప్ర తీశ్వర । ఇత్యుక్త స్సతు ధర్మాత్మా తథైవాచర ద్భోద్విజ॥
॥ ఇత్యుక్త్వా తంతు విప్రేన్ద్రి మారురోహ నగోత్తమమ్ । శా
ంఖం చ యక్షాణాం కేషాంచి త్పర్వతోత్తమే ॥ ౨౯ ॥ దత్వా రా
జ్ఞనాదేవ్యా ఆశ్రమం పుణ్యవర్ధనమ్ । ఆకాశగఙ్గానికటే ప్రతిపేదే
మనాః॥ ౩౦ ॥ తయా స పూజిత స్సమ్య క్తస్యై దత్వా వరోత్తమమ్ ।
స్కృత్య తాం మహాభాగాం స్వామిపుష్కరిణీం యయౌ ॥ ౩౧ ॥ తత్ర రా
మహాతేజా స్సౌమిత్రి ర్మారుతాత్మజః । సుగ్రీవ శ్చాఙ్గద శ్చైవ జామ్బవా
వ చ ॥ ౩౨ ॥ చక్రు స్స్నానం మహాతీర్థే సర్వత్ర విజయప్రదే । ఫల
ాని చానీయ రామో ధర్మభృతాం వరః ॥ ౩౩ ॥ చకార దానం తత్రైవ
స్య శ్శాస్త్రవర్త్మనా। తస్యా నైరృతిదిగ్భాగే కుటీం కృత్వా పృథక్పృథక్॥
సుస్వాదుఫలమూలాని మధూని సుబహూని చ । ఆనీయ వాయుపుత్ర
పూజయామాస రాఘవమ్ ॥ ౩౫ ॥ తతో రామ స్సంప్రహృష్ట స్సుగ్రీవ
థై స్సహ । న్యవస త్సుసుఖం రామ స్స్వగేహ ఇవ తత్ర వై ॥ ౩౬ ॥
రా శ్చ మహాత్మానో గోలాఙ్గూలా మహాబలాః । సర్వత స్తత్ర పుష్పాణి
ాని చ ఫలాని చ ॥ ౩౭ ॥ మధూని స్వాదుతీర్థాని భక్ష్యజాతా
శః । భక్షయిత్వా మదోన్మత్తా శ్చేరు స్తత్ర సహస్రశః ॥ ౩౮ ॥
న్తః ప్లవన్త శ్చ గర్జన్త శ్చ ప్లవఙ్గమాః । శృఙ్గా చ్ఛృఙ్గం గి
వృక్షా ద్వృక్షం వనా ద్వనమ్ ॥ ౩౯ ॥ చేరు స్తే వానరా స్సర్వే
తా బలగర్వితాః । కేచి దారురుహు స్తత్ర వానరా న్వానరోత్తమాః॥
కాం శ్చి త్పుచ్ఛప్రదేశే తు గృహీత్వా వానరా స్క్వచిత్ । కర్ష న్తిస్మ
కాంశ్చి త్కేచి త్కర్ణం చుచుమ్బిరే॥౪౧॥దృష్ట్వైవ రావణం సఙ్ఖ్యే హన్యా
సహ్యద్గణమ్ । లఙ్కాం సమూల ముత్పాట్య త్రికూటం వా మహాగిరిమ్॥
। ఆనేష్యామో వయం సిన్ధుం బహునక్ర సమాకులమ్। తరామో బాహు
గృహ్ణీమ శ్చన్ద్రభాస్కరౌ ॥ ౪౩ ॥ పాటయామో గిరీ న్సర్వా న్నామా
ారుహా నపి । పాతాళం వా మహార్లోకం ప్రవిశామ రసాతలమ్ ॥ ౪౪ ॥
మో రావణో యత్ర తిష్ఠ త్యవినయాన్వితః । త మేవ హా స్మ శ్శూర
గణం లోకకణ్టకమ్॥౪౫॥చిరాయ తే శిర శ్ఛేదే రామః పరమధార్మికః। ఇతి
న్త స్తే సర్వే వానరాః పర్వతోపమాః ॥ ౪౬ ॥ త స్మి న్దివ్యే మహాపుణ్యే
ద్రా వనేచరాః । కోటికోట్యర్బుదా స్తత్రపరార్ధా బలశాలినః ॥ ౪౭॥

పరస్పర మసమ్బాధం న్యవస న్సుసుఖం గిరౌ । అహో గిరిప్రభావోఽయం వర్ణనీయః కథం బుధైః ॥ ౪౯ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచల మ్బ్రతి శ్రీరామాగమనకథనం నా మైకచత్వారింశోధ్యాయః.

వైకుణ్ఠాఖ్యగుహా ప్రవిష్టవానర వృత్తాన్తః.

శ్రీసూతః ॥ స్వామిపుష్కరిణీ యత్ర తత ఈశాన్యభాగతః । గజోగ వాక్షో గవయ శ్శరభో గన్ధమాదనః ॥ ౧॥ మైన్ద శ్చ ద్వివిద శ్చైవ సుషేణ శ్చ మహామతిః । కాఞ్చి ద్గుహాం తమోరుద్ధాం ప్రవిష్టా స్తత్ర వానరాః ॥ ౨ ॥ ఉన్నిద్రనేత్రా స్సర్వేఽపి సింహతుల్యపరాక్రమాః । జగ్ము స్తే తమసాఽవి ష్టాం సుదూరం తాం గుహాం తదా ॥ ౩ ॥ దదృశేఽత్ర మహాజ్యోతి స్సూర్య కోటి రివోదితా । జ్యోతిర్గణానాం తటితాం మిళితానా మి వాబభౌ ॥ ౪ ॥ తత్ర కాచి త్పురీ రమ్యా త ప్తహాటకనిర్మితా। కవాటతోరణవతీ రమ్యోద్యా నశతై ర్యుతా ॥ ౫ ॥ స్ఫటికోపలవ చ్ఛుద్ధజలనద్యా సమావృతా । రత్నమాణి క్యవైడూర్యముక్తాని ర్మితగోపురా ॥ ౬ ॥ అనేకమణ్డపై ర్యుక్తా ప్రాసాదశత సఙ్కులా। మహావీథిశతోపేతా రథమాతఙ్గసంయుతా॥ ౭ ॥ వరనారీగణోపేతా సర్వమఙ్గళశోభితా । శఙ్ఖచక్రధరా స్తత్ర సర్వే చైవ చతుర్భుజాః ॥ ౮ ॥ సశుక్లమాల్యవసనా స్సర్వాభరణభూషితాః । దివ్య చన్దనలిప్తాఙ్గాః పరమానన్ద పూరితాః ॥ ౯ ॥ తన్మధ్యే సుమహ ద్దివ్యం విమానం సూర్యసన్నిభమ్ । అత్యు న్నత మహామేరుశృఙ్గతుల్యం మనోహరమ్॥ ౧౦॥ బహుప్రకాశసమ్పన్నం మణి మణ్డపసంయుతమ్ । భేరీమృదఙ్గపణవమర్దలధ్వనిశోభితమ్॥ ౧౧॥ నృత్తవాదిత్రస మ్పన్నం కిన్నరస్వనసంయుతమ్ । దదృశు స్తత్ర పురుషం పూర్ణచన్ద్రనిభాన నమ్ ॥ ౧౨ ॥ చతుర్బాహు ముదారాఙ్గం శఙ్ఖచక్రధరం పరమ్ । పీతామ్బర ధరం సౌమ్య మాసీనం కాఞ్చనాసనే ॥ ౧౩ ॥ ఫణామణిమహాకా న్తివిరాజిత కిరీటినమ్। భోగిభోగే సమాసీనం సర్వాభరణభూషితమ్॥ ౧౪ ॥ ఆసనోపరి విన్య స్తవామేతరకరామ్బుజమ్ । ప్రసార్య దక్షిణం పాద ముద్ధృతే వామజానుని॥ ౧౫॥ ప్రసార్య వామహస్తాబ్జం శ్రీభూమిభ్యాం నిషేవితమ్। సేవితం నీళయా దే వ్యా వైజయన్త్యా విరాజితమ్ ॥ ౧౬ ॥ శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కం వనమాలా విభూషితమ్ । కృపారసతరఙ్గాఢ్య పూర్ణనేత్రామ్బుజద్వయమ్ ॥ ౧౭ ॥ శశిప్ర భాసమచ్ఛత్రం చామరవ్యజనే శుభే । హస్తాభ్యాం ధారయ స్త్రీభి ర్నారీభి స్సేవి తం ముదా ॥ ౧౮ ॥ దృష్ట్వా తే వానరా స్సర్వే విస్మితా శ్శుభలోచనాః । అత్రాన్తరే మహాభాగః పురుషః పరమాద్భుతః ॥ ౧౯ ॥ చతుర్భుజో దణ్డహ స్తో దృష్ట్వా త్వరితవిక్రమః । దణ్డ ముద్యమ్య తా న్సర్వాన్ భ ర్త్సయామాస

వై తదా ॥ ౨౦ ॥ తే సర్వే వానరా భీతా నిర్గతా స్తద్గిరిగహ్వరాత్ । నిర్గత్య
సహసా తేభ్యః ప్రోచు ర్దృష్టం యథాతథా ॥ ౨౧ ॥ రావణ స్తు మహామా
యీ కామరూపీ చ వఞ్చకః । అన్యో వా రావణో వాఽథ శోధనీయః ప్ర
యత్నతః ॥ ౨౨ ॥ ఇత్యుక్త్వా వానరా స్తే చ సర్వే సముత్థాయ సమ్భ్ర
మాత్ । యత్ర పూర్వం గుహా దృష్టా తత్రాఽగచ్ఛ న్వనౌకసః ॥ ౨౩ ॥
నాఽపశ్య న్నగరీం తత్ర చిహ్నం వా దృష్టపూర్వకమ్ । భ్రమా త్తి మఞ్జసా
శైలం విచిన్వ న్త శ్చ సర్వతః ॥ ౨౪ ॥ 'భ్రమ' ఇ త్యేవ నిశ్చిత్య తూష్ణీ మా
స న్వనౌకసః। తతః ప్రభాతే విరతే రామో రాజీవలోచనః॥ ౨౫॥ లక్ష్మణేన
సహ భ్రాత్రా వానరేన్ద్రేణ ధీమతా । సహ సైన్యై ర్మహాతేజాః ప్రత
స్థేఽరిజిగీషయా ॥ ౨౬ ॥ జిత్వా చ రావణం యుద్ధే ప్రాప్య సీతాం మహాబలః।
అయోధ్యాం పున రభ్యేత్య భ్రాతృభి స్సహితోఽనఘః ॥ ౨౭ ॥ ప్రాప రాజ్యం
స్వయం రామ స్స్వామితీర్థస్య వైభవాత్ । ఇతి శ్రుతం మయా పూర్వ

వైకుణ్ఠగుహాప్రభావకథనమ్.

మ బ్రువం భవతా మహమ్ ॥ ౨౮ ॥ మునయః ॥ వైకుణ్ఠాద్రౌ గుహా దృష్టా
కా చి ద్వానరస త్తమైః। ఇ త్యుక్తం భవతా సూత వేదవేదా న్తపారగ ॥ ౨౯ ॥
గుహా కా వద నో బ్రహ్మ ఞ్ఛ్రోతుం కౌతూహలం హి నః ॥ శ్రీసూతః ॥
శ్రూయతా మభిధాస్యామి దేవమాయా మయా శ్రుతా ॥ ౩౦ ॥ వైకుణ్ఠా
ఖ్యా గుహా సా తు దుర్జ్ఞేయా మునియోగిభిః ॥ దుర్జ్ఞేయా సా తు దేవై శ్చ
మాయయా పరమాత్మనః ॥ ౩౧ ॥ లీలయా విష్ణునా పూర్వం వానరాణాం
ప్రకాశితా । తస్యాం గుహాయాం యే దృష్టా శ్శఙ్ఖచక్రధరా అపి ॥ ౩౨ ॥
తే తు ముక్తా స్తథా నిత్యాః పరమానన్దరూపిణః । భుఞ్జతే బ్రాహ్మ మానన్ద
మావిర్భూతగుణా శ్చ తే ॥ ౩౩ ॥ సఞ్చర న్తః కామరూపా లోకా న్భగవతా
సహ । ఆనన్దరూపాః కైఙ్కర్యం కుర్వన్తో బ్రహ్మణో హి తే ॥ ౩౪ ॥ వస న్తి
తత్ర సతతం బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా । యదా యదా కలిః కాలో యదా వా
జనతా గిరా ॥ ౩౫ ॥ తదా గుహాయాం తస్యా న్తు వసిష్య న్తీతి స శ్శ్రుతమ్ ।
ఏవం ప్రభావ శ్శేషాద్రి ర్వస త్యస్మి జ్జగన్మయః ॥ ౩౬ ॥ క్రీడతే లీల
యా యుక్తో నిత్యై ర్ముక్తై శ్చ సూరిభిః । నీలమేఘనిభం శ్యామం నీలో
త్పల విలోచనమ్ ॥ ౩౭ ॥ నీలాద్రిశిఖరస్థం తం భజా మ్యత్రైవ సుస్థితమ్।
గుహాఖ్యానం శ్రుతం కిం వా యుష్మాభి ర్వీతకల్మషైః ॥ ౩౮ ॥ శృణ్వతా మిద
మాఖ్యానం కలిదోషమలాపహమ్ । ధన్యం యశస్య మాయుష్యం పుత్రపౌ
త్రాభివర్ధనమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఇ తీరిత శ్శేషగిరేః ప్రభావ శ్శ్రుతో మయా యో

గివశేషస్య ఆదరాత్ । సమస్తజీవాత్మసమష్టిరూపిణో హరేః ప్రభావ్యూహోఽపి కర్షిణ్ణాగో పుత్రః ॥ ౪౦ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వైకుణ్ఠగుహా ప్రవిష్టవానరవృత్తాన్తాదికథనంనామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః.

రావణాదిపీడితదేవర్షీణాం క్షీరార్ణవాదిలోకగమనమ్

మునయః ॥ విశ్వవిశ్రుత విశ్వార్థవిబోధనవిచక్షణ । వక్తు మర్హసి తత్సూత యత్పృచ్ఛామో వయం పునః॥ ౧॥ వేఙ్కటాద్రా విదానీ న్తు సర్వ ప్రత్యక్షగోచరః । ఆస్తే హ్యఞ్జనశైలాభ స్సర్వాభీష్టఫలప్రదః ॥ ౨॥ కస్య వా పుణ్యశీలస్య రూప మేత త్ప్రదర్శితమ్ । వక్తవ్యం త ద శేషేణ శృణ్వతాం నో మహామునే॥ ౩॥ ఇ త్యుక్తో మునిభి స్తై స్తు సూతః ప్రాహ మునీ న్ప్రతి॥ శ్రీసూతః ॥ శృణుధ్వం మునయో యూయం వేఙ్కటేశకథా న్పరామ్ ॥౪॥ వ్యాసేన మునినా ప్రోక్తం మహ్యం పూర్వం స్వయమ్భువః । ప్రదర్శిత మిదం రూప మితి తత్కథయా మ్యహమ్॥౫॥ వృత్తాన్త మాదితః కృత్వా శృణ్వన్తు మునిసత్తమాః । పురా కదాచి జ్జాబాలిః కాశ్యపో గౌతమ స్తథా ॥౬॥ అగస్త్యో వామదేవ శ్చ శతానన్దో ముని స్తథా । యోగిన స్సనకాద్యా శ్చ వాసవాద్యా దివౌకసః ॥ ౭ ॥ హిరణ్యకశిపో ర్వంశసమ్భవై శ్చ దురాత్మభిః। దైత్యై శ్చ పీడితాః కై శ్చి ద్విష్ణవే త న్నివేదితుమ్ ॥ ౮ ॥ నిర్గత్య స్వేచ్ఛ సమ్భూయ విచేతుం విష్ణు మవ్యయమ్। క్షీరాబ్ధే రుత్తరం తీరం గత్వా దేవం జనార్దనమ్ ॥ ౯ ॥ తుష్టువు ర్వివిధై స్తోత్రై రగస్త్యాద్యా స్సురా శ్చ తే । క్షీరోదశాయి న్భగవ న్సర్వకారణకారణ॥ ౧౦ ॥ సూక్ష్మ ప్రకృతిసంలీన జీవతత్త్వ ర్యత ప్రభో । సృష్టికాలే భవా నేవ త్వత్తోఽన్య న్న హి విద్యతే ॥ ౧౧ ॥ స్రష్టా త్వ మేవ సర్వస్య జఙ్గమస్థావరాత్మనః । త్వ మేవ దృశ్యసే విష్ణో జగద్రూప నమోఽస్తు తే ॥ ౧౨ ॥ అఙ్గీకృత్య భవా నేవ జగత్పాలన కర్మ చ । శేషే శేతే శ్రియా సార్ధం నిశ్చితం మధుసూదన ॥ ౧౩ ॥ జాగరూక స్సదా త్వ న్తు జగత్పాలనకర్మణి । విచారయసి నాఽస్మాం స్త్వం కిమర్థం మధుసూదన ॥ ౧౪ ॥ ప్రసీద భగవ న్విష్ణో ప్రసీద త్వం సురేశ్వర । ప్రసీద కరుణాసిన్ధో ప్రసీద వరదామల ॥ ౧౫ ॥ ఏతస్మి న్నన్తరే కశ్చి చ్ఛఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ పార్షదః పరమేశస్య వ్యోమ్ని చాగత్య వై మునీన్ ॥ ౧౬ ॥ పురుష స్సోఽబ్రవీ దేవం శ్రూయతా మితి తా న్మునీన్ । ఆస్తే భూమహాగిరౌ క్వాఽపి మాయావీ కమలాపతిః ॥ ౧౭ ॥ కి మర్థ మాగతం సద్భి ర్యుష్మాభి స్సనకాదిభిః । తత్రైవ యూయం గచ్ఛధ్వ మితి చోక్త్వా యయౌ పునః ॥ ౧౮ ॥ నివృత్య తరసా తస్మా ద్దేశా ద్దైవ సురసత్తమాః । సమ్భూ

య తే విచార్యాఽథ కిమర్థం కమలాపతిః ॥ ౧౯ ॥ ముక్త్వా క్షీరాబ్ధిమధ్య
స్తు వసే ద్భూమౌ సనాతనః । ఇతి సఞ్చిన్త్య మనసా వైకుణ్ఠం లోక ముత్త
మమ్ ॥ ౨౦ ॥ యయు స్తే మునయ స్సర్వే యోగిన స్త్రిదశా అపి । గచ్ఛ
న్తో మార్గమధ్యే తు దదృశు ర్నారదం మునిమ్ ॥ ౨౧ ॥ మహతీం వాదయ
న్త ఞ్చ వీణాం స్ఫటికసన్నిభమ్ । కర్పూరధూళీసదృశపుణ్డ్రోద్భాసితవిగ్రహమ్॥
౨౨ ॥ వైకుణ్ఠలోకా దాయాన్తం దృష్ట్వా తం మునయోఽబ్రువన్ ।
త్వాసి నారద పుణ్యాత్మం స్త్రైలోక్యం విదితం తవ ॥ ౨౩ ॥ నతవాఽవిదితం
కిఞ్చి త్త్రిషు లోకేషు విద్యతే । క్వ వా వసతి లక్ష్మీశ శ్శంస విద్వ న్మహామునే॥
౨౪ ॥ శ్రీశైలస్య సమీపే తు దైత్యాః కేచన మాయినః । బాధన్తే మను
జాం స్తీవ్రం తాపసా న్యోగినో మునీన్ ॥ ౨౫ ॥ రావణ స్సగణో నిత్యం
బాధతే బలగర్వితః । ఏతేషాం నిగ్రహే శక్తో విష్ణురేవ మహాబలః ॥ ౨౬ ॥
త మేవ శరణం యామ స్స తు కుత్ర వసే దితి । పృష్టః ప్రాహ మునీన్ద్రోఽ
పి తా న్మునీ న్ప్రతిపూజ్య చ ॥ ౨౭ ॥ నారాయణ మహం ద్రష్టుం దివ్య
కల్యాణవిగ్రహమ్ । అగమం పరమం ధామ పర మానన్దకారణమ్ ॥ ౨౮ ॥
తదా కశ్చి త్సమభ్యేత్య తత్ర మా ముక్తవా నిదమ్ । భూమౌ క్వాఽపి
గిరౌ విష్ణు ర్లక్ష్మ్యా సహ వినోదతే ॥ ౨౯ ॥ ఇతి శ్రుత్వా వచ స్సమ్య గాగ
చ్ఛామీహ తాపసాః । బ్రహ్మలోకం గమిష్యామ స్సర్వే వయ మతఃపరమ్ ॥
౩౦ ॥ స ఏవ వేత్తి త త్సర్వం సర్వలోకపితామహః । ఇత్యుక్త్వా నారదే నైవ
సహ లోకం స్వయమ్భువః ॥ ౩౧ ॥ యయు శ్శీఘ్రం సురా స్సర్వే మునయో
యోగినోఽపి చ । బ్రహ్మలోకం సమాగమ్య దదృశు స్తేఽమితౌజసః ॥ ౩౨ ॥
చతుర్ముఖం చతుర్బాహుం జ్వలన్త మివ పావకమ్ । సమ్భూయ వేదశాస్త్రౌ
ఘం మూర్తిమన్త మివ స్థితమ్ ॥ ౩౩ ॥ గాయత్ర్యా చైవ సావిత్ర్యా సర
స్వత్యా చ సేవితమ్ । కిన్నరోరగగన్ధర్వ సిద్ధసఙ్ఘనిషేవితమ్ ॥ ౩౪ ॥ వేదై స్స
విగ్రహై శ్చైవ శాస్త్రై రపి చ సేవితమ్ । సేవితఞ్చ దిశాపాలై రాసీనం పర
మాసనే ॥ ౩౫ ॥ ఉపసృత్య తు తం దేవాః ప్రణేము ర్మునయోఽపి చ । ఆస
నే షూపవిష్టా స్తే సురా శ్చ మునయోఽపి చ ॥ ౩౬ ॥ పృష్టా శ్చ స్వాగత
ప్రశ్నై రిదం వచన మబ్రువన్ । స్వామిం స్త్వమేవ కృపయా న కుత్రాఽపి
దురత్యయః ॥ ౩౭ ॥ మఙ్గళం సర్వథాఽస్మాకం సర్వలోకపితామహ । కి న్ను
బాధా చ మహతీ రావణస్య దురాత్మనః ॥ ౩౮ ॥ దైత్యాః కేచన సమ్భూ
తా శ్శ్రీశైలస్య సమీపతః । బాధన్తే సర్వమనుజా న్కర్మానుష్ఠానతత్పరాన్॥
౩౯ ॥ తపోవ్యయభయా త్సర్వే సహన్తే మునయోఽమలాః । ఇతఃపర మశ
క్యం త త్సోఢుం రావణచేష్టితమ్ ॥ ౪౦ ॥ మాయావీ భగవా న్విష్ణుస్సర్వో
పాయవిశారదః । ఏతేషాం హననే శక్త స్సర్వశక్తిధర శ్చ సః ॥ ౪౧ ॥ స

పశ్యామ శ్చ తం విష్ణుం కుత్రాఽపి భువనత్రయే। త్వ మేవ గతి రస్మాక మస్మాం స్త్రాహి మహాభయాత్ ॥ ౪౨ ॥ ఇతీరితో యోగివరై శ్చ తాపసై ర్బుధోత్తమై శ్శక్రపురోగమై శ్చ। ధ్యాత్వాఽథ దేవః కమలాసనోఽపి ప్రోవాచ దేవా న్మునిపుఙ్గవాం శ్చ ॥ ౪౩ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే రావణాదిపీడితదేవర్షీణాం క్షీరార్ణవాదిలోకగమనకథనంనామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీనాం శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్

బ్రహ్మా ॥ అతితీవ్రం తప స్తప్తం రావణేన పురా సురాః। తేన లబ్ధ మవధ్యత్వం ఘోరేణ తపసా తదా ॥ ౧ ॥ మానుషేభ్యో వధ స్తేన నిశ్చితో స విముహ్యతా। తస్యోపాయ మహం వక్ష్యే విష్ణు రేవ పరాగతిః ॥ ౨ ॥ స చేదానీం గిరా వాస్తే భూమౌ శ్రీవేఙ్కటాభిధే। స ప్రార్థనీయ స్సర్వై శ్చ దైత్యౌఘానాం నిబర్హణే ॥ ౩ ॥ అహ మప్యాగమిష్యామి గమ్యతా మవిలమ్బతః। న శక్య మచిరా ద్ద్రష్టుం విచేతవ్య మిత స్తతః ॥ ౪ ॥ సానవ స్సరిత శ్చాపి నిర్ఝరా శ్చ గుహా అపి। విచేతవ్యా స్సదా సర్వై ర్యుష్మాభి శ్చ విశేషతః ॥ ౫ ॥ తస్యాఽత్యన్తప్రియతమో భూధరో వేఙ్కటాభిధః। శుకపక్షిమృగాదీనాం రూపం ధృత్వా పరాత్పరః ॥ ౬ ॥ క్రీడతే రమయా సార్ధం సూరిభి స్తత్ర పర్వతే। గిరిప్రదక్షిణే ప్రీతి ర్మహతీ తస్య వర్తతే ॥ ౭ ॥ ప్రదక్షిణవిధానేన విచేతవ్య స్స భూధరః। ఇక్ష్వాకువంశప్రభవో రాజా దశరథో మహాన్ ॥ ౮ ॥ వేఙ్కటాద్రిం సమాగత్య పుత్రార్థీ తప ఉత్తమమ్। కరిష్యతి మహాభాగ స్స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౯ ॥ దర్శయిష్యతి రూపం స్వం తస్య రాజ్ఞ శ్శ్రియఃపతిః। ఇత్యుక్త్వా బ్రహ్మణా సర్వే మునయ శ్చ దివౌకసః ॥ ౧౦ ॥ యోగినోఽపి మహాత్మాన స్తస్మా ల్లోకా ద్వినిర్యయుః। నిర్గత్య సహసా శేషభూధరేన్ద్రం సమాశ్రితాః ॥ ౧౧ ॥ నానామృగగణాకీర్ణ మనేకఝషసఙ్కులమ్। తాలహిన్తాలపున్నాగచమ్పకాశోకశోభితమ్ ॥ ౧౨ ॥ కున్దమన్దారపనసపూగకైతకసంయుతమ్। తిమిశై శ్చిరిబిల్వై శ్చ నక్తమాలై శ్చ పుష్పితైః ॥ ౧౩ ॥ చమ్పకైః పనసై రామ్రై ర్నారికేళై శ్చ శోభితమ్। కోవిదారకరఞ్జైశ్చ పాటలాశ్వత్థపాదపైః ॥ ౧౪ ॥ ప్లక్షోదుమ్బరజమ్బూభిః కపిత్థకలిభూరుహైః। చమ్పకై స్సిన్దువారై శ్చ శోభితం రక్తచన్దనైః ॥ ౧౫ ॥ భూలోకదుర్లభై ర్ద్వీపసమ్భవైః పాదపై రపి। ఖర్జూరైః కింశుకై శ్చైవ స్పన్దనైః పద్మకై స్తథా ॥ ౧౬ ॥ అఙ్కోలై ర్ముచుకున్దై శ్చ శింశుపాభూరుహై స్తథా।

మధూకశాల్మలీభి శ్చ పుష్పితాభి స్సుశోభితమ్ ॥ ౧౭ ॥ సర్వకాలఫలై ర్వృ
క్షై స్స్రవన్మధుసుశోభితైః । మత్తకోకిలసన్నాదై ష్షట్పదస్వనసమ్భ్రమైః ॥
౧౮ ॥ శుకమఞ్జులసన్నాదై శ్శారికాలాపవిభ్రమైః । మయూరాణాం నినాదై
శ్చ శోభితప్రస్థసానుకమ్ ॥ ౧౯ ॥ అన్యేషా మపి దివ్యానాం పక్షిణాం మఞ్జు
లస్వనైః । శోభితాఽనన్దజనక గిరిశృఙ్గమనోహరమ్ ॥ ౨౦ ॥ మత్తమాతఙ్గశర
భసింహవ్యాఘ్రనిషేవితమ్ । మహాక్రోడశతై శ్చైవ మహిషై ర్వనవాసిభిః
॥ ౨౧ ॥ వృకై ర్భల్లూకముఖ్యై శ్చ వానరై శ్చాఽపి సఙ్కులమ్ । కస్తూ
రీమృగసఙ్ఘై శ్చ కృష్ణసారై శ్చ శోభితమ్ ॥ ౨౨ ॥ చమరీమృగసఙ్ఘై శ్చగవయైశ్చ
మహామృగైః । శోభితం పర్వతశ్రేష్ఠం వనమార్జారసఙ్కులమ్ ॥ ౨౩ ॥ గుహా
శతసమాకీర్ణం సిద్ధగన్ధర్వసేవితమ్ । గన్ధర్వీణా ఞ్చ నారీణాం కిన్నరీణాం తథైవ చ
॥ ౨౪ ॥ అప్సరస్సు చ ముఖ్యానాం వీణానాదై ర్మనోహరైః । హ్లాదయ న్తం
హృదమ్భోజం పశ్యతాం హర్ష వర్ధనమ్ ॥ ౨౫ ॥ గరుత్మతా వేగవతా త్వానీ
తం పర్వతోత్తమమ్ । దదృశు ర్మునయో దేవా యోగిన శ్శుద్ధచేతసః ॥ ౨౬ ॥
దృష్ట్వా శ్రీవేఙ్కటం శైల మపనిన్యు శ్శ్రమం బుధాః । శృఙ్గా చ్ఛృఙ్గం సమా
రుహ్య వనా ద్వన మిత స్తతః ॥ ౨౭ ॥ నదీషు పుణ్యతోయాసు ప్రదేశేషు సర
సీషు చ । వాపికాసు ప్రవాహేషు తథా పుష్కరిణీషు చ ॥ ౨౮ ॥ స్నాత్వా
స్నాత్వా శ్రీనివాసం పుష్పై రభ్యర్చ్య సాదరమ్ । ఫలా న్యమృతకల్పాని
నివేద్య సుసమాహితాః ॥ ౨౯ ॥ న తత్ర దేవం కఞ్చిచ్చ నాలయం నచ
గోపురమ్ । దదృశు ర్యోగిన స్తత్ర యోగనిష్ఠా న్మునీ నపి ॥ ౩౦ ॥ తత్ర
స్థితా న్మునీ న్దృష్ట్వా చేరు స్తత్ర మహాజనః । లోకోత్తరాతిలావణ్యం నానా
వర్ణం మనోహరమ్ ॥ ౩౧ ॥ మృగం వా పక్షిణం దృష్ట్వా గన్ధర్వం వా దివౌ
కసః । అసా వేవ హరి శ్చేతి విస్మయోత్ఫుల్లమానసాః ॥ ౩౨ ॥ అనుజగ్ము
ర్గిరౌ తస్మి న్నిదృశౌసక్తచేతసః । తస్మి న్కాలే తు ధర్మాత్మా రాజా దశరథః

పుత్రార్థినో దశరథస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

ప్రభుః ॥ ౩౩ ॥ శశాస మేదినీం కృత్స్నా మయోధ్యాయాం మహాయశాః ।
వర్ణాశ్రమాచారయుతాః ప్రజా ధర్మేణ పాలయన్ ॥ ౩౪ ॥ చిరకాలం మహీం
రాజా బుభుజే భూరివిక్రమః । నచాఽద్రాక్షీ త్కుమారస్య శుచిస్మేరముఖా
మ్బుజమ్ ॥ ౩౫ ॥ వసిష్ఠ మబ్రవీ ద్దుఃఖా ద్బ్రహ్మర్షి మమితౌజసమ్ । పురోహి
తోఽస్య వంశస్య విశేషేణ భవా న్మునే ॥ ౩౬ ॥ చిరం లాలప్యమానస్య
నాఽసీ ద్వంశకర స్సుతః । పాపినో మమ తు బ్రహ్మ న్మయా పాపం కృతం
బహు ॥ ౩౭ ॥ పాపస్య నిష్కృతిః కస్మా త్కథం పుత్రో భవిష్యతి। ఇతి ప్రోక్తో
వసిష్ఠ స్తు క్షణం ధ్యాత్వా ప్రసన్నధీః ॥ ౩౮ ॥ ప్రాహ చైనం నృపం ధీరం వసి

ష్ఠో భగవా నృషిః। పుణ్యశ్లోకస్య భవతః కథం పాపం భవిష్యతి ॥ ౩౯ ॥
తథాఽపి తవ రాజేన్ద్ర పుత్త్రప్రాప్తి విరోధకృత్ । దుష్కృతం కిఞ్చి దస్తీతి
ధ్యానేన ప్రతిభాతి మే ॥ ౪౦ ॥ తస్య పాపస్య శాన్త్యర్థం పుత్త్రాణాం ప్రాప్త
యే తథా । సేవ్య శ్శ్రీవేఙ్కటాధీశః క్షీరాబ్ధితనయాపతిః ॥ ౪౧ ॥ఇత్యుక్తః
ప్రాహ రాజాఽపి బ్రహ్మ న్కుత్ర శ్రియఃపతిః । ఇదానీం వర్తతే విష్ణుః కథం
దృశ్యో మయా ప్రభుః ॥ ౪౨ ॥ ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ వసిష్ఠోఽపి మహా
మునిః । శృణు రాజ న్మహాభాగ భాగీరథ్యా శ్చ దక్షిణే ॥ ౪౩ ॥ వర్తతే
వేఙ్కట శ్శైలో యోజనానాం శతద్వయే । సువర్ణముఖరీతీరా దుత్తరే క్రోశ
మాత్రకే ॥ ౪౪ ॥ అనేకపుణ్యతోయై శ్చ పుణ్యై శ్శైవ మహాహ్రదైః ।
అనేకకిన్నరీభి శ్చ శోభితః పర్వతోత్తమః ॥ ౪౫ ॥ దివ్యోఽయం పర్వతేన్ద్ర
స్తు న పునః ప్రాకృతో గిరిః । స్వరూపం తస్య శైలస్య న తు జానన్తి మాను
షాః ॥ ౪౬ ॥ నారాయణస్య దేవస్య వైకుణ్ఠపురవాసినః । సూర్యవైకుణ్ఠనా
కేభ్యః ప్రియోఽయం వేఙ్కటాచలః ॥౪౭ ॥ తస్మి న్హి రమతే నిత్యం శ్రీని
వాస శ్శ్రియా సహ । దర్శనార్థం హరే స్తత్ర యజన్తే మునయోఽమలాః
॥ ౪౮ ॥ యోగిన స్త్రిదశా శ్చాఽపి తపః కుర్వన్తి సన్తతమ్ । స్వయమ్భూ
ర్భగవా న్బ్రహ్మా తస్మి న్గిరివరోత్తమే ॥ ౪౯ ॥ లోకానుగ్రహసిద్ధ్యర్థం కరిష్యతి
తపో మహత్ । దర్శయిష్యతి తస్మై చ స్వస్య రూపం మహా ద్ధరిః ॥ ౫౦ ॥
దాస్య త్యభీష్టం సర్వేభ్యో దర్శనా దేవ మాధవః । కూలఙ్కషమహౌదార్య
గుణసిన్ధు శ్శ్రియఃపతిః ॥ ౫౧ ॥ త వాఽప్యభీష్టం గోవిన్దో దాస్య త్యేవ న
సంశయః । ఏవ ముక్తో వసిష్ఠేన చక్రవర్తీ గుణాకరః ॥ ౫౨ ॥ రాజా దశ
రథో హృష్టః ప్రసన్నముఖపఙ్కజః । ప్రయయౌ చ వసిష్ఠేన వేఙ్కటాఖ్యం
గిరిం ప్రతి ॥ ౫౩ ॥ గఙ్గాం గోదావరీం రమ్యాం కృష్ణాం వేణీ మనన్తరమ్ ।
మలాపహారిణీం భద్రాం తుఙ్గాం పమ్పాం మనోహరామ్ ॥ ౫౪ ॥ భవనాశీ
ఞ్చ సమ్ప్రాప్య స్నాత్వాస్నాత్వా మహారథః । వేఙ్కటాద్రిం దదర్శాఽథ
తుఙ్గశృఙ్గసమన్వితమ్ ॥ ౫౫ ॥ ఉద్యానం నన్దనం చైత్రరథం సమ్భ్యాయ
తిష్ఠతి । ఇత్యుత్ప్రేక్ష్య మనోహారి వృక్షగుల్మలతాయుతమ్ ॥ ౫౬ ॥ యువాన
ఞ్చ మహామేరు మివ చక్షుష్పదం గిరిమ్ । ఆరుహ్య నయనానన్దం హృదయా
హ్లాదకారకమ్ ॥ ౫౭ ॥ నిర్ఝరేషు తటాకేషు సరస్సు సరసీషు చ । నదీషు దేవ
ఖాతేషు తథా పుష్కరిణీషు చ ॥ ౫౮ ॥ స్నాత్వా నిర్మలసర్వాఙ్గః క్షాళితాఘో
మహాబలః । లబ్ధ్వా చిత్తస్య సంశుద్ధిం పీతాఽమృత ఇవ ప్రభుః ॥ ౫౯ ॥ ము
ముదే చ మహారాజో భోక్తుకామ స్సుతోత్సవమ్ ॥ ౫౯౺ ॥

ఇతి శ్రీ వారాహపురాణే శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదీనాం శ్రీ
వేఙ్కటాచలాగమనాదికథనంనామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

దశరథస్య శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిమహర్షి చరిత్రదర్శనం.

శ్రీసూతః ॥ తతో రాజా దశరథో వసిష్ఠేన సహ ప్రభుః । పశ్య న్పశ్య న్వనం రమ్యం సానూని శిఖరాణి చ ॥ ౧ ॥ ప్రాప తత్ర గిరౌ పుణ్యాం స్వామిపుష్కరిణీం శుభామ్ । ఫుల్లకల్హారకుముదపుణ్డరీకమహోత్పలామ్ ॥ ౨ ॥ నీలోత్పలగణోపేతాం రక్తోత్పలసుశోభితామ్ । వఞ్జులై ర్వకులై శ్చాన్యై స్సేవితాం కాననోద్భవైః ॥ ౩ ॥ హంసకారణ్డవాకీర్ణాం బకభేకవిఘూర్ణితామ్ । సారసారవసమ్పూర్ణాం భ్రమరారవనాదితామ్ ॥ ౪ ॥ మత్స్యకచ్ఛపసమ్బాధాం శింశుమారనిషేవితామ్ । నక్రైః కర్కటకై శ్చాన్యై ర్జలజై ర్వనజై రపి ॥ ౫ ॥ సేవితాం తీరజై ర్వృక్షై ర్నారికేళరసాలకైః । పూగచమ్పకపున్నాగకైతకై స్స్వర్ణకేతకైః ॥ ౬ ॥ అశోకకదళీభి శ్చ మాతులుఙ్గై శ్చ శోభితామ్ । లికుచై ర్బీజపూరై శ్చ నిరన్తరతటద్రుమైః ॥ ౭ ॥ శోభితామ్ సరసీం దృష్ట్వా ముమోద స మహాద్యుతిః । మునీ న్దదర్శ తత్రైవ తపతో యోగినోఽమలాన్ ॥ ౮ ॥ వీరాసనే సమాసీనా న్బద్ధపద్మాసనే స్థితాన్ । భద్రాసనగతా న్కాంశ్చి త్సింహాసనగతా నృరాన్ ॥ ౯ ॥ సిద్ధాసనగతా న్కాంశ్చి త్స్వస్తికాసన మాశ్రితాన్ । పర్ణాశనా న్వాయుభక్షా న్గోముఖాసనసంస్థితాన్ ॥ ౧౦ ॥ అఙ్గుష్ఠాగ్రస్థితా న్కాంశ్చి దేకపాదేన విష్ఠితాన్ । సూర్యోన్ముఖా న్మునీ నన్యా న్కాంశ్చి త్పఞ్చాగ్నిమధ్యగాన్ ॥ ౧౧ ॥ భూశయ్యా న్జలశయ్యాం శ్చ ఫలమూలజలాశనాన్ । కేవలం కుమ్భకే సక్తా న్కేవలం రేచకే రతాన్ ॥ ౧౨ ॥ కేవలం పూరకే సక్తా న్కేవలం ప్రాణరోధకాన్ । నాడీశుద్ధౌ మహావ్యగ్రా ఞ్శుద్ధనాడీగణా నపి ॥ ౧౩ ॥ సుషుమ్నాసఙ్గతప్రాణా న్షట్కర్మనిరతా నపి । దశధాఽనుష్ఠితే యోగకరణే సుసమాహితాన్ ॥ ౧౪ ॥ వ్యాఘ్రాజినధరా నన్యా న్కృష్ణాజినవరామ్బరాన్ । వల్కలావసనా నన్యా న్కాషాయవసనా నపి ॥ ౧౫ ॥ జలతర్పణసంసక్తా న్హోమకర్మసు నిష్ఠితాన్ । బిల్వహోమరతా నన్యా ఞ్ఛమీహోమరతా నపి ॥ ౧౬ ॥ తథాఽమలకహోమేషు నిష్ఠితా న్నిర్మలా న్మునీన్ । తిలాజ్యై ర్యవైః పుష్పై స్తిలవ్రీహిభి రేవ చ ॥ ౧౭ ॥ పద్మై స్సీవరకల్హారైః పుణ్డరీకై శ్చ పాయసైః ॥ ఘృతైః పుష్పై ర్మధుయుతైః ఫలై శ్చ కదళీగతైః ॥ ౧౮ ॥ ముద్గాన్నై శ్చ తిలాన్నై శ్చ గుడాన్నై ర్మాషసంయుతైః । అపూపై ర్మణ్డకై శ్చాఽపి తిలపిష్టై స్తథైవ చ ॥ ౧౯ ॥ హోమ ఞ్చ కుర్వతః కాంశ్చి త్తత్ర తత్ర సునిష్ఠితాన్ । హృదమ్బుజగతం శ్రీశం విష్ణు నర్చయతోఽపరాన్ ॥ ౨౦ ॥ దదర్శ పురుషవ్యాఘ్రః పున స్తత్రైవ కేచన । అర్చయన్తి జగన్నాథం సూర్యమణ్డలవర్తినమ్ ॥ ౨౧ ॥ శ్రీనివాసం తథా కేచి జ్జలమధ్యగతం హరిమ్ । కేచి

ద్బిమ్బం హరే స్సామ్య మర్చయన్తి చ సర్వదా ॥ ౨౨ ॥ త్రివిక్రమం
తథా చాఽన్యే నృసింహం భీషణం హరిమ్ । అర్చయన్తి తిలైః పుష్పై
రక్షతై శ్చ ఫలై రపి ॥ ౨౩ ॥ కేచి ద్దూర్వాభి రన్యే చ పల్లవై శ్చ తథాఽ
పరే । అన్యే చమ్పకపుష్పై శ్చ పద్మై రన్యే చ తాపసాః ॥ ౨౪ ॥ అర్చ
యన్తి తథా కేచి త్పుణ్డరీకై స్తథాపరే । అశోకతరుపుష్పై శ్చ నన్ద్యా
వర్తై శ్చ కేచన ॥ ౨౫ ॥ అర్చయన్తి జగన్నాథం తథా బిల్వదళై
రపి । తులస్యా స్సుదళై శ్చాఽపి కృష్ణశ్వేతై శ్చ యోగినః ॥ ౨౬ ॥ అర్చ
యన్తి తథా కేచి న్మల్లికాకుసుమై రపి । కేచి చ్చ జాతికుసుమై
ర్మాలతీపుష్పసఞ్చయైః ॥ ౨౭ ॥ కరవీరై స్తథా కేచి త్పారిజాతోద్భవై
రపి । కేచి ద్దమనకై శ్చైవ తథా మరువకైః పరే ॥ ౨౮ ॥ ఏవ మర్చ
యతో నిత్యం దదర్శ మునిపుఙ్గవాన్ । నృసింహానుష్టుభం కేచి జ్జపన్త శ్చ
తపోధనాః ॥ ౨౯ ॥ తారకబ్రహ్మసంజ్ఞం చ మనుం ప్రణవపూర్వకమ్ । కేచి
ద్గోపాలబీజం చ భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౩౦ ॥ కేచి ద్వారాహమన్త్రం చ
జపన్తి మునయోఽమలాః । ద్వాదశాక్షర మన్యే చ వాసుదేవం మహా
మనుమ్ ॥ ౩౧ ॥ అష్టాక్షరం తథా కేచి న్నారాయణమను మ్పరమ్ । జపన్తి
ముక్తిబీజ ఞ్చ భుక్తే రపి చ సాధనమ్ ॥ ౩౨ ॥ న్యాసద్వాదశకం కృత్వా
వేదసారం మహామనుమ్ । నీలమేఘనిభం శ్యామం పీతవాసస మచ్యుతమ్ ॥
౩౩ ॥ చతుర్భుజ ముదారాఙ్గం శ్రీభూమిసహిత మ్పరమ్ । ధ్యాత్వా నారాయ
ణం మన్త్రం జపన్తి జ్ఞానినోఽమలాః ॥ ౩౪ ॥ కుశగ్రన్థికృతాం మాలాం
పద్మబీజభవాం తథా । తులసీకాష్ఠసమ్భూతాం ప్రవాళమణిసమ్భవామ్ ॥
౩౫ ॥ స్ఫాటికీం స్వర్ణవికృతిం పుత్రజీవభవాం తథా । కృత్వాఽక్షమాలాం
వివిధాం మన్త్రసిద్ధ్యర్థ మేవ చ ॥ ౩౬ ॥ ధ్యాత్వా దదర్శ జపతో మునీ న్పర
మభాస్వరాన్ । తేషాం మధ్యే మహాత్మానం బ్రహ్మాణం కమలాసనమ్ ॥ ౩౭ ॥
చతుర్ముఖం చతుర్బాహుం జపన్తం జ్వలనోపమమ్ । స్ఫాటికీ మక్షమాలాం
చ ధారయన్తం మహౌజసమ్ ॥ ౩౮ ॥ ధ్యాయన్తం మనసా శ్రీశం నాసాగ్రన్య
స్తలోచనమ్ । వ్యాఘ్రత్వచి సమాసీనం నిశ్చలం ధ్యానయోగతః ॥ ౩౯ ॥
నివాతస్థం మహాదీపం నిష్కమ్ప మివ చ స్థితమ్ । దదర్శ రాజా సంహృష్టో
వసిష్ఠేన మహాత్మనా ॥ ౪౦ ॥ తత్ర యోగిమునీ న్సర్వా న్దేవా న్నత్వా యథా
విధి । అతిష్ఠ చ్చ మహారాజో విస్మయోత్ఫుల్లలోచనః ॥ ౪౧ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలవాసి

మహర్షి దివ్యచరిత్రానువర్ణనం నామ పఞ్చచత్వారింశోఽధ్యాయః.

శ్రీభగవదావిర్భావఘట్టః.

శ్రీసూతః ॥ వసిష్ఠోఽపి మహాతేజా రాజాన మిద మబ్రవీత్ । శ్రూయతాం రాజశార్దూల బ్రహ్మా లోకపితామహః ॥ ౧ ॥ అయ మత్ర తప స్తీవ్రం కరోతి మునిభి స్సహ। అచిరా చ్ఛ్రీపతి ర్విష్ణు రావిర్భూతో భవిష్యతి ॥ ౨॥ త్వ మ ప్యత్ర శుచి ర్భూత్వా స్నాత్వా పుష్కరిణీజలే। జపం కుర్వ న్మహీపాల నివస త్వ మిహైవ భోః ॥ ౩ ॥ ఇ త్యుక్తః ప్రాహ రాజాఽపి మన్త్రం కఞ్చి త్ప్రయచ్ఛ భో । ఇతి పృష్టో వసిష్ఠ శ్చ ప్రాదా న్మన్త్ర మనుత్తమమ్ ॥ ౪ ॥ యోఽసా వష్టాక్షరో మన్త్రో వేఙ్కటేశపరాయణః । లబ్ధ్వా తం మన్త్ర మతులం పార్థివో యన్త్రసంయుతమ్ ॥ ౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతోయే స్నాత్వా విధివ దాదరాత్ । క్వచి త్తత్ర సమే దేశే లిఖిత్వా యన్త్ర ముత్తమమ్ ॥ ౬ ॥ తత్ర విష్ణుం సమభ్యర్చ్య శ్రీనివాసం జగత్పతిమ్ । తదగ్రతో జపం కుర్వ న్నతిష్ఠ త్పరమాసనే ॥౭॥ వసిష్ఠోఽపి జప న్మన్త్ర మాసనే కుశవిస్తృతే। అత్రాన్తరే మహా న్శబ్దః కశ్చి త్సముదపద్యత॥ ౮॥ కి మి త్యేవాకులా స్సర్వై ర్వీక్షితం మునిసత్తమైః । దుర్నిరీక్ష్యం మహ త్తేజో దృష్టంచ సురసత్తమైః ॥ ౯ ॥ సమస్తవిద్యుతాం కూట మావిర్భూత మి వాఽభవత్। జ్యోతిర్గణానాం సఙ్ఘాత ఇవ తేజ స్సముద్యతమ్ ॥ ౧౦ ॥ అనేకకోటిసూర్యా శ్చ పూర్ణచన్ద్రా శ్చ కోటయః । ఏకీభూయ సముద్భూతా ఇవ తేజ స్సముత్థితమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఇద ఙ్కి మితి త ద్ద్రష్టు మశక్తా స్సహ సైవ తు । న్యమీలయ న్త నేత్రాణి సముత్తస్థు శ్చ తే సురాః ॥ ౧౨ ॥ సమ్భ్రాన్తమనస స్సర్వే సమూహీభూయ సాదరమ్ । అతిష్ఠ న్వివిధా న్మన్త్రా న్జపన్తో యోగినోఽమలాః ॥౧౩॥ త త్తేజసా జగత్సర్వం ప్రదీప్తమివ చ స్థితమ్। తేజోమధ్యే సముద్భూతం విమానం సూర్యభాస్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥ అనేకగోపురై ర్యుక్తమనేకావరణై ర్యుతమ్ । తప్త హాటకనిర్వృత్తకవాటగణశోభితమ్ ॥ ౧౫ ॥ నీలై ర్మరకతై శ్చైవ కృతతోరణసఞ్చయమ్ । సముచ్ఛ్రితపతాకాభి శ్శోభితం వివిధై ర్ధ్వజైః ॥ ౧౬ ॥ శాతకుమ్భమయైః కుమ్భై శ్శోభితాగ్రై శ్చ గోపురైః । అలఙ్కృతం వితానై శ్చ విచిత్రై ర్వర్ణభేదతః ॥౧౭॥ లమ్బమానై స్తత్ర ముక్తాదామభి ర్దివిసమ్భవైః మల్లికామాలతీజాతిపుష్పాణా ఞ్చ సరై స్తథా ॥ ౧౮ ॥ స్వర్ణచిత్రితవస్త్రై శ్చ లమ్బమానై రలఙ్కృతమ్ । అనేకమణిరత్నాఢ్యం క్రీడామణ్డపసంయుతమ్ ॥ ౧౯ ॥ ఆస్థానమణ్డపా న్తత్ర మణిస్తమ్భసుశోభితమ్ । చతుర్దిక్షు చతుర్ద్వారం ద్వారపాలై శ్చ సేవితమ్ ॥ ౨౦ ॥ సహస్రరత్నస్తమ్భమణిమణ్డపశోభితమ్। రథాశ్వగజముఖ్యై శ్చ దివ్యయానై రలఙ్కృతమ్ ॥ ౨౧॥ శారికాశుకహంసానాం మయూరాణాం స్వనై ర్యుతమ్। కపోతమధురాలాపై ర్విచిత్రమృగపక్షిభిః॥ ౨౨ ॥ శోభితం చ సుగన్ధై స్సుధూపై శ్చాఽపి విరాజితమ్ । భేరీమృదఙ్గపణ

వమురజస్వనసమ్భృతమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఢక్కానిస్సాణసన్నాదసమ్పూరితదిగన్తరమ్ । వీణాకిన్నరభేదానాం మఞ్జులస్వనసంయుతమ్ ॥ ౨౪ ॥ రూపయౌవనసమ్పన్నదివ్యస్త్రీలాస్యలాలితమ్ । శ్రవణానన్దజననం హృదయాహ్లాదకారకమ్ ॥ ౨౫ ॥ నయనానన్దజనకం సర్వమఙ్గళశోభితమ్ । చామరగ్రాహిణీభి శ్చ సురూపాభి స్సుచారుభిః ॥ ౨౬ ॥ గృహీతవ్యజనాభి శ్చ రూపయౌవనచారుభిః । నీరాజనకరాగ్రాభి శ్శ్యామాభి శ్చ నిషేవితమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఛత్రధ్వజధరాభి శ్చ స్త్రీభి స్సేవిత మాదరాత్ । ఏవ మత్యద్భుతం దివ్యం విమానం దదృశు ర్బుధాః ॥ ౨౮ ॥ బ్రహ్మాదయ స్తథా దేవా స్సనకాద్యా శ్చ యోగినః।మునయో౽గస్త్యముఖ్యా శ్చ దృష్ట్వా తత్పరమాద్భుతమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఇతి కర్తవ్యతామూఢా స్సమ్పూర్ణాహ్లాదమానసాః। తస్థు స్తత్రైవ పశ్యన్తో విస్మయోత్ఫుల్లలోచనాః ॥ ౩౦ ॥ ఆకాశచారిణో దేవా విహగాః పక్షిణ స్తథా। మృగా శ్చ పశవ స్సర్వే విమానం దివ్య ముత్తమమ్ ॥ ౩౧ ॥ దృష్ట్వా విస్మయసమ్ఫుల్లలోచనాః పూర్ణమానసాః । చేలు స్తస్మా త్పదం నైవ తస్థు స్తత్రైవ సాదరమ్ ॥ ౩౨ ॥ అత్యద్భుతం విమానం త ద్దృష్ట్వా లోకపితామహః । పరమానన్దభరితముఖలోచనపఙ్కజః॥ ౩౩॥అగస్త్య ఞ్చ వసిష్ఠ ఞ్చ వామదేవ ఞ్చ కాశ్యపం। జాబాలి మథ కణ్వ ఞ్చ దేవలం దేవదర్శనమ్ ॥౩౪॥ స్వపుత్త్రం నారదఞ్చైవ పరాశర మృషిం తథా । వ్యాసం శుకం తథా గార్గ్యం భార్గవం చ్యవనం తథా॥౩౫॥అన్యానపి మునీ న్ప్రాజ్ఞా నిన్ద్రాద్యాం శ్చసురాం స్తథా । సనకాదీం శ్చ యోగీన్ద్రా న్సమాహూ యేద మబ్రవీత్ ॥ ౩౬॥ ఇదం తు దివ్యం పరమాద్భుతం శుభం విమాన మిన్ద్రాదినిషేవ్యమాణమ్ । విభాతి విష్ణో రివ మన్దిరం పరం పశ్యామ సర్వే వయ మద్భుతం గృహమ్ ॥ ౩౭ ॥ ఇ తీరయిత్వా ప్రవివేశ తద్గృహం పితామహ స్సర్వజగత్పతి స్తదా। తత్రైవ సర్వే విబుధా స్తపోధనా స్తథైవ గేహం వివిశు శ్చ యోగినః ॥ ౩౮ ॥

ఇది శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీభగవదావిర్భావాదికథనం నామ షట్చత్వారింశోధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీనాం భగవన్మన్దిరప్రవేశాదికథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ అతీత్య ప్రథమద్వారం రత్నతోరణభూషితమ్ । తప్తహాటకనిష్పన్నకవాటద్వయశోభితమ్ ॥ ౧ ॥ చణ్డప్రచణ్డౌ ప్రాగ్ద్వారే శఙ్ఖచక్రగదాన్వితౌ । ద్వారపాలౌ ప్రణ మ్యైవ ద్వితీయం ద్వార మావిశత్ ॥ ౨ ॥ తత్రైవ సప్తద్వారాణి సమతీత్య మహాభుజాః । చతుర్ముఖముఖా స్సర్వే తత్ర దేవం శ్రియఃపతిమ్ ॥ ౩ ॥అపశ్య న్నతిసంహృష్టా స్సహ రాజ్ఞా మహాత్మనా ।

విమానే బహువిస్తీర్ణే సిద్ధచారణసేవితే ॥ ౪ ॥ పుష్పవృష్టి ర్మహ త్యాసీ
ద్దేవదున్దుభినిర్గతః । ఆకాశే సుమహా నాసీ ద్రమ్యమఙ్గళనిస్స్వనః ॥ ౫ ॥
తుష్టువు ర్దేవగన్ధర్వా విమానస్థాప్సరోగణాః । ననృతు ర్గీతవాదిత్రసమ్భ్రమ
స్సుమహా నభూత్ ॥ ౬ ॥ త్రైలోక్యం పూరితం తేన సమ్భ్రమేణ తదాఽభ
వత్ । విదిత్వా లోకపాలా శ్చ వసవో మునయ స్తథా ॥ ౭ ॥ సర్వే గ్రహా
స్తథా రుద్రా ధాతారో దేవతాగణాః । నాగయక్షా స్తథా సర్వే యే
చాఽన్యే సాత్త్వికా మతాః ॥ ౮ ॥ ఆజగ్ము ర్జగదీశానం ద్రష్టు మచ్యుత
మీశ్వరమ్ । బ్రహ్మాణం తే పురస్కృత్య దదృశు ర్భాస్కరోపమమ్ ॥ ౯ ॥
నీలమేఘనిభం శ్యామం నీలమాణిక్యవిగ్రహమ్ । తప్తహాటకసఙ్కాశాం
చమ్పకోద్దామదామభామ్ ॥ ౧౦ ॥ పఙ్కజోదరలావణ్యా మార్ద్రహారిద్ర
సన్నిభామ్ । శరత్పూర్ణనిశాకా న్తమణ్డలోపమసన్ముఖామ్ ॥ ౧౧ ॥ భృఙ్గపఙ్క్తి
సమాకారదివ్యాలకసుశోభితామ్ । ప్రఫుల్లపఙ్కజస్మేరముఖమన్దస్మితోజ్జ్వ
లామ్ ॥ ౧౨ ॥ తరుణారుణసఙ్కాశకుసుమ్భవసనోజ్జ్వలామ్ । కిరీటహారమకుట
కేయూరాఙ్గదశోభితామ్॥౧౩॥వామహస్తే లసద్ధేమలీలామ్బుజమనోహరామ్ ।
వలయాఙ్గదసంశోభిలమ్బమానాన్యపాణికామ్ ॥ ౧౪ ॥ పద్మాసనస్థితాం పద్మాం
పార్శ్వం దక్షిణ మాశ్రితామ్ । వీక్షమాణాం కటాక్షేణ ముహు శ్శ్రీవత్స
లాఞ్ఛనమ్॥౧౫॥ శ్రీధరం వామపార్శ్వస్థాం తులసీశ్యామలాఙ్గకామ్ । సర్వం
సహాం వసుమతీం సర్వాభరణభూషితామ్ ॥ ౧౬ ॥ ద్విజరాజజ్వలజ్జ్యోత్స్నా
మన్దహాసమనోహరామ్ । మదమత్తచకోరాక్షీం ఫుల్లపఙ్కజవక్త్రకామ్ ॥ ౧౭ ॥
వామేతరకరామ్భోజధృతనీలసరోరుహామ్ । శ్యామా మనుపమాం భూమిం
స్వర్ణపద్మాసనే స్థితామ్ ॥ ౧౮ ॥ కటాక్షయ న్తీం లోకేశ మమృతస్రావి
వీక్షణైః । దదృశు ర్బ్రహ్మరుద్రాద్యా స్త్రిదశా మునిసత్తమాః ॥ ౧౯ ॥
యోగిన శ్చ తథా రాజా కోసలేన్ద్రో మహాద్యుతిః । నానారత్నసమాకీర్ణ
జ్వలన్మకుటశోభితమ్ ॥ ౨౦ ॥ మన్దస్మితమనోహారిశ్రీమద్వదనపఙ్కజమ్ ।
దయారసతరఙ్గౌఘఫుల్లపఙ్కజలోచనమ్ ॥ ౨౧ ॥ సునాసికాపుటస్మేరపూర్ణేన్దు
ముఖమణ్డలమ్ । కర్ణద్వయలసద్ధేమమకరాభరణోజ్జ్వలమ్ ॥ ౨౨ ॥ కణ్ఠ
లమ్బిలసద్ధేమగ్రైవేయకవిభూషితమ్ । తప్తకార్తస్వరోద్భూతబ్రహ్మసూత్ర
విరాజితమ్ ॥ ౨౩ ॥ కేయూరాఙ్గదసద్భూషం వృత్తాఽఽయతచతుర్భుజమ్ ।
జ్వాలాయుతసహస్రారసుదర్శనధరం వరమ్ ॥ ౨౪ ॥ శరచ్చన్ద్రప్రతీకాశపాఞ్చ
జన్యధరం శుభమ్ । అశ్రా న్తవరదానోద్యద్దక్షపాణిసరోరుహమ్ ॥ ౨౫ ॥
కటీతటనువిన్యస్తవామపాణిజలేరుహమ్ । లావణ్యసిన్ధులహరీమహావర్తసునా
భికమ్ ॥ ౨౬ ॥ సర్వలోకసమాధారజఠరాలఙ్కృతం హరిమ్ । కటిసూత్ర
వ్రతిస్యూతకిఙ్కిణీకవిరాజితమ్ ॥ ౨౭ ॥ తటీతటసుసమ్బద్ధఛురికాయుధభూషి

తమ్ । మారద్విపమహాలానసమోరుద్వయశోభితమ్ ॥ ౨౮ ॥ మదనేషుధిసం
శోభిజఙ్ఘాద్వయవిరాజితమ్ । పీతామ్బరధరం కాఞ్చ్యా పీతామ్బరజగత్త్రి
యమ్ ॥ ౨౯ ॥ గుల్ఫదేశలసద్బద్ధకిఙ్కిణీకటకాదికమ్ । హంసశిఞ్జితమఞ్జీర
నూపురాఢ్యపదామ్బుజమ్ ॥ ౩౦ ॥ బాలచన్ద్రకలాశోభినఖపఙ్క్తివిరాజితమ్ ।
సహస్రపత్రపీఠస్థం సర్వాభరణభూషితమ్ ॥ ౩౧ ॥ పారిజాతతరోర్మూలే భాస
మానం శ్రియఃపతిమ్ । కోటికన్దర్పలావణ్యసమ్మోహితజగత్త్రయమ్ ॥ ౩౨ ॥
యౌవనోద్దామలావణ్యం పఞ్చవింశతిహాయనమ్ । కుమారం రాజసింహాస్య
క్రీడమాన మివాఽచ్యుతమ్ ॥ ౩౩ ॥ మూర్తీభూతదయాసిన్ధుం మూర్తీభూత
క్షమాగుణమ్ । మూర్తీభూతమహౌదార్యం మూర్తిమద్రూపసమ్పదమ్ ॥౩౪॥
నారాయణ మనాద్యన్త మవ్యయం పురుషోత్తమమ్ । దదృశు ర్దేవగన్ధర్వాః
ప్రత్యక్షం సురసత్తమాః ॥ ౩౫ ॥ ద్రష్టుం ప్రత్యక్షతో యస్య రూపం తేపు
స్తపోధనాః । త మజం దేవదేవేశం శృఙ్గారరసవారిధిమ్ ॥ ౩౬ ॥ చక్షుషాం
ఫల మత్యర్థం దదృశుః ప్రీతమానసాః । నయనానన్దజననం దృష్ట్వా తం
సూర్యతేజసమ్ ॥ ౩౭ ॥ సర్వేషాం నేత్రపద్మాని వికాసం ప్రాపు రఞ్జసా ।
హర్షావేశసమావిష్టా దర్శనా త్తస్య యోగినః ॥ ౩౮ ॥ మునయ శ్చ తథాఽ
న్యే చ ననృతు శ్చాఽప్సరోగణాః। నిపత న్తం పత న్త్యన్యే భ్రమ న్తం భ్రామ
య న్తి చ ॥ ౩౯ ॥ ఉత్పత న్తం పత న్త్యన్యే హర్షపర్యాకులేక్షణాః । ఆనన్దా
శ్రు ప్రముఞ్చన్తో మదోన్మత్తా ఇవాఽభవన్ ॥౪౦॥ అనుభూయ త మానన్దం
చిరా త్స్వస్థా గతజ్వరాః। తస్థు శ్చ దేవదేవేశం వీక్షమాణాః పునః పునః॥౪౧॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదీనాం
భగవన్మన్దిరప్రవేశప్రణమనాదికథనం నామ సప్తచత్వారింశోధ్యాయః.

అగస్త్యాదికృతభగవత్స్తుతిః.

సూతః ॥ అథ తే మునయ స్సర్వే హర్షావిష్టా శ్చ యోగినః । స్తుత్యా
గమ్యం స్తుతిప్రీతం ప్రీత్యర్థం తుష్టువు స్తదా ॥ ౧ ॥ అగస్త్యాదయః ॥ నమ
స్తే యజ్ఞరూపాయ యజ్ఞభోక్త్రే నమో నమః । యజ్ఞకర్త్రే నమో యజ్ఞప్రి
యాయ చ నమో నమః ॥ ౨ ॥ యజ్ఞగోప్త్రే నమో యజ్ఞఫలదాయ నమో
నమః ॥ విశ్వామిత్రమహాయజ్ఞపాలకాయ నమో నమః ॥ ౩ ॥ యజ్ఞం శ్రా
ద్ధం చ దానం చ కర్మా ణ్యన్యాని యాని చ। తేషా మపి త్వ మేవైక స్సమ
స్తజనకర్మణామ్ ॥ ౪ ॥ పాలనే ఫలదానే చ ప్రభు రి త్యుచ్యసే బుధైః ।
న కేవలం త్వదుద్దేశకృతానాం కర్మణాం ప్రభుః ॥ ౫ ॥ అన్యోద్దేశకృతానాం
చ యజ్ఞానాం త్వం ప్రభు స్తథా । ఆదా వన్తే తథా మధ్యే త్వద్ధ్యానం తు న

చేన్న తత్ ॥ ౬ ॥ న్యూనం చాఽపి కృతం కర్మ త్వద్ధ్యానా ద్యాతి పూర్ణ
తామ్ । కర్మణైవ హి సుప్రీత స్త్వం తు ధర్మం దదాసి చ ॥ ౭ ॥ అర్థకామా
తథా మోక్షం దదాసి చ తపఃప్రియ । వేదేషు బహవో భాగాః కర్మాణ్యేవ
వదన్తి హి ॥ ౮ ॥ తా న్యేవ హి తవ ప్రీతికారిణీతి పురావిదః । యథావ త్తాని
కర్తుం చ న శక్యాని మనీషిభిః ॥ ౯ ॥ అస్మాభిః క్రియతే యుష్మదాజ్ఞాబుద్ధ్యా
హి కర్మ తత్ । కర్మచ్ఛిద్రం తపశ్ఛిద్రం త్యక్తం చోపేక్షితం చ యత్ ॥ ౧౦ ॥
త త్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ శ్రీనివాస క్షమానిధే । ఇతి తస్మిం స్తుతే విష్ణౌ
మునిభి శ్చ తపోధనైః ॥ ౧౧ ॥ ఇన్ద్రాద్యా దేవతా స్సర్వా స్తుష్టువు ర్జగదీశ్వ

ఇన్ద్రాదికృతభగవత్స్తుతిః.

రమ్॥ ఇన్ద్రాద్యాః॥ ఓం నమో వేఙ్కటేశాయ శేషాద్రినిలయాయ చ॥ ౧౨॥
సింహాచలనివాసాయ శ్రీమన్నారాయణాయ చ । కేశవాయ నమో నిత్యం
వాసుదేవాయ తే నమః ॥ ౧౩ ॥ హృషీకేశాయ మహతే వామనాయ నమో
నమః । సర్వేషాం ప్రాణినాం స్వామి న్నివాసార్థం యథాయథమ్ ॥ ౧౪ ॥
ఉద్ధృత్య భూమిం పాతాళా త్స్థాపయిత్వా ధృఢం పునః । అనుగృహ్ణా ఞ్జనా
న్సర్వా న్ప్రత్యక్షం దృశ్యసే గిరౌ ॥ ౧౫ ॥ సురాణా ముదధిం యత్నా న్నిర్మ
థ్యోత్పాద్య చాఽమృతమ్ । అరక్ష స్త్వం సురా న్సర్వా న్దత్వా పీయూష
మాదరాత్ ॥ ౧౬ ॥ త్వదీహా సర్వథా స్వామి న్పరాస్థైవ సురేశ్వర । త్వత్స్వ
రూపం యథావ ద్ధి జ్ఞాతుం శక్నోతి కః పుమాన్ ॥ ౧౭ ॥ క్వచి త్సహస్ర
మూర్ధా త్వం సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్ । కదాచిద్ద్విభుజ స్త్వ న్తు కదాచి
త్త్వం చతుర్భుజః ॥ ౧౮ ॥ కదాచి చ్చ తవ స్వామి న్న కిఞ్చి చ్చరణాదికమ్।
ఆకాశ మివ తే రూపం కదాచి ద్జ్ఞానగోచరమ్ ॥ ౧౯ ॥ కదాచి న్నిర్వికల్పేన
వేద్యం యత్నేన కస్యచిత్ । ఆహు స్త్వాం సగుణం కేచి న్నిర్గుణం జ్ఞానమా
త్రకమ్ ॥ ౨౦ ॥ కిఞ్చి దిత్యేవ కేచి త్తు న దిత్యేవ తు కేచన । దివ్యావయవ
సౌన్దర్యం నిత్యవిగ్రహయోగినమ్ ॥ ౨౧ ॥ వదన్తి కేచి దస్మాక మపి తన్మత
ముత్తమమ్ । హృద్యం ప్రమాణభూయిష్ఠం త న్మతాస్మ న్జగద్గురుమ్॥ ౨౨॥
ఏవం హి స్తూయమానే తు గోవిన్దే త్రిదశై రపి । తుష్టువు స్సనకాద్యా శ్చ
యోగినో విజితేన్ద్రియాః ॥ ౨౩ ॥సనకాద్యాః ॥ వైకుణ్ఠధామ న్విష్ణో త్వాం

సనకాదికృతభగవత్స్తుతిః.

జగతా మాదికారణమ్ । నమామి త్వాం జగద్రూపం నమామి త్వా మసఙ్గి
నమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఆధారపద్మే హృత్పద్మే భ్రూమధ్యే మూర్ధ్ని పఙ్కజే । నీవార
శూకవ త్సూక్ష్మం పీతాభం సర్వతోముఖమ్ ॥ ౨౫ ॥ సుషుమ్నామార్గ
మధ్యేఽపి బిసతన్తునిభం పరమ్। జ్ఞానాత్మకం మనోవేద్యం లయవాచ్య మరూ

పకమ్ ॥ ౨౬॥ స్వయమ్ప్రకాశరూప శ్చ సమాధౌ త్వాం నమామ్యహమ్।
యోగినాం పరమాధారం యోగీశం యోగదాయినమ్ ॥ ౨౭ ॥ యోగినా
మ ప్యగమ్యం చ నమస్యామో జగద్గురుమ్ । హృత్పద్మకర్ణికామధ్యే శఙ్ఖచ
క్రగదాధరమ్ ॥ ౨౮ ॥ నీలతోయదసఙ్కాశం పీతవాసస మచ్యుతమ్ । నమా
మో వేదవేద్యం త్వాం వేదస్యాఽవిషయం తథా ॥ ౨౯ ॥ త్వత్పాదం సర్వ
భావేన సర్వథా శరణం గతాః । ఇతి స్తుతే జగన్నాథే యోగిభిః కోసలాధిపః
॥ ౩౦ ॥ తుష్టావ హృష్ట స్తం దేవం రాజా దశరథ స్తదా ॥ దశరథః ॥

దశరథకృతభగవత్స్తుతిః.

బ్రహ్మేన్ద్రప్రముఖా స్సర్వే తపః కుర్వన్తి యత్కృతే ॥ ౩౧ ॥ త్వదధీనా రమా
సా తు త్వత్ప్రసాదాభికాఙ్క్షిణీ । త్రిపురాగే ర్మహావిష్ణో ! లోకసంహారకా
రిణః ॥ ౩౨ ॥ యేన దగ్ధా పురీ తత్తు త్వదాయుధ మితి స్మృతమ్। సర్వసృష్టి
క్రియాకర్తృ బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ॥ ౩౩ ॥ త్వదాజ్ఞాకారిణ శ్శ్రీశ
నాఽస్తి కశ్చి త్తవాఽధికః । త్వదీయం ధామ వైకుణ్ఠం నిరపాయం నిరాకు
లమ్ ॥ ౩౪ ॥ సర్వప్రార్థ్యం పరానన్దం వక్తవ్యం కి మతఃపరమ్ । ఏవం నృపేణ
గోవిన్దే స్తూయమానే చతుర్ముఖః ॥ ౩౫ ॥ చతుర్భి స్తోషయామాస ముఖై

బ్రహ్మకృతభగవత్స్తుతిః.

ర్వేదసుగన్ధిభిః ॥ బ్రహ్మా ॥ ఆసీ దగ్రే స దేక స్తు స చ నారాయణ శ్శ్రుతః
॥ ౩౬ ॥ ఆపోఽసృజ త్తతో వీర్యం విసృష్టం తాసు తేన వై । తదణ్డ మభవ
త్పశ్చా త్త్వయా సృష్టోఽహ మీశ్వర ! ॥ ౩౭ ॥ మయా సృష్టాః ప్రజా
స్సర్వా స్సర్వమూలం త్వమేవ భోః । మాదృశా విధయో జాతా స్త్వత్తః
కతి కతీశ భోః ॥ ౩౮ ॥ జీవై స్స్వాత్మప్రకృత్యా చ విశిష్ట స్త్వం తు కార
ణమ్। త్వమేవ సర్వభూతాత్మా 'జగ'ది త్యుచ్యసే శ్రుతౌ ॥ ౩౯ ॥ ఏకం
వృక్షం సమాసాతే సుపర్ణా వయుతౌ హరే । తయో రన్యః కర్మజన్యం ఫల
మశ్నాతి సర్వదా ॥ ౪౦ ॥ అస్పృష్టగన్ధ స్తత్రైవ దీప్యసే త్వం యథా రవిః।
నియన్తా సర్వజీవానాం ప్రేరక శ్చానుమోదకః ॥ ౪౧ ॥ సత్యం జ్ఞాన మనన్తం
చ త్వద్రూపం వై శ్రియఃపతే । నరానన్దా చ్ఛతగుణా దేవగన్ధర్వసమ్మదాః
॥ ౪౨ ॥ ఇత్యారభ్య తవ స్తోతు మానన్దం కమలాపతే । ఉపక్రమ్య పరిచ్ఛే
త్తుం తవాఽనన్తగుణార్ణవమ్ ॥ ౪౩॥ అజానన్తః పురా వేదా స్తే చ నిత్యా
స్సహస్రధా । తూష్ణీంభావం యయు స్సోఽహం త్వన్నాభికమలోద్భవః
। ౪౪ ॥ కథం స్తౌమి గుణక్షీరపయోధిం త్వాం రమాపతే । దయోద్రిక్తము
ఖామ్భోజదర్శనా త్తే వయం సురాః ॥౪౫॥ అవాదిష్మ చ కిఞ్చి త్తు త త్సర్వం
క్షమ్యతాం ప్రభో । ప్రసీద పరమోదార ప్రసీద త్వం శ్రియోజ్జ్వల ॥ ౪౬॥

ప్రసీద పరమానన్ద ప్రసీద సుముఖోజ్జ్వల । ఇతి దేవగణా స్సర్వే హర్షోత్ఫుల్ల హృదమ్బుజాః ॥ ౪౭ ॥ అస్తువ న్దేవదేవేశం యాథాత్మ్య ద్బహుధా తదా॥
ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే అగస్త్యాదికృత భగవత్స్తుత్యాదికథనం నామాఽష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీన్ప్రతి భగవత్కృతకుశలానుయోగాదికి.

శ్రీసూతః ॥ మునిభి ర్దేవబృన్దై శ్చ స్తుత శ్శ్రీవేఙ్కటాధిపః । దయా ప్రసన్నసమ్ఫుల్లనేత్రాబ్జాభ్యాం విలోకయన్ ॥ ౧ ॥ తా న్సర్వా న్వైవ సుధా వృష్ట్యా హ్లాదయన్నివ సోఽచ్యుతః । బభాషే మేఘగమ్భీరవాచా కర్ణామృత శ్రియా ॥ ౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ బ్రహ్మ న్ప్రీతోఽస్మి తే భక్త్యా స్తుత్యా చ కమలాసన । కి మాగమనకార్యం తే సురాణాం చ తపస్వినామ్ ॥ ౩ ॥ ఇతి

భగవతే బ్రహ్మాదీనాం రావణోపద్రవనివేదనమ్.

పృష్టః పునః ప్రాహ బ్రహ్మా లోకపితామహః ॥ బ్రహ్మా ॥ పూర్వం విశ్రవసః పుత్రో రావణోనామ రాక్షసః ॥ ౪ ॥ తపః కృత్వా సుఘోరం చ దేవదానవరాక్షసైః । మానుషా దితరై ర్లబ్ధ్వా వరం చావధ్యతా మయమ్ ॥ ౫ ॥ బలదర్పా దిమా న్లోకా న్బాధతే నితరాం మునీన్ । శ్రీశైలస్య సకాశే తు దైత్యాః కేచన సర్వదా ॥ ౬ ॥ బలోద్ధతా మహావేగా నిత్యం బ్రాహ్మణ కణ్టకాః।బాధన్తే ప్రాణిన స్సర్వా న్నితోద్యతవరాయుధాః॥ ౭॥ వైకుణ్ఠం క్షీర సిన్ధుం చ దృష్ట్వా త్వత్ప్రీతికారకమ్ । తత్ర స్థానం సమాలోక్య లీలా లోలహృదమ్బుజమ్ ॥ ౮ ॥ త్వాం తు తత్ర శ్రియఃకాన్త మదృష్ట్వా చాత్ర తే వయమ్ । ఆగతా శ్శరణం నో హి త్వమేవ రిపుసూదన ॥ ౯ ॥ జగద్రక్షణ కర్తా త్వం త ద్విసృజ్య రమాసఖ । అతిచైత్రరథే దివ్యే గిరా వస్సి న్వృషా భిధే ॥ ౧౦ ॥ క్రీడసే పరమానన్దః క్రీడారసవశానుగః । అస్మాకం కా గతి ర్విష్ణో వద వేఙ్కటనాయక ॥ ౧౧ ॥ ఇత్యుక్తః ప్రాహ తాన్సర్వా న్కృపానిధి రధోక్షజః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అహ మేవ గతి ర్బ్రహ్మ న్భవతాం మాఽస్తు త ద్భయమ్ ॥ ౧౨ ॥ అభయం భవతాం దత్తం మయా హి కమలాసన । అచిరా ద్రాక్షసం క్రూరం రావణం లోకకణ్టకమ్ ॥ ౧౩ ॥ సబన్ధుం సరథం సాఽశ్వం వధిష్యామి న సంశయః ॥ ఏవ ముక్త్వా విధిం శ్రీశః ప్రాహాఽగస్త్యం తపోధనమ్ ॥ ౧౪ ॥ అగస్త్య స్స్వాగతం తే హి బ్రూహి కార్యం మహామునే! । ఇత్యుక్తః ప్రాహ తం విష్ణుం మునిః పరమపావనః ॥ ౧౫ ॥ మన్దస్మితమనోహారి త్వదీయముఖపఙ్కజమ్ । సద్య స్సన్తాపహారణం హృదయాహ్లాదకారణమ్ ॥ ౧౬ ॥ అదృష్ట్వా త త్కథం స్థాతుం శక్నుయాం వేఙ్క-

ఈశ్వర । త్వదీయం దర్శనం పుణ్యం మమోద్దేశ్యం ప్రధానతః ॥ ౧౭ ॥ అ
చ్ఛ కిఞ్చి ద్వక్ష్యామి శ్రూయతాం పురుషోత్తమ । అసురాః కేచి దుదు
తా శ్శ్రీశైలస్య సమీపతః ॥ ౧౮ ॥ వరదానోద్ధతా స్సర్వే బాధన్తే ప్రా
స్సదా । స త్వత్ర తవ సాన్నిధ్యే దేశపీడా కథం భవేత్ ॥ ౧౯ ॥ విషయో
యం త్వదీయ స్తు బాలవృద్ధద్విజాకులః । దస్యుభిః పీడ్యమాన శ్చే దుపే
విషయః కథమ్ ॥ ౨౦ ॥ దుష్టానాం నిగ్రహః కార్య శ్శిష్టానాం రక్షణం తథ
భవద్దేశజనా స్సర్వే నీరోగా నిరుపద్రవాః ॥ ౨౧ ॥ దీర్ఘాయుష స్తథా స
శ్రీమన్తః పుత్రపౌత్రిణః । నిర్మత్సరా భవేయు శ్చ భవదీయకటాక్షతః॥ ౨
వర మేత ద్దేహి దేవ మమాఽవశ్యం శ్రియఃపతే । ఇతి పృష్టః పునః ప్ర
పరమాత్మా సనాతనః ॥ ౨౩ ॥ శ్రీభగవాన్ । దత్త మేత ద్వరం చా
మయా మునివరోత్తమ । హనిష్యే సర్వదుష్టాం శ్చ కరిష్యే నిరుపద్ర
॥ ౨౪ ॥ ఆరోగ్యం సమ్పదం దాస్యే స న్తతీశ్చ శతాయుషః । దాస్యా
సర్వదా తేషా మేతద్విషయవాసినామ్ ॥ ౨౫ ॥ అయాచితం చ య చ్చా
త్కాఙ్క్షితం త ద్దదామి వః । ఇతి దత్త్వా వరం సమ్య జ్మునయే కమలా
॥ ౨౬ ॥ సనకాదీ నువాచేదం స్వాగతం భవతా మితి । ఇతి పృష్టాః ప
ప్రోచు ర్యోగిన స్తం రమాపతిమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్వామి న్నియం పుణ్యభు
స్తప స్సిద్ధ్యతి శీఘ్రతః । కిన్తు బాధా చ మహతీ దుస్సహా కలహార్థిన
॥ ౨౮ ॥ నిర్బాధం కు ర్విమం దేశం శీఘ్రం శేషగిరీశ్వర । త్యక్త్వా వై
మస్మి న్హి స్థీయతే పర్వతోత్తమే ॥ ౨౯ ॥ త్వ మత్ర వేఙ్కటాధీశ స్థిత్వా
ప్రాణిసౌఖ్యదః । అదృశ్య స్సర్వభూతై శ్చే త్తావతా కిం ప్రయోజనమ్ ॥ ౩
స్థాతవ్యం హి త్వయా తాత సర్వప్రత్యక్షగోచరమ్ । ఇద మేవ హరే స్వా
న్పరమం నః ప్రయోజనమ్ ॥ ౩౧ ॥ ఏవ మభ్యర్థిత శ్శ్రీశ స్సనకాదితపోధ
తథైవ కుర్వే యోగీన్ద్రా ఇతి చోక్త్వా మునీం స్తదా ॥ ౩౨ ॥ ప్ర
చేన్ద్రం వచో విష్ణుః కిం తే కార్యం వదేతి చ । ఇతి పృష్టః పునః ప్ర
దేవేన్ద్రో విష్ణు మవ్యయమ్ ॥ ౩౩ ॥ స్వామి న్నచ్యుత గోవిన్ద రావణేన ద
త్మనా । పీడితా శ్చ వయం సర్వే స్థానా త్స్థానం భ్రమామహే ॥ ౩
ఇత్యుక్తః ప్రాహ దేవోఽపి దేవేన్ద్రం కమలాపతిః । స్వస్థా భవత
శ్చ సర్వే యూయం గతజ్వరాః ॥ ౩౫ ॥ హతఏవ దురాత్మా చ రా
లోకకణ్టకః । అచిరా త్తం వధిష్యామి సత్య మి త్యవధార్యతామ్ ॥ ౩

శఙ్కరస్య శేషాచలాగ్నేయ దిగవస్థానప్రాప్తిః.

ఇత్యుక్త్వా కమలానాథః ప్రాహేశానం శుచిస్మితః । కి మాగమన కా
తే వద శఙ్కర సత్వరమ్ ॥ ౩౭॥ ఇతి పృష్ట శ్శివః ప్రాహ స్వామి న్ని త్వ
తం వచః । స్వామిం స్త్వయా సదా యత్ర స్థీయతే వేఙ్కటేశ్వర ॥ ౩

తత్రైవ దేవ స్థాతవ్యం మయా వృషగిరీశ్వర । ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ నీల మేఘసమద్యుతిః ॥ ౩౯ ॥ ఆకల్పం చ వసామీహ వేఙ్కటాహ్వయభూధరే । త్వ మ ప్యత్ర మృడానీశ మహాదేవ వస ప్రభో ॥ ౪౦ ॥ ఉపత్యకాయా మ స్యాద్రే శ్శోచిష్కేశదిశీశ్వర । ఇత్యాదిశ్య నృపం ప్రాహ కోసలాధిప మీశ్వరః ॥ ౪౧ ॥ చిరకాలేన దృష్టోఽసి కిం తే కార్యం వద ప్రభో। కేశవే నైవ

—భగవన్త ముద్దిశ్య దశరథకృత పుత్త్రప్రార్థనా.—

ముక్త స్తు ప్రాహ రాజా మనోగతమ్ ॥ ౪౨ ॥ స్వామి న్పురుషశార్దూల త్వ త్ప్రసాదా న్మయాఽచ్యుత । రాజ్యం భుక్తం చిరం దత్తం బ్రాహ్మణేభ్యో మహ ద్ధనమ్ ॥౪౩॥ అనుభూతం సుఖం సర్వం జితా శ్చ రిపవ స్తథా । నాఽనుభూతం సుఖం పుత్త్రజన్మసమ్భవ మచ్యుత ॥ ౪౪ ॥ న లోకః పుత్త్రహీనస్య వద న్తీతి ద్విజాతయః। దేహి మే పుత్త్ర మోజిష్ఠం లోకవిఖ్యాతపౌరుషమ్॥౪౫॥ ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ రాజానం వేఙ్కటాధిపః । రాజ న్త్వయా కృతం పూర్వం దుస్సహం బహుదుష్కృతమ్ ॥ ౪౬ ॥ కిం కర్తవ్యం మయా రాజ న్ని త్యుక్తః ప్రాహ వై నృపః। స్వామి న్నభ్యుదితే సూర్యే తమ స్తిష్ఠేత్కథం ప్రభో ॥ ౪౭ ॥ క్షీయన్తే చాఽస్య కర్మాణి తస్మి న్దృష్టే పరాఽవరే। ఇతి వక్తి శ్రుతి స్స్వామిం స్త్వయి దృష్టే నచాఽస్త్యఘమ్ ॥ ౪౮ ॥ ఇత్యుక్తో మమ గోవిన్ద కథం పాపం త్వయి స్థితే । ప్రాహ చైవం నృపే ణోక్త శ్శ్రీశః పాపవినాశనః ॥ ౪౯ ॥ రాజ న్ప్రీతో భవద్భక్త్యా చతుశ్శ్లోక్యా త్వదీయయా । స్తుత్యా చ పరమప్రీత స్తవ దాస్యే వరో త్తమమ్ ॥ ౫౦ ॥ యస్మా త్ప్రీత్యా చతుశ్శ్లోకీ త్వయోక్తా మమ భూపతే । తస్మా త్తు తవ పుత్రా శ్చ చత్వారోఽమితవిక్రమాః ॥ ౫౧ ॥ శూరా శ్చ బలవన్త శ్చ మత్తుల్యబలవిక్రమాః । దత్త్వా రాజం స్త్వయాఽయోధ్యాం గత్వా యష్టవ్య మాదరాత్ ॥ ౫౨ ॥ ఇత్యుక్త స్సోఽథ రాజేన్ద్రో బభూవ పులకాఙ్కితః । స్తుత్వా నత్వా తు బహుధా దేవదేవం రమాపతిమ్ ॥ ౫౩ ॥ ప్రదక్షిణం తతః కృత్వా పున స్సత్వా ప్రణమ్య చ। ఆమన్త్ర్య శేషశైలేన్ద్ర నిలయం సపురోహితః ॥ ౫౪ ॥ యయా దశరథ శ్శ్రీమా నయోధ్యాం సహబన్ధుభిః ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదిస్తుతి భగవత్కృతకుశలానుయోగాదికథనం నామైకోనపఞ్చాశోధ్యాయః.

—భగవన్తం ప్రతిచతుర్ముఖకృత ప్రార్థనాదికి.—

శ్రీసూతః॥ ఇతి దత్వా వరం తస్మై నృపాయ కమలాపతిః । కమలాసన మాహూయ వచనం చేద మబ్రవీత్ ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మా న్కాల స్త్వతిక్రాన్తః

తత్రైవ దేవ స్థాతవ్యం మయా వృషగిరీశ్వర । ఇతి పృష్టః పునః ప్రాఽహ నీలమేఘసమద్యుతిః ॥ ౩౯ ॥ ఆకల్పం చ వసామీహ వేఙ్కటాహ్వయభూధరే । త్వమప్యత్ర మృడానీశ మహాదేవ వస ప్రభో ॥ ౪౦ ॥ ఉపత్యకాయాం మస్యాద్రే శ్శోచిష్కేశదిశీశ్వర । ఇత్యాదిశ్య నృపం ప్రాహ కోసలాధిప మీశ్వరః ॥ ౪౧ ॥ చిరకాలేన దృష్టోఽసి కిం తే కార్యం వద ప్రభో । కేశవే నైవ

భగవన్త ముద్దిశ్య దశరథకృత పుత్త్రప్రార్థనా.

ముక్త స్తు ప్రాహ రాజా మనోగతమ్ ॥ ౪౨ ॥ స్వామి న్పురుషశార్దూల త్వత్ప్రసాదా న్మయాఽచ్యుత । రాజ్యం భుక్తం చిరం దత్తం బ్రాహ్మణేభ్యో మహ ద్ధనమ్ ॥౪౩॥ అనుభూతం సుఖం సర్వం జితా శ్చ రిపవ స్తథా । నాఽనుభూతం సుఖం పుత్త్రజన్మసమ్భవ మచ్యుత ॥ ౪౪ ॥ న లోకః పుత్త్రహీనస్య వద న్తీతి ద్విజాతయః। దేహి మే పుత్త్ర మోజిష్ఠం లోకవిఖ్యాతపౌరుషమ్॥౪౫॥ ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ రాజానం వేఙ్కటాధిపః । రాజ న్త్వయా కృతం పూర్వం దుస్సహం బహుదుష్కృతమ్ ॥ ౪౬ ॥ కిం కర్తవ్యం మయా రాజ న్నిత్యుక్తః ప్రాహ వై నృపః। స్వామి న్నభ్యుదితే సూర్యే తమ స్తిష్ఠేత్కథం ప్రభో ॥ ౪౭ ॥ క్షీయన్తే చాఽస్య కర్మాణి తస్మి న్దృష్టే పరాఽవరే। ఇతి వక్తి శ్రుతి స్స్వామిం స్త్వయి దృష్టే నచాఽస్త్యఘమ్ ॥ ౪౮ ॥ ఇత్యుక్తో మమ గోవిన్ద కథం పాపం త్వయి స్థితే । ప్రాహ చైవం నృపే ణోక్త శ్శ్రీశః పాపవినాశనః ॥ ౪౯ ॥ రాజ న్ప్రీతో భవద్భక్త్యా చతుశ్శ్లోక్యా త్వదీయయా । స్తుత్యా చ పరమప్రీత స్తవ దాస్యే వరోత్తమమ్ ॥ ౫౦ ॥ యస్మా త్ప్రీత్యా చతుశ్శ్లోకీ త్వయోక్తా మమ భూపతే । తస్మా త్తు భవ పుత్రా శ్చ చత్వారోఽమితవిక్రమాః ॥ ౫౧ ॥ శూరా శ్చ బలవన్త శ్చ మత్తుల్యబలవిక్రమాః । దత్తా రాజం స్త్వయాఽయోధ్యాం గత్వా యష్టవ్య మాదరాత్ ॥ ౫౨ ॥ ఇత్యుక్త స్సోఽథ రాజేన్ద్రో బభూవ పులకాఙ్కితః । స్తుత్వా నత్వా తు బహుధా దేవదేవం రమాపతిమ్ ॥ ౫౩ ॥ ప్రదక్షిణం తతః కృత్వా పున స్స్తుత్వా ప్రణమ్య చ। ఆమన్త్ర్య శేషశైలేన్ద్ర నిలయం సపురోహితః ॥ ౫౪ ॥ యయౌ దశరథ శ్శ్రీమా నయోధ్యాం సహబన్ధుభిః ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదిస్తుతి భగవత్కృతకుశలానుయోగాదికథనం నామైకోనపఞ్చాశో ధ్యాయః.

భగవన్తం ప్రతిచతుర్ముఖకృత ప్రార్థనాదికి.

శ్రీసూతః॥ ఇతి దత్వా వరం తస్మై నృపాయ కమలాపతిః । కమలాసన మాహూయ వచనం చేద మబ్రవీత్ ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మ న్కాల స్త్వతిక్రాన్తః

కిమర్థం స్థీయతే త్వయా । కి మభీష్టం వద క్షిప్రం సత్యం దాస్యామి త ద్వ
రమ్॥ ౨ ॥ ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ బ్రహ్మా లోకపితామహః । యది దాస్య
సి విశ్వేశ మమాఽభీష్టం రమాపతే ॥ ౩ ॥ త్వ మేవం భూతఏ వాఽత్ర సర్వ
ప్రత్యక్షగోచరః। కేవలం దర్శనా దేవ సర్వేషాం సర్వద స్సదా ॥ ౪ ॥ భగవ
న్స్థాసి స్థాతుం లోకానుగ్రహకామ్యయా। కలౌ యుగే జనా స్సర్వే శిశ్నో
దర పరాయణాః ॥౫ ॥ న జానన్తి నరా ధర్మ మధర్మం వాఽపి భూతలే । ప్రా
యశో దుర్బలా స్సర్వే రోగిణః కామమోహితాః ॥ ౬ ॥ పశుప్రాయా మను
ష్యా హి న జాన న్త్యాత్మనో హితమ్ । ప్రాయశః పాపినా మేవ యుగే జన్మ
కలౌ హరే ॥ ౭ ॥ క్షుత్తృష్ణోపహతా స్సర్వే న త్వాం జానన్తి కించన । తే
య ద్యుపేక్షితా స్సర్వే నరకా రౌరవాదయః ॥౮ ॥ న పర్యాప్తాః పున స్సం
జ్ఞా నరకా స్తే సహస్రధా । భవేయు ర్వేఙ్కటాధీశ! దయాలోలహృద
మ్బుజ ॥ ౯ ॥ తేషా మనుగ్రహార్థాయ స్థాతవ్యం భవతా హరే। బ్రహ్మణాఽ
భ్యర్థిత స్త్వేవం కృపానిధి రువాచ హ ॥ ౧౦ ॥ బ్రహ్మ న్నభ్యర్థితం త్వేత న్మ
హ ద్వర మనుత్తమమ్ । సర్వజీవదయాళుత్వ మహో తవ చతుర్ముఖ ॥౧౧ ॥
అనేన సుతరాం ప్రీత స్తవ దాస్యే యథేప్సితమ్। స్థాస్యా మ్యత్రైవ సర్వేషాం
ప్రత్యక్ష స్సర్వకామదః ॥ ౧౨ ॥ ఆకల్పం చ వసామీహ శ్రియా సార్ధం
చతుర్ముఖ । శేషేణ గరుడేనైవ విష్వక్సేనేన సర్వదా ॥ ౧౩ ॥ భూమ్యా చ నీ
ళయా సార్ధం సర్వైః పారిషదై స్సహ । యే కేచి దత్ర కుర్వన్తి తపాంసి వివి
ధాని చ॥ ౧౪ ॥ తేషాం తపాంసి సిధ్యన్తు సులభేనాఽశువ ర్త్మనా । తథైవ
యజ్ఞకర్మాణి యోగా శ్చాఽపి చ యోగినామ్ ॥ ౧౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ
చేయం బ్రహ్మ న్లోకపితామహ । తీర్థానాం స్వామిభూతత్వా దుచ్యతేఽన్వర్థ
నామతః॥ ౧౬ ॥ యాని కాని చ తీర్థాని గఙ్గాదీని మహీతలే । తాని సర్వాణి
చోత్పన్నా న్యస్మాత్తీర్థా త్పితామహ ॥ ౧౭ ॥ ఐరంమదతటాక శ్చవై కుణ్డే య
స్తు తిష్ఠతి। సఏవ గీయతే చాఽత్ర స్వామిపుష్కరిణీతి చ ॥ ౧౮ ॥ అత్ర స్నా
నేన నశ్యన్తి మహాపాతకకోటయః । ఉపపాతకసఙ్ఘా శ్చ రహస్యే చ ప్రకా
శతః॥ ౧౯ ॥ కృతాని యాని పాపాని నశ్య న్త్యేవ న సంశయః । యం యం
కామం సముద్దిశ్య స్నా త్యస్మిం స్తు సరోవరే ॥ ౨౦ ॥ తం తం కామ మవా
ప్నోతి నాఽత్ర కార్యా విచారణా । కాణః ఖఞ్జః కృశః కుబ్జో మూకో బధిర
ఏవ చ॥ ౨౧ ॥ అనపత్యో దరిద్రో వా కుష్ఠీ వా వ్యాధిపీడితః। మయి చాఽ
నుత్తమాం భక్తిం కృత్వా మద్దర్శనోత్సుకః ॥ ౨౨ ॥ ఆయాతి చే ద్యథాకా
మం ప్రాప్నోతి హి న సంశయః । అద్యప్రభృతి నిశ్శఙ్కా జనాః కమలస
మ్భవ॥ ౨౩॥ విచరన్తు దివారాత్రం నిర్బాధా శ్చ మహీతలే । ఇత్థమాశ్వాస్య

శ్రీవేఙ్కటాద్రినికటస్థాసురవధార్థం చక్రప్రేషణమ్.

దుర్దైత్యవినాశాభ్యర్థినం విధిమ్॥ ౨౪ ॥ సుదర్శనం హేతిరాజం సమాహూయాఽన్వశాత్తదా । సుదర్శన సహస్రారజ్వాలామాలావిభీషణ ॥ ౨౫ ॥ ఆగచ్ఛ త్వం మహాభాగ శ్రుణు మద్వచనం శుభమ్ । కుముదాదిగణైస్సార్థం సర్వాయుధపరిచ్ఛదైః ॥ ౨౬ ॥ ఇతో నిర్గత్య సహసా యత్ర దైత్యా మహాబలాః । యక్షరాక్షసనాగాశ్చ దుష్టా బ్రాహ్మణహింసకాః ॥ ౨౭ ॥ యే చోరా వసుహర్తారో దేశోపప్లవకారకాః । యత్రయత్ర గిరౌ వాఽపి దేశే వా కాననేఽపి వా ॥ ౨౮ ॥ పరితోఽస్య గిరేస్తం తు గత్వా దుష్టాన్మహాబలాన్ । నిశ్శేషం భస్మసాత్కృత్వా దేశం చ నిరుపద్రవమ్ ॥ ౨౯ ॥ కృత్వాతు తత్ర తత్రాపి జనరక్షాం విధాయ చ । ఆగచ్ఛ త్వం మహాభాగేత్యాజ్ఞప్తశ్చక్రరాడపి ॥ ౩౦ ॥ వినిర్గత్య గిరేస్తస్మాద్దైత్యసఙ్ఘాన్సుదుర్జయాన్ । అన్యానపి జనాన్హత్వా దేశబాధావిధాయకాన్ ॥౩౧॥ క్షణేన సర్వాన్దుష్టౌఘాన్నిశ్శేషం భస్మసాత్తదా । కృత్వాఽగచ్ఛన్మహాచక్రం సర్వేషాం పశ్యతాం హరేః ॥ ౩౨ ॥ సన్నిధౌ తత్సమాగత్య వ్యజిజ్ఞపదిదం వచః । నిహతా దుష్టదైత్యాస్తే ప్రతాపాచ్చక్రిణస్తవ॥ ౩౩ ॥ ఇతి తస్మిన్సమాయాతే చక్రరాజే హరిస్స్వయమ్ । పున రాహ సురశ్రేష్ఠం కర్తవ్యం కిమితః ప్రభో॥౩౪॥ వదేతి పృష్టః ప్రాహాఽసౌ బ్రహ్మా హర్షసమాకులః। బిభేమి వక్తుం దేవేశ ప్రసన్నముఖపఙ్కజ ॥ ౩౫ ॥ ఇత్యుక్తోఽథ హరిః ప్రాహ మా భైషీస్త్వం వదస్వ తత్ । ఇత్యాశ్వస్తః పునః ప్రాహ బ్రహ్మా బ్రహ్మవిదగ్రణీః ॥ ౩౬॥ధ్వజారోహణపూర్వశ్చ కార్యస్తవ మహోత్సవః।స చ త్వయా మహాభూమన్నఙ్గీకార్యశ్శ్రియా సహ॥౩౭॥ఇతి బ్రువన్విధిస్తేన చోదితః క్రియతామితి।

శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమహోత్సవఘట్టః.

విధిశ్చకార మునిభిర్వైఖానసముఖైస్సహ ॥ ౩౮ ॥ ఉత్సవం ధ్వజపూర్వం చ కన్యామాసం గతే రవౌ । ఆహూతాశ్చ సురాస్సర్వే సర్వాభ్యో దిగ్భ్య ఏవ చ ॥ ౩౯ ॥ ఆగతా విబుధాస్సర్వే రాజానః పుణ్యకృత్తమాః ॥ బ్రాహ్మణాః క్షత్త్రియా వైశ్యాశ్శూద్రాశ్చాన్త్యజనాస్తథా ॥ ౪౦ ॥ నానాజాతిసముత్పన్నాస్సముద్రవనవాసినః । అఙ్గవఙ్గకళిఙ్గేషు గౌడకాశ్మీరసిన్ధుషు ॥ ౪౧ ॥ చోళమాళవపాణ్డ్యేషు కోసలేషు కుశేషుచ। వసన్తస్తే జనాస్సర్వే సకుటుమ్బాస్సమాయయుః ॥ ౪౨ ॥ ఘుష్యన్తస్సఙ్ఘశశ్చోచ్చైర్గోవిన్దేతి పునః పునః । యోగినామప్యదృశ్యోఽసౌ దయయా సర్వజన్తుషు ॥ ౪౩ ॥ సర్వప్రత్యక్షతాం యాతశ్శ్రీనివాసః పరాత్పరః । అఙ్గీచకార విధినా నిర్మితం చ మహోత్సవమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఉత్సవే దర్శనం పుణ్యం శ్రీనివాసస్య శార్ఙ్గిణః । ఇతి బ్రువ

న్త స్తే సర్వే మధ్యేమార్గం జనా స్తథా ॥ ౪౫ ॥ చక్రుః పానీయశాలా శ్చ వివిధాన్న గృహాణి చ । వాహనాని చ వాసాంసి ఛత్రా ణ్యాభరణాని చ ॥ ౪౬ ॥ పాదుకా శ్చ జనా స్సర్వే దదంత స్సర్వదైవ హి । నృత్యన్తో వాదయన్త శ్చ గాయన్త శ్చ పరస్పరమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఆజగ్ము స్సేవితుం సర్వే వేఙ్కటాహ్వయభూధరమ్ । బ్రహ్మా చ కారయామాస సమాగతజనా న్ప్రతి ॥ ౪౮ ॥ విశ్వకర్మాణ మాహూయ సమర్థం శిల్పినాం వరమ్ । అన్న శాలా శ్చ వివిధాః ప్రపా శ్చ బహుధా తదా ॥ ౪౯ ॥ ఉపకార్యా శ్చ బహుధా కారితా స్తత్ర తత్ర వై । గిరే శ్చ పరిత స్తత్ర నగరాణి చకార హ ॥ ౫౦ ॥ విశ్వకర్మా తు విధివ న్మనోజ్ఞాని పురాణి చ । పురేపురే చ వివిధా వీథయః పణ్యవీథయః ॥౫౧ ॥ శోభ న్తే గణికానాం చ వణిజాం పణ్యస మ్పదః। తత్రతత్ర చ శోభ న్తే ముక్తావిద్రుమరాశయః ॥౫౨॥ సర్వే చ ధర్మ నిరతా స్సర్వే చ ధనిన స్తదా। సేవార్థ మాగతానాం తు దదు ర్వస్త్రా ణ్యనే కశః ॥౫౩॥ సద్మాని చ దదు స్సర్వే పానీయాన్నం చ సర్వదా । బ్రహ్మా చ దేవ దేవస్య చకార పరమోత్సవమ్॥ ౫౪॥ జగుః కలం చ గన్ధర్వా ననృతు శ్చాప్స రోగణాః। భేరీ మృదఙ్గ మురజ పణవానక గోముఖాః ॥ ౫౫॥ ఢక్కా జర్ఝరని స్సాణవాద్యభేదా స్త్వనేకధా। వాదయామాసు రవ్యగ్రం నాదయన్తో దిశో దశ॥ ౫౬ ॥ విమానం పరితి స్తత్ర వీథయో భా న్తి సర్వతః । విశ్వకర్మా స్వసామర్థ్యం ప్రకటీకృతవాం స్తదా ॥ ౫౭ ॥తుఙ్గప్రాసాదసమ్బాధం విచిత్రగృహాభి త్తికమ్ । చన్ద్రకా న్తశిలోపేతం సూర్యకా న్తసమన్వితమ్ ॥ ౫౮ ॥ అనేకరత్నఖచితం త ప్తహాటకనిర్మితమ్ । తుఙ్గధ్వజసమోపేతం రత్నతోరణ సంయుతమ్ ॥ ౫౯ ॥ జలసి క్తం పుష్పకీర్ణం దస్యధూపసుధూపితమ్ । చకార నగరం తత్ర గన్ధర్వనగరం యథా ॥ ౬౦ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవన్తం ప్రతి చతుర్ముఖకృతప్రార్థనాదికథనం నామ పఞ్చదశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమహోత్సవవైభవవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ బ్రహ్మా చ వేఙ్కటేశస్య దివ్యోత్సవదినేషు వై । నైవేద్యం బహుధా చక్రే ఘృతసూపగుడో త్తరమ్ ॥ ౧ ॥ గుడాన్నం పాయసాన్నం చ ముద్గాన్నం చ తిలోదనమ్ । శాల్యన్నం కృసరాన్నం చ మరీచ్యన్నం తథైవ చ ॥ ౨ ॥ గోధూమాన్నం చ మాషాన్నం మధురాన్నం ఘృతో త్తరమ్। ఏవం బహువిధాన్నం చ ఫలాని వివిధాని చ ॥ ౩॥ వ్యఞ్జనాని విచిత్రాణి మనస్తోషకరాణి చ । దివ్యా న్యమృతకల్పాని సుస్వాదు రసవ న్తి చ ॥ ౪ ॥ ఉచ్చైశ్శ్రవస మశ్వంచ గజ మైరావతం తథా।అన న్తం నాగరాజం చ గరుడం

చ త్రయీమయమ్ ॥ ౫ ॥ ఏకైకం సమధిష్ఠాయ వేఙ్కటాద్రిశిఖామణిః ।
దినేదినే సురా న్సర్వా నుత్సవార్థం సమాగతాన్ ॥ ౬ ॥ అనుజగ్రాహ రథ్యా
యా మట న్భూమ్యా శ్రియాఽన్వితః । సమ స్తవాద్యఘోషై శ్చ గజాశ్వై
స్సమలఙ్కృతైః ॥ ౭ ॥ చిత్రధ్వజపతాకాభి శ్చిత్రచామరరాజిభిః । సహితో
నృత్తవాదిత్రై ర్వరనారీగణై స్సహ ॥ ౮ ॥ కవిభి ర్వన్దిభి శ్చైవ గాయకైః
పాఠకై స్తదా । నిత్యం వేదై స్స్తూయమాన శ్శ్రీనివాసః పరాత్పరః ॥ ౯ ॥
ప్రాత ర్దేవగణైః కైశ్చి దుపదాభి శ్చ పూజితః । తథైవ సాయం దేవై
శ్చోపదయా పూజితో హరిః ॥ ౧౦ ॥ వవృధే లోకవృద్ధ్యర్థ ముత్సవే బ్రహ్మ
నిర్మితే । జుహువు ర్యాగశాలాయాం మునయో వీతకల్మషాః ॥ విధివ త్స్నాప
యామాసుః పూర్ణకుమ్భా న్మనోహరాన్ । దిగ్బలిం విధివ చ్చక్రు ర్వైఖా
నసతపోధనాః ॥ ౧౨ ॥ శ్రీనివాసోత్సవదినం పుణ్యం పాపప్రణాశనమ్ । ఇ
త్యాగతా జనా స్సర్వే చక్రు ర్దానా న్యనేకశః ॥ ౧౩ ॥ అన్నదానం స్వర్ణ
దానం వస్త్రదానం తథైవ చ । గృహదానం మహాపుణ్య మితి మత్వా మహా
జనాః ॥ ౧౪ ॥ ఇష్టకాదారుభి శ్చైవ నిర్మితం హర్మ్యసంయుతమ్ ।
దదుః ప్రత్యేకశో వేశ్మ సోపస్కర మలఙ్కృతమ్ ॥ ౧౫ ॥ రాజాన స్స్థాపయా
మాసు ర్విప్రేన్ద్రాం స్తత్ర భూధరే । వైశ్యా నన్యాం శ్చ మనుజా స్స్థాప
యామాస వై విధిః ॥ ౧౬ ॥ అత్రైవ వాసః కర్తవ్య స్సర్వదేతి వినిశ్చితాః ।
వాసం చక్రు శ్చ తత్రైవ విప్రాద్యా మానవా స్సదా ॥ ౧౭ ॥ ఏవం శ్రీవేఙ్క
టేశస్య వర్తమానే మహోత్సవే । కదాచి త్స్యన్దనం దివ్యం నానారత్నవిరా
జితమ్ ॥ ౧౮ ॥ తప్తజామ్బూనదమయ ముచ్ఛ్రితధ్వజశోభితమ్ । నానాకు
సుమమాల్యై శ్చ ముక్తామాల్యై శ్చ శోభితమ్ ॥ ౧౯ ॥ హైమవస్త్రవితా
నాఢ్యం సిద్ధగన్ధర్వసేవితమ్ । విమానం పుష్పకం కాన్త్యా స్తారయ న్తం మనో
హరమ్ ॥ ౨౦ ॥ రథం తం సమధిష్ఠాయ శ్రీభూమిసహితః పరః । శ్రీనివాస
స్స్ఫురద్రత్నకిరీటమకుటోజ్జ్వలః ॥ ౨౧ ॥ బ్రహ్మాదిదేవబృన్దై శ్చ సేవ్యమాన
స్తపోధనైః । పరిక్రమ్య మహావీథిం రాజవీథిం శ్రియోజ్జ్వలామ్ ॥ ౨౨ ॥
పున రాగత్య తం దివ్యం వితానాసనశోభితమ్ । ఆస్థానమణ్డపం తత్ర మణి
స్తమ్భశతై ర్యుతమ్ ॥ ౨౩ ॥ హిరణ్మయ మధిష్ఠాయ స్వాయమ్భువ మకల్మ
షమ్ । ఆహూయ వాచా భగవా నబ్రవీ న్మధురాం గిరమ్ ॥ ౨౪ ॥ శ్రీభగ
వాన్ ॥ బ్రహ్మ న్ప్రీతోఽస్మి నితరాం త్వద్భక్త్యా చోత్సవేన చ । శృణుధ్వం

మహోత్సవసేవాఫలదానఫలప్రశంసాదికి.

మునయో దేవా రాజానో యోగిన శ్చ యే ॥ ౨౫ ॥ వర్షేవర్షే తు మాసేఽ
స్మి న్కన్యారాశిం గతే రవౌ । యే కేచి దత్ర కుర్వన్తి బ్రహ్మోత్సవం
మమ ॥ ౨౬ ॥ తే యాన్తి బ్రహ్మణో లోకం భూమౌ కామా నవాప్య చ ।

ఇమ ముత్సవ ముద్దిశ్య సేవార్థం య స్తు వా సతః ॥ ౨౭ ॥ క్రమతే పద మేకం తు గన్తుం శేషగిరింప్రతి । పద స్యైకస్య తస్యైవ ఫలం భవతి మత్ప దమ్ ॥ ౨౮ ॥ ఐహికం తు ఫలం తస్యహ్యావా న్తరఫలం భవేత్ । సేవ న్తే యే హి మా మస్మి న్నుత్సవే బ్రహ్మకల్పి తే ॥ ౨౯ ॥ సేవ న్తే తా న్మహీ పాలా స్సేహా ద్దద్యా శ్చ వాఞ్ఛితమ్ । ప్రపా ముత్సవకాలే హి యే తు కుర్వ న్తి దేహినః ॥ ౩౦ ॥ మచ్చిత్తం తా న్సముద్దిశ్య శీతలం భవతి క్షణాత్ । అన్నదానం ప్రశ స్తం స్యా ద్విశేషేణ మహోత్సవే ॥ ౩౧ ॥ యేఽపి చాఽన్నం ప్రయచ్ఛ న్తి తేషాం స ప్తకులావధి । అన్నం బహువిధం చిత్రం దీయతే హి మయా విధే ! ॥ ౩౨ ॥ తే తు భుక్త్వా బహూ న్భోగా న్మయా దత్తా నభీప్సితాన్ । అ న్తే హి మత్పదం యా న్తి స్వర్గం భుక్త్వా తు మధ్యతః ॥ ౩౩ ॥ కాణాన్ధపఙ్గుమూకానా మన్యేషాం వికలాఙ్గినామ్ । అన్నవస్త్రహిరణ్యాది దాతౄణాం సమ్పద స్సదా ॥ ౩౪ ॥ అనాయాసేన సిద్ధ్య న్తి మచ్ఛన్దా త్పద్మసమ్భవ । యేహి చాఽత్ర స్థితిం నిత్యం వాఞ్ఛ న్తి మనుజా భువి ॥ ౩౫ ॥ తేషా మిహైవ దాస్యామి సమ్పదం స న్తతిం తథా । తారతమ్యవశా ద్భ క్తే స్తేషాం సిద్ధ్య న్తి సమ్పదః ॥ ౩౬ ॥ జననం మరణం యేషాం స్థితి ర్వాఽస్మి న్మహీధరే । తేషాం ము క్తిః కరస్థా హి జ్ఞానసాధ్యా హి దుర్లభా ॥ ౩౭ ॥ యాని కాని చ దానాని స న్తి శాస్త్రోదితాని చ । తాని సర్వాణి దానాని క్రియమాణాని చే దిహ ॥ ౩౮ ॥ ఐహికం చ ఫలం దత్వా స్వర్గ మీప్సిత మేవ వా । మత్పదం చశరీరా న్తే దదా మ్యేషాం న సంశయః ॥ ౩౯ ॥ గిరే శ్చ పరితో భూమా గ్రామా న్వా పట్టణాని వా । కరోతి శ్రద్ధయా రాజా బ్రాహ్మణో యోఽపి కోఽపి వా ॥ స వై రాజ్యశ్రియం భుక్త్వా భుక్త్వా స్వర్గాదికం చిరమ్ । మత్సాయుజ్యం వ్రజ త్యేవ నాఽత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౪౧ ॥ పుణ్యాం క్షేత్ర మిదం భూమా స్థాతవ్యం హి సదాఽత్రతు । ఇతి బుద్ధ్యాఽత్ర వసతాం గృహ క్షేత్రాదికం తు యే ॥ దదతీహ నరా స్తే వై లబ్ధ్వా వాసఫలాని చ, ప్రాప్నువ న్తి పున శ్చైవ మామకం చ పదం ధ్రువమ్ ॥ ౪౩ ॥ అత్ర యే వసతాం ప్రాజ్ఞా విద్యాదాన మను త్తమమ్ । కుర్వ న్తి తేషాం విదుషాం కీ ర్తి స్త్రైలోక్యగామినీ॥ ౪౪ ॥ తద్బన్ధుబన్ధుతద్బన్ధుతద్బన్ధుజనబాన్ధవాః । సర్వేఽపి తత్ఫలం లబ్ధ్వా మోద న్తే దివి దేవతాః ॥ ౪౫ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశ్వర మహోత్సవవైభవవర్ణనం నా మైక పఞ్చాశోఽధ్యాయః.

వేఙ్కటాద్రౌ పుష్పోద్యాననిర్మాణాదిప్రశంసా.

శ్రీసూతః ॥ ఉక్త్వా చైవం వేఙ్కటేశః పునః ప్రీత్యా జగాద చ। శ్రీభగ
వాన్ ॥ శ్రూయతాం విబుధా యూయ మన్యత్కిఞ్చి ద్బ్రవీమి వః ॥ ౧॥
యేహి చాఽత్ర ప్రకుర్వన్తి బృన్దావన మనుత్తమమ్ । ఉద్యానాని చ పుణ్యా
ని నానావృక్షయుతాని చ ॥ ౨ ॥ పుష్పోద్యానాని కృత్వా చ తత్పుష్పై ర
ర్చయన్తి మామ్ । దళ స్యైకస్య దివ్యాని వత్సరా ణ్యర్బుదాని చ ॥ ౩ ॥ స్వ
ర్గే భుక్త్వాపరా న్భోగా నన్తే యాన్తి చ మత్పదమ్ । అవాన్తరఫలం తేషా
మీప్సితం హి మహీతలే ॥ ౪ ॥ న చ సన్తతివిచ్ఛేద స్తేషాం పుణ్యకృతాం
భువి । ఫలపుష్పాణిపత్రాణి యావన్తి ప్రతివత్సరమ్ ॥ ౫ ॥ ఉద్భవన్తి తథా
కామా స్తేషా మపి మహీతలే । ప్రత్యహం మమ నైవేద్యం యావత్ప్రస్థచతు
ష్టయమ్ ॥ ౬ ॥ సవ్యఞ్జనం కల్పయన్తి తే హి పుణ్యతమా భువి । బ్రహ్మేన్ద్ర
లోకప్రముఖా స్తై స్సుఖేన జితా నరైః ॥ ౭ ॥ తదీయదర్శనా త్పుంసో భవన్తి
మహిమాదయః ॥ తేషా మైశ్వర్యసమ్పత్తౌ వక్తవ్యం నాఽవశిష్యతే ॥ ౮ ॥
॥ ౮ ॥ అన్తే యాన్తి పరం ధామ పునరావృత్తివర్జితమ్ । భూషణం స్వర్ణఖచి
తం వజ్రమాణిక్యసంయుతమ్ ॥ ౯ ॥ ప్రయచ్ఛన్తి చ యే పుణ్యా మా ముద్ది
శ్య మహీతలే । రూపలావణ్యసమ్పన్నా విద్యావన్త శ్చిరాయుషః ॥ ౧౦ ॥భవ
న్తి పుత్రా స్తేషాం చ మచ్ఛన్దా త్సమ్పదోఽపి చ । పద్మకల్హారతులసీచమ్పకై
ర్దామకారిణః ॥ ౧౧ ॥ మదర్చననిమిత్తం యే ప్రత్యహం శ్రద్ధయాఽన్వితాః ।
లక్ష్మ్యాసమేత స్తేషాం హి గృహే వత్స్యా మ్యహం సురాః ॥ ౧౨ ॥ తేషాం
యేఽపి చ సాహాయ్యం కుర్వతే శ్రద్ధయాఽన్వితాః । తేషా మపి సదాసమ్ప
త్ప్రదోఽహం కమలాసన ॥ ౧౩ ॥ భో స్సురా యోగిన స్సర్వే యేఽపిచా
ఽత్ర సమాగతాః । యుష్మాకం య ద్య దిష్టం త ద్దాస్యేఽహం సకలం వరమ్॥
౧౪ ॥ పుత్రా న్పౌత్రా న్శ్రియం వాఽపి రాజ్య మారోగ్య మేవ వా। ఆయుః
కీర్తిం చ య చ్చాఽన్య న్మత్తో వాఞ్ఛతి యఃపుమాన్ ॥ ౧౫ ॥ త త్త ద్దదా
మ్యహం తస్మై సత్యంసత్యం న సంశయః । బహు నేహ కి ముక్తేన యేఽచాఽ
త్ర వసతాం పునః ॥ ౧౬ ॥ కుర్వన్తి చాఽనుకూల్యం వై తే మే ప్రియతరాఽ
మతాః । నివసద్భ్యోఽత్ర మనుజా ద్రుహ్యన్తి విబుధా శ్చ యే ॥ ౧౭ ॥ అ
సురా రాక్షసా యక్షాః పిశాచాః ప్రాణినోఽపి వా । తా నహంనాశయిష్యామి
సపుత్ర పశుబాన్ధవాన్ ॥ ౧౮ ॥ నియతోఽనియతో వాఽపి వేఙ్కటాద్రి మి
మం జనః । వ్యాజాద్వా య స్సమారుహ్య స్నాత్వా స్వామిసరోజలే ॥ ౧౯॥
నమస్యతి చ మాం సోఽపి సకామ స్సర్వథా సురాః । క్షాలేఙ్కపమహౌదా
ర్య గుణక్షీరపయోనిధిః ॥ ౨౦ ॥ ఇతి శ్రీ వేఙ్కటాధీశ స్తేభ్యో దత్వా వరా

ణ్యహో । భేరీమృదఙ్గపణవామఙ్గళస్వన సంయుతః ॥ ౨౧ ॥ పుష్పవృష్ట్యాయుత శ్శ్రీమా స్శ్రీభూమిసహిత స్తదా । వివేశా న్త ర్గృహ ద్దివ్యం విమానం రత్న తోరణమ్ ॥ ౨౨ ॥ బ్రహ్మేన్ద్రదయో దేవగణా స్సమ్భాయ ప్రీతమానసాః । జయేతి చాస్తువం స్తేన ఘోషేణాఽ పూరితం జగత్ ॥ ౨౩ ॥ బ్రహ్మాఽపివే ఙ్కటేశస్య దివ్యమఙ్గళసమ్భ్రమమ్ । ఋషిభి స్సహ ధర్మాత్మా యథాశా స్త్రి

మహోత్సవావభృథస్నానప్రశంసా.

మకారయత్ ॥ ౨౪ ॥ తత శ్శ్రవణనక్షత్రే దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః । చకారాఽ వభృథం పుణ్యం పవిత్రం పాపనాశనమ్ ॥ ౨౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీపుణ్యా సలిలే లోకపూజితే । సస్నుర్బ్రహ్మాది దేవా శ్చ మునయో యోగినోఽపి చ ॥ ౨౬ ॥ రాజాన శ్చ తథా విప్రా స్సర్వే చైవ నరా స్తదా । తత్రస్నాత్వా తు యో గీన్ద్ర స్సనక స్సర్వ వి త్స్వయమ్ ॥ ౨౭ ॥ సర్వేషాం పురత శ్చేద మువాచ వచనం తదా । సర్వే శృణ్వన్తు మద్వాక్య ముద్ధృత్య భుజముచ్యతే ॥ ౨౮ ॥ జ్ఞాత శ్చ ధ్యానయోగేన సమ్యక్చాస్త్రైశ్చ చిన్తితమ్ । సమస్తతీర్థభూతస్య దేవ దేవస్య చక్రిణః ॥ ౨౯ ॥ య స్స్నాత్యవభృథే పుణ్యే తస్య తత్పూర్వజన్మసు। అన న్తేషు కృతం పాపం తత్క్షణా దేవ నశ్యతి ॥ ఇతి శ్రుత్వా మహాదేవ స్తత్త థేతి చాఽబ్రవీత్ । ఏవ మేవేతి భగవా న్విష్ణు ర్వ్య ప్యబ్రవీ త్తదా ॥ ౩౦॥ ప్రశశంసు స్తదా దేవాః స్వామిపుష్కరిణీం తదా । వివిధై ర్దివ్యకుసుమై రాశీ భూతై స్సుగన్ధిభిః ॥ ౩౨ ॥ ఉపచారై రనేకై శ్చ వేదఘోషై స్సుఖశ్రవైః । నృత్తగీతాదివాదిత్రై ర్దివ్యమఙ్గళనిస్వనైః॥ ౩౩ ॥ ఇష్ట్వా ప్రసూనయాగం చ తోషయిత్వా జనార్దనమ్ । ప్రణామ మకరో ద్బ్రహ్మా సర్వదేవై స్సమన్వితః ౩౪ ॥ తతః ప్రీతి సమాయుక్తో బ్రహ్మణ్యోత్సవేన సః । ఉవాచచ విధిం విష్ణు ర్బ్రహ్మ న్ప్రీతోఽస్మి సామ్ప్రతమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఏతత్ప్రీతిసమం కిఞ్చి ద్దాతుం తవ న విద్మహే । బ్రహ్మ న్యద్వాఽధికిం దాస్యే జగత్సృష్టిపటో విధే ॥౩౬॥ త్వ మేవాఽహ మహం త్వం హి య ద్య స్త్వన్య ద్వదస్వ తత్ । ఇతి పృష్టోఽ వద ద్బ్రహ్మా స్వామిన్య ద్యస్తి తే కృపా ॥ ౩౭ ॥ కృతార్థోఽస్మి వరం నాఽ న్య ల్లోకస్యాఽనుగ్రహం వినా । ఏవ మేవ హరే స్వామి న్దద తేప్సిత మర్థినే॥ ౩౮ ॥ స్థాతవ్యం భవతా విష్ణో లోకానుగ్రహకామ్యయా । ఇద మేవ మమా ఽభీష్టం యాచనీయం పునఃపునః ॥ ఇతి పృష్టో రమాధీశ స్తథేవాఽస్త్వితి చాఽవదత్ । ఉక్త్వా చైవం పునః ప్రాహ బ్రహ్మాణ మమితౌజసమ్ ॥ ౪౦ ॥

బ్రహ్మాదీనాం స్వావాసగమనార్థం భగవదభ్యనుజ్ఞా.

బ్రహ్మం స్త్వం సృష్టికార్యేషు నియుక్తః పూర్వ మేవ హి । గత్వా త్వదీయ లోక శ్చ కురుసృష్టిం సుఖీ భవ ॥ ౪౧ ॥ ఇన్ద్రగచ్ఛ స్వకం లోకం దేవాధి రాజ్యం

త్వదీయకమ్ । పినాకపాణే భూతేశ లోక జ్ఞత్వా త్వదీయకమ్ ॥ ౭౨ ॥ ఉమ యా విహరస్వ త్వ మపా_స్తసకలేప్సితః । అగ_స్త్య మునిశార్దూల శిష్యై స్స హ తపోధన ॥ ౭౩ ॥ స్వ మాశ్రమం ప్రవిశ్యైవ కురు నిత్యా న్యతన్ద్రితః । యోగిన శ్చ యథాయోగ్యం గచ్ఛతాఽవాస ము_త్తమమ్ ॥ ౭౪ ॥ ధ్యానామృతసుతృప్తై శ్చ స్థాతవ్యం యోగిభి శ్చిరమ్ । ఇతి శ్రీవేఙ్కటాధీశ స్సర్వా నుత్స వసజ్గతాన్ ॥ ౭౫ ॥ త_త్త త్స్థానం సముద్దిశ్య విసృజ్య ప్రీతి పూర్వకమ్ । అ_న్తర్విమానం శ్రీభూమిసహితః ప్రవివేశ హ ॥ ౭౬ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ పుష్పోద్యాననిర్మాణాదిప్రశంసాకథనం నామ ద్విపఞ్చాశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రీశవైభవప్రశంసా.

మునయః । భగవన్వేదశాస్త్రార్థత_త్త్వజ్ఞానసునిష్ఠిత । శ్రుతం సూత మహాశ్చర్య మిహాఽఖ్యాన మను_త్తమమ్ ॥ ౧ ॥ వేఙ్కటాద్రిప్రభావోఽయ మీదృశః పాపనాశనః । త_త్రైవ భగవత్ప్రీతి రీదృశీ ని_స్తులా ఖలు॥ వేఙ్కటేశో మహాశ్చర్యదివ్యచారిత్రభూషణః । ఆశ్చర్యం తస్య చారిత్ర మద్భుతం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౩ ॥అదృష్టాఽశ్రుతపూర్వం త త్క్వాఽపి జగతీతలే । శ్రుణ్వతా మిద మాఖ్యానం నా_స్తి తృ_ప్తి_స్తపోధన ॥ ౪ ॥ విసృజ్య విబుధా న్విష్ణు రకరోత్కిం రమాపతిః । విసృష్టా _స్తేన దేవా శ్చ కి మకుర్వన్ముసే వద ॥ ౫ ॥ ఇతి పృష్టోఽవద త్సూత శ్శ్రూయతా మితి తా న్మునీన్ । శ్రీసూతః ॥ ఆరుహ్య

బ్రహ్మాదీనాం స్వావాసగమనమ్.

హంసం బ్రహ్మా తు స్తూయమాన స్సురై _స్తదా ॥ ౬ ॥ సత్యలోకం జగామాఽశు సర్వలోకపితామహః । దివ్యం విమాన మాస్థాయ సహస్రాక్షః పురన్దరః ॥ ౭ ॥ గన్ధర్వై ర్గీయమాన శ్చ ప్రవివేశాఽమరావతీమ్ । నన్దికేశ్వరముఖ్యై శ్చ గణైః ప్రమథసంజ్ఞకైః ॥ ౮ ॥ సహితః పార్వతీనాథః పర్వతం వేఙ్కటాభిధమ్ । కుర్వ న్ప్రదక్షిణం పశ్య న్వస్తుం స్థల మను_త్తమమ్ ॥ ౯ ॥ ఆగ్నేయ్యాం దిశి చాద్రాక్షీ ద్వేఙ్కటాద్రే స్సర శ్శివమ్ । తత్ర దృష్ట్వా సరః పుణ్యం కాపిలం లోకపావనమ్ ॥ ౧౦ ॥ రమణీయ మిదం స్థానం స్థాతవ్య ముమయా సహ । అ_త్రైవేతి వినిశ్చిత్య జగామ రజతాచలమ్ ॥ ౧౧ ॥ యోగిన స్సనకాద్యా శ్చ పాపనాశనతీరతః । అతిష్ఠ న్పరమప్రీతాః కాననేషు మహాత్మనః ॥ ౧౨ ॥ ఋషయ స్స_ప్త త_త్రైవ దిశి చో_త్తరపూర్వతః । ఫల్గునీరఘురతీరే తు స్వాశ్రమే ష్వవస న్సుఖమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఫాల్గున్యాం పూర్ణిమాయాం తు

ఫల్గునీతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

తత్తీరే కమలాలయా। అరున్ధతీతపఃప్రీతా ప్రాదురాసీత్పురా కిల ॥ ౧౪ ॥
తస్యై దత్త్వా వరం చేష్టం ప్రార్థితా చ తయా రమా। దదౌ చ సరితో
నామ ఫల్గునీశబ్దపూర్వకమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఫాల్గునే మాసి రాకాఖ్యే ఫల్గునీ తారకే
తిథౌ। స్నాస్యన్త్యత్ర తు యే కేచి జ్జనా స్తేషాం మహం సదా ॥ ప్రీతా
గృహే నివత్స్యామి సర్వకామఫలప్రదా। ఇతి దత్త్వా వరం తస్యై పున శ్శ్రీః
కమలాసనా ॥ ౧౭ ॥ అన్తర్ధానం గతా తత్ర తత్తీరే మునయోఽవసన్।
దేవాః కేచన సఙ్ఖ్యాయ వినిశ్చిత్య విచార్య చ ॥ ౧౮ ॥ అత్రైవ వర్తతే
శ్రీశ స్తస్మా దత్రైవ సర్వదా। సేవమానా వేఙ్కటేశం స్థాస్యామ ఇతి నిశ్చి
తాః ॥ ౧౯ ॥ ఉత్తరే స్వామితీర్థస్య దేవనద్యా స్తథోత్తరే। కృత్వాఽఽశ్రమం
సుఖం తత్ర న్యవసం స్తే దివౌకసః ॥ ౨౦ ॥ * తత ఉత్తరదిగ్భాగే సరసః

జాబాలితీర్థమాహాత్మ్యమ్.

పశ్చిమే తటే। జాబాలి స్స్వాశ్రమే శిష్యై ర్న్యవస ద్విగతశ్రమః ॥ ౨౧ ॥
కేచిద్గిరౌ స్థితా శ్శైవ నిత్య మీశం నమన్తి చ। గిరేః పరిసరే కేచి
న్న్యవస న్నిత్య మేవ హి ॥ ౨౨ ॥ పున ర ప్యాగమిష్యామ ఇతి జగ్ముః పరే
తదా। అగస్త్యో భగవాం స్తత్ర శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౨౩ ॥ అర్చయ
న్వివిధైః పుష్పైః కృత్వా చోద్యాన ముత్తమమ్। చిరకాలం మహాభాగ
స్సహశిష్యై ర్మహామునిః ॥ ౨౪ ॥ పిబ న్స్నానన్దపీయూషం న్యవస ద్వేఙ్కటా
చలే। వేఙ్కటేశ శ్శ్రియా భూమ్యా సమేతః పురుషోత్తమః ॥ ౨౫ ॥ కృత
త్రేతాద్వాపరేషు దేవరాజై ర్మహీక్షితైః। కల్పితై ర్వివిధై ర్నిత్యముత్సవైః
పరమాద్భుతైః ॥ ౨౬ ॥ పూజితో మోదతే నిత్యం దద న్నిష్టం చ యాచతే।
కలౌ యుగే తటిద్వృత్తి రాస్తే శ్రీవేఙ్కటాచలే ॥ ౨౭ ॥ ఏత ద్వస్సర్వ
మాఖ్యానం కథితం మునయోఽమలాః। శ్రోతు మిచ్ఛథ భూయోఽపి కిం త
ద్వక్ష్యామి శంసత ॥ ౨౮ ॥ ఇత్యుక్తా మునయ స్సర్వే ప్రోచు రేత ద్వచ

పూర్వస్యాం దిశి సుదర్శనకృతాసురవధప్రకారః.

స్తదా ॥ మునయః ॥ వేఙ్కటేశాభ్యనుజ్ఞాతచక్రేణ నిహతా రణే ॥ ౨౯ ॥
దుష్టదానవసఙ్ఘా శ్చ దుష్టచోరా మహీభృతః। ఇత్యుక్తం హి త్వయా
పూర్వం కథం కే వా హతా మునే ॥ ౩౦ ॥ శ్రోతు మిచ్ఛా హి మహతీ య
ద్యస్మాసు దయా తవ। శంస సూత రథాఙ్గస్య వృత్తాన్తం రణభూమిషు ॥ ౩౧ ॥
ఇతి పృష్టో జగాదాఽసౌ సూతః పరమధార్మికః ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రూయతాం

---

* ఆలయాద్దేవదేవస్య పశ్చిమోత్తరదేశతః.

చక్రరాజస్య చరిత్రం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౩౨ ॥ పరాక్రమం సఙ్గ్రహేణ వక్ష్యామి శృణుతాఽమలాః । న శక్యం విస్తరా ద్వక్తుం చక్రరాజస్య వైభవమ్ ॥ దుష్టా న్నిబర్హయే త్యుక్త శ్చక్రరాజో మహాద్యుతిః । ఆజ్ఞాం వేఙ్కటనాథస్య ధారయ న్శిరసా తదా ॥ ౩౪ ॥ నిర్జగామ గిరే శ్శృఙ్గా ద్గన్ధర్వగణసేవితః । ఉద్యతాయుధశస్త్రై స్తై ర్గదాముసల పాణిభిః ॥౩౫॥ ప్రాసతోమరహస్తై శ్చ శూలపట్టిసధారిభిః । అసిచర్మధరై శ్శూరై ర్బాణశార్ఙ్గాసిధారిభిః ॥౩౬॥ గజవాజిరథై ర్దివ్యై స్సిద్ధసన్నాహసమ్భృతైః । భేరీమృదఙ్గపటహై ర్ఢక్కానిస్వాన మణ్డితైః ॥ ౩౭ ॥ జయశబ్దశఙ్ఖవాద్యై శ్చ సంయుతోఽయం పదాతిభిః । రాజతే స్మ మహాబాహు స్సహస్రభుజమణ్డితః ॥ కిరీటహారమకుటకేయూరాఙ్గదశోభితః । సహస్రారాశనిసన్నిభ జ్వలదగ్ని సమప్రభః ॥ ౩౯ ॥ * ప్రవర్తకాస్త్రసంయుక్తః పఞ్చాశచ్ఛతపాణిభిః । నివర్తకాస్త్రసంయుక్తః పఞ్చాశచ్ఛతహస్తకః ॥౪౦॥ సహస్రారాగ్నిసమద్యోతి రత్నవస్త్రవిభూషితః । అనేకతురగవ్యూఢం దివ్యం స్యన్దనమాస్థితః ॥ ౪౧ ॥ ప్రాచీం దిశం యయౌ పూర్వం మహాఘోష సమన్వితః । తేన ఘోషేణ మహతా జగ త్త్రస్తం చరాచరమ్ ॥ ౪౨ ॥ స్ఫుటితం వా మహా ద్యౌర్వా దారితాః కిము పర్వతాః । ఇతి భూతాని సర్వాణి చుక్రుశు శ్చ భృశం తదా ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాద్రీశవైభవప్రశంసాదివర్ణనం నామ త్రిపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

సుదర్శనసైన్యాఽసురసైన్యయో ర్యుద్ధప్రశంసా.

శేషాచలస్య పూర్వస్యాం దిశి కేచి న్మహాసురాః । ఆసం స్తత్ర వనోద్దేశే దస్యవ్రుత్ఫలజీవితాః ॥౧॥ ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశాః ఖడ్గచర్మాసిపాణయః । మాంసాశినో మహాఘోరా వఞ్చకాః ప్రాణిహింసకాః ॥ క్షేత్రవిత్తాపహారేణ నానాప్రాణిభయఙ్కరాః । అసాధ్యా స్సర్వసైన్యానాం వనదుర్గసమాశ్రయాః ॥ ౩ ॥ బాధమానా స్త్వహో స్త్రియం సాధూం శ్చాస న్విశేషతః । గర్జన్తో మేఘసఙ్కాశా శీలాన్ధాః పరుషాఃమాః ॥ ౪ ॥ తేషాం శతసహస్రాణి చోరణాం నిర్గతాని చ । సుదర్శనమహారాజసేనాయాం తు పురస్సరాః ॥ ౫ ॥ కేచి ద్విఖ్యాతసామర్థ్యా నిర్గతా శ్చ తతో ద్విధః । అభూతపూర్వం తుములమభూ ద్యుద్ధ మనుత్తమమ్ ॥ ౬ ॥ సమాపేతుర్యథా శేషా స్తే శలభా ఇవ పావకమ్ ।

---

* ప్రవర్తకాస్త్రాణి=విరోధినిరసనే ఃప్రవర్త్య తదితరనాశపరిహారాయ ప్రవర్తకాస్త్రాణి; నివర్తకాస్త్రాణి=విరోధినిరసనే ప్రవృత్తే తదితరనాశపరిహారాయ ప్రవర్తకాస్త్రాణాం తాదృశవ్యాపారనివర్తనఫలా స్యుపసంహారాస్త్రాణి.

వివిశు శ్చక్రరాజస్య జ్వలన్తీం వాహినీం తదా ॥ ౮ ॥ వినిర్దగ్ధా శ్చ తే సర్వే
దస్యురూపా వనేచరాః । తద్వంశజా స్తాదృశా శ్చ శిశుబాలా స్త్రియోఽపి
చ ॥ ౯ ॥ యయు స్తే విలయం సర్వే చోరా మాయోపజీవినః । నిష్కణ్టక
మభూ త్తచ్చ వనం పక్షిమృగాకులమ్ ॥ వేఙ్కటాద్రిం సమారభ్య యావ
ద్వేలామహోదధేః । తావా న్దేశ శ్చ సగ్రామ స్సపట్టణవనాలయః ॥ ౧౦ ॥
సర్వబాధావినిర్ముక్త స్సపర్వతనదీతటః । బభూవ పరమాఽనన్దో రాహుముక్త
ఇవోడురాట్ ॥ ౧౧ ॥ బభూవు ర్ముదితా స్సర్వే జనా జానపదా శ్చ యే ।
తుష్టువు ర్బ్రాహ్మణా స్సర్వే మునయో యోగినోఽపి చ ॥ ౧౨ ॥ నివస న్తి
తదారభ్య తస్మి న్దేశే హి దేహినః । తదాప్రభృతి తద్దేశే వాసవ శ్చక్రశాస
నాత్ ॥ ౧౩ ॥ కాలే వర్షతి సస్యాని ఫల న్తి బహుధా తదా । బహుక్షీర
దుఘా గావ స్తథా స్స్వాదూదకం సరః ॥ ౧౪ ॥ నీరోగా శ్చ జనా స్సర్వే
యథా కృతయుగే తథా । కుశలాః కృషివిద్యాయాం విప్రా వేదేషు నిష్ఠితాః
॥ ౧౫ ॥ తపస్విన స్తపోధర్మే యోగాభ్యాసే చ యోగినః । వాణిజ్యే వణిజ
స్సర్వే స్వస్వధర్మేషు నిష్ఠితాః ॥ ౧౬ ॥ దేశమధ్యే సమాగత్య సుదర్శనహరిః
ప్రభుః । సమాహూయ జనా న్సర్వా న్వచనం చేద మబ్రవీత్ ॥ ౧౭ ॥ కర్త
వ్యం భవతాం కిం త దస్తి చేద్వక్తు మర్హథ ॥ జనాః ॥ ఇతః పూర్వం వయం
సర్వే పీడితా స్సుభృశం ప్రభో ॥ ౧౮ ॥ దస్యుభి స్తస్కరై శ్చోరై శ్చోర
ప్రాయై శ్చ రాజభిః । ప్రసాదా ద్భవత స్స్వామి న్దేశోఽయం నిరుపద్రవః
॥ ౧౯ ॥ ఆసీ ద్వయం కృతార్థా స్స్మ ఇత్యుక్తః ప్రాహ చక్రరాట్ । ధర్మా
త్మానం నృపం కఞ్చి త్కృత్వా దేశాధిపం పునః ॥ ౨౦ ॥ న్యాయ్యే వర్త్మని
వ ర్తధ్వం యూయం తేన గతశ్రమాః । ఏవం సురక్షితం చక్రే తం దేశం
హేతిభూపతిః ॥ ౨౧ ॥ ఆగ్నేయ్యాం దిశి శేషాద్రేః కేచి ద్దైత్యాంశసమ్భవాః ॥

ఆగ్నేయదిశి సుదర్శనకృతాసురవధప్రకారః.

మహామాయావినో ఘోరా వఞ్చకాః క్షత్రబాన్ధవాః ॥ ౨౨ ॥ బాధమానా
ద్విజా నాస న్సాధూ న్సర్వా న్జనాం స్తథా । దేవబ్రాహ్మణవిశ్వాస స్తేషాం
నాఽసీ త్కదాచన ॥ ౨౩ ॥ వనే దుర్గం గిరౌ దుర్గం స్థలేదుర్గం తథైవ చ ।
ఏవమావాసదేశం తు కృత్వాఽతిష్ఠం స్తు తత్ర హి ॥ ౨౪ ॥ తే హి జ్ఞాత్వా
మహాసేనా మాగతా ముద్యతాయుధామ్ । అయుధ్య న్త మహాఘోరం శస్త్రై
రస్త్రైః పరశ్వధైః ॥ ౨౫ ॥ ప్రాసైః ఖడ్గై స్త్రిశూలై శ్చ తోమరై ర్ముద్గరై
స్తథా । నిఘ్న న్తి స్మ తథా యోధా నశ్వా నుష్ట్రాం శ్చ వారణాన్ ॥ ౨౬ ॥
శిరాంసి బహుధా యుద్ధే పదాతీనాం చ చిచ్ఛిదుః । కేచి త్పాదేషు సఞ్ఛిన్నాః
కేచి ద్ధస్తే ష్వ శేరత ॥ ౨౭ ॥ శిరోభి శ్ఛిన్నపాదై శ్చ కబన్ధై శ్చ తథా కరైః ।

శస్త్రై రస్త్రై స్తనుత్రాణై రుష్ణీషైశ్చ శిరోరుహైః ॥ ౨౮ ॥ రక్తౌఘై ర్మాంస
ఖణ్డైశ్చ కీకసై రాన్త్రరాశిభిః । ఆస్తృతా యుద్ధభూమి స్సా ప్రేతరాజస్య
విస్తృతా॥ ౨౯ ॥ పురీవాఽభా త్తదా తై స్తు సైన్యం సన్నహ్యత త్తదా ।
స్వైనైకదేశం క్షుభితం దృష్ట్వా దౌరాత్మ్యమేవ చ ॥ ౩౦ ॥ క్రుద్ధో బభూవ
హేతీనాం రాజా పరమకోపనః । త్రిపురారి ర్యథా క్రుద్ధః పురాణాం సూదనే
ఽభవత్ ॥ ౩౧ ॥ తాదృశానాం చ చోరాణాం మాయినాం నిగ్రహే తథా ।
జ్వాలాముఖం బలాధ్యక్షం ససైన్యం సందిదేశ హ ॥ ౩౨ ॥ నిశ్శేషం కురు
రాజ్ఞ స్తాం శ్చోరాం శ్చ మదదుర్మదాన్ । ఇత్యాజ్ఞప్త స్తదా తేన చక్ర
రాజేన వై బలీ ॥ ౩౩ ॥ జ్వాలాముఖ స్తథా చక్రే యుద్ధం పరమదారుణమ్ ।
త త్సైన్యం లోలయామాస మదమత్త ఇవ ద్విపః ॥ ౩౪ ॥ ఛిన్నా భిన్నా
స్తథా జగ్ము శ్చోరా స్తత్ర వనేచరాః । పలాయన్తే స్మ భీతా స్తే త్యక్త
శస్త్రాయుధా స్తదా ॥ ౩౫ ॥ త్యక్త్వా సమరభూమిం చ వనే లీనా శ్చ
సానుషు । న హి తత్ర జనః కశ్చి ద్దదృశే వనభూమిషు ॥ ౩౬ ॥ గిరే ర్దుర్గేషు
సర్వేషు వనదుర్గేషు సానుషు । మహాబిలేషు కుఞ్జేషు కుటీరేషు గుహాసు చ
॥ ౩౭ ॥ మృగయామాసు రవ్యగ్రా స్తస్య చాఽనుచరా స్తదా । దదృశు
ర్న హి కంచి చ్చ వినిర్గత్య తు విస్మితాః ॥ ౩౮ ॥ జ్వాలాముఖాయ తే సర్వే
ప్రోచు రేవం పదాతయః । విస్మిత స్సోఽపి తాం మాయాం జ్ఞాత్వా పరమ
దుర్జయః ॥ ౩౯ ॥ తద్దేశవాసిన స్సాధూ నాహూ యేదం వచోఽబ్రవీత్ ।
ఇమం దేశం విసృజ్యాఽశు గన్తవ్యం దేశ మన్యతః ॥ ౪౦ ॥ క్షణమాత్ర మితి
ప్రోక్త్వా జగ్రాహ పరమం ధనుః । అస్త్రం చ సన్దధే తస్మి న్నాగ్నేయం
మన్త్రవ త్తదా ॥ ౪౧ ॥ ప్రజజ్వాల చ తద్దివ్య మస్త్రం పరమభాస్వరమ్ ।
కృశానవ స్తదస్త్రా చ్చ నిష్పేతు శ్చ సహస్రశః ॥ ౪౨ ॥ విచుక్రుశు శ్చ
భూతాని చుక్షుభు స్సాగరా స్తదా । అన్తర్ధానం గతా యత్ర చోరా స్తిష్ఠన్తి
వఞ్చకాః ॥ ౪౩ ॥ గత్వా చ తత్ర తత్రాఽపి భస్మసా త్కురు తా నరీన్ ।
ఇతి చిక్షేప త ద్దివ్య మస్త్ర మాగ్నేయ ముత్తమమ్॥ ౪౪ ॥ ఆక్రమ్య రోదసీ
త చ్చ జ్వాలామాలాసమాకులమ్ । చోరదేశం సమాక్రమ్య గిరిదుర్గవనాని
చ ॥ ౪౫ ॥ యత్ర యత్ర చ తిష్ఠన్తి మాయిన స్తే వనేచరాః ॥ అదహ త్తాని
సర్వాణి స్థలా న్యన్యాని యాని చ ॥ ౪౬ ॥ తే చ సర్వే దురాత్మానో దగ్ధకేశ
తనూరుహాః । తేషాం స్త్రియ శ్చ బాలా శ్చ సర్వే దగ్ధా శ్చ వహ్నినా ॥
౪౭ ॥ బిలేభ్యః కన్దరేభ్య శ్చ నిష్పేతుః క్షుద్రబాన్ధవాః । వనం తదీయం త
త్సర్వం భస్మీభూతం చ తత్క్షణాత్ ॥ ౪౮ ॥ నిర్బీజం తత్కులం సర్వం దగ్ధ
మస్త్రస్య తేజసా । భస్మీకృత్య తు తా న్సర్వా న్స్త్రవివేశేషుధిం తదా ॥
౪౯ ॥ వృష్టిం సమానయామాస సద్య శ్శీతలకారిణీమ్ । ఆప్లావయత తం

దేశ మాజగ్ము ర్నిర్గతా జనాః ॥ ౫౦ ॥ నిహతా స్సర్వచోరా శ్చ తేజసా భవతః ప్రభో । ఇతి విజ్ఞాపిత స్తేన బలాధ్యక్షేణ స ప్రభుః ॥ ౫౧ ॥ సన్తుష్ట స్తత్ర తం దేశ మాగత్య చ సుదర్శనః । తాని దుర్గాణి సర్వాణి స్థలీకృత్య వనాని చ ॥ ౫౨ ॥ ప్రకాశాని తత శ్చక్రే దేశం ప్రహతమార్గకమ్ । తత్ర త్యాన్ స్థాపయామాస సాధూ న్విప్రాదికా నపి ॥ ౫౩ ॥ స్థాపయిత్వా చ తద్దేశే ధర్మాధ్యక్షం దయాపరమ్ । వృష్టిశాల్యాదివృద్ధ్యా చ పోషయామాస దైశికాన్ ॥ ౫౪ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుదర్శనసైన్యాసురసైన్యయో ర్యుద్ధప్రశంసాదికథనం నామ చతుఃపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

సుదర్శనస్యాఽసురవధార్థం దక్షిణదిగ్గమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ సుదర్శనమహారాజః కృత్వా దేశ మకణ్టకమ్ । తస్మా ద్దేశా దపక్రమ్య భాగం దక్షిణ మాయయౌ ॥ ౧ ॥ ఆగత్య దక్షిణం దేశం స సైన్య స్సపరిచ్ఛదః । వాదయామాస వాద్యాని నిస్సాణప్రముఖాని చ ॥ తేన శబ్దేన మహతా దారితా ఇవ భూధరాః । మదమత్తగజై రశ్వై స్స్యన్దనైః పర్వతోపమైః ॥ ౩ ॥ అనేకై శ్చ వనం తత్ర చూర్ణితం హి సహస్రధా । విపినాని ప్రకాశాని కృతాని గిరయ స్తథా ॥ ౪ ॥ వనదుర్గాణి తై స్సర్వై స్సుగమాని కృతాని వై । తత్ర దైత్యాంశసమ్భూతా శ్శూరా శ్శూద్రకులోద్భవాః ॥ ౫ ॥ ఆజ్కా వఙ్కాః పుళిన్దా శ్చ బిడాలో వాలుక స్తథా । ఏతే శూరాః ప్రధానా శ్చ పఞ్చైతే పఞ్చపాపినః ॥ ౬ ॥ బాధన్తే స్మ ద్విజా న్నిత్యం క్షేత్రవిత్తాపహారతః । యోగనిష్ఠాం స్తపోనిష్ఠా న్యజ్ఞకర్మసు నిష్ఠితాన్ ॥ పీడయన్తి స్మ బాలాం శ్చ స్త్రియో వృద్ధాం శ్చ నిత్యశః । అగ్నిహోత్రాణి వేదా శ్చ యజ్ఞా శ్చోత్సవ ఏవ చ ॥ ౮ ॥ ఆచారా వైదికా స్తత్ర ప్రావర్తన్త న చ క్వచిత్ । పీడ్యమానా స్సదా చోరైః పఞ్చభిః ప్రాణినో భృశమ్ ॥ క్షుద్రా శ్చ బహవ శ్చాఽస న్ప్రాణిపీడాకరా అపి । తే సర్వే సహసా తత్ర విచార్య

సుదర్శనాసురసేనయో ర్యుద్ధప్రకారః.

చ పునః పునః ॥ ౧౦ ॥ సుదర్శనం చ రాజానం జ్ఞాత్వా తత్ర సమాగతమ్ । సర్వై స్సమ్భూయ యోద్ధవ్యం నాఽన్యథా గతి రస్తి నః ॥ ౧౧ ॥ రాజా సుదర్శనో నామ సహస్రభుజమణ్డితః । విక్రమే స చ రాజా తు సహస్రకిరణోపమః ॥ ౧౨ ॥ యత్రయత్ర స వై రాజా క్రుద్ధః పశ్యతి సత్వరమ్ । త త్తత్సర్వం చ సహసా దగ్ధం కిల భవిష్యతి ॥ ౧౩ ॥ అత స్సర్వే వయం చోరా స్సావధానా శ్చ సర్వదా । యోత్స్యామ ఇతి నిశ్చిత్య తేఽథ సమ్భూయ దస్యవః ॥ ౧౪ ॥ పరిఘా న్పట్టసా న్ప్రాసా న్శక్తిశూలపరశ్వధాన్ । ధనూంషి

చ సబాణాని ఖడ్గాంశ్చ విపులాన్సుభాన్ ॥ ౧౫ ॥ ప్రగృహ్య పరమక్రుద్ధా
వరదానబలోద్ధతాః । విచిత్రవాససస్సర్వే వివిధాశ్శస్త్రపాణయః ॥ ౧౬ ॥
నిర్యయుర్మదమత్తాశ్చ చలన్త ఇవ పర్వతాః । తే యుద్ధకుశలాశ్శూరా
స్తోమరాఙ్కుశపాణయః ॥ ౧౭ ॥ అన్యే లక్షణసంయుక్తా వరచర్మాసిపాణయః ।
అహమేవ వధిష్యామి సర్వానితి బలోద్ధతాః ॥ ౧౮ ॥ తత్ర సర్వే స
మాజగ్ముర్యుద్ధార్థం యమచోదితాః। సుదర్శనోఽపి తాన్దృష్ట్వా క్రుద్ధో నాగ ఇ
వ శ్వసన్ ॥ ౧౯ ॥ స్ఫులిఙ్గాక్షం బలాధ్యక్షం జ్వాలాకేశం మహాసటమ్। కా
లాన్తకం రణఘ్నం చ పఞ్చ సృష్ట్వా తు మానసాన్॥ ౨౦॥ ససైన్యాన్ప్రేష
యామాస చోరాణాం నిగ్రహే తదా। నిర్యయుస్తే రథై రశ్వై ర్నాగా
నీకైస్సుసంవృతాః ॥ ౨౧ ॥ పరిఘాన్పట్టిసాంశ్చైవ శూలఖడ్గపరశ్వధాన్ ।
గృహీత్వా వివిశుర్యుద్ధభూమిం జ్వలితకుణ్డలాః ॥ ౨౨ ॥ చిక్షిపుర్దుష్టచోరేషు
బాణాన్ప్రాణహరాన్ రణే। తే గదాభిర్విచిత్రాభిః ప్రాసైః ఖడ్గైః పర
శ్వధైః ॥౨౩॥ అన్యోన్యం సమరే జఘ్నురస్త్రైశ్శస్త్రైశ్చ యోధకాః। ఏవం
ప్రవృత్తే సఙ్గ్రామే నిర్ఘాతం సుమహద్రజః ॥ ౨౪ ॥ దుష్టానాం దైత్య
జాతానాం శాన్తం శోణితవిస్రవైః। రథమాతఙ్గకూలాశ్చ హయమత్స్యా
ధ్వజద్రుమాః ॥ ౨౫ ॥ శరీరసఙ్ఘాటవహాస్సుస్రువూ రక్తనిమ్నగాః। స్ఫులి
ఙ్గాక్షో బలాధ్యక్షశ్శరై రఙ్కం జఘాన చ ॥ ౨౬ ॥ వఙ్కం జఘాన
సమరే జ్వాలాకేశశ్శితైశ్శరైః। మహాసటః పులిన్దం చ జఘాన సమరే
శరైః ॥ ౨౭ ॥ కాలాన్తకో బిడాలఞ్చ వాలుకం రణహా యుధి। జఘాన
సమరే క్రూరైశ్శరైరాశీవిషోపమైః ॥ ౨౮ ॥ తతస్సుదర్శనో రాజా
హాయశీర్షం మహాశరమ్ । అన్తర్ధానం గతా యత్ర తిష్ఠన్తి గిరిసానుషు ॥౨౯॥
ప్రాణిపీడాకరా యే తు యే తు దైత్యాంశసమ్భవాః। యత్ర కుత్ర చ
తిష్ఠన్తి తాన్హనిష్యతి సుదారుణమ్ ॥౩౦॥ సన్ధాయ ధనుషి క్షిప్రం విససర్జ మహా
ప్రభుః। తదస్త్రనిర్గమాధ్వానైర్భగ్నం సైన్యం దురాత్మనామ్ ॥ ౩౧ ॥
దైత్యానశ్వాన్ఖరానుష్ట్రాన్రథాన్యుద్ధసమాగతాన్। ద్విధా చకార
సమరే హాయశీర్షం మహాశరః ॥ ౩౨ ॥ వనేషు గిరిదుర్గేషు గ్రామే వా
పత్తనేఽపి వా। యత్ర యత్ర దురాత్మానస్తే సర్వే చ ద్విధా కృతాః॥
౩౩ ॥ తజ్జాతీయాశ్చ శిశవస్తేషాం దారాశ్చ బాలికాః । ద్విధా
కృతాశ్చ తే సర్వే చిత్రమస్త్రస్య తేజసా ॥ ౩౪ ॥ తద్దృష్ట్వా దేవతా
స్సర్వా దేశీయాశ్చ జనా అపి। విస్మయం పరమం జగ్ముః కిమిదం చేతి
తేజసా ॥ ౩౫ ॥ ఛిన్నం భిన్నం శరైర్దగ్ధం ప్రభగ్నం శస్త్రపీడితమ్। బలం
సర్వం తు దుష్టానాం దదృశే రణభూమిషు ॥ ౩౬ ॥ దేశబాధకదుష్టేషు న
కశ్చిద్దదృశే తదా। జలదుర్గం గిరౌ దుర్గం వనదుర్గం తథైవ చ ॥౩౭॥ స్థలదుర్గం
చ యశ్చాన్యో నివాసో దుష్టదేహినామ్। తత్తత్సర్వం మహారాజో

భగ్నం కృత్వా మహాగజైః ॥ ౩౮ ॥ కృత్వా ప్రకాశం తం దేశం కృత్వా ప్రహతమార్గకమ్ । మహామార్గం చ సర్వత్ర కృత్వా నిహతకణ్టకమ్ ॥ ౩౯ ॥ విప్రక్షత్త్రాదికా న్సాధూ నన్యా నపి జనా న్నృపాన్ । స్వే స్వే ధర్మే నియుజ్యైవ స్థాపయామాస వై సుఖమ్ ॥ ౪౦ ॥ నీరోగా శ్చ జనా స్సర్వే కామక్రోధపరాఙ్ముఖాః । వేదశాస్త్రపరా స్సర్వే సర్వే యజ్ఞసునిష్ఠితాః ॥౪౧॥ కాలే వర్ష న్తు మేఘా శ్చ ఫల న్తు చ మహీరుహాః । సమృద్ధాని చ సస్యాని సన్తు నశ్శాసనా దితి ॥ ౪౨ ॥ అనుగృహ్య చ తా న్సర్వాం స్తస్థౌ తద్దేశవాసినః । వవృధే వేఙ్కటాధీశకరపఙ్కజభానుమాన్ ॥ ౪౩ ॥ తత్ర దేవా స్సమాగత్య స్తుత్వా దేవం హరిం ప్రభుమ్ । వవర్షుః పుష్పవర్షాణి గన్ధర్వా శ్చ జగుః కలమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఇదానీ మత్ర వసతాం లబ్ధం బ్రాహ్మణ్య ముత్తమమ్ । ప్రసాదా ద్భవత స్సోఽయం కృతో దేశ స్సుఖీ ప్రభో ॥ ౪౫ ॥ ఇదానీం పశ్చిమే భాగే కిఞ్చి త్కార్యం భవిష్యతి । ఇతి విజ్ఞాప్య తే సర్వే దివం జగ్ము ర్యథాగతమ్ ॥ ౪౬ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుదర్శనస్యాసుర
వధార్థం దక్షిణదిగ్గమనాదికథనం నామ పఞ్చపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

వరుణది శ్యసురసుదర్శనసేనాయుద్ధప్రశంసా

శ్రీసూతః ॥ రాజా సుదర్శన శ్శ్రీమా న్కృతాపహతకణ్టకః । దక్షిణాం దిశ మాసాద్య కృత్వా నిర్బాధ మేవ తామ్ ॥ ౧ ॥ దేశస్య రక్షణార్థాయ కఞ్చి న్నృపవరం తదా । ధర్మాత్మానం ప్రతిష్ఠాప్య ప్రతస్థే పశ్చిమాం దిశమ్॥ శతం శతసహస్రాణి భేరీణాం వ్యనదం స్తదా । పతాకినో గజా స్తత్ర ధ్వజయుక్తా శ్చ వాజినః ॥ ౩ ॥ మత్తేభాః కలభా శ్చైవ తథా గమ్భీరవేదినః । శస్త్రవర్మాయుధోపేతా స్సన్నద్ధా యుద్ధకారణాత్ ॥ ౪ ॥ ఘోటా శ్చ ద్వీపసమ్భూతా వాయువేగా స్తథాఽపరే । వర్మాస్త్రశస్త్రసమ్భిన్నా నిర్యయు శ్చ సహస్రశః ॥ ౫ ॥ శతాశ్వా స్త్రిశతాశ్వా శ్చ సహస్రాశ్వా శ్చ యూథశః । సర్వాయుధై శ్చ సమ్పూర్ణాః పతాకాలఙ్కృతా స్తథా ॥ విమానా నీవ సిద్ధానాం శతశోఽథ సహస్రశః । స్యన్దనాని విచిత్రాణి నిర్యయు ర్భాస్వరాణి చ ॥ ౭ ॥ ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశా స్తథోద్యతపరశ్వధాః । ఉద్యతాసిగదాశూలా స్తథోద్యతకరాయుధాః ॥ ౮ ॥ అట్టహాసా న్విముఞ్చన్తో నిర్యయు శ్చ పదాతయః । మధ్యే రరాజ రాజాఽసౌ సహస్రభుజమణ్డితః॥ ౯ ॥ నిదాఘే ప్రతప న్సూర్య స్సహస్రాంశు రివాఽబభౌ । తత్రాఽసౌ పశ్చిమే భాగే వేఙ్కటాద్రే రదూరతః ॥ ౧౦ ॥ కాననం పర్వతాకీర్ణం సింహవ్యాఘ్రసునిషేవితమ్ । మాతఙ్గై ర్వర్ధమానై శ్చ వరాహమహిషై స్తథా ॥ ౧౧ ॥ వృక

భల్లూకసంయుక్తం తస్మిన్మహతి కాననే । దైత్యాంశః కశ్చి దుత్పన్నః
కిరాతః పర్వతోపమః ॥ ౧౨ ॥ నామ్నా కాననకర్తా చ రిపుఘ్నస్య సుతో
బలీ । స తు శమ్భుం సముద్దిశ్య వ్రతచర్యాపరోఽభవత్ ॥ ౧౩ ॥ యక్షరా
క్షససిద్ధానాం మనుష్యాణాం మహాత్మనామ్ । దుర్జయత్వ మసౌ విచ్ఛన్ సా
హసీ తు కదాచన ॥ ౧౪ ॥ క్రతుధ్వంసకరం రుద్రం ధ్యాత్వా చ ధృతిమా
న్నరః । ఖడ్గ మాదాయ చిచ్ఛేద స్వశిరఃపుష్పసమ్భృతమ్ ॥ ౧౫ ॥ అలఙ్కృత
ఞ్చ గన్ధాద్యై శ్శమ్భవేఽర్పయితుం తదా । ప్రసాదా త్తత్క్షణా ద్రుద్రో జీవ
యిత్వా చ తం పునః ॥ ౧౬ ॥ దదౌ చ తదభిప్రేతం లబ్ధ్వా సోఽదర ముత్త
మమ్ । వనకర్తా సమాగత్య వనే తస్మి న్సురాసదమ్ ॥ ౧౭ ॥ స్థానం దుర్గం
పరాభేద్య మధిష్ఠాయ మహాబలః । అనేకశతసాహస్రై రనీకైః పరివారితః ॥
౧౮ ॥ లోకా నుత్సాదయామాస వరదానబలోద్ధతః । చక్రుశుః పీడితా స్సర్వే
విప్రాద్యాః ప్రాణిన స్తదా ॥ ౧౯ ॥ స తు జ్ఞాత్వా దురాత్మా చ సుదర్శనమహా
నృపమ్ । నృప ఇత్యేవ తం మత్వా నిర్జగామ రణాయ సః ॥ ౨౦ ॥ ఏకా
మక్షౌహిణీం సేనాం గృహీత్వా సశరాసనః । సన్నద్ధః కవచీ ఖడ్గీ దణ్డీ పర
బలార్దనః ॥ ౨౧ ॥ రథ మారుహ్య సజ్య శ్చ సర్వశస్త్రాస్త్రభూషితః । య
యు శ్చ తస్య పురత స్తురగా శ్చ మహాగజాః ॥ ౨౨ ॥ పదాతయ శ్చ సరథా
యయు శ్శస్త్రాస్త్రపాణయః । ప్రావర్తత మహా ద్యుద్ధం సేనయో రుభయో
రపి ॥ ౨౩ ॥ శస్త్రై రస్త్రై శ్శితై ర్బాణై ర్భిణ్డివాలైః పరశ్వధైః । కున్తతో
మరచక్రై శ్చ పరిఘైః పట్టిసై శ్శితైః ॥ ౨౪ ॥ శక్తితోమరశూలై శ్చ గజ
చర్మాసిసాధనైః । శతఘ్నీపరిఘాభి శ్చ చిత్రై రన్యై శ్చ సాధనైః ॥ ౨౫ ॥
అన్యోన్యం చ యథాపూర్వం దేవదానవరాజయోః । సుదర్శనభటా శ్చాఽపి
నిజఘ్ను స్తా న్కిరాతకా౯ ॥ ౨౬ ॥ వివిధాయుధహస్తా శ్చ శూలముద్గరపా
ణయః । గదాభిః పట్టిసై ర్ఖడ్గై రాయసై ర్ముసలై ర్భృశమ్ ॥ ౨౭ ॥ పరిఘై ర్భి
ణ్డివాలై శ్చ భల్లైః ప్రాసైః పరశ్వధైః । రథైః కవచిన స్త్వన్యే ధ్వజై శ్చ సమ
లఙ్కృతైః ॥ ౨౮ ॥ హిరణ్యజాలవిహితైః ఖరై శ్చ వివిధాననైః । హయైః
పరమశీఘ్రై శ్చ గజేన్ద్రై శ్చ మదోత్కటైః ॥ ౨౯ ॥ సుదర్శనభటాం శ్చాఽపి
నిజఘ్ను స్తే కిరాతకాః । తై ర్గదాభి శ్చ భీమాభిః పట్టిసైః కూటముద్గరైః ॥
ఘోరై శ్చ పరిఘై శ్శితై స్త్రిశూలై రపి సంశితైః । విదార్య మాణా స్తే
శూరా నిపేతు ర్భువి సంయుగే ॥ ౩౦ ॥ అమర్షా జ్జనితోద్ధర్షా శ్చక్రుశుః కర్ణా
న్యభీతవత్ । శరనిర్భిన్నగాత్రా స్తే శూలనిర్భిన్నదేహినః ॥ ౩౨ ॥ మమన్థు
ర్దుష్టచోరాం శ్చ నామాని చ బభాషిరే । త ద్బభూ వాఽద్భుతం ఘోరం
యుద్ధం సైన్యద్వయస్య చ ॥ ౩౩ ॥ వవర్షూ రుధిరం కేచి న్ముఖై స్తే వనవా
సినః । పార్శ్వేషు దారితాః కేచి త్కేచి ద్ధస్తేషు దారితాః ॥ ౩౪ ॥ పట్టిసైః

శ్ఛూర్ణితాః కేచి త్ప్రాసైః కేచి ద్విదారితాః । ధ్వజై ర్నిపతితై ర్నాగై
రశ్వైశ్చ వినిపాతితైః ॥ ౩౫ ॥ రథై ర్విమృదితాః కేచి ద్వ్యథితాః కాననే
స్థితాః । ముద్గరై రాహతాః కేచి త్పతితా ధరణీతలే ॥ ౩౬ ॥ పరిఘై ర్మథితాః
కేచి ద్భిణ్డివాలైశ్చ దారితాః । కేచి ద్వినిహతా భూమౌ రుధిరార్ద్రా వనౌ
కసః ॥ కేచి ద్విత్రాసితా నష్టాః కేచి త్పార్శ్వేన శాయితాః । విభిన్నహృద
యాః కేచి త్త్రిశూలై ర్దారితాః పరే ॥ ౩౭ ॥ ఏవం విద్రావితం సైన్యం వ
నకర్తా విలోక్య తమ్ । బభూవ క్రోధతామ్రాక్ష స్సేనాధ్యక్ష మువాచ హ ॥
౩౮ ॥ జ్వాలాపాతం మహాఘోరం జహి త్వం గచ్ఛ శీఘ్రతః । ఇత్యాజ్ఞప్త
స్తత స్తూర్ణం జ్వాలాపాతః ప్రతాపవాన్ ॥ ౪౦ ॥ ధను ర్విస్ఫారయామాస
రథస్థః కనకాఙ్గదః । సుదర్శనమహారాజ స్సేనాధ్యక్షం సృజ న్నుషూన్ ॥ ౪౧ ॥
బడబాముఖనామానం బడబానలవిక్రమమ్ । జహి త్వం సమరే గచ్ఛ శత్రు
సైన్య మశేషతః ॥ ౪౨ ॥ ఇత్యబ్రవీ త్తత స్సోఽపి నిర్గత స్సరథ స్తదా ।
శార్ఙ్గ మాదాయ సుమహ త్తస్మి న్బాణా న్యయోజ చ ॥ ౪౩ ॥ ముమోచ చ తత
సైన్యే శరసఙ్ఘా న్మహారథః । శతం సహస్ర మయుతం నరాణాం బడబాననః ॥
బాణై రేకేన సహసా నిజఘాన మహారథః । దశ వా వింశతిం వాఽపి త్రిశతం
వా రథా న్హయాన్ ॥ ౪౫ ॥ గజానాం చ ఘటా మేకా మేకేన శితపత్త్రి
ణా । జఘాన స మహాతేజాః కాలానలయమోపమః ॥ ౪౬ ॥ బడబాపా
వకో యద్వ దమ్భాంసి గ్రసతే క్షణాత్ । తద్వ త్సైన్యం పరం చక్రే
భస్మసా ద్బడబాననః ॥ ౪౭ ॥ ఏకా మక్షౌహిణీం సేనాం సుదర్శనబలాగ్రణీః ।
ప్రాపయ ద్యమలోకం హి ముహూర్తద్వయమాత్రతః ॥ ౪౮ ॥ నిశ్శేషం
స్వబలం సర్వం హత మాలోక్య వేగతః । దివ్య మస్త్రం చ సన్ధాయ తిష్ఠ తి
ష్ఠేతి చ బ్రువన్ ॥ ౪౯ ॥ ఆజగామ రథా చ్ఛీఘ్రం కిరాతో లఘువిక్రమః ।
సుదర్శనమహాకోపసఞ్జాతో బడబాననః ॥ ౫౦ ॥ విష్ణుచక్రేణ తం ఘోరం
జఘాన వనగోచరమ్ । హతే కిరాతరాజే తు తద్వనం నిర్మలం బభౌ ॥ ౫౧ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వరుణాది శ్యసుర
సుదర్శనసేనాయుద్ధప్రశంసాధికథనం నామ పఞ్చవింశోఽధ్యాయః.

సుదర్శనస్యాఽసురవధార్థ ముత్తరదిగ్గమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ సుదర్శన మహారాజ స్సహస్రకిరణోపమః । తం దే
శం హతదుష్టం చ హతాపగ్రహకణ్టకమ్ ॥ ౧ ॥ కృత్వా సర్వాణి దుర్గాణి
గిరిస్థలవనాని చ । వినిహత్య గజై రశ్వై స్సర్వదిక్షు మహావధమ్ ॥ ౨ ॥
కృత్వా చ తత్ర మనుజా న్స్థాపయిత్వా యథాసుఖమ్ । తద్దేశరక్షకం కఞ్చి
ద్ధరిష్ఠం సత్యవాదినం ॥ ౩ ॥ నివేశ్య దేశమధ్యే చ జనా న్నామ స్త్రియ స

త్వరమ్ । ప్రతస్థే సబల స్తస్మా ద్దుష్టచోరజిగీషయా ॥ ౪ ॥ తత శ్చోత్తర
దిగ్భాగం సహస్రకిరణో యథా । నీహారశోషణార్థాయ శ్రీమా న్భుజనసహ
స్రవా న్ ॥ ౫ ॥ ప్రతాపవిక్రమాదిత్య సుదర్శనమహాప్రభుః। శ్రీ వేఙ్క
టనగాధీశదివ్యాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౬ ॥ పదాతయో గజాశ్వా శ్చ రథా శ్చ
గిరిసన్నిభాః । యయు రగ్రే చ వాద్యాని వాదయన్తి స్మ సర్వతః ॥ ౭ ॥
తతః ప్రచోదితా భేర్యో మర్దళానకపుష్కరాః । హేమకోణహతా స్తీ
వ్రం బలానాం చాఽగ్రత స్తదా ॥ ౮ ॥ వినేదు శ్చ మహాఘోషా శ్శఙ్ఖా శ్శతస
హస్రశః । తటిద్భాస్కరకల్పా శ్చ ఖడ్గాః ప్రాసా శ్చ పట్టసాః ॥ ౯ ॥
బభు స్తస్మి న్మహాసైన్యే యథా మేఘేషు విద్యుతః । ఉత్తరే వేఙ్కటాద్రే

భేరుణ్డాసురసుదర్శనసేనయోర్యుద్ధప్రశంసా.

స్తు భాగే కశ్చి న్మహాసురః ॥ ౧౦ ॥ భేరుణ్డో నామ దైత్యానాం ప్రవరో బల
దర్పితః । బ్రహ్మణాఽసీ త్పురా దత్తవరః పర్వతసన్నిభః ॥ ౧౧ ॥ స తు తత్ర
నివాసం చ కృత్వా తు బహుభి ర్వృతః । వేఙ్కటాద్రా త దన్యస్మి న్గిరౌ
వా కాననేఽపి వా ॥ ౧౨ ॥ తపాంసి కుర్వతాం విఘ్నం కుర్వ న్ప్రాణిభయ
ఙ్కరః । గ్రామే వా పత్తనే వాఽపి స్థితా న్విప్రాదిమానుషా న్ ॥ ౧౩ ॥ బ
బాధే సతతం తీక్ష్ణం తేన దేశః ప్రపీడితః। కామ్భోజా యవనా శ్చాఽపి మ్లేచ్ఛా
స్సఙ్కరజాతిజాః ॥ ౧౪ ॥ భేరుణ్డస్య బలోద్రిక్తా స్తత్రాఽస న్ప్రాణిపీడకాః ।
తే సర్వే పాపకర్మాణ స్సమ్భూయ ముసలాయుధాః ॥ ౧౫ ॥ భేరుణ్డ
మగ్రతః కృత్వా సరథాశ్వగజా స్తదా । యుద్ధార్థ మాగతం జ్ఞాత్వా
రాజానం చ సుదర్శనమ్ ॥ ౧౬ ॥ యుద్ధాయ నిర్యయు స్సర్వే గదా
శక్తిపరశ్వధా న్ । గృహీత్వాఽఙ్కుశపాశాం శ్చ ఖడ్గాం శ్చ కనకత్స
రూ న్ ॥ ౧౭ ॥ కేచి చ్చర్మాయుధధరాః కేచి త్తోమరపాణయః ।
కేచి త్త్రిశూలహస్తా శ్చ శరచాపధరా అపి ॥ ౧౮ ॥ అట్టహాసం విముఞ్చ
న్తో నర్దన్త స్తే మహాబలాః । వాద్యఘోషాం శ్చ మహతః కారయన్తి స్మ కే
చన ॥ ౧౯ ॥ సన్నద్ధా శ్చైవ మాగత్య చక్రు స్తే కదనం మహత్ ॥ సుదర్శ
నభటా శ్చాఽపి భేరుణ్డస్య భటా అపి ॥ ౨౦ ॥ హతా స్సుదర్శనభటాః కిరా
తై రథికోర్జితైః । నికృత్తశిరసః కేచి చ్ఛిన్నపాదా స్తథాఽపరే ॥ ౨౧ ॥
కేచి త్కృత్తశిరస్త్రాణాః కేచి ద్వక్షసి తాడితాః ॥ కేచి చ్ఛిన్నతనుత్రాణాః కే
చి చ్ఛిన్నోరుబాహవః ॥ ౨౨ ॥ ఏవం హతం బలం సర్వ మసురేణ దురా
త్మనా । త ద్దృష్ట్వా నిహతం సైన్యం సుదర్శనమహాప్రభుః ॥ ౨౩ ॥ క్రోధే
నారుణతామ్రాక్షః ప్రజజ్వా లాన్తకో యథా । క్రుద్ధే తస్మి న్ప్రభా సర్వం
న బభౌ కలుషం జగత్ ॥ ౨౪ ॥ చన్ద్రసూర్యౌ తదాఽకాశే బభూతు ర్న చ కి
ఞ్చన । నక్షత్రాణి న భాన్తి స్మ పేతు రుల్కా స్సహస్రశః ॥ ౨౫ ॥ వాతిస్మ

జవనోఽత్యర్థం సహధూళ్యా ప్రభఞ్జనః । చకమ్పే వసుధా కృత్స్నా వేతు శ్శైలా శ్చ పాదపాః ॥ ౨౬ ॥ చుక్షుభు స్సాగరా స్సర్వే సేదు ర్భూతాని తత్క్షణాత్ । యుద్ధార్థ మాగతా దైత్యాః కిరాతాః పుల్కసా స్తథా ॥ కశ్మలోపహతా స్సర్వే విషణ్ణవదనా స్తదా ॥ తతోఽకపాగ్నిసముత్థ శ్చ పురుషః పరమాద్భుతః ॥ ౨౭ ॥ చాపీ ఖడ్గీ రథీ తూణీ కశ్చి త్కనకపిఙ్గళః । నామ్నా పావకసఙ్కాశ స్సాక్షా త్పావకవిక్రమః ॥ ౨౮ ॥ స త మాజ్ఞాపయద్రాజా జహి దైత్యా నితీశ్వరః । పావక స్సర్వశస్త్రాస్త్రసమ్పన్న స్సమరే బభౌ ॥ ౩౦ ॥ ప్రళయాగ్ని రివాఽఽదిత్యసహస్రసదృశప్రభః । ముమోచ బాణవర్షాణి పరసైన్యేషు పావకః ॥ ౩౦ ॥ వినోదం కారయామాస కఞ్చి ద్విస్మయకారకమ్ । సంమోహనార్థం దైత్యానాం గాన్ధర్వం సమచోదయత్ ॥ ౩౨ ॥ మోహితాః పరమాస్త్రేణ త్యక్తోద్యతవరాయుధాః । పరసైన్యఞ్చ తత్సర్వం మత్వా స్వజననాథకమ్ ॥ ౩౩ ॥ నాయుధ్యన్త తదా యోధా దృష్ట్వా సేనాపతిం పునః । నామ్నా పావకసఙ్కాశం జనకం స్వకులోద్భవమ్ ॥ ౩౪ ॥ మత్వా సర్వే నమన్తి స్మ పతిత్వా వసుధాతలే । త ద్దృష్ట్వా దేవగన్ధర్వసిద్ధవిద్యాధరాదయః ॥ ౩౫ ॥ విస్మయం పరమం జగ్ము స్సాధు సాధ్వితి చాఽబ్రువన్ । తాన్దృష్ట్వా పావకప్రఖ్యో మోహితానాం ప్రమాపణమ్ ॥ ౩౬ ॥ అయుక్త మితి త ద్దివ్య ముపసంహృతవాం స్తదా ॥ విముక్తమోహా స్తే సర్వే గృహీత్వా శస్త్రబాణకాన్ ॥ ౩౭ ॥ చక్రు స్తే కదనం ఘోర మసిభిః పట్టసాయుధైః । క్రౌఞ్చ మస్త్రం సమాదాయ పరేషాం యుద్ధకాఙ్క్షిణామ్ ॥ ౩౮ ॥ ఛిన్ధి భోః కర్ణనాసే త్వ మితి మన్త్రం జజాప హ । తత్క్షణా త్కృత్తనాసా శ్చ కృత్తకర్ణా శ్చ సంయుగే ॥ ౩౯ ॥ విలోక్య తే హి తత్కర్మ క్రుద్ధా జఘ్ను శ్చ తద్బలమ్ । పునః పావకసఙ్కాశ స్సర్వాస్త్రకుశలో యుధి ॥ ౪౦ ॥ భిణ్డివాలేన సర్వేషాం బాహూం శ్చిచ్ఛేద సర్వతః । సర్వే తే వీతహస్తా శ్చ పరా న్ఖాదితు ముద్యతాః ॥ ౪౧ ॥ త చ్చ దృష్ట్వా తు పైశాచ మస్త్రం మన్త్రేణ మన్త్రితమ్ । విససర్జ తదా ఘోరం సర్వవిస్మయకారకమ్ ॥ ౪౨ ॥ గ్రస్తాః పిశాచభూతై శ్చ మ్లేచ్ఛా దైత్యాదయ స్తథా । అన్యోన్యఖాదనే సక్తా యయు ర్విలయ మఞ్జసా ॥ ౪౩ ॥ స్వసైన్య నిహతం దృష్ట్వా నిశ్శేషం యుద్ధభూమిషు । భేరుణ్డ స్తు తతః క్రుద్ధ శ్శూలం పరమదారుణమ్ ॥ ౪౪ ॥ గృహీత్వా పావకప్రఖ్య మభిదుద్రావ సంయుగే । యోజనత్రితయోత్సేధః కమ్పయ న్మేదినీం తదా ॥ ౪౫ ॥ వాయవ్య మస్త్రం ప్రాయుఙ్క్త పావకార్చిస్సమప్రభః । భ్రామయామాస వాత్యేవ తృణం పర్వతసన్నిభమ్ ॥ ౪౬ ॥ ప్రదక్షిణ ఙ్కారయిత్వా వేఙ్కటాద్రే శ్చ దానవమ్ । పున రుత్క్షిప్య తం దైత్య మాకాశే దశయోజనమ్ ॥ ౪౭ ॥ పాతయామాస భూమౌ త ద్వాయవ్యం పరమాద్భుతమ్ । జీర్ణకూశ్మాణ్డవచ్చూర్ణః స శీర్ణః పర్వతోపమః ॥ ౪౮ ॥ ఏవం నిహత్య తం దైత్యం కృత్వా

దేశ మకణ్టకమ్ । వనదుర్గాణి సర్వాణి ఖలీకృత్య తదా జనా౯ ॥ ౪౯॥ సనుఖం స్థాపయామాస వేఙ్కటాద్రౌ సుదర్శనః । ఆకాశే దేవగన్ధర్వాః పుష్పవర్షం వికీర్య చ ॥౫౦॥ సాధుసా ధ్వితి తం దేవ మస్తువ౯ స్తుతిభి స్తదా । స్వామి న్జనపదా స్సర్వే కృతా స్స్వస్థా స్త్వయా ప్రభో ॥ ౫౧ ॥ గచ్ఛ త్వం వేఙ్కటాధీశసమీపం త్వరితం పునః । ఇ త్యుక్త్వా చ యయు స్సర్వే దివం దేవా ముదాన్వితాః ॥ ౫౨ ॥ స్వాసై న్యేషు హతా యే తు జీవయిత్వా చ తా న్పునః । స్వస్థం చకార తం దేశం వేఙ్కటేశాజ్ఞయా తదా ॥ ౫౩ ॥ కాలే వవర్ష పర్జన్యః ఫలవ న్త శ్చ పాదపాః । సర్వసస్యాని తత్ర స్మ ఫల న్తి సుత రాం తదా ॥ ౫౪ ॥ నీరోగా శ్చ జనా స్సర్వే దుష్టబాధా న చ క్వచిత్ । వైకుణ్ఠోఽయ మథాఽన్యో వా స్వర్గో వా భూగతః కిము ॥ ౫౫ ॥ ఇతి తం మేనిరే సర్వే దేశం శ్రీవేఙ్కటాభిధమ్ । వాఞ్ఛ న్తి జన్మ తత్రైవ దేవా అపి దివౌకసః ॥ ౫౬ ॥ సుదర్శనమహారాజ స్సహస్రభుజమణ్డితః । ఆజ్ఞాం వేఙ్కటనాథస్య కృత్వా సమ్యక్ప్రతాపవా౯ ॥ ౫౭ ॥ జయమఙ్గళఘోషై శ్చ కుసుమోత్కరవృష్టిభిః । సర్వసైన్యై శ్చ సంయు క్త స్సర్వాభరణభూషితః ॥ ౫౮ ॥ ప్రవివేశ విమానం త ద్వేఙ్కటేశస్య మఙ్గళమ్ ॥ ౫౯ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుదర్శనస్యాఽసుర వధార్థ ముత్తరదిగ్గమనాదికథనం నామ సప్తపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

—శ్రీ వేఙ్కటేశస్య కలిదోషాపహతేషు విశేషతః కృపాధిక్యవర్ణనమ్.—

శ్రీసూతః ॥ మునయ శ్శ్రుత మాఖ్యానం కిము చక్రికృతాశ్రయమ్ । వ క్తు మర్హథ యూయం హి కి మ్భూయ శ్శ్రోతు మిచ్ఛథ ॥ ౧ ॥ మునయః పిబతాం వేఙ్కటేశస్య కథాం దివ్యరసాయనమ్ । అ స్త్య త్ర తృ ప్తి ర్నాఽస్మా కం భూయ స్తృష్ణా చ భూయసీ ॥ ౨ ॥ కలౌ కలౌ యథా తిష్ఠే ద్వేఙ్కటాద్రిశిఖామణిః । పూజయిష్యతి కో వా తం వరదానం చ కీదృశమ్ ॥ ౩ ॥ వ క్తు మర్హసి త త్సర్వం శృణ్వతాం నో మహామునే । ఇతి పృష్టోఽబ్రవీ త్సూతః క థాం శ్రీవేఙ్కటేశితుః ॥ ౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ సన్ధా వపి కలే శ్శైవం వేఙ్కటే శస్య వ ర్తనమ్ । తతః పర మియా న్భేదో మానం తత్రైవ తు స్థితిః ॥ ౫ ॥ అర్చావతారవ ద్భాయా న్నరాణాం మాంసచక్షుషామ్ । వైకుణ్ఠా దాగ తం దివ్యం విమానం తు తిరోహితమ్ ॥౬॥ విమానమాత్ర న్తు కలౌ కారయి ష్య న్తి మానవాః । పుణ్యశీలా మహాత్మానః కదాచి త్తత్రసమ్మతాః ॥ ౭ ॥ కదాచి ద్బ్రాహ్మణాః పుణ్యాః కదాచి ద్బల్లవా నరాః । అర్చావతార ఇత్యేవ వదిష్య న్తి చ మోహితాః ॥ ౮ ॥ తస్మై వాఽవమతిం కేచి త్కరిష్య న్తి కలౌ

యుగే । సాక్షాత్పశ్యన్నిహ తత్సర్వ మపశ్యన్నివ తిష్ఠతి ॥ ౯ ॥ సాక్షాద్భా
షణ మేకం తు నాస్తి తస్య తపోధనాః । పరన్తు సర్వ మస్త్యేవ నిగ్రహాను
గ్రహావపి॥ అధికం వరదానం తు భవిష్యతి కలౌ యుగే। కృతకం తు విమా
నం స్యా దత్యాఖ్యామాత్ర మేవ హి ॥౧౧॥ కిన్తు దర్శనమాత్రేణ పాపకోటిం
హరే ద్ధ్రువమ్। కదాచి న్మహతీ పూజా స్వల్పైన తు కదాచన॥ ౧౨॥ స్వయం
హి వేఙ్కటాధీశః ప్రకాశం హి వ్రజే త్క్వచిత్ । అప్రకాశం కదాచి చ్చ వేఙ్క
టాద్రిశిరోమణిః ॥ ౧౩ ॥ ఏవం హి రమయా సార్ధం క్రీడ త్యేవ చ తత్ర హి ।
కలౌ యుగే తు వైచిత్ర్యం దర్శయిష్యతి కేశవః ॥ ౧౪ ॥ అల్పదానేన వై
భక్త్యా స్వల్పయా పూజయా తథా । భవిష్యతి ప్రసన్న శ్చ స్మృతిమాత్రేణ
కేశవః ॥ ౧౫ ॥ నృణాం గమనమాత్రేణ వేఙ్కటాఖ్యగిరి మ్ప్రతి । ప్రసన్న
స్స్య దయం క్షిప్రం దాస్య తీష్టం చ త ద్బహు ॥ ౧౬ ॥ స్వయ మప్రా
కృతో విష్ణు శ్చరిత్రం ప్రాకృతో యథా । కరిష్యతి తథా దేవో మోహ
యిష్యతి తా జ్జనాన్ ॥ ౧౭ ॥ మానుషాం శ్చైవ భోగాం శ్చ భోక్ష్యతే
ప్రీతమానసః । ఉత్సవా న్వివిధాం స్తస్య కారయిష్యన్తి మానవాః ॥ ౧౮ ॥
ఆగమిష్యన్తి దేవా శ్చ సేవార్థం వై కలౌ యుగే ॥ స్నాస్యన్తి స్వామితీర్థే
వై కరిష్యన్తి నివేదనమ్ ॥ ౧౯ ॥ నివేదితం భక్షయేయు ర్మనుష్యాణా
మగోచరాః । విమానం త ద్ధి పశ్యేయుః పూజయేయు ర్హి సాదరాః ॥ ౨౦॥
ప్రార్థయిష్యన్తి దేవా శ్చ భవిష్యామో నరా ఇతి । తేషాం హి వేఙ్కటా
ధీశః క్షిప్రం దాస్యతి చేప్సితమ్ ॥ ౨౧ ॥ స్వల్పధర్మేణ సన్తుష్టః పుత్త్రా
న్క్షేత్రం కళత్రకమ్ । ఆరోగ్యం భూతి మైశ్వర్యం రాజ్యప్రాప్తిం చ సత్వ
రమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఆయు శ్చ దుర్లభం నృణాం స్వర్గలోకాదికా అపి । జన్మ
కోటిశతై శ్చైవ కృతైః పుణ్యై ర్దురాసదామ్ ॥ ౨౩ ॥ నిత్యభూతి శ్చ
దేవోఽసౌ దాస్య త్యాచార్యసంశ్రయాత్ । అహో హి వైష్ణవో ధ
ర్మ శ్చిత్రో వేఙ్కటభూధరే ॥ ౨౪ ॥ ఆశ్చర్య మాశ్చర్య మితి బ్రువన్తో
వైమానికా స్తే కమలాసనాద్యాః । యథా వ్రజేయు ర్హి తథా మయాఽపి
గీత మ్భవిష్య ద్భవతాం పురస్తాత్ ॥ ౨౫ ॥ కలౌ యుగే తు సమ్ప్రాప్తే
విశేషా ద్వేఙ్కటాచలః । ప్రఖ్యాతో హ్యధిక మ్భువా భవిష్యతి తపో
ధనాః ॥ ౨౬ ॥ సాన్నిధ్య మధికం తత్ర కరిష్యతి రమాపతిః । మ్లేచ్ఛ
సఙ్కరజాతీనాం శ్వపాకాధమయోషితామ్ ॥ ౨౭ ॥ కిరాతపుల్కసా
దీనాం శూద్రాణాం హీన జన్మనామ్ । భక్తి శ్శ్రీవేఙ్కటాధీశే హ్యధి
క శ్చ భవిష్యతి ॥ ౨౮ ॥ తేషా మపి రమాధీశ శ్శీఘ్రం దాస్య
త్యభీప్సితమ్ । సాన్నిధ్యం తత్ర కురుతే భక్త్యా ప్రీతో యతో హరిః ॥ ౨౯ ॥
ఆర్యా స్తురుష్కా మాళవ్యా గౌడా వఙ్గాః కళిఙ్గకాః । ఆన్ధ్రాః కర్ణాట

దేశీయాః కోసలోద్భూతమానుషాః ॥ ౩౦ ॥ అఙ్గా శ్చోళా శ్చ పాణ్డ్యా శ్చ నానాదేశేషు సమ్భవాః । ద్వీపాన్తరగతా శ్చాఽపి వేఙ్కటేశ మహోత్సవే ॥ ౩౧ ॥ ధారయన్తో మహాభక్తి మాగమిష్యన్తి కోటిశః । సర్వే లబ్ధ్వా వర ఇష్టం భవిష్యన్తి ముదాఽన్వితాః ॥ ౩౨ ॥ అప్రాకృత స్స్వర్ణసాను రపి శ్రీవేఙ్కటాచలః । ప్రాకృతాచలవ ద్భామా భవిష్యతి కలౌ యుగే ॥ ౩౩ ॥ మతాన్తరప్రవిష్టానా మపి భక్తి ర్భవిష్యతి । సర్వాత్మకే రమాధీశే వేఙ్కటేశే పరాత్మని ॥ ౩౪ ॥ ఏవం కృత్వా పరా మ్భక్తిం భవిష్యన్తి చ పావనాః । భక్తిమన్తం పరో దృష్ట్వా భక్తిం గచ్ఛే ద్ధి కేశవే ॥ ౩౫ ॥ తథా దృష్టఫలార్థం చ భజమానాయ సాదరమ్ । దృష్టప్రదం వేఙ్కటేశం దృష్ట్వా తం తు వ్రజే త్పునః॥ ౩౬॥ సోఽపి దృష్టఫలం లబ్ధ్వాఽ వరా నపి శత మ్భజేత్ । చిత్రం కలియుగే శ్రీశో విహరిష్యతి భూధరే ॥ ౩౭ ॥ అతఏవ కలి స్సాధు స్సాధు శ్శూద్ర శ్చ యోషితః । విశేషా ద్వేఙ్కటాధీశ సేవనం సాధు భాషణమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఇ త్యేవం మునయో దేవా వదిష్యన్తి కలౌ యుగే। కలిదోషపరీతానాం నరాణా మ్పాపకర్మణామ్ ॥ ౩౯ ॥ వేఙ్కటేశా త్పరో దేవో నాఽస్త్యన్య శ్శరణ మ్భువి। వేఙ్కటేశసమో దేవో నాఽస్తి నాఽస్తి మహీతలే ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థసమం నాస్తి నచాఽస్తి హి । ద్రవ్యార్జనపరో నిత్యం భవిష్యతి కలౌ యుగే ॥ ౪౧ ॥ అనుగ్రహాయ లోకానాం కామైః పూర్ణోఽపి సర్వదా । ఇదం ద్రవ్యం త్వయా తావ ద్దాతవ్యం మమ సమ్ప్రతి ॥ ౪౨ ॥ తవాఽభీష్ట మహం దాస్యే దాస్య ఇ త్యేవ చ బ్రువన్ । ఇతి సర్వజనై స్సార్థం క్రీడ న్ఖలు భవిష్యతి ॥ ౪౩ ॥ కలౌ తదీయ చారిత్రం వక్తుం కల్పశతై రపి । న శక్య ముక్తం లేశేన చరిత్రం తస్య మఙ్గళమ్ ॥ ౪౪॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశస్య కలి దోషోపహతేషు విశేషతో కృపాధిక్యవర్ణనం నామాఽష్టపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

చేతనస్యాఽఽచార్యాశ్రయణా త్పురుషార్థప్రాప్తినిరూపణమ్.

మునయః ॥ భగవన్సర్వశాస్త్రార్థవేదవేదాన్తపారగ । ఆచార్యసంశ్రయాదేవ లభన్తే హి పరాం గతమ్ ॥ ౧ ॥ అహో హి వైష్ణవో ధర్మ ఇతి చోక్తం త్వయా పురా । సూత త్వయా తు త త్సర్వం వక్తవ్యం న స్తపోధన ॥ ౨ ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రూయతా మభిదాస్యామి సఙ్గ్రహేణ తపోధనాః ॥ ఉద్ధృత్య భూమి మ్పాతాళా ద్వేఙ్కటాహ్వయభూధరే ॥ ౩ ॥ సితేన భూవరాహేణ ధరణ్యై భాషితాః పురా । పృచ్ఛన్త్యై వైష్ణవా న్ధర్మా న్యే యే ధర్మా

దేశీయాః కోసలోద్భూతమానుషాః ॥ ౩౦ ॥ అఙ్గాశ్చోళాశ్చ పాణ్డ్యాశ్చ నానాదేశేషు సమ్భవాః । ద్వీపాన్తరగతాశ్చాఽపి వేఙ్కటేశమహోత్సవే ॥ ౩౧ ॥ ధారయన్తో మహాభక్తిమాగమిష్యన్తి కోటిశః । సర్వే లబ్ధ్వా వరమిష్టం భవిష్యన్తి ముదాఽన్వితాః ॥ ౩౨ ॥ అప్రాకృతస్స్వర్ణసానురపి శ్రీవేఙ్కటాచలః । ప్రాకృతాచలవద్భూమౌ భవిష్యతి కలౌ యుగే ॥ ౩౩ ॥ మతాన్తరప్రవిష్టానామపి భక్తిర్భవిష్యతి । సర్వాత్మకే రమాధీశే వేఙ్కటేశే పరాత్మని ॥ ౩౪ ॥ ఏవం కృత్వా పరాం మ్భక్తిం భవిష్యన్తి చ పావనాః । భక్తిమన్తం పరో దృష్ట్వా భక్తిం గచ్ఛేద్ధి కేశవే ॥ ౩౫ ॥ తథా దృష్టఫలార్థం చ భజమానాయ సాదరమ్ । దృష్టప్రదం వేఙ్కటేశం దృష్ట్వా తం తు వ్రజేత్పునః ॥ ౩౬ ॥ సోఽపి దృష్టఫలం లబ్ధ్వాఽవరానపి శతమ్భజేత్ । చిత్రం కలియుగే శ్రీశో విహరిష్యతి భూధరే ॥ ౩౭ ॥ అతఏవ కలిస్సాధు స్సాధు శూద్రాశ్చ యోషితః । విశేషాద్వేఙ్కటాధీశసేవనం సాధు భూషణమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఇత్యేవం మునయో దేవా వదిష్యన్తి కలౌ యుగే । కలిదోషపరీతానాం నరాణాం పాపకర్మణామ్ ॥ ౩౯ ॥ వేఙ్కటేశాత్పరో దేవో నాఽస్త్యన్యశ్శరణమ్భువి । వేఙ్కటేశసమో దేవో నాఽస్తి నాఽస్తి మహీతలే ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థసమం నాస్తి నచాఽస్తి హి । ద్రవ్యార్జనపరో నిత్యం భవిష్యతి కలౌ యుగే ॥ ౪౧ ॥ అనుగ్రహాయ లోకానాం కామైః పూర్ణోఽపి సర్వదా । ఇదం ద్రవ్యం త్వయా తావద్దాతవ్యం మమ సమ్ప్రతి ॥ ౪౨ ॥ తవాఽభీష్టమహం దాస్యే దాస్య ఇత్యేవ చ బ్రువన్ । ఇతి సర్వజనైస్సార్థం క్రీడన్ఖలు భవిష్యతి ॥ ౪౩ ॥ కలౌ తదీయచారిత్రం వక్తుం కల్పశతైరపి । న శక్యముక్తం లేశేన చరిత్రం తస్య మఙ్గళమ్ ॥ ౪౪॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశస్య కలిదోషోపహతేషు విశేషతో కృపాధిక్యవర్ణనం నామాఽష్టపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

చేతనస్యాఽచార్యాశ్రయణాత్పురుషార్థప్రాప్తినిరూపణమ్.

మునయః ॥ భగవన్సర్వశాస్త్రార్థవేదవేదాన్తపారగ । ఆచార్యసంశ్రయాదేవ లభన్తే హి పరాం గతమ్ ॥ ౧ ॥ అహో హి వైష్ణవో ధర్మ ఇతి చోక్తం త్వయా పురా । సూత త్వయా తు తత్సర్వం వక్తవ్యం నస్తపోధన ॥ ౨ ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రూయతామభిదాస్యామి సఙ్గ్రహేణ తపోధనాః ॥ ఉద్ధృత్య భూమిమ్పాతాళాద్వేఙ్కటాహ్వయభూధరే ॥ ౩ ॥ సితేన భూవరాహేణ ధరణ్యై భాషితాః పురా । పృచ్ఛన్త్యై వైష్ణవాన్ధర్మాన్ యే యే ధర్మా

మనోహరాః ॥ ౪ ॥ వ్యాసప్రసాదా త్తాన్ధర్మా న్వే ద్మ్యహం మునిసత్తమాః । సఙ్క్షేపేణ ప్రవక్ష్యామి గోప్యా ద్గోప్యతరా నపి ॥ ౫ ॥ తేషాం వైష్ణవధర్మాణాం విశ్వాస స్తు పరా గతిః। యావా నపి చ విశ్వాస స్తావతీ సిద్ధిరీరితా ॥౬॥ గురు రేవ పరో ధర్మో గురు రేవ పరా గతిః । పాపం క్షపయతి క్షిప్రం గురు రేవాత్మభావనః ॥ ౭ ॥ తస్మా త్సర్వప్రయత్నేన విశ్వసేత్పరమం గురుమ్ । తత్పాపం తద్గురు ర్హన్తి తత్పాపం తద్గురు స్తథా ॥ ౮ ॥ పారమ్పర్యక్రమా ద్విష్ణు స్సర్వపాపహరో గురుః। కారుణ్యమూర్తి శ్శ్రీవిష్ణు ర్గురురూపీ చ పాపినః॥ ౯॥ శాస్త్రహస్తేన సంసారమగ్నా నుద్ధరతే జనాన్। న్యాయవి చ్ఛాస్త్రవేదీ చ ధర్మాధర్మవివేకవాన్ ॥ ౧౦॥ తపోనిష్ఠో బ్రహ్మనిష్ఠ స్తపస్స్వాధ్యాయనే రతః నిర్మమో నిరహఙ్కార శ్శాన్తో దాన్తో విమత్సరః ॥ ౧౧ ॥ గురు రిత్యుచ్యతే య స్తు పరార్థైకప్రయో జనః । భీతి స్సంసారదావేభ్య శ్శాన్తో దాన్త శ్శుచి ర్బుధః ॥ ౧౨ ॥ అతః పరమనిర్విణ్ణో నిర్వైర స్సర్వజన్తుషు । సమాశ్రయే ద్గురుం భక్త్యా మహావిశ్వాసపూర్వకమ్ ॥ ౧౩ ॥ నిక్షిపే త్సర్వభారాం శ్చ గురో శ్శ్రీపాదపఙ్కజే। నిత్యనైమిత్తికే కుర్వ న్యథాశక్తి భయా ద్ధరేః ॥ ౧౪ ॥ మోక్షార్థం నిర్భర స్తిష్ఠే న్మన్త్రా న్తరవివర్జితః । సాధనాన్తరహీన శ్చ ద్వయానుష్ఠానతత్పరః ॥ ౧౫ ॥ నాఽష్టాక్షరా త్పరో మన్త్రో నాఽస్తి నారాయణా త్పరః । నాఽస్తి న్యాసా త్పరో యోగో బ్రవీతి చత థాశ్రుతిః ॥ ౧౬ ॥ ఏవం హి వర్తమానస్య దేహాన్తే పరమ మ్పదమ్। న్యాసవిద్యాపర శ్చైవం వర్తతే పరమార్థవిత్ ॥ ౧౭ ॥ ధ్యాననిష్ఠ శ్చ లఘ్వాశీ వైరాగ్య మ్పరమాశ్రితః ।అహఙ్కారవిహీన శ్చ యతవాక్కాయమానసః ॥ ౧౮ ॥ సర్వేన్ద్రియాణి సంయమ్య వివిక్తం స్థల మాశ్రితః । బలదర్పవిహీన శ్చ కామక్రోధవివర్జితః ॥ ౧౯ ॥ శాన్త శ్చ నిర్మమ శ్చాఽపి పరిగ్రహవివర్జితః । కల్పతే బ్రహ్మభూయాయ బ్రహ్మధ్యానస్య వైభవాత్ ॥ ౨౦ ॥ బ్రహ్మభావం గతస్యాఽస్య ప్రసన్నం మానస మ్భవేత్ । తస్యశోకో న చే చ్ఛా చ సర్వభూతసమో భవేత్ ॥ ౨౧ ॥ హరిభక్తి ర్భవే త్తస్య భక్త్యా జానాతి కేశవమ్। భగవత్తత్త్వయాథాత్మ్యం వేత్తి పశ్చా త్ప్రసన్నధీః ॥ ౨౨ ॥ తతః పరమసఙ్గ శ్చ విష్ణో స్సాయుజ్య మశ్నుతే । న్యాసవిద్యానివిష్టస్య కర్మణాం త్యాగ ఇష్యతే ॥ ౨౩ ॥ త్యాగశ్చ ఫలతః ప్రోక్త స్స్వరూపేణ న చ క్వచిత్ । కర్మణో నియత స్యైవ త్యాగో వై మోహమూలకః ॥ ౨౪ ॥ కర్మాణి త్యజతః పుంసో నాఽస్తి దేహస్య ధారణమ్ । యజ్ఞాదీని త్యక్తసఙ్గః కుర్యా త్కర్మా ణ్యశేషతః ॥ ౨౫ ॥ సృష్ట్వా యజ్ఞా న్ప్రజా శ్చాఽపి ప్రాహ బ్రహ్మా చతుర్ముఖః । యజ్ఞ ఏవ పరో ధర్మో భగవత్ప్రీతికారకః ॥ ౨౬ ॥ అభీష్టకామధు గ్యజ్ఞ స్తస్మా ద్యజ్ఞః పరా గతిః । తస్మా ద్యజ్ఞం ప్రజా స్సర్వాః కుర్యు స్సఙ్గవివర్జితాః ॥ ౨౭॥ యజ్ఞైః ప్రీతో హరి

స్సర్వ మభీష్టం చ ప్రయచ్ఛతి । లబ్ధ్వాఽభీష్టం వరం తస్మాద్యజ్ఞం కుర్యా న్న చేత్పునః ॥ ౨౮ ॥ స్తేన ఏవ స విజ్ఞేయ స్సర్వకర్మబహిష్కృతః । తతః కర్మ చ కర్తవ్యం ఫలసఙ్గవివర్జితమ్ ॥ ౨౯ ॥ కర్మణైవ పురా కేచి త్పరాం సిద్ధి మితో గతాః । భగవత్తత్త్వ నిష్ఠస్య తదాజ్ఞాలఙ్ఘనం మహాన్ ॥ ౩౦ ॥ దోష స్తదాజ్ఞా వేదా శ్చ స్మృతయో ధర్మ సఙ్గ్రహాః। ఆజ్ఞానువర్తనం పుంసా మాదా కార్యం హి సర్వథా ॥ ౩౧ ॥ హరా సర్వాణి కర్మాణి సన్న్యసే ద్యోగవిత్తమః । నిర్మమో నిత్యతృప్త శ్చ భగవద్ధ్యాన మాశ్రితః ॥ ౩౨ ॥ సుఖ దుఃఖే సమే కృత్వా లాభం హానిం జయం తథా । పరాజయం చ శీతోష్ణే మానం చాఽప్యవమానకమ్ ॥ ౩౩ ॥ సర్వత్రగం పరం బ్రహ్మ ధ్యాయన్ స న్తత మాత్మని । ప్రాత రారభ్య కర్మాణి కుర్వ న్నిజ్యాదికం తథా ॥ ౩౪ ॥ స్వాధ్యాయం చ తథా యోగం తత్తత్కాలేన హాపయేత్ । నిత్యనైమిత్తికం కర్మ యథాశక్తి వినిర్వహేత్ ॥ ౩౫ ॥ బృన్దావనం వేఙ్కటాద్రౌ మాలాకరణ మేవ చ । విమానలేపనం చైవ య చ్చాన్య త్ప్రీతి కారకమ్ ॥ ఉత్సవే సేవనం చైవ యథాశక్తినివేదనమ్ । తదీయారాధనం చాఽపి కుర్వన్న ద్వేష మాత్మను ॥ ౩౬ ॥ శ్రీమద్వేఙ్కటనాథస్య జలై స్తు విని వేదితైః । అన్నై ర్వస్త్రై స్తథా మాల్యై శ్శరీరస్య చ పోషణమ్ ॥ ౩౭ ॥ కుర్వ న్నాచార్యమాహాత్మ్యా త్పరాం గతి మవాప్నుయాత్ ॥ ౩౭ ౧ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యే చేతనస్యాఽచార్యాశ్రయణా త్పురుషార్థప్రాప్తికథనం నామైకోనషష్టితమోధ్యాయః.

—అష్టాంగయోగస్వరూపనిరూపణమ్.—

శ్రీసూతః ॥ ద్వే బ్రహ్మణీ వేదితవ్యే పర శ్చాఽపర మేవ చ । అపరం బ్రహ్మ జీవ స్తు క్షరాక్షరవిభేదవాన్ ॥ ౧ ॥ క్షర స్తు సర్వభూతం స్యాత్కూటస్థోఽప్యక్షర స్స్మృతః। పరం బ్రహ్మ తు సర్వాత్మా పరమాత్మా ప్రకీర్తితః॥౨॥ బిభర్తి సర్వలోకాం శ్చ ప్రవిశ్యాంత ర్నియచ్ఛతి । ఈశ్వరో యోఽవ్యయో నిత్య స్స ఏవ పురుషోత్తమః ॥ ౩ ॥ అతీతః క్షర మత్యర్థ మక్షరం చ పరః పుమాన్ । యస్మా త్తస్మా త్తు విఖ్యాతో లోకేఽసౌ పురుషోత్తమః ॥ ౪ ॥ ఇతి యో వేత్తి పురుషోత్తమసమ్మూఢః పరార్థవిత్ ॥ స సర్వవి ద్భజే దేవం వేఙ్కటేశం ససాధనా ॥ ౫ యస్తు వేదవిదాం శ్రేష్ఠో యోగ మారభ్య బుద్ధిమాన్ । యమం చ నియమం చైవ పీఠభేదాం స్తథైవ చ ॥ ౬ ॥ ప్రాణాయామాం శ్చ వివిధా న్ప్రత్యాహారం చ సాధయేత్ । ధారణాం ధ్యానభేదాం శ్చ ససమాధిం ప్రసాధయేత్ ॥ ౭ ॥ యమాదిధ్యాన పర్యన్తా స్సమాభే

స్సిద్ధిహేతవః సమాధి స్సాఙ్గసహిత స్త్వష్టాఙ్గో యోగ ఉచ్యతే ॥ ౮ ॥ కుర్యా ద్ధి ప్రత్యహం యోగ మేతావ దితి నిశ్చయః । నిషిద్ధాచారతః పుంసో నివృత్తి ర్యమ ఉచ్యతే ॥౯॥ స్వాధ్యాయో నియమః ప్రోక్త స్స్వస్తికాద్యాసనం విదుః । రేచకః పూరక శ్చాఽపి కుమ్భక శ్చేతి విశ్రుతః ॥ ౧౦ ॥ ప్రాణాయామ స్త్రిధా ప్రోక్తః ప్రత్యాహార స్స కథ్యతే । చిత్తోపసంహృతి ర్యా తు విషయేభ్య శ్చ యోగినః ॥ ౧౧ ॥ ఆత్మ న్యేవాఽత్ర మనస స్థాపనం ధారణం స్మృతమ్ । తైలధారావ దచ్ఛిన్నజ్ఞానసన్తానలక్షణమ్ ॥ ౧౨ ॥ ధ్యానం స్యా దాత్మవిజ్ఞాన జ్ఞాతృజ్ఞేయభిదాత్మకమ్ । జ్ఞాతు ర్జ్ఞేయస్య బుద్ధే శ్చ భేదజ్ఞానం యదా న హి ॥ ౧౩ ॥ పరమానన్దజననే పరానన్దేచిదాత్మని । మనో యదా మహాయోగం సమాధి ర్గీయతే తదా ॥ ౧౪ ॥ ఏవ మభ్యస్య మేధావీ పఞ్చకాలపరాయణః । తత్తత్కాలవిధానోక్త మాచారం చ సమాచరేత్ ॥ ౧౫ ॥ సాయంకాలే ప్రతిదినం యోగం కుర్యా ద్విచక్షణః । వివిక్తదేశే కీటాదిసర్వబాధావివర్జితే ॥ ౧౬ ॥ మృద్వాసనే సుఖాసీన స్స్వస్తికాద్యాసనే తథా । ఋజుకాయశిరోగ్రీవో నాసాగ్రన్యస్తలోచనః ॥ ౧౭ ॥ ఇళయా వాయు మాకృష్య కుమ్భయే చ్ఛనై శ్శనైః । ఉద్బోధ్య కుణ్డలీం సుప్తాం సుషుమ్నాయా మ్ప్రవేశయేత్ ॥ ౧౮ ॥ యదా తు యోగినో దేహే జిహాసా వర్తతే తదా ॥ ఓ మిత్యుచ్చారయే ద్యోగీ వేఙ్కటేశ మనుస్మరన్ ॥ ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మరన్ధ్రా ద్వినిర్గచ్ఛ న్ప్రవిశే దర్చిరాకృతిమ్ । అర్చిరాదిసుమార్గేణ ప్రవిశ్య పరమం పదమ్ ॥ ౨౦ ॥ సాయుజ్యం వేఙ్కటేశస్య లబ్ధ్వాఽనన్దిభవే చ్చిరమ్ । యది స్యా ద్వేఙ్కటేశస్య కైఙ్కర్యేధీ ర్బలీయసీ ॥ ౨౧ ॥ తదా యోగం స్థిరః కుర్యా దుపదేశా ద్గురో స్స్వయమ్ । పూర్వోక్తేనైవ మార్గేణ యోగం కుర్యా ద్విచక్షణః ॥ ౨౨ ॥ ఇళయా వాయు మాకృష్య సుషుమ్నాయాం ప్రవేశయేత్ । అర్చిషా సహ కోష్ఠాగ్నేః ప్రవిశే ద్ధృదయాంబుజమ్ ॥ ౨౩ ॥ తత్రస్థం కేశవం బుద్ధ్వా శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । ఆజ్ఞాస్థాన మతీత్యైవం భ్రూమధ్యం ప్రవిశే త్సుధీః ॥ నీవారశూకవ త్సూక్ష్మం తత్ర పశ్యే చ్ఛ్రియఃపతిమ్ । సహస్రపత్రకమలమధ్యస్థం చన్ద్రమణ్డలమ్ ॥ ౨౫॥ తత్ర పశ్యే ద్రమాధీశం సురాధీశం సుధాత్మకమ్ । తత్సఙ్కల్పా చ్చన్ద్రబిమ్బాత్స్రవత్పీయూషబిన్దునా ॥ ౨౬ ॥ అన్తర్బహి స్తథా వ్యాప్తం స్వస్య దేహం విచిన్తయేత్ । సుషుమ్నాయా స్తథా మార్గా దవరుహ్య శనై శ్శనైః ॥ ౨౭ ॥ ప్రాణాదీ న్స్థాపయే ద్వాయూం స్తత్తత్స్థానేషు పూర్వవత్ । ఏవం చ ప్రత్యహం కుర్వ న్సన్ధ్యామధ్యమరాత్రిషు ॥ ౨౮ ॥ వినా హస్తేన కుర్వీత వాయో ర్ధారణ మాత్మని । శరీరా దధికం వాయుం ద్వాదశాఙ్గుళమానకమ్ ॥ ౨౯ ॥ శరీరేణ సమం కుర్యాన్న్యూనం వా వాయు మాత్మని । ఏవ మభ్యా

సయోగేన వజ్రకాయో భవేన్నరః ॥ ౩౦ ॥ కాలమృత్యుం వినిర్జిత్య జీవే
దాచన్ద్రతారకమ్ । అస్య యోగస్య విఘ్నాశ్చ భవన్తి బహవో భువి ॥
౩౧ ॥ అవిఘ్నయోగసిద్ధ్యర్థం వేఙ్కటాహ్వాయభూధరే । అస్తి కిఞ్చిత్సరః

సనకసనన్దనతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

పుణ్యం నామ్నా సనకనన్దనమ్ ॥౩౩॥ ఉత్తరే పాపనాశస్య క్రోశార్ధే సిద్ధసేవితే।
అతిగోప్యం న తత్కేఽపి జానన్తి మనుజా భువి ॥ ౩౩ ॥ మార్గశీర్షే సితే
పక్షే ద్వాదశ్యామరుణోదయే । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వా నియతమా
నసః ॥ ౩౪ ॥ త్రయోదశీం సమారభ్యస్నాయా త్సనకనన్దనే । స్నాత్వా తు
తత్ర విమలో వేఙ్కటాద్రిపతేః పునః ॥ ౩౫ ॥ శ్రీమదష్టాక్షరం మన్త్రం జపే
దయుత మన్వహమ్ । పశ్చాత్సమభ్యసేద్యోగం తతస్సిద్ధో భవిష్యతి ॥

కాయరసాయనతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

౩౬ ॥ రహస్యం తత్సమీపేఽస్తి తీర్థం కాయరసాయనమ్ । తస్య పానా
త్తు దేహోఽపి శుద్ధో భవతి తత్క్షణాత్ ॥ ౩౭ ॥ యత్కిఞ్చిత్పర్ణపత్రం
తు పరీక్షార్థం వినిక్షిపేత్ । తస్మింస్తీర్థే క్షణాదేవ శ్యామం భవతి శోభ
నమ్ ॥ ౩౮ ॥ శిలయాపిహితం తత్తు యోగిభిస్సనకాదిభిః । మహాత్మనాం
పుణ్యవతాం దర్శనంహి దదాతి తత్ ॥ ౩౯ ॥ యేన కేన ప్రకారేణ కృత్వా
దేహం దృఢం బుధః । కైఙ్కర్యమేవ కుర్వీత వేఙ్కటేశస్య సర్వదా ॥౪౦ ॥
స్వరూపమాత్మనో యస్మాత్కైఙ్కర్యం శేషిణో హరేః । కైఙ్కర్యహీనః
పురుషస్స్వామిద్రోహీ న సంశయః ॥ ౪౧ ॥ తస్మాదేవ తు కుర్వీత నిత్యం
నైమిత్తికం బుధః । అన్యచ్చ ప్రీతికర్మాఽపి యత్తు శాస్త్రైరనిన్దితమ్॥
౪౨ ॥ ఇత్యుక్తం పాగ్వరాహేణ ధరణ్యై వేఙ్కటాచలే। శరీరధారణం
భోగో జ్ఞానం సామర్థ్యమేవ చ ॥ ౪౩ ॥ క్షేత్రం గృహం ధనం ధాన్యం య
చ్చాన్యదుపకల్పితమ్ ॥ సర్వం వేఙ్కటనాథస్య కుర్యాత్స్వాధీన మఞ్జసా ॥
౪౪ ॥ వినశ్వర మిదం సర్వం జగత్పశ్యేద్ధి బుద్ధిమాన్ । నిరయే పాపకారీ
తు పతత్యేవ న సంశయః ॥ ౪౫ ॥ పుణ్యకృత్సుఖ మాప్నోతి ధ్రువ మి
త్యేవ బుద్ధిమాన్ । చిన్తయేత్సతతం యోగీ చిత్తే వేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౪౬ ॥
ధర్మశాస్త్రం సదా పశ్యేద్గురుశుశ్రూషణే రతః । గృహస్థస్స్వేషు దారేషు
రమేద్యోగీ జితేన్ద్రియః ॥ ౪౭ ॥ సాధూనేవ సదా యోగీ పృచ్ఛేద్వై
హితమాత్మనః । విచారయేచ్చ వేదార్థాన్సదా వేదాన్తమభ్యసేత్ ॥
౪౮ ॥ బహునేహ కిముక్తేన విహితం నైవ సన్త్యజేత్ । నిషిద్ధం నాఽను
తిష్ఠేద్ధి నారోఽయం ధర్మసఙ్గ్రహః ॥ ౪౯ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే అష్టాంగయో
గస్వరూపనిరూపణాది కథనం నామ షష్టితమోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళిః.

మునయః ॥ సూత సర్వార్థతత్త్వజ్ఞ సర్వవేదాన్తపారగ । యేన చాఽఽరాధిత స్సద్య శ్శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకః ॥ ౧ ॥ భవ త్యభీష్టసర్వార్థప్రద స్తద్బ్రూహి నో మునే । ఇతి పృష్ట స్తదా సూతో ధ్యాత్వా స్వాత్మని తత్క్షణాత్ ॥ ౨ ॥ ఉవాచ మునిశార్దూలాన్ శ్రూయతా మితి నై మునిః ॥ సూతః ॥ అస్తి కిఞ్చి న్మహ ద్గోప్యం భగవత్ప్రీతికారకమ్ ॥ ౩ ॥ పురా శేషేణ కథితం కపిలాయ మహాత్మనే । నామ్నా మష్టశతం పుణ్యం పవిత్రం పాపనాశనమ్ ॥ ౪ ॥ ఆదాయ హేమపద్మాని స్వర్ణదీసమ్భవాని చ । బ్రహ్మా తు పూర్వ మభ్యర్చ్య శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౫ ॥ అష్టోత్తరశతై ర్దివ్యై ర్నామభి ర్మునిపూజితైః । స్వాభీష్టం లబ్ధవాన్ బ్రహ్మా సర్వలోకపితామహః ॥ ౬ ॥ భవద్భి రపి పద్మైశ్చ సమర్చ్య స్తైశ్చ నామభిః । తేషాం శేషనగాధీశమానసోల్లాసకారిణామ్ ॥ ౭ ॥ నామ్నా మష్టశతం వక్ష్యే వేఙ్కటాద్రినివాసినః । ఆయురారోగ్యదం పుంసాం ధనధాన్యసుఖప్రదమ్ ॥ ౮ ॥ జ్ఞానప్రదం విశేషేణ మహదైశ్వర్యకారకమ్ । అర్చయే న్నామభి ర్దివ్యై ర్వేఙ్కటేశపదాఙ్కితైః ॥ ౯ ॥ నామ్నా మష్టశతస్యాఽస్య ఋషి ర్బ్రహ్మా ప్రకీర్తితః । ఛన్దోఽనుష్టుప్ తథా దేవో వేఙ్కటేశ ఉదాహృతః ॥ ౧౦ ॥ నీలగోక్షీరసమ్భూతో బీజ మి త్యుచ్యతే బుధైః । శ్రీనివాస స్తథా శక్తి ర్హృదయం వేఙ్కటాధిపః ॥ ౧౧ ॥ వినియోగ స్తథాఽభీష్టసిద్ధ్యర్థే చ నిగద్యతే । * ఓం నమో వేఙ్కటేశాయ శేషాద్రినిలయాయ చ ॥ ౧౨ ॥ వృషదృగ్గోచరాయాఽథ విష్ణవే సతతం నమః । సదఞ్జనగిరీశాయ వృషాద్రిపతయే నమః ॥ ౧౩ ॥ మేరుపుత్రగిరీశాయ సరస్స్వామితటీజుషే । కుమారాకల్పసేవ్యాయ వజ్రిదృగ్విషయాయ చ ॥ ౧౪ ॥ సువర్చలాసుతన్యస్తసైనాపత్యభరాయ చ । రామాయ పద్మనాభాయ సదా వాయుస్తుతాయ చ ॥ ౧౫ ॥ త్యక్తవైకుణ్ఠలోకాయ గిరికుఞ్జవిహారిణే । హరిచన్దనగోత్రేన్ద్రస్వామినే సతతం నమః ॥ ౧౬ ॥ శఙ్ఖరాజన్యనేత్రాబ్జవిషయాయ నమోనమః । వసూపరిచరత్రాత్రే కృష్ణాయ సతతం నమః ॥ ౧౭ ॥ అబ్ధికన్యాపరిష్వక్తవక్షసే వేఙ్కటాయ చ । సనకాదిమహాయోగిపూజితాయ నమో నమః ॥ ౧౮ ॥ దేవజిత్ప్రముఖానన్తదైత్యసఙ్ఘప్రణాశినే । శ్వేతద్వీపవసన్ముక్తపూజితాఙ్ఘ్రియుగాయ చ ॥ ౧౯ ॥ శేషపర్వతరూపత్వప్రకాశనపరాయ చ । సానుస్థాపితతార్క్ష్యాయ తార్క్ష్యాచలనివాసినే ॥ ౨౦ ॥ మాయాగూఢవిమానాయ గరుడస్కన్ధవాసినే । అనన్తశిరసే నిత్య మనన్తాక్షాయ తే నమః ॥ ౨౧ ॥ అనన్తచరణాయాఽథ శ్రీశైలనిలయాయ చ । దామోదరాయ తే నిత్యం నీలమేఘనిభాయ చ ॥ ౨౨ ॥ బ్రహ్మాదిదేవదుర్దర్శవిశ్వరూపాయ తే నమః ।

---

* వాక్పతి బ్రహ్మధీ దాత్రే.

వైకుణ్ఠాగతసద్ధేమవిమానాన్తర్గతాయ చ ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యాభ్యర్థితాశేషజన
దృగ్గోచరాయ చ । వాసుదేవాయ హరయే తీర్థపఞ్చకవాసినే ॥ ౨౪ ॥ వామ
దేవప్రియాయాఽథ జనకేష్టప్రదాయ చ । మార్కణ్డేయమహాతీర్థ జాతపుణ్య
ప్రదాయ చ ॥ ౨౫ ॥ * వాక్పతిబ్రహ్మదాత్రే చ చన్ద్రలావణ్యదాయినే ।
నారాయణనగేశాయ బ్రహ్మక్లృప్తోత్సవాయ చ ॥ ౨౬ ॥ శఙ్ఖచక్రవరానమ్రల
సత్కరతలాయ చ । ద్రవన్మృగమదాసక్తవిగ్రహాయ నమో నమ ॥ ౨౭ ॥
కేశవాయ నమో నిత్యం నిత్యయౌవనమూర్తయే । అర్థితార్థప్రదాత్రే చ
విశ్వతీర్థాఽఘహారిణే ॥ ౨౮ ॥ తీర్థస్వామిసరస్స్నాతజనాభీష్టప్రదాయినే ।
కుమారధారికావాసస్కన్దాభీష్టప్రదాయ చ ॥ ౨౯ ॥ జానుదఘ్నసముద్భూత
పోత్రిణే కూర్మమూర్తయే । కిన్నరద్వన్ద్వశాపాన్తప్రదాత్రే విభవే నమః ॥
౩౦ ॥ వైఖానసమునిశ్రేష్ఠపూజితాయ నమో నమః । సింహాచలనివాసాయ
శ్రీమన్నారాయణాయ చ ॥ ౩౧ ॥ సద్భక్తనీలకణ్ఠార్చ్యనృసింహాయ నమో
నమః । కుముదాక్షగణశ్రేష్ఠసైనాపత్యప్రదాయ చ ॥ ౩౨ ॥ దుర్మేధః ప్రాణ
హర్త్రే చ శ్రీధరాయ నమో నమః । క్షత్రియాన్తకరామాయ మత్స్యరూ
పాయ తే నమః ॥ ౩౩ ॥ పాణ్డవారిప్రహర్త్రే చ శ్రీకరాయ నమో నమః ।
ఉపత్యకాప్రదేశస్థశఙ్కరధ్యాతమూర్తయే ॥ ౩౪ ॥ రుక్మాబ్జసరసీకూలలక్ష్మీకృత
తపస్వినే । లసల్లక్ష్మీకరామ్భోజదత్తకహ్లారకస్రజే ॥ ౩౫ ॥ సాలగ్రామనివా
సాయ శుకదృగ్గోచరాయ చ । నారాయణార్థితాశేషజనదృగ్విషయాయ చ ॥
౩౬ ॥ మృగయారసికాయాఽథ వృషభాసురహారిణే । అఞ్జనాగోత్రపతయే
వృషభాచలవాసినే ॥ ౩౭ ॥ అఞ్జనాసుతదాత్రే చ † మాధవీయాఽఘహారిణే ।
ప్రియఙ్గుప్రియభక్షాయ శ్వేతకోలవరాయ చ ॥ ౩౮ ॥ నీలధేనుపయోధారాసే
కదేహోద్భవాయ చ । శఙ్కరప్రియమిత్రాయ చోళపుత్రప్రియాయ చ ॥ ౩౯ ॥
సుధర్మిణీసుచైతన్యప్రదాత్రే మధుఘాతినే । కృష్ణాఖ్యవిప్రవేదాన్త దేశికత్వ
ప్రదాయ చ ॥ ౪౦ ॥ వరాహాచలనాథాయ బలభద్రాయ తే నమః । త్రివి
క్రమాయ మహతే హృషీకేశాయ తే నమః ॥ ౪౧ ॥ అచ్యుతాయ నమో
నిత్యం నీలాద్రినిలయాయ చ । నమః క్షీరాబ్ధినాథాయ వైకుణ్ఠాచలవాసినే ॥
౪౨ ॥ ముకున్దాయ నమో నిత్య మనన్తాయ నమో నమః । విరిఞ్చాభ్యర్థితా
నీతసౌమ్యరూపాయ తే నమః ॥ ౪౩ ॥ సువర్ణముఖరీస్నాతమనుజాభీష్టదాయి
నే । హలాయుధజగత్తీర్థసమస్తఫలదాయినే ॥ ౪౪ ॥ గోవిన్దాయ నమో నిత్యం
శ్రీనివాసాయ తే నమః । అష్టోత్తరశతం నామ్నాం చతుర్థ్యా నమసాఽన్వి
తమ్ ॥ ౪౫ ॥ యః పఠేచ్ఛృణుయాన్నిత్యం శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః । తస్య
శ్రీవేఙ్కటేశస్తు ప్రసన్నో భవతి ధ్రువమ్ ॥ ౪౬ ॥ అర్చనాయాం విశేషేణ

---

* వాక్పతిబ్రహ్మధీదాత్రే. † మధుమాసవిహారిణే.

గ్రాహ్య మష్టోత్తరం శతమ్ । వేఙ్కటేశాభిధేయైర్యో వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౪౭ ॥ అర్చయే న్నామభి స్తస్య ఫలం ముక్తి ర్న సంశయః । గోపనీయమిదం స్తోత్రం సర్వేషాం న ప్రకాశయేత్ ॥ ౪౮ ॥ శ్రద్ధాభక్తియుజా మేవ దాపయే న్నామసఙ్గ్రహమ్ । ఇతి శేషేణ కథితం కపిలాయ మహాత్మనే ॥౪౯॥ కపిలాఖ్యమహాయోగిసకాశా త్తు మయా శ్రుతమ్ । తదుక్తం భవతా మద్య సద్యః ప్రీతికరం హరేః ॥ ౫౦ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావలికథనం నా మైకషష్టితమోఽధ్యాయః.

—మహర్షీణాం శ్రీవేఙ్కటేశసేవార్థం శ్రీవేఙ్కటాచలాఽగమనమ్.—

శ్రీసూతః ॥ బ్రూత యూయం పున శ్శ్రోతుం కి మిచ్ఛథ తపోధనాః। వక్ష్యామి త దశేష శ్చ నాఽత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧ ॥ ఇ త్యుక్తా మునయ స్సర్వే ప్రోచు రేవ మిదం వచః ॥ మునయః ॥ భగవ న్భగవద్భక్తిక్షీరసాగరచన్ద్రమాః ॥ ౨ ॥ వేఙ్కటేశస్య మాహాత్మ్య ముక్తం సూత త్వయాఽనఘ । విచిత్రం తస్య చారిత్ర మౌదార్యం నిస్తులం తథా ॥ ౩ ॥ రహస్యాని చ నామాని సమ్య గస్మాభి రేవ హి । శ్రోత్రాభ్యాం పీత మేతి త్తు వేఙ్కటేశకథామృతమ్ ॥ ౪ ॥ తస్మా చ్చక్షుర్ద్వయస్యాఽపి పిపాసా తు గరీయసీ । అస్మాం స్త్వ మనుజానీహి సేవార్థం వేఙ్కటేశితుః ॥ ౫ ॥ రహస్యాని చ నామాని శేషాద్రే శ్చ తదీశితుః । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థమాహాత్మ్యం చ ప్రకాశితమ్ ॥ ౬ ॥ అత్యద్భుతం హరే ర్దివ్యం కలా మాహాత్మ్య మేవ తు । శ్రుతం చ మునిశార్దూల సమ్య గస్మాభి రేవ హి ॥ ౭ ॥ శ్రోత్రాభ్యాం సమ్యగాపీతం వేఙ్కటేశకథామృతమ్ । ఇ త్యుక్త స్తు తత స్సూతః ప్రోవాచ మునిపుఙ్గవాన్ ॥ గచ్ఛధ్వం మునయో యూయం శనై శ్శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ । తత్ర గత్వా గిరిం పుణ్యం కృత్వా చాఽపి ప్రదక్షిణమ్ ॥ ౯ ॥ స్నాత్వా పర్యన్తతీర్థేషు నత్వా పర్యన్తగాన్ సురాన్ । ఆరుహ్య రత్నసానుం తం శుకకోకిలమఞ్జులమ్ ॥ ౧౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీం పద్మవనవాతేన రక్షితామ్ । ప్రాప్య స్నాత్వా చ త త్తీర్థే ప్రదక్షిణవిధానతః ॥ ౧౧ ॥ పరిసృత్య విమాన ఞ్చ దర్శనా త్పాపనాశనమ్ । హృదయానన్దజననం పులకోద్గమకారకమ్॥౧౨॥ ప్రవిశ్య భూవరాహం చ నత్వా శ్రీవేఙ్కటాధిపమ్। శ్రీభూమిభ్యాం ముదా యుక్తం శఙ్ఖచక్రవరాయుధే ॥ ౧౩ ॥ దధానం పుణ్డరీకాక్షం స్మయమానముఖామ్బుజమ్ । దయామృతతరఙ్గాబ్ధిమన్దస్మితమనోహరమ్ ॥ సమ్య గ్దృష్ట్వా చ నత్వా చ స్తుత్వా నామభి రేవ చ । అర్చయిత్వా చ కమలై ర్గన్ధద్వాఽ

భీష్టం చ దుర్లభమ్ ॥ ౧౫ ॥ కృతకృత్యా నివర్తధ్వ మిత్యుక్త్వా మునయ స్తదా । ఆమన్త్ర్య సూతం తే సర్వే ప్రహృష్టాశ్చ ప్రతస్థిరే ॥ ౧౬ ॥ భరద్వాజః కౌశికశ్చ జాబాలి రథ కాశ్యపః । క్రతు ర్దక్షః పులస్త్యశ్చ గౌతమః పులహ స్తథా ॥ ౧౭ ॥ ఆఙ్గీరసో దేవలశ్చ దేవదర్శన ఏవ చ । కౌత్సః కణ్వో మృకణ్డుశ్చ శతానన్దో మహామునిః ॥ ౧౮ ॥ మైత్రేయప్రముఖా స్తత్ర సఙ్గతా యే తపోధనాః । ఘుష్యన్త స్సఙ్ఖశబ్దైశ్చ గోవిన్దేతి పునః పునః ॥ తీర్త్వా భాగీరథీం పశ్చా ద్గౌతమీం కృష్ణవేణికామ్ । తత్ర తత్ర మహానద్యాం స్నాత్వా స్నాత్వా తపోధనాః ॥ ౨౦ ॥ వేఙ్కటాద్రిం సమాగత్య తత్ప్రజామ్బ్వానదాత్మకమ్ । సర్వతీర్థమయం పుణ్యం సర్వసిద్ధనిషేవితమ్ ॥ ౨౧ ॥ మదమఞ్జులమాయూరకేకాస్వనమనోహరమ్ । దివ్యనిర్ఝరసమ్పూర్ణం ఫలపుష్పద్రుమైర్యుతమ్॥ ౨౨॥అనతిక్రమ్య సూతోక్తసేవాక్రమ మిమే బుధాః । చక్రు శ్శ్రీవేఙ్కటేశస్య సేవాం పరమపావనీమ్ ॥ ౨౩॥ స్నానం మన్త్రైశ్చ కుర్వన్తో నిర్ఝరేషు సరస్సు చ । పశ్యన్త స్తాని రమ్యాణి సానూని మణిమన్తి చ॥ ౨౪॥శృణ్వన్త శ్శ్రోత్రరమ్యాణి పక్షిణాం వచనాన్యపి । గాయన్త స్సామగానాని పఠన్త స్స్తుతిసఞ్చయమ్ ॥ ౨౫ ॥ నృత్యన్త స్సమ్భ్రమా త్సర్వే క్ష్వేలయన్త స్తపోధనాః । ఉత్పతన్తః పతన్తశ్చ హర్షావేశవశం గతాః ॥ ౨౬ ॥ గిరిప్రదక్షిణం సమ్యక్కుర్వన్త స్తే శనైశ్శనైః । స్నాత్వా కాపిలతీర్థే చ దృష్ట్వా నత్వా శివం గిరిమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఆరుహ్య మేరుశృఙ్గాభం సిద్ధగన్ధర్వసేవితమ్ । అత్యద్భుతా ప్రత్నసానో శ్శైమాద్రే రద్భుతో గిరిః ॥ ౨౮ ॥ అయం హ్యభూతపూర్వో హి శ్రీమద్వేఙ్కటభూధరః । ఇతి బ్రువన్త స్తే సర్వే దదృశు ర్దివ్య ముత్తమమ్ ॥ ౨౯ ॥ విమానం స్వామితీర్థే చ స్నాత్వా దేవం శ్రియఃపతిమ్ । కోటికన్దర్పలావణ్యం కిరీటమకుటోజ్జ్వలమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఉరస్థిత శ్రియాక్రాన్త ముక్తాదామోపశోభితమ్ । చతుర్భుజ ముదారాఙ్గం శఙ్ఖచక్రధరం పరమ్ ॥ ౩౧ ॥ నీలమేఘనిభం శ్యామం పీతవాసస మచ్యుతమ్ । శ్రీభూమిసహితం విష్ణుం ప్రద్యార్చితపదామ్బుజమ్ ॥ ౩౨ ॥ ప్రణేము స్సహసా హృష్టా హర్షోత్ఫుల్లవిలోచనాః । తుష్టువు ర్వేదమన్త్రైశ్చ స్తోత్రైశ్చ శ్రుతిసంమతైః ॥ ౩౩ ॥

మహర్షికృతభగవత్స్తుతిః.

మునయః॥ యః పార్థివాని గణయే ద్రజాంసి సుబహూన్యపి । విష్ణో ర్వీర్యాణి గణయే న్నిశ్శేషం స పుమాన్ హరేః ॥ ౩౪ ॥ త్రేధా చ నిదధే పాదా న్భూమా విష్ణు స్త్రివిక్రమః । ధర్మాంశ్చ ధారయ న్యస్తు తస్మై తే విష్ణవే నమః ॥ ౩౫ ॥ అత్యతిష్ఠ ద్వశ్వతో యో వ్యాప్య భూమిం దశాఙ్గులమ్ భూతం భవ్యఞ్చ య ద్వ్యాప్తం తస్మై తే విష్ణవే నమః ॥ ౩౬ ॥ పాదో

విశ్వం త్రిపా ద్వ్యోమ యస్య తస్మై నమో నమః । ఋచ స్సామాని యస్మా త్తు జజ్ఞిరే తురగా స్తథా ॥ ౩౭ ॥ విప్రో ముఖా ద్భుజా ద్రాజా వైశ్య శ్చో ర్వో రన న్తరమ్ । శూద్రః పద్భ్యాం ముఖా దగ్ని రిన్ద్ర శ్చ మనసో విధుః ॥ ౩౮ ॥ నేత్రా త్సూర్యోఽథ సంజజ్ఞే తస్మై తే బ్రహ్మణే నమ । ఇయ త్తయా గుణానాం తే నివ ర్త న్తే న మానవాః ॥ ౩౯ ॥ బుద్ధీనాం కిన్తు దౌర్బల్యా ద్వేద శ్చాఽపి తథైవ భోః । ఏవం తం బహుధా స్తుత్వాస్తోత్రై శ్శ్రుతివై ర్తనోహరైః ॥ ౪౦ ॥ ఆదాయ పద్మపత్రాణి శ్రీపాదం వేఙ్కటేశితుః । అర్చ యామాసు రవ్యగ్రం నామభి స్సాంశభాషితైః । తతః ప్రీతో జగద్ధాతా బభాషే వేఙ్కటేశ్వరః । తైర్వం నైమిశారణ్యే ప్రీతోఽస్మి భవతా మ హామ్ ॥ ౪౨ ॥ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యశ్రవణా న్మునయో బుధాః । చిర కాలతపోలభ్య మపి దత్తం ఫలం మయా ॥ ౪౩ ॥ య ద్య దిష్టం మునీనాం తు భవతాం దత్త మేవ తత్ । వేఙ్కటాద్రే స్తు మాహాత్మ్యం బహుదూరస్థి తోఽపి యః ॥ ౪౪ ॥ శృణోతి వా శ్రావయతి పరే ద్వా శ్రద్ధయాఽన్వితః । కన్యామాసే విశేషేణ తస్యాఽహం సులభో హ్యహమ్ ॥ ౪౫ ॥ ధనం ధాన్యం మహీ మిష్టాం పుత్రా న్పౌత్రా న్దదా మ్యహమ్ । దదామి సర్వా న్కామాం శ్చ దేహా న్తే మత్పదం తథా ॥ ౪౬ ॥ ఇతి లబ్ధ్వా వరాం స్తే తు తత్ర వత్సరపఞ్చకమ్ । స్నాత్వా స ర్వేషు తీర్థేషు వేఙ్కటాద్రౌ తపోధనాః ॥౭॥ ఆశ్చర్యా ణ్యపి దృష్ట్వా తే సమ్య గారాధ్య మాధవమ్ । పున శ్చ నైమిశార

—•—◆ సూతంప్రతిశౌనకాదిస్తుతిః. ◆—•—

ణ్యం యయు స్సర్వే తపోధనాః ॥ ౪౮ ॥ గత్వా తు నైమిశారణ్యం ముని సఙ్ఘనిషేవితమ్ । ఉపసృత్య పున స్సూతం ప్రోచు రేవ మిదం వచః ॥ ౪౯ ॥ అహోతవ తు విజ్ఞాన మహో సామర్థ్య మేవ తే । యథో క్తం భవతా విష్ణో ర్వేఙ్కటాద్రినివాసినః ॥ ౫౦ ॥ రూప మౌదార్యరూప ఇ్చ గిరిరూపం తథైవ చ । స్థితం తథైవ త త్సర్వ మహో వేఙ్కటభూధరః ॥ ౫౧ ॥ త్వత్ప్రసాదాద్వయం సర్వే కృతార్థా స్స్మ మహామునే । సంస్థానం వేఙ్కటేశస్య గిరే స్తస్య చ సర్వతః ॥ ౫౨ ॥ దృష్ట మేత త్త్వయా కిం వా శ్రుతం వా సూత తన్మునే । ఇతి స్తుత స్తత స్సూతః ప్రోవా చేదం వచ స్తదా ॥ ౫౩ ॥ వ్యాసస్యాఽనుగ్రహా త్సర్వం వేద్మి త త్త్వం తపోధనాః । వేఙ్కటాచలమాహా త్మ్యం కల్పకోటిశతై రపి ॥ ౫౪ ॥ న శక్యం వర్ష సాహస్రై శ్శేషాణాం చ సహస్రకైః । వక్తుం తథాఽపి మాహాత్మ్యం కీ ర్తితం కిఞ్చి దేవ హి ॥ ౫౫ ॥ పుణ్యం పవిత్ర మాయుష్యం మాహా త్మ్య మిద

ము త్తమమ్ । యః పఠే త్ప్రయతో భక్త్యా శృణుయా ద్వా లిఖే దపి ॥౫౮॥
సర్వా న్కామా నవాప్నోతి సమ్యాప్నోతి చ మఙ్గలమ్ ॥౫౯॥ ... ... *
ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మహర్షీ
ణాం శ్రీవేఙ్కటేశ్వరసేవార్థం శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనాది
కథనం నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః.

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే త్రయస్త్రింశత్ప్రభృతి ద్విషష్టితమపర్యన్తః
త్రింశదధ్యాయాత్మకః శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరః
ప్రథమో భాగ స్సమాప్తి మగమత్

ఓం త త్సత్.

శ్రీవారాహపురాణ ప్రథమభాగాన్తర్గత సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా-30.

శ్రీరస్తు.
శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.
శ్రియై పద్మావత్యై నమః.
శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీవారాహపురాణాన్తర్గత

శ్రీ వేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యే

ధరణీవరాహసంవాదాఖ్యో ద్వితీయో భాగ ఆరభ్యతే.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గలమ్ ।

నారదస్య సుమేరుశిఖరస్థయజ్ఞవరాహదర్శనప్రాప్తిః.

హరిః ఓం ॥ ఋషయః ॥ లోమహర్షణ సర్వజ్ఞ పురాణార్థవిశారద । మాహాత్మ్యం శ్రోతు మిచ్ఛామో గిరీన్ద్రాణాం మహీతలే ॥ ౧ ॥ బ్రూహి త్వం నో మహాభాగ కే ప్రధానా మహీధరాః ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏతమేవ పురా ప్రశ్న మపృచ్ఛం జాహ్నవీతటే ॥ ౨ ॥ వ్యాసం మునివరశ్రేష్ఠం సోఽబ్రవీ న్మే గురూత్తమః ॥ వ్యాసః ॥ పురా దేవయుగే సూత నారదో మునిసత్తమః ॥ ౩ ॥ సుమేరుశిఖరం గత్వా నానారత్నసుశోభితమ్ । తన్మధ్యే విపులం దీప్తం బ్రహ్మణో దివ్య మాలయమ్ ॥ ౪ ॥ దృష్ట్వా తస్యోత్తరే దేశే పిప్పలద్రుమ ముత్తమమ్ । సహస్రయోజనోచ్ఛ్రాయం విస్తీర్ణం ద్విగుణం తథా ॥ ౫ ॥ తన్మూలే మణ్డపం దివ్యం నానారత్నసమన్వితమ్ । పద్మరాగమణిస్తమ్భై స్సహస్రై స్సమలఙ్కృతమ్ ॥ ౬ ॥ వైడూర్యముక్తామణిభిః కృతస్వస్తికమాలికమ్ । నవరత్నసమాకీర్ణ దివ్యతోరణశోభితమ్ ॥ ౭ ॥ మృగపక్షిభి రాకీర్ణం నవరత్నమయై శ్శుభైః । పుష్యరాగమహాద్వారం సప్తభూమికగోపురమ్ ॥ ౮ ॥ సద్దీప్తవజ్రసుకృతకవాట ద్వయశోభితమ్ । ప్రవిశ్యాదౌ దదర్శా న్తర్దివ్యహాటకమణ్డపమ్ ॥ ౯ ॥ వైడూర్యవేదికం తుఙ్గ మారురోహ మహామునిః । తన్మధ్యే తుఙ్గ మతులం వసుపాదవిరాజితమ్ ॥ ౧౦ ॥ దదర్శ ముక్తాసఙ్కీర్ణం సింహాసన ముదుద్యుతి । తన్మధ్యే పుష్కరం దివ్యం సహస్రదలశోభితమ్ ॥ ౧౧ ॥ శ్వేతం చన్ద్రసహస్రాభం కర్ణికాకేసరోజ్జ్వలమ్ । తస్య మధ్యే సమాసీనం పూర్ణచన్ద్రాయుతప్రభమ్ ॥ ౧౨ ॥

కైలాసపర్వతాకారం సున్దరం పురుషాకృతిమ్ । చతుర్బాహుముదారాఙ్గం
వరాహవదనం శుభమ్ ॥ ౧౩ ॥ శఙ్ఖచక్రాభయవరాన్బిభ్రాణం పురుషోత్తమమ్।
పీతామ్బరధరం దేవం పుణ్డరీకాయతేక్షణమ్ ॥౧౪॥ పూర్ణేన్దుసౌమ్యవదనంవా
గన్ధిముఖామ్బుజమ్। సామధ్వనిం యజ్ఞమూర్తిం స్రుక్తుణ్డం స్రువనాసికమ్ ॥౧౫॥
క్షీరసాగరసఙ్కాశం కిరీటోజ్జ్వలితాననమ్। శ్రీవత్సవక్షసంశుభ్రం యజ్ఞసూత్రవి
రాజితమ్ ॥ ౧౬ ॥ కౌస్తుభశ్రీసముద్ద్యోతిసమున్నతమహోరసమ్। జా
మ్బూనదమయై ర్దివ్యై స్సురత్నాభరణై ర్యుతమ్ ॥ ౧౭ ॥ విద్యున్మాలాప
రిక్షిప్తశరన్మేఘమివోజ్జ్వలమ్ । వామపాదతలాక్రాన్తపాదపీఠవిరాజి
తమ్ ॥ ౧౮ ॥ కటకాఙ్గదకేయూరకుణ్డలోజ్జ్వలితం సదా । చతుర్ముఖవ
సిష్ఠాత్రిమార్కణ్డేయై ర్మునీశ్వరైః ॥ ౧౯ ॥ భృగ్వాదిభి రనేకై శ్చ సేవ్యమా
న మహర్నిశమ్। ఇన్ద్రాదిలోకపాలై శ్చ గన్ధర్వాప్సరసాఙ్గణైః ॥ ౨౦ ॥
సేవితం దేవదేవేశం ప్రణిపత్యాభిగమ్య చ। దివ్యై రుపనిషద్భాగై రభిష్టూ
య ధరాధరమ్ ॥ ౨౧ ॥ నారదః పరమప్రీత స్థ్సితో దేవస్య సన్నిధౌ। ఏత

వరాహసన్నిధిమ్ప్రతి ధరణ్యాగమనమ్.

స్మిన్నన్తరే చాభూ ద్దివ్యదుందుభినిస్స్వనః ॥ ౨౨ ॥ తత స్సమాగతా దేవీ
ధరణీ సఖిసంయుతా। సరత్నసాగరాకారదివ్యామ్బరసముజ్జ్వలా ॥ ౨౩ ॥
సుమేరుమన్దరాకార స్తనభారావనామితా । నవదూర్వాదలశ్యామా , సర్వా
భరణభూషితా ॥ ౨౪ ॥ ఇలయా వై పిఙ్గలయా సఖీభ్యాం చ సమ
న్వితా ।. తత స్తాభ్యాం సమానీతం పుష్పాణాం నిచయం మహీ ॥ ౨౫ ॥
శ్రీమద్వరాహదేవస్య పాదమూలే వికీర్య చ । ప్రణమ్య దేవదేవేశం కృతా
ఞ్జలిపుటా స్థితా ॥ ౨౬ ॥ తాం దేవీం శ్రీవరాహోఽపి హ్యాలిఙ్గ్యాఙ్కే ని

ధరణీవరాహసంవాదః.

ధాయ చ । పప్రచ్ఛ కుశలం పృథ్వీం ప్రీతిప్రవణమానసః ॥ ౨౭ ॥ శ్రీవరా
హః ॥ త్వాం నివేశ్య మహీం దేవి శేషశీర్షే సుఖావహే । లోకం త్వయి నివే
శ్యైవ త్వత్సహాయాన్ ధరాధరాన్ ॥ ౨౮ ॥ ఇహాగతో స్మ్యహం దేవి కి
మర్థం త్వ మిహాగతా ॥ పృథివీ ॥ మాం సముద్ధృత్య పాతాలాత్సహస్ర
ఫణశోభితే ॥ ౨౯ ॥ రత్నపీఠ ఇవోత్తుఙ్గే సరత్నేఽనన్తమూర్ధని । కృత్వా
మాం సుస్థిరాం దేవ ధరాం శ్చాపి న్యవేశయః ॥ ౩౦ ॥ మద్ధారణక్షమాన్
పుణ్యాం స్త్వన్తయా న్పురుషోత్తమ । తేషు ముఖ్యా న్మహాబాహో మదా

శేషాచలస్య సర్వపర్వతాతిశాయిత్వ వర్ణనమ్.

ధారాన్వదస్వ మే ॥ ౩౧ ॥ శ్రీవరాహః ॥ సుమేరు ర్హిమవా న్విన్ధ్యో మన్దరో
గన్ధమాదనః । సాలగ్రామ శ్చిత్రకూటో మాల్యవాన్పారియాత్రకః ॥ ౩౨ ॥

మహేన్ద్రో మలయ స్సహ్య స్సింహాద్రి రపి రైవతః । వేఙ్కటాద్రి ... నామ శైల స్స్వర్ణమయో మహాన్ ॥ ౩౩ ॥ ఏతే శైలవరా స్సర్వే ... రా వసుంధరే । మన్వయా దేవసఙ్ఘైశ్చ ఋషిసఙ్ఘైశ్చ సేవితాః ॥ ... ప్రవరాన్వక్ష్యే తత్త్వత శ్శృణు మాధవి । సాలగ్రామశ్చ ... ద్రో గన్ధమాదనః ॥ ౩౫ ॥ ఏతే శైలవరా దేవి దిశం ... ప్రతిష్ఠితాః । దక్షిణస్యాం ప్రతీతాం స్తు వక్ష్యే శైలా న్వసుంధరే ॥ ౩౬ ॥ ... స్తిశైలో గృధ్రాద్రి ర్ఘటికాచలః । ఏతే శైలవరా స్సర్వే ... మాపగాః ౩౭ ॥ హస్తిశైలా దుత్తరతః పఞ్చయోజన మాత్రతః । సువర్ణ ముఖరీ నామ నదీనాం ప్రవరా నదీ ॥ ౩౮ ॥ తస్యా ఏవో ... తీరే ... మలాఖ్యం సరోవరమ్ । తత్తీరే భగవా నాస్తే శుకస్య వరదో హరిః ॥ ౩౯ ॥ బలభద్రేణ సంయుక్తః కృష్ణో భక్తార్తినాశనః । వైఖానసై ర్మునిగణై ... మారాధితోఽమలైః ॥ ౪౦ ॥ కమలాఖ్యస్య సరస ఉత్తరే ... క్రోశద్వయార్ధమాత్రే తు హరిచన్దనశోభితే ॥ ౪౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటాచలో నామ వాసుదేవాలయో మహాన్ । సప్తయోజనవిస్తీర్ణ శ్శైలేన్ద్రో యోజనోచ్ఛ్రితః ॥ ౪౨ ॥ అస్తి స్వర్ణమయో దేవి రత్నసానుశృఙ్గాయుతః । ఇన్ద్రాద్యా దైవతగణా వసిష్ఠాద్యామునీశ్వరాః ॥ ౪౩ ॥ సిద్ధా స్సాధ్యా శ్చ మరుతో దానవా దైత్యరాక్షసాః । రమ్భాద్యా అప్సరస్సఙ్ఘా వసన్తి నియతం ధరే ॥ ౪౪ ॥ తప శ్చరన్తి నాగా శ్చ గరుడాః కిన్నరా స్తథా । ఏతై రధిష్ఠితా స్తత్ర సరితః పుణ్యదర్శనాః ॥ ౪౫ ॥ సరాంసి వివిధా న్యత్ర

— స్వామిపుష్కరిణ్యా స్సర్వతీర్థాతిశాయిత్వ కథనమ్. —

సన్తి దివ్యాని మాధవి । తీర్థానాం చైవ సర్వేషాం శృణుష్వ ప్రవరాణి వై ॥ చక్రతీర్థం దైవతీర్థం వియద్గఙ్గా తథైవచ । కుమారధారికాతీర్థం పాపనాశన మేవచ ॥ ౪౭ ॥ పాణ్డవం నామ తీర్థఞ్చ స్వామిపుష్కరిణీ తథా । సప్తైతాని వరాణ్యాహు ర్నారాయణగిరౌ శుభే ॥ ౪౮ ॥ ఏతేషు ప్రవరా దేవి స్వామిపుష్కరిణీ శుభా । అస్యా స్తు పశ్చిమేతీరే * నివసామిత్వయా సహ ॥ ౪౯ ॥ § ఆస్తేఽస్యా దక్షిణే తీరే శ్రీనివాసో జగత్పతిః । గఙ్గాద్యా స్సకలా స్తీర్థా

---

* నివసామిప్రతికల్పంవాసంకరోమి.

§ ఆస్తే - ప్రతికల్పంనివాసంకరోతి - స్వామి పుష్కరిణ్యాః పశ్చిమతీరే శ్రీవరాహభగవతః - దక్షిణతీరే శ్రీ శ్రీనివాస భగవతశ్చవాసః ప్రతికల్ప నియతభావితిభావః - తన్నివాస స్య ప్రతికల్పని యతభావిత్వాదేవ - పూర్వశ్లోకేని వసామీతి - అత్రశ్లోకే - ఆస్త ఇతి ... మాన నిర్దేశః కృతః - ఏవముత్తరత్రాప్యయం న్యాయో బోధ్యః - సా స్వామిపుష్కరిణీ - సకలాస్తీర్థైః సమా - సమ దిత నాం సకల పుణ్యతీర్థానాం యావతీ పావనత్వ శక్తిస్తావతీశక్తి రస్యాః ... స్యామేవాస్త్యతస్సర్వోత్కృష్టేయమితిభావః.

స్సమాసా సాగరామ్బరే ॥ ౫౦ ॥ త్రైలోక్యే యాని తీర్థాని సరాంసిసరిత
స్తథా । తేషాం స్వామిత్వ మాపన్నం ధరే స్వామిసరోవరమ్ ॥ ౫౧ ॥
స్వామిపుష్కరిణీం పుణ్యాం సేవితుం దివ్యభూధరే । వసన్తి సర్వతీర్థాని
తేషాం సఙ్ఖ్యాం వదామి తే ॥ ౫౨ ॥ షట్షష్టికోటితీర్థాని పుణ్యేఽస్మి న్భూధ
రోత్తమే । తేషు చాత్యన్తముఖ్యాని షట్తీర్థాని వసున్ధరే ॥ ౫౩ ॥ పఞ్చానాం
తీర్థరాజానాం తుమ్బ్యగర్భసమో మహాన్ । గర్భవాసభయధ్వంసీ స్నా
తానాం భూధరోత్తమే ॥ ౫౪ ॥ ధరణీ ॥ షట్తీర్థాని మహాబాహో త్వయో
క్తాని మహీధరే । మాహాత్మ్యం వద తేషాం మే యథాకాలం యథావిధి ॥
౫౫ ॥ ఫలాని తేషు స్నాతానాం నరాణాం వద భూధరే ॥ శ్రీవరాహః ॥
నారాయణాద్రిమాహాత్మ్యం వదామి శృణు మాధవి ॥ ౫౬ ॥ దేవాశ్చ ఋష
యశ్చైవ యోగిన స్సనకాదయః । కృతేఽఞ్జనాద్రిం త్రేతాయాం నారాయ
ణగిరిం తథా ॥ ౫౭ ॥ ద్వాపరే సింహశైలం చ కలౌ శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ । ప్రవ
దన్తి హ విద్వాంసః పర మాత్మాలయం గిరిమ్ ॥ ౫౮ ॥ యోజనానాం సహ
స్రాన్తే ద్వీపాన్తరగతోఽపి వా । యో నమే ద్భూధరేన్ద్రం త ద్దిశ ముద్దిశ్య
భక్తితః ॥ ౫౯ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి । తస్మి న్షట్తీర్థ
మాహాత్మ్యం యథాకాలం వదామి తే ॥ ౬౦ ॥ శృణుష్వా వహితా భద్రే

కుమారధారామాహాత్మ్యమ్.

సర్వపాపప్రణాశనమ్ । కుమ్భసంస్థే రవౌ మాఘే పౌర్ణమాస్యాం మహాతిథౌ ॥
౬౧ ॥ మఘానక్షత్రయుక్తాయాం భూధరేన్ద్రే వసున్ధరే । కుమారధారికా
నామ సరసీ లోకపావనీ ॥ ౬౨ ॥ యత్రాస్తే పార్వతీసూనుః కార్తికేయోఽ
గ్ని సమ్భవః । దేవసేనాసమాయుక్త శ్శ్రీనివాసార్చకోఽమలే ॥ ౬౩ ॥ తస్యాం
య స్స్నాతి మధ్యాహ్నే తస్య పుణ్యఫలం శృణు । గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషు య
స్స్నాతి నియమా ద్ధరే ॥ ౬౪ ॥ ద్వాదశాబ్దం జగద్ధాత్రి తత్ఫలం సమవాప్ను
యాత్ । యోఽన్నం దదాతి తత్తీర్థే శక్త్యా దక్షిణయాన్వితమ్ ॥ ౬౫ ॥ స
తావత్ఫల మాప్నోతి స్నానే తూక్తం ఫలం యథా । మీనసంస్థే

తుమ్బుతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

సవితరి పౌర్ణమాసీ తిథౌ ధరే ॥ ౬౬ ॥ ఉత్తరాఫల్గునీ యుక్తే
చతుర్థే కాలసత్తమే । పఞ్చానా మపి తీర్థానాం తుమ్బోఽథ
గిరిగహ్వరే ॥ ౬౭ ॥ య స్స్నాతి మనుజో దేవి పునర్గర్భే న జాయ

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్.

తే । అగ్ని వాహస్థితే భానౌ చిత్రా నక్షత్రసంయుతే ॥ ౬౮ ॥ పూర్ణిమాఖ్యే
తిథౌ పుణ్యే ప్రాతః కాలే తథైవ చ । ఆకాశగఙ్గాసరితి స్నాతో మోక్ష

పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్

మవాప్నుయాత్ ॥ ౧౯ ॥ వృషభస్థే రవౌ రాధే ద్వాదశ్యాం రవివాసరే । శుక్లే వా ప్యథవా కృష్ణేపక్షే భౌమసమన్వితే ॥ ౨౦ ॥ తీర్థే పాణ్డవనామ్న్యత్ర సఙ్గవే స్నాతి యో నరః । నేహదుఃఖ మవాప్నోతి పరత్ర సుఖ మశ్నుతే ॥

పాపనాశనతీర్థమాహాత్మ్యమ్

౨౧ ॥ శుక్లే పక్షేఽథవా కృష్ణే యాఽర్కవారేణ సప్తమీ । యుక్తా పుష్యర్క్షసంయుక్తా హస్తర్క్షేణ యుతాపివా ॥ ౨౨ ॥ తస్యాం తిథౌ మహాభాగే పాపనాశనసంజ్ఞకే । తీర్థే య స్స్నాతి నియమా ద్భూధరేన్ద్రస్య మస్తకే ॥ ౨౩ ॥ కోటిజన్మార్జితైః పాపై ర్ముచ్యతే స నరోత్తమః । శృణు దేవి పరం గుహ్య

దేవతీర్థ మాహాత్మ్యమ్.

మనన్తాఖ్యే మహాగిరౌ ॥ ౨౪ ॥ * మద్దివ్యాలయవాయవ్యే శిఖరే గిరిగహ్వరే । దేవతీర్థ మితి ఖ్యాతం తటాక మతిశోభనమ్ ॥ ౨౫ ॥ తస్మి న్పుణ్యతమే దేవి స్నానకాలం వదామి తే । గురుపుష్యే వ్యతీపాతే సోమశ్రవణకే తథా ॥ ౨౬ ॥ దినేష్వేతేషు య స్స్నాతి తస్య పుణ్యఫలం శృణు । యాని కానీహ పాపాని జ్ఞానాజ్ఞానకృతాని చ ॥ ౨౭ ॥ తాని సర్వాణి నశ్యన్తి దేవతీర్థేఽతిపావనే । పుణ్యాన్యపి చ వర్ధన్తే దేవతీర్థనిమజ్జనాత్ ॥ ౨౮ ॥ దీర్ఘ మాయు రవాప్నోతి పుత్రపౌత్రై స్సమన్వితః । అన్తే స్వర్గం సమాసాద్య చేన్ద్రలోకే మహీయతే ॥ ౨౯ ॥ తద్దినేష్వన్నదో దేవి యావజ్జీవాన్నదో భవేత్ । ఇతి గుహ్యతమం దేవి ప్రోక్తం తుభ్యం వసున్ధరే ॥ ౩౦ ॥ శ్రుత్వాథ పృథివీదేవీ ప్రీతిప్రవణమానసా । ఇష్టాభి ర్వాగ్భి రతులం తుష్టావధరణీధరమ్ ॥ ౩౧ ॥ ధరణీ॥

ధరణీకృతవరాహస్తుతిః.

నమ స్తే దేవదేవేశ వరాహవదనాచ్యుత । క్షీరసాగరసఙ్కాశ వజ్రశృఙ్గ మహాభుజ ॥ ౩౨ ॥ ఉద్ధృతాస్మి త్వయా దేవ కల్పాదౌ సాగరామ్భసః । సహస్రబాహునా విష్ణో ధారయామి జగ న్త్యహమ్ ॥ ౩౩ ॥ అనేకదివ్యాభరణ యజ్ఞసూత్రవిరాజిత । అరుణారుణామ్బరధర దివ్యరత్న విభూషితఉద్యద్భానుప్రతీకాశ పాదపద్మ నమోనమః । బాలచన్ద్రాభదంష్ట్రాగ్రమహా

* మద్దివ్యాలయ వాయవ్యఇతి - ఇదానీం - మేరుశిఖ రాద్వరాహ భగవదాగమనస్యాత్రేతః పరమేవభావి త్వేపి పూర్వ పూర్వకల్ప తాదృశ భగవదాగమనని బన్ధనత త్తత్క్షేత్రాలయాది సమాఖ్యాసమారాధనాది విశేషవ్యవహారా అవి చ్ఛిన్నా ఏవ - శ్రీరామేణాస్మిన్ కల్పే సేతుబన్ధనాత్ప్రాగపి పూర్వకల్ప కృతతత్కార్యమూల సేతుతీర్థవ్యవహా రప్రసిద్ధివత్ అతో మద్దివ్యాలయవా యవ్యఇత్యుక్తిర్న దోషాయవరాహక్షేత్ర శ్రీవరాహభగవత్సన్నాదివ్య వహారప్రసిద్ధేస్సమ్భవాత్ అత ఏవహి వాసుదేవాలయో మహానితి గిరేర్వాసుదేవాలయత్వేన ప్రసిద్ధి సద్భావః ప్రాగ్దర్శితః.

బలపరాక్రమ ॥ ౮౫ ॥ దివ్యచన్దనలిప్తాఙ్గ తప్తకాఞ్చనకుణ్డల । ఇన్ద్రనీలమ
ణిద్యోతి హేమాఙ్గదవిభూషిత ॥ ౮౬ ॥ వజ్రదంష్ట్రాగ్రనిర్భిణ్ణ హిరణ్యాక్షమ
హాబల । పుణ్డరీకాభితామ్రాక్ష సామస్వనమనోహర ॥ ౮౭ ॥ శ్రుతిసీమన్తభూ
షాత్మన్ సర్వాత్మం శ్చారువిక్రమ । చతురాననశమ్భుభ్యాం వన్దితాయత
లోచన ॥ ౮౮ ॥ సర్వవిద్యామయాకార శబ్దాతీతనమో నమః ॥ ఆనన్దవిగ్రహా
నన్తస్త కాలకాలనమోనమః ॥౮౯॥ ఇతి స్తుత్వాఽచలాదేవీ వవన్దే పాదయో
ర్విభుమ్ । వన్దమానాం సముద్వీక్ష్య ప్రీత్యుత్ఫుల్లవిలోచనః ॥ ౯౦ ॥ ఉద్ధృత్య
ధరణీం దేవీ మాలిలిఙ్గేథ బాహుభిః । ఆఘ్రాయ ధరణీవక్త్రం వామాఙ్కే సన్ని
వేశ్య చ ॥ ౯౧ ॥ ఆరుహ్య గరుడేశానం జగామ వృషభాచలమ్ । మునీన్ద్రై

వరాహభగవతో ధరణ్యాసాకం శేషాచలాగమనమ్.

ర్నారదాద్యైశ్చ స్తూయమానో మహీపతిః ॥ ౯౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే
పశ్చిమే లోకపూజితే । తదాద్యాస్తే శ్రీవరాహోమునీన్ద్రై స్తత్ర పూజితః॥
౯౩ ॥ వైఘూసైర్మహాభాగై ర్బ్రహ్మతుల్యై ర్మహాత్మభిః ॥ వ్యాసః ॥ తద్దృ

అధ్యాయఫలశ్రుతిః.

ష్ట్వా నారదః సూత మునీనా ముక్తవాన్ పురా ॥ ౯౪ ॥ తదేత దహ మశ్రౌ
షం తత్ర వై మునిసంసది । యత్పృష్టోహం త్వయా సూత మాహాత్మ్యం ధ
రణీభృతామ్ ॥ ౯౫ ॥ మయా తూక్తం యథావద్ధి నారదాచ్చ పురా శ్రు
తమ్ । య ఇమం ధర్మసంవాద మావయోః సూత పావనమ్ ॥ ౯౬ ॥ పఠేద్వా
దేవపురతో బ్రాహ్మణానాం పురస్తథా । సర్వేషా మపి వర్ణానాం శృణ్వతాం
భక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౯౭ ॥ సప్రతిష్ఠా మవాప్నోతి పుత్రపౌత్రసమన్వితః । శృణ్వ
తా మపి సర్వేషాం యదిష్టం తద్భవిష్యతి ॥౯౮॥ సూతః॥ ఇతిమే భగవాన్వ్యా
సః ప్రోవాచ మునిసేవితః । యథా శ్రుతం మయాపూర్వం కృష్ణద్వైపాయనా
ద్గురోః ॥ ౯౯ ॥ తత్తథా సర్వ మేవాఽత్ర మయా వ్యుక్తం మునీశ్వరాః ।
శ్రుత్వా సూతవచ స్త్విత్థం తే ప్రీత మనసోఽభవన్ ॥ ౧౦౦ ॥ ఋషయః ॥
సూత త్వయోక్తం భువి పర్వతేషు పుణ్యేషు పుణ్యస్య మహీధరస్య । మాహా
త్మ్య మస్మాక మహీన్ద్ర నామ్నః పాపాహం మోక్షఫలప్రదాయకమ్ ॥౧౦౧॥
తతో వృషాద్రిం సమ్ప్రాప్య వరాహో ధరణీయుతః । కిముక్తవాన్ ధరణ్యై
స తన్నో బ్రూహి మహామతే ॥ ౧౦౨ ॥

ఇతి శ్రీవరాహపురాణే భూగోలోపాఖ్యానే ధరణీ వరాహ సంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే నారదస్య సుమేరుశిఖరస్థయజ్ఞవ
రాహదర్శనప్రాప్త్యాదికథనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

—•••◆ శ్రీవరాహ మన్త్రారాధనవిధిః. ◆•••—

శ్రీసూతః॥ శృణుధ్వం మునయ స్సర్వేకథాం పుణ్యాం పురాతనీమ్ * వైవస్వతేఽన్తరే పూర్వం కృతే పుణ్యతమే యుగే ॥ ౧ ॥ నారాయణాద్రౌ దేవేశం నివసన్తం శుమాపతిమ్ । వరాహరూపిణం దేవం ధరణీసఖిభి ర్వృతా ॥ ౨ ॥ ప్రణమ్య పరిపప్రచ్ఛ రక్తపద్మాయతేక్షణమ్ ॥ ధరణీ ॥ ఆరాధ్యః కేన మన్త్రేణ భవా న్ప్రీతో భవిష్యతి ॥ ౩ ॥ త న్మే వద త్వం దేవేశ యః ప్రియో భవత స్సదా । జపతాం సర్వసమ్పత్తి కారకం పుత్రపౌత్రదమ్ ॥ ౪ ॥ సార్వభౌమ్య ప్రదం చైవ కామినాం కామదం సదా । అన్తే య స్త్వత్పద ప్రాప్తిం దదాతి నియతాత్మనామ్ ॥ ౫ ॥ ఏవం భూతం వద ప్రీత్యా మయి వారాహ మానద॥ శ్రీసూతః ॥ ఇతి పృష్ట స్తయా భూమ్యా ప్రాహ ప్రీతిసితాననః ॥ ౬ ॥ శ్రీవరాహః ॥ శృణు దేవి పరం గుహ్యం సద్య స్సమ్పత్తికారకమ్ ॥ భూమిదం పుత్రదం గోప్య మప్రకాశ్యం కదాచన ॥ ౭ ॥ కిన్త్వశుశ్రూషవేవాచ్యం భక్తాయ నియతాత్మనే । * ఓం నమ శ్శ్రీవరాహాయ ధరణ్యుద్ధరణాయ చ ॥ ౮ ॥ వహ్నిజాయా సమాయుక్త స్సదా జప్యో ముముక్షుభిః । అయం మన్త్రో ధరా దేవి సర్వసిద్ధి ప్రదాయకః ॥ ౯ ॥ ఋషి స్సఙ్కర్షణః ప్రోక్తో దేవతా త్వహ మేవ హి । ఛన్దః పఙ్క్తి స్సమాఖ్యాతా శ్రీం బీజం సముదాహృతమ్ ॥ ౧౦ ॥ చతుర్లక్షం జపే న్మన్త్రం సద్గురో ర్లబ్ధ తన్మనుః । జుహుయాత్పాయసాన్నం వై క్షౌద్రసర్పి స్సమన్వితమ్ ॥ ౧౧ ॥ అథ ధ్యానం ప్రవక్ష్యామి మనశ్శుద్ధిప్రదాయకమ్ । శుద్ధస్ఫటిక శైలాభం రక్త పద్మదలేక్షణమ్ ॥ ౧౨ ॥ వరాహవదనం సౌమ్యం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ । శ్రీవత్సవక్షసం చక్రశఙ్ఖాభయకరామ్బుజమ్ ॥ ౧౩ ॥ వామోరుస్థితయా యుక్తం త్వయా మాం సాగరామ్బరే । రక్తపీతామ్బరధరం రక్తాభరణ భూషితమ్ ॥ ౧౪ ॥ శ్రీకూర్మపృష్ఠమధ్యస్థ శేషమూర్ధాబ్జసంస్థితమ్ । ఏవం ధ్యాత్వా జపేన్మన్త్రం సదాచాష్టోత్తరం శతమ్ ॥ ౧౫ ॥ సర్వా న్కామాన వాప్నోతి మోక్షం చాన్తే వ్రజే ద్ధ్రువమ్ । ప్రోక్తం మయా తే ధరణి యత్పృష్టోహం త్వయాఽనఘే ॥ ౧౬ ॥ అతః కి న్తే వ్యవసితం బ్రూహి

—•••◆ శ్రీవరాహమన్త్రేణధర్మాదీనాం స్వాభీష్టసిద్ధికథనమ్. ◆•••—

తద్విమలాననే ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏత చ్ఛ్రుత్వా తతో భూమిః పప్రచ్ఛ పున రేవతమ్ ॥ ౧౭ ॥ కేనై వానుష్ఠితం దేవ పురా ప్రాప్తం ఫలం చ కిమ్ । ఇతి పృష్టః పున ర్దేవ శ్శ్రీవరాహోఽబ్రవీదిదమ్ ॥ ౧౮ ॥ పురా కృతయుగే దేవి ధర్మో నామ మను ర్మహాన్ । బ్రహ్మణోఽముం మనుం లబ్ధ్వాజప్త్వాఽ

---

* వైవస్వతేఽన్తరే—వర్తమాన శ్వేతవరాహకల్పీయ వైవస్వతమన్వన్తరే పూర్వం— పుణ్యతమే కృతేయుగే—ప్రథమప్రవృత్త కృతయుగే.

స్మిన్ ధరణీధరే॥ ౧౯ ॥ మాం చ దృష్ట్వా వరం లబ్ధ్వా ప్రాప్తోఽభూన్నామకమ్పదమ్ । ఇన్ద్రోఽపి దుర్వాససశ్శాపాత్పురా భ్రష్టస్త్రివిష్టపాత్ ॥ ౨౦ ॥ అనేనేష్ట్వాఽత్ర మాం దేవి పునః ప్రాప్తస్త్రివిష్టపమ్ । అన్యేఽపి మునయో భూమే జప్త్వా ప్రాప్తాః పరాం గతిమ్ ॥ ౨౧॥ అనన్తః పన్నగాధీశో హ్యానుం లబ్ధ్వాఽథ కశ్యపాత్ । శ్వేతద్వీపే జపిత్వైవ బభూవ ధరణీధరః ॥ ౨౨ ॥ తస్మాజ్జప్యస్సదా చేహ మనుష్యైశ్చ ధరార్థిభిః ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽథ సుప్రీతా పునః ప్రాహ ధరాధరమ్ ॥ ౨౩ ॥ ధరణీ ॥ వేఙ్కటాఖ్యే మహాశైలే శ్రీనివాసో జగత్పతిః । కదా హ్యాయాతి దేవేశ శ్రీభూమిసహితోఽమలః ॥ కథం కల్పాన్తరస్థాయీ భవిష్యతి జనార్దనః । ఏతద్బ్రూహి వరాహాత్మన్మహత్కౌతూహలం మమ ॥ ౨౫ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోలోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవరాహమన్త్రారాధనవిధ్యాదికథనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

అగస్త్యప్రార్థనయా భగవతస్సర్వజనదృగ్గోచరత్వకథనమ్.

శ్రీవరాహః॥ హన్త తే కథయిష్యామి పురావృత్తం వరాననే । శృణు పుణ్యం మహాదేవి * స భవిష్యం సహోత్తరమ్ ॥ ౧ ॥ వైవస్వతేఽన్తరే దేవి § పూర్వే కృతయుగేఽన్తరే । వాయోస్తపో మహద్దృష్ట్వా శ్రీభూమిసహితోఽనఘే ॥ ౨ ॥ ఆగచ్ఛచ్ఛ్రీనివాసశ్చ స్వామిపుష్కరిణీతటే । దక్షిణేఽస్మిన్పుణ్యతమే విమానే నన్దసంజ్ఞితే ॥ ౩ ॥ వసిష్యతి చ శ్రీకాన్తో వాయోః ప్రియకరో హరిః । తదారభ్య హృషీకేశస్సేనాన్యారాధితోఽనిశమ్ ॥ ఆకల్పాన్తమదృశ్యోఽస్మిన్విమానేఽసౌ వసిష్యతి ॥ ధరణీ ॥ అదృశ్యో భగవాన్మర్త్యైః కథం దృశ్యో భవిష్యతి ॥ ౫ ॥ శ్రీనివాసోఽపి దేవేశో భవద్దక్షిణపార్శ్వగః । ఏతద్వద సురాధీశ జనైరారాధ్యతే కథమ్ ॥ ౬ ॥ శ్రీవరా

---

* సభవిష్యం - అస్మిన్కల్పే వర్తిష్యమాణవృత్తాన్తసహితం - సహోత్తరం - ఇతఉత్తరస్మిన్నపి కల్పే వర్తిష్యమాణవృత్తాన్తసహితం - పురావృత్తం - పూర్వకల్పే నిర్వృత్తం చరిత్రం - కథయిష్యామి-అయంభావః-లోకరక్షార్థం భువనమధ్యే భగవదావిర్భావాదిరూపచరిత్రస్య ప్రతికల్పమేకరూపతయా వృత్తవర్తమానవర్తిష్యమాణకల్పవృత్తాన్తేష్వేకతరాభిధానే తస్మిన్నేవాన్తర్భూతమితరత్తత్సరూపతయైవోన్నేతుం శక్యమితి

§ పూర్వే వైవస్వతేఽన్తరే - పూర్వకల్పీయవైవస్వతమన్వన్తరే-కృతయుగేఽన్తరే - ఆదిమకృతయుగకాలే - పూర్వకల్పవైవస్వతమన్వన్తరవృత్తాన్తమభిధాయైతత్కల్పవైవస్వతమన్వన్తరేఽపి తథావిధవృత్తాన్తస్య భావిత్వమభిధీయతే వరాహభగవతా ధరణీం ప్రతి.

హాః ॥ అగస్త్యోఽస్మిన్ త్వసమాసాద్య *పురా దేవం సనాతనమ్ । ఆరాధ్య
శాబ్దం స్తం ప్రీణయిత్వా పునః పునః ॥౭॥యయాచే తత్ర సాన్నిధ్యం భ
శ్యో భవత్వితి । ఏవ ముక్తో హృషీకేశ శ్శ్రీభూమిసహితోఽధరే ॥ ౮ ॥
వాన్॥ అహం దృశ్యో భవిష్యామి త్వత్కృతే సర్వదేహినామ్ । ఏతద్వ
దేవస్థే న దృశ్యం స్యాత్కదాచన ॥ ౯ ॥ ఆకల్పాన్తం మునీన్ద్రాస్మిన్
ఉహం నాత్రసంశయః । ముని స్తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రీతః ప్రాయాత్
శ్రమమ్ ॥౧౦॥ తత శ్చతుర్భుజో దేవ స్సద్భృశ్యోఽభూ న్నరాదిభిః ।
మునిచి త్తేఽస్మిన్నా † సితా చ తథోత్తరమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఆరాధ్యమా
న్దేన వాయునా సేవిత స్సదా । ఏవం గతే మహాకాలే చతుర్యుగసమ

——◆ మిత్రవర్మణ ఆకాశరాజాఖ్య సుతోత్పత్తికథనమ్. ◆——

అష్టావింశతి మే జాతే ద్వాపరాన్తే వసున్ధరే । యుద్ధే చ భారతేఽతీ
సతి యుగే తథా ॥ ౧౩ ॥ విక్రమార్కాదయో భూపా శ్శకా శ్చ
స్తథా । గమిష్యన్తి స్వర్గలోకం మా మజ్ఞాత్వా వరాననే ॥ ౧౪
స్సోమ కులోద్భూతో మిత్రవర్మా మహారథః । తుణ్డీర మణ్డలే రాజా
యణ పురే వసన్ ॥ ౧౫ ॥ ‡ భవిష్యతి వరారోహే మహాభాగోఽద
హాన్ । తస్మిఞ్ఛా సతి భూలోకం ధర్మేణ పృథివీపతౌ ॥ ౧౬ ॥ అకృ
పృథివీ సర్వసస్య విభూషణా । నిరీతికోఽభవ త్సర్వో జనో ధర్మ సమ
౧౭ ॥ తస్య పత్నీ సమభవత్పాణ్డ్య కన్యా మనోరమా । తస్యాం జ
త్తంసో వియన్నామా సుతోఽస్య వై ॥ ౧౮ ॥ తస్య పత్నీ
నామ్నాఽసీచ్ఛుకవంశజా । తస్మి న్రాజ్యం వినిక్షిప్య మిత్రవర్మా నృపో
౧౯ ॥ యయౌ తపో వనం పుణ్యం వేఙ్కటాద్రే స్సమీపతః । ఆకా

——◆ ధరణీతలా త్పద్మావత్యుత్పత్తిక్రమః ◆——

తు మహారాజాఽభూ త్సార్వభౌమకః ॥ ౨౦ ॥ ఏక దారవ్రతో
ణీ స క్తచేతనః । యజ్ఞార్థం శోధయామాస భువ మారణి తీరతః
కాఞ్చనేన హాలేనైవ కృష్యమాణే ధరాతలే । బీజముష్టిం వికిరత
కన్యా ధరోద్గతా ॥ ౨౨ ॥ పద్మశయ్యా గతా రమ్యా సర్వలక్షణ
తప్త జామ్బూనద మయీ పుత్రికేవ విరాజతీ ॥ ౨౩ ॥ తాం

* పూర్వకల్పే

† ఆసితాచతథోత్తరమితి పూర్వకల్పా గస్త్యవృత్తాన్తతుల్యాగస్త్యవృత్తాన్త
కల్పేభావిత్వముచ్యతే

‡ భవిష్యతీత్యాద్యర్థం—ఏతత్కల్ప భావివృత్తాంతపరం - తస్మిఞ్ఛా సతీత
గ్రన్థః పూర్వకల్పవృత్తాన్తపరః - తస్మిన్ - ఉక్తరాజ సమాననామని పృథివీప
కల్పియ నృపే ధర్మేణ భూలోకంశాసతి సతీత్యర్థో బోధ్యః.

మహీం పాతో విస్మయో త్ఫుల్ల లోచనః । ఆదాయ తనయాం చేయం మమైవేతి పునః పునః ॥ ౨౪ ॥ జహర్ష మన్త్రిభిశ్చైవం ప్రాహ వాగశరీరిణీ । సన్తానమైవ తనయాం వర్ధయస్వ సులోచనామ్ ॥ ౨౫ ॥ తతః ప్రీత మనా రాజా స్వపురం ప్రవివేశ హ । ఆహూయ ధరణీం దేవి మిదమాహ మహీపతిః । ౨౬ ॥ దేవదత్తా మిమాం పశ్య భూతలా దుత్థితాం మమ । ఆభ్యాం తవపుత్రాభ్యాం పుత్రీయం భవితా ధ్రువమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ దేవ్యై హస్తే ప్రీత్యా వియన్నృపః । తస్యాం గృహం ప్రవిష్టాయాం ధరణీ గర్భమాదధౌ ॥ ౨౮ ॥ వియన్నృపశ్చసుప్రీతోపిత్యస్నిగ్ధవిలోచనాం । స్వయంచ ఫలితానుభ్యాలతాసాన్తానికీవమే ॥ ౨౯ ॥ అథ సాధరణీ

— ఆకాశరాజస్యధరణ్యాంత్వత్పులవసుదానాఖ్యసుతోత్పత్తిక్రమః. —

దేవీ కమలలోచనా । సుప్రశస్తేముహూర్తే చసర్వోచ్చసంస్థేషుపఞ్చసు ॥౩౦॥ గ్రహేష్వనుకూలేషు ... మేషస్థేచరవికరే । దేవదున్దుభయో నేదుఃపుష్పవృష్టిర్గ్రహా ... ॥ ౩౧ ॥ వవౌ వాయుస్సుఖస్పర్శ స్తస్మిన్దినసేతదా । పుత్రసూతి ... ను ప్రీతః పుత్రజన్మని ॥ ౩౨॥ సర్వస్వదానమకరోచ్ఛత్రచామర ... । ... కోటిదానఞ్చవృషభాణాంశతాధికమ్ ॥ ౩౩ ॥ దివసేద్వాదశే పుణ్యే ... । వకారనామధేయఞ్చ వసుదానఇతిస్వయమ్ ॥ ౩౪ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఆకాశతనయో దేవి వసుదానో మనోరమః । వవృధే ... ఇవోడురాట్ ॥ ౩౫ ॥ ఉపనీతోవినీతోఽసౌ గురుభిర్బ్రహ్మపారగైః । పితురస్త్రాణిశస్త్రాణి మన్త్రతోస్యశిక్షయత్ ॥ ౩౬ ॥ ... సాఙ్గో పాఙ్గ మధీతవాన్ । పితా తేనాతిబలినా దురాధర్షః ... అభూత్ ॥ ౩౭ ॥ ఆకాశ ఇవ నిష్పఙ్కో గ్రీష్మే భానుమతా యుతః । ... ఇవ మధ్యాహ్నే దుస్సహో దుర్నిరీక్షకః ॥ ౩౮ ॥ *

ఇతి శ్రీ వారాహపురాణే భూగోలోపాఖ్యానే ధరణీవరాహ సంవాదే శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే అగస్త్యప్రార్థనయా భగవత స్సర్వజన దృగ్గోచరత్వాదికథనంనామ తృతీయోధ్యాయః.

— ఉద్యానవాసిన్యాగపద్మావత్యాస్సమీపమ్ప్రతి నారదాగమనమ్ —

ధరణీ ॥ ఉక్తం భగవతా తస్య వియత్పుత్రస్య నామ చ । అయోనిజాయా స్తత్పుత్ర్యాః కిం నామ చ తదా కరోత్ ॥ ౧ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ శ్రీ వరాహో జగత్పతిః ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఆకాశరాజో మతిమాంస్తాం దృష్ట్వా కమలేశయామ్ ॥ ౨ ॥ పద్మినీ తి చ నామ్నా వై చకార వసుధా సుతామ్ । తాంతు యౌవన సమ్పన్నాం సఖిభిః పరివారితామ్ ॥ ౩ ॥ ఆరామే విహరన్తీఞ్చ శుకకోకిల నాదితే । యదృచ్ఛయాఽగ

తస్తత్ర నారదో మునిసత్తమః ॥ ౪ ॥ వనలక్ష్మీ మివాలోక్య విస్మయాది
మబ్రవీత్ ॥ నారదః ॥ కాసి కస్య సుతా భీరు హస్తం దర్శయ మే తవ ॥౫
ఇత్యుక్తా సా సుచార్వఙ్గీ స్వాత్మానం మునయేఽబ్రవీత్ । వియద్రాజసుతా
స్మాక లక్షణాని వదస్వమే ॥ ౬ ॥ ఇత్యుక్త స్తతయా ప్రాహనారదోముని

నారదోదీరితపద్మావతీశరీరసులక్షణాని.

త్తమః ॥ నారదః ॥ శృణుత్వం చారువదనే లక్షణాని వదామి తే ॥ ౭ ॥ పాద
ప్రతిష్ఠితౌ సుభ్రు రక్త పద్మ దలాన్వితౌ । పాదాఙ్గుల్యస్సమారక్తా రక్తతు
నఖాన్వితాః ॥ ౮ ॥ గుల్ఫౌ గూఢౌ సమావేతౌ జఙ్ఘే చారోమ శేశుభే । జా
నీసమసుస్నిగ్ధే సమా వూరూ క్ర మాదురూ ॥ ౯ ॥ నితమ్బౌ పృథులౌపీన
జఘనంచి త్త్యమేవహి । నాభిర్గణ్డలవాన్నిమ్నః పార్శ్వౌ తేమే చకావుభౌ
౧౦ ॥ త్రివలీలలితం మధ్యం రోమరాజి విరాజితమ్ ॥ స్తనౌపీనౌఘనౌస్నిగ్
వున్నతౌ మగ్నచూచుకౌ ॥ ౧౧ ॥ కరౌతే రక్తపద్మాభౌ పద్మరేఖా సమ
తౌ । సుసూక్ష్మే రక్త సత్పర్వనిరన్త రసమాఙ్గులీ ॥ ౧౨ ॥ శుకతుణ్డసమ
కార నఖప ఙ్క్తి విరాజితౌ । దీర్ఘాచకోమలౌభద్రే భుజౌతే పుష్పదణ్డవత్ ॥౧
వృష్టస్తే వేదివద్భాతివిలగ్న మృజుమధ్యమమ్ । కణ్ఠస్తురక్తదీర్ఘశ్చ స్కన్ధౌచా
నతౌశుభే ॥ ౧౪ ॥ ముఖం ప్రసన్నం సతతమకలఙ్కశశిప్రభమ్ । కపోలౌ
నకాదర్శసదృశౌకుణ్డలోజ్జ్వలౌ ॥ ౧౫ ॥ తిలపుష్పసమాకారా నాసికా తేశు
ననే । అకలఙ్కాష్టమీచన్ద్ర సదృశోఽతిమనోహరః ॥ ౧౬ ॥ దృశ్యతేఽయ
లలాట స్తేనీలాలకసుశోభితః। మూర్ధా తేసమవృత్తశ్చ స్నిగ్ధాయతకచాన్వితః॥౧
స్మితసంశోభిదశనం బిమ్బాధరసమన్వితమ్ । ముఖం తేవిష్ణుయోగ్యం స్యాదితి
ధీయ తేమతిః ॥ ౧౮ ॥ నాభి స్తేదక్షిణావర్త ఆవర్తఇవగాఙ్గజః । త్వంహి
రాబ్ధిసమ్భూతా లక్ష్మీరివహిదృశ్యసే ॥ ౧౯ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యుక్త్వాపు
తస్తాభిర్నారదోఽన్తర్దధేతదా । ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽథతత్సఖ్య స్తామూచుఃపద్మి
సఖీమ్ ॥ ౨౦ ॥ వనంగచ్ఛామపుష్పార్థంవసన్తస్సముపాగతః । కర్ణికా

పద్మావత్యాస్స్వసఖీభిస్సాకంపుష్పాటవీగమనమ్.

శ్చ చూతాశ్చ చమ్పకాః పారిభద్రకాః ॥ ౨౧ ॥ పాలాశాః పాటలాః
న్దారక్తా శోకాశ్చ పుష్పితాః । పద్మిన్య స్సిన్ధువారాశ్చ మాలత్యో యూ
కాలతాః ॥ ౨౨ ॥ కహ్లార కరవీరాశ్చ సఙ్ఘర్షాదివపుష్పితాః । పుష్ప
చయనం కుర్మో వనేస్మిన్నత్ర మనోహరే ॥ ౨౩॥ ఇత్యుక్త్వా తావనం జగ్ము
కాశ తనయా యుతాః । పుష్పాణ్యాహరమాణాస్తు విచరన్త్య స్తత స్తతః
౨౪ ॥ కఞ్చిద్గజేన్ద్రం దదృశు శ్శుభ్రదన్తద్వయోజ్జ్వలమ్ । గణ్డాభి త్తితలోద
తి మదధారాద్వయాకులమ్ ॥ ౨౫ ॥ ఉన్నతం కరిణీయూథై స్సమ

తం రజోజ్జ్వలమ్ । ఫూత్కారి పుష్కరప్రోద్య చ్ఛీకరాపూరితాననమ్ ॥
దృష్ట్వా చోద్విగ్నహృదయా వనస్పతి ముపాశ్రితాః । ఏతస్మి న్నన్తరే చాశు

మృగయార్థంపుష్పాటవీమ్ప్రతిశ్రీనివాసాగమనమ్.

దదృశు ర్హయ ముత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ అకళఙ్కేన్దుధవళం జామ్బూనదపరిష్కృ
తమ్ । స్ఫురద్విద్యుల్లతాయుక్త శరన్మేఘ మివోన్నతమ్ ॥ ౨౮ ॥ తస్మిం స్తు
పురుషం కృష్ణం మదనాకారవర్చసమ్ । పుణ్డరీకదళాకార కర్ణాన్తాయతలోచ
నమ్ ॥ ౨౯ ॥ సుసూక్ష్మక్షౌమసంవీత నీలచూళికయోజ్జ్వలమ్ । పద్మరాగమణి
ద్యోతి స్ఫురత్కుణ్డలమణ్డితమ్ ॥ ౩౦ ॥ సువర్ణరత్ననిచితశార్ఙ్గదివ్యధనుర్ధరమ్ ।
అపరేణకరేణైవ వహన్తం కాఞ్చనం శరమ్ ॥ ౩౧ ॥ పీతకఞ్చుకసంవీత కటి
దేశం సుమధ్యమమ్ । రత్నకఙ్కణకేయూర కటిసూత్ర విరాజితమ్ ॥ ౩౨ ॥
విశాలవక్షస్సంశోభిదక్షిణావ రసంయుతమ్ । స్వర్ణయజ్ఞోపవీతేన స్ఫురత్స్కన్ధం
మనోహరమ్ ॥ ౩౩ ॥ ఈహామృగం సముద్దిశ్య మహావేగా దనుద్రుతమ్ । తం
దృష్ట్వా విస్మితా నార్య స్సస్మితా స్తస్థు రత్ర వై ॥ ౩౪ ॥ తం దృష్ట్వా హయ
మారూఢం గజేన్ద్రో నమ్రమస్తకః । తుణ్డ ముద్ధృత్య గర్జ న్నేవ వినివృత్య
యయౌ వనమ్ ॥ ౩౫ ॥ తస్మి న్గతే గజే తత్ర హయారూఢ స్సమాయయౌ ।
ఈహామృగం విచిన్వానః పుష్పలావీ సమీపతః॥ ౩౬॥ తా స్సమేత్య చోవాచ

భగవతః కన్యకానా ఞ్చాన్యోన్యసంవాదః.

తురగోపరిసంస్థితః । అత్రాగతో మృగః కశ్చి దీహామృగ ఇతీరితః ॥ ౩౭ ॥
దృష్టో వా భవతీభి స్స బ్రూత మే కన్యకా ఇతి ॥ శ్రీవరాహః ॥ ప్రత్యూచు
స్తా స్తు తం కన్యా దృష్టోఽస్మాభి ర్నకశ్చన ॥ ౩౮ ॥ కిమర్థ మాగతోఽస్మాకం
వనం వరధనుర్ధరః । అత్రావధ్యా మృగా స్సర్వే వర్తమానా నిషాదప ॥౩౯ ॥
ఆశు గచ్ఛ వనా దస్మా దాకాశాత్మజపాలితాత్ । ఇతి తాసాం వచ శ్శ్రుత్వా
హయా దవరురోహ సః ॥ కా స్తు యూయ మియం చాపి కనకామ్బుజ సన్ని
భా । సుభగా చారు సర్వాఙ్గీ పీనోన్నతపయోధరా ॥ ౪౧ ॥ బ్రూత
మేఽహం గమిష్యామి శ్రుత్వా స్వస్యాఽలయం గిరిమ్ । ఇతి తస్య వచ
శ్శ్రుత్వా ధరణ్యాత్మజయేరితా ॥ ౪౨ ॥ సఖీ పద్మావతీ ప్రాహ నిషాదం
పర్వతాలయమ్ । ఆకాశరాజతనయా వసుధాతలసమ్భవా ॥ ౪౩ ॥ అస్మాకం
నాయికా శూరపద్మినీ నామ నామతః । బ్రూహి త్వం సుభగాకార కిన్నా
మా కస్య వా సుతః ॥ ౪౪ ॥ జాతిః కా కుత్ర తే వాసః కిమర్థం త్వ మిహా
గతః। ఇతి పృష్ట స్స తాః ప్రాహ మన్దస్మితముఖామ్బుజః ॥ ౪౫ ॥ దివాకర
కులం ప్రాహు రస్మాక స్తు పురా విదః । యస్య నామాన్య నన్తాని పావనాని
మనీషిణామ్ ॥ ౪౬ ॥ వర్ణతో నామత శ్చాపి కృష్ణం ప్రాహు స్తపస్వినః ।

బ్రహ్మాద్విషాం సురారీణాం యస్య చక్రం భయావహమ్ ॥ ४८ ॥ యు
ధ్వనిం శ్రుత్వా మోహమీయుర్హి వైరిణః । యస్యైవ ధనుష
ధను ర్దైవా మరేష్వపి ॥४९॥ తం మాం వీరపతిం ప్రాహు ర్వేఙ్క
నివాసినమ్ । తస్మా దద్రితటాత్సోహం నిషాదై రనుగై ర్వృతః ॥
మృగయార్థం హయారూఢో యుష్మాకం వన మాగతః । మయా ప్యన
కశ్చి న్మృగో వాయుగతి ర్యయా ॥ ౫౦ ॥ త మదృష్ట్వా వనం పశ్య
వాం త్సుభగా మిమామ్ । కామా దిహాగతోఽహం వో మయా కిం
తే త్ప్రియమ్ ॥ ౫౧ ॥ ఇతి కృష్ణవచ శ్శ్రుత్వా క్రుద్ధా స్తాః పున రబ్రు
ఆకాశరాజో దృష్ట్వా త్వాం కృత్వా నిగళబన్ధనమ్ ॥ ౫౨ ॥ యావ న్న
తావ త్త్వం గచ్ఛ శీఘ్రం స్వ మాలయమ్ । తర్జిత స్తాభి రేవం స
మారుహ్య శీఘ్రగమ్ ॥ ౫౩ ॥ యుక్త స్స్వానుచరై స్సర్వై ర
ద్రుతతరం గిరిమ్ ॥ ౫౪ ॥

ఇతి శ్రీవరాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసం-
వాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - ఉద్యానవాసిన్యాః
పద్మావత్యా స్సమీపమ్ప్రతి నారదాగమన శ్రీశ్రీనివాస
మృగయాదివర్ణనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

పద్మావతీదర్శనేన శ్రీనివాసస్య మోహప్రాప్తిః.

శ్రీవరాహః ॥ సమ్ప్రాప్య స్వాలయం దివ్య మవతీర్య హయో
త్తమాత్ । విసృజ్య స్వానుగాన్ సర్వా న్దేవా న్నైరాంతరూపకాన్ ॥
విశ్రమధ్వ మితి ప్రోచ్య వివేశ మణిమణ్డపమ్ । ఆరుహ్య మణిసోపానం
కక్ష్యా అతీత్య చ ॥ ౨ ॥ ముక్తాగృహం సమాసాద్య తస్మి న్డోలాం
శుభే । నవరత్నమయే మఞ్చే సంవివేశా ఽవశో హరిః ॥ ౩ ॥ సంస్మరన్
గర్భాఽభాం తా మేవా యతలోచనామ్ । తనుమధ్యాం పీనకుచాం మన్ద
ముఖామ్బుజామ్ ॥ ४ ॥ క్షీరాబ్ధితనయా మేవ మేనె పద్మోద్భవాం శుభాం
తస్యాంగతమనా దేవ శ్శ్రీనివాసో ముమోహ చ ॥ ౫ ॥ తతో మధ్యా

ముహ్యమానం శ్రీనివాసమ్ప్రతి వకుళమాలికోక్తిః.

సమయే కృత్వా ఽన్నం దివ్య ముత్తమమ్ । సూపదంశం సుగన్ధం చ దేవ
మతిశోభనమ్ ॥ ౬ ॥ శుద్ధాన్నం పాయసాన్నం చ గౌడం ముద్గాన్న
చ । కృత్వా పఞ్చవిధాఽపూపాన్ పూరికా వటకా నపి ॥ ౭ ॥ దేవం ద్ర
యయా శీఘ్రం సఖి వకుళమాలికా । పద్మావతీ పద్మపత్రా చిత్ర రేఖా
న్వితా ॥ ౮ ॥ నివేశ్య ద్వారి దేవస్య తా స్సర్వాః ప్రమదోత్తమాః । వి

౩౦ ॥ సఖీభి రనురూపాభి ర్వనే పుష్పాణి చిన్వతీ । మృగయా మటతా త
త్ర మయా దృష్టా మనోరమా ॥ ౩౧ ॥ తస్యా రూపం మయా వక్తుం న శ
క్యం శతహాయనైః । లక్ష్మ్యేవ చ తయా మేఽద్య సఙ్గమో భవితా యది ॥
౩౨ ॥ ప్రాణా స్థిరా భవిష్యన్తి సత్య మిత్యవధారయ । త్వం తత్ర గత్వా

వియద్రాజపురమ్ప్రతి వకుళమాలికాగమనమ్.

తాం కన్యాం దృష్ట్వా వకుళమాలికే ॥ ౩౩ ॥ జానీహి రూపలావణ్యా దియం
యోగ్యేతి చాస్య వై । అనవద్యా విశాలాక్షీ పద్మే న్దీవరలోచనా ॥ ౩౪ ॥
ఇత్యుక్త్వా మోహ మాపన్నం తం ప్రాహ వకుళా పునః । ఇతో గచ్ఛామి
దేవేశ మనోజ్ఞా తవ యత్ర సా ॥ ౩౫ ॥ మార్గం వద రమాధీశ గమిష్యే
యేన తాంప్రతి । ఏవ ముక్తో రమాధీశ స్తా మ్ప్రాహ వకుళస్రజమ్ ॥౩౬॥
ఇతో గచ్ఛ మహాభాగే శ్రీనృసింహగుహాయతః। తన్మార్గేణా వతీర్యా స్మా ద్భూ
ధరేన్ద్రా న్మనోరమాత్ ॥ ౩౭ ॥ అగస్త్యాశ్రమ మాసాద్య దృష్ట్వా లిఙ్గం తద
ర్చితమ్ । అగస్త్యేశ ఇతి ఖ్యాతం సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౩౮ ॥ తీరేణైవ తతో
గచ్ఛ శుకబ్రహ్మఋషే ర్వనమ్ । పశ్యన్తీ స్వర్ణముఖరీం తత్ర కల్లోలమాలి
నీమ్ ॥ ౩౯ ॥ తత్ర పద్మసరో నామ పావనం పద్మసంయుతమ్ । తత్ర స్నా
త్వాఽథ తత్తీరే తపన్తం మునిసత్తమమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఛాయాశుకం నమస్కృ
త్య కృష్ణ ఇవ బల సంయుతమ్ । ఆరాధ్యమానం మునినా శుకేన సతతం
శుభే ॥ ౪౧ ॥ ఇన్ద్రనీలమణిశ్యామం పీతనిర్మలవాససమ్ । తీర్థయాత్రాం గమి
ష్యన్తం బలభద్రం సితాకృతిమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఉపాసయన్తం మన్త్రాణి ముక్తాన్వి
తకరద్వయమ్ । ఉద్యన్తం పాదుకాయుక్తం బలభద్రం ప్రణమ్య చ ॥ ౪౩ ॥
ఆదాయ స్వర్ణకమలం సరసో ఽస్మా ద్వరాననే । తీర్త్వా సువర్ణముఖరీం వనా
న్యుపవనాని చ ॥ ౪౪ ॥ అరణీతీర మాసాద్య విశ్రమ్య చ వనాన్తరే। నారా
యణపురీం దృష్ట్వా విస్మయ ఇవ గమిష్యసి ॥ ౪౫ ॥ తస్యా శ్చోపవనే వృక్షా
న్పుష్పాఢ్యా న్ఫలసంయుతాన్ । పనసామ్రశిరీషాం శ్చ కున్దతిన్దుకపాటలాన్॥
౪౬ ॥ పున్నాగనాగవరుణ రసాలాఙ్కోలచమ్పకాన్ । వకుళా మలకాన్ త్సా
లాం స్తాలహిన్తాలపద్మకాన్ ॥ ౪౭ ॥ జమ్బూనిమ్బకదమ్బై లాపిప్పలీమధుకా
ర్జునాన్ । ప్రియఙ్గుహిఙ్గుఖర్జూర మాలూరాశోక లోధ్రకాన్ ॥ ౪౮ ॥ అశ్వ
త్థోదుమ్బరప్లక్ష బదరీభూర్జకీచకాన్। చిఞ్చా కిం శుకమన్దార శాల్మలీబీజ పూర
కాన్ ॥ ౪౯ ॥ పూగనారఙ్గలికుచ నారికేళ వనాకులాన్। మల్లికామాలతీకున్ద
యూథికా కేతకీయుతాన్॥౫౦॥ కరవీరాబ్జసమ్పన్నా న్నాజరమ్భావిరాజితాన్।
మయూరకీరగరుడ శుకసారససఙ్కులాన్ ॥ ౫౧ ॥ భృఙ్గఝఙ్కారనిబిడా న్నా
రామా న్సుమనోహరాన్ । పశ్యన్తీ పరమం హర్ష మవాప్య చ నదీతటే॥
౫౨ ॥ గత్వా పుష్పోత్తరే మార్గే పురీ మిన్ద్రపురీసమామ్ । గఙ్గయే వావృ

తాం నిత్యం సరితా ఽరణినామయా ॥౫౩॥ ఆకాశరాజనగరీం గత్వా తత్రో
చితం కురు ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యాదిశ్య సురాధీశ స్సఖీం తాం వకుళాభిధామ్॥
౫౪ ॥ విసృజ్య శయనే శుభ్రే స శిశ్యే శ్రీసమన్వితః । ప్రణమ్య దేవదేవేశం
సఖీ వకుళిమాలికా ॥ ౫౫ ॥ గుఞ్జామణిసమాకారం రక్తాశ్వ మధిరుహ్య సా ।
యథోక్తమార్గేణ యయా పశ్యన్తీ వివిధా న్మృగాన్ ॥ ౫౬ ॥ మత్తేభాన్
పర్వతాకారా ఞ్ఛ్వేతదన్తవిభూషితాన్ । కరిణీయూథసహితా న్జలదాదానత
త్పరాన్ ॥౫౭॥ సింహాఞ్ఛ్వేతఘనప్రఖ్యాన్ త్సింహీయూథై రనుద్రుతాన్।
శార్దూలర్క్షాంశ్చ ఖడ్గాంశ్చ శరభా న్గవయా న్మృగాన్ ॥ ౫౮॥ కృష్ణసారాం
శ్చ గోమాయూ ఞ్ఛశాంశ్చ ప్రియకా నపి । సారసాంశ్చ మయూరాంశ్చ
మార్జారాన్ వనగోచరాన్ ॥ ౫౯ ॥ వృకాం శ్చ్ఛుకాన్ తూన్కరాంశ్చ సు
వాచః పక్షిణ స్తథా । పశ్యన్తీ వివిధాకారాం స్తుష్యన్తీ చ ముహుర్ముహుః॥
౬౦ ॥ ఆససాదా ఽరణీతీరం పశ్చిమం పాదపాకులమ్ । అవతీర్యా రుణా దశ్వా
దగస్త్యేశసమీపతః ॥ ౬౧ ॥ దృష్ట్వా ఽగస్త్యేశ్వరం లిఙ్గ మగస్త్యేన సుపూ
జితం । తత్ర స్నాత్వా చ పీత్వా చ విశశ్రామ నదీతటే ॥ ౬౨ ॥ తత్రా

దివ్యోద్యానస్థపద్మావతీసఖీః ప్రతి వకుళమాలికోక్తిః.

గతా రాజగృహా ద్యోషితో దేవసన్నిభాః । సఖీః పద్మాలయా యా స్తా దృ
ష్ట్వా వకుళమాలికా ॥ ౬౩ ॥ గత్వా సమీపం తాసాం సా కింవద న్తీం స్స
పృచ్ఛతి । వకుళమాలికా ॥ కా యూయం యోషితో బ్రూత విచిత్రాభర
ణస్రజః ॥ ౬౪ ॥ కుత స్సమాగతా వ్యత్ర కిం కార్యం వో ఽమలాననాః ॥
తా స్తు తస్యా వచ శ్శ్రుత్వా స్మితపూర్వ మథా బ్రువన్ ॥ ౬౫ ॥ శ్రుణు
ష్వ వహితా దేవి వయం వక్ష్యామహే ఽధునా ॥ ౬౬ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే పద్మావతీదర్శనేన శ్రీనివాసస్య మో
హప్రాప్త్యాదికథనం నామ పఞ్చమోఽధ్యాయః.

వకుళమాలికాం ప్రతి సఖీవినివేదితపద్మావత్యుదన్తః.

యోషితః ॥ వయ మాకాశరాజస్య శుద్ధాన్తనిలయా స్త్రియః। సఖ్యః
పద్మాలయా యా వై దుహితు ర్వసుధాపతేః ॥ ౧ ॥ రాజపుత్రీం పురస్కృత్య
గతాః పూర్వం వనాన్తరమ్ । కుర్వన్త్యః పుష్పాపచయం రాజపుత్ర్యర్థ మా
కులాః ॥ ౨ ॥ వృక్షమూలే సమాసీనా స్తత్ర పశ్యామ పూరుషమ్ । ఇన్ద్రనీ
లశిలాశ్యామ మిన్దిరామన్దిరోరసమ్ ॥ ౩ ॥ ఈషత్స్మితముఖం చారు పీనదీర్ఘభు
జద్వయమ్। మృష్టపీతామ్బరం హేమ బాణబాణాసనోజ్జ్వలమ్ ॥ ౪ ॥ సువర్ణమ

కుటం హారకేయూరాదివిభూషితమ్ । తం తు పద్మాలయా దృష్ట్వా సఖీ కమలలోచనమ్ ॥ ౫ ॥ ద్రుతహేమనిభాకారా పశ్య పశ్యేతి సా ఽబ్రవీత్ । పశ్యన్తీనాం తదా ఽస్మాకం గతో ఽన్తర్ధానమాశు సః ॥ ౬ ॥ సా సఖీ మూర్ఛితా ఽస్మాభి ర్నీతా రాజగృహం తతః । దృష్ట్వా ఽవస్థాం నృపః పుత్రీ మపృచ్ఛ

—పద్మావతీ ముద్దిశ్య దైవజ్ఞమ్ప్రతి వియద్రాజకృతప్రశ్నాదికమ్.—

ద్దైవచిన్తకమ్ ॥ ౭ ॥ వద విప్రేన్ద్ర పుత్ర్యా మే గ్రహచారఫలం మునే । బృహస్పతిసమో విప్రో విచార్యాత్మనిఖేచరాన్ ॥౮॥ అనుకూలా గ్రహా స్సర్వే తవ పుత్ర్యా నృపోత్తమ। కి న్తు నిత్యగ్రహఫలం కించి ద్బ్రూహి హితకరం నృప ॥ ౯ ॥ త ము వాచ పున ర్ధీమా న్ప్రశ్నకాలం విచార్య చ । ఛాయాం గుణిత్వా లగ్నం చ ఫలాని చ విచార్య చ ॥ లగ్నే లగ్నాధిప శ్చన్ద్రః కేన్ద్రే చైవ బృహస్పతిః । నిద్రాతి దినపక్షీ తు ప్రశ్నపక్షీ తు రాజ్యగః ॥ ౧౧ ॥ శృణు రాజ న్ఫలం తస్య స్స్వాస్థ్య మేవ భవిష్యతి । ఉత్తమః పురుషః కశ్చి దాగతః కన్యకా మ్ప్రతి ॥ ౧౨ ॥ తం దృష్ట్వా మూర్ఛితా పుత్రీ తేన యోగం సమేష్యతి । తే నైవ ప్రేషితా కాచి దాగమిష్యతి కన్యకా ॥ ౧౩ ॥ సా తు వక్ష్యతి యద్వాక్యం తద్ధితం తే భవిష్యతి । తత్పురుష్వ మహారాజ సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ॥ ౧౪ ॥ కిఞ్చ సర్వార్థదం య త్తు సర్వవ్యాధివినాశనమ్ । వక్ష్యామి తత్కురుష్వా ద్య పుత్ర్యా స్తవ సుఖావహమ్ ॥ ౧౫ ॥ కారయా గస్త్యలిఙ్గస్య బ్రాహ్మణై రభిషేచనమ్ । ఇత్యుక్త్వా ఽథ గృహం యాతో రాజానం దైవచిన్తకః ॥ ౧౬ ॥ ఆకాశరాజోఽపి తదా విప్రా నాహూయ వైదికాన్ । అభ్య

—దైవజ్ఞోక్త్యా ఽగస్త్య లిఙ్గార్చనార్థం విప్రాదిప్రేషణమ్.—

ర్చ్యా జ్ఞాపయామాస గత్వా దేవాలయం ద్విజాః ॥ ౧౭ ॥ మహాభిషేకం శమ్భో శ్చ కురుధ్వం మన్త్రపూర్వకమ్ । ఇత్య నుజ్ఞాప్య తా నస్మా నాహూయా భ్యవద చ్ఛుభే ॥ ౧౮ ॥ మహాభిషేకసమ్భారాన్ త్వసమ్పాదయత కన్యకాః । ఇత్యా జ్ఞప్తా నృపేణైవ వయం దేవాలయం గతాః ॥ బ్రూహి త్వం సుభగేఽస్మాకం త్వదాగమన మఞ్జసా । కుతో ఽసి కస్య వా ఽర్థేన క్వ వా జిగమిషా హి తే ॥ ౨౦ ॥ దివ్యాశ్వ మధిరుహ్యేమం దేవలోకా దివా గతా॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇతి తాభి స్తదా పృష్టా హృష్టావకుళమాలికా ॥ ౨౧ ॥ ప్రోవాచ వాచం మధురాం హర్షయన్తీవ బాలికాః ॥ వకుళమాలికా ॥ శ్రీవేఙ్కటాద్రేః ప్రాప్తా హం నామ్నా వకుళమాలికా ॥ ౨౨ ॥ ధరణీం ద్రష్టుకామా హమారుహ్యే మం తురఙ్గమమ్ । ద్రష్టుం శక్యా భవే ద్దేవీ కిము తత్ర నృపాలయే ॥ ౨౩ ॥ ఇతి తస్యా వచ శ్శ్రుత్వా తాః ప్రోచు ర్నృపకన్యకాః । అస్మాభి స్సహితా త్వం వై ద్రక్ష్యసే ధరణీం శుభే ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యుక్త్వా తా స్తయా సార్థ మాగతా నృపమన్దిరమ్ । ఆగచ్ఛన్తీషు తాస్వేవం ధరణీ తు పుళిన్దినీమ్॥

—•••◆ ధరణీకృతప్రశ్నస్య పుళిన్దినీప్రతివచనమ్. ◆••—

౨౫॥ ఆయాన్తీం వీథికాయాం సా గుఞ్జాశఙ్ఖవిభూషితామ్। శిశుం స్తనన్ధయం
పృష్ఠే బధ్వా వస్త్రాఞ్చలేన వై ॥ ౨౬ ॥ వదామి సత్యం శృణుత భూతం భ
వ్యం భవిష్యకమ్। వదన్తీం వీథివీథీషు తా మాహూయ శుచిస్మితా ॥ స్వర్ణ
శూర్పం సమాదాయ తస్మిన్ముక్తా నిధాయ చ। త్రిప్రస్థమాత్రాం స్త్రీరత్నాశీ
న్కృత్వా తస్యై నిధాయ చ ॥ ౨౮ ॥ వద సత్యం పుళిన్దే త్వ మేష్యద్వా
భూత మేవ వా। ఇత్యేవం ధరణీ దేవీ పృచ్ఛన్తీ తాం స్థితా ఽభవత్ ॥ పృ
ష్టా సా ఽవద దస్యాస్తు మనసా యద్ధి చిన్తితమ్। మధ్యరాశౌ చిన్తిత న్తే
వద కల్యాణి మే ఋజు ॥ ౩౦ ॥ ఓ మిత్యాహా థ ధరణీ పుళిన్దాం రాజవల్లభా।
ధరణీ ॥ రాశి రుక్తః ఫలం బ్రూహి ధనరాశిం దదామి తే ॥ ౩౧ ॥ పుళిన్దా॥
సత్యం వదామి తే సుస్త్రి శిశో రన్నం ప్రయచ్ఛ మే। ఇత్యుక్తా సా తు ధరణీ
స్వర్ణపాత్రే ఽన్న మాదదే ॥ ౩౨ ॥ దత్వా త స్యై పుళిన్దిన్యై సత్యం బ్రూ
హీతి సా ఽవదత్। సక్షీర మన్న మాదాయ దత్వా పుత్రాయ భామినీ ॥ ౩౩॥
సా సత్య మవద త్సుభ్రూ ర్దుహితు ర్దేహశోషణమ్। పురుషాదాగత మ్బారు
తద్రూపా దర్శనా దియమ్॥ ౩౪॥ అఙ్గతాపం సమాపన్నా హ్యనఙ్గశరపీడితా।
స తు దేవాదిదేవో వై వైకుణ్ఠా దాగత స్స్వయమ్॥ ౩౫ ॥ శ్రీవేఙ్కటాద్రి శి
ఖరే స్వామి పుష్కరిణీతటే। మాయాపి పరమానన్ద శ్శ్రియా సహరసాపతిః॥
౩౬ ॥ కామరూపీ విహరతే స్వభక్తాభీష్టదో హరిః। స తురఙ్గం సమారుహ్య
విహర న్కాననాన్తరే ॥ ౩౭ ॥ ఆగత్యోపవనం రాజ్ఞి తవ కన్యాం స దృష్టవాన్
రమాసమా మిమా న్దృష్ట్వా స్వయ ఙ్కామవశ ఙ్గతః ॥ ౩౮ ॥ స్వసఖీంలలితాం
దేవః ప్రేషయిష్యతి తే ఽన్తికమ్। రమేవ తం సమేత్యై షా రమిష్యతి సుఖం
చిరమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఏతత్సత్యం మమ వచః పశ్యాద్యైవ నృపాత్మజే। పుత్రస్యాన్నం
ప్రయచ్ఛేతి తూష్ణీమాస పుళిన్దినీ ॥ ౪౦ ॥ అన్నం దత్వా పున ర్భూమి స్తస్యై
తాం విససర్జ హ। తస్యాం వినిర్గతాయా న్తు పుళిన్దిన్యా మనిన్దితా ॥ ౪౧ ॥
ఉత్థాయ చాఙ్గణా త్తస్మా ద్వివేశా న్తః పురం శుభమ్। యత్ర పద్మాలయా
కన్యా సమాస్తే స్వసఖీవృతా ॥ ౪౨ ॥ గత్వాపుత్రీ సమీపస్థాః కన్యాః కామా
తురాం సుతామ్। పుత్రి కి న్తే కరిష్యామి వస్తు కిం వా ప్రియం శుభే ॥ ౪౩ ॥ ఇ
తి మాత్రాభిఽపృష్టాసామన్ద మాహ మనస్వినీ నేత్రాభిరామం యల్లోకే సతా

—•••◆ పద్మావతీనివేదితభగవల్లక్షణభాగవతలక్షణాని. ◆••—

మపి మనఃప్రియమ్ ॥ ౪౪ ॥ యద్ద్రష్టుకామా బ్రహ్మాద్యా య త్తు సర్వగతం
మహత్। తేజసా మపి తేజస్వి దేవానా మపి దైవతమ్ ॥ ౪౫ ॥ భక్తై స్సద్భి
రిహ ప్రాప్య మభక్తై ర్న కదానన। తస్మి న్నేవ మనో మే ఽమ్బ వస్తునీహ
ప్రవర్తతే ॥ త ద్దేవా న్విష్యతాం మాత ర్భక్తానాం సర్వకామదమ్ ॥ శ్రీవరా

హాః ॥ ఏత చ్ఛ్రుత్వా ఽథ ధరణీ తా మపృచ్ఛ త్సున స్సుతామ్॥౪౭॥ తద్భక్త లక్షణం బ్రూహి యైః ప్రాప్యం త త్సులోచనే॥పద్మాలయా॥ భక్తానాం లక్షణం మాత శ్శృణు గుహ్యం సమాహితా ॥ ౪౮ ॥ శఙ్ఖచక్రాఙ్కితా నిత్యం భుజయుగ్మే వసున్ధరే । ఊర్ధ్వపుణ్డ్రం సాన్తరాళం తేషా మేవ విశేషతః ॥ పుణ్డ్రాణి ద్వాదశ పున ర్ధారయన్తి తథా ఽపరే । లలాటోదరహృత్కణ్ఠే జఠరే పార్శ్వయోరపి ॥ ౫౦ ॥ భుజద్వన్ద్వే సయుగ్మే చ పృష్ఠే చ గళపృష్ఠకే । కేశవాదీని నామాని ద్వాదశాఙ్గేషు ద్వాదశ ॥ ౫౧ ॥ వాసుదేవేతి తన్మూర్ధ్ని ధారయన్తి నమో ఽస్త్వితి । తేషా న్తు నియమా న్వక్ష్యే మాత శ్శృణు మనోరమాన్ ॥ ౫౨ ॥ వేదపారాయణరతాః కర్మకుర్వన్తి వైదికమ్ । సత్యం వదన్తి యే దేవి నాసూయన్తి పరా న్క్వచిత్ ॥౫౩॥ పరనిన్దాం న కుర్వన్తి పరస్వం న హరన్తి యే। న స్మరన్తి న పశ్యన్తి న స్పృశన్తి కదాచన॥౫౪॥ పరదారాన్ తత్సురూపాం శ్చ యేచ తాన్విద్ధి వైష్ణవాన్। సర్వభూతదయావన్త స్సర్వభూతహితే రతాః॥౫౫॥సదా గాయన్తి దేవేశ మేతా న్భక్తా నవేహి వై । యేన కేన చ సన్తుష్టా స్స్వదారనిరతా శ్చ యే ॥ ౫౬ ॥ వీతరాగభయక్రోధా స్తా న్భక్తా న్విద్ధి వైష్ణవాన్ । ఏవం విధై ర్గుణై ర్యుక్తాః పఞ్చాయుధ ధరా అపి ॥౫౭ ॥ పిత్రా చా చార్యరూపేణ శిష్టేనా న్యేన వా పునః। స్వగృహ్యోక్తవిధానేన వహ్ని మాదాయ వై బుధః ॥ ౫౮ ॥ చక్రాద్యాయుధమన్త్రేణ జుహుయాత్ షోడశాహుతీః । మూలమన్త్రేణ సూక్తేన పౌరుషేణ తతః పరమ్ ॥ ౫౯ ॥ జాతవేద స్సుమన్త్రేణ పశ్చాదష్టోత్తరం శతమ్। హుత్వా మహావ్యాహృతిభి శ్చక్రాదీం స్తత్ర తాపయేత్ ॥ ౬౦ ॥ సమ్యం త్సుతప్తా న్గురుణా మన్త్రవద్ధారయే ద్బుధః । భుజద్వయే శఙ్ఖచక్రే మూర్ధ్ని శార్ఙ్గశరౌ తథా ॥ ౬౧ ॥ లలాటే తు గదా ధార్యా హృదయే ఖడ్గ మేవ చ। ఏవం ధార్యాణి పఞ్చైవ విష్ణుభక్తై ర్ముముక్షుభిః॥౬౨॥ అథ వా భుజయో శ్చక్రశఙ్ఖౌ చైవ సులక్షణౌ । ఏవం లాఞ్ఛనయుక్తా యే భక్తా స్తే వైష్ణవాః స్మృతాః ॥౬౩॥ తై రేవ లభ్యం తద్బ్రహ్మ సదాచారసమన్వితైః । తస్మిన్నేవ మమ ప్రీతి స్తత్ప్రాప్తిం కాఙ్క్షతే మనః ॥ ౬౪ ॥ మాత ర్విష్ణుం వినా ఽన్యేషు వాఞ్ఛా కాచి న్న జాయతే । స్మరామి శ్యామలం విష్ణుం వదామి హరి మచ్యుతమ్ ॥ తేనై వ మాత ర్జీవామి తద్యోగే చిన్త్యతాం విధిః॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యుక్త్వా మాతరం దీనా విరరామా ఽమ్బుజాననా ॥౬౬ ॥

వకుళమాలికయా సార్ధం సఖీనాం ధరణీసమీపాగమనమ్.

తచ్ఛ్రుత్వా చిన్తయామాస విష్ణుః ప్రీతః కథం భవేత్ । ఏతస్మి న్నన్తరే కన్యా అగస్త్యేశం సమర్చ్య చ ॥ ౬౭ ॥ ఆగతా ధరణీం ద్రష్టుం సహైవ

వకుళస్రజా । ఆగతా న్బ్రాహ్మణాం స్తత్ర పూజయిత్వా సుభోజనైః ॥ ౬౮ ॥
దత్త్వా ఽథ దక్షిణాః పూర్ణా వస్త్రాలఙ్కారసంయుతాః । ఆశిషో వాచయి
త్వా ఽథ వాఞ్ఛితార్థస్య సిద్ధయే॥ ౬౯ ॥ విసృజ్య బ్రాహ్మణాన్ త్సర్వా నథా
ఽపృచ్ఛ త్స్వయోషితః । పూజయిత్వా వ్యగ స్త్వైశ మాగతా స్తా మన
స్వినీః ౭౦ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వకుళమాలికా మ్ప్రతి సఖీవినివేదితపద్మావ
త్యుదన్త విష్ణుభక్తలక్షణాదికథనం నామ షష్ఠోధ్యాయః.

ధరణీదేవ్యై వకుళమాలికా నివేదితశ్రీనివాసోదన్తః.

ధరణీ ॥ కైషా బ్రూత వరా కన్యా యుష్మాభి స్సఙ్గతా కుతః । కిమర్థ
మాగతా చేహ పూజ్యైషా ప్రతిభాతి మే ॥ ౧ ॥ కన్యకాః ॥ ఏషా దివ్యా
ఙ్గనా దేవి త్వయి కార్యార్థ మాగతా । దేవాలయే సఙ్గతేయ మస్మాభి శ్శివ
సన్నిభా ॥ ౨ ॥ పృష్టా ఽవద చ్చ భవతీం ద్రష్టు మేవా గతేతి వై । శక్యా
ద్రష్టుం రాజగృహే మయా రాజ్ఞీ ముఖేన వః ॥ ౩ ॥ ఏవం పృష్టా స్తతో
బ్రూమ సహా స్మాభి శ్చ గమ్యతామ్ । వయ న్తు ధరణీదాస్యో గమిష్యామో
నృపాలయమ్ ॥ ౪ ॥ ఇ త్యుక్తా ఽస్మాభి రాయాతా త్వత్సమీపం వసున్ధరే ।
భవత్యా పృచ్ఛ్యతా మేషా కి మి త్యాగమనం తవ ॥ ౫ ॥ శ్రీవరాహః॥ ఇతి
తాసాం వచ శ్శ్రుత్వా తా మపృచ్ఛ ద్వసున్ధరా ॥ ధరణీ ॥ కుత స్త్వ మా
గతా దేవి కిం వా కార్యం మయా తవ ॥ ౬ ॥ బ్రూహి సత్యం కరిష్యామి
త్వదాగమనకారణమ్ ॥ వకుళమాలికా ॥ వేఙ్కటాద్రే స్సమాయాతా నా
మ్నా వకుళమాలికా ॥ ౭ ॥ స్వామీ నారాయణో ఽస్మాక మాస్తే శ్రీవేఙ్క
టాచలే । కదా చి ద్ధయ మారుహ్య హంసశుక్లం మనోజవమ్ ॥ ౮ ॥ మృగ
యార్థ ఙ్గతో రాజ్ఞి వేఙ్కటాద్రే స్సమీపతః । వనాని విచర న్కాలే శోభనే
కుసుమాకరే ॥ ౯ ॥ పశ్య న్మృగా న్గజాన్ త్సింహా న్గవయా ఞ్ఛరభా న్రు
రూన్ । శుకా న్పారావతా న్హంసా న్పక్షిణో ఽన్యా న్వనా న్తరే ॥ ౧౦ ॥
గజరాజం తత్ర కఞ్చి ద్యూథపం మదవర్షిణమ్ । కరేణుసహితం తుఙ్గ మనుగ

శ్రీనివాసోక్త్యా శఙ్ఖనృపస్య స్వామితీర్థతపః కరణప్రాప్తిః.

చ్ఛన్ త్సురో త్తమః ॥ ౧౧ ॥ వనా ద్వనా న్తర ఙ్గత్వా నృపం శఙ్ఖ ముపాగ
మత్ । తపస్య న్తం బృహచ్ఛైలే ప్రతిష్ఠాప్య జనార్దనమ్ ॥ ౧౨ ॥ శ్రీభూ
మిసహితం నిత్య మర్చయ న్త మ్భక్తితః । శఙ్ఖనాగబిలం నామ సరః పా

వన ముత్తమమ్ ॥ ౧౩ ॥ తత్సర స్తీర మాసాద్య తురఙ్గా దవరుహ్య చ । రాజవేషం సమాసాద్య త మపృచ్ఛ న్నరోత్తమమ్ ॥౧౪॥ క్రియతే కిం నృపశ్రేష్ఠ పాదే ఽస్మి ఞ్ఛ్రేషభూభృతః ॥ శఙ్ఖః ॥ అహం హైహయదేశీయః పుత్ర శ్శ్వేత స్య భూభృతః ॥౧౫॥ మహావిష్ణోః ప్రీతయే ఽత్ర కృతవా నఖిలా న్క్రతూ౯ । అదర్శనా న్మహావిష్ణో ర్నిర్విణ్ణో ఽహం నృపాత్మజ ॥ ౧౬ ॥ తదానీ మభవ ద్దివ్యా వాణీ సర్వార్తినాశినీ। రాజ న్నాత్ర భవిష్యామి ప్రత్యక్ష స్తే పచ శ్శృణు ॥ ౧౭ ॥ గచ్ఛ నారాయణాద్రిం త్వం తపః కుర్వి తి మా ఽవదత్ । తతో దేశ మహం త్యక్త్వా తపసా ఽరాధయామ్య హమ్ ॥ ౧౮ ॥ అత్ర దేవం నృపా చిన్త్యం ప్రతిష్ఠాప్య శ్రియః పతిమ్। అగస్త్యానుగ్రహా న్నిత్య మర్చయామి విధానతః ॥ ౧౯ ॥ ఇతి తస్య వచ శ్శ్రుత్వా సోత్ప్రాసం ప్రాహ తం విభుః । గచ్ఛ నారాయణాద్రిం త్వ మస్య పాదే కి మాస్యతే ॥ ౨౦ ॥ ఆరుహ్య నేన మార్గేణ పశ్చిమే శిఖరే స్థితమ్। ప్రణమ్య విష్వక్సేనం త్వం బాల న్యగ్రోధమూలతః ॥ ౨౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ ఙ్గత్వా స్నాత్వా తీరే ఽథ పశ్చిమే। అశ్వత్థం తత్ర వల్మీకం ద్రక్ష్యసే నృపనన్దన ॥ ౨౨ ॥ తయో ర్మధ్యం సమాసాద్య తపః కుర్వి త్యచోదయత్ । క శ్చి చ్ఛ్వేతో వరాహో ఽస్మి న్వల్మీకే చరతి ధ్రువమ్ ॥ ౨౩ ॥ స తు పుణ్యవతా మేవ సేవాం యచ్ఛతి భూపతే ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యా దిశ్య హయారూఢో జగామ మృగయాం విభుః ॥ చర న్వనా ద్వనం సుభ్రు సమాసాద్యా ఽరణీం నదీమ్। అవరుహ్య హయా త్త్రత విచచార తటే శుభే ॥ ౨౫ ॥ వనాన్తా దాగతో వాయుః పద్మకల్హారశీతలః । శ్రమాపనయనో మన్దం సిషేవే పురుషోత్తమమ్ ॥ ౨౬ ॥ తరవః పుష్పవర్షాణి వికిర న్త స్సిషేవిరే । ఏవం స విచర న్దేవః పుష్పభారానతాం స్తరూ౯ ॥ ౨౭ ॥ విచిన్వ న్గజరాజం తం పుష్పలావీ ర్దదర్శ హ । కన్యా స్సువేషా రుచిరా మేఘే ష్వివ శతహ్రదాః ॥ ౨౮ ॥ తాసాం మధ్యగతాం తన్వీం దదర్శా తిమనోహరామ్ । లక్ష్మీసమాం హేమవర్ణాం తస్యాం సక్తమనా అభూత్ ॥ ౨౯ ॥ తా జగృధ్ను రాహతాః కన్యాః కే య మిత్యేవ పూరుషః ఉక్త స్తాభి రియ ఙ్కన్యా వియద్రాజ్ఞో మహాబల ॥ ౩౦ ॥ ఇదం శ్రుత్వా వచ స్తాసాం హయ మారుహ్య వేగవా౯ । ఆజగామా శు భగవా న్స్వాలయం రుచిర ఙ్గిరిమ్ ॥ ౩౧ ॥ తత్ర స్వాలయ మాసాద్య స్వామిపుష్కరిణీతటే । మామాహూయా ఽవద ద్దేవో హాహా వకుళమాలికే॥ ౩౨ ॥ వియద్రాజ్యపుర ఙ్గత్వా ప్రవిశ్యా న్తఃపురం సఖి । తత్పత్నీం ధరణీ మ్ప్రాప్య పృష్ట్వా కుశల మేవ చ ॥ ౩౩ ॥ యాచస్వ తనయాం తస్యా రుచిరా ఙ్కమలాలయామ్ । రాజ్ఞో ఽభిమత మాజ్ఞాయ శీఘ్రమ మాగచ్ఛ భామిని ॥ ౩౪ ॥ ఇత్థం దేవేన చా జ్ఞప్తా దేవి త్వద్గృహ మాగతా। యథోచిత ఙ్కురుష్వే హ రాజ్ఞా మన్త్రియుతేన చ॥౩౫॥

వకుళమాలికోక్త్యా ధరణ్యాదికృతవైవాహికనిశ్చయక్రమః.

కన్యయా చ విచార్యైవ ప్రోచ్యతా ముత్తరం వచః ॥ శ్రీవరాహః ॥ అథ త
స్యా వచ శ్శ్రుత్వా ప్రీతా రాజ్ఞీ బభూవ హ ॥ ౩౬ ॥ ఆహూయాకాశ రా
జ స్త ముపేత్య కమలాలయామ్ । మన్త్రిమధ్యే ఽవద ద్దేవీ వచనం వకుళ
స్రజః ॥ ౩౭ ॥ శ్రుత్వా ప్రీతో ఽవద ద్రాజా మన్త్రిణ స్సపురోహితాన్ ॥
ఆకాశరాజః ॥ కన్యా త్వయోనిజా దివ్యా సుభగా కమలాలయా ॥ ౩౮ ॥
అర్థితా దేవదేవేన వేఙ్కటాద్రి నివాసినా । పూర్ణో మనోరథో మే ఽద్య
బ్రూత కిం సమ్మత స్తు వః ॥ ౩౯ ॥ శ్రుత్వా మన్త్రిగణా స్సర్వే రాజ్ఞో వ
చన ముత్తమమ్ । ప్రోచు స్సుప్రీతమనసో వియద్రాజం మహీపతిమ్ ॥ ౪౦ ॥
వయం కృతార్థా రాజేన్ద్ర కులం సర్వోన్నత మ్భవేత్ । భవేత్కన్యేయ మ
తులా శ్రియా సహ రమిష్యతి ॥ ౪౧ ॥ దీయతా న్దేవదేవాయ శార్ఙ్గిణే పర
మాత్మనే । అయం వసన్త శ్శ్రీమాం శ్చ శుభం శీఘ్రం విధీయతామ్ ॥ ౪౨ ॥

బృహస్పత్యుక్త్యా వివాహ లగ్నస్థిరీకరణమ్.

ఆహూయ ధిషణం లగ్నం వివాహార్థం విధీయతామ్ । తథా ఽస్త్వి త్యాహ్వ
యామాస సురలోకా ద్బృహస్పతిమ్ ॥ ౪౩ ॥ పప్రచ్ఛ కన్యా వరయో
ర్వివాహార్థం నరేశ్వరః ॥ రాజా ॥ కన్యాయా జన్మనక్షత్రం మృగశీర్ష మి
తి స్మృతమ్ ॥ ౪౪ ॥ దేవస్య శ్రవణర్క్ష స్తు తయో ర్యోగో విచార్యతామ్ ।
శ్రుత్వా ఽబ్రవీ త్స ధిషణ స్తయో రుత్తరఫల్గునీ ॥ ౪౫ ॥ సమ్మతా సుఖవృద్ధ్య
ర్థం ప్రోచ్యతే దైవచిన్తకైః । తయో రుత్తరఫల్గున్యాం వివాహః క్రియతా
మితి ॥ ౪౬ ॥ వైశాఖమాసే విధివ త్క్రియతా మితి సో ఽబ్రవీత్ ॥ శ్రీవరా
హః ॥ రాజా తు ధిషణ స్తత్ర సమ్పూజ్యా ఽథ విసృజ్య చ ॥ ౪౭ ॥ దేవస్య
దూతికా మాహ గచ్ఛ దేవాలయం శుభే । వైశాఖే దేవదేవాయ కల్యా
ణం వద సువ్రతే ॥ ౪౮ ॥ వైవాహికవిధాన స్తు కృత్వా చా గమ్యతా మితి।
తతో దేవ్యాః ప్రియకరం శుకం దూతం తయా సహ ॥ ౪౯ ॥ విసృజ్య వా

విశ్వకర్మాదికృతపురాలఙ్కారాదిక్రమః.

యుం స్వసుత మిన్ద్రాద్యానయనే ఽసృజత్ । ఆహూయ విశ్వకర్మాణం పు
రాలఙ్కారకర్మణి ॥ ౫౦ ॥ నియోజయామాస సో ఽపి నిర్మమే నిమిషాన్త
రాత్ । ఇన్ద్రో ఽసృజ త్పుష్పవృష్టిం ననృతు శ్చా ప్సరో గణాః ॥ ౫౧ ॥ ధన
దో ధనధాన్యాద్యైః పూరయామాస వేశ్మ తత్ । యమ స్తు రోగరహితాం
శ్చకార మనుజా న్భువి ॥ ౫౨ ॥ వరుణో రత్నజాలాని మౌక్తికాదీ న్యపూర
యత్ । ఏవం సమ్పాద్య సర్వాణి యయు ర్దేవా వృషాచలమ్ ॥ ౫౩ ॥ శ్రీవ

పద్మావతీ శుకేన సహ వకుళాయా శ్రీనివాససమీపగమనమ్.

రాహః ॥ తత స్సా హయమారుహ్య శుకేన సహితా యయౌ । శ్రీవేఙ్కటా
ద్రి మాసాద్య దేవాలయసమీపతః ॥ ౫౪ ॥ అవరుహ్య తురఙ్గా త్సా సశు
కా ఽభ్య న్తరం యయౌ । దృష్ట్వా దేవం రత్నపీఠే శ్రియా సహ సులోచ
నమ్ ॥ ౫౫ ॥ ప్రణమ్య హ్యావద త్ప్రీతా కృత్య న్త్వత్ర కృతం విభో । మాఙ్గ
ల్యవార్తాం వక్తుం వై శుక ఏష సమాగతః ॥ ౫౬ ॥ వదే తి దేవేనా జ్ఞప్తః

శ్రీనివాసాయ శుకావేదితపద్మావతీపరిణయవృత్తాన్తః.

శుకో నత్వా త మబ్రవీత్ । త్వాం ప్రత్యా హ సుతా భూమే ర్మా మఙ్గీకురు
మాధవ ॥ ౫౭ ॥ వదామి తవ నామాని స్మరామి త్వద్వపు స్సదా । ధ్రియన్తే
తవ చిహ్నాని భుజాద్యఙ్గే రమాపతే ॥ ౫౮ ॥ త్వద్భక్తా నర్చయామీ హ ప
ఞ్చసంస్కారసంయుతాన్ । త్వత్ప్రీతయే హి కర్మాణి కరోమి మధుసూదన ॥
౫౯ ॥ ఏవం సదై వా చరన్త్యాః పిత్రో రనుమతే మమ । కురు ప్రసాద న్దే
వేశ మా మఙ్గీకురు మాధవ ॥ ౬౦ ॥ శుకః॥ ఇతి విజ్ఞాపయామాస కమలస్థా
ధరాసుతా । శుకస్య వచనం శ్రుత్వా సుప్రియం త్వా ఽత్మనో హరిః ॥ ౬౧ ॥

పద్మావత్యా శ్శుకద త్తశ్రీనివాసమాలాధారణమ్.

శ్రీభగవాన్ ॥ కర్తుం కల్యాణ ముద్వాహ మాగమిష్యామి చా మ్బరే । శుక
గచ్ఛ వదై వం తా మిత్థం దేవో ఽబ్రవీ దితి ॥ ౬౨ ॥ శుక శ్శ్రుత్వా దేవ
వాక్య మాదాయ వనమాలికామ్ । దేవదత్తాం యయౌ శీఘ్రం వియద్రాజసు
తాం ప్రతి ॥ ౬౩ ॥ తులసీమాలికాం దత్త్వా మృగనాభిసుగన్ధినీమ్ । ప్రణమ్య
దేవీ మవద చ్ఛుకో దేవవచ శ్శుభమ్ ॥ ౬౪ ॥ శ్రుత్వా తన్మాలికాం గృహ్య
భూమిజా శిరసా దధౌ । చక్రే ఽలఙ్కార ముచితం దేవాగమనకాఙ్క్షిణీ ॥
౬౫ ॥ వియద్రాజో ఽపి సానన్ద మిన్ద్ర మాహూయ సాదరమ్। అన్నం విధీయ
తాం రాజ న్వివిధం రససంయుతమ్ ॥ ౬౬ ॥ విష్ణో ర్నైవేద్యయోగ్యం య
త్పరమాన్నం విధీయతామ్ । దేవానా ఞ్చ ఋషీణా ఞ్చ నరాణా మపి సమ్మత
మ్ ॥ ౬౭ ॥ చతుర్విధం సుగన్ధాఢ్య మమృతాంశై స్సుధాకర । ఏవం కృత్వా
సంవిధానం ప్రతీక్ష్య గమనం విభోః ॥ ౬౮ ॥ సభాయాం మన్త్రిసహిత స్స
మా స్త ప్రీతమానసః । పుత్రీ మలఙ్కృతాం కృత్వా ధరణీసహితో నృపః ॥
౬౯ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ధరణీదేవ్యై వకుళమాలికా నివేదిత శ్రీనివాసోద న్త కమలాలయాకల్యాణ విధ్యాదికథనం నామ సప్తమో ఽధ్యాయః.

శ్రీనివాసస్య లక్ష్మ్యాదికృతపరిణయాలఙ్కారక్రమః.

శ్రీవరాహః॥ తతో దేవాధిదేవో౽పి లక్ష్మీ మాహూయ భామినీమ్ కిం కార్యం వద కల్యాణి వివాహార్థం సులోచనే ॥ ౧ ॥ ఆజ్ఞాపయస్వ స్వసఖి రమే కార్య ఙ్కురు ప్రియమ్ । శ్రీ స్తు కృష్ణవచ శ్శ్రుత్వా సఖినా మభ్యచోదయత్ ॥ ౨ ॥ శ్రియా౽జ్ఞప్తా తతః ప్రీతి స్సుగన్ధం తైల మాదదా। శ్రుతిః క్షౌమం సమాదాయ తస్థౌ దేవస్య సన్నిధౌ ॥ ౩ ॥ భూషణాని సమాదాయ స్మృతి రప్యాయయౌ ముదా । ధృతి రాదర్శ మాదత్త కాన్తి ర్మృగమదం దదౌ ॥ ౪ ॥ యక్షకర్దమ మాదాయ హ్రీం స్థితా పురతో హరేః । కీర్తిః కనకపట్ట ఞ్చ సరత్నం మకుట న్దదౌ ॥ ౫ ॥ ఛత్ర న్దదౌ తదే న్ద్రాణీ చామర న్తు సరస్వతీ । ద్వితీయ ఞ్చామరం గౌరీ వ్యజనే విజయా జయే ॥ ౬ ॥ ఆగతా స్తా స్సమాలోక్య శ్రీ రుత్థాయా౽థ సత్వరా । సుగన్ధం తైల మాదాయ దేవ మభ్యజ్య శీర్షతః ॥ ౭ ॥ ఉద్వర్తితం గన్ధచూర్ణై ర్దేవాఙ్గం పరిమృజ్య చ। ఆనీతాన్కరిభి స్తోయకలశా న్కాఞ్చనా ఞ్ఛతమ్ ॥ ౮ ॥ వియద్గఙ్గాదితీర్థౌఘైః కర్పూరాదిసువాసితాన్ । ఏక మేకం సమాదాయ త్వ భ్యషిఞ్చ ద్రమా హరిమ్ ॥ ౯॥ సంధూప్య కేశా న్ధూపేన తా నాశ్యానా న్బబన్ధ చ। సుగన్ధేనా౽నులిప్యాఙ్గం స్వర్ణవర్ణేన తద్విభోః ॥౧౦ ॥ పీతకౌశేయక మ్బధ్వా కట్యాం కాఞ్చీసమన్వితమ్। మకుటాదివిభూషాభి ర్భూషయామాస చేన్దిరా॥౧౧॥అఙ్గులీయకరత్నానిసర్వాస్వే వా౽ఙ్గులీషు చ।ఆదర్శం దర్శయామాసధృతి ర్దేవస్య సన్నిధౌ॥౧౨॥దృష్ట్వా౽౽దర్శ న్దేవదేవో హ్యూర్ధ్వపుణ్డ్రం స్వయ న్దధౌ। ఆరుహ్య గరుడం పశ్చా

బ్రహ్మాదిభి స్సాకం శ్రీనివాసస్య వియద్రాజపురగమనమ్.

త్స్వయం లక్ష్మీసమన్వితః॥ ౧౩॥ బ్రహ్మేశవజ్రివరుణ యమయక్షేశ సేవితః। వసిష్ఠాద్యై ర్మునీన్ద్రై శ్చ సనకాద్యై శ్చ యోగిభిః ॥ ౧౪ ॥ భక్తై ర్భాగవతై ర్యుక్తో నారాయణపురీం యయౌ । జగు ర్గన్ధర్వపతయో ననృతు శ్చాప్సరో గణాః ॥ ౧౫ ॥ దేవదున్దుభయో నేదు స్తదా దేవస్య సన్నిధౌ । జప న్త స్స్వస్తిసూక్తాని మునయ స్తం సమన్వయుః ॥ ౧౬ ॥ దేవ్యౌ దేవగణై ర్యుక్తో విష్వక్సేనాది పార్షదైః । సఖిభి స్స్వన్దనస్థాభి ర్వకుళాద్యాభి రన్వితః ॥ ౧౭ ॥ ఆకాశ

పద్మావతీపరిణయఘట్టః.

రాజస్య పుర మాససాద స్వలఙ్కృతమ్ । దేవ మాగత మాలోక్య కన్యా మైరావతస్థితామ్ ॥ ౧౮ ॥ పురీం ప్రదక్షిణీకృత్య గోపురద్వార మాగతామ్ । ఆలోక్యా౽౽కాశరాజో౽పి సమానీయ వధూవరౌ ॥ బన్ధుభి స్సహిత స్తస్థౌ దేవ మాలోక్య కేశవమ్ । విష్ణు ర్మాలాం స్వకణ్ఠస్థాం హస్తేనా౽౽దాయ సస్మితః ॥ ౨౦ ॥ కమలాయా స్స్కన్ధదేశే ముమోచ సుమనశ్చితామ్ । ఆదాయ మల్లి

కామాలాం సా ఽస్యకణ్ఠే సమర్పయత్ ॥ ఏవం త్రివారం తౌ కృత్వా వాహనా
దవరుహ్య చ । స్థిత్వా పీఠే క్షణం పశ్చా ద్గృహం వివిశతు శ్శుభమ్ ॥ ౨౨॥
బ్రహ్మాదిదేవయూథై శ్చ సహితౌ భూమిజాహరీ । మాఙ్గల్య సూత్రబన్ధాది
సాఙ్కేతార్పణ మఙ్గజః ॥ ౨౩ ॥ వైవాహికం కారయిత్వా లాజహోమా న్త
మేవ చ । వ్రతాదేశం సమాజ్ఞాయ శాయితౌ కమలాహరీ ॥ ౨౪ ॥ చతుర్థే
దివసే సర్వం సమాపయ్య చతు ర్ముఖః । అనుజ్ఞాప్య వియద్రాజ మారోప్య
గరుడే హరిమ్ ॥ ౨౫ ॥ దేవీభ్యాం సహిత స్త్వేవం దేవై ర్గన్తుం ప్రచక్రమే ।
దివ్యదున్దుభినిర్ఘోషై స్సమ్ప్రాప్య వృషభాచలమ్ ॥ ౨౬ ॥ తుష్టువు ర్దేవదేవే
శం బ్రహ్మాద్యా దేవతా గణాః । శుకాదయో మునిగణా స్తుష్టువుః పురుషో త్త
మమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్తూయమానోఽథ దేవోఽపి వివేశ మణిమణ్డపమ్ । రమాధర
ణిజాభ్యా శ్చ తత్ర సింహాసనం యయౌ ॥ ౨౮ ॥ ఆకాశరాజోఽపి తదా

— వధూవరయో ర్వియద్రాజవితీర్ణప్రాభృతాదిః —

మహేన్ద్రాది సురై స్సహ। పుత్రీ విష్ణ్వోః ప్రియార్థ స్తు ప్రాభృతం క ర్తు ముద్య
తః॥ ౨౯ ॥ సౌవర్ణేషు కటాహేషు తణ్డులా శ్శాలి సమ్భవాన్ । ముద్గపాత్రా
ణ్యనేకాని ఘృతకుమ్భశతాని చ ॥ ౩౦ ॥ పయోఘట సహస్రాణి దధిభాణ్డాన్య
నేకశః । దివ్యాని చూతకదలీ నాళికేరఫలాని చ ॥ ౩౧ ॥ ధాత్రీఫలాని కూశ్మా
ణ్డారాజరమ్భాఫలాని చ । పనసా న్మాతులుఙ్గాం శ్చ శర్కరాపూరితాన్ ఘ
టాన్ ॥ ౩౨ ॥ సువర్ణమణియుక్తా శ్చ క్షౌమకోట్య మ్బరాణి చ । దాసీదాస
సహస్రాణి కోటిశో గా స్తథైవ చ ॥ ౩౩॥ హంసేన్దుశుక్లవర్ణానాం హయానా
మయుత న్దదౌ । తుఙ్గానాం నిత్యమత్తానాం గజానా మధికం శతాత్ ॥౩౪॥
అ న్తఃపురచరా నారీ ర్నృత్తగీతవిశారదాః । దదౌ చతుస్సహస్రాణి శ్రీనివా
సాయ విష్ణవే ॥ ౩౫ ॥ దత్వా చైతాని సర్వాణి తస్థౌ దేవపురో విభుః । దృ

— శ్రీనివాసకృపయా వియద్రాజస్య భక్తిప్రాప్తిరూపవరప్రాప్తిః. —

ష్ట్వా దేవోఽపి తత్సర్వం దేవీభ్యాం సహితో హరిః ॥ ౩౬ ॥ సుప్రీతః ప్రా
హ రాజానం శ్వశురం వేఙ్కటేశ్వరః। వరం వృణీష్వ హే రాజన్ గురో మత్తో
య దిచ్ఛసి ॥ ౩౭ ॥ ఇతి శ్రీశవచ శ్శ్రుత్వా వియద్రాజోఽవద ద్విభుమ్ । త్వ
త్సేవై వే హ దేవైవం భూయా దవ్యభిచారిణీ॥ ౩౮ ॥ మమ త్వత్పాదకమలే
త్వయి భక్తి ర్మమా స్తు వై ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ త్వయా య దుక్తం రాజేన్ద్ర
సర్వ మేత ద్భవిష్యతి ॥ ౩౯ ॥ ఇతి దత్వా వర న్తస్మై సమ్మాన్యై వ యథోచి

— వివాహార్థ మాగతానాం బ్రహ్మాదీనాం స్వావాసగమనమ్. —

తమ్ । బ్రహ్మేశాదిసురాం స్తత్సర్వాన్ సమభ్యర్చ్య యథోచితమ్ ॥ ౪౦ ॥ స్వర్లో
కగమనాయై వ మనుమేనే ముదా హరిః। గతేషు తేషు సర్వేషు శ్రియా భూ

మిజయా యుతః ॥ ౪౧ ॥ విహరం స్తత్ర యథాపూర్వం స్వామిపుష్కరిణీ తటే । ఆస్తే దివ్యాలయే దేవో ఽప్యర్చ్యమానో గుహేన వై ॥ ౪౨ ॥ *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదిభి స్సాకం శ్రీనివాసస్య వియద్రాజ పురగమనకమలాలయాపరిణయాది కథనం నామాఽష్టమోఽధ్యాయః.

వసునామ కనిషాద వృత్తాన్తః.

ధరణీ॥ కలౌ యుగే భూమిధర కేన త్వం ద్రక్ష్యసే ప్రియ । విమానం కేన తే దేవకార్యతే ఽస్మిన్మహీధరే ॥ ౧ ॥ శ్రీనివాసో పి కేనైవ ద్రక్ష్యతే సుభగాకృతిః । ఏత ద్బ్రూహి మమ ప్రీత్యా శ్రోతుం కౌతూహలం విభో॥ ౨॥ శ్రీవరాహః॥ * వక్ష్యామి శృణు హే దేవి భవిష్య ద్యద్వదామి తే। అస్మి న్మహీధరే పుణ్యే నిషాదో వసునామకః ॥ ౩ ॥ శ్యామాకవనపాలో ఽభూ ద్భక్తిమా న్పురుషోత్తమే । శ్యామాకతణ్డులా న్పక్త్వా మధునా పరిషిచ్య చ॥ ॥ ౪ ॥ నివేద్య దేవదేవాయ శ్రీభూమిసహితాయ చ । ఏవం భక్తిమత స్తస్య భార్యా చిత్రవతీ శుభా ॥ ౫ ॥ అసూత తనయం బాలా వీరనామాన ముత్తమమ్। వసుః పుత్రేణ సహితో భార్యయా పతిభక్తయా ॥ ౬ ॥ కస్మింశ్చి ద్దివసే పుత్రం శ్యామాకం పాలయేతి చ । విసృజ్య పత్న్యా సహితో మధ్వన్వేషణతత్పరః ॥ ౭ ॥ గతో వనాన్తరం శీఘ్రం మధుచ్ఛత్ర దిదృక్షయా । బాల శ్శ్యామాకపక్వాని గృహీత్వా ఽగ్నౌ నిధాయ చ ॥ ౮ ॥ పిష్ట్వా నివేదయామాస వృక్షమూలే శ్రియః పతేః । నైవేద్యం భక్షయిత్వైవ వీర స్స్వాప సుఖేన వై ॥౯॥ తదన్తరే వసు శ్చాపి మధ్వాదాయ సమాగతః । శ్యామాకా న్భక్షితా న్దృష్ట్వా సన్తర్జ్య సుత మాత్మనః ॥ ౧౦ ॥ ఖడ్గ మాదాయ తం

సుతహననోద్యుక్తం వసుమ్ప్రతి భగవదుక్తిః.

హన్తుం త్వరయా హస్త ముద్దధౌ । తద్వృక్షస్థ స్తదా విష్ణుః ఖడ్గం జగ్రాహ పాణినా ॥ ౧౧ ॥ ఖడ్గం గృహీతం కేనేతి పశ్య న్వృక్షం దదర్శ సః । శఙ్ఖచక్రగదాపాణిం వృక్షగూఢార్ధవిగ్రహమ్ ॥ ౧౨ ॥ ముక్త్వా వసు శ్చ తం ఖడ్గం

---

* వక్ష్యామీ త్యర్థం భవిష్య ద్వృత్తాన్తకథన ప్రతిజ్ఞాపరం అస్మి న్మహీధర ఇత్యాద్యుపరితనగ్రన్థః పూర్వకల్పవృత్తాన్తపరః-ఏవంభూత ఏవ వృత్తాన్తో భవిష్యతీ త్యభిప్రాయేణ ప్రవృత్తః-తదిదం-దశమాధ్యాయాన్తే-ఏత ద్భవిష్యం దేవేశ మయోక్తం వరవర్ణినీ త్యనేన వ్యక్తీభవిష్యతి ॥ యద్వా భావివృత్తాన్త ఏవ భూతవ దుచ్యతే భావివృత్తాన్తం భూతవ త్సాక్షాత్కృత్య తత్కాలానుసంహిత సాక్షాత్కృతవృత్తాన్తోత్తరదశాపన్నేన వక్త్రా యథావ త్సాక్షాత్కారపాటవాతిశయేన భూతవ త్సాక్షాత్కృతస్య శ్రోతృమనోరఞ్జనాయ భూతవదేవా భిధానస్యాస్మిన్ ప్రకరణే ఽభిమతత్వా దితి వా బోధ్యం.

ప్రణమ్యోవాచ కేశవమ్ । కి మిద న్దేవదేవేశ చేష్టితం క్రియతే త్వయా॥౧౩॥
శ్రీభగవాన్॥ వసో శృణు వచో మే,త్వం పుత్ర స్తే భ క్తిమా న్మయి। త్వత్తో౽
పి మే ప్రియతమ స్తస్మా త్ప్రత్యక్ష మాగతః ॥ ౧౪ ॥ తస్య సర్వత్ర తిష్ఠామి
తవ స్వామిసర స్తటే । ఇతి దేవవచ శ్శ్రుత్వా ప్రీతిమా నభవ ద్వసుః ॥ ౧౫ ॥
ఏతస్మి న్నేవ కాలే తు పాణ్డ్యదేశా త్సమాగతః। బాల్యాత్ప్రభృతి శూద్రో౽

రఙ్గదాసస్య శ్రీనివాససేవార్థం శ్రీశేషాచలాగమనమ్.

పి విష్ణుభ క్తిసమన్వితః ॥ ౧౬ ॥ నారాయణపురీం ప్రాప్య శ్రీవరాహం ప్రణ
మ్య చ । తత్ర శ్రుత్వా శ్రీనివాసం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౧౭ ॥ స్వయ
మ్భూదేవదేవేశసేవితం ప్రియయా .తతః । సువర్ణముఖరీం ప్రాప్య స్నాత్వా
చోత్తీర్య త త్తటే ॥ ౧౮ ॥ కమలాఖ్యే సరసి చ స్నాత్వా పుణ్యప్రదాయిని ।
త త్తీరవాసిన న్దేవం కృష్ణం రామేణ సంయుతమ్ ॥ ౧౯ ॥ నమస్కృత్య తతః
ప్రాయా ద్వనం గజఘటాయుతమ్ । శనై స్సంప్రాప్య శేషాద్రిం నిర్ఝరం సంద
దర్శ హ ॥ ౨౦ ॥ తత్సమీపం సమాసాద్య కపిలాపూజితం శివమ్ । తత్పుర
శ్చక్రతీర్థ న్త దగాధం పాపనాశనమ్ ॥ ౨౧ ॥ తత్ర స్నాత్వా తతో౽గచ్ఛ
ద్వేఙ్కటాద్రిం శనై శ్శనైః । ఆరాద్ధుం గచ్ఛతా మార్గే యుక్తో వైఖానసేన
చ ॥ ౨౨ ॥ రఙ్గదాస స్త్వరురోహ బాలో ద్వాదశవార్షికః। స్వామిపుష్కరిణీం
ప్రాప్య స్నాత్వా భ క్తిసమన్వితః ॥ ౨౩ ॥ వైఖానసేన మునినా గోపీనాథేన
పూజితమ్ । వనమధ్యే తరో ర్మూలే స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౪ ॥ తిష్ఠన్తం
పుణ్డరీకాక్షం శ్రీభూమిసహితం హరిమ్ । ఆకాశస్థం సందదర్శ పీతనీలాకృతిం
శుభమ్ ॥ ౨౫ ॥ పార్శ్వస్థశఙ్ఖచక్రాభ్యాం గదా౽సిభ్యాం నిషేవితమ్ ।
పక్షౌ విస్తార్య చా కాశే దేవమూర్ధ్ని వితానవత్ ॥ ౨౬ ॥ స్థిత శ్చ గరుడే
శానం పశ్చా చ్ఛార్ఙ్గం శరం తథా । ఏవ న్దృష్ట్వా శ్రీనివాసం విస్మితో రఙ్గ

శ్రీనివాసార్థం రఙ్గదాసకృతదివ్యోద్యానమణ్డప నిర్మాణాని.

దాసకః ॥ ౨౭ ॥ అస్య దేవస్య చా రామం కరిష్యామీ త్యచి న్తయత్ ॥
నిశ్చిత్య మనసా సర్వం తరుమూలే ఽవస త్సుధీః॥ కృత్వా వైఖానసా ద్విష్ణో
ర్నైవేద్య ఞ్చ దినే దినే। శనై శ్ఛిత్వా వన ఙ్ఘోరం వృక్షాం శ్ఛిచ్ఛేద పార్శ్వ
గాః ॥ ౨౯ ॥ ఆస్థానచిహ్నా న్దేవస్య రమాయా శ్చమ్పకం తరుమ్ । దేవా
జ్ఞప్తో వర్జయిత్వా తౌ వృక్షౌ దేవసేవితౌ ॥ దేవస్య పరితో భూమౌ శిలాకుడ్యం
తదా౽కరోత్ । తత్కుడ్యస్యైవ పరితః పుష్పారామాం శ్చకార హ ॥౩౧॥
మల్లికాకరవీరాబ్జకుందమన్దారమాలతీః । తులసీచమ్పకానా న్తు వనా న్యేవ
చకార హ ॥ ౩౨ ॥ ఖనిత్వా తత్ర కూప న్తు వర్ధయం స్తజ్జలై ర్వనమ్ ।
ఆరామపుష్పా ణ్యాదాయ స్వయ న్దామా న్యథా౽కరోత్ ॥ ౩౩ ॥ విచి
త్రాణి తదా బద్ధ్వా పూజకస్య కరే దదౌ । ఆదాయ పూజక స్తాని స్కన్ధే

మూర్ధ్ని బబన్ధ చ ॥ ౩౪ ॥ శ్రీనివాసస్య దేవస్య శ్రీభూమిసహితస్య చ । ఏవ న్దేవస్య కైఙ్కర్యం కుర్వం స్తస్థా వుదారధీః ॥ ౩౫ ॥ తస్యైవం వ ర్తమానస్య సమా స్త్వస ప్తతే గ్గతాః । కుర్వాణే పుష్పాపచయం రఙ్గదాసే మహాత్మని ॥ ౩౬ ॥ ఆరామే సరసి స్నాతుం గన్ధర్వః కశ్చి దాయయౌ । గన్ధ

రఙ్గదాసస్య గన్ధర్వక్రీడాదర్శనేన భగవత్కైఙ్కర్యవిస్మృతిః.

ర్వరాజః కన్యాభి స్తరుణీభి స్సమన్వితః ॥ ౩౭ ॥ జలక్రీడాం కరోతి స్మ దివి స్థాప్య విమానకమ్ । సురూపాభి శ్చ సహితం క్రీడన్తం కమలాకరే ॥ ౩౮ ॥ పశ్య ఞ్ఛ్రీరఙ్గదాసో ఽయం వ్యస్మర న్మాల్యసఞ్చయమ్ । జితేన్ద్రియో ఽపి తత్క్రీడాం పశ్య న్రేత స్ససర్జ హ ॥ ౩౯ ॥ పశ్యత స్తస్య సరస స్సము త్తీర్య మనోహరః । దివ్యవస్త్రాణి చా చ్ఛాద్య కాంతాభి స్సహ సస్మితమ్ ॥౪౦॥ అధిరుహ్య విమాన న్తు యయౌ స ధనదాలయమ్ । గతే గన్ధర్వరాజే తు రఙ్గదాసో విమోహితః ॥ ౪౧ ॥ త్యక్త్వా చ తాని మాల్యాని స్నాత్వా సరసి లజ్జితః । పున రాహృత్య పుష్పాణి శనై ర్దేవాలయం యయౌ ॥ ౪౨ ॥ వైఖానస స్తు త న్దృష్ట్వా పూజాకాల మతీత్య చ । ఆగతం కి మితి ప్రాహ సఖే ఽతిక్రమ్య చాగతః ॥ ౪౩ ॥ న బద్ధా మాలికా శ్చా పి త్వయా ఽరామే చ కిం కృతమ్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్థం పృష్టో రఙ్గదాసో నా వద ల్లజ్జయా తతః ॥౪౪ ॥ లజ్జితం రఙ్గదాస న్తం ప్రోవాచ మధుసూదనః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ లజ్జయా కిం

స్వరూపానుసన్ధానేన లజ్జితం రఙ్గదాస మ్ప్రతి శ్రీనివాసవచనమ్.

రఙ్గదాస మయా త్వం మోహితో వ్యాసి ॥ ౪౫ ॥ న తావ జ్జితకామ స్త్వం ధీరో భవ మహామతే । గన్ధర్వరాజవ ద్రాజా భవితాఽసి మహీతలే ॥ ౪౬ ॥ తత్ర భుక్త్వా మహాభోగా న్భ క్తిమా న్మయి సర్వదా । ప్రాకార శ్చ విమాన ఞ్చ కారయిష్యసి మే తదా॥ తత్ర ము క్తిం ప్రదాస్యామి ప్రీత్యా పరమయా యుతః । అత్రై వ కురు సేవాం త్వ మాశరీరవిమోక్షణాత్ ॥౪౭॥ మద్భక్తానాం సకామానా మేవ ము క్తి ర్భవిష్యతి । ఇ త్యుక్త్వా భగవా న్విష్ణుః పున ర్నోవాచ కిఞ్చన ॥ ౪౮ ॥ శ్రుత్వా త ద్రంగదాసో ఽపి చ కారా రామము త్తమమ్ । సాగ్రం శతాబ్దం సేవిత్వా గత స్స్వర్గ మమన్దధీః ॥ ౫౦ ॥ జాతి స్సోమకులే తుఙ్గే తొణ్డమా నితి విశ్రుతః । సువీరతనయో వీరో నన్దినీగర్భ

తొణ్డమాన్నామకనృపవృత్తాన్తః.

సమ్భవః ॥ ౫౧ ॥ స పఞ్చవర్షా దుద్భూతవిష్ణుభ క్తి స్స్వయం సుధీః । సౌశీల్యశౌర్యవీర్యాదిగుణానా మాకరో మహాన్ ॥ ౫౨ ॥ పాణ్డ్యస్యతనయాం పద్మా ముపయేమే మనోహరామ్ । తతో రాజా శతం కన్యా నానాదేశ్యా స్స్వయంవరాః ॥ ౫౩ ॥ రేమే దేవేన్ద్రవ ద్భూమా నారాయణపురే వసన్ । అనుజ్ఞాం

ప్రాప్య పితృతః పుత్రః పఞ్చాస్యవిక్రమః ॥ ౫౪ ॥ ఉద్దిశ్య మృగయాం వీరో వేఙ్కటాద్రే స్సమీపతః । పాదచారేణ విచర న్పరివారై స్సమన్వితః ॥ ౫౫ ॥

తొణ్డమాన్నృపస్య మృగయార్థం శ్రీశేషాచలాగమనమ్.

మదధారాం విముఞ్చన్తం దదర్శ గజయూథపమ్ । త న్దృష్ట్వా విస్మితో భూత్వా గృహీతుం తమనుద్రుతః ॥ ౫౬ ॥ సువర్ణముఖరీం తీర్త్వా బ్రహ్మర్షిం శుక ముత్తమమ్ । నమస్కృత్వా ఽభ్యనుజ్ఞాత స్తతో ఽగచ్ఛ ద్వనా ద్వనమ్॥ ౫౭॥ దదర్శ రేణుకా న్దేవీం వల్మీకాకారసంస్థితామ్ । ఇష్టదా మిష్టభక్తానాం దివ్యారామనివాసినీమ్ ॥ ౫౮ ॥ పరివారై స్సదోపేతాం పూజితాం త్రిదశై రపి ॥ తొణ్డమా నపి తాం నత్వా తతః పశ్చాన్ముఖో యయౌ ॥౫౯॥ పఞ్చ

శ్రీనివాససమీపస్థపఞ్చవర్ణశుకవృత్తాన్తః.

వర్ణం శుకం దృష్ట్వా తం జిఘృక్షు రనుద్రుతః । స వద ఞ్ఛ్రీనివాసే తి గిరిం శీఘ్రతరం యయౌ ॥ ౬౦ ॥ అనుద్రవం స్స రాజా ఽపి గిరిరాజం సమారుహత్ । దరీ శ్చ వివిధాః పశ్యం శ్శిఖరాణి సమ న్తతః ॥ ౬౧ ॥ శుక మన్వేష మాణో ఽసౌ శ్యామాకవన మేయివాన్। త మదృష్ట్వా శుకవరం వనపాల న్దదర్శ హ ॥ ౬౨ ॥ త స్తు రాజాన మాయాన్తం ప్రత్యుద్గచ్ఛన్ స సత్వరః । ప్రణమ్య వినయోపేతః కృతాఞ్జలిపుట స్థ్సితః ॥౬౩॥ తొణ్డమా నపి సంపూజ్య తం పప్రచ్ఛ వనేచరమ్। పఞ్చవర్ణ శ్శుకః కశ్చి ద్దృష్ట శ్చాత్రా గత స్త్వయా॥ శ్రీనివాసే తి చ వదన్ క్వ గతో ఽసౌ వనేచర । వనచరః ॥ స పఞ్చవర్ణో రాజే న్ద్ర శ్రీనివాసప్రియ స్సదా ॥ ౬౫ ॥ పార్శ్వవర్తీ సదా తస్య శ్రీభూమిభ్యాం వివర్ధితః । స్వామిపుష్కరిణీతీరే సదా ఽస్తే దేవసన్నిధౌ ॥ ౬౬ ॥ గృహీతుం స శుక శ్శ్రీమా న్న తు కేనా పి శక్యతే। విహృత్య స్వేచ్ఛయా నిత్య మస్మి న్గిరివరే శుభే॥౬౭॥ దినా న్తే దేవ మాసాద్య తత్సమీపే వస త్యయమ్। త న్దేవ మారాధయితుం గమిష్యామి నృపాత్మజ ॥ ౬౮ ॥ విశ్రమ్యతాం వృక్షమూలే యావ దాగమనం మమ । పుత్రేణా నేన సహితో విహర త్వం యథాసుఖమ్ ॥ ౬౯ ॥ రాజా ॥ త్వయా సహ గమిష్యామి ద్రష్టు న్దేవం జనార్దనమ్ । త్వం మే దర్శయ దేవేశం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౭౦ ॥ తస్య రాజ్ఞో వచ శ్శ్రుత్వా శ్యామాకం మధుమిశ్రితమ్ । చూతపత్రపుటే క్షి

తొణ్డమాన్నృపస్య నిషాదేన సహ శ్రీనివాససేవాగమనమ్.

ప్త్వా రాజ్ఞా సహ యయౌ హరిమ్ ॥ ౭౧ ॥ గత్వా సుదూర మధ్వానం పశ్య న్తౌ తౌ శిలాతలమ్ । ముహూర్తా ద్దేవ సంప్రాప్తౌ స్వామిపుష్కరిణీం శుభామ్ ॥ ౭౨ ॥ స్నాత్వా తత్ర విధానేన రాజ్ఞా సహ నిషాదపః । దర్శయామాస దేవేశం రాజ్ఞ స్తస్య మహాత్మనః ॥ ౭౩ ॥ స్వామిపుష్కరిణ్యాః

దేవాదికృతశ్రీలక్ష్మీస్తుతిః.

స్తు ష్టువు ర్లోకమాతరమ్ ॥ ౯౪ ॥ దేవాః॥ నమ శ్శ్రియై లోకధాత్ర్యై బ్ర హ్మమాత్రే నమో నమః । నమస్తే పద్మనేత్రాయై పద్మముఖ్యై నమో నమః॥ ప్రసన్నముఖపద్మాయై పద్మకాన్త్యై నమో నమః । నమో బిల్వవనస్థాయై విష్ణుపత్న్యై నమో నమః ॥ ౯౫ ॥ విచిత్రక్షౌమధారిణ్యై పృథుశ్రోణ్యై న మో నమః । పక్వబిల్వఫలాపీనతుఙ్గస్తన్యై నమో నమః ॥ ౯౬ ॥ సు రక్తపద్మపత్రాభకరపాదతలే శుభే । సురత్నాఙ్గదకేయూరకాఞ్చీ నూపు రశోభితే ॥ ౯౭ ॥ యక్షకర్దమసంలిప్తసర్వాఙ్గే కటకోజ్జ్వలే । మాఙ్గల్యా భరణై శ్చిత్రై ర్ముక్తాహారై ర్విభూషితే ॥ ౯౮ ॥ తాటఙ్కై రవతంసైశ్చశోభ మానముఖామ్బుజే। పద్మహస్తే నమ స్తుభ్యం ప్రసీద హరివల్లభే ॥ ౧౦౦ ॥ ఋ గ్యజుస్సామరూపాయై విద్యాయై తే నమో నమః । ప్రసీదాస్మాన్కృపాదృ ష్టిపాతై రాలోకయాబ్ధిజే ॥ ౧౦౧ ॥ దృష్టా స్త్వయా యే తే బ్రహ్మరుద్రేన్ద్రా

ఇన్ద్రాదీన్ప్రతి స్తుతిప్రసన్నలక్ష్మీవచనమ్.

స్త్వం సమాప్నుయః ॥ శ్రీశుకః ॥ ఇతి స్తుతా తదా దేవై ర్విష్ణువక్షస్థలాలయా॥ విష్ణునా సహ సన్దృశ్యా రమా ప్రీతా ఽవదత్సురాన్ ॥ శ్రీః ॥ సురారీన్ త్స హసా హత్వా స్వపదాని గమిష్యథ ॥ ౧౦౩ ॥ యే స్థానహీనా స్స్వస్థానా ద్భ్రంశితా యే నరా భువి । తే మా మనేన స్తోత్రేణ స్తుత్వా స్థాన మవాప్ను యుః ॥ ౧౦౪ ॥ అఖణ్డై ర్బిల్వపత్రై స్తా మర్చయన్తి నరా భువి । స్తోత్రేణా నేన యే దేవా నరా యుష్మత్కృతేన వై ॥ ౧౦౫ ॥ ధర్మార్థకామమోక్షాణా మాకరా స్తే భవన్తి వై । ఇదం పద్మసరో దేవా యే కేచన నరా భువి ॥ ప్రాప్య స్నానం కరిష్యన్తి మాం స్తుత్వా విష్ణువల్లభామ్। తే ఽపి శ్రియం దీర్ఘ మాఽయు ర్విద్యాం పుత్రాన్ త్సువర్చసః ॥ ౧౦౬ ॥ లబ్ధ్వా భోగాంశ్చ భుక్త్వా ఽన్తే నరా మోక్ష మవాప్నుయుః । ఇతి దత్వా వరన్దేవీ దేవేన సహ విష్ణు నా॥ ఆరుహ్య గరుడేశానం వైకుణ్ఠస్థాన మాయయౌ ॥ ౧౦౭ ॥

ఇతి శ్రీవరాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమహాత్మ్యే వసునామకనిషాదవృత్తాన్తపద్మస
రోమాహాత్మ్యాదివర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః.

తోణ్డమాన్నృపస్య స్వపితుస్సకాశా ద్రాజ్యప్రాప్తిః.

శ్రీశుకః ॥ ఇదం పద్మసరో నామ సర్వపాపప్రణాశనమ్ । కీర్తనా త్స్మరణా త్స్నానా న్నృణాం లక్ష్మీప్రదం భువి ॥ ౧ ॥ కృత్వా స్నానం త్వమ

ప్యస్మి న్వ్రాజస్య పితు ర న్తికమ్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఏత చ్ఛుకవచ శ్శ్రుత్వా స్నాత్వా పద్మసరోవరే ॥ ౨ ॥ తం నత్వా హయ మారుహ్య తొణ్డమాన్ స్స్వపురం యయౌ । తం పితా యువరాజానం కృత్వా త్రీ న్వత్సరా నథ ॥౩॥ రక్షకత్వ ఇచ్ఛ సామర్థ్యం శౌర్యం వీర్యం సుశీలతామ్ । భ క్తిం విప్రేషు పుత్రస్య వీక్ష్య రాజా స్వమ న్త్రిభిః ॥ ౪ ॥ స్వపదే స్థాపయామాస స్వభిషిచ్య విధానతః । అనునీయ సుతం పత్న్యా సార్థం రాజా వనం యయౌ ॥ ౫ ॥

వసో ర్వల్మీకే శ్రీవరాహసందర్శనమ్.

తొణ్డమా నపి సామ్రాజ్యం లబ్ధ్వా రాజ్య ఇచ్ఛకార హ । నిషాదస్య వనే దేవో వారాహం రూప మాస్థితః ॥౬॥ శ్యామాకపక్వం భక్షిత్వా రాత్రౌ రాత్రౌ చచార హ। పదాని స వరాహస్య చా న్వియేష దివా దివా ॥౭॥ అదృష్ట్వా తం వరాహం స రాత్రౌ జాగ్ర ద్ధనుర్ధరః । స్థితో ఽపశ్య చ్చర న్తం తం చన్ద్రకోటిసమప్రభమ్ ॥ ౮ ॥ వరాహం సుభగాకారం శ్యామాక వనమధ్యతః । త ద్దృష్ట్వా ధను రాదాయ సింహనాద ఇచ్ఛకార హ ॥ ౯ ॥ వరాహ స్తద్ధ్వనిం శ్రుత్వా వనాన్ని ష్క్రమ్య సత్వరమ్ । యయౌ తం చా ప్యనుయయౌ వరాహం స నిషాదపః ॥ ౧౦ ॥ రాత్రిశేష మనుద్రుత్య వనే చన్ద్రసమప్రభమ్ । వల్మీకం ప్రవిశ న్త ఇచ్ఛ దదర్శ స నిషాదపః ॥౧౧॥ గచ్ఛ న్తం పూర్ణిమాచన్ద్రమ స్తం గిరివరం యథా । విస్మితో ఽఖానయ త్కోపా ద్వల్మీకం స నిషాదపః ॥ ధరావరాహో దదృశే మూర్ఛితో ఽయ మ్నపాత హ । పితరమ్మూర్ఛితం దృష్ట్వా తత్పుత్రో భ క్తిమాం స్తదా ॥ ౧౩ ॥ వరాహదేవం తుష్టావ యేన ప్రీతో భవే ద్ధరిః । ఆవిశ్య పితర న్తస్య ప్రోవాచ మధుసూదనః ॥ ౧౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అహం వరాహదేవేశో నిత్య మస్మి న్వసామ్యహమ్ । రాజ్ఞే త్వ ముక్త్వా మా మత్ర ప్రతిష్ఠాప్యై వ పూజయ ॥ ౧౫ ॥ వల్మీకం కృష్ణగోక్షీరైః క్షాళయిత్వా తదుత్థితే । శిలాతలే చ వారాహముద్ధృత్య ధరణీస్థితమ్ ॥ ౧౬ ॥ కారయిత్వా ప్రతిష్ఠాప్య విప్రై ర్వైఖానసై శ్చ మామ్ । పూజయే ద్వివిధై ర్భోగై స్తొణ్డమా న్రాజస త్తమః ॥౧౭॥ ఇ త్యుక్త్వా తం జహౌ దేవ స్స చ స్వస్థో బభూవ హ । సుఖాసీన స్తు పితరం నమస్కృత్య నిషాదజః ॥ ౧౮ ॥ న్యవేదయ ద్దేవవచః పిత్రే సర్వం యథాతథమ్ । స శ్రుత్వా విస్మితో భూత్వా కృత్స్నం పుత్రవచ

తొండమా న్నృపాయ వసునివేదితవరాహోద న్తః.

శ్శుభమ్ ॥ ౧౯ ॥ రాజ్ఞే వ క్తుం యయౌ శీఘ్రం నిషాద స్స్వానుగై స్సహ । వసు ర్నిషాదాధిపతీ రాజద్వార ముపాగమత్ ॥ ౨౦ ॥ నిషాదాధిప మాజ్ఞాయ ద్వారపాలై ర్నృపో త్తమః । అహూయ తం నిషాదేశం

సభాయాం మన్త్రిభి స్సహ ॥ ౨౧ ॥ సత్కృత్య తం వసుం రాజా సపుత్రం సపరిచ్ఛదమ్ । పప్రచ్ఛ ప్రీతిమా న్రాజా వసుం తం వనగోచరమ్ ॥ ౨౨ ॥ కి మాగమనకృత్యం తే వద త్వం వనగోచర ॥వసుః॥ రాజ న్మమ వనే దృష్ట మాశ్చర్యం శృణు భూపతే ॥ ౨౩ ॥ కశ్చి చ్ఛ్వేతో వరాహ స్తు శ్యామాక మచర న్నిశి । తం వరాహం ధనుష్పాణి రన్వధావ మహం నృప ॥ ౨౪ ॥ అనుద్రుతో వాయువేగో గత్వా వల్మీక మావిశత్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరే పశ్యతో మమ భూపతే ॥ ౨౫ ॥ వల్మీక మఖనం క్రోధా న్మూర్ఛితో న్యపత మ్భువి । మత్పుత్రో ఽయం సమాగత్య మా న్దృష్ట్వా మూర్ఛిత మ్భువి ॥ ౨౬ ॥ శుచిర్ధ్యాత్వా దేవదేవం తుష్టావ మధుసూదనమ్ । తతో మయి సమావిశ్య వరాహో ఽప్య వద త్సుతమ్ ॥ ౨౭ ॥ రాజ్ఞే నివేదయ క్షిప్రం మచ్చరిత్రం నిషాదప । కృష్ణగోక్షీరసేకేన వల్మీకం క్షాళయే న్నృపః ॥ ౨౮ ॥ దృశ్యతే చ శిలా కాచి ద్వల్మీకస్థా సుశోభనా । వామాఙ్కస్థభువం మా ఞ్చ వరాహవదనం స్థితమ్ ॥ ౨౯ ॥ కారయిత్వా శిల్పినా ఽథ ప్రతిష్ఠాప్య మునీశ్వరైః । వైఖానసై ర్మునివరై రర్చయే *త్తోణ్డమా నపి ॥ ౩౦ ॥ అథ గత్వా శ్రీనివాసం వల్మీకావృతపద్ద్వయమ్ । కపిలాకృష్ణగోక్షీరసేచనైః క్షాళయే చ్ఛనైః ॥౩౧॥ ఆపాదపీఠపర్యన్తం క్షాళయిత్వా దినే దినే । కుర్యా త్ప్రాకార ముభయో రుత్తరే దక్షిణే తథా ॥౩౨॥ ఇత్యుక్త్వా చైవ మా ముక్త్వా దేవ స్స్వస్థో ఽభవం నృప । ఇద న్తే వక్తు మాయాతో దేవదేవచికీర్షితమ్ ॥ ౩౩ ॥

— నృపస్య నిషాదవాక్యస్వప్నాభ్యా మ్బిలమార్గేణ శేషాచలగమనమ్. —

శ్రీవరాహః ॥ తోణ్డమా న పిత చ్ఛ్రుత్వా సుప్రీతో విస్మితో ఽభవత్ । తతః కార్యం వినిశ్చిత్య మన్త్రిభిః పుష్కరాదిభిః॥౩౪॥ వేఙ్కటాద్రిం జిగమిషు ర్గోపానాహూయ సర్వశః। కృష్ణా శ్చ కపిలా గావో యాః కాశ్చి త్సన్తి మామికాః॥౩౫॥ తా స్సవత్సా ఆనయధ్వం వేఙ్కటాద్రిసమీపతః। ఇ త్యాజ్ఞాప్య నృపో గోపా ఞ్ఛ్వో యాత్రే తి చ మన్త్రిణః ॥ ౩౬ ॥ విసృజ్య ప్రకృతీ స్సర్వా వివేశా ఽన్తఃపురం వశీ । ఉక్త్వా కథాం తాం పత్నీభ్య స్సుష్వాప నిశి పార్థివః॥౩౭॥ తం స్వప్నే శ్రీనివాసో ఽపి బిలమార్గం హ్యదర్శయత్ । స్వపురా దాబిలం మార్గే పల్లవా న్సృజ ద్ధరిః ॥ ౩౮ ॥ ఏవం స్వప్నం నృపో దృష్ట్వా ప్రాత రుత్థాయ సత్వరః । ఆహూయ మన్త్రిణ స్సర్వా న్ప్రకృతీ ర్బ్రాహ్మణా నపి॥౩౯॥ స్వప్నం తథావిధం చోక్త్వా ఽపశ్య ద్ద్వారే ఽథ పల్లవమ్। యుక్తే ముహూర్తే ప్రయయౌ హయ మారుహ్య తోణ్డమాన్ ॥ ౪౦ ॥ పశ్యం శ్చ పల్లవా న్గా శ్చ శనైః ప్రీతో యయౌ బిలమ్ । దృష్ట్వా విస్మయ మాపన్నో నిర్మ

* తోణ్డమాన్ - తుణ్డమానితి చ పాఠాన్తరమ్.

— భగవదుక్త్యా తోణ్డమాన్నృపకృత క్షీరాభిషేకవప్రనిర్మాణాదికమ్. —

మే తత్ర పట్టణమ్ ॥౪౧॥ బిల మన్తఃపురే కృత్వా ప్రాకారం చాప్యకార
యత్ । వసం స్తత్ర నృపేన్ద్రో ఽసౌ నిర్జిత్య పృథివీ మిమామ్ ॥౪౨॥ యథో
క్తం దేవదేవేన క్షీరప్రక్షాళనాదికమ్ । కృత్వా ప్రాకారనిర్మాణం కర్తు ముద్యో
గ మాయయౌ ॥ ౪౩ ॥ తదానీం దేవదేవేన స్వయ మాజ్ఞాపితో నృపః । తి
న్త్రిణీం చమ్పక ఞ్చైవ భూపాలయై తౌ నగోత్తమౌ ॥౪౪॥ మమ చాఽస్థాని
కే చిహ్నే లక్ష్మ్యా స్థాన ఞ్చ చమ్పకః । నమస్కార్యౌ నృపై స్తౌ హి ఋషి
దేవ నరై స్సదా ॥ ౪౫ ॥ సంస్థాప్యై తౌ నృపశ్రేష్ఠ ఛేదయాన్యా న్న
గోత్తమాన్ । ప్రాకారమాత్రం కురు మే ద్వారగోపురసంయుతమ్ ॥ ౪౬ ॥
విమాన స్తు భవద్వంశ్యో నామ్నా నారాయణో నృపః । కారయిష్యతి మద్భ
క్త స్స్వర్ణేనా లఙ్కరిష్యతి ॥ ౪౭ ॥ ఏవ ముక్త్వా తోణ్డమానం విరరామ
శ్రియః పతిః ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఏవ న్దేవవచ శ్శ్రుత్వా కృత్వా ప్రాకార మే
వ చ ॥ ౪౮ ॥ పూజయామాస మునిభి ర్వైఖానసకులోద్భవైః । నిత్యం
బిలేన చాగత్య దేవం నత్వా నృపోత్తమః ॥ ౪౯ ॥ రాజ్య ఞ్చకార ధర్మేణ
భుఞ్జానో భోగ ముత్తమమ్ । ఏతస్మి న్నేవ కాలే తు దాక్షిణాత్యో ద్విజోత్త

—◆ గఙ్గాస్నానాగతవీరశర్మాఖ్యవిప్రచరితమ్. ◆—

మః ॥ ౫౦ ॥ గఙ్గాస్నానాయ గచ్ఛ న్నైవ సదారః ప్రయయౌ పురాత్ ।
మార్గే ఽథ గర్భిణీ జాతా బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మణ స్య చ ॥ ౫౦ ॥ తాం తు గర్భ
వతీం దృష్ట్వా స్వాత్మానుగమనే ఽక్షమామ్ । రాజానం ద్రష్టుకామో ఽసౌ
రాజద్వార ముపాగమత్ ॥ ౫౨ ॥ ద్వాఃస్థై స్స విజ్ఞాపితో రాజా త మాహూ
య ద్విజోత్తమమ్ । పూజయిత్వా తు విధివ త్పప్రచ్ఛ కుశలం ద్విజమ్ ॥ ౫౩ ॥
రాజా ॥ కి మాగమనకృత్యం తే కిం కరిష్యా మ్యహం ద్విజ ॥ ద్విజః ॥ వా
సిష్ఠో వీరశర్మా ఽహం సామవేదీ నృపోత్తమ ॥ ౫౪ ॥ సదారో నిర్గతో రా
జన్ గఙ్గాస్నానాయ సాదరః । మార్గే చ గర్భిణీ చేయం కౌశికీ పుణ్యశాలి
నీ ॥ ౫౫ ॥ నామ్నా లక్ష్మీ రితి ఖ్యాతా సుశీలా చ పతివ్రతా । స్థాప్య చై నాం
తవ గృహే వ్రతం నిర్వర్తయా మ్యహమ్ ॥ ౫౬ ॥ తస్మా ద్రాజ న్ప్రియచ్ఛా
స్యై యథేష్టం భక్తవేతనే। తావ చ్ఛ రక్ష్యతాం లక్ష్మీ ర్యావదాగమనం మ
మ ॥ ౫౭ ॥ శ్రీవరాహః ॥ రాజా తస్య వచ శ్శ్రుత్వా తణ్డులాని ధనాన్య
పి । దత్త్వా షణ్మాసపర్యన్తం గృహ మన్తః పురే దదౌ ॥ ౫౮ ॥ తాం న్య
స్య బ్రాహ్మణః ప్రీతో గఙ్గాస్నానాయ నిర్యయౌ । గత్వా భాగీరథీం గఙ్గాం
ప్రయాగే క్షేత్ర ఉత్తమే ॥ ౫౯ ॥ స్నాత్వా కాశీం తతో గత్వా తత్రోషి
త్వా దినత్రయమ్ । గయాం ప్రాప్య పితృశ్రాద్ధ మకరో ద్బ్రాహ్మణోత్త
మః ॥ ౬౦ ॥ గత్వా ఽయోధ్యా మపి పురీం ప్రయయౌ బదరీవనమ్ । సా

లగ్రామం తతో గత్వా స్వదేశం ప్రతి నిర్యయౌ॥౬౧॥సంవత్సరద్వయేఽతీతే
చైత్రే మాసి శుభే దినే।నివృత్తోఽసౌ ద్విజశ్రేష్ఠ శ్శనై రాగత్య మాధవే॥౬౨॥
ఏకాదశ్యాం శుక్లపక్షే పునా రాజాన మాయయౌ। రాజా తు విస్మృత్య త
దా బ్రాహ్మణీం నాఽస్మర న్నృపః ॥ ౬౩ ॥ బ్రాహ్మణీ మానినీ గేహేమృతా
శుష్కా బభూవ హ। వీరశర్మా తతో విప్రో గఙ్గాతోయ కరణ్డకే ॥ ౬౪ ॥
విముచ్య బన్ధనం త్వేకం గాఙ్గ న్తు కరకం శుభమ్। ప్రదాయ రాజ్ఞే పప్రచ్ఛ
పత్నీ కుశలినీ తి మే ॥ ౬౫ ॥ స్మృత్వాఽథ రాజా విప్రం తం స్థీయతా
మితి చాబ్రవీత్। అన్తఃపురం తతో గత్వా తా మపశ్య న్మృతా ఙ్గృహే ॥
అనుక్త్వా బ్రహ్మణే తస్మై ప్రవిశ్య బిల ముత్తమమ్। శ్రీనృసింహం నమస్కృ
త్య పునః ప్రాప్య బిలోత్తమమ్ ॥ ౬౭ ॥ శ్రీనివాసం యయౌ ద్రష్టుం శ్రీ
భూమిసహిత మ్పరమ్। తం దృష్ట్వా సహసాఽయాన్తం జుగూహాఽతే ధ
రారమే ॥ ౬౮ ॥ ప్రణమన్త మువాచ త్వం కి మకాలే నృపాఽగతః ।
నృపో ఽవద త్ప్రణమ్యే శం భీతోఽథ బ్రాహ్మణీం మృతామ్ ॥ ౬౯ ॥ త

అస్థిసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

చ్ఛ్రుత్వా దేవదేవోఽపి మా భీ రాజ న్ద్విజోత్తమాత్।ఆన్దోళికాం తా మా
రోప్య స్త్రీభి స్స్వాభి స్సమన్వితామ్ ॥ ౭౦ ॥ మదాలయా త్పూర్వ
భాగే ద్వాదశ్యాం స్నాపయప్రభో। అస్థినామ్ని సర స్యస్మి న్నృప మృత్యుని
వారణే ॥ ౭౧ ॥ ప్రాప్తజీవా సమం స్త్రీభి ర్బ్రాహ్మణేన చ యోక్ష్యతే।
శీఘ్రం యాహి నృపశ్రేష్ఠ యథోక్తం వచన ఙ్కురు ॥ ౭౨ ॥ ఇతి దేవవచ
శ్శ్రుత్వా ప్రయయౌ స్వపురం నృపః। ఆన్దోళికాసు రమ్యాసు స్త్రియ ఆ
రోప్య తా మపి ॥ ౭౩ ॥ బ్రాహ్మణ ఞ్చ పురస్కృత్య ద్రష్టు న్దేవం యయౌ నృ
పః। అస్థికూటసరః ప్రాప్య స్నాపయామాస తా స్స్త్రియః ॥ ౭౪ ॥ త్వగస్థి
రూపా సా చాపి తాభిః క్షిప్తా సరోవరే। ప్రాప్తజీవా యథాపూర్వం సువ్య
క్తితశరీరజా ॥ ౭౫ ॥ ఉత్థితా సరస స్స్నాత్వా రాజ్ఞీభి స్సహ మఙ్గలా। ప్రా
ప్తా చ బ్రాహ్మణం ప్రీతా భర్తారం పున రాగతమ్ ॥ ౭౬ ॥ రాజా హరిం
పూజయిత్వా బ్రాహ్మణాయ ధనం దదౌ। సహస్రనిష్కపర్యన్తం వస్త్రాణి
వివిధాని చ ॥ ౭౭ ॥ స్వదేశగమనాయైవ సాదరం విససర్జ హ। విప్ర శ్శ్రుత్వా
స్త్రియో వృత్తం ప్రభావం వేఙ్కటేశితుః ॥ ౭౮ ॥ ఆశీః ప్రయుజ్య రాజ్ఞేఽథ
స్వదేశం ప్రయయౌ ద్విజః। విప్రే గతే శ్రీనివాసో రాజానం పున రబ్రవీత్ ॥
౭౯ ॥ దినే దినే చ మధ్యాహ్నే నైవేద్యానన్తరం నృప। ఆగత్య మా మర్చ
యిత్వా యథేష్టం స్వర్ణపఙ్కజైః ॥ ౮౦ ॥ గత్వా పురీం స్వధర్మేణ రాజ్య
ఙ్కురు నరాధిప। యద్య దిష్టం తవ నృప భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౮౧॥ నాఽ
గన్తవ్య మకాలే తు త్వయా నృప కదాచన। ఏవం కాలార్చనం కృత్వా గ

త్వా త్వం స్వపురే వస ॥ ౮౨ ॥ రాజా ॥ తథా కరిష్యే దేవేశ మధ్యాహ్నే చార్చయామ్యహమ్ । ఇతి దేవాజ్ఞయా నిత్య మర్చయ న్తస్వర్ణపఙ్కజైః ॥ ౮౩ ॥ తదూర్ధ్వం తులసీ పుష్పం జాత్వపశ్య త్సమృణ్మయమ్ । విస్మితో దేవ

కుర్వగ్రామస్థకులాలవంశజభీమాఖ్యభక్తోదన్తః.

దేవేశ మపృచ్ఛ న్నృపస త్తమః ॥ ౮౪ ॥ రాజా ॥ కేనా ర్చ్యసే మృణ్మయై శ్చ కోమలై స్తులసీసుమైః । రాజ్ఞా పృష్టో దేవదేవ స్స్మృత్వా రాజాన మబ్రవీత్ ॥ ౮౫ ॥ కశ్చి త్కులాలో మద్భక్తః కుర్వగ్రామే వస త్యసౌ । స్వగృహే ఽర్చయతే రాజం స్తదఙ్గీక్రియతే మయా ॥ ౮౬ ॥ ఇతి దేవవచ శ్శ్రుత్వా త ద్ద్రష్టుం ప్రయయౌ నృపః । గత్వా కుర్వపుర న్తస్య కులాలస్య గృహం యయౌ ॥ ౮౭ ॥ రాజాన మాగత న్దృష్ట్వా ప్రణమ్యైవా గ్రత స్స్థితః । స్థితం తం భీమనామానం పప్రచ్ఛ నృపస త్తమః ॥ ౮౮ ॥ తోణ్డమాన్ ॥ భీమ పూజయసే దేవం కథం వద కులో త్తమ ॥ శ్రీవరాహః ॥ పృష్టః ప్రాహ కులాలో ఽపి జాతు జానే న చా ర్చనమ్ ॥ కేనో క్తం నృపతి శ్రేష్ఠ కులాలో ఽర్చయతీ తి హి ॥ తోణ్డమాన్ ॥ దేవేన శ్రీనివాసేన మమో క్తం హి త్వదర్చనమ్ ॥ ౯౦ ॥ స తు శ్రుత్వా నృపవచ స్స్మృత్వా దేవవరం పురా ॥ భీమః ॥ యదా ప్రకాశితా పూజా యదా రాజా సమాగతః ॥ ౯౧ ॥ తోణ్డమానాం స్తేన సంవాద స్తదా మోక్ష జ్గమిష్యసి । ఇతి పూర్వం వర న్దేవో దత్తవా న్వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౯౨ ॥ ఇత్యు క్త్వా ఽథ కులాలో ఽపి

కుర్వగ్రామస్థభీమాఖ్యభక్తస్యపత్న్యాసహ వైకుణ్ఠప్రాప్తిః.

పత్న్యా సార్థం తదై వ చ । విమాన మాగత న్దృష్ట్వా దేవ న్దృష్ట్వా జనార్దనమ్ ॥ ౯౩ ॥ ప్రణమ న్ప్రజహౌ ప్రాణా న్సదారో భ క్తస త్తమః । పశ్యతో రాజరాజస్య విమాన మధిరుహ్య చ ॥ ౯౪ ॥ దివ్యరూపధరో దేవ్యా సార్థం విష్ణుపదం యయౌ । దృష్ట్వా రాజా ఽద్భుతం తత్ర స్వపురం ప్రాప్య హర్షితః ॥ ౯౫ ॥ స్వపుత్రం శ్రీనివాసాఖ్య మభిషిచ్య విధానతః । పరిపాలయ ధర్మేణ మానవాం శ్చ వసున్ధరామ్ ॥ ౯౬ ॥ ఇత్యా జ్ఞాప్య సుతం ధీమాం స్తతాప పరమ న్తపః । తప్యత స్తస్య దేవో ఽపి ప్రత్యక్ష మభవ ద్ధరిః ॥

శ్రీనివాసకృపయా తోణ్డమా న్నృపస్య సారూప్యప్రాప్తిః.

ఆరుహ్య గరుడ న్దేవో రమాభూమిసమన్వితః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కిఙ్కరోమి నృపశ్రేష్ఠ తపసా తోషిత స్తవ ॥ ౯౭ ॥ ఇత్యు క్తో దేవదేవేన తోణ్డమానపి రాజరాట్ । ప్రీతిమా న్ప్రాఞ్జలి ర్భూత్వా సగద్గద మువాచ హ ॥౯౯॥ త్వల్లోకే వస్తు మిచ్ఛామి జరామరణవర్జితే । ఇద మేవ వర న్దేహి మాధవైత న్మమే ప్సితమ్ ॥ ౧౦౦ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యు క్త్వా నిపపాతో ర్వ్యాం సా

ప్రాప్తం దేవసన్నిధౌ । తదా కళేబరం ముక్త్వా విమానం ప్రారురోహ చ॥౧౦౧॥
గన్ధర్వైః స్తూయమానో ఽసౌ సారూప్యం ప్రాప శార్ఙ్గిణః । య చ్చోక్తం మో
హరహితం జరామరణవర్జితమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ పునరావృత్తిరహితం తద్విష్ణోః

—— అధ్యాయఫలశ్రుతిః ——

పద మాయయా । ఏత ద్భవిష్యం దేవేశి మయోక్తం వరవర్ణని ॥ ౧౦౩ ॥
య శ్శ్రావయే ద్య శ్శృణుయా ద్విష్ణులోకం స గచ్ఛతి ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యు
క్తాం దేవదేవేన సభవిష్యాం సహోత్తరామ్ ॥ ౧౦౪ ॥ శ్రుణుయా ద్యః పరే
ద్భక్త్యా కథాం పుణ్యాం పురాతనీమ్ । స తు భుక్త్వా ఽఖిలా న్కామా నన్తే
విష్ణుపదం వ్రజేత్ ॥ ౧౦౫ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భవిష్యద్వర్ణనే తొణ్డమాన
చక్రవర్తి చరితకథనం నామ దశమో ఽధ్యాయః.

ఇతి శ్రీవరాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ప్రథమప్రభృతి దశమపర్య
న్తదశాధ్యాయాత్మకో ధరణీవరాహసంవాదాఖ్య శ్శ్రీవేఙ్కటా
చలమాహాత్మ్యపరో ద్వితీయో భాగ స్సమాప్తి మగమత్.

—— ఓం తత్సత్. ——

శ్రీవరాహపురాణశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యద్వితీ
యభాగా న్తర్గతసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా-౧౦.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై పద్మావత్యై నమః.

శ్రీ మ తే వి ష్వ క్సే నా య న మః.

అ థ శ్రీ పా ద్మ పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీ వే ఙ్క టా చ ల మా హా త్మ్య మ్.

ప్రా ర భ్య తే

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయే ఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥

మేరుశిఖరా చ్ఛుక బ్రహ్మర్షే ర్వేఙ్కటాచలాగమనమ్.

హరిః ఓమ్॥ దేవలః॥ దేవ దర్శన దేవర్షే బ్రహ్మభూయకర మ్పరమ్ ।
ముకున్దానన్దకం బ్రూహి ధర్మం కర్మవిమోచనమ్॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ సాధు
దేవల భూదేవ య త్పృష్టో ఽహ మిహ త్వయా । శృణు విద్వ న్విశేషేణ
వక్ష్యామి తవ సువ్రత॥ ౨॥ ఇతిహాస మిమం పుణ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ।
యశస్కరం రఞ్జనక మాయు రారోగ్య భూతిదమ్ ॥ ౩ ॥ పురా సుమేరుశిఖరే
నానారత్నవిచిత్రితే । ఖచితా నేకమాణిక్యే సౌవర్ణే కుట్టిమస్థలే ॥ ౪ ॥
అనుస్యూతస్రవద్దేవస్రవన్తీ నిర్ఝరాప్లుతే । మయూఖోద్ధామరత్నౌఘ
ఖణ్డితధ్వాన్త కుఞ్జకే ॥ ౫ ॥ సాన్ద్ర స్నిగ్ధతరుచ్ఛాయ సురద్రుమవనోదరే ।
మకరన్ద స్రవ న్తీభి స్స్రగ్భి స్తు పరిలమ్బితే ॥ ౬ ॥ మాణిక్య స్తమ్భ మహితే
మకరానన తోరణే। విచిత్ర రత్న ప్రత్యు ప్త స్వర్ణ స్తమ్భ చ తుష్కకే॥ ౭॥
సింహాసనే మహారత్నవిచిత్రాం శువిరాజితే। సావిత్ర్యా చ సరస్వత్యా
సహా సీనః పితామహః॥ ౮॥ గన్ధర్వై ర్గర్వనిర్వాహై ర్గానవిద్యా విచక్షణైః।
గాయద్భిః కిన్నర గణై ర్గీయమాన శ్చ వీణయా ॥ ౯ ॥ స్తూయమాన స్తుమ్బు
రుణా హాహా హూహూత్థ తేజసా । సేవ్యమాన స్సహస్రాక్ష ప్రముఖై స్సుర
సత్తమైః ॥ ౧౦ ॥ బ్రాహ్మీభి శ్శక్తిభి ర్బ్రహ్మ భాషాభూషాభి రాత్మభూః ।
అంశుకా భరణా లేపా కల్పహస్తాభి ర న్తికే॥ ౧౧ ॥ వసిష్ఠ ప్రముఖై ర్బ్రహ్మ
మునిభి స్సిద్ధచారణైః । మార్కణ్డేయ మరీచ్యత్రిభృగుపూర్వై ర్మహర్షిభిః ॥
౧౨ ॥ శాపా నుగ్రహ సామర్థ్య సాధనై శ్చ తపోధనైః । మాహాత్మ్యం
పుణ్యదేశానా మూచివద్భిః పరస్పరమ్॥ ౧౩ ॥ సమన్తత స్సేవ్యమాన స్సేవార్

సవిశారదైః। నిషణ్ణై రుపనిషణ్ణై శ్శ్రుతిగణై రపి॥ ౧౪॥ సాక్షా త్సంశితస్సు
తమనా విశ్వసర్గవిలాసభూః। ఆస్తే సమాలప న్ప్రీత్యా స్వపదాబ్జా ద న్భిరః॥
౧౫॥ కథా ప్రసఙ్గా దత్రైవ నారాయణగిరే ర్మహత్। మాహాత్మ్య మావి
ర్భావం చ శ్రీనివాసస్య శార్ఙ్గిణః॥ ౧౬॥ శ్రుత్వా శుకః పరమర్షి స్సభాయాం
సముప స్థితః। స దేశం తం దిదృక్షు స్స న్కౌతూహల సమాకులః॥ ౧౭ ॥
విజ్ఞాపయ న్బ్రహ్మాణే త న్నమస్కృత్య చ సర్వతః। జగామ తస్మా ద్దేవా ద్దై న్వ
దక్షిణాభి ముఖ స్సుధీః॥ ౧౮॥ వాసుదేవె వహ న్భక్తిం పురాణ పురుషోత్త
మే। తత్కథాలాపకుతుకస్మయా మానముఖో మునిః ॥ ౧౯ ॥ దదర్శ

శ్రీవేఙ్కటాచల వర్ణనమ్.

నారాయణాద్రిం తత్ర నారాయణాశ్రయమ్। నీల జీమూత ముదిత నీలకణ్ఠ
విడమ్బనమ్ ॥ ౨౦ ॥ శృఙ్గకోటీర విశ్రాన్తవాలఖిల్యకులాకులమ్। తిగ్మాం
శ్వశ్వ ఖుర క్షుణ్ణ శృఙ్గ మాణిక్య మణ్డలమ్॥ ౨౧॥ అమృతాం శుకర స్పర్శ
నిర్య దిన్దు దృషద్ద్రవమ్। తుఙ్గశృఙ్గ స్ఫుర ద్రత్నతరళీ కృతతారకమ్ ॥ ౨౨॥
మాణిక్య కుణ్డల మహో మాద్యద్ద్యుమణిమణ్డలమ్। వియల్లి హోత్తుఙ్గ
శృఙ్గవిశఙ్కట విటఙ్కకమ్ ॥ ౨౩ ॥ చన్ద్రకాన్తస్రవాస్వాదిచకోరకుల సఙ్కు
లమ్। స్ఫాటి కాశ్మదరీ శృఙ్గ నిర్యన్నిర్మల నిర్ఝరమ్॥ ౨౪॥ అధిత్యకారూఢ
ఫుల్లలోధ్ర సింహవిడమ్బనమ్। మాకన్దకు సుమామన్ద మకరన్ద సముక్షితమ్॥ ౨౫ ॥
దన్తావళఘటాఘాతదర్దరప్రస్థకన్దరమ్ । వ్యత్క్రమక్రమణాక్రాన్తశరభప్ర
స్థదుస్థలమ్ ॥ ౨౬ ॥ మహాస్థకారమహిమదుర్నిరీక్షమహర్షభమ్। ఆఘ్రాత
వ్యాకులప్రాణి వ్యాఘ్రభీమభృగుస్థలమ్ ॥ ౨౭ ॥ నిర్ఝరాపాతపర్యన్తగ్రస్త
ముస్తార్ధసూకరమ్। యమవాహనదుర్ధర్శనినదన్మహిషాకులమ్ ॥ శాఖాశిఖాక్ర
మచ్ఛాఖామృగసానుమహీరుహమ్ ॥ వికీర్ణ శ్వాపదానీకాధిత్యకోపత్యకాత్య
ఘమ్ ॥ ౨౮ ॥ అభ్రఙ్కషాగ్రవివిధవిటపాటవిపాటవమ్। ధాతుప్రస్థస్థలీనిర్య
ద్రోఘప్రస్రవణాకులమ్ ॥ ౩౦ ॥ అన్తకాస్యప్రతీకాశగుహాగేహాహిషితార్ణకమ్।
ఝిల్లికానాదబధిరీ భూతదిక్చక్రవాళకమ్ ॥ ౩౧ ॥ దివ్యం విభూత్యపాదానం
గాయద్భి ఋషితాన్తరమ్। నానామణి మయూఖౌఘ మహేన్ద్రాయుధవ
ర్చసమ్ ॥ ౩౨ ॥ కృష్ణసారవరోద్రిక్త హారిణీకులసఙ్కులమ్। విధూన్వద్వా
లవిమల చమరీచఙ్క్రమోత్కటమ్ ॥ ౩౩ ॥ లాఙ్గూలవేల్లితలస ద్గోలాఙ్గూలకు
లాకులమ్। ప్రవాళకాణ్డప్రస్తారమణ్డితాన్తరకన్దరమ్ ॥ ౩౪ ॥ ఇత స్తత స్తప
స్యద్భి ఋషిభి ర్నిర్ఝరాన్తికే। ఆస్థాతవ్యప్రస్థదేశం బ్రహ్మధ్యానపరాయణైః

శుకస్య శ్రీవేఙ్కటాచలస్థపుణ్యతీర్థావగాహనప్రాప్తిః.

॥ ౩౫ ॥ ఆశ్రితార్తిహరచ్ఛాయవిశాలవనపాదపమ్। తస్యసానుమత స్సోపి
పాదానాశ్రిత్యసత్వరః ॥ ౩౬ ॥ నిర్ఝరేష్వా ప్లవం కుర్వ న్విమలోదే ష్వన

న్యధీః । హ్రదేషు దేవఖాతేషు నదీప్రస్రవణేషు చ ॥ ౩౭ ॥ అన్యేష్వమల తీర్థేషు త్రివృ ద్బ్రహ్మ జప న్మునిః । సంసారమోచనీం బ్రహ్మవిద్యాం విద్యా విజృమ్భిణీమ్ ॥ ౩౮ ॥ జప న్నుపాంశుమనసా ఽ వద్యాఽవిద్యానిబర్హిణీమ్ । నివస న్రజనీ మేకాం తత్ర తత్ర సమాహితః ॥ ౩౯ ॥ అతన్ద్రితో ఽఞ్జనగిరిం ప్రాప విప్రోపవేశనమ్ । తత్ర తత్ర గుహాగేహే ష్వాసీనై ర్మునిపుఙ్గవైః ॥౪౦॥ యోగిభి స్సిద్ధసఙ్ఘై శ్చ విశుద్ధజ్ఞానశాలిభిః । వైఖానసై శ్చ మునిభిః కృతాతిథ్యసపర్యకమ్ ॥ ౪౧ ॥ శిలాతలేషు నివస న్విపులేషు శనై శ్శనైః । కుమారధారాం ధారాళచ్యవమానాఽమలోదకామ్ ॥౪౨॥ ఆససాదా ఽప్లవఞ్చాఽ

స్కన్దస్య కుమారధారాస్నానేన శక్త్యాయుధప్రాప్తిః

త్ర చక్రే వ్యాససారసో మునిః । అస్యా మాహాత్మ్య మతులం తులితాన న్యతీర్థకమ్ ॥ ౪౩ ॥ శక్తిప్రదం శక్తిపాణే శ్శరణ్యాం శరణార్థినామ్ । పురా ఽమరైః ప్రార్థితేన శఙ్కరేణ పురారిణా ॥ ౪౪ ॥ ఔమాపత్యో బాహులేయ స్సేనాపత్యే నియోజితః । త ద్యోద్ధు మసహా న్సోఽపి సేనాపత్యే నివిష్టధీః ॥ ౪౫ ॥ అనేకాపాయసదన ముపాయ రహితో గుహః । దైత్యారేః ప్రాప్తుకామ స్సం స్తత్ప్రతీకార మాత్మవాన్ ॥ ౪౬ ॥ త్రిసన్ధ్య మాప్లవం కుర్వం స్త్రివృద్బ్రహ్మ జప న్సుధీః । త్రిసన్ధ్య మర్చయ న్విష్ణుం దివ్యైః పుష్పై రనన్యధీః ॥ ౪౭ ॥ అస్యా నిర్ఝరధారాయాం స్తప స్తేపే సమీపతః । తపసా తస్య సన్తుష్టో భగవా న్విష్టరశ్రవాః ॥ ౪౮ ॥ ఆవిర్భూయ దదౌ శక్తిం తస్మై సోఽపి తిరోదధే । కుమార స్తం ప్రణమ్యాథ దేవం స్వర్గం జగామ సః ॥ ౪౯ ॥ తస్మా త్కుమారధారేతి విఖ్యాతా విమలోదకా । ప్రథమానప్రశంసా ఽభూ దప్రమేయఫలప్రదా ॥ ౫౦ ॥ తతో గతః పాప

ఇన్ద్రస్య పాపనాశనస్నానేన వృత్రవధజనితపాపనిర్ముక్తిః.

నాశం కృత్వా స్నానాదికం వశీ । ఉవాస త్రిదినం తస్య తీర్థస్య నికటే తటే ॥ ౫౧ ॥ యత్ర తీర్థే సకృ త్స్నాత్వా మఘవా వృత్రహా పురా । బ్రహ్మహత్యా విముక్త స్స్వం ప్రాప చైన్ద్రం పునః పదమ్ ॥ ౫౨ ॥ పాపనాశ స్స విఖ్యాతో నిర్ఝరో జర్ఝరైనసామ్ । దేవతిర్యఙ్మనుష్యాణా మవగాహా

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్.

న్మలాపహామ్ ॥ ౫౩ ॥ ఆకాశగఙ్గా మన్వాస్య సమ స్తఫలదాయికామ్ । ఆసాద్యా స్యా మాప్లవ ఞ్చ చకార నిరుపప్లవః ॥ ౫౪ ॥ యస్యాం స్సంసారార్ణవస్య కర్ణధారే ఽమలేఽమ్భసి । దేవ స్త్రియో నాగకన్యా గన్ధర్వ్యః కిన్న

తాఙ్గనాః ॥ ౫౫ ॥ సిద్ధాఙ్గనాశ్చ కుర్వన్తి స్నానం వైఖానసాఙ్గనాః । నారాయణగిరే శ్శైలే స్తదీశస్య ప్రభావకమ్ ॥ ౫౬ ॥ ప్రథయ న్మనసా ఽతీవ

వ్రతతీవర్తనీతీర్థస్నానకాలే శుకబ్రహ్మర్షిమ్ప్రత్య శరీరోక్తిః.

స్మయమానో మహామునిః । వ్రతతీవర్తనీతీర్థ మాససాద మహామునిః ॥ ౫౭ ॥ తత్రాఘమర్షణ ఞ్చక్రే సూక్తం వైష్ణవ ముచ్చరన్ । స్మరన్భగవతో విష్ణో ర్జిష్ణో ర్ద్వైపాయనాత్మజః ॥ ౫౮ ॥ జలే మగ్నతనో స్తస్యా ఽభూ ద్వా గశరీరిణీ । అమృతోదన్వదుత్తుఙ్గ తరఙ్గమహిమావలీ ॥ ౫౯ ॥ శ్రీవత్సవక్షో నిత్యశ్రీ రదృశ్య శ్చ మలాత్మనామ్ ॥ అనన్తభోగాయతనో ఽనన్తో ఽనన్తఫలప్రదః ॥ ౬౦ ॥ అతో ఽస్మా దగ్నిదిగ్భాగే సార్ధయోజనమాత్రకే । అస్య సానుమతః పాదమూలే కూలఙ్కషద్రుమే ॥ ౬౧ ॥ నద్యా స్సద్యో ఽఘనాశిన్యా స్స్వర్ణముఖ్యా స్తటే శుభే । పద్మ మిత్యుత్తరే ఖ్యాతం పవిత్రం పరమం సరః ॥ ౬౨ ॥ తస్య గత్వా తటే తూర్ణ మత్యుగ్రం తప ఆచర । పశ్చాదచఞ్చలత్వం తే మనీషాయా భవిష్యతి ॥ ౬౩ ॥ తదా స్యా ద్భగవా న్విష్ణుః ప్రత్యక్ష స్సర్వసాక్షిభూః । ఏవం సాదర ముక్త్వా వా గ్గనానాం శృణ్వతా

అశరీరోక్త్యా శుకస్య పద్మసరోవరాగమనమ్.

మపి ॥ ౬౪ ॥ ప్రక్షాళయన్తీ శమలం మునే ర్యాతా ఽశరీరిణీ । ఏవ మేతాం నిశమ్యా సౌ జలా దుత్తీర్య తీర్థతః ॥ ౬౫ ॥ అతిస్నేహా ద్విస్మిత శ్చ వైయాసి ర్మని రత్వరః । ఏవ మాలోచయ న్బుద్ధ్యా శరీరాత్మవిశోధినీమ్ ॥ ౬౬ ॥ ప్రసాదసూచినీం విష్ణోః ప్రభవిష్ణోః ప్రశంసినీమ్ । జగామ వేగా త్తం దేశం

పద్మసరోవరవర్ణనమ్.

యత్ర పద్మసరోవరమ్ ॥ ౬౭ ॥ ప్రసన్నం సన్మన ఇవ వైడూర్యవిమలోదకమ్। ఉత్ఫుల్లైః పుణ్డరీకై శ్చ కహ్లారైః కనకామ్బుజైః ॥ ౬౮ ॥ నీలోత్పలైః కువలయై రక్తాబ్జై రాకులాన్తరమ్ । మకరన్దమదోన్మత్తమధురాళికులాకులమ్ ॥ కారణ్డవైః కలరవై ర్వ్యాచాటితదిగన్తరమ్ । భ్రమద్భ్రమరబృన్దై శ్చ మధుపానమదోద్ధతైః ॥ ౭౦ ॥ గృహీతగ్రాహదుర్గ్రాహం వలమాన సుమీనకమ్ । వరాహాస్యై రభితో గ్రస్తముస్తై రలఙ్కృతమ్॥ ౭౧ ॥ మృణాళకబళాకీర్ణకరైః కరికదమ్బకైః । ఏణై స్సశాబై రేణీభి రుపాన్తే పరితో వృతమ్ ॥ మదోన్మత్తై ర్వనచరై ర్వయోభి రభితో వృతమ్ । తపస్యత్తాపసక్లేశహారణం రమణం హరేః॥ ౭౩॥ శ్రీమదేత త్పద్మతీర్థం మహాతీర్థం శుకో మునిః।దదర్శ న స గతక్లేశ

శుకస్య పద్మసరసి శ్రీనివాసధ్యానపూర్వకస్నానాదికరణమ్

స్నానపాననిషేవణైః ॥ ౨౪ ॥ స్మరన్నారాయణం విష్ణు మభూన్నిశ్చలచేతనః । ముహూర్తం తత్ర విశ్రమ్య సంయమీ నియమస్థితః ॥ ౨౫ ॥ వన్యైరపాకైః పక్వైశ్చ ఫలైస్స్వపతితై రపి । దినస్య పఞ్చకాలే వై కృతాహారోఽభవ న్మునిః ॥ ౨౬ ॥ శిశ్యే చ దర్భశయ్యాయాం స నిర్వర్త్యాహ్నికీం క్రియామ్ । బ్రాహ్మే ముహూర్తే చాన్యేద్యు రుత్థాయ ప్రయతో వశీ ॥ ౨౭ ॥ చిన్తయ న్పుణ్డరీకాక్షం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । కరుణారసకల్లోలతరఙ్గితకటాక్షకమ్ ॥ ౨౮ ॥ శరత్పూర్ణేన్దువక్త్రాభం పీతకౌశేయవాసనమ్ । మహోరస్క ముదారాఙ్గం శ్రీనివాసం మహామతిః ॥ ౨౯ ॥ సన్ధ్యా ముపాస్య విధివ త్స్నానపూర్వం సమాహితః । దదర్శ సరస స్తస్య తీరే త్వభినవం

పద్మసరోవర తీరస్థదివ్యారామవర్ణనమ్.

వనమ్ ॥ ౩౦ ॥ పున్నాగ నాగపనస పాటలాశోక కింశుకైః । కున్దమన్దారమాకన్ద హరిచన్దన చన్దనైః ॥ ౩౧ ॥ తాలచమ్పకహిన్తాలహరితాలతమాలకైః । నక్తమాలై శ్చ సరళై ర్నాళికేరై శ్చ కేసరైః ॥ ౩౨ ॥ పనసైః కేతకై స్సాలైః పాలాశైః పిప్పలై ర్వటైః । ఖర్జూరైః ఖాదిరై ప్లక్షై రుద్రాక్షై రసనై ర్ధవైః ॥ ౩౩ ॥ సఙ్కీర్ణ మభిత స్సాన్ద్రం మహేన్ద్రోపవనోపమమ్ । మాధవీమల్లికాయూథీ వనయూథీసుజాతిభిః ॥ ౩౪ ॥ శతపత్రిభి రాకీర్ణం సుమనోభి స్సుగన్ధిభిః । దమనీమరుశాఖాభి స్తులసీభి ర్విజృమ్భితమ్ ॥ ౩౫ ॥ కున్దమల్లికయోపేతం కుశకాశప్రకాశితమ్ । విశ్వామిత్రైః పవిత్రైశ్చ ముఞ్జై రప్యభిజృమ్భితమ్ ॥ ౩౬ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవ
దర్శసంవాదే సుమేరుశిఖరా చ్ఛుకస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమన
పద్మసరః ప్రాప్త్యాదికథనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః.

దివ్యారామే శుకబ్రహ్మర్షే ర్మహానియమ పూర్వకతపః కరణమ్.

దేవదర్శనః ॥ తటే శ్రీపద్మతీర్థస్య పద్మవాటీ పటీయసః । వటాటవీజటాటోప విశఙ్కట వియత్తటే ॥ ౧ ॥ అధీత వేదవేదాన్త తాపసౌఘనిషేవితే । అనూదిత బ్రహ్మఘోషై రన్వితే వయసాం గణైః ॥ ౨ ॥ పతఙ్గాధ్యాపితామ్నాయప్రమోదర్షి కుమారకే । హుతవైతాన వహ్న్యుత్థహవిర్గన్ధసుమోదితే ॥ ౩ ॥ మృగశాబవిలూనాగ్ర కుశగుల్మ విజృమ్భితే । మనస్సన్తోషకరణే సర్వోపకరణాన్వితే ॥ ౪ ॥ విచిత్ర వివిధామోదే వనే చైత్ర

రథోపమే । తపః కరిష్య న్నిష్టాప్య తు సమాహితమనా మునిః ॥ ౫ ॥ విచి
న్తయ న్వియదావ్యక్తం విమలాత్మా వ్యతిష్ఠత । స్వాధ్యాయం సమధీయా
నో విష్ణు మేవా గ్రతో యజన్ ॥ ౬ ॥ పర్ణాశనో హితాచార నియతో నియ
మస్థితః । మితభాషీ మితాహార శ్శాన్తో దాన్తో గురుప్రియః ॥ ౭ ॥ సాత్త్విక
స్సత్త్వసమ్పన్నో విష్ణుభక్తో బభూవహ । శ్రీనివాస మనారాధ్య కిఞ్చి న్నా
శ్నాతి నిత్యశః॥ ౮॥ క్షుధాతో౽మో ష్య నైవేద్యం నోపజీవతి చై కదా। విష్ణు
పాదోదకా దన్య త్తృషార్తో పి న చా పిబత్ ॥ ౯ ॥ నిర్ద్వన్ద్వో నిరహఙ్కారో
ధీరో విగతమత్సరః। కుశేశయాసనాసీనః కుశా స్తరణభూతలే॥ ౧౦ ॥ కుశా
గ్రబుద్ధి రచలః కుశహ స్త పవిత్రకః । కృష్ణా జినో త్తరా సఙ్గః కృష్ణవర్త్మ శిఖా
జటః॥ ౧౧॥ కృష్ణాజినామ్బరధరః కృష్ణద్వైపాయనాత్మజః । అక్షమాలాధర
కరో విజితాక్షః క్షమాక్షమః॥ ౧౨॥ నాసాగ్రన్య స్త నయన ఆర్జవోర్జిత కా
యకః। దన్తై రసంస్పృశ న్దన్తా న్జిహ్వాగూహిత తాలుకః॥ ౧౩ ॥ ధారణా ధ్యాన
సమ్పన్నః ప్రాణాయామవి శుద్ధధీః । ఉపాంశు మానసజప గూఢోష్ఠ స్ఫురణా
ననః॥ ౧౪॥ వైకుణ్ఠో౽కుణ్ఠితమతి ర్గాయత్రీం వైష్ణవీం జపన్। వర్షాసు జలమధ్య
స్థో గ్రీష్మే పఞ్చాగ్ని మధ్యగః॥ ౧౫ ॥ అధ్యర్కదృ క్సమద్వన్ద్వోపద్రవో వీతని
ద్రకః। కాలానల ప్రతిభటకాయః కమలలోచనః ॥ ౧౬ ॥ ఏవం ప్రవృత్తో

శుకమునితపో౽గ్నిజ్వాలాభి ర్లోకోపద్రవోత్పత్తిః.

ఘోర శ్చ తప శ్చర్తు న్తపోధనః।తపసా తస్య స న్తప్తా చచాల చ వసున్ధరా॥
౧౭॥మార్తాణ్డ శ్చణ్డకిరణో న తతాప నభో౽న్తరే। అబ్ధయః క్షుభితా స్సర్వే
వవర్షు ర్న వలాహకాః॥ ౧౮॥ జాతవేదా నజజ్వాల విమానాని దివౌకసామ్।
నభోమధ్యే నచేరు శ్చ బభూవే న్ద్ర శ్చ శఙ్కితః॥ ౧౯॥ వృత్రవైరీ మహేన్ద్రో
పి కింక ర్తవ్యవిమూఢధీః । చిన్తయ న్నస్య తపసో విఘ్న మప్సరస స్తదా ॥

శుకతపోభఙ్గాయ మహేన్ద్రోక్తరమ్భాదిసాన్త్వవచనాని.

౨౦॥ సమాహూయా హ వచనం సాదరం సాన్త్వ పూర్వకమ్। విసృష్టా వేధ
సా యూయం నిసర్గా జ్జగతో హితే॥ ౨౧ ॥ రూపయౌవనలా వణ్యశాలిన్యః
పద్మలోచనాః। మత్తమాతఙ్గ గామిన్యో మన్దమన్థర గీతయః॥ ౨౨॥ సుభ్రువ
శ్చ సుకేశాన్తా ఘనపీన పయోధరాః। శుచిస్మితాః పక్వబిమ్బా ధరోష్ఠా మద
లాలసాః ॥ ౨౩ ॥ యుష్మాభి ర్మోహితం విశ్వం ససురా సురమానుషమ్ । వీక్ష
ణాద్యై ర్విలాసై స్తు నిర్జితా మమ శత్రవః॥ ౨౪॥ కామినీః పురతో దృష్ట్వా
క స్స మాధౌ ప్రవర్తతే। నిర్యాతి మానస న్తస్మా త్కార్ముకా త్సాయకో
యథా॥ ౨౫॥ యూయ మాపది సర్వత్ర బల మస్మాక మేవ హి । నాశక్య
మస్తి వః కిఞ్చి త్సర్వేషు భువనే ష్వపి॥ ౨౬॥ ఉపస్థిత మిదానీం న స్సకలా

నర్థక మ్భువి । క ర్తవ్యః ప్రశమ స్తస్య భవతీభి ర్ఝటి త్యపి ॥ ౨౭॥ వాసవే
నైవ ముక్తానాం ప్రధానాఽప్సరసాం వరా । ప్రణమ్య ప్రాఞ్జలిః ప్రాహ
రమ్భా మధురభాషిణీ ॥ ౨౮ ॥ రమ్భా॥ య త్ప్రశాస్సి సురేశాన త దద్య

— మహేన్ద్రునికటే రమ్భాదికృతప్రతిజ్ఞా. —

విదధీమహి । భవత్కృతే జీవితం న స్త్రిదశాధ్యక్ష కేవలమ్ ॥ ౨౯॥ శ్వేత
ద్వీపం బ్రహ్మలోకం కైలాసం వా ఽన్య మూర్జితమ్ । ప్రవేక్ష్యామో వయ
న్దేశం వ ర్తన్తే యత్ర తేఽ రయః ॥ ౩౦ ॥ మోహితా శ్చ భవిష్యన్తి తేఽ
స్మద్వీక్షణ వీక్షితాః । ఏకాకిన స్సదై కా న్త భావా స్సాత్త్వికస త్తమాః॥ ౩౧॥
ప్రణమన్తి స్మ నః పాదా ఞ్ఛిరోభి ర్మోహితా స్స్వయమ్। ఏవ ము క్త స్తు దే
వేశ స్తయా మధుర భాషయా॥ ౩౨॥ ఏవమాహ స సన్తుష్టో రమ్భా మప్స
రసాం వరామ్। సత్యము క్తం త్వయా రమ్భే ముని మోహన రూపయా॥ ౩౩॥
భూమౌ క శ్చి న్మునివర శ్శుక ఇత్యే వ నామతః। సువర్ణ ముఖరీతీరే తప శ్చ
రతి దుశ్చరమ్॥ ౩౪॥ తత్ర గత్వా మునిశ్రేష్ఠం మోహయధ్వం వరాఙ్గనాః।
ఇత్యు క్తా దేవరాజేన ప్రేషితా స్సాదర ఙ్కిల॥ ౩౫ ॥ దేవ స్త్రియ స్తం ప్రణ
మ్య జగ్ము ర్యత్ర తపోధనః। మునే స్సమీపతో గత్వా తా స్స్త్రియో మధు

— శుకతపోవన మ్ప్రత్యాగతానాం రమ్భాదీనాం శృఙ్గారలీలాః. —

రం జగుః॥ ౩౬॥ మదోద్ధతా శ్చ ననృతు ర్వేణువీణార వాన్వితమ్। కన్దర్పదర్ప
కలితాః కథయ న్త్యః కథా మిథః॥ ౩౭॥ వద న్తి స్మ హస న్తి స్మ క్ష్వేళయ న్తి
మదాలసాః। స్థిత్వా పురస్తా త్తస్యే త్థం మదాన్ధా స్సురయోషితః ॥ ౩౮ ॥
శృఙ్గారచేష్టా శ్చక్రు శ్చ వివిధా శ్చాటుపూర్వకమ్। ఇన్ద్రప్రచోదిత స్తత్ర తప
నో న తతాప చ॥ ౩౯॥ వాయుః కల్హారసురభి ర్వవౌ మన్ద స్సుఖావహః। సుధా
నిధి శ్చ వవృధే మదయ న్సురసున్దరీః॥ ౪౦॥ కాలస్సర్వ ర్తు కుసుమోపేత స్త
త్ర బభూవ హ । ఏవం విధే మధూద్వేగ మహితే ఽస్మిం స్తపోవనే ॥ ౪౧॥
ఇత స్తత శ్శమ్బరారి ర్విశఙ్కో విచచార హ । అత శ్చానఙ్గవివశా శ్చేష్టయ
న్త్యో ఽమరాఙ్గనాః॥ ౪౨॥ తా న శేకు స్తస్య నేత్రే నివ ర్తయితు మగ్రతః ।

— శ్రీనివాసధ్యానేన జితకామం శుక మ్ప్రతి రమ్భాదిహాస్యోక్తిః. —

సోఽపి ధ్యాయ ఞ్ఛ్రీనివాసం శఙ్ఖార్యబ్జగదాధరమ్ ॥ ౪౩ ॥ వాసుదేవం హృషీ
కేశం జగతాం కారణ మ్పరమ్ । సమాశ్రితా ర్తిహరణం సుహృదం సర్వ
దేహినామ్ ॥ ౪౪ ॥ నా చిన్తయ చ్చాన్తికస్థా స్తా స్త్రియ స్తపసైధితః ।
సమీక్ష్య తా స్తం దుర్ధర్ష మూచు రప్సరస స్తదా ॥ ౪౫ ॥ లజ్జాక్రోధ
సమావిష్టా శ్చైవ మూచుః పరస్పరమ్ । కో వా హ్యాస్తే ఽత్ర దుర్బుద్ధిః
పూష్ణి నిక్షి ప్తవీక్షణః ॥ ౪౬ ॥ ఉపస్థిత ముపేక్ష్యే మం గణ మప్సరసాం

స్వయమ్ । సమీపస్థ మసమ్ప్రాప్య సర్వస్య తపసః ఫలమ్ ॥ ౪౭ ॥ దురాత్మనాఽతిమూఢేనా ముత్ర కిఞ్చిన్న్యతే ఽధునా । దృష్ట్వా ముఖాన్య ప్సరసాం సహస్రాత్క్ష శ్శచీపతిః ॥ ౪౮ ॥ సురాధీశ స్సహస్రాక్షాం సాఫల్యం సమ్యగశ్నుతే । యాగాదికాః క్రియా స్సర్వాః కుర్వన్త్య స్మత్కృతే నరాః ॥ దదుశ్చ ధనధాన్యాని తప్యన్తి స్మ తపాంసి చ । య స్త్వస్మాకం ప్రియాలాపాన్నశృణోతి మనోరమామ్ ॥ ౫౦ ॥ అచేతనో వృథాజీవీ భవత్య ల్పమతి స్స హి । స్తనాశ్లేషం నరో ఽస్మాకం లభతే య స్సుదుర్లభమ్ ॥ ౫౧ ॥ స ధన్యస్స పురుషో లోకే గణ్యతే పుణ్యకోవిదైః । విద్యానా మార్జన మ్బాల్యే యౌవనే విషయైషితా ॥ ౫౨ ॥ వృద్ధత్వే తపసాం వృత్తి రిత్యాశన్తి మనీషిణః । సుకుమారో యువాఽత్యన్త సుభగ స్తపసి స్థితః ॥ ౫౩ ॥ శృఙ్గారిణీనాం శృఙ్గార స్సున్దరీజనసున్దరః । దేశకాలా వతిక్రమ్య యత్కర్మ కురుతే నరః ॥ ౫౪ ॥ తత్తస్య నిష్ఫల మితి ప్రవదన్తి మనీషిణః । స్వధర్మాచారనిరతా వేదశాస్త్రవిశారదాః ॥ ౫౫ ॥ కరస్థరత్న ముత్సృజ్య మూఢధీ రన్యదిచ్ఛతి । దివ్యాఙ్గనాః పూజనీయా మనుష్యాణాం విశేషతః ॥ ౫౬ ॥ అయమస్మా ననాదృత్య తిష్ఠ త్యత్యన్తదుర్మతిః । పూజ్యపూజావి పర్యాస శ్శ్రేయో హాస్తీ త్యాశన్తి హి ॥ ౫౭ ॥ తా స్విత్థం జల్పమానాసు సురయోషిత్సు

— రమ్భాదిదుర్వ్యాపారాన్విలోక్య శుకబ్రహ్మర్ష్యనుతాపక్రమః. —

సువ్రతః। తపః కృశతరాకారః కృష్ణద్వైపాయనాత్మజః ॥ ౫౮ ॥ నాచిన్తయత్సమస్తా స్తా ఘుష్యన్తీ రివ గర్దభీః । ఉపస్థితం తపోవిఘ్నం చిన్తయామాస చ స్థిరః ॥ ౫౯ ॥ కేనేమాః ప్రేషితా హ్యస్మత్తపోభఙ్గచికీర్షుణా । అవ్యాజవైరిణా కశ్చిల్లోభోపహతచేతసా ॥ ౬౦ ॥ నిదానం పాపచేష్టానాం పాపీయస్య స్సవ్రత స్స్త్రియః । అనేకానర్థసార్థా స్తా వ్యక్త ముక్తా మనీషిభిః ॥ ౬౧ ॥ వ్రీళావిజ్ఞాన మాస్తిక్యం పౌరుషం శ్రుతి రున్నతిః । దర్శనా దేవనశ్యన్తి స్త్రీణా మేతాని సర్వశః ॥ ౬౨ ॥ ధైర్యపారఙ్గత స్సర్వధర్మశాస్త్రవిశారదః । యోషిద్దర్శనమాత్రేణ ముహ్యతి క్షుభ్యతి స్వయమ్ ॥ ౬౩ ॥ స్త్రియో హి నరకద్వారం నిర్మితం పరమేష్ఠినా । తస్మాత్తద్దర్శనం పాపం నరాణా న్తు తపస్వినామ్ ॥ ౬౪ ॥ స్త్రీపుంవిభాగో జగతాం భూత్యై ధాత్రా వినిర్మితః । తేన ప్రవర్తతే లోకః పురుషార్థాత్మకేన తు ॥ ౬౫ ॥ అజ్ఞానినో నరా ముహ్యన్త్య న్యోన్యప్రణయా దిహ । పురుషా శ్చ స్త్రియో దృష్ట్వా తాం శ్చ దృష్ట్వా చ తా స్తథా ॥ ౬౬ ॥ తితీర్షు స్తపసా ఽజ్ఞానమయం సంసారసాగరమ్ । నివృత్తవిషయో ఽత్రైవ స్థితో ఽస్మి విజనే వనే ॥ ౬౭ ॥ విధినాఽపాదితా శ్చైవా న్తరాయ స్తపసో మమ । స్త్రియ స్తపోవిఘ్నకర్యః పరిహార్యాః ప్రయత్నతః ॥ ౬౮ ॥ తితీర్షుం దుస్తరం ఘోరం మహాసంసార సాగరమ్ ।

గృహ్ణాతి విషయగ్రాహో మద్ధ్యే పురుష మిత్యుత ॥ ౧౯ ॥ తపోలోభ భయా దిత్థం చిన్తయన్ త్సహసా మునిః । సమదర్శీ తు సర్వత్ర జితక్రోధో జితేన్ద్రియః ॥ ౨౦ ॥ కన్దర్ప సాయకా న్ఘోరాన్ జిత్వా ఉక్షోభ్యో హి నిర్మమః । శ్రీనివాసం హృషీకేశం సహసా శరణం యయౌ ॥ ౨౧ ॥ కమలవిభవ లోభనై రనఙ్గాభినవ విభూతివిభాగభాగధేయైః । అధరితముని మానసానుభావై రవమతి మాకలయన్విలోకనైశ్చ ॥ ౨౨ ॥ శిఖరదశనదీధితి ప్రతాన ప్రసభనిరస్తతమశ్ఛటైః ప్రహాసైః । నటనవికటవిభ్రమై శ్చికీర్ష న్నయన విలాసభరై స్తపోఽన్తరాయమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఇతి విబుధవిలాసినీగణ స్తం ముని మభితః పరివార్య చావతస్థే । వ్యవసితమతి రచ్యుతప్రపత్తౌ స చ న శశాప తపోవినాశభీరుః ॥ ౨౪ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
దేవలదేవదర్శనసంవాదే పద్మసరస్తీరస్థదివ్యారామే
శుకబ్రహ్మర్షే ర్మహానియమ పూర్వకతపః కర
ణాదికథనంనామ పఞ్చవింశోఽధ్యాయః.

శ్రీనివాస ముద్దిశ్య రమ్భాద్యప్సరస్సఙ్క్షుభితశుకస్తుతిః.

అథ విబుధ విలాసినీషు విష్వఙ్ముని మభితః పరివార్య తస్థుషీషు । మదవికృతివికత్థనప్రలాపా స్వవమతినిర్మిత నైజచాపలాసు ॥ ౧ ॥ త్రిభువన ముద ముద్యతాసు కర్తుం మధుసహసాగతిగర్వనిర్వహాసు । మధురసభరితాఖిలాత్మభావా స్వగణితభీతిషు శాపత శ్శుకస్య ॥ ౨ ॥ అతి విమలమతి ర్మహానుభావో మునిరపి శాన్తమనా నిజాత్మగుప్త్యై । అఖిలభువనరక్షకస్య విష్ణో స్తుతి మథ కర్తుమనా మనాగ్బభూవ ॥ ౩ ॥ శ్రియశ్శ్రియం షడ్గుణపూరపూర్ణం శ్రీవత్సచిహ్నం పురుషం పురాణమ్ । శ్రీకణ్ఠపూర్వామరబృన్దవన్ద్యం శ్రియఃపతిం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౪ ॥ విభుం హృదిస్థం భువనేశ మీడ్యం నిరాశ్రయం నిర్మలచిత్తచిన్త్యమ్ । పరాత్పరం పార మపార మేన ముపేన్ద్రమూర్తిం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౫ ॥ స్మేరాతసీసూన సమాన కాన్తిం సురక్త పద్మప్రభపాద హస్తమ్ । ఉన్నిద్ర పఙ్కేరుహ చారునేత్రం పవిత్రపాణిం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౬ ॥ సహస్రభాను ప్రతిమోపలౌఘ స్ఫురత్కిరీట ప్రవరోత్తమాఙ్గమ్ । ప్రవాళముక్తాన వరత్న తారహారం హరిం తం శర

శుకకృతదశావతార స్తోత్రమ్.

ణం ప్రపద్యే ॥ ౭ ॥ పురా రజోదుష్ట ధియో విధాతు రవాకృతాన్యో మధుకైటభాభ్యామ్ । వేదా నుపాదాయ దదౌ చ తస్మై తం మత్స్యరూపం శరణం

ప్రపద్యే ॥ ౮ ॥ పయోధిమధ్యే పృథుమన్దరాద్రిం ధర్తుం ఇచ్ఛా యః కూర్మవపు ర్బభూవ । సుధాం సురాణా మవనార్థ మిచ్ఛం స్త మాదిదేవం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౯ ॥ వసున్ధరాం దుర్భరదైత్య పీడితాం రసాతలా న్తర్వివరాభి విష్టామ్ । ఉద్ధారణార్థ ఇచ్ఛా వరాహ ఆసీ చ్చతుర్భుజం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౦॥ నఖై రుర స్తీక్ష్ణ ముఖై ర్హిరణ్య మరాతి మామర్దిత సర్వసత్త్వమ్ । విదారయామాస హి యో నృసింహో హిరణ్యగర్భం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౧ ॥ యో యజ్ఞవాటీ మభిగమ్య పూర్వంబలే ర్యయాచే త్రిపదీం భువ శ్చ । పశ్చా ద్దదౌ తత్పద మేవ తస్మై శ్రీవామనం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౨ ॥ త్రిస్స ప్తకృత్వః క్షితిపాలలోకం పరశ్వథేనా పి నిహత్య క్షిత్రే । దదౌ నివాపంత దసృగ్జలౌఘై స్తం భార్గవం రామ మహం ప్రపద్యే ॥ ౧౩ ॥ దశాననం దాశరథి స్సభూయ శ్ఛిత్వా శిరాం స్యేకశరేణ వీరః । లఙ్కాం దదౌ య శ్చ విభీషణాయ తం రామభద్రం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౪ ॥ హలాయుధో యో యదువంశదీపః ప్రలమ్బ పూర్వామరవైరిహన్తా । అభూ ద్వదాన్యో బల భద్రరామో విరా ట్పరం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౫ ॥ వృష్ణ్యన్వవాయప్రభవం ధరిత్రీ భారాపహార ప్రథితప్రభావమ్ । కృష్ణం పరం పాణ్డవ భాగధేయం యోగీన్ద్రవన్ద్యం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౬ ॥ కలిం స్వతః కల్మషదుష్ప్ర ధర్షం కలానువిద్ధం వికరాళవేషమ్ । సంహర్తుకామో భవితా చ కల్కి య స్తం ముకున్దం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౭ ॥ అహం మహా త్త్వేన్ద్రియపఞ్చ భూతతన్మాత్రమాత్రా ప్రకృతిః పురాణీ । యతః ప్రసూతా పురుష స్తదాత్మా తమాత్మనాథం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౮ ॥ పురా య ఏతత్స కలం బభూవ యే నా పి త ద్యత్ర చ లీన మేతత్ । ఆస్తాం యతోఽనుగ్రహనిగ్రహౌ చతం శ్రీని వాసం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౯ ॥ నిరామయం నిశ్చలనీరరాశినికాశ సద్రూపమయం మహ స్తత్ । నియన్తృ నిర్మాతృ నిహన్తృ నిత్యం నిదాన మేకం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౨౦ ॥ జగన్తి య స్థావరజఙ్గమాని సంహృత్య సర్వాణ్యు దరేశయాని । ఏకార్ణవా న్తర్వటపత్రతల్పే స్వపి త్యన న్తం శరణం ప్రపద్యే॥ నిర స్త దుఃఖౌఘ మతీన్ద్రియం తం నిష్కారణం నిష్కళ మప్రమేయమ్ । అ ణోరణీయాం స మన న్త మ న్తరాత్మానుభావం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౨౨ ॥ సప్తామ్బుజీరఞ్జక రాజహంసం సప్తార్ణ వీసంసృతి కర్ణధారమ్ । సప్తాశ్వబిమ్బ స్థహిరణ్మయం తం సప్తార్చిరఙ్గం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౨౩ ॥ నిరాగసం నిర్మల పూర్ణబిమ్బనిశీథినీ నాథనిభాననాభమ్ । నిర్ణీతనీతిం నిగమా న్తనిత్య నిశ్శ్రేయసం తం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౨౪ ॥ ద్వితీయహీనం రచితాజడాత్మ నిజా న్తరా రోపితవిశ్వవిశ్వమ్ । నిస్సీమ కల్యాణ గుణాత్మ భూతం నిధిం నిధీనాం శరణం

—••◆ శ్రీనివాస ముద్దిశ్య శుక బ్రహ్మర్షి ప్రార్థనా. ◆••—

ప్రపద్యే ॥ ౨౫ ॥ త్వక్చర్మ మాంసాస్థ్య సృగశ్రుమూత్ర శ్లేష్మాస్రవి ట్ఛుక్లసముచ్ఛయేషు । దేహే ష్వసారేషు న మే స్పృహైషు ధ్రువం ధ్రువం త్వం భగవ న్ప్రసీద ॥ ౨౬ ॥ కారుణ్యపాథోనిధివల్లదూర్మి మాలాలసచ్చైవల కజ్జలాక్తైః । రాజీవరాజీ రమణై రపాఙ్గై రనాథ మా నన్దయ నాకనాథ ॥ ౨౭ ॥ భక్తిః క్వ మేత్వచ్చరణార విన్దమధూదమాద్య న్మహిమా ప్య నన్యా। బుద్ధిః క్వదుష్టే న్ద్రియవాజిరూఢా నైక త్ర తేజ స్తిమిర స్థితి ర్హి ॥ ౨౮ ॥ న విద్యతే త్వత్పద పద్మపీఠ నిషేవిణాం క్వాప్యశుభం నరాణామ్। ఉపస్థితం మే భయ ముత్పలాక్షీ విలోకనై ర్లోప యలోకనాథ ॥ ౨౯॥ సమాధి భఙ్గోఽ య మిహ ప్రవృత్తో దురాత్మనానేన దురన్త చిన్తః । త్వ మేవ మాం రక్ష భయా దముష్మాత్త్వ దన్యతో నాస్తి గతి ర్ముకున్ద ॥ ౩౦ ॥ అనాథ నాథ ధిషణా మమ త్వయ్యేవ వర్తతే। సర్వథా సర్వకాలేషు తదా స్తాం త్వత్ప్రసాదతః ॥ ౩౧ ॥ ప్రసన్నే త్వయి గోవిన్దేఽ లభ్యం సర్వత్ర కిం ప్రభో । స్వర్గాపవర్గా భగవం స్త్వ ద్భక్తానా మదుర్లభా ॥ ౩౨ ॥ భవతా వీక్ష్యతే య స్తు తస్య త్వద్భక్తి రూర్జితా । ఉపేక్ష్యతే తు య స్తస్య భోగేచ్ఛా చా భిజాయతే ॥ ౩౩ ॥ అత శ్శృఙ్గార యోగ్య స్త్రీ భయవిహ్వల మత్ర మామ్ । రక్ష త్వా మేవ శరణ మనన్య శరణో గతః ॥ ౩౪ ॥ నమ స్సకల కల్యాణకారిణే కరుణాత్మనే । శ్రీవత్స వక్షసే తస్మై లక్ష్మీ నారాయణా త్మనే ॥ ౩౫ ॥ పారాశరే బ్రహ్మమునౌ

— రమ్భాదీనాం స్వలావణ్య నిన్దాపూర్వక యథాఽగతగమనమ్. —

పురాణం పుమాం స మిత్థం శరణం ప్రపన్నే ॥ దేవ స్త్రియః కామ శరేణ విద్ధా యథాఽ గతం క్షీణధియః ప్రతీయుః॥ ౩౬॥ అధ సురవనితా భి రీక్షణాద్యై ర్ద్విజవికృతై రగృహీత చిత్తవృత్తిః। విధు రివ తమసా గృహీత ముక్తో ముని రపి నిశ్చలధీ స్తపః ప్రపన్నః॥ ౩౭॥ ఫలా న్యలభమానాను తపోభఙ్గే మహామునేః। రూప వేషాభ్య సూయాసు నిర్గతా స్వ పుర స్స్వ తః ॥ ౩౮ ॥

—భగవత్కృపయా శుకకృతదృఢతర భక్తిపూర్వక భగవదు పాసనమ్.—

తత స్సనర న్భగవతో హృషీకేశస్య శార్ఙ్గిణః । ఇన్ద్రి యగ్రామ మఖిలం సంయమ్యా స్మై సమర్పయత్॥ ౩౯॥ పరాం కాష్ఠాం సమాకాఙ్క్ష న్కాష్ఠాఽశ్మసమ కాయకః। అతి తాపస చారిత్రం కుర్వ న్నఙ్గుష్ఠభూమిగః ॥ ౪౦ ॥ భక్తార్తి భఞ్జన పరం భక్తవత్సల మవ్యయమ్ । హృత్పుణ్డరీక నిలయం చిన్త

య స్సృష్ట రేక్షణమ్॥ ౪౧॥ విజ్ఞాన వైరాగ్యనిధిః కార్ష్ణద్వైపాయని ర్ముని: । అతి ఘోరతరం క్రూరం చకార సుమహా త్తపః ॥ ౪౨ ॥ తపసా తస్య

—— శుకముని సమీప మ్ప్రతి తపస్తుష్ట శ్రీనివాసాగమనమ్. ——

సర్వాత్మా స న్తుష్టః పద్మలోచనః। సంహర్తా రక్షితా స్రష్టా భువనాని చతుర్దశ॥ ౪౩॥ అను గ్రహీతా ఽ న్తర్యామీ నిగ్రహీతా నిర న్తరః। శఙ్ఖ చక్రగదా౽మ్భోజ రాజత్కర చతుష్టయః ॥ ౪౪ ॥ ముక్తాత పత్రితా న న్త సహస్ర ఫణమణ్డలః। నవై రభినవాకల్పై స్తపనీయ మయాం శుకైః॥ ౪౫॥ సుమనోభి ర్దివ్యగన్ధై ర్దివ్యాలేపన చన్దనైః। అలఙ్కృతాఙ్గ మహిమా స్మయమాన ముఖామ్బుజః ॥ ౪౬ ॥ మకరన్ద స్రవత్పద్మ ప్రభావగుణ వీక్షణః । ఆపాద చూడ మాధుర్య మహిమా మహతో మహాన్ ॥ ౪౭ ॥ సేవావిశారదై స్సార్థం గణై స్తు కుముదాదిభిః। విచిత్ర హేతిహ స్తేన విష్వక్సేనేన సేవితః ॥ ౪౮ ॥ పఞ్చాయుధై ర్మూర్తిమద్భిః పరీక్షిత సమీక్షణః । మహర్షిభి ర్మరీచ్య త్రిభృగుపూర్వై ర్మహాత్మభిః ॥ ౪౯ ॥ ఇన్ద్రాదిభి ర్లోకపాలై స్సేవానుగుణభూతిభిః । త్రయ స్త్రిం శత్కోటిభి శ్చ దేవబృన్దై రభిష్టుతః ॥ ౫౦॥ పఞ్చాత్మ న స్సువర్ణ స్య పక్షోచ్ఛ్రిప నిపదాత్మనః। పఞ్చ వక్త్ర ప్రతికృ తేః పఞ్చధర్మాఙ్గ సమ్పదః॥ ౫౧॥ ఋగ్యజు స్సామవ పుషో నాగాభరణ భూషిణః । అప్రమేయ ప్రభావస్య స్కన్ధపీఠ మధిష్ఠితః ॥ ౫౨ ॥ అహం ప్రథమ పూర్వాభి ర్ద్వాత్రింశత్కోటి శక్తిభిః । వైష్ణవీభి స్సేవ్యమానో దేవః పద్మసర స్తటే॥ ౫౩॥ శ్రీభూమి నీళా సహితః ప్రాదురాసీ త్పరః పుమాన్ । తత స్తపః కర్శి

—— భగవ న్తం విలోక్య శుకముని కృతనటనాదికమ్. ——

తాఙ్గో ము క్తః పరమ పావనః॥ ౫౪॥ పురుహూత జిత స్కన్ధం పురుపీఠ మధిష్ఠితమ్। పురుహూతానుజం పూతం పురుష న్తం పురాతనమ్॥ ౫౫॥ కటాక్షేక్షావిధ్వ స్త శ్రితక్లేశ భరం పరమ్ । ప్రసన్న వదనం దృష్ట్వా విష్టరశ్రవసం విభుమ్॥ ౫౬॥ వైయాసి ర్మునిశార్దూల స్తపోవిగత కల్మషః। ససంభ్రమం స ముత్థాయ నివిష్టః కుశవిష్టరాత్ ॥ ౫౭॥ రోమాఞ్చ కఞ్చుకతను ర్హర్షోత్ఫుల్లవిలోచనః। సహసన్ను త్తరాసఙ్గం ఛిన్న నక్రృష్ణమృగత్వచమ్॥ ౫౮॥ విక్షిప న్నక్షమాలా ఞ్చ తూర్ణం భిన్న న్క మణ్డలుమ్ । ఆనన్దాశ్రుపరీతాక్షో గద్గదగ్గళకన్ధరః ॥ ౫౯ ॥ తత శ్చ న ర్తనం క ర్తుం విక ర్తనవిభాస్వరః। నివృత్తిధర్మనిష్ఠాతో మునిః ప్రవవృ తే ముదా ॥ ౬౦ ॥ మతఙ్గజక్రమభ్రమో భ్రమన్మత

ఙ్గజభ్రమ * స్సుధాభిలాషదేవభూ రమన్దమన్దవిక్రమః । నివాతదీప నిశ్చల శ్చలత్కరా రవస్ఫుటద్దిగన్త రాళమణ్డలో ననర్త నన్దయ న్విభుమ్ ॥ ౬౧ ॥ పరిభ్రమ న్నదక్షిణం ప్రదక్షిణం పరిభ్రమన్వి భావయ న్విలోకయ న్నభావయ న్నలోకయన్ । శనై శ్శనై రసఞ్చరన్ త్వసఞ్చరన్ శనై శ్శనై ర్మదావి లావలోకనో మదావిలావలోకనః ॥ ౬౨ ॥ తతస్తు తోటకం వృత్తం కరతాడనపూర్వకమ్ । రచయ న్దణ్డ మాదాయ కరాభ్యా మవలమ్బయన్ ॥ ఆస్ఫోట యన్క్ష్వేళయంశ్చ స్వపదస్పర్శిమస్తకః । ననర్త పరమానన్దో వాచయ న్నామ శార్ఙ్గిణః ॥ ౬౪ ॥ చరణ ఞ్చటులం కలయ న్కలయన్ కమలారసికం సరసం రమయన్ । నటనం ఘటయ న్నుపదం సువదన్ హరి నామ ముని శ్శుభదాయిశుకః ॥ ౬౫ ॥ అరుణారుణ పఙ్కజ సోదరదృ క్కరుణా పరిణామి కటాక్ష చణమ్ । రథనేమి లసత్కర నీరరుహం రమ యన్నతసీకు సుమాఙ్గరుచిమ్ ॥ ౬౬ ॥ సరసం విచర న్పురతః పరితో విలస న్నసకృ న్మురవైరివిభోః । కరపఙ్కజతాడన తాళలసద్గమనం నిగ మాన్తవిలాసభువః ॥ ౬౭ ॥ భుజబద్ధజటః కరయుగ్మ ధృతాఞ్జలికో మృ గయూథపదృప్తవపుః । మృగయ న్నివ యూథపతిం పరితః పున రప్య సకృద్ద్వి కృత స్సుకృతః ॥ ౬౮ ॥ అతికుణ్డలి తాఙ్గభుజఙ్గసమో నటనస్ఫుట కుట్టిత కుట్టిమభూః । రజనీముఖతాణ్డవకుణ్డలితత్రిపురాన్తక రీతిపురశ్చరణః ॥ ౬౯ ॥ ఇతి దృఢకృతభక్తి ర్వాసుదేవే పరస్మి న్నకళసకళమి శ్రశ్శ్రేయసి శ్రీనివాసే । విగతకలిలకాయో ఽపాయశూన్యాత్మభూతి ర్విమలధిషణభూత స్సంయ మీ వ్యాససూనుః ॥ ౭౦ ॥ హృదయకమలమధ్యాధ్యాసితం పఙ్కజాక్షం పరిజన పరిబర్హాభూషణాస్త్రాది సేవ్యమ్ । బహి రివ పురత స్తం వీక్ష్య చ క్షుషీపదస్థం నియమితనిగమాన్తః పూర్ణకామో బభూవ ॥ ౭౧ ॥ ఈదృ

—•—◆ శ్రీనివాసకృపయా శుకబ్రహ్మర్షే ర్ముక్తిప్రాప్తిః. ◆—•—

శం తాదృశ మృషిం భక్తివిహ్వలచేతసమ్ । భక్తార్తిభఞ్జనకరో భగవాం స్తార్క్ష్య వాహనః ॥ ౭౨ ॥ దయాఽమితామ్బోధితుఙ్గ లోలకల్లోలకేళినా । సమీక్ష్య కమలాభోగభాగధేయేన చక్షుషా ॥ ౭౩ ॥ శబ్దబ్రహ్మప్యూహా గర్భం సంస్కర్తు ఞ్చ సముద్యతః । స్నేహగర్భేణ వచసా బభాషే ప్లా దయ న్హరిః ॥ ౭౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మునే తాపసశార్దూల తప స్తప్తం సుదుశ్చరమ్ । ఆనన్దకన్ద సద్గర్భ నిశ్శ్రేయసకర మ్పరమ్ ॥ ౭౫ ॥ ముక్తి

* సుధాభిలాషదేవభూః - సుధాయాం స్వస్వయోగ్యసర్వవిధ భగవదనుభవ లక్షణాయాం - అభిలాషో యేషాం తేషాం - దేవానాం సర్వేన్ద్రియాణాం - భూః - స్థానభూతః - సుధాభిపూరితేక్షణ ఇతి పాఠేతు - భగవత్సాక్షాత్కారజానన్దపూరితలోచన ఇతి సుగమోఽర్థః.

ర్దత్తా ముదాకారా సశరీరా ఽవినశ్వరీ । కల్పక్షయే చసాయుజ్య మస్మ న్మన్త్రాజ్జసమ్భవమ్ ॥ ౭౬ ॥ ఇత్యుక్త్వా భగవా న్విష్ణుః కృష్ణద్వైపాయ నాత్మ జమ్ । భక్తిప్రతారితో భక్తై స్తత్రై వా న్తర్దధే స్వతః ॥ ౭౭ ॥ ముక్త శ్శుకో ముని రపి ముకున్దగతచేతనః । అప్రాకృతాఙ్గః ప్రథయ న్ప్రకృత్యా ప్రకృతిప్రభామ్ ॥ ౭౮ ॥ ప్రణమ్య దణ్డవ ద్భూమా సాష్టాఙ్గం తత్ర సత్వ రః । అవాప్తాభీష్ట కామ స్సం స్తత్రా స్తే సుఖ మాశ్రమే ॥ ౭౯ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదే వదర్శనసంవాదే శ్రీనివాస ముద్దిశ్య రమ్భాద్యప్సరస్సఙ్ఘభీత శుక స్తుత్యాదికథనం నామ షడ్వింశోధ్యాయః.

శుకమునికృతశుకపురాష్టోత్తరశతవిప్రనిర్మాణాని.

దేవదర్శనః తత్ర శ్రీపద్మతీర్థస్య తీరే ఽ స్మిన్ని వస ఇచ్ఛుకః ధ్యానయో గపరో ఽధ్యాత్మబ్రహ్మవిద్యావిశుద్ధధీః ॥ ౧ ॥ ఏకాన్తభావ మాతిష్ఠ న్నైకా యనవిదాం వరః । సాఙ్ఖ్య యోగ పరో నిత్యం సధ్యానాధ్యయనాన్వితః ॥ ౨॥ ద్వాదశాక్షర శిక్షాక్షః ప్రత్యక్షర నిరీక్షకః । పరాశరాత్మజనుత స్సతరాం పరమో మునిః ॥ ౩ ॥ ఉవాస సుచిర ఙ్కాలం శ్రీనివాసపరాయణః । స్వా మిపుష్కరిణీతీర్థ ముపగన్తుమనా స్తతః ॥ ౪ ॥ చక్రే స్వనామ్నా ఽగ్రహార మష్టోత్తరశత న్ద్విజాన్ । నిత్యత్రయీకాం స్త్రయ్యన్తముఖా న్మఖముఖ క్రియాన్ ॥ ౫ ॥ సువృత్తా ఇచ్ఛుభ్రమనసో నివృత్తాఽవైదికక్రియాన్ । నానా గోత్రా నబ్జదళై ర్నిర్మమే నను నాదరాన్ ॥ ౬ ॥ బలభద్రేణ బలినా మాయ

శుకపురే బలభద్రసహకృత కృష్ణ ప్రతిష్ఠాకరణమ్.

యా సహామాయినమ్ । దేవక్యావ సుదేవస్య యశోదానన్ద గోపయోః॥ ౭॥ ఆనన్దవర్ధకం కృష్ణం భద్రం భువన హర్షకమ్ । భూభారం హర్తుకామం చ కామరూపిణ మవ్యయమ్ ॥ ౮॥ మహానాగోపవపుషం మేఘశ్యామం పురా తనమ్ । పారాశరిః పరమర్షిః ప్రతిష్ఠాప్యే హ భూతలే ॥ ౯ ॥ వ్యజిజ్ఞప త్సన్నిధాన మత్ర బ్రహ్మముని శ్శుకః। వైకుణ్ఠే తు యథా వాసః క్షీరామ్బు ధౌ యథా విభో॥ ౧౦॥ వాసో యథాఽ న్తరాదిత్యే యోగినాం హృదయే యథా। తథాసదా కురుష్వా త్ర సన్నిధి ఙ్కమలేక్షణ ॥ ౧౧ ॥ ఇతి విజ్ఞా ప్య దేవేశం దణ్డవ త్ప్రణిపత్య చ । స్నిహ్యతా మనసా ధ్యాయ న్వీక్షమాణ

శుకస్య స్వపురాచ్ఛేషాచలగమనమ్.

శ్చక్షుషా ॥ ౧౨ ॥ ఆజగామ ప్రసన్నాత్మా స్వామి పుష్కరిణీం ప్రతి । స్తే చోక్షశైలస్యో పేత్య నిర్మల నిర్ఝరమ్॥ ౧౩॥ తత్ర త్రిషవణస్నా

నం కృత్వా వ్యాసారసో మునిః । ఉపత్యకాయా మాసీన ముదయాదిత్యవ ర్చసమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఉపాంశుమానసజప ముదారం దారసంయుతమ్ । మహోత్పలనిభం త్ర్యక్షం మహోపనిషదర్జకమ్ ॥ ౧౫ ॥ అగ్నిజ్వాలాజటాజాలలసద్గఙ్గేన్దుభోగినమ్ । వ్యాఘ్రాజినో త్తరాసఙ్గవాససం కృత్తివాససమ్ ॥ ౧౬ ॥ కాలకూటస్ఫురత్కణ్ఠనాళం నళినవక్త్రకమ్ । సమీక్ష్యహృష్టమనసా నమస్కృత్య చ తం హరమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఉషిత్వా త్రిదినం తత్రోపాసకః పూర్ణమానసః । ద్రష్టుకామోఽఖిలాశ్చర్యం పున రప్య ఞ్జనాచలే॥ ౧౮ ॥ సిద్ధై ర్విద్యాధరై స్సార్ధం యోగిభిః కిన్నరస్థితైః । శనై శ్శనై స్సఞ్చరం శ్చ నిర్ఝరేషు కృతాప్లవః ॥ ౧౯ ॥ ధ్యాయ న్బ్రహ్మసభావృత్తం వృత్తా

స్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్.

న్తం తస్య వై గిరేః । స్వామిపుష్కరిణీతీర మాససాద శుభాస్పదమ్॥ ౨౦ ॥ సుగన్ధపుష్పవల్లీభి ర్వల్లితై ర్వకుళై ర్వృతమ్ । ఖర్జూరై ర్నారికేళై శ్చ కేతకై స్స్వర్ణకేతకైః ॥ ౨౧ ॥ పటీర పాటలాశోక కింశుకాసనచమ్పకైః । నక్తమాలై శ్చ పనసై ర్మధూకై స్సరళై ర్ధవైః ॥ ౨౨ ॥ పున్నాగసురపున్నాగశిశుపున్నాగపూగకైః । కదళీకృష్ణకదళై ర్మహాకదళికాగణైః ॥ ౨౩ ॥ హరిద్రాభి శ్శృఙ్గబేరైః కస్తూరీ రజనీకులైః । మల్లికామాలతీభి శ్చ మాధవీభి ర్మధూత్కటైః ॥ ౨౪ ॥ యూథిభి శ్శతపత్రీభి ర్జాతిభి ర్వనజాతిభిః । నన్ద్యావర్తాదిసుమనః కణ్టైః కుక్షిపథఙ్గతైః ॥ ౨౫ ॥ సమన్తత స్సమాకీర్ణం సాన్ద్రచ్ఛాయాసమఞ్జసైః । సౌగన్ధికై స్సుగన్ధీభి స్తుళసీభి స్సమోదితమ్ ॥ ౨౬ ॥ దమనీభిః పుష్పగన్ధ గర్భపుష్పలతాశతైః । అతిమృష్టామోదపుష్పామోదితాశావకాశకమ్॥ ౨౭ ॥ తాపసై స్తరుణాదిత్యవర్చోభి రభితో వృతమ్ । వరాహసింహశార్దూలమాతఙ్గకులసఙ్కులమ్ ॥ ౨౮ ॥ సితాసితై స్సారమేయ గణై ర్దురావారగర్వకైః । సేవితేనాతిభీమేన క్షేత్రపాలేన పాలితమ్ ॥ ౨౯ ॥ విచర న్నత్ర విపినే మునిర్విగతతృట్క్షుచిః । పరమాం ముదమాపన్నో ముకున్దానన్దకన్దభీః॥

స్వామిపుష్కరిణీవర్ణనమ్.

స్వామి పుష్కరిణీం పుణ్యాం దదర్శ విమలోదకామ్ । కాఞ్చనామ్బుజకహ్లారకమలై శ్శ్వేతపఙ్కజైః॥ ౩౦ ॥ నీలోత్పలై రుత్పలై శ్చ ఫుల్లైః కువలయై రపి। కైరవై రపి కీర్ణాం తా ముద్గిరత్పుణ్యగన్ధకైః॥ ౩౧ ॥ తరఙ్గాన్తరసఞ్చారై ర్మత్స్యైః కారణ్డవై రపి । తారాభి శ్చ తర స్త్రీభి ర్న్యైర్జలపతత్రిభిః । కలహంసకలాలాపై ర్వాచాలితదిగన్తరామ్ । తస్యా స్తీరసముల్లాసిసమగ్రాభీష్టసన్తతే॥ ౩౪ ॥ తీర్థ స్తోయ ముపస్పృశ్య లక్ష్మ్యా సఙ్ఘ్నిత్య స్వయ న్విభుమ్ । ప్రసన్నమానసోల్లాస శ్చక్రే తత్రాఘమర్షణమ్ ॥ ౩౫ ॥ బద్ధ పద్మాసనాసీనో ఽభితటం

యోగమేయివాన్ । పరమైకాన్తిభిస్సార్ధం బ్రహ్మవిష్ణ్వీశదర్శనః ॥ ౩౬ ॥
తత్రైవ సుచిరఙ్కాల మువాస పరమర్షిభిః ॥ రహస్యన్యోన్య సల్లాప స్వా

శ్రీనివాసావిర్భావఘట్టః.

న్తాన్తే వాసిన స్తతైః ॥ ౩౭ ॥ కదాచిద్భగవాన్విష్ణుః కారుణ్యాగణ్యపుణ్యధీః ।
దర్శయ న్సకలా న్లోకాన్ స్వాత్మోదితపథఙ్గతః॥ ౩౮ ॥ దివ్యానన్దమయాకా
రై ర్గరుత్మచ్ఛేషసేనికైః । పఞ్చాయుధైః పరికరై ర్గణైస్తు కుముదాదిభిః॥ ౩౯॥
పరిబర్హాభూషణాన్యజినవస్త్రాంశుకాని చ । ఆయుధాన్యప్రమేయానిదధానై ర్బ్రి
హ్మశక్తిభిః ॥ ౪౦ ॥ శక్తిభి శ్శాఙ్కరీభి శ్చ సేవ్యమానో ముదాన్వితః । శ్రీభూ
మినీళాపూర్వాభి రపూర్వాకల్పభూతిభిః ॥ ౪౧ ॥ మహిషీభి ర్ముదా న
న్దమావహన్తీభి రీశితుః । ముమోద సహ సర్వాత్మా క్రీడాడమ్బరడామ్బి
కః ॥ ౪౨ ॥ లీలావిభూతి విహిత వివిధానన్ద వేషభాక్ । కాలకాదమ్బినీ కా
న్తాఽకుఞ్చి తాళకబన్ధనః ॥౪౩॥ ఉద్యద్ద్యుమణిబిమ్బ శ్రీశిఖామణిమహా మహాః।
అష్టమీన్దుకళాకారలలాటస్థో ర్ధ్వపుణ్డ్రకః ॥ ౪౪ ॥ సౌవర్ణ పద్మకల్హారపుష్ప
కర్ణావతంసకః । సేవాన్తరరసాఽఽశాసి శార్ఙ్గభ్రూమణ్డల ద్వయః ॥౪౫॥ అతిసూ
క్ష్మ స్ఫురత్తారాఽ కర్ణపూర్ణారుణేక్షణః । కరుణాబ్ధి సముద్భూతలోల పద్మ
విలోచనః ॥ ౪౬ ॥ తిలపుష్పసమాకార నాసాకాణ్డపుటద్వయః । పక్వబిమ్బ
ఫలాకార రమణీయోష్ఠయుగ్మకః ॥ ౪౭ ॥ ప్రభావిసారి శిఖరి దశనావళివక్త్ర
కః । ఖాఽకారకర్ణపాశాత్త ముక్తా మాణిక్యకర్ణికః ॥ ౪౮ ॥ శరన్నిర్మల
పూర్ణేన్దు మణ్డలాః సమణ్డలః । కమ్బుకణ్ఠో వృషస్కన్ధో భోగిభోగోల్ల
సద్భుజః ॥ ౪౯ ॥ శార్ఙ్గజ్యాహతికార్కశ్యరమణీయప్రకోష్ఠకః । విశాల
వక్షోవిలసచ్ఛ్రీవత్సః కౌస్తుభోజ్జ్వలః ॥ ౫౦ ॥ శఙ్ఖచక్ర గదాపద్మ పరి
ష్కృత చతుర్భుజః । నిమ్ననాభిసముల్లాసిమాణిక్యోదరబన్ధనః ॥ ౫౧ ॥ మేఖ
లాఽలఙ్కృతకటీతటీచ్ఛురికయోద్భటః । హస్తిహస్త సదృక్షోరు జానుమణ్డల
మణ్డితః ॥ ౫౨ ॥ క్రమవృత్తాయతా భోగ జఙ్ఘాకాణ్డ సుపార్ష్ణికః । కూర్మ
పృష్ఠప్రపదకః కిఙ్కిణీహంసకాఙ్ఘ్రికః ॥ ౫౩ ॥ శిఞ్జన్మాణిక్యమఞ్జీరప్రభాసిత
పదామ్బుజః । నానా సేవారసోద్భాసిచన్ద్రబిమ్బనఖావళిః ॥ ౫౪ ॥ సుధా
సూతి గృహాణ్డామస్ఫురదఙ్గుష్ఠసౌష్ఠవః । పఙ్కజ శ్రీ పరిచితాన్యోన్య తుల్యా
ఙ్ఘ్రిపఙ్కజః ॥ ౫౫ ॥ అతసీకుసుమజ్యోతిః ప్రఖ్య విఖ్యాతవిగ్రహః । సంవీత
వివిధాశ్చర్యతప్తచామీకరామ్బరః ॥ ౫౬ ॥ అంసాదాప్రపదాలమ్బివన
మాలావిరాజితః । విచిత్రరత్న ఖచితతపనీయ కిరీటకః ॥ ౫౭ ॥ హారకేయూర
కటకకఙ్కణాఙ్గ స్సకణ్ఠికః । మణికుణ్డల తాటఙ్క వీరపట్టాఙ్గుళీయకః ॥ ౫౮ ॥
అంసలమ్బిసమాయుక్త సౌవర్ణ బ్రహ్మసూత్రకః । త్రిపఞ్చ సప్తసరిభిర్ముక్తా

దామాభి రఞ్జితః ॥౮౯॥ సర్వాభరణసంయుక్త స్సర్వగన్ధానులేపనః । సర్వర్తు కాలోత్థపుష్పదామోద్దామ భుజాన్తరః ॥ ౯౦ ॥ భక్తానుకమ్పాసహిత శ్శ్రీని వాసః పరఃపుమాన్ । ఆవిర్బభూవ భగవా న్స్వామిపుష్కరిణీతటే

—శుక బ్రహ్మర్షికృత శ్రీ శ్రీనివాసస్తుతిః.—

॥ ౯౧ ॥ వ్యాసాత్మజో ముని ర్భక్త స్త దృష్ట్వా హృష్టమానసః । ప్రణమ్య దణ్డవద్భూమా ववాఙ్మనసగోచరమ్ ॥ ౯౨ ॥ తుష్టావచ హృషీకేశం కేశవం క్లేశనాశనమ్ । జిత స్తే పుణ్డరీకాక్ష వాసుదేవా మితద్యుతే ॥ రాగాది దోష నిర్ముక్తసమగ్రగుణమూర్తయే । నాథ జ్ఞానబలోత్కృష్ట నమ స్తే విశ్వ భావన ॥ ౯౪ ॥ సఙ్కర్షణ విశాలాక్ష సర్వజ్ఞ పరమేశ్వర । నమ స్తే ఽస్తు హృషీకేశ సర్వేశ్వరజగన్మయ ॥ ౯౫ ॥ దేవ ఐశ్వర్యవీర్యాత్మ న్ప్రద్యుమ్న జగతాంపతే । స్థిత్యుత్ప త్తిలయ త్రాణహేతవే శ క్తితేజసే ॥ జయా ఽనిరుద్ధ భగవ న్మహాపురుషపూర్వజ । జిత స్తే పుణ్డరీకాక్ష నమ స్తే విశ్వభావన ॥ ౯౭ ॥ నమ స్తే ఽస్తు హృషీకేశ మహాపురుషపూర్వజ । శ్రీనివాస జగన్నాథ నారాయణ దయానిధే ॥ ౯౮ ॥ కృతార్థో ఽహం కృతార్థో ఽహం కృతార్థా స్సర్వజ న్తవః । ప్రసీద భగవన్విష్ణో ప్రసీద పురుషోత్తమ॥ ప్రసీద పుణ్డరీకాక్ష ప్రసాదా దాత్మసాత్కురు । ఇతి స్తువ న్త మాగత్య మహర్షి మ్ఫుల్లలోచనమ్ ॥ ౭౦ ॥ ఆనన్దనిర్భరాపూర్ణ మానసం శ్రీశుకం మునిమ్ ॥ సమీక్ష్య సుప్రసన్న స్తం ప్రసాద్య ప్రణయాన్వితః ॥ ౭౧ ॥ దివ్యైః పరిజనై స్సార్ధం శ్రీనివాస స్తిరోదధే । మునిః పునః ప్రణమ్యా త్ర దణ్డవ చ్చ ముహు ర్ముహుః ॥ ౭౨ ॥ పరమైకా న్తిభి ర్యోగివర్యై రార్యై స్సహా పరైః । అ ర్చావతారవిభవ పరవ్యూహా న్తరాదికాన్ ॥ ౭౩ ॥ ఆవిర్భావాన్ముఽరన్వి ష్ణో ర్యయౌ మేరుగిరి మ్ప్రతి ॥ ౭౩ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దే వలదేవదర్శనసంవాదే శుకమునికృత శుకపురాణాష్టోత్తర శతవిప్రనిర్మాణాదికథనం నామసప్తవింశోధ్యాయః.

—శ్రీవరాహావిర్భావ వృత్తాన్తః.—

దేవలః ॥ సింహాసానుమతః కుక్షౌ స్వామిపుష్కరిణీతటే । శ్వేతస్య పోత్రిపోతస్య ప్రాదుర్భావః కథం విభో ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ చరాచరగురో రస్య చారిత్ర ఙ్భూరు పోత్రిణః । శృణు విద్వ న్విశేషేణ వ్యాచక్షే ఽ

—అసురోపద్రవమసహమానాయా ధరాయాః పాతాళగమనమ్.—

హం విచక్షణ ॥ ౨ ॥ పురా ధర్మచ్ఛిదో దృప్తా దైత్యా స్స్వేచ్ఛావిహారిణః । ఛాయానాం స్వకీ యా మపి భ వాన్తుకామా మదోద్ధతాః ॥ ౩ ॥ మునిభి ర్జ్ఞాత

మాద్యై ర్యై శ్శప్తా భూమి ర్గతా ఇతి । తేఽభిజాతే కులే జాతా రాజ్ఞా
మాజ్ఞావిలఙ్ఘినః ॥ ౪ ॥ పాపిష్ఠా హ్యసురశ్రేష్ఠా నృపశ్రేష్ఠవపుర్ధరాః । నక్త
న్దివం హి బాధన్తే త్రిలోకీధూమకేతవః ॥ ౫ ॥ క్షోభం మహీక్షితామేవం
దుర్దర్పబలశాలినామ్ । సర్వంసహాఽసహమానా నిమమజ్జ రసాతలే ॥ ౬ ॥

పాతాళగతభూమ్యుద్ధరణోద్యుక్తవరాహవిగ్రహవర్ణనమ్.

భూతధాత్ర్యాం నిమగ్నాయా మధోభువనసద్మని । సంరక్షక స్సర్వసాక్షీ కరు
ణావా నధోక్షజః ॥ ౭ ॥ సముద్ధర్తుమనా స్తూర్ణం పాతాళనిలయా మ్భువమ్ ।
మహావరాహో భగవా న్బభూవ పరమః పుమాన్ ॥ ౮ ॥ యత్కిరీటస్థర
త్నాని సత్యలోకనివాసినః । అకాణ్డోదితమార్తాణ్డప్రచణ్డామలమణ్డలమ్ ॥ ౯ ॥
పఞ్చోపనిషదాత్మాన స్సిద్ధా ముక్తాశ్చ మేనిరే । యస్య శ్రోత్రైకదేశస్థం
ఖపదం శబ్దమాత్రకమ్ ॥ ౧౦ ॥ తేజాంసి నిమమజ్జుశ్చ నేత్రయో ర్వివరాన్త
రే । నాసాగ్రే చ సమాయుక్తో మాతరిశ్వా బభూవహ ॥ ౧౧ ॥ బభూవ పా
రావారోదో పాదపఙ్కజ పఙ్కధః । ఖురోదరేకకణకణా స్సురాద్రిశ్చ కులాద్ర
యః ॥ ౧౨ ॥ దశోత్తరై రావరణై ర్లోకాలోకాచలస్థితః । బభూవ బాహ్యా
వయవభావనాఽశేషవేషభాక్ ॥ ౧౩ ॥ పోత్రిపాదైకరోమాన్తర్వివరస్థాం వసున్ధ
రామ్ । సపత్నీం పద్మవాసిన్యా స్సర్వభూతనివాసినీమ్ ॥ ౧౪ ॥ ముస్తాభిః
పూర్ణపఙ్కాఙ్కాం మార్గమాణోబభూవహ । తాం దృష్ట్వా వేపమానాఙ్గీం
లజ్జాలోలవిలోచనామ్ ॥ ౧౫ ॥ పోత్రీరోమాఽన్తరాసీనాం పావనీం పరమే
శ్వరీమ్ । వైకుణ్ఠోఽకుణ్ఠితోదన్తః కణ్ఠమూల మధోక్షజః ॥ ౧౬ ॥ రహ

పాతాళగతధరణీవరాహయో ర్నర్మవ్యాపారాదిః.

స్యస్యా స్సమాఘ్రాయ వరాహవపు రాత్మభూః । గాఢాఙ్గపాళీకబళీ భూత
గాఢాఙ్గపాళికామ్ ॥ ౧౭ ॥ సత్యసన్ధో హి ముముదే సప్రౌఢా ఇచ్ఛ వధూ
మివ । శరత్ప్రీత్యగ్రపఙ్కేజాఽభినవాభోగలీలయా ॥ ౧౮ ॥ స్నేహ
కామనయా దృష్ట్వాఽభివీక్ష్య విగతజ్వరః । తామ్బభాషే సుర
సయా సుధాకల్లోలలీలయా ॥ ౧౯ ॥ నర్మభావనయా వాచా శ్రీమా
న్నళినలోచనః । వసుధే దేవి భద్రన్తేభద్రే భద్రాణి పశ్యసి ॥ ౨౦ ॥
స్థాపయాఽఖిలభూతాని స్వస్థా స్వస్థానమాస్థితా । ఏవం వరాహవపుషా
పుంసా భూమి స్సుభాషితా ॥ ౨౧ ॥ స్నేహసాగరపూర్ణేన వ్రీళాలోల విలో
కినా । నేత్రాఽఞ్చలేన స్వపతిం వీక్ష్య కోలాననం విభుమ్ ॥ ౨౨ ॥ స్నేహ
సన్దర్భగర్భేణ మాధురీ మహితాత్మనా । త్రిస్థానస్థేన వచసా ధర్మశ్రవణ

వరాహభగవన్తమ్ప్రతి ధరణ్యుక్తిః.

తత్పరా ॥ ౨౩ ॥ బభాషే పురుషశ్రేష్ఠం పోత్రివక్త్రం పురాతనమ్ । భగ
వన్దేవ దేవేశ దైత్యాఽమిత్ర దయానిధే ॥ ౨౪ ॥ దైత్యదానవదుర్ధర్ష భారా

న్మగ్నాం రసాతలే । రక్ష మాం పక్షిరాడ్వాహ సర్వభారక్షమాక్షమామ్ ॥
ఆధారశక్తయే తుభ్య మనన్తశిరసే నమః । అవ్యాజసుహృదే భూయో
నమో ఽనన్త విభూతయే ॥ ౨౬ ॥ ఏవం వసుధయా దేవ్యా వేపమా
నాఖిలాఙ్గయా । విజ్ఞాపితో విశ్వరక్షాదీక్షితః ప్రత్యువాచ తామ్ ॥ ౨౭ ॥
సాధు దేవి త్వయా పృష్టం శృణు వక్ష్యే వసున్ధరే । సర్వంసహా విశ్రుతా త్వం

ధరణ్యా సాకం పాతాళా ద్వరాహస్య శేషాచలాగమనమ్.

తథ్యనామా భవ ప్రియే ॥ ౨౮ ॥ వరాహరూపీ భగవా నేవముక్త్వా వసున్ధ
రామ్ । దేవీ మశిక్షయ ద్ధర్మం స్వభారభరణక్షమమ్ ॥ ౨౯ ॥ శిక్షితా వ
సుధా దేవీ తేన శుద్ధమనా ధరా । బభూవ మహితా తేన స్వభారభరణక్ష
మా ॥ ౩౦ ॥ తదా ప్రభృతి దేవేశో వరాహవపు రూర్జితః । పాతాళలోకా
ల్లోకే ఽస్మి న్కౌతూహలసమాకులః ॥ ౩౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీకూలే పశ్చిమే
ఽస్మి న్ధరాతలే । వల్మీకబిల మాసాద్య తద్ద్వారా విజిహీర్షయా ॥ ౩౨ ॥
గమనాగమనం కుర్వం స్తదధోభువనం ప్రతి । భూత్వా శ్వేతః పోత్రిపోత
స్సఞ్చర న్నాత్మనాయకః ॥ ౩౩ ॥ దివ్యై ర్గణై స్సేవ్యమానః కదా చిదన
పాయిభిః । భూషణైః పారిబర్హై స్సైన్యై రాయుధై శ్చేతనాత్మభిః ॥ ౩౪ ॥
అవ్యాజమిత్రో ఽత్ర పోత్రీ వర్తతే దివ్యగాత్రభృత్ । హ్లాదయ న్నాత్మన స్స
ర్వా న్జ్ఞానానన్దమయా న్సురాన్ ॥ ౩౫ ॥ పరాఽవరాణా ముద్భూతానా మ
న్తర్యామిణి శార్ఙ్గిణి । ఏవం హి వర్తమానే ఽత్ర పవిత్రే చిత్రపోత్రిణి ॥ ౩౬ ॥

—దుర్వాసశ్శాపా త్కిన్నరదమ్పత్యోః కైరాతరూపప్రాప్తిః.—

కదా చిత్స్వాశ్రమే పుణ్యే దుర్వాసాః కోపనో మునిః । క్రీడన్తౌ కామమో
హేన దృష్ట్వా కిన్నరదమ్పతీ ॥ ౩౭ ॥ శశాప నిర్ఝరే పుణ్యే సింహనామ్ని మ
హీధరే । కైరాతం మిథునం స్యాతం వన్యాహారం యువా మితి ॥ ౩౮ ॥ తతః
కిన్నరదమ్పత్యో ర్నిర్విణ్ణమనసో స్స్తతోః । శాపమోచన మాచఖ్యౌ కృపయా
స చ తాపసః ॥ ౩౯ ॥ తత్ర స్వామిసర స్తీరే సఞ్చర చ్ఛ్వేతసూకరః । శాపా
న్మదీయా ద్విహితా న్మోచయిష్యతి తౌ యువామ్ ॥ ౪౦ ॥ తథేతి దీనమనసా
వుక్త్వా కిన్నరదమ్పతీ । తూర్ణం తం దేశ మాగత్య జజ్ఞాతే వ్యాధదమ్పతీ

—కైరాతదమ్పత్యో శ్శేషాచలే పుత్రప్రాప్తిప్రియజ్ఞుకృషికరణాదీని.—

॥ ౪౧ ॥ శాకమూల ఫలాహారౌ దుష్టసత్త్వ నిబర్హణౌ । ఆసాతే సుచిర
ఙ్కాల మస్మి న్సింహశిలోచ్చయే ॥ ౪౨ ॥ ఋక్షశార్దూల శరభసింహభవ్యా
ళదుర్గమే । అరణ్యేఽగణ్యపుణ్యౌఘే భీషణే రోమహర్షణే ॥ ౪౩ ॥ వసత్కిరా
తమిథునం పుష్పాసవమదోద్ధతమ్ । అసూత పుత్ర ఇచ్ఛత్రాఙ్గం చిరకాలసమీ

ప్సితమ్ ॥ ౪౪ ॥ ప్రసూతం తం సమీక్ష్యాథ సుకుమారం సుతం తదా ।
రశ్శబరీ చైతా వాస్తాం సమ్పూర్ణమానసౌ ॥ ౪౫ ॥ తస్తైర్వర్వన్యరసై రన్నై
మాపఞ్చపవర్షకమ్ । తావవర్ధయతాం పుత్రం చిత్రావయవ మర్భకమ్ ॥౪
సింహావ్యాఘ్రనఖత్రోటినిశాతశతధారతః । విభిన్న మత్తమాతఙ్గకుమ్భోద్భిన్న
రుమౌక్తికైః ॥ ౪౭ ॥ దణ్డశేఖరవాసోభి ర్బర్హై ర్బర్హిపతత్రిణామ్ । త్రిమ
ద్రిక్తమాతఙ్గ మదపఙ్కద్రవై రపి ॥ ౪౮ ॥ శ్రేయస స్సరసాం స్వామిస
శ్చైవ తమ్మృత్స్నయా । అల ఞ్చక్రతు రన్యోన్యం పితరౌ సుతరాం సుత
॥ ౪౯ ॥ కదా చిత్పర్యటం స్తత్ర విపినే స వనేచరః । కస్య చిద్వటవృక్ష
సమీక్ష్య స్కన్ధకోటరే ॥ ౫౦ ॥ పక్వం కార్తస్వరనిభం ప్రియఙ్గుం ప్రి
దర్శనమ్ । గృహీత్వా శబర స్సర్వం గృహిణ్యై త త్సమర్పయత్ ॥ ౫౧
సా పి ప్రియఙ్గవన్ధాన్య ముచ్ఛోష్య చ సమాచినోత్ । తత స్సస్యంచ
తు శ్చ ప్రియఙ్గవమతన్ద్రితౌ ॥ ౫౨ ॥ వృతిభి ర్గోపయన్తౌ తౌ శుశ్రూష
స్సమ న్తతః । ఆపక్వ ఫలమాకాఙ్క్ష న్మిథునం త ద్బభూవ హ ॥ ౫౩ ॥ గ
నార్థం హి తస్యైవ పుత్రం ప్రేషితవా న్స్వయమ్ । తుష్టో బభూవ
క్షేత్రం వీక్ష్య పక్వఫలోద్గతమ్ ॥ ౫౪ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
దేవలదేవదర్శనసంవాదే శ్రీవరాహావిర్భావ వృత్తాన్త
కథనంనామాష్టావింశోఽధ్యాయః.

ప్రియఙ్గుగోప్తృకిరాతసమీపమ్ప్రతివరాహాగమనమ్.

దేవదర్శనః ॥ ప్రియఙ్గా వభితో గుప్తే సాన్ద్రాభి ర్వృతిభి స్తతః
త స్తచ్చామీకరాభోరు పక్వధాన్యభరానతే ॥ ౧ ॥ శబర స్తం సమీక్ష్యా
మధ్యే కృత్వా తు మఞ్చికామ్ । తద్రక్షణార్థం తత్రై వా తిష్ఠ న్నక్తం దిః
స్వయమ్ ॥ ౨ ॥ కదాచి ద్భగవా న్దైవతః పోత్రిపోతో బుభుక్షయా ।
ల్మీకరన్ధ్రా న్నిర్గత్య క్షేత్రమధ్యం వివేశ హ ॥ ౩ ॥ తం దృష్ట్వా బహుశ స
పి శబరో విస్మయం యయౌ । తత స్తన్దణ్డలేశాయ రాజ్ఞే విజ్ఞాపితుం ప్ర
తమ్ ॥ ౪ ॥ రాజధానీం ప్రవిశ్యా స్మై న్యవేదయ చ్చక్రవర్తినః । త చ్ఛ్రుత

శ్రీవరాహదర్శనార్థం శేషాచలమ్ప్రతినృపాగమనమ్.

సార్వభౌమ స్తు రాజా కౌతూహలాన్వితః ॥ ౫ ॥ మృగయా వేషభృ దు
త్వా పదాతి రుపనిష్క్రమణ । ఏకాకీ తేన సార్థం హి జగామ జగతాం ప
తః ॥ ౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీం పుణ్యాం విగాహ్య విగతక్లమః । దణ్డవత్త్వా
ప్రణమ్యా థ వ్యాధవాక్య విచిత్రతామ్ ॥ ౭ ॥ మనసా లోచయ న్నన

కస్తత్యక్త్వాన్యపరాక్రమః । ప్రియఙ్గోః క్షేత్రమాసాద్య ప్రియఙ్గుప్రియ
దర్శనః ॥ ౮ ॥ చతుస్తమ్భసమాయుక్తాం చతురశ్రాం సముచ్ఛ్రి
తామ్ । మృదుపల్లవ సంస్తీర్ణాముపాస్తీర్ణ మృదుత్వచమ్ ॥ ౯ ॥ ఆదా
య సశరం చాపం తుఙ్గశృఙ్గవినిర్మితామ్ । మఞ్చికా మారురోహైతాం

నృపస్య వల్మీకవివరాగతవరాహదర్శనప్రాప్తిః.

తేన సార్థం నరాధిపః ॥ శబర స్సార్వభౌమ శ్చ జాగ్రతౌ నిశ్య తిష్ఠతామ్ ।
వల్మీకవివరా చ్ఛిత్ర సూకరో నిర్జగామ హ ॥ ౧౧ ॥ వృతిం విలఙ్ఘ్య వాధ్రా
భిః పాశై రప్యతి దుర్గమామ్ । క్షేత్రమధ్య ఇచ్ఛ ధావన్తం సూకరం సుభ
గాఙ్గకమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఆత్తాభిలాష మాహారే ధంష్ట్రాదీధితిసఞ్చయైః । ధ్వాన్తం
శకలయన్త ఇచ్ఛ భాస్వద్దివ్యాఙ్గసఙ్గతైః ॥ ౧౩ ॥ రాజా తం వీక్ష్య సహసా విస్మయం
పరమఙ్గతః । సజ్యే ధనుషి సన్ధాయ సాయకం సాధువిక్రమః ॥ ౧౪ ॥ తూర్ణ
మాకర్ణ మాకృష్య చలలక్ష్యప్రవేధినమ్ । గ్రహీతుకామో నృపతి స్తేనసా
ర్థం త మన్వగాత్ ॥ ౧౫ ॥ సూకరో వీక్ష్య ధావన్తం చాపహస్తం మహీప
తిమ్ । ఝడితి క్షణమాత్రేణ వల్మీకవివరం యయౌ ॥ ౧౬ ॥ వ్యర్థప్రతిజ్ఞో
నృపతిః ప్రాజ్ఞః ప్రఖ్యాతవిక్రమః । వల్మీకమూల మాగత్య ద్రష్టుం సూకర
మత్వరః ॥ ౧౭ ॥ శిశ్యే చ దర్భశయ్యాయాం స్వప్నం కాఞ్చి త్క్షితీశ్వరః । ప్ర
బుద్ధః ప్రాకృతః ప్రాత రదృష్ట్వా స్వప్నదర్శనమ్ ॥ ౧౮ ॥ కిం కర్తవ్యత్వశూ
న్యాత్మా చిన్తయ న్నాయశోధనమ్ । మహదాశ్చర్య మాహర్తుం స్నాత్వా
స్వామిసరోజలే ॥ ౧౯ ॥ తపోవేషం సమాస్థాయ ధ్యాయ న్త్సూకర మీశ్వ
రమ్ । కర్తుం ప్రవవృతే వీర స్తతః ప్రాయోపవేశనమ్ ॥ ౨౦ ॥ నిర్ద్వన్ద్వో
ఽవన్ధ్యనిష్ఠ శ్చ నిష్ఠావా నస్యదర్శనే । ఏవం హి వర్తమానే ఽస్మి న్నృపతౌ

నృపస్ప్రత్యాశరీర్యుక్తిః

నియతాత్మని ॥ ౨౧ ॥ శబరేణ శబర్యా చ పరిష్కృతసపర్యకే । వృత్తం
విష్ణుపదే వాక్యం విశుద్ధ మమృతోపమమ్ ॥ ౨౨ ॥ ద్రష్టుకామో యది
భవా న్త్సాధువృత్తం మహీపతే । తపసా ఽలం నగర్వేణ సూకరార్భక
దర్శనే ॥ ౨౩ ॥ యత స్స్వవృత్తం తచ్ఛ్రుత్వా యద్వక్ష్యామి చ సువ్రత ।
సవత్సాఽసితగోక్షీరధారాభి రభిషేచయ ॥ ౨౪ ॥ అచ్ఛిన్నసన్తతాభి శ్చ
వల్మీకస్థంవరాహకమ్ । ఏవం సిక్త స్స భగవా న్ప్రోత్రివక్త్రః పురాతనః ॥ ౨౫ ॥
ప్రాదురాసిష్యతే తస్మా ద్వల్మీకవివరా ద్విభుః । ఏవ ముక్త్వా తు వాక్యం
త త్పున ర్నో వాచకించన ॥ ౨౬ ॥ నృపతి స్త న్నిశమ్యాశు విస్మయో
విస్మయ ఙ్గతః । తం ప్రయత్నం ప్రవవృతే ప్రయతో ఽప్రాకృతాత్మనః ॥ ౨౭ ॥
అస్య నారాయణగిరే ర్లక్ష్మీనారాయణేశితుః । వసతే ర్దక్షిణే భాగే ద్వియో
జననియోజితే ॥ ౨౮ ॥ తీరే స్వర్ణముఖర్యా శ్చ దక్షిణే దక్షిణక్రమే । ప్రా

గ్భాగే గణ్డశైలస్య సర్వోపకరణాన్వితే ॥ ౨౯ ॥ గ్రామే సఙ్గ్రామవిజయీ
సమాహితమనా స్తతః । సఞ్చిత్య సర్వాన్ స్వమ్భారాం స్తస్మా దాహృత్య
సత్వరః ॥ ౩౦ ॥ తం వరాహం చ వల్మీక మభిషేక్తుమనా మనాక్ ।
విశుద్ధవాసా నిష్ణాతో వైష్ణవః పూర్ణమానసః ॥ ౩౧ ॥ నిష్ణాత స్తత్సపర్యా
యాం బభూవ వసుధాధిపః । సావధాన స్సహామాత్య స్సపత్న్య శబరాన్వితః ॥
౩౨ ॥ అతన్ద్రిత స్సాధు సాన్ద్ర మశరీరివచ స్స్మరన్ । గోక్షీరై ర్హేమకుమ్భస్థై

— క్షీరాభిషేకా ద్వరాహస్య వల్మీకా దావిర్భావః. —

ర్వల్మీకవివరోదరమ్ ॥ ౩౩ ॥ అనుచ్ఛ్యాతాచ్ఛిన్నధారై రభిషేక్తుం ప్రచ
క్రమే । క్రియమాణే ఽభిషేకే తు వల్మీకవివరాన్తరాత్ ॥ ౩౪ ॥ ఆవిర్బ
భూవ భగవా న్వరాహవపు రీశ్వరః । కోటీరకోటివిలసన్మణిమణ్డలమణ్డితః ॥ ౩౫॥
అమృతాంశుకలాకల్పసంస్ఫ్రాదస్తురపోత్రకః । లలాటపట్టఘటిత వేణుపత్రోర్ధ్వ
పుణ్డ్రకః ॥ ౩౬ ॥ కమ్బుబిమ్బసదృక్కణ్ఠో మాంసళస్కన్ధమణ్డలః । సుపారి
జాతవిటపవిడమ్బితచతుర్భుజః ॥ ౩౭ ॥ శఙ్ఖచక్రధరో వామఊరుపీఠే స్థితాం
మహీమ్ । దేవీం త్రపాగోపితాఙ్గీం లోలావిలవిలోచనామ్ ॥ ౩౮ ॥ సర్వాత్మ
సంభృతిదయాకాయినీం హర్షదాయినీమ్। గాఢం గాఢం సమాలిఙ్గన్న స్యా అఙ్గం
పదద్వయమ్ ॥ ౩౯ ॥ గృహ్ణాన స్సాన్ద్రహర్షే ణాలోకయ న్వక్త్రపఙ్కజమ్ ।
విశాలవక్షా శ్శ్రీవత్సకౌస్తుభాభ్యాఞ్చ లాఞ్ఛితః ॥ ౪౦ ॥ యజ్ఞోపవీతో త్రరీ
యదృఢబన్ధనబన్ధురః । హారకేయూరకటకరమ్యహీరాఙ్గులీయభృత్ ॥ ౪౧ ॥
సమభ్యుత్థితవామాఙ్ఘ్రిశిఞ్జన్మఞ్జీరహంసకః । నవరత్నా న్తరప్రోత ముక్తా
హారభుజా న్తరః ॥ ౪౨ ॥ అప్రమేయై రభినవై రాకల్పై రాత్మహారిభిః ।
తపనీయై శ్చిత్రవస్త్రై శ్చిత్రై శ్చీనాంశుకై రపి ॥ ౪౩ ॥ మాలాభి రమలా
మోదమాలాభి ర్మధుసూతిభిః । అష్టాత్మగర్భసన్దర్భై రపారై శ్చ పరిష్కృ
తః ॥ ౪౪ ॥ఆజాను చా విర్భవతి పురుషే సూకరాత్మని । విచ్ఛిన్నా క్షీరధా
రాఽభూ ద్ధారాళా తు ప్రమాదతః ॥ ౪౫ ॥ తావా న్ప్రత్యక్షదృష్ట స్స త
దధో న హ్యా దృశ్యత । పశ్చా దనేకవిధయా రాజాపి ద్రష్టు మక్షమః ॥౪౬॥
ప్రయత్నా దప్రతీకారో ఽతిష్ఠ త్తూష్ణీం సతృష్ణకః । శుష్కజిహ్వాకణ్ఠసృక్వణోష్ఠ
ష్ఠ స్సోష్ణం వినిశ్వసన్ ॥ ౪౭ ॥ విదీర్ణమానసో హానీ వికీర్ణాఙ్గో విఘూర్ణితః ।

— రాజానమ్ప్రతిభగవదుక్తిః —

ఏవం వృత్తే రాజ్ఞి తదా భగవా న్భూతభావనః ॥ ౪౮ ॥ వరాహరూపవిభవః
పురాణః పురుషోత్తమః । ఉవాచ వచనం శ్రీమా న్కరుణాపరిణామభూః ॥
రాజ న్నల మలం వ్యర్థప్రయత్నే నాతిభూయసా । ఏతావాం స్తవ దృశ్యో
ఽహం తదధో న నృపాధిప ॥ ౫౦ ॥ ఏతద్రూపం ప్రతిష్ఠాప్య శుద్ధయా శిలయా

నృప । తస్మై దేహ్యా ఖిలా న్భోగా న్పూర్ణో భూత్వా సుపుష్కలాన్ ॥ ౫౧ ॥
అప్రాకృతాజ్ఞో విరజా స్నాత్వ్వోకో ఉయ మితి స్మరన్ । వైఖానసై ర్మహర్షి
భి రర్చాపయ నరాధిప ॥ ౫౨ ॥ పశ్చా న్మా మాప్నుయాగచ్ఛ సాధు శాధి
వసున్ధరామ్ । ఏవ ముక్త్వా కోలవపూ రాజ్ఞో ఉమూం కాలయాపనామ్ ॥

—•• శ్రీవరాహకృతకిన్నరమిథునకిరాతత్వనిర్ముక్తిః. ••—

౫౩ ॥ కిరాతవపుషా వీక్ష్య విష్ణుః కిన్నరదమ్పతీ । మునిశాపా న్మోచయిత్వా
దదా తాభ్యాం స్వకం పదమ్ ॥ ౫౪ ॥ తత శ్చా న్తర్దధే దేవో వరాహవపు

—•• నృపస్య శ్రీవరాహ ప్రతిష్ఠాకరణ పూర్వకస్వపురగమనమ్. ••—

ర త్రవై । తతః పూర్ణ మనా రాజా దివ్యం త్వష్టార మాహ్వయత్ ॥ ౫౫ ॥
దేవం నిర్మాపయామాస మనసా విశ్వకర్మణా । భూవరాహశిశుం పూర్ణం
రాజానం నాకవాసినామ్ ॥ ౫౬ ॥ వారాహవపుషం శౌరిం దణ్డవ త్ప్రణిప
త్య చ । శిరస్యఞ్జలి మాబధ్న న్త్మ్సర న్నాశ్చర్య మీదృశమ్ ॥ ౫౭ ॥జితే
న్ద్రియో జితక్రోధో జితప్రకృతిసం స్తరః । జితామిత్రో జితా శేషో రాజర్షి
స్స్వంపురీం యయౌ ॥౫౮॥ తదా ప్రభృతి దేవేశో వరాహవపు రాత్మభూః।
అనన్తాచలశృఙ్గే ఉ న్త ర్నిక్షిప్తాఙ్ఘ్రిసరోరుహః ॥ ౫౯ ॥ దేవ్యా వసుధయా
సార్థం స్వామిపుష్క రిణీతటే । సుఖ మా స్తే సురేశాన స్సుఖీ రహసి సున్దరః॥

—•• శ్రీనివాసస్య స్వామి తీర్థదక్షిణతీరవాసిత్వకథనమ్. ••—

౬౦॥ శ్రీనివాసో పి శేషాద్రౌ తత స్స్వామిసర స్తటే। నివస న్నాత్మనః కుర్వ
న్నర్చాచీనా న్సుఖాత్మనః ॥ ౬౧ ॥ సచ్చిదానన్దసన్దోహో వృద్ధిక్షయ వివర్జితః ।
కారుణ్యపుణ్యపదవీ కమలా కాముకః కవిః ॥ ౬౨ ॥ అభూమి రాపదాం
భూమి స్సమ్పదాం సంవిదుద్గమః। సమ స్తసామనఙ్గీతసచ్చరిత్రః పవిత్రహృత్ ॥
౬౩ ॥ పురాణ పురుషో ధాతా పురుష స్తమసః పరః। వైకుణ్ఠపూర్వవసతిం
త్యక్త్వేదానీం హి తిష్ఠతి ॥ ౬౪ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచల మహాత్మ్యే దేవలదే
వదర్శనసంవాదే ప్రి-న-జ్జుగో ష్ఠ్రకిరాతసమీప మ్ప్రతి వరాహాగమన
శ్రీవరాహావిర్భావాదికథనం నామై కోనత్రింశోధ్యాయః.

—•• శ్రీనృసింహాచలస్థనీలకణ్ఠతపఃక్షేత్రవర్ణనమ్. ••—

దేవలః ॥ సంచస్క రే సపర్యాం క్వ నీలకణ్ఠో మహేశ్వరః । వైకుణ్ఠ
స్యా ముత్ర గోత్రే నరకణ్ఠీరవాకృతేః ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః । శృణు విప్ర సమా
చక్షే పురాఽరాతేః పురాభిదః । చరితం చరితార్థానాం యోగినా మ్భాగసా

ధనమ్ ॥ ౨ ॥ అభీష్టఫలదం రమ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ । నరకేసరిణో విష్ణోః
పరబ్రహ్మస్వరూపిణః ॥ ౩ ॥ ప్రసాదప్రసవప్రాప్తిహేతుబన్ధనిబన్ధనే । ఇత ఉత్త
రభాగే తు త్రింశద్యోజనసమ్మితే॥ ౪॥ ప్రదేశే భీషణే రోమహర్షణే భూతభీ
షణే। కశ్చిత్తిష్ఠతి ధరః కుటిలకటుకితిరుహాక్షయః॥ ౫॥ త్యక్తాశ్రమః పక్షి
యూథవాసప్లష్టశుకోటరః। విశఙ్కటతటారూఢవృక్షగుల్మగుహాతమాః॥
౬॥ శృఙ్గక్రోడగుహావాసవైఖానసవనేచరః। తుఙ్గశృఙ్గదరీనిర్యద్దోఘనిర్మల
నిర్ఝరః॥ ౭॥ నిర్ఝరాపాతపర్యస్తస్నిగ్ధానోకహవాటికః। తప్తహాటకసఙ్కాశ
గైరికాకీర్ణకన్దరః ॥ ౮ ॥ భానూపలముఖోత్కీర్ణచిత్రభానుశిఖాశతః । చన్ద్ర
ప్రభాభిన్నముఖచన్ద్రకాన్తసుధాద్రవః ॥ ౯ ॥ కణ్ఠీరవనఖత్రుట్యత్కుఞ్జరీ
కుమ్భమౌక్తికః । గళితైర్మౌక్తికైర్వ్యాప్తగాకీర్ణప్రస్థదుస్స్థలః॥ ౧౦ ॥ మా
ణిక్యధామసన్ధ్యాతరవిమణ్డలచణ్డరుక్। నానావిధమణివ్రాతమయూఖోద్ద్యో
తిఖస్థలః ॥ ౧౧ ॥ విద్రుమవ్రతతివ్రాతసంవృతాఽన్తరకన్దరః । వికీర్ణపద్మపా
షాణపాటలస్థలకుట్టిమః ॥ ౧౨ ॥ శృఙ్గకోటీరసఙ్గీతసంవివాద్యప్సరోగణః ।
లతాకుసుమసంక్లృప్తలీలాఽలయనివాసిభిః ॥ ౧౩ ॥ మిథునైః కిన్నరాణాం హి
తాళశ్రుతివికల్పనైః । దివ్యావిర్భావచరితం సఙ్గాయద్భిరితస్తతః ॥ ౧౪ ॥
అధిష్ఠితభృగుప్రాన్తః ప్రస్థగుఞ్జాభిరఞ్జితః । గన్ధర్వైర్గర్వవిభవైర్గీతవాద్య
విశారదైః ॥ ౧౫ ॥ మన్ద్రమధ్యోచ్చమహితైర్మహితానేకకన్దరః । మార్తా
ణ్డమణ్డలస్ఫీతస్ఫురన్నయనమణ్డలైః॥ ౧౬॥ పుణ్డరీకసుహృచ్ఛణ్డమయూఖమణ్డ
లాదిభిః । తాపసైశ్చణ్డతేజోభిర్మణ్డితోచ్చశృఙ్గకన్దరః ॥ ౧౭ ॥ క్వచిడ్డమరు
కోద్ఘూర్ణత్కరైరుగ్రోర్ధ్వకేశకైః । విఘూర్ణమాననయనైర్మదస్ఖలితకాయ
కైః॥ ౧౮॥ భైరవైర్భైరవీభిశ్చ నిబిడాడమ్బరైర్యుతః । దేవానాం
పూర్వదేవానాం సిద్ధానాం యోగినామపి ॥ ౧౯ ॥ భూతానాం యో
గినీనాఞ్చ మాతౄణాం యక్షరక్షసామ్ । అన్యేషాం దేవయోనీనామావా
సోపత్యకాశ్రయః ॥ ౨౦ ॥ ధ్యాయద్భిశ్చ పరంబ్రహ్మ క్వచిద్యోగాసనస్థితైః।
యోగివర్యైరార్యభావైర్యోగాభ్యాసవిచక్షణైః॥ ౨౧ ॥ ఏకాయనైరేక
భావైరాలక్షితగుహాక్షయః । కృష్ణసారపురోయాయిహారిణీకులసఙ్కులః॥
పరస్పరపరిత్యక్తవైరైర్భీమైర్మృగైర్వృతః । అప్రమేయప్రభావోఽయం ప్ర
సిద్ధః పర్వతోత్తమః॥ ౨౩ ॥ తస్య పర్వతవర్యస్య పుణ్యారణ్యసమీపతః ।
ప్రత్యగ్రపల్లవైః కీర్ణసుబిల్వవనవాటికైః॥ ౨౪ ॥ ప్లక్షైరుద్రాక్షవృక్షైశ్చ
శ్లక్ష్ణైస్సుశ్లక్ష్ణపర్ణకైః । అభ్రంలిహోర్ధ్వశాఖాగ్రైరజ్ఞాతజ్ఞాతసం
జ్ఞికైః ॥ ౨౫ ॥ యజ్ఞశాఖిభిరాకీర్ణం సంకీర్ణం యజ్ఞవాటకైః । అనోకహై
రవిరళైస్సరళైస్సర్వతో వృతమ్ ॥ ౨౬ ॥ సమాశ్రితార్తిహరణసానుచ్ఛా
యం సమన్తతః । అహిర్బుధ్న్యతపఃక్షేత్రం క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞబన్ధహృత్ ॥ ౨౭ ॥

నరకణ్ఠీరవస్థానం కణ్ఠీరవవరప్రోద్ధతమ్ । భైరవా భైరవాశ్చర్యం భూరిభీష

నీలకణ్ఠాశ్రమస్థ పుణ్యపుష్కరిణీవర్ణనమ్.

ణభీషణమ్ ॥ ౨౮ ॥ పవిత్ర మత్ర విపినే వైడూర్యవిమలోదకా । కాఞ్చ
నామ్బుజకల్హార కమలేన్దీవరోత్కటా ॥ ౨౯ ॥ ప్లవమానప్లవా మీనమకర
రగ్రాహమణ్డితా । మరాళకులమహితా కారణ్డవకులాకులా ॥ ౩౦ ॥ తారాత
రళకల్లోలమాలాలోలాన్తరాళకా । ఉత్ఫుల్లకైరవాఫుల్లపుణ్డరీక పురస్కృతా ॥
౩౧ ॥ మకరన్దరసాస్వాదమాద్యద్భ్రమరయోగణా । త్రిమదోన్మత్త మాతఙ్గ
మదవార్యావిలాఽమలా ॥ ౩౨ ॥ దేవర్షిభి స్తపస్యద్భి రాజర్షిభి ర్మహాత్మ
భిః । ఉపాన్తపర్యన్త భువి నివసద్భి స్సమన్తతః ॥ ౩౩ ॥ తపోవిమలవిశ్వాజ్ఞై
ర్విశఙ్కటతటోత్కటా । మన్త్రంషణ్ణవతీభేదం జపద్భి ర్నారసింహకమ్ ॥ ౩౪॥
నిష్కళం సకళం మిశ్ర మాశ్రితాఽవనవిశ్రుతమ్ । శ్రీవత్సాఙ్కం నారసింహ
గర్భాగర్భక మద్భుతమ్ ॥ ౩౫ ॥ జ్ఞానానన్దమయం జ్ఞానగమ్యం వైరాగ్యభో
గ్యకమ్ । ధ్యాయద్భి స్తత్పరం బ్రహ్మాఽతీన్ద్రియం విజితేన్ద్రియైః॥ ౩౬॥ బ్రహ్మ
ర్షిభి స్సేవ్యమానా బ్రహ్మభూయఙ్గతై స్సదా । పురుజిచ్చరణస్పర్శ పూతా
పురుషపావనీ ॥ ౩౭ ॥ పురాణపుణ్యభవనం పురుషోత్తమపూర్తిదా । పూర్వసే
వాపురస్కారిపుష్మణ్డల పురస్కృతా ॥ ౩౮ ॥ పుణ్యపుష్కరిణీ స్వామిపుష్కరి
ణ్యాత్మభూమికా । దర్శనాత్స్పర్శనాత్స్నానాత్సర్వేషాం సర్వకామదా ॥ ౩౯ ॥

అశ్మన్యగ్రోధమూలస్థ నీలకణ్ఠాశ్రమవర్ణనమ్.

తస్యా స్తీరే మహానశ్మన్యగ్రోధో గిరికన్దరే । శాఖాశతైః పరిచ్ఛన్నదశా
ఽశాచక్రవాళకైః॥ ౪౦॥ సంవర్ధితా న్తతమస స్స్వాన్తధ్వాన్త మలాపహః ।
తాపత్రయార్తమనసాం జన్తూనా మార్తిహారకః॥ ౪౧॥ కల్పవృక్షప్రతినిధి ర్ని
ధి ర్నిగమవర్చసామ్ । నరాణా మాశ్రితవతాం మహాపాతకనాశనః ॥ ౪౨ ॥
తస్యోపలవటాఖ్యస్య మూలే శూలిన ఆశ్రమమ్ । హరిణై ర్హరిణీభిశ్చ నార
సింహ వివర్ధితైః॥ ౪౩ ॥ సమధ్యాసితపర్యన్త భూతలం వృషమూర్తిభిః । చణ్డ
క్రమైః పుణ్డరీకై ర్మణ్డితాశాన్తమణ్డలైః ॥ ౪౪ ॥ విశ్వామిత్రైః కుశై ర్ముఞ్జైః
కాశై శ్చాపి సమావృతమ్ । మన్దారకున్దమాకన్దహరిచన్దనచన్దనైః ॥ ౪౫ ॥
పాటలాశోకతిలకకృతమాలతమాలకైః । నక్తమాలై ర్నారికేళైః పనసై రస
నై ర్ధవైః ॥ ౪౬ ॥ పున్నాగపూగరుద్రాక్ష వకుళాక్షహరీతకైః । సమన్తత
స్సమచ్ఛాయం వనై ర్యరనై ర్య రనోకహైః॥ ౪౭ ॥ నన్ద్యావర్తై ర్జాతియూ
థీకరవీరాతివీరకైః । శతపత్రీ దమనకీమాధవీమాలతీస్నుభిః ॥ ౪౮ ॥ తులసీభి
ర్గన్ధలతాజాతిభిః పరితోవృతమ్ । పఞ్చభిః పారిజాతాది పాదపై శ్చ పరిష్కృత
మ్ ॥ ౪౯ ॥ పవిత్రే ఽస్మి న్హరిక్షేత్రే హరిం నరహరిం హరః । అభ్యర్చితు

—••—◆ నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనసఙ్కల్పః. ◆—••—

మనాస్థానం రాజగామ జగన్మయః ॥ ౫౦ ॥ స్నాత్వా ఽస్యాం పుణ్యపూర్వాయాం పుష్కరిణ్యాం పురాన్తకః । హారో దివ్యామ్బరధరో హరిచన్దనచర్చితః॥ ౫౧ ॥ సర్వర్తుకాలోత్థ ఫల మాలాశతపరిష్కృతః । దివ్యై రాభరణై ర్ముక్తాఫలరత్నప్రవాళకైః ॥ ౫౨ ॥ సమలఙ్కృతసర్వాఙ్గ స్తుఙ్గమఙ్గళసంయుతః । కల్యాణవేషకలితై ర్నన్దిప్రముఖకైర్గణైః ॥ ౫౩ ॥ సేవితో భూతతతిభి స్సేవారసవిశారదైః । సితాసితై స్సారమేయై ర్దుర్వారైః ప్రమథై స్సహ ॥ ౫౪ ॥ నరసింహ సపర్యాయాః ప్రత్యూహప్రతిఘాతినా । సేవితః క్షేత్రపాలేన సుప్రసన్నో మహేశ్వరః ॥ ౫౫ ॥ పరావరాణా మ్భూతానాం స్రష్టారం పరమేశ్వరమ్ । సంహర్తారం చ పాపానాం నిగ్రహీతార మచ్యుతమ్॥ ౫౬ ॥ అనుగ్రహీతార మీశ మీశానస్య తపఃఫలమ్ । సకళం నిష్కళం మిశ్రం పరస్మా త్పర మవ్యయమ్ ॥ ౫౭ ॥ లక్ష్మీనృసింహం సంహార నృసింహం దివ్యసింహకమ్ । అఖిలార్తిహరం వీర ముగ్రం ప్రత్యగ్రవిగ్రహమ్ ॥ ౫౮ ॥ శబ్దబ్రహ్మమయం శబ్దా తీతం శబ్దవిజృమ్భణమ్ । అర్ధబ్రహ్మవపుః పూతం పురాణం పుణ్యపూరణమ్ ॥ ౫౯ ॥ అవ్యాజమిత్రం శత్రుఘ్నం శరణ్యం శరణాత్మకమ్ । భక్తార్తిభఞ్జనపర మాత్మనా మభయప్రదమ్ ॥ ౬౦ ॥ సచ్చిదానన్దసన్దోహం వృద్ధిక్షయవివర్జితమ్ । పూర్ణషాడ్గుణ్యవిభవం త్రైగుణ్యవిభవాస్పదమ్ ॥ ౬౧ ॥ శ్రీవత్సలక్షణం సర్వం సర్వలక్షణలక్షితమ్ । అప్రపఞ్చం ప్రపఞ్చాత్మ ప్రపఞ్చిత పరాక్రమమ్ ॥ ౬౨ ॥ విశ్వేశం తత్పరం బ్రహ్మ ధ్యాయన్నేకాగ్రమానసః । వసానః కృత్తివసనం పౌణ్డరీకోత్తరచ్ఛదః॥ ౬౩ ॥ పఞ్చరాత్రవిధానేన పఞ్చకాలపరాయణః । తస్యోపలవటస్యాధో నరకేసరిణ స్స్వయమ్ ॥ ౬౪ ॥ సర్వలోకహితార్థాయ సర్వావాసస్య శార్ఙ్గిణః । సపర్యాం సుకృతాం కర్తు మగ్ని రేతాః ప్రచక్రమే ॥ ౬౫ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శన సంవాదే శ్రీనృసింహాచలస్థ నీలకణ్ఠతపఃక్షేత్రాది వర్ణనంనామ త్రింశోఽధ్యాయః.

—••—◆ నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనవిధిః. ◆—••—

దేవదర్శనః ॥ శ్రీకణ్ఠ శ్శఙ్కర శ్శాన్తో నరకణ్ఠీరవం మహః । వైకుణ్ఠం వైజయన్త్యాఢ్య మకుణ్ఠితమనా స్స్మరన్ ॥ ౧ ॥ సర్వలోకహితాకాఙ్క్షీ స్థాణు స్స్వస్థాత్మమానసః । అస్మి న్న్యగ్రోధమూలస్య మూలే వైయాఘ్ర్యచర్మణి ॥ ౨ ॥ అగర్భసాగ్రదర్భాగ్ర్యై స్సదర్భాక్షతనిర్మితే । పద్మాసనే

సమాసీన స్సంయమీ సమదర్శనః ॥ ౩ ॥ కారుణ్యార్ణవకల్లోలలోలలీలా
కులేక్షయా । తీక్షణ్యా వీక్షయ న్విష్వక్త్రిలోకీం త్రిపదాఙ్కితామ్ ॥ ౪ ॥
తరుణాదిత్యకిరణసహోదరజటాసటః । నీలకణ్ఠః పశుపతి శ్శ్రీకణ్ఠః పరమే
శ్వరః ॥ ౫ ॥ కపర్దజూట కలితకమలారి కలాలయః । విలయోద న్త వీరశ్రీ
రిన్ద్వర్కాగ్ని త్రిలోచనః॥ ౬॥ జటాటవీలసద్గఙ్గా శిరోమాలాభిమణ్డనః। అష్ట
మూర్తి రనన్తాత్మా విశిష్టవిభవేష్టభూః ॥ ౭ ॥ శరన్నిర్మలపూర్ణేన్దు మణ్డలాన
నమణ్డలః । ఉద్యత్సంవర్తమార్తాణ్డ చణ్డరుచ్యఙ్ఘ్రి మణ్డనః॥ ౮ ॥ పవిత్రితాఙ్గో
ఽహిర్బుధ్న్య శ్చికీర్ష న్విశ్వరక్షణమ్ । దక్షిణామూర్తి రవ్యగ్ర సమగ్ర
ద్రవ్యసాధనః ॥ ౯ ॥ శత్రువిధ్వంసకం బ్రహ్మ నృకేసరికిశోరకమ్ । నిష్కలం
సకలీకృత్య నిత్యాభ్యర్చనకాముకః ॥ కారుణ్యపుణ్యపదవీమృడః కాత్యా
యనీసఖః । చరాచరాణాం సర్వేషా మమీషాం మిత్ర మాత్మనామ్ ॥ ౧౦ ॥
ఆనన్దకన్దమహిమా బభూవభువనేశ్వరః । నృసింహగర్భం సకళం శత్రుసాద

నీలకణ్ఠప్రతిష్ఠిత శ్రీనృసింహభగవద్వర్ణనమ్.

కర మ్పరమ్ ॥ ౧౨ ॥ త్రీక్షణీకోణసన్నిర్యత్కృష్ణవర్త్మశిఖాజటమ్ । దంష్ట్రా
కోటివిటఙ్కాగ్ర నిస్సరద్వహ్నికీలకమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఊరూపరి సముత్తాన నిపా
తితహిరణ్యకమ్ । నఖత్రుటితదైత్యేన్ద్రవక్షోవివరగహ్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥ అసురా
సృక్కణ్ఠశిరోలుణ్ఠాకానేక బాహుకమ్। అనేక శస్త్రాస్త్రధరా నేకబాహుసహస్ర
కమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఘోరాట్టహాసనినదవిపాటిత వియత్తటమ్ । భవద్భవ్యాత్మకం
బ్రహ్మ భాసకం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౧౬ ॥ అతిభూతి ప్రదం దేవం విభవానన్ద
దాయకమ్ । దేవానాం పూర్వదేవానాం సామాన్య మధిదైవతమ్ ॥ ౧౭ ॥
రత్న ప్రతాన ప్రత్యుప్త కిరీట మకుటోజ్జ్వలమ్ । ద్యుమణి ప్రతికాశాభ్యాం
కుణ్డలాభ్యాం విరాజితమ్ ॥ ౧౮ ॥ నవరత్నాన్తర ప్రోతమౌక్తిక త్రిసరాన్వి
తమ్ । పఞ్చసప్తసరీభి శ్చ మణ్డితోరుభుజాన్తరమ్ ॥ ౧౯ ॥ స్ఫురత్కటక కే
యూరకఙ్కణాఙ్గుళి భూషణమ్ । ఉత్తరీయ బ్రహ్మసూత్రోదర బన్ధనబన్ధురమ్ ॥
ఘణ్టానినాదలుణ్టాక ఘణ్టికాదామ నాదకమ్ । ప్రపద ప్రస్ఫురద్రోచిర్మణి మఞ్జీ
రహంసకమ్ ॥ ౨౧ ॥ ఛిన్నహీరుత్సమాయుక్త పాదకిఙ్కిణిశోభితమ్ । ప్రత్య
గ్రోత్ఫుల్లరక్తాబ్జ ప్రతిమాఙ్ఘ్రికరస్థలమ్ ॥ ౨౨ ॥ విచిత్రరత్నఖచిత పీత
కౌశేయవాససమ్ । సర్వర్తుకామోదయుక్త ప్రసూనస్రగలఙ్కృతమ్ ॥
౨౩ ॥ దివ్య సద్గన్ధసన్దర్భ గర్భారుణ విలేపనమ్। అనేక చీనాంశుక స్రగా
లేపాలఙ్కృతాఙ్గకమ్ ॥ ౨౪ ॥ సేవ్యమానం సురశ్రేష్ఠపురుహూత పురోగమైః।
బృన్దారకై శ్చ మన్దారపుష్పాఞ్జలిలసత్కరైః ॥ ౨౫ ॥ సమన్తత స్సేవ్యమా
నం సనన్దసనకాదిభిః । సప్తతన్త్రీనాదగర్భాథర్వశ్రుతి విలాసినా ॥ ౨౬ ॥

ఉపవీణయతా ఽనన్తాపదానం భక్తితో ముదా । సంస్తూయమానం గన్ధర్వై స్తుమ్బురుప్రముఖై ర్ముదా ॥ ౨౭ ॥ పక్షీన్ద్రవిష్వక్సేనాభ్యాం గణై స్తు కుముదాదిభిః । రమా స్సదా ఽత్తపర్య న్తే సంవృతం పరిచారకైః ॥ ౨౮ ॥ పరిబర్హాభూషణాని హేతి మిఙ్గిత వేదినీమ్ । దధతీభి ర్వైష్ణవీభి శ్శక్తిభి ర్వృత మన్తికే ॥ ౨౯ ॥ రౌద్రీభి శ్శక్తిభి శ్చైవ బ్రాహ్మీభిః పరితో వృతమ్ । పరమాత్మాన మాత్మీయ మాత్మనా మభయప్రదమ్ ॥ ౩౦ ॥ సేవ్యమానం సిద్ధసఙ్ఘై స్సప్తలోకనివాసిభిః । నరసింహాత్మకం బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠా ప్యేహ భూతలే ॥ ౩౧ ॥ సన్నిధిం ప్రార్థ్య సర్వేషాం దృష్టాదృష్టఫలప్రదమ్ । ఉపచారై స్సమభ్యర్చ్య సంస్కారై స్సంస్కృతో భవన్ ॥ ౩౨ ॥ పరావరాణా మ్మాత్మానా మీశ్వర స్స మహేశ్వరః । సమతిష్ఠత సర్వాత్మా కుర్వ న్నయన మాత్మని ॥ ౩౩ ॥ ధర్మం భాగవతం తత్ర చర న్భగవతీసఖః । పురాణే సుఖమా స్తే ఽస్మి న్పురారిః పురుష స్సదా ॥ ౩౪ తస్మా దయం నీలకణ్ఠః ప్రసిద్ధ స్సర్వతో

శ్రీనృసింహసాన్నిధ్యేన నీలకణ్ఠాశ్రమస్యాధిక్యవర్ణనమ్.

మహాన్ । జన్తూనా మపి జీవాతు ర్జఙ్గమా జఙ్గమాత్మనామ్ ॥ ౩౫ ॥ పుణ్యాపుష్కరిణీ సే యం పుణ్యా పుణ్యఫలప్రదా । పురుషార్థప్రదా పుంసాం పురారిప్రీతిపూరణీ ॥ ౩౬ ॥ వన మేత దహిర్బుధ్న్యతపఃక్షేత్రం పవిత్రభూః । పుణ్యారణ్యం యత్ర త ప్తం తపః కోటివిధం భవేత్ ॥ ౩౭ ॥ అసా వత్రో పలవటః పటుః పాపవినాశనే । సకృ ద్దర్శనమాత్రేణ సర్వాభీష్టఫలప్రదః ॥ ౩౮ ॥ నరకణ్ఠీరవతనో ర్మన్దిరం త్వి న్దిరాపతేః । శ్రీకణ్ఠార్చితతృ ప్తస్య వైకుణ్ఠస్య మహాత్మనః ॥ ౩౯ ॥ సింహాహార్యో హరః పాపా త్కృతశౌచ స్త్వ హోబిలే । నీలకణ్ఠాశ్రమ ఇతి స్థానాని నృహరే ర్హరేః ॥ ౪౦ ॥ ఏ తేషా మపి పఞ్చానాం స్థానానాం స్థాణుసేవితమ్ । స్థాన మేత త్సముద్దిష్టం ప్రథితం సుప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౪౧ ॥ నీలకణ్ఠాశ్రమే సింహమహీధరమహావ్యయమ్ । మహిమాశ్చర్యమాహాత్మ్యభూమి ర్భూమి ర్నిరాగసామ్ ॥ ౪౨ ॥ కి ఞ్చ వక్ష్యామి విప్రర్షే సమా

పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

హితమనా శ్శృణు । ప్రాచీన బర్హి ర్హారి తి శ్రీనివాసగిరే స్సరిత్ ॥ ౪౩ ॥ ప్రసృతా ప్రస్థత స్స్వామిపుష్కరి ణ్యావిదూరతః । విద్రావిణీ చా వద్యానాం నిరవద్యా ఽతిభూమిదా ॥ ౪౪ ॥ మాయావినో మహావిష్ణో ర్మహామాయా సమాశ్రయాః । పురా జ్ఞాతివధం కృత్వా పాణ్డవా శ్చణ్డవిక్రమాః ॥ ౪౫ ॥ నమేత్య యత్ర తత్పాప నుత్తయే దీనమానసాః । కాలీయవ్యాళకాలేన వాసుదేవేన చోదితాః ॥ ౪౬ ॥ సమ్పూర్ణమానసా శ్చక్రు రాప్లవం నిరుపప్లవాః । మలప్రధ్వంసినీం మాయాం మహిషాసురమర్దినీమ్ ॥ ౪౭ ॥

సమ్రాజ్య సంస్తూయ తే ఽపి శ్రీనివాస మథోక్షజమ్ । అతీన్ద్రియః సమ
భ్యర్చ్య స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౮ ॥ నిరేసన శ్శుద్ధధియో యయు స్తస్మా
ద్యథాగతమ్ । విధిజ్ఞా విమలప్రజ్ఞా నానాజ్ఞానవిలాసినః ॥ ౪౯ ॥ అమూ

నారాయణగిరిప్రభావకథనమ్

ముళ్ న్తి సరితం తీర్థం పాణ్డవ మిత్యతః। పశ్చా త్తస్యాః పుష్కరిణ్యా నారాయణా
గిరి ర్మహాన్ ॥ యస్య దర్శనమాత్రేణ ముచ్యన్తే జ న్తవ స్స్వతః । సంవర్తో
దితదుర్దర్శ సహస్రకిరణప్రభః ॥౫౦॥ తేజఃపుఞ్జ రఞ్జితాశః కఞ్జకిఞ్జల్క పిఞ్జరః ।
పర్వతాధిపతి స్తత్ర సుఖ మా స్తే సురో త్తమః ॥ ౫౧ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదే
వదర్శనసంవాదే నీలకణ్ఠాశ్రమవర్ణనే నీలకణ్ఠకృతనృసింహా
రాధనవిద్యాధికథనం నామైకత్రింశోధ్యాయః.

నారాయణాద్రిస్థభైరవాఖ్యక్షేత్రపాలకోదన్తః.

దేవలః ॥ కుతో వృషక్షితిభృతో దివ్యదేశస్య వైభవమ్ । దేవదర్శన
మాచక్ష్వ వైష్ణవం వైదికర్షభః ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ శృణు దేవల మేధావి
న్సమాహితమనా మునే । కణ్ఠీరవగిరే ర్వృత్తం వైకుణ్ఠవసతే రిదమ్ ॥
వైకుణ్ఠాదీ న్దివ్యలోకా న్సన్త్యజ్య భగవా న్స్వయమ్ । మాయావీ తత్ర
రసిక శ్శ్రీనివాసః పరఃపుమాన్ ॥ ౩ ॥ సర్వావాస స్సహస్రాక్షః పరమా
త్మా సనాతనః । ఇచ్ఛాప్రవృత్తప్రపఞ్చో వ్యాపీ కేశ శ్చ కేశవః ॥ ౪ ॥ తం
దేశం రక్షతి సదా భైరవః పరిచారకః । అసితై స్సారమేయై శ్చ ప్రమథై ర్మథి
తాసురైః ॥ ౫ ॥ కాకోదరాలఙ్కృతాఙ్గ స్స్ఫురత్ఖడ్గకపాలభృత్ । రవస్ఫూర్జ
డ్డమరుకత్రిశూల శ్శూలిభృత్యకః ॥ ౬ ॥ ప్రాచీనే తస్య దేశస్య స్థితో

గౌర్యా నారాయణాద్రితపఃకరణేన దుర్గాత్వశివార్ధశరీరత్వప్రాప్తిః.

ఽఞ్జనగిరే స్తటే । తరుణాదిత్యసఙ్కాశా ఽఖిలాభీష్టఫలప్రదా ॥ ౭ ॥
పరిభూతా పురా గౌరీ దక్షయాగే పురారిణా । అన్తర్హితా ఽభూదుద్వే
గా త్కపర్దీ చ తిరోదధే ॥ ౮ ॥ ఆహర్తుకామా వామార్ధం తనౌ తస్యహరస్య
సా । తప స్తప్తుమనా స్తూర్ణ మాజగామ తటీ మిమామ్ ॥ ౯ ॥ సమాహిత
మనా స్తస్యాం సా తేపే దుర్గమం తపః । ఘోరేణ తపసా తాం తు దుర్గే
త్యాచు ర్మహర్షయః ॥ ౧౦ ॥ ప్రీతః కపర్దీ దత్వా ఽస్యై శరీరార్ధంప్రసాదతః
అర్ధనారీవపూ రుద్రో యయౌ సో ఽపి యథాఽగతమ్ ॥ ౧౧ ॥ పురారిదయి
తా పుణ్యా పురుషార్థఫలప్రదా । సమీపే శ్రీనివాసస్య సైషా ఽఞ్జనగిరే స్తటే

—అత్ర్యాదిషణ్ణాం శక్తహార్ద్రి ప్రశంసిత స్వామిపుష్కరిణీ మాహాత్మ్యమ్.—

స్వామిపుష్కరిణీ తత్ర పురాణీ పుణ్యపూరణీ । స్వర్భూపాతాళవాసిన్యా స్త్రిస్రోతసః ప్రపూరితభూః ॥ ౧౩ ॥ త్రివిక్రమకృతో విష్ణోః స్వపర్యాయైయదాత్మజా । సురజ్యేష్ఠేన నియమాత్కమణ్డలుసముద్ధృతా ॥ ౧౪ ॥ యస్యా స్తీరే చ విన్దన్తి చతుర్వర్గానభీప్సితాన్ । సురా నరా శ్చ తిర్యఞ్చః ప్రపఞ్చీకృతకారణాః ॥ ౧౫ ॥ మాహాత్మ్య మూచిరే తస్యాః పరస్పర మతీప్రియమ్ । ఆప్లుతావిమలప్రజ్ఞా మునయో బ్రహ్మవాదినః ॥ ౧౬ ॥ అత్రిః ॥ జపం కుర్వన్నపాం మధ్యే తద్విష్ణో రితి య స్సకృత్ । స్వామిపుష్కరిణీస్నాతో ముచ్యతే పాతకాత్స తు ॥ ౧౭ ॥ వ్యాసః ॥ అవగాహ్య జలే స్వామిపుష్కరిణ్యా స్సమాహితః । వ్యపోహ్య భ్రూణహత్యాఽఘ మశ్నుతేఽభీష్టసమ్పదమ్ ॥ ౧౮ ॥ వసిష్ఠః॥ య స్స్నాయా ద్వారిణి స్వామిపుష్కరిణ్యా స్స్మర న్హరిమ్ । సప్తజన్మకృతం పాపం సహసా స వ్యపోహతి ॥ ౧౯ ॥ పరాశరః ॥ యః కరోత్యాప్లవం స్వామి సరసీజలమధ్యతః । సోఽతీత్య నిరయం సర్వం బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ ౨౦ ॥ గౌతమః ॥ కీర్తయిత్వా జలేఽన్యత్రస్వామిపుష్కరిణీ తి యః । స్నాయా ద్ధ్యాయ ఞ్ఛ్రీనివాసం ముచ్యతే సోఽతిపాతకాత్ ॥ ౨౧ ॥ భరద్వాజః ॥ ప్రాత రుత్థాయ యేప్రాజ్ఞా స్స్వామిపుష్కరిణీ తి వై । కీర్తయన్త్యాహితాత్మాన స్తే యాన్తి పరమంపదమ్ ॥ ౨౨ ॥ మనుః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థజలం ప్రీతాః పిబన్తి యే । తేఽపి నిర్ధూతపాప్మానో యాన్తి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౨౩ ॥ యమః ॥ స్వామిపుష్కరిణీకూలే నరా న క్తన్దివఞ్చ యే । వస న్త్యభోజనా స్తేఽపి లభేర న్పరమం పదమ్ ॥ ౨౪ ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ విగాహ్య స్వామిసరసో జలం పీత్వా క్షమా జనాః । ప్రార్థితం ప్రాప్నుయుః ప్రాజ్ఞాః ప్రజాపతి రువాచ హ ॥ ౨౫ ॥ హారీతః ॥ హరిం స్మర న్తః కుర్వన్తి స్నానం స్వామిసరోజలే । వీతాఽంహసో వీతనిద్రా విశన్తి విమలం పదమ్ ॥ ౨౬ ॥ అఙ్గిరాః ॥ యే ఽనుతిష్ఠన్త్యనుష్ఠానం స్వామిపుష్కరిణీ జలే । అనేకజన్మజనిత మేషాం మేనో వినశ్యతి ॥ ౨౭ ॥ ఉశనాః ॥ ఉదీరయన్తి యే నిత్యం స్వామిపుష్కరిణీ తి చ । దుష్కర్మపఙ్కం నిర్ధూయాఽశ్నువతే తేఽపి సత్ఫలమ్ ॥ ౨౮ ॥ సంవర్తః ॥ యే కీర్తయన్తి సర్వత్ర సదా స్వామి సరోవరమ్ । తేఽప్యవద్యం వినిర్ధూయ నిరవద్యా భవన్తి వై ॥ ౨౯ ॥ ఆపస్తమ్బః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతోయే స్నానపానాదికర్మ యే । కుర్వన్తి పాప స్తమ్బం తే పరిత్యజ్యాప్నువన్తి సత్ ॥ ౩౦ ॥ మరీచిః ॥ నారాయణగిరేః ప్రాన్తే స్వామి పుష్కరిణీతటే। యఃకిల్బిషీ వసత్యేకం దినం నిష్కిల్బిషీ భవేత్ ॥ ౩౧ ॥ మృకణ్డుః ॥ కణ్ఠీరవగిరేః కుక్షౌ పక్షిరాడ్వాహహార్షకే । య స్సేవతే స్వామిసర స్స నర స్సురసమ్మతః ॥ ౩౨ ॥ పులస్త్యః ॥ క్రోడే వే

ఙ్కటశైలస్య సరః క్రోడాభినన్దకమ్ । గాయతే య స్త్రిషవణం స నర స్సర్వ
సమ్మతః ॥ ౩౩ ॥ కాత్యాయనః ॥ వైకుణ్ఠస్య ప్రీతికరే కణ్ఠీరవగిరే స్తటే ।
స్వామిపుష్కరిణీం యోఽసౌ సేవతే స మహాన్భవేత్ ॥ ౩౪ ॥ బృహస్పతిః ॥
కుఞ్జే ఽఞ్జనగిరే స్స్వామిపుష్కరిణ్యప్సు యో నరః । కృతాప్లవ స్సకృత్సత్యం
కృతకృత్యో భవే న్నరః ॥ ౩౫ ॥ భృగుః॥ ప్రాత రుత్థాయ ఽనుదినం స్వా
మిపుష్కరిణీం స్మరన్ । గోఘ్నో యో మా సమాసీత గోప్రదానా త్స శు
ద్ధ్యతి ॥ ౩౬ ॥ వాల్మీకిః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే యో వస త్యుపపాతకీ । మా
సం గోదానత శ్శుద్ధో భవేన్నర ఇతి శ్రుతిః ॥ ౩౭ ॥ శఙ్ఖలిఖితౌ ॥ పారే స్వామి
సరో విద్వాన్ త్స్మార్తం శ్రౌతం కరోతి యః । సహస్రధా కృతం తేనేత్యూశ
న్తి బ్రహ్మవాదినః ॥ ౩౮ ॥ శాతాతపః ॥ హవ్యకవ్యాత్మకం కర్మ స్వామి
పుష్కరిణీతటే । వార్ధుషి ర్నాస్తికో వాపి యః కరోతి స సత్ఫలః ॥ ౩౯ ॥
బోధాయనః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర నివాసీ హరిమేధసః । అశ్వమేధాదికం య
జ్ఞం యః కరోతి మహేశ్వరః ॥ ౪౦ ॥ మార్కణ్డేయః ॥ మృగరాడద్రికుహరే
హరే రానన్దదాయిని । కీర్తయన్ త్స్వామిసరసీం నావసీదతి మానవః ॥ ౪౦ ॥
మాణ్డవ్యః ॥ గోవిన్దమన్దిరే స్వామిపుష్కరిణ్యా స్తటే వసన్ । వాసుదేవపరో
మర్త్యో భవేద్వాసవపూజితః ॥ ౪౨ ॥ శాణ్డిల్యః ॥ సామిపుష్కరిణీతీరే పఞ్చ
కాలపరో వసన్ । అపఞ్చత్వో భవే న్ముక్తః పఞ్చోపనిషదాత్మకః ॥ ౪౩ ॥
కాశ్యపః ॥ యో నర స్స్వామిసరసి స్మరన్ శౌరిం కృతాప్లవః । కర్మనిర్మూల
కో ధీరః కృతకృత్యో భవే త్స హి ॥ ౪౪ ॥ కణ్వః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం
యః పిబే చ్చులుకత్రయమ్ । అహోరాత్రకృతం పాపం తత్క్షణా దేవ నశ్యతి
॥ ౪౫ ॥ అగస్త్యః ॥ ఇన్ద్రియైః కర్మభిర్జ్ఞానై ర్మనసా సహ య త్కృతమ్ ।
ఆప్లవా త్స్వామిసరసి తదేన శ్శుద్ధ్యతి క్షణాత్ ॥౪౬॥ దూర్వాసాః ॥ కీర్తయే
త్స్వామిసరసీం సహస ర్వేన్ద్రియై ర్హి యః । పూజ్యతే సిద్ధసంఘై స్సనన్దసనకా
దిభిః ॥ ౪౭ ॥ విశ్వామిత్రః॥ పవిత్రం స్వామిసరసి స్పృష్ట్వా తోయం నిరేనసః।
విజ్ఞానసమ్పదో విష్ణుం ద్రష్టుకామా భవన్తి హి ॥౪౮॥ శక్తిః ॥ పవిత్రవన్తః
పరమాః పఞ్చ సన్మన్త్రవిగ్రహాః । భవన్తి తే ఽవగాహన్తే యే స్వామిసరసీ
జలమ్ ॥ ౪౯ ॥ శుకః ॥ స్వామిపుష్కరిణీ సైషా పురాణీ పుణ్యపూరణీ ।
సురాణా ఞ్చ నరాణా ఞ్చ తిరశ్చా ఞ్చా త్మశోధినీ ॥ ౫౦ ॥ యస్యాం కోలవపు
ర్భూత్వా శ్రీనివాసః పరః పుమాన్ । దేవీభి శ్శక్తిభి శ్చైవ క్రీడానుగుణ
భూతిభిః ॥ ౫౧ ॥ విచిత్రవివిధానేకశృఙ్గయన్త్రధృతిక్రమైః । జలక్రీడాం వితను
తే విశ్వాప్యాయకరీం సదా ॥ ౫౨ ॥ శౌనకః ॥ సైషా హి స్వామిసరసీ సమ
ఞ్జసజగద్ధితా । కీర్తనస్నానపానై శ్చ తాపత్రయనివారిణీ ॥ ౫౩ ॥ నారదః ॥
మాధవానన్దజననీ మదనజ్వరమాథినీ । మదయత్యాత్మజాతాని స్వామిపుష్క

రిణీ హ్యా సా ॥ ౫౪ ॥ క్రతుః ॥ స్వామిపుష్కరిణీ సౌమ్యా సోమపీథీ సురర్ష
భః । యస్యా మవభృథస్నానం కురుతే ఉద్యా పి విశ్వసూః ॥ ౫౫ ॥ కుఞ్జ
కోరి గిరేః కుఞ్జేష్వఙ్గేతా ఖలభావనాః । సాధవస్స్వామిసరసి స్నానా త్సంసార
తారితాః ॥౫౬॥ వేదప్రధానా విబుధా యస్యాంస్నాత్వా నిరంహసః।విష్ణుం సా
యుత్కర్తుకామాస్స్వామిపుష్కరిణీ హి సా॥౫౭॥ సత్యాషాఢః॥ ఆషాఢానా మా
శ్రమశ్రీరాశ్రమాచారశాలినామ్ । అన్యేషాం భూతిభూమి శ్చ సైషా స్వామి
సరో౽భిధా ॥ ౫౮ ॥ కుణ్డినః ॥ కుమారే సింహశైలస్య సరసీ స్వామిపూర్వికా।
శీలాచారవతాం నృణా మశీలానామభీష్టదా ॥ ౫౯ ॥ హారీతః ॥ జయన్తీ
చా పదామ్యామి స్సమ్పదాం సర్వకామదా । సరసీ స్వామ్యుపపదా సై
షా విష్ణుపదీజనిః ॥ ౬౦ ॥ జైమినిః ॥ శిరస్యఞ్జలిమాబధ్య తాస్స్వామిపుష్కరి
ణీం స్తువన్ । స్మరన్హరిం స్వానుష్ఠానం యః కరోతి స పుణ్యభాక్ ॥ ౬౧ ॥
స్నానం సకృత్కుర్వతే యే స్వామిపుష్కరిణీజలే । హవ్యకవ్యేషు తే యో
జ్యా నరా నారాయణప్రియాః ॥ ౬౨ ॥ జాబాలిః ॥ స్నానా దన్యేషు తోయే
షు స్వామిపుష్కరిణీం స్మరన్। కృతకృత్యః కృతాత్మా స మర్త్య స్తత్ఫల మా
ప్నుయాత్ ॥ ౬౩ ॥ పితామహః ॥ స్వామిపుష్కరిణీ తీర్థపరిచర్యాపరో హి
యః । సమర్త్యో వైష్ణవీం భూతిం మర్త్యత్వే సమవాప్నుయాత్ ॥ ౬౪ ॥
సనకః ॥ యస్యా స్తీరే నివసతి శ్రీనివాసః పరాత్పరః । సా ధన్యా స్వామిసరసీ
సేవతే తాం య ఆత్మవాన్॥౬౫॥ సనన్దనః ॥ విష్ణుపాదోద్భవం బ్రహ్మకరస్పర్శప
విత్రితమ్। పవిత్రితేశానజటాజూటం స్వామిసరోజలమ్ ॥౬౬॥ సనత్కుమారః ॥
యా పునాత్యా ప్లవా త్సమ్యగ్భువనాని చతుర్దశ । స్వామిపుష్కరిణీ ధన్యా
సా సర్వఫలదాయినీ ॥ ౬౭ ॥ వామదేవః ॥ సరాంసి యాని దివ్యాని సన్తి
త్రిజగతీతలే । తేషా మేషా స్వామినీ హి స్వామిపుష్కరిణీ త్యతః ॥ ౬౮ ॥
సనాతనః ॥ యే నరాః ప్రాత రుత్థాయ తా మిమాం కీర్తయన్తి తే । స్వా
మిపుష్కరిణీ భక్త్యా విశన్తి విమలం పదమ్ ॥ ౬౯ ॥ దేవదర్శనః ॥ ఇత్యూచి
వాంసో విద్వాంసః కృతకృత్యా హ్య మర్షణాః । తస్యా స్తీరే పుణ్యభూమా
వాసతే మునిపుఙ్గవాః ॥ ౭౦ ॥ క్వచి త్కదా చి త్క్రీడార్థం దివ్యైః పరిజనై
స్సహ । శేషసేనేశగరుడప్రధానై స్సేవితం శుభమ్ ॥౭౧॥ సేవమానా శ్శ్రీని
వాసం సాక్షా ద్దక్షిణపథ జ్గతమ్ । చతుర్భుజ ముదారాఙ్గ మతసీగుచ్ఛసచ్ఛవిమ్॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యే దేవ
లదేవదర్శన సంవాదే అత్ర్యాదిపఞ్చాశన్మహర్షి కృతస్వామి
పుష్కరిణీప్రశంసాదికథనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః.

దైత్యోపద్రవజ్ఞాపనార్థం బ్రహ్మాదీనాం క్షీరసాగరగమనమ్.

దేవలః ॥ స్వామిపుష్కరిణీకూలే నారాయణగిరే ర్భృగో । ఆవిర్భావః
కథం విష్ణో శ్శ్రీనివాసస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ శృణు బ్రహ్మన్సమా
చక్షే సమాహితమనా మునే । ప్రశ్నం సర్వాణ్డగర్భస్య ప్రాదుర్భావా
త్మకం విభోః ॥ ౨ ॥ పురా దుర్మేధసా దైత్యప్రవరేణామరారిణా ।
పీడితా రుద్రభక్తేన భృశం బ్రహ్మాదయ స్సురాః ॥ ౩ ॥ శాన్తాగ్ని సదృశా
శ్శుష్కవదనా శ్శోకవిహ్వలాః । పరాజితా జడాత్మానః కిఙ్కర్తవ్యాఽవివేకినః
॥ ౪ ॥ దైత్యారిం శరణం ప్రాప్తుం ప్రయతా యతమానసాః । క్షీరాబ్ధిం
ప్రాపు రప్రాప్తస్వావాసా స్తస్య శాన్తయే ॥ ౫ ॥ తుష్టువు స్తత్ర దైతేయ

బ్రహ్మాదికృతక్షీరాబ్ధినాథస్తుతిః

విధ్వంసనవిచక్షణమ్ । లక్ష్మ్యోపలక్షితం విష్ణుం విశ్వరక్షణదీక్షితమ్ ॥ ౬ ॥
దేవాః ॥ ఓన్నమో దేవదేవాయ పూర్వదేవాయ ఖడ్గినే । శ్రీవత్సాఙ్కా
య చ నమః పరస్మై పరమాత్మనే ॥ ౭ ॥ నమః పరస్మై వ్యూహాయో
పవ్యూహా న్తరవిభూతయే । విభవాయ నమ స్తస్మై విశ్వాన్తర్యామిణేఽ
ణవే ॥ ౮ ॥ అర్చావతారాయ నమోఽజన్మనే జన్మభాజినే । మాయా
వినే జగత్సృష్టి లక్ష్మీనారాయణాత్మనే ॥ ౯ ॥ జగత్ప్రత్యవరోహాయ జగ
దానన్దినే నమః । జగన్మఙ్గళభూతాయ జాహ్నవీజనకాఙ్ఘ్రయే ॥ ౧౦ ॥ జఙ్గ
మాజఙ్గమజగద్ధాతుర్జననకారిణే । జనార్దనాయ జమ్భారే రనుజాయ నమో
నమః ॥ ౧౧ ॥ శ్రియఃపతే నమ స్తుభ్యం సభ్యసన్దోహసఙ్గినే । సదా విష్ణో
మహావిష్ణో విష్ణోఽపారాదిరూపిణే ॥ ౧౨ ॥ నమో నళిననేత్రాయ నేత్రభూ
తాయ నాకినామ్ । నారాయణాయ నాథాయ నాగభోగశయాయ తే॥ ౧౩॥
విశ్వేశ్వరాయ విశ్వాయ విశ్వాతీతాయ తే నమః । విశ్వాధ్యక్షాయ వీశాన
వాహనాయాదివేధసే ॥ ౧౪ ॥ నిత్యాయ నిరవద్యాయ నిరాకారాయ
నీతయే । నిస్సీమకళ్యాణగుణగుణాతీతాయ తే నమః ॥ ౧౫ ॥ సచ్చిదానన్ద
సన్దోహదేహవృద్ధిక్షయాఽక్షమ । అచ్యుతానన్త గోవిన్ద నమ స్తుభ్యం మహా
త్మనే ॥ ౧౬ ॥ అపారకరుణామ్భోధే నిస్తరఙ్గాత్మనిశ్చల । లక్ష్మీవిలక్షణవిభో
విచక్షణ నమోఽస్తు తే ॥ ౧౭ ॥ ఋతసత్యపరబ్రహ్మ కృష్ణపిఙ్గళపూరుష ।
ఊర్ధ్వరేతో విరూపాక్ష విశ్వరూప నమోఽస్తు తే ॥ ౧౮ ॥ నమో నమః
కారణకారణాయ నమో నమోఽనన్త మహావిభూతయే । నమో నమ
శ్శఙ్కరచాపహారిణే నమో నమ శ్శాశ్వతశార్ఙ్గధన్వినే ॥ ౧౯ ॥ నమో
ఽన్తరాదిత్యహిరణ్యరూప నీరూప తుభ్యం పురుషోత్తమాయ । నమోన
మోభి ర్నిగమాన్తభూతైః కృతస్తుత ప్రస్తుతభావనాయ ॥ ౨౦ ॥ ప్రసీద

పుణ్డరీకాక్ష ప్రసీద పురుషోత్తమ । ప్రసీద పరమానన్ద ప్రసీద పరమేశ్వర ॥ ౨౧ ॥ ప్రసీద కమలాకాన్త ప్రసీదకరుణాకర । ప్రసీద భక్తార్తిహర ప్రసీద విబుధర్షభ ॥ ౨౨ ॥ దేవదర్శనః ॥ దేవ మేవం స్తుతవతాం దేవానాం

బ్రహ్మాదీనామ్పురతఃక్షీరార్ణవాల్లక్ష్మీసఖీప్రాదుర్భావః.

మహాత్మనామ్ । హిరణ్యగర్భపూర్వాణాం భవిష్యద్భూతభావినామ్ ॥ ౨౩॥ ప్రాదుర్బభూవ పురతః క్షీరాబ్ధేర్దుహితుస్సఖీ । పుణ్డరీకనిభా సాపి పుణ్డరీకాయతేక్షణా ॥ ౨౪ ॥ పుణ్డరీకాననా పుణ్యా పుణ్డరీకాక్షశాసనాత్ । అఖిలక్లేశహారిణ్యా వ్యాహారిణ్యా ఽర్థసమ్పదామ్ ॥ ౨౫ ॥ సుధాం స్రవన్త్యా వాచా

లక్ష్మీసఖీకథితభగవదావాసజ్ఞాపనపూర్వకాఽభయోక్తిః

చ బభాషే తాన్దివౌకసః । స్వాగతం భవతామస్తు కార్యసిద్ధిశ్చ దేవతాః ॥ ౨౬ ॥ బాధా క్వచి దిదానీం కిం సురా దైత్యాసురైరపి । తేషాన్తు నిధనం కర్తుం ధ్రువమవ్యాజరక్షకః ॥ ౨౭ ॥ శ్రీవత్సలక్షణశ్శార్ఙ్గీ దక్షిణో వశ్చ రక్షణే । మాఽభైష్టేష్ట సురా యూయం మా ప్రత్యూహో భవిష్యతి ॥ ౨౮ ॥ అచిరాద్భగవాన్విష్ణుశ్శ్రీనివాసస్స్వరాడ్విభుః । ప్రత్యక్షో భవితా వశ్చ సర్వం సిద్ధం సమీహితమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఆమోదాదీన్దివ్యలోకాంస్త్యక్త్వా భగవాన్హరిః । ఇదానీం రమతే లక్ష్మ్యా నారాయణగిరేస్తటే ॥ ౩౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే సర్వాన్తర్యామ్యధోక్షజః । సహస్రశీర్షా పురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ॥ ౩౧ ॥ తదితో దక్షిణం భాగం భూమేర్గచ్ఛత సత్వరాః । అవిఘ్నమస్తు వః కార్యం బ్రహ్మేన్ద్రత్రిదివౌకసః ॥ ౩౨ ॥ ఇత్యుక్త్వా తు సఖీ లక్ష్మ్యా సహసాఽన్తర్దధేపి చ । తస్యాశ్శ్రుత్వా వచో విష్ణుపత్నీసఖ్యాస్సమాహితాః ॥ ౩౩ ॥ ప్రణమ్య దణ్డవద్దేశం తం పరీయుః ప్రదక్షిణమ్ । సమ్ప్రీతమానసా దేవా

బ్రహ్మాదీనాం క్షీరార్ణవాచ్ఛ్రీనారాయణాచలాగమనమ్.

స్సావధానాస్ససమ్భ్రమాః ॥ ౩౪ ॥ తస్మాద్దక్షిణతో భూమిభాగం గన్తుం ప్రచక్రముః । తతస్తే విబుధాస్సర్వే పరమేష్ఠిపురోగమాః ॥ ౩౫ ॥ భూయో నారాయణగిరేః పాదానాశ్రిత్యయుర్ముదా । పుణ్యాని పుణ్యతోయాని సరాంసి సరితశ్చహి ॥ ౩౬ ॥ సేవమానాః కృతాతిథ్యాస్సిద్ధసఙ్ఘైశ్చ తాపసైః । మిథునైః కిన్నరాణాం హి లతాగేహనివాసిభిః ॥ ౩౭ ॥ గీయమానాని గీతాని ప్రాదుర్భావాత్మకాని చ । మన్ద్రమధ్యోచ్చమహిమమాధురీధూర్వహాణి చ ॥ ౩౮ ॥ శిలాతలేషు శృణ్వన్తస్సర్వా యేషు సమాశ్రితాః। సప్తతన్త్రీనాదగర్భసప్తస్వరవిభావనమ్ ॥ ౩౯ ॥ వేణువీణామృదఙ్గాఢ్యం నవనాట్యరసాన్వితమ్ । ఆవిర్భావాత్మకం తాలశ్రుతికల్పితమూర్ఛనమ్ ॥ ౪౦॥

అప్సరోగణసఙ్గీతం లోకయన్తో ఽథ తే శనైః । వీతక్లేశా వీతమోహా విమలా
నన్దభావనాః ॥ ౪౧ ॥ నారాయణాద్రౌ ప్రాపుశ్చ స్వామిపుష్కరిణీతటమ్ ।

శ్రీస్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్.

క్రౌఞ్చైః కారణ్డవైర్హంసైస్సారసైస్సరసస్వరైః ॥ ౪౨ ॥ తారాభిశ్చ
బలాకాభిరన్యైర్వనవయోగణైః । నిబిడాన్తరకల్లోలకోలాహలసమాకులమ్ ॥
౪౩ ॥ తమాలైస్తిలకైః పూగైర్నారికేళైశ్చ పాటలైః । కేతకైస్సురపు
న్నాగైః పున్నాగైః పుత్రదీపకైః ॥ ౪౪ ॥ జమ్బీరైశ్చమ్పకైశ్చూతైర్లికు
చైః కుటజైర్వటైః । మన్దారైః కేసరైశ్శ్వేతమన్దారైర్హరిచన్దనైః ॥ ౪౫ ॥
కింశుకాశోకసన్తాన సాలనీపహరీతకైః । శ్రీవృక్షైశ్చన్దనైర్బిల్వైః కదళీభిశ్చ
దాడిమైః ॥ ౪౬ ॥ మాతులుఙ్గైః కురవకైః కున్దైరామలజమ్బుభిః। సమన్తత
స్సమాకీర్ణం సాన్ద్రచ్ఛాయైశ్చ భూరుహైః ॥ ౪౭ ॥ వీరుద్భిర్దమనీభిశ్చ మాధ
వీ మాలతీఘనైః । ఫలపుష్పద్రుమైః ఫుల్లైర్మల్లికావనజాతిభిః ॥ ౪౮ ॥ జాతీ
భిశ్శతపత్రీభిర్వరాభిర్విష్ణుపర్ణకైః । తులసీకృష్ణతులసీవళర్క్ష తులసీశతైః ॥
నన్ద్యావర్తైస్త్రిసన్ధిభిర్జపాభిః కరవీరకైః । శృఙ్గబేరైర్హరిద్రాభిః కర్పూరై
రజనీకులైః ॥౫౦॥ పనసైరార్ద్రపనసైరనేకైః కన్దజాతిభిః । పుణ్యాగన్ధం కిర
స్తీభిర్లతాతతిభిరావృతమ్ ॥ ౫౧ ॥ కల్హారకమలాఽనీకమధుమత్తమధువ్రతైః
కూజద్భిః కోకిలైశ్చాపి మదాన్ధైర్మహితాన్తరమ్ ॥ ౫౨ ॥ సమాశ్రితా
ర్తిహరణసాన్ద్రచ్ఛాయం సమన్తతః । తత్రస్థిత్వా ముహూర్తం తే బ్రహ్మా
ద్యా దేవతాగణాః ॥ ౫౩ ॥ క్షీరాబ్ధికన్యాసఖ్యాస్తు సంస్మరన్తో వచశ్శుభ

—కమలాఽళ్యుక్త్యా బ్రహ్మాదికృత శ్రీనివాస సాక్షాత్కార ప్రయత్నః, —

మ్ । శ్రియశ్శ్రియం శ్రీనివాసం శ్రీవత్సకృతలక్షణమ్ ॥ ౫౪ ॥ శ్రీకణ్ఠకృతకై
ఙ్కర్యం శ్రీమహీమహితం హితమ్ । ఏకమేకాయనవిదామేకాన్తహృదయా
లయమ్॥ ౫౫॥ ద్వితీయామ్నాయనిష్ఠానామాత్మనామాత్మభూతిదమ్। త్రిమూర్తి
మత్త్రిగుణాకం త్రివిధాత్మకకాలకమ్ ॥౫౬॥ చతుర్మూర్తిధరం శాన్తం చతు
ర్వింశతిమూర్తికమ్ । చతుర్థావస్థాఽతిభూమిశ్చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ॥ ౫౭ ॥
పఞ్చోపనిషదాత్మానం పఞ్చరాత్రప్రవర్తకమ్ । పఞ్చాథర్వశిరోరత్నం పఞ్చ
మూర్తిధరమ్పరమ్ ॥ ౫౮ ॥ షడధ్వమయచక్రస్థం షట్కోటిగృహమేధినమ్ ।
సప్తార్చిః పఞ్జరావాసహంసం పరమహంసకమ్ ॥ ౫౯ ॥ అష్టాఙ్గయోగవిత్సిద్ధస
ఙ్ఘహృత్పద్మవాసకమ్ ॥ ౬౦ ॥ దశావతారచతురం దశాననశిరశ్ఛిదమ్ । చర
మోపాయసుగమం చరాచరగురుం హరిమ్॥ గఙ్గాజన్మగృహాఙ్గుష్ఠపాదపఙ్కజ
వైభవమ్ । ప్రణతార్తిహరం ప్రాజ్ఞం ప్రణవార్థప్రభావకమ్ ॥ ౬౨ ॥ ప్రసా
దమాత్రప్రభవప్రమామాత్రప్రమాణకమ్ । అవ్యాజమిత్రం శత్రుఘ్నం

ళీయచ్ఛన్నకరో దరబన్ధనశోభితః। ప్రవాళముక్తాప్రత్యుప్తనవరత్నసుదామకః॥ ౮౪॥ శృఙ్ఖలాబద్ధ కౌశేయకిఙ్కిణీక కటిస్థలః। పీతకౌశేయవసనో దీప్తమఞ్జీరహంసకః॥ ౮౫॥ కిఙ్కిణీదామమాఙ్గుళీయ విరాజితపదామ్బుజః। సర్వాభరణసంయుక్తసర్వావయవ సున్దరః॥ ౮౬॥ పుణ్డరీకవిశాలాక్షః పుష్పదామ విరాజితః। అష్టాఙ్గై ర్ధూపకై ర్దివ్యాలేపనైః పుణ్యగన్ధిభిః॥ ౮౭॥ సమ్యక్స్థానకితాఙ్గశ్రీః పూర్ణచన్ద్రసభాననః। అప్రాకృతాఙ్గమహిమా ప్రాకృతాఙ్గ విడమ్బనః॥ ౮౮॥ ప్రాదుర్బభూవ భగవా న్భక్తభావాత్మకః పుమాన్। ఈషదు

బ్రహ్మాదీన్ప్రతి భగవత్కృతకుశలప్రశ్నః.

త్స్మయమానస్తు గీర్వాణా న్వీక్ష్యవిస్మితాన్॥ ౮౯॥ బభాషే చ సురశ్రేష్ఠ పూర్వా న్పూర్వవి దాత్మభూః॥ శ్రీభగవాన్॥ కచ్చిద్దేవా స్స్వాగతం వస్సహస్రాక్షపురోగమాః॥ ౯౦॥ పితామహం పురస్కృత్య కిమర్థం యూయమాగతాః। కచ్చి త్ప్రాయేణ బాధ్యధ్వే ధ్రువ మవ్యాజశత్రుభిః॥ ౯౧॥

భగవతే బ్రహ్మకృతలోకోపద్రవకార్యసురోద న్తజ్ఞాపనమ్.

ఏవ ముక్తేహృషీకేశే కేశవే కేశిమర్దనే। ప్రత్యూచే విబుధశ్రేష్ఠః ప్రణిపత్య పితామహః॥ ౯౨॥ జాగరూకే ఽత్ర భవతి భగవ న్భక్తవత్సలే। సర్వత్రారిష్ట మాపన్నం త్వదధీనా వయం హి యత్॥ ౯౩॥ కిం వా కుశల మస్మాకం జీవితం కఞ్జలోచన। ఇన్ద్రాదయో లోకపాలా వివర్ణవదనా ఇమే॥ ౯౪॥ స్వపదప్రచ్యుతా దుస్థాస్స్వస్థానప్రచకాశిరే। దైవతానా మమీషాం తు భీతివిహ్వలచేతనామ్॥ ౯౫॥ సక్తం దివం నచేరు శ్చ విమానాని వియత్తలే। ఏతే హిద్వాదశాదిత్యా స్తమోవిధ్వస్తదీప్తయః॥ ౯౬॥ గ్రస్తా ఇవ తమోఽభిస్తు నబభు ర్విగతప్రభాః। అష్టౌ వసుగణాః ప్రాయో నాసత్యౌ ద్వౌ చ నాకినౌ॥ ౯౭॥ బభాసిరే న వీతాఽభాః ప్రణష్టవసుకా ఇవ। మమ లోకేనివాస శ్చ దుస్స్థితో ఽస్వస్థచేతసః॥ ౯౮॥ కైలాసవాసో రుద్రస్య మహాక్లేశక రోఽభవత్। స్వకృతిప్రీళయా సో పి తత్రైవ వ్యవతిష్ఠతే॥౯౯॥ క శ్చి న్నిదానమేతేషాం తృణీకృతజగత్త్రయః। అమరారి రితి ఖ్యాతో దైతేయేన్ద్రో మహేన్ద్రజిత్॥ శిపివిష్టం సముద్దిశ్య దుర్వినీతగణాధిపమ్। ఘోరాకారో ఘోరతరం చకారాతిచిరం తపః॥ ౧౦౧॥ తపసా తేన సన్తుష్టః పినాకీ స చ తామసః। అదయ్యత్వ మవధ్యత్వ మమరై రమరాధిపైః॥ ౧౦౨॥ అన్యై రతిబలై శ్శైచ్చైవ తస్మై దుర్మేధసే దదౌ। అమరారి ర్విమదా మన్యేషాం చ సతా మరిః॥౧౦౩॥ దుష్టాత్మా దుష్టచేతా స్స త్రిషు లోకేషు చేష్టతే। విశేషతో దేవవర్గా న్ద్విద్రా న్దీనమానసాన్॥ ౧౦౪॥ దివానిశం సదా క్రూర స్తదా ప్రభృతి బాధతే। దైత్యారి ర్దేవతామిత్రం శార్ఙ్గీ ఖడ్గీ చ చక్రభృత్॥ ౧౦౫॥ దేవః ప్ర

మాణం సర్వేషా మన్తర్యామీ భవాన్స్వతః । నమస్తే కమలాకాన్త నమః కమలలోచన ॥ ౧౦౯ ॥ నమః కారుణ్యపుణ్యశ్రీ ర్నమః కాలాత్మక ప్రభో । అర్దితా నసురేన్ద్రేణ దుర్హృదా చామరారిణా ॥ ౧౦౭ ॥ అస్మా ననేకవిధయా భవాన్ రక్షతు రక్షతు । ఇతి బ్రువాణే గీర్వాణగణశ్రేయోభి

బ్రహ్మాదిప్రార్థనయా భగవదుక్తాఽభయోక్తిః

శంసిని ॥ శరత్ప్రత్యగ్రఫుల్లాబ్జవక్త్రాగ్రే పరమేష్ఠిని । కారుణ్యామృత వారాశిక ల్లోలామృతలీలయా ॥ ౧౧౬ ॥ వీక్షయం వీక్ష్య విశ్వాత్మా విధ్వస్తజరయాఽదరాత్ । ఉవాచ భగవాన్విష్ణు స్స్మయమానముఖామ్బుజః ॥ ౧౧౦ ॥ దన్తపఙ్క్తిద్యుతిజ్యోత్స్నాస్నపితాఽశాన్తరాళకః । మాభిభ్యస్త భవన్తోఽహం కరిష్యే తత్ప్రతిక్రియామ్ ॥ ౧౧౧ ॥ స్వస్తి స్స్వస్తి స్స్వదే యూయం స్థాతాహో వార్తమేవ చ । వధ్య ఏవత్వ వధ్యత్వం ప్రాప్తవానపి శూలినః ॥ ౧౧౨ ॥ అమరారి రముష్యాస్తు త్రిలోక్యా దుష్టకణ్టకః । ఇత్యు

రక్షోగణసంహారాయభగవత్కృతకుముదాక్షనియోజనమ్.

క్త్వా తాం త్సురగణా న్సుప్రసన్న స్సురర్షభః ॥ ౧౧౩ ॥ ఇఙ్గితాకారచేష్టాజ్ఞ మిన్దిరారమణః ప్రభుః । కుముదాక్షం గణాధ్యక్షం గదాపాణి ముదైక్షత ॥ శ్రీవత్సకౌస్తుభాభ్యాఞ్చ యుతే సారూప్యసమ్పదమ్ । విష్వక్సేనాభిధానఞ్చ సైనాపత్యం ప్రదాయచ ॥ ౧౧౫ ॥ నియుజ్య తం తస్య వధే ఽమరారాతే

భగవతో బ్రహ్మాదిప్రేషణపూర్వకాఽన్తర్ధానఘట్టః.

ర్గణాధిపమ్ । దేవా న్సమ్భాష్య సహసా సర్వాన్స్వపదకాఙ్క్షిణః ॥ ౧౧౬ ॥ కృత్వాఽభయప్రదానఞ్చ దత్త్వాఽశిష మనేకశః । స్మయమానముఖ శ్శ్రీమా నచ్యుత స్తు తిరోదధే ॥ ౧౧౭ ॥ తతో దేవా దేవదేవాఽభిహితం వచనం హితమ్ । శ్రుత్వా ప్రీత్యా ప్రణమ్యైతం దేశ ముద్దిశ్య చోర్జితమ్ ॥ ౧౧౮ ॥ శిరస్యఞ్జలిపుఞ్జాన ప్యాబధ్నన్త స్సుధాన్ధసః । ప్రదక్షిణం పరిక్రమ్య

శ్రీనివాసావాసస్థలస్య సర్వఫలప్రదత్వవర్ణనమ్.

యయుస్సంహృష్టమానసాః ॥ ౧౧౯ ॥ ఇతి దేవార్యమిత్రస్య సర్వాన్తర్యామిణో విభోః । ఆవిర్భావో మయాఽఽఖ్యాత శ్శ్రీనివాసస్య దేవల ॥ ౧౨౦ ॥ శృణ్వతాం పఠతాం చైవ చతుర్వర్గఫలప్రదః । ఏతద్దివ్యం వైష్ణవం క్షేత్రం పవిత్రం చిత్రవైభవం ॥ ౧౨౧ ॥ అనాయాసేన జగతా మభీష్టఫలదాయకమ్ । ముక్తిభాజాం ముముక్షూణాం లక్ష్మీవైభవకాఙ్క్షిణామ్ ॥ ౧౨౨ ॥ కిన్నరాణాం నరాణాఞ్చ సురాణాం సుఖశాలినామ్ । భూతానాం భూతయోనీనాం భైరవాభైరవాత్మనామ్ ॥ ౧౨౩ ॥ పరమైకాన్తినాం పఞ్చకాలాఽ

కలుషితాత్మనామ్ । పఞ్చ శాఖాఽథర్వవిదాం పఞ్చోపనిషదాత్మనామ్ ॥ ౧౨౪ ॥ నిత్యానాం నియమస్థానాం నివాసో యోగినా మపి । మాహాత్మ్య మస్య దేశస్య వక్తుం వర్షశతై రపి ॥ ౧౨౫ ॥ అశక్యం దేవల భవా న్కృత

—— శ్రీ శ్రీనివాసావతార దేశకాలనిర్ణయః. ——

కృత్య శ్శుచివ్రవాః । ఇత్థ మాత్మభువః కల్పే హార్దామ్భోజభువో హరేః ॥ ౧౨౬ ॥ ఆదౌ కృతయుగే జమ్బూద్వీపే భారతవర్షకే । గఙ్గాయా దక్షిణే భాగే యోజనానాం శతద్వయే ॥ ౧౨౭ ॥ పఞ్చయోజనమాత్రే తు పూర్వామ్భోధే స్తు పశ్చిమే । మాసే భాద్రపదే విష్ణు తిథౌ విష్ణుసమన్వితే ॥ ౧౨౮ ॥ సిద్ధయోగే సోమవారే గిరౌ నారాయణాహ్వయే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే పశ్చిమే భూత్యపశ్చిమే ॥ ౧౨౯ ॥ బృన్దారకాణాం బృన్దై స్తు ప్రార్థితో లోకరక్షకః । ఆవిర్బభూవ భగవా ఞ్ఛ్రీనివాసః పురః పుమాన్ ॥ శ్రీనివాసాయ మహసే నిష్కళాఽనిష్కళాత్మనే । నమోఽస్తు పద్మనేత్రాయ పవిత్రాయా దివే ధసే ॥ ౧౩౦ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీ శ్రీనివాసావిర్భావకథనంనామత్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః.

—— పద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్. ——

దేవలః ॥ దేవదర్శన భూయో పి శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే । పద్మాఖ్యసరసో బ్రహ్మ న్మాహాత్మ్యం జన్మ మే వద ॥ ౧ ॥ యస్మిం స్తపస్యత స్తస్యైవ యాసే స్సిద్ధిరాగతా । శుక స్తు ముక్త ఇతి వై ప్రసిద్ధి ర్జగతీతలే ॥ ౨ ॥ బ్రహ్మలోకా దాగతో యు శ్శుకో ఽన్యో వా వదస్వ మే । కృపాం మయి కురుష్వా ద్య వద సర్వజ్ఞ మే గురో ॥ ౩ ॥ దేవదర్శనః ॥ శృణు

—— భృగుపాదాహతికుపితాయా లక్ష్మ్యాః కపిలాలయగమనమ్ ——

పద్మాఖ్యసరస ఉత్పత్తిం దేవలా ఽద్య భోః । భృగోః ఖ్యాత్యాం సముత్పన్నా శ్రీః పూర్వం ధర్మనాయికా ॥ ౪ ॥ భృగుపాదాహతస్యాస్య విష్ణో ర్వైకుణ్ఠశాయినః । విప్రపా దరజస్పృష్టా కుపితా కపిలాలయమ్ ॥ ౫ ॥ గత్వా పాతాళమూలం సా మునినా తేన పూజితా । శ్రీమతా సా హితేనై వ కపిలేన కృతాలయా ॥ పూజితా చ చిర ఙ్కాలం తత్ర వాసం తదా ఽకరోత్ ।

—— లక్ష్మ్యన్వేషణార్థం ధరాతల మ్ప్రతి భగవదాగమనమ్. ——

ధరణీసహితో విష్ణు ర్నీళ యాధృతచామరః ॥ ౭ ॥ తం మునిం పూజయిత్వా ఽథ భృగుంబ్రహ్మర్షి సత్తమమ్ । నీళాం నిక్షిప్య వైకుణ్ఠే భూదేవ్యా భూమి మాగతః ॥ ౮ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాకు న్తపాణిః పద్మదళేక్షణః । శ్రీదేవ్యన్వేషణం

కుర్వ న్నానారూపీ జనార్దనః ॥ ౯ ॥ షట్పఞ్చాశత్సు దేశేషు విచిన్వ న్పురు
షో త్తమః । కోల్లాపురం సమాగమ్య శ్రియో ఽధిష్ఠానము త్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥
తత్రా పశ్య న్మహాలక్ష్మీ మర్చారూపేణరాజతీమ్ । అగస్త్యా రాధితాం
పూర్వం ప్రతిష్ఠాప్య లయో త్తమే ॥ ౧౧ ॥ తాం దృష్ట్వా తత్ర దేవేశో
మహితాం మునిస త్తమైః । అర్చయం శ్చ స్వయం విష్ణు రువాస దశవత్స

— శ్రీకోల్లాపురవాసిలక్ష్మీ మర్చయ న్తం భగవ న్తం ప్రత్యశరీర్యుక్తి. —

రాన్ ॥ ౧౨ ॥ అథా ఽబ్రవీ త్తదా విష్ణు మశరీరా సరస్వతీ । విష్ణో ప్రసీద
భగవన్ లక్ష్మీదర్శనలాలస ॥ ౧౩ ॥ ఇతో దక్షిణతో గచ్ఛ కృష్ణవేణ్యా శ్చ
దక్షిణే । ద్వావింశద్యోజనే విష్ణో సువర్ణముఖరీనదీ ॥ ౧౪ ॥ తీర మాసాద్య
తస్యా స్త్వ ము త్తరం మునిసేవితమ్ । కు న్తే నా హత్య త త్తీరే సరః
కృత్వా తపః కురు ॥ ౧౫ ॥ ఆహృత్య దేవలోకా త్త్వం సువర్ణకమలాని చ ।
స్థాప్య తస్మిం శ్చ సరసి సర్వాణి కమలాని చ ॥ ౧౬ ॥ త త్తీరే పుష్పజాతీ శ్చ
పుష్పవృక్షశతాని చ ॥ పద్మారామే చ సరసి పద్మాయాః పద్మవల్లభ ॥ ౧౭ ॥
జప న్నేకాక్షర మనుం సహస్రాక్షర మేవ వా । అర్చయ న్కమలైః పద్మాం
ద్వాదశాబ్దం వస ప్రభో ॥ ౧౮ ॥ తతః ప్రసన్నా సా దేవీ స్వయ మావిర్భ
విష్యతి । సువర్ణకమలే దేవ సువర్ణకమలాకృతిః ॥ ౧౯ ॥ ఊనషోడశవర్షా సా
శ్రీః పద్మ నయనా తతః । గచ్ఛ శీఘ్ర మితో విష్ణో సువర్ణముఖరీతటమ్ ॥ ౨౦ ॥

— శేషాచలాధ్వనా రాజరూపస్య భగవతస్సువర్ణముఖరీతీరాగమనమ్. —

ఇతి సౌమ్యం వచః శ్రుత్వా విష్ణు రాకాశసమ్భవమ్ । జగామ గరుడారూఢ
స్సువర్ణముఖరీతటమ్ ॥ ౨౧ ॥ పశ్యం శ్చ వివిధా న్దేశా న్పర్వతాం శ్చ
వనాని చ । వరాహాధిష్ఠితం పుణ్య మఞ్జనాద్రిం సురారిహా ॥ ౨౨ ॥ స్వామి
పుష్కరిణీం దృష్ట్వా భూవరాహస్య సన్నిధౌ । గరుడా దవతీర్యా సౌ స్నాత్వా
స్వామిసరోజలే ॥ ౨౩ ॥ వైఖానసై శ్చ మునిభి రాతిథ్యేన సుపూజితః ।
స జ్ఞాతో రాజరూపేణ మునిభిః పురుషో త్తమః ॥ ౨౪ ॥ యయౌ ప్రాత స్సము
త్థాయ మునీ నామ న్త్ర్య తా న్విభుః । అశ్వరూప స్తు గరుడ మారుహ్య పురు
షో త్తమః ॥ గదాకు న్తధరో దేవో గిరే ర్దక్షిణతో వ్రజన్ । సువర్ణపఙ్కజాకీ

— భగవత్కృతపద్మసరోవరనిర్మాణ ప్రకారః. —

ర్ణాం సువర్ణముఖరీం హరిః ॥ ౨౬ ॥ దృష్ట్వా సవిస్మయో భూత్వా గరుడా
దవరుహ్య చ । తత్ర పుణ్యే సమే దేశే కు న్తేనా హత్య భూతలమ్ ॥ ౨౭ ॥
గోకర్ణమాత్రవిస్తారం చక్రాకారరుచిరం సరః । స్మృత్వా వాయుం సమాహూయ
త మువాచ మహామనాః ॥ ౨౮ ॥ ఇన్ద్రస్యా నుమతే వాయో రుక్మపద్మాని
చాహర । స్థాపయిష్యామి సరసి లక్ష్మీపూజావిధౌ మరుత్ ॥ ౨౯ ॥ త

చ్ఛ్రుత్వా వాయు రాహేహ న మస్యాం నద్యాం హి సన్తి వై। కాఞ్చనాని చ
పద్మాని కిమర్థం సురలోకతః ॥ ౩౦ ॥ (శ్రీభగవాన్ ॥) కోల్లాపురే మహావాణీ
హ్యశరీరా ఽబ్రవీత్పురా। దేవలోకా త్సమానీయ కాఞ్చనాబ్జాని చార్చయ॥
౩౧ ॥ ఇతి మామబ్రవీ ద్వాయో తస్మా దానయమే ఽమ్బుజమ్ । గత్వా
లోకం తతో వాయు రిన్ద్రలోకా దుదారధీః ॥ ౩౨ ॥ దేవేన్ద్రానుమతే
శీఘ్ర మానయామాస తాని వై । కాఞ్చనాబ్జాని నిక్షిప్య తస్మిన్ త్సరసి

— పద్మవికాసనైరన్తర్యార్థం భగవత్కృత సూర్యనారాయణ ప్రతిష్ఠా —

మాధవః ॥ ౩౩ ॥ విష్ణు స్సూర్యం ప్రతిష్ఠాప్య ప్రాఙ్ముఖం సరస స్తటే ।
అర్చయ న్పఙ్కజాధీశం కమలాఽవా ప్తయే విభుః ॥ ౩౪ ॥ శ క్తిపూర్వం
శ్రియోబీజం కామబీజ మతః పరమ్ । ఆద్య న్తప్రణవోపేత మక్షరత్రయస

— లక్ష్మీ మన్త్రోపాసనపూర్వకభగవత్కృత తపోవిధిః. —

మ్పుటమ్ ॥ ౩౫ ॥ త్రిసహస్రం జప న్నిత్యం దశాంశం తర్పయ న్విభుః ।
అర్చయ న్పద్మసాహస్రై ర్దివ్యైః కాఞ్చనసమ్భవైః ॥ ౩౬ ॥ తర్పయ
న్పద్మసరసో రసేనోపసి మాధవః । క్షీరాఽహారో యతాఽహారో లక్ష్మ్యా
రాధనతత్పరః ॥ ౩౭ ॥ తద్భానుసన్నిధౌ తీరే పశ్చిమాభిముఖో విభుః ।
దీక్షాం వివేశ దేవేశో ద్వాదశాబ్ద మనన్యధీః ॥ ౩౮ ॥ ఏవం స్థితే మహావిష్ణౌ

— నృపశఙ్కయా భగవ త్తపోభఙ్గాయే న్ద్రాదికృతరమ్భాదిప్రేషణమ్. —

శ్రీకాఙ్క్షిణి సమాహితే । ఇన్ద్రాదిదేవా స్సఙ్క్షుబ్ధా మాయామోహాసమ
న్వితాః ॥ ౩౯ ॥ భూపతేఽ పార్థివేన్ద్రస్య విష్ణో ర్మానుషరూపిణః । విష్ణు
ఞ్చ తపసః క ర్తు ముద్యమం చక్రు రుద్ధతాః ॥ ౪౦ ॥ ఆహూయాప్సరస స్స
ర్వాః ప్రోచు స్తేన్ద్రాదివౌకసః । యూయం గచ్ఛత భూలోకం మఞ్జనా ద్రే
స్సమీపతః ॥ ౪౧ ॥ సువర్ణముఖరీ నామ నదీ మునినిషేవితా । తస్యా ఏవో
త్తరే తీరే కుమ్భయోనే ర్మహాఽఽశ్రమః ॥ ౪౨ ॥ తదాశ్రమా త్పూర్వభాగే
క శ్చి ద్రాజా తపస్యతి । కనకాబ్జసర స్తీరే పురస్తా ద్భాస్కరస్య చ ॥ ౪౩॥
త్రైలోక్యలక్ష్మీ మాకాఙ్క్ష న్నారాయణోపి స చతుర్భుజః । క్షోభయధ్వం నృ

— రాజవేషభృద్భగవ త్తపోవనమ్ప్రతీన్ద్రప్రేషితరమ్భాద్యాగమనమ్. —

త్తగీతై ర న్యై శ్శృఙ్గారచేష్టితైః ॥ ౪౪ ॥ ఇతీ దేవై స్సమాదిష్టా స్సర్వా
హ్య ప్సరసాం వరాః ॥ వస న్తకామసహితా జగ్ముః పద్మసరోవరమ్ ॥ ౪౫ ॥
అవతీర్ణో వస న్త స్తు జజృమ్భే తద్వనే భృశమ్ । చూతకింశుకమన్దారకర్ణికా
రాఽసనోజ్జ్వలైః ॥ ౪౬ ॥ కోకిలై ర్భృఙ్గరాజై శ్చ శోభితే వివిధైః ఖగైః ।
రమ్యే వనే తపస్య న్తం పురుషం శుభగాకృతిమ్ ॥ ౪౭ ॥ దృష్ట్వా చతుర్భుజం
చిత్రం మోహితా శ్చా ప్సరోగణాః । జగుః కల ఞ్చనన్నృతు స్తదగ్రే తా

వరాఙ్గనాః ॥ ౪౮ ॥ కల్హారశీతళో వాయు శ్చలయన్పుష్పవాటికామ్ । వవౌ మలయసమ్భూతో మదయ న్వనవాసినః ॥ ౪౯ ॥ ఏతస్మి న్నన్తరే విష్ణుః

— స్వాశ్రమాగతాప్సరోవఞ్చనార్థం భగవత్కృతమాయానిర్మాణమ్. —

కిఞ్చి దున్మీల్య చక్షుషీ । మాయయా మన్యాం విససృజే తాసాం సంమోహనాయ వై ॥ ౫౦ ॥ తాం విష్ణు మాయాయాం వీక్ష్యై వ వివశా వినతాఽననాః । స తు పద్మాని సఞ్చిన్వం శ్చచార సరసీజలే ॥ ౫౧ ॥ యథా పూర్వం పూజయం శ్చ నిర్వికారో నిరఞ్జనః । తం దృష్ట్వా నిర్వికారం తా వికర్తుం పురుషోత్తమమ్ ॥ ౫౨ ॥ అశక్తా జగ్ము రాకాశం విష్ణుమాయావిమోహితాః । తాం మాయాం భగవా నాహ లోకపూజ్యా భవిష్యసి ॥ ౫౩ ॥ ఇక్షుచాపాసిచక్రాబ్జ పుష్పబాణధరా సతీ । చతుర్వర్గప్రదా పుంసాం పర్ణక్షీరాది పూజితా॥ ఇత్యాదిశ్య చ తాం దేవీ మర్చయా మాస పద్మినీమ్ । ఏవంతపస్యత స్తస్య

—◆ పద్మసరోవరా ల్లక్ష్మీప్రాదుర్భావఘట్టః. ◆—

ద్వాదశాబ్దా గతా ద్విజ ॥ ౫౪ ॥ తత స్త్రయోదశే వర్షే కార్తికే శుక్లపక్షకే । పఞ్చమ్యాం శుక్రవారే చ ముహూర్తే మైత్రసంజ్ఞకే ॥ ౫౫ ॥ వవుః పుణ్యా స్సుఖా వాతా ఉత్తరాషాఢతారకే । ప్రసన్నం సలిలం సర్వం త్రైలోక్యాన్తర్గత న్ద్విజ ॥ ౫౬ ॥ సుప్రభో భానుమా నాసీ త్ప్రసన్నాని మనాంసి చ । తతః పద్మసరోమధ్యే తేజోరాశి ర్మహా నభూత్ ॥ ౫౭ ॥ బాలభానుసహస్రాభ స్సువర్ణసదృశచ్ఛవిః । తన్మధ్యే కాఞ్చనైః పద్మై ర్నిర్మితో రథఉత్తమః ॥౫౮॥ పద్మిభి ర్ధృతపార్శ్వ శ్చ చతుర్భి ర్మదగన్ధిభిః । తన్మధ్యే కాఞ్చనే పద్మే సహస్రదళశోభితే ॥ ౬౦ ॥ తత్పద్మకర్ణికామధ్యే పద్మాసనసమన్వితా । పద్మహస్తా పద్మనేత్రీ రక్తపద్మపదద్వయా ॥ ౬౧ ॥ సువర్ణపద్మముకుళద్వయశోభికుచాఽఽనతా । స్మేరపద్మరజోగన్ధిసముచ్ఛ్వాససముఖామ్బుజా ॥ ౬౨ ॥ బిమ్బాధరసుసంవర్ధిస్మితశోభిసుధారసా । సమ్పల్లక్ష్మీసమావాస విశాలనయనద్వయా ॥౬౩॥ సర్వరత్న సముత్క్షిప్తజామ్బూనదవిభూషణా । కర్ణికోత్పలతాటఙ్కమౌక్తికాఽఽలకబన్ధనా ॥ ౬౪ ॥ ఆముక్తముక్తామకుటకటకాఙ్గదకఙ్కణా । విద్యుత్పుఞ్జప్రతీకాశవిచిత్రామ్బరచిత్రితా ॥ ౬౫ ॥ మన్దస్మితా మనోజ్ఞాఙ్గీ మాధవం వీక్ష్య సాఽఽదరమ్ । కల్హారమాలా మాదాయ యక్షకర్దమలేపనామ్ ॥ సుగన్ధితులసీదూర్వా మధూకకమలోత్పలామ్ । స్థితాపద్మ రథే దేవీ దేవం వీక్ష్యచతుర్భుజమ్ ॥ ౬౬ ॥ తతో దేవగణా స్సర్వేఽ వాదయ న్దేవదున్దుభీః । శఙ్ఖానాపూరయామాసు ర్వీణా శ్చ ముముచు స్స్వరాన్ ॥ ౬౭ ॥ షడ్జాదీన్ త్సమతాళేన గన్ధర్వాలలితం జగుః । ననృతు ర్దివ్యాప్సరస స్సుస్వర జ్జీతలాలసాః ॥ తూర్యఘోషేణ మహతా కృత్స్న మాపూరితం జగత్ । తేన ఘోషేణ విజ్ఞాయ శ్రియః ప్రత్యక్షతాం విధిః ॥ ౭౦ ॥ హంసారూఢ స్సహ ముని ర్బ్రహ్మా

— లక్ష్మ్యవతారదర్శనార్థం పద్మసర స్తీర మృుతిబ్రహ్మాద్యాగమనమ్. —

తత్ర సమాయయౌ । కైలాసా చ్ఛఙ్కర శ్చాపి గౌరీగణసమన్వితః ॥ ౭౧ ॥ ఇన్ద్ర శ్చాన్యే లోకపాలై శ్శ్రుత్వా శఙ్ఖధ్వనిం యయౌ । వసిష్ఠాద్యా శ్చమునయ స్సనకాద్యా శ్చ యోగినః ॥ ౭౨ ॥ కాఞ్చనాబ్జసర స్తీరే పద్మనాభాశ్రమం యయుః । సర్వలోకేశ్వరీం తత్ర శ్రియం పద్మరథస్థి తామ్ ॥ ౭౩ ॥ దృష్ట్వా విద్యాధరాః సర్వే పుష్పవృష్టిమచో దివి । విస్మితా స్సస్మితా స్సర్వే దేవా స్తస్థు శ్చ సస్పృహాః ॥ ౭౪ ॥ దై తేయా దానవా శ్చాపి నాగా పాతాళవాసినః । సాభిలాషా రమాం వీ క్ష్య స్థితామ దనమోహితాః ॥ ౭౫ ॥ మా మాశ్రయే న్మా మాశ్రయే త్ప్రి త్యేకం మేనిరే హృది । ఇతి తేషు స్మర త్స్వేవ దేవదానవభోగిషు ॥ ౭౬ ॥

—•—◆ లక్ష్మీకృతమాలాఽర్పణపూర్వకభగవద్వరణమ్. ◆—•—

ఉత్థాయ సస్మితా లక్ష్మీ రాగత్య హరి మఞ్జసా । కల్హారమాలా ముమ్నుచ్య విష్ణోః కణ్ఠే సమర్ప్య చ ॥ ౭౭ ॥ ఆలిఙ్గ్య తం చతుర్బాహుం సర్వలో కా స్వ్యలోకయత్ । హరివక్షః ప్రతిష్ఠాయా శ్శ్రియో దృష్ట్వాఽప్యలేషి తాః ॥ ౭౮ ॥ స్వస్వాధికారా స్సమ్ప్రాపు ర్దేవదానవయోగినః । శ్రియా సమేతో భగవా న్కృతార్థః కమలాపతిః ॥ ౭౯ ॥ పాద్మం సర స్సమీ

—•—◆ భగవతః పద్మసరోవరవరదానపూర్వకశేషాచలగమనమ్. ◆—•—

క్ష్యా ఽథ వరం తస్మై దదౌ హరిః । హే సర స్తవ తీరే ఽస్మి పద్మకా న్త స్య భాస్వతః ॥ ౮౦ ॥ తపః కుర్వ న్మహాం పద్మా మా ప్తవా నస్మి శాశ్వ తీమ్ । తస్మా త్త్వ మద్య ప్రభృతి పద్మవాపీ తి నామతః ॥ ౮౧ ॥ పాద్మం పద్మసర శ్చే తి పద్మాప్రీతికరం భువి । త్రిలోకీ ప్రథితం భూయా హృద్దే శకమలాలయమ్ ॥ ౮౨॥ ఇత్యుక్త్వా గరుడేశాన మధిరుహ్య రమాసఖః । భోగిరాజగిరిం గత్వా స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౮౩ ॥ రమ తే రమయై కా న్తే

—•—◆నారదాద్యష్టమహర్షి ప్రశంసితపద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్ ◆—•—

రమణీయే శ్రియఃపతిః । తద్దృష్ట్వా మునయ స్సర్వే ప్రశశంసు స్సరోవరమ్ ॥ ౮౪ ॥ నారదః ॥ యః పద్మసరసి స్నాత స్సప్తజన్మా ఽఘనాశనే । శ్రియమా ప్నోతి విమలాంశ్రియః పతి రివా మలః ॥ ౮౫ ॥ వసిష్ఠః ॥ రుక్మాబ్జసరసి స్నాతో రుక్మనద్యా స్తటోద్భవే । కోటిజన్మకృతైః పాపై ర్ముచ్యతే శ్రియ మాప్ను యాత్ ॥ ౮౬ ॥ మరీచిః ॥ సువర్ణముఖరీకూలే స్నాతః పద్మసరోవరే । మహాపాతకయుక్తో య స్స ముచ్యేతా ఽంహసః క్షణాత్ ॥ ౮౭ ॥ అత్రిః ॥ అత్రపద్మసరస్స్నాతో యో రుక్మతటినీతటే । స సర్వపాపనిర్ముక్తో శ్రియ మాప్నో త్యసంశయః ॥ ౮౮ ॥ అఙ్గిరాః ॥ భ్రష్టరాజ్య స్తు యో రాజా

స్నాత్యస్మిన్మణ్డలం యమినా । పద్మాకరాఖ్యే సరసి స రాజ్యం ప్రాప్నుయాచ్ఛ్రియమ్ ॥ ౮౯ ॥ పులస్త్యః॥ విప్రో యః పద్మసరసి వ్రాత్యో మన్త్రవివర్జితః । సోఽపి పూత స్త్రిషవణా ద్దినేనైకేన శుద్ధ్యతి ॥ ౯౦ ॥ పులహః ॥ వైశ్యో యో వఞ్చనాజీవీ వ్యవహారవిశారదః । స పద్మసరసి స్నాత్వా రాజా భవతిధార్మికః ॥ ౯౧ ॥ క్రతుః ॥ శూద్ర స్స్వాచారవిభ్రష్టో దేవబ్రాహ్మణదూషకః । స పద్మసరసి స్నాత్వా పూతో వైశ్యో భవిష్యతి ॥ ౯౨ ॥ దేవదర్శనః ॥ ఇతి ప్రస్తూయ మునయో యయుస్తే స్వాశ్రమా

శుకచరిత్రవర్ణనమ్.

న్మునే । ఉత్పత్తిః పద్మసరస స్తవోక్తా దేవలామల ॥ ౯౩ ॥ ఇతః పరం శుకోత్పత్తిం వదామి శృణుదేవల । పురా శుకో బ్రహ్మచారీ సాక్షాద్వైయాసి రాత్మవాన్ ॥ ౯౪ ॥ లబ్ధ్వా బ్రహ్మోపదేశ స్తు రుద్రాజ్జ్ఞానీ బభూవ హ । తపస్సిద్ధో జగామైవ పశ్య న్బ్రహ్మాత్మకం జగత్ ॥ ౯౫ ॥ ఏవం జగౌ చ సతతం జ్ఞానోన్మత్త స్స బాలవత్ । ఊనషోడశవర్షోఽసౌ సాక్షా త్కృష్ణ ఇవోజ్జ్వలః ॥ ౯౬ ॥ మాతా చ కమలాదేవీ పితా దేవో జనార్దనః । బాన్ధవా విష్ణుభక్తాశ్చ స్వదేశో భువనత్రయమ్ ౯౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా వ్యాస మున్ముచ్య భానుం ప్రతి జగామహ । గచ్ఛన్తం శుక మాలోక్య తీవ్రాంశో శ్చ సమీపతః ॥ ౯౮ ॥ వ్యాసః పుత్రేతి చుక్రోశ పుత్రేతి చ పునః పునః । ఆలోక్యాఽథ శుక మ్భాను రువాచ ప్రణయా ద్వటుమ్ ॥ ౯౯ ॥ హేవటో గచ్ఛభూలోక మపుత్ర స్త్వమవాప్స్యసి । ముక్తః పితృఋణా త్పుత్ర ముత్పాద్యా గచ్ఛశీఘ్రతః ॥ ౧౦౦ ॥ అపుత్రస్య గతి ర్నాస్తి తపః కృత్వాఽపి భూతలే । యజ్ఞం కృత్వాఽపి లోకార్థీ స్వర్గం నాప్నుయా త్పుమాన్

ఛాయాశుకోత్పత్తిః.

॥ ౧౦౧ ॥ ఇతి భానువచ శ్శ్రుత్వా శుకో ధ్యాత్వా జనార్దనమ్ । ఆత్మచ్ఛాయా మధశ్శీర్షా మసృజ త్స్వాత్మపూరుషమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ ఛాయాశుక ఇత్యుచితం కృత్వా స్వాత్మపుత్ర మివాత్మవాన్ । పితుర్మే శోకనాశం త్వం కురు పుత్ర త్వ మాగతః ॥ ౧౦౩ ॥ ఇత్యుక్త్వా భాను మాలోక్యవివృతం తత్పథఙ్గతః । ఛాయాశుక స్సమాగత్య వ్యాసం క్రోశన్త మాత్మజమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ నమస్కృత్య పితుః పాదౌ శ్రుత్వా భాగవతం సుధీః । కృత్వా వైవాహికం కర్మ పుత్రా నుత్పాద్య పుణ్యధీః ॥ ౧౦౫ ॥ పురాణం శ్రీభాగవతం ప్రతిష్ఠాప్య వనే సుధీః । కృష్ణప్రసాదా త్సశుక ఋషిత్వ ఇచ్ఛ ప్రపద్య చ ॥ ౧౦౬ ॥ సశరీరో బ్రహ్మలోకం గత్వా ప్రీతో వస న్సుధీః । శ్రీవేఙ్కటాద్రిమాహా

త్మ్యం శ్రుత్వా పద్మసరోవరమ్ ॥ ౧౦౭ ॥ ప్రాప్యకృత్వా తప స్తీవ్రం
సర్గో ఽమ్బుజదళై స్సృజః । సభేయా న్మానసా న్స్మృత్వా నష్టోత్తరశతం ద్వి
జాః ॥ ౧౦౮ ॥ తా నధ్యాప్య బ్రహ్మవిద్యాం తై స్సహాద్రిం గతో మునిః ।
మాసి భాద్రపదే పుణ్యే బ్రహ్మణా నిర్మితోత్సవే ॥ ౧౦౯ ॥ వర్తమానే శ్రీని
వాససేవార్థం వ్యాసపుత్రకః । ఉత్సవే వాహకా న్కృత్వా శత మష్టోత్తర న్ద్వి
జాః ॥ ౧౧౦ ॥ ఉత్సవాన్తే చావభృథే శ్రవణర్క్షే ప్రసన్నధీః । స్నాత్వా
చ స్వామి సరసి తైర్ద్విజైః కమలోద్భవైః ॥ ౧౧౧ ॥ సభాయాం వేఙ్కటే
శస్య వాహకార్థం వ్యజిజ్ఞపత్ ॥ స్వనామ్నా యత్పురం దేవ మయా క్లృప్తం
సురేశ్వర ॥ ౧౧౨ ॥ తత్క్షేత్రసమ్భవం సస్యం జీవితం శ్రీపతే కురు । సేవాం
కుర్వన్త్వాప్రళయం వాహకా ఉత్సవేషు తే ॥ ౧౧౩ ॥ శ్రుత్వామునివచో దేవ
శ్శ్రీనివాస స్తథా ఽస్త్వితి । ఛాయాశుక స్యాత్మజానాం సభ్యానాం జీవ మ
బ్రవీత్ ॥ ౧౧౪ ॥ బ్రహ్మలోకం జిగమిషుః పున శ్ఛాయాశుకో మునిః । కృష్ణ
ఞ్చ బలభద్రం చ భానుం పద్మసరోవరమ్ ॥ ౧౧౫ ॥ ప్రదక్షిణీకృత్య శుక
స్త్రీయాతా మితి చాత్మజాః । భరద్వాజాదిషడ్గోత్రా న్నత మష్టోత్తరం
సుధీః ॥ ౧౧౬ ॥ సభ్యా న్సభాసదః పాద్మా నుక్త్వా ఽకాశం జగామ హ॥ దేవ
దర్శనః ॥ ఉక్తం పద్మసరోజన్మ ఛాయాశుకమునే రపి ॥ సభార్హాణాం ద్విజా
తీనాం శుకమానస జన్మనామ్ ॥ దేవలః ॥ దేవదర్శన సర్వజ్ఞ కృతార్థోఽస్మినతో
స్మితే ॥౧౧౭॥ నా స్తి శ్రోతవ్య మేతస్మా త్సంశయో విగతో మమ ॥౧౧౮॥

ఇతి శ్రీపాద్మే పురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
దేవలదేవదర్శనసంవాదే పద్మసరోవరమాహాత్మ్యా
దికథనం నామ చతుస్త్రింశోధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీపాద్మపురాణే చతుర్వింశప్రభృతి చతుస్త్రిం
శపర్యన్తైకాదశాధ్యాయాత్మక శ్శ్రీవేఙ్కటా
చలమాహాత్మ్యపరో భాగ స్స
మాప్తి మగమత్ .

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణ నిధయే నిధయే ర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకామకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతి ర్న స్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్ ॥

శ్రీపాద్మపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యస్య
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౧౧.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

అథ శ్రీ గా రు డ పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య ప్రా రమ్భః.

—వసిష్ఠ మ్ప్రతి శ్రీవేఙ్కటాద్రిమాహాత్మ్యశ్రవణేచ్ఛ యారున్ధతీప్రశ్నః.—

శ్రీగరుడః ॥ అరున్ధతి సమస్తానా మఙ్గనానాం పతివ్రతా । పతిం స్వం పరిపప్రచ్ఛ లోకానాం హితకామ్యయా ॥ ౧ ॥ అరున్ధతీ ॥ బ్రహ్మాత్మజ నమ స్తుభ్య మిదం విజ్ఞాపనం శృణు । పతిశుశ్రూషణా దన్య త్స్త్రీణాం ధర్మో న విద్యతే ॥ ౨ ॥ న యాగయోగా న తపో న తీర్థం సురార్చనమ్ । సర్వధర్మాధికం స్త్రీణాం పత్యు రేవ ప్రహర్షణమ్ ॥ ౩ ॥ ఇతి శ్రుత మ్మయా త్వత్త ఋషిభ్యో ఽన్యేభ్య ఏవ చ । తథా పి జాయతే ప్రీతి ర్మమ కాచి ద్గరీయసీ ॥ ౪ ॥ విష్ణుక్షేత్రే క్వచి త్పుణ్యే తీర్థే సర్వాతిశాయిని । క ఞ్చి త్కాలం తపః కృత్వా విష్ణు ముద్దిశ్య యత్నతః ॥ ౫ ॥ విష్ణో ర్ముఖేన సద్ధర్మం వాచయిత్వా జగత్కృతే । సర్వధర్మోత్తమం న్నౄణాం దర్శయామీతి మే మతిః ॥ ౬ ॥ అనుజ్ఞయా స్త్రియో భర్తు ర్ధర్మాచరణ ముత్తమమ్ । విష్ణుక్షేత్రం తాదృశం మే వద తీర్థోత్తమం తథా ॥ ౭ ॥ గరుడః ॥ అరున్ధత్యా పృష్ట ఇత్థం వసిష్ఠో వాక్య మబ్రవీత్ । సమ్యక్ప్రృష్ట మిదం దేవి సర్వలోకహితేచ్ఛయా ॥ ౮ ॥ తథా వదామి శృణు మే యథాహ్యత్రసమ్ప్రవృత్యతి । శ్రోత ర్యప్రతిపత్తౌ తు వక్తు ర్వాక్యం తథా భవేత్ ॥ ౯ ॥ యథా ఽన్ధే భర్తరి స్త్రీణాం సౌన్దర్యం సకలం వృథా । సావధానమనా భూత్వా శృణు తస్మా ద్వచో మమ ॥ ౧౦ ॥ సువర్ణముఖరీ తీరే కశ్చి దస్తి మహీధరః ।

—వసిష్ఠవర్ణిత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్.—

వేఙ్కటాచలనామా ఽసౌ సర్వభూభృత్కులోత్తమః ॥ ౧౧ ॥ అతిప్రీతి ర్మహావిష్ణో స్తత్ర వేఙ్కటభూధరే । శ్వేతద్వీపా చ్చ వైకుణ్ఠా ద్భానుమణ్డలమధ్యతః ॥ ౧౨ ॥ యన్నామ కీర్తయిత్వా ఽపి సర్వపాపక్షయో భవేత్ । సమస్తశ్రేయసాం సిద్ధి స్తాదృశో వేఙ్కటాచలః ॥ ౧౩ ॥ యస్మై వేఙ్కట

శైలాయ నమస్కృత్వా పి దూరతః । సర్వపాపైః ప్రముచ్యేత తత్పుణ్యం క్షేత్ర ముత్తమమ్ ॥ ౧౪ ॥ తత్ర స్వామిసరో నామ తీర్థ మేకం విరాజతే । తత్పశ్చిమే భూమికోల స్తటే రాజతి దేవరాట్ ॥ ౧౫ ॥ శ్రీమద్వరాహ దేవస్య వేఙ్కటాచలవాసినః । న మయా శక్యతే వక్తుం మహిమా బహుహాయనైః ॥ దక్షిణే స్వామితీర్థస్య తీరే నీరజలోచనః । శ్రీవేఙ్కటేశో భక్తానాం వరదః శ్రీనికేతనః ॥ ౧౬ ॥ నివస త్యచ్యుతో నిత్యం సులభ స్సర్వదేహినామ్ । తస్య సేవా మపేక్షన్తే బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతాః ॥ ౧౭ ॥ తస్య వేఙ్కటశైలస్య సన్తి నామా న్యనేకశః । కీర్తనా త్పాపహారీణి శ్రేయోదాని శృణుష్వ మే ॥ ౧౮ ॥ అఞ్జనాద్రి శ్శేషగిరి ర్వృషాద్రి ర్వృషభాచలః । నారాయణాద్రి స్సింహాద్రి శ్శ్రీశైల స్సింహభూధరః ॥ ౨౦ ॥ ఏవ మాదీని నామాని యః కీర్తయతి మానవః । ప్రాతః కాలే ప్రతిదినం తస్య పుణ్య మనన్తకమ్ ॥ ౨౧ ॥ తస్మి న్ఛ్రీవేఙ్కటాధీశే భక్తిమన్తః కలౌ యుగే । మనోరథా న్ప్రాప్నువన్తి మనుష్యా

—శ్రీవేఙ్కటాచలస్థాకాశగంగాపాపనాశనతుమ్బుతీర్థప్రశంసా.—

భాగ్యశాలినః ॥ ౨౨ ॥ ఉత్తరేస్వామితీర్థస్య వియద్గఙ్గావిరాజతే । తస్యా మాహాత్మ్య మతులం ప్రవదన్తి మనీషిణః ॥ ౨౩ ॥ తతః పాపవినాశాఖ్య ఉత్తరేతీర్థనాయకః । స్నానేన తత్ర నశ్యన్తి పాపాని వివిధా న్యపి ॥ ౨౪ ॥ తత ఉత్తర ఐశానే భాగే గిరివనాన్తరే । తుమ్బుతీర్థ మితి ఖ్యాతః కశ్చి దస్తి వరాననే ॥ ౨౫ ॥ అనేక వృక్ష వితతిసింహశార్దూలసంయుతే । నిమ్నోన్నతస్థలే తత్ర ప్రకృష్ట స్తీర్థనాయకః ॥ ౨౬ ॥ దేవగన్ధర్వమునయ స్తుమ్బుతీర్థే కృతాప్లవాః । కృతార్థా అభవ న్పూర్వ మితి మే బ్రహ్మణ శ్శ్రుతమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్వామిపుష్కరిణీం గత్వా స్నాత్వా తత్ర యథావిధి । ఆదిపోత్రిణ మాలోక్య వేఙ్కటేశే కృతానతిః ॥ ౨౮ ॥ ఆకాశగఙ్గాతీర్థే చ పాపనాశే కృతాప్లవా । తత్ర గత్వా తుమ్బుతీర్థే స్నాత్వా నిర్మలమానసా ॥ ౨౯ ॥ ప్రాఙ్ముఖీ త్వం స్థితా భూత్వా తపః కుర్వి త్య చోదయత్ । వసిష్ఠేనా భ్యనుజ్ఞాతాఽరున్ధతీ తం ప్రణమ్య చ ॥

—వసిష్ఠాజ్ఞ్యా ఽరున్ధత్యా స్తుమ్బుతీర్థతపఃకరణాయ శేషాచలగమనమ్.—

ఆగత్య వేఙ్కటాధస్తా త్కపిలాఖ్యే సరోవరే । కృత్వా స్నానం తదా ఽరుహ్యా వేఙ్కటాద్రితటే శుభే ॥ ౩౦ ॥ కృతస్నానా స్వామితీర్థే భూవరాహం ప్రణమ్య చ । శ్రీనివాసం వేఙ్కటేశం నమస్కృత్వా స్య సన్నిధౌ ॥ ప్రార్థయామాస భగవ న్పరిపాలయ మాం హరే । తపః కరో మ్యహం తుమ్బుతీర్థం గత్వా కృపానిధే ॥ ౩౩ ॥ తత్ర త్వం రమయా సార్థం సన్నిధేహ్యా చిరేణ మే । ఇతి విజ్ఞాప్య గగనగఙ్గాం పాపవినాశనమ్ ॥ ౩౪ ॥ గత్వా తత్ర నిమజ్జ్యా శు తుమ్బుతీర్థ ముపాగమత్ । స్మర న్తీ భర్తృవచనం

తత్ర స్నాత్వా విధానతః ॥ ౩౫ ॥ పతిప్రోక్తం విష్ణుమన్త్రం
తపసిస్థితా । వయస్యా సుకృతి ర్నామ శుశ్రూషా మకరో త్సదా ॥
ద్వాదశాబ్దం తప శ్చక్రే నిరాహారా యతవ్రతా । దేవగన్ధర్వమ
స్తాం దృష్ట్వా తపసి స్థితామ్ ॥ ఆశ్చర్య మాశ్చర్య మితి బ్రువాణా
మాయయుః । తస్యా స్తప స్సుప్రసన్నః ప్రాదురాసీ త్పరఃపుమా ॥

అరున్ధతీసమీపే భగవదావిర్భావః.

ఫాల్గునే మాసి పౌర్ణమాస్యాం మీనే భాస్వతి భాస్వతి । తదా బ్రహ్మ
దేవా ఋషయో వ్యాసపూర్వకాః ॥ ౩౯ ॥ సనన్దసనకాద్యా శ్చ
స్సర్వ ఏవ హి । మునిపత్న్యశ్చ దేవపత్న్యశ్చ స్సమాయ స్సఙ్ఘశో మునే ॥
అరున్ధతీ మహాభాగా లక్ష్మ్యా లిఙ్గితవక్షసమ్ । దృష్ట్వా హరిం
కేశం ప్రణనామ ముదాన్వితా ॥ ౪౧ ॥ తాం దృష్ట్వా ప్రణతాం
రిద మాహ దయానిధిః । ఉత్తిష్ఠా రున్ధతీ దేవి తపసా క్లేశవ త్యసి ॥
తవేప్సిత మహం దాస్యే వరం వరయ సువ్రతే । సుప్రీతం తం

అరున్ధతీకృతభగవత్స్తుతిః.

సా తుష్టా వా ఞ్జనశైలపమ్ ॥ ౪౩ ॥ అరున్ధతీ ॥ నమ స్తుభ్యం మః
నారాయణ కృపానిధే । పాహి మాం ఫణిశైలేశ భక్తబన్ధో దయా
౪౪ ॥ న జానే వేఙ్కటాధీశ లక్ష్మీనాయక కేశవ । త్వాం వినా
లోకానాం దృష్టాదృష్టఫలప్రదమ్ ॥ ౪౫ ॥ యస్యోర స్యనిశం విభాతి
సౌభాగ్యధాత్రీ రమా ధత్తే యస్య పదావనేజనజలం మూర్ధ్నా
స్సదా । శ్రీమద్వేఙ్కటశైలనిత్యనిలయం దేవోత్తమం త్వాం వినా
దృష్టఫలప్రదం కిమపరం దృష్టం శ్రుతం దైవతమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఇతి స్తుత
ప్రాహ శేషశైలశిఖామణిమ్ । యది ప్రీతి ర్మత్తపసా తవ శేషాద్రివై
॥ ౪౭ ॥ తుమ్బుతీర్థస్య మాహాత్మ్యం వద లోకోపకారకమ్ । వసిష్ఠః
తి పృష్టః ప్రాహ వేఙ్కటవైభవమ్ ॥ ౪౮ ॥ శృణ్వన్తు సర్వే
బ్రహ్మాదిషు సురేషు చ ॥ శ్రీనివాసః ॥ శృణ్వ రున్ధతి మద్వాక్యం

భగవద్వర్ణితవేఙ్కటాచలతుమ్బుతీర్థమాహాత్మ్యాని.

లోకోపకారకమ్ ॥ ౪౯ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ స్వామితీర్థే వేఙ్కటేశే
మయి । భక్తిమన్తః ప్రజా శ్వర్యా ఉయుష్మన్త శ్చ భవన్తి తే ॥
వేఙ్కటాద్రిస్వామితీర్థమన్స్నానాని చ కుర్వతే । పుత్రాణాం తే పున
సమ్పదా మేకభాజనమ్ ॥ ౫౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశేతి సదా వాచి పఠ
యది । బహ్మాదీనా ఞ్చ సర్వేషాం వన్ద్యా ఏవ న సంశయః ॥ ౫౨
తుమ్బుతీర్థాభిషేక మాచరన్తి యదా తదా । తే నిష్పా పా
పయా లక్ష్మ్యాః పాత్రం న సంశయః ॥ ౫౩ ॥ ఫాల్గున్యాం పౌర్ణః

స్తు ప్రత్యక్షదివసేమమ। స్నాస్యన్తి భక్తిమన్తో యే తేషాం శృణు ఫలోన్నతిమ్ ॥ ౫౪ ॥ యత్సర్వతీర్థస్నానేన తత్ఫలం భవతి ధ్రువమ్ । ఫల్గునీతీర్థమిత్యస్య నామ లోకే భవిష్యతి ॥ ౫౫ ॥ బ్రహ్మావిష్ణుత్రిశూలాద్రాణామపి స్త్రీణామరున్ధతి । అత్ర స్నానేన దురితం నశ్యతి శ్రేయ ఏతి చ ॥ ౫౬ ॥ మనోవాక్కాయవిహితం పాపం నశ్యతి సర్వథా । య త్కిఞ్చిదర్థముద్దిశ్య పురుషో వా స్త్రియో ఽపి వా ॥ ౫౭ ॥ స్నాస్య న్త్యత్ర తా స్వవ న్త్యేవ తం తమర్థం న సంశయః । పుత్రార్థీ పుత్రమాప్నోతి ధనార్థీ లభతే ధనమ్ ॥ ౫౮ ॥ ఆరోగ్యకామ ఆరోగ్యమపత్యం పుత్రకామవాన్ । నశ్యన్త్యాపద ఆశ్వస్య సిద్ధయో హస్తసఙ్గతాః ॥ అత్ర స్నాత్వా తు దానాని కుర్వతాం బహుళం ఫలమ్ । యే చన్దన ఇచ్ఛ తామ్బూలం ప్రయచ్ఛన్త్యపి చోదకమ్ ॥ ౬౦ ॥ తే మత్ప్రియా స్తు విజ్ఞేయా స్సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ । అయం సర్వోత్తరో ధర్మ ఉక్తస్తవ వరాననే ॥ ౬౧ ॥ పతివ్రతానాం ముఖ్యా చ భవ త్వ మిచ్ఛ సుపుత్రిణీ । ఇతి సర్వం వరం దత్త్వా ఽన్తర్దధే వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౬౨ ॥ య ఇదం పఠతి ధ్యాయ ఇచ్ఛృణుయాచ్చ సమాహితః । ఘోణతీర్థస్నానఫలం ప్రాప్నోతి హి న సంశయః ॥ ౬౩ ॥

ఇతి శ్రీగారుడపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవర్ణనం
నామ త్రిషష్టితమో ఽధ్యాయః.

ఇత్థం గారుడపురాణే త్రిషష్టితమాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యపరో భాగ స్సమాప్తి మగమత్.

శ్రీగారుడపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
సముదితాఽధ్యాయసఙ్ఖ్య ౧.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీ ప ద్మావ త్యై న మః.

అథ శ్రీహరివంశా న్తర్గత శ్రీశేషధర్మఘటక

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః

నారదాదీనాం భగవత్సేవార్థం శ్రీవేఙ్కచలాగమనమ్.

యుధిష్ఠిరః ॥ దేవవ్రత మహాభాగ సురసిన్ధుసుత ప్రభో । ప్ర
సస్య మాహాత్మ్యం వద నో వదతాం వర ॥ ౧ ॥ వైకుణ్ఠవాసీ దేవేశో వి
ర్వగతః ప్రభుః ॥ కథం ప్రాప్తో వృషగిరిం తన్మే త్వం కృపయా వద ॥ ౨
భీష్మః ॥ పురా వై నారద శ్శ్రీమా న్బ్రహ్మపుత్రో మహాద్యుతిః । హ
ష్టమనా స్తాత వైకుణ్ఠం సముపాగతః ॥ ౩ ॥ తత్రా ఽదృష్ట్వా హరిం
క్షీరోదధ్యుపకణ్ఠతః । ఆయా న్త మృషయో దృష్ట్వా ముదమాపు శ్చ
దమ్ ॥ ౪ ॥ అగస్త్యప్రముఖా స్సర్వే పారాశర్యపదానుగాః । ఆ
తో మునిగణైః పారాశర్యో మహాద్యుతిః ॥ ౫ ॥ వ్యాసో వచన మక్లీబం
నారదం ప్రత్యువాచ హ । కృతకృత్యో మునే బ్రహ్మం స్త్వ మేకో జగతీత
విష్ణుభక్తో ఽసి నాన్యో ఽస్తి సదా కీర్తయసే యతః । అహో ఖలు మ
ణాం మోక్షదో విష్ణు రవ్యయః ॥ ౬ ॥ స త్వయా సేవ్యతే నిత్యం క
తో భవా నతః । స్రష్టా పాలయితా హన్తా హ్యేక ఏవ జనార్దనః ।
స త్వయా పూజితో నిత్యం తస్మా త్ఖలు కృతీ భవాన్ । యో ఽన న్త స్స
తానాం సేతుభూతో జగన్మయః ॥ ౯ ॥ సంసారపాశవిచ్ఛేదీ స
పూజితో హరిః ॥ ఏతే వయం మునిశ్రేష్ఠ ద్రష్టుకామా జనార్దనమ్ ॥
తన్నివేశితచిత్తా హి ప్రాప్తాః పరమధార్మిక । ఈదృశం వచనం
వ్యాసస్య జగతీపతే ॥ ౧౧ ॥ ప్రోవాచ నారదో ధీమా నృషీ న్వేద
వరః । కృతకృత్యో ఽస్మి భద్రం వో యూయం భూతహితే రతాః ॥
శాస్త్రై ర్ధర్మై స్సదా లోకాన్ భక్త్యా రక్షితు మిచ్ఛథ । వైకుణ్ఠలో
ఖ్యాతా వార్తా పరమపావనీ ॥ ౧౩ ॥ అశ్రావి సా మయా సన్తో
శృణ్వన్తు తాం కథామ్ । మాయావీ పరమానన్ద స్త్యక్త్వా వైకుణ్ఠ
మమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే రమయా సహ మోదతే ।

ద్భుతతమం వాక్యం శ్రుత్వా సేన్ద్రా మరుద్గణాః ॥ ౧౫ ॥ తత్ర సేవితు
ముద్యుక్తా స్తదాఽహం చ జగద్గురుమ్ । కిం కరిష్యథ విప్రేన్ద్రా హ్యత్ర దు
ర్లభదర్శనాః ॥ ౧౬ ॥ తస్మాత్తత్ర గమిష్యామ ఇత్యుక్త్వా ఖం సమారు
హత్ । అగస్త్యప్రముఖా స్సర్వే త్వృషయ శ్చ తపోధనాః ॥ ౧౭ ॥ జగ్ము

శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిమహాజనచరిత్రవర్ణనమ్.

స్తే వ్యోమమార్గేణ యత్ర ధర్మగిరౌ హరిః । స్వామిపుష్కరిణీతీరం గత్వా
త ఋషయ స్సురాః ॥ ౧౮ ॥ స్నాత్వా పీత్వా శుభం తోయం హరిం ద్రష్టుం
తదాఽచరన్ । పశ్చిమం భాగ మాసాద్య మునయో విష్ణుతత్పరాః ॥ ౧౯ ॥
తత్రాఽపశ్య న్మహా ద్భుతం మేరుమన్దరసన్నిభమ్ । సహస్రాదిత్యసఙ్కా-
శం విద్యుచ్ఛృఙ్ఖలలోచనమ్ ॥ ౨౦ ॥ సర్వాయుధధరం దేవం దృష్ట్వా వి
స్మయ మాగతాః । దక్షిణాం దిశ మాజగ్ము స్స్వామిపుషరిణీతటాత్ ॥ ౨౧ ॥
తత్రాఽసురాన్ దానవాదీ న్రాక్షసా న్విశితాశనాన్ । నమస్యతో ధ్యాయ
త శ్చ జపత శ్చాపి తా న్బహూన్ ॥ ౨౨ ॥ దృష్ట్వా విస్మయ మాపన్నాః పూ
ర్వాం దిశ ముపాయయుః । తత్రాసీనం దేవపతిం త్రిదశై రుపసేవితమ్ ॥ ౨౩ ॥
యక్షకిన్నరగన్ధర్వచారణాద్యై రభిష్టుతమ్ । సిద్ధకింపురుషాద్యై శ్చ ఋషి
భి శ్చా ప్సరోగణైః ॥ ౨౪ ॥ స్తూయమానం హరిం సాక్షా చ్ఛ్రీనివాసం జ
గత్పతిమ్ । కదా ద్రక్ష్యామి తద్రూపం యోగినా మపి దుర్లభమ్ ॥ ౨౫ ॥
కదా మే జన్మ సాఫల్యం భవిష్యతి సురార్చిత । దేహి మే దర్శనం దేవ ప్రణతా
ర్తిప్రణాశన ॥ ౨౬ ॥ త్వం గతి స్సర్వభూతానాం దేవానా మపి మోక్ష
ద । పాహి పాహి జన్నాథ భూయో భూయో నమోఽస్తు తే ॥ ౨౭ ॥ ఇతి
స్తువన్తం దేవేశం దేవరాజం పురన్దరమ్ । వేఙ్కటాద్రేః పురోభాగే స్వా
మిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౮ ॥ దేవతాభి స్సమాసీనం ధ్యాయన్తం పురుషో
త్తమం । తం దృష్ట్వా విస్మితా స్సర్వే హ్యగస్త్యప్రముఖా ద్విజాః ॥ ౨౯ ॥
కౌబేరీం దిశ మాజగ్ము ర్ద్రష్టుకామా జనార్దనమ్ । తత్రాపశ్యన్ ద్విజవరా
స్సప్త ద్వీపనివాసినః ॥ ౩౦ ॥ రాజ్ఞో మునిగణాం శ్చైవ భూసురా న్వేదవా
దినః । భూలోకవాసిన శ్చైవ మనుజా న్మనుజేశ్వర ॥ ౩౧ ॥ ముద మాపు
ర్మహాత్మానో మునయ శ్శుద్ధబుద్ధయః । స్తువన్తి నృత్యన్తి నమన్తి కేచి దా
నన్దజాశ్రూణి సృజన్తి కేచిత్ ॥ ౩౨ ॥ ఆప్లుత్య చాప్లుత్య నదన్తి కేచి
ద్గాయన్తి గీతం పరితో మహాన్తః । రాత్ర్యాం శశీ దేహభృతాం చ చక్షు
ర్దినార్తిహా నో దినకృ ద్దివా చ ॥ ౩౩ ॥ ఏకోఽపి విష్ణు ర్బహుధా విభిన్నో
ధాతా జనానాం దివి దేవతానామ్ । కృపానిధి స్తత్ర బభూవ లక్ష్మ్యా స్సర్వస్య
లోకస్య హితాయ నూనం ॥ ౩౪ ॥ వన్యైః పుష్పఫలైః కేచి త్స్తోత్రై శ్చ
వివిధై ర్జపైః । వేదపారాయణైః కేచి త్పూజయన్తి జనార్దనం ॥ ౩౫ ॥

ధూపదీపై ర్గన్ధమాల్యై రన్యై స్సామాదికై ర్గణైః । దీప్తహాటక కుమ్భై శ్చ తో
రణై ర్ధ్వజరాశిభిః ॥ ౩౬ ॥ విచిత్రకుసుమైః కే చి త్పూజయ న్తి జనార్దనమ్ ।
తులసీ మఞ్జరీభి శ్చ కరవీరై శ్చ జాతిభిః ॥ ౩౭ ॥ మల్లికా కేతకీపుష్పై శ్చమ్ప
కైః పూజయ న్తి తే। భూసురా ఋషయ శ్చై వ కలశైః పరిపూరితైః॥ ౩౮ ॥
పుణ్యోదకై ర్మన్త్రపూతైః కమణ్డలుగతై శ్శుభైః । పత్రకుమ్భాబ్జహస్తైః కేచి
త్పూజయ న్తి జనార్దనమ్ ॥ ౩౯ ॥ పత్రశాకై ర్మూలఫలై ర్నైవేద్యం కల్ప
య న్తి చ । శుద్ధోదకై ర్మన్త్ర పుష్పై ర్ధ్యానై స్తోత్రజపైః పరే ॥ ౪౦ ॥
ఏవం తేషాం తు పూజాభిః పూజితో మధుసూదనః । ఆస్తే తత్ర జగన్నాథ
స్స్వామి పుష్కరిణీతటే ॥ ౪౧ ॥ హరే మురారే పురుషోత్త మే తి వద న్తి కే
చి త్పరిరమ్భయ న్తి । తూష్ణీం తు తిష్ఠన్తి హస న్తి కే చి ద్ధ్యాయ న్తి కే చి
త్కలశం వహ న్తి ॥ ౪౨ ॥ పూర్ణం మురారే రభిషేకహేతోః పుష్పాణి సౌర
భ్యయుతాని గన్ధాన్ । కర్పూరకస్తూరిసమగ్రమేళా నాదాయ సర్వే వృష
భాద్రినాథమ్ ॥ ౪౩ ॥ తే మార్గమాణా విచర న్తి తత్ర దేవా మనుష్యా అపి

శ్రీభగవదావిర్భావవర్ణనమ్.

యోగినశ్చ ॥ భీష్మః ॥ ఏవం కృత్యేషు దేవేషు ఋషిగన్ధర్వకోటిషు ॥ ౪౪ ॥
పుష్పవృష్టిః పపాతా ఽశు పర్వతోపరి సర్వతః । భేరీమృదఙ్గపటహై ర్నిస్సాణా
ద్యై శ్చ డిణ్డిమైః ॥ ౪౫ ॥ శఙ్ఖకాహళనాదై స్సఙ్కులం సమజాయత ।
తస్మి న్నవసరే విష్ణుః ప్రాదురాసీ త్సర స్తటే ॥ ౪౬ ॥ మేరుమన్దరసఙ్కాశై
ర్జామ్బూనదపరిష్కృతైః । నానారత్నచితై ర్దివ్యై ర్విమానై రుపశోభితః॥
౪౭ ॥ కోటిసూర్యప్రతీకాశ శ్చన్ద్రకోటిసుశీతలః । స్వర్లోకా ద్భూమిపర్యన్తం
ప్రాదురాసీ చ్ఛ్రియఃపతిః ॥ ౪౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే రవిమణ్డలసన్నిభే ।
విమానే సేవితో దేవై శ్శ్రీనివాసో ఽవస త్ప్రభుః ॥ ౪౯ ॥ బ్రహ్మా శివ శ్చన్ద్ర
దివాకరా సహేన్ద్రా యమాగ్నీ ధనరాట్చ పాశీ । రక్షో ఽనిలో ఽసౌ వసవ
శ్చరుద్రా విరిఞ్చికోటీగణదేవతాశ్చ ॥ ౫౦ ॥ పితా పితౄణాం జనక స్సురాణాం
మాతా శిశూనాం మహతాం మహాత్మా। పతిః ప్రియాణాం తరణి ర్జనానాం ।
నిధిః కృశానామివ నిర్ధనానాం ॥ ౫౧ ॥ ఆవిర్బభూవా త్ర మహోజ్జ్వలాఙ్గః
ప్రియాయుత శ్శ్రీవృషభాద్రినాథః । ప్రసన్నమూర్తి ర్జగదేకబన్ధుః ప్రసన్నధా

శ్రీనివాససేవార్థం శ్రీభీష్మకృతయుధిష్ఠిర ప్రేరణమ్.

మా ఽథ జగన్నివాసః ॥ ౫౨ ॥ తస్మా త్పూజయితుం రాజన్ శ్రీనివాసం
జగద్గురుమ్ । గచ్ఛ సౌమ్య సదానన్దం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౫౩ ॥ మహా
పాతకయుక్తో వా యుక్తో వా సర్వపాతకైః । యస్య స్మరణమాత్రేణ నరః
పాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౫౪ ॥ శ్రీనివాసస్య సేవార్థం యో వా కో వా వ్రజే
ద్యది । తస్యై వ వంశజా స్సర్వే ముక్తా ఏవ న సంశయః ॥ ౫౫ ॥ యాని త్వే

త్రాన్యాని పుణ్యాని తీర్థాన్యాయతనాని చ । తాని సర్వాణి సేవన్తే శ్రీనివాసం
జగద్గురుమ్ ॥ ౫౬॥ ఇదం యే పుణ్యమాఖ్యానం శృణ్వన్తి శ్రద్ధయా నరాః ।
తేషాం ముక్తిః కరస్థైవ గతానాం కిము వైభవమ్ ॥౫౭॥

ఇతి శ్రీశేషధర్మే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యకథనం నామాఽష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః.

ఇతి శ్రీమహాభారతే హరివంశే - ఆశ్చర్యపర్వణి శేషధర్మే - అష్టచత్వారింశాధ్యాయాత్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరో భాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీశేషధర్మాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౧.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై పద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః

అథ శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

{ శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయే ర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥ }

—భృగునారదసంవాదాత్మకసూతోక్త శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్.—

ఋషయః ॥ కథితాని మహాభాగ పుణ్యక్షేత్రాణ్య నేకశః । ప్రశ
స్తాని చ తీర్థాని తాని తాని మహీతలే ॥ ౧ ॥ తేభ్యో ఽధికతమం క్షేత్రం
తీర్థం పాపవినాశనమ్ । య చ్చాస్తి తాదృశం తీర్థం త న్నో బ్రూహి
సునిశ్చితమ్ ॥ ౨ ॥ యస్మి న్వసతి సర్వాత్మా మాధవో భక్తవత్సలః ।
విహర న్ముదితో నిత్యం శ్రియా భూమ్యా చ నీళయా ॥ ౩ ॥ యస్మిం శ్చ
వసతిం ప్రాప్తో దుస్తరం భవసాగరమ్ । సుఖేన జన్తు స్తరతి ప్రాప్తవిత్త
శ్శుచం యథా ॥ ౪ ॥ తస్య క్షేత్రస్య మాహాత్మ్యం విస్తరా ద్వక్తు
మర్హసి । నచ తే ఽవిదితం కిఞ్చి త్పశ్యామో భువనత్రయే ॥ ౫ ॥
శ్రీసూతః ॥ స్మారితో ఽస్మి మహాభాగా స్సమ్ప్రీతం వచనేన వః । కథ
యిష్యామి మునయ శ్శృణుతైకాగ్రమానసాః ॥ ౬ ॥ అము మేవా ధికృత్యా
ర్థం పురానారాయణాత్మకమ్ । అపృచ్ఛ మ్మునిశార్దూలం వ్యాసం సత్యవతీ
సుతమ్ ॥ ౭ ॥ అథ పృష్టో మయా ప్రాహ వ్యాస స్సత్యవతీసుతః ॥ శ్రీవేద
వ్యాసః ॥ శృణు సూత పురావృత్త మాఖ్యానం కథయామి తే ॥ ౮ ॥ కదా
చి త్పర్యట న్భూమిం నారదో మునిసత్తమః । ఆజగామా శ్రమం పుణ్యం
భృగో ర్ముదితమానసః ॥ ౯ ॥ శారదాభ్రనిభ శ్శ్రీమా న్వీణాం చ మహతీం
దధత్ । ఉదతిష్ఠ ద్భృగు శ్శిష్యై ర్దృష్ట్వా దేవర్షి మాగతమ్ ॥ ౧౦ ॥
పూజయిత్వా చ తం హృష్టః పాద్యార్ఘ్యాసనవన్దనైః । పృష్ట్వా చ కుశలం
భూయః పప్రచ్ఛ మునిపుఙ్గవమ్ ॥ ౧౧ ॥ భృగుః ॥ జగ త్పర్యటితం సర్వం
భగవ న్నారద త్వయా । తేన జానాసి జగతాం వృత్తాన్త మఖిలం మునే ॥

॥ ౧౧ ॥ [illegible] తీర్థానాం తీర్థ ముత్తమమ్ । య ద్యస్తి
[illegible] నిధే ॥ ౧౩ ॥ ఆస్తే విష్ణు రచిన్త్యాత్మా
[illegible] మాహాత్మ్యతో దేవో వరద స్సర్వదేహి
నాం [illegible] సిద్ధ్యన్తి న చిరేణ తపస్వినామ్ । యస్మిం
[illegible] మహాత్మ్యయాత్ ॥ ౧౫ ॥ ఏత దాచక్ష్వ
[illegible] నిధే । జ్ఞానా మర్థ మిమం బ్రహ్మ న్న త్వదన్యో ఽస్తి

—— [illegible] మాహాత్మ్యకథనమ్.——

[illegible] మనా బ్రహ్మా న్నత్తః కథయతో
[illegible] తీర్థానాం తీర్థ ముత్తమమ్ ॥ ౧౭ ॥
[illegible] మహీంతి తే । సర్వపాపప్రశమనం సర్వ
[illegible] మాహాత్మ్యం బ్రహ్మణా ఽపి సురై
[illegible] మహామునే ॥ ౧౯ ॥ ఆరాధ్య
[illegible] విహాయ స్వం పరం ధామ రమ
[illegible] శేషాద్రి ర్గరుడాచలః ॥ ౨౦ ॥
[illegible] స్తథా । వృషభాద్రి ర్వరాహాద్రి ర్జ్ఞాన
[illegible] సుమేరుశిఖరాచలః । వైకుణ్ఠా
[illegible] ॥ ౨౨ ॥ బ్రాహ్మణః క్షత్రియో
[illegible] । తన్నామాని పఠేయు ర్యే ముచ్యన్తే
[illegible] ॥ వేఙ్కటాద్రిసమం స్థానం బ్రహ్మాణ్డే
[illegible] దేవో న భూతో న భవిష్యతి
[illegible] స్థానాని సురసిద్ధనిషేవితే । రమ్యాణ్యేవ సన్తి
[illegible] ॥ ౨౫ ॥ సర్వతీర్థాతిశాయీని సర్వా
[illegible] సర్వమఙ్గళదా న్యపి ॥ ౨౬ ॥
[illegible] రాజతే శుభా । యస్యా స్తీరే ఽరవిన్దాక్షో
[illegible] ॥ ౨౭ ॥ తస్మి న్గిరౌ శ్రియా సార్ధం హిత్వా
[illegible] వసతి బ్రహ్మ న్నానా నారాయణ స్స్వయ

—— [illegible] భగవద్వర్ణనమ్. ——

[illegible] తే సర్వం వైకుణ్ఠో యేన హేతునా ।
[illegible] స్తే శ్రియా సహ ॥ ౨౯ ॥ నారాయణ మహం ద్ర
[illegible] । గతవాం స్తత్ర చాఽద్రాక్షం శ్వేతద్వీపం మ
[illegible] ౩౦ ॥ తత్ర కల్పద్రుమవనే శాతకుమ్భమయం గృహ
[illegible] నానారత్నసమాకీర్ణ మనేకస్తమ్భశోభితమ్ ॥ ౩౧ ॥ సహస్రార్క

॥ ౧౨ ॥ క్షేత్రాణా మధికం క్షేత్రం తీర్థానాం తీర్థ ముత్తమమ్ । య ద్యస్తి భువి విప్రేన్ద్ర త న్మే బ్రూహి తపోనిధే ॥ ౧౩ ॥ ఆస్తే విష్ణు రచిన్త్యాత్మా విహార క్రమయా సహ । యత్ర సాక్షాత్కృతో దేవో వరద స్సర్వదేహినామ్ ॥ ౧౪ ॥ తపాంసి యత్ర సిధ్యన్తి న చిరేణ తపస్వినామ్ । యస్మిం శ్చ నివస న్జన్తు రఞ్జసా మోక్ష మాప్నుయాత్ ॥ ౧౫ ॥ ఏత దాచక్ష్వ భగవ న్విస్తరేణ తపోనిధే। జ్ఞాతు మర్థ మిమం బ్రహ్మ న్న త్వదన్యో ఽస్తి

—వేఙ్కటాచలస్యానేకనామానువర్ణనపూర్వకమాహాత్మ్యకథనమ్.—

భూతలే ॥ ౧౬ ॥ శ్రీనారదః ॥ శృణుష్వైకమనా బ్రహ్మ న్మత్తః కథయతో మునే । క్షేత్రాణాం క్షేత్ర ముత్కృష్టం తీర్థానాం తీర్థ ముత్తమమ్ ॥ ౧౭ ॥ శ్రీవేఙ్కటగిరి ర్నామ క్షేత్రం పుణ్యం మహీతలే । సర్వపాపప్రశమనం సర్వపుణ్యవివర్ధనమ్ ॥ ౧౮ ॥ వక్తుం న తస్య మాహాత్మ్యం బ్రహ్మణా ఽపి సురై రపి । శక్యతే వా తథా స్తోతుం మనసా పి మహామునే ॥ ౧౯ ॥ ఆరాధ్య స్సర్వదేవానాం మాధవో భక్తవత్సలః । విహాయ స్వం పరం ధామ రమతే రమయా సహ ॥ అఞ్జనాద్రి ర్వృషాద్రి శ్చ శేషాద్రి ర్గరుడాచలః ॥ ౨౦ ॥ తీర్థాద్రి శ్శ్రీనివాసాద్రి శ్చిన్తామణిగిరి స్తథా। వృషభాద్రి ర్వరాహాద్రి ర్జ్ఞానాద్రిః కనకాచలః ॥ ఆనన్దాద్రి శ్చనీలాద్రి స్సుమేరుశిఖరాచలః । వైకుణ్ఠాద్రిః పుష్కరాద్రి రితి నామాని వింశతిః ॥ ౨౨ ॥ బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యా శ్శూద్రా శ్చేతరజాతయః । తన్నామాని పఠేయు శ్చే న్ముచ్యన్తే తే ఽఘబన్ధనాత్ ॥ ౨౩ ॥ వేఙ్కటాద్రిసమం స్థానం బ్రహ్మాణ్డే నాస్తి కిఞ్చన । వేఙ్కటేశసమో దేవో న భూతో న భవిష్యతి ॥ ౨౪ ॥ తస్మి న్బహూని తీర్థాని సురసిద్ధనిషేవితే । గమ్యాని సన్తి శతశ స్సర్వాఘౌఘహరాణ్యపి ॥ ౨౫ ॥ సర్వతీర్థాతిశాయీని సర్వాశ్చర్యకరాణి చ । సర్వసిద్ధ్యనుకారీణి సర్వమఙ్గళదా న్యపి ॥ ౨౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీనామ సరసీ రాజతే శుభా । యస్యా స్తీరే ఽరవిన్దాక్షో వసతి ప్రీతమానసః ॥ ౨౭ ॥ భృగుః ॥ తస్మి న్గిరౌ శ్రియా సార్ధం హిత్వా వైకుణ్ఠ ముత్తమమ్ । కిమర్థం వసతి బ్రహ్మ న్నారాయణ స్స్వయ

—••◆నారదకృతక్షీరాబ్ధివాసిభగవద్వర్ణనమ్.◆••—

మ్॥ ౨౮॥ శ్రీనారదః॥ కథయిష్యామి తే సర్వం వైకుణ్ఠో యేన హేతునా । తస్మి న్గిరివరే రమ్యే చిర మాస్తే శ్రియా సహ ॥ ౨౯ ॥ నారాయణ మహం ద్రష్టుం కదా చి త్క్షీరసాగరమ్ । గతవాం స్తత్ర చా ఽద్రాక్షం శ్వేతద్వీపం మహోచ్ఛ్రితమ్ ॥ ౩౦ ॥ తత్ర కల్పద్రుమవనే శాతకుమ్భమయం గృహమ్ । నానారత్నసమాకీర్ణ మనేక స్తమ్భశోభితమ్ ॥ ౩౧ ॥ సహస్రార్క-

ప్రతీకాశం దీప్యమాన మివ శ్రియా । దుష్ప్రాప మమరేన్ద్రై శ్చ సుప్రా
పం కృతభక్తిభిః ॥౩౨॥ తత్రా పశ్యం సభాన్దివ్యాం దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః ।
అనన్తవిహగాధీశసేనాన్యాద్యై రధిష్ఠితామ్ ॥ ౩౩ ॥ తత్రా పశ్యం హృ
షీకేశం సర్వలోకైకకారణమ్ । సర్వైశ్వర్యమయం దేవం శయానం శే
షతల్పకే ॥ ౩౪ ॥ ద్విలక్షయోజనోపేతవిగ్రహం కామరూపిణమ్ । రజ
తాచలసంలీన నీలజీమూతసన్నిభమ్ ॥ ౩౫ ॥ పుణ్డరీకవిశాలాక్షం పురా
ణపురుషం శుభమ్ । తథా సర్వవినీతానాం శాసితారం సురోత్తమమ్॥
సంవాహ్యమానచరణం శ్రియా భూమ్యా చ సాదరమ్। శ్రీవత్సాఙ్క ముదా
రాఙ్గం శతపత్రనిభాననమ్ ॥ ౩౭ ॥ యుగపన్నిర్గతాదిత్యసహస్రసదృశద్యుతిమ్ ।
శఙ్ఖచక్రధర న్దేవం జ్వలచ్చఞ్చలకుణ్డలమ్ ॥ ౩౮ ॥ వైజయన్త్యా చ విపులే విభూ
షిత మురస్స్థలే । సౌదామినీ శతాధిక్యజ్వలత్పీతామ్బరోజ్జ్వలమ్ ॥౩౯॥ లావ
ణ్యామృతసన్దోహం భవ సన్తాపనాశకమ్ । యుగాన్తార్కసహస్రాభ మకుటో
జ్జ్వలమస్తకమ్ ॥ ౪౦ ॥ అచలన్మేఘసఙ్కాశ మతీవ ప్రియదర్శనమ్। కర్ణ
భూషోజ్జ్వలం దీప్తకణ్ఠికాద్యోతికాస్తుభమ్ ॥ ౪౧ ॥ అర్కాభమణిరత్నాద్యై
ర్జ్వలచ్చఞ్చలకుణ్డలమ్ । అత్యుజ్జ్వలితహారఞ్చ వనమాలా విభూషితమ్ ॥ ౪౨॥
స్ఫురతా బ్రహ్మసూత్రేణ ప్రోద్భాసితభుజాన్తరమ్ । అనేకసూర్యసఙ్కాశ కే
యూరమణికాన్తికమ్ ॥ ౪౩ ॥ మణికాఞ్చనముక్తాద్యైః కటకై రుపశోభితమ్।
అఙ్గుళ్యాభరణై స్సర్వై ర్నవరత్నై రలఙ్కృతమ్ ॥ ౪౪ ॥ కర్పూరగన్ధితా
స్యాబ్జం సురక్తాధరపల్లవమ్ । తటిచ్ఛతసహస్రాభపీతనిర్మలవాససమ్ ॥ ౪౫ ॥
నూపురైః కటిసూత్రేణ తటిన్మాలాఽయుతోపమమ్ । బాలసూర్యసహస్రాభ
నాభిపఙ్కజ మద్భుతమ్ ॥ ౪౬ ॥ మార్కణ్డేయభరద్వాజపుణ్డరీకశుకాదిభిః ।
యాజ్ఞవల్క్యామ్బరీషాద్యై రన్యైశ్చ మునిపుఙ్గవైః ॥ ౪౭ ॥ చతుర్భుజై స్స్వ
సారూప్యై శ్శఙ్ఖచక్రగదాధరైః । ప్రహ్లాదప్రముఖై ర్భక్తై స్ధ్యాయమానమ
నేకశః ॥ ౪౮ ॥ సనన్దసనకాద్యై శ్చయోగిముఖ్యై రభిష్టుతమ్ । భుక్తిముక్తి
ప్రదం నృణాం సర్వాభీష్టప్రదాయినమ్ ॥ ౪౯ ॥ సేవితం విధిరుద్రాద్యై ర్ది
క్పాలై శ్చ భయాన్వితైః । ప్రణమ్య శిరసా దేవం స్తుత్వా స్తుతిభి రీ

నారద మ్ప్రతి ధరాతలవిజిహీర్షుభగవదుక్తిః.

శ్వరమ్ ॥ ౫౦ ॥ భక్త్యా చా వనతో భూత్వా కృతాఞ్జలి రహం స్థితః । స్వా
గతం చైవ పృష్ట్వా మాం బహు మేనే గదాధరః ॥ ౫౧ ॥ దేవదేవో ఽథ
మాంవీక్ష్య పౌత్రస్నేహాతిశీతలైః । వీక్షణై ర్హ్లాదయ న్నిత్థం బభాషే మధు
సూదనః ॥ ౫౨ ॥ శ్రీభగవాన్॥ నారద శ్రూయతాం వత్స త్వయాదృష్టం జగ
త్త్రయమ్ । బ్రహ్మాణ్డే కుత్ర వా వాసో మమ దేశే భవే దిహ ॥ ౫౩ ॥ విహా

రయోగ్య శ్చ తథా విశ్రమస్థానము త్తమమ్ । కథయ త్వం మహాభాగ య

—••◆ నారదకృతభగవత్క్రీడార్హదేశప్రకాశనమ్. ◆••—

ద్యస్తి భువి తాదృశమ్ ॥ ౫౪ ॥ శ్రీనారదః ॥ న త్వయా ఽవిదితం కి ఞ్చి త్త్రిషు లోకేషు విద్యతే। తథా ఽప్యయం తవ ప్రశ్నో మయిస్నేహవశా త్ప్రభో॥ త్వద్విహారోచితం స్థానం రమణీయం విలోక్యతే । ఆశ్చర్య ప్రభవం స్థానం తత్సమం నా స్తి భూతలే ॥ ౫౬ ॥ తవ పాదప్రభూతాయా గఙ్గాయా శ్చైవ దక్షిణే । దిగ్భాగే దణ్డకారణ్యే ద్విశతై ర్యోజనై ర్మితే ॥ ౫౭ ॥ దక్షిణామ్బునిధే శ్చా పి దక్షిణేతరభాగకే । పూర్వాబ్ధేః పశ్చిమే భాగే పఞ్చభి ర్యోజనై ర్మితే ॥ ౫౮ ॥ రమణీయ మిదం స్థానం క్రీడాయోగ్యం విభో తవ । తత్రత్యా శ్చ జనా స్సర్వే తపస్స్వాధ్యాయవర్జితాః ॥ ౫౯ ॥ ఆధివ్యాధిహతా శ్చై వ పశ్యన్తి శరణం న చ ।అనుగ్రహాయ వై తేషాం స్థాతవ్యంభవతా హరే ॥ ౬౦ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ చోళరాజసుతః కశ్చి త్కలౌ ఖలుభవిష్యతి । చక్రవర్తీ తి మద్భక్త స్తత్ర మా మర్చయిష్యతి ॥ ౬౧ ॥ అనుగ్రహాయ తస్యా పి తత్ర స్థాస్యా మ్యహంమునే ॥ ౬౨ ॥ ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవన్నారద
సంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమహిమానువర్ణనంనామ ప్రథమోధ్యాయః.

—••◆ అనన్తస్య భగవత్క్రీడాద్రిత్వప్రాప్తిః. ◆

అథా హ భగవా ఞ్ఛేష మాహూయాశు పురత స్స్థితమ్ । మేఘగమ్భీరయా వాచా హర్షోత్ఫుల్లవిలోచనః ॥ ౧ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అనన్త మత్ప్రియో లోకే న త్వ దన్యో ఽస్తి క శ్చన । తస్మా న్మమ ప్రియం కి ఞ్చి త్కర్తవ్యం భవతా ఽనఘ ॥ ౨ ॥ శ్రుతం హి భవతా సర్వం నారదోదీరితం వచః । క్రీడాసముచితే దేశే వస్తవ్య మితి మే మతిః ॥ ౩ ॥ తత్ర భూత్వా గిరివరో భవా న్వసతు భూతలే । త్వత్ఫణామణ్డలభువి స్థాతవ్యం రమయా సహ ॥ ౪ ॥ శేషః ॥ అనన్తో ఽహం మహాదేవ స్థాస్యామి గిరిరూపధృత్ । భవాం స్తు రమయా సార్ధం మమ సానుషు రంస్యతామ్ ॥ ౫ ॥ గఙ్గాద్యా స్సరితః పుణ్యా స్తీర్థాని చ సరాంసి చ । వసన్తు సర్వదా తత్ర మమో పరి తవా జ్ఞయా ॥ ౬ ॥ మమో పరి ప్రభూతానాం జఙ్గమస్థావరాత్మనామ్ । య ద్య దిష్టం హి త త్సర్వం తవానుగ్రహహేతునా ॥ ౭ ॥ అ స్త్వి తి ప్రార్థయామాస శేష స్సర్వహితాయ వై ॥ శ్రీభగవాన్॥ సిద్ధ్యే త్త్వేవం ఫణీన్ద్రా ఽద్య భవతా యో వరో వృతః ॥ ౮ ॥ తపాంసి

తత్ర సిద్ధ్యన్తు నిర్విఘ్నాని తపస్వినామ్ । అహం హి సర్వజన్తూనాం దృష్టిగోచరతాం గతః ॥ ౯ ॥ వసిష్యామి శ్రియా సార్ధం దద దిష్టాని దేహి

భగవతో లక్ష్మ్యాదిమహిషీపరిజనైస్సహ క్రీడాచలగమనమ్.

నామ్ । ఇత్యుక్త్వా ఽథ శ్రియం ప్రాహ భగవా న్పార్శ్వవర్తినీమ్ ॥ ౧౦ ॥ భూమిం నీళాం తథా దేవీం ప్రసన్నవదనామ్బుజామ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సఖిభి స్సహితా యూయం సమాగచ్ఛత తత్ర వై ॥ ౧౧ ॥ విహారయోగ్యో దేశో ఽయం నిర్దిష్టో మునినా ఽమునా । ఇత్యుక్త్వా భగవా న్ప్రాహ సేనాపతి మరిన్దమమ్ ॥ ౧౨ ॥ త్వదీయానుచరై స్సార్ధం సర్వైః పారిషదై ర్వృతః । బ్రహ్మాద్యై స్త్రిదశై స్సార్ధం యక్షరక్షోగణాన్వితైః ॥ ౧౩ ॥ సిద్ధవిద్యాధరై శ్చాపి కిన్నరై శ్చ మహోరగైః । ఋషిసఙ్ఘై ర్వృత శ్శీఘ్రం యాహి శేషాచలం ప్రతి ॥ ౧౪ ॥ వస్తవ్యం తత్ర హి మయా రమయా సహితేన వై । అనుగ్రహాయ సాధూనాం నిత్యం చ ప్రయతాత్మనామ్ ౧౫ ॥ ఇత్యుక్త్వా భగవా న్దేవ శ్శ్రియా భూమ్యా చ నీళయా । వి

అద్రిరూపధార్యనన్తస్య శిరఃపుచ్ఛమధ్యదేశవర్ణనమ్

తానుత మారూఢో యయౌ వహిమహీధరమ్ ॥ ౧౬ ॥ భృగుః ॥ శేష కథ ఙ్గిరివరో బభూవ స మహావపుః । కుత్ర పుచ్ఛప్రదేశో ఽస్య శిరః కుత్ర భువే తథా ॥ ౧౭ ॥ నారదః ॥ తస్య దక్షిణకైలాసనామకం స్థాన ముత్తమమ్ కాళహస్తీతి విఖ్యాతం శిరోదేశః ప్రకీర్తితః ॥ ౧౮ ॥ శివస్య శివదః పుణ్య శ్శిరోదేశో విలోక్యతే । పుచ్ఛ స్తూత్తరతః ప్రోక్తో మహాభో ఽస్య మహీభృతః ॥ ౧౯ ॥ ప్రసిద్ధః పుచ్ఛదేశో ఽయం శ్రీశైల ఇతి విశ్రుతః । శ్రీశైలస

వ్యాఘ్రపాదవృత్తాన్తః.

ప్రదేశే ఽస్మి న్నీలకణ్ఠాశ్రమే శుభే ॥ ౨౦ ॥ వ్యాఘ్రపాదాభిధః తపస్వీ నియతేన్ద్రియః । చిరకాలం తప స్తప్త్వా నీలకణ్ఠ ముమాపతిమ్ ౨౧ ॥ తోషయామాస నియమై స్సమగ్రం తం తపోనిధిః । అథ కేనా కాలేన నీలకణ్ఠో మహాద్యుతిః ॥ ౨౨ ॥ పరితుష్టః ప్రాదురభూ ద్దాతుం వర మభీప్సితమ్ । ఆలిఙ్గితో గిరిజయా గాఢ మాశ్రితపార్శ్వయా ॥ ౨౩ కైలాసగౌర మారుహ్య వృషం గగనచారిణమ్ । ప్రమథాద్యైః పరివృతః గణై స్సమ్ప్రీతిమానసైః ॥ ౨౪ ॥ కపర్దవిలసత్సిద్ధసిన్ధువీచిభి రాకులైః సిద్ధగన్ధర్వయక్షాద్యైః పన్నగైః పరివారితః ॥ ౨౫ భక్తానుకమ్పం ఎరమ భృశ మావేదయ న్నివ । వ్యాఘ్రపాదః ప్రణమ్యైనం భక్త్యా పరమయా ఽన్వితః ॥ ౨౬ ॥ **స్తుతిభిః పరితుష్టావ పుష్కలాభిః పునః పునః** ॥ వ్యా

పాదః ॥ భగవన్కరుణాసార సర్వలోకైకకారణ ॥ ౨౭ ॥ ప్రసీద త్వం
ప్రసన్నార్తి విశ్వాకార వృషధ్వజ ॥ ౨౮ ॥ సధ్యా వేదా స్త్రిపురదహనే వేద
వక్తా చ వేధా సూర్యేన్దూ యస్య స్వయ ముపగతౌ పుష్పవన్తౌ రథాఙ్గే ॥ చాపో
మేరు స్త్రిదశవసతి ర్వాసుకి శ్చాపచార్వీ బాణో విష్ణు స్త్రిదశవపుషే తుభ్య మేవం
తే నమస్యామ్ ॥ ౨౯ ॥ స్తుత్వైవం పరయా భక్త్యా వ్యాఘ్రపాద
స్తపోనిధిః ॥ ౨౯ ॥ తూష్ణీం బభూవ పురతో మస్తకే విహితాఞ్జలిః ।
వ్యాఘ్రపాదం తపోనిష్ఠం శాన్తం ధర్మపరాయణమ్ ॥ ౩౦ ॥ నీలకణ్ఠ స్సమా
హూయ ప్రహస న్నిద మబ్రవీత్ ॥ నీలకణ్ఠః ॥ తపసా పరితుష్టో ౽స్మి కృతే
నానేన సువ్రత ॥ ౩౧ ॥ వరం వరయ భద్రం తే వరదో ౽హ మిహాగతః॥ వ్యా
ఘ్రపాదః ॥ ఆశ్రమే ౽స్మి న్మహాదేవ న స్త్వయం భవతా సదా ॥ ౩౨ ॥ భవన్నా
మ్నా పర శ్చేదం ప్రసిద్ధి మధిగచ్ఛతు । అత్ర స్నాస్యతి యో మర్త్య స్తీర్థే
౽స్మి న్నస్కృ దాప్లుతః ॥ ౩౩ ॥ స సిద్ధిం యాతు శుద్ధాత్మా పుమర్థానా మభీ
ప్సయా ॥ నీలకణ్ఠః ॥ తథైవా స్త్వితి తం ప్రోక్త్వా ౽న్తర్హిత స్తే చన్ద్రశేఖ

——— అద్రిరూపధార్యస్య న్తస్య పతుప్రదేశవర్ణనమ్. ———

రః ॥ ౩౪ ॥ చిర ఙ్గిరిజయా సార్ధం వరద స్సర్వదేహినామ్ । అథ పశుప్రదేశో
౽స్య వ్యాఘ్రహరోబిల మితి స్మృతః ॥ ౩౫ ॥ పరం స్థానం నృసింహస్య సర్వసిద్ధి
ప్రదాయకమ్ । హిరణ్యకశిపుం హన్తుం బ్రహ్మరుద్రపురస్కృతః ॥ ౩౬ ॥ ప్ర
హ్లాదానుగ్రహార్థాయ హ్యావతీర్ణో ౽త్ర వర్తతే । న తత్సమం భువి స్థాన
మస్తి లోకత్రయే ౽పి వా॥ అమృతత్వ మవాప్నోతి జన్తు ర్దర్శన మాత్రతః ।
తస్మి న్నేకదినం వా౽పి యో వా సమధిగచ్ఛతి ॥ ౩౭ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో
విష్ణులోకే మహీయతే । ఫణామణి ప్రదేశో ౽యం వేఙ్కటాద్రి రితి స్మృతః॥

——— క్రీడాద్రిత్వాపన్నాన న్తస్య ఫణామణివర్ణనమ్. ———

శేషాద్రి ర్వృషభాద్రి శ్చ నారాయణగిరి స్తథా । న చా స్య మహిమా శక్యో
వక్తుం వర్షశతై రపి ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మరుద్రపురోగై శ్చ సనకాద్యై శ్చ యోగిభిః
అగస్త్యాద్యా మునివరా స్తపస స్సిద్ధ్యపేక్షయా ॥ ౪౧ ॥ తపాంసి సుచిరం తేపు
పు స్తన్నిర్ఝరసమాప్లుతాః । విష్ణోరపర దేహాత్వా దాక్రామ న్నపరై ర్గిరిమ్॥
నారాయణాంశసమ్భూత శ్శేషో ౽హి ర్గిరిరూపధృత్ । తస్యో పరి ప్రభూతా
యే తృణగుల్మలతాదయః ॥ ౪౩ ॥ తే హి స్థావరరూపేణ వసన్తో యోగిపూ
రుషాః । బ్రహ్మరుద్రాదిదేవేభ్యో యోగినో ౽మితతేజసః ॥ ౪౪ ॥ సర్వదా

యక్షగన్ధర్వసిద్ధకిన్నరచారణైః । విద్యాధరగణై శ్చాపి మహోరగ గణై స్త
థా ॥ ౨౫ ॥ ఋషిభి ర్దేవబృన్దై శ్చ సేవాఽవసరకాఙ్క్షిభిః । సేవ్యతే ఽహర్ని
శం ప్రీత్యా మహాగిరివరో హ్యయమ్ ॥ ౨౬ ॥ ...

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భృగునారద
సంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలవిస్తారవర్ణనం నామ ద్వితీయో ఽధ్యాయః.

భగవత్క్రీడాచలవర్ణనమ్.

భృగుః॥ శ్రీవేఙ్కటగిరి మ్ప్రాప్య భగవా న్పురుషో త్తమః । ఆవా
స మకరో త్తత్ర తతః కి మకరో త్త్వయమ్ ॥ ౧ ॥ ఉద న్త మిమ మాచక్ష్వ
వి స్తరేణై వ నారద । న త్వదన్యో ఽ స్తి విప్రేన్ద్ర రహస్యానాం హి వేదితా
॥ ౨ ॥ శ్రీనారదః ॥ ఇదం రహస్యం వక్ష్యే ఽద్య వి స్తరేణై వ తే భృగో ; న
త్వదన్యో ఽ స్తి విప్రేన్ద్ర కథాయాం శ్రవణే యతః॥ ౩ ॥యద్యైవ రమయాసా
ర్ధ మనాదిః పురుషో త్తమః । అవతీర్ణో గిరివరం నానాధాతువిభూషితమ్ ॥ ౪ ॥
గిరినిర్ఝరసంయు క్త నదీప్రస్రవణైర్యుతమ్ । వివిధై ర్వృక్షషణ్డై శ్చ పుష్పి
తై రుపశోభితమ్ ॥ ౫ ॥ మాలతీకున్దకుటజై స్సిన్ధువారైః కురణ్టకైః । కద
మ్బార్జునవంశై శ్చ చన్దనైః పనసై స్తథా ॥ ౬ ॥ అశోకవకులై ర్గుఞ్జై స్త
మాలై స్సమలఙ్కృతమ్ । నానావిహగసఙ్ఘుష్టం మయూరారావనాది తమ్
॥ ౭ ॥ తుష్ట పుష్ట మృగాకీర్ణం సింహశార్దూలశోభితమ్ । వికళన్మ
దధారై శ్చ గజ సఙ్ఘై స్సుశోభితమ్ ॥ ౮ ॥ గోలాఙ్గూలగణై శ్చాపి వా
నరై ర్మృగగర్జితైః । క్రీడావిలాసనిర తై ర్నగపక్షిభిరావృతమ్ ॥ ౯ ॥ నానా
రత్నసమాకీర్ణం సానుభి ర్భూషిత ఙ్గిరిమ్ । బ్రహ్మణా చ సమాదిష్టో నారా

నారాయణాఖ్య విప్రవృత్తాన్తః.

యణదిదృక్షయా ॥ ౧౦ ॥ నారాయణాఖ్యో విప్రేన్ద్రో గిరా వస్మి న్శుభో త్త
రే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే సురసిద్ధనిషేవితే ॥ ౧౧ ॥ ఇన్ద్రియాణి నియమ్యా
న్త రాస్థితో యోగభావనామ్ । నారాయణం త్రిజగతా మధీశం భ క్తవత్స
లమ్ ॥ ౧౨ ॥ శ్రీభూమినీళాసహితం ధ్యాయ న్హృది శుభాస్పదమ్ । నాసా
గ్రన్య స్తనయనో విశుద్ధాత్మా చిర న్ద్విజః ॥ ౧౩ ॥ తప శ్చచార ధర్మాత్మా
దుశ్చరం దుష్టమానసైః । విశుద్ధాత్మని విప్రేన్ద్రే తపస్యతి చిర న్తదా ॥౧౪॥
ఫల న్తి వివిధా వృక్షా స్తత్రా స్సమయం వినా ।స త్త్వేషు బలవ త్స త్త్వం

నారాయణాఖ్యవిప్రతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః

బబాధే నైవ దుర్బలమ్॥ తపస్యతి స్వకీశాన్తే శాన్తం సర్వమభూద్వనమ్। అథాఽ
స్మిన్నన్తరే తస్య తపసా పరితోషితః ॥ ౧౬ ॥ వాసుదేవః ప్రాదురభూద్వరద స్సర్వ
దేహినామ్ । వినతాసూను మారూఢః స్వశంఖశిఖిపావనమ్ ॥ ౧౭ ॥ దయితామ
ఙ్కమారోప్య జ్వలత్కౌస్తుభమాలినీమ్ । యుగపత్స్ఫురితానేకతటిత్సదృశ
వర్చసమ్ ॥ ౧౮ ॥ సహాగ్నిచక్రే విష్ణో రనతారానుకారిణీమ్ । భక్తానుకమ్పా
భరితై రపాఙ్గైః శీతలై స్సదా ॥ ౧౯ ॥ ఆహ్లాదయన్తీ మనస్తు జగ త్త్రాసవరజ
జ్ఞముఖ । సహస్రశీర్షా సహస్రబాహుం సహస్రాలయమనివాసినమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఉన్ని
ద్రపద్మ[illegible] సహస్రనయనః ప్రభూతః । నీల జీమూతసఙ్కాశ స్స్ఫుర
త్పీతామ్బరోజ్జ్వలః ॥ ౨౧ ॥ సౌవర్ణమకుటోద్యోతః స్ఫురచ్ఛ్రీవత్సలక్ష్మణా ।
కౌస్తుభ స్యప్రకా[illegible] సహసా సువిరాజితః ॥ ౨౨ ॥ నిబద్ధో నాభిబద్ధేన తనుమ
ధ్యేన శోభితః । నిత[illegible] పీతవాససా ॥ ౨౩ ॥ నాభి
హ్రదే [illegible] త్రిలోకభువనా[illegible] । [illegible] స్తనశోభాభ్యాం మూర్తిభ్యా
ముపశోభితః ॥ ౨౪ ॥ [illegible] చారుతుఙ్గనాసికాభ్యాం విరాజితః । ప్రస
న్నవదనామ్భోజః ప[illegible] భూషణః ॥ ౨౫ ॥ జ్యోతిర్మయేన వపుషా దీప్య
మానో ఽగ్రత స్థితః । అథ నారాయణో విప్రో హ్యాశ్చర్యాకులేక్షణః ॥ ౨౬ ॥
సర్వదా ఽ[illegible] మనా ప్రాణసమాప్లుతః । ఆనన్దామృతసారాబ్ధౌ మగ్నః
కిఞ్చిన్న బుబుధే ॥ ౨౭ ॥ [illegible] తదా కృత్వా భగవన్తం దయానిధిం।
భక్త్యా ప్రణమ్య [illegible] విష్ణో ర్వివేద [illegible] ॥ ౨౮ ॥ కిం కర్తవ్య

నారాయణాఖ్యవిప్రకృత భగవత్స్తుతిః.

మజానన్ మహాత్మా [illegible] । [illegible] పరితుష్టాన వాగ్భి రగ్ర్యా
భి రాహుః ॥ ౨౯ ॥ విప్రః॥ దేవ దేవ జగన్నాథ ప్రసీద పురుషోత్తమ ।
పరిపాలయ మాం భక్తం శరణాగతవత్సల ॥ ౩౦ ॥ కాలాభ్రకరుణాసారకరీన్ద్ర
వరప్రభో । అవలోకయ మాం నాథ శీతలై ర్నయనాఞ్చలైః ॥ ౩౧ ॥ త్వ
మేవ ధాతాస్య జగతో ఽస్య జగన్మయ । రక్షితా చ త్వమేవాస్య
సంహర్తా చ సురేశ్వర ॥ ౩౨ ॥ ప్రకృతిః పురుషశ్చైవ సర్గకాలే మసర్జతే ।
తవేక్షణవశేనైవ సృజతో జగదవ్యయ ॥ ౩౩ ॥ న త్వత్సమో ఽస్తి లోకే
స్మిన్నాథ లోకత్రయేఽపి వా । కుత స్త్వదధిక స్తస్మా న్నిస్సమాభ్యధికో
భవాన్ ॥ ౩౪ ॥ వేత్తా త్వమసి వేద్యశ్చ వేదనోపాయ ఏవ చ । వేదన శ్చ
ఫలం తస్య త్వదృతే నాస్తి కిఞ్చన ॥ ౩౫ ॥ పితా త్వమసి లోకస్య
సర్వస్య జగతః పతే । మాతా స్వయం విశాలాక్షీ లక్ష్మీ స్త్వదనపాయినీ ॥
విధాతృప్రముఖా దేవా స్సనకాద్యాశ్చ యోగినః । మహాత్మా తపసా వాపి

న త్వాం జానన్తి తత్త్వతః ॥ ౩౭ ॥ న వేదాధ్యయనేన త్వాం న యజ్ఞై ర్నియ
మై రపి ॥ న దానై శ్చ తపో యోగై ర్వినా భక్త్యా న దృశ్యసే ॥ ౩౮ ॥ మ
ద్భాగ్యేనచ యేన త్వం దృగ్గోచర ముపాగతః । నిజరూపఞ్చ దేవేశ ప్రదర్శ
య దయానిధే ॥ ౩౯ ॥ ధన్యో ఽస్మ్య నుగృహీతో ఽస్మి దర్శనేన తవ ప్ర
భో । చక్షుషో స్సఫలం జన్మ జాత మద్య సురేశ్వర ॥ ౪౦ ॥ న త్వాం పశ్య
తి యో మర్త్యో వ్యర్థజన్మా స మే మతః । దర్శనేనైవ మచ్చిత్త మాప్నో
త్యున్మత్తతుల్యతామ్ ॥ ౪౧ ॥ ఏవం స్తువతి విప్రేన్ద్రే భగవా న్ప్రీతమాన
సః । త ము వాచ ప్రసన్నాత్మా మేఘగమ్భీరయా గిరా ॥౪౨॥ శ్రీభగవాన్॥
తప శ్చరసి విప్రేన్ద్ర క స్త్వ మత్ర జితేన్ద్రియః । కిమర్థ ఞ్చ వదా ద్య త్వాం

భగవన్త ముద్దిశ్య విప్రకృతసర్వజనదృశ్యత్వాదిప్రార్థనా.

దాస్యా మ్య హ మభీప్సితమ్ ॥ ౪౩ ॥ నారాయణః ॥ వరదో యది దేవేశ
శ్రీనిధే కరుణానిధే । వృణోమి వర మిష్టం మే శృణుష్వ ప్రీతమానసః ॥౪౪॥
అహం నారాయణో నామ భవద్దర్శనకాఙ్క్షయా । భువం సర్వాం పరిక్రమ్య
నాపశ్యం త్వా మహం ప్రభో ॥ ౪౫ ॥ బ్రహ్మాణం తపసా ఽఽరాధ్య తన్నిర్ది
ష్టో ఽహ మాగతః । స్వామిపుష్కరిణీతీరే తపసా ఽఽరాధితో భవాన్ ॥౪౬॥
తప శ్చర న్ననాహారో ద్య చిరేణ నియతేన్ద్రియః । ఏవం కిల తప శ్చర్తు మశ
క్యం భువి మానవైః ॥ ౪౭ ॥ తేషా మనుగ్రహార్థాయ సర్వప్రత్యక్షగోచరః ।
సర్వాభీష్టం దద న్నిత్యం స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౮ ॥ అనన్తవిహగేశాన
సేనాపతిముఖై స్సదా । సేవ్యమాన శ్శ్రియా సార్ధం విహర న్వస మాధవ ॥
౪౯ ॥ గిరి శ్చాయం హి మన్నామ్నా ప్రసిద్ధి మధిగచ్ఛతు ॥ శ్రీభగవాన్॥

భగవత్కృతనారాయణాఖ్యవిప్రప్రార్థనాభ్యుపగమప్రకారః.

తథా భవతు విప్రేన్ద్ర వచనం తవ సువ్రత ॥ ౫౦ ॥ బ్రాహ్మణో యది వా
వైశ్యః క్షత్రియో శ్శూద్రజో ఽపి వా । స పాపో యది వా ఽపాప స్స్వామిపు
ష్కరిణీజలే ॥ ౫౧ ॥ స్నాత్వా చాత్ర వసన్తం మాం యే నమస్యన్తి మా
నవాః । దదామ్య కల్ప మేవా హం తేషాం వాసం త్రివిష్టపే ॥ ౫౨ ॥
యః కరోత్య ప్లవం స్వామిసరసీజలమధ్యతః ॥ సో ఽతీత్య నిరయం సర్వం
బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ ౫౩ ॥ భుక్తిముక్తిప్రదం నృణాం సర్వసిద్ధిప్ర
దాయకమ్ । ఇదం స్థానం పర శ్రేష్ఠం నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౫౪ ॥
అద్య ప్రభృతి చై వా యం గిరి స్త్వన్నామత స్సదా । నారాయణాచల ఇతి
ప్రసిద్ధో భవతు ద్విజ ॥ ౫౫॥ ఇతి తస్మై వర న్దత్త్వా స్వసాయుజ్య న్దదౌ హరిః॥
స్వామిపుష్కరిణీతీరే స్వసంకల్పాగతే తతః ॥ ౫౬ ॥ దివ్యే విమానే సర్వే
షాం విలోచనపథ ఙ్గతః । శ్రీభూమినీళాసహిత శ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ ౫౭ ॥

కోటికన్దర్పలావణ్యో నీలజీమూతసన్నిభః । దయాపరవశో నిత్యం వసతి ప్రీత మానసః ॥ ౫౮ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యే భగవదావిర్భావో నామ తృతీయోఽధ్యాయః.

భగవతః క్రీడాద్రౌ లీలార్థమ్మృగయావిహారః.

భృగుః ॥ తత్ర వాస ముపేత్యాథ దేవః కి మకరో త్తతః । విస్తరేణ సమాఖ్యాహి పృచ్ఛతో మమ సర్వశః ॥ ౧ ॥ నారదః ॥ తతః కదాచి న్మృగయా విహారాకాఙ్క్షమానసః । సేనాపతి మువాచే దం ప్రహస న్నివ మాధవః ॥ ౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సేనేశ విపినోద్దేశే విహర్తుం మతి రస్తి మే। సింహవ్యాళసమాకీర్ణే మత్తద్విపనిషేవితే ॥ ౩ ॥ సజ్జీభవన్తు సైన్యాని నిదేశా ద్భవతో ఽధునా । చతురఙ్గసమేతాని సమరేష్వజితాని వై ॥ ఇత్యుక్త్వా భగవాం స్తూర్ణం నిర్యయౌ మృగయామతిః । సేనాపతిముఖా శ్చాపి త మేవా ను యయు స్తదా ॥ ౫ ॥ అథో త్తరగిరౌ రమ్యే విచచార స దైత్యహా । సింహవ్యాళగణా న్విధ్య న్శరై రాశీవిషోపమైః ॥ ౬ ॥ తత్ర తత్యా శ్శబరాఽధీశా స్సోపహారా స్సమాగతాః । ప్రణమ్య దేవదేవేశ మతిష్ఠ న్ప్రమదాలయః ॥ ౭ ॥ నిర్దిశ్యమానమార్గ స్తు తై స్తై శ్శబరపాలకైః । విచచార

వృషభాఖ్యాసురవృత్తాన్తః.

బహూ న్దేశా న్మృగయాకృష్టమానసః ॥ ౮ ॥ తస్మి న్కాలే శివే భక్తో వృషభాఖ్యో మహాసురః ॥ శ్రీశైలా ద్దక్షిణే దేశే విచచార మహామనాః ॥ ౯ ॥ తతో గిరివర న్దృష్ట్వా ప్రాదుర్భూతం సువిస్తృతమ్ । విస్మయావిష్టచేతా స్తు చిన్తయామాస కారణమ్ ॥ ౧౦ ॥ అహో కోప్యస్య మాయావీ ప్రస్థాఽద్రే రుపరి ధ్రువమ్ । త మన్వేష్టుం యతిష్యామి మాయినం గతభీ రహమ్ ॥ ౧౧ ॥ అన్విష్య సహసాఽనేన యోత్స్యామి గతభీ రహమ్ । ఇతి సఞ్చిన్త్య తత్రా యం మృగయ న్నపకారిణమ్ ॥ ౧౨ ॥ బలగర్వసమావిష్ట స్తత్ర తత్ర చ

వృషభాసురశబరవేషధారిభగవతోర్యుద్ధప్రకారః.

చార హ । అథా పశ్యత్స దేవేశం విహర న్త మభీతవత్ ॥ ౧౩ ॥ శార్ఙ్గపాణిం హయారూఢం శబరాకృతిధారిణమ్ । త న్దృష్ట్వా దైత్యరాట్క్రుద్ధ స్సో య మేవే తి నిశ్చితః ॥ ౧౪ ॥ అభ్యధావత తం తూర్ణం తిష్ఠ తిష్ఠేతి చాబ్రవీత్ । తత స్సమభవ ద్యుద్ధం ఘోరరూపం భయానకమ్ ॥ ౧౫ ॥ శబరాధిపతిం దైత్య స్సమాహూయా ఽశప త్తదా । తత స్సశబరః క్రుద్ధ స్సర్వసన్నాహసం

యుతః ॥ శ్వగణై స్స్వగణై శ్చైవ బాణై శ్చ నిశితై స్తథా । ప్రాసైః ఖడ్గై ర్గదాభి శ్చ శక్తి శూలపరశ్వథైః ॥ ౧౭ ॥ కున్తై ర్ముసల సఙ్ఘై శ్చ వృక్షైః పాషాణరాశిభిః । అయుధ్య త తదా తేన ఘోరం యుద్ధ మభూ ద్వనే ॥౧౮॥ తతస్తా న్నబరా న్సర్వా న్వినిర్జిత్యా గ్రతః పరమ్ । ఆయాన్త మసుర న్దృష్ట్వా విష్వక్సేనం దిదేశ సః ॥ ౧౯ ॥ సో ఽపి గన్ధర్వసఙ్ఘై శ్చ సహితః ప్రత్యయుధ్యత। తత స్తుములం యుద్ధం బభూవ భయదాయకమ్ ॥౨౦॥ అస్త్రై శ్శస్త్రై ర్జఘానా శు విష్వక్సేనః ప్రతాపవాన్ । దైత్య స్తం దుర్జయం జ్ఞాత్వా మాయావీ చ మదోద్ధతః ॥౨౧॥ తత స్స్వమాయా మాస్థాయ దైత్యః పరపురఞ్జయః । అసృజ ద్రాక్షసా న్ఘోరా న్శతశో ఽథ సహస్రశః ॥౨౨॥ అస్త్రాణ్యపి చ దివ్యాని శస్త్రాణి వివిధాని చ । ప్రాయుఙ్క్త దైత్యరాట్ క్రుద్ధో నారాయణజిఘాంసయా ॥౨౩॥ య దనేన ప్రయుక్తం వై శస్త్ర మస్త్ర మథాపి వా । భస్మీకృత ఞ్చ త త్సర్వం హరిణా నిజమాయయా ॥ ౨౪ ॥ తత స్త మసురో మత్వా దుర్జయం హరి మాహవే । మాయాం ప్రయుజ్య మాయావీ స్వయ మన్తర్దధే తతః ॥౨౫॥ తాం మాయా మాయతీ న్దృష్ట్వా తత స్సర్వేశ్వరో హరిః । ప్రేషయామాస నాశాయ తత శ్చక్రం జనార్దనః ॥ ౨౬ ॥ నాశకం సర్వదుష్టానాం సర్వదేవనమస్కృతమ్ । చక్రరాజా త్తతో జ్వాలాః ప్రాదుర్భూతా స్సహస్రశః ॥ ౨౭ ॥ తాభి స్తత్సైన్య మత్యుగ్రం జ్వలితం కాననం యథా । జ్వలత్కఞ్చుకినో వీరా దగ్ధశ్మశ్రుశిరోరుహాః ॥ ౨౮ ॥ ఆయుధాని విచిత్రాణి దగ్ధాన్యాస న్మహీభుజా । తేన చక్రప్రభావేణ హ్యసురం బల మద్భుతమ్ ॥ ౨౯ ॥ న కిఞ్చి ద్దృశ్యతే తత్ర పర్వతే పరమాద్భుతే । తత స్సమీక్ష్య దైత్యో వై మాయాం స్వీయాం వినాశితామ్ ॥ ౩౦ ॥

—భగవన్త మ్ప్రతి సంహారాభ్యుపగన్తృవృషభాసురప్రార్థనా—

చిన్తయామాస చ మునే విస్మయాకులమానసః । నిహనిష్యతి మాం చాపి చక్రం నూనం తదీరితమ్ ॥ ౩౧ ॥ సమయో మరణస్యాపి సంప్రాప్తో నైవ సంశయః । అమానుష మిమం మన్యే పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥ ౩౨ ॥ స్రష్టారం సర్వలోకానాం సర్వదేవనమస్కృతమ్ । అనేన నిహతో నూనం విముక్త స్సర్వకిల్బిషాత్ ॥ ౩౩ ॥ సంసారార్ణవ ముత్తీర్య గమిష్యే ముక్తిసమ్పదమ్ । ఇతి సఞ్చిన్తయ న్దేవం వధా త్సంహృష్టమానసః ॥ ౩౪ ॥ ప్రార్థయామాస చాభీష్టం కిఞ్చి ద్ధృదయసంశ్రితమ్ ॥ వృషభః ॥ దేవదేవ జగన్నాథ సర్వలోకైకకారణ ॥ ౩౫ ॥ శరణం త్వా మనుప్రాప్తః ప్రణతార్తిహరప్రభో । త్వయా తత మిదం సర్వం జగ త్స్థావరజఙ్గమమ్ ॥ ౩౬ ॥ త్వయా విహీనం నో కిఞ్చి త్త్రిషు లోకేషు విద్యతే । బ్రహ్మాద్యాస్సకలా

దేవా స్త్వన్నిదేశకరా మతాః ॥ ౩౭॥ నిదేశా ద్వాతి తే వాత స్సూర్య శ్చో దేతి చా న్వహమ్ । వహ్ని ర్జ్వలతి తే భీత శ్చక్ర శ్చ్వసతి శాసనాత్ ॥౩౮॥యమో ధావతి భీత స్త ఇతి వేదానుశాసనమ్। త్రాహి త్రాహిమహాదేవ నజానే శరణం పరమ్ ॥ ౩౯ ॥ యోగినో యం విచిన్వన్తి నియతా స్త్వాం విముక్తయే । స త్వ మద్య మహాబాహో దృగ్గోచరగతో ఽసి మే ॥ ౪౦ ॥ క్షమస్వ మత్కృతం సర్వ మపకారం సుదుస్సహమ్ । కృతాగసాం త్వాదృశేషు ప్రణామః ఖలు నిష్కృతిః ॥ ౪౧ ॥ జీవితం తు న యాచే ఽహం క్షుద్రం పాపస్య కారణమ్ । అతో యాస్యామి నిహత శ్చక్రేణ పరమాం గతిమ్॥ ౪౨ ॥ తస్మాత్క్షమస్వ భగవన్ శ్రీనిధే కరుణానిధే। త్రాతారం నైవ పశ్యా

—అసురప్రార్థనయా క్రీడాద్రే ర్భగవద్దత్తవృషభనామధేయప్రాప్తిః.—

మి త్వాం వినా మధుసూదన ॥ ౪౩ ॥ అద్య ప్రభృతి చా యం వై గిరి రుచ్ఛ్రితశేఖరః । మదాఖ్యయా ప్రథాం యాతు వృషభాచల ఇత్య పి ॥ ౪౪ ॥ ఇ త్యేవం శోకస న్తప్త మశ్రుపూర్ణాకులేక్షణమ్। వృషభం త మువాచే దం ప్రహాస న్గరుడధ్వజః ॥ ౪౫ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వృషభాసుర మద్భక్త్యా విముక్తిం యాస్యసి ధ్రువమ్ । గిరి శ్చా యం భవన్నామ్నా ప్రసిద్ధి మధిగచ్ఛతు ॥౪౬॥ ఇత్యు క్తవతి గోవిన్దే దైత్యేన్ద్రోఽతి ప్రీతమానసః । చిన్తయామాస నిధన మను

—వృషభాసురవధప్రకారః.—

గ్రహా న్మధో మునే ॥ ౪౭ ॥ తత స్సుదర్శన శ్చా పి జ్వాలాజటిలవిగ్రహః । జహార సురశత్రో ర్హి కణ్ఠనాళా చ్ఛిరోఽమ్బుజమ్ ॥ ౪౮ ॥ తతో నిపాతితే భూమా వసురే యుద్ధదుర్మదే । వవృషుః పుష్పవర్షాణి దేవా స్సమ్ప్రీతమానసాః ॥ ౪౯ ॥ దేవదున్దుభయో నేదు ర్ననృతు శ్చా ప్సరోగణాః । దిశః ప్రసేదు ర్విమలా వాతా శ్చై వ సుఖం వవుః ॥ ౫౦ ॥ గోవిన్దో పి దయాసారో వరం దత్వా ఽసురాయ వై । పున రభ్యేత్య శేషాద్రా యథాస్థానం స్థి

—అఞ్జనాదేవ్యుత్పత్తిక్రమః.—

తో మునే ॥ ౫౧ ॥ భృగుః ॥ భూయః కథయ దేవస్య చరితాని మహాత్మనః। శృణ్వతో నా స్తి మే తృప్తి రద్భుతాని మహామునే ॥ ౫౨ ॥ శ్రీనారదః ॥ శృణుష్వై కమనా బ్రహ్మ న్మత్తః కథయతో మునే । మాహాత్మ్యం దేవదేవస్య చిత్రం హి మునికీర్తితమ్ ॥ ౫౩ ॥ త్రేతాయుగే ఽసురః కశ్చి త్కేసరీ త్యేవ విశ్రుతః । పుత్రార్థీ దేవ ముద్దిశ్య తప స్తేపే మహామనాః ॥ ౫౪ ॥ నియతా త్మా శుచి ర్నిత్యం నిరాహారో జితేన్ద్రియః । పఞ్చాశతా రేణ జప్యేన తోషయామాస శఙ్కరమ్ ॥ ౫౫ ॥ ప్రీతః ప్రాదు రభూ దగ్రే శఙ్కరో లోకశఙ్కరః । భక్త్యా త మానతం భూమా వువాచ చ హస న్నివ ॥ ౫౬ ॥ శ

ఙ్కరః ॥ పరితుష్టో ఽస్మి భద్రం తే తపసా ఽనేన సువ్రత । వరం వృణీష్వ ద
స్యామి మనసా యదిహేచ్ఛసి ॥ ౫౭ ॥ కేసరీ ॥ దేవదేవ మహాప్రాజ్ఞ
రితుష్టో ఽసి చేన్మమ । వరదో భవ మే ఽభీష్టం వరయామి సునిశ్చితమ్
౫౮ ॥ పుత్ర మిచ్ఛామి బలినం సమరేష్వ నివర్తినమ్ । మహాధైర్యం మహా
ప్రాజ్ఞం త్వత్తి స్సన్తుష్టమానసాత్ ॥ ౫౯ ॥ శఙ్కరః ॥ న పుత్రం దాతు మిచ్ఛా
మి పరితుష్టో ఽప్యహం తవ । యస్మా చ్చ విధినా పూర్వం విహితా పుత్రహీనతా
తథాపి దాస్యే కన్యాం వై రూపయౌవనశాలినీమ్ । తస్యా ముత్పత్స్యతే
త్ర స్త్వదభీష్టో ఽచిరా ద్ధ్రువమ్ ॥ ౬౧ ॥ ఇతి సన్దిశ్య భర్గో ఽపి త త్రైవా
న్త రధీయత । అనుకేన్ద్రో ఽపి లబ్ధ్వా ఽయం వర మిష్టం ముదం యయౌ
౬౨ ॥ తత స్తస్యా భవ త్కన్యా లోకవిస్మయకారిణీ । చకార నామ
స్యా వై హ్యఞ్జనే తి సదైత్యరాట్ ॥ ౬౩ ॥ క్రమేణ వవృధే సేయ వ
నా మఞ్జుభాషిణీ । కలేవ శశినః పక్షే సితే నయననన్దినీ ॥ ౬౪ ॥ పితు
స్యాం చ వవృధే ప్రమోద స్తు దినే దినే । పుత్రప్రీతి రభూ త్తస్య తస్యాః
చ న శ్చ్యుతమ్ ॥ ౬౫ ॥ ప్రపకా న్తకన్దుక క్రీడా మాలిభి స్సహ కన్యకాఙ్
వీక్ష్య వీక్ష్య యయౌ తృప్తిం ప్రహర్షోత్ఫుల్లలోచనః ॥ ౬౬ ॥ తతః కపి
క శ్చి త్కేసరీ తి భువి శ్రుతః । అభిగమ్య యయాచే తాం కన్యాం యౌ
శాలినీమ్ ॥ ౬౭ ॥ తస్మై తా మఞ్జనాం ప్రాదా ద్దైత్య స్సమ్ప్రీతమాన
స చిక్రీడ కపి శ్చా యం కన్యయా కామరూపయా ॥ ౬౮ ॥ ...

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యే వృషభాచలహేతుకథనం నామ చతుర్థో ఽధ్యాయః.

—అఞ్జనాయా శ్శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ తపశ్చరణేనాఞ్జనేయాఖ్యసుతోత్పత్తిః

నారదః ॥ విహర న్తీ చిరం తేన కపినా సాధు కన్యకా । న లే భే
శం పుత్రం చిన్తాశోకపరాయణా ॥ ౧ ॥ అహో మమ పితా మాం వై
స్నేహసమాకులః । పోషయామాస తస్యా హ మాస్మృణ్యాం కేన వా
యామ్ ॥ ౨ ॥ తస్యా మే మన్దభాగ్యాయా స్సన్తతి శ్చ వినా కృతా
ణాం పుత్రహీనానాం న సుఖం పారలౌకికమ్ ॥ ౩ ॥ పుత్రేణ మే వి
యాః కిన్న విశ్రమ్యతే కులమ్ । ధన్యాః ఖలు స్త్రియ స్తా వై యాః
న్తి శుచిస్మితమ్ ॥ ౪ ॥ ముఖ మఙ్కేశయానానాం పుత్రాణాం
త్సలాః । ఇతి సఞ్చిన్త్య బహుధా పుత్రార్థం సా సులోచనా ॥ ౫ ॥
సభ్యర్చ్య విధివ ద్దాశిషో వాచయ న్త్యథో । దదా వభీప్సితం తేభ్య
దై వ యశస్వినీ ॥ ౬ ॥ నిమి త్తజ్ఞాం శ్చ పృచ్ఛన్తీ తా నువాచ త దా

నా । వ్రతేషు చాప్య నేకేషు నియతా చా వస త్స్వయమ్ ॥ ౭ ॥ ఆస్తీర్య
ముసలాం శ్చాపి గోష్ఠేషు నియతేన్ద్రియా । ఉపవాసపరా భూత్వా తు
ష్టావ జగదీశ్వరమ్ ॥ ౮ ॥ ఏవం విధా న్యనేకాని కృత్వా నియతమానసా ।
చరన్తీ నైవ లేభే ఽసౌ పుత్రజన్మకృతం సుఖమ్ ॥ ౯ ॥ కస్య చి త్త్వథ కాల
స్య దయయా ధర్మదేవతా । బిభ్రతీ పుల్కసీరూపం ధృత్వా వేత్రం చ పుత్రి
కామ్ ॥ ౧౦ ॥ పృచ్ఛధ్వం చే త్యనుపదం భాషమాణా గతశ్రమా।పశ్యన్తీ
బాలిశా న్ప్రాణో వదన్తీ లక్షణా న్యథ ॥ ౧౧ ॥ అఞ్జనాయాస్సమీపం వై ప్ర
యాతా ధర్మదేవతా । అఞ్జనా తాం సమాహూయ వినివేశ్య వరాసనే ॥ ౧౨ ॥
శూర్పే స్వర్ణమయే ముక్తా తణ్డులా న్ప్రణిధాయ వై । తర్పయిత్వా నిమి
త్తజ్ఞాం పర్యపృచ్ఛ దనాకులా ॥ ౧౩ ॥ అఞ్జనా ॥ నిమిత్తజ్ఞే కథం బ్రూ
హి మమ పుత్రో ఽస్తి వా న వా।సత్యేన వద ధర్మజ్ఞేపృచ్ఛన్త్యామమసర్వశః॥
య ద్యహం ప్రాప్నుయాం పుత్ర మిష్టం బలిన మఞ్జసా । దాస్యామి తవ తత్స
ర్వం య ద్యది చ్ఛసి చేతసా ॥ ౧౪ ॥ పుల్కసీ ॥ అభీష్ట స్తవ పుత్రో వై భవి
ష్యతి న సంశయః । మా శోకం కురు కల్యాణి ధర్మేణ మమ తే శపే ॥ ౧౬ ॥
శ్రీవేఙ్కటగిరౌ స ప్త సాహస్రం వత్సరా న్పునః । తపః కురు తతః పుత్ర మవా
ప్స్యసి సుశోభనమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యు క్త్వా సా నిమిత్తజ్ఞా యథా ఽగత మథో
యయా । అఞ్జనా చిన్తయన్తీ త ద్వాక్యం తస్యా మనోహరమ్ ॥ ౧౮ ॥
ప్రచక్రమే తపః కర్తుం శ్రీవేఙ్కటగిరే స్తటే । ఆకాశగఙ్గా నికటే సిద్ధసఙ్ఘ
నిషేవితే ॥ ౧౯ ॥ వాయ్వాహారా చ వాయుం వై సముద్దిశ్య సుదారుణమ్।
తప శ్చచార దా న్తేయం ప్రీణయ న్తి వ్రతై రిమమ్ ॥ ౨౦ ॥ తతః ప్రీతమనా
వాయుః ఫల మేకం దినే దినే।భక్షణార్థం దదా తస్యై దృగ్గోచర ముపాగతః॥
అతీతే సప్తసాహస్రే వత్సరాణా మన న్తరమ్ । పార్వతీసహిత శ్శమ్భు స్త
దాశ్రమ ముపాగమత్ ॥ ౨౨ ॥ విజహార చ తత్రా యం తత్ర తత్ర వనా
న్తరే । తస్మి న్నవసరే తత్ర విలాసార్థ ముపాగతమ్ ॥ ౨౩ ॥ చిక్రీడ వానరద్వ
న్ద్వం త దద్భుత మివా భవత్ । పార్వత్యై దర్శయామాస పశ్య పశ్యే తి ధూ
ర్జటిః ॥ ౨౪ ॥ సా చ దృష్ట్వా కపిద్వన్ద్వం క్రీడితం వ్రీడితా శనైః । అథ తస్యా
మన శ్చాసీ దావాం కపితనూధరౌ ॥ ౨౫ ॥ విహరిష్యావ ఇతి హి లోకస్య
యచి రీదృశీ । తతః కపియుగం భూత్వా పార్వతీపరమేశ్వరౌ ॥ ౨౬ ॥
చిక్రీడతు ర్వనా న్తే ఽస్మి న్నుభౌ ముదితమానసౌ । తయో ర్వీర్యం తదా వా
యు రథపత్రపుటా న్తరే ॥ ౨౭ ॥ ఆహృత్య ప్రదదౌ తస్యా అఞ్జనాయాః
కరా న్తరే । మన్వానా భక్ష్య మి త్యేవ తద్భక్షితవతీ హ్య సౌ॥ ౨౮ ॥దధా
దాహృదబిహ్నాని క్రమేణ నియతేన్ద్రియా । అఞ్జనా కఞ్జనయనా ప్రఫుల్లన
ళినాఽననా ॥ ౨౯ ॥ చిన్తయ న్తీ కిమేత న్మే నిర్దోషాయా స్సమాగతమ్ । అథ

వా విధినైరూప్య మహో మే మన్దభాగ్యతా ॥ ౩౦ ॥ కేన దోషేణ చాహం వా ఈదృశం రూప మాగతా । చిన్తయన్తీ చిరం సా వై ప్రీళితా దుఃఖితా స్థితా ॥ ౩౧ ॥ ఆశ్వాసయన్తీ తాం ప్రాహ దివి వాగ శరీరిణీ । మా విషాదం గమః పుత్రి భవితవ్య మిదం తవ ॥ ౩౨ ॥ దుష్టాత్మా రావణో నామ రాక్షసో లోకకణ్టకః । స తు దేవస్త్రియ స్సర్వా బన్దీగ్రాహం గ్రహిష్యతి ॥ ౩౩ ॥ త్రిలోకీ మపి యస్మా ద్దై రావయిష్యతి కర్మణా । తస్మా ద్రావణ ఇత్యేవ ప్రసిద్ధి మధియాస్యతి ॥ ౩౪ ॥ తత స్తన్నిగ్రహార్థాయ హరిః ప్రత్యర్థిత స్సురైః । ఆగమిష్యతి భూలోకే రఘూణా మన్వయే శుభే ॥ ౩౫ ॥ తత స్తస్య సహాయార్థ మసహ్యబలవిక్రమః । శౌర్యధైర్యగుణోపేతో బలీయా న్విజితేన్ద్రియః ॥ ౩౬ ॥ అప్రమేయగుణోపేతః పుత్ర స్తవ భవిష్యతి । ఇమా మాకాశగాం వాచం శ్రుత్వా సమ్ప్రీతమానసా ॥ ౩౭ ॥ పిత్రే న్యవేదయ త్సర్వం చరితం చ నభస్వతః । త చ్ఛ్రుత్వా చ పితా తస్యాః ప్రయయౌ పరమాం ముదమ్ ॥ ౩౮ ॥ సుతోత్పత్తి మథా కాఙ్క్షం స్తస్యా నిభృత మున్మనాః । ఆపాణ్డురీకృతా తస్యా రరాజ తనువల్లరీ ॥ ౩౯ ॥ కళఙ్కహీనా చన్ద్రస్య రేఖే వా సితపక్షకే । వినీలచూచుకం రేజే కుచమణ్డల మున్నతమ్ ॥ ౪౦ ॥ పద్మకోశస్య సంలీనభ్రమరస్య శ్రియం దధత్ । న శశాక భువం గన్తుం గర్భస్యా తిభరా త్తతః ॥ ౪౧ ॥ ఇత్థం ప్రవవృధే తస్యా గర్భః ప్రీతివివర్ధనః । తతో

ఆఞ్జనేయోత్పత్తిదివసనక్షత్రమాసనిర్ణయః.

వై దశమే మాసి సమ్ప్రాప్తే నళినేక్షణా ॥ ౪౨ ॥ అసూత పుత్రం బలిన ముదయత్యహిమత్విషి । శ్రావణే మాసి నక్షత్రే శ్రవణే హరివాసరే ॥ ౪౩ ॥ కుణ్డలోద్భాసిగణ్డాన్త ముపవీతిన ముజ్జ్వలమ్ । కౌపీనోద్భాసితం చైవ దీప్యమాన మివ శ్రియా ॥ ౪౪ ॥ బిభ్రాణం వానరాణాం వై రూప మత్యద్భుతం మహత్ ।

ఆఞ్జనేయస్య ఫలబుద్ధ్యా రవిమణ్డలం ప్రత్యుత్పతనమ్.

రక్తాస్యపుచ్ఛమూలం తు సువర్ణసదృశద్యుతిమ్ ॥ ౪౫ ॥ అతోఽయం జాతమాత్రోఽపి నితరా న్తు బుభుక్షితః । ఉదయాచలసంరూఢం దదర్శ రవిమణ్డలమ్ ॥ ౪౬ ॥ నితాన్తర క్తవర్ణేన ఫలబుద్ధి రభూ త్తదా । ఫల మిత్యేవ మన్వానో రవిం భక్షితు ముద్యతః ॥ ౪౭ ॥ గ్రహీష్యామీతి నిశ్చిత్య శ్రీవేఙ్కటగిరే స్తటాత్ । ఉదతిష్ఠ న్మహావేగా దుదయాచలశేఖరమ్ ॥ ౪౮ ॥ గ్రహీతు ముద్యతే తస్మి న్బిమ్బం సూర్యస్య తద్బలాత్ । హాహాకృత మభూ త్సర్వం జగ త్స్థావరజఙ్గమమ్ ॥ ౪౯ ॥ తత శ్చతుర్ముఖో బ్రహ్మా స్వయ మాగత్య వేగతః । బ్రాహ్మ మస్త్రం యుయోజాస్మై కుపిత స్తజ్జిఘాంసయా ॥ ౫౦ ॥ తద స్త్ర మాగతం దృష్ట్వా బాలః క్రీడ న్నివ క్షణాత్ । నిరస్య పుచ్ఛప్రాన్తేన

బభూవ విగతజ్వరః ॥ ౫౧ ॥ ప్రత్యాఖ్యాతం తతో దృష్ట్వా త దస్త్రం బ్రహ్మ
ణే రితమ్। విసిస్మయే సురాణాం వై గణః కి మిద మిత్య పి ॥ ౫౨ ॥ కథ మా
కాశయానం వై కథం సూర్యాభిధావనమ్ । ప్రత్యాఖ్యానం కథం చా సీ ది
త్యూచు ర్విస్మితా స్తదా ॥ ౫౩ ॥ ససురాసురగన్ధర్వం సయక్షోరగరాక్షస
మ్ । భువనం విస్మయం ప్రాప కర్మ దృష్ట్వా ఽద్భుతం కపేః ॥ ౫౪ ॥
వానూమా నపి తం దృష్ట్వా సూర్యం నిర్విణ్ణమానసః । భూమా పపాత తేజ
స్వీ బ్రహ్మణా ఽ స్త్రేణ తాడితః ॥ ౫౫ ॥ అథా ఞ్జనా సమాగత్య శోకప
ర్యాకులా స్వయమ్ । అశ్రుపూర్ణాక్షిపక్ష్మాగ్రా బభాషే సురస త్తమాన్ ॥
అఞ్జనా ॥ భవన్తో నిర్ఘృణా దేవా జాతమాత్రే శిశౌ కథమ్ । బ్రాహ్మ మ
స్త్రం ప్రయుఞ్జ్యా ఽశు కృతార్థా ఇవ సమ్ప్రతి ॥ ౫౬ ॥ ఈదృశా భవతాం
పుత్రా న స న్తి కిము దేవతాః । ప్రారబ్ధ మీదృశం కర్మ కథం ఘోరతరం మ

—••◆ఆఞ్జనేయస్య బ్రహ్మాదిదత్తసర్వావధ్యత్వవరప్రాప్తిః ◆••—

హాత్ ॥ ౫౭ ॥ వద న్తీం పరుషం వాక్య మఞ్జనా మిత్థ మఞ్జసా । సా న్త్వయ
న్త స్సురా స్సర్వే వీర్యజాత మువాప తేః ॥ ౫౮ ॥ దేవకార్యం చ సంవీక్ష్య
వాచ మూచు రిమాం తదా ॥ దేవాః ॥ అఞ్జనే మావిషీద స్త్వం తవ పుత్ర
స్య ధీమతః ॥ ౬౦॥ దాస్యామో దుర్లభా నస్య వరా న్వయ మమానుషాన్!
ససురాసురగన్ధర్వై ర్యక్షరక్షోగణై స్తథా ॥ ౬౧ ॥ పిశాచై ర్గుహ్యకై
స్సో య మవధ్యో భ వతు ధ్రువమ్। తథాచ శస్త్రసంఘైశ్చ బాణైశ్చ వివిధై
రపి ॥ ౬౨ ॥ అవధ్యత్వ మవాప్నోతి శాసనా న్న స్తవా త్మజః। బలేన ప్రజ్ఞ
యా చా పి యాతు సర్వాతిశాయితామ్ ॥ ౬౩ ॥ శత్రూణా మపి దుర్ధ
ర్షః పుత్ర స్తవ భవిష్యతి । ఇతి దత్వా వరం దేవగణేషు విరతే ష్వథ ॥ ౬౪ ॥
చతుర్ముఖ స్సమాహూయ చా ఞ్జనా మిద మబ్రవీత్ ॥ బ్రహ్మా ॥ అఞ్జనే

—••◆ క్రీడాద్రేరఞ్జనాచలనామధేయప్రాప్తిః. ◆••—

త్వం హి శేషాద్రౌ తప స్తప్త్వా సుదారుణమ్ ॥ ౬౫ ॥ పుత్రం సూతవతీ
యస్మా ల్లోకత్రయహితాయ వై । ప్రసిద్ధిం యాతు శైలో ఽయ మఞ్జనే
నామత స్తవ ॥ ౬౬ ॥ అఞ్జనాచల ఇత్యేవ నాత్ర కార్యా విచారణా । ఇతి
తస్యై వరం దత్వా దేవా బ్రహ్మపురోగమాః ॥ ౬౭ ॥ స్వం స్వం స్థానం
సముద్దిశ్య యథాఽగత మథో యయుః । అఞ్జనా పుత్ర మాదాయ శ్రీవేఙ్క
టగిరే స్తటమ్ ॥ ౬౮ ॥ పున రాగమ్య సామోద మలఙ్చకే నిజాశ్ర
మమ్॥ ౬౯ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే భృగునారదసంవాదే తీర్థఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యే-అఞ్జనాచలాభిధాన హేతుకథనంనామ పఞ్చమోఽధ్యాయః.

క్రీడాద్రేః శ్రీవేఙ్కటాభిధాన హేతూపోద్ఘాతః.

భృగుః ॥ అయం శిలోచ్చయః కేన వేఙ్కటాచల ఇత్యపి । మునీ
న్ద్ర భువి విఖ్యాత స్తద్వదస్వ సహేతుకమ్ ॥ ౧ ॥ శ్రీనారదః ॥ అత్రా
పి కారణం వక్ష్యే శైలో యం యేన హేతునా । వేఙ్కటాద్రి రితి ఖ్యాత శ్శృ
ణుష్వైక మనా మునే ॥ ౨ ॥ శ్రీగిరేః పశ్చిమే భాగే పురం నన్దనసంజ్ఞికమ్ ।
హస్త్యశ్వరథసమ్బాధం బభూవ భువి విశ్రుతమ్ ॥ ౩ ॥ పురన్దరాభిధః కశ్చి
త్సోమయాజీ ద్విజోత్తమః । ఉవాస తస్మి న్నగరే యాజకో వేదపారగః ॥
౪ ॥ తస్య జజ్ఞే ఽతిమతి మా న్పుత్రో మాధవసంజ్ఞికః । కాలక్రమేణ
వవృధే వేదాధ్యయనతత్పరః ॥ ౫ ॥ యో గుణైః పితరం సర్వై రత్యక్రామ
దివా ఞ్జసా । క్రమేణ మాంసలౌ బాహూ బభార ద్విజపుత్రకః ॥ ౬ ॥ యౌ
వనే సమనుప్రాప్తే వక్ష స్యతివిశాలతామ్ । తస్యాసీ చ్చన్ద్రలేఖాఖ్యా
పత్నీ కమలలోచనా ॥ ౭ ॥ సర్వలక్షణసమ్పన్నా దివ్యనారీవ భామినీ ।
స తస్యా మనురక్తో ఽభూ ద్భృశం ద్విజకుమారకః ॥ ౮ ॥ తన్వ్యా హృతో
యౌవనేన రూపేణా ప్రతిమేన చ । విహార న్ముదితో నిత్య మాస్తే స్మ స
హ భార్యయా ॥ ౯ ॥ విహారయోగ్యే దేశే చ వనోద్దేశే మనోహరే ।
అథా ఽస్మి న్నన్తరే కాలో వసన్తః ప్రాదురాస హ ॥ ౧౦ ॥ ఉపదేష్టు
మివ క్రీడా విశేషాం స్తు ద్విజన్మనః । పుంస్కోకిలా శ్చుకూజు ర్వై చూత
వృక్షసమాశ్రితాః ॥ ౧౧ ॥ వియోగిమానసే ష్వన్త ర్జనయన్తః పరాం
రుజమ్ । అశోకకుసుమం లోకా న్మదనస్య దిదక్షతః ॥ ౧౨ ॥ ప్రతప్త మి
వ నారాచం వ్యరోచత మనోహరమ్ । ప్రసూనాపచయం కర్తుం నిర్గత శ్చ
న్ద్రలేఖయా ॥ ౧౩ ॥ విలాసవిపినోద్దేశే సర్వపుష్పమనోరమే । ఆరామే
విహరం స్తస్మిం స్తత్ర తత్ర సభార్యయా ॥ ౧౪ ॥ సరసీం సత్త్వ
సమ్పన్నాం దదర్శ విమలోదకామ్ । పద్మషణ్డై శ్చ సంపూర్ణా మిన్దీవరవ
నాకులామ్ ॥ ౧౫ ॥ సుగన్ధిభిః ప్రసూనై శ్చ పూరితాం తటభూరుహామ్ ।
తస్యాశ్చ సఞ్చరం స్తీరే స్నిగ్ధచ్ఛాయాసమావృతే ॥ ౧౬ ॥ చణ్డాల
కన్యకాం తన్వీం దదర్శ సుమనోహరామ్ । ఇన్దీవరదళశ్యామాం ప్రఫుల్లకమ
లేక్షణామ్ ॥ ౧౭ ॥ పీనోన్నతకుచాం తన్వీం పూర్ణచన్ద్రనిభాననామ్ ।
మూర్త్తా మివా జ్ఞాం మారస్య సుస్నిగ్ధకుటిలాలకామ్ ॥ ౧౮ ॥ తనుమ
ధ్యాం వరారోహాం మాలినీం నామ నామతః । తాం దృష్ట్వా విస్మయావిష్ట శ్చి
న్తయామాస వై ద్విజః ॥ ౧౯ ॥ జాతే రననురూపాం తాం మత్వా ద్విజ
కుమారకః । అత్యద్భుత మిదం రూపం విధినా కేన నిర్మితమ్ ॥ ౨౦ ॥ మ
న్యే ద్రష్టు మశక్యం వై విధే ర్వా రూప మీదృశమ్ । అన్ధః ఖలు జగత్స్రష్టా
విధాతా రూప మీదృశమ్ ॥ ౨౧ ॥ యత శ్చకార వై వ్యర్థ మభోగ్య మపి

మాదృశామ్ । అథవా కిము రత్నస్య వ్యర్థయా జాతిచిన్తయా ॥ ౨౨ ॥ కేనే ద మద్భుతం రూపం లభ్యతే సుకృతం వినా । అథై నా ముపసర్పామి సో ఽహం స్పృశ్యే తరా మపి ॥ ౨౩ ॥ చణ్డాలవాటికాదృష్టం కిం రత్నం దూష్యతే ఽథవా । ఇతి సఞ్చిన్త్య వై తస్యా స్సమీప ముపజగ్మివాన్ ॥ ౨౪ ॥ అనురాగవతీ చా స్మి న్విప్రే చణ్డాలకన్యకా । తయో ర్విద్ధ మభూ చ్చేత శ్శితై ర్మదనసాయకైః ॥ ౨౫ ॥ ప్రాపయిత్వా గృహం భార్యాం చన్ద్రరేఖాం ద్విజో త్తమః । శనై శ్శనై స్సమీపం వై తస్యా స్స్వయ ముపాగమత్ ॥ ౨౬ ॥ అథై నాం వరయామాస హృష్టో ద్విజకుమారకః । అవిచార్య మహా త్పాపం తత్సఙ్గమసముద్భవమ్ ॥ ౨౭ ॥ మా భైషీ స్త్వం వరారోహే ద్విజో ఽయ మితి భామిని । స్త్రీరత్నం దుష్కులా చ్చా పి గ్రాహ్య మిత్యనుశాసనమ్ ॥ ౨౮ ॥ అతో ఽహం భవతీం యాచే వాచా మధురపూరయా । మమచానుమతిం దాతుం త్వయా ర్హస్త్రి మిహా ర్హసి ॥ ౨౯ ॥ ఇత్యు క్త్వా పాణి మస్యా వై స్వి న్నం జగ్రాహ పాణినా । సఙ్గత స్సో ఽథ మాలిన్యా తథా ద్విజకుమారకః ॥ తదీయ మేవ మాం సాది మాహారం రోచయ న్సదా । సురామపి పిబ న్నిత్యం చిక్రీడ చిర మున్మనాః ॥ ౩౦ ॥ చిరకాలే వ్యతీతే తు దరిద్ర శ్చాభవ ద్ద్విజః । విధాయ చౌర్యహత్యాది పాపాని ధనమార్జయన్ ॥ ౩౧ ॥ తచ్చ తస్యై ద ద ద్విత్తం కఞ్చిత్కాలం నినాయ సః । తత స్తత్రా ప్యశక్తో ఽయం తదీయైశ్చ నిరాకృతః ॥ ౩౩ ॥ చచార భువనే భ్రాన్తో న వాసం ప్రాప్య కుత్ర చిత్ । ఆజగామ చర న్సో యం సమీపం శేషభూభృతః ॥ ౩౪ ॥ ఆరురోహ గిరిం చా పి కథం చి ద్దీనచేతసా । తస్మి న్నేవ క్షణే తస్య శరీర మభిత స్తదా ॥ ౩౫ ॥ ఆపాదచూడం జజ్వాల త దద్భుత మివా భవత్ । త త్తస్య పాపజాత ఞ్చ భస్మీభూయ క్షణా న్తరాత్ ॥ ౩౬ ॥ కృత్వా చటచటారావం పతితం ధరణీ తలే । జాజ్వల్యమానో విప్రో ఽపి బ్రహ్మతేజోభి రఞ్జసా ॥ ౩౭ ॥ రరాజ విగతైనస్క శ్శరదీ వ దివాకరః । త ద్దృష్ట్వా విస్మితా స్సర్వే మునయ స్తత్ర స ఙ్గతాః ॥ ౩౮ ॥ పప్రచ్ఛు స్తం మహాభాగా ద్విజపుత్రం మహర్షయః । కిమిదం వద విప్రేన్ద్ర నః పరో విస్మయో మహాన్ ॥ ౩౯ ॥ అచఖ్యౌ స్తాః మా మూలా ద్వృత్తా న్త మిహ సర్వతః । ఇతి తేషాం వచ శ్శ్రుత్వా మాధపూ విస్మితో ద్విజః ॥ ౪౦ ॥ ఆదితః ప్రభృతి ప్రాహ వృత్తా న్తం నిజ మఞ్జసా । తచ్ఛ్రుత్వా మునయ స్సర్వే విస్మయం పరమ ఙ్గతాః ॥ ౪౧ ॥ ఊచు ర్వచన మక్లిష్టం వృషశైలాశ్రితం మహత్ ॥ ఋషయః ॥ అనేన పాపజాలం వై య స్మా ద్దగ్ధం ద్విజన్మనః ॥ ౪౨ ॥ వేఙ్కటాచల ఇత్య స్య ప్రసిద్ధి ర్భువి వర్తతామ్ । సర్వపాపాని వేం ప్రాహుః కట స్త ద్దాహ ఉచ్యతే ॥ ౪౩ ॥ సర్వ పాపదహో యస్మా ద్వేఙ్కటాచల ఇత్య భూత్ । ఇత్యు క్త్వా మునయ స్స

ర్వే యథాఽఽగత మథో యయుః ॥ ౪౪ ॥ ద్విజోఽపి శాన్తచిత్తోఽస్మి న్నచలే సంయతేన్ద్రియః। దుశ్చరం వై తపః కృత్వా తేన కైవల్య మాప్తవాన్ ॥౪౫॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచల నామధేయహేతు

కథనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశారాధకచోళరాజసుతోత్పత్తిక్రమః.

భృగుః॥ చోళరాజసుతః కశ్చి త్కాలే ఖలు భవిష్యతి । చక్రవర్తీతి శేషాద్రౌ వైకుణ్ఠం హ్యర్చయిష్యతి ॥ ౧ ॥ ఇత్యేవం కథితం పూర్వం త్వయా మే మునిసత్తమ । తన్మమాచక్ష్వ విప్రేన్ద్ర విస్తరేణైవ నారద ॥ ౨॥ చోళరాజసుతః కోఽయం కుత్ర దేశే వసిష్యతి। కథం వా శేషశైలేన్ద్రమర్చయిష్యతి భక్తితః ॥ ౩ ॥ తస్య వా కీదృశీ భక్తి ర్భవిష్యతి రమాపతౌ । నత్వదన్యోఽస్తి భూలోకే వేదితా భావినాం క్వచిత్ ॥ ౪ ॥ మయ్యనుగ్రహబుద్ధ్యా త్వం కథయస్వ కథా మిమామ్ ॥ శ్రీనారదః ॥ * కలౌ చోళనృపః కశ్చిద్బభూవ భువి విశ్రుతః॥ ౫ ॥ ధార్మికో నీతిశాస్త్రజ్ఞ శ్శశాస పృథివీమిమామ్। స కదాచి ద్వనే రన్తు మాఖేటేన మహీపతిః ॥ ౬ ॥ కిఙ్కరా న్వనపాలాంశ్చ వ్యాదిదేశ మహామనాః । స్వయం వినిర్యయౌ తూర్ణం హయ మారుహ్య రంహసా ॥ ౭ ॥ శేషాచలవనోద్దేశే విచచార మృగాన్తకః । అశ్వానాం చ గజానాం చ శ్రుత్వా ఘోరం మహారవమ్ ॥ ౮ ॥ గుహాభ్యః ప్రతినిర్యాతా స్సింహవ్యాఘ్రముఖా మృగాః । ఇత స్సింహా ఇతో వ్యాఘ్రా ఇత శ్చ వనవారణాః ॥ ౯ ॥ ఇతి నిర్దిశ్యమానా న్వైజఘాన మృగయూథపాన్ । సఙ్ఘశ శ్చ వరాహాణాం యూథాని నిశితై శ్శరైః ॥ ౧౦ ॥ ఖడ్గా న్ఖడ్గేన నృపతి ర్వ్యాధ విపినాన్తరే। మృగయాకృష్టచిత్తోఽయం విచర న్కాననే ముహుః॥

---

* కలౌ చోళనృప ఇత్యారభ్య పూర్వకల్పవృత్తాన్త ఉచ్యతే-తస్మిన్ కథితే సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథా పూర్వ మకల్పయ దితి శ్రుతిన్యాయేనాత్రాపి కల్పే తథైవ భవిష్యతీతి శ్రోతుస్సమాధానార్థ మితి బోధ్యం- అన్యథా భావివృత్తాన్తప్రశ్నే భూతకాలవృత్తాన్తకథనకారణాభావాత్ - ధరణీవరాహసంవాదే ప్యేవ మేవ భూతవృత్తాన్తాభిధానేన భావివృత్తాన్తనిదర్శనా చ్చ-యద్వా భావివృత్తాన్త ఏవ భూతవ దుచ్యతే భావి వృత్తాన్తం భూతవత్సాక్షాత్కృత్య తత్కాలానుసంహిత సాక్షాత్కృతవృత్తాన్తోత్తర దశాపన్నేన వక్త్రాను యథావత్సాక్షాత్కారపాటవాతిశయేన భూతవత్సాక్షాత్కృతస్య శ్రోతృమనో రఞ్జనాయ భూతవ దేవాభిధానస్యాస్మిన్ ప్రకరణేఽభిమతత్వాదితి వా బోధ్యం.

—••—చోళరాజస్య మృగయావిహారకాలే నాగకన్యకాదర్శనాదిః.—••—

న లేభే విశ్రమం రాజా యథే న్ద్రియవశఙ్గతః । తత స్తేన నరేన్ద్రేణ కన్యా
కాఞ్చనరూపిణీ ॥ ౧౨ ॥ నళినోత్ఫుల్లనయనా చన్ద్రబిమ్బనిభాననా ।
విశ్వవిస్మయలావణ్యా శ్యామా పీనపయోధరా ॥ ౧౩ ॥ రాజహంసీ చ
ర న్తీ వ దృష్టా యౌవనశాలినీ । తతః ప్రసూనాపచయం కుర్వ న్తీ సుమనోర
మమ్ ॥ ౧౪ ॥ జహార చేత స్తస్యే యం నదీ వ పులినం జలైః । ప్రసూనా
న్యప చిన్వన్త్యా స్సన్నమధ్యవళిత్రయమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఉన్నమత్కుచ మాలోక్య
వపు స్తస్యా భృశోత్సుకః । న శశాక వనోద్దేశా త్పదా త్పద మపి స్వయమ్॥
చలితుం నృపతి స్తత్ర వ్యాధవిద్ధో మృగో యథా । నిర్జిత స్మరబాణేన సో ఽ
యం మర్మసుభేదినా ॥ ౧౭ ॥ విసృజ్య సర్వసైన్యాని తత్సమీపంయయౌ
నృపః । తత స్సా చ వరారోహా విలోక్య నృపతిం తదా ॥ ౧౮ ॥ మనో
జ్ఞవేషం సమ్ప్రాప్తం న్యస్తచాప మివ స్మరమ్ । విద్ధా మన్మథబాణేన బభూ
వా యతలోచనా ॥ ౧౯ ॥ అపచేతుం న పుష్పాణి శక్తా తద్గతమానసా । ము
హు ర్విలోకయ న్త్యే నం రాజానం సా మనస్వినీ ॥ ౨౦ ॥ కరేణ పుష్పాప
చయం దృగ్భ్యాం రాజావలోకనమ్ । కుర్వన్తీ తన్మనా స్తన్వీ తథా చ స్మర
విభ్రమాన్ ॥ ౨౧ ॥ దర్శయ న్తీ తథా తన్వీ నాతిక్రాన్తా చ దృక్పథమ్ ।
తతో రాజా సమాగమ్య పృష్టవా న్మఞ్జుభాషిణీమ్ ॥ ౨౨ ॥ కులం వృత్తం
చ శీలం చ తస్యా స్స్వయ మనిన్దితమ్ ॥రాజా॥ కా త్వం చరసి కల్యాణి వనే వి
గతభీః కథమ్ ॥ ౨౩ ॥ పితా కో జననీ కా వా కుత్ర వా వసతి స్తవ । పరిగ్ర
హో ఽసి కస్య త్వం న వా పాణిగ్రహ స్తవ ॥ ౨౪ ॥ పాణిగ్రహణకాలో ఽ
యంవ ర్తతే తవ శోభనే।న చే త్పరిగ్రహో ఽన్యస్య వరాఙ్గి వరయే తదా॥ ౨౫॥
స్వాయ త్తీక ర్తు మాత్మానం జీవితం చ త్వ మర్హసి ॥ కన్యకా ॥ ధనఞ్జయాభి
ధానస్య సర్పరాజస్య ధీమతః ॥ ౨౬ ॥ పుత్రీ వసామి పాతాళే లాలితా
పితు ర న్తికే । భోగా నమానుషాం శ్చా పి భుఞ్జానా తత్ప్రసాదతః ॥ ౨౭ ॥
క్రీడ న్తీ చ వయస్యాభిః పాతాళే న్యవసం చిరమ్ । పాణిగ్రహణకాలే సై
సమ్ప్రాప్తే ఽపి పితా మమ ॥ ౨౮॥ చిన్తయామాస కో వా ఽస్యా భవితా
సదృశో వరః । పిత్రా నానుమతా చాహ మభిలాషం తవ ప్రభో ॥ ౨౯ ॥
బన్ధుభి శ్చ తతో ఽభీష్టై రనుమన్తు మిహో త్సహే । పితరం మమ పృచ్ఛస్వ
గత్వా పాతాళ మఞ్జసా ॥ ౩౦ ॥ దాస్యత్య నుమతిం నూనం గుణత శ్శీలత
స్తవ । వినయం రక్ష కల్యాణ కథం చి దపి చానఘ ॥ ౩౧ ॥ చన్ద్రోదయవి
వృద్ధో ఽబ్ధిః కిం వేలా మతిలఙ్ఘతే ॥రాజా॥ నా యం వ్యతిక్రమ స్సుభ్రూ నా
ధర్మ శ్చా త్ర విద్యతే ॥ ౩౨ ॥ గాన్ధర్వో ఽయం వివాహో హి మునిభిః ప
రికీ ర్తితః । పరస్పరానురాగేణ సఙ్గతా రాజకన్యకాః ॥ ౩౩ ॥ శ్రూయ

చోళరాజస్య మృగయావిహారకాలే నాగకన్యకాదర్శనాదిః.

న లేభే విశ్రమం రాజా యథే న్ద్రియవశఙ్గతః । తత స్తేన నరేన్ద్రేణ కన్యా కాఞ్చనరూపిణీ ॥ ౧౨ ॥ నళినోత్ఫుల్లనయనా చన్ద్రబిమ్బనిభాననా । విశ్వవిస్మయలావణ్యా శ్యామా పీనపయోధరా ॥ ౧౩ ॥ రాజహంసీ చ ర న్తీ వ దృష్టా యౌవనశాలినీ । తతః ప్రసూనాపచయం కుర్వ న్తీ సుమనోరమమ్ ॥ ౧౪ ॥ జహార చేత స్తస్యే యం నదీ వ పుళినం జలైః । ప్రసూనా న్యప చిన్వన్త్యా స్సన్నమధ్యవళిత్రయమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఉన్నమత్కుచ మాలోక్య వపు స్తస్యా భృశోత్సుకః । స శశాక వనోద్దేశా త్పదా త్పద మపి స్వయమ్॥ చలితుం నృపతి స్తత్ర వ్యాధవిద్ధో మృగో యథా । నిర్జిత స్మరబాణేన సో ఽయం మర్మసుభేదినా ॥ ౧౭ ॥ విసృజ్య సర్వసైన్యాని తత్సమీపం యయౌ నృపః । తత స్సా చ వరారోహా విలోక్య నృపతిం తదా ॥ ౧౮ ॥ మనోజ్ఞవేషం సమ్ప్రాప్తం న్య స్తచాప మివ స్మరమ్ । విద్ధా మన్మథబాణేన బభూవా యతలోచనా ॥ ౧౯ ॥ అపచేతుం న పుష్పాణి శక్తా తద్గతమానసా । ముహు ర్విలోకయ న్త్యేనం రాజానం సా మనస్వినీ ॥ ౨౦ ॥ కరేణ పుష్పాపచయం దృగ్భ్యాం రాజావలోకనమ్ । కుర్వ న్తీ తన్మనా స్తస్వీ తథా చ స్మరవిభ్రమాన్ ॥ ౨౧ ॥ దర్శయ న్తీ తథా తన్వీ నా తిక్రాన్తా చ దృక్పథమ్ । తతో రాజా సమాగమ్య పృష్టవా న్మఞ్జుభాషిణీమ్ ॥ ౨౨ ॥ కులం వృత్తం చ శీలం చ తస్యా స్స్వయ మనిన్దితమ్ ॥రాజా॥ కా త్వం చరసి కల్యాణి వనే విగతభీః కథమ్ ॥ ౨౩ ॥ పితా కో జననీ కా వా కుత్ర వా వసతి స్తవ । పరిగ్రహో ఽసి కస్య త్వం న వా పాణిగ్రహ స్తవ ॥ ౨౪ ॥ పాణిగ్రహణకాలో ఽయంవ ర్తతే తవ శోభనే।న చేత్పరిగ్రహో ఽన్యస్య వరాఙ్గి వరయే తదా॥౨౫॥ స్వాయత్తీక ర్తు మాత్మానం జీవితం చ త్వ మర్హసి ॥ కన్యకా ॥ ధనఞ్జయాభిధానస్య సర్పరాజస్య ధీమతః ॥ ౨౬ ॥ పుత్రీ వసామి పాతాళే లాలితా పితు ర న్తికే । భోగా నమానుషాం శ్చా పి భుఞ్జానా తత్ప్రసాదతః ॥౨౭ ॥ క్రీడ న్తీ చ వయస్యాభిః పాతాళే న్యవసం చిరమ్ । పాణిగ్రహణకాలే వై సమ్ప్రాప్తే ఽపి పితా మమ ॥ ౨౮॥ చి న్తయామాస కో వా ఽస్యా భవితా సదృశో వరః । పిత్రా నానుమతా చాహ మభిలాషం తవ ప్రభో ॥ ౨౯ ॥ బన్ధుభి శ్చ తతో ఽభీష్టై రనుమన్తు మిహో త్సహే । పితరం మమ పృచ్ఛస్వ గత్వా పాతాళ మఞ్జసా ॥ ౩౦ ॥ దాస్యత్యే సుమతిం నూనం గుణత శ్శీలత స్తవ । వినయం రక్ష కల్యాణ కథం చి దపి చా నఘ ॥ ౩౧ ॥ చన్ద్రోదయవివృద్ధో ఽబ్ధిః కిం వేలా మతిలఙ్ఘతే ॥రాజా॥ నా యం వ్యతిక్రమ స్సుభ్రు నాధర్మ శ్చా త్ర విద్యతే ॥ ౩౨ ॥ గాన్ధర్వో ఽయం వివాహో హి మునిభిః పరికీ ర్తితః । పరస్పరానురాగేణ సజ్జతా రాజకన్యకాః ॥ ౩౩ ॥ శ్రూయ

న్తే బహవశ్చాపి న విహాతుమిహార్హసి । అయం వివాహో ధర్మ్యశ్చ స్వర్గ్యశ్చ నళినేక్షణే ॥ ౩౪ । అస్మిన్నర్థే విశాలాక్షి ప్రత్యవాయో న విద్యతే । అతస్త్వయ్యనురక్తం మాం కృతార్థయితుమర్హసి ॥ ౩౫ ॥ జీవితం వా సుఖం వాపి త్వాం విహాయ న రోచతే । ఇతి బ్రువతి భూపాలే కన్యా కామవశంవదా ॥ ౩౬ ॥ లజ్జానతముఖీ భూమిం లిఖన్తీ నఖరేణ సా । వక్తుకామేవ సంరబ్ధా సంవృతా లజ్జయా ముహుః ॥ ౩౭ ॥ అఙ్గీచకార చోద్వాహం రాజ్ఞా నాగస్యకన్యకా । జోషమాస్థాయ విపులం ముహూర్తం స్థావతిష్ఠతే ॥ ౩౮ ॥ అథానయా సమాగత్య లతామణ్డపసంశ్రితః । అన్వభూత్సురతం తస్యా భూయో రాగవివర్ధనమ్ ॥ ౩౯ ॥ యామావశేషే ఽథ దినే గన్తుకామా కృతత్వరా । ఆమన్త్రయామాస నృపం కథఞ్చిద్విరహాకులా ॥ ౪౦ ॥ నృపశ్చ దుఃఖితో ఽత్యర్థమాశ్లిష్యాశ్లిష్య భామినీమ్ । కథంచిదనుమన్తుం వై శశాక గమనం తదా ॥౪౧॥ నృపేణానుమతా సాఽథ సజ్జమశ్రమవిహ్వలా । నిమీలితార్ధనయనా నిర్గతా వరవర్ణినీ ॥ ౪౨ ॥ తతః పాతాళమావిశ్య గత్వా చ పితురన్తికమ్ । చోళరాజస్య చరితం కథయామాస సర్వతః ॥ ౪౩ ॥ నాగరాజో ఽపి తాం శ్రుత్వా కథితాం కన్యయా కథామ్ । ప్రహర్షమతులం లేభే సదృశో ఽయమితి బ్రువన్ ॥ ౪౪ ॥ నిర్గత్య నృపతిశ్చాపి లతామణ్డపసంశ్రయాత్ । భావయన్విభ్రమాంస్తస్యా జగామ మృగయాం శ్రమామ్ ॥ ౪౫ ॥ పశ్చిమాచలశృఙ్గాగ్రే లమ్బమానే దివాకరే । వ్యలోకత మహారాజ స్సేనామనుగతాం తదా ॥ ౪౬ ॥ అపరాం దిశమాసాద్య హ్యన్వరజ్యత భాస్కరః । బిభ్రతీ కుఙ్కుమారక్తం పయోధరభరం తదా ॥ ౪౭ ॥ బభౌ సన్ధ్యారుణం వ్యోమ స్ఫురత్తారకమణ్డలమ్ । ప్రవాళరక్తో ముక్తాఽభిరఞ్జితో వారిధిర్యథా ॥ ౪౮ ॥ జగాహే జగదణ్డాన్తస్తిమిరం చ శనైశ్శనైః । హృదయం విషయాసక్తమవిద్యాతిమిరం యథా ॥ ౪౯ ॥ స చ సైన్యాన్వితస్తావత్ప్రియయా నిజమాస్పదమ్ । స్మారం స్మారం విశాలాక్షీం సురతశ్రమవిహ్వలామ్ ॥ ౫౦ ॥ ఆ

—చోళరాజస్య నాగకన్యాయాం సార్వభౌమలక్షణోపేత సుతోత్పత్తిః.—

పన్నసత్త్వా దదృశే నాగరాజస్య కన్యకా । సర్వలక్షణసమ్పన్నా పితుర్విదధతీ ముదమ్ ॥ ౫౧ ॥ తామథాలోక్య దైవజ్ఞా ఇదమూచుర్వచస్తదా । అస్యాముత్పత్స్యతే పుత్ర శ్చక్రవర్తీ మహాద్యుతిః ॥ ౫౨ ॥ పృథివీం సాగరోపేతాం సశైలవనకాననామ్ । పాలయిష్యతి ధర్మేణ మహేన్ద్ర సదృశః ప్రభుః ॥

౫౩ ॥ అథ సా దశమే మాసి పుత్రం ప్రాసూత సున్దరమ్ । సర్వలక్షణసమ్పన్నం సార్వభౌమపదోచితమ్ ॥ ౫౪ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యే చోళరాజసుతోత్పత్తికథనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః.

చోళరాజసుతస్య పాతాళాత్స్వపితృసన్నిధాగమనమ్.

నారదః॥ పుత్రస్య ముఖలావణ్యే పుత్రికాయా ధనఞ్జయః । తృప్తిం న విన్దతి స్మాయం ప్రీత్యుత్ఫుల్లేన చక్షుషా ॥౧॥ వవృధే నాగరాజస్య పరితోషేణ వై శిశుః । చన్ద్రమా ఇవ కృష్ణాన్యపక్షే సతి దినే దినే ॥ ౨ ॥ కస్య చిత్త్వథ కాలస్య పోషితో మాతు రన్తికే । సప్రచ్ఛ మాతరం బాలః పితరం దర్శయేతి హ ॥౩ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా పూర్వవృత్తాన్తం సా మాతాఽస్మై న్యవేదయత్ । తదాకర్ణ్య చ బాలోఽయం పునః పప్రచ్ఛ మాతరమ్ ॥ ౪ ॥ పితరం వీక్షితుం శీఘ్రం క్షోణీతలనివాసినమ్ । వర్తతే హ్యభిలాషో మే మహాన్మనసి సమ్ప్రతి ॥ ౫ ॥ భూలోకగమనే యోగ్యం మార్గమావేదయస్వ మే ! యేనాహం పితురుత్సఙ్గం గమిష్యామి ముదాఽన్వితః ॥ ౬ ॥ ఇతి తస్య వచశ్శ్రుత్వా ప్రహృష్టా నాగకన్యకా । భూలోకగమనే యోగ్యం బిలం చాదర్శయత్తదా ॥ ౭ ॥ సోఽపి తేనైవ మార్గేణ ప్రాప్యాశు ధరణీతలమ్ । చోళరాజముపాగమ్య వవన్దే పాదయోస్తదా ॥ ౮ ॥ పప్రచ్ఛ ప్రణతం భూమాన్కస్త్వమిత్యవనీపతిః । పృష్టః ప్రాహ స బాలోఽయం వృత్తాన్తమఖిలం మునే ॥ ౯ ॥ వృత్తాన్తమఖిలం రాజా శ్రుత్వా తు తదుదీరితమ్ । గ్రహణే బాలకస్యాస్య సంశయం పరమం యయౌ ॥ ౧౦ ॥ సంశయావిష్టచిత్తోఽయం ముహూర్తమాస్థాయ భూపతిః । ముహూర్తమివ భూయో పతి మేవాలోకయన్స్థితః ॥ ౧౧ ॥ తతి శ్చాకాశ

చోళరాజసుతస్యాశరీరవాణ్యా పిత్రా కృతరాజ్యాభిషేచనక్రమః.

గావాణీ నృపం సంశయితం ముహుః । ఆశ్వాసయన్తీ వచనై రుచ్చచార నవీక్షితా ॥ ౧౨ ॥ మా విచారయ రాజేన్ద్ర పుత్రోఽయం తే న సంశయః । చక్రవర్తీ మహారాజో భవిష్యత్యసమో భువి ॥ ౧౩ ॥ అతీవ విష్ణుభక్తశ్చ భవిష్యతి మహామతిః । శేషాద్రౌ చ స్వయం వ్యక్తం విష్ణుమభ్యర్చ్య యిష్యతి ॥ ౧౪ ॥ ప్రీతశ్చాపి మహాదేవో హ్యార్చాభావమతిక్రమన్ । సల్లాపం తేన సుచిరం కరిష్యతి దినే దినే ॥ ౧౫ ॥ అభిషేచయ రాజేన్ద్ర పుత్రం రాజ్యేఽవిచారతః । ఇతి రాజా సమాకర్ణ్యానావృతం సురభాషితమ్ ॥ ౧౬ ॥ శ్రద్దధే పుత్ర మిత్యేనం జయన్తం వాసవో యథా । తతో రాజా సమాగమ్య సంవృతో యత్ర సఙ్గమః ॥ ౧౭ ॥ ఆత్మనస్తస్య మాతుశ్చ తం దేశం సుమనోరమమ్ ।

తత్ర నిర్మాయ విపులం పురం పుత్రస్య నామతః ॥ ౧౮ ॥ తత్రాభ్యషేచయ
చ్చైన మాధిరాజ్యే సమాగతః । తత స్సచక్రవర్తీతి ప్రథితో భువి పార్థివః

— చక్రవర్తిన మ్ప్రతిగోపాలనివేదితవేఙ్కటాచలవల్మీకోద న్తః. —

॥ ౧౯ ॥ శశాస పృథివీం కృత్స్నాం సముద్రవసనాన్వితామ్ । తతః కదాచి
ద్గోపాలా స్తదాజ్ఞాపరిపాలకాః ॥ ౨౦ ॥ సమాగమ్య మహీపాల మిదం వచన
మబ్రువన్ ॥ గోపాలాః ॥ శేషాచలే వయం రాజ న్విహరామో గవాం వ్రజాత్
॥ ౨౧ ॥ క్షీరం నిదేశా ద్దేవస్య భాణ్డేషు నిహితం సదా । త దానయనకాలే
వై దృశ్యతే మహ దద్భుతమ్ ॥ ౨౨ ॥ వివృద్ధం తత్ర వల్మీక మేకం వసతి
భూధరే । ఆగచ్ఛామో హి మార్గేణ వయం తేన మహీపతే ॥ ౨౩ ॥ ఆదా
య భాణ్డం క్షీరాణాం సర్వం తత్ర హి భజ్యతే । సావధానా అపి వయం న
పశ్యామో ఽత్ర కారణమ్ ॥ ౨౪ ॥ విచారయ మహీపాల కిమేత దితి సమ్ప్రతి।
రాజా దైవిక మేవేతి సునిశ్చిత్య సువిస్మితః ॥ ౨౫ ॥ సాయం ధ్యాయ న్హృషీ
కేశం తద్గతేనాన్తరాత్మనా । శుచి ర్భూత శ్చ సుష్వాప యతవాక్కాయమా

—•—◆ చక్రవర్తినో భగవత్ప్రకాశితస్వప్నదర్శనమ్. ◆—•—

నసః ॥ ౨౬ ॥ దదర్శస్వప్న మేకం చ నృప స్తస్మి న్నిశాన్తరే । ప్రాత రుత్థా
య విధివ త్సన్ధ్యా మన్వాస్య భూపతిః॥ ౨౭ ॥ ఆహూయ మన్త్రిప్రవరా నిదం
వచన మబ్రవీత్ ॥ రాజా ॥ మన్త్రిణ శ్శృణుతాస్యాం వై నిశాయాంస్వప్న
మద్భుతమ్ ॥ ౨౮ ॥ అదృష్టపూర్వం చాన్యేన గుహ్యా ద్గుహ్యతరం మహత్।
కాలమేఘనిభః కశ్చి దతిసున్దరమూర్తిమాన్ ॥ ౨౯ ॥ అద్భుతః పురుషో దృష్టః
పుణ్డరీకాయతేక్షణః। అపృచ్ఛం పురుషం చాహం కుత్రత్యః కో భవా నితి ॥ ౩౦॥
కిమర్థం చాగతో స్య ద్య తవ కిం కరవాణ్యహమ్।ఇతి పృష్టో మయా ప్రాహ దే
వేన గిరివాసినా ॥ ౩౧ ॥ ప్రేషితో ఽహం నరవ్యాఘ్ర శ్రీనివాసేన ధీమతా ।
అహం వసామి శేషాద్రే స్సదా తస్యాన్తికే ముదా ॥ ౩౨ ॥ శ్రీవేఙ్కటగిరే ర
స్య ప్రభావం తు మహాద్భుతమ్ । నివేదయేతి దేవేన ప్రేషితో ఽస్మి తవాన్తి
కమ్ ॥ ౩౩ ॥ శిలోచ్చయే ఽత్ర వై శఙ్ఖచక్రావనతహస్తకః । శ్రీభూమిస
హితో నిత్యం విహర న్రాజతే తరామ్ ॥ ౩౪ ॥ అద్రే ర్దక్షిణత స్తస్య రాజ
ధానీ విరాజతే । గజవాజిరథోపేతా సర్వాద్భుతమయీ సదా ॥ ౩౫ ॥
తస్మి న్గిరా త్రయ స్త్రింశ త్కోటిసఙ్ఖ్యా శ్చ దేవతాః। సర్వే మహర్షయ శ్చా
పి సిద్ధా యోగివరా స్తథా ॥ ౩౬ ॥ వస న్తి సర్వతీర్థాని తస్మి న్గిరివరే శుభే ।
అణిమా మహిమా చైవ గరిమా లఘిమా తథా ॥ ౩౭॥ ప్రాప్తిఃప్రాకామ్య
మీశిత్వంవశిత్వంచాష్టభూతయః । తస్యా ద్రేః పూర్వభాగే వై చర న్తి విపు
లం తపః ॥ ౩౮ ॥ పూర్వస్యాం దిశి తస్యాద్రేః క్షారహ స్తీతి విశ్రుతమ్ ।

పురే తస్మి న్మహాదేవ్యా వసతి స్వయ మాదరాత్ ॥ ౩౯ ॥ కాళహస్త్యు త్త రే భాగే సువర్ణముఖరీ నదీ । సర్వపాపప్రశమనీ దృశ్యతే మునిసేవితా ॥౪౦॥ శుకాదయో మునివరా స్తస్యా స్తీరే యతేన్ద్రియాః । శేషశైలేశ ముద్దిశ్య తప స్తప్యన్తి దారుణమ్ ॥ ౪౧ ॥ తస్యా ద్రేః పరిత. స్స ప్త యోజనా న్తస్థితా జనాః । సర్వపాపవినిర్ముక్తా విష్ణులోకం ప్రయాన్తి వై ॥ ౪౨ ॥ అష్టార్ణ మనురాజం తం జప్త్వా తు కి ముత ప్రభో। తం ద్రష్టుం దేవదేవేశం ద్రష్టుంస ద్మ చ శోభనమ్ ॥ ౪౩ ॥ ఏహి శేషాచలం శీఘ్ర మిత్థ మాహూతవా న్స మామ్ । అథ తే నై వ పుంసా ఽహం శేషాచల ముపాగమమ్ ॥౪౪॥ వ్యా మా న్తర్హితతోదారశృఙ్గాగ్ర స్తమ్భితద్రుమమ్ । తత్ర గత్వా స పురుషో జ్వ లత్కాఞ్చనశోభితమ్ ॥ ౪౫ ॥ దివ్యం ప్రదర్శయామాస విమానం రత్న శోభితమ్ । స్వయ మన్తర్దధే సో ఽయం పశ్యతో మమ పూరుషః ॥ ౪౬ ॥ అన్తర్దధే విమానం చ తస్మి న్నేవ క్షణాన్తరే । ఇతి స్వప్నో మయా దృష్టో హ్యా ద్భుతో రోమహర్షణః ॥ ౪౭ ॥ అదృష్టపూర్వ శ్చా న్యేన కి మేత ది తి చిన్త్యతామ్ ॥ మన్త్రిణః ॥ దేవే న త్వయి కారుణ్యా ద్దర్శితం రాజస త్తమ ॥ ౪౮ ॥ వల్మీకస్థానత శ్చై వ దేవ స్సిష్ఠత్య సంశయమ్ । క్షీరభా ణ్డం చ గోపాలా భగ్న మావేదయం స్తవ ॥ ౪౯ ॥ గోపాలై ర్యత్సమా దిష్టం వల్మీకస్థాన ముత్తమమ్ । తత్ర క్షీరాభిషేకేణ దేవ్యా వ్యక్తిం గమిష్య

—••◆నృపనికట మ్పాృతి శేషాచలోద న్తజ్ఞాపనాయ శబరాగమనమ్.◆••—

తి ॥ ౫౦ ॥ ఇతి సఞ్చిన్త్య మానే వై శబరః కశ్చి దాయయౌ । కాళమే ఘనిభో ధన్వీ ఖడ్గతూణీరభూషితః ॥ ౫౧ ॥ బర్హిపిఞ్ఛా న్వితశిరో లతా పల్లవభూషితః । తూర్ణ మాగత్య రాజానం ప్రణమ్య శిరసా తతః ॥ ౫౨ ॥ వ్యజిజ్ఞప చ్చ రాజానం ప్రణతః ప్రాఞ్జలిస్థితః । స్వామి న్వసామి శేషాద్రౌ ప్రియఙ్గుకృషిమాచరన్ ॥ ౫౩ ॥ తేన జీవామి సతతం సపుత్ర స్సహ బాన్ధవః। క శ్చి చ్ఛ్వేతో వరాహో వై తత్రా గత్య దినే దినే ॥ ౫౪ ॥ ప్రియఙ్గుం భక్షయ త్యే వ నిశ్శేషం మిమతాం చ నః । తదర్థం రక్షణే తస్య నియుజ్య మమ పుత్రకమ్ ॥ ౫౫ ॥ ప్రియం ప్రియఙ్గుం దేవాయ నివేదయితు ముద్యతః । మధ్యేర్థ మగమం సో ఽహం సుదూరం తత్ర పర్వతే ॥ ౫౬ ॥ తస్మి న్నవసరే పుత్రః ప్రియఙ్గుం లోలుపః కరే । సంమర్ద్య భక్షయిత్వా ఽస్తే తదపశ్యం స మాగతః ॥ ౫౭ ॥ దేవాఽనివేదితే ప్రీతి ర్మమ నా సీ త్కదా చ న । తతః క్రుద్ధో రుద న్తం వై పుత్రం హన్తుం సముద్యతః ॥ ౫౮ ॥ తదా హ్యా కాశగా వాణీ మా మవోచ త్సుదారుణమ్। మావధీః పుత్ర మేనం వై ప్రియఙ్గు మనివేది తమ్ ॥ ౫౯ ॥ దేవ స్స్వీకృత వా నేవ త్వద్వృత్తే నై వ తోషితః । చక్ర వర్తిసమీపం చ గత్వా స్వప్నం చ దర్శితమ్ ॥౬౦॥ అభిజ్ఞానతయా చో క్త్వా ప

త మాగచ్ఛే తి వై వద। ఇతి తేన సమాఖ్యాతం వాచా వ్యోమగయా తదా॥ వచ శ్శ్రుత్వా విచార్యా థ కి మేత దితి మన్త్రిభిః । రాజా ఽథ గోపవాక్యం చ స్వప్నం శబరభాషితమ్ ॥ ౬౨ ॥ ఏకీకృత్య సహా సేన నిర్యయౌ శబరేణ సః । ఆదిశ్య మన్త్రిణ శ్చై వ గోసహస్రభవం భువి ॥ ౬౩ ॥ క్షీర మానయతే త్యేత చ్ఛేషాచలతటం యయౌ ॥ ౬౩౪ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే-చోళరాజస్వప్నవృత్తాన్తకథనం నామా ష్టమో ధ్యాయః.

— చక్రవర్తిన శ్శబరేణ సహ వరాహదర్శనార్థం శేషాచలగమనమ్. —

శ్రీనారదః ॥ నిర్గత్య రాజా శబరేణ సార్థం ప్రియం ప్రియఙ్గుం ప్రతి భక్షయన్తమ్ । శ్వేతం వరాహం శబరోపదిష్టం దివ్యం విమానం చ దిదృక్షు రత్ర ॥ ౧ ॥ విలోక యఞ్ఛ్వేత వరాహ మేకం ప్రియఙ్గుసస్యం కిల భక్షయన్తమ్ । గర్జన్త మాయాన్త మిత స్తతో పి ఘోణారవం భీమపరాక్రమంచ॥ దివ్యం విమానం చ దదర్శ తత్ర నృప స్తదా రత్నవిభూషితం తత్ । అనేకసాహస్రరవిప్రకాశం స్వప్నే ఽద్భుతం దృష్ట మదృష్టపూర్వమ్ ॥ ౩ ॥ తతో వరాహ స్సహసా ప్రియఙ్గుం వ్యాధస్య హృష్ట స్త మథోపభుజ్య । దృగ్గోచరం తస్య సమీపజాతం వల్మీక మేవ ప్రవివేశ భూయః ॥ ౪ ॥ న తద్విమానం చ దదర్శ భూయ స్తస్మిన్ క్షణే విస్మిత చిత్త ఏషః । ప ప్రచ్ఛ తం శాబర మేవ

—చక్రవర్తికృతక్షీరాభిషేకేణ వల్మీకా చ్ఛ్రీశ్రీనివాసావిర్భావః.—

తస్య హేతుం వదస్వే తి స రాజపుత్రః ॥౫॥ స శాబర స్తస్య చ తేన హేతుంత త్త్వేన పృష్ట స్స జగాద తస్మై । అయం వరాహో న వరాహమాత్రం దేవ స్స్వయం యో ధరణీం బభార ॥ ౬ ॥ ఇదం విమానం చ తదీయ మేవ దివ్యం త్వయా దృష్ట మదృష్టపూర్వమ్ ! వాసో ఽస్య వల్మీక మిదం మహా త్తర మహత్తరం నూన మిత స్తుహేతోః ॥ ౭ ॥ వల్మీకతో ఽస్మా చ్ఛవినిర్గతో సౌ భూయో పి తత్రై వ విలీన ఆస్తే । అతో త్ర రాజ న్నిశితైః ఖనిత్రై ర్వల్మీక మేత త్ప్రవిదార్య సద్యః ॥ ౮ ॥ విలోక్యతాం నూన మిహై వ దేవో వసిష్యతీ తి ప్రతిభాతి మే ఽద్య । శ్రుత్వా చ త చ్ఛాబరవాక్య మేష వల్మీక మేత న్న బిభేద భీతః ॥ ౯ ॥ అథాభ్యషిఞ్చ త్స త మేవ భక్త్యా గోపాహృతైః క్షీరఘటై రనేకైః॥ స తత్ర వాచాం మనసా మ భూమిం దదర్శ రత్నోజ్జ్వల మద్భుతం చ॥ దివ్యం విమానోత్తమ మాశు దృష్ట్వా హృష్ట శ్చ మూర్ధ్నా ప్రణనామ భూయః ॥ ౧౦౪ ॥ తన్మధ్యే ఽసౌ · నీలజీమూతకల్పం పద్మా

త్రాణ హేతుమ్ ॥ ౧౧ ॥ శ్రీవత్సాఙ్కం పుణ్డరీకాయతాక్షం
ధారయ న్తం కరాభ్యామ్ । దాతారం తం పాణినా వై వరాణా
ం బిభ్రతం భ్రాజమానమ్॥౧౨॥ పీతం వస్త్రం బిభ్రతంరాజమా
ప్రోతరత్నోపశోభమ్ । శాన్తాకారం శాశ్వతం శ్రీనివాసం సేవ్యం

— చక్రవర్తికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః. —

దేవం దదర్శ ॥ ౧౩ ॥ స రాజపుత్రో దృష్ట్వాథ దేవేశం భక్త
ప్రాదుర్భూతం ప్రణమ్యైనం తుష్టావ స్తుతిభి స్స్వయమ్ ॥ ౧౪ ॥
బ్రహ్మా రుద్రో వసవో యే చ సాధ్యా విశ్వేదేవా మరుత
స్ । ఏతే చాన్యే దేవముఖ్యా నియోగం పశ్యన్త స్తే విష్ణపా
॥ ౧౫ ॥ నా కారం వా రూప మత్యద్భుతం తే పశ్యన్త్యేతే
యః పురాణాః । ఇత్థం భూతే మాదృశానుగ్రహార్థం ప్రత్యక్షం
తత ద్బభూవ ॥ ౧౬ ॥ హోతవ్యం త్వం పావకా న్త స్తు హోత్రం
త్వం పావకో పి త్వ మేవ । ఉద్దేశ్య స్త్వం సిద్ధి రస్య త్వ మేవ
చ్ఛే న్నాన్య దత్రాస్తి దేవ ॥ ౧౭ ॥ సద్దైవైక స్త్వం పరం
త్వం యస్మా న్నాన్యం ప్రాహు రేతత్పర పఞ్చమ్ । యత్సఙ్క
కృత స్సర్గ ఆదా యచ్చాన్తస్థం శాస్తి సర్వాత్మనే మమ్ ॥ ౧౮॥
సీ త్వ్వార్ష్ట్వ మిాశో న చా సీ న్నే మే వ్యాప్తే రోదసీ వాప్య భూ
స్త్వం వై జాగరూక స్తు శేషే శేషే తల్పే చారు సృష్ట్వా తదాఽ
సో లోక స్త్వం వేద వేత్త త్వ మేసం నా ది ర్మధ్యం విద్యతే తేఽ
ః । సత్యం రూపం తే శ్రుతిః కీర్తయన్తి జ్ఞానాకారం య త్త దేత
॥ ౨౦ ॥ కాలోసి త్వం లోకసంహారహేతు స్స్రష్టా చాదా రక్షక
వ । సంహార్య స్త్వం సృజ్యవస్తు త్వ మేవ ప్రాయో రక్ష్యం త్వం
ద కర్మ ॥ ౨౧ ॥ త్వం యజ్ఞో దీక్షిత స్త్వం చ స్వాహా ఽసా
కాశ ః। త్వయా వ్యాప్త *మిమం లోక మనువ్యాప్తా రమా తవ॥
సో హం త్వాం శరణం ప్రాప్తః పద్మాసఖ మజం విభుమ్ । శేషిణం
ం ప్రణతార్తి హారం శుభమ్ ॥ ౨౩ ॥ స్తుత్వేతి భూపః ప్రణతః
వాసస్య చక్రవర్తి ప్రార్థనయా సర్వజన దృశ్యత్వాభ్యుపగమః. :—
తుష్టావ భూయః ప్రణనామ భూయః । అథాస్య భక్తిం స విలో
నృపాత్మజం ప్రీతమనా జగాద ॥ ౨౪ ॥ గుహాను బద్ధైః ప్రతిశబ్ద
హు స్తిరస్కృత్య పయోధిఘోషమ్॥ శ్రీభగవాన్॥ ప్రీతో స్మి రా

మదం విశ్వమతిష్ఠత్పరమంతమ. ఇతి పాఠా న్తరం.

వాసం సంశ్రితత్రాణ హేతుమ్ ॥ ౧౧ ॥ శ్రీవత్సాఙ్కం పుణ్డరీకాయతాక్షం శఙ్ఖం చక్రం ధారయన్తం కరాభ్యామ్ । దాతారం తం పాణినా వై పరాణా మన్యేనాఙ్కం బిభ్రతం భ్రాజమానమ్॥౧౨॥ పీతం వస్త్రం బిభ్రతం రాజమానంకోటీరాన్తప్రోతరత్నోపశోభమ్ । శాన్తాకారం శాశ్వతం శ్రీనివాసం సేవ్యం

—:: చక్రవర్తికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః. ::—

దేవై ర్వాసుదేవం దదర్శ ॥ ౧౩ ॥ స రాజపుత్రో దృష్ట్వాథ దేవేశం భక్తవత్సలమ్ । ప్రాదుర్భూతం ప్రణమ్యైనం తుష్టావ స్తుతిభి స్స్వయమ్ ॥ ౧౪ ॥ రాజపుత్రః ॥ బ్రహ్మా రుద్రో వసవో యే చ సాధ్యా విశ్వేదేవా మరుత స్సప్త పూర్వే । ఏతే చాన్యే దేవముఖ్యా నియోగం పశ్యన్త స్తే విష్టపాన్వర్తయన్తే ॥ ౧౫ ॥ నాకారం వా రూప మత్యద్భుతం తే పశ్యన్త్యేతే యోగిముఖ్యాః పురాణాః । ఇత్థం భూతే మాదృశానుగ్రహార్థం ప్రత్యక్షం తే రూప మేత ద్బభూవ ॥ ౧౬ ॥ హోతవ్యం త్వం పావకాన్త స్తు హోత్రం హోతా చ త్వం పావకో పి త్వ మేవ । ఉద్దేశ్య స్త్వం సిద్ధి రస్య త్వ మేవ త్వత్తః కిఞ్చి న్నాన్య దస్తి దేవ ॥ ౧౭ ॥ సద్వైవైక స్త్వం పరం బ్రహ్మ పూర్వం యస్మా న్నాన్యం ప్రాహు రేతత్ప్రపఞ్చమ్ । యత్సఙ్కల్పా త్ప్రాకృత స్సర్గ ఆదౌ యచ్చాన్తస్థం శాస్తి సర్వాత్మనే మమ్ ॥ ౧౮॥ న బ్రహ్మా సీ త్పూర్వ మీశో న చాసీ న్నేమే వ్యాప్తే రోదసీ వాప్య భూతామ్। ఏక స్త్వం వై జాగరూక స్తు శేషే శేషే తల్పే చారు సృష్ట్వా తదాఽపః ॥౧౯॥ నో లోక స్త్వాం వేద వేత్థ త్వ మేనం నాది ర్నమధ్యం విద్యతే తేఽధవాఽన్తః । సత్యం రూపం తే శ్రుతిః కీర్తయన్తీ జ్ఞానాకారం య త్త దేతన్నమామి ॥ ౨౦ ॥ కాలోసి త్వం లోకసంహారహేతు స్సృష్టా చాదౌ రక్షకశ్చ త్వ మేవ । సంహర్తా స్త్వం సృజ్యవస్తు త్వ మేవ ప్రాయో రక్ష్యం త్వం హి కర్తా చ కర్మ ॥ ౨౧ ॥ త్వం యజ్ఞో దీక్షిత స్త్వం చ స్వాహా ఽసా త్వం హుతాశః॥ త్వయా వ్యాప్త *మిదం లోక మనువ్యాప్తా రమా తవ॥ ౨౨ ॥ సోఽహం త్వాం శరణం ప్రాప్తః పద్మనాభ మజం విభుమ్ । శేషిణం సర్వజగతాం ప్రణతార్తి హరం శుభమ్ ॥ ౨౩ ॥ స్తుత్వే తి భూపః ప్రణతః

—: శ్రీనివాసస్య చక్రవర్తి ప్రార్థనయా సర్వజన దృశ్యత్వాభ్యుపగమః. :—

పృథివ్యాం తుష్టావ భూయః ప్రణనామ భూయః । అథాస్య భక్తిం స విలోక్య దేవో నృపాత్మజం ప్రీతమనా జగాద ॥ ౨౪ ॥ గుహాసు బద్ధైః ప్రతిశబ్దజాతై ర్మహా స్తిరస్కృత్య పయోధిఘోషమ్॥ శ్రీభగవాన్॥ ప్రీతోస్మి రా

* మిదం విశ్వమతిష్ఠత్పరమంతమ. ఇతి పాఠాన్తరం.

జేన్ద్ర పరం తవాహం భక్త్యా నయాచాన్యసుదుర్లభం చ ॥ ౨౫ ॥ వరం వృణీష్వాద్య యదిచ్ఛసి త్వం దాస్యామి సర్వం తవ మా విషాదః ॥ ౨౫½॥ రాజపుత్రః ॥ యత్త్రద్రూపం దుర్లభం యోగివర్యై రమ్యం భూయో దీదృశం సర్వదృశ్యమ్ ॥ అత్రైవ త్వం సర్వదా వాస మీయాః స్సర్వేషాం వై మానవానాం హితాయ । ఓమిత్యుక్త్వా థా పరం ప్రాహ వాక్యం మద్భక్త స్త్వం నాస్తి తుల్య స్త్వయా ఽన్యః ॥ ౨౭॥ సన్తుష్టోఽహం మత్సఖిత్వం ప్రదాస్యే వేత్థ త్వం మాం సుహృదం భక్తవశ్యమ్ । ఇత్యూచివాన్థ వై రాజపుత్రం భూయః ప్రాహ స్మై స్మేరవక్త్రారవిన్దః ॥ ౨౮ ॥ సేవాం రాజన్నన్వహం మే త్రిసన్ధ్యం కర్తుం భూయ శ్శాసనాన్మే ఽర్హసి త్వమ్ । ఏతచ్ఛ్రుత్వా రాజపుత్ర స్స ధీమాం త్సేవాం నిత్యం నో జహౌ ప్రీతచిత్తః ॥ ౨౯ ॥ సేవాం కుర్వ న్వేఙ్కటేశస్య రాజా తస్మిన్వాసం పత్తనే స్మ ప్రయాతి॥౨౯½॥ సేవాకాలేషు తస్యాయం రాజ్ఞో వై భక్తవత్సలః ॥ ౩౦ ॥ ఆర్చాభావమతి

—: శ్రీ శ్రీనివాసమహోత్సవసేవార్థం బ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్. :—

క్రమ్య హితార్థా నప్యుపాదిశత్ । స కదాచిద్ధ్వజారోహమహోత్సవ మతన్ద్రితః ॥ ౩౧ ॥ అకారయచ్చ ధర్మేణ కన్యాం యాతి దివాకరే । ధ్వజం నిర్మాయ విధివ ద్గరుడాధిష్ఠితం శుభమ్ ॥ ౩౨ ॥ ఆరోపయత్సమభ్యర్చ్య ధ్వజస్తమ్భ మనుత్తమమ్ ॥ ౩౨½ ॥ బ్రహ్మాణ మీశం సగణం శతక్రతుం యేచైవాన్యే సన్తి దిక్పాలముఖ్యాః ॥ ౩౩ ॥ తానఞ్జసా మన్త్రవరైర్ద్విజా శ్చ సేవార్థం వై స్వైర మాహూతవన్తః ॥ ౩౩½ ॥ తతో హంసం సమారుహ్య ప్రాఞ్జలిః కమలాసనః ॥ ఆగతో మునిభి స్సార్థం కాఙ్క్షన్సేవాం రమాపతేః । శఙ్కరోఽపి వృషారూఢ స్సేవాయై గిరిజాన్వితః ॥ ౩౫ ॥ ప్రమథాద్యైః పారిషదైః రన్వితః ప్రయయౌ ముదా । ఇన్ద్రోఽపి సాన్ద్రసిన్దూర ప్రస్ఫురత్కుమ్భమణ్డలమ్ ॥౩౬॥ ఆరుహ్యైరావతం నాగం ద్రష్టుం యాత్రోత్సవం యయౌ । అన్యే చాపి దిశాపాలా స్స్వం స్వం వాహన మాస్థితాః ॥ ౩౭ ॥ శేషాచలతటీదేశ మగమన్నా దృతోత్సవాః ॥ ౩౭½ ॥ నారదోఽపి హరినామసహస్రం కలయన్విమృశన్ మహతీం చ ముహుః । ఆయయౌ హృది చ భాస్వరభూతం కలయన్వివృణ న్నిగమాదిమపి ॥ ౩౮½ ॥ అథాయయుర్ద్రష్టుకామా మహాన్తం క్షోణీపాలాః ప్రాణిన స్సర్వ ఏవ । పుత్రం నేత్రం ప్రార్థయానా శ్చ భూయో నానాదిగ్భ్య నమ్రశీర్షా స్తదానీమ్ ॥౩౯½॥ తస్యోత్సవయాత్రాయాం శేషాచలపతే స్తదా ॥ ౪౦ ॥ వేఙ్కటేశం ప్రార్థయన్తో నానాదిగ్భ్య స్సమాగతాః । కిఙ్కరా శ్చైవ గాయన్తి కీర్తిం తస్య మహాత్మనః ॥ ౪౧ ॥ ఇత్థం ప్రవవృధే తస్య దివ్య శ్శ్వేరే ర్మహోత్సవః ।

అదృష్టపూర్వ స్సర్వేషాం విస్మయం వ్యతనో ద్భృశమ్ ॥ ౪౨ ॥ పఞ్చపూ
జవనా ఆస న్కాఽణా వై దూరదర్శనాః । బభూవు ర్వాగ్మినో మూకా జనా
స్తస్మి న్మహోత్సవే ॥౪౩॥ తదా ప్రభృతి యస్మి న్నేవ వర్షేవర్షే మహోత్సవే ।
నమస్యతి హరిం తత్ర సమృద్ధిం యాస్యతి ధ్రువమ్ ॥ ౪౪ ॥ తస్య చో త్సవ
యాత్రాయాం శేషాచలపతే స్తదా । పయోదా విరజీచక్రుః ప్రతోళీ

శ్రీశ్రీనివాసస్య రథోత్సవావభృథోత్సవప్రకారః.

ర్వాసవాజ్ఞయా ॥౪౫॥ సౌవర్ణం కల్పయామాస స రథం రత్నపరిష్కృతమ్ ।
తస్మి న్రథవరే రమ్యే దీవ్యతిస్మా ష్టమేదినే ॥ ౪౬ ॥ అథా ష్టసు వ్యతీతేషు
దివసేషు మహోత్సవే । శ్రవణే విష్ణునక్షత్రే ముహూర్తే తు శుభే తదా ॥
౪౭ ॥ చక్రం భగవతా ఉజ్ఝప్తం స్వామిపుష్కరిణీజలే । చకారా వభృథ
స్నానం మఖేఽస్మిం శ్చ సమాపితే ॥ ౪౮ ॥ అథా స్యాం విధివ ద్రాత్రౌ
ధ్వజస్యా ప్య వరోహణమ్ । చక్రు ర్విప్రవరా స్తత్ర మహానై వేద్య మేవ చ ॥
౪౯ ॥ అథా న్యస్మి న్దినే దేవ మానర్చ విధివ త్తదా । ప్రసూనై ర్వివిధై
శ్చా పి సుగన్ధై స్సుమనోహరైః ॥ ౫౦ ॥ హరి ర్విసర్జయామాస దేవా
త్సేవార్థమాగతాన్ । బ్రహ్మరుద్రపురోగాం శ్చ ప్రణమ్య శిరస స్తదా ॥ ౫౧ ॥
ఇత్థం స రాజా వృషశైలభర్తు ర్మహోత్సవం దివ్య మిమం సమాప్య ।
హృష్టః కృతార్థం బహు మన్యమానో హ్యాత్మా నమావాస మియాయ
భూయః ॥ ౫౨ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవే
ఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీశ్రీనివాసావిర్భావాది
కథనంనామ నవమోఽధ్యాయః.

చక్రవర్తిసమీపాగతకృష్ణశర్మాఖ్యవిప్రోదన్తః.

నారదః ॥ ఉత్సవాన్తే ద్విజః కశ్చి దాజగామ తదన్తికమ్ । భార్య
యా సహిత శ్చైవ తథైవా చిరసూతయా ॥ ౧ ॥ ద్విజం త మాగతం
రాజా పాద్యార్ఘ్యాసనవన్దనైః । అభిపూజ్య యథాన్యాయం దృష్ట్వా కుశల మబ్ర
వీత్ ॥ ౨ ॥ రాజా ॥ క స్తే దేశో ద్విజశ్రేష్ఠ కిమర్థ మిత ఆగతః । వదస్వ
కి మహం వా తే కరవాణి నిదేశకృత్ ॥ ౩ ॥ విప్రః ॥ దక్షిణామ్బునిధే స్తీ
రే శ్రుతా చన్ద్రపురీ శుభా । తస్యాం వసతి ధర్మజ్ఞః కూర్మో నామ ద్విజో త్త
మః ॥ ౪ ॥ తస్యా హం వై సుతో రాజ న్కృష్ణశర్మే తి విశ్రుతః । భార్యా
సుధర్మిణీ నామ్నా మమే యం పుత్రిణీ శుభా ॥ ౫ ॥ కాశీక్షేత్ర మహం ద్ర
ష్టుం ప్రయాస్యే ముక్తిసాధనమ్ । అస్యా శ్శిశు స్త్రిమాసో ఽయం దుర్బలా

చైవ భామినీ ॥ ౬ ॥ ప్రవాసాయోగ్యతా మస్యా దుర్బలాయా శ్చ మన్త్రి
యన్ । త్వత్సకాశ మహం రాజన్ సమ్ప్రాప్త స్త్వం హి రక్షితా ॥ ౭ ॥
విలోక్య కాశీ మాయాస్యే సే యం తావ న్మనస్వినీ । సమీపే తవ రాజేన్ద్ర
వాసం యాత్వితి మే మతిః ॥ ౮ ॥ ఓ మిత్యుక్తో ఽథ భూపేన త్యక్త్వా భా
ర్యాం సుతాన్వితామ్ । ఆమన్త్ర్య చ మహీపాలం యయౌ కాశీం ప్రతి ద్వి
జః ॥ ౯ ॥ రాజా చ తస్యా వాసార్థం గృహ మేకం ప్రకల్ప్య సః । ధాన్యం
షణ్మాసపర్యాప్తం దాపయామాస చ స్వయమ్ ॥ ౧౦ ॥ న నిర్గచ్ఛ గృహా
చ్ఛే తి శశాస ద్విజభామినీమ్ । స్వవ్యాపారే స్థితో రాజా నైవ సస్మార తాం
తతః ॥ ౧౧ ॥ కృష్ణశర్మా తతో విప్రో గత్వా ప్రస్థాన ముత్తమమ్ । పున రా
గత్య భూపాల మిదం వచన మబ్రవీత్ ॥ ౧౨ ॥ కృష్ణశర్మా ॥ ఆగతః కృష్ణ
శర్మా హం గఙ్గాం దృష్ట్వా సుశోభనామ్ । న్యస్తా తవా న్తికే భార్యా దీయ
తాం విరహాతురా ॥ ౧౩ ॥ ఇ త్యుక్తో భూపతి స్తేన చిన్తయామాస దుఃఖి
తః । అహో మయా ప్రమ త్తేన విషయాస క్తచేతనా ॥ ౧౪ ॥ న చిన్తితా
మహాభాగా భామినీ తు ద్విజన్మనః । ధాన్యం షణ్మాసపర్యాప్తం దత్తమ
స్యై పురా మయా ॥ ౧౫ ॥ స కాల స్తు వ్యతీతో ఽద్య కిం కరోతు ద్విజన్మ
జా । గృహా న్నిర్గమనం చా స్యాః ప్రతిషిద్ధం మయా తదా ॥ ౧౬ ॥ ఇత్థం సఞ్చి
న్త్య రాజా ఽసౌ ప్రేషయామాస పూరుషమ్ । ద్రష్టుం స్వనిర్మితే గేహే స
పుత్రాం ద్విజభామినీమ్ ॥ ౧౭ ॥ సవిలోక్యా గత స్తూర్ణం రాజానం తం వ్య
జిజ్ఞపత్ । శిశునా సహభార్యా ఽస్య కాలధర్మ ముపాగతా ॥ ౧౮ ॥ శరీ
రే చా నయో శ్శుష్కే వర్తేతే చిరకాలతః । ఇతి తస్య వచ శ్శ్రుత్వా స రాజా
భృశదుఃఖితః ॥ ౧౯ ॥ ద్విజ మాహూయ సమ్భ్రాన్త మిదం వచన మబ్ర
వీత్ ॥ రాజా ॥ తవ భార్యా ద్విజశ్రేష్ఠ మా మనుజ్ఞాప్య భామినీ ॥ ౨౦ ॥
దేవదేవస్య సేవార్థ మిదానీ మేవ నిర్గతా । శ్వ ఆనేష్యామి భద్రం తే గతాం సే
వార్థ మఞ్జసా ॥ ౨౧ ॥ దిన మేకం చ విశ్రమ్య తతో యాస్యసి భార్యయా ।
ఇ త్యుక్త్వా ఽథ ద్విజశ్రేష్ఠం నృప శ్శఙ్కితమానసః ॥ ౨౨ ॥ గృహా న్నిర్గ
త్య శేషాద్రి మారురోహ క్షణా న్తరాత్ । దేవస్యా వసరం వీక్ష్య ప్రాఞ్జలిః
ప్రయతస్స్థితః ॥ ౨౩ ॥ స ముహూ ర్తం వినిశ్వస్య సఖేదం చ వ్యజిజ్ఞపత్ ।
స్వామి న్విజ్ఞాపనా మస్య శృణుష్వై కమనా మమ ॥ ౨౪ ॥ సో హం హి
భవతా రక్ష్య శ్శరణ ఙ్గత ఇత్య పి । అప్రబుద్ధేన మత్తేన మయా వై దుష్కృ
తం కృతమ్ ॥ ౨౫ ॥ న్యాసీకృతా మ్మహాభాగాం ద్విజవర్యేణ ధీమతా । న
వ్యచారయ మాసక్తో విషయేషు యశస్వినీమ్ ॥ ౨౬ ఇదానీ మాగతే విప్రే
పూర్వవృత్త మనుస్మరన్ । కి మేత దితి భీతో హం త దుద న్తం విచారయన్
॥ ౨౭ ॥ శ్రుత్వా మృతాం నిరాహారాం సపుత్రాం శుష్కదేహినీమ్ । పరం

నిర్విణ్ణచిత్తో హ మవదం ద్విజ మగ్రతః ॥ ౨౮ ॥ గతా ఉసౌ దేవసేవార్థం శ్వ ఆనేష్యామి తాం ప్రియామ్ । సపుత్త్రాం తవ భార్యాం వై మాభైషీర్ద్విజసత్తమ ॥ ౨౯ ॥ భవిష్యతికథంచేతి భృశంచిన్తాముపాగతః । త్వామేవ శరణం దేవ ప్రణతార్తిహరం గతః ॥ ౩౦ ॥ యథాపాపం న విన్దేయం చరితార్థో యథా ద్విజః । దేవదేవ తథా కర్తుం శక్తో నాన్య స్త్వయా వినా ॥౩౧॥ త్రాహి మాం శరణం ప్రాప్త మిత స్త్వం దుఃఖసాగరాత్ । గతి స్త్వమేవ చాస్మాకం నాన్యోస్తి జగతీపతే ॥ ౩౨ ॥ ఇతి ప్రణమ్య దేవేశం స్థిత స్తూష్ణీం నృపోత్తమః । సాన్త్వయ న్మధురై ర్వాక్యై రువాచ మధుసూదనః ॥ ౩౩॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మా తే వ్యథా భూ ద్రాజర్షే మాభైషీ స్త్వం కదాచన । తత్రోపాయ మహం వక్ష్యే ద్విజభార్యాప్రజీవనే ॥ ౩౪ ॥ విప్రః కాశీం ప్రయాస్య న్మాం దృష్ట్వాఽనుజ్ఞాప్య వై గతః। సుధర్మిణీ చ మద్భక్తా సాధ్వీ మద్గతమానసా॥౩౫॥ తత స్తదీయాః ప్రాణా వై యమాయ కిల నార్పితాః । శరీరే మమ రాజేన్ద్ర స్థాపితా స్తు ప్రియాసవః ॥ ౩౬ ॥

⟿ అస్థికూటాభిధసరోవరమాహాత్మ్యమ్. ⟿

ఇత్యుక్త్వా ఉశ్వాస్య భూపాలం విష్వక్సేన మభాషత । ప్రాఞ్జలిం వినయానమ్రం వేత్రపాణిం పురస్థితమ్ ॥ ౩౭ ॥ విష్వక్సేన మహాభాగ మదీయాజ్ఞా మిమాం శృణు । ఇత ఈశానదిగ్భాగే త్వస్థికూటాభిధం శుభమ్ ॥ ౩౮ ॥ తీర్థ మస్తి తత స్తోయం సమాహృత్య సుపావనమ్ । సుధర్మిణ్యా స్సుతస్యాపి శరీర మభిషేచయ ॥ ౩౯ ॥ సపుత్రా ఉసౌ ప్రసుప్తేవ తత ఉత్థాస్యతి ధ్రువమ్ । విష్వక్సేన స్తథేత్యుక్త్వా తోయ మాహృత్య తీర్థతః ॥ ౪౦ ॥ సుధర్మిణ్యా శ్శరీరం త దభ్యషిఞ్చ త్సుతస్య చ । ఉత్థితా స సుతా సాధ్వీ ద్విజభార్యా సుధర్మిణీ ॥ ౪౧ ॥ అథ రాజాన మాహూయ ప్రోవాచ మధుసూదనః । దృష్టో గిరివరస్యాయం మహిమా భవతా ఉనఘ ॥ ౪౨ ॥ ప్రభావ మచలస్యాస్య సనకాద్యా శ్చ యోగినః । బ్రహ్మాద్యా స్సకలా దేవా న జానన్తి యథా మహమ ॥ ౪౩ ॥ యద్యదిచ్ఛతి వై జన్తు ర్మనసా భీప్సితం నృప । తథా సిద్ధ్యతి త త్సర్వం గిరేరస్య ప్రభావతః ॥ ౪౪ ॥ అథ విప్రం సమాహూయ భార్యాం చాస్య సుధర్మిణీమ్। ద్విజభార్యా మథా పృచ్ఛ ద్వద తే కి మభీప్సితమ్ ॥ ౪౫ ॥ సా తథోక్తా తు దేవేన వరయామాస మాధవమ్ । త్వద్భక్తి స్తు దృఢా చాస్తు మమ దేవేశ నిత్యశః ॥ ౪౬ ॥ ఏవం సంప్రార్థితో దేవో దదౌ తస్యా అభీప్సితమ్ । తతో విధిశివాద్యా శ్చ సనకాద్యా శ్చ యోగినః ॥౪౭॥ వృషాద్రి మగమ న్సర్వే ద్రష్టుకామా స్తద ద్భుతమ్ । కృష్ణశర్మా చ సన్తుష్టో విస్మిత శ్చ మహామునే ॥ ౪౮ ॥ ప్రణమ్య స్తోత్రయామాస దేవదేవం రమాపతిమ్ । దేవదేవో నృపం ప్రాహ న చాస్య సదృశో భువి ॥ ౪౯ ॥ విప్రస్య మయి భక్తస్య తథైవ

నియతాత్మనః । అసా జన్మాంతరే రాజం స్త్వయ్యన్తార్థప్రవర్తకః ॥ ౫౦ ॥ భవి
ష్యతి తదన్తే చ మత్సాయుజ్య మవాప్స్యతి । రాజా చ విప్ర మామహాయ
సభార్యం పురుషర్షభమ్ ॥ ౫౧ ॥ స్వావాసం ప్రేషయామాస ప్రహృష్టేనా
న్తరాత్మనా ॥ ౫౧½ ॥ తదను చ నృపతి ర్వృషాచలం తం స్వయ మధిగమ్య
దినేదినే మహాత్మా । విరచితదృఢభక్తి రస్య కుర్వ న్వివిధమనోరథకిఙ్కరత్వ
మాసీత్ ॥ ౫౨½ ॥ కథితం భావివృత్తాన్తం దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౫౩ ॥
అర్చిత శ్చ కలౌ భక్తై రద్భుతాని ప్రదర్శయన్ । విహార న్రమయా చైవ
సాకం తత్ర మహీధరే ॥ ౫౪ ॥ వసిష్యతి చ హృష్టాత్మా సురసిద్ధనిషేవితః ।
ఇత్యేవం భృగవే తస్మై కథయామాస నారదః ॥ ౫౫ ॥ వేఙ్కటాచలమాహా
త్మ్యం పరం వ్యాసేన కీర్తితమ్ ॥ ౫౫½ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే భృగు నారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యే
అస్థికూటతీర్థమాహాత్మ్య కథనం నామ దశమోఽధ్యాయః.

సింహాదాఖ్యాసురవృత్తాన్తః.

భృగుః ॥ నమో నమ స్తే దేవర్షే సర్వజ్ఞ కరుణానిధే । వేఙ్కటాచ
లమాహాత్మ్యం భూతం భావి చ మే శ్రుతమ్ ॥ ౧ ॥ కేనా కారేణ భగవా
నాకల్పం నివసిష్యతి । కిం కరిష్యతి వా దేవ శ్శ్రీమా న్వేఙ్కటనాయకః ॥ ౨ ॥
ఏత త్సర్వం సఙ్గ్రహేణ బ్రూహి మే మునిసత్తమ । యస్య శ్రవణమాత్రేణ
శ్రోతవ్యం నావశిష్యతే ॥ ౩ ॥ నారదః ॥ శ్రూయతా మిద మాఖ్యాస్యే
చరితం వేఙ్కటేశితుః । సమ్భాషిత మగస్త్యేన భావివృత్తే ప్రసఙ్గతః ॥ ౪ ॥
చక్రవర్తీ చ భూపాల శ్శాసిష్యతి వసున్ధరామ్ । భవిష్యతి తదా దైత్య స్సిం
హాదో నామ వీర్యవాన్ ॥ ౫ ॥ స దురాత్మా తప స్తేపే నిధ్యాయ న్పర
మేష్ఠినమ్ । ఉత్తరే పాపనాశస్య సార్ధయోజనదూరతః ॥ ౬ ॥ సరస్య
ఘవినాశాఖ్యే కుర్వం స్త్రిషవణాప్లవమ్ । ప్రజాపతే త్వదన్యో న వి
శ్వోపరి బభూవ హ ॥ ౭ ॥ వయం శ్రేయ స్స్విన స్స్యామ సో స్తు యో నో
మనోరథః । ఇతి మన్త్రం జప న్నిత్య మారరాధ చతుర్ముఖమ్ ॥ ౮ ॥ వర్షే
పూర్ణే స భగవా న్హంసారూఢ స్సరోజభూః । ఆవిర్బభూవ పురత స్సింహాద
స్య తపస్వినః ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మ ॥ ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ భద్రం తే సింహాద కుశలీభవ ।
తపసా తవ తుష్టో స్మి వరం వరయ సువ్రత ॥ ౧౦ ॥ సింహాదః ॥ నమో నమ
స్తే విశ్వేశ సర్వకారణకారణ । యది ప్రీతో సి భగవ న్దేహి మే వర ముత్తమ
మ్ ॥ ౧౧ ॥ దేవదానవగన్ధర్వయక్షరాక్షసపన్నగాః । వశే తు మమ
వర్తన్తాం తేభ్యో న చ భయం మమ ॥ ౧౨ ॥ సింహాదవచనం శ్రుత్వా తథా

_స్త్వి తి విరిఞ్చినః । ఆభాష్యా _న్తర్దధే సాకం యోగీశై రస్య పశ్యతః ॥౧౩॥
తదా ప్రభృతి దుష్టాత్మా బబాధే దేవతాగణాన్ । ఋత్రిదైవ స్సహా దేవాంశ్చై

సింహాదభీతదేవానాం శ్రీనివాససమీపాగమనమ్.

ర్మునీ నన్యాం శ్చ మానవాన్ ॥ ౧౪ ॥ ఏవ _న్తేనా ర్దితా దేవా మునయ శ్చ
తపోధనాః । శరణ్యం శరణం జగ్ము ర్వ్యఙ్కటేశం యథా నిధిమ్ ॥ ౧౫ ॥
దేవాః ॥ దైత్యారే దేవ దేవేశ శరణాగతవత్సల । త్రాహి నః పుణ్డరీ
కాక్ష సింహాదా దసురాధమాత్ ॥ ౧౬ ॥ త్రిలోకీం బాధతే నిత్య
మనుభు _క్త్వా చ రూపిణీః । సింహాదః క్రూరచారిత్రః పాపః ప్రా _ప్తవరో
విధేః ॥ ౧౭ ॥ ఇతి తేషాం వచ శ్శ్రుత్వా భగవా న్భూతభావనః ।

అభయాగతదేవానాం చక్రవ _ర్తినికటగమనాయభగవదాజ్ఞా.

మేఘధ్వనిగభీరేణ వచసా ఽన్వగ్రహీత్సురాన్ ॥ ౧౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అ
భయం బ్రహ్మణా ద _త్తం దేవేభ్య స్సురస _త్తమాః । న దాన వా శ్చ తం ఘ్న
_న్తినా సురా నచ పన్నగాః ॥౧౯॥ నై వ శ _క్తి ర్మనుష్యాణాం సంహారే ఽస్య
దురాత్మనః । సహాయా _స్తస్య బహవ స్స _న్తి దైత్యాంశసమ్భవాః ॥ ౨౦ ॥
ఖరః కడారః పిఙ్గాక్షః కనకః క్రుద్ధః కపిః । ఏతే హిరణ్యాకులజా ష డ్బాణస్యా
త్ర స _న్తి హి॥ ౨౧ ॥ ప్రహ్లాదాయ వరో ద _త్తః పురా ప్రీతిజుషా మయా ।
తద్వంశ్యా నై వ హ _న్తవ్యా స్సత్య ప్రతిజగత్త్రయే ॥ ౨౨ ॥ తత్రోపాయం
ప్రవక్ష్యామి సింహాదక్షపణాయ వః । చక్రవ _ర్తీ వసత్యత్ర కాళహ _స్తిసమీప
తః ॥ ౨౩ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే పశ్చిమే పుణ్యధామని । సమాప్యాయయ
త స్వాంశై ర్మణ్భ _క్తం చక్రవ _ర్తినమ్ ॥ ౨౪ ॥ సింహాదం సుమహాబాహుం
మహాబలపరాక్రమమ్ । స సంహరిష్యతి బలీ రాక్షసాని స రాఘుపః ॥ ౨౫ ॥
స్వస్థా భవత దేవేశా స్సర్వం భద్రం భవిష్యతి । ఇత్యు క్త్వా భగవా న్విష్ణు
స్సర్వభూతాత్మభావనః ॥ ౨౬ ॥ విసృజ్యామాస సురాన్ విమానవు చా

భగవదాజ్ఞయా దేవానా న్ద్విజవేషేణ చక్రవ _ర్తినికటగమనమ్.

విశ త్ప్రభుః । తతో దేవా స్సగన్ధర్వా స్సిద్ధా శ్చ పరమర్షయః ॥ ౨౭ ॥
అనుగ్రహీతుకామా _స్త మాజగ్ము శ్చక్రవ _ర్తినమ్ । బ్రాహ్మణాకారం మాల
మ్బ్య దేవగన్ధర్వతాపసాః ॥ ౨౮ ॥ శుభాశిషం ప్రయుఞ్జానా రాజాన ము
పతస్థిరే ॥ అగతాం స్తాన్ మహాభాగః పూజయిత్వా యథావిధి ॥ ౨౯ ॥
పప్రచ్ఛ కుశలం సర్వా నభివాదనపూర్వకమ్ । పూజితా స్తేన భూపేన దే

సింహాదవధాయ చక్రవ _ర్తిన మ్ప్రతి దేవకృతచోదనా

వా బ్రాహ్మణవిగ్రహాః ॥ ౩౦ ॥ అబ్రువ న్నేకకణ్ఠా _స్తే రాజానం ప్రశ్రయా
న్వితమ్ ॥ బ్రాహ్మణాః ॥ రాజ న్కుశల మస్మాకం త్వయి శాసతి మేది

నీమ్ ॥ ౩౦ ॥ న హి సూర్యే ప్రతపతి లోకే సమ్పద్యతే తమః । సింహాదో నామ దైత్యేన్ద్రో బాధతే బ్రాహ్మణా నిహ ॥ ౩౨ ॥ న యజ్ఞా స్సమ్ప్రవర్తన్తే నహోమా న చ సత్క్రియాః । ఉత్తరే పాపనాశస్య సార్ధయోజన దూరతః ॥ ౩౩ ॥ నవస త్యసదాచారః ఖలో బ్రాహ్మణహింసకః । తం సంహర దురాత్మానం సర్వలోకైకకణ్టకమ్ ॥ ౩౪ ॥ కృత స్తే ఽనుగ్రహో ఽస్మాభి స్సర్వదేవాత్మభి ర్నృప ॥ చక్రవర్తీ ॥ అనుగ్రహేణ యుష్మాకం సంహరామి న సంశయః ॥ ౩౫ ॥ సింహాదః కీదృశ స్తస్య బ్రూత కిం వా బలం బుధాః ॥ బ్రాహ్మణాః ॥ విరిఞ్చినా దత్తవర స్సింహాదః క్రూరవిక్రమః ॥ అవధ్య స్సర్వదేవానాం దేవస్య చ రథాఙ్గిణః । త్వ మేవ తస్య రాజేన్ద్ర సంహర్తా న చ సంశయః ॥ ౩౭ ॥ దేవాః కుర్వన్తు సర్వే ఽపి సన్నిధానం త్వయి ప్రభో । ఇత్యు క్త్వా బ్రాహ్మణా స్సర్వే సంప్రయయ్యు జయాశిషః ॥ ౩౮ ॥

* సింహాదవధోపాయవేదనాయ భగవత్సన్నిధి మ్ప్రతి చక్రవర్తిగమనమ్.

అన్తర్ధానం గతా స్తత్ర త దద్భుత మివా భవత్ । అథ రాజా మహాతేజా శ్చక్రవర్తీ స ధార్మికః ॥ ౩౯ ॥ మన్త్రిభి ర్మన్త్రయామాస వధోపాయం దురాత్మనః। నిశ్చిత్య కృత్యవి త్కృత్యం మన్త్రిభి స్సహ మన్త్రవిత్ ॥౪౦॥ జగామ వేఙ్కటేశస్య సన్నిధిం సన్నిధిం యథా । స్వర్ణపద్మై స్స్వర్ణపుష్పై స్తులసీదళసంయుతైః ॥ ౪౧ ॥ అర్చయిత్వా యథాపూర్వం వేఙ్కటేశం నృపో ఽవదత్ । బ్రాహ్మణప్రవరా స్స్వామిన్ సింహాదేన నిపీడితాః ॥ ౪౨ ॥

చక్రవర్తికృతాసురవధార్థభగవద్దత్తపఞ్చాయుధధారణమ్.

తత్సంహారనియోగం మే ప్రదదుః కిం కరో మ్యహమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ శఙ్ఖచక్రే ప్రదాస్యామి భావిసాయుజ్యసూచకే ॥ ౪౩ ॥ తథా కౌమోదకీం శార్ఙ్గం నన్దకం చ మహామతే । పఞ్చాయుధధరో భూత్వా దురాత్మానం సురద్రుహమ్ ॥ ౪౪ ॥ సబన్ధువర్గం సామాత్యం జహి సఙ్గ్రామమణ్డలే । ఇత్యు క్త్వా ప్రదదా తస్మై శుచయే చక్రవర్తినే ॥ ౪౫ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గఖడ్గాని మధుసూదనః । తత స్స రాజతనయః పున శ్చ స్వపురం గతః ॥౪౬॥

సింహాదేన సహ యుద్ధాయ కిరాతరూపేణ చక్రవర్తిగమనమ్.

సేనాం సంయోజయామాస దేవతేజ స్సమేధితామ్ । సర్వైర్దైవతతేజోభి రుపబృంహితవిగ్రహః ॥ ౪౭ ॥ కైరాతం వపు రాస్థాయ ప్రతస్థే సహ సైనికః । కిరాతవపుష స్సర్వే సహితా విశ్వకద్రుభిః ॥ ౪౮ ॥ సమేతం మృగయాసక్తం చక్రవర్తిన మన్వయుః । ఘ్నన్తో వ్యాఘ్రాన్ వృకాన్ సింహాన్ తరక్షూన్ శల్యకాన్ కిటీన్ ॥ ౪౯ ॥ ప్రతీరం పాపనాశస్య ప్రాపూ రాజేన్ద్రసద్భటాః । చోళరాజకుమారస్య వాహినీ బలగర్వితా ॥ ౫౦ ॥ మన్దం

మన్దం ప్రతీయాయ ఘోరసింహాదకాననమ్ । వనదుర్గా ద్వినిష్క్రమ్య సిం
హాదో దైత్యభూపతిః ॥ ౫౧ ॥ అవైక్షత కిరాతాంస్తా న్నిర్విషాదస్స్వతా
ననః । న దేవా న చ దైతేయా న గన్ధర్వా న దానవాః ॥ ౫౨ ॥ న చ
క్రవర్తిన స్సైన్యాః కిమర్థం నో భయాగతా । ఇతి నిశ్చిత్య ధీరాత్మా నిర్గత
సైనికై స్సహ ॥ ౫౩ ॥ సింహాద స్సహ మాగమ్య ప్రతీయాయ ప్రభో
ర్బలమ్ । కోటీశతసహస్రేణ ఖరసైన్యేన నిర్యయౌ ॥ ౫౪ ॥ సన్వీత స్సహిత
సైన్యైః కడార షష్టికోటిభిః । పిఙ్గాక్ష స్సప్తకోటిభి స్సైకో నవకోటిభిః ॥
౫౫॥ కద్రుకో న్యగ్బ్రుదానీకః కపిః పఞ్చసరాన్వితః ॥ అన్యే చ దైత్యపతయ

పాపనాశనతీర్థసమీపప్రవృత్తపరివర్తిసింహాది యుద్ధక్రమః.

స్స్వస్వసైన్యసమావృతాః ॥ ౫౬ ॥ ఆగతా స్స్వస్వ ఏవైతే మిలిత్వాక్షౌ
హిణీశతమ్ । త్రివర్గాక్షౌహిణీనాథ శ్చక్రవర్తీ మహాబలః ॥ ౫౭ ॥ సింహాదేన
సమం యుద్ధం చకార భగవత్ప్రియః । సేనయో రుభయో శ్చాథ సింహా
దహరిభక్తయోః ॥ ౫౮ ॥ సమభూన్మహా నాసీ ద్గగనాయమసయో ర్యథా ।
విమానస్థా న్యాగమ్య ప్రవీరవనహర్షిషు ॥ ౫౯ ॥ ఆగతం దేవగా
ణిక్యం ముఖ్యే గగనమణ్డలమ్ । ఆగతా దేవతా స్సర్వాః పుష్పవృష్టిపురోగ
మాః ॥ ౬౦ ॥ ప్రవృత్తే తుమూ మహాయుద్ధం దైత్యరాజాధి రాజయోః । త
తో యుద్ధం సమభవ త్సింహాదనృపసేనయోః ॥ ౬౧ ॥ నరాధ్వే నలహం చక్రు
ర్దైవ్య శ్చ స్సరసో మిథః । సేనాను త్తీయమానాను చక్రవర్తీ ధృతాగ్రహః ॥
౬౨ ॥ శార్ఙ్గం ధను రుపాదాయ సన్దధే నిశితాఞ్శరాన్ । బాణై నైకేన
రాజేన్ద్రో జఘాన దశవింశతిమ్ ॥ ౬౩ ॥ శతం సహస్ర మయుతం నియుతం
ప్రయుతం తథా । తస్య విక్రమ మాలోక్య సింహాద స్సింహవాహనః ॥ ౬౪ ॥
గదయా రాజరాజాశ్వం నిజఘాన త్రిసంహనా । నిహతే తురగే రాజా గజ
మైరావతోపమమ్ ॥ ౬౫ ॥ ఆరుహ్య ముఘుమే రా న్యగదాం కౌమోదకీం
దధౌ । సా విసృష్టా నృపేన్ద్రేణ హత్వా సింహాదవాహనమ్ ॥ ౬౬ ॥ మమ
ర్దాక్షౌహిణీ షష్టిం పునా రాజాన మాశ్రితా । మాయయా మాస్థాయ సింహాదః
ప్రభూతాం చ తురాన్తరే ॥ ౬౭ ॥ పునర్జీవయామాస సేనాం కౌమోదకీ
హతామ్ । సైనికోజ్జీవనం దృష్ట్వా సింహాదస్య మహాఞ్జనః ॥ ౬౮ ॥ విస్మితా
స్సస్మితా శ్చాస న్దివి దేవా శ్చ తాపసాః । అర్ధచన్ద్రేణ బాణేన శార్ఙ్గ మా
దాయ వీర్యవాన్ ॥ ౬౯ ॥ శతవారం చ చిచ్ఛేద సింహాదస్య శిరో నృపః ।
కృత్తం కృత్తం పునః కృత్తం పున ర్జాతం పునః పునః ॥ ౭౦ ॥ వీక్షమాణా
శ్శిరో దేవా విషాదం ప్రతిపేదిరే । అస్త్రం సన్ధాయ గాన్ధర్వం శార్ఙ్గే శ్రీపతి
వల్లభః ॥ ౭౧ ॥ ప్రాయుఙ్క్త వైరసేనాయాం రామో మూలబలే యథా ।
ఖాదన్తః ప్రహార న్తశ్చ దైతేయా స్తే పరస్పరమ్ ॥ ౭౨ ॥ ఉన్మత్తా ఇవ

సమరసమయేచక్రవర్తినేవాయుకృతసుదర్శనమన్త్రోపదేశః.

భూతేన గ్రస్తా ఇవ చ బభ్రముః । విరిఞ్చేనా భ్యనుజ్ఞాతో వాయు ర్బ్రాహ్మణరూపధృత్ ॥ ౨౩ ॥ జజాప నృపతేః కర్ణే సౌదర్శన షడక్షరమ్ । గోబ్రాహ్మణహితార్థాయ చక్రేణ నృపనన్దన ॥ ౨౪ ॥ హర దైత్యశిర శ్శీఘ్రమిత్యుక్త్వాఽన్తర్దధే చ సః । బ్రాహ్మణస్య వచ శ్శ్రుత్వా చక్రవర్తీ మహా

చక్రాయుధేన చక్రవర్తికృతసింహాదవధప్రకారః.

మనాః ॥ సుదర్శనం సహస్రార మాదదే భగవా నివ । చక్రపాణిం నృపం వీక్ష్య మత్వా చక్రధరం హరిమ్ ॥ ౨౬ ॥ భయవిభ్రాన్త చిత్తస్య సింహాదస్య శిర స్తదా । సుదర్శనేన చిచ్ఛేద చక్రవర్త్య పునర్భవమ్ ॥ ౨౭ ॥ అన్యే తుతస్యా నుచరా దైత్యవీరా స్ససైనికాః । గాన్ధర్వ మోహితా స్తస్థు స్తత్రైవ రణమణ్డలే ॥ ౨౮ ॥ తస్యోపరి నరేన్ద్రస్య పుష్పవర్షాణి జజ్ఞిరే । అథ చామరవాద్యాని వాద్యన్తే స్మ సమన్తతః ॥ ౨౯ ॥ అశరీరిగిరం శ్రుత్వా చోళరాజస్య నన్దనః । అస్త్రస్య మోహనస్యాస్య న చక్రే ప్రతిసంహృతిమ్ ॥ నారదః॥ ఏవముక్త మగస్త్యేన తథోక్తం భవతో మయా । అన్యచ్చ కిఞ్చిద్వక్తవ్య ముచ్యతే చరితం మయా ॥ ౩౧ ॥ కలౌ యుగే నరా స్సర్వే తత్రాయోధన మణ్డలే। శ్రోష్యన్తి దైత్యవీరాణాం రాత్రౌ కోలాహలం సదా॥౩౨॥ క్షేత్రపాలాజ్ఞయా సర్వే సింహాదాఽసురసైనికాః। నయనాగోచరా నృణాం భ్రమిష్యన్తి తత స్తతః ॥ ౩౩ ॥ తత స్సింహాదసంహారీ చక్రవర్తీ మహీపతిః । వ్యజిజ్ఞప త్స్వవృత్తాన్తం వేఙ్కటేశాయ సర్వతః ॥ ౩౪ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గనన్దకా న్నృపనన్దనః । అర్పయామాస హరయే వేఙ్కటాద్రిని

భగవత్కృతపఞ్చాయుధకృత్యనిర్ణయః.

వాసినే ॥ ౩౫ ॥ రాజానం చ తథా పఞ్చాయుధా న్యపి చ మాధవః । ఉవాచ మేఘనిర్ఘోష గమ్భీరిమభృతా గిరా ॥ ౩౬ ॥ రాజ న్యదే చ్ఛసి జయమజయ్యో సామ్పరాయికే । తదే మా న్యాయుధా న్యద్యైవ స్సాహాయ్యం కుర్వతాం తవ ॥ ౩౭ ॥ హేశఙ్ఖచక్రశార్ఙ్గాసే కౌమోదకి మహాగదే । రాజ్ఞో స్య కామదాః కాలే స్వస్వతీర్థేషు తిష్ఠత ॥ ౩౮ ॥ స్నాతానాం స్వస్వతీర్థేషు మమ సాయుజ్యభోగదాః । విహరధ్వం యథాకామం మయి ధ్యానపరాయణాః ॥ ౩౯ ॥ దత్తై ర్యుష్మాభి రేతస్య సాయుజ్యం యదిహా దిశమ్ । తన్న వ్యాహన్యతాం సద్యః పునరాగమనేన వః ॥ ౪౦ ॥ మానసా మే స్త సద్యో హం ప్రత్యక్షవిగతాయుధః । కఞ్చి త్కాలం వసిష్యామి తతః కేనాపి హేతునా ॥ ౪౧ ॥ కలౌ క శ్చి న్మహాభాగ శ్శఙ్ఖచక్రే తు కృత్రిమే । కారయిత్వా స్థాపయితా విమానాదిం శ్చ మే పునః ॥౪౨॥

తత స్తద్భక్తివశగ స్సర్వప్రత్యక్షగోచరః । అనల్పం నివసిష్యామి పరాభయదమా స్తదః ॥ ౯౩ ॥ ఊర్ధ్వాభ్యా మపి చాన్యాభ్యాం హస్తాభ్యా మతిసున్దరే । దధాన శ్శఙ్ఖచక్రే చ కల్పితే లోకతుష్టయే ॥ ౯౪ ॥ దత్తంహి మమ సాయుజ్యం మయా తే రాజనన్దన । గచ్ఛ ప్రశాధి రాజ్యం చ మాం సేవస్వ దివానిశమ్ ॥ ౯౫ ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తో భగవతా శఙ్ఖచక్రగదాఽసనః । శార్ఙ్గిణాం చ స్వస్వతీర్థాని పుణ్యాని ప్రతిపేదిరే ॥ ౯౬ ॥ పుత్రోఽపి చోళరాజస్య దేవతాఽఽశాస్య వైభవః । జగామ నగరీం స్వీయాం మఘవే వాఽమరావతీమ్ ॥ ౯౭ ॥ ఇత్థం నారదవాక్యాని శ్రుత్వా భృగురుదారధీః । వేఙ్కటేశే పరాం ప్రీతి మవిన్దత మహామనాః ॥ ౯౮ ॥ భృగుర పి వృషభాచలప్రభావం మునివరసఙ్కథితం నిశమ్య భూయః । తదను స చ విలోకితుం రమేశం స్థిరరతినా మనసా యయౌ గిరీన్ద్రమ్ ॥ ౯౯ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రవర్తిపరాక్ర
మకథనం నామైకాదశోఽధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే
ప్రథమప్రభృత్యేకాదశపర్యన్తాధ్యాయా
త్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపూర్వభా
గ స్సమాప్తి మగమత్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురభూతి ర్న స్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్.

శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గతశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా. ౧౧

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గత.

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥

తీర్థయాత్రేచ్ఛయా పితృనికటే మార్కణ్డేయవిజ్ఞప్తిః.

ఋషయః ॥ సూత సర్వార్థతత్త్వజ్ఞ వేదవేదాన్తపారగ । వేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యం వదస్వ మునిపుఙ్గవ ॥ ౧ ॥ శ్రీసూతః ॥ పురా మృకణ్డుతనయః పు
రుషోత్తమసేవయా । దీర్ఘమాయు రవాప్యాథ ముదా పరమయా మునిః
స్వమాశ్రమపదం గత్వా తపస్విజనసన్నిధౌ । మాతుః పితు స్స మతిమాన్
ప్రణామ మకరోద్భువి ॥ ౩ ॥ అత స్తాభ్యాం యథావృత్త మాఖ్యాయ ముని
పుఙ్గవః । శ్రేయస్కరం కిఞ్చిదిచ్ఛన్ కర్తుం వై వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౪
మాతః పిత ర్మమేష్టం య చ్ఛృణుతం బ్రువతో మమ । దేవతాఽనుగ్రహా
ద్ధాయుః పరిపూర్ణ మభూత్కిల ॥ ౫ ॥ పుణ్యస్థలేషు తీర్థేషు చరితుం విద్య
తే మతిః । సుఖం గచ్ఛేతి కృపయా మాం ప్రస్థాపయతం యువామ్ ॥ ౬
లౌకికే వైదికే కార్యే పిత్రనుజ్ఞా విశిష్యతే । అథాబ్రవీ న్మృకణ్డు స్తు స్వపు
త్రం పుత్రవత్సలః ॥ ౭ ॥ పావితోఽహం త్వయా పుత్ర కులం చ మమ పావి
తమ్ । పుణ్యస్థలే పుణ్యతీర్థే చలనేచ్ఛా యత స్తవ ॥ ౮ ॥ తస్మా త్తవ మహ
త్సౌమ్య సమ్యగేవేతి మే మతిః । త్వాం ప్రస్థాపయితుం పుత్ర కథం భవతి
మానసమ్ ॥ ౯ ॥ పుత్రమాత్రస్య పిత్రోఽస్తు విరహో దుస్సహో భవేత్
లోకే సర్వత్ర విదితం సత్పుత్రస్య తు కిం పునః ॥ ౧౦ ॥ ఉత్తమోత్తమపు
త్ర స్త్వం వియోగ స్తేఽతిదుస్సహః। సత్పుత్రలక్షణం సద్భి రుచ్యతే తత్తథై
వ హి ॥ ౧౧ ॥ యః ప్రీణయే త్స్వచరితైః పితరం స పుత్రో యద్భర్తు రే
హిత మిచ్ఛతి త త్కళత్రమ్ । తన్మిత్ర మాపది సుఖే చ సమక్రియం య దే
తత్త్రయం జగతి పుణ్యకృతో లభన్తే ॥ ౧౨ ॥ ఆవయోః ప్రియకృత్త్వం త

మతిమా నాస్తికో ఽప్యసి । కథం త్వద్విరహ స్సహ్యో భవిష్యతి సుతావ యోః ॥ ౧౩ ॥ అనన్దేషు చ సర్వేషు స ఏకానన్ద ఉత్తమః । మాతా పిత్రో స్సమీపే తు వర్తతే తనయో యతః ॥ ౧౪ ॥ తనయస్య స చానన్ద స్త దేవ సుకృతం మహత్ । పిత్రో శ్శుశ్రూషమాణ స్తు సఞ్చరేత సమీపతః ॥ ౧౫ ॥ అత ఆవాం విహాయ త్వం కథం గచ్ఛసి తద్వద ॥ శ్రీసూతః ॥ మార్కణ్డేయ స్స ఇత్యుక్తః పితరౌ వాక్య మబ్రవీత్ ॥౧౬॥ మాతః పిత ర్మాచ శోకో యు వయో ర్మత్కృతే క్వచిత్ । ప్రత్యబ్దం సర్వథా ఽగత్య యువాం పశ్యామి స ర్వదా ॥ ౧౭ ॥ పుణ్యక్షేత్రాభిగమనే పుణ్యతీర్థావగాహనే । యత్పు ణ్యం తత్ఫలం సర్వం పావయే దితి హి శ్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ కృత్వా శీర్వచ నం భూయః ప్రస్థాపయత మఞ్జసా । ఇత్యుక్తవాక్యే తనయే నయశాలిని తౌ పుభౌ ॥ ౧౯ ॥ ఆలిఙ్గ్య తనయం గాఢ మాశీర్వాదపరౌ తదా । చి రం జీవ సుపుత్ర త్వం చిరమానన్దవా న్భవ ॥ ౨౦ ॥ చిరం ధర్మపర శ్చ త్వ మావయో ర్హర్ష మావహ । ఇత్యుక్త స్తనయః కృత్వా ప్రదక్షిణ ముదార

—పిత్రనుజ్ఞ యామార్కణ్డేయకృతపుణ్యదేశతీర్థయాత్రాక్రమః.—

ధీః ॥ ౨౧ ॥ తీర్థయాత్రాం జిగమిషుః ఖేచరేణ జగామహ । కాశీస్థ లే ఽవరుహ్య సా స్నాత్వా గఙ్గాజలే శుచిః ॥ ౨౨ ॥ తీర మారుహ్య విశ్వే శం నత్వా క్వచి దవస్థితః । తత్రా కాశే చరన్తం తం దదర్శ ఖగపుఙ్గవమ్ ॥ వైష్ణవాగ్రేసరం శ్రీమద్గరుడం పృష్టవానసౌ ॥ మార్కణ్డేయః ॥ విష్ణువా హ నమ స్తుభ్యం క్వ గచ్ఛసి మహామతే ॥ ౨౪ ॥ పుణ్యస్థలం పుణ్యతీర్థ మిచ్ఛ న్నహ మిహాగతః । అతీవ పుణ్యం కిం కిం య త్తన్మే వద ఖగేశ్వర ॥ ౨౫ ॥

—మార్కణ్డేయం ప్రతి గరుడోపదిష్టశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్.—

శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్తో గరుడ స్తస్మై రహస్య ముపదిష్టవాన్ ॥ గరుడః ॥ మార్కణ్డేయ మునిశ్రేష్ఠ శృణు తత్త్వం వదామి తే ॥ ౨౬ ॥ తీర్థానా మధి కం తీర్థం స్థలానా మపి చోత్తమమ్ । సర్వే ష్వపి చ తీర్థేషు శృణుష్వ గద తో మమ ॥ ౨౭ ॥ ఇతో దక్షిణదిగ్భాగే సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౨౮ ॥ అస్తి శ్రీమా న్వేఙ్కటాఖ్యో నగేన్ద్ర స్స్వస్తి ప్రాప్తుమ్ శక్యతే తత్ర సర్వైః । వ స్తు ద్రష్టుం పరమం యోగివర్యాః స్తోతుం వా సం సర్వదా కుర్వతే ఽత్ర॥౨౯॥ నామాని సన్తి సుబహూని హి తస్య లోకే తాని బ్రవీమి శృణు పుణ్యతమాని తత్ర । శ్రీవేఙ్కటాద్రి రితి శేషమహీధరేతి నారాయణాద్రి రితి చాఞ్జనభూధ రేతి ॥ ౩౦ ॥ స్వర్ణాచలే త్యపి చ రత్నమహీధరే తి భూయాంసి సన్తి భువ నోత్తమపావనాని । తత్కీర్తనం సకలపాపహరం మునీన్ద్ర తద్వన్దనం సకల సౌఖ్యద మేవ లోకే ॥ ౩౧ ॥ యాత్రా పి తత్ర ప్రతి సురై రపి పూజనీయా

తాదృఙ్మహాన్ భవతి వేఙ్కటశైలముఖ్యః ॥ ౩౧½ ॥ తస్యానుభావం ప్రవదామి భూయస్సమస్తతీర్థాని భవన్తి తత్ర । ఏవం సమస్తేషు చ ముఖ్యతీర్థం శ్రీస్వామినామ్నా ఽస్తి సరో వరం తత్ ॥ ౩౨ ॥ మాహాత్మ్యమేతస్య మయోచ్యతే కథం యత్పశ్చిమే రోధసి భూవరాహః । ఆలిఙ్గ్య కాన్తా మతిసౌమ్యమూర్తి ర్విరాజతే విశ్వజనోపకారీ ॥ ౩౩ ॥ తద్దక్షిణతటే రమ్యే వైకుణ్ఠపురవల్లభః । ఆలిఙ్గితవపు ర్లక్ష్మ్యా వరదో వర్తతే చిరమ్ ॥ ౩౪ ॥ కుర్వన్త ఏవ తత్సేవాం వర్తన్తే సర్వనిర్జరాః।త్వం వేఙ్కటాచలం గత్వా స్నాత్వా స్వామిసరోజలే ॥ ౩౫ ॥ విలోక్య వేఙ్కటాధీశ మానన్దాత్మా భవిష్యసి । అహం చ తత్ర గచ్ఛామి సేవితుం వేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౩౬ ॥ విష్వక్సేనశ్చ శేషశ్చ సేవేతే తం దివానిశమ్ । పుణ్యదేశో వేఙ్కటాద్రే స్తుల్యో నైవ మహీతలే ॥ ౩౭ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థతుల్యం భువి న విద్యతే ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్త్వా గరుడ స్తత్ర వేంకటాచల మాగతః ॥ ౩౮ ॥ స ముని ర్గారుడగిరా విస్మయావిష్టమానసః । అహో శ్రుతం మహాపుణ్యస్థలం తీర్థం గరుత్మతా ॥ ౩౯ ॥ ఇతి మత్వా ఽద్రిసేవాయా మభవచ్ఛాభిలాషవాన్ ॥ ౩౯½ ॥

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
గరుడమార్కణ్డేయసంవాదో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

—మార్కణ్డేయస్య శుద్ధాఖ్యాగస్త్యశిష్యేణ సహ వేఙ్కటాచలగమనమ్.—

శ్రీసూతః ॥ మార్కణ్డేయో ఽథ మతిమాన్ సువర్ణముఖరీం గతః । తత ఉత్తరదిగ్భాగే దృష్టవాన్ శేషభూధరమ్ ॥ ౧ ॥ దైవా దగస్త్యశిష్యో ఽపి శేషాద్రినికటం గతః । వేఙ్కటాద్రే రధోభాగే తీర్థం కిఞ్చి త్సమాగతః ॥ ౨ ॥ యత్తీర్థం కాపిలం చాపి చక్రతీర్థం విదు ర్బుధాః । తస్యోపరి క్రమాత్సన్తి తీర్థాని కతి చి ద్గిరౌ ॥ ౩ ॥ ఇన్ద్రస్య విష్వక్సేనస్య చక్రాదీనాం చ పఞ్చకమ్ । అగ్నితీర్థం బ్రహ్మతీర్థం సప్తర్షీణాం క్రమేణ చ ॥ ౪ ॥ అగస్త్యశిష్యసహితో మార్కణ్డేయో మహామునిః । చక్రాదిసప్తదశసు తీర్థేషు స్నానకృచ్ఛుచిః ॥ ౫ ॥ తత్పశ్చిమే చ తీర్థాని విద్యన్తే వేఙ్కటాచలే । బ్రహ్మాతుత్రవిడన్త్యానా మవరోహక్రమేణ తు ॥ ౬ ॥ స్నాత్వా తేష్వపి శుద్ధేనాగస్త్యశిష్యేణ సంయుతః । ఆరుహ్య వేఙ్కటం శైలం మధ్యే మార్గం దదర్శ సః॥ ౭॥ నారసింహ గుహాస్థానం లోకే విఖ్యాతవైభవమ్ । లక్ష్మీనృసింహ ప్రహ్లాద వరదానన్దవైభవ ॥ ౮ ॥ దాసానుదాసం దేవేశ మాంపాహి మధుసూదన ।

— మార్కణ్డేయస్య స్వామితీర్థస్నానపూర్వక శ్రీవరాహసేవాప్రాప్తిః —

ఇతి ప్రణమ్య శుద్ధేన స్వామిపుష్కరిణీం గతః ॥ ౯ ॥ తత్ర స్నాత్వా మహా
తీర్థే సఙ్కల్ప్య విధిపూర్వకమ్ । తత్పశ్చిమతటే శ్వేతసూకరం వసుధాధ
రమ్ ॥ ౧౦ ॥ సాష్టాఙ్గం చ ప్రణమ్యాథ స్తోతుం సముపచక్రమే ॥ ౧౦½ ॥
మార్కణ్డేయః ॥ జలౌఘమగ్నా సచరాచరాధరా విషాణకోట్యాఖిల
విశ్వమూర్తినా । సముద్ధృతా యేన వరాహరూపిణా స మే స్వయమ్భూర్భ
గవాన్ ప్రసీదతు ॥ ౧౧½ ॥ పోత్రిరూప నమస్తుభ్యం పురుషోత్తమ తే నమః
స్వామిపుష్కరిణీతీరవాసినే వరదాచ్యుత ॥ ౧౨½ ॥ శ్రీవేఙ్కటవరా
హాయ విశ్వమఙ్గళకారిణే । భక్తానాం రక్షిణే తుభ్యం భగవన్ సతతం నమః॥

— శ్రీమార్కండేయకృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః. —

౧౩½ ॥ ఇతిస్తుత్వాఽథ పీత్వా చ తత్పాదసలిలం ముదా । నిర్గత్య దక్షిణే
తీరే జగామ హరిమన్దిరమ్ ॥ ౧౪½ ॥ నమస్కృత్వా విమానాన్తః ప్రవిశ్యా
సౌ దదర్శ హ । శఙ్ఖచక్రధరం దేవం వరదం వారిజేక్షణమ్ ॥ ౧౫½ ॥ వేఙ్క
టేశం ప్రణమ్యాసౌ చకార స్తుతిముత్తమామ్ ॥ ౧౬ ॥ భాస్వచ్చ
న్ద్రమసౌ యదీయనయనే భార్యా యదీయా రమా యస్మాద్విశ్వసృ
డప్య భూద్యమికులం యద్ధ్యానయుక్తం సదా । నాథో యోజగతాం నగేన్ద్ర
దుహితుర్నాథోఽపి యద్భక్తిమాన్ తాతో యో మదనస్య యో దురి
తహా తం వేఙ్కటేశం భజే ॥ ౧౭ ॥ పాహి మాం వేఙ్కటాధీశ ప్రణ
తార్తిప్రభఞ్జన । ఆత్మబన్ధో కృపాసిన్ధో సతతం తే నమో నమః ॥ ౧౮ ॥
నారాయణాద్రికృతవాస హరే నమస్తే నారాయణాఖిలజగత్పతయే నమ
స్తే । కారుణ్యపూర్ణ కమలాపతయే నమస్తే కఞ్జాక్ష రక్ష కమనీయతనో న
మస్తే ॥ ౧౯ ॥ వినా వేఙ్కటేశం న నాథో న నాథః సదా వేఙ్కటేశం
స్మరామి స్మరామి । హరే వేఙ్కటేశ ప్రసీద ప్రసీద ప్రియం వేఙ్కటేశ ప్ర
యచ్ఛ ప్రయచ్ఛ ॥ ౨౦ ॥ అహం దూరతస్తే పదామ్భోజయుగ్మప్రణా
మేచ్ఛయాఽఽగత్య సేవాం కరోమి। సకృత్సేవయా నిత్యసేవాఫలం త్వం ప్ర
యచ్ఛ ప్రయచ్ఛ ప్రభో వేఙ్కటేశ ॥ ౨౧ ॥ అజ్ఞానినా మయా దోషా నశే
షాన్ విహితాన్ హరే।క్షమస్వ త్వం క్షమస్వ త్వం శేషశైలశిఖామణే॥ ౨౨॥
మార్కండేయః॥ ఇతి స్తుత్వా తు భావేన శుద్ధేన సహ సాదరమ్ । తూష్ణీంబ

— మార్కండేయస్య భగవదనుగ్రహేణ నిష్పాపత్వప్రాప్తిః —

భూవ పురతో మస్తకే విహితాఞ్జలిః ॥ ౨౩ ॥ తమాహ వేఙ్కటాధీశో
మార్కణ్డేయం మహామునిమ్ । మార్కణ్డేయ మహాబుద్ధే ప్రసన్నోఽస్మి
తవానఘ ॥ ౨౪ ॥ శ్రుత్వా గరుడవాక్యం త దాగతో యద్వృషాచలమ్।

స్తుతిర్హి విహితా సమ్య క్తస్మాదిష్టం దదామి తే॥ ౨౫॥ ఇత్యుక్తస్స మునిః ప్రాహ మమేష్టం కిం జనార్దన। యథా తవ స్మృతి ర్ధ్యాయా త్సతతం వేఙ్కటేశ్వర ॥ ౨౬॥ తథా మాం పాహి దేవేశ భక్తవత్సల తే నమః। తథాఽస్త్వి

—శుద్ధాఖ్యాగస్త్యశిష్యస్య భగవదనుగ్రహేణ నిష్పాపత్వప్రాప్తిః.—

తి కృపాం కృత్వా హరి శ్శుద్ధ మువాచ హ ॥ ౨౭ ॥ శుద్ధ శుద్ధ దురన్తాని పాపాని విహితాని తే । తాని సర్వాణి శాన్తాని సేవయా మే న సంశయః॥౨౮॥ గుర్వాశ్రమ మితో గత్వా ధర్మతన్త్రం సమాచర । ప్రదక్షిణం మద్విమానం కురుతా దితి చో క్తవాన్॥ ౨౯ ॥ ప్రదక్షిణం తతః కృత్వా విమానం సప్రణమ్య చ। త్రిరావృత్త్యా క్వచి త్తిష్ఠన్ శుద్ధం ముని రథా బ్రవీత్ ॥ ౩౦॥ కుత స్త్వ మాగత శ్శుద్ధ కో గురుః కుత్ర వాఽఽశ్రమః। త ఆసన్ కాని పాపాని

—మార్కణ్డేయ మ్ప్రతి శుద్ధకృతస్వోద న్తజ్ఞాపనమ్.—

శాన్తాని హరిసేవయా ॥ ౩౧ ॥ ఏత త్సర్వం వద క్షిప్రం సఖే మయి దయాయది । ఇతి పృష్టో ఽగస్త్య శిష్య స్సఖే శృణ్వి తి చా బ్రవీత్ ॥ ౩౨ ॥ యాథార్థ్యం శృణు మత్తస్త్వం మార్కణ్డేయమునీశ్వర।కాఞ్చీ దేశే మధ్యరాష్ట్రే ద్విజో బహుకుటుమ్బవాన్ ॥ ౩౩ ॥ కుటుమ్బభరణార్థాయ దుర్దానాని గృహీతవాన్ । వసనాశనహీనత్వా ద్భ్రమామి జగతీతలే ॥ ౩౪ ॥ ఏకోద్దిష్టం షోడశాని బహుభుక్తాని పాపినా । ధనంధన మితి భ్రాన్తం భ్రాన్తచిత్తేన కేవలమ్ ॥ ౩౫ ॥ స్నానం సన్ధ్యా జపో హోమో దేవార్చా ఽతిథికర్మ చ।వైశ్వదేవం బ్రహ్మయజ్ఞో న కదా చి త్కృతం మయా॥ ౩౬॥ పాపినం మాం సమాలోక్య సర్వే గ్రామ మహాజనాః । మహాబ్రాహ్మణ ఇత్యేవ శపన్తో నామ చక్రిరే॥ ౩౭ ॥ రేవతీనామ మే భార్యా మహా మన్త్రా చ న్మనీషిణీ । బహూని పాతకాన్యత్ర కుటుమ్బభరణేచ్ఛయా ॥ ౩౮ ॥ కుర్వ న్నపి ధనం కిఞ్చి న్న ప్రాప్నోషి క్వచి ద్ద్విజ । ప్రేతోద్దేశ కృతా గావ్రా గృహీతాః ప్రేతభోజనమ్ ॥ ౩౯ ॥ ప్రేతవాసాంసి బహుశో నిన్ద్యకర్మ సదా కృతం । ఏవం కృతేషు పాపేషు గృహే కి ఞ్చిన్న దృశ్యతే ॥౪౦॥ అద్యాహారో నైవ గృహే క్షుధితాః పుత్ర బాలకాః। తవ మే బాలకానాం చ ఛాదనం నైవ విద్యతే॥౪౧॥ అతీవ దీనో ఽహ మితి నిశ్చయం నాధిగచ్ఛసి । ఆయు రారోగ్య మైశ్వర్యం దాతుం సర్వమనోరథమ్ ॥ ౪౨ ॥ సకృద ప్యానతికృతాం శక్తో వేఙ్కటనాయకః । ఇతి ప్రాజ్ఞా వదన్తీ హ తత్ప్రయాణం కురు ద్విజ ॥ ౪౩ ॥ ఉత్తరస్యాం దిశి నదీ సువర్ణముఖరీ తి వై । తత్తీరే వేఙ్కటో నామ హరిక్షేత్రం మహీధరః ॥ ౪౪ ॥ తత్ర వేఙ్కటనాథస్య సేవాం కర్తు మితో వ్రజ । లక్ష్మ్యంశా యోషిత స్సర్వా ఇతి విద్వద్భి రీరితమ్ ॥ ౪౫ ॥ ప్రమాణీకృత్య

మద్వాక్యం శీఘ్రం గచ్ఛ సుఖాయ వై ॥ శుద్ధః ॥ ఆకర్ణ్య ప్రేయసీవాక్యం పఞ్చభి ర్దివసై రహమ్ ॥ ౪౬ ॥ సువర్ణముఖరీం ప్రాప్య గస్త్యాశ్రమ ముపేయివాన్ । సువర్ణముఖరీతీరే తపస్యన్తం శివాగ్రతః ॥ ౪౭ ॥ ప్రణామ మాచరం దృష్ట్వా నమ స్తుభ్య మితి బ్రువన్। కుమ్భోద్భవో ఽథ మాం దృష్ట్వా కృపాళు రృషిసత్తమః॥౪౮॥ కుత స్త్వం కేన దుఃఖిత్వం కిం కార్య మితి పృష్టవాన్ ॥ శుద్ధః ॥ మాం పాహి కరుణాసిన్ధో పాపినా మపి పాపినమ్ । మత్కృత్యం తపసా సర్వం త్వ మేవ జ్ఞాతుమర్హసి । కాఞ్చీప్రదేశే మద్గ్రామ స్తద్గ్రామస్య మహాజనాః ॥ ౫౦ ॥ పాపీ తి కృత్వా మాం సర్వే మహాబ్రాహ్మణ మబ్రువన్ । తస్మా దహం దుఃఖిత స్స న్వేఙ్కటాద్రీచ్ఛయా గతః॥ ౫౧ ॥ మత్పుణ్యే చ భవాన్ మధ్యే మార్గే దృష్టో ఽసి కేవలమ్ । పూర్వపుణ్యవిపాకేన దృశ్యన్తే ఖలు సజ్జనాః ॥ ౫౨ ॥ ప్రతిగృహ్ణీష్వ మాం శిష్యం తవ శిష్యో ఽస్మి సామ్ప్రతమ్ । పాపో ఽహం పాపకర్మాణం పావనీకురు మాం మునే ॥ ౫౩ ॥ ఇతి వాదిన మాలోక్య మా మువాచ మహామునిః । బహు త్వయా కృతం పాపం విదితం తపసా మమ ॥ ౫౪ ॥ బుద్ధి ర్వేఙ్కటయాత్రాయాం యత శ్శుద్ధో ఽసి సామ్ప్రతమ్ । అయం శుద్ధో ఽస్త్వి తిబ్రూత సర్వే విప్రా ఇతి బ్రువన్॥ ౫౫ ॥ మా మాహ త్వరితం గత్వా వేఙ్కటాహ్వాయభూధరమ్ । భూవరాహం చ లక్ష్మీశం సేవిత్వా పున రావ్రజ ॥ ౫౬ ॥ నష్టపాపస్య తే పశ్చా చ్ఛ్రేయో దాస్యామి మా చిరమ్ ॥ ౫౭ ॥ ఇత్యేవ ముక్త్వా భగవా నగస్త్య స్స్వాశ్రమం చా పి మమో పదిశ్య। ప్రస్థాపయామాస తదా గతో ఽహం మార్గే భవన్తం ఖలు దృష్టవా న్మదా ॥ ౫౮॥ ఏ

— మార్కణ్డేయస్య శుద్ధేన సహ స్వర్ణముఖీతీరస్థాగస్త్యాశ్రమగమనమ్. —

వం త్వ గస్త్యశిష్యో ఽహం శుద్ధనామా ఽస్మి సామ్ప్రతమ్ ॥ ౫౮ ॥ యా మహ్యాశ్రమం నదీతీరే హ్య గస్త్యస్య దయానిధేః । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య విదా మగ్రేసరం మునిమ్ ॥౫౯ ॥ ద్రష్టుం మయా సహ త్వం చ కి మాయాసి వదాధునా । ఇతి బ్రువన్తం తం శుద్ధం మార్కణ్డేయో ఽబ్రవీ ద్వచః॥౬౦॥అహ మ ప్యాగమిష్యామి ద్రష్టుం తం మునిపుఙ్గవమ్ । సువర్ణముఖరీతీరే మాం నయస్వ తదాశ్రయమ్ ॥ ౬౧ ॥ ఇత్యుక్త్వా సహితౌ విప్రా వవరుహ్యా గిరే రధః । సువర్ణముఖరీతీరే త్వ గస్త్యాశ్రమ మీయతుః ॥౬౨॥ తత్రా శ్రమే మహర్షిభి స్సేవ్యమాన మనేకశః । వేఙ్కటేశకథావ్యాఖ్యా తత్పరం త మపశ్యతామ్ ॥ ౬౩ ॥ తేభ్యో నమస్కృత్య తదా తం ప్రణమ్య విశేషతః । తపోధనేనా గస్త్యేన బహుమానేన పూజితౌ ॥ ౬౪ ॥ మార్కణ్డేయ శ్చ శుద్ధ శ్చ

అగస్త్యవర్ణిత శ్రీవేఙ్కటాచలవైభవమ్.

తస్మి న్సదసి తస్థతుః । విప్రా వేఙ్కటమాహాత్మ్యం శృణు తే తి ప్రసన్నధీః॥

ఉవాచా నన్దభరితో లోపాముద్రాపతి స్తదా ॥ [illegible] ॥ సువర్ణముఖ
రీతీరద్వయనిత్యనివాసినః ॥ ౬౬ ॥ వేఙ్కటా [illegible] శ్రీనివాసం
పాపనాశనమ్ । శ్రీవేఙ్కటాచలో నామ [illegible] ॥ ౬౭ ॥
శేషాద్రి ర్వృషశైల శ్చ గరుడాచల ఇత్యపి । [illegible]
న్యాని కాని చిత్ ॥ ౬౮ ॥ వైకుణ్ఠలోకా [illegible] వేఙ్క
టనామధేయః । ఆనీయ చ స్వర్ణముఖ [illegible] విష్ణునివాసహే
తోః ॥ ౬౯ ॥ తత్రా చలే వస న్విష్ణుః [illegible]

—శ్రీనివాససేవార్థంబ్రహ్మరుద్రాదీనాం శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనకథనము.—

యే చైవ వర్తతే లోకరక్షకః ॥ ౭౦ ॥ [illegible]
వయం హరిం సర్వజగచ్ఛరణ్యమ్। అన్విష్య [illegible]
బహ్మగిరా వృషాద్రిమ్ ॥ ౭౧॥ సమాగతా [illegible]
సర్వతపస్విసఙ్ఘాః । శ్రీస్వామితీర్థస్య జలే పవిత్రే [illegible]
ఏవ ॥ ౭౨ ॥ తత్రా గతా బ్రహ్మముఖా [illegible]
స్సురా శ్చ । తత్రా గతా స్తే సనకాదయో [illegible]
ర్షః ॥ ౭౩ ॥ గణ్ణ శ్చ సర్వే స్సహ [illegible]
సఙ్ఘాః । బృహస్పతి శ్చైవ గురు శ్చ శుక్ర [illegible]
౭౪ ॥ దేవా శ్చ ఋషయ స్సిద్ధా శ్చ [illegible]
సి స్నాత్వా ప్రయతమానసాః ॥ ౭౫ ॥ [illegible]

—శ్రీభగవత్ప్రాదుర్భావప్రకారము.—

తత్తటే । ప్రాదుర్భూతం తత స్తేజ ఏక [illegible]
న మేకం తన్మధ్యే దదృశే దివ్యమఙ్గళమ్ ॥ [illegible]
ర్తిం వరేణ్యం శఙ్ఖం చక్రం ధారయ [illegible]
మ్భోజయుగ్మం సర్వేషాం సన్దర్శయ [illegible]
ద్దం సంశ్రితానాం జనానాం సంసారాబ్ధి [illegible]
వామతో దర్శయన్తం సవ్యేనా న్యేనాపి [illegible] ॥ ౭౭ ॥ [illegible]
భీష్టం దాతు ముద్యుక్తహేతిం భక్తానాం శ్రీ [illegible]
ముఖం భూషణాఢ్యం సర్వే శ్రీమద్వేఙ్కట [illegible] ॥ ౭౮ ॥ [illegible]

—బ్రహ్మరుద్రాదికృత శ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.—

తత్రప్రణామా స్తే సర్వే స్తోత్రయామాసు కేశవమ్ ॥ [illegible] ॥ జయ [illegible]
ధ సర్వలోకైకవన్దిత । జయ వేఙ్కటశైలేశ [illegible] ౮౦ ।
త్వాం నమామో వయం విష్ణో వేఙ్కటాచలనాయక । [illegible]
రత్నాం పాహి పాహి జగద్గురో ॥ ౮౨ ॥ ఇతి స్తుత్వా శ్రీ [illegible] దేవై [illegible]

శ్చ చారణైః । మునిభి ర్వసుముఖ్యై శ్చ బ్రహ్మాద్యై శ్శఙ్కరేణ చ ॥ ౮౩॥
సర్వా న్విలోక్య తా నాహ కరుణాపయసాం నిధిః । సర్వేషా మపి యుష్మాకమ్
ప్రసన్నో స్మి సురేశ్వరాః ॥ ౮౪ ॥ యుష్మాకం య ద్య దిష్టం స్యా త్త త్త ద్ద
త్తం మయా ౽నఘాః । ఇతి తేభ్యో వరం ప్రాదా త్సర్వేభ్యో వేఙ్కటేశ్వరః ॥
౮౫॥ అథ తే మునయ స్సర్వే బ్రహ్మాద్యాః కిం చి దబ్రువన్ । కృపానిధే నమ
స్తుభ్యం వరదాయ నమో నమః ॥ ౮౬ ॥ వేఙ్కటాధీశ విశ్వేశ శతకృత్వో న
మో నమః । విజ్ఞాప్యం కిం చి ద స్తీ హ శృణుష్వ కరుణాకర ॥ ౮౭ ॥ అనుగృ
హ్ణా న్నశేషాం స్త్వం దద దిష్టాని సర్వశః । మానవానా మపి సహా న్నపరాధా
న శేషతః ॥ ౮౮ ॥ దయాళుత్వం ప్రకటయ న్నిహ త్వం తిష్ఠ కేశవ ! దృగ్గోచ
రం త్వా మాలోక్య వేఙ్కటాద్రిశిరోమణే ॥ ౮౯ ॥ కలౌ యుగే మనుష్యా
శ్చ భూయాసు ర్వీతకల్మషాః। ఏవం సర్వోపకారార్థ మత స్స్వామిసర స్తటే॥ ౯౦॥
రమాసమేత స్సంతిష్ఠస్వే త న్నః ప్రార్థితం హరే । ఇతి సంప్రార్థిత స్సర్వై
స్తత్రై వా స్తే కృపానిధిః ॥ ౯౧ ॥

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీ
శ్రీనివాసావిర్భావకథనం నామ ద్వితీయో ధ్యాయః.

అగస్త్యకృతస్వామితీర్థమాహాత్మ్యభగవద్దివ్యోత్సవవర్ణనమ్.

అగ స్త్యః ॥ ఏతాదృశో వేఙ్కటాద్రి స్సర్వలోకేషు విశ్రుతః । గ
ఙ్గాదికాని తీర్థాని తత్ర స న్తి బహూన్య పి ॥ ౧ ॥ తాని వక్తుం న శక్నోమి
బహుత్వా దృషిస త్తమాః । రాజతే సర్వతీర్థానాం స్వామిస్వామిసరోవ
రమ్ ॥ ౨ ॥ తత్ర స్నాతుం సమాయా న్తి ప్రతివర్షం జనా భువి । ధనుర్మా
సే శుక్లపక్షే ద్వాదశ్యా మరుణోదయే ॥ ౩ ॥ ఆయా న్తి సర్వతీర్థాని తత్ర
స్నాతా నిరేనసః । తస్య శ్రీవేఙ్కటేశస్య బ్రహ్మ లోకపితామహః ॥ ౪ ॥
చకార కన్యామాసే తు ధ్వజారోహమహోత్సవమ్ । ప్రతివర్షం చ తత్సే
వానిమి త్తం సర్వమానవాః ॥ ౫ ॥ అఙ్గకోసలకర్ణాట కాశీఘూర్జరదేశ
గాః । చోళకేరళపాణ్డ్యాది సర్వదేశసముద్భవాః ॥ ౬ ॥ సకుటుమ్బా
శ్చ సేవార్థ మాయా న్తి ప్రతివత్సరమ్ । దేవా శ్చ ఋషయ స్సిద్ధా యోగిన
స్సనకాదయః ॥ ౭ ॥ యే భాద్రపదమాసే తు వేఙ్కటేశమహోత్సవే ।
సేవాం కుర్వ న్తి తే సర్వే నిష్పాపా ఉ త్తమో త్తమాః ॥ ౮ ॥ పున స్త్వ హం
ప్రవక్ష్యామి తీర్థవై భవ మద్భుతమ్ । త చ్ఛృణుధ్వం సావధానం శ్రవణే పి మ
హాఫలమ్ ॥ ౯ ॥ ఉ త్తరే స్వామితీర్థస్య పాపనాశనసంజ్ఞకమ్ । తీర్థం

కుమారధారామాహాత్మ్యమ్

మహత్స ర్వపాపవినిర్మోచనసాధనమ్ ॥ ౧౦ ॥ తతో వాయవ్యదిగ్భాగేశా

మారం తీర్థముత్తమమ్ । కుమారధారికా చేతి నామ లోకే ప్రశస్యతే ॥౧౧॥
అద్భుతం తస్య మాహాత్మ్యం శృణుత ద్విజపుఙ్గవాః । పురా కశ్చి ద్ద్విజో
వృద్ధో దారిద్ర్యేణ చ పీడితః ॥ ౧౨ ॥ కుటుమ్బభరణాయోగ్యో విలలాప ది
వానిశమ్ । ఇహ లోకే పరే లోకే సౌఖ్యహేతు ర్ధనం కిల ॥ ౧౩ ॥ తన్నాస్తి
మమ పాపేన పూర్వజన్మకృతేన చ । పరలోకహితం ధర్మాచరణేన హి
సాధ్యతే ॥ ౧౪ ॥ శక్తి స్తదస్తి కర్తుం న వృద్ధత్వా ద్దుర్బలస్య మే । వృథా
జన్మ మమైతద్ధి కర్తవ్యం కి మితః పరమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఇతి నిన్దాపరో భూత్వా
పుత్రదారా న్విహాయ చ । ఆగత్య దుఃఖిత స్సోఽథ స్వర్ణముఖ్యాః సమీపతః

దారిద్ర్యదుఃఖాసహమానవృద్ధకృతభృగుపతనయత్నః.

॥ ౧౬ ॥ అహం శేషాద్రిశిఖరా త్పతిష్య ఇతి నిశ్చితః । ఆరుహ్య వేఙ్కటం
శైలం భృగోః పాతసమీహయా ॥ ౧౭ ॥ ఉచ్చైస్స్వరేణ చుక్రోశ తత్ర స్థి
త్వా స భూసురః । బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానా శ్చన్ద్రసూర్యౌ తథాఽశ్వినౌ ॥౧౮॥
సర్వభూతాని శృణ్వన్తు దుఃఖితస్య వచో మమ । దారిద్ర్యా ద్వృద్ధభావా
చ్చ జన్మ వ్యర్థ మభూదితి ॥ ౧౯ ॥ పతిష్యేఽహం పతిష్యేఽహం పతిష్యేఽహం న

భృగుపతనోద్యుక్తం వృద్ధ మ్ప్రతి భగవదుక్తిః

సంశయః । ఇత్యాక్రోశన్త మాగత్య వేఙ్కటేశో దదర్శ హ ॥ ౨౦ ॥ మృ
గయా రసిక స్తత్ర సఞ్చర న్యదుపుఙ్గవః । అధస్తా త్పర్వతప్రాన్తే రాజపు
త్రాకృతిం దధత్ ॥ ౨౧ హస్త ముద్ధృత్య తం పశ్యన్నువాచేదం ద్విజం
తదా । విప్ర విప్ర వరోహ త్వం మా సాహస మిదం కురు ॥ ౨౨ ॥ విప్రస్య
తు భృగోః పాత శ్శాస్త్రేషు న హి నిశ్చితః। తస్మా త్ప్రేత్య చ దుఃఖాయ మా
సాహస మిదం కురు ॥ ౨౩ ॥ మయోచ్యతే తవ హితం మవరుహ్య శృణుష్వ
తత్ । శ్రుత్వేతి తం నృపాకారం దృష్ట్వా వృద్ధో మహీసురః ॥ ౨౪ ॥ అవ
రుహ్య త మాహేదం పుణ్యాచ్ఛైలోత్తమా త్తదా । పుత్రదారాంశ్చ
మాం రక్ష మహైశ్వర్యప్రదో భవ ॥ ౨౫॥ ఇత్యుక్తవతి విప్రే ఽస్మిన్ మా
ధవో వాక్య మబ్రవీత్ । సర్వం దదామి హస్తం త్వ మవలమ్బ్య నయా

వృద్ధస్య కుమారధారాస్నానేన కౌమారసమ్ప్రాప్తిః.

హి మామ్ ॥ ఇత్యుక్త స్తత్కరాలమ్బం కృత్వా మన్దం యయౌ ద్విజః । త
మాదాయ హరి శ్శ్రీమద్వేఙ్కటాచలనాయకః ॥ ౨౭ ॥ పాపనాశా దుత్తరత
ఏత త్తీర్థం నినాయ తమ్ । ఉవాచ ఖిన్నం స భృశమ్ ఖేదశాన్త్యర్థ మత్ర
వై ॥ ౨౮ ॥ స్నానం కురు తతః ఖేదశాన్తి స్తత్ర భవిష్యతి । ఇత్యుక్తే త
త్ర తత్తీర్థే స్నాత్వోత్థాయ యువాఽభవత్ ॥ ౨౯ ॥ మనః ప్రసన్నతాం
యాతం కుమారశ్చ తదాఽభవత్ । తీరం తు సర్వతః పశ్యం స్తు మద్భు

—కుమారధారాస్నానప్రాప్తయావనవృద్ధస్య ప్రత్యక్షీకృతభగవదుక్తిః.—

ప్యాప ఽన్వతప్యత ॥ ౩౦ ॥ మదిష్టదేవో మామత్ర త్యక్త్వా కుత్ర గతో ను కిమ్ । అన్తర్హిత స్స భగవా నాకాశస్థో ఽబ్రవీ దిదమ్ ॥ ౩౧ ॥ అయం తు వేఙ్కటాధీశ స్తవ స్వామీన సంశయః । దత్తం తవ కుమారత్వం తీర్థస్నానే న భూసుర ॥ ౩౨ ॥ వేఙ్కటేశేన తే దత్త మైశ్వర్య మిహ భూసుర । త్వద్దేశం గచ్ఛ శీఘ్రం వై స్త్రీబాలసహితో భవ ॥ ౩౩ ॥ శరీరే చ బలం జాతం శారీరం ధర్మ మాచర । దానాని దిశ విప్రేభ్యో బన్ధుభ్య శ్చ ధనం దిశ ॥ ౩౪ ॥ భోజనం దిశ విప్రేభ్య స్స్వయం భుఙ్క్ష్వ యథాసుఖమ్ । అనిషిద్ధసుఖత్యాగీ పశు రేవ న సంశయః ॥ ౩౫ ॥ నిషిద్ధసుఖభోక్తా చ పశు రేవ న సంశయః । శ్రీవేఙ్కటేశః ప్రియతా మిత్యేవ సకలం కురు ॥ ౩౬ ॥ స్త్రీత్యాగభోగాకరణే నిన్ద్య ఇతి విదు ర్బుధాః । ఇ త్యుక్తే సర్వదేవా శ్చ సమాగత్యా బ్రువ న్వచః ॥ ౩౭ ॥ అస్య తీర్థస్య మహిమా హ్యహో వాచా మగోచరః । కుమారత్వం ధనిత్వం చ సద్య ఏవ ద్విజో ఽభజత్ ॥ యతః కుమారతాం యాత స్సద్యో వృద్ధమహీసురః। తస్మా త్కుమారధారే తి లోకే ఖ్యాతిం గమిష్యతి ॥ ౩౮ ॥ కుమారతీర్థే యస్స్నాతో నిష్పాప స్స సుఖీ భవేత్ । ఇ త్యుక్త్వా సర్వదేవేషు గతేషు త్రిదివం ద్విజః ॥ ౪౦ ॥ యాత స్స్వదేశం సన్తోషా న్మహ దైశ్వర్య మాప్తవాన్ । పుత్రదారాదిసహితో బహుధర్మం చకార హ ॥ ౪౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశః ప్రియతా మి త్యేవ కథయన్ సదా । దృష్టం ఫల మవాప్యా న్తే విష్ణులోకం జగామ హ ॥౪౨ ॥ కుమారధారికే త్యేవ విష్ణునా ప్యేకదో దితమ్ ॥ ఋషయః ॥ త త్కదా గత్య దేవేన విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ॥ కుమారధారికే త్యేత దు క్తం త ద్వి స్తరా ద్వద ॥ ౪౩ ॥

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే కుమారధారామాహాత్మ్యకథనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః.

—స్కన్దస్య కుమారతీర్థతపః కరణేన తారకవధోత్థబ్రహ్మహత్యావిముక్తిః.—

అగస్త్యః ॥ కుమారధారికాఽఽఖ్యానం వేఙ్కటేశకథాన్వితమ్। సర్వే శృణుత విప్రేన్ద్రా వాజపేయఫలాధికమ్ ॥ ౧॥ కదా చి చ్ఛఙ్కరసుత స్తారకాఖ్యం మహాఽసురమ్ । హత్వా త త్కర్మపాకేన బ్రహ్మహత్యా మవా ప్తవాన్॥ ౨ ॥ శమ్భో స్సకాశ మాగత్య దుఃఖిత స్తారకా న్తకః। ఉవాచ పితరం స్వామిన్ మత్పాపం శృణు మే పితః ॥ ౩ ॥ దేవానా ముపకారార్థం తారకో నిహతో మయా । తేన తస్య వధేనై వ హత్యా మాం బాధ తే ఽధికమ్ ॥౪॥

తత్ప్రాయశ్చిత్త మధునా ప్రబ్రూహి మమ శఙ్కర । సర్వజ్ఞశ్శఙ్కరః ప్రా
హ పుత్త్రం దేవహితావహమ్ ॥ ౫ ॥ సకృన్నారాయణే త్యుక్త్వా పుమాన్
కల్పశతత్రయమ్ । గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషు స్నాతో భవతి పుత్త్రక ॥౬॥ ఏత త్ప్రా
హ రహస్యం వై సదా మనసి తిష్ఠతు । అన్యచ్చ కిఞ్చి త్తే వక్ష్యే ప్రాయ
శ్చిత్త మనుత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే లక్ష్మీపతినివాసభూః । వేఙ్కటాద్రి
రితి ఖ్యాత స్సర్వలోకేషు వర్తతే ॥ ౮ ॥ తత్ర తీర్థాన్యనన్తాని తేషు కించి
ద్వదామి తే । చక్రతీర్థం స్వామితీర్థం మత్స్యపాణ్డవతీర్థకమ్ ॥ ౯ ॥ నాగతీర్థం
బిల్వతీర్థం జాబాలే స్తీర్థమేవచ । అకాశగఙ్గాతీర్థం చ పాపనాశన మేవ చ ॥
౧౦ ॥ తుమ్బు వామనతీర్థే చ కౌమారం ముఖ్య మేవ చ । వేఙ్కటాచలతీర్థా
ని యఃకీర్తయతి సర్వదా ॥ ౧౧ ॥ అనేకజన్మపాపాని నశ్య న్త్యేవ న సంశ
యః । స్వామితీర్థస్య తీరే తు శ్రీనివాసః పరాత్పరః ॥ ౧౨ ॥ నిత్యం వసతి
సర్వేషాం లోకానాం హితకామ్యయా । తత్ర వేఙ్కటశైలేశం వేఙ్కటేశే
తి సర్వదా ॥ ౧౩॥ యో వై స్మరతి తం నిత్యం తస్య విష్ణుః ప్రసీదతి। గత్వా
తం చ ప్రణమ్య త్వం కౌమారం వ్రజ తీర్థకమ్ ॥ ౧౪ ॥ తత్ర స్నాత్వా తీర్థ
వర్యే తపః కురు జితేన్ద్రియః । శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమ ఏవం ప్రణవపూర్వ
కమ్ ॥ ౧౫ ॥ మన్త్రం జప న్మహాబుద్ధే తపః కుర్వి త్య చోదయత్ । పితృవా
క్యం తత శ్శ్రుత్వా దేవసేనాపతి స్తదా ॥ ౧౬ ॥ చక్రతీర్థే కృతస్నాన స్స్వా
మిపుష్కరిణీం యయౌ । వేఙ్కటాద్రేః క్రోశమాత్రే క్రోశ స్త్రీ విస్తరం స్థితా॥
౧౭ ॥ బ్రహ్మహత్యా తస్య గిరే ర్మాహాత్మ్యం వర్ణ్యతే కథమ్ । ప్రయాత
స్స్వామిసరసి స్నాత్వాసూను రుమాపతేః॥ ౧౮ ॥ వేఙ్కటేశం ప్రణమ్యా
థ కృత్వా చాపి ప్రదక్షిణమ్ । బ్రహ్మరుద్రాదివన్ద్యం త్వాం భజే వేఙ్కట
నాయకమ్ ॥ ౧౯ ॥ నివారయ న్ననిష్టాని సాధయే ష్టాని మాధవ । ఇతి స్తు
త్వా వేఙ్కటేశం పాపనాశన మాయయౌ ॥ ౨౦ ॥ తత్ర స్నానేన సర్వాణి
పాపాని విలయం యయుః । తతో వాయవ్యదిగ్భాగే కా చి ద్ధారాం జగా
మహ ॥౨౧॥ ధారారూపేణ పతితా మత్యన్తగరిగహ్వరే । చూతమన్దారపన
సకుటజై శ్చాపి చార్జునైః ॥ ౨౨ ॥ నయనానన్దజననై ర్బహుశాఖిభి రావృ
తే । సింహశార్దూలశరభై ర్హరిణాదిమృగాన్వితే ॥ ౨౩ ॥ తాపసై ర్నియతా
హారై స్తపోనిష్ఠై స్సమన్వితే । తస్మిన్ తీర్థే కృతస్నానః కృతదేవర్షితర్పణః॥
వసానో వాససీ శుద్ధే యతవాక్కాయమానసః । ప్రాఙ్ముఖ స్సుఖ మాసీనో
వేఙ్కటేశ మనుస్మరన్ ॥ ౨౫ ॥ లక్ష్మీమహీభ్యాం సహితం భూషణోత్తమ
భూషితమ్ । స్మేరాననామ్బుజం పీతవాససం త మధోక్షజమ్ ॥ ౨౬॥ మహా
దేవ్యోక్తమన్త్రేణ జపం కుర్వన్ దివానిశమ్ । ఫలాహారో జలాహారో నిరా
హార స్తత స్స్థితః ॥ ౨౭ ॥ తపః కుర్వతి శేషాద్రౌ నీలకణ్ఠాత్మజే శుభే ।

—— కుమారధారా తీరే స్కన్దతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః. ——

కుమ్భమాసే పౌర్ణమాస్యాం మఘాయాం సౌమ్యవాసరే॥ ౨౮॥ మధ్యాహ్నే ప్రాదురభవద్వ్యధా మనసి చిన్తితః। భో కుమార కుమారేతి ప్రాహ గ మ్భీరయా గిరా ॥ ౨౯ ॥ ఉన్మీల్య చక్షుషీ తదా షణ్ముఖో ఽపశ్యదన్తికే ॥ ౨౯౹ ॥ శఙ్ఖం చక్రం ధారయన్తం కరాభ్యాం ఫలప్రదర్యాగ్రుగవామహస్తమ్ । ప్రాప్యే ఇమే ఇత్యపరేణ పాదే సన్దర్శయన్తం కరపఙ్కజేన ॥ ౩౦౹ ॥ లక్ష్మీమహీభ్యాం లలితాకృతిభ్యా మశేషభూషోత్తమభూషితాభ్యామ్ । అతిప్రసన్నాననపఙ్కజాభ్యాం నిషేవ్యమాణం నితరాం ప్రహృష్టః ॥ ౩౧౹ ॥ దృష్ట్వా స్థితో దేవవరః కుమారః ప్రదక్షిణానాం త్రితయం విధాయ । ప్రణమ్య సాష్టాఙ్గ మనన్యచేతాః కృతాఞ్జలి స్తోత్ర మథో చకార ॥ ౩౨౹॥ జయ దేవ జగన్నాథ జయలక్ష్మీపతే హరే।జయ లోకేశ సర్వేశ దోషాపహ నమో నమః । సర్వవాద్యా న్యవాద్యన్త శఙ్ఖధ్వని రభూన్మహా॥ ౩౪ ॥

—— భగవత్సేవార్థం కుమారధారా మన్ప్రతి బ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్. ——

తుమ్బురు ర్నారద శ్చైవ వీణాహస్తౌ సమాగతౌ । బ్రహ్మా చ స్కన్దసాన్నిధ్యం జ్ఞాత్వా సర్వై స్సమాగతః ॥ ౩౫ ॥ పార్వతీసహిత శ్శమ్భుః పుత్రస్నేహా దుపాగతః । ఆరుహ్య వృషభం విఘ్నరాజాద్యైః ప్రమథై ర్వృతః ॥ ౩౬ ॥ ఇన్ద్రాదయో లోకపాలా స్త్వశేషా అమృతాన్ధసః । వైఖానసా వాలఖిల్యా ఋషయో యే తపోధనాః ॥ ౩౭ ॥ గన్ధర్వాప్సరసాం సఙ్ఘా నాగవిద్యాధరాదయః । యే దేవయోనయ స్సన్తి తే పి సర్వే సమాగతాః ॥ ౩౮ ॥ జయ జయ వేఙ్కటశైలనాథ విష్ణో మునిజనసేవిత శేషశైలవాస । సకలజనహితావతీర్ణ దేవ జయ జయ భక్తజనాభిరామ పాహి ॥ ౩౯ ॥ ఇతి స్తుత్వా ప్రణమ్యాథ దదృశు ర్వేఙ్కటేశ్వరమ్ । శ్రీభూమిసహితం విష్ణుం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౪౦ ॥ శఙ్ఖచక్రధరం దేవం వనమాలావిభూషితమ్ । శేషేణ పక్షిరాజేన విష్వక్సేనేన పార్షదైః ॥ ౪౧ ॥ ప్రత్యహం సేవ్యమానం చ ప్రహ్లాదాదిభి రేవచ । శుకేన శుకసన్తానై శ్ఛత్రచామరధారిభిః ॥ ౪౨ ॥ ప్రసన్నం వేఙ్కటాధీశం ప్రణమ్య పున రుత్థితాః వ్యాసాద

—— స్కన్దకృత శ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః. ——

యః ప్రణమ్యాథ సర్వే తూష్ణీం స్థితా స్తదా ॥ ౪౩ ॥ సర్వేషు శృణ్వత్సు తదా హరసూను స్త మబ్రవీత్ ॥ ౪౩౹ ॥ నమామ్యహం వేఙ్కటనాథ విష్ణో నారాయణాశేష జగన్నివాస । భక్తార్తిహారిన్ భగవన్మురారే భాన్విన్దునేత్రా ఖిలలోకపూజ్య ॥ ౪౪౹ ॥ బ్రహ్మరుద్రాదివన్ద్యాయ బ్రహ్మణే ఽనన్తశక్తయే । నారాయణగిరీశాయ నమో నారాయణాయ తే ॥ ౪౫౹ ॥ దేవాధి

దైవతపతే సతతం నమస్తే సేవాపరేషు సుతరాం కరుణాకరాయ । దావా
నలాయ మహతే దనుజాటవీనాం శ్రీవాసవక్షసి ధృతోత్తమకౌస్తుభాయ॥౪౬॥
పశ్యన్తి త్వాం భాగ్యవన్తో హి లోకే విశ్వత్రాణాయోద్యతం వేఙ్కటేశమ్ ।
లక్ష్మీభూభ్యాం పార్శ్వయుగ్మస్థితాభ్యాం ద్వాభ్యాం నిత్యం సేవితం నిత్య
బన్ధుమ్ ॥ ౪౭½ ॥ అహో భాగ్య మహో భాగ్య మహో భాగ్య మహో
మహత్ । వేఙ్కటేశం కృపాసిన్ధుం దృష్టవానస్మి సామ్ప్రతమ్ ॥ ఇత్యుక్త్వా
పార్వతీపుత్రః ప్రేమావేశవశాత్తదా । అశేషసదనై ర్విష్ణుమాబభాషే ఘన
ధ్వనిః ॥ ౪౯½ ॥ చక్షూంషి మేకృతార్థాని దర్శనాద్వేఙ్కటేశ తే । శ్రీసూక్తా
మృతసేకేన కర్ణావపి తథా కురు ॥ ౫౦½ ॥ ఇతి వాదిని పుత్రే తు మహాదేవ
మువాచ హ । హరి స్స్మేరముఖామ్భోజ శ్శృణ్వత్సు సకలేష్వపి ॥ ధన్యోఽసి
సుతరాం శమ్భో సత్పుత్రేణామునా త్వహో । అనేకజన్మతపసాం ఫలం
సత్పుత్రతా ఖలు ॥ ౫౨½ ॥ అనేకజన్మపాపానాం ఫలం దుష్పుత్రతా భువి ॥
ఇత్యుక్త్వా పునరూచే తం తనయం శూలపాణినః ॥ ౫౩½ ॥ ధన్యోఽసి కృతకృ
త్యోఽసి వరం వరయ సామ్ప్రతమ్ । తపసా తవ సన్తుష్టిః స్తోత్రేణ చ మ
మాభవత్ ॥ ౫౪½ ॥ ప్రమాణీకృత్య వచనం పితుః ప్రామాణికోత్తమ ।
ద్వాదశాబ్దం తపః కృత్వా శ్రాన్తోఽసి హ సుఖీ భవ ॥ ౫౫½ ॥ స్కన్దః ॥ అతః
పరం కిం కరణీయమాస్తే మయాద్య లబ్ధా తవ దేవ సేవా । సమస్తలోకై
రపి వేఙ్కటేశ సంప్రార్థ్యతే తావక పాదసేవా ॥ ౫౬½ ॥ అహో
హ్యస్యాపి భూభర్తు ర్మహిమా సుతరాం హరే । మమాద్య తారకవధో
ద్భూతా హత్యా పృథక్కృతా॥ ౫౭½ శ్రీనివాస దయామ్భోధే దురితక్షయ

భగవద్వర్ణితకుమారధారాస్నానకాలాదినిర్ణయః

కారక ॥ ౫౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మదీయం మన్త్ర ముచ్చార్య సుఖీ భవ మ
హామతే । ఏతత్పర్వత మారోఢుం వాఞ్ఛా యస్య వివేకినః ॥ ౫౯ ॥ పా
తకం దూరతో నశ్యే త్కిము భక్తిమత స్తవ । తత్రాపి స్వామి సరసి స్నా
నం కోట్యఘనాశనమ్ ॥ ౬౦ ॥ శృణ్వన్తు దేవతా స్సర్వా శ్శృణు స్కన్ద వచో
మమ । కుమారధారికేత్యేవ త్వన్నామ్నేదం భవిష్యతి ॥ ౬౧ ॥ తత్ర
స్నాతి పుమాన్ స్త్రీ వాఽవశ్యం కోఽపి తు మానవః। తస్య పాపాని నశ్యన్తి స
త్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ॥ ౬౨ ॥ యో మాఘమాసే వరపఞ్చదశ్యాం
మఘాయుతాయా మథవాపి కశ్చిత్ । స్నాత్యత్ర భక్త్యా చ కుమారధా
రికా తీర్థే సవన్ద్యో విధిరుద్రజిష్ణుభిః ॥ ౬౩ ॥ మదావిర్భావదివసే య స్స్నా
తి మనుజోత్తమః । తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం శేషేణాపి న శక్యతే ॥ ౬౪ ॥
వర్షే వర్షే చ దివసే స్నాతవ్య మఖిలై రపి । కుమారధారికాస్నాన మశేషా
ఘహరం విదుః ॥ ౬౫ ॥ తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం శేషేణాపి న శక్యతే । త

స్మిన్ తీర్థే స్వర్ణదాన మణు మేరుసమం భవేత్ ॥ ౬౬ ॥ వస్త్రదానం చ గో
దానం భూదానం చ తతో ఽధికమ్ । యో వా దదాతి మత్ప్రీత్యా తస్య ల
క్ష్మీర్గృహే స్థితా ॥ ౬౭ ॥ అన్నం దదాతి చైకస్తే తత్తీర్థదివసే తు యః।
ఫలం స లభతే విప్ర సహస్రాన్నప్రదానజమ్ ॥ ౬౮ ॥ ప్రపాం యః కురుతే
మార్గే శీతలోదకపూరితాం । తత్సన్తతి మహం సర్వాం రక్షామి కృపయాఽ
నఘ ॥ ౬౯ ॥ తామ్బూలం చన్దనం వాపి బ్రాహ్మణానాం దదాతి యః ।
తే నిష్పాపా భవన్త్యేవ దశపూర్వైర్దశాపరైః ॥ ౭౦ ॥ కుమ్భమాసే పౌ
ర్ణమాస్యాం ప్రాదుర్భావదినే హరేః । కుమారధారికాస్నానం కులకో
టిం సముద్ధరేత్ ॥ ౭౧ ॥ ఇతిమన్త్రం సముచ్చార్య స్నాత్వా ఽనన్తఫలం లభే
త్। వర్షేవర్షే కుమ్భమాసే పౌర్ణమాస్యాం మఘాయుజి ॥ ౭౨ ॥ దేవా మను
ష్యాస్సర్వే చ స్నాతు మాయాన్తు సర్వదా । పుణ్యదేశేషు సర్వేషు వేఙ్క
టాద్రిర్విశిష్యతే ॥ ౭౩ ॥ తత్ర సర్వేషు తీర్థేషు స్వామిపుష్కరిణీ వరా । త
తోప్యేతద్వరం తీర్థం మదావిర్భావవాసరే ॥ ౭౪ ॥ ఇహ శమ్భుకుమార
త్వమాకల్పం పూజయన్వస । ఏతత్తీర్థస్య మాహాత్మ్యం బుద్ధ్వా వై సర్వ
దేవతాః ॥ ప్రతివర్షం స్నాతు మత్ర మాం ద్రష్టుం చ తపోధనాః । ఆయాన్తి
సావధానం వై మమావిర్భావవాసరే ॥ ౭౬ ॥ తస్మాచ్ఛమ్భుకుమార త్వం
సర్వదా వసపర్వతే । ఇత్యుక్త్వా తం తు హస్తేన పస్పర్శ గుహమచ్యుతః॥౭౭

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే కుమా
రధారాస్నానేన స్కన్దస్య తారకవధజనితబ్రహ్మహ
త్యావినిర్ముక్తి కథనం నామ చతుర్థోధ్యాయః.

—అగస్త్యాదీనాం కుమారధారాతీర్థస్నానార్థం శ్రీవేఙ్కటాచలగమనమ్.—

అగస్త్యః॥ తతస్తు దేవా ఋషయశ్చ సర్వే గన్ధర్వవిద్యాధరయక్ష
సిద్ధాః । ఆశ్చర్య మాశ్చర్య మితి బ్రువాణా దివ్యం హరేర్నామ చ కీర్తయ
న్తః । కుమారధారాం సతతం స్తువన్తో యయుస్స్వధామాని ముదాన్వితా
స్తే ॥ ౧౫ ॥ శివాత్మజోపి తత్రైవ భజన్వేఙ్కటనాయకమ్ । కుమార
ధారికాతీరే తిష్ఠత్యేవ చిరం కిల ॥ వర్షే వర్షే సమాయాన్తి సిద్ధగన్ధర్వదాన
వాః । ఋషయశ్చ తథా సర్వే భూలోకే ప్రాణినస్తథా ॥ స్నాతుం త
స్మిన్ మహాతీర్థే త్వహో వేఙ్కటవైభవమ్ । సువర్ణముఖరీతీరే లోపా
ముద్రాపతి స్స్వయమ్ ॥ ఇత్యుక్త్వా మునిముఖ్యేభ్యః పునరేవ మువాచ
హ । పఞ్చషేభ్యో దినేభ్యో ఽథ సేయం పఞ్చదశీ శుభా ॥ యూయం స
ర్వేపి మునయో మార్కణ్డేయ మహాముని । శుద్ధకాఞ్చీప్రదేశీయా స్సర్వే

గచ్ఛత వేఙ్కటమ్ ॥ పున స్స్వామిసర స్తీరే వేఙ్కటేశం విలోక్య చ । త
దుత్తరే పాపనాశతీర్థే స్నానాదికారిణః ॥ కుమారధారికాం గత్వా స్నా
నం కురుత సత్తమాః । సర్వపాపవిశుద్ధాస్త మైశ్వర్యసమవాప్తయే ॥
మార్కణ్డేయ మహాభాగ కిం తీర్థాచరణేన తే । సర్వతీర్థస్నానఫల మము
న్నైవ భవిష్యతి ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్తా స్సర్వ ఏవైతే సమారుహ్య వృ
షాచలమ్ । స్వామిపుష్కరిణీస్నానం కృత్వా దృష్ట్వా చ కేశవమ్ ॥ ౧౦౪ ॥
పూర్ణిమాదివసే మాఘే పాపనాశే కృతాప్లవాః ॥ కుమారధారికాతీర్థే
స్నాతుం సర్వేసమాగతాః ॥ ౧౧౪ ॥ సమస్తదేశజా న్మర్త్యా న్సర్వా
న్దేవా నృషీ నపి ॥ యోగిన స్సనకాద్యాంశ్చ సిద్ధగన్ధర్వకిన్నరాన్ ॥ ౧౨౪ ॥
సమాగతాన్ స్వర్ణముఖీతీరజాన్ ఋషిసత్తమాన్ । అగస్త్యశిష్యం శు
ద్ధం చ మార్కణ్డేయ మథాగ్నిజః ॥ ౧౩౪ ॥ దృష్ట్వా స స్నాతు మాయా
తాన్ ప్రహృష్టహృదయో ఽభవత్ । స స్వ కుమారధారాయాం సస్నౌ స
ఙ్కల్పపూర్వకమ్ ॥ ౧౪౪ ॥ వేఙ్కటేశార్పణం కృత్వా దానం చక్రుశ్చ
కే చన ॥ ౧౫ ॥ గన్ధర్వయక్షోరగసిద్ధసాధ్య దేవాదిబృన్దేష్వపి తీర్థవర్యే ।
స్నాతేషు సర్వేషు ముదాన్వితో సౌ సస్నౌ స్వయం శఙ్కరనన్దనో పి ॥
విష్ణోస్సూక్తంచ శ్రీసూక్తం భూసూక్తం చ జపన్ సదా । తీర మారుహ్య విప్రా
ణాం నమశ్చక్రే ప్రసన్నధీః॥ ౧౭॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయే త్యుచ్చరన్ పా
ర్వతీసుతః । తదా ప్రాదురభూ ద్దేవో పంగద శ్శఙ్ఖచక్రధృత్ ॥ ౧౮ ॥ పశ్య
న్త స్తం సిన్ధుజాకాశ్యపీభ్యాం యుక్తం దేవం ఋషయో మానుషాశ్చ । మా
ర్కణ్డేయ స్స్వర్ణముఖ్యా ద్విజాశ్చ శుద్ధా స్తేను స్సర్వ ఏవ ప్రణామం ॥ ౧౯॥
లక్ష్మీమహీసేవితవేఙ్కటేశ కృపానిధే కృష్ణ జగత్త్రయేశ । మాం పాల
యా ఽనాథ మనాథబన్ధో నమో నమ స్తే చరణామ్బుజాయ ॥ ౨౦ ॥ ఇతి
కృతనతీన్ దృష్ట్వా దేవః ప్రసన్నమనా స్తదా విజితజలదధ్వానం వాక్యం
స్వయం హరి రబ్రవీత్ ॥ ఇహ విధికృతం స్నానం దానం మమ ప్రియబుద్ధిత-
స్సకలదురితం హత్వా దత్తే సుఖాన్యఖిలాన్యపి ॥ ౨౧ ॥ మార్కణ్డేయ
మహాబుద్ధే సర్వతీర్థఫలం తవ । అనేన దత్తం శుశ్రూషాం మాతాపిత్రోః కు
రుష్వ హ ॥ ౨౨ ॥ అగస్త్యశిష్య విప్రేన్ద్ర త్వత్తాపా హ్యఖిలా న్యపి ।
గతాన్యనేన దత్తాని శ్రేయాంసి బహుళో మహః ॥ ౨౩ ॥ పుత్రదారాది
సంయుక్త స్సదాచారరత స్సదా । దానాని బహుకుర్వాణ స్సుఖీ భవ సుఖీ
భవ॥ ౨౪॥ఇతి బ్రువ న్వేఙ్కటేశో ఽదృగ్గోచర మథాయయౌ। ఇత్థం దేవ స్స్వా
మిన్యుక్తే గతేష్వపి సురేషు చ ॥ ౨౫॥ శుద్ధ స్స్వదేశ మాగత్య పుత్రదారస
మన్వితః। స్నానం దానం జపం కుర్వన్ వేఙ్కటేశ ఇతి బ్రువన్ ॥ ౨౬॥ ఇహ
లోకే పరత్రాపి పరం సౌఖ్య మవాప్తవాన్। మృకణ్డో రాశ్రమం గత్వా మా

ర్కణ్డేయః ప్రసన్నధీః ॥ ౨౭॥ పితరౌ తు నమస్కృత్య వృత్తాన్తం సర్వ మబ్రవీత్ । వాక్యం గరుత్మతః పూర్వం వేఙ్కటాచలవైభవమ్ ॥ ౨౮ ॥ అగస్త్య శిష్యవృత్తాన్తం సువర్ణముఖరీస్థలమ్ । శ్రీవేఙ్కటేశసేవాం చ స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౯ ॥ కుమారధారికాతీర్థమాహాత్మ్యం స్కన్దవైభవమ్ । ఆవిర్భావం తస్య హరే ర్వాక్యం తస్య సుధామయమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఉక్త్వా స్వపిత్రో స్సకలం శుశ్రూషా మకరో త్తదా ॥ శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటేశస్య మాహాత్మ్యం యశ్శృణో త్యపి వా సకృత్ ॥ ౩౧ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్త స్సర్వశ్రేయోనిధి ర్భవేత్ । వేఙ్కటాద్రే స్తు మాహాత్మ్యం కుమారసరస స్తథా ॥ ౩౨॥ శృణోతివా పఠతివా తస్య పుణ్య మన న్తకమ్ । కుమారధారికాతీర్థతీరే పఠతి య స్త్విదమ్ ॥౩౩॥ శృణోతి వా తస్య తస్య సర్వాభీష్టప్రదో హరిః ॥ ౩౪॥*

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - అగస్త్యాదీనాం కుమారధారాతీర్థస్నానాదికథనం నామ పఞ్చమోధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గతః ప్రథమప్రభృతి పఞ్చమపర్యన్తపఞ్చాధ్యాయాత్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యపరో భాగ స్సమాప్తి మగమత్.

శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యస ముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా - ౫.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీశ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీ మ తే వి ష్వ క్సే నా య న మః.

అథ శ్రీవామనపురాణాన్తర్గత

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్॥

ప్రయాగమాహాత్మ్యమ్.

య చ్ఛరీరం త్రయో వేదా యచ్ఛ్రేష్టా ఽధర్వణాస్మృతః । యదఙ్గాని ష డఙ్గాని తస్మై వాగాత్మనే నమః ॥ ౧ ॥ వ్యాసః ॥ కదా చి ద్దుఃఖితః ప్రాహ జనకో మిథిలాధిపః । శతానన్దం మహాభాగం సర్వజ్ఞం త త్త్వదర్శినమ్ ॥ ౨ ॥

సీతాదిస్వసుతావివాహాద్యర్థజనకస్యపశ్చాత్తాపక్రమః.

బ్రహ్మన్మాం బాధతే దుఃఖం సీతాదర్శనజం మహత్ । కేన దుఃఖ మిదం త్యక్ష్యే క ఆరాధ్యో ఽఘనాశనః ॥ ౩ ॥ దుష్టాత్మా రావణో రక్షఃపతి ర్వైశ్రవణానుజః । హారే దయోనిజాం సీతాం కిన్ను న జ్ఞాయతే మయా ॥ ౪ ॥ కమారాధ్య మహాభాగ లప్స్యే జామాతరం వరమ్ । సమానోత్తమవంశ్యం చ యోగ్య మస్యా మహామునే॥ ౫ ॥ మమాపి దుహితా చైషా హ్యూర్మిళా నామ నామతః । కుశధ్వజస్య చ సుతే కనిష్ఠభ్రాతు రేవ మే ॥ ౬ ॥ మాణ్డవీ శ్రుతకీర్త్యాఖ్యే సుశీలే సుమనోహరే । ఆసాం చ కే వరా బ్రహ్మన్నితి చిన్తాకులో ఽస్మ్యహమ్ ॥ ౭ ॥ పర మధ్యాత్మవి ద్యోగీ దృష్టలోకపరావరః । పురోహితో ఽస్య వంశస్య గతి ర్మే ఽస్తు భవా నిహ ॥ ౮ ॥ వేదశాస్త్రపురాణజ్ఞః కాలవి త్కాలధర్మవిత్ । దుఃఖినాం దుఃఖహర్తా చ సుఖినాం స్మయనాశనః ॥ ౯ ॥ త్వం మే గతి శ్చ పరమా భవ దుఃఖవినాశనః । రాజానో విషయాసక్తాః కామక్రోధసమన్వితాః ॥ ౧౦ ॥ కన్యారత్ననిమిత్తం చ హ్యాగ మిష్యన్తి కోటిశః । తేభ్యో యుద్ధం కథం దాస్య ఏకో ఽహం బ్రహ్మవిత్తమ॥ ౧౧ ॥ ఏతావన్త మహం కాలం సుఖం రాజ్యమశాసిషమ్ । ఇదానీమస్మి దుఃఖార్తో వృద్ధః పుత్రీ తపోధన ॥ ౧౨ ॥ అఙ్గో వివిక్తో విమలో విష్ణుభ

స్తు మమాత్మజాః । చత్వార ఏతే శిశవ శ్శిఖినో నా స్త్రకోవిదాః ॥ ౧౩ ॥ మమానుజస్య పుత్రా శ్చ విచికిత్సో వికర్తనః। ప్రతర్దన ఇతి త్వే తే త్రయ శ్చ శిశవ స్తథా ॥ ౧౪ ॥ వృద్ధత్వా దాత్మన శ్చైవ పుత్రాణాం చైవ శైశవాత్ ।కన్యకానాం చ రత్నత్వా ద్దుఃఖితో ఽహం తపోధన ॥ ౧౫ ॥ కస్మాదస్మా దహం మోహా న్నిర్గమిష్యా మ్యుపాయతః। తం మే వద త్వం బ్రహ్మర్షే గమిష్యామీహ కాం గతిమ్ ॥ ౧౬ ॥ యేన మన్వాదయ స్తీర్ణా స్సంసారాఖ్యం మహార్ణవమ్ । ఇహ దుఃఖం చ రాజాన స్తం మే బ్రూహి తపోధన ॥ ౧౭॥ కం ధ్యాత్వా పురుషో లోకే భుక్తిం ముక్తిం చ విన్దతే । ఆపద్రక్షాకరః కో వా తం

—••◆జనకనృపతాపాపనోదనార్థం శతానన్దోక్తపురాతనేతిహాసః, ◆••—

దేవం బ్రూహి సత్తమ ॥ ౧౮ ॥ శతానన్దః ॥ రాజ న్మనుష్యా అపి యం ప్రపన్నా స్సన్త్యక్తదుఃఖా స్సుఖినో భవన్తి । వక్ష్యామి దేవం వరదం రమేశం తం ప్రాప్య దుఃఖామ్బునిధిం తరిష్యసి ॥ ౧౯ ॥ పురాహం చ మ్బ్రకారణా త్తమసాతీర ముత్తమమ్ । వాల్మీకిం మునిశార్దూలం ద్రష్టు మస్మి గతో నృప॥ తేనాగమనతుష్టేన ప్రత్యుద్యాతో నృపోత్తమ। ఉపచారై శ్చ పాద్యాద్యై రతిథిః పూజితో ఽస్మ్యహమ్ ॥ ౨౧ ॥ అభివన్ద్య మునిశ్రేష్ఠం తచ్ఛిష్యై శ్చ నమస్కృతః । క్రియాం మాధ్యాహ్నికీం కృత్వా భుక్త్వా వాల్మీకినా సహ॥ ౨౨ ॥ అన్యైశ్చ మునిభి స్సార్థం భరద్వాజాదిభి స్తదా । వాల్మీకే రాశ్రమే రమ్యే హ్యుస ం వాల్మీకినా సహ ॥ ౨౩ ॥ ఉక్త్వా కాలోచితా వార్తాః కథా శ్చాత్ర పురాతనీః। హృష్టా వన్యోన్యసఙ్గేన హ్య భూవ పరమం నృప ॥ ౨౪ ॥ ఏతస్మి న్నన్తరే స్వర్గా దాజగామ చ నారదః । శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాశో మహాత్మా మహతీం దధత్ ॥ ౨౫ ॥ తం దృష్ట్వా మునిశార్దూల ముదతిష్ఠ త్తదా సనాత్ । సహశిష్యో మయా సార్థం వాల్మీకి ర్భగవా నృషిః ॥ ౨౬ ॥ కృతాఞ్జలిపుటో భూత్వా ప్రీతిసంహృష్ట మానసః । సశిష్యః కల్పయామాస పూజాం తస్య విధానతః ॥ ౨౭ ॥ ఇదం పాద్య మిదం త్వ ర్ఘ్య మిదఃమాసన మేవ చ । ఇదం మూలం ఫలం స్వాదు భగవన్ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౨౮ ॥ ఆగత స్త్వం చిరా ద్బ్రహ్మ న్స్వాగతం తే తపోధన ॥ శతానన్దః ॥ ఇతి వాల్మీకినా శిష్యై రభివాద్య చ పూజితః॥ ౨౯ ॥ నిషసాద చ సుప్రీతో నారదో మృగచర్మణి । ఆస్వాద్య ఫలమూలాని శ్రమం స్వ మపనీయచ ॥ ౩౦ ॥ కుశలం పరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకిం మునిపుఙ్గవమ్ । నిర్విఘ్నం తే తపో బ్రహ్మ న్వర్ధతే త్రివిధం మునే ॥౩౧॥ అవన్ధ్యా స్తరవః కాలే భవన్త్య పి తవాశ్రమే। అపి క్రియార్థా స్సమిధ స్సులభా శ్చ కుశా అపి ॥౩౨॥ ఇతి పృష్ట స్తదా ప్రీత్యా ప్రాహ నారద ముత్తమమ్ । త్వత్ప్రసాదా న్మునిశ్రేష్ఠ సర్వం మఙ్గళ మేవ మే ॥ ౩౩ ॥ వర్ధతే చ తపో బ్రహ్మం స్త్రివిధం కాలవిత్త

మ । అకాలే పి ఫలన్త్యేవ తరవో వాసవాజ్ఞయా ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్తో నార
ద స్తేన ప్రముమోద మహాద్యుతిః । కృతాఞ్జలిపుటా స్సర్వే పరివార్య చ నా
రదమ్ ॥ ౩౫ ॥ తదాగమనసంహృష్టా స్తస్థు స్తద్వనవాసినః । నారదే
నాభ్యనుజ్ఞాతః ప్రాప్య కృష్ణాజినాసనమ్ ॥ ౩౬ ॥ కృతాఞ్జలిపుటో
భూత్వా ప్రహృష్టో వాక్యవిశారదః । నారదం పరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకి ర్మునిపు
ఙ్గవమ్ ॥ ౩౭ ॥ త్రైలోక్యే వైష్ణవం క్షేత్రం కిం శ్రేష్ఠం భువి నారద । ఆ
బ్రహ్మలోకం సర్వం త్వం విశేషం దృష్టవా నసి ॥ ౩౮ ॥ యత్తీర్థే సర్వతీ
ర్థాని సన్నిధానం వ్రజన్తి చ । యత్క్షేత్రవాసినాం పుణ్య మనన్త మితి కీర్త్య
తే ॥ ౩౯ ॥ యత్రాస్తే భగవా న్విష్ణు స్సశ్రీభూః పురుషోత్తమః । త ద్బ్రూ
హి మమ దేవర్షే క్షేత్రం త్రైలోక్యపావనమ్ ॥ ౪౦ ॥ నారదః ॥ సాధు
పృష్టం త్వయా బ్రహ్మన్ సర్వేషాం హితకామ్యయా । తత్తే వక్ష్యామి వా
ల్మీకే సమాహితమనా శ్శృణు ॥ ౪౧ ॥ ఇమ మేవ పురా ప్రశ్నం పృష్టః ప్రా
హ మహేశ్వరః । పుత్రేణ షణ్ముఖేనై వ జిష్ణునా హిమవద్గిరౌ ॥ ౪౨ ॥
స్కన్దః ॥ హత్వా దైవాసురే యుద్ధే తారకాఖ్యం మహాసురమ్ । ఆగ
తో ఽస్మి జయీ తాత పాదమూలం త్రిలోచన ॥ ౪౩ ॥ బుభుక్షా బాధతే
తీవ్రా బ్రహ్మహత్యా సముద్భవా । స్నాత్వా భోక్ష్యామి యత్తీర్థే తత్తీర్థం

—స్కన్ద మ్ప్రతి శఙ్కరోక్తబ్రహ్మహత్యావిముక్తిహేతూపన్యాసః. —

తాత మే వద ॥ ౪౪ ॥ మహేశ్వరః ॥ సకృన్నారాయణే త్యుక్త్వా పుమా
న్కల్పశతత్రయమ్ । గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషు స్నాతో భవతి పుత్రక ॥ ౪౫ ॥
శ్రుత్వా పరమ మిత్యుక్త్వా భుక్త్వా పిత్రా సహా మయా । తతః పప్రచ్ఛ
పితరం శఙ్కరం లోకశఙ్కరమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఉక్తో నారాయణో దేవ స్త్వ
యా సర్వాఘనాశనః । జనై రారాధితః కేన కర్మణా దృశ్యతే భువి ॥ ౪౭ ॥
స కుత్ర సేవ్యతే దేవః ప్రియం తస్యా పి కిం పితః ॥ నారదః ॥ ఇతి పృష్టః పున
స్తేన పుత్రం ప్రాహా థ శఙ్కరః ॥ ౪౮ ॥ యం యోగినో మునివరా హృదిస
న్నిషణ్ణం జ్యోతిర్మయం ప్రణవరూప మచిన్త్యరూపమ్ । ఆదిత్యమణ్డలనివా
స మనన్త మాద్య మారాధయన్తి సతతం తముదీరయామి॥ ౪౯ ॥ శఙ్కరః॥
పురా దక్షాధ్వరే పుత్ర తస్య శీర్షంమయాహృతమ్।త చ్ఛిన్నహస్తతలే లగ్నం(బ
హ్మహత్యా చ సఙ్గతా ॥ ౫౦ ॥ స్వర్గే కపాలీ భిక్షార్థీ పర్యట న్నియతేన్ద్రియః।
న మోక్తుం బ్రహ్మహత్యాయా అపశ్యం తత్రపుత్రక ॥ ౫౧ ॥ మేరౌ బ్ర
హ్మసర స్తీరే తప ఉగ్ర ముపాశ్రితః । స్నాతు మభ్యాగతో బ్రహ్మా మా మప
శ్య చ్చతుర్ముఖః ॥ ౫౨ ॥ తం చ దృష్ట్వా ప్రణమ్యా హ మతిష్ఠం పురత స్త
దా । స మాం కపాలినం దృష్ట్వా కి మి త్యాహ పితామహః ॥ ౫౩ ॥ త చ్ఛ్రు
త్వా బ్రహ్మణో వాక్యం తతో దేవం వ్యజిజ్ఞపమ్। కిం బ్రువే తాత శప్తో ఽస్మి

దక్షం హత్వా తు తేన హ ॥ ౫౪ ॥ హత్యామోక్షం నపశ్యామి కుత్ర వా కే
న కర్మణా । సృష్టో భవా న్మయా దిష్ట్యా శాపమోక్షం వదస్వ మే ॥ ౫౫ ॥
ఇ త్యుక్త శ్చ మయా పుత్ర బ్రహ్మ ప్రాహ చ మాం తదా ॥ బ్రహ్మ ॥ మా
విషీద మహాదేవ హత్యామోక్షం వదామి తే ॥ ౫౬ ॥ పురా శఙ్కర గఙ్గా
యా యమునాయా శ్చ సఙ్గమే । ధను స్త్రిశతవిస్తీర్ణే పుణ్యక్షేత్రే చ మాధవే॥

ప్రయాగక్షేత్రస్య భగవద్వర్ణితప్రయాగాభిధాననిరుక్తిః.

౫౭ ॥ మాధవప్రీతయే తత్ర యజ్ఞా స్సర్వే మయాకృతాః । ప్రాదు రాసీ త్త
దా వేద్యాం మాధవో భక్తవత్సలః ॥ ౫౮ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాపాణి శ్శ్రీవత్సా
ఙ్క శ్చతుర్భుజః । ప్రాఞ్జలి స్తం ప్రణమ్యా హం ప్రసీ దే త్యస్తువం తదా ॥
౫౯ ॥ ప్రసన్నో మాధవః ప్రాహ బ్రహ్మ న్ప్రీతో స్మి తే ఽధ్వరైః । ప్రకృ
ష్టా శ్చ కృతా యజ్ఞాః ప్రీతో ఽహం చ త్వయా ఽనఘ ॥ ౬౦ ॥ య త్త
ద్బ్రహ్మ న్నిదం క్షేత్రం ప్రయాగాఖ్యం గమిష్యతి । అస్యాం వేద్యాం మహం
నిత్యం సన్నిధానం కరోమి తే ॥ ౬౧ ॥ ఇతః ప్రభృతి యే పాపాః పురుషా
యా స్త్రియ శ్చ వై । క్షేత్రేశం మాం ప్రపశ్యన్తి ముక్తా స్సర్వే భవన్తు
తే ॥౬౨॥ ఇతి దత్వా వరం దేవో మమాభీష్టం చ మాధవః॥ ఆస్తే లక్ష్మ్యా
మహాదేవ ప్రయాగే పుణ్య సత్తమే ॥ ౬౩ ॥ త్వం చ హత్యా సమాయుక్తో
మోక్షం తత్ర గమిష్యసి । శఙ్కరః ॥ ఇ త్యుక్త్వా మాం తతో బ్రహ్మ సత్య
లోకం జగామ హ ॥ ౬౪ ॥ తతః ప్రీతో వరం లబ్ధ్వా పుణ్యక్షేత్రం గతో ఽ

శఙ్కరహస్తాత్కపాలవినిర్ముక్తిప్రకారః.

స్మి తత్ । క్షేత్రే ప్రవిష్టమాత్రే తు మయా హత్యా పృథ క్స్థితా ॥ ౬౫ ॥
పఞ్చక్రోశా ద్బహి ర్యాతా క్రోశ స్తీ విస్వరం గతా । కపాల శ్చ చ్యుతో హ
స్తా త్ప్రసాద మనో మమ ॥ ౬౬ ॥ తత స్స్నాత్వా ప్రయాగే ఽహం దేవం
నత్వా చ మాధవమ్। అయాచం మాధవం క్షేత్రం దేహీ దం మే జనార్దన॥౬౭॥
ఇ త్యుక్తో మాధవో దత్వా క్షేత్రం మే వరదః ప్రభుః । శ్రియా పరమయా
యుక్త శ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ ౬౮ ॥ స్వలోకం చ యయౌ దేవ స్తపః కుర్వ
తి మాం వదన్ । తత్రా హం చ తపః కృత్వా బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహ్య చ
॥ ౬౯ ॥ విహర న్మ మయా సార్ధం తత్రైవ హి షడానన ॥ ౬౯½ ॥ లక్ష్మీ
సహాయం రమణీయవేష మజం హరిం కాలఘనాభిరామమ్ । పీతామ్బరం పాట
లపాణిపాదం ధ్యాత్వా ఽర్చయం స్తత్ర వసామి పుత్ర ॥ ౭౦½ ॥

ఇతి శ్రీవానపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
ప్రయాగమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ వింశోధ్యాయః.

స్కన్దప్రతి శఙ్కరకృతతపస్సముచితవేఙ్కటాద్రివర్ణనమ్.

నారదః ॥ స్కన్దశ్శ్రుత్వా పితు ర్వాక్యం మఙ్గళం పాపనాశనమ్ । పునః పప్రచ్ఛ సంహృష్టః పితరం తత్త్వదర్శినమ్ ॥ ౧ ॥ మమాపి తపసో యోగ్యం క్షేత్రం బ్రూహి శుభాన్వితమ్ । న విఘ్నా స్తపతో యత్ర ప్రభవన్తి మమ ప్రభో ॥ ౨ ॥ త్వయా ఽజ్ఞప్త స్తప స్తప్స్యే భవదుఃఖవినాశన। యోగీన్ద్రవన్ద్యచరణద్వన్ద్వాద్వైతైకలక్షణ ॥ ౩ ॥ మమ శఙ్కర తద్బ్రూహి వైష్ణవం క్షేత్ర ముత్తమమ్ । ఏవ ముక్త స్తత శ్శమ్భుః పుత్రేణ ప్రాస్తకారిణా ॥ ౪ ॥ ఉమా మాలోక్య సంహృష్టో ధ్యాత్వా చైనం బభాణ హ। శృణు పుత్ర మహాభాగ దేవదుఃఖవినాశన ॥ ౫ ॥ వృషో నామ మహాశ్శైలో నృపేణారాధితః పురా । తం గచ్ఛ శిఖినా పుత్ర కురు త్వం తత్ర వై తపః ॥ ౬ ॥ నారదః ॥ ఇతి ప్రతిసమాదిష్టః పున రాహ చ షణ్ముఖః । ఉక్తో య స్తత్ర భవతా వృషాభిఖ్యో మహాగిరిః ॥ ౭ ॥ నాయం కులాచలో నూనం కుత్రాస్తే స మహాగిరిః । కిమర్థం చ వృష స్తత్ర తప స్తేపే మహాతపాః ॥ ౮ ॥ వృషః కిం వృషభో ధర్మో మను ర్వా నీలలోహిత । ప్రోక్తః కోఽయం భగవతా బ్రూహి మే పుత్రవత్సల ॥ ౯ ॥ ఇతి పృష్ట స్తత స్తేన ప్రాహ తం వృషభధ్వజః । నాయం కులాచలః పుత్ర మేరుపుత్రో మహాగిరిః ॥ ౧౦ ॥ అఞ్జనో నామ నామ్నా చ త్రిషు లోకేషు విశ్రుతః । శైల స్స్వర్ణమయో వత్స రత్నసాను స్సుశోభనః ॥ ౧౧ ॥ శేషమారుతసంవాదే విధూతో దక్షిణాం దిశమ్। నియుక్తో ఽయం గిరిః పుత్ర పూర్వమేవ తు విష్ణునా ॥ ౧౨ ॥ సర్వతీర్థమయః పుణ్యః పావనో ఽఞ్జనభూధరః । సుదుర్లభో మనుష్యాణాం దేవభూమౌ వస న్నిహ ॥ ౧౩ ॥ స్థాతవ్యం భవతా శైలదక్షిణస్యాం దిశీతి వై । ఏవ ముక్తో ఽపి హరిణా పిత్రా స్నేహావశేన సః ॥ ౧౪ ॥ పితు రాజ్ఞా మవేక్ష్యాయం కఞ్చిత్కాల మవస్థిత । శేషమారుతసంవాదే ప్రవృత్తే లోకభీషణే ॥ మేరుణైవాభ్యనుజ్ఞాతః ప్రయాతో దక్షిణాం దిశమ్ । ఆస్తే పూర్వోదధేః పశ్చా ద్వాత్సాయం పఞ్చయోజనే ॥ ౧౬ ॥ ఉత్తరే దక్షిణాబ్ధే స్తు షట్త్రింశద్యోజనాన్తరే । తీరే పుణ్యతమే పుత్ర రుక్మనద్యా స్తథోత్తరే ॥ ౧౭ ॥ క్రోశద్వయార్థమాత్రే తు హరిచన్దనమణ్డితే । వనే రమ్యతమే వత్స నానాపాదపమణ్డితే ॥ ౧౮ ॥ సిద్ధా మునిగణా స్తత్ర తప కుర్వన్తి నిత్యశః । చణ్డాలయవనాద్యై స్తు వేదబాహ్యైశ్చ నాస్తికైః ॥ ౧౯ ॥ నారోఢు మపి యశ్శక్యః పావనః పర్వతోత్తమః । శుకాద్యా మునయః కేచి ద్భృగ్వాద్యాశ్చ తపోధనాః ॥ ౨౦ ॥ ప్రహ్లాదప్రముఖాః పుణ్యా అమ్బరీషాదయో నృపాః । విష్ణో రేవా పరం దేహం మన్వానా స్తం నగోత్తమమ్ ॥ ౨౧ ॥ పద్భ్యా మాక్రమితుం భీతాః పర్యన్తే ష్వేవ పర్తనాః । తన్నిర్గత నదీ ష్వేవ కుర్వాణా స్స్నానతర్పణే ॥ ౨౨ ॥ తపః కు

ర్వన్తి వాఞ్ఛన్త స్సాయుజ్యత్కర్తుం జనార్దనమ్। ఏవం విధస్స శైలేన్ద్రో నిత్య
మత్యన్తపావనః ॥ ౨౩॥ శిఖరం యస్య దృష్ట్వైవ సద్యః పాపైః ప్రముచ్యతే।
తత్రాస్తే కోలరూపీ తు మహావిష్ణు స్సనాతనః ॥ ౨౪ ॥ ఉద్ధృతాం ధరణీం
దేవీ మాలిఙ్గ్యాఙ్కే నిధాయచ। ఆరాధితో మునిగణై స్త్రిసన్ధ్యం శ్రద్ధయా
న్వితైః ॥ ౨౫ ॥ తదా ప్రభృతి తత్పుణ్యం వారాహం క్షేత్ర ముచ్యతే।
తస్మిన్పుణ్యతమే క్షేత్రే వారాహే వేఙ్కటాచలే ॥ ౨౬ ॥ సన్నిధౌ భూవ
రాహస్య యే కే చిన్నియతవ్రతాః। శాస్త్రోక్తేన విధానేన వారాహం మన్త్ర
ముత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ జపన్తి విజితాత్మానో మాస మేకం నిరన్తరమ్। గృహ
క్షేత్రాదికం తేషాం సద్య స్సిధ్యతి వాఞ్ఛితమ్ ॥ ౨౮ ॥ పృథివీం యే చ వా
ఞ్ఛన్తి రాజాన శ్శాసితుం చిరమ్। యే తు తత్ర ప్రకుర్వన్తి మహాదానాని
షోడశ ॥ ౨౯ ॥ ప్రీణయన్తో మహీం దేవీం దక్షిణాభి స్తదుద్ధృతామ్। తేషా
మాదివరాహ స్తు భగవా న్భక్తవత్సలః ॥ ౩౦ ॥ ప్రయచ్ఛతి చిరం కాలం మ
హీం సాగరమేఖలామ్। బుద్ధజానపదోపేతాం హాతావగ్రహకణ్టకామ్ ॥ ౩౧॥
అనాదృత్య తు య స్తత్ర వరాహవదనం హరిమ్। ధరణీం చ తదఙ్కస్థాం
పృథ్వీం శాసితు మిచ్ఛతి ॥ ౩౨ ॥ తేనదోషేణ తద్రాజ్యం పీడ్యతే ఽవగ్ర
హై స్సదా। దస్యుభి శ్శత్రుభి శ్చైవ మహారోగై స్తథైవ చ ॥ ౩౩ ॥ త
స్మాత్తత్ర స్థితం దేవం వరాహం ధరణీయుతమ్। సమ్య గారాధయేద్రా
జా భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః ॥ ౩౪ ॥ తస్యాగ్రే దేవదేవస్య సర స్త్రైలోక్యపావ
నమ్। స్వామిపుష్కరిణీ నామ సరసాం వర మస్తి వై ॥ ౩౫ ॥ త్రైలోక్యే
యాని తీర్థాని పావనా న్యపి దేహినామ్। పుష్కరిణ్య శ్చ నద్యో యా స్సన్తి
బ్రహ్మాణ్డగోచరాః ॥ ౩౬॥ తాని సర్వాణి షడ్వక్త్ర స్వాత్మనాం పావనాయ వై।
వర్షే వర్షే సమాయాన్తి తత్తీర్థే స్నాతు మాత్మజ ॥ ౩౭ ॥ వైవస్వతే మనౌ
పుత్ర లోకం శాసతి చాజ్ఞయా। ధర్మో మను స్తప స్తేపే సోయం వృష ఇ
తీ రితః ॥ ౩౮ ॥ తప శ్చరతి తస్మింస్తు వవృధే ధర్మ ఉత్తమః। తతః ప్రసన్నో
భగవా న్మహాకోలో మహీయుతః ॥ ౩౯ ॥ సమక్ష మబ్రవీ ద్ధర్మం శరన్మేఘ
ఇవ స్థితః। ధర్మ త్వయా తప స్తప్తం వృష శ్చైవ వృధే యతః ॥ ౪౦ ॥
తస్మా దయం గిరివరో వృషాభిఖ్యాం గమిష్యతి। తవాపి లోక పాలత్వం
యమా త్పశ్చా ద్భవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥ ఇత్యుక్త్వా న్తర్దధే దేవో గిరి
మూర్ధ్ని షడానన। అథ లబ్ధవరో ధర్మో జగామ చ యథాగతమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఇ
దానీం చ మహాభాగ వాయు రాస్తే తప శ్చరన్। జప న్త్స తారకం మ
న్త్రం గణయ న్నక్షమాలయా ॥ ౪౩ ॥ పరా త్పరతరం రామ మర్చయ న్వి
ధిపూర్వకమ్। శ్రీభూమిసహితం దేవం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౪౪ ॥ శఙ్ఖచక్ర
ధనుర్బాణపాణిం నీలోత్పలద్యుతిమ్। దేవదేవం జగన్నాథ మపరోక్షం నిరీక్ష్య

సర్వప్రాణాత్మకో వాయు స్తప స్తీవ్రం చర త్యహో ॥ ౪౫॥
తుమ్ ॥ ౪౪ ॥ సర్వప్రాణాత్మకో వాయు స్తప స్తీవ్రం చర త్యహో ॥ ౪౫ ॥ మా త్తభావాః । తం వై
బ్రహ్మాదిదేవా అపి దేవదేవం వాఞ్ఛన్తి యం సేవితు
వశేణ్యం సకలాన్తరస్థం ద్రష్టుం తపో వర్ధయతే స వాయుః ॥ ౪౬ ॥ నార
దః! ఇ త్యుక్తో గురుణా స్కన్దః పప్రచ్ఛ పితరం పునః ॥ ౪౭ ॥ మమా పి వై
ష్ణవం మన్త్రం వైష్ణవే ష్వపి చో త్తమమ్ । మన్త్రేషు వరదం శమ్భో బ్రూ
హి తత్ప్రాప్తిసాధనమ్ ॥ ౪౮ ॥ ఇతి విజ్ఞాపిత శ్శమ్భుః పుత్రేణా క్లిష్టకారి
ణా। విధినా ఽశు తతః ప్రాదా న్మన్త్రం తస్మై స తారకమ్ ॥ ౪౯ ॥ లబ్ధ్వా

—•—•◆ తపఃకరణాయస్కన్దస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమమ్. ◆•—•—

మన్త్రం మహాదేవా త్స్కన్దః ప్రీతో ఽభవ త్పితుః । ప్రహ్వః ప్రదక్షిణం
కృత్వా పితరం సో ఽభ్యవాదయత్ ॥ ౫౦ ॥ ప్రణమ్య మాతరం పశ్చా త్ప్ర
తస్థే శిఖివాహనః । తం ప్రస్థితం తతో దృష్ట్వా దేవా స్త్వి న్ద్రపురోగమాః
॥ ౫౧ ॥ అనుజగ్ము ర్మహాత్మానం దేవసేనాపతిం విభుమ్ । తై ర్దేవై రన్వితో
ఽగచ్ఛ చ్ఛిఖినా వేగగామినా ॥ ౫౨ ॥ గిరిం సపాదలక్షాఖ్యం ప్రాప ప్రస్రవ
ణాన్వితమ్ । అథ్వశ్రమహారే తస్మి న్నిషణ్ణ స్స మరుద్గణః ॥ ౫౩ ॥ అదృష్ట్వా

—•—•◆ బృహస్పత్యుక్తస్కన్దోత్పత్తిక్రమః. ◆•—•—

తత్ర పితరావిషణ్ణో ఽభూ త్సురాగ్రణీః । తం విషణ్ణం తతో దృష్ట్వా గురుః
ప్రాహే న్ద్రచోదితః ॥ ౫౪ ॥ మా విషీద మహాబాహో దేవసేనాపతే ఽగ్ర
ణీః ॥ కిం న స్మరసి చా త్మానం వైష్ణవం ధామ శాశ్వతమ్ ॥ ౫౫ ॥ నారదః॥
ఇ త్యుక్తో గురుణా స్కన్దః ప్రీతః ప్రాహ బృహస్పతిమ్ । కో హం బ్రూహి గు
రో నా హం జానామ్యా త్మాన మాత్మనా ॥ ౫౬ ॥ ఏవ ముక్తో గురు శ్శైశ
వం వక్ష్యామి త్యాహ కారణమ్ । ఉపప్లుతై స్తారకేణ దేవై స్సేనాపతీప్సుభిః
॥ ౫౭ ॥ యాచితః ప్రాహ భగవాన్ బ్రహ్మా కారణవి త్సురాన్ ॥ ౫౮ ॥ బ్ర
హ్మా ॥ సురేన్ద్ర దక్షేణ విమానితా థ సతీ యదా యోగవిసృష్టదేహా । తదా
ప్రతిజ్ఞాం హ్య కరో త్త్రినేత్ర స్సతీం వినా న్యాం న భజామి చే తి ॥ ౫౯ ॥
తపశ్చచారా తిమహ త్సుఘోరం దిగమ్బర స్థాణు వదూర్ధ్వబాహుః। త్రిలో
చన స్తంభ్మితవాయుచారో విచిన్తయ న్నాత్మని చా త్మభావమ్ ॥ ౬౦ ॥
కాలే హి తస్మి న్నసుర స్తపో ఽచర న్మాం ప్రీణయ న్నుగ్రతపా స్స తారకః।
ప్రీత స్తతో ఽహం వరద స్త మబ్రువం వరం వృణీష్వే తి మనోరథేప్సితమ్
॥ ౬౧ ॥ అయాచతా న్యేన తదా హ్య వధ్యతాం వినా చ శమ్భో స్తనయే
న హో ఽ సురః । తథా స్త్వి తి ప్రాప్తవరో మయా తతో నా శే ఽ సురస్యా
స్య పరో న విద్యతే ॥ ౬౨ ॥ సతీ చ సా పర్వతరాజకన్యకా ప్రవర్ధతే మేన
కయా పలాలితా । తస్మై వ సంయోజ్య చ శఙ్కరం విభుం సురేశ్వరం ప్రార్థ

య తారకాన్తకమ్ ॥ ౬౨ ॥ విష్ణోః కళాంశో భవితా భగవాన్స స్సుఖా
వహః ॥ ౬౩ ॥ బృహస్పతిః ॥ ఏవ ముక్తో విరించేన కామ మాహూయ దేవ
రాట్ । రతీదేవీ సమాయుక్తం వసన్తసహితం తదా ॥ ౬౪ ॥ అచోదయ
త్కార్యసిద్ధ్యై దేవానా మేవ శఙ్కరమ్ । వశీకర్తుం చ పార్వత్యా సంయోక్తుం
కృతనిశ్చయః ॥ ౬౫ ॥ జగామ కామ స్స్థాణుం తం గిరిజా యాశ్చ సన్నిధౌ।
జగ్రాహాస్త్రం త్వభూ ద్దగ్ధ స్త్రినేత్రేణ తపోవ్యయాత్ ॥ ౬౬ ॥ కామం
దగ్ధ్వా శివ స్తం చ జహా వాశ్రమ ముత్తమమ్ । తపస్వినా మయుక్తం హి
సన్నిధానం తు యోషితః ॥ ౬౭ ॥ జగామ కైలాసగిరే రుత్తరే చాశ్రమో
త్తమమ్ । తత శ్చోమా తపశ్చక్రే వశీకృతపరాక్రమః ॥ ౬౮ ॥ ఉపయేమే
తదా శమ్భు రుమాం కామ మజీవయత్ । కైలాసశృఙ్గే హిమవత్ప్రదేశే
కళాధరః కామవశం ప్రపన్నః । రేమే హి సమ్ప్రాప్య మనోరథాం స్తా ను
మాసమేత శ్శరదాం శతం హి సః ॥ ౬౯ ॥ తత స్త మిన్ద్రప్రముఖా శ్చ
దేవా యయాచిరే దేహి సుతం భవేశ । పాపేన తారేణ హి పీడితాస్మః
పాపం చ తం హన్తు మలం మహాస్త్రమ్ ॥ ౭౦ ॥ ఇతి యాచితో గిరిజాపతి
రేతా నమరా న్విజనో భవతేతి బభాణ । కుపితం గిరిశం మరుతో విదితా
స్సహ నా వివిశుః కకుభో హి దశైతే ॥ ౭౧ ॥ విససర్జ తదా తేజః క్షుభితం
గిరిజాపతిః ॥ ౭౨ ॥ త చ్చ తేజోమయం భూత మావవార హిమేదినీమ్ ।
తేన తేజోమయే నే యం విక్షిప్తా సర్వమేదినీ ॥౭౩ ॥ ధర్తుం త దక్షమా దేవీ
తేజః ప్రాహ మరుద్గణాన్ । అహో దగ్ధా స్మి మరుతః పాన్తు మాం భవ
తేజసః ॥ ౭౪ ॥ తతో దృష్ట్వా తు దేవా స్తే మేదినీం పరితాపితామ్ । ఇ
త్యూచు రగ్నిదేవం స్వే తేజ స్తేజసి ధారయ ॥ ౭౫ ॥ ఇ త్యాదిష్టో జాత
వేదా స్తేజ ఆవార్య శామ్భవమ్ । రరక్ష మేదినీం దీనా మాపదో హవ్యవాహ
నః ॥ ౭౬ ॥ తేజ స్తతో ధారయ న్తం శామ్భవం జాతవేదసమ్ । ప్రీతాఽహ
పార్వతీదేవీ త్వ మగ్నే పుత్రవా న్భవ ॥ ౭౭ ॥ ధృతం తేజ స్త్వయా యస్మా
త్తస్మా త్త్వం సర్వజన్తుషు । గర్భే గర్భధరో భూత్వా విహర త్వం మమా
జ్ఞయా ॥ ౭౮ ॥ ప్రీతా స్మి తే త్వయా హ్యగ్నే స్కాన్దం గర్భం ధృతం
యతః । భక్త్యా యే త్వాం పూజయన్తి తేషాం పుత్రాభవన్తు వై ॥ ౭౯ ॥
ఇతి తస్మై వరం దత్త్వా శశాప మరుత శ్శివా । ఇతః ప్రభృతి యుష్మాక మప్ర
జా స్సన్తుపత్నయః॥ ౮౦ ॥ ఉమా శశాప పృథ్వీం చ పుత్రప్రీతిం నలప్స్యసే।
మత్పుత్రో న ధృతో యస్మా ద్బహుభార్యా భవిష్యసి ॥ ౮౧ ॥ తతః ప్రసన్నా
సా దేవీ శఙ్కరేణ సమాగతా । తప స్తప్తుం జగామాశు భృగుప్రస్రవణం
తదా ॥ ౮౨ ॥ తతో విమనసో దేవాః పున రూచు శ్చతు ర్ముఖమ్ । భవ
తాజ్ఞాకృతాస్మాభి ర్వ్యర్థా సా చా భవ త్ప్రభో ॥ ౮౩ ॥ శశాప సా తదా

ఽస్మా న్నైవ కిం కుర్మో బ్రూహి కాగతిః । ధాతా విజ్ఞాపితో దేవై రాహాతాన్ సాయథాబ్రవీత్ ॥ ౮౪ ॥ తద్వచ స్సత్య మేవా స్తుతస్యా వా జ్ఞా న్నృతా భవేత్ । కి ఞ్చ వక్ష్యా మ్యుపాయం వో జాతవేదాః ప్రదాస్యతి ॥ ౮౫ ॥ యూయం గఙ్గాం ప్రార్థయధ్వం సా గర్భం ధారయిష్యతి । ఇతి తస్య వచ శ్శ్రుత్వా దేవా జగ్ము ర్యథాగతమ్ ॥ ౮౬ ॥ గఙ్గాం సమ్ప్రార్థయామాసు ర్దేవా స్సర్వే సమాగతాః । తత స్సా ప్రార్థితా దేవై ర్విసృష్టం వహ్నినా విభో ॥ ౮౭ ॥ త్వాం దధ్రే పార్వతీగఙ్గా తేజోరాశిం మహాద్యుతిమ్ । సా చ త్వావ్యసృజ ద్గఙ్గా స న్తప్తా తేజసా తవ ॥ ౮౮ ॥ ఉమాఽఽశ్రమప్రదేశే త జ్జాతరూప మభూద్వనమ్ । కుమారం త్వాం తదా దృష్ట్వా జాతం హృష్టా దివౌ

బృహస్పతికృతస్కన్దస్తుతిః.

కసః ॥ ౮౯ ॥ షట్కృత్త్యాః ప్రేషితా దేవై రదధు స్త్వాం షడాననమ్ । ఏవం ప్రభావో బాల్యే త్వం కుమారసురతాపహా ॥ ౯౦ ॥ త్వాం ప్రపద్యే సువర్ణాభ శఙ్కరాత్మజ శఙ్కర । త్వం విష్ణు స్త్వం విధాతా చ త్వం రుద్రః కాలరూపధృత్ ॥ ౯౧ ॥ శిఖివాహన షడ్వక్త్ర కుమార స్తారకాన్తకః । సుబ్రహ్మణ్య శ్శిఖీ స్కన్దః కుమార ష్షోడశాబ్దకః ॥ ౯౨ ॥ శరజన్మా శక్తిహస్తో గాఙ్గేయో ఽగ్నిసముద్భవః । ఏకవక్త్రో ద్విబాహు శ్చ కుమారః పురుషోత్తమః ॥ ౯౩ ॥ మాతృప్రీత్యా చ షడ్వక్త్రః పార్వతీప్రీతివర్ధనః॥ ౯౩½॥ ఉజ్జ్వలషడ్ద్వితయాతివిరాజత్షణ్ముఖ శఙ్కరనన్దన వీర । సర్వదిగీశ్వర సైనికనాథ శం దిశ శక్తిధరేశ కుమార ॥ ౯౪½ ॥ ద్వాదశహస్తవిరాజితహేతే దుఃఖపరామరవైరిహరేశ । ద్వాదశకోటిరవిద్యుతితేజ శ్శం దిశ శక్తిధరేశ కుమార ॥ ౯౫½ ॥ యే తవ బాలరవిద్యుతిరాజ త్ఫుల్లసరోరుహకాన్తిపదాబ్జమ్ । నో శిరసా ప్రణమ న్తికుమార తే తనయం తు న హీహ లభన్తే ॥ ౯౬½ ॥ స్ఫురన్తం చలన్తం తటిత్కోటికాన్తిం మయూరాధిరూఢం మనోహారివేషమ్ । పులిన్దాపతిం త్వాం ప్రపద్యే కుమారం కుమారం చ మే దేహి మృత్యుఞ్జయత్వమ్ ॥ ౯౭½ ॥ నారదః ॥ ప్రసన్నో బభూవాథ వాగ్భి స్తున్తతో సా గురుం ప్రాహ భూతేశపుత్రో మహాత్మా ॥ సుబ్రహ్మణ్యః ॥ వరం తే దదామీహ పుత్రా నిభీష్టాన్ స్వమృత్యుఞ్జయత్వం చ తారుణ్య మేవమ్ ॥ ౯౮½ ॥ స్తోత్రేణానేన యో మర్త్య స్త్వయోక్తేన గురో భువి ॥ ౯౯ ॥ ఆనన్దయతి మాం నిత్యం త్రిసన్ధ్యం మానవోత్తమః। సపుత్రధనధాన్యాది సమ్పదో లభతే ధ్రువమ్ ॥ ౧౦౦ ॥ అపమృత్యుజయం చాపి సౌభాగ్యం రాజపూజ్యతామ్ ॥ నారదః ॥ ఇతి దత్వా వరం తస్మై దేవా న్సర్వా న్విసృజ్య చ ॥ జగామ శిఖినా తస్మా త్కుమారో వృషభాచలమ్ । తత్ర రమ్యే శుచౌ దేశే దదర్శ సర ఉత్తమమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ స్నానార్థం దేవ

పూజార్థం పద్మోత్పలసుశోభితమ్ । కృతస్నాన స్సర స్తీరే కుమార స్సముపా

——— స్కన్దకృతతపశ్చరణప్రకారః. ———

విశత్ ॥ ౧౦౩ ॥ దృష్ట్వా తప స్తం వాయుం చ తత్సమీపే షడాననః । త్రిస
న్ధ్యం దేవదేవేశం నారాయణ మనుస్మరన్ ॥ ౧౦౪ ॥ అతిష్ఠ త్తప ఉగ్రం చ
సమాధిధ్యానసంయుతః । ధ్యాయ న్నారాయణం దేవం శఙ్ఖచక్రధరం పరమ్ ॥
౧౦౫ ॥ పాదద్వయాలఙ్కృతభూమిభాగో భాసా జ్వల న్కాఞ్చనతుల్యతేజాః।
ధ్యాయ న్పరం బ్రహ్మకుమార ఆ స్తే పరాత్పరం య న్మహతో మహా న్తత్॥
౧౦౬ ॥

ఇతి శ్రీ వామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుబ్ర
హ్మణ్యస్య వృషభాద్రిప్రాప్తికథనం నామైక వింశోధ్యాయః.

———

——— శఙ్కరకథిత శ్రీనివాసావిర్భావహేతూపోద్ఘాతః. ———

ఋషయః ॥ తతః కి మకరో దమ్బా కుమారే వృషశైలగే । సా పు
త్రవత్సలా నూనం భవానీ శివసంయుతా ॥ ౧ ॥ నారదః ॥ తపసో ఉత్కృష్టే
ప్రయాతే తు స్కన్దే కాఞ్చనతేజసి । దేవసేనాసమాయుక్తే ధను శ్శక్తిధరే
ద్విజాః ॥ ౨ ॥ భర్తారం భ క్తిసమ్రా ఉథ పుత్రవాత్సల్యచోదితా । పప్రచ్ఛ
పార్వతీ శమ్భుం హరం చన్ద్రార్ధశేఖరమ్ ॥ ౩ ॥ కిం కరిష్యతి పుత్రో మే తత్ర
బాల స్త్రిలోచన । కథం రక్షతి తం దేవ మచిన్త్యో బ్రహ్మణా ప్రియః॥ ౪॥
ఇతి పృష్ట స్స తాం ప్రాహ సోత్ప్రాసం పరమేశ్వరః । శృణు దేవి పరం
గుహ్యం భవిష్య త్తే మయో చ్యతే ॥ ౫ ॥ సర్వే చ మునయ స్తస్మి న్నా
గమిష్య న్తి పర్వతే । ద్రష్టుకామాః పరం బ్రహ్మ తప స్తప్తు మను త్తమమ్ ॥
౬ ॥ దేవా మనుష్యాః పితరో గన్ధర్వా యక్షరాక్షసాః । సిద్ధా స్సాధ్యా శ్చ
గరుడాః పన్నగా ఋషయ స్తథా ॥ ౭ ॥ చరిష్య న్తి తప స్తస్మి న్గిరౌ గిరివ
రాత్మజే । ప్రత్యక్షం పరమాత్మానం ద్రష్టుకామా స్సనాతనమ్ ॥ ౮ ॥ అర్చ
యిష్య న్తి మాం కే చి త్కే చి ద్బ్రహ్మాణ మేవ చ । కే చి త్స్కన్దం మహా
త్మానం శక్రం కే చి త్తథా పరే ॥ ౯ ॥ యోద్ధుకామా స్తథా కే చి దమరై
రమరారయః । ఉగ్రం తపః కరిష్య న్తి ప్రీణయ న్త శ్చ నో పరమ్ ॥ ౧౦ ॥
అవాం త త్ర గమిష్యావః కాలేన మహతా ప్రియే । ద్రష్టుం త త్పరమం
బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణం పరమ్ ॥ ౧౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటాచలే పుణ్యే య త్తు
ప్రాదు ర్భవిష్యతి । త త్ప్రాదు ర్భావ హేతో ర్వై వ క్తుం చా పి మహా

సుదర్శనస్యశఙ్కరసమీపప్రాప్తిక్రమః.

త్తపః ॥ ౧౨ ॥ ఆవాభ్యామపి గన్తవ్యం తథాన్యై ర్దేవతర్షిభిః । యత్కా-
లాఖ్యం చ తచ్చక్రం కరిష్యతి తపో మహత్ ॥ ౧౩ ॥ మదర్థం హిమవత్పుత్రి
ముక్తియోగ్యైకదుఃఖితమ్ । విష్ణునైవాభ్యనుజ్ఞాతం చక్రతీర్థే వసిష్యతి ॥౧౪॥
నారదః ॥ శ్రుత్వైతత్పార్వతీ దేవీ వాక్యం శఙ్కర మబ్రవీత్ । ఆశ్చర్య
ముక్తం భవతా విష్ణుచక్రం ప్రతీశ్వర ॥ ౧౫ ॥ తత్పవిత్రం కరే విష్ణో ర్వస
త్యేవ సదా ప్రభో । తన్నిమిత్తం కిమర్థం తత్తప స్తప్స్యతి శఙ్కర ॥౧౬॥
త్వయి స్నేహశ్చ కస్తస్య బ్రూహ్యేతన్మే మహాద్భుతమ్ ॥ నారదః ॥ ఏత
చ్ఛ్రుత్వా ఽమ్బికాం ప్రాహ శఙ్కరో లోకశఙ్కరః ॥౧౭॥ అనాదినిధనం దివ్య
మప్రమేయపరాక్రమమ్ । సహస్రారసమాయుక్తం కోటిసూర్యసమప్రభమ్ ॥
౧౮ ॥ సుదర్శనాఖ్యం తచ్చక్రం విష్ణో రేవ తు పార్వతి । ధర్తుమన్యై ర్నశ
క్యం తత్తం వినా పురుషోత్తమమ్ ॥ ౧౯ ॥ తేన చక్రేణ దివ్యేన దగ్ధా
వారాణసీపురీ । సా రాజధానీ మే దివ్యా కృత్యాహేతో ర్వినాశితా ॥ ౨౦॥
కస్మింశ్చి దథ కాలే తు మయి ప్రీతో జనార్దనః । కిమిచ్ఛసీతి మాం ప్రాహ
వరదానసముద్యతః ॥ ౨౧ ॥ ఏవముక్తే మయా తస్మా ద్యాచితం వర ముత్త
మమ్ । యేన చక్రేణ మేదగ్ధా పురీవారాణసీ హరే ॥ ౨౨ ॥ తద్యథా మద్వ
శం యాయా న్మమ ప్రేష్యం చ మాధవ । తథా కురు మయి ప్రీతో నాన్యం
వర మహం వృణే ॥ ౨౩ ॥ ఏవం విజ్ఞాపితో దేవః ప్రహస్య మధుసూదనః ।
హస్తేన మమ హస్తాగ్రం గృహీత్వే ద ముబాచ హ ॥ ౨౪ ॥ కథం సూర్యం
పరిత్యజ్య ప్రభా ఽన్యస్య భవిష్యతి । ఏవం శ్రీః కౌస్తుభం చక్రం గరుడ
శ్శార్ఙ్గ మేవ చ ॥ ౨౫ ॥ ఏవమాదీని వస్తూని నిత్యసిద్ధాని శఙ్కర । నైతే
షాం జన్మవిలయౌ నాన్య స్తేషాం వ్యపాశ్రయః ॥ ౨౬ ॥ అశక్య మిద మత్యా
ర్థం యాచితం ప్రమథాధిప । నచాహ మనృతం వక్ష్యే తథాపి వాస్తు యదీప్సి
తమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఏత త్సుదర్శనం దివ్యం కుత శ్చి త్కారణాన్తరాత్ । బ్రహ్మ
ణా నిర్మితం భూత్వా లేశేనా వతరిష్యతి ॥ ౨౮ ॥ అవతీర్ణం తు తచ్చక్రం త్వ
త్ప్రేష్యత్వం గమిష్యతి । దివ్యం వర్షసహస్రం తు త్వత్సమీపే వసిష్యతి ॥ ౨౯॥
త్వయా ప్రత్యర్పితం పశ్చా త్స్వం భావ ముపయాస్యతి । ఏవం విష్ణుప్రసా
దేన వరదానసమాగతమ్ ॥ ౩౦ ॥ దేవి చక్రం మమైతద్ధి సహస్రరవిసన్ని
భమ్ । విష్ణవే చ పురా దత్తం మయా పురవిమర్దనే ॥ ౩౧ ॥ మన్త్రోపదేష్ట్రీ
కాలాఖ్యం దక్షిణార్థం హి పార్వతి । చిరం మయా ధృతం చక్రం బ్రహ్మణా
నిర్మితం పురా ॥ ౩౨ ॥ రక్షణార్థం చ దేవానాం నాశార్థం సురవైరిణామ్ ।
మయా విహీనం తచ్చక్రం మదర్థం చైవ తప్స్యతి ॥ ౩౩ ॥ నారదః ॥ శ్రు
త్వైతత్పార్వతీ ప్రీతా పునః పప్రచ్ఛ శఙ్కరమ్ । చక్రతీర్థ మితి ప్రోక్తం

త్వయా శఙ్కర కుత్ర తత్ ॥ ౩౪ ॥ బ్రూహి మే విస్తరాచ్ఛమ్భో పావనం
తీర్థ ముత్తమమ్। ఇతి పృష్ట స్తు పార్వత్యా ప్రాహైనాం శఙ్కరః పునః॥౩౫॥
వృషాద్రే ర్దక్షిణే పార్శ్వే బహుప్రస్రవణే తటే। స న్త్యాశ్రమా స్సప్తదశ చ
శక్రాదీనాం మహాత్మనామ్ ॥ ౩౬ ॥ తావన్తి చైవ తీర్థాని తేషు పుణ్యతమా
ని వై । తత్రాద్యం చక్రతీర్థం యద్వజ్రతీర్థాదధస్స్థితమ్ ॥౩౭॥ కాలచక్ర
తపస్స్థానం కపిలోద్గమజం సరః । తత్ర స్నానేన నశ్యన్తి సర్వపాపాని వై నృ
ణామ్ ॥ ౩౮ ॥ తద్ధి విష్ణోః పరం క్షేత్రం మహాపుణ్యతమం స్మృతమ్॥ఇత్యు
క్తా పార్వతీ ప్రాహ భర్తారం భక్తిమత్యథ ॥ ౩౯ ॥ వజ్రతీర్థ మితి ప్రోక్తం
కేనేదం హేతునా సరః । యదూర్ధ్వం చక్రతీర్థాత్తు విద్యమాన ముదీరితమ్॥౪౦॥

ఇన్ద్రస్య సహస్రాక్షత్వప్రాప్తిప్రకారః

ఇతి పృష్ట స్తుపార్వత్యా ప్రాహైనాం శఙ్కరః పునః । పురా శక్రో మహాతే
జా గౌతమస్య స్త్రియం ప్రియామ్ ॥ ౪౧ ॥ భామినీం తాం సమాక్రమ్య
శప్తోఽభూచ్చ మహర్షిణా । తస్యైకా మిచ్ఛతో యోనిం తత్సహస్రం భవ
త్వితి ॥ ౪౨ ॥ శఙ్కరః ॥ ఇత్యుక్తమాత్రే మునినా సర్వాఙ్గే యోనయో
భవన్ । దృష్ట్వాసహస్ర యోనీనాం విషణ్ణోఽభూచ్ఛచీపతిః ॥ ౪౩ ॥
కష్టం మయా బత కృతం యుక్తం గన్తుం క్వ వేతి చ । ఇతి సఞ్చిన్త్య సహసా
జగామ బ్రహ్మణస్సరః ॥ ౪౪ ॥ తత్ర పఙ్కజనాళే స నిలీనోఽభూత్సురేశ్వ
రః । తతో దేవా స్సగన్ధర్వా స్ససిద్ధా శ్చారణై స్సహ ॥ ౪౫ ॥ ద్రష్టుకా
మా మహేన్ద్రం తం నా పశ్య న్నమరాలయే । అనిన్ద్రం సురసైన్యం త ద్దీనం
దృష్ట్వా సురారయః ॥ ౪౬ ॥ ఆక్రమ్య దేవలోకం చ వివిశు శ్చా మరావ
తీమ్ । మరుత స్తే శచీం దేవీం వాక్పతిప్రముఖా యయుః ॥ ౪౭ ॥ ప్రణమ్య
తాం మహాభాగాం సర్వే ప్రాఞ్జలయోఽబ్రువన్ । క్వ యాత స్తే పతి ర్భ
ద్రే వయం శత్రుభి రర్దితాః ॥ ౪౮ ॥ అదృష్ట్వా రక్షితారం త మస్మాకం వ్యథి
తా వయమ్ । ఇత్యుక్తా సా శచీ దేవీ జగాద సురస త్తమాన్ ॥ ౪౯ ॥ తే
నాహం నిశి శయ్యాయాం భర్త్రా సుప్తా సురోత్తమాః । క్వ యాత స్స తు
మాయావీ మయా న జ్ఞాయతే ప్రభుః ॥ ౫౦ ॥ గురు స్సురాణా మస్మాకం
నూనం జానాతి వాక్పతిః ॥ శఙ్కరః ॥ ఇత్యుక్తా స్తేఽమరా స్సర్వే పులో
మసుతయా తదా ॥ ౫౧ ॥ ప్రణమ్య చ గురుం భక్త్యా బ్రహ్మాణ మివ శాశ్వ
తమ్ । అస్మాకం బ్రూహి భగవ న్నిన్ద్రః క్వాస్తే మహేశ్వరః ॥ ౫౨ ॥ యా
చితస్సోఽథ దేవై స్తై రపశ్య ద్యోగవర్త్మనా। విహస్య కిఞ్చి దమరా న్ప్రాహ
వాచస్పతి స్తదా ॥ ౫౩ ॥ కృత్వాఽకృత్య మసౌ తస్య ఫలం ప్రాప్య శచీప
తిః । ఆస్తే లజ్జాసమావిష్టో మేరౌ పఙ్కజనాళకే ॥ ౫౪ ॥ గచ్ఛామ స్తత్స
భో దేవా ద్రక్ష్యామ స్తం సురేశ్వరమ్ । ఇత్యుక్త్వా తాన్ సురాన్ సర్వాన్

జగామ సహ తైర్గురుః ॥ ౫౫ ॥ తత్సరః ప్రాప్య తా నాహ గాయధ్వం
సురసత్తమాః । ఇత్యాదిష్టా జగు స్సర్వే గన్ధర్వాప్సరసాంగణాః ॥ ౫౬ ॥ దేవా
శ్చ ఋషిభి స్సార్థం తౌర్యత్రికసమన్వితమ్ ॥ ౫౭ ॥ నాథ త్రయాణా మపి
విష్టపానా ముపప్లుతా స్సురవైరిభిః ప్రభో । ఆగచ్ఛ దేవేన్ద్ర జగ చ్ఛ
రతు సరోజలీనో ఽసి కృతం చ కిం త్వయా ॥ ౫౭ ॥ శఙ్కర॥ ॥ శ్రుత్వా గీతం
సురేశో ఽథ జ్ఞాత్వా తా నాగతా న్సురాన్ ॥ ౫౮ ॥ వహ న్యోనిశతం దేవ
దృశ్యో ఽభూ ద్బలసూదనః । నిర్గత్యా స్మా త్పద్మనాళా త్స్వపదార్పితలో
చనః ॥ ౫౯ ॥ అవాఙ్ముఖో గురోః పాదౌ జగ్రాహ బలసూదనః । ఉ
వాచ దీనయా వాచా దేవేన్ద్రో ఽఙ్గిరస స్సుతమ్ ॥ ౬౦ ॥ ఆదిత్యానాం
హితార్థాయ తపో విఘ్నం హి కుర్వతా । మయా ఫల మిదం ప్రాప్తం గౌత
మస్య మహాత్మనః ॥ ౬౧ ॥ ఏత చ్ఛ్రుత్వా థ ధిషణో విహస్య గిరిజే ఽవద
త్ । కృత మేత త్త్వయా వజ్రి న్కామినా జ్ఞాత మేవ మే ॥ ౬౨ ॥ దేవా
ర్థం కర్మ కృత్వైవ తత్ఫలం ప్రాప్తం భృగో రుషా । దేవా యూయం ప్రార్థ
యధ్వ మేతా మేఢ్రా భవ న్త్వితి ॥ ౬౩ ॥ గురో శ్చేత ద్వచ శ్శ్రుత్వా దేవా
స్సర్వే వరాననే । తావ న్మేఢ్రా భవ న్త్వేతా యోనయ శ్చేన్ద్రమాశ్రితాః ॥
౬౪ ॥ ఇత్థ ముక్తేషు దేవేషు యోనయో మేఢ్రతాం యయుః । అథ దృష్ట్వా
సహస్రం తు మేఢ్రాణా మప్సరోగణః ॥ ౬౫ ॥ ఉవాచా స్మా న్నలం భోక్తుం
బహ్వీ రేకతుణాదయమ్ । ఇతి తాసాం వచ శ్శ్రుత్వా ప్రీతో ఽభూ ద్బలసూ
దనః ॥ ౬౬ ॥ తతో విమాన మారుహ్య దంశనం చో ద్వహన్మహాత్ । గీత
వాదిత్రనిర్ఘోషైః పూరయన్న మ్బరం దిశః ॥ ౬౭ ॥ వివేశ చ పురీ మిన్ద్రో
నిహత్య సురవైరిణః । సుఖ మాత్యన్తికం భేజే బహుభి స్సో ప్సరోగణైః ॥
౬౮ ॥ విజహా రైకవారేణ విషయాసక్తచేతనః । ఏవం స విహర న్నక్తం ది
వా చ గిరికన్యకే ॥ ౬౯ ॥ న తృప్తిమాయయా కామీ కామభోగై స్సుదు
స్త్యజైః । న జాతు కామః కామానా ముపభోగేన శామ్యతి ॥ ౭౦ ॥ హవిషా
కృష్ణవర్త్మే వ భూయ ఏవా భివర్ధతే । దేవేన్ద్రో విహర న్నేవ మశక్త స్సోఢు మ
ద్రిజే ॥ ౭౧ ॥ మేహనానాం సహస్రం తు తేషాం మోక్షు మచిన్తయత్ । కేనై
త త్కర్మణా మోక్తుం శక్యం శిశ్నసహస్రకమ్ ॥ ౭౨ ॥ నాశయిష్యా మ్యహం
త్వే త త్తపసే తి సునిశ్చితః । ధిషణేనా భ్యనుజ్ఞాతో విష్వక్సేనసరో యయౌ ॥
౭౩ ॥ విసృజ్య దేవా నిన్ద్రాణ్యా హ్యతిష్ఠ త్తపసే సహ । విష్వక్సేనసరో ఽథ
స్నా ద్వజ్రేణా హత్య భూధరమ్ ॥ ౭౪ ॥ స్నానార్థం దేవపూజార్థం పాతాళా జ్జల
మాదదే । క్షీరాహారో జితక్రోధో జితకామో జితేన్ద్రియః ॥ ౭౫ ॥ పాదాఙ్గుష్ఠే
సమ్పాద్య హ్యతిష్ఠ న్మేదినీం శుభే । జపం శ్చ నియతం దేవీం గాయత్రీం
వేదమాతరమ్ ॥ ౭౬ ॥ పూర్ణం వర్షసహస్రం తు తతః ప్రీతో ఽభవ

ద్ధరిః । వరాహరూపో భగవాన్ ధరణ్యా సహ భూధరే ॥ ౨౭ ॥ ప్రాహ చే న్ద్రం సురేశాహం వరద స్తే సమాగతః । వృణీష్వ య దభీష్టం తే దదామి సురసత్తమ ॥ ౨౮ ॥ ఏవ ముక్తో ఽథ దేవేన్ద్రః ప్రణమ్య ధరణీధరమ్ । ప్రీత స్త్వ మసి దేవేశ వరం దేహి దయానిధే ॥ ౨౯ ॥ సహస్ర మేత చ్ఛిశ్నానాం వినై కం నశ్యతాం మమ । ఏత మేవ వరం దేహి మహ్యం తావ ద్ధి కాఙ్క్షితమ్ ॥ ౩౦ ॥ తతో వరాహో దేవాయ వరం దత్వా యథేప్సితమ్ । తత్రై వా న్తర్దధే దేవో వృషభాద్రౌ వరాననే ॥ ౩౧ ॥ తత శ్శిశ్నా స్సహస్రం తే న్యపత న్వజ్రిదేహతః । సద్య స్తేజో మయా భూత్వా బ్రాహ్మణా వేదపారగాః ॥ ౩౨ ॥ సహస్ర మబ్రువ న్నిన్ద్రం ప్రీత్యా పరమయా యుతాః । శృణు దేవ వయం విప్రాః పౌలోమీసఙ్గమేచ్ఛవః ॥ ౩౩ ॥ తపః కృత్వా తతో భూమౌ తవాజ్ఞే దేవసత్తమ । మేద్రా స్సహస్ర మేవై తే గౌతమస్య తపోబలాత్ ॥ ౩౪ ॥ స్వర్గస్త్రియో ఽనుభుక్తా శ్చ తథే న్ద్రాణీ యథాసుఖమ్। వరం దదామ తే ప్రీతా వృణీష్వ వలసూదన ॥౩౫॥ ఇతి తేషాం వచ శ్శ్రుత్వా ప్రీత్యా వజ్ర్య బ్రవీ ద్ధితాన్ । యది ప్రీతాస్స్థ మే విప్రా వ్రణానాం తు సహస్రకమ్ ॥ ౩౬ ॥ భవన్తు చక్షూంషి సదా భవతాం తు ప్రసాదతః । తథా ఽ స్త్వి తి బ్రువ న్త స్తే ద్విజా జగ్ము స్తపోధనాః ॥ ౩౭ ॥ సహస్రదృ క్చ దేవో ఽథ జాతో ఽభూ దద్భుతాకృతిః । సహ శచ్యా విశాలాక్ష్యా ప్రవివేశా మరావతీమ్ ॥౩౮ ½ ॥ దివ్యమఙ్గళవాద్యై శ్చ హర్షయన్ త్సర్వదేహినః ॥౩౮ ½॥లబ్ధ్వా వరం దేవవరో వృషాద్రౌ తుఙ్గం సమారుహ్య తురఙ్గయుక్తమ్ । వజ్రీ రథం కాఞ్చన మప్సరోభి స్సఙ్గీయమాన శ్చ యయౌ స్వగేహమ్ ॥ ౩౯ ½ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్కన్దకృతతిపః కరణప్రకారాదికథనం నామ ద్వావింశోధ్యాయః.

సువర్చలాయాం శ్రీవిష్వక్సేనోత్పత్తిక్రమః

నారదః ॥ శ్రుత్వా చిత్రాం కథాం దేవీ పునః ప్రీతా ఽహ శఙ్కరమ్। విష్వక్సేన శ్చ కో వా సౌ కిమర్థం చ తపో ఽచరత్ ॥ ౧ ॥ కిం లేభే కుత్ర చా స్తే సౌ బ్రూహి మే తత్త్వదర్శన । శ్రుత్వా థ పార్వతీ వాక్యం ప్రీతః ప్రాహ మహేశ్వరః ॥ ౨ ॥ పురా కృతయుగే దేవీ కున్తళా నామ చా ప్సరాః। దూర్వాస ఆశ్రమం ప్రాప్య రమ్య మిన్ద్రేణ చోదితా ॥ ౩ ॥ సా లాస్య మక రో ద్బాలా మహర్షే ర్భావితాత్మనః । అగ్రతో రుచిరాం దృష్ట్వా సో ఽశప త్కోపనో మునిః ॥ ౪ ॥ కిరాతీ భవ దుర్బుద్ధే కున్తళే నీలకున్తలే । సా శప్తా

కున్తలా భీతా ప్రాఞ్జలిః ప్రణతా ఽవదత్ ॥ ౫ ॥ స్వాధీనా నాస్మి భగవ న్క్షమస్వ మమ దుర్నయమ్ । ప్రాఞ్జలిం ప్రణతాం దృష్ట్వా దూర్వాసా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౬ ॥ నానృతా వాక్చ మే బాలే శాపమోక్షం వదామి తే । భీరు పుత్రముఖం దృష్ట్వా పున స్స్వర్గం గమిష్యసి ॥ ౭ ॥ ఇ త్యుక్తా సా పునః ప్రాహ పుత్రం విష్ణుపరాక్రమమ్। దీర్ఘాయుషం తపోనిష్ఠం సూతాస్మి తవ వైభవాత్ ॥ ౮ ॥ ఇతి సప్రేమాం పున స్తాం తు తథా స్త్వి త్య బ్రవీ న్మునిః । వీరబాహోః కిరాతస్య పత్న్యాం జజ్ఞే సువర్చలా ॥ ౯ ॥ పుత్రీ హ్యపుత్రిణ స్తస్య వవృధే ప్రీతివర్ధనీ । వరా సా రూపలావణ్యగుణై ర్నారీగణే ష్వభూత్ ॥ ౧౦ ॥ ధర్మపుత్రాయ భద్రాయ తాం పితా ప్రదదౌ తదా । పీనోన్నత స్తనీ శ్యామా సా బాలా తనుమధ్యమా ॥ ౧౧ ॥ కదా చి త్ఫాల్గునే మాసి శుక్లపక్షే శుభే దినే । ఋతుస్నాతా నర్మదాయాం స్థితా ఋక్షవత స్తటే ॥ ౧౨ ॥ అపశ్య త్తాం తు వరుణ స్సఙ్గమ్య హ్యవద చ్చ తామ్ । ప్రీతో ఽహం సుభగే సుభ్రు వృణీష్వ వర మీప్సితమ్ ॥ ౧౩ ॥ సువర్చలా ॥ ప్రీతో యది భవా న్దద్యా ద్దేవ మే పుత్ర ముత్తమమ్ । వరుణ స్స్వాహ కల్యాణి సుపుత్రా త్వం భవిష్యసి ॥ ౧౪ ॥ శఙ్కరః ॥ ఇతి దత్త్వా వరం తస్యై యయౌ జలపతి స్తతః । త చ్ఛ్రుత్వా వచనం తస్య ప్రీతా సా ఽభూ త్సువర్చలా ॥ ౧౫ ॥ సా ఽసూత పుత్రం తపనీయగాత్రం పూర్ణేన్దువక్త్రం జలజాభనేత్రమ్ । శఙ్ఖాసిబాణాసనకుమ్భరేఖా సముజ్జ్వలా రక్తకరాఙ్ఘ్రియుగ్మమ్ ॥ ౧౬ ॥ దేవదున్దుభయో నేదుః పుష్పవృష్టి శ్చ ఖా చ్చ్యుతా । వవౌ వాయు స్సుఖస్పర్శ స్తజ్జన్మదివసే తదా ॥ ౧౭ ॥ పుష్యర్క్షే కర్కటేజాత స్సువర్చలాసుతో బలీ । వవృధే వీర్యవాం స్తత్ర శుక్లపక్ష ఇవో డురాట్ ॥ ౧౮ ॥ పుత్రస్య దశమే వర్షే కాలధర్మం యయౌ చ సా । తత స్త్యక్త శ్చ పిత్రా సో కాశ్యపస్యాశ్రమం యయౌ ॥ ౧౯ ॥ ఆయాన్తం తం ముని ర్దృష్ట్వా జ్ఞాత్వా తం వరుణాత్మజమ్ । రాజపుత్రం మహాత్మానం రూపలావణ్యసంయుతమ్ ॥ ప్రీతో జగ్రాహ తం శిష్యం మన్త్రం ప్రాదా న్మహామునిః । లబ్ధ్వా మన్త్రం మునివరా ద్వేదా న్సాఙ్గా నధీత్య చ ॥ ౨౧ ॥ అనుజ్ఞాతో యయౌ తేన తపసే వృషభాచలమ్ । తప స్తప్త్వా చిరం కాలం తై స్తై శ్చ నియమై స్సహ ॥ ౨౨ ॥ సమ్పూర్ణే ద్వాదశే వర్షే మాసి చాశ్వయుజే శుభే । పూర్వాషాఢే చ పుణ్యర్క్షే వరం లబ్ధ్వా జనార్దనాత్ ॥ ౨౩ ॥ సారూప్యం శ్రీపతే స్తస్య సేనాపత్య మవాప్య చ । శఙ్ఖచక్రగదాపాణి ర్విష్ణ్వాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౨౪ ॥ పఞ్చాయుధాశ్రమా త్తస్మా ద్యయౌ స్వాశ్రమత స్తటమ్ । నారాయణాద్రే ర్గిరిజే గన్ధర్వైః పరివారితః ॥ ౨౫ ॥ చతుర్దశానాం జగతా మధీశ్వరై ర్మహాబలై ర్భూతగణై ర్మహాస్వనైః । జ్వలచ్ఛిఖై రుజ్జ్వలచిత్రహేతిభి ర్వృ

తో నైరృత్యా మవస ద్గిరే స్తటే ॥ ౨౬ ॥ విష్వక్సేనస్య య దిదం జన్మ ప్రో
క్తం మయా తవ। ఆశ్రమాణాం ప్రసఙ్గేన న తత్కర్మనిబన్ధనమ్॥ ౨౭॥అవతీర్ణ
స్తు దేవ్యా సా దేవై రభ్యర్థితః పురా। విష్ణో రాజ్ఞాం పురస్కృత్య విష్ణుతుల్యప

చక్రాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

రాక్రమః ॥ ౨౮ ॥ విష్వక్సేనాశ్రమా దూర్ధ్వం సరస్యాః పఞ్చ చో జ్జ్వలాః।
పఞ్చాయుధై ర్భగవతో దేవి నిత్య ముపాశ్రితాః ॥ ౨౯ ॥ తత్తదాకారయు
క్తా స్తా దృశ్యన్తే ఉద్యా పి పర్వతే। తాసా మూర్ధ్వం జాతవేదా స్తప స్తేపే
సరోవరే ॥ ౩౦ ॥ తత్సర స్తు దురారోహ మగాధం పాపనాశనమ్। ఆగ్నేయ
మితి విఖ్యాతం తీర్థానా ముత్తమోత్తమమ్ ॥ ౩౧ ॥ బ్రాహ్మం సర స్తత శ్చో
ర్ధ్వం పావనం పరికీర్తితమ్। సప్తర్షీణాం తత శ్చోర్ధ్వ మాశ్రమా శ్చ సరాం
సి చ ॥ ౩౨ ॥ ఏషాం సప్తదశానాం చ హ్యేకైకం పాపనాశనమ్। దర్శనా
త్కీర్తనా చ్చాపి స్నానా త్పానా చ్చ పార్వతి ॥ ౩౩ ॥ నారదః ॥ శ్రుత్వైవ త
త్పార్వతీ ప్రాహ భర్తారం భక్తవత్సలమ్। ఆదిత స్సరసా మేషాం మాహాత్మ్యం
వద శఙ్కర ॥ ౩౪ ॥ సర్వలోకహితార్థాయ పావనం పుణ్యవర్ధనమ్। శ
ఙ్కరః ప్రాహ వక్ష్యామి శృణు దూర్వాసనే పురా ॥ ౩౫ ॥ బ్రహ్మణా పృచ్ఛ
తే ప్రోక్తం కాపిలం లిఙ్గ ముత్తమమ్। ఋషిణా కపిలాఖ్యేన పాతాళే పూ
జితం సదా ॥ ౩౬ ॥ క్షీరాభిషిక్తం సురభే రుద్భిద్య భువ ముద్గతమ్। కుపి
తా సురభి స్తస్య మూర్ధ్న్యా ఘాయా న్వశా త్ఖురమ్ ॥ ౩౭ ॥ మా వర్ధస్వే
తి లిఙ్గ స్తు నా వర్ధత ఖురాఙ్కితమ్। ఆదా రజతవర్ణం చ మధ్యే స్వర్ణప్రభం
మహత్ ॥ ౩౮ ॥ అగ్రేఽరుణాభం సమ్భూతం పఞ్చవక్త్రం త్రియమ్బకమ్।
పఞ్చవర్ణం మహాభీమం పాతాళాధిష్ఠితం సదా ॥ ౩౯ ॥ కపిలేన మహర్షిణా
కృతే పూర్వం ప్రపూజితమ్। కపిలేశ్వర ఇత్యేత త్కృతే ఖ్యాతం యు
గే పురా ॥ ౪౦ ॥ త్రేతాయా మగ్నినా పశ్చా దాగ్నేయ మితి కీర్తితమ్।
అనాద్యన్తం మహాలిఙ్గం ద్వాపరే చక్రపూజితమ్ ॥ ౪౧ ॥ కలౌ యుగే భవి
ష్య త్తత్కపిలాపూజితం శివమ్। అగ్రే కాపిలలిఙ్గస్య సరోవర మనుత్తమ
మ్ ॥ ౪౨ ॥ పాతాళా దుద్గతస్యాస్య కపిలస్య మహాత్మనః। మార్గో హి త
ద్బిలం గుహ్యం కాపిలం పరికీర్తితమ్ ॥ ౪౩ ॥ జలాభిపూరితం త త్తు సరోవర
మనుత్తమమ్। దర్శనా దేవ త త్తీర్థం సర్వాఘౌఘ వినాశనమ్ ॥ ౪౪ ॥
దర్శనా త్స్వర్గదం పుంసాం స్త్రీణా మపి చ పార్వతి। స్నానపానే కృతే త
స్మిన్ జరామరణనాశనమ్ ॥ ౪౫ ॥ సకృ త్స్నాతస్య తు ఫలం జనస్య శృణు
పార్వతి। వాజపేయాశ్వమేధానాం పుష్కలం ఫల మశ్నుతే ॥ ౪౬ ॥
వాజపేయా త్పున ర్జన్మ సకృ త్స్నాతస్య న చ్యుతిః। తదూర్ధ్వసరసి స్నా

త్తో వజ్రతీర్థ మితి స్మృతే ॥ ౪౩ ॥ దశాధికఫలం లబ్ధ్వా శక్రలోకం స గచ్ఛతి । వజ్రతీర్థోర్ధ్వతః కుణ్డే విష్వక్సేనసరోవరే ॥ ౪౮ ॥ స్నాత స్తు య స్తస్య ఫలం శతాధిక మితీ రితమ్ । ఏవం సప్తదశానాం తు తీర్థానా మధికం ఫలమ్॥

కాపిలాఖ్యచక్రతీర్థస్నానకాలనిర్ణయాదిః.

౪౯॥ త్రైలోక్యే సర్వతీర్థాని కార్తికే మాసి పర్వణి । మధ్యాహ్నే కాపిలే తీర్థేసాన్నిధ్యం యాన్తి పార్వతి ॥ ౫౦ ॥ తిష్ఠన్తి ప్రాణిరక్షార్థం మధ్యాహ్నే దశనాడికాః । తత్ర స్నాతా స్తు యే పాపాః పురుషా యోషితోఽమలే ॥౫౧॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తా బ్రహ్మలోకం ప్రయాన్తి వై । తత్ర దానాని కుర్వన్తి యే నరా స్తీర్థసన్నిధౌ ॥ ౫౨ ॥ తిలమాత్రహిరణ్యం తు దత్తం మేరుసమం భవేత్ । భిక్షామాత్రం తథాన్నస్య దానం కాపిలసన్నిధౌ ॥ ౫౩ ॥ కుర్వన్తి యే నరా దేవి సోమలోకం వ్రజన్తి తే । కన్యాగోభూప్రదాతారో విద్యామన్త్రోపదేశకాః ॥ ౫౪ ॥ స్వర్గకైలాసవైకుణ్ఠబ్రహ్మలోకాన్ వ్రజన్తి తే । వర్షే వర్షే తు కార్తిక్యాం పౌర్ణమాస్యాం మహాతిథౌ ॥ ౫౫ ॥ ఆయాన్తి సర్వతీర్థాని మధ్యాహ్నే కాపిలం సరః । ఇమం మన్త్రం సముచ్చార్య స్నాత స్తత్ఫలమాప్నుయాత్ ॥ ౫౬ ॥ స్నాన న్తు దుర్లభం తత్ర తద్విష్ణోః పరమం పదమ్। ఇతి తే కథితం సర్వతీర్థమాహాత్మ్య ముత్తమమ్ ॥ ౫౭ ॥ అతః పరం ప్రవక్ష్యామి పవనస్య తపో మహత్ ॥ ౫౭౪ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యకథనం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

భగవన్తముద్దిశ్య వాయ్వాదికృతతపః ప్రకారః

శఙ్కరః ॥ వాయో స్తపః ప్రభావం తు శృణు దేవి తతః ప్రియే । గ్రీష్మే పఞ్చతపా వాయు ర్వర్షాసు భువి తిష్ఠతి ॥ ౧ ॥ హేమన్తే శిశిరే చాపి శేతే స్వామిసరోజలే । ఏవం వర్షసహస్రాన్తే దేవదేవో జనార్దనః ॥ ౨ ॥ ప్రాదు ర్భవిష్యతి హరి ర్వాయోః ప్రియచికీర్షయా । తతః పశ్చా త్తు శఙ్ఖస్య రాజ్ఞః ప్రియచికీర్షయా ॥ ౩ ॥ విశ్వవిఖ్యాతసుమహా ప్రాదు ర్భావం కరిష్యతి । సర్వలోకహితార్థాయ శఙ్ఖవ్యాజేన వై హరిః ॥ ౪ ॥ శ్రీవేఙ్కటాచలే పుణ్యే ప్రాదుర్భావం గమిష్యతి । తస్య హేతో స్తతః పూర్వం కర్తుం చ సుమహ త్తపః ॥ ౫ ॥ ఆవాం తత్ర గమిష్యావ శ్చిరకాలా దనన్తరమ్ । గమిష్యన్తి సురా స్సర్వే సహ సర్వై ర్మహర్షిభిః ॥ ౬ ॥ తదా కుమారం ద్రక్ష్యావో విష్ణుభక్తిపరాయణమ్ । ఇత్యుక్త్వా శఙ్కరేణాథ విరరామ తదా

సతీ ॥ ౭ ॥ తతః కాలేన మహతా శఙ్కరో గమనోన్ముఖః । బభాషే
పార్వతీ దేవీం పుత్రదర్శనలాలసామ్ ॥ ౮ ॥ శఙ్కరః ॥ అయం స కా
లస్సమ్ప్రాప్తో యః పురా తే మయోదితః । శ్రీవేఙ్కటాహ్వయం గన్తుం
మహాపుణ్యం నగోత్తమమ్ ॥ ౯ ॥ ఇతి సంస్మారితా దేవీ తదా పప్రచ్ఛ శఙ్క
రమ్ ॥ పార్వతీ । కిన్ను వాయో స్తపః పూర్ణం ప్రాదుర్భూతః కిమీశ్వరః ॥
౧౦ ॥ కథం ప్రత్యక్షతాం యాతో వాయో ర్నారాయణో హరిః । కిం నుతస్మై
వరం ప్రాదా త్తత్సర్వం శంస మే విభో ॥ ౧౧ ॥ ఇతి పృష్టో మహాదేవః పా
ర్వతీ మబ్రవీ త్తదా ॥ శఙ్కరః ॥ చచార ఖలు వై వాయు ర్దారుణం సుమహా

—ప్రాదుర్భూతం భగవన్తముద్దిశ్య వాయుకృతవిశ్వరూపస్తుతిః.—

త్తపః ॥ ౧౨ ॥ తతో వర్షసహస్రాన్తే దేవదేవో జనార్దనః । ప్రాదుర్బభూ
వ భగవా న్పరమాత్మా సనాతనః ॥ ౧౩ ॥ శ్రీభూమిసహితో దేవో గరు
డోపరి సంస్థితః । స శేష శ్శఙ్ఖచక్రాభ్యా మన్విత శ్శార్ఙ్గబాణధృత్ ॥ ౧౪ ॥
తం దృష్ట్వా విస్మితో భూత్వా వాయు స్సర్వాత్మగోచరః । ఆసనా దుదతిష్ఠ
త్స మత్తోన్మత్త ఇవ భ్రమన్ ॥ ౧౫ ॥ సమ్పత న్నుత్పత న్హర్షా దుద్భ్రమ
న్విభ్రమ న్నపి। అద్భుతం కి మిదం దృష్టం వృషభాద్రౌ మయా ద్య వై ॥౧౬॥
ఇ త్యున్మాదా ద్విసంజ్ఞో ఽభూ న్ముహూర్తం పరమేశ్వరి । ఉదతిష్ఠ త్ససంజ్ఞో
థ దదర్శ హరి మఞ్జసా ॥ ౧౭ ॥ యో వేదై శ్చ తపోభి శ్చ యోగిభి ర్మునిభి
స్తథా । ద్రష్టుం శక్యో న దేవ స్తు త మపశ్య త్సనాతనమ్ ॥ ౧౮ ॥ ప్రణనా
మ పున శ్చాపి సాష్టాఙ్గం పురుషోత్తమమ్। వాయు స్తుష్టావ గిరిజే భగవన్తం
జనార్దనమ్ ॥ ౧౯ ॥ తత్త్వార్థయుక్తయా వాచా వేదవేద్యం సనాతనమ్ ।
నమ స్తే దేవదేవేశ పురాణపురుషోత్తమ ॥ ౨౦ ॥ శ్రీధరానన్త గోవిన్ద జిష్ణ
వే విష్ణవే నమః । ఏక స్త్వం పురుష స్సాక్షా దాదౌ మాయాసమన్వితః॥౨౧॥
జగ దేకార్ణవీకృత్య శేషే సాగరసమ్ప్లవే । త్వ న్నాభిపఙ్కజోద్భూతో బ్ర
హ్మా బ్రహ్మవిదాం వరః ॥ ౨౨ ॥ యేనే దం జగ దుత్సృష్టం చరాచరసమన్వి
తమ్ । రజోగుణం సమాశ్రిత్య జగ త్సృష్టం త్వయా విభో ॥౨౩॥ సత్త్వం గు
ణం సమాశ్రిత్య రక్ష్యతే హ్య ఖిలం జగత్ । తమోగుణం సమాశ్రిత్య హ్రియ
తే చ పున స్త్వయా ॥౨౪॥ జాతా స్త్వయి బ్రహ్మరూపే తే ప్రజాపతయో న
వ। యేభ్య స్సముద్భూత మేత త్తు దైవమానుషరాక్షసమ్ ॥౨౫॥ మధుకైటభ
హన్తా త్వం సమ్ప్రాప్తే బ్రహ్మసఙ్కటే । తతో ఽసురం సోమకాఖ్యం హత్వా
వేద శ్చ తత్కరాత్ ॥౨౬॥ గృహీత్వా బ్రహ్మణే ప్రాదా స్మీనరూపీ మహే
శ్వర । నిరాధారే జగ త్యస్మి న్నిరాలమ్బే చరాచరే ॥ ౨౭ ॥ ఆధారకూర్మ
రూపీ త్వం పురుషోత్తమ తిష్ఠసి । గతా ముద్ధృత్య పాతాళం భువం సగిరికా
ననామ్ ॥ ౨౮ ॥ క్రోడా సి పోత్రిరూపేణ త్వం మహాత్మా సనాతనః ।

పునః కృతయుగాదౌ తు హిరణ్యాక్షే ఽసురే సతి ॥ ౨౯ ॥ సైంహీం ప్రహ్లాదర క్షార్థం నరార్ధతను ముద్వహన్ । స్తమ్భాత్కాలాయసా జ్జాతో విదార్యాథ మహాసురమ్ ॥ ౩౦ ॥ లక్ష్మీ మాలిఙ్గ్య భగవ న్రక్షితా త్వం జగత్త్రయమ్। అథ కాలా న్తరే విష్ణో యాగే వైరోచనే ర్విభో ॥ ౩౧ ॥ త్వ మిన్ద్రచోదితో దేవ వామనో వాగ్మినాం వరః । పదాని త్రీణి యాచిత్వా ప్రతిగృహ్య మహాబలేః ॥ ౩౨ ॥ ఆక్రమ్య భూర్భువో లోకాన్ దత్త్వే న్ద్రాయ జగత్త్రయమ్। చన్ద్రమణ్డల మాసాద్య పద్మాసనగతో విభో ॥ ౩౩ ॥ అమృతాన్నాధిపో విష్ణో జగ త్పాసి చరాచరమ్ । జామదగ్న్యో మహాబాహో రాక్షసా న్నిజరూపిణః ॥ ౩౪ ॥ హత్వా తద్రక్తకుణ్డేషు కృత్వా పితృజలక్రియామ్ । మహీం నిఃక్షత్రియాం కృత్వా యజ్ఞం కృత్వా శ్వమేధికమ్ ॥ ౩౫ ॥ దక్షిణార్థం మహీం దత్త్వా కాశ్యపాయ జగత్ప్రభో । గత్వా మహోదధిం తత్ర సముద్రేణ కృతాలయః ॥ ౩౬ ॥ సహ్యాద్రౌ రమణీయే త్వం తప శ్చరసి భార్గవ । రావణే రాక్షసే దేవ సమ్భూతే దేవకణ్టకే ॥ ౩౭ ॥ తత స్త్రేతాయుగే విష్ణో రామో దాశరథి స్స్వయమ్ । లక్ష్మణానుచరో భూత్వా భార్యాహర్తార మాహవే ॥ ౩౮ ॥ సపుత్రపౌత్రం సగణం సామాత్యం సంహరిష్యసి । బలభద్రో థ కృష్ణ స్త్వం వాసుదేవ స్సనాతనః ॥ ౩౯ ॥ కల్యన్తే కల్కిరూపీ చ భవితాసి త్రిలోకధృత్ । ఆదిత్యానాం చ విష్ణు స్త్వం జ్యోతిషాం త్వం ప్రభాకరః ॥ ౪౦ ॥ వసూనాం పావక శ్చ త్వం రుద్రాణాం శమ్భు రుత్తమః । గ్రహాణా ఞ్చ బుధో సి త్వం దేవానాం వలభి ద్భవాన్ ॥ ౪౧ ॥ సిద్ధానాం కపిలో సి త్వం దేవర్షీణాం ఞ్చ నారదః । యజ్ఞానాం జపయజ్ఞో సి తప శ్చాసి తపస్వినామ్ ॥ ౪౨ ॥ యక్షాణా ఞ్చ ధనేశ స్త్వం యమ స్సంయమతాం భవాన్ । మత్స్యానాం మకరో సి త్వం వరుణో యాదసాంపతిః ॥ ౪౩ ॥ ఆపగానా ఞ్చ గఙ్గా త్వం సరసాం సాగరో భవాన్ । వాయూనాం ప్రాణవాయు స్త్వం విధాతృణాం చతుర్ముఖః॥ ౪౪॥ వర్ణానాం బ్రాహ్మణ శ్చ త్వ మాశ్రమాణాం గృహీ భవాన్ । తారకాణా ఞ్చ చన్ద్ర స్త్వ మిన్ద్రియాణాం మనో భవాన్ ॥ ౪౫ ॥ సింహో సి త్వం మృగాణా ఞ్చ గజేన్ద్రో సి చతుష్పదామ్। ద్విపదాం బ్రాహ్మణ శ్చా సి పక్షిణాం గరుడో భవాన్॥ ౪౬ ॥ వాసుకి స్త్వం తు సర్పాణాం విషాణాం కాలకూటధృత్ । నాగానాం త్వమనన్తో సి మేరు స్త్వం కులభూభృతామ్ ॥ ౪౭ ॥ గిరీణాం హిమవాం శ్చ త్వం వేదానాం సామరూపధృత్ । ఛన్దసా మపి గాయత్రీ మన్త్రాణాం ప్రణవో భవాన్ ॥ ౪౮ ॥ పశూనాం సురభి శ్చ త్వం హుతభు గ్యజ్ఞభోజినామ్। అచలానాం గిరి శ్చ త్వం వృక్షాణాం పిప్పలో భవాన్ ॥ ౪౯ ॥ సేనానీనాం భవాన్ స్కన్దః క్షమా శౌర్యవతా మ్భవాన్ । బీజానా మఙ్కుర శ్చా సి

ప్రాణినాం ప్రాణధృ గ్భవాన్॥ ౫౦॥ బ్రహ్మర్షీణాం వసిష్ఠ స్త్వం చరతాం పవనో భవాన్ । మహర్షీణాం భృగు శ్చ త్వం వ్యాసో వేదవిదా మ్భవాన్॥ ౫౧॥ వాల్మీకి శ్చ కవీనాం త్వం జనానాం త్వం జనేశ్వరః। య త్స త్త్వం సర్వదేవేషు తేజోబలసమన్వితమ్ ॥ ౫౨॥ తద్భవా నితి విజ్ఞేయ మితి బ్రహ్మవిదో విదుః । సహస్రశిరసే తుభ్యం పురుషాయ నమో నమః ॥ ౫౩ ॥ భుజాసహస్రయుక్తాయ తే సహస్రపదే నమః । నానావిధాని దేవ త్వదాయుధాని సహస్రశః ॥ ౫౪॥ దీప్యమానాని సర్వాణి ద్యోతయ న్తి దిశో దశ । వక్త్రాణి తవ తీవ్రాణి దంష్ట్రాప్రతిభయాని చ ॥ ౫౫॥ బాలార్క మణ్డలాకారకుణ్డలాభ్యాం విభా న్తి వై । త్వత్పాదామ్భోరుహై రేతై స్సహస్రై ర్భాతి తే పదమ్ ॥ ౫౬ ॥ బాలార్కద్యుతిసమ్భిన్న రక్తామ్భోజై రివా చితమ్ । పృథివీ పూరితా పద్భి రాకాశం మూర్ధభి స్తవ ॥ ౫౭ ॥ బాహుభి శ్చ దిశో వ్యాప్తా మహావిష్ణో నమో స్తు తే । వేదా స్తవై వ నిశ్వాసా శ్చన్ద్రసూర్యౌ తవాక్షిణీ ॥౫౮॥ జ్యోతిష్కణా శ్చ రోమాణి జగద్రూప నమో స్తు తే । కలాకాష్ఠాముహూర్తాది దినరాత్రిశరీరిణే ॥ ౫౯ ॥ చతుర్యుగాయ కాలాయ నమో నన్తాయ తే విభో । కాలధృ క్కాలరూపీ చ కాలాత్మా కాలకారణః॥ ౬౦॥ కాలవిద్భి రవేద్య స్త్వం విశ్వమూర్తే నమో స్తు తే । అనాదీని చ భూతాని మహా న్తి మధుసూదన॥౬౧॥ తవ మూర్తాని రూపాణిభూతభావన తేనమః। ప్రాణాత్మా ప్రాణ ధృ క్ప్రాణీ సాక్షీ త్వం సర్వకర్మణామ్ ॥ ౬౨ ॥ నిత్య స్సర్వగత స్థాణు రచల స్తే నమో నమః । శరీరభృ చ్ఛరీరీ త్వం శరీరాత్మా శరీరగః ॥ ౬౩ ॥ శారీరకర్మణా ఒస్పృష్ట శ్శుద్ధమూర్తే నమో స్తు తే । అణీయసా మణీయాం స్త్వం మహీయాం శ్చ మహీయసామ్ ॥ ౬౪ ॥ బృహతాంచ బృహ చ్చ త్వం విశ్వమూర్తే నమో స్తు తే । ఖస్థ స్త్వం ఖగుణ శ్చాపి ఖగుణాతీత ఏవ చ ॥౬౫ ॥ ఖమూర్తిః ఖగతి శ్చా సి ఖగేశారూఢ తే నమః । జ్ఞానాత్మా జ్ఞానదృ గ్జ్ఞానీ జ్ఞానం జ్ఞానవతాం భవాన్ ॥ ౬౬ ॥ జ్ఞానవిద్భి రవిజ్ఞేయ స్తుభ్యం జ్ఞేయాత్మనే నమః । వేదాత్మా వేదవి ద్వేద్యో వై ద్యో వేదవిదాంవరః ॥ ౬౭ ॥ వేదా న్తవేద్యరూపాయ బ్రహ్మరూపాయ తే నమః । అక్షరాయా క్షరాద్యాయ హ్య క్షరాకారధారిణే ॥ ౬౮ ॥ క్షరాక్షరవిభక్తా ద్వావతీతాయ చ తే నమః । నమో నిర న్తరానన్దమూలకన్దాయ జిష్ణవే ॥ ౬౯॥ ఉష్ణత్వ మగ్నౌ శైత్యం చ జలే పృథ్వ్యాం చ గన్ధితా । స్పర్శిత్వ శ్చ భవాన్వాయౌ నైర్మల్యం ఖే నమో స్తు తే ॥ ౭౦ ॥ ఘనాః కేశేషు నద్య — భగవన్ సర్వసన్ధిషు। కుక్షౌ చ సిన్ధవ స్స న్త నమ స్తే జలమూ ర్తయే ॥ ౭౧॥ స్తోత్రై స్స్తు తాయ స్తోత్రాయ స్తోత్రకృ త్ప్రియకారిణే । స్తోత్రజ్ఞేయాయ స్తుత్యాయ స్తోత్రరూపాయ తే నమః॥ ౭౨॥ అద్భుతాకారరూపాయ నమ

స్తే శార్ఙ్గపాణయే । భక్తప్రియాయ శాన్తాయ భక్తచిత్తానువర్తినే ॥ ౭౩ ॥
భక్తపాపవినాశాయ నమస్తే శార్ఙ్గపాణయే। రత్నాకరాయ జగతాం రక్షోఘ్న-
రాక్షసారయే ॥ ౭౪ ॥ శ్రీవత్సవక్షసే తుభ్యం శార్ఙ్గపాణే నమో నమః ।
శ్రియా సరోజకరయా సరోజాన్తరవర్ణయా ॥ ౭౫ ॥ దివ్యాభరణ
విద్యోతిదేహయా దివ్యవేషయా । పరార్ధ్యశ్యామయా దేవ్యా ధరణ్యో-
త్పలహస్తయా ॥ ౭౬ ॥ సంశ్రితోభయపార్శ్వాయ నమస్తే శార్ఙ్గపాణ-
యే । చరాచరాణి భూతాని భీతాని చలితాని వై ॥ ౭౭ ॥ లభన్తే న స్థితిం
దేవ భీమరూప నమోఽస్తు తే ॥ ౭౭½ ॥ యుగాన్తకాలానలకోటితుల్య ప్ర-
భాభిరాపూరితలోకజాల । రత్నాఙ్గదాలఙ్కృతబాహుదణ్డ నమో న-
మస్తేఽస్తు సహస్రబాహో ॥ ౭౮½ ॥ నమోఽస్తు దేవా అపి లోకపాలా భూ-
తావిశేషణ విరూపనేత్ర । విమానగాస్తే ప్రణమన్తి చైతే ప్రసీద దేవేశ జ-
గన్నివాస ॥ ౭౯½ ॥ పశ్యామి దేవేశ తవైవ దేహే చరాచరాణీహ గతా-
గతాని । భూతాని చైతాని చ భూతవాస తపఃప్రభావాచ్చ భవత్ప్రసా-
దాత్ ॥ ౮౦½ ॥ అనేకరత్నాన్వితభూషణానాం ప్రభాభిరాదీపితలోక-
జాల । తటిద్గుణాలఙ్కృతమేఘకాన్తే ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస ॥ ౮౧½ ॥
త్వదీయవక్త్రాణి మహాద్యుతీని కల్పాన్తసూర్యానలసన్నిభాని । దంష్ట్రా-
కరాళాని మహాస్వనాని బిభేమి పశ్యన్భగవన్ప్రసీద॥ ౮౨½॥ బ్రహ్మత్రినే-
త్రప్రముఖాంశ్చ దేవాంస్సయక్షగన్ధర్వమహోరగాంశ్చ । పశ్యామి సర్వాం-
స్తవ దేవ దేహే ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస ॥ ౮౩½ ॥ దిశో న జానే న
లభే చ శర్మ సీదామ్యహో దేవ వర ప్రసీద । భక్తానుకమ్పిన్పరమార్థరూ-
ప ప్రసీద విష్ణో భగవన్ప్రసీద ॥ ౮౪½ ॥ శఙ్కరః ॥ ప్రసీదేతి నమస్కృత్య
వాయుః ప్రాఞ్జలిరాస వై ॥ ౮౫ ॥ ప్రీతోఽథ భగవాన్విష్ణుః శఙ్ఖచక్రగ-
దాధరః । శ్రీభూమిసహితో దేవో వరదో వాయుమబ్రవీత్ ॥ ౮౬ ॥ వరం
వృణీష్వ భద్రం తే వాయో యన్మనసేచ్ఛసి ॥ వాయుః ॥ వరం న యాచే
దేవేశ శ్రీనాథ పరమేశ్వర ॥ ౮౭ ॥ త్వత్సాన్నిధ్యం మమైవేదం నిత్యమస్తు

—వాయుప్రతిభగవత్కృతానవరతస్వసాన్నిధ్యవరప్రదానమ్.—

రమాపతే ॥ శఙ్కరః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వా హరిః ప్రాహ దేవతానాం చ సన్ని-
ధౌ ॥ ౮౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ చతుష్షష్టిం త్వయోక్తానాం శ్లోకానాం యః పఠే-
న్నరః । భుక్తిం ముక్తిం స లభతే మత్ప్రసాదాన్న సంశయః ॥ ౮౯ ॥ త్రిస-
న్ధ్యం యః పఠేద్భక్త్యా పూజయన్త్వా మనస్యధీః । షణ్మాసాన్మమ సాన్నిధ్యం
లభతే స న సంశయః ॥ ౯౦ ॥ తవాస్తు యద్యదిష్టం తద్దేవానామపి
దుర్లభమ్ । అస్య స్కన్దకుమారస్య పూజనం మమ నిత్యశః ॥ ౯౧ ॥ ఆకల్పా-
న్తం మయా దత్తం తథా సాన్నిధ్యమత్ర వై ॥ శఙ్కరః ॥ వాయుర్లబ్ధ్వా

వరా న్విష్ణో ర్యయా వధ సురాలయమ్ ॥ ౯౨ ॥ ఆస్తే వృషాచలే దేవ శ్శ్రీ
భూమిసహితోఽనఘే । అప్రత్యక్షాలయో ఽదృశ్యో విహర న్గిరిమూర్ధని ॥
౯౩ ॥ నానాద్రుమలతాకీర్ణే సర్వర్తుగణసంయుతే । స్వామివాపీసమీపే తు
కోటికన్దర్పరూపవాన్ ॥ ౯౪ ॥ ఆస్తే లక్ష్మ్యా చ ధరయా రమన్ షోడశవా
ర్షికః । దృష్ట్వా గుహోఽపి తం దేవం చైత్రమాసి శుభే తిథౌ ॥ ౯౫ ॥ ఆరా
ధయం స్త్రిసన్ధ్యం వై దేవగన్ధర్వకిన్నరైః । నృత్తై రప్సరసాం చైవ గీతవా
దిత్రనిస్వనైః ॥ ౯౬ ॥ రమయంశ్చ రమానాథ ముత్తరే గహ్వరే గిరేః ।
కుమారధారికా నామ తత్ర నిర్ఝరిణీ శుభా ॥ ౯౭ ॥ మయూరవాహనో దేవి
తస్యా స్తీరే వసత్యహో । బ్రహ్మహత్యా తు యాతస్య దుస్సహా ఘోరరూ
పిణీ ॥ ౯౮ ॥ సా వృషాచలశృఙ్గాగ్రే దృష్టమాత్రే బహిస్స్థితా । కామయ
మాన శ్శేషాద్రౌ నిత్యసేవాం హరే రసౌ ॥ ౯౯ ॥ పున రాగమనం దేవి ష
ణ్ముఖో నాభివాఞ్ఛతి । అథ కాలే గతే దేవి బహువర్షగణాయుతే ॥ ౧౦౦ ॥
గరుత్మాం స్తు వృషాద్రిం తం కాఞ్చనం రత్నమణ్డితమ్ । ఉద్ధృత్యాహం విష్ణు
లోకం గమిష్యామీ త్యచిన్తయత్ ॥ ౧౦౧ ॥ తజ్జ్ఞాత్వా భగవా న్విష్ణు
ర్గరుడం త్వాహ సుస్మితః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ పక్షిరాజ మహాసత్త్వ శృణు
కారణ ముత్తమమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ గరుత్మ న్నిహ సర్వే వై వసామ గిరిమూ
ర్ధని । త్వం గిరే ర్దక్షిణం సాను మాసాద్య వస నిత్యశః ॥ ౧౦౩ ॥ శేషా
గచ్ఛ వసే హ త్వం తార్క్ష్యాథ శ్శైలరూపధృత్ । తావ న్నిత్యం మమ
ప్రీత్యై శైల మాశ్రిత్య సర్వతః ॥ ౧౦౪ ॥ ఆకల్పాన్తం వసామీహ జగ
త్పాలనకారణాత్ । యుగే యుగే గిరి రయం నామాని వివిధాని వై ॥ ౧౦౫ ॥
గమిష్యతి వరాణ్యేవ వరదోఽయం వృషాచలః । కృతే వృషాద్రిం వక్ష్యన్తి
త్రేతాయాం గరుడాచలమ్ ॥ ౧౦౬ ॥ ద్వాపరే శేషశైలం చ వేఙ్కటాద్రిం
కలౌ యుగే । వకారోఽమృతబీజం తు కట మైశ్వర్య ముచ్యతే ॥ ౧౦౭ ॥
అమృతైశ్వర్యసఙ్ఘత్వా ద్వేఙ్కటాద్రి రితి స్మృతః । వివిధా మునయ శ్చై
వ మనుష్యా శ్చ యుగే యుగే ॥ ౧౦౮ ॥ నారాయణాద్రిం వక్ష్యన్తి నామభి
ర్వివిధై రముమ్ । ఇత్యాజ్ఞాప్య చ తౌ దేవౌ రమయా విహరం స్తదా ॥
౧౦౯ ॥ ఆస్తే సురాసురై ర్వన్ద్య స్స్వామిపుష్కరిణీతటే । ఆవాం గచ్ఛావ
తం శైలం గిరిజే గణసంయుతౌ ॥ ౧౧౦ ॥ నిత్యం వసావ తత్రైవ పశ్యన్తౌ
గుహ మవ్యయమ్ । దేవసేనాపులిన్దాభ్యాం విహరన్తం వృషాచలే ॥ ౧౧౧ ॥

— దేవ్యాసహాగతస్య శమ్భో శ్శేషాచలాగ్నేయదిగవస్థానప్రాప్తిః. —

నారదః ॥ ఇత్యుక్త్వా వృషభారూఢః పార్వత్యా సహ శఙ్కరః । సగణ శ్చ
యయౌ స్కన్దం ద్రష్టుం తం వృషభాచలమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ ఉషిత్వా వసతీ

స్త్రిస్రో హ్యగ్రే పర్వతమూర్ధసు । ఆరాధిత స్తదా తత్ర దేవై స్సోమో వృష
ధ్వజః ॥ ౧౧౩ ॥ స జగామా స్థికూటాఖ్యం వృషభాద్రౌ సరోవరమ్ । మృతా
నా మస్థికూటాని ప్రక్షిప్తాని సరోవరే ॥ ౧౧౪ ॥ యేషాం తు పూర్వరూపా
స్తే సముద్గచ్ఛన్తి తజ్జలాత్ । తస్మా త్తదస్థికూటాఖ్య మాగచ్ఛ త్సర ఉత్త
మమ్ । ౧౧౫ ॥ అవరుహ్య చ తత్తీరే వృషభా దుమయా సహ । స్నాత్వా
తీర్థే మహాదేవః పార్వత్యా సహ శూలభృత్ ॥ ౧౧౬ ॥ నత్వా శ్రీశం వృషా
ద్రీశం దృష్ట్వా స్కన్దం తతః పరమ్ । మయూరవాహనం బాలం సోమ స్సోమ
కలాధరః ॥౧౧౭॥ ఆససాద సరో ముఖ్యం శివ స్స్వామిసర స్తతః । స్నాత్వా
శ్రీశాభ్యనుజ్ఞాతః పూర్వదక్షిణతో గిరేః ॥౧౧౮॥ కపిలస్య సర స్తీరే కాపిలం
లిఙ్గము త్తమమ్। అపశ్య ద్వృషభారూఢ శ్చక్రపూజిత మగ్రత వై ॥౧౧౯॥ ప్రాదు

చక్రతీర్థతపస్యన్తం సుదర్శనమ్ప్రతిశఙ్కరవచనమ్

ర్బభూవ సగణ స్సుదర్శనపుర శ్శివః । దృష్ట్వా సుదర్శనో దేవం నత్వా బద్ధాఞ్జ
లిస్థితః ॥ ౧౨౦ ॥ ప్రీతోऽథ భగవా నాహ సుదర్శన ముమాపతిః । ప్రీత
స్తే తపసా చక్ర యదభీష్టం వృణీష్వ తే ॥ ౧౨౧ ॥ దదామి దేవై రపి త
త్ప్రార్థితం దుర్లభం చ యత్ । సుదర్శనో వరం వవ్రే జ్ఞాత్వా ప్రీతం చ శఙ్క
రమ్ ॥ ౧౨౨ ॥ యది ప్రీతో గిరీశ త్వ మన్తరాత్మని మే వస । నిత్యం
భీమ శ్చ సౌమ్య శ్చ వరదో మృత్యుహా భవ ॥ ౧౨౩ ॥ నారదః ॥ గిరీశః
ప్రాహ సుప్రీతః కాలచక్ర మను త్తమమ్ । హేతిరాజ మహాబాహో పర్యా
ప్తం తపసా తవ ॥ ౧౨౪ ॥ విష్ణో ర్వరప్రసాదేన స్నేహో మయి తవా
ధికః । ప్రా గేవ దర్శిత స్సమ్యక్ శౌర్యం తత్ర న కిఞ్చన ॥ ౧౨౫ ॥ దృష్టవా
నహ మద్య త్వాం మాం ప్రీణయసి కిం పునః । త దలం తపసా దేవ నా
వయో ర్విద్యతే ऽన్తరమ్ ॥ ౧౨౬ ॥ అన్తరాత్మని తే వాసః ప్రార్థితో య
స్త్వయా నఘ । తదశక్యం మహాచక్ర విష్ణో రన్యస్య కస్య చిత్ ॥ ౧౨౭ ।
అన్తరాత్మా హి సర్వేషా మేకో నారాయణః ప్రభుః । స్నేహాతిశయత స్తే
నం భవా నాహే తి మే మతిః ॥ ౧౨౮ ॥ దక్షిణార్థం తు దత్త స్త్వం చిర
మాకాఙ్క్షితోऽపి యత్ । త త్త్రైవా శఙ్కమానేన మారిణా త్వ ముదీరితః
౧౨౯ ॥ ప్రసాదయ పున శ్శమ్భు మిత్యాహాయ మహాత్మనా । తదే
ద్విదితం సర్వం మయా యోగబలేన వై ॥ ౧౩౦ ॥ ఉపాయ శ్చాత్ర దృష్ట
మే త్వయి వాసో మమే ప్సితః । మమాపి హి మతం తావ త్త్వయా నిర
ర్త్యతాం సఖే ॥ ౧౩౦ ॥ శుద్ధసత్త్వస్య తద్విష్ణో స్సర్వయజ్ఞమయం వపుః
సాక్షా త్సృష్టు మహం భీత స్తమోగుణసమాశ్రయః ॥ వస్తవ్యం చ మయా
విష్ణో ర్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహే । త్వా మేవ త దహం నిత్యం విష్ణో శ్చైత్యానపాం
సమ్ ॥ ౧౩౩ ॥ అనుప్రవిశ్య త ద్దేహే వసిష్యామి సుదర్శన । ఏవం సతి మమ

భీష్టం ప్రార్థితం చ తవా ద్భుతమ్ ॥ ౧౩౪ ॥ ఉభయం ప్రాప్య తే తస్మా త్కురుష్వ వచనం మమ । జ్వాలామాలా వృతో నిత్యం వహ మాం హృదయేస్థితమ్ ॥ ౧౩౫ ॥ సువర్ణాభం శతభుజ మష్టావింశత్కరం తథా । అథ వా షోడశభుజ మష్టబాహుం చతుర్భుజమ్ ॥ ౧౩౬ ॥ * జ్వాలాకేశం త్రిణయనం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమ్ । అర్చయిష్యన్తి మాం లోకే వసన్తం త్వయి నిత్యశః ॥ ౧౩౭ ॥ ఉపచారై స్తథా సాఙ్గైః పీఠే శైవే చ వైష్ణవే । పురుషా వా స్త్రియో వా పి భవన్తు ఫలభాగినః ॥ ౧౩౮ ॥ ఇతి దత్త్వా వరం తస్మై వరదో వృషభధ్వజః । ఆస్తే తత్రే శ్వరో నిత్య మదృశ్యస్సగణ స్తతః ॥ ౧౩౯ ॥ వరం లబ్ధ్వా థ చక్రో పి పఞ్చాయుధసరో యయౌ । ఆసాద్య స్వం సరో ఽదృశ్య స్తపశ్చరతి నిత్యశః ॥ ౧౪౦ ॥ శతానన్దః ॥ శ్రుత్వైవ త న్మునయః ప్రీతా ఆఖ్యానం నారదేరితమ్ । సార్ధం వాల్మీకినా సర్వే జగ్ము స్తం వృషభాచలమ్ ॥ ౧౪౧ ॥ అహం తై రభ్యనుజ్ఞాతో మిథిలా మాగతో నృప । ఇతి తే కథితం సర్వ మాఖ్యానం తు యథాశ్రుతమ్ ॥ ౧౪౨ ॥ వ్యాసః ॥ శ్రుత్వా స విస్తరం వాక్య మద్భుతం రోమహర్షణమ్ । పునః ప్రీతో ఽభవ ద్రాజా శతానన్దం పురోధసమ్ ॥ ౧౪౩ ॥ శృణ్వత స్తే కథాం బ్రహ్మం స్తృప్తి ర్మే నోపజాయతే । భూయః కథయ మే బ్రహ్మ న్వేఙ్కటాద్రీశ్వరం ప్రతి ॥ ౧౪౪ ॥ వ్యాసః ॥ శతానన్దః పునః ప్రాహ జనకం మిథిలాపతిమ్ । వక్ష్యామి విస్తరేణా హం సావధానమనా శ్శృణు ॥ ౧౪౫ ॥ వామదేవేన మునినా కథితాం జనకాయ వై । నిమిపుత్రాయ చ పురా కథాం యజ్ఞాన్తరే నృప ॥ ౧౪౬ ॥

ఇతి శ్రీ వామనపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వాయుమ్భ్రాతి భగవత్సాన్నిధ్య వరప్రదానాదికథనం నామ చతుర్వింశోధ్యాయః.

* జ్వాలాకేశ మిత్యాది - త్వయి నిత్యశో వసన్తం జ్వాలాకేశం త్రిణయనం మాంలోకే చన జనా విష్ణుశివాత్మకం బ్రహ్మా ర్చయిష్యన్తి - విష్ణుశివాత్మక బ్రహ్మత్వేనా ర్చయిష్యన్తి - విష్ణ్వంశశివాంశసమ్మిశ్రపరబ్రహ్మబుద్ధ్యా ఽర్చయిష్యన్తీతి యావత్ - అత్రవిష్ణ్వాత్మకత్వం విష్ణుసమ్బన్ధి సువర్ణవాంశసమ్మిశ్ర చతుర్ముఖ నిర్మితకాలాఖ్యచక్రశరీర వర్తితయా పరమ్పరయా విష్ణుసమ్బన్ధిత్వరూపం - న తు సాక్షా త్తత్సమ్బన్ధిత్వరూపం - పూర్వ మస్మిన్ ప్రకరణే సాక్షా త్తత్సమ్బన్ధా నర్హత్వాభిధానాత్ త్వయి వసన్త మిత్యత్రైవ శ్లోకేచక్రసంబంధిత్వస్య విష్ణ్వాత్మకత్వ బీజతాయా స్స్పష్టతరం ప్రదర్శితత్వా చ్చే త్యవధేయం - అత్రబ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మక మితి చ నైకం పదం - అత్ర చతుర్ముఖసంబంధ ప్రసక్తే రభావా దుత్తరశ్లోకే పీఠే శైవే చ వైష్ణవ ఇతి విష్ణుశివసంబంధ మాత్రజ్ఞాపనాచ్చ.

జనకప్రతిశతానన్దోక్తభగవదావిర్భావకథోపోద్ఘాతః.

శతానన్దః॥ పురా తు జాహ్నవీతీరే జనకం సంశ్రితవ్రతమ్। అశ్వమేధే మహాయజ్ఞే దీక్షితం మునయో ఽభ్యయుః ॥ ౧ ॥ తానభ్యర్చ్య మునీన్సర్వాన్రాజా స ఋషిసత్తమాన్। జనకః ప్రీతిసంహృష్టో వాక్యమేతదువాచ హ ॥ ౨ ॥ అద్య మే సఫలం జన్మ సుతప్తం చ మహత్తపః। సఙ్గమ్య యూయమస్మాకం యజ్ఞవాటమిహాగతాః ॥ ౩ ॥ తేనైవ మునయస్సర్వే సంహృష్టాః పరమాం ముదమ్। యయుస్తత్ర నిశామేకామవసన్మునిసత్తమాః ॥ ౪ ॥ బహు సమ్భాషమాణానామన్యోన్యం వై మహాత్మనామ్। పర్యస్తా రజనీ చాపి ప్రాతఃకాలో హ్యవర్తత ॥ ౫ ॥ కృత్వా ప్రాతస్తనీం సన్ధ్యాం మునయశ్చ సమాగతాః। యజ్ఞవాటం మహాత్మానో జనకో యత్ర తిష్ఠతి ॥ ౬ ॥ నారాయణకథాశ్చాపి కథయన్తి పరస్పరమ్। ఆసీనాస్తత్ర తే సర్వే జనకేన మహాత్మనా ॥ ౭ ॥ తస్మిన్కాలే మహాతేజాః పర్యటన్పృథివీమిమామ్। బ్రహ్మర్షిర్వామదేవస్తు సఙ్గతో మునిసత్తమః॥ ౮ ॥అభ్యుత్థితాస్తత సర్వే ఋషయో వేదపారగాః। పప్రచ్ఛుస్సఙ్గతాస్సర్వే వామదేవం ద్విజోత్తమమ్ ॥ ౯ ॥ భూరియం వాసుదేవాద్య పరిక్రాన్తా త్వయా విభో। శ్రోతుమిచ్ఛామహే త్వత్తో నారాయణకథాం శుభామ్ ॥ ౧౦ ॥ క్వ వా వసతి దేవేశశ్శ్రీనివాసో జగత్పతిః। ఉత్కణ్ఠా విద్యతే చాస్య జనకస్య మహాత్మనః ॥౧౧॥ ఇతి తైః పరిపృష్టస్తు వామదేవస్తదాబ్రవీత్। నారాయణగిరిర్నామ భూధరేన్ద్రో ద్విజోత్తమాః ॥ ౧౨ ॥ ఇతో దక్షిణతశ్చాపి ద్విశతే యోజనే పునః। తత్ర దేవాస్సగన్ధర్వాస్సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః ॥ ౧౩ ॥ వసన్తి నియతాహారా వేఙ్కటాహ్వయభూధరే। అహమప్యాగతస్తత్ర భూధరేన్ద్రే ద్విజోత్తమాః ॥ ౧౪॥ అగస్త్యం నారదం చైవ పులస్త్యం పులహం తథా। ఆఙ్గీరసం క్రతుం చైవ దక్షం జాబాలిమేవ చ ॥ ౧౫ ॥ యోగాభ్యాసరతాంస్తాంస్తు దృష్ట్వాఽహం పునరబ్రువమ్। కిమత్ర సఙ్గతా యూయమాసీనాః పర్వతే ద్విజాః ॥ ౧౬॥ ఇతి పృష్టాస్తు తే సర్వే ప్రత్యూచుర్నైవ కిఞ్చన। అగస్త్యః పరమర్షిస్తు మామావాహాయ మహాయశాః ॥ ౧౭ ॥ ఉవాచ మునిశార్దూలో నివాసే తత్ర కారణమ్। భగవన్తముపాసీనో నారదో యోగవిత్తమః ॥ ౧౮ ॥ వసన్గోదావరీతీరే న దదర్శ శ్రియఃపతిమ్। వైకుణ్ఠే తు పరే లోకే తేనోద్విగ్నమనా మునిః ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మాణం సముపాగమ్య పప్రచ్ఛ త్సనాతనమ్। నివాసస్సర్వభూతానాం పరమాత్మా సనాతనః ॥ ౨౦ ॥ క్వ ప్రయాతిః పరో దేవస్తన్మే బ్రూహి పితామహ। ఇతి పృష్టస్తదా తేన బ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౨౧ ॥ ధ్యాత్వా చిరమువాచేదం నారదం ప్రాఞ్జలిం స్థితమ్। నారాయణగిరిర్నామ భూమా క్వాపి మహా

మునే ॥ ౨౨ ॥ తస్మి న్ని రమయా సార్థం రమతే పురుషోత్తమః । ప్రీతి
స్సుమహతీ జాతా తస్మిం స్తు గిరిమూర్ధని ॥ ౨౩ ॥ గచ్ఛ నారద సర్వేశం
ద్రష్టు మిచ్ఛసి చే త్ప్రభుమ్ । ఇతి తేన సమాదిష్టో నారదో మునిసత్తమః ॥
౨౪॥ తత స్తస్మా దపాక్రమ్య స శైలేన్ద్ర ముపాగమత్ । ఆగచ్ఛన్తం వయం
సర్వే సఙ్గతాః పథి నారదమ్ ॥ ౨౫ ॥ అస్మాభి స్సహ సఙ్గత్య పర్వతేన్ద్ర ము
పాగమత్ । తత శ్చతుర్ముఖ శ్చాపి దేవై స్సహ సమాగతః ॥ ౨౬ ॥ అస్మా
భి స్సహితః పూర్వం తస్మి న్పర్వతసత్తమే । చచార భగవా న్బ్రహ్మా పరమా
త్మాన మవ్యయమ్ ॥ ౨౭ ॥ అదృష్ట్వా నారదం చాస్మా నిత్యువాచ పితామ
హః । యావత్య స్సరిత శ్చాస్మి న్సరాంసి చ మహామునే ॥ ౨౮ ॥ యాశ్చ
సన్తి మహాపుణ్యాః పుష్కరిణ్య శ్శుభోదకాః । తటాకా న్యుదపానాని తథా
ప్రస్రవణాని చ ॥ ౨౯ ॥ వాప్య శ్చ సర్వదా పుణ్యా హ్రదా శ్చ మునిసేవి
తాః । యాని సన్త్యేవ మాదీని పుణ్యే స్మి న్పర్వతోత్తమే ॥ ౩౦ ॥ తాని
సర్వాణి విప్రేన్ద్ర సేవమాన స్సమన్తతః । కుర్వ న్ప్రదక్షిణం చైవ విచరస్వ
మహీధరమ్ ॥ ౩౧ ॥ యావతా భగవా న్దేవః కాలేన ద్రక్ష్యతే హరిః । తావ
త్కాల మిహైవ త్వం విచరస్వ మహామునే ॥ ౩౨ ॥ ఇత్యుక్త్వా భగవా
న్దేవో బ్రహ్మలోకపితామహః । స్వానుగై స్సహ దేవై శ్చ తత్రైవా న్త
రధీయత ॥౩౩॥ వామదేవః ॥ అగస్త్యో థ మహీపాల తై రేవ మునిభి స్సహ ।
ప్రణమ్య తస్మై దేవాయ బ్రహ్మణే ఽవ్యక్తజన్మనే ॥ ౩౪ ॥ చిన్తయ న్వాసుదే
వాఖ్యం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ । ద్రష్టుకామ శ్చ తం దేవం వృషభాద్రినివాసి

అగస్త్యస్య శేషాచలవాయవ్యదిశిమహాభూతవిలోకనం.

నమ్ ॥౩౫॥ అతీత్య పశ్చిమం భాగం పర్వతస్య మహీయసః। ఉదీచీదిశ మభ్యా
యా త్తపసా చ సమన్వితః ॥౩౬॥ చిన్తయ న్దేవదేవేశం భూపాలహరి మీశ్వర
మ్ । సంస్మర న్బ్రహ్మణో వాక్యం విచచార తత స్తతః ॥౩౭॥ ఋషిభి స్సహి
త స్సర్వై స్తపసా భావితాత్మభిః । ఆదిత్యకల్పతేజోభి ర్జటామణ్డలధారి
భిః ॥ ౩౮ ॥ సంయుక్తో విచరం స్తత్ర భూపతే పర్వతోత్తమే । వాయవ్యాం
దిశి చాద్రాక్షీ దిద మాశ్చర్య ముత్తమమ్ ॥ ౩౯ ॥ శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాశా
తత్రాసీ న్మహతీ శిలా । దర్శనీయతమా స్నిగ్ధా విస్తీర్ణా విమలా శుభా॥౪౦॥
తస్యాం శిలాయా మాస్తే స్మ సముచ్ఛ్రితతనుః పుమాన్ । దీప్యమాన స్స్వవ
పుషా పర్వతేన్ద్ర ఇవా పరః ॥ ౪౧ ॥ మహాబాహు ర్విశాలాక్షో మహాదం
ష్ట్రో మహాహనుః । రక్తమాల్యామ్బరధరో రక్తగన్ధానులేపనః ॥ ౪౨ ॥
బిభ్ర ద్రక్తే తథా దివ్యకుణ్డలే రత్నభూషితే । బిభ్ర చ్ఛత్రప్రతీకాశం స్నిగ్ధ
హేమవిభూషితమ్ ॥ ౪౩ ॥ అనేకరత్నసఙ్ఘనై ర్భూషణై స్సువిభూ
షితమ్ । శ్యామం నానావిధై రత్నై శ్శోభమానకిరీటకమ్ ॥ ౪౪ ॥ త ము

పేత్య మహాకాయం మహావీర్యం మహాభుజమ్ । అగస్త్యో విస్మయావిష్టో భూయో భూయో ఽన్వవైక్షత॥ ౪౫ ॥ తత స్త మృషిశార్దూలః ప్రాహ చైవం వచో నృప । ప్రణమ్య తస్మై దేవాయ జ్వలద్భాస్కరతేజసే ॥ ౪౬ ॥ అగస్త్యః ॥ కో భవాన్ సుమహావీర్య కస్య వా ప్రియదర్శన । ఏత న్నస్త్వం తు తత్త్వేన పృచ్ఛతాం బ్రూహి నానృతమ్ ॥ ౪౭ ॥ వామదేవః॥ ఏవ ముక్తే తత స్తేన నరేన్ద్ర మునినా తదా । శృణ్వతాం ప్రీతిదాయిన్యా వాచా మధురయా గిరా ॥ ౪౮ ॥ మహారాజ సమ్ మునీన్ద్రం తం న కించి త్ప్రత్యభాషత। స్తువ న్తం చ తదాగస్త్య ముదైక్షత పునః పునః॥ ౪౯ ॥ పశ్యతాం చైవ సర్వేషాం మునీన్ద్రాణాం మహాత్మనామ్ । అన్తర్దధే మహాతేజా స్త దద్భుత మివాభవత్ ॥ ౫౦ ॥ తత స్తే మునయ స్సర్వే విస్మయోత్ఫుల్లలోచనాః । అహో దృష్ట మహో దృష్ట మాశ్చర్య మితి చాబ్రువన్ ॥ ౫౧ ॥ దర్శయిత్వా మహాశ్చర్యం రూపం భాస్కరసన్నిభమ్ । మాయయా మోహయిత్వా ఽస్మాన్ స ద్యో హ్యన్త ర్ధీయత॥ ౫౨ ॥ ఇతి బ్రువన్త స్తే సర్వే మునయో ఽద్భుతతేజసః। ప్రణమ్య తస్మై దేవాయ వ్యచరం స్తం మహీధరమ్ ॥ ౫౩ ॥ సంవృతో మునిభి స్సర్వై రగస్త్యో భగవాం స్తదా। త మేవ దేవదేవేశం ద్రష్టుకామో ఽనపాయినమ్ ॥ ౫౪ ॥ భాగం పరిత్యజ్య నరేన్ద్ర పశ్చాన్నారాయణాద్రే ర్విమలం విశాలమ్। ద్విజేన్ద్రవర్య స్సహసా మహాత్మా తస్యోత్తరం భాగ మథ ప్రపేదే॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవదావిర్భావోపోద్ఘాతాదికథనం నామ పంచవింశోఽధ్యాయః.

శేషాచలోత్తరదిశ్యగస్త్యాదికృతభగవదన్వేషణప్రకారః.

వామదేవః ॥ తత స్తస్మి న్మహాతేజా విచర న్పర్వతోత్తమే । ఉత్తరం భాగ మాశ్చర్యం దదర్శాద్భుతదర్శనమ్ ॥ ౧ ॥ లమ్బమానమహాశాఖై ర్జమ్బ్వామ్రవృక్షై శ్చ పాణ్డురైః । శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాశఫలవద్భి స్సుశోభితమ్॥ ౨ ॥ సరితః పుణ్యదా స్తత్ర దదర్శ విమలోదకాః । సర్వపాపహరా శ్శుద్ధా శ్శతశ శ్శుభదర్శనాః ॥ ౩ ॥ సర్వాసు తాసు పుణ్యాసు సరిత్సు విమలాసు చ। మునీన్ద్రో మునిభి స్సార్ధం కృతశౌచో యథావిధి ॥ ౪ ॥ స్నానం చక్రే ప్రయత్నేన ప్రయత స్ససమాహితః । చిన్తయ న్వాసుదేవాఖ్యం హృది నారాయణం హరిమ్ ॥ ౫ ॥ కృత్వా స్నానక్రియా స్సర్వా అర్చయామాస కేశవమ్ । అర్చయిత్వా జగన్నాథం జగామ సుసమాహితః ॥ ౬ ॥ నరేన్ద్ర మునిభి స్సార్ధం ద్రష్టుకామ స్సురేశ్వరమ్ । విచరన్ సర్వశ స్తత్ర

మునీన్ద్రైః పర్వతోత్తమే ॥ ౭ ॥ దదర్శ చోత్తరం భాగం శోభితం వివి
ధైర్ద్రుమైః । మేఘైశ్శైలనిభైశ్చాపి శోభితం శుభదర్శనమ్ ॥ ౮ ॥
మృగసర్పమహావ్యాళద్విజపక్షినిషేవితమ్ । బహుపుష్పలతాభిశ్చ సు
సఞ్ఛన్నమహీతలమ్ ॥ ౯ ॥ సుఖవాతానుచరితం శీతోదకతటాకకమ్ ।
భ్రమరైర్గీయమానం చ పిబద్భిః పుష్పజం మధు ॥ ౧౦ ॥ శైలకన్దరనిష్క్రా
న్తైః కోకిలైర్మధురస్వనైః। సుస్వరైర్గీయమానం చ గన్ధర్వైస్తు నిషేవితమ్॥
౧౧॥ నృత్యద్భిశ్చ మహాపక్షైర్మయూరైరుపశోభితమ్ । అశ్వత్థప్లక్షబిల్వై
శ్చ శోభితం బహుశాఖిభిః ॥౧౨॥ తిలకైః పుష్పితైశ్చాపి కృతమాలైశ్చ
పుష్పితైః । కరఞ్జైః కోవిదారైశ్చ పాటలైశ్చాపి పుష్పితైః ॥ ౧౩ ॥ అ
శోకైర్ముచులిన్దైశ్చ శోభితం చిత్రశాఖిభిః । శిరీషశింశుపోద్దాలహిన్తా
లపనసైస్తథా ॥ ౧౪ ॥ తిమిశైర్నక్తమాలైశ్చ స్పన్దనైశ్చన్దనైస్తథా।
వకుళైః పుష్పితైశ్చాపి రాజవృక్షైర్రక్తచన్దనైః ॥౧౫॥ ఏవం బహువిధైర్వృ
క్షైర్నానాశాఖోపశోభితైః । శోభితం శుభగన్ధాఢ్యం నానాధాతుసమన్వి
తమ్ ॥ ౧౬ ॥ పర్వతస్యోత్తరం భాగం మునిప్రవరసేవితమ్ । దదర్శ నృప
తే ధీమాన్ మునిభిర్భగవాంస్తదా ॥౧౭॥ అథ తైర్మునిభిస్సార్థం విరచన్గి
రిమూర్ధని । దదర్శ దివ్యామాశ్చర్యాం పద్మినీం పద్మశోభితామ్ ॥ ౧౮ ॥
ఉత్ఫుల్లైరుత్పలైశ్చాపి ప్రఫుల్లైః కుసుమైస్తథా। శోభితాం శుభగన్ధాఢ్యాం
ప్రసన్నసలిలాం శుభామ్ ॥ ౧౯ ॥ ఇన్దుస్ఫటికసఙ్కాశాం రాజహంసనిషేవి
తామ్ । సింహవ్యాఘ్రమృగైశ్చాపి నినదద్భిర్నిషేవితామ్ ॥ ౨౦ ॥ జలా
ర్థిభిశ్చ మాతఙ్గైశ్శోభితాం శుభదంష్ట్రిభిః । క్రౌఞ్చైః ప్లవఙ్గైర్వారాహై
శ్శోభితాం శుభదర్శనైః ॥ ౨౧ ॥ అధికం శోభమానాం తాం కూజద్భిశ్చ
విహఙ్గమైః । సేవితాం దేవగన్ధర్వయక్షవిద్యాధరాదిభిః ॥ ౨౨ ॥ ఏవమత్య
ద్భుతాం తాం తు సర్వదుఃఖప్రణాశినీమ్ । దృష్ట్వా సవిస్మయావిష్టో మునీం
ద్రః ప్రాహ తాన్ మునీన్ ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యః ॥ అస్యాం స్నాత్వా ఽథ
గచ్ఛామో దిశం ప్రాచీం మహాగిరేః । లోకేస్మిన్ శ్రూయతే చైషా
పాపహానిప్రదేతి వై ॥ ౨౪ ॥ సర్వపాపహరా శుద్ధా పద్మినీ లోకవిశ్రుతా ।
సర్వదుఃఖహరా చాపి సర్వతీర్థఫలప్రదా ॥ ౨౫ ॥ ఏవముక్త్వా తు తైః
సార్ధమృషిభిర్భావితాత్మభిః । నివేశ్య హృది దేవేశం మమజ్జ సహసా
జలే ॥ ౨౬ ॥ స్నానం కృత్వాథ దేవేశం ప్రణమ్యాత్మని తం ప్రతి ।
అభ్యర్చ్య చ హృషీకేశం వాసుదేవం సనాతనమ్ ॥ ౨౭ ॥ విచచార యథా

— అగస్త్యాదీనాం సనత్కుమారవిలోకన పూర్వకపూర్వాదిగ్గమనమ్. —

పూర్వ మృషిభి స్సహితో మునిః। తస్యా ఏవోత్తరే తీరే వృక్షమూలం సమా
శ్రితాః ॥ ౨౯ ॥ సమాహితాః సమాసీనా స్వధిష్ణ్యా స్సుమహౌజసః।
దక్షిణాభిముఖా న్స్వాప యోగీన్ద్రాన్ స దదర్శ హ ॥ ౩౦ ॥ సనత్కుమార
ప్రముఖాన్ భగవ న్న్యస్తమానసాన్। భక్త్యా పరమయా యుక్తా న్నిమీ
లితవిలోచనాన్ ॥ తా న్దృష్ట్వా సహసా హృష్టో యోగీన్ద్రా న్యోగపారగాన్।
తేషాం సమీప మభ్యాగా దగస్త్యో ఽథ మహామునిః ॥ ౩౧ ॥ త మాయాన్తం
తతో దృష్ట్వా మునీన్ద్రం మునిభి స్సహ। సనత్కుమారప్రముఖా యోగీన్ద్రా
స్త మపూజయన్ ॥ ౩౨ ॥ సజ్గమ్య సహిత స్సర్వై ర్యోగీన్ద్రై ర్మునిపుఙ్గవైః।
సంపూజితో యథాన్యాయం తత స్తై ర్మిథిలేశ్వర ॥ ౩౩ ॥ అథ తా న్మధురం
వాక్య మువాచేదం మహామునిః ॥ అగస్త్యః ॥ కి మత్ర దృష్ట మాశ్చర్యం
కో వాత్ర వసతే పుమాన్ ॥ ౩౪ ॥ యుష్మాభి శ్చిన్త్యమానః కః కిం వా
యూయం సమాగతాః। ఏత దిచ్ఛా మ్యహం శ్రోతు మేత న్మే శంసతా
మలాః ॥ ౩౫ ॥ ఏవం పృష్టా స్తదా తేన మునినా భావితాత్మనా। సనత్కు
మారప్రముఖా యోగీన్ద్రా స్త మథా బ్రువన్ ॥ ౩౬ ॥ సర్వాత్మా భగవా
న్విష్ణుర్వసత్య స్మి న్మహాగిరౌ। చిన్తనీయ స్స ఏవైకో మునీన్ద్ర పురుషోత్తమః॥
౩౭॥ త మచిన్త్యం విధాతారం చిన్తయామో ఽనపాయినమ్। నాన్యం వయం
జగన్నాథా చ్చిన్తయామో జనార్దనాత్ ॥ ౩౮ ॥ ద్రక్ష్యసే తం మహాత్మానం
త్వం చాపి పురుషోత్తమమ్। అచిరేణైవ కాలేన బ్రహ్మభూతం సనాతనమ్ ॥
౩౯ ॥ నారాయణం హరిం విష్ణుం సర్వలోక పరాయణమ్। దృష్టవన్తో వయం
చాపి సకృ త్త మమరార్చితమ్ ॥ ౪౦ ॥ వేఙ్కటాఖ్యగిరా వస్మి న్సార్వం
పుణ్యప్రదాయిని। అ త్యన్య ద్దృష్ట మాశ్చర్యం ప్రాచ్యాం దిశి మహామునే ॥
౪౧ ॥ పర్వతస్యా స్య దివ్యస్య శృణు త ద్వదతాం వర। శక్ర శ్చ సహితో
దేవై స్సాక్షా ద్వజ్రధర స్స్వయమ్ ॥ ౪౨ ॥ ద్రష్టుకామో గిరా వస్మి న్వసత్య
వ్యక్తరూపిణమ్। త్వం చాపి సురలోకేశం ద్రక్ష్యసే తం శచీపతిమ్ ॥౪౩॥ ఏ
తై స్సార్ధం మునీన్ద్రై స్త్వం ప్రాచీం గచ్ఛ శుభాం దిశమ్ ॥ వామదేవః ॥

ఇత్యుక్త్వా న్తర్హితా స్సర్వే మునీన్ద్రా స్తం మహౌజసః ॥ ౪౪ ॥ సనత్కు
మారప్రముఖా స్త దద్భుత మివా భవత్। అన్తర్హితేషు సర్వేషు యోగీ
న్ద్రేషు మహాత్మసు ॥౪౫॥ అగస్త్యో మునిభి స్సార్ధం సర్వై స్తై ర్మునిసత్తమః।
పరాజితాయా మద్రాక్షీ దాశ్చర్యం దిశి భూపతే ॥ ౪౬ ॥ తస్యాం దిశి మ
హావృక్ష ఇన్ద్రకేతు రివో చ్ఛ్రితః। లమ్బమానమహాశాఖః పుష్పభారనిపీడి
తః ॥ అసీ దాచ్ఛాదయ న్సర్వం భూధరం ఛాయయా నృప। తన్మూలే తు స

మాసీనా ఆదిత్యసమతేజసః ॥ ౪౮ ॥ సప్తర్షయో మహాత్మానో భగవన్న్య
స్తమానసాః । తా న్దృష్ట్వా స ముని స్తేషాం సమీప ముపచక్రమే ॥ ౪౯ ॥
అగస్త్యో మునిభి స్సార్థం తపసా భావితాత్మభిః । త మాయాన్తం తతో దృ
ష్ట్వా మునయో యమినాం వరమ్ ॥౫౦॥ స్నేహాన్వితా యథాన్యాయం మహా
త్మాన మపూజయన్ । తతో బ్రవీ న్మహాతేజా అభివాద్య చ తా న్మునీన్ ॥
౫౧ ॥ అర్థవ న్మధురం వాక్యం ప్రశ్రయా న్మృదుళాక్షరమ్ ॥ అగస్త్యః ॥
కిమర్థ మాగతా యూయం దివ్యే స్మి న్పర్వతోత్తమే ॥ ౫౨ ॥ కో వా ధ్యే
యో మహాదేవో యుష్మాకం మునిసత్తమాః । ఏత దాఖ్యాత మే యూ
యం సర్వం సత్యేన పృచ్ఛతః ॥ ౫౩ ॥ పృచ్ఛామి శ్రోతుకామోహం కౌ
తూహలసమన్వితమ్ ॥ వామదేవః ॥ ఏవం పృష్టా స్తదా తేన మునినా ము
నిపుఙ్గవాః ॥ ౫౪ ॥ ఇదం ప్రోచు ర్మహాత్మానం వక్ష్యామ శ్శ్రూయతా
మితి॥ఋషయః॥ వయ మత్రా గతా బ్రహ్మన్ ద్రష్టుం దేవం జనార్దనమ్॥౫౫॥
నారాయణం విశాలాక్షం జగద్ధాతార మీశ్వరమ్ । స ఏవ దేవ స్సర్వాత్మా
ధ్యేయో నః పురుషోత్తమః ॥ ౫౬ ॥ న చాన్యో విద్యతే ధ్యేయ స్త మృతే
జగతాం పతిమ్ । త మజం సర్వలోకేశం కృష్ణ మచ్యుత మీశ్వరమ్ ॥ ౫౭ ॥
పూజ్యం వరేణ్యం వరదం చిన్తయిష్యామహే వయమ్ । త్వం చాపి సర్వలో
కేశం ద్రష్టా సి కమలేక్షణమ్ ॥ ౫౮ ॥ సింహాఖ్యే పర్వతే హ్యస్మి న్గచ్ఛ ప్రా
చీం దిశం మునే ॥ వామదేవః ॥ ఏవ ముక్తో మునిశ్రేష్ఠై ర్నృపశ్రేష్ఠ మహా
మునిః ॥ ౫౯ ॥ అభ్యనుజ్ఞాయ తా న్సర్వా న్జగామ మునిసత్తమః । చిన్త
య న్మనసా దేవం విశ్వకర్తార మీశ్వరమ్ ॥ ౬౦ ॥ చిన్తయ న్మనసా వాక్యం
పితామహసమీరితమ్ । జగామ సహసా దివ్యాం దిశం ప్రాచీం గిరే స్త
తః ॥ ౬౧ ॥ నృపేన్ద్ర దృష్ట్వా భగవా నగస్త్య స్తస్యో త్తరం భాగ మదృ
ష్టపూర్వమ్ । తత్రా ప్య దృష్ట్వా భగవ న్త మాద్యం ద్రష్టుం తదా పూర్వ
మథ ప్రపేదే ॥ ౬౨ ॥

ఇతి శ్రీ వామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యాదీనాం సనత్కుమారాది దర్శనపూర్వక భగవదన్వే
షణప్రకారాదివర్ణనం నామ షడ్వింశోధ్యాయః.

శేషాచలపూర్వదిశ్యగస్త్యాదీనా మద్భుతవస్తుదర్శనప్రాప్తిః.

వామదేవః॥ అథ పూర్వాం సమాసాద్య దిశం తాం మునిభి స్సహ ।
నారాయణగిరే స్తస్య ద్రుమమణ్డలభూషితామ్ ॥ ౧ ॥ విచచార యథా
పూర్వం సహిత స్తై ర్మహాత్మభిః । జ్వలద్భాస్కరతేజోభి ర్మునిభి ర్భావితా

త్త్రిభిః ॥ ౨ ॥ సో పశ్య ద్గిరిశృఙ్గాభా న్వృక్షా న్పుష్పఫలాన్వితాన్ । లమ్బమానమహాశాఖా న్మృదుపల్లవశోభితాన్ ॥ ౩ ॥ సమదా న్వారణాంశ్చాపి సుదంష్ట్రాన్ సముచ్ఛ్రితాన్ । నదత శ్చ మహాసింహాన్ వరాహాం శ్చాపి ధావతః ॥ ౪ ॥ గుహ్యకకిన్నరగన్ధర్వాన్ యక్షోద్యాం శ్చ సహస్రశః । ఏవ మాద్యై స్తథా న్యై శ్చ శోభితం పర్వతోత్తమమ్ ॥ ౫ ॥ పశ్యన్ త్సమన్తా త్సో ऽగస్త్యో విచచార మహామునిః । విచరన్ స దదర్శా థ మునిప్రవరసేవితమ్ ॥ ౬ ॥ మహాభాగం మహాపుణ్యం మృగయూథపసేవితమ్ । నిత్యపుష్పఫలోపేతై ర్ద్రుమై ర్నానావిధై ర్యుతమ్ ॥ ౭ ॥ మత్తద్విపానుచరితం మత్తకోకిలనాదితమ్ । మహద్భి రుచ్ఛ్రితై శ్శృఙ్గై శ్శోభనీయై శ్చ శోభితమ్ ॥ ౮ ॥ భయఙ్కర మహానాగం మహాసానుం శుభావహమ్ । ఉచ్ఛ్రితామలకై శ్చాపి ఫలవద్భి శ్చ శోభితమ్ ॥ ౯ ॥ ఏవం భూతం మహైశ్వర్యం మహాభోగం మహాగిరిమ్ । అగస్త్యో భగవా న్సర్వాం దిశం దృష్ట్వా మహాగిరేః ॥ ౧౦ ॥ హృష్టో ऽథ విచచారాశు మునిభి స్తైస్సమావృతః । తత్రాద్భుత మథా పశ్య దగస్త్యః పర్వతోత్తమే ॥ ౧౧ ॥ బిలం పాతాళసఙ్కాశం పశ్యతాం భయదాయకమ్ । మహాన్తం భైరవం దుర్గ మదృష్టం మానుషై ర్నృప ॥ ౧౨ ॥ నిపతేయు ర్హి పశ్యన్తో నరా యస్మి న్విమోహితాః । తద్బిలం సముపాగమ్య మునీన్ద్రో మునిభిస్సహ ॥ ౧౩ ॥ పునః పునర్నిరీక్ష్యే దం వచః ప్రోవాచ ధర్మవిత్ ॥ అగస్త్యః ॥ దృష్ట్వా చై వం విధం సర్వే నిపతిష్యన్తి మోహితాః ॥ ౧౪ ॥ మానవా ద్రష్టుకామా యే సమారూఢా మహీధరమ్ । తస్మా దేత న్న చైవాస్మి న్భవే దితి మతి ర్మమ ॥ ౧౫ ॥ బిలం తు భైరవం ఘోరం మృత్యువక్త్రం సమం గిరా ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తో మునినా తేన సద్య శ్చాన్తర్హితం బిలమ్ ॥ ౧౬ ॥ అగస్త్యస్య ప్రభావేన త దద్భుత మివా భవత్ । అన్తర్హితే తతి స్తస్మి న్విచచార మహామునిః ॥ ౧౭ ॥ తస్మి న్నేవ మహాపుణ్యే వేఙ్కటాఖ్యే మహాగిరౌ । దదర్శా థ చిరం తత్ర శతశాఖాసముచ్ఛ్రితమ్ ॥ ౧౮ ॥ సాలం మహాద్భుతాకారం మృదుపల్లవశోభితమ్ । మహాన్తం మహ దాశ్చర్య మదృష్టం భువి మానుషైః ॥ ౧౯ ॥ త ద్దృష్ట్వా శీఘ్రమభ్యాయా దగస్త్యో ऽథ మహామునిః । తత్సమీపే మహాతేజా విస్మయావిష్టచేతనః ॥ ౨౦ ॥ త ముపేత్య మహాసాలం మునీంద్రో ముని

—— భగవత్సాక్షాత్కారాయ తపః కుర్వన్త మిన్ద్రం మునిభిరగస్త్యోऽద్రాక్షీత్. ——

భి స్సహ।దదర్శ శక్ర మాసీనం దేవం సాక్షా చ్ఛచీపతిమ్ ॥ ౨౧ ॥ సాలస్కన్ధప్రతీకాశబాహుశాఖం శతక్రతుమ్ । రత్నజాలోపసమ్పన్న మకుటేన విరాజితమ్ ॥ వైడూర్య మణిరత్నాఢ్యకుణ్డలాభ్యా మలఙ్కృతమ్ । వజ్రపాణిం విశాలాక్షం నారాయణ మివా పరమ్ ॥ ౨౩ ॥ సూర్యాగ్నియమవన్వశ్విను

బేరవరుణై స్తథా । గన్ధర్వకిన్నరేన్ద్రైశ్చ శుభకుణ్డలధారిభిః ॥ ౨౪ ॥
దివ్యామ్బరధరై రారా త్సర్వై స్సముపసేవితం । తం దృష్ట్వా నృపతే దేవం
దేవజన్మా మహామునిః ॥ ౨౫ ॥ తత్సమీపం మహాతేజా స్సహసా వ్యగమ
త్తదా । సంవృతం దేవదేవేశం త్రైలోక్యాధిపతిం ద్విజః ॥ ౨౬ ॥ మునిభి
స్సహిత స్సర్వై రపూజయ దరిన్దమమ్ । దేవాశ్చ సహ శక్రేణ మునీన్ద్రా
నాగతాం స్తదా ॥ ౨౭ ॥ అపూజయ న్యథాన్యాయం స్థితై స్సార్థం మహా
త్మనా । తా నువాచ సశక్రాం స్తు తతో గస్త్య స్సురోత్తమాన్ ॥ ౨౮ ॥
శ్రూయతా మితి చాభాష్య ప్రహస న్నివ విస్మితః । కిమర్థ మాగతా
యూయం కిం వా చిన్తయథా ఽమరాః ॥ ౨౯ ॥ ఆశ్చర్యం చాపి కిం
దృష్ట మస్మి న్పుణ్యే నగోత్తమే । ఏత త్సత్యేన మే సర్వ మాఖ్యేయం త్రిద
శేశ్వరాః ॥ ౩౦ ॥ శ్రోతు మిచ్ఛా మ్యహం త్వే త ద్యుష్మాభి స్సముదీరితమ్ ॥
వామదేవః ॥ అగస్త్యేనై వ ముక్తా స్తే సర్వ ఏవ తత స్సురాః ॥ ౩౧ ॥ ఏవ
మూచు ర్మునిశ్రేష్ఠం నృపశ్రేష్ఠా సురార్దనాః । ద్రష్టుకామా వయం దేవం
పద్మపత్రనిభేక్షణమ్ ॥ నారాయణం హృషీకేశం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ॥ ప్రణ
తార్తిహరం విష్ణుం బ్రహ్మభూతం సనాతనమ్ ॥ ౩౩ ॥ సమాగమ్య మునిశ్రేష్ఠ
సింహాఖ్యే ఽస్మి న్నగోత్తమే । జయం దేవజిదాదీనాం దైత్యేన్ద్రాణాం
మహౌజసామ్ ॥ ప్రార్థయామో వయం బ్రహ్మ న్దేవదేవా జ్జనార్దనాత్ ।
తం ద్రష్టు మజరం దేవం సమాసీనం మహౌజసమ్ ॥౩౫॥ చిన్తయన్త స్తమేవే
శం సృష్టిస్థిత్యన్తకారణమ్। ఏవ మూచు ర్మునిశ్రేష్ఠం నృపశ్రేష్ఠా ఽసురార్దనాః॥
౩౬ ॥ స ఏవ భగవా న్దేవో ధ్యేయో స్మాభి స్సనాతనః । నాన్యో ధ్యేయః
పుమాం స్తస్మా ద్విద్యతే న చ దృశ్యతే ॥ ౩౭ ॥ దృష్టం చాపి మహాశ్చర్యం
పర్వతే స్మి న్మహామునే । శుభే తు దక్షిణే భాగే గిరేరస్య మహీయసః ॥౩౮॥

— ఇన్ద్రోక్త్యా ఽగస్త్యస్య శఙ్కరదర్శనాయాగ్నేయదిగ్గమనమ్. —

ఆశ్చర్యభూతో భగవా న్వసతీశ స్సదా హరః । పినాకపాణి స్సర్వాత్మా సర్వ
శక్తి ర్మహేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥ స్వై రేవ సంవృతో భూతైః కిన్నరోరగరాక్షసైః।
తత్ర గత్వా చ దేవేశం ద్రష్టాసి భువనేశ్వరమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఋషిం దూర్వాససం
చాపి నన్దికేశ్వర మేవ చ । యే చాప్యనుచరా స్తత్ర తాం శ్చాపి ప్రక్ష్య
సే మునే ॥ ౪౧ ॥ ఇతో గచ్ఛ స్వ తం దేశం యత్రా స్తే భగవా న్హరః ।
ఏభి ర్మునివరై స్సార్థం మా విళమ్బితు మర్హసి ॥ ౪౨ ॥ వామదేవః ॥ ఏవ
ముక్త స్సురై స్సర్వై రభ్యనుజ్ఞాయ తాన్ త్సురాన్ । పూర్వభాగం విహా
యాథ భూధరస్య మహీయసః ॥ ౪౩ ॥ అభ్యగా ద్దక్షిణం భాగం తై రేవ
మునిభి స్సహ ॥ స పశ్య ద్దక్షిణం భాగ మగస్త్యో ఽథ మహామునిః ॥ ౪౪ ॥
ఆగ్నేయ్యాం దిశి చాద్రాక్షీ దిద మాశ్చర్య ముత్తమమ్ । శఙ్ఖచక్రగదా

దేవవరుణై స్తథా । గన్ధర్వకిన్నరేంద్రైశ్చ శుభకుణ్డలధారిభిః ॥ ౨౪ ॥ దివ్యామ్బరధరై రారా త్సర్వై స్సముపసేవితం। తం దృష్ట్వా నృపతే దేవం దేవజన్మా మహామునిః ॥ ౨౫ ॥ తత్సమీపం మహాతేజా స్సహసా వ్యగమత్తదా । సంవృతం దేవదేవేశం త్రైలోక్యాధిపతిం ద్విజః ॥ ౨౬ ॥ మునిభి స్సహిత స్సర్వై రపూజయ దరిన్దమమ్ । దేవా శ్చ సహ శక్రేణ మునీన్ద్రాగతాం స్తదా ॥ ౨౭ ॥ అపూజయ న్యథాన్యాయం స్థితై స్సార్థం మహాత్మనా । తా నువాచ సశక్రాం స్తు తతో గస్త్య స్సురోత్తమా ॥ ౨౮ ॥ శ్రూయతా మితి చా భాష్య ప్రహస న్నివ విస్మితః । కిమర్థ మాగతా యూయం కిం వా చిన్తయధా ఽమరాః ॥ ౨౯ ॥ ఆశ్చర్యం చాపి కిం దృష్ట మస్మి న్నృణ్యే నగోత్తమే । ఏత త్సత్యేన మే సర్వ మాఖ్యేయం త్రిదశేశ్వరాః ॥ ౩౦ ॥ శ్రోతు మిచ్ఛా మ్యహం త్వేత ద్యుష్మాభి స్సముదీరితమ్ ॥ వామదేవః ॥ అగస్త్యేనై వ ముక్తా స్తే సర్వ ఏవ తత స్సురాః ॥ ౩౧ ॥ ఏవ మూచు ర్మునిశ్రేష్ఠం నృపశ్రేష్ఠా సురార్దనాః । ద్రష్టుకామా వయం దేవం పద్మపత్రనిభేక్షణమ్ ॥ నారాయణం హృషీకేశం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ॥ ప్రణతార్తిహరం విష్ణుం బ్రహ్మభూతం సనాతనమ్ ॥ ౩౩ ॥ సమాగమ్య మునిశ్రేష్ఠ సింహాఖ్యే ఽస్మి న్నగోత్తమే । జయం దేవజిదాదీనాం దైత్యేంద్రాణాం మహౌజసామ్ ॥ ప్రార్థయామో వయం బ్రహ్మన్ దేవదేవా జ్జనార్దనాత్ । తం ద్రష్టు మజరం దేవం సమాసీనం మహౌజసమ్ ॥౩౫॥ చిన్తయన్త స్తమేవేశం సృష్టిస్థిత్యన్తకారణమ్। ఏవ మూచు ర్మునిశ్రేష్ఠం నృపశ్రేష్ఠాఽసురార్దనాః॥ ౩౬ ॥ స ఏవ భగవా న్దేవో ధ్యేయో స్మాభి స్సనాతనః । నా న్యో ధ్యేయః పుమాం స్తస్మా ద్విద్యతే న చ దృశ్యతే ॥ ౩౭ ॥ దృష్టం చాపి మహాశ్చర్యం పర్వతే స్మి న్మహామునే । శుభే తు దక్షిణే భాగే గిరేరస్య మహీయసః ॥౩౮॥

— ఇన్ద్రోక్త్యాఽగస్త్యస్య శఙ్కరదర్శనాయాగ్నేయదిగ్గమనమ్. —

ఆశ్చర్యభూతో భగవా న్వసతీశ స్సదా హరః । పినాకపాణి స్సర్వాత్మా సర్వశక్తి ర్మహేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥ సైవ శేవ సంవృతో భూతైః కిన్నరోరగరాక్షసైః। తత్ర గత్వా చ దేవేశం ద్రష్టాసి భువనేశ్వరమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఋషిం దూర్వాససం చాపి నన్దికేశ్వర మేవ చ । యే చా ప్యనుచరా స్తత్ర తాం శ్చాపి ద్రక్ష్యసే మునే ॥ ౪౧ ॥ ఇతో గచ్ఛ స్వ తం దేశం యత్రా స్తే భగవా న్హరః । ఏభి ర్మునివరై స్సార్థం మా విళమ్బితు మర్హసి ॥ ౪౨ ॥ వామదేవః ॥ ఏవ ముక్త స్సురై స్సర్వై రభ్యనుజ్ఞాయ తాన్ త్సురాన్ । పూర్వభాగం విహాయాథ భూధరస్య మహీయసః ॥ ౪౩ ॥ అభ్యగా ద్దక్షిణం భాగం తై ర్దేవ మునిభి స్సహ ॥ స పశ్య న్దక్షిణం భాగ మగస్త్యో ఽథ మహామునిః ॥ ౪౪ ॥ ఆగ్నేయ్యాం దిశి చా ద్రాక్షీ దిద మాశ్చర్య ముత్తమమ్ । శఙ్ఖచక్రగదా

శార్ఙ్గశక్తిలాఙ్గలనన్దకాన్ ॥ ౪౫ ॥ స్వైః స్వై రూపైః స్సమాసీనాన్ భ్రాజయద్భి ర్దిశో దశ। దివ్యాభరణమాలాభి ర్భ్రాజితాన్ శుభదర్శనాన్ ॥ ౪౬ ॥ రక్తచన్దనదిగ్ధాఙ్గా న్దివ్యమాల్యోపశోభితాన్ । శుభనూపురకేయూరకటకాది విభూషితాన్ ॥ ౪౭ ॥ అథ తాన్ సహసా దృష్ట్వా మునీన్ద్రః పురుషర్షభాన్ । తేషాం సమీప మాగమ్య సహర్షో మునిభి స్సహ ॥ ౪౮ ॥ అగస్త్యశ్చ తత స్తేభ్యః ప్రణామ మకరో త్తదా । ప్రణమ్య ప్రాఞ్జలి ర్భూత్వా ప్రస్తూయ చ మహాద్యుతిః ॥ ౪౯ ॥ కృత్వా ప్రదక్షిణం చాపి దక్షిణాం దిశ మభ్యగాత్ । అత్యన్తం విస్మయావిష్టో మునిభి స్సహితో నృప ॥ ౫౦ ॥ ఆదిదేవం మహాదేవం ద్రష్టుకామో జనార్దనమ్ । ఆశ్చర్యరూప మారుహ్య ప్రేక్షమాణో మహాగిరిమ్ ॥ ౫౧ ॥ పరీత్య తస్యైవ నగోత్తమస్య ప్రాచీం దిశం దేవగణాభిజుష్టామ్ । అవాప్య తస్యైవ గిరే ర్మహాత్మా తం దక్షిణం భాగ మసౌ ప్రపేదే ॥ ౫౨ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యస్య శేషాచలవాసీన్ద్రాదితపఃకరణప్రకారభగవద్దివ్యా
యుధదర్శనాదికథనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః.

అగస్త్యకృతశేషాచలదక్షిణభాగస్థశఙ్కరసేవాక్రమః.

వామదేవః ॥ తస్యాథ దక్షిణం భాగం భూధరస్య మహీయసః । అవాప పరయా ప్రీత్యా మునీన్ద్రో మేఘసన్నిభమ్ ॥ ౧ ॥ శుభగుల్మలతాగూఢం నానాపాదపసఙ్కులమ్ । మార్జారై ర్వానరై శ్చాపి గోపుచ్ఛైశ్చ నిషేవితమ్ ॥ ౨ ॥ ఫలవద్ద్రుమషణ్డైశ్చ పుష్పభారనిపీడితైః । దర్శనీయతమై ర్దివ్యై శ్శోభితం శుభశాఖిభిః ॥ ౩ ॥ భిన్నాఞ్జనచయాకారం శిలాభి రుపశోభితమ్ । హంససారసగృధ్రైశ్చ శతపత్రైశ్చ శోభితమ్ ॥ ౪ ॥ శోభితం రమణీయైశ్చ చక్రవాకై ర్మహాస్వనైః । నానాధాతుసమాకీర్ణం నానాప్రస్రవణాకులమ్ ॥ ౫ ॥ గుహ్యవిద్యాధరాద్యైశ్చ సభార్యై శ్శుభదర్శనైః । శోభితం శుభగన్ధాఢ్యం శుభమారుతసేవితమ్ ॥ ౬ ॥ గాయద్భిః కిన్నరై శ్చాపి గన్ధర్వైశ్చ నిషేవితమ్ ! ప్రసాదయద్భి ర్దేవేశం కృష్ణ మక్లిష్టకారిణమ్ ॥ ౭ ॥ ఏవ మత్యద్భుతం దివ్యం దక్షిణం భాగ మాత్మవాన్ । దదర్శ మునిశార్దూలః పర్వతస్య మహీయసః ॥ ౮ ॥ తత్రాపి నృపతే ఽద్రాక్షీ త్పుష్పితం బహుశాఖినమ్ । అత్యుచ్ఛ్రితం మహాశ్చర్యం దర్శనీయతమం నృప ॥ ౯ ॥ అతీవ శుభగన్ధాఢ్యం మృదుపల్లవశోభితమ్ । వృక్షం మహాద్భుతం దివ్యం యో న దృష్టః పురాతనైః ॥ ౧౦ ॥ తం దృష్ట్వా సహసా ఽగస్త్యో య

యాశీఘ్రతరం మునిః । మునీన్ద్రైస్సహిత స్సర్వై ర్నరేన్ద్రై స్సహ విస్మితః ॥
౧౧ ॥ తత్సమీపం సమాగమ్య కౌతూహలసమన్వితః । ఉద్వైక్షత మహాతేజా
స్తం వృక్షం బహుశాఖినమ్ ॥ ౧౨ ॥ తత్రాసీనం తతో ఒపశ్య ద్భగవన్త
ముమాపతిమ్ । నేత్రై రర్కై స్సమాయుక్తం త్రిభి స్త్రిభి రివాగ్నిభిః ॥ ౧౩ ॥
ఉదఙ్ముఖం మహైశ్వర్యజటామణ్డలధారిణమ్ । చతుర్భుజం మహాదేవం నీలకణ్ఠం
పినాకినమ్ ॥ ౧౪ ॥ తరుణాదిత్యసఙ్కాశం జ్వలన్తం స్వేన తేజసా । స్వేనైవ
తేజసా దేవం భాసయన్తం దిశో దశ ॥ ౧౫ ॥ కపిలాక్షం విశాలాక్షం చార్వో
ష్ఠం చారువక్షసమ్ । సమున్నతతనుం సౌమ్యం సర్వలోకనమస్కృతమ్ ॥ ౧౬ ॥
నానామణిగణచ్ఛన్నజ్వలత్కుణ్డలధారిణమ్ । తై స్తై రనుచరై శ్చాపి నానా
రూపధరై స్తథా ॥ ౧౭ ॥ అనేకబహుసాహస్రై ర్బలవద్భి ర్నిషేవితమ్ । నన్ది
కేశ్వరదూర్వాసో బాణాద్యై శ్చ నిషేవితమ్ ॥ ౧౮ ॥ యక్షకిన్నరగన్ధర్వై
ర్దేవై శ్చాపి నిషేవితమ్ । హాహాహూహూభ్యాం చ తథా గన్ధర్వాభ్యాం నిషే
వితమ్ ॥ ౧౯ ॥ తై స్తై రభిష్టుతం చైవ మహాదేవం మహాద్యుతిమ్ । దృ
ష్ట్వా శమ్భుం తదా గస్త్యో ననామ శిరసా భువి ॥ ౨౦ ॥ ప్రణేము ర్మునయ
శ్చాపి భగవన్తం మహేశ్వరమ్ । బ్రువన్తో దేవదేవేశం ప్రసీదేతి పునః
పునః ॥ ౨౧ ॥ ప్రస్తూయ తం మహాదేవం భగవన్తం మహేశ్వరమ్ ॥ ఉవాచ
చ తదా గస్త్య స్సమాసీనం మహాజనమ్ ॥ ౨౨ ॥ నానారత్నవిచిత్రై శ్చ
వలయై శ్చ విభూషితమ్ । జామ్బూనదమయై శ్చాపి కేయూరై స్సమలఙ్కృ
తమ్ ॥ ౨౩ ॥ వరదం సర్వభూతానాం సర్వదేవనమస్కృతమ్ । కిం న మాం
భాషసే దేవ త్వత్సమీప మిహాగతమ్ ॥ ౨౪ ॥ కో వా ధ్యేయ స్త్వయా
దేవ కో స్మి న్వా నివస త్యహో ॥ వామదేవః ॥ ఏవ ముక్తో మహాతేజా మ

భగవత్సేవాకాంక్షిణ మగస్త్యమ్ప్రతి శఙ్కరోక్తిః.

హాదేవో మహామునిమ్ ॥ ౨౫ ॥ జలదస్వనగమ్భీరవచసా వాక్య మబ్రవీ
త్ ॥ శఙ్కరః ॥ పరావరపతి ర్దేవో విశ్వయోని ర్జనార్దనః ॥ ౨౬ ॥ మయా
చాన్యై శ్చ సర్వాత్మా ధ్యేయో నారాయణో హరిః । నాన్యో ధ్యేయః పు
మాన్ లోకే దృశ్యతే న చ విద్యతే ॥ ౨౭ ॥ తమృతే జగతాం నాథం
సర్వవ్యాపిన మీశ్వరమ్ । నారాయణగిరా వస్మిన్వస త్యేష సనాతనః ॥
౨౮ ॥ నారాయణో జగద్యోని ర్భగవా న్పురుషోత్తమః । అస్మి న్నన్య స్తం
మనో యస్మా న్మయా సర్వేశ్వరే హరౌ ॥ ౨౯ ॥ తస్మా త్సమాగతం త్వా
హం నాభిభాషే న చాన్యథా । త్వం చాపి తం విశాలాక్షం జనానా మీ
శ్వరేశ్వరమ్ ॥ ౩౦ ॥ శరణ్యం సర్వభూతానా మనాదినిధనం హరిమ్ । జ్వల
న్మకుటకేయూరకటకాదివిభూషితమ్ ॥ ౩౧ ॥ మాలయా దివ్యయా చాపి
వైజయన్త్యా విరాజితమ్ । పతత్రిరాజమారూఢం ద్రక్ష్యసే విశ్వరూపిణమ్ ॥

౩౨ ॥ బ్రహ్మణాపి మయా చాత్ర ప్రోక్తమేతత్తవానఘ । ద్రష్టాసీతి జగన్నాథం భవత్యేతన్న సంశయః ॥ ౩౩ ॥ అచిరేణైవ కాలేన భగవాన్పురుషోత్తమః । కరిష్యతి స విశ్వాత్మా సాన్నిధ్యం తవ కేశవః ॥ ౩౪ ॥ విచరస్వ యథాపూర్వం పర్వతేస్మిన్మహామునే । మా విషాదం కృథా బ్రహ్మంస్తస్మిన్వ్యస్తమనా భవ ॥ ౩౫ ॥ ఏవముక్తస్తు దేవేన శమ్భునా పరమేష్ఠినా । పునః పునః ప్రణమ్యేశం తస్మై దేవాభ్యయాన్మునిః ॥ ౩౬ ॥ స్నేహాన్వితో మునిశ్రేష్ఠస్తస్మిన్దేవే పినాకిని । పశ్యతాం తు మునీన్ద్రాణామగస్త్యస్య తు పశ్యతః ॥ ౩౭ ॥ సానుగస్సహసా శమ్భుస్తత్రైవాన్తరధీయత । మునయశ్చాపి తం దేవం సంస్తూయ పరమేశ్వరమ్ ॥ ప్రణమ్య చ మునీన్ద్రేణ సహ తే ఽభ్యగమంస్తదా । ఏవమేతన్మహాశ్చర్యం సంవాదం శమ్భునా సహ ॥ ౩౯ ॥ ఋషిభిర్విస్మితం లోకే హ్యగస్త్యస్య మహాత్మనః । ఆఖ్యాతం తే మయా చాపి మిథిలేశ మహాద్భుతమ్ ॥ ౪౦ ॥ సర్వపాపప్రశమనం కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ జనకః ॥ ఆశ్చర్యమిదమాఖ్యానం కథితం మే మహామునే ॥ ౪౧ ॥ శ్రుతం చాపి మయా సమ్యక్ప్రహృష్టేనాన్తరాత్మనా । తతః పరం మునీన్ద్రోసావకరోత్కిం మహాద్యుతిః ॥ ఏతదాచక్ష్వ మే బ్రహ్మన్ శ్రోతుమిచ్ఛా ప్రవర్తతే ॥ వామదేవః ॥ అగస్త్యోథ మహాతేజాః ప్రణిపత్య మహేశ్వరమ్ ॥ ౪౩ ॥ త్యక్త్వాథ దక్షిణం భాగం నైరృతీం దిశమాస్థితః ॥ ౪౪ ॥ తం దక్షిణం భాగమతీత్య రాజన్నారాయణాద్రేస్సహ తైర్మునీశ్వరైః । అథోత్తమాం దక్షిణపశ్చిమాం దిశం ద్రష్టుం పరేశం ప్రయయౌ ప్రతాపవాన్ ॥ ౪౫ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యకృతశేషాచలదక్షిణభాగవాసిశఙ్కరదర్శన
ప్రకారాదికథనం నామాష్టావింశోధ్యాయః.

శేషాచలనైరృతిదిశ్యగస్త్యాదీనాం విష్వక్సేనదర్శనప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ తాం దిశం సమనుప్రాప్య నైరృతీం భగవానథ । మన్దరాద్రిప్రతీకాశం శతశాఖం మహోచ్ఛ్రితమ్ ॥ ౧ ॥ వటం మహాన్తమాశ్చర్యం దదర్శ స మహామునిః । తస్య మూలే సమాసీనం భగవన్తం సురేశ్వరమ్ ॥ ౨ ॥ శిలాయాముద్భుతాయాం తు మహత్యాం దీప్తతేజసమ్ । విష్వక్సేనం సురాధ్యక్షం భగవన్న్యస్తమానసమ్ ॥ ౩ ॥ సర్వైరనుచరైశ్చాపి మహేన్ద్రసమవిక్రమైః । సంవృతం బలిభిర్దేవైశ్శతక్రతుమివాపరమ్ ॥ ౪ ॥ గ్రసన్తమివ చాకాశం భక్షయన్తమివ ప్రజాః । దైత్యే

న్ద్రా బలవన్త స్తం పరివార్యోపతస్థిరే ॥ ౫ ॥ శతశో దృష్టకర్మాణో రాక్షసాశ్చ భయావహాః । గన్ధర్వపతయశ్చాపి యక్షాశ్చాపి సహస్రశః ॥ ౬ ॥ తమాసీనం మహావీర్యం విష్వక్సేనం నరాధిప । ఉపాతిష్ఠన్త తే సర్వే గృహీతవివిధాయుధాః ॥ ౭ ॥ భూతయూథాని చోగ్రాణి వైష్ణవాని సహస్రశః । మేరుమన్దరసఙ్కాశరూపవన్తి మహాన్తి చ ॥ ౮ ॥ క్రుద్ధాని యాని భూతాని నిర్దహేయు రిమాః ప్రజాః । పిబేయు స్సహసా సర్వా నుదధీంశ్చాపి సర్వశః ॥ ౯ ॥ తాని చావార్య తం దేవ ముపాతిష్ఠన్త సర్వశః । ఏవ మేతై స్తథాన్యైశ్చ సమేతై స్తత్ర భూధరే ॥ ౧౦ ॥ ఉపాస్యమానం తం దేవం ప్రాసతోమరపాణిభిః । సుస్వరై ర్గాయమానాశ్చ గన్ధర్వా స్తస్య సన్నిధౌ ॥ ౧౧ ॥ జగు ర్నారాయణం దేవం కిన్నరేన్ద్రాస్తు సర్వశః । గాయన్త్య స్సుస్వనాశ్చాపి నృత్యన్త్యో ఽప్సరస స్తథా ॥ ౧౨ ॥ విష్వక్సేనస్య దేవస్య సన్నిధౌ తస్య ధీమతః । దేవా బ్రహ్మర్షయశ్చాపి సిద్ధాశ్చాపి సహస్రశః ॥ ౧౩ ॥ ఉపతస్థు ర్హి తం దేవం నారాయణ మివాపరమ్ । తం దృష్ట్వా విస్మయావిష్టో రోమాఞ్చితతను స్తదా ॥ ౧౪ ॥ అగస్త్యో మునిశార్దూల స్తత్సమీప ముపేయివాన్ । తత్సమీప ముపాగమ్య ప్రణామ మకరోద్భువి ॥ ౧౫ ॥ వ్యాహరన్ శ్లక్ష్ణయా వాచా ప్రసీదేతి పునఃపునః । ప్రణేము ర్మునయశ్చాపి త మాసీనం మహాబలమ్ ॥ ౧౬ ॥ సుఖాసీనం మహేష్వాసం నారాయణ మివాపరమ్ । శఙ్ఖచక్రగదాపాణి మభయోద్యతపాణికమ్ ॥ ౧౭ ॥ తా నబ్రవీ న్మహావీర్యో విష్వక్సేనో నరాధిప । అగస్త్యప్రముఖా న్సర్వా నృషీ న్సురపుర

—•◆ అగస్త్యాదీ న్ప్రతి విష్వక్సేనకథితభగవద్దర్శనోపాయః. ◆•—

ఞ్జయ ॥ ౧౮ ॥ విష్వక్సేనః ॥ యుష్మాభి ర్భగవా న్దేవో విశ్వరూప ధరో హరిః । అస్మి న్గిరౌ మహాతేజా ద్రష్టుం శక్యో హి సో ఽవ్యయః ॥ ౧౯ ॥ సర్వవేదోదితస్యాస్య దేవస్యానుచరా వయమ్ । దృష్టవన్తో ఽజితం పూర్వం సమాసీనం మహాజసమ్ ॥ ౨౦ ॥ నారాయణం సురాధ్యక్షం శఙ్ఖచక్రాసిధారిణమ్ । వసత్య స్మి న్స విశ్వాత్మా నారాయణగిరౌ ద్విజాః ॥ ౨౧ ॥ విచరధ్వం యథాపూర్వ మస్మి న్పర్వతసత్తమే । ఏతస్మి న్పర్వతే దివ్యే ప్రసాదా త్తస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౨౨ ॥ అదృష్టరూప మాశ్చర్యం దృష్టవన్తః పురా వయమ్ । తప స్తప్స్యన్తి యే చాస్మి న్ద్రష్టుకామా స్త మీశ్వరమ్ ॥ ౨౩ ॥ దదాతి భగవాం స్తేషాం దర్శనం పురుషోత్తమః । యూయ మప్యత్ర చాస్మాభి ర్విమలే పర్వతోత్తమే ॥ ౨౪ ॥ పరమం తప ఆస్థాయ భక్త్యా పరమయాయుతాః । చరతా ఽశేషభూతానా మీశ్వరే న్యస్తమానసాః ॥ ౨౫ ॥ విష్ణౌ బ్రహ్మణి గోవిన్దే జగద్ధాతరి కేశవే ॥ వామదేవః ॥ ఏవ ముక్త్వాథ భగవా న్విష్వక్సేన స్స వీర్యవాన్ ॥ ౨౬ ॥ అన్తర్దధే తదా దేవ స్తత్రైవ నృపతే ప్రభుః

సర్వైరనుచరైస్సార్థం సర్వదేవనమస్కృతః ॥ ౨౭ ॥ పశ్యతామేవ సర్వేషాంమునీన్ద్రాణాం మహాత్మనామ్ । మునయశ్చాపి తే సర్వే సహసైవ మహాద్యుతిమ్॥౨౮॥ ప్రణమ్య తం మహాత్మానం విష్వక్సేనంముదాయుతాః। పునశ్చా

అగస్త్యాదీనాం శేషాచలస్థవిష్వక్సేనానుచరావలోకనమ్

పి యథాపూర్వం విచేరురవనీపతే ॥ ౨౯ ॥ వేఙ్కటాఖ్యే గిరౌ తస్మిన్ వృక్షషణ్డవిభూషితే । గిరిమూర్ధ్ని చరన్తస్తే మునయస్సర్వ ఏవ తు ॥ ౩౦ ॥ దదృశుస్తత్ర రమ్యాణి శిఖరాణి మహాన్తి చ । పుష్పితద్రుమషణ్డైశ్చ మణ్డితాని సహస్రశః ॥ ౩౧ ॥ నీలజీమూతవర్ణాని పాణ్డరాభ్రనిభాని చ । దేవదానవగన్ధర్వయక్షకిమ్పురుషైస్తథా ॥ ౩౨ ॥ గుహ్యావిద్యాధరాద్యైశ్చ సేవితాని మహాత్మభిః। శిఖరాచ్ఛిఖరం గత్వా చరన్తస్తే మహీపతే ॥౩౩ దదృశుశ్శిఖరే రమ్యే కస్మింశ్చిన్మునయోఽమలాః । సమాసీనాన్మహావీర్యాన్మహాసాలనిభాంస్తథా ॥ ౩౪ ॥ కానురూపధరాన్ ఘోరాన్వాయువేగసమాన్జవే । మేరుమన్దరసఙ్కాశాన్సమవేగాన్సహస్రశః ॥ ౩౫ ॥ కిన్నరాంశ్చాపి గన్ధర్వాన్ యక్షాంశ్చాపి మహాసురాన్ । తాన్దృష్ట్వా స మునీన్ద్రస్తు మునీన్ద్రానిదమబ్రవీత్ ॥ ౩౬ ॥ విస్మయోత్ఫుల్లనయనో విస్మయోత్ఫుల్లలోచనాన్॥ అగస్త్యః ॥ నూనమేతైః పురా శక్రో బలవీర్యసమన్వితైః ॥ ౩౭ ॥ దేవాసురమహాయుద్ధే దైతేయాన జయద్ద్విజాః । ఏతే హి బలినస్సర్వే విచిత్రామ్బరవాససః ॥ ౩౮ ॥ నానాప్రహరణోపేతా దృశ్యన్తే ఽద్భుతరూపిణః । ఏతాన్దృష్ట్వాథ గచ్ఛామో ద్రష్టుమేతం మహాగిరిమ్॥౩౯॥ ఆలయం సర్వభూతానామీశ్వరస్యావ్యయాత్మనః ॥ వామదేవః॥ ఇతి నిశ్చిత్య మనసా నరేన్ద్ర మునిభిర్వృతః ॥ ౪౦ ॥ తేషాం సమీపమభ్యాయాద్గన్ధర్వాణాం తరస్వినామ్ । త మాయాన్తం తతో దృష్ట్వా మునీన్ద్రం మిథిలేశ్వర ॥ ౪౧ ॥ ఉపతస్థురిమే తే సర్వే బ్రహ్మాణం త్రిదశా ఇవ । ప్రణేముశ్చ మహాత్మానం తత్సమీపముపాగతాః ॥ ౪౨ ॥ తానువాచ తతోఽగస్త్యో బ్రహ్మర్షిశ్శ్లక్ష్ణయా గిరా । శ్రూయతామితి చాభాష్య మధురం వదతాం వరః ॥ ౪౩ ॥ అగస్త్యః । యూయం సర్వే మహావీర్యాశ్శృణుధ్వం మధురం వచః ॥ ౪౪ ॥ కస్య యూయంకిమర్థం వా చరన్త ఇహ పర్వతే । ఆశ్చర్యం వా మహాత్మానో ద్రష్టవ్యం దృష్టమేవ వా ॥ ౪౫ ॥ ఏతద్యుష్మాకం సమాసేన సర్వమాఖ్యాతు తత్త్వతః । పృచ్ఛామి శ్రోతుకామో వయమస్మాన్సర్వాన్సమాగతాన్ ॥ ౪౬ ॥ ఏవం బ్రువాణం బ్రహ్మ

అగస్త్యాదీన్ప్రతి విష్వక్సేనపరిజనకృతస్వోదన్తజ్ఞాపనమ్.

ర్షిం ప్రోచుస్తం శ్రూయతామితి ॥ గన్ధర్వాద్యాః ॥ దేవస్యానుచరాస్తస్య వయం బ్రహ్మన్మహాత్మనః ॥ ౪౭ ॥ బలవీర్యాభిజుష్టస్య విష్వక్సేనస్య

ధీమతః । య స్సర్వలోకనాథస్య మధుకైటభఘాతినః ॥ ౪౮ ॥ హరే
రనుచర స్తస్య వయం బ్రహ్మ న్నిదేశగాః । ఉపతిష్ఠన్తి యం సర్వే విష్వక్సే
నం సమాహితాః ॥ ౪౯ ॥ యద్వశే వర్తతే విప్రా జగ దేత చ్చరాచరమ్ ।
ససురాసురగన్ధర్వం సయక్షోరగరాక్షసమ్ ॥ ౫౦ ॥ మునయో దేవగ
న్ధర్వా దైత్యా స్సిద్ధా స్తథోరగాః ॥ ప్రణేము ర్యం మహావీర్యం నారాయణ
మివా పరమ్ ॥ ౫౧ ॥ దేవదేవేన చాజ్ఞప్త స్త్రిభువభయం యో ఒవధీ త్త్వరా। దై
త్యేన్ద్రం సుమహావీర్యం శక్రతుల్యపరాక్రమమ్ ॥ ౫౨ ॥ దైవాసురే మ
హాయుద్ధే దారుణే రోమహర్షణే । సూదితా యేన దైత్యేన్ద్రా శ్శతశోథ స
హస్రశః ॥ ౫౩ ॥ సదా హి యో జగద్ధాతు ర్నిదేశే పరివర్తతే । అచిన్త్య
బలవీర్యౌజా విష్ణుపాదాబ్జసంశ్రయః ॥ ౫౪ ॥ సంక్రుద్ధ స్సహసా లో
కా న్హన్తుం శక్త స్స వాసవాన్ । సయక్షనాగగన్ధర్వ గుహ్యకిన్నరరాక్ష
సాన్ ॥ ౫౫ ॥ ఏవం ప్రభావో యో దేవో హరే రనుచరో బలీ । విశ్రు
త స్సర్వలోకేషు తస్యై వానుచరా వయమ్ ॥ ౫౬ ॥ వామదేవః ॥
ఏవ ముక్త స్తదా తై స్తు గన్ధర్వై ర్దివ్యై ర్నరేశ్వర। ప్రశశంస తదా దేవం వి
ష్వక్సేనం మహామునిః ॥ ౫౭ ॥ ప్రణమ్య చ తదా దేవం హరిం భక్త్యా చ
తై స్సహ । తపోబలసమాయుక్తై ర్మునిభి ర్భావితాత్మభిః ॥ ౫౮ ॥ తాన
నుజ్ఞాప్య సంహృష్టో గన్ధర్వాద్యాం స్తపస్వినః । విచచార యథాపూర్వం

అగస్త్యాదికృతశేషాచలస్థానేకపుణ్యతీర్థావలోకనక్రమః.

నారాయణాదిదృక్షయా ॥ ౫౯ ॥ తస్మి న్గిరివరే రమ్యే వృషభాఖ్యే మహీ
యసి । గిరిమూర్ధని రాజేన్ద్ర విచర న్నైవ తత స్తతః ॥ ౬౦ ॥ దదర్శ శత
శో వృక్షా న్పుష్పితా న్సర్వతోపమాన్ । శుభోదకవహా శ్శుద్ధా స్సరిత శ్చా
తిశోభనాః ॥ ౬౧ ॥ గుహా శ్చ వివిధా స్తత్ర ద్రుమషణ్డవిభూషితాః ।
కన్దరాణి చ దివ్యాని దరీ శ్చ ప్రియదర్శనాః ॥ ౬౨ ॥ శిఖరాణి చ ముఖ్యా
ని నీలమేఘనిభాని చ। తటాకాం శ్చ తథా దివ్యా న్శోభితాం శ్చ శుభై ర్జలైః॥
హంసకారణ్డవాకీర్ణాన్ సారసై శ్చా నునాదితాన్ । జీవఞ్జీవై శ్చ సారఙ్గై
ర్వారణై శ్చ సదా మదైః ॥ ౬౪ ॥ రాజద్భి శ్చక్రవాకై శ్చ శకున్తై రనునా
దితాన్ । ఏవమాద్యై స్తథా న్యై శ్చ శోభితా న్విమలోదకాన్ ॥ ౬౫ ॥
సరసీ శ్చ తథా దివ్యా నారాయణమహాగిరౌ । కున్దై ర్నీపై స్తథా సాలై ర
ర్జునై స్తిలకై స్తథా ॥ ౬౬ ॥ చమ్పకాశోక పున్నాగకోవిదారాసనాదిభిః ।
తీరజై ర్ద్రుమషణ్డై శ్చ శోభితేషుసరస్సు చ ॥ ౬౭ ॥ ప్రీత్యా స్నాత్వా తథా
చక్రు ర్దేవపూజాం యథావిధి । స గచ్ఛ న్నథ విప్రేన్ద్రో నరేన్ద్ర మునిభి ర్వృ
తః ॥ ౬౮ ॥ దదర్శ పర్వతే భూయో దర్శనీయతమా న్మునీన్ । శిష్యాఞ్చ-

రకృతాహారాన్ హరిణా న్వనచారిణః ॥ ౧౯ ॥ చరత స్సర్వతో భూప స్థలేషు మృగపోతకాన్ । కుఞ్జరాన్మేఘసఙ్కాశాన్ శుభద న్తవిభూషితాన్ ॥ ౨౦ ॥ శిఖరా చ్ఛిఖరం శీఘ్రం పతత శ్చాపి వానరాన్ । ఏవ మాద్యై స్తథా న్యై శ్చ శోభితే గిరి మూర్ధని ॥ ౨౧ ॥ విచచార తథా గ స్త్యశ్చిరకాలం నృపేశ్వర। ఋషిభి స్సహిత స్సర్వైరపి తామహవచ స్స్మరన్ ॥ ౨౨ ॥ దదృశు ర్దేవదేవేశం భగవన్తం సనాతనమ్ । అన్యా నపశ్య త్సో గ స్త్య స్తస్మి న్నద్రౌ జలాశయాన్ ॥ ౨౩ ॥ సరిత శ్చ మహాపుణ్యా వైడూర్యవిమలోదకాః । పుష్కరిణ్య శ్శుభా శ్చాపి సరాంసి విమలాని చ ॥ ౨౪ ॥ సర్వేషు తేషు పుణ్యేషు తీర్థేషు మునిసత్తమః । స్నాత్వా స్నాత్వా జగన్నాథ

అగస్త్యాదీనాంకుమారధారాస్నానప్రాప్తిః.

మర్చయామాస భక్తిమాన్ ॥ ౨౫ ॥ ఏకదా తు స ధర్మాత్మా విచర న్గిరిమూర్ధని । కౌమారీం మహతీం ధారాం పతన్తీం దదృశే మునిః ॥ ౨౬ ॥ అత్యుచ్ఛగిరిపృష్ఠా త్తు కార్తికేయేన సేవితామ్ । తం దృష్ట్వా విస్మయావిష్ట స్సర్వపాపహారాం శుభామ్ ॥ ౨౭ ॥ దేవర్షిసిద్ధమనుజై స్సేవితాం పుణ్యకాఙ్క్షిభిః । యత్ర సా నిపత త్యుచ్చా చ్ఛిఖరా ద్విమలోదకా ॥ ౨౮ ॥ తటాకే విమలే దివ్యే పవిత్రే పాపనాశనే । యస్మి న్వసతి రాజేన్ద్ర శమ్భుపుత్రః ప్రతాపవాన్ ॥ ౨౯ ॥ దారుణం తప ఆస్థాయ ప్రీతయే మధుఘాతినః । దేవసేనాపతి శ్శ్రీమా న్బ్రహ్మణ్యో ఽనుతార్దనః ॥ ౩౦ ॥ త్రికాల మర్చయ న్విష్ణుం శ్రీనివాసం జగత్పతిమ్ । తస్మి న్గత్వా మునీన్ద్ర స్తు నరేన్ద్ర మునిభి స్సహ ॥ ౩౧ ॥ ఆచమ్య ప్రయతో భూత్వా మమజ్జ సుసమాహితః । సర్వపాపహరే శుద్ధే తీర్థే తస్మి న్సదా ఽమలే ॥ ౩౨ ॥ చిన్తయ న్దేవదేవేశం నారాయణ మనామయమ్ । స్నాత్వా మునివర స్తస్మి న్నాచమ్య చ యథావిధి ॥ ౩౩ ॥ దేవదేవం జగద్యోనిం వాసుదేవ మధోక్షజమ్ । అర్చయామాస గోవిన్దం దివ్యైః పుష్పై స్సుగన్ధిభిః ॥ ౩౪ ॥ ఋషయశ్చ మహాత్మాన స్స్నాత్వాతస్మి న్మహోదకే। అర్చయామాసు రవ్యగ్రం దేవదేవం జనార్దనమ్ ॥ ౩౫ ॥ సమాధాయ మన స్తస్మి న్బ్రహ్మణ్య మితతేజసి । మనో నివేశ్య జగతా మీశ్వరే పురుషోత్తమే ॥ ౩౬ ॥ నారాయణే జగద్ధామ్ని సర్వపాపహరే హరౌ । అథ తం వరదం విష్ణుం సర్వలోకనమస్కృతమ్ ॥ ౩౭ ॥ ప్రణేము ర్మునిశార్దూలా వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ । ప్రణతార్తిహరం దేవం కృష్ణం సర్వేశ్వరం హరిమ్ ॥ ౩౮ ॥ రమన్తం రమయా సార్ధ మర్చయిత్వా సురోత్తమమ్ । యథాపూర్వం మునిశ్రేష్ఠ శ్చచార గిరిమూర్ధని ॥ ౩౯ ॥ విచరం శ్చ తత స్తత్ర తీర్థా న్పాపప్రణాశనాన్ । దేవదానవగన్ధర్వై స్సిద్ధచారణపన్నగైః ॥ ౪౦ ॥ ఋషిభి

ర్వాలఖిల్యైశ్చ సేవితం పర్వతోత్తమమ్ । అగస్త్యో మునిభిస్తత్ర దదర్శ విమలం గిరిమ్॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే అగస్త్యాదిమహర్షికృతవిష్వక్సేనతద్ద్వారిపదాదిదర్శన కథనం నామైకోనత్రింశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థపుణ్యతీర్థవర్ణనమ్.

జనకః ॥ మునినా తేన దృష్టానామగస్త్యేన మహాత్మనా । నామాని తేషాం తీర్థానాం పర్వతేన్ద్రనివాసినామ్ ॥ ౧ ॥ మాహాత్మ్యం చాపి సర్వేషాం పాపహాని వదస్వమే । యద్వాసం ప్రాప్యతే మర్త్యైః స్నాత్వా తేషు ఫలం మునే ॥ ౨ ॥ విస్తరేణైతదాశ్చర్యం వక్తుమర్హస్యశేషతః । శ్రోతుకామో హ్యహం బ్రహ్మన్ పృచ్ఛామి త్వాం తపోధన ॥ ౩ ॥ వామదేవః ॥ శ్రూయతాం నృప తే వక్ష్యే యత్పృష్టోహమిహ త్వయా । తీర్థానాం నామధేయాని మాహాత్మ్యం చ తథాద్భుతమ్ ॥ ౪ ॥ విస్తరాన్నైతదాఖ్యాతుం శక్యం వర్షశతైరపి । సఙ్క్షేపేణ మయా త్వేతత్కథ్యమానం నిశామయ ॥ ౫ ॥ వారాహం వామనం సౌమ్యం దివ్యం పఞ్చనదం తథా । శిలాతోయం మహాతీర్థం పాద్మం సౌరం తథా పరమ్ ॥ ౬ ॥ పాపనాశనమైన్ద్రం చ వాయవ్యం వారుణం తథా । బ్రహ్మతీర్థం తథా ఽఘఘ్నమాగ్నేయం సర్వకామదమ్ ॥ ౭ ॥ పఞ్చతీర్థం మహాపుణ్యం సర్వలోకేషు పూజితమ్ । గౌరీతీర్థం చ విఖ్యాతమాశ్వినం పారమేశ్వరమ్ ॥ ౮ ॥ చక్రతీర్థం మహాపుణ్యం శఙ్ఖతీర్థమతః పరమ్ । విజయం విమలం చాపి శోకనాశనమేవ చ ॥ ౯ ॥ మాత్స్యం కౌర్మం తథా దివ్యం గారుడం పాణ్డవం తథా । మాయామయం మహాతీర్థం కాణ్డవం కామాఖ్యం తథా ॥ ౧౦ ॥ దాడిమం మధురం చాపి సర్వపాపప్రణాశనమ్ । తీర్థాన్యేతాని పుణ్యాని వి

కపిలతీర్థపశ్చిమభాగస్థపఞ్చతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ద్యన్తే వేఙ్కటాచలే ॥ ౧౧ ॥ జనకః ॥ పఞ్చతీర్థమితి ప్రోక్తం యత్త్వయా మునిసత్తమ । తన్మే బ్రూహి మహాభాగ శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః ॥౧౨॥ వామదేవః ॥ కాపిలం నామ యత్తీర్థం తస్య పశ్చిమభాగతః । పఞ్చతీర్థమితి ఖ్యాతం పావనం పుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౩ ॥ విప్రక్షత్రియవిట్ఛూద్రా యే చాన్యాః పాపయోనయః । తేషాం క్రమేణ తీర్థాని పఞ్చైతాని నరోత్తమ ॥ ౧౪ ॥ దేవాస్తత్ర తపస్యన్తి పఞ్చజాత్యభిమానినః । వసన్తి కాపిలం లిఙ్గం పశ్యన్తః పరయా ముదా ॥ ౧౫ ॥ వరాహరూపిణం దేవమఞ్జ

నాద్రినివాసినమ్ । అర్చయన్త స్తువన్తశ్చ సదా తద్భావభావితాః ॥ ౧౬ ।
ఉపరి ప్రథమం తీర్థం బ్రాహ్మణానాం శుభోదకమ్ । సద్యస్సిద్ధికరం తేషాం
స్నానపానజపాదిభిః ॥ ౧౭ ॥ తస్యాధస్తాన్మహాతీర్థం క్షత్రియాణాం వ
భీష్టదమ్ । అనన్తరం చ వైశ్యానాం తీర్థ మాశు ఫలప్రదమ్ ॥ ౧౮ ॥ తస్య
త్వనన్తరం తీర్థం శూద్రాణా మఘనాశనమ్ । చతుర్ణా మప్యధస్తాత్తు చణ్డా
లానాం చ పాపినామ్ ॥ ౧౯ ॥ తీర్థం పర్వతమూలే తు సద్యః పాపనిబర్హ
ణమ్ ॥ వరాహరూపీ భగవా న్విష్ణు ర్భక్తానుకమ్పయా ॥ ౨౦ ॥ తేషు ప
ఞ్చసు తీర్థేషు సాన్నిధ్యం కురు తే సదా । వర్ణాశ్రమాణా మాచారవైకల్య
నాశయ త్యహో ॥ ౨౧ ॥ తేషా మన్యతమం తీర్థం సేవమానో నరో న్న
ప । తాం స్తాంశ్చ సమవాప్నోతి కామాం స్తీర్థప్రభావతః ॥ ౨౨ ॥ ప్రస
దా త్తస్య దేవస్య ప్రాప్నోతి శుభ ముత్తమమ్ । తీర్థా న్యేతాని సమ్భూయః
ర్తన్తే పర్వతోత్తమే ॥ ౨౩ ॥ నద్యస్సర స్తాః పాపఘ్న్యస్తాసాం సఙ్ఖ్య
న విద్యతే । తథాపి శృణు వక్ష్యామి షట్షష్టిః కోటయ స్తథా ॥ ౨౪ ॥నార
యణాచలే తస్మి న్నఞ్జనాఖ్యే నగోత్తమే । దేవర్షిసిద్ధగన్ధర్వ యక్షరాక్షః
పన్నగైః ॥ ౨౫ ॥ గుహ్యవిద్యాధరైశ్చాపి హ్యప్సరోభి స్సమన్తతః । కిన్న
రైర్గరుడైశ్చాపి దేవై రేవాధిపై రపి ॥ ౨౬ ॥ ఏవమాద్యై స్తథాన్యై
శ్చ సేవితాః పుణ్యకాఙ్క్షిభిః । తీర్థాని తేషాం మాహాత్మ్యం గదితుం నైవ శక
తే ॥ ౨౭॥ యస్మిన్ యస్మిన్ గిరేశ్శృఙ్గే వారి సన్దృశ్యతే శుభమ్।తదద్భుత
మహాపుణ్యం తీర్థేభ్య స్సమ్భవం నృప ॥౨౮॥ తేషు తేషు చ తీర్థేషు స్నాత
స్నాత్వా బుధో జనః । అభ్యన్తరవిశుద్ధ్యర్థం విచరేత్సు సమాహితః ॥౨౯
వామదేవః॥ పున రత్ర ప్రవక్ష్యామి తీర్థాని మునిసత్తమ।యాని తాని తు సర
ణి శృణుష్వైకమనాః ప్రభో ॥ ౩౦ ॥ పర్వతస్యోత్తరే భాగే పుణ్యతీర్థాని

స్వామిపుష్కరిణ్యాదిసర్వతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనమ్.

శృణు । సర్వదోషప్రశమనం గిరిరూప మతః పరమ్ ॥ ౩౧ ॥ శాలివాప
తథా చాన్య ద్రోగఘ్నం శాన్త మేవ చ । సర్వదుఃఖప్రశమనం కృష్ణనిధా
మేవ చ ॥ ౩౨ ॥ స్వామితీర్థం మహాపుణ్యం సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।
స్య తీరే జగన్నాథో రమతే రమయా సహ ॥ ౩౩ ॥ విశ్రుతం సర్వలో
షు విశేషేణ నృపాత్మజ । పాణ్డరాభ్రఘనప్రఖ్యై రాజహంసైర్నిషేవితమ్
౩౪॥ కోకిలైశ్చ తథా మత్తైశ్చక్రవాకైశ్చ శోభనైః । ద్రుమైర్నానాః
శ్చాపి పుష్పభారనిపీడితైః ॥ ౩౫ ॥ తోయార్థమాపతద్భిశ్చ శైలేన్ద్ర
శైర్గజైః । ఋక్షైస్సింహైర్వరాహైశ్చ వృకైశ్చ హరిణైశ్శివైః॥ ౩
ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చ లోలితం విమలోదకమ్ । ధనుశ్శతైకవి
చన్ద్రకాన్తామలోదకమ్ ॥ ౩౭ ॥ ముఖ్యాన్యేతాని రాజేన్ద్ర తీర్థాని క

ని తే । సర్వతీర్థాని కథితుం నశక్యం నృపసత్తమ ॥ ౩౮ ॥ ఉద్దేశత స్తవప్రో
క్తాని నారాయణమహీధరే । యా మయా భవతః ప్రోక్తా స్వామిపుష్కరి
ణీ శుభా ॥ ౩౯ ॥ తస్యాః ప్రభావ మతులం సనురై రపి మానుషైః । వక్తుం
న శక్యతే చాపి యస్యా స్తీరే హరి స్స్వయమ్ ॥ ౪౦ ॥ రమతే హ్యధికం త
స్మి న్నారాయణగిరా వపి । యాం గత్వా సర్వపాపఘ్నీం దేవర్షి గణసేవి
తామ్ ॥ ౪౧ ॥ విశ్రుతాం సర్వలోకేషు పూజితాం త్రిదశై రపి । అనేక
బహుసాహస్రైః పాతకై రపి సంవృతః ॥ ౪౨ ॥ నర స్తేభ్య స్సమస్తేభ్యః
పాపేభ్యో పి ప్రముచ్యతే । సాహి న్నారాయణస్యాద్రే స్సర్వలోక విమో
హినీ ॥ ౪౩ ॥ సర్వదోషప్రశమనీ మహామై షా పరమేశ్వరీ । వరిష్ఠా సర్వతీ
ర్థే భ్యస్స్వామి పుష్కరిణీ నృప ॥ ౪౪ ॥ యే నరాః ప్రాత రుత్థాయ స్వామి
పుష్కరిణీ తి వై । కీర్తయన్తి మహాత్మాన స్తే యాన్తి పరమాంగతిమ్ ॥౪౫॥
తస్యాం స్నాత్వాచ తద్వారి దృష్ట్వా చ మహ దద్భుతమ్ । సర్వపాపవినిర్ము
క్తా స్సర్వశోకవివర్జితాః ॥ ౪౬ ॥ విమానం దివ్య మారుహ్య వ్రజన్తి త్రిదశా
లయమ్ । యే చాప్య స్యా స్తథా వారి పిబన్తి మిథిలాధిప ॥ ౪౭ ॥ అనేకబహు
సాహస్రైః పాతకై శ్చాపి సంయుతాః । నరా స్తేభ్యో విముచ్యన్తే పాపే
భ్యః పాపకృత్తమాః ॥౪౮॥ ముచ్యన్తే రోగిణో రోగా న్ముచ్యన్తే ఽసుఖినోఽ
సుఖాత్ । ముచ్యన్తే మోహ మాపన్నా నరా మోహా న్నరాధిప ॥ ౪౯ ॥
శోకసాగర మాపన్నా ముచ్యన్తే శోకసాగరాత్ । సంసారదుఃఖపాతా
ర్తాః పురుషా ధ్వ స్తమానసాః ॥ ౫౦ ॥ యాం సమాశ్రిత్య తద్బ్రహ్మ ప్రా
ప్నువన్తి సదాఽమలమ్ । యా పురా దేవదేవేన విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ॥౫౧॥
బ్రహ్మణా లోకనాథేన ప్రభుణా వ్యక్తరూపిణా । గఙ్గాద్యై స్సకలై స్తీర్థై స్స
ర్వపాపప్రణాశనైః ॥ ౫౨ ॥ ప్రోక్తా సమే తి దేవేన మేఘగమ్భీరయా గిరా ।
శృణ్వతాం సర్వదేవానా మృషీణాం చ తథా నృప ॥ ౫౩ ॥ జనకః ॥ కథం
ప్రోక్తా పురా బ్రహ్మణ స్వామిపుష్కరిణీ శుభా । గఙ్గాద్యై స్సకలై స్తీర్థై స్స
మే తి హరిణా పురా ॥ ౫౪ ॥ ఏత ద్బ్రహ్మ న్మహాభాగ యాథార్థ్యే నా ద్య శం
స మే । ఏత చ్ఛ్రోతు మిహే చ్ఛామి త్వత్తో హం మునిపుఙ్గవ ॥ ౫౫ ॥ శతా
నన్దః ॥ ఏవం పృష్ట స్తదా తేన జనకేన మహాత్మనా । మునిః ప్రాహ నరేన్ద్రం
తం వక్ష్యే హం శ్రూయతా మితి ॥ ౫౬ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామి
పుష్కరిణ్యాదిసర్వతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ త్రింశోధ్యాయః

శఙ్ఖాఖ్యనృపవృత్తాన్తః.

వామదేవః ॥ శఙ్ఖో నామ పురా రాజా రాజన్నాసీ న్మహాద్యుతిః ।
హైహయానాం కులే జాతః కర్మణా విశ్రుతో భువి ॥ ౧ ॥ శ్రుతస్య బలినో
రాజ్ఞః పుత్రః పరపురఞ్జయః । సో న్వశాస న్మహీం కృత్స్నాం సశైలవనకా
ననామ్ ॥ ౨ ॥ సో భవ ద్భగవద్భక్తః ప్రహ్లాదేన సమో భువి । గుణై స్సర్వై
స్సమాయుక్త శ్శ్రీమా న్పరమధార్మికః ॥ ౩ ॥ సో ఽయజ త్సర్వభూతేశ మ
శ్వమేధాదిభి ర్మఖైః । నారాయణం జగన్నాథం ప్రణతార్తిహరం హరిమ్ ॥
అదదా ద్భక్తిమా న్వేదే దక్షిణా శ్చ సహస్రశః । సర్వేషు తేషు యజ్ఞేషు ప్రీ
తయే మధుఘాతినః ॥ ౫ ॥ న చాద్రాక్షీ త్స తైర్యజ్ఞై ర్భగవన్తం సనాతనమ్ ।
నారాయణం నృపా చిన్త్యం పుణ్డరీకనిభేక్షణమ్ ॥ ౬ ॥ ద్రష్టుం త మజరం
దేవం కృతవా న సితా న్మఖాన్ । శ్రద్ధయా పరయా యుక్తో వివిధై ర్భూరిద
క్షిణైః ॥ ౭ ॥ సో భవ ద్దుఃఖస న్తప్త స్తతో ఽపశ్య జ్జనార్దనమ్ । భక్తిభావే

—స్వామిపుష్కరిణ్యాభగవదుక్తగఙ్గాద్యశేషపుణ్యతీర్థసామ్యప్రాప్తిః.—

న మనసా చేష్ట్వా సర్వమఖై రపి ॥ ౮ ॥ ఏకదా తు మహాత్మానంభూపతేభూప
తిం విభుః । అన్తర్హితో జగాదై వం భగవా న్పురుషోత్తమః ॥ ౯ ॥ తస్య
దుఃఖం సమాలోక్య వాసుదేవో మహీపతే । శృణ్వతాం సర్వభూతానాం
మేఘగమ్భీరయా గిరా ॥ ౧౦ ॥ నారాయణగిరౌ మాం త్వం ద్రక్ష్యసే
హే మహీపతే । భక్తిభావేన మనసా తప స్తప్త్వా సుదుస్తరమ్ ॥ ౧౧ ॥
తత్ర పుష్కరిణీ దివ్యా విపులా పాపహారిణీ । ధనుశ్శతపరీణాహా వైడూర్య
విమలోదకా ॥ ౧౨ ॥ త్రైలోక్యవిశ్రుతా పుణ్యా స్వామిపుష్కరిణీ తి
వై । గఙ్గాద్యై స్సకలై స్తీర్థై స్సా సమా విమలోదకా ॥ ౧౩ ॥ తస్యాం
స్నాత్వా భవిష్యన్తి నరాః పాపవివర్జితాః । తస్యా స్తీరే మహాపుణ్యే పు
ష్కరిణ్యాం నృపాత్మజ ॥ ౧౪ ॥ మహతా తపసా యుక్త స్తిష్ఠ త్వం సుస
మాహితః । వత్సరాణాం సహస్రే తు సమతీతే మహామునిః ॥ ౧౫ ॥
ఆయాస్యతి మహాతేజా అగస్త్యో ముని భిస్సహ । అనేకశతసాహస్రైః ప
రీత స్తం మహీధరమ్ ॥ ౧౬ ॥ ద్రష్టుకామ శ్చ మాం విప్రో విచరన్గిరిమూ
ర్ధని । వహ న్మయి పరాం భక్తిం సర్వబ్రహ్మవిదాంవరః ॥ ౧౭ ॥ ఆగ
తే థ మునౌ తస్మి న్నచిరేణై వ మాం నృప । ద్రష్టాసి మత్ప్రసాదేన తేన సా
ర్ధంమహాత్మనా ॥ ౧౮ ॥ త్వయా న శోకః కర్తవ్యో దాస్యే తవ యథేప్సి
తమ్ । మా విషాదం కృథా వీర గచ్ఛ త్వం తం మహీధరమ్ ॥౧౯॥ వామ
దేవః ॥ ఏవం పురా హి భగవా న్గఙ్గాద్యై స్సామ్య మాదిశత్ । దేవదేవో

—•—◆ భగవదుక్త్యా శఙ్ఖనృపకృతస్వామితీర్థతపఃప్రకారః. ◆—•—

జగన్నాథ స్స్వామిపుష్కరిణీం ప్రతి ॥ ౨౦ ॥ శఙ్ఖో పి నృపతి ర్ధీమాన్ గది తం తస్య శార్ఙ్గిణః । నారాయణస్య దేవస్య విష్ణోర న్తర్హితస్య సః ॥౨౧॥ నిశమ్య మధురం వాక్యం న రేన్ద్రో థ న రేశ్వరః। అభిషిచ్య సుతం వీరం మహే న్ద్రసమవిక్రమమ్ ॥ ౨౨ ॥ సౌమ్యం పురుషశార్దూలం వజ్రపాణి మివా పరమ్ । నారాయణాలయం దివ్యం నారాయణగిరింతదా ॥ ౨౩ ॥ అభ్య గాద్ద్రష్టుకామ స్స వాసుదేవం నరాధిప।తత్ర గత్వా మహీపాల స్స తేపే పర మంతపః ॥ ౨౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే యథో క్తం పరమేష్ఠినా । పఞ్చయేభ్య స్సమ స్తేభ్య స్సమాహృతమనోరథః ॥ ౨౫ ॥ నివేశ్య చ మన స్తస్మి న్పరే బ్రహ్మణి కేశవే । తప శ్చరం శ్చ విశ్వేశ మర్చయం శ్చ యథావిధి ॥ ౨౬ ॥ వత్సరాణాం సహస్రం తు సో భవ న్నియతాత్మవాన్ । ఏవ మేషా మహా పుణ్యా స్వామిపుష్కరిణీ శుభా ॥ ౨౭ ॥ ఏనాం పురాతనీం పుణ్యాం సేవ మానో న సీదతి । నర స్సమ స్తపాపై స్తు సంయుక్తో పి న రేశ్వర ॥ య స్త్వే నాం సేవతే భక్త్యా స గచ్ఛే త్పరమాం గతిమ్ । దేవదేవప్రసాదేన కృష్ణస్య పరమాత్మనః ॥ ౨౯ ॥ సకామా శ్చా పి సేవ న్తే యే నరా నియతేన్ద్రియాః। స్వామిపుష్కరిణీ మేనాం తా న్కామా నాప్నువ న్తి హి ॥ ఋషయో వాల ఖిల్యా శ్చ సిద్ధా శ్చా పి సహస్రశః । అస్యాం స్నాత్వా జగన్నాథ మర్చ య న్తి దినేదినే ॥ ౩౧ ॥ అన్యా స్తీరం సమాగమ్య గన్ధర్వా శ్చ సహస్రశః । ప్రసాదయన్తో దేవేశం సుస్వరం బహుకిన్నరాః ॥ ౩౨ ॥ గాయ న్తి వివిధై ర్దివ్యైః కర్మభి స్తమహర్నిశమ్ । నృత్య న్త్య ప్సరస శ్చా పి గాయ న్తి శుభ లోచనాః ॥ ౩౩ ॥ ప్రసాదయన్త్యో దేవేశందివారాత్ర మతన్ద్రితాః ॥ ౩౩౼॥ ఏషా మహైశ్చర్యతమా మహీపతే మహీతలే దేవగణై రభిష్టుతా । నారా యణాద్రిప్రవరం సమాశ్రితా నారాయణేనా ప్యు దితా ప్రియే తి సా॥౩౪౼॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్ర కాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమహాత్మ్యే స్వామిపుష్కరిణీ మాహాత్మ్యకథనం నామ ద్వాత్రింశోధ్యాయః.

— స్వామితీర్థే భగవ న్త ముద్దిశ్యా గస్త్యాదికృతతపశ్చిన్తా ప్రకారః. —

వామదేవః॥ అగస్త్యో థ మునీన్ద్ర స్తు న రేన్ద్ర మునిభి స్సహ । ఏతా ని తీర్థాని ముని స్స్వామిపుష్కరిణీం వినా ॥ ౧ ॥ మనఃప్రహ్లాదజననీం దృష్ట్వా హర్ష ముపాగమత్ । తేషు తేషు చ సర్వేషు తీర్థేషు శుభవారిషు ॥౨॥ స్నాత్వా స్నాత్వా ప్రణమ్యే శ మర్చయామాస కేశవమ్ । మునయశ్చా పి తే సర్వే పరాం ప్రీతి ముపాగతాః ॥ ౩ ॥ దృష్ట్వా తీర్థాని పుణ్యాని శతశో థ

సహస్రశః । తే చాపి తేషు తేష్వేవం స్నాత్వా స్నాత్వా ద్విజోత్తమాః॥
౪॥ అర్చయామాసు రవ్యగ్రా భగవన్తం సనాతనమ్ । అథ తైస్సహితైః
స్సర్వైః రగస్త్యో నియతాత్మవాన్ ॥ ౫ ॥ అర్చయిత్వా జగన్నాథ మభ్యగా
త్పురుషోత్తమమ్ । ద్రష్టుకామో మహీపాల భూతభవ్యభవత్ప్రభుమ్ ॥ ౬ ॥
ఆదిదేవం విశాలాక్షం కృష్ణ మక్లిష్టకారిణమ్ । మునీన్ద్రైః పరమా యత్తో
విచర న్గిరిమూర్ధని ॥ ౭ ॥ కాలేన మహతా చాపి నాద్రాక్షీ త్పురుషోత్త
మమ్ । స్రష్టార మీశ్వరం దేవం సర్వలోకపరాయణమ్ ॥ ౮ ॥ దుఃఖేన మహ
తా విష్టో మునీన్ద్రో మునిభి స్సహ । నిషసాద తతో భూప కస్మింశ్చి ద్గిరిగ
హ్వరే ॥ ౯ ॥ భూధరం సర్వతః పశ్యన్ కి మేత దితి చిన్తయన్ । య త్పుర
బ్రహ్మణా ప్రోక్తం ద్రష్టాసీతి సురేశ్వరమ్ ॥ ౧౦ ॥ త చ్చాపి సంస్మ
న్వాక్యం నిషసాద సుదుఃఖితః । ఋషయ శ్చాపి దుఃఖార్తా హ్య పశ్య
న్సురేశ్వరమ్ ॥ ౧౧ ॥ పరివార్య మునీన్ద్రం తం నిషేదు రవనీపతే । రాజ
న్తేషాం మునీన్ద్రాణాం చరతాం తత్ర భూధరే ॥ ౧౨ ॥ వేఙ్కటాఖ్యే ఉభ
గా త్పుణ్యే వర్షాణా మధికం శతమ్। తత స్తేషాం పవిష్టేషుమునీన్ద్రేషుమహీధ

— భగవత్సేవార్థం వేఙ్కటాచల మ్ప్రతి గురుశుక్రాద్యాగమనమ్. —

౧౩॥ఆజగ్ము శ్శిఖరే తస్మిన్ ద్రుమషణ్డవిభూషితే । బృహస్పతి శ్చ భగవా
శ్శుక్ర శ్చాపి తథా త్మవాన్॥౧౪॥తథా చ భగవద్భక్తో రాజో పరిచరో వస
సాన్నిధ్యం కురుతే యస్య సదా కృష్ణో మహీపతే ॥ ౧౫ ॥ యః పురా వి
శాపేన పాతాళతలపాతితః । ఉద్ధృతో హరిణా తస్మా త్సంసారగహనాదిః
౧౬ ॥ జనకః ॥ కథం స విప్రశాపేన పాతాళతలపాతితః । ఉద్ధృతో హరి
కస్మా త్సంసారగహనా దివ ॥ ౧౭ ॥ ఏత న్మునే మహాశ్చర్యం శ్రోతు మిచ్ఛ
మ్య శేషతః । నారాయణాశ్రితత్వేన ప్రసాదసుముఖో వద ॥ ౧౮ ॥ శతాన
ఇత్థం నిశమ్య వచనం జనకస్య ముని స్తదా । వామదేవో మహీ
శ్రూయతా మితి చాబ్రవీత్ ॥ ౧౯ ॥ ఇదం చోవాచ భగవాన్
శాస్త్రవిశారదః। పుణ్య మేత న్మహాశ్చర్యం శ్రుత్వా చైనా వధారయ॥
వాసుదేవాశ్రయం పుణ్య మితిహాసం పురాతనమ్ ॥ వామదేవః ॥ ఋషి
శ్చ పురా రాజన్ సేన్ద్రా శ్చ త్రిదివౌకసః ॥ ౨౧ ॥ తం దేశం ప్ర

ఉపరిచరవసువృత్తాన్తః.

స్సర్వే యత్రోపరిచరో వసుః । ధర్మసంశయ మాపన్నాః ప్రష్టుం తం
ధాధిపమ్ ॥ ౨౨ ॥ అత్రాన్తరే సమాయాత స్సోయం మార్గవశా ద్వ
అభిజగ్ము శ్చ తం దేవా ఋషయ శ్చ తదా వసుమ్ ॥ ౨౩ ॥ తా నాగత
తో దృష్ట్వా దేవా న్బ్రహ్మర్షిభి స్సహ । పూజయామాస ధర్మాత్మా

త్థాయ వరాసనాత్ ॥ ౨౪ ॥ సంపూజ్య తాన్యథాన్యాయం ప్రణమ్య చ కృతాఞ్జలిః । స కౌతుకసమావిష్టః ప్రాహ చేదం వచో నృప ॥ ౨౫ ॥ కృతార్థోఽస్మి మహాభాగా యద్యూయం మమ చాన్తికమ్। ఆగతాస్త్రిషు లోకేషు పూజితా వేదపారగాః ॥ ౨౬ ॥ ఏష్వాసనేషు సర్వేషు విశన్తు చ యథావిధి । ప్రసీదన్తు భవన్తోఽత్ర దేవా బ్రహ్మర్షయోఽమలాః ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ తేషామాసనాని మహాన్తి వై । మణికాఞ్చనచిత్రాణి దీప్యమానాన్యనేకశః ॥ ౨౮ ॥ మునీన్ద్రాణాఞ్చ సర్వేషాం త్రిదశానాం చ ధర్మవిత్ । తేషు తేషూపవిష్టేషు దేవేషు మునిభిస్సహ ॥ ౨౯ ॥ కృతాఞ్జలిర్ముదా యుక్తః పప్రచ్ఛాథ స చేదిరాట్ । కిమర్థమాగతా యూయం కిం కార్యం భవతాం మయా ॥ ౩౦ ॥ ఏతత్సర్వం సమాసేన త్వాఖ్యాత

ఉపరిచరవసుమ్ప్రతి మహర్షికృతప్రశ్నః.

మునిసత్తమాః । వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తా వసునా హృష్టా మునీన్ద్రాస్తే సురైస్సహ ॥ ౩౧ ॥ ధర్మసంశయమాపన్నా ఆచఖ్యుస్తస్య భూపతే । ధర్మసంశయమాపన్నా వయం సర్వే సమాగతాః ॥ ౩౨ ॥ ధర్మతత్త్వం పరిప్రష్టుం ఛిన్ది నో ధర్మసంశయమ్ । భో రాజన్కేన యష్టవ్యం సద్భిః కిం పశునాఽథవా ॥ ౩౩ ॥ ఔషధైరేవ యష్టవ్యం తదేతద్వద తత్త్వతః । ఏతం నస్సంశయం ఛిన్ది ప్రమాణం నో భవాన్మతః ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యేవముక్తస్స వసుః కృతాఞ్జలిరభాషత । కస్య వై కో మతః పక్షో బ్రూత సత్యం ద్విజోత్తమాః ॥ ౩౫ ॥ ఇత్యుక్తా ఋషయః ప్రోచుః పక్షౌ ద్వౌ చ పృథక్పృథక్ । ధాన్యైర్యష్టవ్యమిత్యేవ పక్షోఽస్మాకం నరాధిప ॥౩౬॥ పశుపక్షస్తు దేవానాం మతో రాజన్వదస్వ నః । నిశమ్య వచనం తేషాం నృపేన్ద్రో వసురాత్మవాన్ ॥ ౩౭ ॥ ప్రశ్నమేతం సమాధిత్సుర్మనస్యేవమచిన్తయత్ । మహర్షిభ్యస్తు దేవానాం పూర్వం పూజ్యా హి దేవతాః ॥ ౩౮ ॥ తతో మయాఽద్య సంగ్రాహ్యః పక్షోఽత్ర మరుతామితి । దేవానాం తు మతం జ్ఞాత్వా వసుస్తత్పక్షసంశ్రయాత్ ॥ ౩౯ ॥ ఛాగేనైవ తు యష్టవ్యమిత్యూచురమరాస్తు యత్ । ఏవమేవైతదిత్యాహ నాఽన్యథేతి నరోత్తమ ॥ ౪౦ ॥ తేనోక్తం వచనం శ్రుత్వా వసునా రక్తవీక్షణాః ।

మహర్షిశాపేనోపరిచరవసోః పాతాళకుహరప్రాప్తిః.

మునీన్ద్రాస్తే తు సంక్రుద్ధాః ప్రోచురేవం వచో నృపమ్ ॥ ౪౧ ॥ యది త్వయోక్తం పరమో ధర్మో న స్యాత్పరంతప । రసాతలతలఙ్ఘోరం నివిశేథా హ్యశానుతః ॥ ౪౨ ॥ యది స్యాత్పరమో ధర్మస్త్వయోద్దిష్టో నరేశ్వర । వయమేవాద్య తద్ఘోరం ప్రవిశేమ రసాతలమ్ ॥ ౪౩ ॥ విధాతా

భగవాన్దేవ స్సర్వాత్మా పరమేశ్వరః । నారాయణ స్స భగవాన్ కృష్ణః కమలలోచనః ॥ ౪౪ ॥ స ఏవ దేవదేవేశో వేత్తి త్య ఈ మధుసూదనః । స వేదా న్యః పుమాన్ లోకే వేదై తద్వా పితామహః ॥ ౪౫ ॥ వేద దేవవర స్సాథా చ్ఛఙ్కరో వా పురాన్తకః । యం విదు స్సర్వభూతానాం సంహర్తేతి పురావిదః ॥ ౪౬ ॥ ఏవ ముక్తే తత స్తై స్తు నిపపాత స చేదిరాట్ । అనిచ్ఛన్నేవ భూపాల ఘోరదుర్గే రసాతలే ॥ ౪౭ ॥ ధ్యావయన్ హృది దేవేశం త్రాతారం మధుఘాతినమ్ । భక్త్యా పరమయా యుక్తః కృష్ణ మక్లిష్టకారిణమ్ ॥ ౪౮ ॥ పతమానం తతో వాయు ర్విచర న్నైవ తదా బిలే । దధార పరమయా ప్రీత్యా భక్తో యమితి శార్ఙ్గిణః ॥ ౪౯ ॥ వహ న్నేవ శనై ర్దేవో వాయు స్తం చేదిపుఙ్గవమ్ । ప్రవేశయామాస తదా పాతాళం దైత్యసేవితమ్ ॥ ౫౦ ॥ ప్రవిష్ట స్స నరేన్ద్రోऽథ చేదిరాడ్వై శుభో భువి । మనస్య చ్యుత మీశేశం కృత్వా సర్వేశ్వరం హరిమ్ ॥ ౫౧ ॥ వాసుదేవం సురాధ్యక్షం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । స్థితిసంయమకర్తారం కృష్ణ మక్లిష్టకారిణమ్ ॥ ౫౨ ॥ నారాయణం సమస్తానాం లోకానాం ప్రభు మీశ్వరమ్ । ద్వాదశాక్షర మేవైకం పరం మన్త్రం జజాప హ ॥ ౫౩ ॥ సర్వేన్ద్రియాణి సంయమ్య భక్త్యా పరమయా యుతః । విషాదం నాగమ ద్ఘోరం ప్రవిష్టోఽపి రసాతలమ్ ॥ ౫౪ ॥ శోకం

—భగవత్ప్రేరితచక్రకృతవసుమానసోద్యుక్తాసురవధప్రకారః—

మోహం భయం వా పి నాగమత్పృథివీపతిః । ప్రవిష్ట మథ తం దృష్ట్వా చేదిరాజం జిఘాంసవః ॥ ౫౫ ॥ పూర్వవైరం స్మర న్త స్తు దైతేయా శ్శస్త్రపాణయః । ఆజగ్ము స్సఙ్ఘశ స్తత్ర శతశోऽథ సహస్రశః ॥ ౫౬ ॥ మహాబలా మహావీర్యా మహాసంస్థా మహాజసః । తే సమేత్య మహాత్మానం చేదిరాజం మహాభుజమ్ ॥ ౫౭ ॥ నిజఘ్ను స్సహసా తై స్తై రస్త్రై శ్శస్త్రై స్తరస్వినః । న శేకు స్తం మహాత్మానం హన్తుం దైతేయదానవాః ॥ ౫౮ ॥ బ్రహ్మాద్యై రస్త్రజాలై శ్చ శస్త్రై శ్చా పి సుదారుణైః । చక్రం భగవతా క్షిప్తం రక్షార్థం తస్య ధీమతః ॥ ౫౯ ॥ ఆగతం తత్ర పాతాళే దుర్దర్శం త ద్దురాసదమ్।చక్రాగ్నౌ దైత్యనిర్ముక్త శస్త్రాణ్య స్త్రాణి భూపతే ॥ ౬౦ ॥ లయం యాతాని సర్వాణి పతఙ్గా ఇవ పావకే । అథ తే చాపకర్మాణో దైతేయా దానవా స్తదా ॥ ౬౧ ॥ జగ్ము ర్యథాగతం సర్వే స్వాలయా న్మథిలేశ్వర । వసు శ్చా పి స రాజర్షి శ్చిన్తయ న్మధుసూదనమ్ ॥ ౬౨ ॥ ఇష్టాభి ర్వాగ్భి రీశేశం తుష్టావ పురుషోత్తమమ్ । భగవానపి విజ్ఞాయ చేదిరాజం రసాతలే ॥ ౬౩ ॥ పతి

— వస్వానయనాయ పాతాళబిల మ్ప్రతి భగవత్కృతగరుడప్రేషణమ్. —

తం విప్రశాపేన సర్వేశ స్సర్వభావనః । పరః పరాత్మా పురుషః పరమాత్మా సనాతనః ॥ ౬౪ ॥ అవ్యక్తరూపో విశ్వాత్మా విష్ణు ర్నారాయణ స్స

యమ్ । నాగేన్ద్రశయనే రమ్యే శయానో మధుసూదనః ॥ ౬౫ ॥ భక్తానుకంపీ దేవేశః క్షీరార్ణవనికేతనః । వైనతేయం జగన్నాథ స్సస్మార శుభలోచనః ॥ ౬౬ ॥ సంస్మృతో గరుడ స్తేన వినతానన్దన స్తతః । శీఘ్రమేవ హరే స్తస్య పార్శ్వ మభ్యాగమ త్తదా ॥ ౬౭ ॥ ఆగతం తం గరుత్మన్తం సమీక్ష్య వసుధాధిప । మేఘగమ్భీరయా వాచా ప్రోవాచే దం ప్రజాపతిః ॥ ౬౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వైనతేయ స రాజర్షి ర్వసు ర్నిత్యం మమ ప్రియః । విప్రశాపభయా ద్ఘోరే పాతాళే పతితః కిల ॥ ౬౯ ॥ పతితో పి స పాతాళే భక్త్యా పరమయా యుతః । మా మేవ భజతే నిత్యం మయ్యావేశ్య మనోగతిమ్ ॥ ౭౦ ॥ త మానయస్వ భూపాలం గరుత్మ న్వచనా న్మమ । తస్మా దుద్ధృత్య పాతాళా త్స్వదేశం ప్రాపయా వ్యయమ్ ॥ ౭౧ ॥ క్షిప్రం గచ్ఛస్వ రాజర్షి ర్మద్భక్తో యత్ర సంస్థితః । నైవ మర్హతి భూపాల స్స వసు ర్గరుడా మలః ॥ ౭౨ ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తో గరుడ స్తేన హరిణా పరమేష్ఠినా । తథే త్యుక్త్వా తత శ్శీఘ్ర మభ్యగా ద్వై రసాతలమ్ ॥ ౭౩ ॥ భూప ప్రవిశత స్తస్య పాతాళం తు తరస్వినః । గరుడస్యోగ్రవేగస్య పక్షవాతేన వేగతః ॥ ౭౪ ॥ ఆహతా శ్శతశో నేశుః పన్నగేన్ద్రా రసాతలే । పాతాళవాసిన శ్చాపి దైతేయా శ్శతశ స్తదా ॥ ౭౫ ॥ తద్భయా చ్చ మహావీర్యా నిపేతు శ్శతశ స్తతః । చుక్షుభు స్సాగరా శ్చాపి పర్వతా శ్చ చకంపిరే ॥ ౭౬ ॥ సమూలా న్యపత న్వృక్షా భగ్నస్కన్ధా స్సమూర్ఛితాః । పరిత్యజ్య తదాకాశం ఖేచరాః ప్రయయు ర్దివమ్ ॥ ౭౭ ॥ అన్త ర్గత్వా థ పాతాళే గరుత్మా న్వినతాసుతః । దదర్శ తం సమాసీనం చేదిరాజం మహీపతిమ్ ॥ ౭౮ ॥ భగవన్తం జగన్నాథం స్తువన్తం పురుషోత్తమమ్ । గరుత్మన్తం తతో దృష్ట్వా సహసా వసు రుత్థితః ॥ ౭౯ ॥ ధృతాఞ్జలి ర్మహాతేజాః పూజయామాస భక్తిమాన్ । గరుడ శ్చాపి భూపాలం సంపూజ్యేద మథా బ్రవీత్ ॥ ౮౦ ॥ స్మయ న్నివ మహావీర్యో హర్షయ న్నివ తం వసుమ్ । శ్రూయతాం భూపతే వాక్యం కృష్ణస్యా క్లిష్టకారిణః ॥ ౮౧ ॥ సృష్టిసంయమనేశస్య విష్ణో రమితతేజసః । ఆనయస్వ వసుం భక్తం రసాతలతలం గతమ్ ॥ ౮౨ ॥ స్తువన్తం మాం సమావేశ్య మయ్యేవ మతి ముత్తమామ్ । ఇత్యుక్తో లోకనాథేన తవా నయన కర్మణి ॥ ౮౩ ॥ ఆగతో హం మహీపాల సమారోహ మమోపరి ॥ వామదేవః ॥ వైనతేయేన తేనైవం ప్రోక్త స్స పృథివీపతిః ॥ ౮౪ ॥ ఉవాచ పరయా ప్రీత్యా గరుత్మన్తం వసు ర్నృపః । తవ పృష్ఠం సమారోఢుం న చేచ్ఛామి శుభేక్షణ ॥ ౮౫ ॥ యత్రా రోహతి గోవిన్దః కృష్ణ శ్శుభవిలోచనః । నాథ శ్చ జగతాం ధాతా యస్మిం శ్చక్రగదాధరః ॥ ౮౬ ॥ ఆరోహతి మయా తస్మి న్నా స్థాతుం నైవ చాచితీ ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తో గరుడ స్తేన

చేదిరాజేన ధీమతా॥౮౭॥ తదా నురూపం వచన ముక్త మి త్యబ్రవీ త్తతః॥ఇత్యు
క్త్వా వ్రతం తథాభూతం గరుత్మా న్పన్నగాశనః ॥ ౮౮ ॥ బాహుభ్యాం సంపరిష్వ
జ్యప్రాహ చైనం పునః పునః। ఉత్పపాతా శు వేగేన బాహుభ్యాం పరిగృహ్య
తమ్ ॥ ౮౯ ॥ మహాజవో మహావీర్యో మహాదంష్ట్రో మహామనాః । త
త ఉత్పతత స్తస్య గరుడస్య తరస్వినః ॥ ౯౦ ॥ పక్షవాతేన సంత్రస్తాః పా
తాళతలవాసినః । మహోరగా మహావీర్యాః ప్రయయు స్సర్వతో దిశ
మ్ ॥ ౯౧ ॥ దైతేయా దానవా శ్చా పి రాక్షసా శ్చ సహస్రశః । దిశో ద
శ సమాజగ్ముః కృష్ణాగమనశఙ్కయా ॥ ౯౨ ॥ పాతాళం సమతీత్యాథ వైన
తేయః ప్రతాపవాన్ । స్వదేశం ప్రాపయామాస తం వసుం చేదిపుఙ్గ
వమ్ ॥ ౯౩ ॥ హస్తాభ్యాం భువి నిక్షిప్య తం వసుం గరుడ స్తదా । అత్రైవ
స్థీయతాం రాజ న్ని త్యుక్త్వా ప్రయయౌ బలీ॥ ౯౪॥ వసు శ్చా పి స రాజర్షి
స్స్వరాజ్యం ప్రాప్య భూపతిః । బుభుజే సకలా న్కామా న్ శశాస చ వసున్ధ
రామ్ ॥ ౯౫ ॥ విష్ణో రేవ ప్రసాదేన సర్వభూతనివాసినః । జగద్ధాతు రన న్త
స్య పశ్చా న్ముక్తి మవా ప్తవాన్॥ ౯౬ ॥ఏవ మేత త్పురావృ త్తం కథితం తే
నృపో త్తమ । నారాయణాశ్రితం పుణ్యం యః పఠే ద్భక్తిమా న్నరః ॥ ౯౭ ॥
ప్రణమ్యా చ్యుత మీశేశం న యాతి పరమాం గతిమ్। నారాయణే తిహాసం
య శ్శృణోతి శ్రావయిష్యతి ॥ ౯౮ ॥ శ్రద్ధయా భగవద్భక్తిం ప్రాప్నోతి స
నరాధిప । ముచ్య న్తే తే నరా స్సద్యో దుష్కృతై స్సకలై ర్నృప ॥ ౯౯॥
ఉద్ధ్రియ న్తే చ సంసారా త్పాతాళా చ్ఛేదిరా డివ । విభునా వాసుదేవేన కృష్ణే
నై వ దయాళునా ॥ ౧౦౦ ॥ హరిణా లోకనాథేన సర్వకామ ప్రదాయినా ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
ఉపరిచరవసూపాఖ్యానకథనం నామ ద్వాత్రింశోధ్యాయః.

శఙ్ఖాదీనాం భగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహసేవాప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ తత స్తే త్రయ ఆశ్చర్యం గిరే స్తస్య సమాయయుః ।
శిఖరం మేరుసఙ్కాశం నానాధాతువిభూషితమ్ ॥ ౧ ॥ శ్రియా పరమయా
యుక్తం భాసయ న్త స్స్వతేజసా । శిఖరేణ చ యేనై వ పర్వత స్సవిరాజి
తః ॥ ౨ ॥ యస్మిం శ్చా పి సమాసీనా మునయ శ్శతశో నృప । అగ స్త్య
ప్రముఖా స్సర్వే భాస్కరోపమ తేజసః ॥ ౩ ॥ ఆగత్య సహసా భూప దీప్య
మానా ఇవా గ్నయః। భాసయన్తో దిశ స్సర్వా స్తేజోభి ర్భాస్కరోపమైః॥ ౪॥
అగ స్త్యప్రముఖా న్విప్రా న్సర్వాం స్తా న్దదృశు స్తదా । నిషణ్ణాం స్తస్య
శిఖరే విషణ్ణా. న్భృశదుఃఖితాన్ ॥ ౫ ॥ తా నాగతాం స్తతో దృష్ట్వా హృష్టా

దిత్యా నపరా నివ। సము త్తస్థు ర్ద్విజా స్తత్ర నిషణ్ణా యే నగో త్తమే ॥ ౬॥ పూజయన్తి స్మ తా న్సర్వా నగస్త్య ప్రముఖాం స్తదా। సజ్జిత్య మునిభి స్సర్వై స్త్రయ స్తే థ మహారాజసః॥ ౭॥ ప్రోచుః పరమసంహృష్టా నాదయన్తో దిశో దశ। శుభావ్యుష్టా నిశా స్మాకం శుభా శ్చ తిథయో ఽమలాః ॥ ౮ ॥ యుష్మాభి స్సఙ్గతా యస్మా ద్వయం బ్రహ్మర్షిస త్తమాః। కిమర్థ మాగతా యూయం పర్వతే స్మి న్మహీయసి ॥ ౯ ॥ విషణ్ణా శ్చ కిమర్థం వై కం వా ద్రష్టు మిహా గతాః। ఏత న్మునివరా యూయమస్మాకం పృచ్ఛతాం ద్విజాః॥ ౧౦॥ సర్వమాఖ్యాత తత్త్వేన శ్రోతు మిచ్ఛామహే వయమ్। ఏవం మునివరా స్తై స్తు సమ్యక్పృష్టా మహాత్మభిః ॥ ౧౧ ॥ శ్రూయతా మితి చా భాష్య ప్రోచు స్తే మిథిలేశ్వర॥ ఋషయః॥శఙ్ఖచక్రధరం దేవం పీతవాసస మచ్యుతమ్॥ ౧౨ ॥ నారాయణగిరా వస్మి న్వస న్తం పురుషో త్తమమ్ । ఈశితారం సమ స్తస్య స్రష్టారం జగతో ఽవ్యయం॥ తం వయం శుభదాతారం ద్రష్టుకామా స్సమాగతాః। న చ దృష్టో జగన్నాథో విచరద్భి స్సమ న్తతః ॥ ౧౪ ॥ కాలేన మహతా చా పి విషణ్ణా స్తేన తే వయమ్। అదృశ్యమానే గోవిన్దే హరా వవ్య క్తజన్మని ॥ ౧౫ ॥ శోకేన మహతా విష్టా భృశ ముద్విగ్నమానసాః । నిషణ్ణా శ్చ శుభే హ్య స్మిన్ శిఖరే ధాతుమణ్డితే ॥ ౧౬ ॥ ఏవ ము క్తే మునీం ద్రై స్తు తత స్తై ర్జనకామరాః। మునీన్ద్రాం స్తాన్ సమాభాష్య ప్రోచు స్తే శ్రూయతా మితి ॥ ౧౭ ॥ వస్వాదయః॥ శఙ్ఖో నామ మహీపాలో హైహయాధి పతిః ప్రభుః। అసీచ్ఛ్రీతస్య తనయ స్సత్పథే నిష్ఠిత శ్శుభే ॥ ౧౮ ॥ స్వామి పుష్కరిణీతీరే స చ రాజా ర్చయన్ హరిమ్। తప శ్చరతి రాజేన్ద్ర తస్య రాజ్ఞో జనార్దనః ॥ ౧౯ ॥ సాన్నిధ్యం కురుతే దేవో భగవా నితి విశ్రుతమ్। సోయం సమాగతః కాలో యస్మిన్ కాలే జనార్దనః॥ ౨౦ ॥ శఙ్ఖేన ద్రక్ష్యతే రాజన్ విశ్వరూపధరో హరిః । తాం తు గచ్ఛామహే పుణ్యాం స్వామిపుష్క రిణీం శుభామ్ ॥ ౨౧ ॥ సర్వకామప్రదాం శుద్ధాం సేవితాం త్రిదశై రపి। తత్ర గత్వా వయం చా పి ద్రక్ష్యామః పురుషో త్తమమ్ ॥ ౨౨ ॥ సర్వకామ ప్రదాతారం సర్వేశం సర్వభావనమ్। తస్మా ద్యూయం వయం చా పి గచ్ఛామ ద్విజస త్తమాః॥౨౩॥నా ఽత్ర స్థేయం క్షణ మపి త్వర్యతాంత్వర్యతామితి॥ఇ త్యు క్తే థ తదా భూప వస్వాద్యై స్తై ర్మహాత్మభిః ॥ ౨౪ ॥ సంహృష్టమనస స్సర్వే బభూవు ర్ద్విజస త్తమాః। ప్రోచు శ్చ. శీఘ్ర మేవా స్మా గ్గమ్యతాం గమ్యతా మితి ॥ ౨౫ ॥ గతిమోహా మహాత్మానో గతశోకా గతజ్వరాః। మున యో ఽథ యయు స్సర్వే వస్వాద్యై స్సహితా నృప॥ ౨౬ ॥స్వామిపుష్కరిణీ తీర్థం మునీనాం గణసేవితమ్। గచ్ఛ న్త స్తే థ సంహృష్టాః ప్రోచు రేవం పర స్పరమ్ ॥ ౨౭॥ నరేన్ద్ర మునిశార్దూలా వీక్షమాణా మహీధరమ్। అయం కిల

జగద్ధాతుర్వాసుదేవస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౨౮ ॥ భూధరో బహువృక్షాఢ్యస్సదా ప్రియతమో భువి। ఏనం సమాశ్రితాన్ పుణ్యాం మునయశ్చ పురాతనాః॥౨౯॥ పురాతనం సురాధ్యక్షం దృష్టవన్తః కిలాఽవ్యయమ్ । భక్తాశ్చాపి జగద్ధాతుస్తువన్తి పురుషోత్తమమ్॥౩౦॥ ఏవమారుహ్య శైలేన్ద్రం ద్రక్ష్యన్తి పురుషాన్ కిల । స్థానేభ్యశ్చ సమస్తేభ్యస్తస్యేశస్య మహాత్మనః ॥ ౩౧ ॥ అయం గిరిర్మహాన్దివ్యస్సర్వస్మాత్ప్రియతరః కిల । నారాయణాద్రిరిత్యేతన్నామైవ వదతి స్వయమ్ ॥ ౩౨ ॥ నారాయణస్య స్థానేషు నైతస్మాద్విద్యతే పరమ్ । ఏవం విధాని వాక్యాని బ్రువన్తస్తే ద్విజోత్తమాః ॥౩౩॥ యయుస్తే సర్వతస్తత్ర శతశోఽథ సహస్రశః । ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర సమాజగ్ముస్సహస్రశః ॥ తద్విజ్ఞాయ తతస్సిద్ధాశ్శ్వేతద్వీపనివాసినః । యైః ప్రాప్తం దేవసారూప్యం ప్రసాదాత్తస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౩౪ ॥ నారాయణస్య దేవస్య హరేః క్షీరోదశాయినః । సర్వదా సుగతా యే వై ప్రీణయన్తి జనార్దనమ్ ॥ ౩౬ ॥ క్షీరోదశాయినం దేవం విశ్వకర్తారమీశ్వరమ్ ॥ తే సంగతాస్తు తైస్సర్వైర్గరుత్మత్ప్రముఖైర్ద్విజైః ॥ ౩౭ ॥ తపసా మహతా యుక్తైర్విచరద్భిర్మహీధరమ్ । అగస్త్యప్రముఖాన్ సర్వాన్ శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥౩౮॥ హర్షేణ మహతా యుక్తా యథాన్యాయమపూజయన్ । తే చాపి మునయస్సర్వే ప్రహర్షోత్ఫుల్లలోచనాః ॥ ౩౯ ॥ తానాగతాంస్తతో దృష్ట్వా భాస్కరోపమతేజసః । అపూజయన్మహాత్మానో యథాన్యాయమరిన్దమ ॥ ౪౦ ॥ సర్వే తే సంగతాస్తత్ర తైస్సర్వైర్మునిపుఙ్గవైః । యయుః పరమయా ప్రీత్యా శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౪౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరం దేవాసురనిషేవితమ్ । సర్వే మునివరాశ్చాపి సిద్ధాశ్చాపి సహస్రశః ॥ ౪౨ ॥ బృహస్పతిశ్చ భగవాన్ శుక్రశ్చాపి తథా వసుః । స్వామిపుష్కరిణీతీరమవాపురవనీపతే ॥ ౪౩ ॥ సాన్నిధ్యం కురు తే యత్ర భగవాన్భూతభావనః । తత్ర గత్వాఽథ తే సర్వే నాపశ్యన్పురుషోత్తమమ్ ॥ నీలమేఘప్రతీకాశం పద్మపత్రనిభేక్షణమ్ । తత్రాపశ్యంస్తతో రాజంస్తప్యన్తం సుమహత్తపః॥ విష్ణోరారాధనార్థాయ శఙ్ఖం చ నియతేన్ద్రియమ్ । తానాగతాంస్తతో దృష్ట్వా శఙ్ఖోఽథ నృపతే సుతః ॥ ౪౬ ॥ రోమాఞ్చితాఙ్గస్సహసా పరాం ప్రీతిముపాగమత్ । కృతకృత్యం తదాఽఽత్మానం మేనే నరవరాత్మజః ॥ ౪౭ ॥ సంస్మరన్పూర్వమేవోక్తం హరిణా హరిమేధసా । అథ తేషు మునీన్ద్రేషు ద్రష్టాసీతి వచస్స్మరన్ ॥ ౪౮ ॥ సహసోత్థాయ తాన్సర్వాన్ ప్రణనామ నృప స్తదా । వ్యాకులీకృతసర్వాఙ్గస్తత స్సమ్భ్రాన్తమానసః॥ ౪౯ ॥ సిద్ధాంశ్చాపి తథా సర్వాన్ శ్వేతద్వీపనివాసినః । వాగీశం చ తథా శుక్రం వసుం చాపి మహామతిమ్ ॥ ౫౦ ॥ కృతాఞ్జలిపుటో భూత్వా ప్రణనామ చ తా

న్నృప । అగస్త్యప్రముఖా శ్చాపి సిద్ధా శ్చాపి సహస్రశః ॥ ౫౧ ॥ బృహస్పతి శ్చ భగవాన్ శుక్ర శ్చాపి మహామునిః । తథా చ భగవద్భక్తో రాజో పరిచరో వసుః ॥ ౫౨ ॥ శ్రుతస్య తనయ శ్చాపి శఙ్ఖః పరపురఞ్జయః । ఏతే సర్వే మహాత్మాన స్సమవేతా హ్యకల్మషాః ॥ ౫౩ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే ద్రష్టుకామా జనార్దనమ్ । అపశ్యన్త స్తు తే సర్వే గోవిన్దం విభు మచ్యుతమ్॥ ౫౪ ॥ అనాదిమధ్యనిధనం సర్వభూతనివాసినమ్ । తపః పరమ మాస్థాయ ప్రయతా నియతేన్ద్రియాః ॥ ౫౫ ॥ చిన్తయన్త స్తు దేవేశం తత్రా తిష్ఠం స్తతో నృప । తస్యా మేవ తదా సర్వే స్నాత్వా పీత్వా ముదాన్వితాః॥ ౫౬ ॥ పుష్కరిణ్యాం శుభాయాం తు విమలాయాం దినే దినే । అర్చయన్తో హృషీకేశం దివ్యైః పుష్పై స్సుగన్ధిభిః ॥ ౫౭ ॥ అకుర్వం స్తే తపో ఘోరం ద్రష్టు మవ్యక్తరూపిణమ్ । త్రిరాత్ర మేవం భూపాల వ్యతిష్ఠం స్తే దివానిశమ్॥ ౫౮॥ తతో విమల ఆదిత్యే చతుర్థే ఽహ్ని శుభే దినే। తపసో ఽన్తే చ పుణ్యర్క్షే విమలే చా మ్బరే శుభే ॥ ౫౯ ॥ తదా ప్రసన్న స్సర్వాత్మా సాక్షా న్నారాయణ స్స్వయమ్ । ఆవిర్బభూవ భగవా న్నృపతే పురుషోత్తమః ॥ ౬౦ ॥ భ్రాజయన్ సర్వలోకేశ స్సర్వాన్ లోకాన్ స్వతేజసా ॥ ౬౧॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శఙ్ఖాదీనాం భగవత్సేవాప్రాప్తికథనం నామ త్రయస్త్రింశోధ్యాయః.

ఆవిర్భూతభగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహవర్ణనమ్.

జనకః ॥ కీదృశం వై హరే స్తస్య రూప మవ్యక్తరూపిణః । కియన్తో వా భుజా స్తస్య కియంతి వదనాని చ॥ ౧॥ కియన్తో వా ధృతా స్తేన తీక్ష్ణాః ప్రహరణా స్తథా। బ్రూహి తద్రూపసంస్థానం విశ్వమూర్తే ర్హరే ర్మునే॥ ౨॥ దృష్టవన్తో యథా సిద్ధా మునయ శ్చ పురాతనాః ॥ శతానన్దః ॥ జనకేనై వ ముక్త స్తు వామదేవో మహామునిః॥ ౩ ॥ శ్రూయతా మిత్యథా భాష్య జనకం తం వచో బ్రవీత్ । వక్ష్యే హం నృపతే సమ్య క్ఛ్రుతా మిద మాదరాత్ ॥ ౪ యథాశ్రుతం మయా గస్త్యా న్మునీంద్రా త్కుమ్భజన్మనః । వామదేవః ॥ తద్రూపం వాసుదేవస్య హరే రవ్యక్తరూపిణః ॥ ౫ ॥ ఉద్యతాదిత్యసఙ్కాశై ర్నయనై శ్శోభితం శుభైః । నానారత్నచితై శ్చిత్రైః కిరీటై రుపశోభితమ్ ॥ ౬ ॥ ప్రసన్నై ర్బహుభి శ్చాపి వదనై రుపశోభితమ్ । ప్రవాళమణిహేమాద్యై శ్చిత్రితై ర్హేమకుణ్డలైః ॥ ౭ ॥ నానా

వర్ణై రనేకై శ్చ రుచిరై స్సమలఙ్కృతమ్ । దివ్యాభరణజాలై శ్చ నానార
త్నవిచిత్రితైః ॥ ౮ ॥ అనేకశతసాహస్రై శ్శోభితం శుభలోచనైః ।
కమ్బుగ్రీవం మహోరస్కం మహాబాహుం మహాద్యుతిమ్ ॥ ౯ ॥ సహ
స్రబాహుకం దివ్యం రత్నజాలవిభూషితమ్ । ఆయతా శ్చ సుపీనా శ్చ సువృ
త్తా శ్చ భుజా శ్శుభాః ॥ ౧౦ ॥ నానాప్రహరణోపేతా నానాభూషణ భూ
షితాః । సాలస్కన్ధోపమా శ్చాఽపి భూషితా భూషణోత్తమైః ॥ ౧౧ ॥
శ్యామాః పృథుతరా దివ్యా స్తరుణాదిత్యతేజసః । తరుణాస్నిగ్ధవర్ణాశ్చ
సుఖస్పర్శనఖాఙ్కురాః ॥ ౧౨ ॥ శుభరేఖా స్సురక్తా శ్చ సమా మృదుతరా
స్తథా । దృశ్యన్తే శతశ స్తత్ర రాజ న్కరికరోపమాః ॥ ౧౩ ॥ యై రణ్డ
మేత ద్భూపాల ససాగర మహీధరమ్ । సపాతాళతలం సర్వం సదే వాసుర
మానుషమ్ ॥ ౧౪ ॥ ససప్తలోకం సద్వీపం సర్వభూతసమాకులమ్ । రక్షితం
బహుశో దివ్యై ర్నిహతా యై శ్చదానవాః ॥ ౧౫ ॥ యే దుఃఖహానిదా
నిత్యం వైష్ణవానాం విశేషతః । వసన్తి యా స్సమాశ్రిత్య దైత్యేభ్యో నిర్భ
యా స్సురాః॥ ౧౬॥ తేకరా స్సురనాథస్య దృశ్యమానా శ్చ కాశిరే। ఉదయా
దుద్యత స్తస్య భాస్కరస్య కరా ఇవ॥ ౧౭॥ సద్రత్నజాలకా కీర్ణహారేణాపి
సుశోభితమ్। మేఘకాలే తటిన్మాలాశోభితస్య మహాత్మనః॥ ౧౮॥ మేఘజాలస్య
వర్ణేన సదృశం రుచిరం వపుః । చారురక్తతలోష్ఠం త చ్చారు రక్తతరేక్షణమ్॥
౧౯॥ మృదు చారుకపోలై శ్చ కుణ్డలై రుపశోభితమ్। శోభమానం జ్వలద్భి శ్చ
లలాట ఫలకై రపి॥ ౨౦॥ శోభమానై స్తథా చారుభ్రూచాపై రుపశోభితమ్।
ఐరావతకరాకార చారుపీనశుభోరుకమ్॥ ౨౧॥ ద్యుతిమన్మణిరత్నాఢ్యచలన్నూ
పురశోభితమ్ । కాఞ్చనేన విచిత్రేణ బ్రహ్మసూత్రేణ శోభితమ్ ॥ ౨౨ ॥ స
స్రాదిత్యసఙ్కాశ మచిన్త్యం మహ దద్భుతమ్ । మేరుమన్దర సఙ్కాశం నీల
పర్వతసన్నిభమ్ ॥ ౨౩ ॥ సముచ్ఛ్రితోరసం సౌమ్యం సమాయతవిలో
చనమ్ । దివ్యపీతామ్బరధరం దివ్యగన్ధానులేపనమ్ ॥ ౨౪ ॥ దివ్యయా
వైజయన్త్యా చ సుస్కన్ధగతయా తథా । చకాశే త ద్యథా మేఘో విద్యు
న్మాలావిరాజితః ॥ ౨౫ ॥ జామ్బూనదమయై ర్దివ్యై ర్ని స్స్వనద్భి రనేక
శః । కిఙ్కిణీజాలసంఘై శ్చ శోభనై రుచిరప్రభైః ॥ ౨౬ ॥ స్వనద్భి
ర్మణిజాలై శ్చ శోభయద్భి ర్దిశో దశ । సురక్తై ర్బహుసాహస్రై ర్జ్వలద్భి
ర్భాస్కరోపమైః ॥ ౨౭ ॥ ఉద్యదిన్దుప్రతీకాశై ర్దివ్యై శ్చ నఖమణ్డలైః ।
రక్తాన్తై రున్నతై శ్చాపి శోభమానం సదా ఽమ్బుజైః ॥ ౨౮ ॥ అఙ్కుశ
ధ్వజచక్రాబ్జశఙ్ఖవజ్రాఙ్కితై స్తథా । సుపాదతలపద్మై శ్చ శోభితం వసుధా
ధిప ॥ ౨౯ ॥ ముక్తాదామభి రన్యై శ్చ వజ్రసూర్యాంశుసన్నిభైః । ప్రభ
యా ద్యోతమానై శ్చ శోభమానపదామ్బుజమ్ ॥ ౩౦ ॥ అనేకశతసాహ

స్త్రై రఙ్గుళీయకభూషణైః । నానారత్నచిత్రై శ్చాపి సంశోభికరశాఖిభిః ।
మూర్ధజైః కుఞ్చితై శ్చాపి నీలై ర్మృదుతరై స్తథా । లమ్బమానై ర్వినిష్క్రా
న్తైః కిరీటా చ్ఛుభదర్శనాత్ ॥ ౩౨ ॥ ప్రచ్ఛాద్యమానవదనం మేఘైరివ నిశా
కరమ్ । రత్నస్యూతేన సూత్రేణ కాఞ్చనేన విరాజితమ్ ॥ ౩౩ ॥ నానామణి
నిబద్ధేన శోభమానేన శోభితమ్ । శోభితం దివ్యమాలాభి ర్భూషితం పృథు
లోచనమ్ ॥ ౩౪ ॥ నానాశ్చర్యసమాయుక్తం నానామణిగణాన్వితమ్ । స
మన్తా ద్దీప్యమానం త ద్భూరిణా స్వేన తేజసా ॥ ౩౫ ॥ ఆదిత్య ఇవ తేజోభి
రుద్య న్నుదయపర్వతాత్ । తేజోభిః కాఞ్చనాభై శ్చ సమన్తా న్నిర్గతై
స్తథా ॥ ౩౬ ॥ జాజ్వల్యమానం తద్రూపం చకాశే ఽద్భుతదర్శనమ్ । స్వ
భాసా దుర్నిరీక్షం త న్మునిభి శ్చ సురై రపి ॥ ౩౭ ॥ తప్యతే తేజసా తస్మా
న్నిర్గతేన స్మ భూరిణా । ససురాసురగన్ధర్వం జగ దేత చ్చరాచరమ్॥ ౩౮॥ జ్వ
లద్భి రర్కవర్ణైశ్చ జామ్బూనదమయై స్తథా । అనేకశతసాహస్రై స్సం
యుక్తం హేమభూషణైః ॥ ౩౯ ॥ కరేషు తేషు సంయుక్తా స్తీక్ష్ణాః ప్ర
హరణా స్తథా । జ్వలన్త శ్చ స్ఫురన్త శ్చ మిథిలేశ చకాశిరే॥ ౪౦ ॥ అర్చీం
షి తేభ్యో నిష్పేతు ర్యై ర్దిశో విమలీకృతాః । ఉదయాద్రిసమారూఢా త్సూ
ర్యా ద్దీప్తాంశవో యథా ॥ ౪౧ ॥ వ్యాలోలా లోకనాథస్య ప్రసన్నా శ్శు
భదర్శనాః । ఆయతాః కృష్ణరక్తా శ్చ భ్రూచాపా దృష్టిమార్గణాః ॥ ౪౨ ॥
రక్తపద్మదళప్రఖ్యాః కాన్తిమన్త స్సువర్చసః । శ్రియా పరమయా యుక్తాః
పక్ష్మరాజివిరాజితాః ॥ ౪౩ ॥ యేషాం నిపాతై ర్దైతేయా నేదు ర్భీతా స్స
హస్రశః । రక్షాంసి దానవా శ్చాపి జగ్ము ర్వైవస్వతక్షయమ్ ॥ ౪౪ ॥ దు
ర్లభం చాపి దేవత్వం ప్రాప్నువన్తి నరా అపి । అన్యాం శ్చ దుర్లభా న్కా
మా న్ముక్తిం చాపి సుదుర్లభామ్ ॥ ౪౫ ॥ యా న్ద్రష్టుకామా స్తద్భక్తా
శ్శోచన్తి హి దివా నిశమ్ । తే భూప శతశో దివ్యా రాజన్తే రుచిరప్రభాః ॥
౪౬ ॥ అనేకశతసాహస్రాః కాలాగ్నిసదృశప్రభాః । నానాప్రహరణా ఘోరా
స్సంయుక్తా స్తత్ర బాహుషు ॥ ౪౭ ॥ భయదా స్సురశత్రూణాం దైత్యే
న్ద్రాణాం మహౌజసామ్ । సర్వగా స్సర్వదేశేషు భక్తానా మభయప్రదాః ॥
౪౮ ॥ జాజ్వల్యమానా స్తేజోభీ రూక్షై స్సౌమ్యై రపి । అకుర్వ న్నిష్ప్ర
భా సద్య శ్చన్ద్రసూర్యా స్స్వరశ్మిభిః ॥ ౪౯ ॥ తద్రూప మాశ్చర్య మనేక
వర్ణం కిరీటమాలాభి రశేషమూర్తేః । వ్యరాజ తాదిత్య ఇవాం తకాలే స్వరశ్మి

మాలాభి రనేకరశ్మిః ॥ ౫౦ ॥ తద్దీ ప్తవక్త్రం విమలం విశోకం జాజ్జ్వల్యమానం మహాతా స్వతేజసా । అశోభతా ద్యం వపు రద్భుతేక్షణం యుగాన్తకాలాగ్ని రివ ప్రదీప్తమ్ ॥ ౫౧ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహవర్ణనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః.

ఆవిర్భూతం భగవన్తం ప్రతి మహర్షికృతప్రణామాదిక్రమః.

వామదేవః ॥ ఏవం విధం హరి స్తేభ్యో ఽదర్శయ ద్భగవా న్వపుః । య న్న దేవా న మునయో నా పి సిద్ధా న చారణాః ॥ ౧ ॥ న యోగినో న గన్ధర్వా నా పి విద్యాధరా అపి । న చ యక్షా న చా ప్యన్యే వాలఖిల్యా శ్చ తాపసాః ॥ ౨ ॥ నో రగా నా పితృ దేవా నా పి కిమ్పురుషా స్తథా । దృష్ట వన్తః పురా రాజ న్కృష్ణస్య వపు రద్భుతమ్ ॥ ౩ ॥ తత స్తు మునయో దివ్యం రూపం త ద్విశ్వతోముఖమ్ । అనేకరత్నసఞ్ఛన్న కిరీటోజ్జ్వలితాననమ్॥ ౪ ॥ వ్యాలోలమానై ర్బహుభిః కుణ్డలై స్సమలఙ్కృతమ్ । పిబన్త ఇవ నేత్రై స్తే సంక్షోభ స్తిమితై స్తదా ॥ ౫ ॥ దదృశు ర్మునిదితా స్సర్వే నరేన్ద్ర నిమిషేక్షణాః । భృశ మార్తా స్స దేవే తి సహసా భువి భూపతే ॥ నిపేతు రథ తే సర్వే సమ్భ్రాన్తమనసో ఽమలాః । అథ దృష్ట్వా జగన్నాథం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౭ ॥ సహస్రశ స్సమాగమ్య భక్తిభారావనామితైః। శిరోభి రవనీపాల ప్రణేము స్సహసా భువి ॥ ౮ ॥ బృహస్పతి రగస్త్య శ్చ శుక్ర శ్చా పి వసు స్తథా । భగవన్తం తతో దృష్ట్వా గరుడోపరి సంస్థితమ్ ॥ ౯ ॥ జామ్బూనదాద్రిశిఖరే నీలమేఘ మివో త్థితమ్ । భక్త్యా ప్రణేము స్తం దేవం వీక్షమాణా ఇత స్తతః ॥ ౧౦ ॥ ఉత్థాయో త్థాయ తే సర్వే భూయో భూయో నిరీక్ష్య తమ్ । ప్రసీదే తి బ్రువన్త స్తం ప్రణేము ర్బహు

— భగవదావిర్భావకాలే దేవాద్యాపూరితశఙ్ఖాదిమఙ్గళవాద్యక్రమః —

శో నృప॥౧౧॥ఏతస్మి న్నన్తరే ఖ స్థై స్సితశోభ సహస్రశః। పాఞ్చజన్యోపమా శ్శఙ్ఖా దధ్ము రే హేమభూషణాః ॥౧౨॥ అవాద్యంత చ దివ్యాని వాద్యాని బహుశోఽ మ్బ రే । మృదఙ్గాదీని సర్వాణి హేమరత్నచితాని వై ॥ ౧౩ ॥ మహాతా శఙ్ఖనాదేన వాదిత్రాణాం స్వనేన చ । జగ దాపూరితం సర్వం క్షుభితా శ్చా పి దానవాః ॥ ౧౪ ॥ నివసన్తి చ యే తత్ర నారాయణగిరౌ నృప । తే సర్వే సహసా హృష్టా స్సము త్తస్థు శ్చ సఙ్ఘశః ॥ ౧౫ ॥ తస్మి న్శబ్దే శ్రుతే సర్వే సింహాపక్షిమృగా స్తథా । ప్రసన్నతాం యయు స్సర్వే వేఙ్కటాద్రి

— భగవత్సేవార్థం వేఙ్కటాచల మ్ప్రతి బ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్. —

నివాసినః ॥ ౧౬ ॥ శ్రుత్వా తం శబ్దమతులం బ్రహ్మా లోకపితామహః । జ్ఞాత్వా థ వాసుదేవం తం హరిం ప్రత్యక్షతాం గతమ్ ॥౧౭ ॥ ఆజగామా థ తత్పార్శ్వం కృష్ణస్యా క్లిష్టకారిణః। మునీన్ద్రై ర్దేవసంఘై శ్చ గన్ధర్వై శ్చ సమావృతః ॥ ౧౮ ॥ భగవాఞ్ శంకర శ్చా పి త్ర్యమ్బక స్త్రిపురా న్తకః। జ్వలద్భాస్కరసఙ్కాశజటామణ్డలశోభితః ॥ ౧౯ ॥ తేన శబ్దేన విజ్ఞాయ సాన్నిధ్యం హరిమేధసః । అభ్యగా దాశు తత్పార్శ్వం ద్రష్టుం తం వసుధాధిప ॥ ౨౦ ॥ దూర్వాససా మునీన్ద్రేణ నన్దినా చ సమంవిభుః । శక్ర శ్చ త్రిదశశ్రేష్ఠ శ్శ్రుత్వా తం శబ్ద మద్భుతమ్ ॥ ౨౧ ॥ హరిం ప్రత్యక్షతాం యాతం తం జ్ఞాత్వా దేవం జనార్దనమ్ । దేవైః పరివృతః పార్శ్వం యయౌ వవ్యక్తజన్మనః॥ ౨౨॥ తత శ్శంఖధ్వనిం శ్రుత్వా విష్వక్సేనః ప్రతాపవాఞ్ । జ్ఞాత్వా ప్రత్యక్షతాం యాంతం నారాయణ మనామయమ్ ॥ ౨౩ ॥ సహసో త్థాయ భూపాల శీఘ్ర మేవా భ్యగా త్తదా । స ర్షభి స్సచివై స్సార్ధం సకాశం శార్ఙ్గధన్వనః ॥ ౨౪ ॥ అనురక్తై ర్మహావీరై ర్గః ప్రయతై స్సుసమాహితైః । సనందనాదయ శ్చా పి యోగిన స్తే థ చక్రిణః ॥ ౨౫ ॥ పార్శ్వ మభ్యాయయు శ్శ్రుత్వా తం శబ్దం మిథిలేశ్వర । స ప్తర్షయ శ్చ యే పూర్వం మయోక్తా మునిస త్తమాః ॥ ౨౬ ॥ తే పి శ్రుత్వా చ తం శబ్దం హరేః పార్శ్వం యయు స్తదా । య శ్చా పి మునిభి ర్దృష్టో వాయవ్యాం దిశి భూభృతః ॥ ౨౭॥ శిలాతలే సమాసీనః పురుషో ద్భుతదర్శనః। సో పి శంఖధ్వనిం శ్రుత్వా భగవత్పార్శ్వ మాయయౌ ॥ ౨౮ ॥ బ్రహ్మా ప్రజాపతి శ్చా పి భగవా ఞ్ఛమ్భు రేవ చ। విష్వక్సేన శ్చ భగవాఞ్ శక్ర శ్చ త్రిదశాధిపః॥ ౨౯॥ స ప్తర్షయ శ్చ మునయ స్సనకాద్యా శ్చ యోగినః। వాయవ్యాం దిశి యో దృష్టో మునిభి స్సో పి భూపతే ॥ ౩౦ ॥ ఏతే సర్వే సమాగమ్య సకాశం శార్ఙ్గధన్వనః । భక్త్యా పరమయా యుక్తా రాజఞ్ సంహృష్టమానసాః ॥ ౩౧ ॥ దదృశు స్తే సమారూఢం వైనతేయం మహాబలం । హరిం హేమాద్రిశిఖరే నీలమేఘ మివ స్థితమ్ ॥ ౩౨ ॥ శిరోభి స్తే ప్రణేము స్తం విశ్వేశం విశ్వరూపిణమ్ । జయ దేవ జయే శేతి వదంత స్సహసా భువి ॥ ౩౩ ॥ సర్వే దేవగణా శ్చా పి ప్రణేముః పృథులోచనమ్ । ప్రసీద దేవ దేవే తి వదంత స్తే పునః పునః ॥౩౪॥ బ్రహ్మాద్యా దేవతా శ్చా పి మునయ శ్చ తపోధనాః । సిద్ధా శ్చా పి తథాసర్వే శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౩౫ ॥ ఏతే సర్వే హరే స్తస్య రూపం పరపురంజయ। ద్రష్టుం నా శక్నువ న్నేత్రై స్తేజసా తస్య తాపితాః ॥౩౬॥ ప్రతపంత మివాదిత్యం సంహారసమయే నరాః । న్యమీలయంత నేత్రాణి బ్రహ్మాద్యా స్తే

బ్రహ్మకృతభగవత్స్తుతిః.

తతో నృప ॥౩౭॥ తేజసా పీడితా స్తస్య దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః । తుష్టావా థ
తదా బ్రహ్మా దేవాధిపతి మవ్యయమ్ ॥ ౩౮ ॥ పతత్త్రిరాజ మారూఢం శిరోభిః
ప్రణిపత్య తమ్ ॥ బ్రహ్మా ॥ నమామి త్వాం జగన్నాథ సహస్రవదనేక్షణ ॥౩౯॥
జ్వలత్కిరీటసాహస్రధారిణం పురుషోత్తమమ్ । రుచిరై ర్బహుభి ర్దివ్యై
ర్బాహుభిః పరిఘోపమైః ॥ ౪౦ ॥ సంయుక్తం త్వాం నమామ్యాద్యం విశ్వే
శం విశ్వతోముఖమ్ । అణీయసా మశేషాణా మణీయాంసం సనాతనమ్ ॥౪౧॥
భూతాదీనాం సమస్తానాం గరిష్ఠం చ గరీయసామ్ । నారాయణం త్వాం వర
దం నమామి పరమేశ్వరమ్ ॥ ౪౨ ॥ యోగిభి ర్గమ్యమానం త్వాం జనలోక
గతం విభుమ్ । పరం పురాణం పురుషం నమామి సురనాయకమ్ ॥ ౪౩ ॥
ప్రసీద తు భవా న్విష్ణో రహితః ప్రాకృతై ర్గుణైః । శుద్ధః పుమా న్సమ స్తేభ్యో
భూతేభ్య స్సర్వసమ్భవః ॥ ౪౪ ॥ సాక్షిభూత స్సమ స్తస్య జగతో ఽస్య జగ
త్పతే । నమామి త్వా మహం నిత్యం వ్యాలోలాయతలోచనమ్ ॥ ౪౫ ॥
యః ప్రోచ్యతే విశుద్ధో హి సర్వేశ ఇతి కేశవ। తం త్వాం నమామ్య శేషాణా
మాత్మానం సర్వదేహినామ్ ॥ ౪౬ ॥ సమస్తకారణానాం త్వం కారణం
ప్రభు రవ్యయః । బ్రహ్మావి ద్యోగినాం చాసి ప్రజానాం చ ప్రజాపతిః ॥ ౪౭ ॥
య న్న జానంతి మునయో నాపి దేవా న దానవాః। నాహం న శమ్భు ర్విష్ణ్వా
ఖ్యం తత్పదం పరమం భవాన్ ॥ ౪౮ ॥ ఇన్ద్రాద్యా శ్శతశో యస్య దేవా
స్త్రిభువనేశ్వరాః । ద్రష్టుకామా నజానంతి రూప మవ్యక్తరూపిణః ॥ ౪౯ ॥
తదహం విమలం దేవ శాశ్వతం పద మవ్యయమ్ ౪౯½ ॥ న స్తోతు మీశో
న చ దేవ వక్తుం గుణాం స్తవే శా చ్యుతలోకనాథ । ప్రసీద దేవాధిపతే సమ
స్తా నాలోకయా స్మా న్విమలై స్స్వనేత్రైః ॥ ౫౦½ ॥ ఇత్యుక్తే బ్రహ్మణా తే

శమ్భుకృతభగవత్స్తుతిః.

న శమ్భు రవ్యక్తరూపిణమ్ ॥ ౫౧ ॥ అస్తౌషీ ద్భగవంతం త మచ్యుతం పురు
షోత్తమమ్ ॥ శమ్భుః ॥ పరావరేశం పురుషం దుష్టదైత్యేన్ద్రఘాతినమ్ ॥
జగత్పాలనకర్తారం జగదుత్పత్తికారణమ్ । ప్రజాపతీనాం సర్వేషాం స్ర
ష్టార మమలేక్షణమ్ ॥ ౫౩ ॥ భక్తార్తిహానిదాతారం భక్తానాం ప్రియకా
మదమ్ । త్వాం నమామి హరే దివ్యం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥ ౫౪ ॥
ప్రధానపుంసో రజయో ర్జగత్కారణభూతయోః । నిత్యయో ర్వ్యాపినో
శ్చాపి ప్రభుం త్వాం కారణం పరమ్ ॥ ౫౫ ॥ తం త్వాం నమామి భూతేశం
భూతానా మపి కారణమ్ । సూరయో య చ్చ పశ్యంతి పరమం ధామ శా
శ్వతమ్ ॥ ౫౬ ॥ త త్త్వమేత త్పరం ధామ పరం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।

తం త్వాం నమామి గోవిన్దం సహస్రాదిత్యసన్నిభమ్ ॥ ౫౭ ॥ మునయ స్త్వాం సమభ్యర్చ్య బహువర్షశతాని వై । త్వత్ప్రసాదా చ్చ దేవేశ త్వయ్యే వ లయ మాగతాః ॥ ౫౮ ॥ పురందరో పి దేవేశ త్వా మేవ పురుషో త్తమమ్ । అశ్వమేధశ తై రిష్ట్వా దేవేంద్రత్వ మవాప్తవాన్ ॥ ౫౯ ॥ బ్రహ్మా శ్వమేధ సాహస్రై స్త్వా మిష్ట్వా జగదీశ్వరమ్ । ప్రాప బ్రహ్మపదం దివ్యం దుఃఖ శోకవివర్జితమ్ ॥ ౬౦ ॥ అహ మారాధ్య దేవ త్వాం సర్వమేధే మహాక్రతౌ । ప్రాప్తవా న్దేవదేవత్వం దుర్లభం సర్వదైవతైః ॥ ౬౧ ॥ త్వ మేవే శ జగ ద్ధాతా త్వ మేవ జగతో గతిః । స్రష్టా త్వ మేవ జగత స్సంహర్తా చ త్వ మేవ హి ॥ ౬౨ ॥ తం త్వాం నమామి శోకా ర్తిమోహహానిప్రదాయినమ్ । ప్ర సీదే శ మహామాయ సహస్రవదనేక్షణ ॥ ౬౩ ॥ సర్వలోకపతే నాథ సర్వ లోకపరాయణ ॥ ౬౩½ ॥ విష్ణో త్వైం త ద్బహుబాహుశాఖం తమాల వర్ణం బహువక్త్రనేత్రమ్ । జ్వలత్కిరీటై ర్బహురత్నవద్భి ర్జాజ్వల్యమా నం ప్రణమామి రూపమ్ ॥ ౬౪½ ॥ వామదేవః ॥ ఏవం స్తుతే జగన్నాథే

మహర్షికృతభగవత్స్తుతిః.

శమ్భునా పరమేష్ఠినా ॥ ౬౫ ॥ తుష్టువు ర్మునయో భూప ప్రణమ్యా మల చేతసః ॥ మునయః ॥ నమః కృష్ణాయ హరయే పరస్మై బ్రహ్మరూపి ణే ॥ ౬౬ ॥ నమో భగవతే తస్మై విష్ణవే పరమాత్మనే । సర్వభూతశర ణ్యాయ సర్వజ్ఞాయ నమో నమః ॥ ౬౭ ॥ వాసుదేవాయ భక్తానాం సర్వకామప్రదాయినే । నమః పఙ్కజనేత్రాయ జగద్ధాత్రే ఽచ్యుతాయ చ ॥ ౬౮ ॥ హృషీకేశాయ సర్వాయ నమః కమలమాలినే । అనంతనాగ పర్యఙ్కే సహస్రఫణశోభితే ॥ ౬౯ ॥ దీప్యమానే ఽమలే దివ్యే సహస్రా ర్కసమప్రభే । యోగనిద్రా ముపేతాయ తస్మై భగవతే నమః ॥ ౭౦ ॥ య ద్రూపం న చ పశ్యన్తి సూరయో న చ యోగినః । తం నతా స్స్మ జగన్నాథం క్షీరోదార్ణవశాయినమ్ ॥ ౭౧ ॥ త్వా మేవా ర్తాః ప్రపన్నా స్స్మ శరణ్యం వయ మీశ్వరమ్ । అస్మా న్పాహి శరణ్యే శ ప్రణతా ర్తిహరా వ్యయ ॥ ౭౨ ॥ త్వ ద్రూప మేత ద్గోవిన్ద సహస్రార్కసముద్యుతే । జాజ్వల్యమానం తేజోభి ర్నే క్షితుం శక్నుమో వయమ్ ॥ ౭౩ ॥ కురు ప్రసాద మస్మాకం ప్రసన్నవదనే క్షణ । త్వ మేవ గతి రస్మాకం సర్వేషా మేవ కేశవ ॥ ౭౪ ॥ నతా స్స్మ దివ్యం పురుషం పురాణం త్వా మేవ సర్వేశ్వర మీశ్వరాణామ్ । యుగాన్తకాలా గ్నిసమప్రతాపం ప్రదీప్తనేత్రేక్షణ మప్రమేయమ్ ॥ ౭౫ ॥ వామదేవః ॥

సప్తర్షికృతభగవత్స్తుతిః.

ఇతి తేషాం మునీన్ద్రాణాం వచ శ్శ్రుత్వా తతో నృప । సప్తర్షయో మహాత్మా నో వాగీశ శ్చ మహాద్యుతిః ॥ ౭౬ ॥ వసు శ్చ భగవద్భక్తో మహేన్ద్ర శ్చ

ప్రతాపవాన్ । తుష్టువు ర్దేవదేవేశం శిరోభిః ప్రణిపత్య తమ్ ॥ ౭౭ ॥ సప్త
ర్షయః ॥ నమో నమో స్తు విశ్వాత్మం స్త్వం బ్రహ్మా త్వం పినాకధృత్ ।చన్ద్రే
న్ద్రార్కాశ్వివమరుత స్త్వ మేవ జగతః పతే ॥ ౭౮ ॥ సహస్రాదిత్యసఙ్కాశ
చక్రహస్తాయ తే నమః । శఙ్ఖహస్తాయ తే నిత్యం నమో విష్ణో మహాత్మనే॥
నమః కిరీటినే నిత్యం నమః కౌస్తుభధారిణే । నీలమేఘప్రతీకాశవపుషే బ్రహ్మ
ణే నమః ॥ ౮౦ ॥ అసిరత్నగదాచాపశక్తితోమరపాణయే । ప్రదీప్తాయు
ధజాలాయ ప్రదీప్తవపుషే నమః ॥ ౮౧ ॥ యజ్ఞేశాయ నమ స్తుభ్యం జ్వల
త్కుణ్డలధారిణే ।నమోఽస్తు పద్మనాభాయ నమ స్తే విశ్వయోనయే ॥౮౨॥
పరావరాణాం పతయే కరాళవపుషే నమః । కాలనేమిహిరణ్యాక్షహిర
ణ్యాదివిఘాతినే ॥ ౮౩ ॥ ఉగ్రరూపాయ తే నిత్యం నృసింహాయా ప్య
నాదయే। నమో స్తు పద్మనాభాయ నమో స్తు వరదాయ చ ॥౮౪॥ భూయో
భూయో నమో నిత్యం వ్యాపినే శార్ఙ్గపాణయే ॥ ౮౪ ॥ నతాస్స్మ స్తై తి
త్తవ విశ్వరూపం సర్వాయుధోపేత మపా స్తదోషమ్ । విద్మో న చా ద్యం పర

సనకాదిపరమయోగికృతభగవత్స్తుతిః.

మం తవా ద్య రూపం పరం వేద న చా బ్జయోనిః ॥ ౮౫ ॥ వామదేవః ॥
ఏవ ము క్తే తత స్తే తు సనకాద్యా శ్చ యోగినః ॥౮౬॥ ప్రణమ్య తుష్టువు ర్దే
వం వైనతేయోపరిస్థితమ్ ॥ సనకాద్యాః ॥ జయ యజ్ఞపతే దేవ జయ నా
థ జయా క్షర ॥౮౭॥ జయ శఙ్ఖధరా చిన్త్య జయ చక్రధరా వ్యయ । విభో
జయ విశాలాక్ష పరమాత్మన్ జయా చ్యుత ॥ ౮౮ ॥ జయ దంష్ట్రాగ్రవిన్య
స్తమహీపద్మ జయే శ్వర । జయ సర్వద స ర్వేశ జయ సర్వహృది స్థిత ॥౮౯॥
పద్మనాభ జయా జయ్య జయపూరుష మానద । మాయయా తవ మోహి
న్యా దేవా శ్చా పి విమోహితాః ॥ ౯౦ ॥ అనేకరత్నసఙ్ఛన్న సువర్ణమ
కుటాయ తే। నతాస్స్మో ఽచిన్త్యరూపాయ యోగిధ్యేయాయ తే నమః॥౯౧॥
నతాస్స్మోఽత్యంతశుద్ధాయ సర్వజ్ఞాయా దివేధసే । పరబ్రహ్మస్వరూపా
య నతాస్స్మో వరదాయినే ॥ ౯౨ ॥ అవ్యక్తాయా ప్రమేయాయ శ్రీధరాయ
సువర్చసే । శ్రియఃకాన్తాయ దాన్తాయ భక్తానాం ముక్తిదాయినే ॥ ౯౩ ॥
శక్రాదిలోకపాలానాం పాలయిత్రే నమో స్తు । పీతామ్బరాయ తే
నిత్యం నతాస్స్మః పురుషోత్తమ ॥౯౪॥ వ్యాప్తం త్వయా నాథ నభ స్స్వనీ ప్తం
విశ్వాత్మనా ఽశేషనివాసినా విభో। త్వా మద్య సర్వే వయ మీశితారం నతా
స్స్మ పద్మాభవిలోలలోచన ॥ ౯౫ ॥ త న్నాస్తి కించి ద్రహితం త్వయా హరే
సమస్తలోకే ష్వపి జాతు య త్స్యాత్ । వన్దామహే త్వాం విమలార్క
వర్ణం కిరీటహారోజ్జ్వలితం శుభోరుకమ్ ॥౯౬॥ ఏతత్పరం రూప మపేతజన్మ
జరాదిదోషం విమలం విశోకమ్। అదృష్టపూర్వం మనుజామరాద్యై ర్దృష్టా

ఇన్ద్రాదిదిక్పాలకృతభగవత్స్తుతిః.

స్మ విద్యుజ్జ్వలితోరుశోభమ్॥౯౭॥ వామదేవః॥ ఏవం స్తుతే జగన్నాథే సన
కాదిమహాత్మభిః। శక్రాద్యా లోకపాలా స్తం తుష్టువు ర్మధుసూదనమ్ ॥౯౮॥
వన్దమానా శ్శిరోభి స్తం భూతభావనభావనమ్। అఞ్జలిం మూర్ధ్ని సన్ధాయ
విస్మయోత్ఫుల్లలోచనాః ॥ ౯౯ ॥ ఇన్ద్రాదయః ॥ నమో స్తు విశ్వరూపాయ
పీతామ్బరధరాయ తే। నమ స్తే స్తు జగద్ధాత్రే శార్ఙ్గచాపాసిధారిణే ॥
మధుహన్త్రే నమో నిత్యం నమః కైటభఘాతినే। కాలాగ్నిసమచక్రేణ
నిహన్త్రే సురవైరిణామ్ ॥ ౧౦౧ ॥ సర్వకల్యాణభూతాయ వరదాయ
వరార్థినామ్। నమో నిత్య మదృశ్యాయ దృశ్యరూపాయ తే నమః ॥ ౧౦౨ ॥
పరస్మై బ్రహ్మణే తుభ్యం నమో యజ్ఞస్వరూపిణే। నమో భవ్యాయ తే నిత్యం
శ్రీవత్సాఙ్కితవక్షసే ॥ ౧౦౩ ॥ భయదాయ నమో నిత్యం దైత్యేన్ద్రాణాం
బలీయసామ్। భోగదాయ నమో నిత్య మస్మాకం స్వర్గవాసినామ్ ॥ ౧౦౪ ॥
వరేణ్యాయ నమో నిత్య మచలాయా వ్యయాయ చ। శరణ్యాయ నమో
నిత్యం నమః క్షీరోదశాయినే ॥ ౧౦౫ ॥ యోగాత్మనే నమో నిత్యం
నమో దామోదరాయ చ। క్షయవృద్ధివిహీనాయ నిర్గుణాయ నమో నమః ॥
య త్తత్పర మనిర్దేశ్య మచిన్త్య మజ మక్షరమ్। అవ్యక్త మజరం నిత్య మవ్య
యం ధామ శాశ్వతమ్ ॥ ౧౦౭ ॥ అరూప మమలం బ్రహ్మ సర్వేశ మ
చలం విభుమ్। య ద్బ్రహ్మ త త్పరం ధామ భవా నేవ న చాపరః ॥ ౧౦౮॥
త న్న విద్మః పరం రూపం తవ య త్తు పురాతనమ్। ఏత చ్చాపి న జానీమో
య దేత ద్దర్శితం త్వయా ॥ ౧౦౯ ॥ ప్రసీద విశ్వేశ్వర విశ్వతోముఖ ప్రసీద
విశ్వక్షయపాలనేశ। ప్రసీద విశ్వాలయ విశ్వమూర్తే విశ్వస్య యోనే భగవ

శ్వేతద్వీపవాసిసిద్ధకృతభగవత్స్తుతిః.

న్ప్రసీద ॥ ౧౧౦ ॥ వామదేవః ॥ ఏవం స్తుతే ఽథ దేవేశే శక్రాద్యై
స్త్రిదశేశ్వరైః। తుష్టువు స్తం ప్రణమ్యే శం శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౧౧౧ ॥
సిద్ధాః ॥ యం విష్ణు మాద్యం పురుషం పురాణం దేవా నమస్యన్తి శుభోరు
బాహుమ్। నతా స్మ తం దేవ మజం సురేశం విశ్వస్య కర్తార మనాది
మార్తిమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ యేనై వదంష్ట్రాగ్రసముద్ధృతా ధరా బిభర్తి
విశ్వం ససురాసురేన్ద్రమ్। నతాస్మ తస్మై వరదాయ పుంసే సర్వాత్మనే ఽ
శేషవిభూతిదాయినే ॥ ౧౧౩ ॥ యేనే ద మణ్డం సకలం మహీయసా వ్యాప్తం
త్వయై కేన సురారిఘాతినా। తం త్వాం నతాస్మ ఽచ్యుత మీడితారో
వయం విభుం లోక విభూతిహేతుమ్ ॥ ౧౧౪ ॥ యేనా న్తకాలే జగ దేత
దాదినా గ్ర స్తం త్వయా వ్యాక్షయశక్తిరూపిణా। జ్ఞానైకదృశ్యం పరమార్థ

తత్త్వం తం బాలరూపం ప్రణమామ నిత్యమ్ ॥ ౧౫ ॥ యేనాదికాలే విభునా మహీయసా స్వనాభిపద్మాన్తరుపేత మణ్డమ్ । విసృష్ట మప్సు స్వపతాత్మలీలయా తం త్వాం నతాస్స్మో మరలోకనాథ ॥ ౧౬ ॥ యేనేద మణ్డాం బహుశోభి భూతం దురాత్మభి ర్దైత్యవరై స్సుఘోరైః । నిహత్య దైత్యాన్ సహసా మహారణే సంరక్షితం తం ప్రణమామ నిత్యమ్ ॥౧౭॥ జానన్తి యన్నైవ పితామహాద్యాః పరం పదం నైవ వయఞ్చ నాన్యే। త్వాం తత్పదం వృద్ధివినాశహీనం రక్షస్వ చాస్మా న్భగవ న్హృషీక ॥ ౧౮ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదికృతభగవత్స్తోత్రకథనం నామ పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః.

—బ్రహ్మాద్యావృతభగవన్తమ్ప్రతి నాగకన్యకాదికృతగీతిక్రమః.—

వామదేవః ॥ ఏవం స్తుత్వాథ తేసర్వే బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః । అగస్త్యప్రముఖా శ్చాపి మునయో ఽమలచేతసః ॥ ౧ ॥ సిద్ధా శ్చాపి తథా సర్వే శ్వేతద్వీపనివాసినః । వాగీశవనుశుకా శ్చ దూర్వాసా శ్చ మహాముని ॥ ౨ ॥ సప్తర్షయ శ్చ రాజేన్ద్ర సనకాద్యా శ్చ యోగినః । సర్వ ఏతే మహీపాల యే చాప్యన్యే సమాగతాః ॥ 3 ॥ ద్రష్టుం త మీశ్వరం దేవం తత్ప్రసాదానువర్తినః । భూయో భూయః ప్రణమ్యేశం నారాయణ మరిన్దమమ్ ॥ ౪ ॥ కృతాఞ్జలిపుటా స్తం తు పరివార్యోపతస్థిరే । తత స్తేషాం స భగవాన్ మధ్యే రాజీవలోచనః ॥ ౫ ॥ స్వయ స్నివ మహాబాహు ర్వినతానన్దనే స్థితః । అతిష్ఠ ద్దేవదేవేశ స్స తాన్ సర్వా న్విలోకయన్ ॥ ౬ ॥ దీప్యమాన స్స్వ తేజోభి రంశుమా నివ రశ్మిభిః । ఏతస్మి న్నన్తరే దేవం వాద్యాహరాజ్ఞనా నృప ॥ ౭ ॥ అగాయన్ కన్నభి ర్దివ్యై ర్దివ్యభూషణభూషితాః । రావణాదివధం కేచి ద్గన్ధర్వపతయో జగుః ॥ ౮ ॥ కంసకేశిజరాసన్ధసాల్వాదీనాం వధం తథా । బాణదుర్యోధనాదీనాం వధం చాపి మహాద్భుతమ్ ॥ ౯ ॥ అగాయ న్నపరే తత్ర గన్ధర్వపతయో ఽమలాః । హిరణ్యకశిపో స్తత్ర వధం చాపి జగుః పరే ॥ ౧౦ ॥ అవతారేషు చాన్యేషు యాని యాని కృతాని వై । కేచి జ్జగు ర్జగత్సృష్టిం బ్రహ్మాదిస్థావరాన్తికామ్ ॥ గన్ధర్వపతయ స్తత్ర సుస్వరా హరిసన్నిధౌ । నృత్యన్త్యో ఽప్సరస స్తత్ర దృశ్యన్తే శతశో నృప ॥౧౨॥ గాయన్త్యో దేవదేవేశం నాదయన్త్యో దిశో దశ ।

—బ్రహ్మాదీనాంభగవద్విశ్వరూపదర్శనప్రాప్తిః.—

అథ తే ప్రేక్షమాణా స్తం నారాయణ మనామయమ్ ॥ ౧౩ ॥ విస్మయావిష్టహృదయా బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః । అగస్త్యప్రముఖా శ్చాపి

మునీన్ద్రాశ్చ సహస్రశః ॥ ౧౪ ॥ దదృశు ర్దేవదేవస్య దివ్యేరూపే మహా
ద్భుతే । తస్మి న్మహతి భూపాల పద్మపత్రనిభేక్షణే ॥ ౧౫ ॥ అణ్డ మేత
ద శేషం వై సాద్రిగ్రామనదీవనమ్ । సపర్వతం సపాతాళం సదేవాసురమా
నుషమ్ ॥ ౧౬ ॥ ససప్తలోకం సద్వీపం సయక్షోరగరాక్షసమ్ । సాసురం
సామరపురం జఙ్గమాజఙ్గమాకులమ్ ॥ ౧౭ ॥ సతిర్యక్తరుపాషాణం సకానన
మహోరగమ్ । ఏవ మాద్యై స్తథా ఽన్యై శ్చ సంయుక్తం మహ
దద్భుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ అదృష్టపూర్వ మాశ్చర్యం దృష్ట్వా హర్ష ముపాగమన్ ।
విస్మితా శ్చా భవం స్తే ఽథ ముదితా శ్చా భవ న్నృప ॥౧౯॥ వ్యాకులీకృత
నేత్రా స్తే వ్యాకులీకృతమానసాః । వ్యాకులీకృతసర్వాఙ్గా ఆసన్ సర్వే
భయాకులాః ॥౨౦॥ అథ తా న్భగవా న్భూప ప్రసన్నై ర్దివ్యమఙ్గళై శ్చక్షుభిః ।
పద్మోత్పలదళాభై స్తై ర్నేత్రై స్తా న్సమలోకయత్ ॥ ౨౧ ॥ అథ తే భూప
తే సర్వే బ్రహ్మాద్యా స్తేన శార్ఙ్గిణా । ప్రసన్నై ర్నయనై ర్దివ్యై రాయతై
రవలోకితాః ॥ ౨౨ ॥ ప్రసన్నతాం యయు స్సర్వే త్యక్తమోహా
భయాస్థితాః । మునీన్ద్రానవలోక్యా థ భగవా నిద మబ్రవీత్ ॥ ౨౩ ॥

మహర్షీ న్ప్రతి భగవదుక్తిః.

నృపతే సర్వలోకేశో విశ్వరూపధరో హరిః । శృణ్వతాం సర్వదేవానాం
బ్రహ్మాదీనాం సనాతనః ॥ ౨౪ ॥ మేఘగమ్భీరయా వాచా శ్రావ్యయా
శ్లక్ష్ణరూపయా । జగ దాపూరయ న్సర్వం సుతరాం ప్రియయా తదా ॥ ౨౫॥
శ్రీభగవాన్ ॥ యుష్మాభి ర్భూరితేజోభి ర త్తో య త్ప్రార్థ్యతే ద్విజాః ।
ప్రీయతాం త దశేషేణ నాత్ర కార్యా విచారణా॥ ౨౬ ॥ మా న్దృష్ట్వా ప్రా
ర్థితా న్కామా న్ప్రాప్నువన్తి నరా భువి । అచిరేణైవ కాలేన ముక్తిం చా
పి సుదుర్లభామ్ ॥ ౨౭ ॥ అప్రాప్య ప్రార్థితా న్కామా న్న యాస్యన్తి ద్వి
జోత్తమాః । మయి దృష్టే ఽచిరా త్తస్మా ద్వ్రియత ప్రార్థిత ముత్తమమ్॥
మునయః॥ కృతార్థాస్స్మ వయం దేవ త్వయి దృష్టే సనాతనే । త్వత్ప్రసాదం
వినా నాథ న త్వం ద్రష్టుం హి శక్యసే ॥ ౨౮ ॥ త్వాం ద్రష్టుకామా గోవిన్ద
విచరన్తో వయం విభో । నారాయణగిరా వస్మిం స్త్వత్పాదతలవాసితే ॥
త్వాం దృష్ట్వా భృశ ముద్విగ్నా భగవ న్పురుషోత్తమమ్ । సంసారా న్మో
క్ష మిచ్ఛన్తో దేవ త్వత్పాద మాశ్రితాః ॥ ౩౦ ॥ ముక్తిం ప్రయచ్ఛ దేవేశ
సంసారా ద్భీతివర్ధనాత్ ॥ వామదేవః ॥ ఏవ ముక్తో ఽథ గోవిన్దో వరేణ్యః
పురుషోత్తమః ॥ ౩౨ ॥ భగవా న్భూతభవ్యేశః ప్రోవాచేదం వచో నృప ।
యేన య త్ప్రార్థితం మత్తో దత్తం తద్ధి న సంశయః ॥ ౩౩ ॥ ముక్తిర్న చై
షా భవతాం ప్రసన్నే మయి దుర్లభా । కల్పాన్తే మత్ప్రసాదేన ముక్తిం ప్రా
ప్స్యథ సత్తమాః ॥ ౩౪ ॥ తావత్కాలం జగత్యస్మి న్తపసే కృతనిశ్చ

తత్త్వం తం బాలరూపం ప్రణమామ నిత్యమ్ ॥ ౧౫ ॥ యేనా [illegible]
విభునా మహీయసా స్వనాభిపద్మాన్తరుపేత మణ్డమ్ । విసృష్ట మప్సు
స్వపతాత్మలీలయా తం త్వాం నతాస్స్మ మరలోకనాథ ॥ ౧౧౬ ॥ యే
ద మణ్డం బహుశోభి భూతం దురాత్మభి ర్దైత్యవరై స్సుఘోరైః । నిహత్య దై
త్యాన్ సహసా మహారణే సంరక్షితం తం ప్రణమామి నిత్యమ్ ॥౧౧౭॥ జాన
న్తి య న్నైవ పితామహాద్యాః పరం పదం నైవ వయఞ్చ నాన్యే। త్వం
తత్పదం వృద్ధివినాశహీనం రక్షస్వ చాస్మా న్భగవ న్ప్రసీద ॥ ౧౧౮ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
బ్రహ్మాదికృతభగవత్స్తోత్రకథనం నామ పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః.

—బ్రహ్మాద్యావృతభగవన్తమ్ప్రతి నాగకన్యకాదికృతగీతిక్రమః.—

వామదేవః ॥ ఏవం స్తుత్వాథ తే సర్వే బ్రహ్మాద్యా దేవతా గణాః ।
అగస్త్యప్రముఖా శ్చాపి మునయో ఽమలచేతసః ॥ ౧ ॥ సిద్ధా శ్చాపి తథా
సర్వే శ్వేతద్వీపనివాసినః । వాగీశవసుశుక్రా శ్చ దూర్వాసా శ్చ మహా
మునిః ॥ ౨ ॥ సప్తర్షయ శ్చ రాజేన్ద్ర సనకాద్యా శ్చ యోగినః । సర్వ ఏతే
మహీపాల యే చాప్యన్యే సమాగతాః ॥ ౩ ॥ ద్రష్టుం త మీశ్వరం దేవం
తత్ప్రసాదానువర్తినః । భూయో భూయః ప్రణమ్యేశం నారాయణ మరి
న్దమమ్ ॥ ౪ ॥ కృతాఞ్జలిపుటా స్తం తు పరివార్య్య పతస్థిరే । తత స్తేషాం
స భగవాన్ మధ్యే రాజీవలోచనః ॥ ౫ ॥ స్మయ న్నివ మహాబాహు ర్వినతా
నన్దనే స్థితః । అతిష్ఠ ద్దేవదేవేశ స్స తాన్ సర్వా న్విలోకయన్ ॥ ౬ ॥
దీప్యమాన స్స్వతేజోభి రంశుమా నివ రశ్మిభిః । ఏతస్మి న్నన్తరే దేవం
వాయ్వ్యాహారాజ్గనా నృప ॥ ౭ ॥ అగాయన్ కేఽన్నభ ర్దివ్యై ర్దివ్యభూషణ
భూషితాః । రావణాదివధం కేచి ద్గన్ధర్వపతయో జగుః ॥ ౮ ॥ కంసకేశి
జరాసన్ధసాల్వాదీనాం వధం తథా । బాణదుర్యోధనాదీనాం వధం చాపి మ
హాద్భుతమ్ ॥ ౯ ॥ అగాయ న్నపరే తత్ర గన్ధర్వపతయో ఽమలాః । హిర
ణ్యకశిపో స్తత్ర వధం చాపి జగుః పరే ॥ ౧౦ ॥ అవతారేషు చాన్యేషు యా
ని యాని కృతాని వై । కేచి జ్జగు ర్జగత్సృష్టిం బ్రహ్మాదిస్థావరాన్తికామ్ ॥
గన్ధర్వపతయ స్తత్ర సుస్వరా హరిసన్నిధౌ । నృత్యన్త్యే ఽప్సరస స్తత్రా
దృశ్యన్త శతశో నృప ॥౧౨॥ గాయన్త్యే దేవదేవేశం నాదయన్త్యే దిశో ద

—బ్రహ్మాదీనాంభగవద్విశ్వరూపదర్శనప్రాప్తిః.—

శ । అథ తే ప్రేక్షమాణా స్తం నారాయణ మనామయమ్ ॥ ౧౩ ॥ విస్మ
యావిష్టహృదయా బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః । అగస్త్యప్రముఖా శ్చాపి

మునీన్ద్రాశ్చ సహస్రశః ॥ ౧౪ ॥ దదృశు ర్దేవదేవస్య దివ్యేరూపే మహా
ద్భుతే । తస్మి న్మహతి భూపాల పద్మపత్రనిభేక్షణే ॥ ౧౫ ॥ అణ్డ మేత
దశేషం వై సాద్రిగ్రామనదీవనమ్ । సపర్వతం సపాతాళం సదేవాసురమా
నుషమ్ ॥ ౧౬ ॥ ససప్తలోకం సద్వీపం సయక్షోరగరాక్షసమ్ । సాసురం
సామరపురం జఙ్గమాజఙ్గమాకులమ్ ॥ ౧౭ ॥ సతిర్యక్తరుపాషాణం సకానన
మహోరగమ్ । ఏవ మాద్యై స్తథా ఽన్యై శ్చ సంయుక్తం మహా
దద్భుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ అదృష్టపూర్వ మాశ్చర్యం దృష్ట్వా హర్ష ముపాగమన్ ।
విస్మితా శ్చా భవం స్తేఽథ ముదితా శ్చా భవ న్నృప ॥౧౯॥ వ్యాకులీకృత
నేత్రా స్తే వ్యాకులీకృతమానసాః । వ్యాకులీకృతసర్వాఙ్గా ఆసన్ సర్వే
భయాకులాః ॥౨౦॥ అథ తా న్భగవా న్భూప ప్రసన్నై ర్విమలై శ్శుభైః ।
పద్మోత్పలదళాభై స్తై ర్నేత్రై స్తా నవలోకయత్ ॥ ౨౧ ॥ అథ తే భూప
తే సర్వే బ్రహ్మాద్యా స్తేన శార్ఙ్గిణా । ప్రసన్నై ర్నయనై ర్దివ్యై రాయతై
రవలోకితాః ॥ ౨౨ ॥ ప్రసన్నతాం యయు స్సర్వే త్యక్తమోహా
భయాన్వితాః । మునీన్ద్రానవలోక్యాథ భగవా నిద మబ్రవీత్ ॥ ౨౩ ॥

మహర్షీ న్ప్రతి భగవదుక్తిః.

నృపతే సర్వలోకేశో విశ్వరూపధరో హరిః । శృణ్వతాం సర్వదేవానాం
బ్రహ్మాదీనాం సనాతనః ॥ ౨౪ ॥ మేఘగమ్భీరయా వాచా శ్రావ్యయా
శ్లక్ష్ణరూపయా । జగ దాపూరయ న్సర్వం సుతరాం ప్రియయా తదా ॥ ౨౫॥
శ్రీభగవాన్ ॥ యుష్మాభి ర్భూరితేజోభి ర్మత్తో య త్ప్రార్థ్యతే ద్విజాః ।
ప్రీయతాం త దశేషేణ నా త్ర కార్యా విచారణా॥ ౨౬ ॥ మా న్దృష్ట్వా ప్రా
ర్థితా న్కామా న్ప్రాప్నువన్తి నరా భువి । అచిరేణై వ కాలేన ముక్తిం చా
పి సుదుర్లభామ్ ॥ ౨౭ ॥ అప్రాప్య ప్రార్థితా న్కామా న్న యాస్యన్తి ద్వి
జోత్తమాః । మయి దృష్టే ఽచిరా త్తస్మా ద్బ్రూత ప్రార్థిత ముత్తమమ్॥
మునయః॥ కృతార్థాస్స్మ వయం దేవ త్వయి దృష్టే సనాతనే । త్వత్ప్రసాదం
వినా నాథ న త్వం ద్రష్టుం హి శక్యసే ॥ ౨౯ ॥ త్వాం ద్రష్టుకామా గోవిన్ద
విచరన్తో వయం విభో । నారాయణగిరా వస్మిం స్త్వత్పాదతలవాసితే ॥
త్వాం దృష్ట్వా భృశ ముద్విగ్నా భగవ న్పురుషోత్తమమ్ । సంసారా న్మో
క్ష మిచ్ఛన్తో దేవ త్వత్పాద మాశ్రితాః ॥ ౩౧ ॥ ముక్తిం ప్రయచ్ఛ దేవేశ
సంసారా ద్భీతివర్ధనాత్ ॥ వామదేవః ॥ ఏవ ముక్తోఽథ గోవిన్దో వరేణ్యః
పురుషోత్తమః ॥ ౩౨ ॥ భగవా న్భూతభవ్యేశః ప్రోవాచేదం వచో నృప ।
యేన య త్ప్రార్థితం మత్తో దత్తం తద్ధి న సంశయః ॥ ౩౩ ॥ ముక్తిర్న చై
వ భవతాం ప్రసన్నే మయి దుర్లభా । కల్పాన్తే మత్ప్రసాదేన ముక్తిం ప్రా
ప్స్యథ సత్తమాః ॥ ౩౪ ॥ తావత్కాలం జగత్యస్మిన్ తపసే కృతనిశ్చ

యాః । శృణ్వన్తశ్చాప్రవయ న్తశ్చ మత్కథాం మునిసత్తమాః ॥ ౩౫ ॥

మునీనాశ్వాసయన్తం భగవన్తమ్ప్రతి బ్రహ్మకృతవిజ్ఞప్తిః

తిష్ఠధ్వం తప ఆస్థాయ మహత్పరమదారుణమ్ ॥ వామదేవః॥ ఏతస్మిన్నం
తరే రాజన్ బ్రహ్మా లోకపితామహః ॥ ౩౬ ॥ శిరస్యంజలి మాధాయ
ప్రణమ్య జగతాం పతిమ్ । ఇదం విజ్ఞాపయామాస దేవాయామితతేజసే॥ ౩౭॥
బ్రహ్మా॥ భగవన్ సర్వలోకేశ సర్వయజ్ఞమయాచ్యుత । దైత్యైర్నిరా
కృతా హ్యేతే దేవా స్సర్వే సవాసవాః ॥ ౩౮ ॥ యజ్ఞభాగాం శ్చదై
తేయా భుఞ్జతే న దివౌకసః । తాన్ హంతుం సమరే హ్యేతే న శక్తా దేవతా
గణాః ॥ ౩౯ ॥ వివృద్ధా న్ఘాతయా దేశ తాన్ సర్వా ననురోత్తమాన్ ।

భగవత్కృత బ్రహ్మాద్యభీష్టవరప్రదానమ్.

వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తే బ్రహ్మణా రాజ న్ప్రహస న్నిద మబ్రవీత్ ॥ ౪౦ ॥ శ్రీ
భగవాన్॥ ఏతే చ దానవా ఘోరా బాధన్తే దేవతాగణాన్ । మహావీర్యా
మహామాయా మహాకాయా మహౌజసః ॥ ౪౧ ॥ రణ కర్మణి సంయుక్తా
దుర్జయా దుర్నివారణాః । ఏతాం స్త్వ మద్య దైత్యేన్ద్ర హన్యా స్సర్వాన్
సబాన్ధవాన్ ॥ ౪౨ ॥ ఏవ ముక్త్వా హృషీకేశో విష్వక్సేనం ప్రతాపినమ్ ।
విలోక్య సర్వభూతాత్మా వసుం నారాయణో బ్రవీత్ ॥ ౪౩ ॥ తవ దత్తం
మహావీర్య చేదిరాజ నృపోత్తమ । సంసారబంధనా న్మోక్షం మచిరేణాధి
గచ్ఛసి ॥ ౪౪ ॥ మద్భక్త స్త్వత్సమో నైవ త్రిషు లోకేషు విద్యతే।హిరణ్య
కశిపోః పుత్ర మృతే దైత్యేన్ద్రసత్తమమ్ ॥ ౪౫ ॥ ప్రహ్లాద స్సర్వభూతేభ్యో
యః పురా రక్షితో మయా ॥ వామదేవః ॥ ఏవ ముక్త్వా మహీపాల చేది
రాజం ప్రజాపతిః ॥ ౪౬ ॥ అగస్త్య మవలోక్యాథ బాష్పపర్యాకులేక్షణ
మ్ । భక్త్యా పరమయా యుక్తం జగాదేదం వచో విభుః ॥ ౪౭ ॥ ప్రసన్నో
హం ద్విజశ్రేష్ఠ ప్రీయతాం యత్తవేప్సితమ్।మత్తస్సుదుర్లభం చాపి తత్తే
దాస్యా మ్యసంశయమ్ ॥ ౪౮ ॥ వామదేవః ॥ ఏవ ముక్త స్తు దేవేన హర్షా
త్కుమ్భజ దిదం వచః । విజ్ఞాపయామాస మునిః పరస్మై హరిమేధసే ॥ ౪౯ ॥
మూర్ధ న్యఞ్జలి మాధాయ ప్రోత్ఫుల్లపులకోద్గమః ॥ అగస్త్యః ॥ నారాయణ
గిరావస్మిన్ చరతో మమ కేశవ ॥ ౫౦ ॥ సమతీతం మహాబాహో వర్షాణా
మధికం శతమ్ । సుచిరం కాలమత్రైవ విచర న్నైవ తతస్తతః ॥౫౧॥ న చా
పశ్యం విశాలాక్షం త్వా మాద్యమజ మక్షరమ్ । తతోహంభృశముద్విగ్నో
విషాదం చాప్య వాప్తవాన్ ॥౫౨ ॥ దిష్ట్యా దృష్టో జగత్స్వామీ త్వమద్య
పురుషోత్తమ । వృణే తత్త్వత్ప్రసాదేన ప్రాప్తుం యద్వాఞ్ఛితం మయా॥
౫౪॥ భూతే భవ్యే తథా కాలే వర్తమానే తథా ప్రభో।సర్వేషా మేవ భూతానాం

ధుర్జ్ఞేయా గతి రుత్తమా ॥ ౫౪ ॥ దుర్జ్ఞేయా మపి తాం సమ్య జ్జ్ఞాతుమిచ్ఛా
మ్యహం హరే । సహస్రశ స్తు యా శ్రుత్వా దుర్జ్ఞేయా చ సురై రపి॥ ౫౫॥
త్వత్ప్రసాదేన భగవ న్భవే త్సా విదితా మమ । త్వయి భక్తిః పరా చాపి నిశ్చ
లా స్యా న్మమా మలా॥ ౫౬ ॥ వామదేవః॥ ఇత్యుక్తే మునినా భూప ప్రహస
న్నివ లోకధృత్ । ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా మేఘగమ్భీరయా తదా॥ ౫౭ ॥
శ్రీభగవాన్॥అగస్త్య య త్త్వయా ప్రోక్త మేత ద్దత్తం మయా తవ। ప్రసన్నే
నాఽత్ర భవతా పూజితేన మహీధరే॥ ౫౮ ॥అగస్త్యః॥ త్వం చ దృశ్యో వసే
హేశ సర్వేషాం ప్రాణినా మపి ॥ శ్రీభగవాన్॥అహం దృశ్యో వసామీహ శ్రీ
భూమిసహితో నఘ ॥ ౫౯ ॥ విమానం మమ దివ్యం తు గూఢం ముక్తిప్రదం
భవేత్ । ఆకాశగ మచిన్త్యం చ నానా రత్నసమన్వితమ్ ॥ ౬౦ ॥ అన్యేఽపి
యే మునీన్ద్రా స్మి న్నారాయణగిరౌ నరాః । సమారుహ్య మలాం చైనాం
స్వామిపుష్కరిణీం శుభామ్ ॥ ౬౧ ॥ దృష్ట్వా స్నాత్వాఽథ పీత్వా తు
తస్యాః పుణ్యజలం శుభమ్ । అస్యా స్తీరే మహ త్యస్మి న్విమానే మదధిష్ఠి
తే ॥ ౬౨ ॥ మమ ప్రీతికరే పుణ్యే సర్వపాపహరే శుభే । భక్తా మా మర్చ
యిష్యన్తి మయి సన్యస్తమానసాః ॥ ౬౩ ॥ దదామీష్టతమా న్కామాం
స్తేషా మపి సుదుర్లభాన్ । యే నరాః కుర్వతే విప్ర యోజనానాం శతేష్వ
పి ॥ ౬౪ ॥ ప్రణామం దిశ ముద్దిశ్య భక్త్యా మత్పర్వతోత్తమే । తే నరా
మత్ప్రసాదేన పాపరాశిం వ్యపోహ్య వై ॥ ౬౫ ॥ ప్రాప్నువన్తి పదం పుణ్య
మప్రవిష్టం దురాత్మభిః । య ఏనాం సేవతే నిత్యం స్వామిపుష్కరిణీం
శుభామ్ ॥౬౬॥ సోఽపి భుక్తి మవాప్నోతి ముక్తిం చాపి న సంశయః॥౬౭॥

ఇతి శ్రీ వామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవ
త్కృతాగస్త్యాద్యభీష్టవరప్రదానకథనం నామ షట్త్రింశోఽధ్యాయః.

మహర్షీణాం భగవద్దివ్యవిమానదర్శనప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ మునయ స్తేఽథ భూపాల తద్వాక్య సమనన్తరమ్ ।
దదృశు ర్విమలం దివ్యం విమానం భాస్కరోపమమ్ ॥ ౧ ॥ స్వామిపుష్క
రిణీతీరే దక్షిణే లోకవిశ్రుతే । నారాయణాశ్రితం దివ్యం నిత్యం చ మహా ద
ద్భుతమ్ ॥ ౨ ॥ పాణ్డురాభ్రఘనప్రఖ్యం నానాశృఙ్గై రలఙ్కృతమ్ । అ
నేకరత్నసఞ్ఛన్నం ముక్తాదామవిభూషితమ్ ॥ ౩ ॥ భాసయ త్తేజసా సర్వా
దిశో దశ నరాధిప । దీప్యమానం స్వతేజోభి ర్నానారత్నవిభూషితమ్ ॥ ౪ ॥
అత్యుచ్ఛ్రితం సుదుష్ప్రేక్షం పశ్యతాం హర్షవర్ధనమ్ । య న్న దృష్టం
మునీన్ద్రై స్తై ర్దేవై రపి సవాసవైః ॥ ౫॥ తస్మి న్మహీధరే దివ్యే విచరద్భి రిత

స్తతః । మునీన్ద్రాస్తేతు త ద్దృష్ట్వా విమానం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౬ ॥ అదృష్ట
పూర్వ మన్యస్మి న్కాలే నరవరాత్మజ । ఇత స్తతో విచిన్వద్భి స్తస్మి న్నే
మహీధరే ॥ ౭ ॥ విస్మయం పరమం జగ్ము స్తతో మునిగణా స్తదా ।
మిదం నై వ చా స్మాభి ర్దృష్ట మాసీ త్పురాతనమ్ ॥ ౮ ॥ పురా విమా
మాశ్చర్యం విచరద్భి రిత స్తతః । విమాన మద్భుతాకారం తం చా పి పురు
షో త్తమమ్ ॥ ౯ ॥ దృష్ట్వా త ఊచు రాశ్చర్యం తే హర్షోత్ఫుల్లలోచనాః
అహో బత మహాశ్చర్యంనూన మేత న్మహాత్మనా ॥ ౧౦ ॥ అనేనాం తర్హితం
యస్మా త్పూర్వం త న్న హ్యా దృశ్యత । విమానం పుణ్య మాశ్చర్యం జ్వల
ద్భాస్కరసన్నిభమ్ ॥ ౧౧ ॥ అస్యా ఏవ శుభే తీరే పుష్కరిణ్యా స్థిరై రపి
అస్మాభి స్సహితై స్సరై వ స్సద్భి రత్రై వ చా దరాత్ ॥ ౧౨ ॥ హరిణా
ధ్రువ మేత త్స్యా దనే నై వ స్వమాయయా । అ న్తర్హితం కృతం దివ్యం
విమానం సిద్ధసేవితమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఏవం విధాని వాక్యాని మునయ స్తే పరస్ప
రమ్ । ప్రోచుర్దేవాధిదేవస్య సన్నిధౌ తస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౧౪ ॥ ఏతస్మి

—◆— శఙ్ఖనృపవరప్రదానపూర్వకభగవ త్తిరోధానఘట్టః. —◆—

న్న న్తరే దేవ శ్శఙ్ఖం ప్రోవాచ కేశవః । హేహయాధిప తేఽపుత్రం శ్రుతస్య మ
మహాత్మనః ॥ ౧౫ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వరం వరయ భూపాల య త్తే మనసి
వ ర్తతే । త ద్దాస్యే తవ తుష్టో హం వరద స్సముపస్థితః ॥ ౧౬ ॥ వామ
దేవః ॥ ఇదం నిశమ్య వచనం గదితం తస్య శార్ఙ్గిణః । జగద్ధాతు రన న్తస్య
విశ్వయోనే ర్మహాత్మనః ॥ శఙ్ఖః పరమసంహృష్టో రోమాఞ్చితతను స్తదా ।
ఇత్థం విజ్ఞాపయామాస బ్రహ్మణే ఽవ్య క్తజన్మనే ॥ ౧౭ ॥ ఏతస్మై దేవ
దేవాయ పరస్మై హరిమేధసే । శఙ్ఖః ॥ త్వల్లోకం ప్రా ప్తు మిచ్ఛామి త్వత్ప్ర
సాదా దధోక్షజ ॥ ౧౮ ॥ త్వత్పదే వస్తు కామో హం తవ స్త్రీవం సమా
స్థితః । త్వం మహ్యం త త్ప్రయచ్ఛా శు విష్ణో రాజీవలోచన ॥ ౨౦ ॥ నా న్య
దిచ్ఛామి దేవేశ త్వ త్తః ప్రాప్తుం సురేశ్వర ॥ వామదేవః ॥ ఇ త్యు క్త స్తు
ప్రహసై్య నం శఙ్ఖం ప్రాహ జనార్దనః ॥ హర్షయ న్నివ భూతాని స్వయా
మధురయా గిరా ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యావత్కల్పం మహాభాగ స్వర్లోకే నివ
సిష్యసి॥ ౨౨ ॥ సదా సమ్పూజిత స్సరై వ రిన్ద్రలోకనివాసిభిః ॥ వామదేవః ॥
ఇ త్యుక్త్వా భగవా న్దేవ స్తత్రై వా న్త రధీయత ॥ ౨౩ ॥ పశ్యతా మేవ
సర్వేషాం బ్రహ్మాదీనాం సురేశ్వరః । నారాయణః పరో నిత్యః పరమాత్మా
ప్రజాపతిః ॥ ౨౪ ॥ సర్వస్వభూతో భక్తానాం సర్వలోకపరాయణః । అ న్త

—◆— భగవద న్తర్ధానాన న్తరం దేవాద్యనుభూతానుతాపవర్ణనమ్. —◆—

ర్హితే తత స్తస్మిన్ జగద్ధాతరి కేశవే ॥ ౨౫ ॥ విష్ణౌ సమ స్తజగతా
మాధారే పురుషో త్తమే । సర్వస్వభూతే దేవానాం సర్వేశే పరమాత్మని ॥

౨౬ ॥ తేజోరాశియుతే కృష్ణే రాజీవాయతలోచనే । దేవా బ్రహ్మర్షయ
శ్చాపి మునీన్ద్రాశ్చ తపోధనాః ॥ ౨౭ ॥ సిద్ధాశ్చాపి తథా సర్వే
మునీన్ద్రా విమలాశయాః । వాగీశవసుముఖ్యాశ్చ సనకాద్యాశ్చ యోగినః ॥
౨౮ ॥ సర్వే సప్తర్షయశ్చాపి శ్వేతద్వీపనివాసినః । ఏతే చాన్యే చ యే
తత్ర సమేతా ద్రష్టుమీశ్వరమ్ ॥ ౨౯ ॥ సర్వ ఏతే మహీపాల భూయో
భూయస్సనాతనమ్ । అన్తర్ధానగతం దేవం ప్రణేము ర్విస్మితేక్షణాః ॥ ౩౦ ॥
దీనచిత్తా స్తత స్సర్వే పశ్యన్తి స్మ దిశో దశ । ఏతే సర్వే మునిశ్రేష్ఠా రురుదు
స్తేథ తత్ర వై ॥ ౩౧ ॥ ప్రణమ్య హరయే తస్మై దేవాయాన్తర్హితాయ తే ।
బ్రహ్మాద్యా స్తేథ భూపాల సర్వ ఏవేద మబ్రువన్ ॥ ౩౨ ॥ అహో భగ
వత స్తస్య మాహాత్మ్య మమితౌజసః । బ్రహ్మాణ్డ మశేషం త త్తేన వ్యాప్తం
స్వతేజసా ॥ ౩౩ ॥ ఆయుధాని జ్వలన్తి స్మ చక్రాదీని ధృతాని వై । దహన్తీ
వ జగ త్సర్వం శోషయన్తీవ చోదధీన్ ॥ ౩౪ ॥ ప్రసన్నా స్తే కటాక్షాశ్చ
దీపయన్తో దిశో దశ । చకాశిరే స్వతేజోభి శ్శతశ స్తస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౩౫ ॥
శతశో బాహవ శ్చాపి హరేః కరికరోపమాః । స్పర్ధన్త ఇవ చాన్యోన్యం
రేజిరే రుచిరప్రభాః ॥ ౩౬ ॥ వదనాని జ్వలన్తి స్మ పూర్ణేన్దుసదృ
శాని వై । శోభితాన్య మలై ర్దివ్యై స్సరత్నైః కుణ్డలై స్తథా ॥ ౩౭ ॥
ఇన్దుమణ్డలసఙ్కాశనఖమణ్డలశోభితే । పాదపద్మే హరే స్తస్య శోభితే
విమలప్రభే ॥ ౩౮ ॥ అహో ఽహి భూధరేన్ద్రస్య మాహాత్మ్య మమి
తౌజసః । యస్మి న్నేవం విధో దేవో నివస త్యచ్యుతో హరిః ॥ ౩౯ ॥
న శక్య మస్య మాహాత్మ్యం వక్తుం వర్షశతై రపి । అస్మాభి స్సహితై
స్సర్వై ర్విమలేనాపి తేజసా ॥ ౪౦ । వేఙ్కటాద్రిసమం స్థానం బ్రహ్మాణ్డే
నాస్తి కిఞ్చన । వేఙ్కటేశసమో దేవో న భూతో న భవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥
నాస్తి పుణ్యతమం తీర్థం స్వామిపుష్కరిణీసమమ్ । సమ మస్తీతి యో బ్రూ
యా త్తత్సమో నాస్తి పాతకీ ॥ ౪౨ ॥ యాశ్చ సప్త మహాపుర్యః కీర్త్యన్తే
ముక్తిదాయికాః ॥ తా వేఙ్కటాద్రిపర్యన్త గ్రామకోట్యంశశక్తయః ॥
వామదేవః ॥ ఏవం విధాని వాక్యాని వదన్త స్సుబహూని వై । సర్వే సంహృష్ట
మనసో బ్రహ్మాద్యా స్తే సురోత్తమాః ॥ ౪౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వా

భగవద్విమానాదిదర్శనపూర్వకబ్రహ్మాదిప్రతిప్రయాణమ్.

పీత్వా ద్విజోత్తమాః । దదృశు స్తం మహాశ్చర్యం విమానం పున రద్భు
తమ్ ॥ ౪౫ ॥ అప్యదృష్టం పురా సర్వై ర్బ్రహ్మాద్యై రపి సత్తమాః ।
ప్రహృష్టా స్తే మహాత్మానో విమానే హరిమేధసః ॥ ౪౬ ॥ దదృశు ర్దేవ
దేవేశం విమలార్కసమప్రభమ్ । చతుర్బాహు మశేషేశం దివ్యకుణ్డలధా
రిణమ్ ॥ ౪౭ ॥ తిష్ఠన్త మచ్యుతం దేవం నానాభూషణభూషితమ్ । శోభ

మానం కిరీటేన నానారత్నచితేన వై ॥ ౪౯ ॥ సుధృతాయుధజాతం తం
వరదం సర్వదేహినామ్ । దివ్యరత్నచితై శ్చిత్రై ర్వలయై రుపశోభితమ్ ॥
దివ్యామ్బరధరం సౌమ్యం దివ్యరత్నవిభూషితమ్ । ప్రణతార్తిహరం
విష్ణుం త్రైలోక్యతిలకం విభుమ్ ॥ ౫౦ ॥ స్ఫురన్మణిగణచ్ఛన్నచారుహార
విరాజితమ్ । స్ఫురన్నూపురసంశోభి పాదం పద్మనిభేక్షణమ్ ॥ ౫౧ ॥ సే
వ్యమానం శ్రియా చాపి స్వపార్శ్వగతయా తథా । చారుమత్యా పృథివ్యా
చ సేవ్యమానం స్వకాన్తయా ॥ ౫౨ ॥ ఏవం భూతం తదా దృష్ట్వా బ్రహ్మే
ద్యా విస్మితేక్షణాః । ప్రణేము ర్ముదితా స్సర్వే శిరోభి ర్భువి కేశవమ్ ॥ ౫౩ ॥
ప్రస్తూయ చ జగద్యోనిం స్తుతిభి శ్శుభలోచనాః । నిశ్చక్రము స్తదా తస్మా ద్వి
మానా ద్దీప్తచక్రిణః ॥ ౫౪ ॥ నిష్క్రమ్య సహితా నేము శ్శిరోభి ర్భువి కేశ
వమ్ । కృత్వా ప్రదక్షిణం చాపి తద్విమాన మనుత్తమమ్ ॥ ౫౫ ॥ యథాఽఽ
గతం యయు స్సర్వే ప్రశంసన్తో మహీధరమ్ । పితామహ శ్చ భగవాన్
ఖచరైః పరివారితః ॥ ౫౬ ॥ సంస్తూయమాన స్త్రిదశై ర్నిజలోక మథా
ఽభ్యయాత్ । పినాకపాణి ర్భగవా న్శఙ్కర స్త్రిపురాన్తకః ॥ ౫౭ ॥
జగామ విశ్రుతం దివ్యం కైలాసం రజతాచలమ్ । నానారత్నై ర్విరా
జన్తం పారిజాతై రలఙ్కృతమ్ ॥ ౫౮ ॥ నానాతపస్విభి ర్యుక్తం నానాసిద్ధని
షేవితమ్ । ఋషయ శ్చ తథా సర్వే కైలాసం ప్రతి నిర్యయుః ॥ ౫౯ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవద్విమానదర్శనపూర్వక బ్రహ్మాదిప్రతిప్రయాణవర్ణ
నం నామ సప్తత్రింశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలాత్కైలాసగన్తృశఙ్కరగమనవర్ణనమ్.

జనకః ॥ కథం స భగవా నీశ్వర శ్శఙ్కర శ్చన్ద్రశేఖరః । ప్రయయౌ
పర్వతా ద్దివ్యం కైలాసం స్వాలయం శివః ॥ ౧ ॥ ఏత న్మునివరా శేషం శ్రో
తుమిచ్ఛామి తత్త్వతః । కథయైత న్మహాశ్చర్యం శృణ్వతాం హర్షవర్ధన
మ్ ॥ ౨ ॥ వామదేవః ॥ శ్రూయతా మిద మాశ్చర్యం వక్ష్యామి నృపతే తవ ।
యదా హి భగవాన్దేవః ప్రయాత స్స్వాలయం ప్రతి ॥ ౩ ॥ వృషభం తం
మహావీర్యం మేరుమన్దరసన్నిభమ్ । నానామణిగణై శ్చిత్రై స్స్వఃవద్భ్య రనే
కశః ॥ ౪ ॥ అలఙ్కృతం మహావీర్యం మహాకాయం మహాబలమ్ । మే
ఘాభం మేఘసన్నాదం ద్విషతాం శోకవర్ధనమ్ ॥ ౫ ॥ విశ్రుతం సర్వలో
కేషు సర్వరత్నవిభూషితమ్ । ఉదగ్రకకుదం దివ్యం వాయువేగసమం జవే ॥ ౬ ॥
రజ్జుభి శ్చ తదా దివ్యై ర్జామ్బూనదమయై శ్శుభైః । స్ఫురన్మణిగణాకీర్ణై స్స
మన్తా త్పరివేష్టితమ్ ॥ ౭ ॥ ఆకాశగం మహాశృఙ్గం హేమమాలాపరిష్కృతమ్ ।

జాజ్వల్యమానం వపుషా దర్శనీయతమం శుభమ్ ॥ ౮ ॥ అనేకశత
సాహస్రై ర్జాంబూనదమయై స్తథా। కింకిణీజాలసంఘై శ్చ సమన్తా త్పరివేష్టి
తమ్॥౯॥ ముక్తాదామభి రాలోలై ర్భ్రాజమానై స్స్వరశ్మిభిః। అలఙ్కృత
మహాకర్ణం మహాకాయం మహోత్కటకమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఆరుహ్య భగవా న్దేవ
స్సర్వపాపహరో హరః। బలిభి ర్భూతసంఘై శ్చ భేతాళై శ్చ మహాబలైః॥౧౧॥
అనేకబాహుభి శ్చైవ సంవృతః పరమేశ్వరః। సంస్తూయమాన స్సదృశైః
ఖేచరై రప్యభిష్టుతః॥౧౨॥ స్వభాసా భాసయ న్దివ్యం జగ దేత చ్చరాచరమ్।
శృణ్వాం శ్చ వదతాం తేషాం నారాయణగిరేః కథాః ॥ ౧౩ ॥ శనై ర్జగామ
భూపాల కైలాసనిలయం శివః। సమస్తాః పరివార్యైనం భూతసఙ్ఘా స్సహా
స్రశః॥ ౧౪ ॥ తన్నిదేశకరా జగ్ము ర్నానారూపా భయావహాః। కేచి న్నీలా
చలప్రఖ్యాః కేచి ద్బిసనిభా స్తథా ॥ ౧౫ ॥ సన్ధ్యామేఘనిభాః కేచి
త్కేచి ద్వై సూర్యవర్చసః। కేచి త్కాలాగరునిభాః కేచి దగ్నిశిఖోప
మాః ॥ ౧౬ ॥ కేచిద్దశభుజా రాజ న్కేచి దేకభుజా స్తథా। జానుదే
శశిరాః కశ్చి దూరుదేశశిరా స్తథా॥ ౧౭ ॥ పాణిదేశ శిరాః కశ్చి త్తత్రాస
న్మిథిలేశ్వర। తేషాం వర్ణం చ రూపం చ వక్తుం నామ న శక్యతే॥౧౮॥ కేచిద్ద్వి
పముఖా స్తత్ర కేచి దశ్వముఖా స్తథా। కేచి త్ఖరాభవదనాః కేచి ద్వ్యాఘ్ర
ముఖా స్తదా॥ ౧౯॥ శక్యం దేవై ర్న కాలేన మహతా చాపి తాని వై। రూ
పాణి తేషాం భూతానాం వక్తుం నానాకృతీని వై ॥ ౨౦ ॥ ఏవం విధై ర
నేకై స్తు భూతసంఘై స్సమావృతః। త్రిపురా న్తకరో దేవో జగామ రజతా
చలమ్ ॥ ౨౧ ॥ హరస్య తద్రూప మపా స్తదోషం సితాచలాభం శితి
కణ్ఠకాయమ్। వ్యరాజతా శేషజగత్ప్రభో స్త న్నారాయణస్యేవ వపు
స్త్రివిక్రమే ॥ ౨౨ ॥ నృపేన్ద్ర సంశాన్త మపేతదోషం సమీక్ష్య దేవం
త్రిపురారి మీశమ్ ॥ సర్వాణి భూతాని సమేత్య పార్శ్వం భక్త్యా ప్రణేముః
ప్రణతై శ్శిరోభిః ॥ ౨౩ ॥ అథ తం భీమకర్మాణం భగవ న్త ముమాపతిమ్।
వహ న్వృషేన్ద్రః ప్రయయా లీలయైవా న్తరిక్షగః॥ ౨౪ ॥ రరాజ సో త్య
ద్భుతచారుశృఙ్గ స్సుతప్తచామీకరచారుభూషణః। హంసేన్దుకున్దస్ఫటికా
చలాభో గచ్ఛ న్మహామేఘ ఇవా న్తరిక్షే. ॥ ౨౫ ॥ తం యా న్త మనుజ
గ్ము స్తే దేవా బ్రహ్మర్షయ స్తదా। కృతాఞ్జలిపుటా దేవం స్తువ న్త స్త్రిపురా
న్తకమ్ ॥౨౬ ॥ జనకః॥ స్తువన్తి స్మ కథం దేవం దేవా బ్రహ్మర్షయ స్తదా।
శూలపాణిం ప్రయాస్యం తం కైలాసనిలయం ప్రతి ॥ ౨౭ ॥ శతానందః॥
జనకే నైవ ముక్త స్తు వామదేవో మహాతపాః। వక్ష్యే హ మేత ద్భూపాల
శ్రూయతా మి త్యథా బ్రవీత్ ॥౨౮ ॥ దేవాద్యాః ॥ పినాకపాణిం దేవే
శం నతాస్స్మ గిరిజేశ్వరమ్। గరు త్మతి యథా విష్ణు స్తద్రూప మివ సంస్థితమ్॥

త్రిపురస్య నిహంతారం త్రిణేత్రం శూలధారిణమ్ । విష్ణుభక్తం విరూపాక్షం విష్ణుప్రియకరం శుభమ్ ॥ ౩౦ ॥ దుష్టదైత్యనిహన్తారం కైలాసనిలయం హరమ్ । శర్వం భవన్త మీశానం శఙ్కరం కామరూపిణమ్ ॥ ౩౧ ॥ ఉగ్రరూపం మహాదేవ మప్రధృష్యం దురాసదమ్ । నీలకణ్ఠం విరూపాక్షం సర్వసంహారమూర్తికమ్ ॥ ౩౨ ॥ కపిలాక్షం విశాలాక్షం జటామకుటధారిణమ్॥ నతాస్స్మ చర్మవసనం వయం త్వాం వృషభధ్వజమ్ ॥ ౩౩ ॥ త్రాహ్యస్మాన్ త్సర్వలోకేశ త్వామద్య శరణం గతాన్ । త్వమేవ గతిరస్మాకం సర్వేషామేవ శఙ్కర ॥ ౩౪ ॥ ఏవం స్తువన్తో దేవేశం దేవా బ్రహ్మర్షయ స్తదా ॥ అనుజగ్ము ర్మహాత్మానం నారాయణ మివా పరమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఏవం సంస్తూయమానో ఽసౌ తదా పశుపతిర్నృప । ప్రపేదే తం మహాపుణ్యం కైలాసం పర్వతోత్తమమ్ ॥ ౩౬॥ తత్రాపి స్వాలయం దివ్యం సర్వభూతనిషేవితమ్। దేవర్షిసిద్ధమనుజై ర్గన్ధర్వైశ్చాపి సేవితమ్ ॥ ౩౭ ॥ అతీవ శుభగన్ధాఢ్యం ప్రపేదే త్రిదశేశ్వరః ॥౩౮॥ తేషాం మునీనా మథ పశ్యతాం తదా గౌరీశ్వరో దేవవరః ప్రతాపవాన్। అంతర్దధే సానుచరః ప్రభావతస్తత్రైవ రాజం స్త దభూ న్మహాద్భుతమ్ ॥౩౯॥ కిమన్య దిచ్ఛసే భూయ స్తత్ర శ్రోతుం మహీపతే।వాసుదేవాశ్రితం పుణ్యం తత్పృచ్ఛకథయే తవ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలా చ్ఛఙ్కరస్య కైలాసగమనవర్ణనం నామ షట్త్రింశోధ్యాయః.

భగవద్విమానాన్తర్ధానహేతుకథనమ్.

జనకః ॥ అన్తర్హితం కథం తేషాం మునీనా మంజనాచలే । ఆసీ ద్విమాన మాశ్చర్యం శ్రోతు మిచ్ఛామ్యశేషతః ॥ ౧ ॥ ఆఖ్యాహి మే మహాశ్చర్య మేత త్పుణ్య మనుత్తమమ్ ॥ వామదేవః ॥ లీలయా దేవదేవేన విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ॥ ౨॥ తదా సీ దద్భుతం దివ్యం విమానం మునిసేవితమ్ । అంతర్హితం కృతం రాజన్ మాయయా దివ్యయా స్వయా ॥ ౩ ॥ సర్వ ఏతే మునిశ్రేష్ఠా స్సుచిరం గిరిమూర్ధని।చరేయు రితి దేవేన హ్యదా వంతర్హితం కృతమ్ ॥ ౪ ॥ స్వేనైవ తేషాం సర్వేషాం మునీంద్రాణాం మహాత్మనామ్। మాయా మపాస్య స్వం దివ్యం విమానం దర్శితం పునః ॥ ౫ ॥ తస్మా న్మునివరాః పూర్వం నా పశ్యన్ దివ్య ముత్తమమ్। విమానం సర్వపాపఘ్నం సర్వలోకేషు విశ్రుతమ్ ॥ ౬ ॥ అప్రాకృత మనాద్యంతం వైకుణ్ఠాదాగతం మహత్ । శ్రీనహాయస్య తద్విష్ణో ర్విహారాయతనం సదా ॥ ౭ ॥ దృష్టవంత

శ్చ త ద్దివ్యం ప్రసాదా జ్జగదీశితుః । హరే ర్భగవత స్తస్య తదద్భుతమి వా భవత్ ॥ ౮ ॥ ఏత చ్చా పి సమాఖ్యాతం య త్పృష్టో హం త్వయా నృప । శ్రోతవ్యం య త్త్వయా చా న్య త్త త్పృచ్ఛ కథయామి తే ॥ ౯ ॥ జనకః ॥ అగ స్త్య ప్రముఖా స్తత్ర కిమకుర్వం స్తతః పరమ్ । మునయో మునిశార్దూల

—స్వామిపుష్కరిణ్యామగస్త్యాదికృతభగవన్మంత్రోపాసనప్రకారః.—

త న్మే కథయ సువ్రత ॥ ౧౦ ॥ వామదేవః ॥ అగస్త్యాద్యా స్తత స్తస్మి న్భగవత్య చ్యుతే ఽమలే । అంతర్హి తే జగద్ధామ్ని పరే బ్రహ్మణి కేశవే ॥ ౧౧ ॥ కృతవన్తో మహాత్మానో య త్తత్ర కథయామ్య హమ్ । చిరకాలం విమానే స్మిన్పుణ్యే పుణ్యప్రదాయిని ॥ ౧౨ ॥ వసామ తత్పరం బ్రహ్మ చి న్తయామో జనార్దనమ్ । పుష్కరిణ్యా విశాలాయా స్తస్యా ఏవ శుభే జలే ॥ ౧౩ ॥ సర్వపాపహరే శుద్ధే స్నాత్వా స్నాత్వా దినేదినే । సర్వేశం పూజ్య తపసా సమాసాద్య దివానిశమ్॥ ౧౪ ॥ ఏవ ముక్త్వా తత స్సర్వే మునయో ఽమలచేతసః । ఊషు స్తస్మి న్విమానే తే ద్వాదశాబ్దం నరాధిప ॥ ౧౫ ॥ తప స్తీవ్రం సమాస్థాయ విష్ణో రారాధనోద్యతాః । స్వామిపుష్కరిణీం దివ్యాం సేవమానా అహర్నిశమ్ ॥ ౧౬ ॥ జేపు రష్టాక్షరం మంత్రం ము క్తిబీజ మను త్తమమ్ । విద్వద్భిః పఠ్య తే పూర్వై ర్యో మంత్రో ము క్తికాఙ్క్షిభిః ॥౧౭॥ అర్థార్థిభి స్తథా న్యై శ్చ కామసంసిద్ధయే నృప । జజాప యం పరం మంత్రం పురా బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౧౮ ॥ కల్పాదౌ సర్వదేవేశ స్సిసృక్షు ర్వివిధాః ప్రజాః । తథా సంహారసమయే సంప్రా ప్తే చన్ద్రశేఖరః ॥ ౧౯ ॥ య మభ్యస్య మహామంత్రం శ క్తిం ప్రాప్నోతి దుర్లభామ్। యత్సమం చా ధికం వా న త్రిషు లోకేషు విద్య తే ॥ ౨౦ ॥ తథా సర్వేషు మంత్రేషు వైదికేషు శుభేషు చ । యం జ్ఞాత్వా సర్వపాపేభ్యో విముచ్యంతే ఽత్ర మానవాః॥ ౨౧॥ సర్వా న్కామాం శ్చ విన్దన్తి యం జప్త్వా మంత్ర ము త్తమం।తం మంత్రం సర్వపాపఘ్నం

—అగస్త్యాదికృతభగవత్సేవాపూర్వకస్వావాసగమనోద్యోగః.—

సర్వశోకప్రణాశనమ్ ॥ ౨౨ ॥ జేపు స్తే మునయ స్సర్వే ద్వాదశాబ్ద మహర్నిశమ్ । సమా ప్తే ద్వాదశే వర్షే మునయ స్తే తపోధనాః ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యప్రముఖా స్సర్వే సమారాధ్య జగత్పతిమ్ । శఙ్ఖచక్రధరం దేవం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౨౪ ॥ శ్రీభూమిసహితం దేవ ముదయాదిత్యసన్నిభమ్ । సహస్రశో విమానం త త్కృత్వా చా పి ప్రదక్షిణమ్ ॥ ౨౫ ॥ ప్రణ

—భగవద్విమానమన్తర్హితందృష్ట్వాఽగస్త్యాదికృతచిన్తాక్రమః.—

మ్య చ జగన్నాథం సర్వలోకేశ్వరం హరిమ్ । గంతుం ప్రచక్రము స్తస్మా ద్వేఙ్కటాఖ్యా న్నగో త్తమాత్ ॥ ౨౬ ॥ ఏతస్మి న్నంతరే తత్ర విమానం ముని

సేవితమ్ । పశ్యతామేవ సర్వేషాం మునీంద్రాణాం మహాత్మనామ్ ॥ ౨౭ ॥ పునశ్చాపి జగద్ధాతుర్మాయయా దివ్యయా స్వయా । అన్తర్హితం కృతం చాసీత్తదద్భుతమివాభవత్ ॥౨౮॥ తతస్తు మునయస్సర్వే పరం విస్మయమాగతాః ॥ మునయః ॥ అహో ఽతీవ మహాశ్చర్యం కృతమేతన్మహాత్మనా ॥ ౨౯ ॥ పునశ్చ దేవదేవేన హరిణాద్భుతకారిణా । యదేతన్మహదాశ్చర్యం విమానం పుణ్యసేవితం ॥ ౩౦ ॥ అన్తర్హితం కృతం పూర్వం దర్శితం చ పునస్తథా । ఇదానీం చ పునస్తేన మాయయాఽన్తర్హితం కృతమ్॥ అహో బత మహాశ్చర్య మహో బత మహాద్భుతమ్। దృష్టమేతత్తదధ్యక్షే సేవితే మాధవే శుభే ॥ ౩౨॥ ఏవం విధాని వాక్యాని ప్రోచ్య ప్రోచ్య పునః పునః । విస్మయావిష్టహృదయాస్తస్థుస్తత్రైవ తే ద్విజాః ॥ ౩౩ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవద్విమానాన్తర్ధానహేత్వాదికథనం
నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః.

— శేషాద్రివాయవ్యభాగస్థితమహాభూతస్య నారాయణాద్రిత్వవర్ణనమ్ —

జనకః ॥ వాయవ్యాం దిశి యో దేవ్యా గిరేస్తస్య మహీయసః ॥ దృష్టో మునివరైః పూర్వం కో సౌ బ్రహ్మన్వదస్వ మే ॥ ౧ ॥ వామదేవః ॥ స రాజన్నగరాజస్తు నారాయణగిరిస్స్వయమ్ ॥ ఆసీనో వపురాస్థాయ

—◆◆◆వసోర్భగవన్తస్తోత్రోపాసనపూర్వకస్వామితీర్థస్థితికథనమ్.◆◆◆—

స్వకం దివ్యం మహాద్భుతమ్ ॥ ౨ ॥ జనకః ॥ అన్తర్హితే జగన్నాథే వసుః పరమధార్మికః । తతః పరం సరాజర్షి రకరోత్కిం మహామునే ॥ ౩ ॥ వామదేవః ॥ స రాజాన్తర్హితే దేవే వేదవేద్యే సనాతనే । కృతవాన్యన్మహీపాల తదాఖ్యాస్యే నిశామయ ॥ ౪ ॥ తస్మిన్నేవ విమానే సా రాజ్ఞో పరిచరో వసుః । ఆరాధయన్హృషీకేశం వాసుదేవం సనాతనమ్ ॥ ౫ ॥ ద్వాదశాక్షర మేవైకం పరం మంత్రం జజాప హ। సేవమానశ్చ తాం దివ్యాం స్వామిపుష్కరిణీం శుభామ్ ॥ ౬ ॥ ఉవాచ పరయా భక్త్యా ద్వాదశాబ్దం మహామతిః । నృపేన్ద్రః కథయిష్యే న్యచ్ఛ్రూయతామిత్యథాబ్రవీత్ ॥ ౭ ॥

— శ్వేతద్వీపవాసిసిద్ధాదీనాం శ్రీవేఙ్కటాచలాత్స్వావాసగమనమ్. —

తే సర్వే సంగతాస్తత్ర నారాయణగిరా నృప । శఙ్ఖచక్రధరాస్సర్వే శ్వేతద్వీపనివాసినః॥ ౮॥ నమో భగవతే వాసుదేవాయేత్యజపంస్తదా। తస్మిన్విమానే న్యవసం శ్చిరకాల మథోన్నృప॥ ౯॥ అర్చయన్తశ్చ గోవిన్దం భక్త్యా పరమయా తదా । అనుజ్ఞాతాశ్చ దేవేన శ్వేతద్వీపమథాగమన్ ॥ ౧౦ ॥ ఏత

చ్చాపి సమాఖ్యాతం యత్పృష్టో హం త్వయా నృప। య దన్య త్త్రవ వక్త
వ్యంత త్పృచ్ఛ కథయామి తే ॥ ౧౧ ॥ జనకః ॥ సనకాద్యా మహాత్మానో
యే న్యే తత్ర సమాగతాః। అంతర్హితే జగన్నాథే కి మకుర్వం స్తతఃపరమ్ ॥
వామదేవః ॥ సప్తర్షయ శ్చ దేవా శ్చ శుక్ర శ్చాపి మహామతిః। బృహస్ప
తి శ్చ భగవాన్ త్సనకాద్యా శ్చ యోగినః ॥ ౧౩ ॥ సర్వ ఏతే మహాభాగా
నమస్కృత్య జనార్దనమ్। మహీధరం ప్రశంసంత స్స్వాలయా న్ప్రతిపేదిరే॥
౧౪ ॥ శఙ్ఖ శ్చాపి జగద్ధాతుః ప్రసాదా దేవ భూపతే। విమాన మద్భుతా
కార మప్సరోగణసేవితమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఆరుహ్య గీయమాన స్తు శక్రలోక మవా
ప్తవాన్। విష్వక్సేన శ్చ భగవాన్ త్సచివై ర్బలిభి ర్వృతః ॥ ౧౬ ॥ సప్త
భి ర్భూరితేజోభి ర్మహేంద్రసమవిక్రమైః। అసురాణాం వధం చక్రే యథోక్తం
పరమేష్ఠినా ॥ ౧౭ ॥ జనకః ॥ అంతర్హితే తత స్తస్మి న్విమానే మునిసేవితే।
అగస్త్యో భగవా న్బ్రహ్మ న్నకరో త్కిం మహామునిః ॥ ౧౮ ॥ వామదేవః ॥

అగస్త్యకృతభావివిమానావిర్భావహేతుకథనమ్

అగస్త్యో భగవా న్భూప మునీంద్రా నిద మబ్రవీత్। య దేత ద్దర్శితం దివ్యం
విమానం లోకపావనమ్ ॥ ౧౯ ॥ పూర్వం భగవతా తేన విష్ణునా ప్రభవి
ష్ణునా। త దత్రైవ మహాశైలే సదాతిష్ఠతిపూజితమ్ ॥ ౨౦ ॥ అంతర్హితం
న కేనా పి శక్యతే ద్రష్టు మంజసా। యుగే యుగే తు యః కశ్చి త్తపసా
భావయే ద్ధరిమ్ ॥ ౨౧ ॥ స తస్య కృపయా దివ్యం విమానం పశ్యతి ధ్రువమ్।
ఆగామిని కలౌ చాపి సంప్రాప్తే పుణ్య ముత్తమమ్ ॥ ౨౨ ॥ విమానం
సర్వపాపఘ్నం విష్ణునా ధిష్ఠితం సదా। పశ్యతాం సర్వభూతానా మాహ్లాదజ
నకం శుభమ్ ॥ ౨౩ ॥ దేవర్షిదైత్యగంధర్వదేవసిద్ధనిషేవితమ్। మనుజై రేవ
తద్భక్తైః కారితం లక్షణాన్వితమ్ ॥ ౨౪ ॥ భవిష్యతి మహాశ్చర్యం మునీంద్రా
నాత్ర సంశయః। తత్రైవ భగవా న్విష్ణు స్థాస్య త్యక్షయకీర్తిభృత్ ॥
౨౫ ॥ విమానే తు జగన్నాథః పూర్వం దృష్టో హరి స్స్వయమ్। శఙ్ఖచక్ర
ధర శ్శ్రీమాం శ్చతుర్బాహు స్స్వరూపవాన్॥ ౨౬ ॥ అస్మి న్జగతి విప్రేన్ద్రా
విశ్రుతం చ భవిష్యతి। విమానం త దఘౌఘఘ్నం త్రైలోక్యతిలకోపమమ్ ॥
౨౭॥ వామదేవః॥ ఏవ ముక్త్వా మునీంద్రాం స్తానగస్త్యో భగవాం స్తదా।
గంతుం చక్రే మన స్తస్మా త్ప్రణిపత్య జనార్దనమ్ ॥ ౨౮ ॥ అగస్త్య శ్చ మ
హాతేజా వరా న్ప్రాప్య సుదుర్లభాన్। మునిభి స్సంవృతో రాజ న్మహేంద్ర
మగమ ద్గిరిమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఏవ మేషా పురావృత్తా కథా తే కథితా మయా।
విశ్రుతా సర్వలోకేషు కి మన్య జ్జ్ఞాతు మిచ్ఛసి ॥ ౩౦ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భవిష్య
ద్విమాన ప్రాదుర్భావవర్ణనం నామ చత్వారింశోధ్యాయః.

దేవజిదాద్యసురకృతలోకోపద్రవకథనమ్.

జనకః ॥ బ్రహ్మన్నియుక్తో దేవేన విష్వక్సేన స్స వీర్యవాన్ । తేషాం వధం కథం చక్రే దైత్యేన్ద్రాణాం తరస్వినామ్ ॥ ౧ ॥ ఏతన్మే మహదాశ్చర్యం చరితం తస్య ధీమతః । విష్వక్సేనస్య దేవస్య తత్త్వేనాఖ్యాతుమర్హసి ॥ వామదేవః ॥ ఏతత్తే కథయిష్యామి శృణుష్వ శ్రద్ధయాన్వితః । పురావధీద్యథా దైత్యాన్విష్వక్సేనో మహాబలః ॥ ౩ ॥ పురా భవన్మహావీర్యా హిరణ్యాక్షస్య వంశజాః । దేవజిన్మృత్యుజిచ్చాపి శత్రుజిచ్చేతి తే త్రయః ॥ ౪ ॥ భ్రాతరస్సుమహాసత్త్వా మహామాయా మహౌజసః । బ్రహ్మాణం తే సమారాధ్య స్రష్టారం భువనేశ్వరమ్ ॥ ౫ ॥ సర్వదైవైరవధ్యత్వమవాపుర్మనుజేశ్వర । తతస్సకలదైతేయైర్మహామాత్యైర్మహాబలైః ॥ ౬ ॥ అనేకశతసాహస్రైస్సంవృతాస్తే మహీమిమామ్ । విచేరురవనీపాల నాశయన్త ఇమాః ప్రజాః ॥ ౭ ॥ క్షోభితాస్తైస్తు సహసా శోషితా వరుణాలయాః । తేషాం వీర్యేణ మహతా పర్వతాశ్చ చకమ్పిరే ॥ ౮ ॥ యయుర్వినాశం సహసా ప్రజాస్సర్వాః ప్రజేశ్వర । యజ్ఞభాగభుజో దేవా యజ్ఞభాగం న లేభిరే ॥ త ఏవ బుభుజుర్దైత్యా యజ్ఞభాగాంస్తు సుదుర్మదాః । న యజ్ఞాస్సమవర్తన్త తపశ్చక్రుర్న తాపసాః ॥ ౧౦ ॥ న తతాప తదా సూర్యో న జజ్వాల చ పావకః । నిర్జితాశ్చ భవన్దేవా యుద్ధే పరమదారుణే ॥ ౧౧ ॥ దైతేయైర్విజితా దేవాశ్శరణం ప్రతిపేదిరే । నారాయణాచలే దివ్యే వసన్తం పురుషో-

దేవజిదాద్యసురవధార్థం సపరికర విష్వక్సేనగమనమ్.

త్తమమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఏవం ప్రవృత్తే లోకేऽస్మిన్ దైతేయైస్తైర్మదోత్కటైః । విష్వక్సేన స్సమాజ్ఞప్తో విభునా హరిణా బలీ ॥ ౧౩ ॥ తేషాం వధార్థం సర్వేషాం దైత్యేన్ద్రాణాం బలీయసామ్ । అభ్యగాత్సచివైస్సార్ధం సప్తభిర్బలశాలిభిః ॥ అనేకశతసాహస్రైర్భూతసంఘైస్సమావృతః । మహాబలైర్మహావీర్యైర్భూభారహరణక్షమైః ॥ ౧౫ ॥ సంవృతస్తైర్మహాతేజాస్సోऽగచ్ఛద్వియతేమ్బరే । వ్యరాజత యథా శక్రస్సంవృతస్త్రిదశేశ్వరైః ॥ ౧౬ ॥ ఆకాశం తదనాకాశం కృతమాసీదభాస్కరమ్ । ఆయాన్తమథ చాకర్ణ్య విష్వక్సేనం చ తద్బలమ్ ॥ ౧౭ ॥ తేऽపి దైత్యా మహావీర్యా బలవన్తో యశస్వినః । ఆహూయ సర్వానసురాన్ పాతాళతలవాసినః ॥ ౧౮ ॥ సాగరేషు చ శైలేషు నదీషు చ వనేషు చ । యే వసన్తి మహావీర్యా దారుణా దానవేశ్వరాః ॥ తాన్ సర్వాంస్తే సమాహూయ సమరేష్వనివర్తినః । యుద్ధాభిమానినస్తేऽథ సహ దైతేయదానవైః ॥ ౨౦ ॥ దేవజిత్ప్రముఖా జగ్ముర్యోద్ధుం తేన మహాత్మనా । విష్వక్సేనేన తే తేన గిరిశేనేవ రాక్షసాః ॥ ౨౧ ॥ దేవస్య

విష్వక్సేనాసురసైనికప్రవృత్తయుద్ధక్రమః.

సైనికాశ్చాపి దైత్యేన్ద్రాణాం చ సైనికాః। తతో యుద్ధం మహారౌద్రం సమ
వర్తత దారుణమ్॥ ౨౨॥ సేనయో రుభయోశ్చాపి దైవాసుర మివాపరమ్।
నానాప్రహరణై రుగ్రై ర్నిజఘ్ను స్తే పరస్పరమ్ ॥ ౨౩ ॥ విష్వక్సేనానుగా
శ్చాపి దైత్యేన్ద్రాశ్చ బలీయసః। తై ర్ముక్తై రస్త్రజాలైశ్చ శస్త్రౌఘైశ్చాపి
సంయుగే ॥ ౨౪ ॥ దహ్యమాన మివాకాశ మాసీ త్సర్వగ్రహాకులమ్। జాజ్వ
ల్యమానం తద్దృష్ట్వా గగనం గగనే చరాః ॥ ౨౫॥ పరిత్యజ్య నృపాకాశం భ
యా జ్జగ్ము ర్దిశో దశ। తతో దేవజితా ముక్తా మాయా ఘోరా మహౌజసా॥
తాన్ త్సర్వాన్ మోహయామాస విష్వక్సేనస్య సైనికాన్ । విష్వక్సేనస్య స
చివ స్తతః క్రుద్ధో మహామతిః ॥ ౨౬॥ మేధావీ నామ బలవాన్ త్సర్వమాయా
విశారదః। మాయాబలేన తాం మాయా మజయ త్సర్వమోహినీమ్ ॥ ౨౭ ॥
తతో ధను ర్మహ ద్దివ్య మాదాయ విమలప్రభమ్। అచ్ఛేద్యం సర్వశత్రూణాం
దత్త మవ్యక్తరూపిణా ॥ ౨౮ ॥ అనేకరత్నసఞ్ఛన్నం జామ్బూనదపరిష్కృ
తమ్। ముమోచ నిశితాన్ బాణాన్ దైత్యేన్ద్రాణాం మహౌజసామ్ ॥ ౩౦ ॥
నిహతా స్తేన దైతేయా శ్శతశోఽథ సహస్రశః। ముక్త్వా ప్రియతరా న్ప్రాణా
న్నిపేతు ర్ధరణీతలే ॥ ౩౧ ॥ నిహతాం స్తా నథాలోక్య మృత్యుజి త్క్రోధ
మూర్ఛితః । మోహయామాస సర్వాం స్తాన్మాయయా దేవసైనికాన్ ॥
శత్రుఘ్నో నామ శత్రుఘ్నః క్రోధేన మహతా ఽన్వితః । అసిరత్నం సమా
దాయ విమలార్కసమప్రభమ్ ॥ ౩౩ ॥ చిచ్ఛేద తస్య దైత్యస్య శిరో జ్వలిత
కుణ్డలమ్। తస్యాసీ ద్భూయ ఏవాశు శిర స్స్రగ్కిరీటవత్ ॥ ౩౪॥ శత్రుజి త్తస్య త
త్కర్మ శత్రుఘ్నస్య బలీయసః । సమ్ప్రేక్ష్య ఘోరసఙ్కాశో మాయా ముగ్ర
గ్రా మథా దదే॥ ౩౫॥ విజేతుం దుర్మద స్సర్వా న్విష్వక్సేన ముఖా న్మృధే ।
తయా తే నిష్ప్రభా ఆస న్విష్వక్సేనస్య సైనికాః॥ ౩౬॥ తా న్దృష్ట్వా సహసా
క్రుద్ధ స్సచివ స్తస్య ధీమతః। మాయా ముగ్రాం మహాతేజాః కాలాగ్ని ర్నా
మ వీర్యవాన్ ॥౩౭॥ ఆసురీం నాశయామాస త దద్భుత మివాభవత్ । ఆదదే
మహతీం శక్తిం శత్రుజి ద్వధకారణాత్ ॥ ౩౮॥ ముమోచాథ స తాం దీప్తాం
కాలాగ్ని స్తరసా బలీ। శక్త్యా విదారితో దైత్యః పపాతాథ మహీతలే॥౩౯॥
గతాసు రివ నిశ్చేష్టః పున శ్చాపి సముత్థితః। దేవజి న్మృత్యుజి చ్చాపి శత్రుజి
చ్చాప్యథా త్మవాన్ ॥ ౪౦ ॥ క్రోధేన మహతా ఽవిష్టా స్త్రయ స్త్రయ
ఇవాగ్నయః । ధనూంష్యాకృష్య దివ్యాని దత్తా న్యవ్యక్తజన్మనా ॥ ౪౧ ॥
బ్రహ్మణా దేవదేవేన కల్పాదౌ పరమేష్ఠినా। బ్రహ్మాస్త్రం చ తథా దివ్యం
భీమం పాశుపతం తథా ॥ ౪౨ ॥ వాయవ్యం వారుణం చాపి సౌర మాగ్నే
య మేవ చ। ఐన్ద్రం చాపి తథా రౌద్రం యామ్యం చాపి సుదుస్తరమ్॥ ౪౩॥

విమోహనకరం ఘోరం గాన్ధర్వం చ సుదుర్జయమ్ । జృమ్భణాస్త్రం తథా ఘోరం కౌబేరం వారుణం తథా ॥ ౪౪ ॥ ఏవమాదీని చాన్యాని దివ్యాన్యస్త్రాణి సంయుగే । ముముచుశ్చతతో రాజన్ సేనాయాం తస్య ధీమతః ॥ ౪౫ ॥ బ్రహ్మాస్త్రాద్యైస్తథా దీప్తైరస్త్రైశ్శత్రుభయంకరైః । జ్వాలార్చిష్మత్తదాకాశమపేతగ్రహభాస్కరమ్ ॥ ౪౬ ॥ అపేతచన్ద్రతారాఢ్యం నిపతచ్ఛుకశారికమ్ । దృశ్యతే సఙ్కులం తత్ర సంహారసమయే

— విశ్వక్సేనకృతనారాయణాస్త్రప్రయోగపూర్వకాసురవధప్రకారః. —

యథా ॥౪౭॥ తతో దేవస్స భగవాన్విష్వక్సేనః ప్రతాపవాన్ । దృష్ట్వా విస్మయమాపన్నో దైతేయాంస్తానలోకయత్ ॥ ౪౮ ॥ సాధు సాధ్వితి చాభాష్య జహర్ష చ ననాద చ । స్వకం ధనుర్మహద్దివ్యం తప్తజామ్బూనదప్రభమ్ ॥ విస్ఫార్య స మహాతేజాశ్శార్ఙ్గం చాపమివాపరమ్ । నారాయణీయం సహసా సన్దధేఽస్త్రం శరాసనే ॥ ౫౦ ॥ తదస్త్రం మృత్యుసఙ్కాశమనివార్యం సురాసురైః । కాలాగ్నిరివ జజ్వాల కల్పాన్తే సర్వనాశనః ॥ ౫౧ ॥ తతస్సఙ్క్షోభమాయాతం జగదేతచ్చరాచరమ్ । చుక్షుభుస్సాగరాస్సర్వే పర్వతాశ్చ చకమ్పిరే ॥ ౫౨ ॥ తదస్త్రం తేన నిర్ముక్తం జ్వాలామాలిమహాత్మనా । సమీక్ష్య సర్వభూతాని రాజన్నేదుస్సుదారుణమ్ ॥ ౫౩ ॥ ఆగతాస్తేఽపి యే తత్ర యుద్ధదర్శనలాలసాః । తే సర్వే గగనం త్యక్త్వా దుద్రువుస్సర్వతో దిశమ్ ॥ ౫౪ ॥ దేవాశ్చాపి తదా సర్వే మునయశ్చ తపోధనాః । దృష్ట్వా తదస్త్రమత్యుగ్రం ప్రోచురేవం పరస్పరమ్ ॥ ౫౫ ॥ సంహారసమయః ప్రాప్తో విస్మయః క్రియతేఽత్ర కిమ్ । నారాయణేన భూతానామాదిభూతేన శార్ఙ్గిణా ॥ ౫౬ ॥ సంహారః క్రియతే నూనం లోకానామద్య విష్ణునా । విష్వక్సేనేన సర్వాత్మా జగత్సంహారమీశ్వరః ॥ ౫౭ ॥ కరోతి నూనం భగవాన్ సంహారకుతుకీ హరిః । కిమయం క్రియతే తేన వ్యాపారః పరమేష్ఠినా ॥ ౫౮ ॥ అకాలే జాతమస్మాకం నిష్ఫలం దర్శనం విభోః । ఏవం విధాన్యనేకాని వాక్యాని త్రిదశాలయాః ॥ ౫౯ ॥ వదన్తో భృశముద్విగ్నా జగ్ముస్తే సర్వతో దిశమ్ । అథ దేవస్స భగవాన్విష్వక్సేనస్తదా నృప ॥ ౬౦ ॥ నారాయణీయమస్త్రం తన్ముమోచాదిత్యసన్నిభమ్ । ముక్తం తదస్త్రమత్యుగ్రం సర్వసంహారకారణమ్ ॥ ౬౧ ॥ అదహద్వాహినీం తాం తు దైత్యేన్ద్రాణాం దురాత్మనామ్ । దేవజిత్ప్రముఖైస్సార్ధం వృత్రకల్పైర్మహాబలైః ॥ ౬౨ ॥ సా తు సేనా ప్రజజ్వాల దహ్యమానాఽస్త్రపావకైః । శమ్భునా దహ్యమానాని త్రిపురాణి యథా పురా ॥ ౬౩ ॥ అస్త్రాగ్నిదగ్ధదేహాస్తే సాశ్వాస్సరథకుఞ్జరాః । దేవజిత్ప్రముఖాస్సర్వే సానుగాస్సహబాన్ధవాః ॥ ౬౪ ॥ నిపేతుర్ధరణీపృష్ఠే దగ్ధపక్షా ఇవ ద్విజాః ॥ ౬౫ ॥ గతాసవస్తేన్యపతన్ సహాసనో నరేన్ద్ర భూ

మా దితిజేశ్వరాత్మజాః । ప్రచ్ఛాదయన్త స్సకలాం మహీమి మమాం ప్రదగ్ధ కేశామ్బరభూషణోత్తమాః ॥ ౬౫ ॥ సా చోగ్రవేగా దితిజేశ్వరాణాం సేనా ౽తిభీమా సమరేష్వజేయా । అస్త్రాగ్నిదగ్ధా న చ భూతసంఘై రదృశ్య

దేవాదికృతవిష్వక్సేనవిజయోపచారస్తుత్యాదిః.

తాకాశగ తై ర్న దేవై ః॥౬౬॥తత స్తు దేవా శ్చ నిశాచరా శ్చ గన్ధర్వయక్షో రగపన్నగా శ్చ । మహర్షయ శ్చా ప్రతిమప్రభావా నిపాతితాం స్తా నవలోక్య దైత్యాన్ ॥ ౬౭ ॥ అపూజయం స్తే సముపేత్య సర్వే దేవం మహావీర్య ము పస్థితం తమ్ । ప్రణమ్య దేవాధిపతే రమాత్యం శిరోభి రుత్ఫుల్లవిలోలలోచ నైః ॥ ౬౮ ॥ త మూచు రేనం వచనై ర్న రేన్ద్ర స ర్వే సురాద్యాః పరమం ప్రహృష్టాః । సమ న్తత స్తం పరివార్య దేవం గృహీతచాపం నిహతేన్ద్రశత్రు మ్॥ ౬౯ ॥ ఇన్ద్రాదయః ॥ కృతం త్వయై త ద్భగవన్ త్సురాణాం సుదుష్క రం కర్మ తవానురూపమ్।అన్యేన నై తే సమరే నిహన్తుం శక్యా వినా త్వాం సముదగ్రవీర్యమ్ ॥ ౭౦ ॥ తై రేవ ము క్త స్సహసా మహాత్మా సంపూజిత స్తా న్ప్రతిపూజ్య సర్వాన్ । అ న్తర్దధే సానుచర స్సవాహన స్తత్రై వ తేషా మథ పశ్యతాం తథా ॥ ౭౧॥ మయా న్నృపేన్ద్రా ఖిల మేత దు క్తం తవా ద్భు తం దేవజిదాదినాశనమ్ । ఏవం విధం నై వ పురా ప్రవృ త్త మృ తే దశగ్రీవ వధా త్సుఘోరాత్ ॥ ౭౨॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే విష్వ క్సేనకృతదేవజిదాదివధకథనం నామైకచత్వారింశోధ్యాయః

భవిష్యచ్ఛ్రీభగవద్దివ్యవిమానవర్ణనమ్.

వామదేవః॥ ఏవం దైత్యవధం దేవ్యా విష్వక్సేన స్తు వీర్యవాన్ । చ క్రే పురా మహీపాల దేవదేవాజ్ఞయా బలీ ॥౧॥ ఏత న్మయాసమాఖ్యాతం పు రావృ త్త మను త్తమమ్। ఇతిహాసం మహాపుణ్యం సర్వలోకేషు విశ్రుతమ్ ॥ వేఙ్కటాఖ్యే గిరౌ తస్మి న్నత్యర్థం తేప ధీమతా। అగ స్త్యేన మునీంద్రాణాం భవిష్య త్కథితం నృప ॥ ౩ ॥ ఆగామిని యుగే చా పి సమ్ప్రాప్తే తు కలౌ యుగే । అదృశ్యత్వా ద్విమానస్య నిత్యస్యా మితతేజసః ॥ ౪ ॥ తస్యా ఏవ శుభే తీరే పుష్కరిణ్యా మహాద్భుతమ్। అతులం కారితం భక్తై ర్విమానం సూర్యసన్నిభమ్॥౫॥భవిష్యతీ తి తస్యా పి మాహాత్మ్యం కథయే తవ । తచ్చా పి మహా దాశ్చర్యం విమానం సురపూజితమ్ ॥ ౬ ॥ శోభితం దేవదేవేన భవి ష్యతి న సంశయః । బహువర్షశతై రాజ న్న చ శక్యం సురై రపి॥ ౭॥ వ క్తుం తస్య విమానస్య మాహాత్మ్యం వి స్తరేణ తు । యత్ర దేవాధిదేవ్యా సా సా

ధ్యం కురుతే హరిః ॥ ౮ ॥ స్వభక్తానాం హితార్థాయ త్రైలోక్యానుగ్రహాయ చ।శోభితం దేవదేవేన శ్రీభూమిసహితేన తత్ ॥ ౯ ॥ విమానం మనుజై రాజన్ యై ర్దృష్టం పాపనాశనమ్। విష్ణో స్తస్య ప్రసాదేన తే నరా ధన్య స్తబం ధనాః ॥౧౦॥ ప్రాప్నువంతి పరం ధామ బ్రహ్మా య త్ర త్సనాతనమ్। తత్రా పి తు యుగే రాజం స్తద్విమానం దిదృక్షవః॥ ౧౧॥ దేవా స్సర్వే పి గచ్ఛంతి సిద్ధా శ్చ సహ చారణైః। ఋషయ శ్చ సగంధర్వా యక్షా శ్చ సహ పన్నగైః॥ ఆదిత్యా వసవో రుద్రా దిక్పాలా మరుత స్తథా। బ్రహ్మా చతుర్ముఖో దేవో భగవా ఞ్ఛంభు రేవ చ॥ ౧౩॥ ఏవ మాద్యా స్తథా న్యేచ భక్త్యాపరమయా యుతాః। ఉపతిష్ఠంతి తం దేవం దేవదేవేశ మీశ్వరమ్॥ ౧౪॥ స్నాత్వా చ మనుజా స్తస్మి న్స్వామిపుష్కరిణీజలే।ప్రణమ్య దేవదేవేశం నారాయణ మనామయమ్ ॥౧౫॥ తస్మి న్విమానే గోవిందం వసంతం పురుషో త్తమమ్ । స్తువంతి దివ్యై స్తోత్రైశ్చ నమ స్తశ్చా ప్య హర్నిశమ్॥ ౧౬॥ సర్వే పాతకిన శ్చా పి త ద్దృష్ట్వా పుణ్య ము త్తమమ్ । విమానం సర్వశోకఘ్నం సర్వరోగప్రణాశనమ్ ॥ ౧౭ ॥ విముక్తా స్సర్వపాపేభ్యో భవిష్యంతి న సంశయః । యత్ర క్వా పి వసన్దేశే విమానాభిముఖం నరః ॥ ౧౮ ॥ వేఙ్కటాద్రిం నమస్కృత్య సద్యః పాపై ర్విముచ్యతే । సంక్షేపేణ మయా ప్యే త న్మాహాత్మ్యం కథితం తవ ॥ ౧౯ ॥ తస్య పుణ్యస్య భూపాల విమానస్య మహీయసః । అతః పరం తు స్నేహేన స్వయ మేవ వదామ్య హమ్ ॥ ౨౦ ॥ త్వయా న పృష్టం రాజేంద్ర గుహ్యా ద్గుహ్యతరం మహత్ । అత్యద్భుత మిదం భూప శృణుష్వ గదతో మమ ॥ ౨౧ ॥ నారాయణగిరా తస్మి న్నా స్తే నారాయణ స్స్వయమ్ । గుహాసు చా పి సర్వాసు సర్వేషు శిఖరేషు చ ॥ ౨౨ ॥ కంద రేషు చ సర్వేషు నిర్ఝరేషు శుభేషు చ।భగవా న్దేవదేవేశ స్సర్వస్మి న్గిరిమూర్ధని॥ ౨౩॥ నానావిధాని రూపాణి బిభ్ర ద్విహరతి స్వయమ్। క్వచి చ్చ దేవరూపేణ క్వచి న్మానుషరూపతః॥ ౨౪॥ క్వ చి చ్చ మృగరూపేణ క్వచి ద్వృక్షాదిరూపతః । యత్ర కుత్ర చిదా సీన స్తస్మి న్దివ్యే మహాగిరౌ ॥ ౨౫ ॥ దేవదేవం సమారాధ్య య ఉపా స్తే జనార్దనమ్। కరోతి తస్య సాన్నిధ్యం భగవా నాధివ్యాధిహృద్ధరిః॥ వృషభాచలభూభాగే ఘటికా మపి యోవసేత్ । స ప్తజన్మకృతం పాపం తత్క్షణా దేవ నశ్యతి॥ ౨౭॥ యే తత్ర కుర్వతే పాప మజ్ఞానా ద్వేఙ్కటాచలే। హన్యు స్తాన్ సర్వ ఏవైతే గంధర్వా శ్శస్త్రపాణయః ॥ ౨౮ ॥ ఆజ్ఞయా తస్య దేవస్య విష్వక్సేనస్య ధీమతః। తస్మా న్న కుర్యా త్పాపం తు నర స్తస్మి న్మహీధరే॥౨౯॥ న హి తత్ర గిరౌ క శ్చి ద్వృక్షః పక్షీ మృగోథవా, ప్రాకృతో జాయతే దేవా స్సర్వే తద్రూపిణ స్తథా ॥ ౩౦ ॥ తస్య దేవస్య సేవార్థం సాన్నిధ్యం కుర్వతే సదా। ఏవం ప్రాహ పురా గస్త్యో భగవాన్ మ్మునిస త్త

మః ॥ ౩౧ ॥ మయా పృష్ట స్సమాచఖ్యౌ గంధమాదనపర్వతే । నారాయ
ణగిరే స్తస్య మాహాత్మ్యం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౩౨ ॥ విస్తరేణ సమాఖ్యా
తం మయాపి తవ భూపతే । అన్య చ్చాపి సమాఖ్యాస్యే త్వయా ఽ పృష్టం
నరాధిప ॥౩౩॥ తస్మి న్నద్రౌ తు యత్పుణ్యం దానాని దదతాంనృప । ఇత్యు
క్తో జనక స్తేన పప్రచ్ఛా థ మునిం పునః ॥ ౩౪ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భవిష్యద్విమానవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశోధ్యాయః.

స్వామిపుష్కరిణీతీరకృతాన్న దానాదిప్రశంసా

జనకః ॥ శ్రుత మేత న్మయా ఖ్యానం వామదేవ త్వయోదితమ్ । స
ర్వజ్ఞం పరమం బ్రహ్మ జానీమో మునిసత్తమ ॥ ౧ ॥ క్షేత్రకాణ్డే త్వయా
సర్వాణ్యుక్తాని తపతాం వర। క్షేత్రాణి యాని పుణ్యాని తీర్థాని విమలాని చ॥
తేషు తేషు చ దానాని ప్రశస్తాని త్వయా మునే । నారాయణగిరావస్మిన్ కృ
త్వా దాన మనుత్తమమ్ ॥ ౩ ॥ యత్ఫలం ప్రాప్నుయా ద్దేహీ పాపరాశిం
విధూయవై। త ద్వద స్వ మునిశ్రేష్ఠ శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే ॥౪ ॥శతా
నందః ॥ ఇతిపృష్ట స్తదా తేన జనకేన మహాత్మనా । యత్పుణ్యం దదతాం
తత్ర దానానాం చ యథాఫలమ్॥ ౫॥ తత్సర్వంమునిశార్దూలో వక్తుం సముప
చక్రమే॥ వామదేవః॥శృణుష్వా వహితో రాజ న్యత్పృష్టోహ మిహత్వయా॥
నారాయణగిరా వస్మిన్ స్వామిపుష్కరిణీతటే। అన్నదానం ప్రశస్తం హి
దానానాం దానముత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ నిత్య మస్మి న్నివసతా మన్నపానాదికం
తు యః। ప్రయచ్ఛే త్స ఇహైవాశు సర్వరోగై ర్విముచ్యతే॥౮ ॥భూమే ర్గో
శ్చ హిరణ్యస్య వస్త్రగంధాదికస్య చ । కన్యాయా శ్చ చరే ద్దానం తిలానా
మపి యో నరః ॥ ౯ ॥ ప్రేత్య సో నుత్తమాన్లోకాన్ ప్రాప్నుయా త్పుణ్య
కర్మణామ్ । తేషాం వసతి లోకేషు యావత్కల్ప మరిందమ ॥ ౧౦ ॥ తతో
భక్తింపరాంప్రాప్య విష్ణో ర్లోకే మహీయతే।నిష్కామో యో దదా త్యన్నం
స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౧౧ ॥ స పుష్కలాం ప్రశస్తాత్మా విష్ణుభక్తింప్రయా
స్యతి । తద్భక్తభావ మాపన్నః కాలేనా ల్పేన భూపతే ॥ ౧౨ ॥ ప్రాప్యయో
గం మునిప్రోక్తం పరమాం గతి మాప్నుయాత్ । స్వామిపుష్కరిణీం ప్రాప్య
స్నాత్వా పీత్వా చ తజ్జలమ్ ॥ ౧౩ ॥ విధూయ సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకే
మహీయతే। యావచ్ఛక్త్యనుసారం వై సువర్ణం గా మథాపి వా ॥ ౧౪ ॥
వస్త్రాణి వసుధాం వాపి తిలాన్ గంధా ననుత్తమాన్ । యో దదాతి సదీ
ర్ఘాయు రారోగ్యం చాపి విందతి ॥౧౫॥ ప్రాప్నుయా త్సర్వకామాం శ్చభోగా

న్ఛ్రేష్ఠే చ పుష్కలాన్ । ముక్తశ్చ సర్వపాపేభ్యః ప్రాప్నుయాత్పర
మాంగతిమ్ ॥ ౧౬ ॥ శృణు చాస్మిన్పురావృత్త మాఖ్యానంపర్వతోత్తమే।

— వామదేవమ్ప్రతి బ్రహ్మోపదిష్టస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్. —

యథా మే కథితం పూర్వం బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా ॥ ౧౭ ॥ పూర్వం భూమి
ధరేంద్రేఽస్మిన్ బ్రహ్మాణం కమలాసనమ్ । ఉపాసీన స్సమాసీనో వర్షాణా
మధికం శతమ్ ॥ ౧౮ ॥ అహం తీవ్రంతపోఽకార్షం బ్రహ్మాణం ప్రతి భూమిప।
కాలేన మహతా తాత భగవాన్కమలాసనః ॥ ౧౯ ॥ ఆవిర్బభూవ పురత
స్తపసా తోషితో మయా।స్వయమేవ చతుర్వక్త్రో మాం ప్రబోధ్య జనాధిప॥
మేఘగమ్భీరయా వాచా ప్రసన్నో వాక్యమబ్రవీత్ । పరితుష్టోఽస్మి తే బ్రహ్మ
న్వామదేవ ద్విజోత్తమ ॥ ౨౦॥ యదిచ్ఛసీహ తద్దాతుం వరదోఽహమిహాగ
తః।వరం వరయ భద్రం తే యదిచ్ఛసి మహామునే॥ ౨౧॥ ఇత్యుక్తో బ్రహ్మణా
తేన ప్రసన్నేన మహాత్మనా । అహమేవం నృపశ్రేష్ఠ వృణే వరమనుత్తమమ్॥
స్వామిపుష్కరిణీయేయమత్రాస్తే పర్వతోత్తమే । తస్యా ఏవ తు మాహా
త్మ్యం జ్ఞాతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః ॥ ౨౪ ॥ మాహాత్మ్యం చ ఫలం చాపి
దర్శనేస్నానపానయోః।అస్యాస్తీరే చ దానానాం యత్ఫలం తద్వదస్వ మే॥
బ్రహ్మ॥ అస్యాస్తీరే పురా బ్రహ్మన్ చంద్రః క్షీరోదసంభవః । సౌవర్ణం భూష
ణం దత్వా లావణ్యం పరమం యయౌ ॥ ౨౬ ॥ కన్యాం దత్వా పురాబ్రహ్మ
న్కామః కామత్వమాప్తవాన్ । ధనదోఽపి ధనేశత్వం స్వర్ణదానాదవాప్త
వాన్ ॥ ౨౭ ॥ ఇంద్ర ష్షోడశదానాని స్వామి పుష్కరిణీతటే । కృత్వా వలాదీ
నసురాన్ దుర్జయాన జయత్పురా ॥ ౨౮॥ అస్మిన్గిరౌ పురా కశ్చిదాగత్యబ్రా
హ్మణోత్తమః । జిజ్ఞాసుం కావ్యవిన్నామ బ్రహ్మజ్ఞానస్య మానద ॥ ౨౯ ॥
స్వయమాహూయ విప్రేంద్రం బ్రహ్మజ్ఞాన మనుత్తమమ్ । దద త్పర
మధర్మాత్మా వాచస్పతిరభూన్మునే॥ ౩౦ ॥ ధరణ్యాం నిత్యసాన్నిధ్యం వేఙ్క
టాద్రౌ విశేషతః । తస్మాత్తత్రైవ కార్యాణి మహాదానాని పార్థివైః॥ ౩౧॥
యత్కించిచ్ఛ మునే తస్మిన్ స్వామిపుష్కరిణీతటే । దద్యాదనుత్తమాన్
లోకానాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణామ్ ॥ ౩౨ ॥ మాసి భాద్రపదే పుణ్యే

— బ్రహ్మకారితశ్రీవేఙ్కటాచలాధీశమహోత్సవప్రశంసా. —

శుక్లపక్షే తు చైత్రభే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే దేవస్య పరమాత్మనః ॥ ౩౩ ॥
ఉత్సవః కారితః పూర్వం మయైవ ప్రీతయే హరేః । తత్ర తత్ర యుగేచాస్య
విష్ణోః స్స్వామిసరస్తటే ॥ ౩౪ ॥ ఉత్సవాన్కారయిష్యంతి నరాః పుణ్య
కృతోఽమలాః । కించిదారాధనేనైవ విష్ణు ర్భాద్రపదోత్సవే ॥ ౩౫ ॥
దదాతి సర్వలోకానాం వరా నత్యంతదుర్లభాన్ । ఉత్సవేషు చ దేవస్య

నారాయణగిరిం ప్రతి3॥ ౬॥ గచ్ఛంతి యేన రాః పుణ్యా స్తేషా మపి ఫలంశ్శృణు॥ యాని త్వా దధతే పదాని చ మునే నారాయణాద్రిం ప్రతి స్తోకం స్తోక మపి ద్విజా అపి జనా స్తేషాం ఫలం యచ్ఛృణు । యావ ద్వేఙ్కటశైలమాత్మ గృహత స్తావ త్పదానాం క్రమా త్స్యా య శ్చైవ పదేపదే క్రతుఫలం భూయా

——◆ మహోత్సవసేవార్థమాగతజనారాధకపుణ్యఫలవర్ణనమ్. ◆——

ద్భువి ప్రాణినామ్ ॥ ౩౭॥ యే సేవార్థ ముపాగతా వృషగిరా దేవస్యదివ్యో త్సవే యావచ్ఛ క్త్యుపలాలయంతి భగవాం స్తేషా మభీష్టప్రదః । య స్తేషా ముపకార మీష దపి వా కుర్యా న్న లోభాదినా తస్యాకల్ప మవస్థితి శ్శృణు మునే ఘోరే మహారౌరవే ॥౩౮॥ య స్స్వామిసరస స్తీరే పుష్పోద్యానాని కారయేత్ । నందనోపవనే తస్య యావత్కల్ప మవస్థితిః ॥ ౩౯ ॥ కి మనేన బహూక్తేన య స్స్వామిసరస స్తటే। య త్కించి త్కురుతే పుణ్యం తస్యాం ౽ం తో నైవ విద్యతే ॥౪౦॥ వామదేవః॥ ఇ త్యుక్త్వా భగవా న్బ్రహ్మా లోకకృ ల్లోకపూజితః। అ న్తర్దధే తదా తస్మి చ్ఛ్రుత మేత న్మయా పురా ॥ ౪౧॥ శతా నందః॥ ఇతీ రితం త న్మునినా సమ స్తం శ్రుత్వామహారాజా జనకో మహాత్మా । ప్రఫుల్లనేత్రః పులకాంచితాంగో నారాయణాద్రిం ప్రయయౌ ప్రహృష్టః ॥ సమాప్య యజ్ఞం జనకో మహాత్మా ధురం ధరిత్ర్యా స్సచివే నియోజ్య। ద్రష్టుం పరం బ్రహ్మ వృషాద్రిమూర్ధ్ని స్వయం యయౌ మైథిలరాజరాజః ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీస్వామిపుష్కరిణీతీరకృతదాన ఫలవర్ణనం నామ త్రిచత్వారింశోధ్యాయః.

——

—స్వామిపుష్కరిణీం ప్రతి సార్ధత్రికోటితీర్థాగమనకాలనిర్ణయః.—

వ్యాసః॥ శ్రుత్వైవ త దధ మాహాత్మ్యం స్వామిపుష్కరిణీం ప్రతి। జన క స్తు శతానందం పప్రచ్ఛ దం ముదా న్వితః ॥౧॥ జనకః॥ లోకేషు సర్వతీర్థాని కథ మాయా న్తి తజ్జలే । కిమర్థం వా త దేత న్మే కథయస్వ మహామునే ॥౨॥ శతానందః॥ పురా భాగీరథీతీరే మార్కణ్డేయో మహామునిః । తపః పరమ మాస్థాయ స తేపే పరమం తపః ॥ ౩ ॥ ధ్యాయ న్విశ్వస్య జగత స్స్రష్టారం భువనేశ్వరమ్ । తతః కాలేన మహతా బ్రహ్మా లోకపితామహః ॥౪॥ సాన్నిధ్య

మకరో చ్ఛ్రుత్వా మార్కణ్డేయస్య ధీమతః । వచనం వ్యాజహారే దం మార్కణ్డేయం పితామహః ॥ ౫ ॥ వరం వరయ దాస్యామి య దిచ్ఛసి మహామునే ॥ మార్కణ్డేయః ॥ వరం దేహి మమ బ్రహ్మన్ యాచే శ్రద్ధా సమన్వితః ॥ ౬ ॥ త్రైలోక్యే యాని పుణ్యాని సంతి తీర్థాని వై ప్రభో । తేషు సర్వేషు తీర్థేషు యాత్రాయాం శక్తి రస్త్వి తి ॥ ౭ ॥ తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా భగవాం శ్చతురాననః । ప్రహస న్వ్యాజహారే దం మార్కణ్డేయం తపస్వినమ్ ॥ ౮ ॥ బ్రహ్మా ॥ లోకే సర్వేషు తీర్థేషు స్నానం వర్షశతై రపి । కర్తుం న శక్యతే బ్రహ్మన్ న మయా న చ శమ్భునా ॥ ౯ ॥ అన్యం వక్ష్యామి తే బ్రహ్మ న్నుపాయం మునిసత్తమ । ఇతో దక్షిణదిగ్భాగే మునే ద్విశతయోజనే ॥ ౧౦ ॥ అస్తి శ్రీవేఙ్కటో నామ ప్రథితః పర్వతోత్తమః । ద్రమిడేషు మహాపుణ్య స్సేవిత స్త్రిదశై ర్గిరిః ॥ ౧౧ ॥ తస్య శృఙ్గే సుమహతీ పుణ్యా పాపవినాశినీ । స్వామిపుష్కరిణీ నామ సరసీ సర్వకామదా ॥ ౧౨ ॥ త్రైలోక్యవర్తినాం బ్రహ్మం స్తీర్థానాం స్వామినీ హి సా । మాసే తు మార్గశీర్షాఖ్యే ద్వాదశ్యాం పూర్వపక్షకే ॥ ౧౩ ॥ అరుణోదయవేళాయాం త్రిషు లోకేషు విశ్రుతాః । తిస్రఃకోట్యర్ధకోటీ చ తీర్థానాం సుమహామతే ॥ ౧౪ ॥ సాన్నిధ్యం తత్ర కుర్వంతి స్వామిపుష్కరిణీజలే । పాపం స్వేషు వినిర్ముక్తం లోకై రఘసమన్వితైః ॥ ౧౫ ॥ నిర్హరంతీ హ తీర్థాని తస్యా స్తీర్థ సమన్వయాత్ । మార్కణ్డేయ మహాభాగ భువనత్రయవాసినామ్ ॥ ౧౬ ॥ తీర్థానాం తత్ర గత్వా త్వం సేవాఫల మవాప్నుహి । స్వామిపుష్కరిణీ త్యే త న్నామధేయం చ తత్కృతమ్ ॥ ౧౭ ॥ మార్కణ్డేయ సమస్తానాం తీర్థానాం స్వామినీ యతః । అన్య చ్చ తవ వక్ష్యామి రహస్యం ధర్మగోచరమ్ ॥ ౧౮ ॥ య జ్జ్ఞాత్వా మునిశార్దూల జ్ఞాతవ్యం నా వశిష్యతే । గఙ్గాదిపుణ్యతీర్థాని యావంతి వా మహీతలే ॥ యాని వా మేరుశృంగాగ్రే కైలాసే మందరోపరి । పాతాళసింధుతీరేషు తథా ద్వీపాంతరే ష్వపి ॥ ౨౦ ॥ తేషు తేషు చ దానానాం వ్రతానాం జపహోమయోః । శ్రుతిస్మృతిపురాణేషు వివిధం శ్రూయతే ఫలమ్ ॥ ౨౧ ॥ త త్సర్వం యుగప త్ప్రాప్తుం య ఇచ్ఛే న్మునిసత్తమ । స మార్గశీర్ష ద్వాదశ్యాం శుక్లాయాం నియతాత్మకః ॥ ౨౨ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే స్వామిపుష్కరిణీతటే । కుర్యా దేకతరం దానం విప్రాయ శ్రుతశాలినే ॥ ౨౩ ॥ విష్ణుభక్తాయ

శాంతాయ దరిద్రాయా నసూయవే । తేన సర్వేషు తీర్థేషు తద్దత్తం నాత్ర సంశయః ॥ ౨౪ ॥ యాని షోడశ దానాని మహాంత్యాహుర్మునీశ్వరాః। తేషామేకం తు యః కుర్యా త్స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౫ ॥ మార్గశీర్షే సితే పక్షే ద్వాదశ్యాం విజితేంద్రియః । తేన షోడశదానాని తీర్థేషు సకలేష్వపి ॥ ౨౬ ॥ మార్కండేయ కృతాని స్యుర్యుగప త్తన్మహాద్భుతమ్ । ధనుర్మాసే సితే పక్షే ద్వాదశ్యా మరుణోదయే ॥ ౨౭ ॥ ఆయాంతి సర్వతీర్థాని స్వామిపుష్కరిణీజలే । ఇమం మంత్రం సముచ్చార్య స్నాత స్తత్ఫలమాప్నుయాత్ ॥ ౨౮ ॥ ఏత ద్గుహ్యం పురా విష్ణుః ప్రోవాచ భగవా న్మమ ॥ శతానందః ॥ ఇత్యుక్త్వా స్తర్దధే బ్రహ్మ మార్కండేయస్య పశ్యతః ॥ ౨౯ ॥ మార్కండేయస్తు నృపతే విస్మయావిష్టమానసః । నారాయణగిరిం ప్రాయా త్తథైవ ప్రీతమానసః ॥ ౩౦ ॥ గత్వా తస్మి న్గిరౌ పుణ్యే స్వామిపుష్కరిణీం శుభాం । దృష్ట్వా స్నాత్వాఽథ తస్యా వై విపులే విమలే జలే ॥ ౩౧ ॥ తస్యాస్తీరే మహీపాల భగవంతం జనార్దనమ్ । సమభ్యర్చ్య హృషీకేశం ప్రసన్నేనాంతరాత్మనా ॥ ౩౨ ॥ వత్సరాణాం త్రయం రాజ న్నువాస స మహీధరే । ప్రతివర్షం చ తీర్థానా మాగమం ప్రేక్ష్య తత్తిథౌ ॥ ౩౩ ॥ మార్కండేయో మహీపాల ప్రసాదా చ్ఛార్ఙ్గధన్వనః । అవాప పరమానంద మనంతం శాశ్వతం మునిః ॥ ౩౪ ॥ వామదేవః ॥ య ఇదం శ్రావయే న్నిత్యం స్వామితీర్థస్య వైభవమ్ । శృణోతి పరయా భక్త్యా ద్వాదశ్యాం మార్గశీర్షకే ॥ ౩౫ ॥ తస్య ప్రసన్నో భగవాన్ త్సర్వ మిష్టం ప్రయచ్ఛతి । ఏకాదశ్యా ముపోష్యాస్మిన్పర్వతే వేఙ్కటాహ్వయే ॥ ౩౬ ॥ ద్వాదశ్యాంమార్గశీర్షే తు పూర్వపక్షే చ యే నరాః । స్నానం కృత్వా యథాన్యాయం స్వామితీర్థే స మాగతాః ॥ ౩౭ ॥ ప్రణమంతి జగన్నాథం తత్తీరతలవాసినమ్ । తే నరా స్తత్ప్రసాదేన పాపరాశిం విధూయ వై ॥ ౩౮ ॥ తత్ప్రయాంతి పరం ధామ శాశ్వతం బ్రహ్మ

— స్వామితీర్థస్నానార్థం శ్రీవేఙ్కటాచల ప్రాప్తి జనకనృపాగమనమ్. —

సంజ్ఞితమ్ । శాస్త్రాణాం పరమో వేదో దేవానాం పరమో హరిః ॥ ౩౯ ॥ తీర్థానాం పరమం తీర్థం స్వామిపుష్కరిణీ నృప । తస్మా త్త్వమపి రాజేంద్ర గత్వా నారాయణాచలమ్ ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతోయే స్నాత్వా నియతమానసః । తత్తీరవాసినం దేవం శరణ్యం సర్వదేహినామ్ ॥ ౪౧ ॥ నారాయణం

పమారాధ్య సర్వా న్కామా నవాప్స్యసి ॥ శ్రీవేదవ్యాసః ॥ ఏత చ్ఛ్రుత్వా తు జనక శ్శతానందోదితం తదా ॥ ౩౨ ॥ ప్రహర్ష మతులం లబ్ధ్వా మంత్రిభి స్సహితో నృపః । గత్వా వృషాచలం తీవ్రం స్వామిపుష్కరిణీ జలే ॥ ౩౩ ॥ స్నాత్వా దృష్ట్వా థ దేవేశం శ్రీభూమిసహితం తతః। తత్ర స్థిత్వా చిరం కాలం సర్వా న్కామా నవాప్య చ ॥ ౩౩ ॥ ఆగత్య మిథిలాం రాజా శశాస పృథివీ మిమామ్ ॥ ౩౩౪ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
స్వామిపుష్కరిణీ మ్పాత్రి సార్ధత్రికోటితీర్థాగమనతత్కాల
కృతదానఫలాదివర్ణనం నామ చతుశ్చత్వారింశోధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీవామనపురాణే వింశప్రభృతి చతుశ్చత్వారింశ పర్యంత
పఞ్చవింశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరో భాగ స్సమాప్తి మగమత్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతి ర్న స్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్ ॥

శ్రీవామనపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౨౫

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీ మ తే వి ష్వ క్సే నా య న మః.

అ థ శ్రీ బ్ర హ్మ పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయే ర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియా ధ్యాసితవక్షసమ్ ।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాస మహం భజే ॥

దుర్వాససం ప్రతి దిలీపకృతప్రశ్నః.

శ్రీసూతః ॥ రాజా దూర్వాససం పృష్ట్వా దిలీపో గృహ మాగతమ్ । శ్రుత్వా శ్రీరఙ్గమాహాత్మ్యం శ్రీముష్ణస్య చ వైభవమ్ ॥ ౧ ॥ వేఙ్కటాచల మాహాత్మ్య మథ పప్రచ్ఛ సాదరమ్ ॥ దిలీపః ॥ నిర్దిశ్య దేవదేవస్య స్వయం వ్యక్తాష్ట వైభవమ్ ॥ ౨ ॥ శ్రీరఙ్గవైభవం తత్ర శ్రీముష్ణస్య చ వైభవమ్ । ఉక్తం త్వయా దయాసిన్ధో సామ్ప్రతం వద వైభవమ్ ॥ ౩ ॥ శ్రీవేఙ్కటాద్రిసంజ్ఞస్య క్షేత్రస్యా నుత్తమస్య చ । వేఙ్కటేశ్వరదేవో౽సౌ యత్ర సన్నిహితో హరిః ॥ ౪ ॥ తస్యా గతిం వైభవం చ తీర్థసఙ్ఖ్యాం తథైవ చ । యేన

దిలీప మ్ప్రతి దూర్వాససకథిత శ్రీవేఙ్కటాచల వైభవమ్.

ప్రథాకృతా లోకే త దాచక్ష్వ కృపా యది ॥ ౫ ॥ దూర్వాసాః ॥ శృణు రాజ న్ప్రవక్ష్యామి వేఙ్కటాచల వైభవమ్ । తస్యా ౽౽గతిం ప్రవక్ష్యామి దేవస్యా పి మహాత్మనః ॥ ౬ ॥ మేరోః పుత్రో మహాశైలో జామ్బూనదనదీ తటే । యోజనత్రయ విస్తీర్ణ స్త్రింశద్యోజనమాయతః ॥ ౭ ॥ వేఙ్కటేతి కృతం నామ పిత్రా తస్య మహాత్మనః । అమృతస్యే న్దిరాయా శ్చ యతో విస్తారకారకః ॥ ౮ ॥ జీవానాం భారతే వర్షే తతో యం గుణనామకః । నిర్ద్వోషవిష్ణో రయనం నారాయణ మిమం విదుః ॥ ౯ ॥ వృషస్య భరణా త్సోపా ద్వృషభం చా పి తం విదుః । ప్రసవా దఞ్జనా దేవ్యా విదు రఞ్జనసంజ్ఞకమ్ ।

౧౦ ॥ స శేషాగమన శ్చాపి శేషాద్రిం ప్రాహు రుత్తమాః ॥ దిలీపః ॥ స శేషాగమనం తస్య కుత ఏత న్మహావిభో ॥ ౧౧ ॥ త దాచక్ష్వ మహాప్రాజ్ఞ

— వాయుశేషయోః క్షీరాబ్ధిప్రవృత్తకలహోద్ఘాతాది కథనమ్. —

శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే ॥ దూర్వాసాః ॥ అనన్తశయన శ్శ్రీమాన్ కదా చి త్క్షీరసాగరే ॥ ౧౨ ॥ లక్ష్మీవిలాసనిర్విష్టో భగవా న్మధుసూదనః । బ్రహ్మానన్దవనే రేమే రమయా ఽన్తఃపురే సహ ॥ ౧౩ ॥ సమాది దేశ చ తదా భగవాన్ రమయా యుతః । శేష మన్తఃపురద్వారే భావికృత్యం చ చిన్తయన్ ॥ ౧౪ ॥ తదా శయానుగ శ్శేష స్సర్వలోకధురన్ధరః । తస్థా వన్తః పురద్వారే తస్య చా నుమతే తదా ॥ ౧౫ ॥ ఖ్యాపయామాస చా త్మానం బలిష్ఠం సర్వతో ధికమ్ । ఏతస్మి న్నంతరే వాయు ర్దుగ్ధాబ్ధిశయనం యయౌ ॥ ౧౬ ॥ తదా వాయుం సమాలోక్య ఫణీంద్రో బలదైవతమ్ । న చ తే సమయ శ్చాత్ర ప్రాప్తు మంతఃపురం గృహమ్ ॥ ౧౭ ॥ నా త్మజ్ఞో హి భవా న్వాయో కదా తే భూ ద్గతిః పురా । ఇతః పర మతీత్య త్రికక్ష్యా అంతఃపురే గృహే ॥ ౧౮ ॥ ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా వాయు స్తం ప్రత్య వోచత ॥ వాయుః ॥ నా త్మజ్ఞో ఽసి త్వ మేవాత్ర త్వయో క్త మవిచా రతః ॥ ౧౯ ॥ శేషః ॥ బహి రంత శ్చ యో నిత్య మహం నాథ సమీపగః । త్వం భృత్యో స్మీఢుషో విష్ణో ర్నాంతరంగో న మత్సమః ॥ ౨౦ ॥ తిష్ఠ తావ ద్ధరే ర్ద్వారి త్యహీశో వాయు మబ్రవీత్ । తచ్ఛ్రుత్వా ప్రహస న్వాయు ర్వాయుభక్ష మథా బ్రవీత్ ॥ ౨౧ ॥ వాయుః ॥ దాసీదాసజనా యే తు యే చా న్యే పరిచారకాః । త్వా న్వదంతి తు మిత్రాణి న తే ర్హం త్వాసనం విభోః ॥ బిడాలోం తస్థితో వా పి బహిష్ఠేభసమో న హి । మాం త్వం జానాసి నా ధ్యక్షం ప్రాణినాం ప్రాణ మీశ్వరమ్ ॥ ౨౩ ॥ బలే జ్ఞానే విరాగే చ విష్ణుభక్తౌ న మత్సమః। సాక్షా ద్విష్ణు ప్రసాదస్య పాత్రభూతో స్మి సర్వదా॥ ౨౪ ॥ మర్యా దయా ఽవస్థాతవ్యం వక్తుం నా ర్హసి చా ధికమ్ । ఇ త్యుక్త స్తేన సంక్రుద్ధః

— వాయుశేషకృతపరస్పరబలపరీక్షా. —

ప్రత్యువాచ బిలేశయః ॥ ౨౫ ॥ శేషః ॥ కిం జల్పితేన బహునా పరీక్షా త్రవిధీయతామ్। ఆవాభ్యాం బలశాలిభ్యాం గృహ్యతే ఽత్రబలాబలమ్ ॥ ౨౬ ॥ ఇ త్యుక్త స్తేన ఫణినా మాతరిశ్వా బ్రవీ త్తతః ॥ వాయుః ॥ ఆవయో స్సాన్య త్కథం చాత్ర పరీక్షా పౌరుషే కథౌ ॥ ౨౭ ॥ త ద్వదస్వ మహాబాహో యేన తే నిశ్చయో భవేత్ । ఏవం వృత్తే వివాదే తు తత్రాగా ద్ధరి రీశ్వరః ॥ ౨౭ ॥ కి మేత దితి తౌ పృష్ట్వా శేషేణో క్తో ఽతివి స్తరాత్ । ప్రాహా ద్వృత్తం త దా శేషం భావికార్యం స చింతయన్ ॥ ౨౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ లోకాంత

రాత్మా బలదేవతా యః ప్రాణో మమాపి హ్యధికో మతః ఽయమ్। త్వం లోకభర్తేతి మహాన్మదస్తే తవాపి వై కూర్మవరో హి వోఢా॥౩౦॥ తచ్ఛ్రుత్వా ప్రాహ దేవేశం శేషస్తస్యాశయానుగః ॥ శేషః ॥ భగవన్మమ వాయోశ్చ పశ్యాద్యబలపౌరుషే॥౩౧॥ యోఽసౌ మత్పాలిత శ్శైలో భారేణ మహతా వృతః। మేరుపుత్రో మహాపుణ్యో జాంబూనదనదీతటే ॥ ౩౨ ॥ యోజనత్రయవిస్తీర్ణ స్త్రింశద్యోజన మాయతః। అహం మేరు మవష్టభ్య బద్ధ్వా తం కాయరజ్జునా ॥ ౩౩ ॥ స్థాస్యామి తం మహాశైలం వాయురుద్ధరతే యది। తదా మత్తోఽధికో వాయుః ప్రభో సత్యం న సంశయః ॥ ౩౪ ॥ ఏవముక్తో హృషీకేశ శ్శేషేణాత్యంతగర్విణా। వాయుముద్వీక్షయామాస వాయుర్జ్ఞాత్వేంగితం హరేః ॥ ౩౫ ॥ తథా కుర్వితి తం శేషం హరిణా ప్రేరితోఽబ్రవీత్। తత శ్శేషో యయౌ భూమిం తత్రాపశ్యద్గిరిం శుభమ్॥ తప్తహాటకసఙ్కాశం రత్నసానుం మనోహరమ్। మేరోర్దక్షిణదేశే తు జాంబూనదనదీతటే ॥ ౩౭ ॥ మేరుపుత్రం మహాపుణ్యం వేఙ్కటాచలసంజ్ఞకమ్। మేరువేఙ్కటశైలేంద్రా వవష్టభ్య మహారుషా ॥ ౩౮ ॥ స్వకాయరజ్జునా బద్ధ్వా శేష స్తస్థౌ జ్వలన్రుషా। సన్నద్ధ స్సహ సర్వాఙ్గైః పశ్చాద్వాయు మువాచ హ ॥౩౯॥ యదస్తి తే బలం ఘోరం గిరి ముద్ధర సాంప్రతమ్। ఇత్యుక్తో వాయు రాయాత స్సప్రశ్నాదేన వేఙ్కటమ్॥౪౦॥ చిక్షేపాం గుప్తశైలం దర్పేణానాదరాత్తదా। అవిచాల్యం యదా మేనే శేషసంవేష్టితం గిరిమ్ ॥ ౪౧ ॥ తతః ప్రయేతే బాహుభ్యాం తం తోలయితు మాదరాత్। న శశాక యదా వాయు ర్బాహుభ్యా మపి పీడయన్ ॥ తం చాలయితు మీషద్వా భగ్నదర్ప స్తదాఽభవత్। అకీర్తిశంకీ చ తతో వాయు ర్బ్రహ్మాణ్డపూరణః ॥౪౩॥ ఆత్మీయా మఖిలాం శక్తిం కంపనే శోషణే తథా। వ్యంజయ న్కంపయామాస సర్వాన్ స్థావరజఙ్గమాన్ ॥ ౪౪ ॥ అథ బ్రహ్మాదిభి ర్దేవై రనునీతే పి మారుతే। అకృతోఽపరమే శేష స్సావహ్ని విజ్ఞాపిత స్తుతైః ॥ ౪౫ ॥ లఘు ర్భూత్వా క్వచి త్కించి త్ఫణాం సంశ్లథయన్ స్థితః ॥ తత స్తద్వివరం వాయు ర్మహావేగో వివేశహ ॥ ౪౬ ॥ తతః క్షణేనోచ్చలిత స్తూలరాశి రివాంబరే। ప్రచల న్వాత్మన చోల్లంఘ్య దూరం లక్షార్ధయోజనమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఉత్తరే దక్షిణాంభోధే ర్ద్వాత్రింశ ద్యోజనాంతరే। పూర్వాంభోధేః పశ్చిమే తు పుణ్యే స్వర్ణముఖీతటే ॥ ౪౮ ॥ పపాత వేగతో వాయో శ్శైల శ్శేషసమన్వితః। సహస్రధా శీర్యమాణో బలేన బలశాలినః ॥ ౪౯ ॥ తత స్తుష్టావ మరుతం మేరు స్సుతహితేచ్ఛయా। త్రాహి త్రాహి జగత్ప్రాణ పుత్రభిక్షాం ప్రయచ్ఛ మే ॥ ౫౦ ॥ అపరాధో హి శేషస్య న చ మే పుత్రహేతుకః। ఇతి తేన స్తుతో వాయుః పాలయామీతి చా

బ్రవీత్ ॥ ౫౧॥ తం గిరిం స్వయ మావిశ్య తేన సార్ధం పపాత హ । * వాయో రావేశనా చ్చైనం ప్రాహు రఞ్జనసంజ్ఞకమ్ ॥ ౫౨ ॥ శేషో విశీర్ణ దేహ స్తు తేన సార్ధం పపాత హ ॥ ౫౪ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దిలీపదూర్వాసస్సం వాదే వాయుశేషపరస్పరబలపరీక్షాదికథనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

వేఙ్కటాద్రౌ శేషకృతతపఃప్రకారకథనమ్.

దిలీపః ॥ కిమర్థం దేవదేవేశో హిత్వా వైకుణ్ఠ ముత్తమమ్ । సాన్నిధ్యమకరో త్తత్ర వేఙ్కటాఖ్యే నగోత్తమే ॥ ౧ ॥ కిం తత్ర కారణం బ్రూహి శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే ॥ దూర్వాసాః ॥ శేషో గతమదః పశ్చా త్తస్మి న్నేవ నగోత్తమే ॥ ౨ ॥ వాయవ్యే స్వామిసరసో నాగతీర్థే మనోరమే । నానాసానుసమాకీర్ణే నానాపాదపమణ్డితే ॥ ౩ ॥ ఉత్తరే శిఖరే పుణ్యే సాన్నిధ్యార్థం జగత్పతేః । తప స్తేపే మహాఘోరం దివ్యం వర్షసహస్రకమ్ ॥ ౪ ॥ తపసా తోషితో దేవః ప్రత్యక్ష స్సమజాయత । వరం

శేషతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

వరయ భద్రేతి తేనోక్త శ్శేష ఆహ తమ్ ॥ ౫ ॥ శేషః ॥ యది ప్రసన్నో భగవ న్నిదం మే దేహి భో వరమ్ । యథా శేషే మదఙ్గే త్వం వైకుణ్ఠే భువనోత్తమే ॥ ౬ ॥ శైలాకారే చ మద్దేహే నిత్య మత్ర వస ప్రభో । ఇతి శే

— శేషప్రార్థనయా భగవత్కృతవేఙ్కటాద్రివాసాభ్యుపగమః. —

షేణ చోక్త స్స భగవా న్ప్రత్యువాచ హ ॥ ౭॥ పురా విచారితం స్థానం భూమా క్రీడాస్పదం శుభమ్ । ఏతస్మి న్నన్తరే ప్రాయా న్నారదో మునిసత్తమః ॥౮॥ దృష్టే మునౌ మయా చోక్త మ్పృష్టే కస్మాది హాగతః।సోపి మాం ప్రాహ విప్రేన్ద్రో దృష్ట్వా భూగోళ మాగతః ॥ ౯ ॥ ఇత్యుక్త స్తేన చా ప్యూచం మమ రన్తుం భువస్తలే।యోగ్యం కిం స్థాన మిత్యుక్త స్స చోవాచ మునీశ్వరః ॥ ౧౦ ॥ నారదః ॥ అస్తి కశ్చి ద్గిరివరో వేఙ్కటాఖ్యో మనోహరః । త్రింశద్యోజన మాయామీ యోజనత్రయవిస్తృతః ॥ ౧౧ ॥ అష్టోత్తరసహస్రేణ తీర్థవర్యై శ్చ శోభితః । జామ్బూనదనదీతీరే మేరుశైలస్య దక్షిణే ॥ కిఞ్చి దూన శ్చ వైకుణ్ఠా ద్విహారోఽయ మ్మనోహరః । విహారస్వ రమానాథ

---

* వాయో రావేశనా చ్చే త్యాది - అజ్యతే ఽధిగమ్యతే - ఆవిశ్యత ఇ త్యఞ్జన ఇతి వ్యుత్పత్త్యా వ్యాప్తికర్మవాచీ హ్యఞ్జనశబ్దో వాయువ్యాప్తిమూల ఇ త్యభిప్రాయః - అంజూ వ్యక్తిశ్లక్ష్ణకాంతిగతిష్వితి గత్యర్థకత్వా ద్ధాతో ర్గతి ర్వ్యాప్తిరూపా భవితు మర్హతి - చకారేణ ప్రాగుక్తాఞ్జనాదేవీ ప్రసవనిమిత్తకత్వ మఞ్జనసంజ్ఞా స్సముచ్చీయతే.

వాసయోగ్య స్త్వ వసః ॥ ౧౩ ॥ తదా తద్వచనం శ్రుత్వా గన్తుమిచ్ఛా బభూవ మే। ఏతస్మిన్నంతరే వాణీ స్తవ సంవాదహేతుకః ॥ ౧౪ ॥ గిరి రత్రాగతః పుణ్య స్త్వయా౽పి తపసా౽ర్థితః॥ఇష్టం మే ప్రార్థితం పూర్వం తథా స్త్వితి వరందదా ॥౧౫॥ తేన విష్ణు స్సహాయాతో హిత్వా వై కణ్వ ముత్తమ

భగవత స్స్వామితీర్థతీరైకవాసనిమిత్తకథనమ్.

మ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరే రమయా సహ మోదతే ॥ ౧౬ ॥ దిలీపః ॥ తస్మి న్నగోత్తమే పుణ్యే నానాపాదపమణ్డితే । ఆదావంతే చ మధ్యే చ సంతి తీర్థా న్యనేకశః॥ ౧౭ ॥ దేశా మనోహరాః పుణ్యా స్స్థానాని వివిధాని చ । హిత్వా తత్సకలం స్థానం స్వామిపుష్కరిణీతటమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఆశ్రితో రమయా తత్ర మమ తత్కారణం వద ॥ దూర్వాసాః ॥ పురా సరస్వతీ దేవీ తీర్థో త్కృష్టత్వకాఙ్క్షయా ॥ ౧౯ ॥ సరస్వతీ నదీ నామ బ్రహ్మావర్తే బభూవ హ । తస్యా స్తీరే తప స్తప్తుం పులస్త్యో భగవా౯ యయౌ ॥ ౨౦ ॥ పు త్రభావేన తం దేవీ నార్చయంతీ స్థితా మునిమ్। తత స్తం కుపితః ప్రాహ యా తే కాఙ్క్షా సరస్వతి ॥ ౨౧ ॥ తవ సా విఫలా భూయా న్నదీరూపేణ సర్వ థా । *గుణసామాన్యభావే పి విష్ణుపాదప్రభావతః ॥ ౨౨ ॥ తవాధికేన య శసా భవిష్యతి సరి ద్వరా। తీర్థోత్కృష్టా సైవ భూయా ద్భువి గఙ్గాఖ్యయా శుభా ॥ ౨౩ ॥ ఇతి శప్త్వా పున ర్దేవీ తం శశాప మహామునిమ్ । రాక్షస స్తే భవే ద్వంశో విష్ణో రప్రియకారకః ॥ ౨౪ ॥ పునః ప్రసాదితా తేన విశాప మ పి సా దదౌ । అంతిమో వైష్ణవో భూయా త్కల్పస్థాయీ విభీషణః ॥ ౨౫ ॥ పున శ్చ తపసా దేవీ తీర్థోత్కృష్టత్వకాఙ్క్షయా । తోషయామాస దేవేశం తస్యై స్సాన్నిధ్య మాహవత్ ॥ ౨౬ ॥ వాఞ్ఛా మే విఫలా బ్రహ్మ౯ బ్రహ్మ దణ్డేన భూయసా । భూమా వేవ యథాతీర్థ స్వామిత్వం మే భవే ద్ధ్రువమ్ ॥ వరయామి వరం దేవ దేహి మే పురుషోత్తమ । తయైవం ప్రార్థితో దేవ్యా దేవీం తాం ప్రత్యు వాచ హ ॥౨౭॥ బ్రహ్మదణ్డో నదీ రూపే పుష్కరిణ్యాం న వై కృతః॥ అత శ్శేషగిరిం గచ్ఛ వాసార్థం యామి తం గిరిమ్ ॥ ౨౮ ॥ గిరే ర్దక్షిణభాగే తు మూర్ధదేశే సుఖం వస । స్వామిపుష్కరిణీ నామ్నా వసే యం తవ దక్షిణే ॥ ౩౦ ॥ త్రిసః కోట్యో ౽ర్ధకోటీచ తీర్థాని భువన త్రయే । స్వస్వపాపవిమోక్షార్థం యాచయిష్యంతి మాంశుభే ॥ ౩౧ ॥ తేషాం పాపవిమోక్షార్థం త్వయి స్నానం దదామ్య హమ్ । ధనుర్మాసే సితే పక్షే ద్వాదశ్యా మరుణోదయే ॥ ౩౨ ॥ స్నానార్థ మాగతం తీర్థజాలం ప్రేష్య త్వ మాప్నుయాత్ । తీర్థాధిరాజ్యే త తీర్థజాలం త్వామభి

* గుణసామాన్యభావేపీతి - గుణానాం రసామాన్యభావేపి - ఉభయో స్తుల్యత్వేపీ

షేత్స్యతి ॥ ౩౩ ॥ ఇతి దత్త్వా వరం దేవ స్తత్తీరే న్యవసత్ప్రభుః । దేవస్య పాచికా కాచి న్నామ్నా వకుళమాలికా ॥ ౩౪ ॥ ప్రసాద్య దేవం పాకేన శ్రియా సంచోదితా ద్విభోః । తీర్థభూమ్యాధిపత్యం చ లేభే వర మనుత్తమమ్ ॥ ౩౫ ॥ తత్రైవ వాసం దేవస్య యయాచే సా పున ర్హరిమ్ । * వాణీ దేవీ తీర్థరూపా భూమిరూపా చ పాలికా ॥ ౩౬ ॥ భోగపత్న్యౌ జలనిధేః కృష్ణవేణ్యా చ యా సమా । ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతం దేవసాన్నిధ్యకారణమ్ ॥ ౩౭ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవత స్స్వామి
తీర్థతీరైకవాసనిమిత్తకథనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

వాయో ర్భగవద్దత్తప్రధానాఙ్గత్వప్రాప్తిః.

దిలీపః ॥ దేవర్షినరసఙ్ఘేషు శైలస్యాస్య ప్రథా కథమ్ । దేవేన కేన దేవేషు మునిష్వపి చ కేన వా ॥ ౧ ॥ నృణాం కేన నరేణాత్ర బ్రూహి విస్తరతః క్రమాత్ ॥ దూర్వాసాః ॥ పురా వాయు ర్మహాతేజా విష్ణో రమిత తేజసః ॥ ౨ ॥ †ప్రధానాంగత్వ మాకాఙ్క్షం స్తప స్తేపే నగోత్తమే । దివ్య వర్షసహస్రాంతే సహస్రభుజకంధరః ॥ ౩ ॥ ఆవిరాసీ త్తదా తస్మై నీలాంబుదసమప్రభః । వరం ప్రాదా త్ప్రధానాంగం భవేతి పురుషోత్తమః ॥ ౪ ॥ అహ మత్ర నివత్స్యామి వస త్వం చ మయా సహ । తారకాసురవిధ్వంస

---

* వాణీదేవీత్యాది - జలనిధే ర్భోగపత్న్యౌ కృష్ణవేణ్యా చ యమునయా చ యా సమా - సా పాచికా వకుళమాలికా - భూమిరూపా - తీర్థభూమ్యాధిపత్యవరలాభేన తీర్థభూమ్యభిమానితయా తీర్థభూమిశరీరిణీ - అత్ర వకుళమాలికాయా స్తీర్థభూమిరూపతయా స్వామిపుష్కరిణీరూపేణ పరిణతయా సర్వత్యా సంగతత్వవర్ణనం - యమునానదీ తుల్యత్వవర్ణనం చ - సకలతీర్థాధిరాజ్యకామిన్యా అస్యా స్సరస్వత్యాః స్వామిపుష్కరణీ తీర్థరూపేణపరిణతాయా యమునానదీసంగతగంగాతో న్యూనతాపరిహారకతయా ఽస్యా అపి యమునానదీసమశీలవకుళమాలికా సమాగమోఽస్తీతి ప్రతిపాదనాయకృత మిత్యవగమ్యతే.

† ప్రధానాంగత్వ మిత్యాది—ప్రధానాంగత్వం సర్వప్రాణినాం స్వేతరదేహేంద్రియాది సకలోపకరణసత్తాని ర్వాహకత్వలక్షణప్రాధాన్యవిశిష్టప్రాణాఖ్యాంగరూపత్వం- అమిత తేజసో విష్ణో స్సకాశా దాకాంక్షం స్తప స్తేప ఇ త్యన్వయః —ఛాందోగ్యవాజసనేయకయోః —ప్రాణవిద్యాయాం—యో హ వై జ్యేష్ఠంచ శ్రేష్ఠంచ వేద జ్యేష్ఠ శ్చ హ వై శ్రేష్ఠ శ్చ భవతి-ప్రాణోవావ జ్యేష్ఠ శ్చ శ్రేష్ఠ శ్చే త్యాదినో క్తంస్వేతరదేహేంద్రి యాదిసకలోపకరణసత్తాకార్యాదినిర్వాహకత్వలక్షణం జ్యైష్ఠ్యశ్రై ష్ఠ్యాదిరూపం ప్రాణవాయుగతం ప్రాధాన్య మేవే హ ప్రధానాంగత్వ మిత్యనేన వివక్షిత మి త్యవగమ్యతే.

జాతదోషాపనుత్తయే॥౫॥కుమారధారికాతీర్థే స్కందోప్యత్ర తపస్యతి । ఇతి వాయుం సమాదిశ్య పశ్చాదంత రధీయత ॥౬॥ మృడాద్యా వశగాయస్య సోపి బ్రహ్మా చతుర్ముఖః। శ్రీవేఙ్కటాచలే శ్రీశం వాయో రమితతేజసః ॥౭॥ తపఃఫలప్రదానార్థం సమాయాతం విదం స్తతః। తత్తపోబలసామర్థ్యాత్సదా సాన్నిధ్య మత్ర వై ॥౮॥భవిష్య చ్చాపి విజ్ఞాయ తత్ర తేపే స్వయం తపః।తథాన్యే బ్రహ్మణా జ్ఞప్తా స్తప స్తేపు స్సుదుష్కరమ్ ॥ ౯ ॥ సబ్రహ్మేశా స్సురా స్సర్వే సనకాద్యా శ్చ యోగినః।అగస్త్యాద్యా శ్చ మునయ శ్శఙ్ఖాద్యా శ్చ నృపా స్తథా ॥ ౧౦ ॥ తథాఽన్యేపి సహస్రాంశు రావిర్భూతం వృషాచలే । అప్రాకృతవిమానేన సార్థ మేవ శ్రియఃపతిమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఇత్థం వాయుముఖా ద్దేవా బ్రహ్మేశానముఖా అపి। భేజిరే చాపరే సిద్ధిం బహవస్సిద్ధికాఙ్క్షిణః॥౧౨॥

శ్రీవేఙ్కటాద్రావగస్త్యతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః

యతోఽత్ర తస్మాచ్ఛైలోఽయం ఖ్యాతో దేవేషు వాయునా॥దిలీపః॥ భగవన్నస్య శైలస్య కేనాభూన్మునిషు ప్రథా ॥ ౧౩ ॥ దూర్వాసాః॥ దేవం ద్రష్టుం తప స్తేపే హ్యగస్త్యో మలయాచలే । తదాగత్వాఽవద ద్బ్రహ్మా మునే వేఙ్కటమావ్రజ ॥ ౧౪ ॥ తత్ర తే భవితా సిద్ధి రిత్యుక్త్వాఽన్తర్దధే విభుః । సోఽపి శైలం సమాసాద్య తప స్తేపే సుదుశ్చరమ్ ॥ ౧౫ ॥ తతో వర్షసహస్రాన్తే త మేవాహాఽశరీరివాక్ । అష్టోత్తరసహస్రాణి సన్తి తీర్థాని చాత్ర వై ॥ ౧౬ ॥ స్నాత్వా తీర్థేషు సర్వేషు లోకే ఖ్యాపయ తాని చ ॥ నాన్య త్తపో ద్విజాతీనాం మృతే శాస్త్రోపదేశతః ॥౧౭॥కిం కాయక్లేశధర్మేణ కా సిద్ధి ర్భవితా ద్విజ । ఉక్తం మాధ్యందినే మన్త్రే మాహాత్మ్యం భూధరస్య చ ॥ ౧౮ ॥ వద త్వం మన్తేవాసిభ్యో గిరేః కురు ప్రదక్షిణమ్ । ఏవం తే భవితా తత్ర కృతే షష్ఠే ప్రదక్షిణే॥౧౯॥బ్రహ్మణో దర్శనం మధ్యే రౌద్రే దేవాదిదర్శనమ్ । దేవేన్ద్రదర్శనం పూర్వే హ్యాగ్నేయే చ హవిర్భుజః ॥ దక్షిణే చ ర్షిసఙ్ఘానాం సరుద్రాణాం భవే ద్ధ్రువమ్ । యక్షరక్షఃపిశాచానాం నైరృత్యే దర్శనం భవేత్ ॥ ౨౧ ॥ విష్వక్సేనముఖేః పశ్చా ద్వాయవ్యే గిరిదర్శనమ్ । ఉత్తరే భగవద్యోగిగణదర్శన మేవ చ ॥ ౨౨ ॥ మాహాత్మ్యజ్ఞానపూర్వం తు స్వామిపుష్కరిణీ తటే । ధ్యానయోగం సమాసాద్య తతో ద్రక్ష్యసి తం విభుమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఏతావదుక్త్వా విరరామ వాణీ మాహాత్మ్యయోగం స తతో విమృశ్య । ప్రదక్షిణం తస్య గిరేశ్చ కృత్వా ధ్యానా ద్విభుం వీక్ష్య పరాం గతిం యయౌ ॥ ౨౪ ॥ తతోఽగస్త్యేన మునినా శైలోఽయం ప్రథితోఽభవత్ ॥ దిలీపః ॥ మానుషే ష్వస్య శైల

— శ్రీవేఙ్కటాచలే శఙ్ఖాఖ్యనృపతపస్తుష్టశ్రీశ్రీనివాసావిర్భావకథనమ్. —

స్య కేన జాతా ప్రథా భువి ॥ ౨౫ ॥ దూర్వాసాః ॥ పురా శఙ్ఖో మహాప్రాజ్ఞ స్సూర్యవంశోద్భవో విభుః । సాక్షాత్కృత్య మహావిష్ణుం యాచేయ వర ముత్తమమ్ ॥ ౨౬ ॥ యావచ్చంద్రశ్చ సూర్యశ్చ యావ త్తిష్ఠతి మేదినీ । తావ త్తిష్ఠతు మే సేవా కృతా విష్ణో ర్మయా విభోః ॥ ౨౭ ॥ ఇతి సంచింత్య మనసా రాజ్యే పుత్రం నిధాయ వై । గత్వా వసిష్ఠం పప్రచ్ఛ యత్ర విష్ణుః ప్రసీదతి ॥ ౨౮ ॥ తత్క్షేత్రం బ్రూహి విప్రేంద్ర యత్ర ద్రక్ష్యామ్యహం విభుమ్ । ఇతి పృష్టో మునిః ప్రాహ యత్రాగస్త్యో దిదృక్షయా ॥ ౨౯ ॥ తప శ్చరతి ధర్మాత్మా త ముద్దిశ్య మహామునిః । భగవా న్యత్ర సర్వాత్మా సాన్నిధ్యం చ కరిష్యతి ॥ ౩౦ ॥ త్వం చ తం గచ్ఛ శేషాద్రిం పుణ్యం స్వర్ణముఖీతటే । తత్ర బ్రహ్మశిలా కాచి త్సరిన్మధ్యే చ వర్తతే ॥ ౩౧ ॥ అగస్త్యతపసా పశ్చా ద్ధయాసాన్నిధ్య మత్ర వై । పాదా ఈశానవిష్ణ్వాదిదేవానాం తత్ర సంతి హి ॥ ౩౨ ॥ సువర్ణముఖరీ తత్ర కల్యయా సంగతా విభో । తయో స్తు సంగమే రాజ న్యే కేచన నరా భువి ॥ ౩౩ ॥ సంకల్ప్య విధివ త్స్నాత్వా దేవర్షీ నభితర్ప్య చ । మధ్యే బ్రహ్మశిలాయా స్తు పితౄ నుద్దిశ్య భక్తితః ॥ ౩౪ ॥ శ్రాద్ధతర్పణపిణ్డాదీ న్ఛ్రద్ధయా సహ వై విభో । సమాచరంతి రాజేన్ద్ర తేషాం సప్తకులావధి ॥ ౩౫ ॥ గయాయాం పిణ్డదానేన యథా తృప్తా భవంతి వై । తథా తృప్యంతి పితర స్సత్య మేవ న సంశయః ॥ ౩౬ ॥ తస్మి న్దినే ఽన్నం దద్యాచ్చ తామ్బూలం చన్దనాదికమ్ । గోభూతిలహిరణ్యాదివస్త్రధాన్యాని సర్వశః ॥ ౩౭ ॥ తత్ర దత్తో యథాశక్తి రేణు ర్మేరో స్సమో భవేత్ ॥ త్వం చాపి తత్ర రాజేంద్ర మహానద్యో స్సమాగమే ॥ ౩౮ ॥ స్నానదానక్రియాదీని శ్రాద్ధపిణ్డాం స్తిలోదకమ్ । కృత్వా సర్వాణి కర్మాణి ధ్యానయోగం సమాస్థితః ॥ ౩౯ ॥ వాసుదేవే మనః కృత్వా తపః కురు వృషాచలే । తదా కాలాంతరే ఽగస్త్య స్సశిష్య స్సంగమిష్యతి ॥ ౪౦ ॥ మునినోక్తం చ మాహాత్మ్యం శృణ్వ న్కుర్వ న్ప్రదక్షిణమ్ । సాకం తేన సమాధిస్థ స్సాక్షాత్పశ్యసి తం విభుమ్ ॥ ౪౧ ॥ త్వయాపి సంస్తుతో దేవ స్తవాభీష్టం ప్రయచ్ఛతి ॥ దూర్వాసాః ॥ గురుణా చోదిత స్త్వేవం స గత్వా తం వృషాచలమ్ ॥ ౪౨ ॥ తతః క్రమేణ తప స్తప్త్వా మునినా తేన సంగతః । ఆవిర్భూతం హరిం దృష్ట్వా యయాచే వర ముత్తమమ్ ॥ ౪౩ ॥ యావచ్చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ యావ త్తిష్ఠతి మేదినీ । తావ న్మయా కృతా సేవా శైలేంద్రే తవ సం

— శ్రీశ్రీనివాసాజ్ఞయా శఙ్ఖనృపకృతభగవద్దివ్యవిమాననిర్మాణమ్. —

భవేత్ ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యుక్తో భగవా న్ప్రాహ శృణు భూప వచో మమ । అర్చావిగ్రహరూపో ఽహం సచ్చిదానందవిగ్రహః ॥ [illegible] ॥ స్వయంవ్యక్త

ప్రదేశేషు దృశ్యో బ్రహ్మాదయోగినామ్ । తామేవ ప్రతిమాం కేచి జ్జానంతి నృపపుఙ్గవ ॥ ౪౬ ॥ తథా త్వేనాపి వా యోగ్యం దర్శనం మే కలౌ యుగే । యుగేష్వపి చ సర్వేషు దుర్దర్శం యత్తు పాపినామ్ ॥ ౪౭ ॥ తద్రూపస్య పిధానాయ సాదృశ్యధ్యానహేతవే । విమానం చ శిలాదారులోష్టైష్టకచితం కురు ॥ ౭౮ ॥ ప్రతిమాం చ శిలారూపాం తాం పశ్యంతి కుయోగినః । రూపద్వయం ప్రపశ్యంతి జ్ఞానినో బ్రహ్మవిత్తమాః ॥ ౪౯ ॥ భానుమాన్భానుసఙ్ఘై స్తు రసగ్రాహీ యథాభువః । సాత్తౌ త్వాజాశ్రయో నిత్య మహం బింబాంతరేణ చ ॥ యథా దృష్టం విమానం తే మద్రూపం పురుషర్షభ । తథా కురు మహాభాగ తేన తే భవితా గతిః ॥ ౫౦ ॥ ఇత్యుక్త్వాం తర్దధే దేవ స్సర్వేషా మేవ పశ్యతామ్ ॥ ౫౧ ॥ తేనోక్తమార్గేణ విధాయ పుణ్యం విమానవర్యం ప్రతిమాం చ పుణ్యామ్ । ప్రఖ్యాప్య శఙ్ఖో నరలోకసఙ్ఘే జగామ విష్ణోః పద మవ్యయం శుభమ్ ॥ ౫౨ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శంఖనృపాది
తప స్తుష్టభగవదావిర్భావాదివర్ణనం నామ తృతీయో౽ధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థముక్తిప్రదస్వామిపుష్కరిణ్యాదిసప్తతీర్థవర్ణనమ్.

దిలీపః॥ అస్మి న్నగోత్తమే పుణ్యే కతి తీర్థాని సంతి వై । తేషాం సఙ్ఖ్యాం చ మే బ్రూహి కతి ముఖ్యాని తత్ర వై ॥ ౧ ॥ తత్రాప్య త్యంతముఖ్యాని వద మే మునిసత్తమ । సద్ధర్మరతిదా న్యత్ర కతి సఙ్ఖ్యాన్వితాని చ ॥ ౨ ॥ కతి చ జ్ఞానదా న్యత్ర భక్తివైరాగ్యదాని చ । ముక్తిప్రదాని కాన్యత్ర తాని మే వద సువ్రత ॥ ౩ ॥ దూర్వాసాః ॥ షట్షష్టికోటి స్తీర్థాని పుణ్యా న్యత్ర నగోత్తమే । అష్టోత్తరసహస్రం తు తేషు ముఖ్యాని సువ్రత ॥ ౪ ॥ తీర్థాని సమ్మతానీహ సద్ధర్మరతిదాని వై । అష్టోత్తరసహస్రా చ్చ ముఖ్యతీర్థాని వై తతః ॥ ౫ ॥ సద్విజ్ఞానప్రధాన్యత్ర తీర్థాన్య ష్టోత్తరం శతమ్ । తస్మా చ్చా ష్టోత్తరశతా న్ముఖ్యతీర్థాని భూపతే ॥ ౬ ॥ భక్తివైరాగ్యదాన్యత్ర షష్టి మష్టోత్తరాం విదుః । ముక్తిదాన్యత్ర సప్తైవ ముక్తిదాన్యత్ర తే బ్రువే ॥౭॥ స్వామిపుష్కరిణీ చైవ వియద్గఙ్గా తతః పరమ్ । పశ్చా త్పాపవినాశం చ పాణ్డుతీర్థం తతః పరమ్ ॥ ౮ ॥ కుమారధారికా తీర్థం తుమ్బ్రు స్తీర్థం తతః పరమ్ । కృష్ణతీర్థ మితి ఖ్యాతం సర్వపాపహరం శుభమ్ ॥ ౯ ॥ అత్ర స్నాంతి చ యే మర్త్యా స్తే యాంతి పరమం పదమ్ । ప్షే

ర్ష్ఠ్రే చ తీర్థానాం సప్తానాం పర్వతోత్తమే ॥ ౧౦ ॥ తిథి నక్షత్రయోగేన సర్వతీర్థసమాగమః । తం చ కాలం ప్రవక్ష్యామి సమాహితమనా భవ॥ ౧౧॥ మకరస్థే రవౌ రాజ న్పౌర్ణమాస్యాం మహాతిథౌ । పుష్యనక్షత్రయుక్తాయాం స్నానకాలో విధీయతే ॥ ౧౨ ॥ తద్దినే స్నాతి యో మర్త్యః కృష్ణతీర్థే మహామతిః । సర్వపాపవినిర్ముక్త స్సర్వకామాఁల్లభేత సః ॥ ౧౩ ॥ కుమ్భమాసే పౌర్ణమాస్యాం మఖాయోగో యదా భవేత్ । కుమారధారికాం యాంతి సర్వతీర్థాని వై తదా ॥ ౧౪॥ తత్ర య స్స్నాతి రాజేంద్ర రాజసూయఫలం లభేత్ । పుత్రో విజాయతే తస్య తస్మిన్నేవ హి జన్మని॥౧౫॥ ముక్తిశ్చ భవితా తత్ర నాత్ర కార్యా విచారణా । కుమారధారికాయాం చ సార్ధం దక్షిణయా విభో॥ ౧౬ ॥ అన్నదానం చ కర్తవ్యం పితౄ నుద్దిశ్య యత్నతః । యుక్తే చోత్తరఫల్గున్యా శుక్లపక్షీయపర్వణి ॥ ౧౭ ॥ తుమ్బాస్తీర్థం మీనసంస్థే రవౌ తీర్థాని సర్వశః । అపరాహ్ణే సమాయాంతి తత్ర స్నాత్వా న జాయతే॥ ౧౮॥ వివాహమాఙ్గల్యబంధౌ చ కారయే ద్ద్రవ్యదానతః । మేషసంక్రమగే భానౌ సంయుతాయాం తు చిత్రయా ॥ ౧౯ ॥ పౌర్ణమాస్యాం సమాయాంతి వియద్గఙ్గాం తథైవ చ । తత్ర స్నాత్వా నర స్సద్య శ్శతక్రతుఫలం లభేత్ ॥ ౨౦ ॥ సువర్ణదానం కర్తవ్యం కన్యాదానం విశేషతః । వృషభస్థే రవౌ రాజ న్ద్వాదశ్యాం రవివాసరే ॥ ౨౧ ॥ శుక్లే వాప్యథ వా కృష్ణే భౌమస్యాపి చ వాసరే । పాణ్డుతీర్థం సమాయాంతి గఙ్గాదీని జగత్త్రయే ॥ ౨౨ ॥ తత్ర స్నాత్వా చ గాం దత్వా ముచ్యతే ప్రతిబంధకాత్ । కాల స్తు సంగవ స్తత్ర ఋషిభిః పరికీర్తితః ॥ ౨౩ ॥ ఆశ్వినే శుక్లపక్షే తు భానువారేణ సప్తమీ । యోత్తరాషాఢయా యుక్తా తస్యాం పాపవినాశనే ॥ ౨౪ ॥ ప్రోష్ఠప్యా ముత్తరాభాద్రాం ద్వాదశ్యాం వా సమాగమః । తదా పాపవినాశాఖ్యే స్నాతు ర్ముక్తి ర్భవిష్యతి ॥ ౨౫ ॥ సాలగ్రామశిలాం దత్వా స్నాత్వా చ విధిపూర్వకమ్ । ముచ్యతే సర్వపాపై శ్చ జన్మకోటిశతోద్భవైః ॥ ౨౬ ॥ ధనుర్మాసే సితే పక్షే ద్వాదశ్యా మరుణోదయే । ఆయాంతి సర్వతీర్థాని స్వామిపుష్కరిణీజలే ॥ ౨౭ ॥ తత్ర స్నాత్వా నర స్సద్యో ముక్తి మేతి న సంశయః । యేన జన్మసహస్రేషు పుణ్య మేవార్జితం పురా ॥ ౨౮ ॥ తస్య స్నానం తత్ర భవే న్నాన్యస్యా సుకృతాత్మనః । తత్ర స్నానం సకృ ద్యస్య జన్మకోటిశతేషు సః ॥ ౨౯ ॥ గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషు స్నాతో భవతి మానవః । విభవానుగుణం దానం కార్యం తత్ర యథావిధి ॥ ౩౦ ॥ సాలగ్రామశిలాం చాన్నం గాం చ దద్యా ద్విశేషతః । భూమిం దద్యా త్ప్రియత్నేన బ్రహ్మలోకజిగీషయా ॥ ౩౧ ॥

పితౄ నుద్దిశ్య దాతవ్యం శ్రాద్ధాద్యం తత్క్షణేన వై । అరుణోదయ మారభ్య తత్ర షడ్ఘటికావధి ॥౩౨॥ సంగమ స్సర్వతీర్థానాం తత్ర పుణ్య మనంతకమ్ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ముక్తిప్రదస్వామి
పుష్కరిణ్యాదిసప్తతీర్థమహిమానువర్ణనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థాష్టషష్టితీర్థమహిమానువర్ణనమ్.

దిలీపః ॥ భక్తివైరాగ్యదానాం చ తీర్థానాం నామ వైభవమ్ । శ్రోతు మిచ్ఛామి చాత్రేయ ప్రాప్తానాం చాష్టషష్టితామ్ ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః ॥ భక్తివైరాగ్యదం పుణ్యం సద్యః పాపవిమోచనమ్ । తీర్థానా మష్టషష్టే స్తు తవ వక్ష్యామి వైభవమ్ ॥ ౨ ॥ తీర్థానాం చాత్ర పుణ్యానాం నామసంకీర్తనా న్నృణామ్ । సద్య ఏవ మహాపాపకోటీనాం చ క్షయో భవేత్ ॥ ౩ ॥ కిము స్నానాదిసత్కర్మ నిరతానాం మహాత్మనామ్ । తాని క్రమేణ వక్ష్యామి సమాహితమనా భవ ॥ ౪ ॥ దేవస్య పూర్వదిగ్భాగే తత్రైవాగ్నేయకోణకే । చక్రతీర్థ మితి ఖ్యాతం చక్రేణాధిష్ఠితం పురా ॥ ౫ ॥ తస్యోపరి తథా ఖ్యాతం వజ్రతీర్థ మ్మనోహరమ్ । వైష్వక్సేనం తథా తీర్థం శక్రపాపహరంపరమ్ ॥ ౬ ॥ తతః పంచాయుధం తీర్థం తన్మధ్యే చ హలాయుధమ్। తత ఐశాన్యభాగేతు నారసింహం మనోహరమ్ ॥ ౭ ॥ తతః కాశ్యపతీర్థం చ మాగస్త్యంతు తతః పరమ్। బ్రహ్మతీర్థం చాగ్నితీర్థం గౌతమం తు తతఃపరమ్ ॥ ౮ ॥ దైవ తీర్థం దైవలం చ వైశ్వామిత్ర మతః పరమ్ । భార్గవం తు తథా తీర్థ మాష్టావక్ర మతః పరమ్ ॥ ౯ ॥ దూరారోహణ తీర్థం త దాగ్నేయ్యా మస్తి వై దిశి । ఐశాన్యాం భైరవం తీర్థం పిశాచానాం విమోచనమ్ ॥ ౧౦ ॥ మేహాతీర్థ మితి ఖ్యాత ముదరవ్యాధినాశనమ్ । క్షేత్రపాలశిలాపార్శ్వే పశ్చిమే పాండవం తథా ॥ ౧౧ ॥ వాయుతీర్థం తథా పుణ్యం సేవితం భూరి వాయునా । అస్థితీర్థం మహాపుణ్యం మృతాస్థిక్షేపణా దిహ ॥ ౧౨ ॥ పూర్వదేహసమాయుక్తాః పున ర్జీవంతి జంతవః । మార్కండేయం తథా తీర్థంస్నానా దాయుష్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౩ ॥ తథా జాబాలితీర్థం చ వాలఖిల్య మతః పరమ్। తతో జ్వరహరం తీర్థం సర్వజ్వరనివారణమ్ ॥ ౧౪ ॥ తతో విషహరం తీర్థ మాస్తికేన వినిర్మితమ్ । తక్షకేనాపి సందష్ట స్స్నానే నైవేహ నిర్విషః ॥ ౧౫ ॥ లక్ష్మీతీర్థం తతః పశ్చాత్పూర్వస్యాం దిశి సంస్థితమ్ । వాయవ్యాం దిశితీర్థాని చోత్తరస్యాం తథైవ చ ॥ ౧౬ ॥ ఋషితీర్థ మ్మహాపుణ్యం శతానందంసుతీక్ష్ణకమ్ । వై

భాణ్డీక మ్మహాపుణ్యం బిల్వతీర్థ మతః పరమ్ ॥ ౧౭ ॥ అధస్తా ద్విష్ణుతీర్థం చ
పుణ్యం మారుతినిర్మితమ్। శర్వతీర్థ మితి ఖ్యాతం శాలకభం తు తతః పరమ్॥
౧౮ ॥ తతో వాయవ్యదేశే తు బ్రహ్మతీర్థ మ్మనోహరమ్। అశ్వమేధేన యత్రే
జే భగవంతం సనాతనమ్ ॥ ౧౯ ॥ అధస్తా దిన్ద్రతీర్థం తు భారద్వాజ
మతః పరమ్। తత స్త్వమ్బరగఙ్గాఖ్యం తతః ప్రాచేతసం తథా॥ ౨౦ ॥
తతః పాపవినాశం చ తీర్థం సారస్వతం తథా। యత్ర పాపాని
సర్వాణి క్షాళితాని చ సర్వశః ॥ ౨౧ ॥ తోయే చ శ్వేతతాం యాంతి జనా
నాం పాపకారిణామ్। కుమారధారికా నామ వాయవ్యాం దిశి వర్త
తే ॥ ౨౨ ॥ అధస్తా ద్గజతీర్థం తు ఋష్యశృఙ్గ మతః పరమ్। తత
స్తుమ్బురుతీర్థం చ నారదాద్యైశ్చ సేవితమ్ ॥ ౨౩ ॥ తన్మధ్యే ష్టాదశం
తీర్థం సర్వపాపవినాశనమ్। దశావతారతీర్థం చ హలాయుధ మతః
పరమ్ ॥ ౨౪ ॥ తత స్సప్తర్షితీర్థం చ గజకోణ మతః పరమ్।
వైష్వక్సేనం తథా తీర్థం పశ్చిమే తు విరాజితమ్ ॥ ౨౫ ॥ పశ్చా ద్యుద్ధ
సహస్ర స్తీర్థం విష్వక్సేనజయావహమ్। ఇతి ముఖ్యాని తీర్థాని మహాపాత
కసంక్షయే ॥ ౨౬ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భక్తివైరాగ్య
ప్రదాష్టషష్టితీర్థనామవైభవకథనం నామ పఞ్చమోఽధ్యాయః.

మన్వాద్యష్టోత్తరశతతీర్థనామాని.

దూర్వాసాః ॥ మన్విన్ద్రవసుసంజ్ఞాని రుద్రాదిత్యాహ్వ
యాని చ। నవప్రజేశసంజ్ఞాని హ్యాశ్వినం శుక్రసంజ్ఞకమ్ ॥ ౧ ॥
వారుణం జాహ్నవీతీర్థం కాపేయం కాణ్వ మేవ చ। ఆగ్నేయం నారదం తీర్థం సోమతీర్థం చ భార్గవమ్ ॥ ౨ ॥ ధర్మ
తీర్థం యక్షతీర్థం పశుతీర్థం గణేశ్వరమ్। భౌమం మాశ్వం పారి
భద్రం చ జగజ్జాడ్యహారం పరమ్ ॥ ౩ ॥ విశ్వకల్లోలతీర్థం చ తీర్థం
యమవినిర్మితమ్। బార్హస్పత్యం రోమహర్షం మజామోదం
జలేశ్వరమ్ ॥ ౪ ॥ ఇష్టసిద్ధిః కర్మసిద్ధి ర్వట మౌదుమ్బరం
తథా। కార్తికేయం కుబ్జతీర్థం దశప్రాచేతసం తథా ॥ ౫ ॥ గా
రుడం శేషతీర్థం చ వాసుకి ర్విష్ణువర్ధనమ్। కర్మకాణ్డం పుణ్య
వృద్ధి ర్ఋణమోచన మేవ చ ॥ ౬ ॥ పార్జన్యం మేఘతీర్థం చ యత్ర
నిత్యప్రవర్షణమ్। సాంకర్షణం వాసుదేవం నారాయణ మతః పరమ్
॥ ౭ ॥ దేవతీర్థం యమతీర్థం కాలతీర్థం చ గోముఖమ్। ప్రా

ద్యుమ్న మానిరుద్ధం చ పితృతీర్థ మతః పరమ్ ॥ ౮ ॥ ఆగ్నేయం వైశ్వదేవం చ స్వధా స్వాహా వినిర్మితే। అగస్తితీర్థం చాంజనేయం శుద్ధోదక మతః పరమ్ ॥౯॥ అష్టభైరవతీర్థం చ శతమష్టోత్తరం త్విదమ్ । తీర్థజాత మిదం నృణాం జ్ఞానప్రద మనుత్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥ తీర్థాన్యష్టోత్తరశతం సంతి నైరృతకోణకే। దక్షపుత్రసహస్రేణ యత్ర తప్తమ్మహత్తపః ॥ ౧౧ ॥ నారదస్యోపదేశేన యచ్ఛ్రైత్రే దేవ నిర్మితమ్। అస్తితీర్థసహస్రం తత్సద్యస్సిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౧౨ ॥ కాశ్యపాశ్రమమారభ్య హ్యర్ధయోజనమధ్యతః। కుమారధారికాతీర్థా త్పశ్చిమే సంస్థితం చతత్ ॥ ౧౩ ॥ సాష్టభైరవతీర్థం తత్కర్మసిద్ధిప్రదం నృణామ్ ॥ ౧౩౪ ॥ *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మన్వాద్యష్టోత్తరశతతీర్థనామానువర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

తొండమానాఖ్యమకనృపోత్పత్తిక్రమః.

దిలీపః ॥ కేన నామ్నా ప్రసిద్ధోఽసౌ భగవాన్ హరి రీశ్వరః । కింలక్షణ శ్చ తత్రాస్తే తన్మే బ్రూహి తపోధన ॥౧॥ దూర్వాసాః॥ శ్రీనివాసాఖ్యయా దేవ శ్శఙ్ఖచక్రధరో విభుః। శాంతభావం సమాపన్నో మృగయోద్దామలోచనః ॥ ౨ ॥ కటిం స్పృశన్ వామకరా ద్వరముద్రాం చ దక్షిణాత్ । తిరోహితరమాభూభ్యాం దృశ్యతే మృగయు ర్యథా ॥ ౩ ॥ నీలజీమూతసంకాశః పీతకౌశేయశోభితః । పీనవృత్తబృహద్బాహు స్సనాస శ్చారులోచనః ॥ ౪ ॥ దోమగంధవిదూర శ్చ గుణసాంద్ర స్సుఖోచితః । కోటికందర్పలావణ్య స్స్ఫురన్మకరకుణ్డలః ॥ ౫ ॥ బృహద్వక్షస్థలావాసమహాలక్ష్మ్యా చ శోభితః। తత్ర దిష్టతమం కామం దద ద్భక్తానుకంపయా॥ దర్శయ న్భక్తవాత్సల్యం మోదదా హస్తగే శుభే। శఙ్ఖచక్రే నృపేంద్రాయ చక్రవర్తీ తి యం విదుః ॥ ౭ ॥ అత ఏవా రిశఙ్ఖాభ్యాం దృశ్యేతే రహితౌ కరౌ। అర్చారూపశిలారూపవిగ్రహస్య మహాత్మనః ॥ ౮ ॥ దిలీపః॥ కో యం నృప శ్చక్రవర్తీ కిం పూర్వ స్సుచిరా దభూత్। ఇదానీం వర్తతే వా యం కా వా భూ ద్వివ దస్య వై ॥౯॥యదర్థం దేవదేవేన శఙ్ఖచక్రే ప్రసాదితే। బ్రూహి విస్తరతో బ్రహ్మన్ శ్రోతుం కౌతుహలం హి మే ॥ ౧౦ ॥ దూర్వాసాః ॥ పురా కశ్చి ద్ద్విజవర ఆసీ ద్వైఖానసో నృప।కృష్ణక్షేత్రే చోళదేశే యా హరిద్రానదీ శుభా ॥ ౧౧ ॥ తత్తీరే ఽవర్తత ప్రీత్యా హరి ర్గోపాలవేషవాన్ । తప్తే తపసి చోళేన ధృతవర్మాభిధేన చ ॥ ౧౨ ॥ గోపాలకృష్ణరూపస్య దర్శనార్థం కలౌ యుగే। పంచవింశే తు యో భూమౌ పురా వైవస్వతాంతరే ॥

భావికృష్ణావతారస్య కథాం శ్రుత్వా ఽతికౌతుకాత్ ॥ తదానీ మేవ తద్రూప
దర్శనాహ్లాదకామతః ॥ ౧౪ ॥ నిత్యత్వా త్తస్వియరూపాణాం తథా ప్రత్యక్ష
తాం గతః । వైఖానసో ద్విజ స్తత్ర తపసా తి మతోషయత్ ॥ ౧౫ ॥
ముక్త్యర్థం ప్రీతిమా న్విష్ణో తస్య స్వప్నే హరి స్స్వయమ్ । త్వయా ధ్యేయ
శ్శ్రీనివాసో నాహం ధ్యేయో ద్విజోత్తమ ॥ ౧౬ ॥ యో యోగ్యో యస్య
జీవస్య తేన ధ్యేయ స్స ఏవ హి । యోగ్యోపాసనయా జీవా ముక్తిం యాంతి న
సంశయః ॥ ౧౭ ॥ ఽభిధా శ్రీనివాసస్య తవ యోగ్యా ద్విజోత్తమ । వేఙ్క-
టాద్రిం తతో గచ్ఛ శ్రీనివాస స్స్వయం హరిః ॥ ౧౮ ॥ స్వామిపుష్క-
రిణీతీరే రమయా సహ మోదతే । ఇత్యాహ భగవా న్కృష్ణః పున స్స్వప్నాం
తరే ఽవదత్ ॥ ౧౯ ॥ పురా కృతయుగే పశ్చా ద్భాగే శఙ్ఖేన వై కృతమ్ ।
విమానం కల్పప్రళయే నష్టప్రాయ మభూద్ద్విజ ॥ ౨౦ ॥ వల్మీకస్యాం తరే విష్ణోః
ప్రతిమా వర్తతే శుభా । శఙ్ఖేన నిర్మితా పుణ్యా సర్వపాపహరా ఽమలా ॥
జానుమాత్రే నిమగ్నా హి తింత్రిణీవృక్షమూలతః । ధను ర్ద్వయాంతరే
పుణ్యం భూతీర్థం వర్తతే శుభమ్ ॥ ౨౨ ॥ పాకార్థం దేవదేవస్య భూమ్యా వై
నిర్మితం పురా । తత్రా స్తే గౌతమీ ధేను స్సించంతీ పయసా విభుమ్ ॥ ౨౩ ॥
చించావృక్షస్య వాయవ్యే భూతీర్థే వాస మీయుషీ । యుగాంతప్రళయే ధేన్వా
పూజితో వర్తతే విభుః ॥ ౨౪ ॥ దాసనామ్నా చ శూద్రేణ సహ తం పూజయ
ప్రభుమ్ । త్వదాగమనకాలే తు పాణ్డ్యదేశా త్సుధీ శ్శుభః ॥ ౨౫ ॥ రఙ్గ
దాస ఇతి ఖ్యాత శ్శూద్ర స్త్వాం సంగమిష్యతి । ఉభాభ్యాం పూజితో దేవ
ఇష్టసిద్ధిం ప్రయచ్ఛతి ॥ ౨౬ ॥ ఏతావ దుక్త్వా స్వప్నే తు గోపీనాథే తి
నామ చ । దదౌ తస్య ప్రియం విష్ణు స్సో పి బుద్ధ్వా ఽతివిస్మితః ॥ ౨౭ ॥ ప్రీత్యా
జగామ శైలేంద్రం వేఙ్కటాఖ్యం స్వసిద్ధయే । గిరిప్రవేశకాలే తు రఙ్గ
దాస స్సమాగమత్ ॥ ౨౮ ॥ పుష్పోద్యానకర శ్శూద్రః పూజక
శ్చ ద్విజోత్తమః । తింత్రిణీవృక్షమూలస్థవల్మీకస్థం హరిం పరమ్ ॥ ౨౯ ॥
ఉద్ధృత్య పశ్చిమే భాగే స్థాపయామాసతు శ్చ తౌ । అశిల్పి కౌశలాభి శ్చ
శిలాభి ర్భక్తి మంజసా ॥ ౩౦ ॥ కృత్వా తదంతరే రమ్యం తృణైః కృత్వా
చ మణ్టపమ్ । తన్మధ్యే దేవదేవస్య పరిచర్యాం చ చక్రతుః ॥ ౩౧ ॥ భూస్వామి
పుష్కరిణ్యో శ్చ మధ్యే క్రీడాస్పదం హరేః । పుష్పోద్యానం చకారాఽసౌ
శూద్రో భాగవతోత్తమః ॥ ౩౨ ॥ ఉపాహృత్య చ పుష్పాణి త్రికాలే పి చ
దామకృత్ । పూజాకాలే విప్రహస్తే ప్రత్యహం చ సమార్పయత్ ॥ ౩౩ ॥
పశ్యంతౌ తౌ ప్రభో పుణ్యే ప్రత్యహం చ దివౌకసామ్ । పూజాభికాంక్షి
ణాం సంఘం విస్మయం జగ్మతుః పరమ్ ॥ ౩౪ ॥ వన్యైః ఫలై శ్చ పుష్పై శ్చ
కందమూలాదిభి శ్చ తౌ । సపర్యాం చక్రతు స్సమ్య గ్భక్త్యుద్రిక్తసుఖాన్వి

తే ॥ ౩౫ ॥ తతః కాలాంతరే కశ్చి ద్గంధర్వో నామ కుండలః । దివ్యం విమాన మారుహ్య సస్త్రీకో గిరిగహ్వరే ॥ ౩౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే దేవం దృష్ట్వా భిపూజ్య చ । తత ఉత్తరదేశే తు మనోరమ్యే వనాంతరే॥ ౩౭ ॥ నానావిలాసభావాభీ రేమే రామాభి రంజసా । తం దృష్ట్వా రంగదాసోఽపి పంచబాణశరార్దితః ॥ ౩౮ ॥ నిరీక్ష్య కుంజే లీన స్సన్ రేత స్సద్యో విముక్తవాన్ । పశ్చా ద్గతమదో భూత్వా మనసై వాతిశంకితః ॥ ౩౯ ॥ తదోపహృతపుష్పాణి విసృజ్యా ధిగతత్రపః । శుద్ధికామో మమజ్జాఽథ స్వామిపుష్కరిణీజలే ॥ ౪౦ ॥ పునరాహృత్య పుష్పాణి తాన్యా దాయా లయం యయౌ । గోపీనాథో పి తం దృష్ట్వా ప్రాహ స్మా తామ్రలోచనః ॥ ౪౧ ॥ పూజాకాలో గతః క్వాద్య గతో సి గతసంస్మృతిః । కిం తే విలంబహేతు స్త్వం క్వా వాత్సీః కథ్యతా మితి ॥ ౪౨ ॥ గోపీనాథేనై వ ముక్తో రంగదాసోఽపి లజ్జయా । న ప్రత్యువాచ తం విప్రం తదాఽవనతకంధరః ॥ ౪౩ ॥ పునః పునః కృతే ప్రశ్నే తస్మిం స్తూష్ణీం స్థితే పి చ । ఆకాశవాణీ తం ప్రాహ శృణు శూద్రే తి సాదరమ్ ॥ ౪౪ ॥ కామేన వ్యాకులం చిత్తం నై వ స్వాస్థ్యం గమిష్యతి । అస్వస్థచిత్తో న క్వా పి సిద్ధి మేతి న సంశయః ॥ ౪౫ ॥ తస్మా ద్విసృజ్య కాయం త్వం వ్రజ దేహాంతరం శుభమ్ । తస్మి న్నృపోత్తమో భూత్వా జీర్ణ మేతం మమాలయమ్ ॥ ౪౬ ॥ గోపురాద్యై శ్శుభైః పూర్ణం మణ్డపై రద్భుతై రపి । శోభమానం నవం కుర్యా స్తేన తే భవితా గతిః ॥ ౪౭ ॥ తదా నారీ సహస్రాణి భోక్ష్యసే త్వం న సంశయః । భుక్త్వా భోగా ననేకాం శ్చ మత్పాదాసక్తచేతసః ॥ ౪౮ ॥ తస్మిన్ జన్మని తే శత్రు పీడా చై వ భవిష్యతి। తదా తవ జయార్థాయ చక్రశక్త్యా జయావహా ॥ ౪౯ ॥ దాస్యామి చాంతే ముక్తిం చ సకులస్య న సంశయః । ఇత్యుక్త్వాఽఽకాశవాణీ తు విరరామ తతః పరమ్ ॥ ౫౦ ॥ రఙ్గదాసో నిరాహారః క్రమా త్త్యక్తకళేబరః । నారాయణపురే జజ్ఞే చక్రవర్తీతి నామతః ॥ ౫౧ ॥ తోణ్డమా నితి తం ప్రాహుః ద్రావిడా ద్రవిడేశ్వరమ్ । జన్మప్రభృతిదాస స్సన్ సదా విష్ణుపరాయణః ॥ ౫౨ ॥ మణ్డలాధిపతి ర్భూత్వా దివ్యనారీసహస్రభుక్ । ప్రత్యహం చ బిలద్వారా ద్గత్వా వేఙ్కటపర్వతమ్ ॥ ౫౩ ॥ అన్వహం చ కరోతి

— శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ తోణ్డమాన్నృపకృతగోపురాదినిర్మాణక్రమః. —

స్మ పూజాం తస్య మహాత్మనః । భక్త్యుద్రిక్తమనా భూత్వాదదా గ్రామా ననేకశః ॥ ౫౪ ॥ ప్రాకారద్వయసంయుక్తం గోపురద్వయసంయుతమ్ । గర్భాగారసమాయుక్త మకరో ద్దివ్య మాలయమ్ ॥ ౫౫ ॥ తథా మహానసాగారం యాగమణ్డప మేవ చ । ధాన్యాగారం చ గోశాలాం య ద్యదంగం హరే శ్శుభమ్ ॥ ౫౬ ॥ కారయామాస తత్సర్వ మష్టావింశే కలౌ యుగే । తథో

త్సవవిధిం తస్య కారయామాస వైదిక్జైః ॥౫౭॥ భూషణాని దదౌ తస్యనానా రత్నచితానిచ। స్థితే కదాచి త్క్షితిపే శ్రీనివాసస్య సన్నిధౌ ॥౫౮॥ శత్రవశ్చ

తోణ్డమాన్నృపస్య భగవద్దత్తచక్రాద్యాయుధప్రాప్తిః

బలోద్రిక్తా రురుధు స్తస్య వై పురీమ్। శ్రుత్వా బలార్ణవం ఘోర మాయాంతం నాతిశంకితః ॥౫౯॥ యోద్ధుకామో జగామాఽథ పున స్తైశ్చ పరాజితః। తతః ఖిన్నమనా భూత్వా త మేవ శరణం యయౌ ॥ ౬౦ ॥ బిల ద్వారేణ దేవేశం గత్వా పాదౌ ప్రగృహ్య చ। రురోద త్రాహి త్రాహీతి తం ప్రాహ.ఽర్చాస్వరూపవాన్ ॥ ౬౧ ॥ మాభైషీః పుత్ర భద్రం తే చక్ర శంఖౌ దదామి తే। తాభ్యాం గచ్ఛ పురీం దివ్యాం తౌ తే శత్రూన్ హని ష్యతః ॥ ౬౨ ॥ ఇ త్యుక్త్వా తౌ దదౌ తస్మై తాభ్యాం సహ జగామ సః। తౌ చ శత్రూ న్నిహత్యాశు కృత్వా రాజ్య మకణ్టకమ్ ॥ ౬౩ ॥ ఆజగ్మతుః క్షితిభృతా సాకం దేవస్య సన్నిధౌ। రాజా దేవం వవందేఽథ స్తుత్వాస్తోత్రై రనేకశః ॥ ౬౪ ॥ వరం వరయ భద్రేతి దేవో రాజాన మబ్రవీత్। రాజా॥ మమాయుధప్రదానస్య ఖ్యాత్యై దేవోత్తమ ప్రభో ॥ ౬౫ ॥ అర్చాబిమ్బే శిలాబింబే చక్రశంఖౌ న ధారయ। ఇతి సంప్రార్థితో దేవో నదధార పున శ్చ తౌ ॥ ౬౬. ॥ అదృశ్యో తిష్ఠత శ్చో భౌ పార్శ్వ్యత శ్శార్ఙ్గధన్వనః। ఇ త్యేత త్కథితం సర్వం యత్పృష్టో హం త్వయాఽనఘ ॥ ౬౭ ॥ సకారణం చక్ర దానం కిమన్య చ్ఛ్రోతు మిచ్ఛసి ॥ ౬౮ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తోణ్డమా న్నామకనృపోత్పత్తి భగవద్దత్తశఙ్ఖచక్రధారణప్రా ప్త్యాదికథనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః.

శ్రీవరాహస్య స్వామితీర్థవాయవ్యభాగస్థితికథనమ్.

దిలీపః ॥ స్థితాని స్వామిసరసి తీర్థాని మునిపుఙ్గవ। కతి తాని చ పుణ్యాని నామధేయాని కాని చ ॥౧॥ కా దేవతా కిం ఫలం చ వద విస్తరతో మునే॥ దూర్వాసాః॥ తీర్థానా ముత్తమం తీర్థం స్వామిపుష్కరిణీ శుభా ॥౨॥ సృత్వా సర్వతీర్థేషు గఙ్గేవాఽఘాపహారిణీ। తస్యా వాయవ్యభాగే తు వారాహం తీర్థ ముత్తమమ్ ॥ 3 ॥ య దాహృతం కాశ్యపేన భూతలం బ్రహ్మణా తదా। సంస్తుతో భగవా న్విష్ణు ర్భూమ్యుద్ధరణ మిచ్ఛతా ॥ ౪ ॥ తన్నాసాపుట సంభూతః కిటిః పోత్రీ మహాబలః। గత్వా రసాతలం హత్వా హిరణ్యాక్షం మహాబలమ్ ॥ ౫ ॥ ఉజ్జహార క్షితిం దంష్ట్రా కోట్యా చ పురు

షోత్తమః । తద్రూపం లోకరక్షార్థం స్థాపితం వేఙ్కటాచలే ॥ ౬ ॥ స్వామి
పుష్కరిణీతీరే బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా । జలాధివాసనం తస్య వాయవ్యే
ఽస్యాం చకార సః ॥ ౭ ॥ మమజ్జాథ ప్రతిష్ఠాఽన్తే దేవర్షిపితృభిస్సహ ।

— బ్రహ్మప్రార్థనయా శ్రీనివాసాభ్యుపగతప్రాథమికవరాహసేవాక్రమః. —

ఉవాచ వచనం చేదం సర్వలోకస్య పశ్యతః ॥ ౮ ॥ వరాహతీర్థనామ్నా చ
భాగోఽయం ప్రథితో భవేత్ । యోఽత్రాయాతిఽహరిం సోఽత్ర నా
ఽస్నాత్వైవ వా శుచిర్నమేత్ ॥ ౯ ॥ వరాహదర్శనాత్పూర్వం శ్రీనివాసం
నమేన్న చ । దర్శనాత్ప్రాగ్వరాహస్య శ్రీనివాసో న తృప్యతి ॥ ౧౦ ॥
ఇతి కృత్వా వ్యవస్థాం స పరమేష్ఠీ పితామహః । దృష్ట్వాఽథ శ్రీనివాసం చ
స్తుత్వా చ వివిధైస్స్తవైః ॥ ౧౧ ॥ పాదా ప్రగృహ్య దేవస్య యయాచే
వరముత్తమమ్। మత్స్థాపితవరాహస్య పూర్వం స్యాత్పూజనం హరే ॥౧౨॥
దర్శనం స్నానదానాద్యైరిత్యుక్తోఽథ శ్రియఃపతిః । తథాస్త్వితి వరం
దత్త్వా కారయామాస తత్తథా ॥ ౧౩ ॥ తస్మాత్పుణ్యతమం తీర్థం
వాయవ్యాం దిశి సంస్థితమ్ । పునర్యుగాంతసమయే నష్టే దేవాలయేఽపి చ

—●●◆ నిషాదకృతవరాహదర్శనప్రకారః. ◆●●—

॥ ౧౪ ॥ నిషాదో భూద్గిరివరే శ్యామాకాఽఽవాపకశ్శుచిః । ఆహారభూత
శ్యామాకతణ్డులం ప్రత్యహం నృప ॥ ౧౫ ॥ వైఖానసే ద్విజవరే దత్త్వా
పాకం విధాయ చ । దాపయిత్వా చ నైవేద్యం స్వయం భుఙ్క్తే తదేవ చ
॥ ౧౬ ॥ కదాచిత్తణ్డులం కృత్వా దత్త్వా పుత్రవశే త్వగాత్ । వనా
ద్వనాంతరం వ్యాధో మధ్వన్వేషణతత్పరః ॥ ౧౭ ॥ తస్మిన్నే
వాంతరే పుత్రః క్షుధయా పరిపీడితః । కృత్వా శ్యామాకపక్వాన్నం
మనసా విష్ణవేఽర్పయన్ ॥ ౧౮ ॥ అభుఙ్క్తాథ పితాప్యాగాన్మధు
చ్ఛత్రం ప్రగృహ్య చ । శ్రీనివాసస్య నైవేద్య తణ్డులం దేహి పుత్రక ॥ ౧౯ ॥
పిత్రేత్యుక్తస్సుతః ప్రాహ తాతాహం క్షుధయార్దితః । తాన్పక్త్వా భుక్త
వానస్మి విష్ణవే మనసాఽర్పయన్॥ ౨౦॥ఇత్యుక్తవతి పుత్రే స తచ్ఛ్రుత్వా
క్రోధమూర్ఛితః । ప్రాయశ్చిత్తం చికీర్షుస్సన్ కరవాలమథాదదే ॥ ౨౧ ॥
శిరచ్ఛేత్తుం స్వపుత్రస్య తదా వల్మీకగః కిటిః । ప్రగృహ్య తరసా ఖడ్గం తన్ని
షాదమువాచ హ ॥ ౨౨॥ నాపరాధోఽస్తి తే పుత్రే యతోన్నంచార్పి
తం మమ।త్వత్తోప్యధికభక్తోఽయం భక్త్యాత దహమద్యవై ॥౨౩॥ ఇత్యు
క్త్వావిహ్వలః పశ్చాద్దదర్శాద్భుతకర్మ తత్। పునర్విమృశ్య తద్రూపంబహుధా
న చదృష్టవాన్ ॥౨౪॥ తమేవద్రష్టుకామస్సన్నిషాదోఽన్నవివర్జితః।వనే చచార
ధర్మాత్మా తదా కోలమ్మహాద్భుతమ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్యామాకవనమధ్యస్థం శ్యా
మాకాంకురభక్షిణమ్ । కుర్వంతం శ్వేతముద్వీక్ష్య తం హంతుం చాన్వగా

ద్రుమాః ॥ ౨౬ ॥ సోఽపి నానా వనోద్దేశాం శ్చారయిత్వా పునః క్రమాత్ । ప్రవివేశ స్వవల్మీకం స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౭ ॥ అయ మేవ విభు ర్విష్ణు రితి జ్ఞాత్వా యయా ద్రుతమ్। వల్మీకం పరయా భక్త్యా జగా ప్రాకృతయా గిరా ॥ ౨౮ ॥ తదా వల్మీకగః ప్రాహ హరి రేనం మృగాన్తకమ్। నాఽహం దృశ్యో ఽస్మి తే పుత్ర సచ్చిదానందవిగ్రహః ॥ ౨౯ ॥ కిం తు వక్ష్యామి తే పుత్ర బ్రహ్మణా స్థాపితం పురా । శిలారూపం చ వల్మీకే వర్తతే తత్సముద్ధర ॥ ౩౦ ॥ విమానం కారయిత్వా చ తస్య పుష్కరిణీతటే । బ్రాహ్మణైశ్చ విధానజ్ఞైః పూజాం కారయ మే విభోః ॥ ౩౧ ॥ ఇత్యుక్తమాత్రేణ నిషాదవర్యో వల్మీకగం విష్ణు మథో జ్జహార । వాయవ్యభాగే చ విమానవర్యం విధాపయామాస విధానవిత్తమః ॥ ౩౨ ॥ తతో నిషాదం తం ప్రాహ కిటి

స్వామితీర్థమధ్యగతధనదాదినవతీర్థవర్ణనమ్

రూపీ హరి స్స్వయమ్ । పూర్వం సేవ్యం విమానం మే తీర్థంచ శ్రీనివాసతః ॥ ౩౩ ॥ తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం పూర్వసేవ్యం బభూవ హ। ఉత్తరే ధనదం తీర్థం ధనదేన వినిర్మితమ్ ॥ ౩౪ ॥ యత్ర స్నాత్వా ఽఘనిర్ముక్తో ధనసంపదమాప్నుయాత్ । ఐశాన్యాం గాలవం తీర్థం గాలవేన వినిర్మితమ్ ॥ ౩౫ ॥ యత్ర స్నాత్వా చ పీత్వా చ భుక్తి ముక్తిం చ విందతి । మార్కణ్డేయం పూర్వభాగే మార్కణ్డేయవినిర్మితమ్ ॥ ౩౬ ॥ తత్ర స్నాంతి నరా యే తు తేషా మాయుః ప్రవర్ధతే । అగ్నినా నిర్మితం తీర్థ మాగ్నేయ్యాం పాపమోచనమ్ ॥ ౩౭ ॥ దక్షిణే యమతీర్థం తు నరకోత్తారకారణమ్ । వసిష్ఠనిర్మితం తీర్థం రాక్షసే త్వృణమోచనమ్ ॥ ౩౮ ॥ వారుణే వాయుతీర్థం చ సద్యః కైవల్యదాయకమ్ । మధ్యే సరస్వతీతీర్థం మహాపాతకనాశనమ్ ॥ ౩౯ ॥ య ఏషు నవతీర్థేషు స్నాన మేకదినే నరః। కృత్వా పశ్యే చ్ఛ్రీనివాసం న పునర్జాయతే తు సః ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నానం శ్రీనివాసస్య దర్శనమ్ । సహస్రనామపఠనం నాల్పస్య తపసః ఫలమ్ ॥ ౪౧ ॥ అస్నాతు ర్నవతీర్థేషు వరాహం చాప్య పశ్యతః । సర్వం నిష్ఫలతాం యాతి శ్రీనివాసో న తుష్యతి॥ ౪౨ ॥ ఫలం ధర్మాధికం చైవ న యచ్ఛతి నృణాం విభుః । తత్తత్ప్రశంసినీం దివ్యాం కథాం న శృణుయా ద్యది ॥ ౪౩ ॥ తీర్థయాత్రా చ విఫలా భస్మ న్యేవ హుతం యథా । తస్మా త్కురు మహాభాగ కథాయాః శ్రవణం సదా ॥ ౪౪ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీ
వరాహావిర్భావ స్వామి పుష్కరిణీగతతీర్థమాహా
త్మ్యవర్ణనంనామాష్టమోఽధ్యాయః.

—••◆ శ్రీవేంకటాద్రిగతపుణ్యతీర్థస్నానప్రశంసా. ◆••—

దిలీపః ॥ కోవిధి స్తీర్థయాత్రాయాం కః కాలః కిం ఫలం భవేత్ । ఏత
ద్విస్తార్య మే బ్రూహి తృప్తి ర్నా ద్యాపి జాయతే ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః॥ భువి
జన్మ సమాసాద్య సంస్కారై రపి సంస్కృతః। అధీతవిద్యో బాల్యే చ స్నాతక
వ్రతనిష్ఠితః ॥ ౨ ॥ తీర్థయాత్రాం ప్రకుర్వీత శాస్త్రాణాం ప్రత్యయాయ చ।
నిత్యం నైమిత్తికం కామ్య మితి కర్మ త్రిధా మతమ్ ॥ ౩ ॥ తత్ర నైమిత్తికం
ప్రాహు స్తీర్థయాత్రా మ్మహత్తమాః । నా విద్యస్యాధికారోఽత్ర విద్యావిధి
రనుత్తమః॥ ౪ ॥ న తీర్థయాత్రాం కుర్వీత మనీషీ మననేరతః । యాత్రాయాం
మననాభావా చ్చిత్తవిక్షేపహేతుతః॥ ౫॥ నరో విస్మృతవిద్యత్వా ద్జ్ఞానహీనో
భవే త్స్వయమ్ । నష్టసంజ్ఞో విమార్గస్థో నిరయం చాధిగచ్ఛతి ॥ ౬ ॥ నిరా
గమ స్తు తీర్థస్య తథా చాకృతసత్క్రియః,। న తత్ఫల మవాప్నోతి శ్రమ
ఏవ హి కేవలమ్ ॥ ౭ ॥ సత్సంగీ సత్కథాం శృణ్వ న్సదాచారసమన్వితః ।
తీర్థయాత్రాం ప్రకుర్వాణో బ్రహ్మనిర్వాణ మృచ్ఛతి ॥ ౮ ॥ తీర్థయాత్రా
పరో య స్తు విధిజ్ఞో విధివిత్తమః। నిర్ధూతాఖిలపాప స్స న యాతి పరమాం
గతిమ్॥ ౯॥ కామ్యం న కుర్వీత నరః కామాఽప్త్వా జన్మ చాశ్నుతే। జాతః
కర్మాణి కురుతే కర్మణా చ పున ర్జనిః॥ ౧౦॥ ఐహికాముష్మికం సర్వం నిష్కామో
లభతే ఫలమ్ । సర్వేషా మేవ జంతూనాం విద్యయా మననే విధిః ॥ ౧౧ ॥
అభ్యస్తానాం చ విద్యానాం శ్రవణా న్మననా దపి । పరాపరోక్షశాస్త్రార్థ
ప్రత్యయో లేశతో భవేత్ ॥ ౧౨॥ దృష్టప్రత్యయశాస్త్రార్థే పున శ్శ్రద్ధా ఽభి
జాయతే । శ్రద్ధయా జాయతే భక్తి ర్భక్త్యా తుష్యతి కేశవః ॥ ౧౩ ॥ తీర్థయా
త్రాం ప్రకుర్వీత శాస్త్రాలాపసమన్వితః । శాస్త్రాలాపా చ్చ జానాతి మనసా
విభు మవ్యయమ్ ॥ ౧౪॥ తథా దేవా శ్చ ఋషయ స్సదాలాపసమన్వితాః ।
ఉపాసతే సంజానానా భగవంత మధోక్షజమ్ ॥ ౧౫ ॥ వసిష్ఠాద్యా శ్చ
ఋషయో దేవతా అపి సర్వశః । తీర్థే కృతాధివాసా శ్చ సమాధిస్థాః పరం
యయుః ॥ ౧౬ ॥ అనాగమ స్తు యో మర్త్యో య శ్చాజ్ఞాతవిధి స్తథా ।
నస్నానఫల మాప్నోతి కాకమణ్డూకవ త్తు సః ॥ ౧౭ ॥ అధీతవిద్య స్సుకృతీ
కృతస్నానాదిసత్క్రియః । శుద్ధాంతరో జ్ఞానవాం శ్చ తేన మోక్షం చ
విందతి ॥ ౧౮ ॥ సత్కర్మసంతతి ర్యా తు జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతా । అపరోక్ష
దృశా చాపి భక్తిశ్రద్ధావిరక్తిభిః॥ ౧౯॥ పుంసః కైవల్యదా సా హి క్రమేణా
సుకృతాత్మనః । దృష్టశ్రుతానుభావా యే దేవా శ్చ ఋషయ స్తథా॥ ౨౦॥
విశుద్ధ్యర్థం ప్రకుర్వంతి సత్క్షేత్రస్నా నువర్తనమ్ । భక్తిశ్రద్ధావిహీనానాం
మనుష్యాణాం తు కా కథా ॥ ౨౧ ॥ లబ్ధవిద్యాధికార శ్చ సత్సంగత్యా చ

సంయుతః। య శ్శృణ్వన్ శ్రావయం శ్చాపి సతాంసంగేన సంయుతః॥ ౨౨॥ తీర్థవైభవ మాకర్ణ్య సమ్యక్తేనైవ నిర్వృతః। తీర్థయాత్రాం ప్రకుర్వీత భక్తి శ్రద్ధాసమన్వితః ॥ ౨౩ ॥ తేన నిర్ధూతపాప స్సన్ స యాతి పరమాం గతిమ్। యత్ర యత్ర త్వయా కార్యా తీర్థయాత్రా క్షితీశ్వర॥ ౨౪॥ తత్రా నేనవిధా నేన ప్రీణయస్వ జనార్దనమ్। త్వదీయధనధాన్యాదీ న్సఖ్యాకురు సమర్పితాన్॥ ౨౫॥ వేఙ్కటేశస్య యాత్రాం వై కురు నిత్య మతంద్రితః॥౨౬॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తీర్థయాత్రాప్రకారవర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలకర్తవ్యమహాదానప్రశంసా.

దిలీపః ॥ కాని దానాని శస్తాని కర్తవ్యాని మహీధరే। ప్రీతయే శ్రీనివాసస్య తాని మే వద సువ్రత ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః ॥ శృణు భూప ప్రవక్ష్యామి కర్తవ్యాని మహీధరే। అన్నదానం పితృశ్రాద్ధం ద్వయ మేవ ప్రశస్యతే ॥ ౨ ॥ సువర్ణం యే ప్రయచ్ఛంతి ప్రీతయే మధుఘాతినః। తే యాంతి మోక్ష మమృతం వాసోదా ఆయు రేవ చ ॥ ౩ ॥ కాఙ్క్షన్తి పితర స్సర్వే శ్రాద్ధం వేఙ్కటభూధరే। కృతే శ్రాద్ధే ప్రహృష్యంతి ప్రయాంతి పరమాం గతిమ్ ॥ ౪ ॥ యః కుర్యా త్కపిలాదానం ప్రీతయే శ్రీపతే ర్నృప। రోమసఙ్ఖ్యాప్రమాణేన విష్ణులోకే మహీయతే ॥ ౫ ॥ యో దద్యా ద్దేవభోగాయ గాం భూమిం భక్తిసంయుతః। స సద్యో ముక్తి మాప్నోతి జ్ఞానాజ్ఞానకృతా దఘాత్ ॥ ౬ ॥ దేవభోగాయ యోదద్యా ద్గా మనడ్వాహ మేవ చ। స మోక్షభోగ మాప్నోతి న పున ర్జాయతే భువి ॥ ౭ ॥ కర్పూరం చందనం శఙ్ఖం యాని వై భూషణాని చ। యో విష్ణవే ప్రదద్యా త్స గురుతల్పం వ్యపోహతి ॥ ౮ ॥ బహుభి ర్వ్యాపకై ర్య స్తు పూజాం కుర్యా జ్జగత్పతేః। లిఙ్గభఙ్గ మవాప్నోతి స్వానుభూతిం చ విందతి ॥ ౯ ॥ సమస్తదేవపూజార్థం యో వై గ్రామాన్ప్రయచ్ఛతి। సయాతి పరమాం సిద్ధిం నిర్ధూతాఖిలబంధనః ॥ కన్యాకోటిః ప్రదానా ద్య త్స్యా దర్బుదగవాం తథా। ఏకస్మా ద్రథనిర్మాణా ద్విష్ణో స్తత్ఫల మశ్నుతే ॥ ౧౧ ॥ ఛత్రం చ కనకం చైవ వ్యజనం చామరం స్రజమ్। యో దద్యా చ్ఛ్రీపతే ర్విష్ణో ర్వేఙ్కటాఖ్యే మహీధరే ॥ ౧౨ ॥ ఆబ్రహ్మకల్పపర్యంతం మహీపాలో భవే ద్ధ్రువమ్। పశ్చా న్మోక్ష మవాప్నోతి పితృభిర్వై తామహైః ర్వృతః ॥ ౧౩ ॥ యో దద్యా ద్గజ మశ్వం వా భువనాధిపతే ర్విభోః। సలోకపాలతా మేతి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧౪ ॥ యద్యదిష్టతమం వస్తు దీయతే మధుఘాతినః। తేనాక్షయఫలం ప్రాప్య మో

ఏతే విష్ణుమందిరే ॥ ౧౫॥ ఫలం పాత్రానుగుణ్యా త్స్యా త్పాత్ర మత్రహారి
స్స్వయమ్। అక్షయ్య మితి కిం బ్రూయా ద్య త్కించి దపి మోక్షదమ్॥ ౧౬॥
తత్ర పుణ్యతమే కాలే శ్రోత్రియే బ్రాహ్మణోత్తమే । య త్కించి ద్దీయ తే
తత్తు వర్ధతే వటబీజవత్ ॥ ౧౭ ॥ ముక్తికామేన దాతవ్యా కన్యా పృథ్వీ సర
స్వతీ। న తాసాం సదృశం దానం త్రిషులోకేషు విద్యతే॥ ౧౮ ॥ గీత వాదిత్ర
నృత్తాద్యం యః కారయతి మానవః । సద్య ఏవ స ముచ్యేత మహాపాతక
కోటిభిః ॥ ౧౯ ॥ కుర్యా ద్ధ్వజపతాకాభి స్సపర్యాం పరమాత్మనః । తేన
ధూతాఖిలాఘ స్సన్ స యాతి పరమాం గతిమ్॥ ౨౦॥ ఘణ్టాం దదాతి యో
మర్త్యో విష్ణవే పరమాత్మనే। దివ్యజ్ఞాన మవాప్నోతి ప్రతిష్ఠాం చా ధిగచ్ఛతి ॥
యః కుర్యా దుత్సవంవిష్ణో స్సధ్వజై ర్గరుడాదిభిః । దేవేంద్రపద మాప్నోతి
మోక్షం చై వా ధిగచ్ఛతి ॥ ౨౨ ॥ పంచపర్వాణి దేవస్య యః కారయతి
మానవః । తస్యా పరాధసాహస్రం క్షమతే నాత్ర సంశయః ॥ ౨౩ ॥
ఇహాపి భుక్త్వా భోగాం శ్చ మోక్షం చై వా ధిగచ్ఛతి । యః కారయతి
నై వేద్యం స్వాదు షడ్రససంయుతమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఐహికాముష్మికాన్ లోకే
సర్వా న్కామా నవాప్నుయాత్ । సహస్రనామభిః పూజాం శ్రీపతేః కార
యేత యః ॥ ౨౫ ॥ తేనై వ సకలా పూజా కృతై వ స్యా న్న సంశయః ।
శారికాశుకపూర్వాం శ్చ విహంగా న్మర్కటాన్ రురూన్ ॥ ౨౬ ॥ సారఙ్గా
న్గవయా న్వన్యా న్దత్త్వా స్వర్గ మవాప్నుయాత్ । పుష్పోద్యానాని రమ్యాణి
వనాని వివిధాని చ ॥ ౨౭ ॥ క్రీడాస్పదాని హర్మ్యాణి యః కరోతి
సముచ్యతే । యః కుర్యాద్దీపదానం తు నిత్యం విష్ణో శ్చ సన్నిధౌ ॥ ౨౮॥
బ్రహ్మహత్యాసహస్రాణి గురుతల్పార్బుదాని చ ॥ తథా న్యపాపకోటీ శ్చ
నిర్దహే త్సర్వ ద్ధిమమ్ ॥ ౨౯ ॥ అత్రైవో దాహరంతీ మ మితిహాసం

విష్ణువర్ధాఖ్యద్విజబన్ధువృత్తాన్తః.

పురాతనమ్ । శ్రవణా త్సర్వపాపఘ్నం సర్వమంగళదాయకమ్ ॥ ౩౦ ॥ ద్విజ
బంధుః పురా కశ్చి ద్విష్ణువర్ధాభిధో నరః । హత్వా స్వం గురు మత్యుగ్రో
దేవస్వామీ తి యం విదుః ॥ ౩౧ ॥ దాసవృత్త్యా గృహే తిష్ఠన్ తస్య పత్నీ
సహస్రకమ్ । నివృత్తా ర్యపథో మూఢో బుభుజే కామమోహితః ॥ ౩౨ ॥
భూయా న్కాలో ఽత్యయా త్తస్య ప్రత్యహం పాపవర్త్మనః । తేన దోషేణ
మహతా శ్వేతకుష్ఠో ఽభ్యజాయత ॥ ౩౩ ॥ అఙ్గాని వ్యగ్రతాం ప్రాపు
రోగోత్కృత్తాని ఖణ్డశః । దరిద్రా గురుపత్న్య స్తాః పాతిత్యాత్యంతదుః
ఖితాః ॥ ౩౪ ॥ మదాద్వై శ్వర్యజా ద్భుక్తా బలా త్తేన తదా పి చ । తతో
లోకాపవాదా చ్చ గృహస్యా ప్యగ్ని దాహనాత్ ॥ ౩౫ ॥ అయం చ
బంధుభి స్త్యక్తో వన మేవా విశ త్ఖలః । సృగాలభక్ష్యతాం ప్రాప్తో నీతో

యం యమకిఙ్కరైః ॥ ౩౬ ॥ జగామ నరకం ఘోరం చణ్డకోలాహలం పరమ్।
యత్ర వై నారకం దుఃఖం సకలం చాపి వర్తతే ॥ ౩౭ ॥ తత్పుత్రో

—••◆శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ వేదాభిధద్విజకృత దీపారోపణప్రశంసా.◆••—

వేదనామా చ కదాచిద్వేఙ్కటాచలే । పితుః పాపఞ్చ సంస్మృత్య దేవదేవస్య సన్నిధౌ ॥ ౩౮ ॥ అహోరాత్రం దదౌ వేకదినే దీపం నృపోత్తమ । తత్పితా తేన పుణ్యేన విధ్వస్తాఖిల పాతకః ॥ ౩౯ ॥ ధిక్కృత్య యమదూతాంశ్చ విష్ణులోక ముపాయయౌ । తస్మా ద్దీపప్రదో మర్త్యో న పున ర్దుఃఖమశ్నుతే ॥ ౪౦ ॥ య త్కించి త్కురుతే దానం వేఙ్కటాచలమూర్ధని । తదా కల్ప మవిచ్ఛిన్నం వర్ధతే వటబీజవత్ ॥ ౪౧ ॥ తదేత త్సకలం శ్రుత్వా వేఙ్కటేశస్య వైభవమ్ । చలతి స్వగృహా ద్య స్తు కృతనిశ్చయయా ధియా ॥ ౪౨ ॥ పదే పదే సో శ్వమేధ ఫలం ప్రాప్నో త్యసంశయమ్ । వేఙ్కటేశస్య మాహాత్మ్యే శ్లోకం చార్ధం చ భక్తితః ॥ ౪౩ ॥ పదం చాప్యక్షరం చాపి యః పఠే చ్ఛృణు యాత్స తు । బ్రహ్మహత్యాసహస్రాణి పాతకాన్య పరాణ్యపి ॥ ౪౪ ॥ ఉపపాతకముఖ్యాని నిర్దహే త్సార్వవద్దినమ్ । వేఙ్కటేశస్య మాహాత్మ్యం యస్య గేహే ప్రవర్తతే ॥ ౪౫ ॥ ఆయు రారోగ్య మైశ్వర్యం సోఽన్తే విష్ణుపదం లభేత్ । సూతః ॥ ఇతి శ్రుత్వా దిలీపోఽపి వైభవం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఆనందాంబుధి సమ్మగ్నో న వివేద తదా పరమ్ । అశ్రుత్వా మహిమానం తు ఫలం న ప్రాప్యతే నరైః ॥౪౭॥ శ్రుత్వా చైవ ఫలం యాంతి విష్ణోస్సాయుజ్య మప్యథ ॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీవేఙ్కటాచలకృత మహాదానమాహాత్మ్య
వర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గతః ప్రథమప్రభృతి దశమపర్యన్తదశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరః ప్రథమో భాగ స్సమాప్తి మగమత్.

శ్రీబ్రహ్మపురాణ శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య ప్రథమభాగాన్తర్గత సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౧౦.

———

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్ ।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాసమహం భజే ॥

— బ్రహ్మాణం ప్రతి వసిష్ఠప్రార్థితస్వపౌరోహిత్యోత్థపాపనివృత్తిక్రమః. —

ఋషయః ॥ సూత వేదార్థతత్త్వజ్ఞ వేదవ్యాసకృపానిధే । బ్రూహి న స్సర్వతీర్థేషు తీర్థం సర్వాఘనాశనమ్ ॥ ౧ ॥ సూతః ॥ కథయామి కథాం సమ్యక్సర్వపాపాపనోదినీమ్ । యస్యాశ్శ్రవణమాత్రేణ దృష్టాదృష్టఫలాగమః ॥ ౨ ॥ ప్రాప్నువంతి మహత్పుణ్య మితి సర్వర్షిసమ్మతమ్ । కథాయాం కథ్యమానాయాం యే భవంత్యపరాఙ్ముఖాః ॥ ౩ ॥ తస్మాదేకాగ్రహృదయైః కార్యాన్తరవినిస్స్పృహైః । భవాదృశైః పుణ్యకథా శ్రోతవ్యా ఽంజలికారిభిః ॥ ౪ ॥ పురా కదాచి ద్విప్రాణా ముత్తమోత్తమతాం గతాః । వసిష్ఠాద్యా బ్రహ్మసదః కించిత్కార్యేచ్ఛయా గతాః ॥ ౫ ॥ తత్ర దేవై స్తథా సిద్ధైః పుణ్యశ్లోకైశ్చ రాజభిః । సనందసనకాద్యైశ్చ యోగాచార్యైశ్చ సత్తమైః ॥ ౬ ॥ గఙ్గాద్యాభి ర్నదీభి శ్చ సర్వతీర్థైస్సవిగ్రహైః । సంసేవ్యమానం సదసి బ్రహ్మాణం చతురాననమ్ ॥ ౭ ॥ వేదై రనన్తై శ్శాస్త్రైశ్చ మూర్తిమద్భి రుపాసితమ్ । సురజ్యేష్ఠ ముపాగమ్య వసిష్ఠో మునిసత్తమః ॥ ౮ ॥ ప్రణమ్య సహజానందో వాక్య మేత దువాచ హ । బ్రహ్మన్సమస్తలోకానాం నాయకామరశేఖర ॥ ౯ ॥ ఇదం వందన మాయాతి దయయా మాం విలోకయ । ఇతి ప్రణమ్యోత్థితం తం వసిష్ఠ మృషిసత్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥ దయయా విధి రాలోక్య నిషీదేత్య బ్రవీ త్తదా । తత్ర బ్రహ్మసభామధ్యే వర్తమానకథాసు చ ॥

యం యమకిఙ్కరైః ॥ ౩౬ ॥ జగామ నరకం ఘోరం చణ్డకోలాహలం పరమ్। యత్ర వై నారకం దుఃఖం సకలం చాపి వర్తతే ॥ ౩౭ ॥ తత్పుత్రో

—శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ వేదాభిధద్విజకృత దీపారోపప్రశంసా.—

వేదనామా చ కదా చిద్వేఙ్కటాచలే। పితుః పాప ఇచ్ఛన్ సంస్మృత్య దేవదేవస్య సన్నిధౌ ॥ ౩౮ ॥ అహోరాత్రం దదౌ వేకదినే దీపం నృపోత్తమ। తత్పితా తేన పుణ్యేన విధ్వస్తాఖిల పాతకః ॥ ౩౯ ॥ ధిక్కృత్య యమదూతాంశ్చ విష్ణులోక ముపాయయౌ। తస్మాద్దీపప్రదో మర్త్యో న పున ర్దుఃఖమశ్నుతే ॥ ౪౦ ॥ య త్కించి త్కురుతే దానం వేఙ్కటాచలమూర్ధని। తదా కల్ప మవిచ్ఛిన్నం వర్ధతే వటబీజవత్ ॥ ౪౧ ॥ తదేత త్సకలం శ్రుత్వా వేఙ్కటేశస్య వైభవమ్। చలతి స్వగృహే ద్య స్తు కృతనిశ్చయయా ధియా ॥ ౪౨ ॥ పదే పదే సో శ్వమేధ ఫలం ప్రాప్నోత్య సంశయమ్। వేఙ్కటేశస్య మాహాత్మ్యే శ్లోకం చార్ధం చ భక్తితః ॥ ౪౩ ॥ పదం చా ప్యక్షరం చా పి యః పఠే చ్ఛృణు యా త్స తు। బ్రహ్మహత్యాసహస్రాణి పాతకాన్య పరాణ్యపి ॥ ౪౪ ॥ ఉపపాతకముఖ్యాని నిర్దహే త్సూర్యవద్ధిమమ్। వేఙ్కటేశస్య మాహాత్మ్యం యస్య గేహే ప్రవర్తతే ॥ ౪౫ ॥ ఆయు రారోగ్య మైశ్వర్యం సోఽన్తే విష్ణుపదం లభేత్। సూతః ॥ ఇతి శ్రుత్వా దిలీపోఽపి వైభవం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఆనందాం బుధి సమ్మగ్నో న వివేద తదా పరమ్। అశ్రుత్వా మహిమానం తు ఫలం న ప్రాప్యతే నరైః ॥౪౭॥ శ్రుత్వా చైవ ఫలం యాంతి విష్ణోస్సాయుజ్య మ ప్య థ ॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీవేఙ్కటాచలకృత మహాదానమాహాత్మ్య
వర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గతః ప్రథమప్రభృతి దశమపర్యన్తదశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరః ప్రథమో భాగ స్సమాప్తి మగమత్.

శ్రీబ్రహ్మపురాణ శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య ప్రథమభాగాన్తర్గత
సముది తాధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౧౦.

నివృత్తాను తతః పశ్చాదువాచ చ పితామహః। కిమర్థమాగతోఽసీతి వసిష్ఠం
వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౧౨ ॥ తతో వసిష్ఠః ప్రణతో వినయావనతో మునిః। వా
క్యం విజ్ఞాపయామాస బ్రహ్మణే ఽనంత తేజసే॥ ౧౩॥ ప్రసీద భగవ న్స్రష్టః
పంకజాసన తే నమః ॥ విజ్ఞాప్యం కించి దస్త్యేత ద్దయయా ఽకర్ణయ
ప్రభో॥ ౧౪॥ య ద్వసిష్ఠ వసిష్ఠేతి మానం కుర్వంతి మే జనాః। త త్సర్వం
మమ దుఃఖాయ జాయతే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౫ ॥ జానాతి మాం రాజపు
రోహితం భవా న్పురోహితానాం బహుళం హి పాపమ్। తే రాజానో య ద్య
దఘం చరంతి పురోహితానాం త దితి ప్రవాదః ॥ ౧౬ ॥ ప్రాయశ్చిత్తేనా
ప్రవార్యం బహుళం పాప మస్తి మే। తత్పాపశాంతి మిచ్ఛ న్నైవ సదా
వ్యగ్రో భవా మ్యహమ్ ॥౧౭॥ అన్యచ్చ కించి దస్తీహ తచ్ఛృణుష్వ మహా

సర్వాబద్ధోపాఖ్యానమ్.

మతే। క్వచి ద్గ్రామే కశ్చి దస్తి సర్వదా మత్పరాయణః॥ ౧౮॥ స నాస్తికో
దుష్ప్రకృతి స్సర్వపాపరత స్సదా। దరిద్ర శ్చ దురాచార స్సర్వాబద్ధ ఇతి
ద్విజః ॥ ౧౯ ॥ యజ్ఞస్థానేషు సర్వేషు సంతిష్ఠత్సు ద్విజాతిషు య త్కించి
ద్దక్షిణాపేక్షీ సో ప్యాగత్య స్థితః క్వచిత్ ॥ ౨౦ ॥ తం దృష్ట్వా ఽవద టన్యో
వై ద్విజో రోషేణ పూరితః। సర్వాబద్ధ కి మర్థం త్వ మిహాగత్య ద్విజా
తిషు ॥ ౨౧ ॥ వసిష్ఠవ త్తిష్ఠసి త్వం స్నానాచారవివర్జితః। సర్వాబద్ధ స్తు
తచ్ఛ్రుత్వా గతో న్యత్రాతిదుఃఖితః ॥ ౨౨ ॥ కోపా ద్వసిష్ఠ వ దితి
మాం ప్రత్యుక్తం ద్విజన్మనా। స వసిష్ఠో రక్షతు మాం పావనం చ కరోతు
మామ్ ॥ ౨౩ ॥ ఇతి నిత్యం వద త్యేవం ధ్యాయతే హృదయే చ మామ్।
వా గ్వసిష్ఠ వసిష్ఠేతి సర్వదా తస్య వర్తతే॥ ౨౪ ॥ కాయికం మానసం
పాపం వాచికం నాస్తి తద్భువి। య న్నానేన కృతం పాపం తాదృ
క్పాపి న మే మతః॥ ౨౫॥ తథాపి మా మాశ్రయతే తస్మా త్తస్మి న్
కృపా మమ। మా మాశ్రితస్య మమ చ పాపం రాజపురోధసః ॥ ౨౬ ॥
యథా శుద్ధ్యతి త న్మే త్వం వద లోకపితామహ ॥ శ్రీసూతః ॥ బ్రహ్మా
తదా ఽబ్రవీ దేనం వసిష్ఠం మునిసత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ ప్రాయశ్చిత్తాపనోద్యాని
పాపానీ త్య వధారయ। ముని ర్బ్రహ్మాణ మవ ద త్స్వామిం స్త చ్ఛృణు
సాంప్రతమ్ ॥ ౨౮ ॥ మమ తస్య చ పాపాని ఘనాని బహుళాని చ।
ప్రాయశ్చిత్తై ర్న నశ్యంతి తస్మా త్త్వా మాగతో స్మ్యహమ్॥ ౨౯ ॥ నమ
స్కరోమి ధర్మాత్మం స్త్వా మేవ శరణం గతః। ఆవయో ర ల్పయత్నేన
నశ్యంతే పాపరాశయః ॥ ౩౦ ॥ యేన దృష్టం ఫలం చ స్యా త్త ముపాయం
వదస్వ మే। ఇతి పృష్ట స్తతో బ్రహ్మా విచార్య హృదయే హరిమ్ ॥ ౩౧ ॥

బ్రహ్మాజ్ఞయా శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ప్రతి వసిష్ఠాద్యాగమనమ్.

వేఙ్కటేశంనమస్కృత్య వసిష్ఠ మిద మబ్రవీత్ ॥ బ్రహ్మ ॥ కాశ్యా దక్షిణ దేశే వై కశ్చి దస్తి మహీధరః ॥ ౩౨ ॥ వేఙ్కటాద్రి రితి ఖ్యాతో విశ్వ లోకైకసమ్మతః । శ్రీవేఙ్కటేతి య స్నామ మర్త్యో వాచా వద న్నపి ॥ ౩౩ ॥ దేవానాం వందనీయత్వం యాతి తాదృ ఙ్మహీధరః । తత్ర తీర్థాని సర్వాణి సర్వపాపహరాణి చ ॥ ౩౪ ॥ షట్షష్టికోటితీర్థాని విద్యంతే వేఙ్కటాచలే । స్వామితీర్థ మితి ఖ్యాతం సర్వతీర్థోత్తమోత్తమమ్ ॥ ౩౫ ॥ తత్తీరే దక్షిణే విష్ణు ర్లక్ష్మ్యా సహ వినోదతే । అగస్త్యశఙ్ఖణాదీనా మభీష్టవరదాయకమ్ ॥ ౩౬ ॥ వేఙ్కటేశం నమస్కృత్య దృష్ట్వా దృష్టం చ విందతి । తస్య వేఙ్కటశైలస్య మధ్యే ఘోణ మితి స్మృతమ్ ॥ ౩౭ ॥ ఏకం తీర్థం పవిత్రం వై తత్ర స్నాత శ్శుచి స్సదా । మీనసంస్థే సవితరి పౌర్ణమాస్యాం మహాతిథౌ ॥ ౩౮ ॥ ఘోణస్నానేన సర్వాణి నశ్యంతి దురితాని హి । త్వదాశ్రిత స్త్వం చ తత్ర గత్వా వేఙ్కటభూధరే ॥ ౩౯ ॥ మీనమాసే పౌర్ణిమాయాం స్నాతౌ పూతౌ భవిష్యథః । ఇత్యుక్తవంతం బ్రహ్మాణం నమస్కృత్వా థ హృష్టధీః ॥ ౪౦ ॥ అవరుహ్య బ్రహ్మలోకా దత్యం తం త్వరయా న్వితః । సర్పాబద్ధ ముపాగమ్య వసిష్ఠో వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౪౧ ॥ రే రే బ్రాహ్మణ మాం నిత్య మాశ్రితో సి సదా నఘ । త్వత్పాపపరిహారాయ కించి ద్వక్ష్యామి త చ్ఛృణు ॥ ౪౨ ॥ గచ్ఛామి వేఙ్కటగిరి మే హి శీఘ్రం మయా సహ । ఇ త్యుక్తమాత్రో విప్రో సౌ తేన సార్థం జగామ హ ॥ ౪౩ ॥

ఘోణతీర్థస్నానేన వసిష్ఠాదీనాం పాపనివృత్తిప్రకారః.

స బ్రాహ్మణో వసిష్ఠో సౌ వేఙ్కటాచల మేయివాన్ । శుకస్య వరదం కృష్ణం సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౪౪ ॥ దృష్ట్వా ప్రణమ్య పశ్చా త్స వేఙ్కటాచల మూలగః । కపిలాఖ్యే కృతస్నాన స్తీర్థే పాపప్రణాశనే ॥ ౪౫ ॥ ఆరుహ్య వేఙ్కటం శైలం స్వామిపుష్కరిణీం యయౌ ॥ ౪౬ ॥ తత్ర స్నాత్వా భూవరాహం ప్రణమ్య హ్యనశ్యాంతిం ప్రార్థయిత్వా స విప్రః । లక్ష్మీనాథం దక్షిణే కూలభాగే నత్వా నాథం స్తోత్రయామాస సమ్యక్ ॥ ౪౭ ॥ జయ ధాతృగిరా నిదర్శితో జయ లోకావనదక్ష రక్ష మామ్ । జయ శంఖిణ పూజితే హహాం ద్విజ మేనం చ పునీహి కేశవ॥ ౪౮ ॥ తవ వేఙ్కటనాయకాచలే మహతి శ్రీధరఘోణతీర్థకే । అభిషేకవిధిత్సయో உజతో భగవం స్త్వత ఫలం ప్రయచ్ఛ మే ॥ ౪౯ ॥ ఇతి స్తుత్వో త్తరే దేశే పాపనాశనతీర్థకే ॥ సర్పాబద్ధేన సహిత స్స్నాత్వా ఘోణం జగామ హ । ఏకాదశ్యాం తత్ర గత్వా పంచరాత్ర మువాస హ॥౫౦॥ మీనమాసే పంచదశ్యాం మధ్యాహ్నే

స్నాతుమాగతాన్ । ఋషీం ద్దేవాంశ్చ యక్షాంశ్చ గన్ధర్వాన్కిన్నరాం
స్తథా ॥ ౫౧ ॥ ఆశ్చర్యం పరమం గత్వా వసిష్ఠో విప్రసంయుతః । స్నాత్వా
సంకల్ప్య విధివ ద్దేవర్షీ నభితర్ప్య చ ॥ ౫౨ ॥ సహ విప్రేణో పవిశ్య జపం
చక్రే విధానతః । జపాంతే శ్రీహరిం ధ్యాయ న్సమాధిస్థో ఽభవ న్మునిః ॥౫౩॥
స్నాత్వాతిష్ఠత్సు సర్వేషు తత్ర ఘోణే పురో మునేః । ఆవిరాసీ ద్వేఙ్కటేశ

వసిష్ఠ మ్ప్రతి భగవద్వర్ణితఘోణతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

శ్శ్రియా సార్ధం జగత్పతిః ॥ ౫౪ ॥ గరుడాసన మారూఢః పీతామ్బరధరో
హరిః । ప్రసన్నవదనాంమ్భోజ స్సర్వప్రాణి దయాపరః ॥ కటాక్షయ న్కరు
ణయా సర్వాం స్తీర్థార్థ మాగతాన్ । సనందసనకాద్యైశ్చ సేనేశానంత
సంయుతః ॥ ౫౫ ॥ సేవ్యమానో వేఙ్కటేశో వసిష్ఠం వాక్య మబ్రవీత్ ।
వసిష్ఠాహం ప్రసన్నోస్మి తవ వర్ధస్వ వైభవాత్ ॥ ౫౬ ॥ మమ తీర్థస్య
మాహాత్మ్యం శ్రుత్వా బ్రహ్మముఖాద్భవాన్ । భక్త్యా సమాగతో యస్మా
త్తత స్తుష్టో స్మి తే మునే ॥ ౫౭ ॥ వరం వరయ విప్రేంద్ర య త్తే మనసి
వర్తతే । ఇ త్యుక్తో వేఙ్కటేశేన మునిః ప్రోవాచ కేశవమ్ ॥ ౫౮ ॥ వసిష్ఠః॥
నమో స్తు వేఙ్కటాధీశ విశ్వరక్షామణే హరే । విజ్ఞాపనాం మదీయాం త్వం
సావధానమనా శ్శృణు ॥ ౬౦ ॥ అయం విప్రో మమ సఖా కృతవానపి పాత
కమ్ । మయ్యను గ్రహబుద్ధ్యా చ తీర్థస్యాస్య ప్రభావతః ॥ ౬౧ ॥ సర్వం
శోధ్వా పవిత్రం చ కురు పాప వివర్జితమ్। ఉక్తో వసిష్ఠేనైవం తు వేఙ్కటాచల
నాయకః ॥ ౬౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వసిష్ఠజాత స్సంతోషో మమా తీవ మహా
మునే । మమా శ్రితో య మి త్యేవ దయా తస్మిం స్త్వయా కృతా॥౬౩॥
య ఆశ్రితేషు వాత్సల్యం కురుతే స ఇహో త్తమః । తస్మి న్నను మహాప్రీతి
స్త న్మదీయగుణో మహాన్ ॥ ౬౪ ॥ అయం చ త్వయి విశ్వాసా ద్భక్తిం
విహితవా నహో । మహత్సుభక్తిం యః కుర్యా త్స ఏవ పురుషో త్తమః॥౬౫॥
తస్య లక్ష్మ్యా సమేతో ఽహం వసామి సతతం హృది । అయం తు బహూ
పాపాని కృతవా న్లోకగర్హితః ॥ ౬౬ ॥ ఏకో గుణో పి నా స్త్యస్మి న్సర్వా
బద్ధ ఇతీ రితః । తథా పి త్వత్సహాయేన తీర్థ మాగత్య భక్తితః ॥ ౬౭ ॥
స్నాత శ్చ పూర్ణిమాయోగే పాపం సర్వం లయం గతమ్ । సర్వే చాస్మి
న్గుణా జాతా సహవాసేన తే మునే॥ ౬౮ ॥ తస్మా త్స సర్వసిద్ధ్యాఖ్యా మద్య
ప్రభృతి యాస్యతి । అస్యాహం హృదయే తిష్ఠ న్సత్కర్మాణి ప్రవర్తయన్॥
౬౯ ॥ ధనికం ధార్మికం చైవ కరోమి సుఖితం తదా । వసిష్ఠ శ్శృణు
మద్వాక్య మేతేషాం సన్నిధౌ బ్రువే ॥ ౭౦ ॥ పౌరోహిత్యేన సంజాతం తవ
దోషం హరా మ్యహమ్ । పురుషో వా ఽథవా నారీ బ్రాహ్మణః క్షత్రియో
ఽపి వా ॥ ౭౧ ॥ పాపా న్ముక్తో వాఞ్ఛితాని ప్రాప్నోతి హి న సంశయః । మా

ముద్దిశ్య తప స్తప్త్వా తుమ్బురు ర్భగవా నిహ ॥ ౨౨ ॥ తీర్థస్య స్వస్య
నామ్నైవ ఖ్యాతిం ప్రార్థితవా నభూత్ । అజ్ఞానా ద్విహితం జ్ఞానా న్మనో
వాక్కాయకర్మభిః ॥ ౨౩ ॥ యత్పాపం త దశేషం చా ప్యత్ర స్నానేన
శామ్యతి। నారీ వా పురుషో వాఽపి స్నాత్వా తీర్థే శుభే దినే॥ ౨౪॥ ఇష్టార్థం
స్వం స్వ మాప్నోతి నా త్ర కార్యా విచారణా । ఉత్తా తుమ్బురుతీర్థాఖ్యా
తీర్థస్యా స్య మహామునే ॥ ౨౫ ॥ వర్షే వర్షే మీనమాసే పూర్ణిమాయాం శుభే
దినే। స్నాతి తుమ్బురుతీరే స్మి న్స ధన్యో భువనత్రయే ॥ ౨౬ ॥ కన్యా భర్తార
మాప్నోతి లోకే సర్వగుణోత్తరమ్ । యువతీ దీర్ఘమాంగల్యం కులోత్తారం
సుతం తథా ॥ ౨౭ ॥ వృద్ధా పాపవినిర్ముక్తా పుత్రపౌత్రాదిసంయుతా । ధనా
న్వితా బంధుమతీ జీవభర్తా చిరం వసేత్ ॥ ౨౮ ॥ వన్ధ్యా పుత్రం ప్రసూతే
హ స్నానా దత్ర న సంశయః । పురుషో ధన మన్విచ్ఛన్ ధనీ భవతి నిత్యదా॥
౨౯ ॥ పుత్రార్థీ లభతే పుత్రం పౌత్రం పౌత్రేప్సు రాప్నుయాత్ । మానార్థీ
లోకసమ్మాననం విద్యార్థీ బహువిద్యతామ్ ॥ ౩౦ ॥ లౌకికో వైదికే కార్యే
పటు ర్భవతి సర్వదా ॥ అత్ర స్నాతా ముక్తపాపా స్సమస్తా ధాన్యం ద్రవ్యం
పుత్రభాగ్యం చ లబ్ధ్వా । సౌఖ్యం లబ్ధ్వా బంధుమధ్యే సమస్త మాయు
ష్మంతో విష్ణులోకం వ్రజంతి ॥ అత్ర తీర్థే ఉత్ర దినసే స్నాత్వా యే భాగ్య
శాలినః॥ ౩౧॥ దానం కుర్వంతి విప్రేభ్య స్తేష్వ త్యంతదయా మమ। సువర్ణం
యే ప్రయచ్ఛంతి తేషాం లక్ష్మీ స్థిరా భవేత్ ॥ ౩౨ ॥ గోదానం రాజతం
దానం భూదానం చ ఫలం తిలాన్ । విద్యాం వస్త్రం చ విప్రేభ్యో దాతా
సోఽతీవ మే ప్రియః ॥ ౩౩ ॥ తామ్బూలం చ సుగంధం చ సధ తక్రం గుడో
దకమ్। దత్వా బ్రహ్మశివాదీనాం వందనీయా భవంతి తే॥ ౩౪॥ యే బ్రాహ్మణా
న్పూజయంతి భక్త్యా భాగవతా నిహ । తా నాలోక్య మహానందో మమ
లక్ష్మ్యాశ్చ జాయతే ॥ ౩౫ ॥ కలౌ యుగే చ ప్రఖ్యాతిం తీర్థ మేత ద్భవి
ష్యతి । స్నానం దానం మనుష్యాణాం సర్వాఘౌఘవినాశనమ్ ॥ ౩౬ ॥ అత్ర
మార్గే ప్రపాం యే వై కుర్వంతి శ్రమహారిణీమ్ । తా న్మదంశా న్ఋషిగణా
వదంత్యత్ర న సంశయః ॥ ౩౭ ॥ సత్రం దానం కోటిగుణం భవత్యత్ర న
సంశయః । తస్మా త్కుర్వంతు దానాని సర్వే మనుజపుంగవాః ॥ ౩౮ ॥
సర్వదా స్మి న్పుణ్యదినే సన్నిధిం విదధామ్యహమ్। స్నాతానా మత్ర సర్వేషాం
వాఞ్ఛితాని దదామ్యహమ్ ॥ ౩౯ ॥ తీర్థార్థ మాగతా స్సర్వా నావహాయా
ఘునిస్స్వనః । భగవా న్వేఙ్కటాధీశో వాక్య మర్థవ దబ్రవీత్ ॥ ౪౦ ॥
సర్వేషాం వ స్సర్వపాపక్షయో భూ త్సర్వేషాం పూ వాంఛితం దత్త మేవ ।
సర్వేషాం వ స్సంతు కాలాంతరే చ లోకా శ్శ్రేష్ఠా యోగినా మప్య లభ్యాః॥
కలౌ తు భారతే వర్షే మానుషం జన్మదుర్లభమ్ । తతో వేఙ్కటయాత్రా

తు దుర్లభా సుకృతం వినా॥ ౯౩॥ తతో ప్యస్మిన్దినే పుణ్యే తీర్థే తుమ్బురు నామకే। స్నానం దానం చ లబ్ధం చే త్తే కృతార్థా న సంశయః ॥ ౯౪ ॥ ఇత్యుక్త్వా వేఙ్కటాధీశో హరి ర్గరుడవాహనః। రమయా సహితో రేమే వేఙ్కటాఖ్యే మహీధరే ॥ ౯౫ ॥ ఏవం తుమ్బురుతీర్థే వై స్నాత్వా దేవర్షి మానవాః। హరిం నత్వా తద్వదనసుధాం పీత్వా యథాగతమ్ ॥ ౯౬ ॥ ప్రశంసన్త స్తు త త్తీర్థం యయు స్సంతుష్టమానసాః। వసిష్ఠ స్సర్వసిద్ధేన తుష్ట

— ఘోణస్నానేన సర్వసిద్ధం సర్వాబద్ధ మ్ప్రీతి వసిష్ఠాదిప్రశంసా. —

స్స్వావాస మాగమత్ ॥ ౯౭ ॥ కించి త్కాలానంతరం తం వసిష్ఠో వాక్య మబ్రవీత్ । గచ్ఛ విప్ర స్వకం గ్రామం ధనవ త్స్వగృహం వ్రజ ॥ ౯౮ ॥ వేఙ్కటేశప్రసాదేన ధనధాన్యాదికం బహు। స్నానదానజపాదీని విప్రకర్మాణి చాచర ॥ ౯౯ ॥ మహాత్సు పూజాం కుర్వాణో భోజయ న్బ్రాహ్మణా నపి । వేఙ్కటేశే త్య భివద న్పుత్రపౌత్రై స్సుఖీ భవ ॥ ౧౦౦ ॥ ఇ త్యుక్త స్స వసిష్ఠేన నత్వా తత్పాదపఙ్కజమ్। స్వగ్రామ మగమ చ్ఛుద్ధ స్సర్వై రభ్యర్చితో ఽభవత్ ॥ ౧౦౧ ॥ సర్వసిద్ధ భవా న్ధన్యో వేఙ్కటేశకృపానిధిః। వసిష్ఠస్య ప్రసాదేన త్వత్సమః పురుషో న హి ॥ ౧౦౨ ॥ ఏవం సంపూజిత స్సర్వై ర్బ్రాహ్మణైః క్రియాదిభిః ॥ ౧౦౨½ ॥ ధనధాన్యయుత స్స పుత్రపౌత్ర స్స సదాచారయుత స్స జ్ఞానధర్మః। అథ వేఙ్కటనాయకే తి జల్ప న్సవనా బ్రాహ్మణపుఙ్గవో బభూవ॥ ౧౦౩½॥ ఏవం సత్సంగమహిమా త్వే వం వేఙ్కట వైభవః। ఏవం తుమ్బురుతీర్థస్య మహిమా లోకసమ్మతః॥ ఇమం ప్రసంగం యో విద్వా న్వేఙ్కటాచలవైభవమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ మీనమాసే పూర్ణిమాయాం పఠతే జనసంసది । వక్తు శ్చ భక్త్యా శ్రోతౄణాం వాంఛితాని దదా త్యసౌ॥ ౧౦౬॥ య స్తు వేఙ్కటమాహాత్మ్యకథాకథన కోవిదః। విష్ణ్వంశం తం ప్రశంసంతి వ్యాసాద్యా మునయ స్తథా ॥ ౧౦౭ ॥ సూతః ॥ వేఙ్కటాచలమహాత్మ్యం శ్రుతం వా పావనం ద్విజాః। యస్మి న్ఛ్రుతే ఽన్యమాహాత్మ్యే శ్రవణేచ్ఛా న జాయతే ॥ ౧౦౮ ॥ నా స్తి తుమ్బురుతీర్థస్య సమం పాపప్రణాశనమ్। తన్మీనపౌర్ణిమాస్యాం చే త్సర్వపుణ్యోత్తమోత్తమమ్ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
తీర్థమాహాత్మ్యే ఘోణతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనం
నామ పఞ్చాశోఽధ్యాయః.

తుమ్బురోర్నారదశాపేన ఘోణతీర్థప్రాప్తిః.

ఋషయః ॥ సూత సర్వార్థవిజ్ఞాన విచక్షణ మహామతే । కిం చి
ద్బ్రూమో వయం సర్వే తన్నో వక్తుం త్వమర్హసి ॥ ౧ ॥ తుమ్బురుర్నామ
భగవాన్ కస్మాద్వేఙ్కటపర్వతే । తప స్తప్త్వా క్వచి త్తీర్థే లబ్ధవాన్ కిం
ఫలం వద ॥ ౨ ॥ కస్మాద్వా ఘోణతీర్థస్య స్వాఖ్యాం ప్రార్థితవా నభూత్ ।
కి ముద్దిశ్య తప స్తప్త మస్మాకం వక్తు మర్హసి ॥ ౩ ॥ సూతః ॥ వేఙ్కటేశం
నమస్కృత్య కథాం కల్మషనాశినీమ్ । ప్రవదామి ముదా యుక్తా శ్శృణుత
బ్రహ్మవాదినః॥ ౪॥ కదా చి ద్గగనే యాన్తౌ వీణావాదనతత్పరౌ। ధ్యాయన్తౌ
హరి మేకాగ్రౌ మునీ తుమ్బురునారదౌ॥ ౫॥ ఆకాశమార్గే దేవర్షి స్తుమ్బురుం
వీక్ష్య విస్మితః । సర్వరత్నమయీం వీణాం దధతం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౬ ॥
తుమ్బురో తవ వీణేయం మద్వీణాతో విరాజతే । కేనైవం శోభతే వీణా
పూర్వమేవం న శోభతే ॥ ౭ ॥ సత్యం వదేతి పృష్టో సౌ తుమ్బురు ర్వాక్య
మబ్రవీత్ । ప్రాచీనబర్హిషం భూపం గత్వాహం స్తుతి ముక్తవాన్ ॥ ౮ ॥
సంతుష్ట స్తేన మే వీణా మేవం రాజా త్వ కారయత్ । నారద స్త ద్వచ
శ్శ్రుత్వా కోపావిష్టో జగాద హ ॥ ౯ ॥ నారదః ॥ నరస్తుతిః కృతా సాధో
లోకే సత్సు వినిన్దితా । తస్మా న్మత్సంగయోగ్యత్వం న పశ్యామ్య ధమే
త్వయి॥ సర్వేషా మపి లోకానాం నాయకం కేశవం వినా। నరం న స్తోత్రయా
మ్యేవ తాదృ గస్మి హరిప్రియః ॥ ౧౧ ॥ మయా సహ న తే సఖ్య ముచితం
త న్నర స్తుతేః । అవాక్ఛిరాః పత త్వం తు ఖేచరత్వం న తే భవేత్ ॥ ౧౨॥
ఇత్యు క్తమాత్రే మునినా నారదేన తథైవ సః । అవాక్ఛిరాః పపాతాశు
వేఙ్కటాచలమధ్యతః ॥ ౧౩ ॥ ఘోణతీర్థే క్వచి ద్భాగే మనుష్యాదివివర్జితే ।
సింహశార్దూలసహితే భీరూణాం భయదాయిని ॥ ౧౪ ॥ పత న్నపి హరిం
ధ్యాయన్ ప్రణతప్రీతికారకమ్ । న వ్యథామా ప్తవాన్ ఘోణ మధ్యం కేవల

ఘోణతీర్థే భగవద్ధ్యానపూర్వకతుమ్బురుకృతతపఃప్రకారః.

మాప్తవాన్ ॥ ౧౫ ॥ తతో దృష్ట్వా తు తం ఘోణం దిశ స్సమవలోక్య చ।
హరిభక్త్యా ధీరబుద్ధి రేవం చిన్తాం చకార హ ॥ ౧౬ ॥ వేఙ్కటాద్రే ర్మధ్య
దేశో నాన్యో భవితు మర్హతి । తస్మా దేత ద్వేఙ్కటేశో మాం రక్షతు సదా
హరిః ॥ ౧౭ ॥ గతి ర్వేఙ్కటనాథో మే నాన్యా గతి రితి బ్రువన్ । సశఙ్ఖ
చక్రం లక్ష్మీశం తం ధ్యాతు ముపచక్రమే॥ ౧౮॥ స్నాత్వా తీర్థే తత్ర భక్త్యా
ప్రాఙ్ముఖ స్తూ పవిశ్య చ । ప్రాణాయామశతం కృత్వా తుమ్బురు ర్ధ్యాన
మాస్థితః ॥ ౧౯ ॥ పీతామ్బరం పీనభుజాచతుష్కం భుజాన్తరాళస్థితలక్ష్మీ
యుక్తమ్ । ప్రసన్నవక్త్రం ప్రకటీభవత్కృపాపాథోధినేత్రం పరమం పుమాం
సమ్॥ ౨౦॥ అనన్తపక్షీశచమూపముఖ్య భక్తై స్సమేతం పరమర్షిసేవ్యమ్ ।

దేవాది దేవం దితిజాన్తచక్రం సేవాపరాణాం సులభం నిధానమ్ ॥ ౨౧ ॥
హృదమ్బుజేహృద్యవపుర్ధరంతం సంచింతయ స్వేఙ్కటశైలనాథమ్। సము
చ్చరం స్త్ర్యక్షర మర్థయుక్తం నివాతనిష్కంప ఇవ స్థితో భూత్ ॥౨౨॥ ఏవం

—••◆ తుమ్బురుతపస్తుష్టభగవదావిర్భావాదిః. ◆••—

తు నియమేనైవ సంవత్సర ముహాస హ। తతః ఫాల్గునమాసే తు పౌర్ణ
మాస్యాం మహాతిథౌ ॥ ౨౩ ॥ ప్రాదుర్బభూవ భగవాం స్తత్ర వేఙ్కట
నాయకః। పీతామ్బరో దివ్యగంధ స్స్రగ్భూషాభి రలంకృతః ॥ ౨౪ ॥ రాకా
చంద్రోపమముఖో రాజీవాయతలోచనః। లక్ష్మ్యా సర్వజగన్మాత్రా రమణీయ
భుజాంతరః ॥ ౨౫ ॥ సమస్తవాద్యనినద సంఘుష్టగిరికందరః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥
తుమ్బురో తుమ్బురో వత్స మాం పశ్య కిముపేక్షసే ॥ ఇతి బ్రువంతం త
మృషి ర్దదర్శో న్మీల్య చక్షుషీ। సాష్టాంగం సంప్రణమ్యాథ దేవ మేవం
దదర్శ హ ॥ ౨౬ ॥ తస్య పార్శ్వే సేవమానం దదర్శానంత మవ్యయమ్ ।
గరుడం గిరిసంకాశం విష్వక్సేనం మహాప్రభుమ్ ॥ ౨౭ ॥ అగస్త్య మృషి
ముఖ్యం చ దేవపాదావలోకినమ్। అన్యాన్ ద్వైపాయనాదీం శ్చ ఋషీ
నఞ్జలిబంధనాన్ ॥ ౨౮ ॥ సనకాద్యా న్యోగిన శ్చ వైఖానసమునీ నపి। శుక
మానసపుత్రాం శ్చ శుకం చ మునిసత్తమమ్ ॥ ౩౦ ॥ దేవగంధర్వసిద్ధాం శ్చ
విశ్వావసుముఖా నపి। యక్షా న్కింపురుషాం శ్చైవ కిన్నరోరగనాయకాన్॥
౩౧ ॥ జయ దేవ జగన్నాథ సావధానమనో జయ। ఇతి మేఘరవోదగ్రా
న్వేత్రపాణీం శ్చ కాం శ్చన ॥ ౩౨ ॥ ఆబ్రహ్మలోకా దాయాతా నప్సరోగణ
మాగతమ్। ఆహూయా శేషలోకం త మాహ శేషగిరీశ్వరః ॥ ౩౩ ॥ భో భో
సర్వే పి తీర్థే స్మిన్ స్నానం కురుత మా చిరమ్ । సమస్తపాపహారణే సర్వశ్రే
యోవిధాయిని॥ ౩౪॥ ఇతి వాక్యం సమాకర్ణ్య భక్త్యా సంకల్ప్య వాగ్యతాః।
గోవిందేతి తత స్స్నాత్వా తీర మారురుహు శ్చ తే ॥ ౩౫ ॥ శుద్ధహృత్తుం
బురు శ్చాపి స్నాత్వా తైస్సహిత స్తథా। భగవత్సన్నిధిం ప్రాప్త స్తోత్రం
చక్రుః పృథ క్పృథక్ ॥ ౩౬ ॥ జయ సర్వగుహావాస లోకరక్షామణే హరే।
భక్తార్తపాలనపర ప్రణతార్తిహర ప్రభో ॥ ౩౭ ॥ లక్ష్మీనాథ జయానంత
రక్షితాశేష భూసుర। పునీహి సకలా న్లోకా న్పాలయ త్వం కృపాలయ॥ ౩౮ ॥
తుమ్బురుః ॥ వందే సదా వేఙ్కటశైలనాథ త్వామేవ మే పాపహరో భవ
త్వమ్। తీర్థానుభావం చ తవా నుభావం శ్రోతుం మమే చ్ఛా పరివర్ధతే హి ॥

—••◆ భగవదాజ్ఞయా ఽగస్త్యవర్ణితతుమ్బురుతీర్థమాహాత్మ్యమ్. ◆••—

౩౯ ॥ సూతః ॥ ఇతి స్తుతో వేఙ్కటేశః కుంభసమ్భవ మబ్రవీత్ । ఏతేషా
మద్య సర్వేషాం వేఙ్కటాచలవైభవమ్ ॥ ౪౦ ॥ మాహాత్మ్య మపి తీర్థస్య

వద కించి న్మహామతే । ఇత్యుక్తో దేవదేవేన తత్రాగస్త్యో బ్రవీ దిదమ్॥ ౪౧॥ పుణ్యో యం వేఙ్కటగిరి స్సర్వపుణ్యస్థలేష్వ పి । సమస్తతీర్థాన్యత్రై వ పుణ్యాని నివసంతి హి ॥ ౪౨ ॥ భక్తాపరాధాన్ సోఢ్వై వ వేఙ్కటేశో దయాపరః ॥ రక్షత్యే వ తత స్సోయం సేవ్య శ్శ్రీవేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౪౩ ॥ స్నాతానా మత్ర తత్తీర్థే సర్వపాపక్షయో భవేత్ । సర్వశ్రేయాంసి సిద్ధ్యంతి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౪౪ ॥ సువర్ణమన్నం తామ్బూలం సుగంధం శీతలం జలమ్ । అత్ర దత్వా నరః పూత స్సర్వా న్కామా నవాప్నుయాత్ ॥ ౪౫ ॥ తుమ్బురుః ॥ భగవ న్మమ నామ్నై వ తీర్థ మేత త్ప్రసిద్ధ్యతు । తథా స్త్విత్యుక్తవా న్విష్ణు స్తుంబురుం పున రబ్రవీత్ ॥ ౪౬ ॥ భగవాన్ ॥ నారదేన సహై వ త్వం పూతో మత్కీర్తనం కురు । యే౽త్ర ఫాల్గునరాకాయాం స్నానదా నాది కుర్వతే ॥ ౪౭ ॥ ఇహ లోకే పరత్రా పి తేషా మిష్టం దదామ్య హమ్। ఇత్యుక్తా స్తుంబురుముఖా స్తుష్టా యాతా యథాగతమ్ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డే తీర్థమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఘోణతీర్థస్య తుమ్బుర్వభిధాన కథనం నామై క పఞ్చాశో౽ధ్యాయః.

ఇత్థం బ్రహ్మోత్తరఖండే పఞ్చాశైక పఞ్చాశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరో భాగ స్సమాప్తః.

బ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్య—౨.

———

శ్రీరస్తు

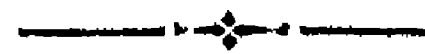
శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాఽధ్యాసితవక్షసమ్ ।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాస మహం భజే ॥

జనకనృపానుభూతశోకాతిరేకప్రకారః.

శౌనకః ॥ సూతసూత మహాభాగ సర్వశాస్త్రవిశారద । త్వత్తోఽహం శ్రోతు మిచ్ఛామి మాహాత్మ్యం పుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧ ॥ కథితం రఙ్గమాహాత్మ్యం త్వయా హస్తిగిరీశితుః । జగన్నాథస్య సై విష్ణోర్మాహాత్మ్యమతులం మునే ॥ ౨ ॥ ఇదానీం శ్రోతు మిచ్ఛామి మాహాత్మ్యం వేఙ్కటేశితుః ॥ శ్రీసూతః ॥ సాధు పృష్టం త్వయా బ్రహ్మన్ చరితం వేఙ్కటేశితుః ॥ ౩ ॥ యథాశ్రుతం మయా పూర్వం వ్యాసాదమితతేజసః । తత్తథాఽహం సమాచక్షే సావధానమనాశ్శృణు ॥ ౪ ॥ పురా తు జనకో నామ రాజా పరమధార్మికః । సత్యవాక్సర్వశాస్త్రేషు కోవిదః కోపవర్జితః ॥ ౫ వాసుదేవప్రసాదస్య ముఖ్యపాత్రమభూన్నృపః । నిర్మమో నిత్యతృప్తశ్చ నిరహంకృతిరాత్మదృక్ ॥ ౬ ॥ తస్య భ్రాతాఽభవత్పూర్వం కుశకేతురితి స్మృతః । కుశధ్వజస్య తనయాస్త్రయస్త్రైలోక్యసున్దరాః ॥ ౭ ॥ దుహితౄణాం త్రయం తస్య కుశకేతోర్మహాత్మనః । జనకస్యాఽభవత్పుత్రీ జానకీ నామ సా రమా ॥ ౮ ॥ భ్రాత్రా చ కారయామాస రాజ్యం జనకభూపతిః । స భ్రాతురాజ్ఞయా రాజ్యం చకారార్యేషు భక్తిమాన్ ॥ ౯ ॥ కదాచిజ్జనకో రాజా మనసీత్థమచిన్తయత్ । సుఖమేవ సదా మే స్యాద్దుఃఖం మాఽభూత్కదాచన ॥ ౧౦ ॥ దుఃఖం న వీక్ష్యే నేత్రాభ్యాం సుఖం

వీక్ష్య సదాత్మనః । అసాధు సంమతం వాక్యం శ్రుత్వేత్థ ముదితం హరిః ॥ దుఃఖం ప్రదర్శయామాస రాజ్యమత్తస్య భూపతేః । కదాచి ద్దైవయోగేన కుశకేతు రగాన్మృతిమ్ ॥ ౧౨ ॥ హా తే ఽనుజే చ తద్భార్యా తేనసాకం మమార చ । రాజ్యం పుత్రాం స్తత స్త్యక్త్వా జగామ పతిలోకతామ్॥౧౩ ॥ తౌ దంపతీ నృపో దృష్ట్వా త్యక్తపుత్రౌ సుఖోచితౌ । విలలాప మహారాజో భ్రాతరం భ్రాతృవత్సలః ॥ ౧౪॥ హా భద్రే బాలకాం స్త్యక్త్వా వృద్ధ మ్మాం జానకీం తథా । క్వ గచ్ఛసి వరారోహే పతి మాలింగ్య మజ్జళే ॥ ౧౫ ॥ అశీతివర్ష సాహస్రం సంప్రాప్తం మమ భామిని । ఏతావత్కాలపర్యంతం న దృష్టో దుఃఖసంచయః ॥ ౧౬ ॥ అద్య దృష్టో వరారోహే త్వద్వియోగేన కేవలమ్ । ఇతి సంచింత్య మనసి వారం వారం మహీపతిః ॥ ౧౭ ॥ చకార ప్రేతకార్యాణి పుత్రాణాం చైవ శైశవాత్ । మాతృహీనాం స్తతో బాలానాలింగ్యాఽంకే నిధాయ చ ॥ ౧౮ ॥ భోః పుత్రా బాలభావే తు మాతృహీనా శ్చ కర్శితాః । కథం పశ్యామి నేత్రాభ్యాం మాతృహీనాం శ్చ బాలకాన్ ॥ ౧౯ ॥ ఇతి చింతాపర స్సోఽభూ త్త్యక్తరాజ్యో ఽతిదుఃఖితః । త్యక్తాన్న స్త్యక్తభోగ శ్చ త్యక్తనిద్రో ఽతికర్శితః ॥ ౨౦ ॥ తస్య దుఃఖోపశాంత్యర్థం శతానందః పురోహితః । సంప్రాప్తో దైవయోగేన వామదేవానుజో మునిః ॥ ౨౧ ॥ ప్రాప్తం పురోహితం దృష్ట్వా రాజా పూజా మకల్పయత్ । స పూజితో మునివరో నివిష్టో మృగచర్మణి ॥ ౨౨ ॥ తతః కాలో

— శతానన్ద మ్ప్రతి జనకకృతస్వశోక నివృత్త్యుపాయప్రార్థనా. —

చితాం వార్తాం కథయామాస గౌతమిమ్ ॥ జనకః ॥ శతానంద మహాప్రాజ్ఞ కా గతి స్స్యా దితో మమ॥౨౩॥ వృద్ధత్వా దాత్మన శ్చైవపుత్రాణాం చైవ శైశవాత్ । కన్యకానాం చ రత్నత్వా ద్గతబంధో ర్మహామునే ॥ బహవ శ్శత్రవ స్సంతి రావణేంద్రజిదాదయః । తేభ్యో యుద్ధం కథం దాస్యే హ్యసహాయో ఽతిజీర్ణవాన్॥ ౨౫॥ దివానక్తం సమాయాతి రావణః కేన హేతునా। న జానే మునివర్యాహం ప్రజ్ఞాచక్షు ర్న విద్యతే॥ ౨౬॥ నిమిత్తమేకం కథితం ద్వితీయం ప్రవదామి తే। సీతాయా శ్చ సురూపాయా స్సురూపః పురుషః కథమ్॥ ౨౭॥ లభ్యతే వద విప్రేంద్ర తృతీయం ప్రవదామి తే। దీర్ఘాయుష శ్చమే పుత్రాః పుత్రాశ్చాపి సభర్తృకాః॥౨౮॥ ఏకదేశాధిపస్సైవ స్నుషా స్తా శ్చ భవంతు మే। జామాతర శ్చ చత్వార ఏకరాజసుతా స్తథా॥

— జనకాయశతానన్దోక్త శ్రీవేఙ్కటాచలప్రభావః —

వర్ధితం చైవమే రాజ్యం స్వయమేవ పురోహిత । కేనోపాయేన వైభూయాత్తదేత త్కారణం వద॥ ౩౦॥ శతానందః ॥ అస్తి కశ్చి ద్ద్వీపేషు ఽస్మి

భూలోకే భూమిపాలక । దుహితు స్తవ కల్యాణసుఖదం శత్రునాశనమ్॥ ౩౧॥
వైకుణ్ఠగిరిమాహాత్మ్యం సభవిష్యం సహోత్తరమ్ । కలౌ తత్కీర్తనం
పుణ్యం సర్వదుఃఖహరం శివమ్ ॥ ౩౨ ॥ ధనకామస్య ధనదం పుత్రకామస్య
పుత్రదమ్ । రోగార్తస్య చ రోగఘ్నం జ్ఞానినాం జ్ఞానసాధనమ్॥ ౩౩ ॥ య
చ్ఛ్రుత్వా సర్వలోకేశో బ్రహ్మ బ్రహ్మపదం గతః । నీలకణ్ఠ స్తు యచ్ఛ్రుత్వా
నిర్విష స్సుఖ మాప్తవాన్ ॥ ౩౪ ॥ వజ్రీ నాకపదం ప్రాప్తో యత్కథా
శ్రవణాదరాత్ । పదాన్యాపుర్లోకపాలా యత్కథాశ్రవణేన వై ॥ ౩౫ ॥
కిముక్తేన విశేషేణ తదనంతఫలం శృణు । ఇత్యుక్తో మునినా తేన జనకో
వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౩౬ ॥ జనకః ॥ వద వైకుణ్ఠమాహాత్మ్యం కలౌ త
చ్చరితం కథమ్ ॥ శతానందః ॥ కృతే వృషాద్రిం వక్ష్యంతి త్రేతాయా మంజ
నాచలమ్ ॥ ౩౭ ॥ ద్వాపరే శేషశైలేతి కలౌ శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ । నామాని
యుగభేదేన శైలస్యాస్య భవంతి హి ॥ ౩౮ ॥ జనకః ॥ చతుర్యుగే త్వయా
ప్రోక్తం నామ యద్యద్గిరే ర్మునే । తస్య తస్య చ వై హేతుం విస్తరాద్వద

వృషభాచలనామనిష్పత్తిః.

మే గురో ॥ ౩౯ ॥ కృతే వృషాచల ఇతి కథం నామ భవిష్యతి । శతా
నందః ॥ పురా తు వృషభో నామ రాక్షసో రూక్షకర్మకృత్ ॥ ౪౦ ॥ ఆక్రమ్య
శేషశైలం చ తాపసానత్య బాధత । తేన సంక్లిష్టతపస స్తదర్థం శరణం
గతాః ॥ ౪౧ ॥ శ్రీనివాసం హృషీకేశం భక్తానా మభయంకరమ్ । తుష్టువు
ర్హృష్టమనస స్స్రష్టారం సర్వచేతసామ్ ॥ ౪౨ ॥ ప్రాదుర్బభూవ భగవా
న్మునీనాం పురతో హరిః । వ్యజ్ఞాపయ న్మునిశ్రేష్ఠా అసకృత్కృతసంస్తవాః
॥ ౪౩ ॥ మునయః ॥ భగవన్నరవిందాక్ష వృభభో నామ రాక్షసః । సంబా
ధతే సదా క్రూర స్తపోభంగకరః ఖలః ॥ ౪౪ ॥ తస్మాద్రక్ష క్షరాతీత భయా
ద్రాక్షసకల్పితాత్ । బాఢ మిత్యుక్త్వా న్కృష్ణో దుష్ట మభ్యద్రవ
ద్రుషా ॥ ౪౫ ॥ స రాక్షసో మహావీర్య స్తీర్థే తుంబురుసంజ్ఞికే । స్నాత్వా
త్రిషవణం పుణ్యాం సాలగ్రామశిలాం నృప ॥ ౪౬ ॥ నారసింహాత్మికాం
దివ్యాం సకరాళా మధోముఖామ్ । నిత్య మారాధయేయాహ మితి
నిశ్చిత్య పూజయన్ ॥ ౪౭ ॥ పూజాంతే స్వశిరఃపుష్పం ఖడ్గేనా హృత్య
భూపతే । సమర్పయామాస తత స్తచ్ఛిరః పున రాగతమ్ ॥ ౪౮ ॥ ఏవం
పంచ సహస్రాణి వర్షాణి విగతాని చ । తస్మిన్కాలే ఽరవిందాక్షః ప్రత్యక్ష
స్సమజాయత ॥ ౪౯ ॥ శిలాంతర్యామీ భగవాన్ శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ।
త మాలోక్య హృషీకేశం వృషభో దండవ ద్భువి ॥ ౫౦ ॥ పపాత రాజ
శార్దూల స విసంజ్ఞా ముపేయివాన్ । ముహూర్తాంతే సముత్థాయ ప్రత్యభా
షత కేశవమ్ ॥ ౫౧ ॥ వృషభః ॥ కేశవానంత గోవింద శ్రీనివాస సురోత్తమ।

న చ మోక్షం న చ స్వర్గం పారమేష్ఠ్యపదం హరే ॥ ౫౨॥ న యాచే గజతాం
నాథ యుద్ధభిక్షాం చ దేహి మే । దశావతారవిభవే శ్రుత స్తే విక్రమో
హరే ॥ ౫౩ ॥ అద్య తం సత్య మాధత్స్వ విక్రమం పురుషోత్తమ । దేవ
స్తద్భారతీం శ్రుత్వా కించి ద్ధాస్యముఖో హరిః ॥ ౫౪ ॥ ఉవాచ వచనం తం
చ రాక్షసం యుద్ధదుర్మదమ్ । శ్రుత్వా త దుక్తవా న్కృష్ణ స్తథా స్త్వి త్యరి
మర్దనః ॥ ౫౫ ॥ తయో ర్యుద్ధ మభూ త్తత్ర వృషభశ్రీనివాసయోః ॥
య త్కృతం శ్రీనివాసేన తత్కృతం వృషభేణ చ ॥ ౫౬ ॥ త దద్భుత
మభూ త్తత్ర దేవానాం పశ్యతా మపి । తద్యుద్ధకౌశలం దృష్ట్వా భగవా
న్పర్యపూజయత్ ॥ ౫౭ ॥ భో రాక్షసకులోత్పన్న పశ్య మే పౌరుషం
బలమ్ । ఇత్యు క్త్వా దర్శయామాస గరుడం వికృతాకృతిమ్ ॥ ౫౮ ॥
తత్రస్థం వాసుదేవం చ విశ్వరూపిణ మవ్యయమ్ । సహస్రభుజసంయుక్తం
సహస్రాయుధభూషితమ్ ॥ ౫౯ ॥ తన్మాయాం రాక్షసో దృష్ట్వా స్వయంచ
గరుడం హరిమ్ । ద ర్శయ న్వ్యంజయామాస స్వమాయాం సుర
మోహినీమ్ ॥ ౬౦ ॥ న క్తంచరస్య చరిత మతి క్రాంతుం క్షమో ఽప్య
యమ్ । ప్రశంస న్రాక్షసం వీరం సాధు సాధ్వి త్య భాషత ॥ ౬౧ ॥
రే రే రాక్షసవర్యా ద్య చక్రేణ శతనేమినా । హరిష్యే తే శిరః కాయా
ద్యథా పక్వఫలం ద్రుమాత్ ॥ ౬౨ ॥ ఇత్యుక్తో దేవరాజేన వృషభో దణ్డవ
ద్భువి । ప్రణిపత్యా థ విశ్వేశ మస్తువ ద్రాక్షసేశ్వరః ॥ ౬౩ ॥ వృషభః ॥
చక్రపాణే నమ స్తుభ్యం చక్రస్య చరితం శ్రుతమ్ । య చ్చక్రేణ ప్రతప్త స్త
ము క్తి మేతి న సంశయః ॥ ౬౪ ॥ యచ్చక్రేణ పురా రాజా కీ ర్తిమా
న్కీ ర్తి మా ప్తవాన్ । త్వ చ్చక్రేణ హతో రాజన్ గచ్ఛామి తవ మన్ది
రమ్ ॥ ౬౫ ॥ ఏవ ముక్త్వా హరేః పాదా పస్పర్శ వృషభాసురః । వరం
యయాచే వృషభ శ్శైలో మదభిధో ఽస్త్వి తి ॥ ౬౬ ॥ సమాలింగ్య భవే
దేవ మిత్యుక్త్వా హరిణా ఽథ సః । విసృష్ట శ్చక్రసంఛిన్న స్త్య క్త్వా న్స్వకళే

త్రేతాయుగే అఞ్జనాచలనామనిష్పత్తిః.

బరమ్ ॥ ౬౭ ॥ తస్మా ద్వృషభశైలో ఽయం కృతే ఖ్యాతి ముపేయివాన్ ।
జనకః ॥ కథ మంజన శైలేతి త్రేతాయాం నామ మే వద ॥ ౬౮ ॥ శతా
నందః ॥ పురా కేసరిణః పత్నీ హ్యంజనా కంజలోచనా । అనపత్య త్వ దుఃఖేన
మతంగముని మాగమత్ ॥ ౬౯ ॥ ఆనమ్య మునిశార్దూల మనపత్యాతిక
ర్శితా । ఉవాచ వచనం నేత్రనీరసి క్తకళేబరా ॥ ౭౦ ॥ అంజనా ॥ అహో
తాపసశార్దూలా ఽపుత్రాయా మమ కా గతిః । ఏవ ముక్తో ఽం జనాదేవ్యా
మతంగో వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౭౧ ॥ మతంగః ॥ పంపాయాః పూర్వదిగ్భాగే
పంచాశద్యో జనాంత రే । నారసింహాశ్రమం దేవి వ ర్తతే వసుధాతలే ॥ ౭౨॥

తస్య దక్షిణదిగ్భాగే నారాయణగిరే స్తటే। ఉత్తరే స్వామితీర్థస్య వర్తతే క్రోశమాత్రకే ॥ ౨౩ ॥ వియద్గంగే తి విఖ్యాతా తత్ర గచ్ఛ యథాసుఖమ్। తత్ర స్నాత్వా థ కల్యాణి ద్వాదశాబ్దం తపశ్చర ॥ ౨౪ ॥ తేన పుణ్యేన తే పుత్రో భవిష్యతి గుణాధికః। మతంగేనై వ ముక్తా సా నారాయణగిరిం యయౌ ॥౨౫॥ కృత్వా స్వామిసరస్స్నాన మశ్వత్థస్య ప్రదక్షిణమ్। వరాహరూపిణం నత్వా పీత్వా తత్సలిలం శుభమ్ ॥ ౨౬ ॥ ఆకాశగంగా మాసాద్య తపః కర్తుం ప్రచక్రమే ॥ మునీం శ్చా మంత్ర్య భర్తారం వ్రతార్థం భక్ష్యవర్జితా ॥ ౨౭ ॥ ఉపవాసరతా బాలా బాహ్యభోగవివర్జితా। కాష్ఠవత్ప ర్యవస్థాప్య శరీరం స్వాత్మన శ్శుచి ॥ ౨౮ ॥ పూర్ణే సంవత్సరే జాతే వాయుదేవో మహాబలః। ఫల మాహృత్య భక్షార్థం ప్రత్యహం హ్య దదా న్మరుత్ ॥ ౨౯ ॥ అథైకస్మి న్దినే వాయుః ఫలే వీర్యం ప్రపూరయన్। వీర్యగర్భం ఫలం తస్యాః ప్రాక్షిప త్కరసంపుటే ॥ ౩౦ ॥ ఫలం సా మన్యమానా హి క్షుధార్తా తదభక్షయత్। తతో గర్భ స్సముదభూ దంజనా యా శ్చ భూమిప ॥ ౩౧ ॥ మునీనా మభవ ద్ధర్షో వాయుగర్భసముద్భవః। అథ సా దశమాసాంతే సుషువే పుత్ర ముత్తమమ్ ॥ ౩౨ ॥ హనూమంత మిమం ప్రాహు ర్మునయో వీతకల్మషాః। అంజనా వ్రత మాస్థాయ పుత్రం ప్రాప గిరీశ్వరే ॥ ౩౩ ॥ తస్మా దంజనశైలోఽయం లోకే విఖ్యాతకీర్తిమాన్ ॥ జనకః ॥ సంతోషో హ్యభవ

ద్వాపరయుగే శేషాచలనామనిష్పత్తిప్రకారః

న్మహ్యం శ్రుత్వా తన్నామకారణమ్ ॥ ౩౪ ॥ ద్వాపరే శేషశైలే తి కథం ఖ్యాతి ర్భవిష్యతి ॥ శతానందః ॥ పురా వైకుణ్ఠనగరే ద్వారి శేషం సమాదిశత్ ॥ ౩౫ ॥ జాన న్భగవతో భావం సోఽతిష్ఠ ద్ద్వారికర్మణి। చికీర్షితే మారుతేన ద్వారి జాగ్రత్కుతూహలీ ॥ దేవాదిదేవో భగవాన్ రేమే చ రమయా సహ। తస్మి న్కాలే మహారాజ మారుత స్తు కదా చన ॥ ౩౬ ॥ అకస్మా త్కారణా త్ప్రాప్తో భగవంతం జనార్దనమ్। ద్వారే తం రోధయా మాస రుక్మదణ్డేన సర్పరాట్ ॥ ౩౭ ॥ కి మర్థం రుధ్యతే మూర్ఖ కార్యస్య మహతీ త్వరా। ఇత్యుక్తో వాయునా శేష ఉవాచ వచనం పునః ॥ ౩౮ ॥ శేషః ॥ అహ మాజ్ఞాధరో విష్ణో ర్నా త్వ మంతఃపురం గమః। ఇతి తస్య వచ శ్శ్రుత్వా జగత్ప్రాణో బ్రవీ దిదమ్ ॥ ౩౯ ॥ వాయుః ॥ జయ స్తు విజయ శ్చైవ శాపితౌ మునిభిః పురా। అహంకారేణ తౌ జాతౌ కుంభకర్ణదశాననౌ ॥ ౪౦ ॥ విస్మృతౌ కిం త్వయా మూర్ఖ ద్వారపత్వే నియోజితౌ। తద్వాక్యం తే చ రాజేంద్ర ప్రజజ్వాల విషోల్బణః ॥ గర్హయ న్వచనై స్తీక్ష్ణై ర్జగత్ప్రాణమహీశ్వరః ॥ శేషః ॥ కిం గరిష్ఠం వచః ప్రోక్తం జీవనేచ్ఛా న

విద్యతే ॥ ౯౩ ॥ కాలేనా నుగతో లోకో నై వ జానాతి మోహితః । త్వం తాదృ శ్నర వ ద్వాయో వృథా మోహా త్ప్రభాషసే ॥ ౯౪ ॥ బలే జ్ఞానే విరాగే చ విష్ణుభక్తో న మత్సమః । సదా మే ఽ న్తఃపురే వాసః పుత్రా దప్యధికో హి రే ॥ ౯౫ ॥ లోకానాం చ హితార్థాయ హితార్థం జగదీశితుః స్థాపితో ఽ స్మి ద్వారపత్యే లక్ష్మ్యా నారాయణేన చ ॥ ౯౬ ॥ వాయుః ॥ బిడాలో ఽ న్తస్థితో వా పి బహిఃస్థైభసమో న హి। శయానం రత్నపర్యంకే రాజాన మపి సేవతే ॥ ౯౭ ॥ క శ్చిద్దూతో నియు క్త స్తు పర్యంకాధిష్ఠిత స్స్వయమ్ । కి మాధిక్యం తస్య శేష పుత్రే కా న్యూనతా వద ॥ ౯౮ ॥ తయో ర్వివాదో హ్యా భవ చ్ఛేషవాయ్వో ర్మహాత్మనోః । లక్ష్మ్యా ఽవ బోధిత శ్శ్రీమా ను త్తస్థౌ గరుడధ్వజః ॥౯౯॥ కిమర్థం క్రోశసే శేష కః పుమా నాగతః పరః । ఇత్యు క్తో దేవదేవేన ఫణిరాజో ఽభ్యభాషత ॥ ౧౦౦ ॥ శేషః ॥ మలయాచలవాస స్తు వాయు రత్యంతగర్వితః । అకాలే ఽ న్తఃపురం శీఘ్రం ప్రవేష్టుం చ సముద్యతః ॥ ౧౦౧ ॥ అవాచ్యవచనం ప్రో క్త మనేనా త్యంతమానినా । ఇత్యాహూతః ఫణీంద్రేణ భావజ్ఞేన తదా హరిః ॥ ౧౦౨॥ సంజ్ఞాపయ న్నిజం భావ మింగితై ర్ద్వార మాయయా । ఏతస్మి న్నేవ కాలే తు సాష్టాంగం ప్రణిపత్య తమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ వాయు స్తుష్టావ పురుషం పురాణం వేదగోచరమ్ । వాయు మాలోక్య వచనం వారిజాక్షో ఽబ్రవీ త్స తమ్॥ భగవాన్ ॥ కిమర్థం కలహః పుత్ర శేషేణా త్యంతమానినా । ఇత్థం హరే ర్వాగమృతం పీత్వా కర్ణపుటద్వయాత్ ॥ తూష్ణీం బభూవ నృపతే వాయు రత్యంతభ క్తిమాన్ ॥ శేషః ॥ అహం సమర్థో భగవ న్బలే జ్ఞానే తవ ప్రియే॥ మత్సమో నా స్తి భూలోకే నాకే వా బ్రహ్మసద్మని । సరీసృపవచ శ్శ్రుత్వా ప్రహస న్ఫణినం హరిః ॥ ౧౦౭ ॥ సాధు సాధ్వి తి సంభావ్య చో వాచ ఫణినాం పతిమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ న వాఙ్మాత్రేణ పారుష్యం క్రియా కేవలము త్తరమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ బలాబలం పరీక్ష్యం తాం దేవా శ్చేంద్రపురోగమాః । అత్రైవో త్తరదిగ్భాగే పర్వతం మేరునందనమ్ ॥ ౧౦౯ ॥ స్వకాయరజ్జునా బద్ధ్వా బలం తే యావ ద స్తి హి । తావ త్తై వ బలేన త్వం సంయు క్త స్సుస్థిరాత్మనా॥ తిష్ఠ భద్ర మహాభాగ విషఫూత్కారజృంభితః । హృషీకేశవచ శ్శ్రుత్వా హృష్టపుష్టాంగవిగ్రహః ॥ ౧౧౧ స్వకాయరజ్జునాబధ్న న్నానందాద్రిమహీశ్వరః । స్థిరో బభూవ చా మంత్ర్య వాయుం వేగవతాం వరమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ త మాలోక్యా గ్నిదయితః పర్వతం త ముపాగతః । ఆజ్ఞయా వాసుదేవస్య దేవానాం పశ్యతాం సతామ్ ॥ ౧౧౩ ॥ స్వస్మి న్నగపతిః ప్రీతి మ్మత్వా ఽతిశయితాం మరుత్ । మదోద్ధతో మహావేగం చక్రే పర్వతచాలనే ॥ ౧౧౪ ॥ న చకంపే గిరిః కిం చి దపి శేషేణ వేష్టితః । తతో ఽపి సుమహావేగం చక్రే

వాయుః ప్రకోపనః ॥ ౧౧౫ ॥ సంస్పర్ధమానయో రిత్థం శేషవాయ్వో ర్మహా త్మనోః । హాహాకారో జగత్యాసీ దధరోత్తరితే తదా ॥ ౧౧౬ ॥ తతో బ్రహ్మా దిభి ర్దేవై ర్యాచితోఽపి యదా మరుత్ । ప్రపేదే న శమం కించి త్తదా ఉసౌ ఫణినాం పతిః ॥ ౧౧౭ ॥ జ్ఞాన స్భగవతశ్చాపి ఘానం దేవాం శ్చ తోష యన్ । క్వచి త్ఫణాంతరం కించి చ్ఛ్లథయామాస వై లఘుః ॥ ౧౧౮ ॥ తతః ప్రకుర్వతో వేగం మారుతస్య మహాత్మనః ॥ కనిష్ఠాంగులిమాత్రే తు ప్రదేశే శ్లథబంధనే ॥ ౧౧౯ ॥ మహావేగస్య సంపర్కా త్పర్వతో భోగిసంయుతః । యోజనాన్య తిలక్షాణి దక్షిణాభిముఖో యయౌ ॥ ౧౨౦ ॥ మేరు స్తుష్టావ నృపతే బలదేవ మ్మహాబలమ్ । త్రాయతాం త్రాయతాం స్వామిన్ పుత్రం బాలం భవా న్మమ ॥ ౧౨౧ ఏవ ముక్తో మేరుణాఽయం తత్పుత్రం పర్యపాల యత్ । స్వర్ణముఖ్యా మహానద్యాః ప్రతీరే చ తథో త్తరే ॥ ౧౨౨ ॥ స్థాప యామాస రాజేంద్ర గిరిరాజం సపన్నగమ్ । తతో వాయుం సుగిరా ప్ర[illegible] యామాసు రాదరాత్ ॥౧౨౩॥ అయం శేషాంశజో వాయో శైల శ్శైల శ్శేశ్వ రాత్మజః । హరే స్సంచోదనే నైవ జాత స్స్వవాసహేతవే ॥ ౧౨౪ ॥ వ్యాజ్యేనైవ త్వయా నీత స్తేన స్వర్ణముఖీతటమ్ । త్వత్సంవాదచ్ఛలేనైవ స్వస్థానోత్థానితో ఉహినా ॥ ౧౨౫ ॥ మాయావీ భగవా నిత్థం శేషల త్వాం వ్యమోహయత్ । త దద్య ఫణిరాజం త్వ మంతిరంగం హరే రిమమ్॥ ౧౨౬॥ ప్రసాదయాపరాద్ధో ఉసి వృథా తస్మి న్మహాత్మని । ఇతి సంబోధితో దేవై ర్హితకాంక్షిభి రాదరాత్ ॥ ౧౨౭ ॥ శేషం గత మదః పశ్చా త్తుష్టావ మరుతాంపతిః । క్షమస్వ మమ దౌరాత్మ్య మజ్ఞానేనా గతం విభో ॥ ౧౨౮ ॥ త్వయి హ భగవా న్సాక్షా దాగమిష్యతి వై హరిః । మయా గ పచరితమిత్యాత్మ న్మహాభాగే వృథా త్వయి ॥ ౧౨౯ ॥ ఇత్థం ప్రసాదయామాస ఫణిరాజం తదా మరుత్ । నిర్వైరత్వా త్ప్రసాదం స చకార మరుతి స్వయమ్॥౧౩౦ ॥ ఇత్థం శేషాంశజం శైలం శేషేణ పరివేష్టితమ్ । స్వావాసహేతో ర్హరిణా వాహితం వాయునా ఛలాత్ ॥౧౩౧॥ రాజ స్త్వమ నిమిత్తేన శేషాచలమిమం

కలియుగే శ్రీవేఙ్కటాచలనామనిష్పత్తిప్రకారః.

విదుః ॥ జనకః ॥ కథా వేఙ్కటశైలేతి కథం నామ మహాముసే ॥ ౧౩౨ ॥ శతానందః ॥ పురా పురందరో నామ సోమయాజీ దృఢవ్రతః । కాళహస్త్యాఖ్యనగరే సత్యవా గ్బ్రాహ్మణో ఉభవత్ ॥ ౧౩౩ ॥ అపుత్రస్యాపి విప్రస్య నా భూ ద్దుఃఖం సుతాప్తయే । దైవేన పూర్వపుణ్యేన వృద్ధస్యాస్య సుతో ఉభవత్ ॥ ౧౩౪ ॥ చకార నామ్నా స సుత మ్మాధవం విప్రసంసది । పితోప నీతో బాల స్తు వవృధే చంద్రవన్నృప॥ ౧౩౫ ॥ వేదవేదాంగత త్త్వజ్ఞ స్సర్వ

విద్యావిశారదః । తతః కాలాంత రే పుత్రం సదారం తం చకార హ॥ ౧౩౬॥
స చంద్రలేఖయా రేమే బహుకాలం చ మాధవః । పఞ్చయజ్ఞపరో నిత్యం
పఞ్చాననసమద్యుతిః ॥ ౧౩౭ ॥ త్రిసన్ధ్యవన్ద్యో రేజే స ద్వితీయ ఇవ భాస్కరః ।
సా కన్యా పాణ్డ్యదేశీయా పాణ్డ్యానాం చ తథా ప్రియా ॥ ౧౩౮ ॥ పత్యౌ
సు ప్తే స్వయం శిశ్యే పత్యౌ భుక్తే త్వ భుఙ్క్త చ । కదా చిద్విప్రపుత్ర
స్తుదివా సంగమతత్పరః ॥ ౧౩౯ ॥ రాజపుత్రీం సమాసాద్య రాజ న్కామా
తురో ఽబ్రవీత్ । మమే చ్ఛా వ ర్తతే భద్రే సంగమే తవ భామిని ॥ ౧౪౦ ॥
పతివాక్య ముపాకర్ణ్య పతిం ప్రాహ ప్రజాపతే॥ చంద్రలేఖా॥ శరీర మస్థిమాం
సాద్యైః పూరితం పురుషర్షభ ॥ ౧౪౧ ॥ శరీరేణ శరీరస్య సంగమ స్సాధ్వ
సంమతః ॥ త త్రా పి దివసక్రీడా మయుక్తాం మునయో విదుః ॥ ౧౪౨ ॥
నికేతనే పితా మాతా చా గ్నిహోత్ర శ్చ దేవరాట్ । ప్రభాకర ప్రభాం
పశ్య త్యజకామం ద్విజాత్మజ ॥ ౧౪౩ ॥ వధూవచన మాకర్ణ్య మాధవో
వాక్య మబ్రవీత్॥ మాధవః॥ భవ భామిని సౌఖ్యే మే పూరయా ద్య మనో
రథమ్ ॥ ౧౪౪ ॥ తవ స్యా త్పుత్ర సౌభాగ్యం పరత్ర పతిలోకతా । భ ర్తు
ర్వచన మాకర్ణ్య భర్తారం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౧౪౫॥ చంద్రలేఖా॥ గచ్ఛామి
జలహేతో స్తు గచ్ఛ త్వం పురతో మమ। తదా జగామ రాజేంద్ర కుశార్థంస
స్వభావతః ॥ ౧౪౬ ॥ సా జగామాఽథపానీయపాత్ర మాదాయ భామినీ ।
తా మన్వగా న్మాధవోఽపి వటకూట మభిద్రుతః ॥ ౧౪౭ ॥ త త్రాం త రే
విప్రపుత్రో దదర్శాఽన్యాం స్త్రియం పునః । వనాంత రే వసం తే చ వసంతీం
ద్రుమమూలగామ్ ॥ ౧౪౮ ॥ ధవళాం బరసంబద్ధాం కటిమేఖల యాన్వితామ్।
సునాసాం సుభగాం సుభ్రూం నీలాళకవిరాజితామ్ ॥ ౧౪౯ ॥ సుమోహ
విప్ర స్తాం దృష్ట్వా సువర్ణాం సుపయోధరామ్ । స్నిగ్ధకంచుకసంబద్ధాం కోకిల
స్వరరంజితామ్॥ ౧౫౦ ॥ అంజనాలి ప్తనయనా మంత్యజాం నామ కు న్తళామ్।
పాదేన విలిఖంతీం గాం జానుస్థితశిరోరుహామ్ ॥ ౧౫౧ ॥ దృష్ట్వా ఖిన్న
మనా భూత్వా చింతయ న్బ్రహ్మనిర్ణయమ్ । స భార్యాం ప్రత్యువాచే
దం గచ్ఛ ప్రాణప్రియే గృహమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ ఇచ్ఛా మే పూర్ణ తాం ప్రాప్తా
త్వద్భక్త్యా పరితుష్యతః ॥ చంద్రలేఖా ॥ యు క్త ము క్తం త్వయా భద్ర
గచ్ఛామి భవనం స్వకమ్ ॥ ౧౫౩ ॥ భ ర్తు రాజ్ఞా ముపానీయ చంద్రలేఖా
గృహం గతా । యావ ద్గచ్ఛతి సా భార్యా తావ త్తత్ర స్థితో ఽభవత్ ॥
గతాయాం స్వప్రియాయాం తు తాం బాలాం పర్య పద్యత । శనై ర్జగామ
రాజేంద్ర స్మరేణ హృతచేతనః॥ ౧౫౫॥ సమీపస్థం మునిం ప్రేక్ష్య సా రాజ
న్పృథులోచనా। స్వరభేదం ప్రకుర్వంతీ వాక్య మూచేఽథ మాధవమ్ ॥౧౫౬॥
కుంతలా॥ మాయా హి మునిశార్దూల మత్సమీపం మహామతే। స చ తద్వ

చనం శ్రుత్వా సహసా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౧౫౭ ॥ మాధవః ॥ కా త్వం
కల్యాణి భద్రం తే జననీ జనితా చ కః । ఆవాస స్తవ భద్రం తే ఽస్మి
న్నాఽప్త్రి వరాననే॥ ౧౫౮ ॥ సా చేత్థ ముక్తా మునినా జాతి మాహ మనస్వినీ।
కుంతళా ॥ కిం మాం పృచ్ఛసి పాపిష్ఠాం వ్యభిచారకులోద్భవామ్ ॥ ౧౫౯ ॥
అంత్యజా న్త్యజయో ర్జాతాం సురామాం సాశినీం ఖలామ్ । మధ్య దేశే
నివాసో మే కిం త్వం పృచ్ఛసి భూసుర ॥ ౧౬౦ ॥ వేదవేదాంత వేదిం స్త్వం
న మాం ద్రష్టు మిహా ర్హసి । మాం స్ప్రిష్టుం క్రీడితుం వా పి కథ మిచ్ఛసి
మూఢధీః ॥ ౧౬౧ ॥ ఏవ మాది ప్రజల్పంతీ మాన్మధవ స్తా మథా బ్రవీత్ ॥
మాధవః ॥ వృథా నారాయణా జ్జాతో బ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౧౬౨ ॥
అంధ మేన మ్మహారాజ మ్మన్యతే మే మతి స్సదా । వృథా య జ్జనయా
మాస వనితాం వనహేతవే ॥ ౧౬౩ ॥ తథాపి మమ బుద్ధి స్తు త్వయ్యే వ
రమతే సదా। యత స్త్వయ్యే వ నిరత మ్మనో మే కృతవా నజః ॥ ౧౬౪ ॥
అతో మనో మే సంపూర్య జీవయా ద్య శుచిస్మితే ॥ కుంతలా ॥ కులాటనం
ప్రకుర్వాణాః కుల మాశతపూరుషమ్ ॥౧౬౫॥ దహంతీ తి వదంతి స్మ కులజా
వరమానినః । మాధవః ॥ లవణోదకజాతాని రత్నాని వివిధాని చ ॥ ౧౬౬ ॥
అంగీకుర్వంతి దేవా శ్చ తేజసి ప్రాధాన్యకారణాత్ । తస్మా దహం సురా
పత్వా త్త్వయి భోగం కరోమి చ ॥ ౧౬౭ ॥ నరకం వా మృతో యాస్యే
పితృభి స్సహా సుస్మితే ॥ ౧౬౮ ॥ ఇత్యే వ ముక్తా ద్విజబాలకేన రురోద
కన్యా తరుణారుణాభా। దివౌకసో విప్రవరో విమోచ్యో దోషా దముష్మా దసతీ
ప్రసంగాత్ ॥ ౧౬౯ ॥ దిగ్దేవతాయా శ్చ గణాధిపా యే భాన్విందుపూర్వా
శ్చ నవగ్రహా యే। శృణ్వంతు వాక్యం మమ తే వృథాఽ యం విప్రో మృతిం
యాస్యతి పాపసంగాత్ ॥ ౧౭౦ ॥ విలలాప మహారాజ బ్రాహ్మణాగ్రం
సుమధ్యమా ॥ ౧౭౧ ॥ మా స్పృశా ద్య మహీదేవ పాపినీం వ్యభిచారిణీమ్ ।
క స్పృశే దగ్నిమా త్ర స్సర్పం వ్యాఘ్రం గజం ద్విజ ॥ ౧౭౨ ॥ పర
పత్న్యై హి తత్తుల్యాః కిము చండాలకన్యకా । ఉత్తమం పద మాస్థాయ
నీచా ఇచ్ఛంత్య ధోగతిమ్ ॥ ౧౭౩ ॥ జ్ఞానినో న తథా విప్రా స్తవబుద్ధి స్తు
తాదృశీ। జాతీ ద్వే నిర్మితే పూర్వం విష్ణునా ద్విజసత్తమ ॥ ౧౭౪ ॥ స్త్రీత్వం
పుంస్త్వం యథా త ద్వ చ్చాతుర్వర్ణ్యం చ భూసుర । బ్రాహ్మణస్య బ్రహ్మ
యోన్యాం రంతు మిచ్ఛా ప్రశస్యతే ॥ ౧౭౫ ॥ తథా న్యేషాం చ వర్ణానాం
స్వస్వజాతౌ ప్రశస్యతే । విపరీత మిమం మన్యే ధర్మత్యాగం ద్విజన్మనామ్ ॥
౧౭౬ ॥ శరీరం తవ విప్రేంద్ర వేదపూతం విశేషతః । ఋతుకాలే చ యన్మాతు
స్తవ పిత్రాసమాగమే ॥ ౧౭౭ ॥ కేతస్సృష్టం వేదపూతం గర్భాధాన మిదం
విదుః । సీమంతం కల్పయామాసు ర్మంత్రై ర్వేదమయై ర్ద్విజాః ॥ ౧౭౮ ॥

దశమే మాసి సంప్రాప్తే ప్రాసూత జననీ తవ । తదా పిత్రా జాతకర్మ కృతం నామ చ మంత్రవత్ ॥ అన్నప్రాశనచౌలాది బ్రహ్మవాచనపూర్వకమ్ । అగ్నిసాక్షివిధానేన ప్రాప్తదారః కృతో భవాన్ ॥ ౧౭౯ ॥ అధీతవేదశాస్త్ర స్సన్నాహితాగ్నివ్రతే స్థితః । ఏతాదృశస్య దేహస్య మయా సంగః కథం భవేత్ ॥ ౧౮౦ ॥ కర్ణౌ హరికథాశ్రుత్వా పావితౌ నాసికా తవ । హర్యర్పిత సుగంధేన పావితా జఠరం తవ ॥ ౧౮౧ ॥ వాసుదేవార్పితాన్నేన పవిత్రం పురుషర్షభ । కృష్ణార్చనప్రసంగేన కరౌ పావనతాం గతౌ ॥ ౧౮౨ ॥ హరినామకలాపేన జిహ్వా తే పావనాత్మికా । పుణ్యక్షేత్రానుచారేణ పాదౌ తే పావనీకృతౌ॥ ఏతాదృశేన దేహేన కథం సంగం ప్రశంససి । మమాపి శృణు మాహాత్మ్యం దేహస్యా మితదోషిణః ॥ ౧౮౩ ॥ అవాచ్యవచనైః క్రూరైర్జిహ్వా మే దహ్యతే సదా । సురామాంసాశనేనైవ జఠరే గుల్మమాగతమ్ ॥ ౧౮౪ ॥ వ్యభిచారకథాలాపాత్కర్ణౌ మే శిథిలీకృతౌ । పాదౌ జారగృహం గత్వా పాషాణసదృశౌ మమ ॥ ౧౮౫ ॥ గోవధాన్మత్కరౌ క్రూరౌ యమదండ సమప్రభౌ। ఏతాదృశస్య దేహస్య త్వయా సంగః కథం భవేత్ ॥౧౮౬॥ ఉత్తమో నీచతాం ప్రాప్య కథం స్వర్గం గమిష్యతి । పరస్త్రీసంగదోషేణ బహవో మరణం గతాః ॥ ౧౮౭ ॥ తస్మాదుత్తిష్ఠ భద్రం తే తవ దాసీ భవామి భోః । వనితావచనం శ్రుత్వా వాక్యమూచే ద్విజాత్మజః॥ ౧౮౮ ॥

మాధవః ॥ త్వదీయసంగో బహుకాలపుణ్యప్రభావజో ముక్తికర శ్శుభావహః । దైవేన యోగేన హరేః ప్రసాదాత్పుణ్యేన లబ్ధః పురుషార్థహేతుః ॥ తస్మాద్భజస్వానుగతోఽస్మి భామిని త్యజాద్య లజ్జాం కురు మే మనోగతమ్ । గచ్ఛంత్యద్య మమ ప్రాణా స్త్వద్వియోగేన కేవలమ్ ॥ ౧౯౧ ॥ తస్మాజ్జీవయ భద్రం తే మరణాభిముఖం చ మామ్ । ఏవముక్తా ద్విజేంద్రేణ పృథుశ్రోణీ సముత్థితా ॥ ౧౯౨ ॥ పలాయనాయాశు మతిం చక్రే చండాలకన్యకా । ధావమానా మనుద్రుతః మాధవ స్తాముపాస్పృశత్ ॥ ౧౯౩ ॥ రౌరవం జనకస్యాపి జనన్యాః కులయో ర్ధ్రువమ్। స్యాదితి క్రోశమానాం తాం మాధవో మన్మథాహతః ॥ ౧౯౪ ॥ బలాత్కారేణ సంగృహ్య బుభుజే భోగముత్తమమ్ । భోగాత్యయే ద్విజం బాలా వాక్యమూచే మనస్వినీ॥ ౧౯౫ ॥

కుంతలా ॥ అద్య ప్రభృతి భో విప్ర పతి స్త్వం మమ భూసుర। త్యజ యజ్ఞోపవీతం త్వ మ్ముండయిత్వా శిర స్తథా ॥ ౧౯౬ ॥ అబ్రాహ్మణ్య ముపాగమ్య భుంక్ష్వ గోమాంస ముత్తమమ్ । పిబ మద్యోదకం శీఘ్రం చండాలత్వ ముపాశ్రితః॥ ౧౯౭॥ తద్వాక్య మాకర్ణ్య తదా తయోక్తం సర్వ మాచరన్। చండాలచరితాచారం జగామ విధిచోదితః ॥ ౧౯౮ ॥ విప్ర స్తయా సమేత స్తు కృష్ణవేణీనదీతటమ్ । ద్వాదశాబ్దం వస న్విప్ర స్తత్సంగపరిమోహితః ॥

౧౯౯ ॥ అనిత్యత్వా చ్ఛరీరాణాం కాలపాశేన యంత్రితా । జగామ
మరణం రాజన్ కుంతలా నీలకుంతలా ॥ ౨౦౦ ॥ తయా విరహిత శ్శ్రీమాన్
మాధవో దుఃఖకాతరః । అచర ద్భువనం సర్వ మున్మాదేనో ద్భ్రమ
న్నివ ॥ ౨౦౧ ॥ అకస్మాద్దైవయోగేన రాజాన శ్చోత్తరా స్తదా ।
యాత్రార్థం సముపాజగ్ము ర్వరాహస్యచ పర్వతమ్ ॥ ౨౦౨ ॥ మార్గమధ్యే
దదర్శాఽసౌ మాధవ స్తా న్మహీపతీన్ । గచ్ఛ న్నేవ చ తై స్సార్థం తదుచ్ఛిష్టాన్న
భోజనః ॥ ౨౦౩ ॥ ప్రాప సర్పగిరిం రాజన్ దైవయోగేన కర్మణా ।
తే రాజాన స్తత్ర గత్వా తీర్థే కపిలసంజ్ఞికే ॥ ౨౦౪ ॥ స్నాత్వా భక్తిసమో
పేతా వపనం చక్రు రాదరాత్ । మాధవ స్స్వయ మప్యేత్య వాపయామాస
వై శిరః ॥ ౨౦౫ ॥ పార్వణాని ప్రకుర్వంత స్తత్ర రాజన్ క్షితీశ్వరాః ।
పిండాని చ సుసంప్రాప్తా శ్శ్రాద్ధీయాని దదు స్తదా ॥ ౨౦౬ ॥ మాధవోఽపి
శుభే తీర్థే స్నాత్వా తద్వ చ్చ పార్వణమ్ । కుర్వ న్పిండా న్మృదా కృత్వా
పితృభ్య శ్శ్రద్ధయా దదౌ ॥ ౨౦౭ ॥ దైవా త్తత్కర్మణై వాఽసౌ తదా భూద్గత
కల్మషః । తస్మా ద్యో మానవో భక్త్యా కుర్యా త్తీర్థావగాహనమ్ ॥ ౨౦౮ ॥
పితృశ్రాద్ధం పిండదానం ముక్తి స్తస్య న సంశయః । మృత్పిండం కృతవా
న్విప్రః పుణ్యక్షేత్రే పురాతనే ॥ ౨౦౯ ॥ కిం వర్ణయామః పురుషోత్తమస్య క్షేత్రస్య
తీర్థస్య చ పుణ్యశక్తిమ్ । మృత్పిండదానా త్పితర శ్చ తస్య ముక్తిం ప్రపన్నా
మురవైరిశాసనాత్ ॥ ౨౧౦ ॥ ప్రభాతే విమలే జాతే రాజానో రాజసత్తమ ।
సమారోహ న్గిరిశ్రేష్ఠం సపుత్రా శ్చ సబాంధవాః ॥ ౨౧౧ ॥ తేషా మను
పదం రాజన్ ప్రాప శేషగిరిం చ సః । విశ్రామ్యంత స్సర్వ ఏవ తే తస్థు స్తత్ర
తత్ర చ ॥ ౨౧౨ ॥ సోఽపి తస్థౌ మహారాజ మాధవో గిరిమస్తకే । భూధర
స్పర్శమాత్రేణ తదఘం పర్యకంపత ॥ ౨౧౩ ॥ మాధవస్యాభవ త్కష్టం యథా
వై మత్స్యకాశినః । వమంత మేనం స్వం పాపం సమావృణ్వ న్నమంతతః ॥
తదంగజాతః కోఽప్యగ్ని రద్రిమాహాత్మ్యత స్తదా । ప్రజజ్వాల దహ న్పాపం
సురామాంసాశనోద్భవమ్ ॥ ౨౧౫ ॥ తస్య దుర్గంధధూమేన వాసితా స్సర్వ
దేవతాః । తద్భావం వేదితుం దేవా బ్రహ్మరుద్రపురోగమాః ॥ ౨౧౬ ॥
విమానాని విచిత్రాణి భాసయంత స్సమాగతాః । ఖమార్గే సంస్థితా స్సర్వే
దృష్ట్వా త చ్చరితం నృప ॥ ౨౧౭ ॥ వవృషుః పుష్పవర్షాణి మాధవస్యోత్తమాం
గకే । దృష్ట్వా పితామహ శ్శ్రీమా న్విమానా దవరుహ్య సః ॥ ౨౧౮ ॥ మాధవం
గతపాప్మాన మజామిళం యథా హరిః । కృపయో ద్ధృతవా నేనం కృపాళు
ర్ద్విజపుంగవమ్ ॥ ౨౧౯ ॥ ఇతి సంచింతయం స్తస్య నికటం ప్రాప సాదరమ్ ।
జిఘ్రం శ్చ తచ్ఛిర శ్శ్రీమాన్ బ్రహ్మ వాణీ మథా బ్రవీత్ ॥ ౨౨౦ ॥ భో

భో మాధవ విప్రేంద్ర గతపాపోఽసి కేవలమ్ । స్వామితీర్థస్య నికటం గత్వా స్నాత్వా చ తజ్జలే ॥ ౨౧ ॥ వరాహవదనం నత్వా త్యజ దేహం మహీసుర । మహీపాలోఽథ భూత్వాఽత్ర కురు రాజ్యమకంటకమ్ ॥ ౨౨ ॥ పాణ్డవానాం చ దౌహిత్రకులేజాతోఽసి కీర్తిమాన్ । సుధర్మస్య సుతో భూత్వాఽఽకాశనామాథ దక్షిణే ॥ ౨౩॥ నారాయణపురే వీర తోండదేశాధిపో భవ । తవ పుత్రీ జగన్మాతా జామాతా చ జగత్పతిః ॥ ౨౪ ॥ భవిష్యతి మహారాజ పశ్చాద్వైకుణ్ఠమాప్నుహి । ఇతి తస్య వరం దత్వా చతురశ్చతురాననః ॥ ౨౫ ॥ తదా నామ చకారాద్రేర్వేఙ్కటాచల ఇత్యపి। సర్వపాపాని వేం ప్రాహుః కటస్తద్దాహ ఉచ్యతే॥ ౨౬॥ తస్మాద్వేఙ్కటశైలోఽయం లోకే విఖ్యాతకీర్తిమాన్। ప్రభాతకాలే రాజేంద్ర యః కీర్తయతి భూధరమ్ ॥ ౨౭ ॥ తస్య పుణ్యఫలం వక్ష్యే శృణు రాజన్యథాస్థితమ్ । ఫలం భవేద్ధ్రువం గంగాసేతుయాత్రాసహస్రజమ్ ॥ ౨౮ ॥ ఇతిహాసమిదం ప్రోక్తం గౌతమేన మహోదితమ్ । పుణ్యం పరమకల్యాణం శ్రవణాద్భద్రదాయకమ్॥ ౨౯ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవత్క్రీడాద్రేర్యుగభేదేన వృషభాదినామ
భేదవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

భగవతః శ్రీవైకుణ్ఠాద్వేఙ్కటాచలాగమనం.

జనకః ॥ మరుత్వాత్రిహ హిరాజానం భగవానాగమిష్యతి । ఇతి త్వయోదితం పూర్వం తన్మమాచక్ష్వ విస్తరాత్ ॥ ౧ ॥ కథం నారాయణః ప్రాప్తః కేన వా కారణేన భోః । తత్రాగత్య కృతం కిం ను తన్మమాచక్ష్వ విస్తరాత్ ॥ ౨ ॥ కథం వైకుణ్ఠలోకం తు త్యక్త్వా స్పురుషోత్తమః। చరితః తస్య మాహాత్మ్యం తీర్థానాం పర్వతస్య చ ॥ ౩ ॥ వరాహరూపిణో విష్ణోర్మాహాత్మ్యం వద విస్తరాత్ । ఆకాశనామ్నశ్చరితం రాజ్ఞస్తస్య మహాత్మనః॥ యస్య పుత్రీ రమా దేవీ జామాతా చ జగత్పతిః। దేవానాం చ ఋషీణాం చ దేవస్త్రీణాం సమాగమమ్॥౫॥ శతానందః ॥ పురా తు ఋషయస్సర్వే కశ్యపాద్యా మునీశ్వరాః।సన్ముఖం జాహ్నవీతీరే సంతోషాచ్చక్రిరే ద్విజాః॥౬॥తస్మిన్కాలే మునిశ్రేష్ఠో నారదో మునిసత్తమః।ఉవాచ వచనం విప్రాన్ కిమర్థోఽయం క్రతూత్తమః॥౭॥కో వా భుఙ్క్తే యజ్ఞఫలం కో వా ధ్యేయస్సురోత్తమః। కృతయజ్ఞఫలం కస్య చార్ప్యతే మునిసత్తమాః ॥ ౮ ॥ ఇతి నారదవాక్యం తు శ్రుత్వా తే మునిపుఙ్గవాః । సంశయార్థం సమాపన్నాః కథమత్ర విచార్య

తామ్ ॥ ౯ ॥ సమ్మిళిత్వా తదా సర్వే భృగుం బ్రహ్మవిదాం వరమ్। తమూచు
ర్భక్తినమ్రాంగాః కృతాంజలిపుటాః స్థితాః ॥ ౧౦ ॥ గచ్ఛ శీఘ్రం మహాబుద్ధే
పరీక్షార్థం సురోత్తమాన్ । ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా యయౌ కంజజమంది
రమ్ ॥ ౧౧ ॥ తత్ర దృష్ట్వా ప్రభావాఢ్యం తం సాక్షా ద్బ్రహ్మణ మగ్రజమ్ ।
చతుర్ముఖ ముదారాంగం సరస్వత్యా సుసేవితమ్ ॥ ౧౨ ॥ చతురాస్యస
ముద్భూత వేదఘోషవిరాజితమ్ । దిక్పాలకగణై స్సార్థం కిరీటమకుటో
జ్జ్వలమ్ ॥ ౧౩ స్తువంతం జగదీశానం నారాయణ మనామయమ్ । ప్రణమ
న్భక్తిభావేన మదదీప్తివిరాజితమ్ ॥ ౧౪ ॥ పాతయామాస కాయం స్వం
పురతః కంజజన్మనః । పతితం స భృగుం దృష్ట్వా నోవాచ వచనం విధిః ॥
తం మత్వా కించి దజ్ఞానా దపూజ్య మ్మునిపుఙ్గవః । అలబ్ధ్వా స్వాత్మనః కార్యం
కైలాసం స ఋషి ర్యయౌ ॥ ౧౬ ॥ కైలాసగిరి మాసాద్య తత్రాద్రాక్షీ
త్త్రిలోచనమ్ । కాముకం పార్వతీదేవ్యా క్రీడంతం నిజమందిరే ॥ ౧౭ ॥ తస్మి
న్కాలేత మాయాతం నాజానాత్కాముకో హరః । ఆగతం సా మునిం
దృష్ట్వా పార్వతీ లజ్జయా ఽవదత్ ॥ ౧౮ ॥ త్యజ శీఘ్రం మహాబాహో
హ్యాగతో మునిపుఙ్గవః । ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా క్రోధాత్తామ్రవిలో
చనః ॥ ౧౯ ॥ తం హంతు ముద్రవచ్ఛీఘ్ర మృషి శ్శాపా న్నిరాకరోత్ । శశాప
స ఋషి శ్శంభుం లోకే త్వం నైవ పూజ్యసే ॥ ౨౦ ॥ త్వం శేఫః పూజనేనై
వ లోకే ఖ్యాతిం గమిష్యసి । ఇత్యుక్త్వా స ఋషి శ్ఛాగా ద్వైకుణ్ఠం హరి
మందిరమ్ ॥ ౨౧ ॥ ప్రాకారగోపురద్వార నవతోరణభూషితమ్ । చతు
ర్దిక్షు చతుర్ద్వారపాలకై రుపశోభితమ్ ॥ ౨౨ ॥ తత్ర శయ్యాగృహే రమ్యే
శేషమంచకశాయినమ్। లక్ష్మ్యా సమేతం దేవేశం దదర్శ స భృగు స్తదా॥
తతాడోరసి గోవిందం భృగుః పాదతలేన తమ్ । తాడ్యమానో హరి స్సాక్షా
దుత్థాయ వినయాన్వితః ॥ ౨౪ ॥ పపాత భగవా న్భక్త్యా ఋషిపాదస
రోరుహే । ఆలిలింగే ఽథ భక్త్యైవ చోవాచ ఋషిపుంగవమ్ ॥ ౨౫ ॥

భృగు మ్ప్రతి శ్రీవైకుణ్ఠనాథోక్తవినీతివచనమ్.

శ్రీభగవాన్ ॥ కిమర్థం త్వ మృషిశ్రేష్ఠ మచ్ఛరీరం కఠోరకమ్ । ఆతా
డయో ఽజరాయుక్త మభేద్యం దేవమానుషైః ॥ ౨౬ ॥ విప్రా దష్ట
గుణాం విద్ధి మచ్ఛరీరే కఠోరతామ్ । కిమర్థం తాడితం విప్ర కోమలాం
ఘ్రితలేన తత్ ॥ ౨౭ ॥ పాదౌ తే కోమలౌ దివ్యౌ మచ్ఛరీరసమాగ
మాత్ । కియ ద్దుఃఖం సమాపన్నౌ న జానామి ద్విజోత్తమ ॥ ౨౮ ॥ ఇత్యు
క్త్వా ద్విజపాదౌ తౌ ప్రక్షాళ్యోష్ణోదకేన వై । దధార శిరసా భక్త్యా విప్ర
పాదోదకం శుభమ్॥ ౨౯ ॥ జగృహే సకుటుంబ శ్చ సర్వలోకం విడంబయన్।

భగవతో భృగుకృతసాత్త్వికదేవతాత్వసమర్థనమ్

విబుధా దర్శనేనై వ పునంతి చ జగ త్త్రయమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఇత్యు క్తో దేవే దేవేన ఋషి శ్చా గా ద్ధరాతలమ్ । ఋషీణా మగ్రజాతీనాం సభాయాం స ఋషి స్తదా ॥ ౩౧ ॥ బోధయామాస తాన్ త్సర్వాన్ హరి స్సర్వో త్తమ స్స్వయమ్ । హరి స్సర్వో త్తమ స్తస్మా ద్రమా దేవీ తదంతరా ॥ ౩౨ ॥ తదథో విధివాణ్యౌ చ తదధ శ్శర్వపూర్వకాః । ఏవం తరతమా జ్ఞేయా స్సుర దైత్యనరేషు చ ॥ ౩౩ ॥ ఇత్యే వం బోధితా విప్రా భృగుణా త త్త్వవేదినా ।

భృగుపాదాహతికుపితాయా లక్ష్మ్యాః కరవీరపురాగమనమ్

హరిం నిశ్చిత్య సర్వేశం చక్రు స్తస్మై మఖార్పణమ్ ॥ ౩౪ ॥ తత స్తు భగవా న్దేవ ఏకాంతే నిజమందిరే । సార్థం చ రమయా ఽతిష్ఠ త్తదో వాచ రమా హరిమ్ ॥ ౩౫ ॥ శ్రీరమా ॥ గచ్ఛామి దేవదేవేశ త్యక్త్వా త్వాం జగదీశ్వరః । తాడితో ఽసి జగన్నాథ ఋషిణా త్వం జగన్మయః॥ ౩౬॥ మదాలింగస్థలే దేవ పాదేనై వ జగత్పతే । కరవీరపురం దివ్యం గచ్ఛామి గరుడధ్వజ ॥ ౩౭ ॥ ఇతి ప్రేమ్ణా చ కలహం కృత్వా తు హరిణా సహ । రమా జగామ తత్క్షేత్రం కరవీరపురాహ్వయమ్ ॥ ౩౮ ॥ యదా గతా మహాలక్ష్మీ స్తదా నారాయణో హరిః । అష్టావింశతమే ప్రాప్తే ద్వాపరాంతే కలౌ యుగే ॥ ౩౯ ॥ యస్మి న్దేశే యదా ప్రేమ కలహో ఽస్యాః ప్రశామ్యతి । కర్మణా యేన చ యథా

లక్ష్మ్యన్వేషణార్థం శ్రీవేఙ్కటాచల మ్ప్రతి భగవదాగమనమ్.

త త్తథా చ కరోమి తత్ ॥ ౪౦ ॥ ఇతి సంకల్ప్య గోవిందో లీలామానుష విగ్రహః । మాయయాపి పరమానందం త్యక్త్వా వైకుణ్ఠ ము త్తమమ్ ॥ ౪౧ ॥ గఙ్గాయా దక్షిణే దేశే యోజనానాం శతత్రయే। సువర్ణముఖరీ నామ నదీనాం ప్రవరా నదీ ॥ ౪౨ ॥ శుకస్య వరదా పుణ్యా వ్యాగ స్త్య మునిపూజితా । తస్యా ఏవో త్తరే తీరే క్రోశార్ధద్వయమాత్రకే ॥౪౩॥ శ్రీవేఙ్కటగిరి ర్నామ వ ర్తతే పుణ్యకాననః । సువర్ణగిరిపుత్ర స్తుసర్వతీర్థసమన్వితః ॥ ౪౪ ॥ సాక్షా చ్ఛేషావతారో ఽసౌ సర్వధాతువిరాజితః । వైకుణ్ఠసదృశో దివ్యో నారా యణసమాశ్రయః ॥ ౪౫ ॥ శేషమారుతసంవాదా దాగతః పుణ్యకాననః । యోజనత్రయవిస్తీర్ణ స్త్రింశద్యోజన మాయతః ॥ ౪౬ ॥ వదనం వేఙ్క టగిరి ర్నృసింహాద్రి శ్చ మధ్యమః । శ్రీశైలః పుచ్ఛభాగస్థ స్సర్వక్షేత్రమయో గిరిః ॥ ౪౭ ॥ సర్వవృక్షసమాకీర్ణ స్సర్వధాతువిభూషితః । కుందమందార పనస ప్లక్షోదుంబరకింశుకైః ॥ ౪౮ ॥ పిచుమందైః పారిజాతై స్తింత్రి ణీజమ్బుమణ్డలైః । సరలై శ్చ మహావృక్షైః కృష్ణాగరుభి రంచితః ॥ తాల హింతాలపున్నాగై ర్దేవదారుభి రాశ్రితః । హంసకారణ్డవాకీర్ణో బకకోకశుకై

ర్యుతః ॥ ౨౦ ॥ కపోతైః కీరహంసాద్యై ర్భృఙ్గమణ్డలై శ్చ భూషితః । సింహశార్దూలశరభక్రోడమాతఙ్గవానరైః ॥ ౨౧ ॥ జమ్బుకై శ్చైవ భల్లూకైః కస్తూరీమృగమాహిషైః । తురఙ్గై ర్వ్యాఘ్రఖడ్గై శ్చ గోమాయుభి రపి శ్రితః ॥ ౨౨ ॥ మల్లికామాలతీజాతీనంద్యావర్తై ర్విరాజితః । చమ్పకాశోకపున్నాగకేతకై స్స్వర్ణకేతకైః ॥ ౨౩ ॥ ఏవం మనోహర శ్శ్రీమాన్ పర్వతః పుణ్యకాననః । తరవో దైవతగణా మృగా శ్చ ఋషిపుఙ్గవాః ॥ ౨౪ ॥ పితరః పక్షిణ స్సర్వే పాషాణాయక్షకిన్నరాః ॥ ౨౫ ॥ ఏవం ప్రభావో౽స్య గిరిం వ్రజన్మన శ్శ్రీవేఙ్కటాద్రే స్తు హరే స్తథైవ చ । జానంతి న బ్రహ్మశివేంద్రపూర్వకా అత్యల్పవీర్యా మనుజా స్తు కిం పునః ॥ ౨౬ ॥ ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవతో శ్రీవైకుణ్ఠా ద్వేఙ్కటాచలాగమనవర్ణనం నామ ద్వితీయో౽ధ్యాయః.

శ్రీస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్.

శతానందః ॥ తస్యోపరి వరా దివ్యా స్వామిపుష్కరిణీ శుభా । మత్స్యకచ్ఛపసంబాధా జలకుక్కుటభూషితా ॥ ౧ ॥ శింశుమారగణాకీర్ణా మణ్డూకస్వరహుంకృతా । తీరజై ర్వృక్షసంఘై శ్చ తుంగై రాచుంబితామ్బరా ॥ ౨ ॥ గంగాదిసర్వతీర్థానాం జన్మభూమి ర్విరాజతే । తస్యాం యే స్నాంతి మనుజా స్తే ధన్యాః పుణ్యవర్ధనాః ॥ ౩ ॥ ధను ర్మాసే సితే పక్షే ద్వాదశ్యా మరుణోదయే । కాంక్షంతి విబుధశ్రేష్ఠా మజ్జనం తజ్జలే శుభే ॥ ౪ ॥ కాంక్షంతి మనుజా స్స్నాన మితి భోః కిం వదామి తే । యే ఽత్ర శ్రాద్ధాదికర్మాణి పితౄణాం కుర్వతే ద్విజాః ॥ ౫ ॥ తేషాం చ పితర స్తుష్టా నృత్యంతి హరిమందిరే । జన్మనా కిమనేనేహ వ్యర్థేన భవతా మహో ॥ ౬ ॥ స్నానదానేన తత్తీర్థే మనుజా భాగ్యశాలినః । శఙ్ఖో నామ నృపతిః కశ్చి త్స్నానమాత్రేణ రాజ్యగః ॥ ౭ ॥ పురా నారాయణో నామ బ్రాహ్మణో ఽఙ్గిరస స్సుతః । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే మహిమ్నా స్నానజేన హి ॥ ౮ ॥ వరం లబ్ధ్వా హరిం దృష్ట్వా జగామ హరిమందిరమ్ । రామో ఽపి తత్ర స్నానేన హృతాం సీతా మగా త్పురా ॥ ౯ ॥ ఏవం తీర్థవరా తత్ర స్వామిపుష్కరిణీ శుభా । తస్యాః పశ్చిమదిగ్భాగే వరాహవదనో హరిః ॥ ౧౦ ॥ ధరా మాలింగ్య వల్మీక ఆస్తే పిప్పలరాజితే । త్రికోటితీర్థజాతానాం జన్మస్థానం స భూధరః ॥ ౧౧ ॥ ఏతం గిరివరం ప్రాప్య భగవా న్వేఙ్కటాచలమ్ । వైకుణ్ఠా దధికం మత్వా విచచార తత స్తతః ॥ ౧౨ ॥

శ్రీనివాసస్య స్వామితీర్థపశ్చిమతీరస్థవల్మీకప్రవేశప్రకారః.

న ప్రాప కించిదాస్థానం గూహనార్థం రమాపతిః । ఇత్థం విచార్యమాణే తు స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౧౩ ॥ దక్షిణే విమలం దివ్యం వల్మీకం దృష్టవాంస్తదా । తింత్రిణీవృక్షమూలస్థం భగవాన్ జగదీశ్వరః ॥ ౧౪ ॥ మత్వేదం పరమం స్థానం తత్ర లీనోఽభవద్ధరిః । ఏవం దేవే స్థితే తత్ర విగతం వత్సరాయుతమ్ ॥ ౧౫ ॥ అతీతే ద్వాపరే చైవ త్వష్టావింశతమే కలౌ । అతీతే వత్సరే కశ్చిచ్చోళరాజో నృపోత్తమః ॥ ౧౬ ॥ అవతారం సమాపన్నో నాగకన్యోదరే తథా । తస్మిన్నాసతి భూఖండం బహుపుణ్యఫలప్రదమ్ ॥ ౧౭ ॥ బహుక్షీరప్రదా గావః పుత్రా వై పితృవత్సలాః । కాలే వవర్ష పర్జన్యస్సస్యా వై బహుధాన్యదాః ॥ ౧౮ ॥ నార్యః పతివ్రతాస్సర్వాః పురుషాశ్చ సతీవ్రతాః । ఇత్థం శాసతి రాజ్ఞ్యస్మిన్ జనా ఆనందత

ఆకాశనృపగృహే బ్రహ్మాదీనాం ధేన్వాదిరూపేణ స్థితిః

త్పరాః ॥ ౧౯ ॥ తస్మిన్కాలే విధిస్సాక్షాద్ధేనురూపం సమాశ్రితః । బ్రహ్మధేనోః పాలికా భూద్గోపాలీ కమలాలయా ॥ ౨౦ ॥ సాక్షాద్రుద్రో వత్సరూపీ తాభ్యాం చేయం సమాగతా । పశ్యంతీ పతిమార్గం తు చోళరాజం సమభ్యగాత్ ॥ ౨౧ ॥ చోళరాజగృహం ప్రాప్య సా మాల్యేన సవత్సకాం । విక్రీయ గాం మహాలక్ష్మీర్జగామ నిజధామ చ ॥ ౨౨ ॥ గృహీత్వా తాం మహీపాలో ముదమాప ప్రియాన్వితః । బహుక్షీరప్రదాం తాం స పుత్రార్థమకరోత్తదా ॥ ౨౩ ॥ తతో ధేనుసహస్రేణ సాకం శ్రీవేఙ్కటాచలే । సా గా జగామ నిత్యం తు రమానాథం విచిన్వతీ ॥ ౨౪ ॥ తత్ర తత్ర సమాజిఘ్రన్ భూధరేంద్రే వృషాకపిమ్ । విచినోతి స్మ సర్వత్ర ధేనురూపీ విధిస్తదా ॥ ౨౫ ॥ తతః కాలేన మహతా స్వామిపుష్కరిణీతటే । వల్మీకస్థం హరిం జ్ఞాత్వా తుతోష మనసా విధిః ॥ ౨౬ ॥ సమసిఞ్చచ్చ వల్మీకం సమస్తక్షీరధారయా । తదా ప్రభృతి నిత్యం తు రాజధేనుగణైస్సహ ॥ ౨౭ ॥ తత్ర గత్వాఽతిభక్త్యైవ వల్మీకే క్షీరసేచనమ్ । జగన్నాథస్య సంప్రీత్యై ధేనురూపీ పితామహః ॥ ౨౮ ॥ చకారానుదినం గేహే నైవ క్షీరం దదౌ తదా । చిరమేవం గతే కాలే చోళరాజసతీ స్వయమ్ ॥ ౨౯ ॥ ధేనుపాలం సమాహూయ వచనం చేదమబ్రవీత్ । గవాం పాలక దుర్బుద్ధే పయోఽస్యాః కిం కరోషి రే ॥ ౩౦ ॥ కిం త్వం భుంక్షేఽథవా వత్సో భుఙ్క్తే తద్వద మే ద్రుతమ్ । ఇతి తస్యా వచశ్శ్రుత్వా గోపాలో భయవిహ్వలః ॥ ౩౧ ॥

గోక్షీరపాయినం శ్రీనివాసమ్ప్రతి గోపాలకృతతాడనప్రకారః.

ఉవాచ వచనం మందం రాజభార్యాం సగద్గదమ్ ॥ గోపాలః ॥ న జానేఽహం [illegible] తత్కారణం న మయా పీయతే పయః ॥ ౩౨ ॥ స్వయం పిబతి వా

ధేనుర్వత్సో వే తి న విద్మహే। సత్యం వచన మేత ద్ధి విచారం కురు భామిని॥ ఇతి గోపవచ శ్శ్రుత్వా సా సతీ విహ్వలేక్షణా। తాడయామాస తం గోపం రజ్జుభి శ్చర్మనిర్మితైః ॥ ౩౮ ॥ తతః పరదినే ప్రాప్తే తాడితో రాజభార్యయా। కంఠాఙ్ఘ్రిబద్ధరజ్జుం తాం త్యక్త్వా తత్పృష్ఠతో యయౌ ॥ ౩౫ ॥ ధేనుః ప్రాప్యాఽథ వల్మీకం దివ్యం తద్ధరిమందిరమ్। అభ్యషించ త్పయోభి శ్చ స్వపయోధరసంభవైః ॥ ౩౬ ॥ తాం దృష్ట్వా ధేనుపః కోపా త్కుఠారం హస్తమాత్రకమ్। ఉద్ధృత్య తరసా తస్యా వధోద్యోగం సమాచరత్ ॥ తదా వల్మీకగ స్స్వామీ వాత్సల్యం దర్శయన్ హరిః। స్వభక్తహననం లోకే స్వాత్మార్థం సహతే తు యః ॥ ౩౭ ॥ స ఏవ నరకం భుఙ్క్తే యావదాచన్ద్రతారకమ్। మదర్థే చ కుఠారేణ హనిష్యతి చ గాం ఖలః॥ ౩౮ ॥ ఇతిమత్వా రమాకాంతః శ్రీనివాసో నిరామయః। తులసీదళమాత్రేణ మామేకేన వ యః పుష్యతి ॥ ౪౦ ॥ పూజయే ద్భక్తిభావేన తం రక్షామీ తి మత్పణః। ఇయం తు భక్త్యా మాం నిత్యం సించతి క్షీరధారయా ॥ ౪౧ ॥ ఇత్థం విచార్య గోవింద స్తత్ప్రహారం నిగృహ్య చ। స్వయం జగ్రాహ తం ఘాతంమాళౌ స్వే చ జగత్పతిః ॥ ౪౨ ॥ కుఠారేణా తితీక్ష్ణేన తాడితే వేఙ్కటేశ్వరే। శిరస్స్ఫుటం సమాపన్నే కుఠారేణ సహోత్థితా ॥ ౪౩ ॥ సప్తతాళ ప్రమాణేన రక్తస్ఫూర్తి రభూ త్తదా। స తం కోలాహలం దృష్ట్వా గోపాలో మరణం యయౌ ॥ ౪౪ ॥ హతే గోపే తదా సా గౌ రవరుహ్య గిరే స్తటాత్। రాజానం సమనుప్రాప్య వత్సహీ నే వ దుఃఖితా ॥ ౪౫ ॥ లుణ్ఠనం పరిచక్రే ఽథ రాజాగ్రే రాజమందిరే। తాందృష్ట్వా విహ్వలాం గాం స లుఠంతీం చారమబ్రవీత్ ॥ ౪౬ ॥ కిమర్థం లుఠతీ యం గౌ స్త్యక్త్వా గోసంతతిః కుతః। గవా సార్థం గచ్ఛచారమేళయై నాం గవాంగణే॥ ౪౭॥ ఇతి రాజ్ఞా సమాజ్ఞప్త శ్చార స్తత్పృష్ఠతో యయౌ। ఆరుహ్య వేఙ్కటగిరిం వల్మీకాగ్ర ముపాశ్రితః॥ ౪౮॥ పతితం ధేనుపం దృష్ట్వా వల్మీకాగ్రా త్సముత్థితామ్। రక్తవృష్టిం ఘోరతరాం సప్తతాళప్రమాణికామ్ ॥ ౪౯ ॥ సంవీక్ష్య నృపచారోఽథ జగామనృపమందిరమ్॥ ౪౯-౨॥ చార స్త మానమ్య నరేంద్రసన్నిధౌ గోపాలకృత్యం చ గవా ప్రదర్శితమ్। గోపాలఘాతేన కృతం సరక్తం వల్మీకరంధ్రం త మువాచ దీనః ౫౦ ॥ రక్తవృష్టిం తత శ్శ్రుత్వా రాజా విస్మితమానసః ॥ ౫౧ ॥ ఆరుహ్య నరయానం చ శీఘ్రమాగా ద్వృషాచలమ్। వల్మీకస్యా న్తికే స్థిత్వా స ఇదం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౫౨ ॥ కిమిదం భో మహత్కష్టం కేన ష్టాపేన వైకృతమ్। ధేనుపాలస్య మరణం వల్మీకం రక్తపూరితమ్ ॥ ౫౩ ॥ గవా వృత్తాంతకథనం కిమిదం వేఙ్కటాచలే। ఇతి రాజవచో ఽశ్రౌషీ

— మృతగోపవిలోకనార్థం శ్రీవేఙ్కటాచల మ్ప్రతి నృపాగమనమ్. —

నృపమ్ప్రతి వల్మీకనిర్గతశ్రీనివాసశాపః.

ద్వల్మీకస్థో జగత్పతిః ॥ ౫౪ ॥ ఉద్భిద్య వల్మీక మనంతవీర్యవా ననంతశైలేంద్రతలం సమాశ్రితః । శ్రీస్వామితీర్థస్య చ దక్షిణే తటే వల్మీకగ శ్శ్రీభగవా నువాచ ॥ ౫౫ ॥ సగద్గదోత్కణ్ఠసమాకులానన స్సరక్తబాష్పోదకపూర్ణలోచనః । చోళం నృపేంద్రం బహుకష్టయా గిరా సశంఖచక్రప్రతిమాం సమాశ్రితః ॥ ౫౬ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ పాపిష్ఠోసి దురాచార రాజ్యగర్వమహోన్నత। అనాథం భక్తహీనం మాం దరిద్రం వనచారిణమ్ ॥ ౫౭ ॥ పితృమాతృవిహీనం చ భార్యాబంధువివర్జితమ్। సుభ్రాతృహీనం కుటిలః కుఠారేణాసిధారిణా॥ అతాడయ న్నృపశ్రేష్ఠ తద్దుఃఖ మతులంహ్య భూత్ । ధేనుపాలాయుధాఘాతా జ్జాతం దుఃఖ మ్మహోద్భుతమ్ ॥ ౫౮ ॥ శిరోభిన్నం ధేనుపేన దయాహీనేన దుర్మతే ॥ యజమానో గృహే య స్తు న విచారపరో భవేత్ ॥౬౦॥ స్త్రీపుత్రాద్యైః కృతం కర్మ తస్యా నిష్టకరం విదుః । ఇత్యుక్త్వా భగవా న్దేవ శ్శశాప నృపపుఙ్గవమ్ ॥ ౬౧ ॥ పిశాచో భవ దుర్బుద్ధే మద్దుఃఖాభాన కర్మణా । ఇత్థం శప్తో న్నృపశ్రేష్ఠః పతిత శ్శాపమూర్ఛితః ॥ ౬౨ ॥ ముహూర్తాంతే సముత్థాయ ప్రోవాచ జగదీశ్వరమ్ ॥ ౬౩ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామితీర్థపశ్చిమతీరస్థవల్మీకా చ్ఛ్రీనివాసావిర్భావకథనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః.

నృపమ్ప్రతి శ్రీనివాసకృతశాపహేతూపన్యాసః.

రాజా ॥ కిమర్థ మశపో దేవ మా ఉపరాధవివర్జితమ్ । అవిచార్య జగన్నాథ కిం మయా చరితం తవ ॥ ౧ ॥ సజానే ఽహం కించి దపి దుఃఖదం తే రమాపతే । హా కష్ట మతులం ప్రాప్తం కథ మత్ర జగత్పతే ॥ ౨ ॥ ఇతి తేన స విజ్ఞప్త శ్శ్రీనివాసో ఽతిదుఃఖితః । ఉవాచ మందం వచనం రాజానం శ పమూర్ఛితమ్ ॥ ౩ ॥ శ్రీనివాసః ॥ పాపిష్ఠో హం దురాచారో న్న్విచార్య నృపోత్తమ । అజ్ఞానేనా తిదుఃఖేన వృథా శాపో మయా ర్పితః ॥ ౪॥ [illegible] మాం విదుర్దేవా భగవంతం సనాతనమ్ । యతో ఽతో మద్వచ స్సత్యం మద్భక్తా మా ముపాసతే॥ ౫॥ మచ్ఛాపో హ్య న్నృతో న స్యా దితి వేద విదో విదుః । భక్తవాత్సల్యదోషేణ దుఃఖతో హం భవామి చ ॥ ౬ ॥ యావత్కలియుగం తిష్ఠే త్తావ ద్దుఃఖీ భవా న్నృప । ఉభౌ దుఃఖం సమాపన్నౌ సత్యసంకల్పదోషతః ॥ ౭ ॥ భవిష్యతి నృపశ్రేష్ఠ ఆకాశ ఇతి నామవాన్ । సోపి మే దాస్యతే కన్యాం నామ్నా పద్మావతీం శుభామ్ ॥ ౮ ॥ కన్యాదానస్య

కాలే చ దదాతి వరదక్షిణామ్ । కిరీటం శతభారం చ రత్నవజ్రసమాకులమ్
శుక్రవారే తు సాయాహ్నే కిరీటం ధారయామ్యహమ్ । కిరీటధారణే స్నా
నేత్రే మే జలపూరితే ॥ ౧౦ ॥ ఘటికాషట్కమాత్రం తే సుఖం తత్ర
ష్యతి । ఇతి కాలావధిం కృత్వా రాజ్ఞః స్వస్య చ మాధవః ॥ ౧౧ ॥ స
కాలం సంసూచ్య స్వావతారప్రయోజనమ్ । స్వావతారస్య చరితం

భగవత్తాపనోదనాయ గురుకృతచికిత్సాప్రకారః

కన్యాపరిగ్రహమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఇతి సంభాష్య రాజానం తత్రాస్తే భ
హరిః। శ్రుతశాన్త్యర్థమాకాంక్షన్ వైద్యశాస్త్రవిశారదమ్ ॥ ౧౩ ॥
సురపతీనాం చ సస్మార జగదీశ్వరః । ఆగతం చ గురుం దృష్ట్వా స్వాప
మే ద్రుతమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఇతి తేన సమాజ్ఞప్తో జీవో జీవవతాం వర
మౌదుంబరం దేవ తథా కార్పాస మర్కజమ్॥ ౧౫ ॥ మేళయిత్వా రమా
తత్త్వతోపరిధార్యతామ్ । ఇత్యేవం గురుణాజ్ఞప్తస్తచ్చకార యః

శ్రీవేఙ్కటాచలస్యాయోధ్యామథురాదితౌల్యవర్ణనమ్

ఏవం కుర్వన్రమానాథస్తత్ర లీనో భవద్ధరిః। కౌసల్యా కైటక గృహ
దశదిగ్రథః ॥ ౧౬ ॥ గిరిరూపో ఽనుజస్సాక్షాదయోధ్యాభూదధి
రామావతారేణ సమాం క్రీడామకల్పయత్ ॥ ౧౭ ॥ వల్మీక
సాక్షాద్వసుదేవో ఽథ తింత్రిణీ । బలభద్రశ్శేషశైలో మధురా
త్యకా ॥ ౧౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ తత్ర యమునా చ వ్యరాజత ।
శ్చ మృగాస్సర్వే ఖగా వై గోపికాదయః ॥ ౨౦ ॥ ఏవం శ్రీకృష్ణ
క్రీడితో వేఙ్కటాచలే । *ఆరాయిణే వికటే గిరిం గచ్ఛేతి తం విదు
ఏవం వేదమయస్సాక్షాద్గిరీంద్రః పన్నగాచలః ! స్వదేహచ్ఛ
వైకుణ్ఠాదధికో హ్యభూత్ ॥ ౨౨ ॥ సువర్ణముఖరీనామ నదీ
నదీ । వైకుణ్ఠో వేఙ్కటగిరిర్వాసుదేవో రమాపతిః ॥ ౨౩ ॥ మ
పతిగణా ముక్తా రుద్రామ్నగోత్తమాః। సనత్కుమారప్రముఖా వా
ద్విజోత్తమాః ॥ ౨౪ ॥ మానుషం జన్మ చాస్థాయ యః పుమా
చలమ్ । గంతు మిచ్ఛతి ధర్మిష్ఠస్తేన సర్వమనుష్ఠితమ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్రీ
రమానాథస్సర్వదేవనమస్కృతః ॥ ౨౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటాద్రే ర

* ఆరాయికాణే వికటే - గిరింగచ్ఛసదాన్వే - శిరింబిఠస్యసత్త్వభిః - తే
యామశీత్యేషాబుక్ - ఋగ్వేదేఽష్టమాష్టకేఽష్టమాధ్యాయే త్రయోదశేవర్గేప్రథమా.

ము త్తమం జానంతి న బ్రహ్మశివేంద్రపూర్వకాః । కి మల్పవీర్యా మనుజా స్త
మోగతా జానంతి విష్ణోస్స్థల మద్భుతం హి తత్ ॥ ౨౬ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
నృప మ్ప్రతి శ్రీనివాసకృతశాపహేతూపన్యాసాది
వర్ణన న్నామ చతుర్థో ఽధ్యాయః.

పద్మావతీపరిణయోపోద్ఘాతః.

ఋషయః ॥ సూతసూత మహాభాగ సర్వశాస్త్రవిశారద । శ్రుతం శ్రీవేఙ్కటేశస్య మాహాత్మ్యం పాపనాశనమ్ ॥ ౧ ॥ అవతార ప్రభావ శ్చ చోళరాజనిబన్ధనమ్ । వైకుణ్ఠా చ్చైవా గమనం చరితం లౌకికం పరమ్॥ ౨॥ కృపాళో ఽసి దయాసార శ్శిష్యప్రీతిపరాయణః । తత్కల్యాణవిధిం బ్రూహి కోవా ఽఽకాశనృపో త్తమః ॥ ౩ ॥ కథం పుత్ర్యభవ త్పూర్వం కథం జామాతృతాం గతః । యోగినా మ్మనసా ఽచింత్య శ్శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ॥ ౪ ॥ త త్తేనైవ బ్రూహి భగవ న్సాఙ్గం వైవాహికం శుభమ్ । యః పుమా న్వేఙ్కటేశస్య మహిమక్షీరసాగరే ॥ ౫ ॥ స్నానాచారపరో నిత్యం స ధన్యః పుణ్యవర్ధనః ॥ ౬ ॥ ఏవం మునీనాం వచనం నిశమ్య సూతో నితాంతం నిజశిష్య

శ్రీశేషాచలప్రవృత్త శ్రీనివాసవరాహసంవాదః.

సంఘాన్ । ఉవాచ భక్త్యా హ్యతినమ్రదేహ స్సాధ్విత్యసౌ తా న్కృపయాభినంద న్ ॥ ౬ ॥ శ్రీసూతః ॥ శృణ్వంతు మునయ స్సర్వే భక్తిభావేన సంయుతాః ॥ ౭ ॥ పన్నగాచలనాథస్య కన్యాసంగ్రహణం శుభమ్ । కదాచి ద్వేఙ్కటేశ స్తు స్వాపథార్థం స్వయం హరిః ॥ ౮ ॥ గమనాభిముఖో భూత్వా నిర్జగామా రుణోదయే । తస్మి న్కాలే వరాహ స్తు మృగయాయాం స సూకరః ॥ ౯ ॥ శ్యామాకహారిణం జిత్వా దైత్యం వృషభనామకమ్ । సమాగచ్ఛ త్తదా దేవో వేఙ్కటేశం దదర్శ సః ॥ ౧౦ ॥ గర్జంతః కో ఽసి కో ఽసీతి సూకరా స్తత్ర చాయయుః । తా న్దృష్ట్వా జగదీశ స్తు తత్ర లీనో ఽభవ ద్ధరిః ॥ ౧౧ ॥ లీనం తం వేఙ్కటే దృష్ట్వా వరాహవదనో హరిః। వైకుణ్ఠా దాగతం మత్వా వేఙ్కటేశం శ్రియఃపతిమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఉవాచ వచనం దేవం ధైర్య మాలంబ్య బుద్ధిమాన్ । సోఽపి శ్వేతవరాహం తం జాన న్వల్మీకత స్తదా ॥ ౧౩ ॥ నిరీక్షమాణ స్సోత్కణ్ఠం నిర్గతోఽ త్తర మభ్యధాత్। తతో ఽ

న్యోన్యవిలోకోత్థ బాష్పసందిగ్ధలోచనౌ ॥ ౧౪ ॥ క్రోడనారాయణౌ సాక్షా
ద్రూపద్వంద్వవిరాజితౌ । ఊచతు ర్భాషణం చోభౌ కృతలోకవిడం
బనౌ ॥ ౧౫ ॥ తయో స్తదద్భుతం కర్మ దృష్ట్వా బ్రహ్మపురోగమాః । వవృ
షుః పుష్పవర్షాణి క్రోడనారాయణోపరి ॥ ౧౬ ॥ యథా యుగం యథా
దేశం యథా కాలం యథా వయః । తథాఽవతార మాకాంక్షన్ రమతే
ప్రాకృతో యథా ॥ ౧౭ ॥ ఏవం వదన్త స్సురపుంగవా స్తే విచిత్రమాయాం
జగదీశచేష్టామ్ । స్తువంత ఊచు స్త మనంతవీర్య మనంతశైలం చ రమాప
తించ ॥ ౧౮ ॥ ఇత్య న్యోన్యం భాషమాణౌ సాక్షా న్నారాయణౌ ప్రభూ ।
సకౌతుకం చ సంవీక్ష్య స్తుత్వా స్వం స్వం పదం తతః ॥ ౧౯ ॥ గతే దేవగణే

శ్రీవరాహానుజ్ఞయా శ్రీనివాసస్య శేషాచలావకాశప్రాప్తిః

తత్ర వరాహో హరి మబ్రవీత్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ త్యక్త్వా వైకుణ్ఠలోకం తు
కిమర్థం త్వ మిహాగతః ॥ ౨౦ ॥ త ద్వదస్వ మహాభాగ జగదానందకారణ ।
ఇతి తేన సమాజ్ఞప్తో న్యగద త్కోలరూపిణా ॥ ౨౧ ॥ శ్రీనివాసః ॥ భృగో
రంఘ్రిప్రపాతా చ్చ రమా కోల్లాపురం గతా । తేన దుఃఖేన సంతప్త స్త్యక్త్వా
వైకుణ్ఠ ముత్తమమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఆగతోఽస్మి ధరాకాంత వల్మీకే తవ దక్షిణే ।
నివసంతం చ మాం దేవ ధేనుపాలో హ్యతాడయత్ ॥ ౨౩ ॥ కుఠారేణా
సిధారేణ తత్క్షత మ్మాం ప్రబాధతే । ఔషధార్థం వరాహాత్మ న్గచ్ఛామి
హ నిరంతరమ్ ॥ ౨౪ ॥ దైవేన దృష్టవాన స్మి త్వా మద్యేహ ధరాధరమ్ ।
అత్రైవ నివసామీతి సంకల్పో మమ వర్తతే ॥ ౨౫ ॥ స్థలం దేహ్యా వనీ
కాంత యావత్కలియుగం భవేత్ । ఇతి తేన సవిజ్ఞప్తో వరాహవదనో హరిః ॥
౨౬ ॥ ఉవాచ వచనం దేవ స్థలం మూల్యేన గృహ్యతామ్ । ఇతి వాక్యం తత
శ్శ్రుత్వా ప్రోవాచ మధురం వచః ॥ ౨౭ ॥ ప్రథమం దర్శనం చ స్యా
న్నైవేద్యం క్షీరసేచనమ్ । ఇద మేవ పరం ద్రవ్యం దదామి కరుణానిధే ॥
౨౮ ॥ దాస్యామి య త్తే భూకాంత తదంగీకురు మాధవ । వరం ద్రవ్య
మిదం తాత కృపాం కురు కృపానిధే ॥ ౨౯ ॥ ఇత్యుక్తో హరిణా పోత్రీ
హరయే స్థానకాంక్షిణే । తదా దదౌ స్థలం పాదశతమాత్రం రమాపతేః ॥
పరస్పరం వినోదం తౌ కుర్వాణౌ వేకరూపిణౌ । మోహనార్థ మభక్తానాం
భక్తానాం భక్తిసిద్ధయే ॥ ౩౧ ॥ చిక్రీడాతే వేఙ్కటేశ క్రోడరూపౌ సురో
త్తమౌ । తదారభ్య ధరాకాంతో వకుళాం పాకకారిణీమ్ ॥ ౩౨ ॥ అర్ప
యామాస దేవస్య సేవార్థం వేఙ్కటేశితుః । భోజనార్థం రమేశస్య శ్యామా
కాన్నం నిరంతరమ్ ॥ ౩౩ ॥ సమధు ప్రేషయ న్నిత్యం తయా వకుళమా
లయా । సా బాలా భక్తినిరతా శ్రీనివాసస్య సన్నిధౌ ॥ ౩౪ ॥ అన్నపానాఘ

—••◆వకుళమాలికాఖ్యభగవత్పరిచారికాపూర్వజన్మవృత్తాన్తః.◆••—

థాద్యై శ్చ పాదసంవాహనాదిభిః । పూజయామాస గోవిందం శ్రీనివాసం నిరామయమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఋషయః ॥ శ్రుతం సూత మహాభాగ దేవాగమన ముత్తమమ్ । న శ్రుతం శ్రీవరాహస్య ప్రథమం దర్శనే ఫలమ్ ॥ ౩౬ ॥ శ్రీని వాసస్య కృష్ణస్య కల్యాణం శుభదం మహత్ । పున శ్శ్రీవేఙ్కటగిరౌ వాస శ్శ్రీశార్ఙ్గధారిణః ॥ ౩౭ ॥ వకుళా సేవికా ప్రోక్తా కా సా పూర్వం వదస్వ నః ॥ సూతః ॥ పురా యశోదా వకుళా కృష్ణస్య జననీ హ్యభూత్ ॥ ౩౮ ॥ అదృష్ట్వా నంతరూపస్య కృష్ణస్య తనయస్య సా । కల్యాణం సుఖదం స్వస్య తదయాచత తం హరిమ్ ॥ ౩౯ ॥ యశోదా ॥ మన స్సీదతి మే కృష్ణ తవ కల్యాణవీక్షణే । దర్శయస్వ రమానాథ యశోదానందవర్ధన ॥ కల్యాణాదమహా పుణ్యం పావనం చరితంతవ । తయే త్యుక్తో రమానాథ స్సో వద న్మధురం వచః ॥ ౪౦ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ జన్మన్య నంతరే దేవి తావకీనం మనోరథమ్ । శ్రీశైలే పూరయిష్యామి కించిత్కాలాదనంతరమ్ ॥ ౪౨ ॥ దేవే నే త్థం ద త్త వరా సా త్యజ త్తేన హేతునా । కళేబరం తు కల్యాణీ యశోదానన్దవల్లభా ॥ ౪౩ ॥ తస్యాః ప్రీత్యై వాసుదేవో హ్యష్టావింశే కలౌ యుగే । ఆవిర్భూయ యశోదాయా స్తోషకై ర్గుణకర్మభిః ॥ ౪౪ ॥ క్రీడ న్నాస్తే జగద్యోని ర్నిర్దోషో ౽పీ శ్వరో ౽పి చ । దైత్యానాం వంచనాయై వ సురాణా ముక్తిహేతవే ॥ ౪౫ ॥ స్వభక్తానాం హితార్థాయ విరక్తానాం విశేషతః । ముక్తి మాపాదయ న్దేవః క్రీడతే ప్రాకృతాకృతిః ॥౪౬॥ ఇత్యేవం కారణా దేవ యశోదా వకుళా ౽భవత్ । సా కరిష్యతి కల్యాణం హరే ర్వేఙ్కటవాసినః ॥ కి మలభ్యా హరౌ తుష్టే జ్ఞానవిజ్ఞానసంపదః । క శ్చి ద్దేవం పూజయతి కశ్చి ద్దేవేన పూజ్యతే ॥ ౪౭ ॥ హనూమాతా పూజితో ౽పి స్వయ మర్జున మర్చతి । కో వర్ణయే ద్ధరేః క్రీడాం విచిత్రాం జనపావనీమ్ ॥ ౪౯ ॥ నిత్యశుద్ధస్య వై విష్ణో ర్యతో ౽ముష్యా భివందనే । కృతే పుణ్య మృషీణా మప్య కృతే దోష సంగ్రహః ॥ ౫౦ ॥ తస్మా త్పూజ్యో హరి స్సర్వై ర్ఋషిభి స్తత్త్వకోవిదైః । పితృభి ర్యామిభి ర్విప్రై ర్దానవై రాక్షసై ర్ద్విజైః ॥ ౫౧ ॥ కలౌ కలుషచి త్తానాం పాపాచారరతాత్మనామ్। రక్షణార్థం రమాకాంతో రమతే ప్రాకృతో యథా ॥ ౫౨ ॥ దైత్యానాం మోహనార్థాయ సురాణాం మోదనాయ చ । క్రీడతే బాలకై ర్బాలో జగత్పాలకబాలకః ॥ ౫౩ ॥ జగన్మోహనసౌందర్య లీలామానుషవిగ్రహః । నైత ద్రూపం కృతం దేవై ర్న కృతం విశ్వకర్మణా॥ ౫౪॥ స్వేచ్ఛయా క్రీడతే తత్ర స్వేచ్ఛారూపవిరాజితః । క్షేత్రస్య మహిమా దివ్య స్తథా తీర్థస్య వైభవమ్ ॥ ౫౫ ॥ తత్ర సాక్షా ద్రమాకాంతః కిం తత్ర సుకృతం కృతమ్ । బహుజన్మార్జితైః పుణ్యై ర్లభ్యతే క్షేత్రదర్శనమ్ ॥ ౫౬ ॥

తత్రాపి వేఙ్కటగిరేర్దర్శనం ముక్తిదం పరమ్ । దుర్లభం దేవసంఘానాం మనుష్యాణాం తు కా కథా ॥ ౫౭ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే పద్మావతీ పరిణయోపోద్ఘాతాది కథనం నామ పఞ్చమోఽధ్యాయః.

మృగయావిహారోద్యుక్త శ్రీనివాసాలంకారవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ స కదాచిద్రమేశ స్తు చింతయామాస వై హయమ్ । మనసా చింత్యమానే తు హయః ప్రత్యక్షతాం గతః ॥ ౧ ॥ వాయురశ్వత్వ మాపన్నో రజ్జుతత్త్వాభిమానినీ । ఉపాసర్ప త్స్వయం లక్ష్మీ స్తతో ఽశ్వం తం స పూజయన్ ॥ ౨ ॥ తస్యోపరి సమాతిష్ఠ త్సర్వాభరణభూషితః । శుభ్రవస్త్రం పఞ్చదశ హస్తం బిభ్ర త్తథోపరి ॥ ౩ ॥ కాంచీ బద్ధ్వా రమాకాంతః కాంచీదామవిభూషితః ॥ శుభ్రవర్ణం చోత్తరీయం పంచ హస్తం తథాఽదధత్ ॥ ౪ ॥ ఆదర్శాలోకితే వక్త్రే ధృత్వా శుభ్రాం చ మృత్తికామ్ । తన్మధ్యే కుంకుమేనాపి తిలకం సుమనోహరమ్ ॥ ౫ ॥ పూగీ ఫలం చ తాంబూలం చూర్ణనిక్షేపపాత్రకమ్ । కర్పూరవాసితైః పూగకాచై ర్జాతీఫలై శ్శుభైః ॥ ౬ ॥ లవంగైః పత్రసమ్మిశ్రై ర్గర్భితాం రత్నపేటి కామ్ । ఆదర్శ మ్మృత్తికాం శుభ్రాం తథా కుంకుమభాజనమ్ ॥ ౭ ॥ స్వర్ణ నిర్మితవస్త్రేణ బద్ధ్వాతు కటిమధ్యతః । స్వర్ణయజ్ఞోపవీతాంగః కణ్ఠాభ రణభూషితః ॥ ౮ ॥ కంకణాంకితదోర్భ్యాం చ సంపూర్ణవరగాత్రకః । భుజకీర్త్యా రత్నమయ్యా రాజమానోఽఙ్గుళీయకైః ॥ ౯ ॥ కుంకుమాక సుగంధేన లిప్తోరో బాహురంజితః । కబరీకృతకేశేషు రక్తవస్త్రం సువేష్ట్య చ ॥ ౧౦ ॥ లంబితైః పుష్పజాలై శ్చ స్కంధగైః పరిభూషితః । సువర్ణరత్న సంబద్ధపాదుకాగూహితాంఘ్రికః ॥ ౧౧ ॥ ధనుర్బాణధర శ్శ్రీమాన్ సాక్షా న్మథమన్మథః । ఏవం మనోహరం రూపం ధృత్వా శ్రీవేఙ్కటేశ్వరః హయం రత్నసమాకీర్ణై రుపబర్హై ర్విభూషితమ్ । సువర్ణతిలకోల్లాసి వక్త్రం వాయుమనోజవమ్ ॥ ౧౩ ॥ నీలవర్ణం పాణ్డుపాదం హస్తపఞ్చదశోన్నతమ్

మృగయావిహారసమయే శ్రీనివాసస్య కన్యాదర్శనప్రాప్తిః.

ఆరుహ్య దేవమణ్యాది సర్వలక్షణసంయుతమ్ ॥ ౧౪ ॥ అవరుహ్య గిరి శ్రేష్ఠా న్మృగయార్థం జగామ సః । మృగా న్బహువిధాకారాన్ సింహాన్ శార్దూలజమ్బుకాన్ ॥ ౧౫ ॥ మాతంగా న్శరభా న్ఘోరాన్ తథా మహిషానపి । జఘాన తాన్వనే దేవ స్సంచరన్న ఇత స్తతః ॥ ౧౬ ॥ తత్రైకం హస్తినం దృష్ట్వా మదోన్మత్తం వనేచరమ్ । తం హంతు మగః

త్పలృష్ఠ మనుసృత్య రమాపతిః ॥ ౧౭ ॥ స జగామ వనే దూరం భయాద్భీతో వృషాకపిః । యోజనం సార్ధకం గత్వా తత్ర దేవం జనార్దనమ్ ॥ ౧౮ ॥ దణ్డవత్పతితో భూత్వా శుండా ముద్ధృత్య గర్జయన్ । యదా గత స్తదా కన్యా దృష్టిమార్గ ముపాశ్రితా ॥ ౧౯ ॥ ఋషయః ॥ సా కన్యా కస్య సంబద్ధా కిమర్థం వన మాగతా । కస్యేయం తనయా కన్యా త ద్వదస్వ మహామునే ॥ ౨౦ ॥ ఇతి తైశ్చ స విజ్ఞప్త స్సూతః పరమధార్మికః। ఉవాచ వచనం భక్త్యా సంతోషోద్యుక్తమానసః ॥ ౨౧ ॥ శ్రీసూతః ॥ శృణ్వంతు మునయ స్సర్వే కన్యాయా జన్మపావనమ్ । పురా తు ద్వాపరస్యాంతే పాణ్డవానాం మహాత్మ నామ్ ॥ ౨౨ ॥ యుద్ధే తు భారతే ఽతీతే త్వష్టావింశే కలౌ యుగే। విక్రమార్కా దయో భూపా స్స్వర్గలోకం యదా యయుః ॥ ౨౩ ॥ తత్కాలాంతే వత్సరేషు సాహస్రేషు గతేషు వై। చంద్రవంశే నృపః కశ్చి త్సువీర ఇతి నామకః॥ ౨౪॥ జజ్ఞే సుధర్మ స్తత్పుత్ర స్తత్సుతౌ నృపపుఙ్గవౌ । ఆకాశతోణ్డమానాఖ్యౌ జాతౌ లోకయశస్కరౌ॥ ౨౫॥ ధర్మిష్ఠౌ దృఢభక్తౌ తౌ నారాయణపరాయణౌ। జ్యేష్ఠో వియన్నృప స్సాధుః కనిష్ఠ స్తోణ్డమా న్నృపః॥ ౨౬॥ తోణ్డదేశాధిపో భూత్వా శశాస పృథివీ మిమామ్। తస్మిన్ శాసతి భూచక్ర మిహ స్వర్గ ఇవాభవత్ ॥ ౨౭ ॥ నిరాంతక మభూ త్సర్వం జగ త్స్థావరజంగమమ్ । గావో

——— పుత్రాలాభేన వియన్నృపానుభూతచిన్తాప్రకారః. ———

బహుపయోదా శ్చ నార్యః పతిపరాయణాః ॥ ౨౮ ॥ కదా చిత్పుత్రకాంక్షీ స హ్యేకాంతే భవనే స్థితః । అపుత్రో నృపతి ర్దుఃఖా ద్గురుం చో వాచ భక్తితః ॥ ౨౯ ॥ ఆకాశరాజః॥ అనుభూత మిదం రాజ్యం హ స్త్యశ్వరథసంకులమ్ । నానాదాన మకార్షం చ తీర్థయాత్రాం విశేషతః ॥ ౩౦ ॥ నానుభూతం పుత్రసుఖం పితౄణాం ముక్తిదం ద్విజ । కిమ్మయా చరితం పాపం కస్య పుత్రో హతః పురా॥ ౩౧॥ కేన పాపేన విప్రేంద్ర న ప్రాప్తం పుత్రజన్మ మే। నేత్రాభ్యాం నైవ దృష్టం చ పుత్రస్య ముఖపంకజమ్॥ ౩౨॥ కర్ణాభ్యాం న శ్రుత శ్శబ్దః పుత్రేణ రుదతా కృతః । ద్విజేంద్రపితృబంధూనాం దుర్గతి శ్చ భవే త్తథా॥ ౩౩॥ అపుత్రస్య గతి ర్నాస్తీ త్యేవం వేదవిదో విదుః। పుత్రేణ రుక్మపాత్రే తు నాన్నం భుక్తం మయా సహ ॥ ౩౪ ॥ కృతదోషేణ న మయా కదా చి ల్లాలిత స్సుతః । భూషణా న్యాదరా త్కృత్వా న పుత్రో లంకృతో మయా ॥ ౩౫ ॥ ససంజాతో న మేయ స్స్య త్పుత్రః పితృహితే రతః। సుతార్థం కవచం కృత్వా త్వ మేహీ తి స నోదితః॥ ౩౬ ॥ పుత్రహీనం చ మాం దృష్ట్వా కర్షంతి యమకింకరాః । గచ్ఛ రాజన్ జవేనైవ యమస్య భవనం త్వి తి ॥ ౩౭ ॥ పాశకుణ్ఠితసర్వాంగః కిము వక్ష్యా మ్యపుత్రవాన్ । చిత్రగుప్తేన లిఖిత మపుత్రత్వం మహామతే ॥ ౩౮ ॥ మద్గర్భజాత పుత్రేణ

మార్జితం తు కదా భవేత్ । గురాచారోఽసి దుర్బుద్ధి రపుత్రేతి యమేన చ॥ ౩౯॥ భాషితం వచనం శ్రుత్వా కిం పుమా న్సుఖ మాప్నుయాత్ । నష్టదీపోఽతినై ష్ఠుర్యాః కష్టో దుర్భ్రాతకళేబరః ॥ ౪౦ ॥ వృథాజాతోఽతిపాపాత్మాఽస్మ్యహం త్మనో నరకావహః। తం తు హీనం కులం చాపి విగతాం బుం చ వాపికామ్ ॥ ౪౧ ॥ అంగనాం భర్తృహీనాం చ సంతో నిందంతి సంసది। కిం కరోమి మహీదేవ క్వగచ్ఛామి హా కా గతిః ॥ ౪౨ ॥ కం దేవం శరణం గత్వా భవాబ్ధిం ప్రతరా మ్యహమ్ । రుదంతం పుత్ర మాలోక్య కదా. ప్రేమ్ణా త మాహ్వయే ॥ ౪౩ ॥ ఘంటాం చ ప్రతిమాం దత్వా పుత్రస్య ఫలకందుకౌ । గజ మారోప్య మాం తాత కుర్వ న్గ్రామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౪౪ ॥. సభాం గచ్ఛాధ రాజేంద్ర తథా తాళస్వనేన చ। ఇతి పుత్రేణ సోత్కంఠం కృతాం మంజుళభాషిణా ॥ ౪౫ ॥ కదా చిదపి నైవాహం శ్రుణవా న్ప్రార్థనామితి। అజాతపుత్ర శ్శోకేన మూర్ఛా మాప మహీపతిః ॥ ౪౬ ॥ పున స్సంజ్ఞా మవాప్యాథ విలలాప సుదుఃఖితః । కవచం కారయిత్వా తు శిరోభూషణ మప్యథ ॥ ౩౭ ॥ కేశభూషణ మత్యర్ఘం రత్నవజ్రసమాకులమ్ । కదా చిదం క మారోప్య న మయా లంకృత స్సుతః ॥ ౪౮ ॥ నోపనీతోఽపి చ ప్రీత్యా సుతో మేపంచవార్షికః। అష్టమే వాఽథ దశమే న కృతో దారసంగ్రహః ॥ ౪౯ ॥ బాలస్య జాతకర్మాపి నా కార్షం నాపి చాభిధామ్। పుత్రార్జితం ధనం బ్రహ్మ న్నోపజీవిత మద్య మే ॥ ౫౦॥ అభిషిచ్య సుతం రాజ్యే భార్యయా కృతిభోజినా । న గతం చ వనం విద్వ౯ పారంపర్యక్రమా న్మయా ॥ ౫౧ ॥ అహో దరిద్రస్య మహానుభావ మే పుత్రేణ హీనస్య కథం గతి ర్భవేత్ । వృథా శరీరం ఘటకుడ్యసన్నిభం జాతం సుధర్మస్య కులే సుపావనే ॥ ౫౨ ॥ మనుష్యాణా మనాథానాం దుర్లభం పుత్రజన్మ చ । బహుపుణ్యవశా త్పుత్రో జాయతే మానవోదరే ॥ ౫౩ ॥ కిన్యకాపి న సంభూతా హ్యా స్మాకమతి పాప్మనామ్ । న త్పుత్రాః క్వ ను జాయేర౯ ధర్మసంతానసంజ్ఞకాః ॥ ౫౪ ॥ వరదా చ్యుత రంగేశ జగన్నాథ జగద్గురో । సుబ్రహ్మణ్యా సురాధీశ రామకృష్ణ నమో స్తు తే ॥ వేఙ్కటేశ రమాకాంత వరాహవదనా చ్యుత । నారాయణ రమాధీశ కృపాం కురు కృపానిధే ॥౫౬॥ సుపుత్రవంతః ఖలు భాగ్యవంతో హ్యపుత్రవంతో భువి దుఃఖవంతః। సంసారసింధో స్తరణే ఽస్మ్యశక్తః కా మే గతిః కర్మఫలానుభోగినః ॥ ౫౭ ॥ ఏవముక్త్వా మహీదేవం విరరామ మహీపతిః । పాపిష్ఠోఽహం దురాచారః పుత్రేణాహం దరిద్రతః ॥ ౫౮ ॥ హా కా న్లోకా న్గమిష్యామి శ్రాంరం వా నరకం గురో ।। క ఉపాయో మహాప్రాజ్ఞ పుత్రలాభే ద్విజోత్తమ ॥ ౫౯ ॥ ఇతి రాజవచ శ్శ్రుత్వా గురు ర్వాక్య మువాచ హ । గురుః ॥ యజ్ఞం

ధరణీతలాత్పద్మావత్యుత్పత్తివర్ణనమ్

కురు నృపశ్రేష్ఠ పుత్ర స్తేన భవిష్యతి ॥ ౬౦ ॥ గురో ర్వాక్యం సమా
కర్ణ్య యజ్ఞాయా శోధయ ద్ధరామ్ । స్వర్ణలాంగలసంఘై శ్చ ద్విజమంత్రి
గణై స్తథా ॥ ౬౧ ॥ శోధ్యమానే ధరాపృష్ఠే తత్ర పద్మం దదర్శ సః ।
సహస్రపత్రం రాజేంద్రః కి మేత దితి విస్మితః ॥ ౬౨ ॥ కన్యాం చ
పత్రేషు రమాకృతిం శుభాం దృష్ట్వాఽతిసంతుష్టమనా బభాషే । దేవేన
దత్తా త్వియ మిందిరాభా కన్యా కుమారీ కమలాభనేత్రీ॥ ౬౩ ॥ ఇత్థం సమా
భాష్య నృపో త్తమోఽసౌ హస్తే ప్రగృహ్య శు బభాణ దీనః। మాయా మహే
శస్య దురత్యయా హా రేః కే యం తు యా సంప్రతి గృహ్యతే మయా ॥౬౪॥
ఇత్యే వం సంశయానం త మాకాశాఖ్య్గ నరాధిపమ్। ఉవాచా కాశగా వాణీ
పుత్రీ యం తవ పుణ్యదా ॥ ౬౫ ॥ సంరక్షై నా మ్మహాభాగ బహుకీ ర్తిఫల
ప్రదామ్ । ఇత్య నంతగతాం వాణీం శ్రుత్వా రాజా ఽతిహర్షితః ॥ ౬౬ ॥
తాం కన్యాం ప్రతిగృహ్య శు స్వభార్యాం ప్రత్యు వాచ హ । శృణు భద్రే
మహాప్రాజ్ఞే దేవదత్తా మిమాం శుభామ్ ॥ ౬౭ ॥ సంవర్ధయ వరాం పుత్రీం
గర్భజాతాం సుతా మివ । ఇత్యు క్త్వా తత్క రే దత్వా బహుదాన మథా

వియన్నృపస్య వసుదానాఖ్యసుతోత్పత్తిక్రమః.

కరోత్ ॥ ౬౮ ॥ కన్యాఽఽగమనపుణ్యేన సా దేవీ గర్భ మాదధే । గర్భిణీం
స్వసతీం దృష్ట్వా చక్రే పుంసవనం పతిః ॥ ౬౯ ॥ పంచమాసేషు సంజాతే
సీమంతం నృపపుఙ్గవః । కారయామాస విధినా బ్రాహ్మణై ర్యజుషాం
గణైః ॥ ౭౦ ॥ తతః కాలేన సా సాధ్వీ నవమాసే గతే సతి। మాసే తు దశమే
ప్రాప్తే సుషువే పుత్ర ముత్తమమ్ ॥ ౭౧ ॥ కన్యారాశిగతే భానౌ దశమ్యాం
రోహిణీయుజి । పక్షే తు ప్రథమే దేవీ సాయం కాలే గురో ర్దినే ॥ ౭౨ ॥
పుత్రోత్పత్తిప్రవక్త్రూణాం సర్వస్వం దత్తవాం స్తదా । గవాం కోటిసహ
స్రాణి చా శ్వానా మయుతం తథా ॥ ౭౩ ॥ నవధాన్యాని వస్త్రాణి వినా స్వే
ఛత్రచామరే । దానం కృత్వా నృపశ్రేష్ఠ స్స్వ స్తివాచన మాచరత్ ॥ ౭౪ ॥
జాతకర్మాదికం కర్మ కృతవాన్ తత్క్షణే నృపః । దినే తు ద్వాదశే ప్రాప్తే
కృత్వా పుత్రాభిధాం తథా ॥ ౭౫ ॥ తద్దినే బహువిప్రౌఘాన న్నాద్యైః పర్య
తోషయత్ । నామ్నా స వసుదాతే తి లోకే ఖ్యాతిం గమిష్యతి ॥ ౭౬ ॥
ఋషయః ॥ శ్రుతం పుత్రస్య చరితం నశ్రుతం వ్యాసవల్లభ । అయోనిజాయా
స్తత్పుత్ర్యాః కిం నామ చ తదా కరోత్ ॥ ౭౭ ॥ శ్రీసూతః ॥ పద్మోదరాం
పద్మగర్భాం పద్మజాతాం వరాననామ్ । పద్మాయా అవతారాం తాం మత్వా
తస్యా తదా కరోత్ ॥ ౭౮ ॥ అనురూపం నామ కర్మ నామ్నా పద్మావతీ తి

చ । వర్ధమానో సుతౌ దృష్ట్వా రాజా సన్తోషమాగతః ॥ ౩౯ ॥ అకళఙ్క-
న్దుసదృశౌ రమాచన్ద్రమసావివ । కిం తేన సుకృతం రాజ్ఞా బహుజన్మసు
సంచితమ్ ॥ ౪౦ ॥ అగ్రజాం పుత్రికాం దృష్ట్వా తదన్తే పుత్రముత్త
మమ్ । దృష్ట్వా తుతోష మనసా సమ్పూర్ణానన్దవిభ్రమః ॥ ౪౧ ॥
ఇత్థం కాలే గతే తస్మిన్ సా బాలా యౌవనం గతా । యౌవ
నాప్తాం విశాలాక్షీం దృష్ట్వా రాజా వ్యచిన్తయత్ ॥ ౪౨ ॥ విచారయ
న్స నృపతిః పుత్ర్యర్థం వర ముత్తమమ్। న ప్రాప దుఃఖసన్తప్తః కస్మై దేయా
మయా సుతా ॥ ౪౩ ॥ ఇతి చిన్తాబ్ధిమగ్నోఽసౌ పుత్రీపరిణయే తదా । అన
మ్నతో ఽకరో త్పుత్రంపరం సంస్కారసంస్కృతమ్ ॥ ౪౪ ॥ శ్రుత్వా
రాజసుతా బాలా బ్రాహ్మణై రనుజం పరమ్ । తదోపనీతం సద్యో ఽభూ
త్పుత్రీ యౌవనపీడితా ॥ ౪౫ ॥ సా కదాచి ద్వనం బాలా సఖీభిః పరి
వారితా । జగామ పుష్పాణ్యాహర్తుం కన్యా కమలలోచనా ॥ ౪౬ ॥
వసన్త మాగతం వీక్ష్య వనే తాభి ర్భయాకులా । పుష్పాణ్యాహారయామాస

నారదోక్తపద్మావతీశరీరసల్లక్షణాని.

తరుమూల ముపాశ్రితా ॥ ౪౭ ॥ తదా గతో నారద స్తు వృద్ధో భూత్వా
జటాధరః । ధూళీధూసరితాఙ్గ శ్చ కర్పూరసదృశద్యుతిః ॥ ౪౮ ॥ ఆగతం
తం మునిం దృష్ట్వా విస్మయాకులమానసా । పద్మావతీ సఖీః ప్రాహ చటులా
భృశకాతరా ॥౪౯॥ కోఽసౌ భయంకరో బాలాః క్వాయా త్యత్ర విచార్య
తామ్ । ఇత్యుక్తా స్తా స్తదా కన్యాః పప్రచ్ఛు స్స్థవిరం ద్విజమ్ ॥ ౫౦ ॥
కన్యాః॥ కోఽసి విప్ర మహాప్రాజ్ఞ కిమర్థం త్వ మిహాగతః । వాక్యం తాసాం
సమాకర్ణ్య గురుః ప్రోవాచ సద్వచః ॥ ౫౧ ॥ నారదః ॥ అహం కులగురు
స్తాతో ద్యుష్మాకం వరయోషితామ్ । హస్తం దర్శయ మే పుత్రి లక్షణాని
వదామి తే ॥ ౫౨ ॥ ఉవాచ లజ్జయా దేవీ కిం వదిష్యసి హే ద్విజ ॥నారదః॥
విద్ధి త్వం పితృతుల్యం మాం మనసా నిర్మలేన చ ॥ ౫౩ ॥ ఇత్యుక్తా మునినా
తేన దత్వా హస్తం వరాఙ్గనా । ప్రాహ భావిశుభం శ్రోతుం నిజలక్షణలక్షి
తమ్ ॥ ౫౪ ॥ పద్మావతీ ॥ సత్యం వద మహాప్రాజ్ఞ లక్షణాని విలోక్య
మే । తతో దృష్ట్వా పాణితలం ప్రాహ స్మా జతనూభవః ॥ ౫౫ ॥ నారదః ॥
పతి ర్భవతి ధర్మజ్ఞే త్రిలోకేశో రమాపతిః । పాణీ పద్మదళోపేతౌ పాదౌ
తే స్వస్తికాయుతౌ ॥ ౫౬ ॥ ముఖం చన్ద్రసమాకారం చక్షుః కమల
కుట్మలమ్ । తిలపుష్పసమాకారా నాసికా తే విరాజతే ॥ ౫౭ ॥ కపోలౌ
ముకురాభౌ తే భ్రువౌ తే ధనుషా సమే । దన్తా దాడిమబీజాభా ఆస్యం
కర్పూరభాజనమ్ ॥ ౫౮ ॥ అధరం రక్తపద్మాభం జిహ్వా మృదుతరా
శుభా । అరాళాలకసంబద్ధా శ్యామలా భాతి వేణికా ॥ ౫౯ ॥ లలాటం

రత్నపీఠాభం శ్రోత్రే తే శష్కులికా సమే । తను స్తే మన్మథాగార ప్రతిమా ఽప్రతిమప్రభా ॥ ౧౦౦ ॥ కణ్ఠ స్సూర్యాంశుసద్మశతాంబూలరస దర్శకః । స్తనౌ పీనౌ ఘనౌ కుబ్జౌ శుభౌ తే మగ్నచూచుకౌ ॥ ౧౦౧ ॥ ఉదరం కదలీపర్ణసదృశం నిమ్ననాభికమ్ । కటి స్తవ కరిధ్వంస కటిసామ్యయుతా శుభా ॥ ౧౦౨ ॥ రంభా స్తంభసమాకారం తవో రుయుగళం రమే । పృష్ఠం తే వేదివ ద్భాతి కిం త్వయా సుకృతంకృతమ్॥౧౦౩॥గమనం కరిరాజస్య సదృశం తే వరాననే । ఇతి సంభాష్య తాం దేవీం దేవర్షిః పద్మసంభవామ్ ॥ ౧౦౪ ॥ అంతర్దధే నారద స్తు సర్వాసాం పురతో మునిః । సంస్తుత్య కమలాం దేవీం మనసా చింతయ న్రమామ్ ॥ ౧౦౫ ॥ మనసా వన్దనం కృత్వా జగామా థ ఋషి స్తదా ॥ ౧౦౫ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మృగయావిహారోద్యుక్త శ్రీనివాసాలఙ్కారాది వర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

పద్మావత్యాః పుష్పావచయసమయే శ్రీనివాసదర్శనమ్.

శ్రీసూతః ॥ కన్యాయా జననం ప్రోక్తం కుమారస్యాపి వై తతః । తస్యా వదామి చారిత్రం వైవాహం పుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧ ॥ కరీంద్రసంగేన సమాగతో హరి స్తురఙ్గ మాస్థాయ వరాఙ్గనానామ్ । శ్రీగన్ధలేపారుణచారువక్షా బాలార్కభా సో ఽథ సమీప మాయయౌ॥ ౨ ॥ గర్జన్తం గజరాజం తం దృష్ట్వా పద్మావతీముఖాః । వనస్పతి ముపాశ్రిత్య తత్ర లీనా స్తదా ఽభవన్॥ ౩॥ నిమీల్య నేత్రవర్త్మాని వ్యూహం కృత్వా వరాఙ్గనాః । పశ్యన్త్యో ఽథ తరుచ్ఛన్నాః పునః పున రవస్థితాః॥ ౪॥ తద న్తరే ఽబలా స్సర్వా దదృశు ర్హయ ముత్తమమ్ । బాలార్కసదృశాకారం స్వర్ణాభరణభూషితమ్ ॥ ౫ ॥ పురుషేణ సమాయుక్తం మన్మథాకారతేజసా । తం దృష్ట్వా గజరాజో ఽపి హయస్థం పురుషోత్తమమ్ ॥ ౬ ॥ నమస్కృత్య యథాన్యాయం జగామ విపినం నదన్ । తం దృష్ట్వా యోషిత స్సర్వా విస్మయాకులమానసాః ॥ ౭ ॥ కరసమ్పుట మాపన్నా శ్చలితా స్తు భయాతురాః । వృక్షమూలం గతా బాలా అన్యోన్యం వాక్య మబ్రువన్ ॥ ౮ ॥ కో యమత్ర వరారోహే సఖి కఞ్జాతలోచనే । కో ఽసౌ కిరాతరూపీ చ కిం న దృష్ట స్త్వయా పురః ॥ ౯ ॥ తురఙ్గోపరి సంస్థాయ య ఆగచ్ఛతి హే సఖి । ఏవం వద న్త్య స్తా స్తస్థు స్సా చ పద్మావతీ శుభా ॥౧౦ ॥ ఉవాచ మన్దం వచనం సఖీ స్తా స్తు తతో ద్విజాః। పృచ్ఛన్తు తస్య వృత్తాన్తం పితృమాతృస్వబాన్ధవాన్ ॥ ౧౧ ॥ దేశం వృత్తం

కులం శీలం నామ గోత్రాదికం తథా । ఇతి సఖ్యా సమాజ్ఞప్తా స్తా ఊ
ర్వచనం స్త్రియః ॥ ౧౨ ॥ ఆగతం పురుషం దృష్ట్వా కోఽసి కోఽసీతి చ
బ్రువన్ ॥ కన్యాః ॥ కిమర్థ మాగతోఽసి త్వం కిం తే కార్యం వద ప్రభో ॥౧
న సన్తి పురుషా హ్యత్ర గచ్ఛ గచ్ఛేతి చాబ్రువన్ । తాసాం తద్వచః
శ్రుత్వా హాయస్థో వాచ మూచివాన్ ॥ ౧౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అస్తి కార్య
వరారోహా రాజపుత్ర్యాః సమీపకే ॥ స్త్రియః ॥ కిం కార్యం వద శీఘ్ర
యత్తే మనసి వర్తతే ॥ ౧౫ ॥ క్వ తే వాస శ్చ కిం నామ కా తే మాతా
చ కః పితా । కో భ్రాతా కా చ భగినీ కిం కులం గోత్ర మేవ చ ॥ ౧౬

పద్మావతీశ్రీనివాసయోః పరస్పరసంవాదః.

ఇతి తాసాం వచ శ్శ్రుత్వా న్యగద జ్జగదీశ్వరః ॥ శ్రీనివాసః ॥ కన్యా పేతే
ముఖ్యకార్యం తద స్తే ప్రవదామి వః ॥ ౧౭ ॥ ఇతి తాః ప్రోచ్య చోవా
దేవీం పద్మావతీ మథ । సిన్ధుపుత్రకులం ప్రాహు రస్మాకం తు పురావిదః ॥ ౧౮
జనకో వసుదేవస్తు దేవకీ జననీ మమ । అగ్రజ శ్శ్వేతకేశ స్తు సుభద్రా
భగినీ మమ ॥ ౧౯ ॥ పార్థోఽపి మే సఖా దేవి పాణ్డవా మమ బాన్ధవాః
షణ్ణాం తు మృతపుత్రాణాం కృతనామ్నా మ్మహాత్మనామ్ ॥ ౨౦ ॥ విహో
తప్తౌ పితరౌ సప్తమం రామ ఇత్యథ । చక్రతు స్సంస్కృతం నామా
పితృలిఙ్గ ముపాగతమ్ ॥ ౨౧ ॥ జాతోఽహ మష్టమోఽష్టమ్యాం సుభద్రా
మదనన్తరమ్ । మాతృవర్ణ శ్చ మే దేవి కృష్ణపక్షే జని ర్మమ ॥ ౨౨
తస్మా త్కృష్ణేతి మాం దేవి చక్రతు ర్నామ సంస్కృతమ్। వర్ణతో నామత
శ్చాపి కృష్ణం ప్రాహు ర్మనీషిణః ॥ ౨౩ ॥ వృత్తాన్తో హ్యఖిలో మ
శ్శ్రుతః పణ్డితనన్దిని । భవత్యా ఉచ్యతాం వార్తా గోత్రనామకులాదికమ్
౨౪ ॥ ఇతి తేన సమాజ్ఞప్తా ప్రోవాచ నృపనన్దినీ ॥ పద్మావతీ ॥ ఆకాశరా
తనయాం నిషాదాధిప విద్ధి మామ్ ॥ ౨౫ ॥ నామ్నా పద్మావతీం కృష్ణ కులం
శీతకరస్య చ । అత్రిగోత్రం కిరాతేన్ద్ర శీఘ్రం గచ్ఛేతి చాబ్రవీత్ ॥ ౨౬
శ్రీనివాసః ॥ కిమర్థం నిష్ఠురం వాక్యం మన్దం కిం న ప్రభాషసే । అన్న
కాఙ్క్షన్తి వై లోకా యో దదాతి నరోత్తమః ॥ ౨౭ ॥ స పుమాన్పుణ్య
మాప్నోతి జలదోఽపి ఫలం లభేత్ । అదిశన్మృదుభాషీ చ న తు నిష్ఠురభా
షణః ॥ ౨౮ ॥ అథాఽహం కామ ముద్దిశ్య పాత్రభూతోఽస్మి సామ్ప్ర
తమ్ । సుఖ మేష్యసి దానేన త్వన్తే స్వర్గం గమిష్యసి ॥ ౨౯ ॥ ఆత్మాన
దిశ మహ్యం త్వం కిం వృథా నిష్ఠురోక్తిభిః । నా తస్య వచనం శ్రుత్వా
క్రోధా త్తామ్రవిలోచనా ॥ ౩౦ ॥ పద్మావతీ ॥ అవాచ్యం వదసే మూఢ జీవ
నేచ్ఛా న విద్యతే । ఆకాశరాజ స్త్వాం దృష్ట్వా హనిష్యతి న సంశయః ॥ ౩౧ ॥
యావ న్నాయాతి తాత త్త్వం గచ్ఛ శీఘ్రం స్వ మాలయమ్ ॥ శ్రీని

వాసః ॥ కార్యాన్తే మరణం సౌఖ్యం కార్యహానౌ మృతిః కుతః ॥ ౩౨ ॥ కథం హన్యాత్సరాజేన్ద్ర స్త్వద్ధర్మాభిముఖో హి మామ్ । త్వం కన్యార్థం వరో దేవి కో(?) త్రాన్యా హో మహీసుతే ॥ ౩౩ ॥ పద్మావతీ ॥ శృణు మూఢ న జానాసి బాలభావేన కిం వృథా । త్వాం దృష్ట్వా ఽఽకాశరాజో పి కృత్వా తే గళబన్ధనమ్ ॥ ౩౪ ॥ బద్ధ్వాయాన్నిగళై ర్దూర్త భవిష్యత్యవదా మ్యహమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ నిశ్చిత్య మరణం దేవి రన్తుకామో స్మ్యహం త్వయా ॥ ౩౫ ॥ జాతస్య మరణం నిత్యం పూర్వకర్మ ఫలానుగమ్ । ఆకాశరాజో ధర్మాత్మా కథం హన్యా దనాగసమ్ ॥ ౩౬ ॥ పద్మావతీ ॥ గౌరవం యన్నిషాదేన్ద్ర నృపస్య స్యహారే ర్వృథా । వరదస్య థ రజ్జస్య వేఙ్కటాచలవాసినః ॥ ౩౭ ॥ తద్రక్షత్వ మ్మహాబాహో సుఖం గచ్ఛ స్వమాలయమ్ । ఇత్యుక్తో పి తయా దేవ్యా నిషాదేన్ద్రాకృతి ర్హరిః ॥ నిరాకృత్య చ తద్వాక్యం హయస్థః పున రాపతత్ । హయ మగ్రాగతం వీక్ష్య సా బాలా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౩౮ ॥ పద్మావతీ ॥ త్యక్త్వా చ పితరౌ బన్ధూన్ భ్రాతృముఖ్యాన్వనేచరన్ । అనాథో మ్రియసే వ్యర్థం కిమర్థం కాక భాజనమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఇతి తస్యా వచ శ్శ్రుత్వా తా మువాచే వారిజేక్షణః । శ్రీనివాసః ॥ విధినా లిఖితం య త్తు న త ద్వ్యర్థం భవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥ జయో వా ఽపజయో వా స్యా త్త్వయి భోగం కరో మ్యహమ్ । ఇత్యుక్తా కోప తామ్రాక్షీ సఖీభిః పరివారితా ॥ ౪౨ ॥ తర్జయన్తీ జగద్యోనిం శిలాపాణి స్సమాగమత్ । తాడయామాస గోవిన్దం శిలాఖై శ్శీఘ్రగత్వరైః ॥ ౪౩ ॥ తాడ్యమాన శ్శిలావర్షై ర్న్యపత ద్ఘోటరాట్స్వయమ్ । త్యక్తాసుం స హయం దృష్ట్వా ముక్తకేశో మహా ర్మహః ॥ ౪౪ ॥ పశ్య న్పశ్య న్దిశ స్సర్వా అభ్రమ ద్విభ్రమ న్నివ । హయో వై సఙ్కటం ప్రాప్తో మమా త్ర కృతసన్నిధేః ॥ ఇత్యుచ్చర న్నమాకాన్తో జగామో త్తరదిఙ్ముఖః ॥ ౪౫ ॥ ఆరూఢసోపానగణో గిరే ర్వేఙ్కమ్బుయన్ లోక మవాప శయ్యామ్ । ప్రాప్యాధి మానస్థ యుతో ఽపి మాధవో యథాయుగాన్తే వటపత్రశాయీ ॥ ౪౬ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే పద్మావతీ శ్రీనివాస పరస్పర ప్రవృత్తసంవాదాదికథనం నామ సప్తమోధ్యాయః.

— పద్మావతీపరాజిత శ్శ్రీనివాసమ్ప్రతి వకుళమాలికాసాన్త్వ వచనం. —

శ్రీసూతః ॥ శయనం ప్రాప పర్యఙ్కే శ్రీనివాసో వృషాకపిః । తదా ఽగతా చ సా దేవీ సేవార్థం వకుళా శుభా ॥ ౧ ॥ షడ్విధాన్నం సమాదాయ

సూపాపూపరసాన్వితమ్ । రమాపతేస్తు బహుళభక్తిభావేన సంయుతా॥ ౨॥ శయానం శ్రీనివాసం చ వల్మీకస్థానసంస్థితమ్ । శ్వసంతం దీర్ఘనిశ్వాసం రుదంతం నేత్రబిందుభిః ॥ ౩ ॥ అభాషమాణం శ్రీకాంతం బభాషే వకుళా శుభా ॥ వకుళా ॥ ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ గోవింద కిం శేషే పురుషోత్తమ ॥ ౪ ॥ న కదాపి దివా ఽస్వాప్సీ ర్నాకార్షీ ర్రోదనం హరే। కిమర్థం దుఃఖమేణాక్ష ఆర్తవ ద్దృశ్యసే కుతః ॥ ౫ ॥ మనోగతం వా కిం దేవ త ద్వదస్వ యథార్థతః । పరమాన్నం కృతం దేవ భోక్తుమాగచ్ఛ మాధవ ॥ ౬ ॥ ఫణితం వచనం శ్రుత్వా నోవాచ వచనం హరిః । హరిం దృష్ట్వా హిరణ్యాంగీ పునర్వాచ మువాచ హ ॥ ౭ ॥ వకుళా ॥ కిం దృష్టం విపినే కృష్ణ కిమర్థం దుఃఖముల్బణమ్ । ఆర్తిహీనోఽపి దేవ త్వ మార్తవ ద్దృశ్యసే కుతః ॥ ౮ ॥ మనోగతం వదాదేశం గౌరవం మయి మా కృథాః । గౌరవం బలరామే స్యాద్దేవకీవసుదేవయోః ॥ ౯ ॥ దుఃఖం భవతి దృష్ట్వా త్వా మభుక్తం భూతభావన । సర్వలోకార్తిసంహర్తః పుణ్యమూర్తే నమోఽస్తు తే ॥ ౧౦ ॥ కా దృష్టా కన్యకా కృష్ణ గాంధర్వీ వా సురోత్తమ । కస్యాస్సంగం సమాపేక్ష్య చిత్తవైకల్య మద్య తే ॥ ౧౧ ॥ కా చ పుణ్యవతీ బాలా బాలం భక్తవశం హరిమ్। మోహయామాస కామార్తా న జానామి జగద్గురో ॥ ౧౨ ॥ వద గోవింద తే కార్యం క్షణమాత్రాత్కరోమ్యహమ్ । మృగం దృష్ట్వా భయం వా ఽప్తం చోరం వా క్రూరరూపిణమ్ ॥౧౩ ॥ పిశాచ భూతప్రేతాన్వా న జానామి రమాపతే । మంత్రం వా యంత్రపూగాన్వా మూలికా ఔషధాన్యపి॥ ౧౪॥ కారయిత్వా యథాశాస్త్రం త త్సర్వ మోచయామ్యహమ్ । ఇత్యుక్తేఽపి హరౌ తూష్ణీం స్థితే వకుళమాలికా॥౧౫॥ ఆనీతం తత్ర నిక్షిప్య తత్సమీప ముపాశ్రితా । పాదసంవాహనం కృత్వా సాంత్వయామాస చాసకృత్ ॥ ౧౬॥ సాంత్వయంత్యా తయా ఽఽయాసస్విన్నం దేహం సమంతతః। ఆపాద మౌళిపర్యంతం కరాభ్యాం పరిమృజ్య చ ॥౧౭॥ బోధితో ఽపి రమాకాంతో నోవాచ వచనం యదా। తదా సా వకుళా ఖేదా దువాచ వచనం హరిమ్॥ ౧౮ ॥ పృథక్కృత్వా చ్ఛన్నవస్త్రం హస్తేన పరిమృజ్య చ । దేవ దేవ జగన్నాథ పురాణపురుషోత్తమ॥౧౯॥ మనోగతం కరిష్యామి నాత్ర కార్యా విచారణా । సత్యం వద మనస్థం తే మా లజ్జా మాస్మ భయం కృథాః॥ ౨౦॥ పూరయామ్యవిలంబేన యావ న్మే వర్తతే బలమ్। ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా హరిరుష్ణం సముచ్ఛ్వసన్॥ ౨౧॥ ఉవాచ చాతిదుఃఖేన మందం మంద మ్మనోగ-

— వకుళాం ప్రతి శ్రీనివాసోక్తస్వమనోనిర్వేదహేతుకథనమ్. —

తమ్॥ శ్రీనివాసః॥ నా మోహయ న్మాం గాంధర్వీ న ర్షిపుత్రీ న రాక్షసీ॥ ౨౨॥ న పిశాచా భూతగణా ప్రేతా వా మే భయావహాః॥ మృగా శ్చారణ్యకా శ్చోర

న క్రూరా మే కదా చన ॥ ౨౩ ॥ మన్నామస్మరణా దేతే విద్రవంతి దిశో దశ । తత స్తేభ్యో భయం నేహ మృత్యుమృత్యో ర్మమానఘ ॥ ౨౪ ॥ మయా దృష్టా వరా కన్యా నామ్నా పద్మావతీ శుభా । తాం దృష్ట్వా మే మనో భ్రాంతం కామమోహవశం గతమ్॥ ౨౫ ॥ సురూపాం సుందరీం సుభ్రూం నీలాలకవిరాజితామ్ । పూర్ణేందుసదృశీం శ్యామాం నీలమాణిక్యవిగ్రహామ్ ॥ ౨౬ ॥ సాతౌ ద్రమాసమాం కన్యాం ఘటయాశు వరాననే । బహుజన్మార్జితేనైవ పుణ్యేనైషా హి లభ్యతే ॥ ౨౭ ॥ మత్పుణ్యం పక్వతాం యాతం దర్శనేన సులోచనే । మానుషం దేహ మాసాద్య తాం కన్యాం కః పుమాం స్త్యజేత్ ॥ ౨౮ ॥ లోకే వినా జడమతి మన్నపానవివర్జితమ్ । జీవనేన కిం మే తేన కార్యహీనేన మే సఖి ॥ ౨౯ ॥ ఘటయాశు వరాంగీం తా మాకాశనృపనందినీమ్ । తాం వినా న హి జీవామి సత్య మిత్య వధారయ ॥ ౩౦ ॥ తాడితోఽహం శిలావర్షై ర్హతాశో ఽస్మి వరాననే। మజ్జీవనం వృథా మాత ర్జాతం వై వేఙ్కటాచలే ॥ ౩౧ ॥ యతో ఽభూ దవతారో ఽత్ర పద్మావత్యర్థ మేవ మే । పుత్రో మే వైర మాపన్నః కిం కృతం పూర్వ జన్మని ॥ ౩౨ ॥ దృష్టిహీనేన విధినా నిర్మితా కన్యకా వరా । అనాయాసేన మే సా స్యా దితి మే నిశ్చితా మతిః ॥ ౩౩ ॥ కిం దృష్టం బ్రహ్మణా పూర్వం మత్పాపం ఘోరదర్శనమ్ । యత్పాపమనుస్మృత్యైవం ఘటనం నాకరో ద్విధిః ॥ ౩౪ ॥ మద్భాగస్థో విధి స్త్వం హి సాహాయ్యం కురు మే ఽఙ్గనే । న కరోషి యదా బాలే తదా మే మరణం ధ్రువమ్ ॥ ౩౫ ॥ మరణే జీవనోపాయం యే కుర్వంతి నరోత్తమాః । తే దివం యాంతి యానేన పుణ్యమార్గేణ కన్యకే ॥ ౩౬ ॥ ఇత్థం ధర్మార్థకామా త్వం ధర్మమార్గ ముపాశ్రయ । కిముక్తేన విశేషేణ విదితాశాసి సజ్జమే ॥ ౩౭ ॥ త్వం మే మాతా పితా దేవ భ్రాతా మాతుల ఏవ చ । త్వం ప్రహ్లాద స్త్వ మక్రూర స్త్వం ధ్రువ స్త్వం గజేశ్వరః ॥ త్వ ముద్ధవో ఽతిభక్తో మే త్వం కిరీటీ బలి స్తథా । అజామిళో ద్రౌపదీ చ భక్తో మే త్వం విభీషణః ॥ ౩౯ ॥ త్వాం దృష్ట్వా మే మనోహర్షం గచ్ఛతీ హ నిరంతరమ్। మద్దుఃఖవ్యపనోదాయ నిర్మితా విధినాఽఙ్గనా ॥౪౦॥ గవాం కోటిసహస్రేణ హయానామయుతై స్తథా । సువర్ణతిలదానైశ్చ సమం మాంగల్యవర్ధనమ్ ॥ ౪౧ ॥ కన్యాం దృష్ట్వా తు సంతోషం లభసే నాత్ర సంశయః । ఇతి తేన సమాజ్ఞప్తా వకుళా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౪౨ ॥ వకుళా॥ కుత్రా స్తే జగదాధార త్వయా యా ఽత్ర నిరీక్షితా । తన్మార్గం వద గోవింద గచ్ఛామి కరుణానిధే ॥ కా సా పూర్వం కిమర్థం చ కన్యకా జనితా భువి । తద్వృత్త మఖిలం బ్రూహి సత్యేన మమ కేశవ ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తో విరిం

—●●◆ वकुळाम्बांप्रति श्रीनिवासवर्णितपद्मावतीपूर्वजन्मोदन्तः ◆●●

चेति विनतांघ्रिसरोरुहः । उवाच मंदं वचनं वकुळां धरणीधरः ॥
४५ ॥ श्रीनिवासः ॥ शृणु बाले पुरावृत्तं पद्मावत्या जनेः कथाम् ।
त्रेतायां रामरूपेण त्ववतार महं गतः ॥ ४६ ॥ पितृमातृ
वचः श्रुत्वा दण्डकारण्य मागतः । लक्ष्मणेन सह भ्रात्रा सीतया वसुधे
शुभे ॥ ४७ ॥ पुरा तु रावणो नाम राक्षसो लोककण्टकः । लोकधर्ष
स्सतीं हृत्वा लंकां गन्तु मवर्तत ॥ लक्ष्मणो पि व्रजन् दृष्ट्वा
सीतया प्रेषितो बलात् ॥ ४९ ॥ तत्काल मालक्ष्य स राक्षसेन्द्रो
विमान मारोपयितुं हि सीताम् । प्रावर्तत सा च तदा रुराव हा
राम हा लक्ष्मण राघवेति ॥ ४९ ॥ तदार्तरावेण तदावने ऽसौ विमु
क्रुशुस्तत्र वनान्तरस्थिताः । तद्वाक्य माकर्ण्य च हव्यवाहनाग
पातालरोका दुदगाद्धरातलम् ॥ ५० ॥ समायान्तं दुराधर्ष
माकर्षन्तं च जानकीम् ॥ ५१ ॥ संभाव्य रावणं क्रूरं पाताला
दुपगम्य च । रावणेन च पापेन सहितां सीतया तया ॥ ५२ ॥
रावणं बोधयामास नानावाक्यगणैस्तदा । इयं जनकपुत्री स
विप्रपत्नी तु खेचर ॥ ५३ ॥ राघवस्त्वद्भया द्रक्षन् जानकीं मम
सन्निधौ । संस्थाप्य विपिने रामो व्यचरत्सह लक्ष्मणः ॥ ५४ ॥ शिष्यो
सि परमोदार मम कल्याणरावण। प्रियो ऽसि मा गमो विप्रपत्न्यास्त्वं
सीताभ्रमं वृथा ॥ ५५ ॥ इति प्रतारय न्नक्षश्छद्मना जनका
त्मजाम् । इत्थं स्वलोक मादाय तां संपूजयितुं द्रुतम् ॥ ५६ ॥
स्वाहायां सन्निवेश्याथ नाम्ना वेदवतीं शुभाम् । प्रा... गावणाः
चारेण प्रतिश्रुत्य च तद्वधम् ॥ ५७ ॥ कृतप्रवेशां क्रोधेन समिद्धे
जातवेदसि । तत आरभ्य समय मां कांक्षन्तीं स्थितां सतीम् ॥ ५८ ॥
सीताकृतिधरां कृत्वा मायया मेषवाहनः । प्रदर्शय न्नवाचा
थ रावणं प्रीणय न्निव ॥ ५९ ॥ इमां सीतां समादाय गच्छ
शीघ्रं निशाचर । इत्युक्तः पावकेना यं तामादाया गम
द्द्रुतम् ॥ हारेचाग्नौ विशेषेण भक्तिरै रावणस्य च । तस्मा दग्नि
वचः श्रुत्वा जानकी मेव तां तदा ॥ ६० ॥ अज्ञाना न्मन्यमानो ऽसौ
रावणो मोहदर्पितः । लंकां गत्वा ऽशोकवने शिंशुपावृतमूलतः ॥
६१ ॥ सीताकृतिं तां संस्थाप्य विष्ण्वाविष्टां स राक्षसः । कृतकृत्यं
तदा ऽऽत्मानं मेने वै कालचोदितः ॥ ६३ ॥ रामो गत्वा तु तं
हत्वा रावणं सगणं खलम्। सीतां प्राप्य जगन्नाथो युद्धान्ते पर्य
चिन्तयत् ॥ ६४ ॥ तां तु लोकापवादेन पावकेन विशोधिताम् । अथ

ష్ఠునా రాఘవేణ సీతా చా గ్నౌ ప్రవేశితా ॥ ౬౫ ॥ సీతాద్వంద్వం తత్ర దృష్ట్వా ప్రోవాచ నిజభామినీమ్ । కా సా దేవీ తవ సమా తవ రూపసమన్వితా ॥ ౬౬ ॥ న జానేఽహం వరాంగీం తాం తవ బింబనిభాం శుభామ్ । రాఘవేణై వ ముక్తా సా జానకీ వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౬౭ ॥ జానకీ॥ మద్దుఃఖం హ్యేతయా భుక్తం నిర్నిమిత్తం దయాజుషా । యా సా వేదవతీ దేవ స్వాహయా స్సన్నిధౌ స్థితా ॥ ౬౮ ॥ తాం మంగీకురు గోవింద వివాహ విధిపూర్వకమ్ । ఇతి సీతావచ శ్శ్రుత్వా రామో వచన మబ్రవీత్ ॥ ౬౯ ॥ శ్రీరామః ॥ ఏకపత్నీవ్రతం మేఽద్య కృతం జానాసి భామిని । ద్వాపరే ఽఙ్గీకరోమీతి బహూనాం వరదో యతః ॥ ౭౦ ॥ తవ వాక్యం కరిష్యామి త్వ ష్టావింశే కలౌ యుగే । తావ దేషా బ్రహ్మలోకే బ్రహ్మణా పూజితా భవేత్ ॥ ౭౧ ॥ శ్రుత్వై వం రామవాక్యం సా జగామ భవనం విధేః । పద్మావత్యాః కారణన్తు భణితం తవ సువ్రతే ॥ ౭౨ ॥ న మే వాక్య మసత్యం స్యా దితి వేదవిదో విదుః । శ్రుత్వా తజ్జననే హేతుం వకుళా నందనిర్భరా ॥ ౭౩ ॥

— శ్రీనివాసానుజ్ఞయా నారాయణపుర మ్ప్రతి వకుళాగమనమ్. —

కౌతూహలసమావిష్టా శ్రీనివాస మభాషత ॥ వకుళా ॥ ౭౩½ ॥ గచ్ఛామి రాజేంద్ర సభాం సభాసదో యత్రా సతే సర్వకలావిశారదాః । ఆకాశరాజస్య పురీం సురోత్తమైస్సంస్తూయమానాం చ రమావిగూహితామ్ ॥ ౭౪½ ॥ ఇత్యే వ ముక్తో భగవా న్జగద్గురు స్సంప్రేమయిష్య న్వకుళాం స్వకారణాత్ । ఉత్థాయ తల్పా త్త్రినిమితాంతరంగ స్తస్థౌ తదానీం భృశహృష్టచేతాః ॥ ౭౫½ ॥ భుక్త్వా ఽన్న ముత్తమ మసౌ వకుళాప్రదత్త మానందపూర్ణ సుమనా స్సురబృందవంద్యః । తస్థా వలంకృతవపు శ్చ విభూషణౌఘై ర్ముక్తాఫలై స్సురుచిరై రథ పుష్పసంఘైః ॥ ౭౬½ ॥ దివ్యాం తురంగీ మారుహ్య నిర్మితాం దేవమాయయా ॥ ౭౭ ॥ మార్గం విజ్ఞాతుకామా త మాపృచ్ఛ్య వకుళా ఽవదత్ ॥ వకుళా॥ మార్గం వద రమాధీశ గచ్ఛామి నృపసత్తమమ్ ॥ ౭౮ ॥ శ్రీనివాసః॥ అస్మాద్దేవ వరా న్మార్గా దవరుహ్య గిరే స్తటాత్ । త్వం గచ్ఛ ధరిప్రదేశే చ కాపిలం లిఙ్గ ముత్తమమ్ ॥ ౭౯ ॥ తత్రా స్తే తీర్థరాజో యః కపిలేశ్వరసన్నిధౌ । తత్ర స్నాత్వా యథాయోగ్యం మదర్థం తీర్థపుఙ్గవే ॥ ౮౦ ॥ కపిలేశ్వర మాసాద్య యాచ్యతాం వర మవ్యయమ్ । శ్రీనివాసేన బాలేన సదా కల్యాణకాంక్షిణా ॥ ౮౧ ॥ ప్రేషితాఽహం తదర్థం వై కురు మేఽభీప్సితం ప్రియమ్ । ఏవ ముక్త్వా శివం దేవి తతః పద్మతటం గతా ॥ ౮౨ ॥ తత్ర దృష్ట్వా కృష్ణరామౌ నత్వా తౌ భక్తిభావతః । పద్మతీర్థసముద్భూతైః కమలైః కమలాననే ॥ ౮౩ ॥ పూజాం కురు మదర్థం తౌ భ్రాతృభూతౌ హి మే మతౌ । సువర్ణముఖరీం తీర్త్వా తత్ర గచ్ఛ యథాసుఖమ్ ॥ ౮౪ ॥ ఉచితం కురు కల్యాణి కన్యార్థే

కమలాననే । ఆజ్ఞప్తా దేవదేవేన త్విత్థం వకుళమాలికా ॥ ౮౫ ॥ జగామ శనకై శ్శేషశైలా దుత్తీర్య చాఙ్గనా । యదుక్తం శ్రీనివాసేన తచ్చకార తదా ఽబలా ॥ ౮౬ ॥ హయ మారుహ్య వకుళా సువర్ణముఖరీం తదా । తీర్త్వా ఽగస్త్యాశ్రమం ప్రాప్య సఖీ స్తస్యా వ్యలోకయత్ ॥ ౮౭ ॥

వకుళా మ్ప్రతి పద్మావతీసఖీభిర్జ్ఞాపితపద్మావత్యుదన్తః.

శివాలయే శివం ద్రష్టు మాగతాయా స్తు తత్ర వై। తత్ర దృష్ట్వా వరాః కన్యాః కా యూయ మితి చా బ్రవీత్ ॥ ౮౮ ॥ తయా సంభాషితా బాలా ఊచు రేనాం తదోత్తరమ్ ॥ కన్యాః ॥ వయ మాకాశరాజస్య సన్నిధానగతా స్సదా॥ ౮౯॥ ఇతః పూర్వదినే కం చిత్పురుషం తురగాస్థితమ్ । పద్మావత్యా స్సమీపం చ సంప్రాప్తం మన్మథాకృతిమ్ ॥ ౯౦ ॥ దృష్టవత్యో వయం సర్వాః కిరాతాకృతిశోభనమ్ । దృష్ట్వా పద్మావతీ భీత్యా జ్వరతాప విమూర్ఛితా॥ ౯౧ ॥ తత్తాపస్య ప్రశాంత్యర్థం రాజ్ఞా ఽఽజ్ఞప్తా వయం త్విహ । అగస్త్యేశాభిషేకార్థం వసామో ఽద్య సమాగతాః ॥ ౯౨ ॥ ఇదానీం కన్యకారూపాం త్వాం తు వీక్షామహే వయమ్ । ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా వకుళా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౯౩ ॥ వకుళా ॥ కో ఽసౌ కిరాతరూపీ చ భవతీభిశ్చ సంగతః। వదధ్వం కన్యకా స్సర్వా స్తద్వృత్త మఖిలం మమ ॥ ౯౪ ॥ కన్యాః ॥ పద్మావత్యా చ సహితాః కదా చి ద్వయ మాగతాః। పుష్పావచయనం కర్తు మారబ్ధా స్తు వనాంతరే॥ ౯౫ ॥ తత్ర కశ్చి త్పుమా న్ప్రాప్తో విచిత్రతురగాన్వితః । అస్మా న్ప్రత్యు దితం తేన హ్యా వాచ్య వచనం తదా॥ త చ్ఛ్రుత్వా తనయా రాజ్ఞో రుష్టా వచన మబ్రవీత్। తయోః కలహ ఆపన్నః కలహే తాడితో హయః॥ ౯౭ ॥ నిపపాత తదా శ్వ స్తు శిలాభి ర్హతచేతనః । స ఘోటం సంపరిత్యజ్య జగామో త్తరదిఙ్ముఖః॥ ౯౮॥ గతే కిరాతే కమలోద్భవా ఽథ మూర్ఛా ముపాగమ్య పపాత భూమౌ । కన్యాం తత స్తా ముపవేశ్య యానే వయం స్వకం రాజపురం గతాస్స్మః ॥ ౯౯ ॥ తా మాగతాం యానగతాం సుతాం నృప శ్చింతా ముపాగమ్య రురోద దీనః । అంకే నిధాయా త్మసుతాం చ పశ్యన్ ముఖం ముదా హీన మభాషణం చ ॥ ౧౦౦॥ కా వా ఽభవ న్మే దుహితు ర్దురాసదా బిభీషికా విశ్వవినాశకారిణీ। తస్యా వినాశం న విజానతే నరా గురుం వినే తి ప్రసమీక్ష్య భూమిపః ॥౧౦౧ ॥ తత స్సురాణాం గురు మాత్తకంప స్సమానయ త్త్ర సుతేన శీఘ్రమ్ । తద్వాక్య మాకర్ణ్య గురు ర్ధరాతలం శీఘ్రం ప్రపన్నో నృపమందిరం చ ॥ ౧౦౨ ॥ ప్రాప్తం గురుం ప్రాణ మివా గతం తదా ప్రాప్యేవ పుణ్యం పరిపక్వ మాగతమ్। దత్వా ఽఽసనం రత్నమయం సమర్చయ న్సుసాధనై స్సార్ఘ్య సుపుష్పభోజనైః॥ ౧౦౩ ॥ కృతాతిథేయో ద్విజ మాబభాషే సుతానిమిత్తం గగనాభిధో

నృపః । తద్వాక్య మాకర్ణ్య గురు స్సతాంపతి స్సంప్రీణయ న్వాక్య మువాచ భూపమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ బృహస్పతిః ॥ దుహితు స్తవ సంకష్టనిమిత్తం శృణు భూమిప । పుష్పార్థం తు గతా బాలా భీతా పురుషదర్శనాత్ ॥ ౧౦౫ ॥ తస్య శాంతిం ప్రవక్ష్యామి శ్రూయతా మవధానతః । కారయ త్వ మధునా విప్రా అభిషేకం శివస్య చ ॥ ౧౦౬ ॥ ఆగస్త్యేశస్య వై రుద్రై స్త్వ మేకాదశభిః ప్రభో । ఏవ ముక్తోఽథ గురుణా రాజా విప్రా న్సమాదిశత్ ॥ సంపాద్య సర్వసంభారా న్వయం విప్రసమన్వితాః । తత్పుత్రీ జ్వరతాపేన శాయితా నిజమందిరే ॥ ౧౦౮ ॥ తచ్ఛాంత్యర్థం వయం ప్రాప్తా అభిషేకార్థ మంగనే । ధిషణేన సమాజ్ఞప్తా ద్విజవర్యా స్సమాగతాః ॥ ౧౦౯ ॥ తేషాం సంగా ద్వయం ప్రాప్తాః కైలాసపతిమందిరమ్ । గచ్ఛసి త్వం కుత్ర బాలే కిమర్థం త్వ మిహా గతా ॥ ౧౧౦ ॥ వదా దేశ మితి స్త్రీభి ర్వకుళా

పద్మావతీసఖీః ప్రతి వకుళావేదితస్వాగమనవృత్తాన్తః.

చోదితా బ్రవీత్ ॥ వకుళా ॥ శృణ్వం తు కన్యకా స్సర్వా మద్వాక్య మవిచారతః ॥ ౧౧౧ ॥ ప్రభావ మాత్మానుభవస్య విష్ణో ర్యూయం న జానీథ పురాణపుంసః । కృష్ణం ముకుందం తనయం విదంత్యా వృథా శరీరం పునరాగతం మమ ॥ ౧౧౨ ॥ జగద్విధీశా న మహేంద్ర పూర్వం స్సృజ న్నయం మానునవ ద్విభాతి । యుష్మా న్సహా స్మాభి రిహా న్యదైవతా న్సం ప్రార్థయంతీ స్స్వశుభం కరోత్యసౌ ॥ ౧౧౩ ॥ హరి రేవ బలం యస్మా త్సర్వార్థానా మలం భవేత్ । ధ్రువం తతో నృణాం మోహా త్కుపథో ఽన్య సమాశ్రయః ॥ ౧౧౪ ॥ హరే ర్వమమృతం యస్మా త్కుం పదం చ తదాశ్రయమ్ । లాలయామి తతో మాం వై వకుళా మవగచ్ఛత ॥ ౧౧౫ ॥ మా మాం లాలయతీ త్యేవ మ్మాలా మప్య వగచ్ఛత । అహం శ్రీవేఙ్కటాధీశ దాసీ భూతాఽస్మి సాంప్రతమ్॥ ౧౧౬ ॥ధరణ్యా శ్చ సమీపే మే కించిత్కార్యం తు వర్తతే । నారాయణపురం దివ్య మభేద్యం పరదేశిభిః ॥ ౧౧౭ ॥ భవతీసంగమాత్రేణ కరిష్యే స్తత్ప్రవేశనమ్ । ఇత్థ ముక్త్వా స్థితా బాలా

శ్రీనివాసస్య పుళ్కసీరూపేణ నారాయణపురగమనమ్.

కన్యాభి స్సా చ సంగతా ॥ ౧౧౮ ॥ ఏవం గతాయాం తస్యాం తు న విశ్వాస మగా ద్ధరిః ! ఏకపుత్రో హ్యపుత్ర స్స్యా దేకనేత్రో హ్య నేత్రవా న్ ॥ స్త్రీభి స్తు యత్కృతం కర్మ న తత్కార్యం ఫలప్రదమ్ । ఇతి సంచింత్య గోవిందో లీలామానుషవిగ్రహః ॥ ౧౨౦ ॥ స్వయం శ్రీవేఙ్కటాధీశో వనితా రూప మాయయా । చీరవస్త్రం తతో బద్ధ్వా ఛిద్రకంచుకరంజితా ॥ బ్రహ్మాణం చ శిశుం కృత్వా యష్టిం కృత్వా మహేశ్వరమ్ । బ్రహ్మాండం జగదాధారం త్రైగుణ్యం గుల్మ మేవ చ ॥ ౧౨౨ ॥ ఆకీర్య కేశపుంఖాని

పఞ్చాశద్వర్ష సంయుతా । గుఞ్జామణివిభూషాఙ్గా శఙ్ఖబద్ధసుహారికా ॥
౧౨౩ ॥ వేణుగుల్మం స్వశిరసి దధానా ధాన్యపూరితమ్ । లంబోదరీ
లంబకర్ణా లంబితార్ధపయోధరా ॥ ౧౨౪ ॥ అదన్తా శుష్కవదనా తదా
భూ ద్ధర్మదేవతా । బ్రహ్మాణం నాభిసంజాతం సప్తమాసవయోయుతమ్ ॥
౧౨౫ ॥ రుదన్తం శుష్కవదనం కృశాఙ్గం దీర్ఘబాహుకమ్ । శిశుం బద్ధ్వా
చీరవస్త్రే నృత్యన్తీ జగదీశ్వరీ ॥ ౧౨౬ ॥ యష్టిం ధృత్వా కరే చా
గాత్స బాలా ధర్మదేవతా । నారాయణపురం ప్రాప్తా నారదాబ్జజవన్దితా ॥
౧౨౭ ॥ పురీం సమాగత్య జగర్జ చేత్థం పతీ న్సుతా న్బంధుగణా న్వదామి ।
శ్రుత్వా వచ స్తద్గదితం పురాఙ్గనా ఊచు స్తదా తాం నృపవల్లభాం

— పుల్కసీరూపధారిభగతః పద్మావతీజనన్యా శ్చాన్యోన్యసంవాదః. —

ప్రతి ॥ ౧౨౮ ॥ గ్రామికాః ॥ ధర్మదేవీ సమాయాతా నరనారాయణాశ్ర
మాత్ । వృద్ధా సా వర్తతే హ్యమ్బ మితభాషేవ దృశ్యతే ॥ మనో
గతం వదామీతి వదతీయం పునః పునః । తా మాహ్వాయ మహాభాగే
ధర్మదేవీం పతివ్రతామ్ ॥ ౧౩౦ ॥ తా మిత్థ మావేదితచిత్తవేదితా విద్యాం
నిజగ్రామభవాఙ్గనాగణైః । ఆహ్వాపయ త్తత్ర సఖీభి రాదరా త్సంప్రా
ప్తభాగ్యా ఽహ మితి స్మరన్త్యసౌ ॥ ౧౩౧ ॥ ఆజ్ఞప్తా ధరణీదేవ్యా స్సఖీ
భూతా వరాఙ్గనాః । ఊచు స్తాం గ్రామగా స్సర్వా స్సబాలాం ధర్మదేవ
తామ్ ॥ ౧౩౨ ॥ గ్రామికాః ॥ యాహి మఙ్గళదే దేవి రాజభార్యా మిమా
మితి । సా శ్రుత్వా వచనం తాసాం మన్ద మాహ మనస్వినీ ॥ ౧౩౩ ॥
ధర్మదేవీ ॥ అహం దరిద్రా కుటిలా సబాలా ఽభాగ్యసంయుతా । ఆహ్వానం
కిం వినోదార్థం హాస్యార్థం హసితాననాః ॥ ౧౩౪ ॥ మద్వస్త్రం పశ్యత
చ్ఛిద్ర మ్మృదాభరణమణ్డలమ్ । నవధాన్యసమాకీర్ణం గుల్మం గుఞ్జావిభూషి
తమ్ ॥ ౧౩౫ ॥ అన్నహీనం శిశు మ్మాం చ దృష్ట్వా దేవీ హసే ద్ధ్రువమ్ ।
నా గచ్ఛామి విశాలాక్ష్యః కిం కార్యం రాజమన్దిరే ॥ ౧౩౬ ॥ ధర్మదేవీ
వచ శ్శ్రుత్వా జగ్ము స్తా ధరణీం ప్రతి । యథోక్తం ధర్మదేవ్యా తు త
దాచఖ్యు శ్చ తా మ్ప్రతి ॥ ౧౩౭ ॥ తాసాం తద్వచనం శ్రుత్వా ధరణీ
తాం యయౌ స్వయమ్ । ఉవాచ ధర్మదేవీం తాం ధరణీ రాజసున్దరీ ॥ ౧౩౮ ॥
ధరణీ ॥ ఏహి భద్రే మహాభాగే సాక్షా త్త్వం ధర్మదేవతా । దైవయోగా
దాగతా ఽసి మమ కల్యాణవర్ధినీ ॥ ౧౩౯ ॥ మనోరథో మనస్సంస్థ స్తథ్య
మ్మే కథ్యతా మితి । భాషితా రాజపత్న్యైవ సా సత్య మాహ ధరాం ప్రతి ॥
ధర్మదేవీ ॥ కఠినం మమ వాక్యం తు శృణు రాజన్యవల్లభే । మయా తు గదితం
వాక్య మసత్యం చే న్మనస్విని ॥ ౧౪౧ ॥ పురా న్నిష్కాస్య మాం దేవి
జిహ్వాయా శ్ఛేదనం కురు । నరనారాయణస్వామీ మద్భర్తా రాజసున్దరి ॥ ౧౪౨ ॥

తద్వీర్యజాతపుత్రం తు ప్రజాపతి మిమం విదుః। తేనాజ్ఞప్తా త్వదగ్రే చ
సంప్రాప్తా తవ మందిరం॥ ౧౪౩ ॥ భూతం భవ్యం భవిష్యం చ జానామి జగదీ
శ్వరి। ఇత్యుక్తా ధర్మదేవ్యా సా రాజపత్నీ పతివ్రతా ॥ ౧౪౪ ॥ సువచోభి
స్సాంత్వయిత్వా ధరణీ ధర్మదేవతాం। ప్రాప యద్భవనం స్వస్య మందం
మంద ముదాన్వితా ॥ ౧౪౫ ॥ తా మాదాయ గృహం ప్రాప్య వరం సింహా
సనం దదౌ। సింహాసనగతా సా చ ధర్మదేవీ వచోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౪౬ ॥
ధర్మదేవీ ॥ మజ్జనం కురు కల్యాణి వస్త్రాలంకారభూషితా। గురుదేవన
మస్కారం కురు దేవి హరిప్రియం ॥౧౪౭॥ ఏవ ముక్తా ఽథ కల్యాణీ తథా చక్రే
యథోదితం। తస్యా శ్చాభిముఖీ భూయ పశ్చా ద్వాక్య మువాచ సా ॥౧౪౮॥
ధరణీ ॥ కిం కార్యం వద భద్ర మ్మే కరోమి తవ శాసనాత్ ॥ పుళిందా ॥
వాయనం దేహి కల్యాణి దేవానాం ప్రీతిసాధకం ॥ ౧౪౯ ॥ ఇత్థం పుళిం
దావచనం శ్రుత్వా సా ధరణీ తదా। స్వర్ణశూర్పం సమాదాయ ముక్తా
తండులపూరితం ॥ ౧౫౦ ॥ నిక్షిప్య పురత శ్శీఘ్రం ధర్మదేవీం వచో
బ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ సత్యం వద మహాప్రాజ్ఞే మమ దుఃఖం ప్రణో
దయ ॥ ౧౫౧ ॥ ధరణీవాక్య మాకర్ణ్య ధర్మదేవీ వచో బ్రవీత్ ॥
ధర్మదేవీ ॥ సత్యం వదామి సుశ్రోణి శిశో రన్నం ప్రయచ్ఛ మే ॥ ౧౫౨ ॥
అహఃకృతం రాత్రికృతే సుపక్వరససంయుతం। శ్రుత్వా తద్వచనం రమ్యం
త్వగయాఽనీయ భామినీ ॥ ౧౫౩ ॥ క్షీరాన్నం స్వర్ణపాత్రస్థ మర్భ
కాయ దదౌ నృప। తద్దృష్ట్వా స్వర్ణపాత్రస్థం పాయసాన్నం న
భుక్తవాన్ ॥ ౧౫౪ ॥ రురోద చ శిశు స్తస్యా ధర్మదేవ్యా స్స భూమిప।
రుదంత మాత్మజం దృష్ట్వా వినింద్య ప్రతితాడ సా ॥ ౧౫౬ ॥ దరిద్రోఽసి
దురాచార కందమూలఫలాశనః। కథం న భోక్ష్యసే మృష్టం క్షీరాన్నం
రాజనిర్మితం ॥ ౧౫౬ ॥ కదాపి రోదన మ్మాతః కిం కరోమీతి భూమిప।
శిశుం తం భర్త్సయిత్వాఽథ స్వయం భోక్ష్యే ఽన్న ముత్తమమ్ ॥ ౧౫౭ ॥
మమోదరగతం చాన్నం పుత్రస్య హితకారణం। ఇత్యుక్త్వా సా ధర్మదేవీ
శిశో ర్దత్తం నృపోత్తమ ॥ ౧౫౮ ॥ క్షీరాన్నం స్వర్ణపాత్రస్థం భుక్త్వా
స్వస్థా తదా బ్రవీత్। సత్యం వదామి సుశ్రోణి తాంబూలం దేహి మే ఽజ్గనే
॥ ౧౫౯ ॥ ఇత్యుక్తా ధరణీ దేవీ ధర్మదేవ్యా పుళిందయా। ఏలాల
వంగ కర్పూరనాగవల్లీదళై ర్యుతమ్ ॥ ౧౬౦ ॥ తాంబూల మర్పయామాస
పుళిందాయై పతివ్రతా। తత స్సా ప్రాఙ్ముఖీ భూత్వా పుత్ర మంకే నిధాయ
చ ॥ ౧౬౧ ॥ నిక్షిప్య పురతో గుల్మం పాదా వాస్తీర్య సంస్థితా। ఏవం
రూపం గతం కృష్ణం శ్రీనివాసం సురోత్తమాః॥ ౧౬౨॥ ద్రష్టుకామా స్సమా
యాతా వైఖరీం ప్రాకృతోచితాం। సంపశ్యంతి స్తస్య ఖస్థా స్స్వవిమానగణా

న్తథా॥ ౧౬౩॥ సల్లాపం చక్రు రన్యోన్యం సంభ్రమా త్కౌతుకాన్వితాః। కిం తయా సుకృతం రాజ్ఞ్యా కృతం పూర్వం యయా ఽధునా ॥ ౧౬౪ ॥ లక్ష్మ్యా సహాయో భగవాన్ క్రీడతే ప్రాకృతో యథా॥ ౧౬౫॥ ఏవం హరే శ్చిత్ర విచిత్ర కర్మ గాయన్తి కంజోద్భవశంభుశక్రాః । కలౌ యుగే పాపకృతాం నరాణాం హ్యుద్ధారణార్థా జగదీశచేష్టాః ॥ ౧౬౬ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీనివాసస్య పుళిందస్త్రీరూపవర్ణనం
నామాష్టమోఽధ్యాయః.

— ధరణ్యై పుళిన్ద్యోక్త పద్మావతీదేహ శోషణనివృత్త్యుపాయః. —

శతానన్దః ॥ భోజనాన్తే ఽస్మరద్దేవీ దేవాన్ స్వకులపూజితాన్ । ఆదౌ నారాయణం ధ్యాత్వా పశ్చాల్లక్ష్మీం పితామహం ॥ ౧ ॥ సరస్వతీ ముమాకాన్త ముమా మిన్ద్ర మతః పరం । శచీ మగ్నియమాద్యాం శ్చ సదారాన్ దిక్పతీ నథ ॥ ౨ ॥ దేవా నృషీ న్పితౄ న్రాజన్ గన్ధర్వా న్రాజ సత్తమాన్ । కాశీశం విశ్వనాథం చ బిందు మాధవ మేవ చ ॥ ౩ ॥ విష్ణుపాదం ప్రయాగం చ గోదాతీరనివాసినం । నారసింహం జగన్నాథం పాణ్డురంగ మహోబిలం ॥ ౪ ॥ పమ్పావ్యత్యక్షం విరూపాక్షం శ్రీశైలం పుణ్యకాననం। శ్రీవేఙ్కటగిరీశం చ కాళహస్తీశ్వరం హరమ్ ॥ ౫ ॥ ఘటికాచల సంస్థానం వృద్ధాచల నివాసినం । వరదం సర్వలోకేశం శ్రీరంగం శ్వేతరూపిణం ॥ ౬ ॥ కుమ్భఘోణాలయం కృష్ణం శార్ఙ్గపాణిం మహీపతే । సేతుం రామకృతం రాజన్ పద్మనాభం జనార్దనం ॥ ౭ ॥ సుబ్రహ్మణ్యం కుమారాఖ్యం మధుసూదనశంకరౌ । చంద్రేశ్వరం చ గోకర్ణం తథా హరిహరౌ నృప ॥ ౮ ॥ గంగాం గోదావరీం కృష్ణాం తుంగభద్రాం మలాపహాం । కావేరీం కపిలాం క్షీరాం సువర్ణముఖరీం తథా ॥ ౯ ॥ మూకామ్బికాం భైరవం చ కాలభైరవ మేవ చ । కామాక్షీం చ విశాలాక్షీం మత్స్యాక్షీ మపి సౌఖ్యదాం ॥ ౧౦ ॥ సస్మార లోకభావేన చో వాచ మధురం వచః । రమే కోల్లాపురాధ్యక్షే పాహి మాం పరదేశగాం ॥ ౧౧ ॥ ఇతి స్వకీయభావేన స్మరంతీ ధర్మదేవతా । కృత్వా మౌక్తికరాశిం స్త్రీన్ మధ్యరాశౌ విచిన్త్య తాం ॥ ౧౨ ॥ హస్తే దత్వా పరాం యష్టి మే ష్వేకమనయా స్పృశ। ఇత్యుక్తయా తయా దేవ్యా మధ్యరాశౌ విలోడితే॥ ౧౩॥ భావసామ్యం తతో జ్ఞాత్వా ప్రహృష్టా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ధర్మదేవి! వదేయం కారణం దేవి దుహితు స్తే ఽఙ్గశోషణే॥ ౧౪॥

ఆగతః పురుషేణా స్యా యేన కేనా ప్యుపద్రవః । ఇతః పూర్వదినే కం చి త్పురుషం తురగా స్థితం ॥ ౧౫ ॥ దృష్ట్వా మోహావశం యాతా కామజ్వరను పీడితా । శృణు మాత స్సవిస్తారం శపే గుల్మం సపుత్రకం ॥ ౧౬. ॥ భర్తారం బదరీవాసం మాతరం పితరం గురుం । పతిం శ్రీవేఙ్కటాధీశం క ర్తు మిచ్ఛతి తే సుతా ॥ ౧౭ ॥ తథా భవిష్యతి శుభం వా గియం నా న్యథాభవేత్ । స్వాత్మానం తు శపే రాజ్ఞి సత్య మిత్య వధారయ ॥ ౧౮ ॥ సత్యం వదామి సుశ్రోణి తామ్బూలం దేహి మే ఽఙ్గనే । ఏలాలవంగ కర్పూరజాతీపత్రై స్సపూగకైః ॥ ౧౯ ॥ నాగవల్లీదళై ర్యుక్తం పున ర్దేహి వరాననే । ఇత్యుక్తా ధరణీ దేవీ తామ్బూలం పున రప్య దాత్ ॥ ౨౦ ॥ పున రాలోచ య న్తీ సా పుళిన్దా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ పుళిన్దా ॥ యోఽసౌ తురగమారూఢః పురుషః పూర్వ మాగతః ॥ ౨౧॥ కిరాతరూపధారీ స సాక్షా న్మన్మథ మన్మథః । తం దృష్ట్వామోహ మాయాతా కామజ్వరను పీడితా ॥ ౨౨ ॥ దుహితా తే ఽభవ ద్రాజ్ఞి తతో ఽస్యా అంగశోషణమ్ । తచ్ఛాం త్యర్థం వరారోహే తస్మై సా సమ్ప్రదీయతాం ॥ ౨౩ ॥ ఇత్యుక్తా ధరణీ దేవీ ధర్మదేవీం వచో బ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ క్వా స్తే కిరాతరూపీ స దుహితు ర్మే ఽఙ్గశోషకః ॥ ౨౪ ॥ వద తన్నామ కిం భద్రే వరం దాస్యే తవే ప్సితం । ఇతి పృష్టా ధర్మదేవీ ధరణీం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౨౫ ॥ ధర్మదేవీ ॥ వైకుణ్ఠస్థో హరి స్సాక్షా ద్వర్తతే వేఙ్కటాచలే । శ్రీనివాసే తి విఖ్యాతో విద్యావాన్ ధనవాన్ బలీ ॥ ౨౬ ॥ తస్యా శ్వం త్వత్సుతా బాలా తాడయామాస చా శ్మభిః । ఆరామద్వారనికటే పతిత స్స హయో త్తమః ॥ ౨౭ ॥ అశ్మభి స్తాడితో ఽత్య న్తం విహ్వలః పృచ్ఛ తత్సఖీః । గౌరవా ద్రాజపుత్ర్యా స్తు క్షమతే పురుష స్స తత్ ॥ ౨౮ ॥ ఇతి మే సత్యవచనం దత్వా తాం సుఖ మేష్యసి। అదత్వా దుఃఖమాప్నోషి న మే వాణీ మృషా భవేత్ ॥ ౨౯ ॥ అదానే దినమాత్రేణ సా మ్రియేత న సంశయః । ఇతి తస్యా వచ శ్శ్రుత్వా ధరణీ పున రబ్రవీత్ ॥ ౩౦ ॥ ధరణీ ॥ కిం మాం వదసి దుర్వాక్య మసత్యం వామలోచనే । ఇతి తస్యా వచ శ్శ్రుత్వా పున రాహ మనస్వినీ ॥ ౩౧ ॥ ధర్మదేవీ ॥ నా సత్యం వచనం దేవి మయో క్తం పూర్వ మేవ తత్ । ఇతి భీతా తద్వచనా ద్రాజ్ఞీ వాక్య మథా బ్రవీత్ ॥ ౩౨॥ ధరణీ ॥ అయాచితా మయా కన్యా కథం దేయా భవిష్యతి । ఇతి చిన్తాపరా రాజ్ఞీ ధర్మదేవీం వచోఽబ్రవీత్ ॥౩౩॥ధర్మదేవీ॥ అద్యై వ ఘటికాం తే త్వా మాగమిష్య తి కా చన । అబలా బహువృద్ధా చ ధర్మార్థకుశలా భువి ॥ ౩౪ ॥ మద్వాక్యం విశ్వసంతీ త్వం రాజానం పరిచోదయ। తోండమానం చ తే భర్తు ర్భ్రాతరం సముపాహ్వయ ॥ ౩౫ ॥ సంబోధ్య సాధుమార్గం త్వం సమాశ్రయ

నృపప్రియే । సన్నిధౌ మమ సంకల్పం కురుకన్యానిమిత్తకం ॥ ౩౬ ॥ ధరణీ ॥ యేన కేనా ప్యుపాయేన జీవితా స్యాత్సుతా మమ । సుతాం తస్యైవ దాస్యామి గిరిగహ్వరవాసినః ॥ ౩౭ ॥ ధర్మదేవీ ॥ ఏవం చే త్తే సుతా రాజ్ఞి జీవిష్యతి న సంశయః । పతిర్మే వర్తతే యత్ర దేవి తత్ర వ్రజామ్యహం ॥౩౮॥ ఇత్యుక్త్వా తద్వచ స్సత్యం ద్రష్టుకామా ధరాఽబ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ తదా తే వచనం సత్యం యద్యేవం సంభవిష్యతి ॥ ౩౯ ॥ ఇత్యుక్తాఽసా జగామాశు నిజధామవరాఙ్గనా। సా పి తాం బాఢ మిత్యుక్త్వా నిజగామ పురా ద్బహిః ॥ కక్షే బద్ధ్వా సుతం రాజన్ స్వర్ణశూర్పం సగుల్మకం । జగామో త్తర మభ్యేత్య పుళిన్దీ మిథిలేశ్వర ॥ ౪౧ ॥ పులిందాయాం గతాయాం తు ధరణీవామలో

—ధరణ్యై పద్మావత్యుక్తం శ్రీనివాసప్రాప్తిరూపమనశ్చిన్తాప్రకారః —

చనా । పుత్ర్యా నికేతనం ప్రాప్య రుదంతీ భృశదుఃఖితా ॥ ౪౨ ॥ ధరణీ ॥ కిం తే మనోగతం పుత్రి య త్త్వ మిచ్ఛసి త ద్వద । న చ మాతృసమం మిత్రం పుత్రీణా మస్తి నన్దిని ॥ ౪౩ ॥ కిన్ను కార్య మకార్యం వా త న్మమా చక్ష్వ భామిని। పూరయామి మనస్థం చ కిమర్థం తవ శోషణం ॥౪౪॥ అభాగ్యాఽహం మహాభాగే విషపానం కరోమి చ । ఇత్యుక్త్వా సా పరాధీనా దుఃఖితా రుదితా ఽభవత్ ॥ ౪౫ ॥ దుఃఖితాం జననీం దృష్ట్వా మంద మాహ మనోగతం ॥ పద్మావతీ ॥ కిం వదిష్యామి హే మాత స్స్వాతికాదుఃఖ మాగతం ॥ ౪౬ ॥ అథ వా పుత్రలాభం కిం ప్రవదామి నిగూఢజం । నా కృత్యం తాదృశం కిఞ్చి జ్జాతా క్వా పి తు మే వరే॥ ౪౭॥ కాంక్షా సమ్ప్రతి తా మద్య వక్తుం శక్ష్యామి న స్వయం । తథా పి తవ వక్ష్యామి మాతృత్వా చ్ఛృణు భామిని ॥ ౪౮ ॥

—పద్మావతీకథితభగవల్లక్షణతద్భక్తలక్షణాని.—

త్వయా జ్ఞప్తా ఽగమం మాతః పుణ్యారామం సఖీయుతా । తత్రాఽఽయాతః పుమాన్ క శ్చి త్పురాణపురుషోత్తమః ॥ ౪౯ ॥ మాత స్స్మరామి తద్వక్త్రం పుణ్డరీకనిభేక్షణం । తం వినా న హి జీవామి సత్య మిత్య వధారయ॥౫౦॥ చరితం తస్య కృష్ణస్య జాన న్తి విబుధేశ్వరాః । పాపాలయా శ్చ మనుజా న జాన న్తి హరిం పరమ్ ॥ ౫౧ ॥ సత్యం సర్వోత్తమ స్సాక్షా త్స ఏవ పురుషోత్తమః । దక్షిణం పాణి మాశ్రిత్య రాజతే చక్ర ముత్తమం ॥ ౫౨ ॥ తథా సవ్యే శఙ్ఖరాజో రాజతే రాజవల్లభే । యత్కంఠే కౌస్తుభం రత్నం శ్రుతో ర్మకరకుణ్డలే ॥ ౫౩ ॥ యస్య చక్రప్రభావేన దగ్ధావారాణసీ పురీ । యస్య శఙ్ఖధ్వనిం శ్రుత్వా విద్రవ న్త్యసురాదయః ॥ ౫౪ ॥ తద్భక్తలక్షణం వక్ష్యే శృణు మాతస్సవిస్తరం । వేదశాస్త్రపరా యే చ స్వధర్మాచరణేరతాః ॥ ౫౫॥ వేదోక్తం కర్మ కుర్వ న్తి తద్భక్తాన్ విద్ధి వైష్ణవాన్ । శంఖచక్రాంకితా యే చా ప్యూర్ధ్వపుండ్రధరా శ్చ యే ॥ ౫౬ ॥ నా సత్యవచనా యే తు పిత్రృ

మాశ్రమ తే స్థితాః । తద్భక్తలక్షణం త్వే త త్తం వినా కో నుజీవతి॥ ౫౭ ॥
తనయావచనం శ్రుత్వా సానన్దా వాక్య మబ్రవీత్ । సత్యం వద మహాప్రాజ్ఞే
భ్రమో వా జ్వరకారణం ॥ ౫౮ ॥ పద్మా ॥ సత్యం వదామి మాతర్వో
దృష్టపూర్వో మహాప్రభుః । తద్దర్శనధియా మేఽద్య జాయతే దేహశోషణమ్ ॥
౫౯ ॥ సాంత్వయిత్వా సుతాం భద్రా భర్తు ర్భవన మభ్యగాత్ । పాకార్థం
పరమానన్దా భరితా భాగ్యసంపదా ॥ ౬౦ ॥ పుత్ర్యంగశోషసంతుష్టం
కృచ్ఛ్రసంతాపసంయుతం । అవద త్స్వపతిం ప్రాప్య పుత్రికాయవిశోషణే ॥
౬౧ ॥ కారణం ధర్మదేవ్యుక్త మథ తచ్ఛాంతికారణం । సర్వం సంబోధ

—◆ధరణీ మ్మ్రితి పద్మావతీసఖీభి స్సహ వకుళాగమనమ్.◆—

యామాస పుత్ర్యై వ్యాధ్గత మాదరాత్ ॥ ౬౨ ॥ ఏతస్మి న్నేవ
సమయే కన్యా శ్చ వకుళాన్వితాః । అభిషిచ్యా ప్య గస్త్యేశం శంకరం
బ్రాహ్మణై స్సహ ॥ ౬౩ ॥ సంభారా౯ శిరసా ధృత్వా బ్రాహ్మణై స్సపురో
హితైః । రాజధానీం సమాసాద్య భర్తు ర్భవన మభ్యయుః ॥ ౬౪ ॥ సమా
గతా౯ ద్విజా౯ త్సర్వా౯ త్సంపూజ్య విధిపూర్వకమ్ । గంధ పుష్పాక్షు
తాద్యై శ్చ వస్త్రాలఙ్కార భూషణైః । విప్రాశీర్వాద మంత్రై శ్చ మార్జ
యిత్వా స్వకాం సుతామ్ ॥ ౬౫ ॥ అభుఙ్క్త చ స్వయం రాజా బ్రాహ్మ
ణానా మథా జ్ఞయా। సా భుక్త్వాఽథ మహాభాగా ధరణీ బహి రాగతా॥౬౬॥
దదర్శ తాం మహారాజ వకుళాం నవరూపిణీమ్ । ధర్మదేవ్యా వచ స్స్మృత్వా
తత్సమీప ముపాగతా ॥ ౬౭ ॥ పప్రచ్ఛ తా స్తదా కన్యా ఏతద్వృత్తాంత
కోవిదాః॥ధరణీ॥ కై షా కస్మా దుపాయాతా పూజ్యే వ ప్రతిభాతి మే॥౬౮॥
పృచ్ఛ్యతాం కన్యకా అస్యాః కి మాగమనకారణమ్। ఏవ ముక్తాః కన్యకా స్తు
ధరణీ మబ్రువం స్తదా॥౬౯॥ కన్యకాః॥ వాసః పన్నగశైలే ఽస్యాస్స్వామీ
శ్రీవేఙ్కటేశ్వరః । తదాజ్ఞాకారికా కా చి న్నామ్నా వకుళమాలికా ॥ ౭౦ ॥
అనయా ధరణీదేవ్యా స్సన్నిధౌ మమ కించన। కార్య మ స్తీ తి కథితం తత స్తు
సహితా స్తయా॥ ౭౧॥ వయం ప్రాప్తా మహాభాగే త్వత్సమీప మిహాఽధునా ।
పృచ్ఛ్యతాం సై వ వృత్తాంతం తదా గమనకారణం॥ ౭౨॥ ఏవ ముక్తాఽథ
కల్యాణీ వకుళాం సమభాషత । తిష్ఠ భద్రే వరారోహే రత్నపీఠే సునిర్మలే ॥
౭౩ ॥ ఇత్యుక్తాఽఽనందభరితా వకుళా తత్ర సంస్థితా । మేనే కృతార్థ
మాత్మానం సాఫల్యం జన్మనో పి చ ॥ ౭౪ ॥ ధరణీ ॥ స్వాగతం తే వరా
రోహే మమ పుణ్యసముచ్చయాత్ । మన్యే కృతార్థ మాత్మానం సఫలం
సాధుసంగమాత్ ॥ ౭౫ ॥ నిర్దేష్టవ్యం భవత్కార్య త దద్య వివదీమహి ।
కిమర్థ మాగమో మాత శ్శీఘ్రం తత్కథ్యతా మితి ॥ ౭౬ ॥ బభాషే

ధరణీ ప్రశ్నాత్ వకుళోక్తస్వాగమనకారణాని.

వకుళా భార్యాం రాజ్ఞ స్తస్య మహాత్మనః ॥ వకుళా ॥ కన్యాపేక్షా ముఖ్యకార్యం పునః కార్యశ్శతేన కిం ॥ ౭౭ ॥ ముఖ్యకార్యం తత శ్శ్రుత్వా వకుళా మబ్రవీ దిదం ॥ ధరణీ ॥ సమ్యగుక్తం త్వయా దేవి వరాపేక్షాఽపి వర్తతే ॥౭౮॥ కో వరః క శ్చ దేశో ఽస్య గోత్రం నక్షత్రకం చ కిం। కిన్నామా జనక శ్చాస్య మాతా చాపి మహాత్మనః ॥ ౭౯ ॥ కిం కులం కోఽస్యచాచారో జాతి ర్వా తస్య కా వద। కులాచారాదికం పృష్టా వకుళా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౮౦ ॥ వకుళా ॥ శృణు రాజ్ఞి సవిస్తారం గోత్రం బన్ధుజనం తథా । దేవకీ జననీ తస్య జనక శ్శూరనన్దనః॥ ౮౧॥ నిశాకర కులం తస్య నామ కృష్ణ ఇతి స్మృతం । వసిష్ఠ గోత్రే చోత్పత్తి ర్నక్షత్రం శ్రవణం తథా ॥ ౮౨ ॥ ఆవాసో వేఙ్కటగిరి ర్విద్యావా న్ధనవా న్బలీ । బహుళాచార సమ్పన్నో వయసా పఞ్చవింశకః ॥ ౮౩ ॥ పాణిగ్రహణ కాలే తు తం దృష్ట్వా సుఖమేష్యసి। కి మత్ర బహునోక్తేన దర్శనా త్తే సుఖం భవేత్ ॥ ౮౪॥ తద్వృత్త మఖిలం శ్రుత్వా తామాహ నన్దనిర్భరా ॥ ధరణీ ॥ శఙ్కా జాతా వరారోహే మమ తే వచనా త్సఖి॥ ౮౫॥ సభాగ్య శ్చ కులీన శ్చ బుద్ధిమాం శ్చ యువా బలీ । వాగ్మీ చోక్తో ఽస్య చైతావ ద్వివాహో న కృతః కుతః ॥ సా తద్వచన మాకర్ణ్య సపత్య మనుచిన్త్య తం । ధైర్యేణ వచనం ప్రాహ ధరణీం రాజవల్లభాం ॥ ౮౭ ॥ వకుళా॥ కృతవైవాహికో దేవి బాల్యే భాగీరథీపితా। తత్రాపత్య మనాలోక్య ద్వితీయం కర్తు ముత్సుకః॥ ౮౮ ॥ న దోష మితరం విద్ధి శ్రీనివాసే నిరామయే । తద్వృత్త మఖిలం శ్రుత్వా సమాహూయ స్వకం సుతం॥ ౮౯॥ నృప మాహ్వాపయామాస ధరణీ పతి మాత్మనః। ఏకాన్తే రాజశార్దూల మిదం వచన మబ్రవీత్ ॥ ౯౦ ॥ ధరణీ ॥

ధరణ్యుక్త్యా వియన్నృపకృతపద్మావత్యాశ్వాసనప్రకారః.

కన్యార్థ మాగతా రాజ న్వకుళా వేఙ్కటాచలాత్ । సుతం సమ్ప్రేష్య చాపి త్వం స్వపురోహిత మానయ ॥ ౯౧ ॥ వరస్యాపి విచార్యాశు కులవిద్యాబలాదికం । గోత్రబుద్ధ్యానుకూల్యం బ్రాహ్మణై ర్వేదపారగైః ॥ ౯౨ ॥ విచార్య వరవధ్వో శ్చ యోనినాడీసుసఙ్గతిం । సర్వం సమ్య క్సమాలోచ్య కన్యాదానం కురు ప్రభో ॥౯౩॥ కన్యార్థ మాగతా సాధ్వీ దుహితు ర్విదితం మనః । త మేవేచ్ఛతి తే పుత్రీ వేఙ్కటాచలవాసినం ॥ ౯౪ ॥ ధర్మ్యదేవీ వచ స్సత్యం శుభం శీఘ్రం విధీయతాం । ఇతి పత్న్యా వచ శ్శ్రుత్వా సోఽభూ దానన్దనిర్భరః ॥ ౯౫ ॥ ఆకాశరాజః ॥ అహో మఙ్గళ మస్మాకం సమ్ప్రాప్తం పూర్వపుణ్యతః । అస్మాకం పితర స్సర్వే కృతార్థా ముక్తిభాగినః ॥ ౯౬ ॥ త్వద్వాక్యామృతపానేన రోమహర్ష స్తుజాయతే । కదా

పశ్యామి కల్యాణం వధూవరసమాగమం ॥ ౯౭ ॥ సభర్తృకాం రాజ
పుత్రీం రాజసింహాసనే స్థితాం । కదా పశ్యామి నేత్రాభ్యాం బంధుమండల
మధ్యగాం ॥ ౯౮ ॥ ఇత్యుక్త్వా భవనం చాగా ద్దుహితు ర్దుహితృ
ప్రియః । నృపః పద్మావతీం ప్రాహ సాంత్వయ న్వచసా సుతామ్ ॥ ౯౯ ॥
నృపః॥ భద్రే దుఃఖం మనస్థం తే త్యజ శీఘ్రం మతః పరం । హృదయే తవ
కల్యాణి కా ఉపేక్షా వర్తతే వద ॥ ౧౦౦ ॥ తా మద్యాహం కరిష్యామి నా
త్ర కార్యా విచారణా। జనకస్య వచ శ్శ్రుత్వా జననీం వాక్య మబ్రవీత్ ॥౧౦౧॥
పద్మా ॥ మాత స్తే కథితం సర్వం జనకస్య వచో మమ । సమాచష్వ ద్య
సంకోచా న్నాహం వక్తుం సముత్సహే ॥ ౧౦౨ ॥ పుత్రీగిరం విదిత్వా సా
భర్తారం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ సాధయస్వ మహాభాగ వివాహం విధి
పూర్వకమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ విలంబో నైవ కర్తవ్య శ్శుభార్థం తు శుభానన ।
రాజా ॥ తస్మై దాస్యామి కృష్ణాయ శ్రీనివాసాయ ధీమతే ॥ ౧౦౪ ॥ ఇత్యా

వియన్నృపాజ్ఞయా ధరాతల మ్ప్రతి బృహస్పత్యాగమనమ్.

శ్వస్య సుతాం రాజా పుత్ర మింద్రనికేతనం। ప్రేషయామాస రాజేంద్ర గుర్వా
నయనకాంక్షయా ॥ ౧౦౫ ॥ విలిఖ్య పత్రికాం రాజా పుత్రీకల్యాణసూచి
కాం । సంప్రేషయామాస తదా స్వపుత్రేణ వియన్నృపః ॥ ౧౦౬ ॥ స
గత్వా వాయువేగేన చంద్రాంశత్వా త్తు భూమిప । అవందతా నందపూర్ణో
గురు మింద్రస్య చ క్షణాత్ ॥ ౧౦౭ ॥ సపత్రం రాజపుత్రం చ సమాలోక్యా
గతం గురుః । ప్రతిష్ఠాప్యా సనే తం చ తేనా నీతాం తదా శుభామ్॥ ౧౦౮॥
పపాఠ చ మహారాజ పత్రికాం శుభసూచికామ్ । తత్క్షణా దాగమ ద్రాజ
రాజానం స పురోహితః ॥ ౧౦౯ ॥ ప్రాప్తం పురోహితం దృష్ట్వా కృత్వా
ఉర్చాం విధిపూర్వకమ్ । కాలోచితం వాచయిత్వా వన్దమాన ఉవాచ సః ॥
౧౧౦ ॥ రాజా ॥ తవాజ్ఞయా కరిష్యామి వివాహం దుహితు ర్మమ ।
శ్రీనివాసస్య సంబంధో విదితస్య ప్రశస్యతే ॥ ౧౧౧ ॥ కన్యార్థ మాగతా
సాధ్వీ విదితే గోత్రనామనీ । తథాపి తవ వాక్యేన వివాహం కర్తు
ముత్సహే ॥ ౧౧౨ ॥ స రాజ్ఞో వచనం శ్రుత్వా రాజానం ప్రత్యభాషత॥
గురుః ॥ సఫలం వృత్తి మాశ్రిత్య జీవంతి బహవో భువి ॥ ౧౧౩ ॥ తథా
వయం చ జీవామ స్తవ భాగ్యావలంబినః । అహం కదాచి దేవాత్ర సమా
గచ్ఛామి భూతలం ॥౧౧౪॥ న జానామి తత స్సమ్యక్ కృష్ణ ఆశ్రితవాన్ సదా ।
న జానాతి మహారాజ స్థితి మేతస్య శార్ఙ్గిణః॥ ౧౧౫॥ అత్రైవ హ్యుత్తరదిగ్భాగే
పంచక్రోశమితే నృప । శుకో స్తి వ్యాసతనయ శ్శ్రీనివాసపరాయణః ॥ త
మాహ్వాయ మహారాజ శ్శీఘ్రేణ పృథివీపతే । స వక్ష్యత్యాత్మన స్సౌఖ్యం
వృత్తాంతం తస్య చాదితః ॥ ౧౧౬ ॥ ఏవ ముక్తో థ గురుణా భ్రాతరం

బృహస్పత్యుక్త్యావియన్నృపకృతశుకాహ్వానమ్.

బ్రాహ్మణప్రియం । నందిదేశే మహారాజ శ్శుకాశ్రమ మరిందమః ॥ ౧౧౮ ॥ స గత్వా వాయువేగేన రథేనా దిత్యవర్చసా । ధ్యానయోగా దుత్థితం తం దృష్ట్వా శుక ముపాచ హ ॥ ౧౧౯ ॥ తోండమాన్ ॥ శృణు తాపసశార్దూల వచనం రాజభాషితం । పద్మావతీ వివాహార్థా సంపన్నా గురుపూజితా ॥ శ్రీనివాసాయ తాం కన్యాం ప్రదాతుం కాఙ్క్షంతే నృపః । యుక్తాయుక్తవిచిం తాయై గురు మాహూతవా నపి ॥ ౧౨౧ ॥తదర్థ మేవ చా ద్య త్వాం సమాహ్వాయతి భూమిపః । యుక్తాయుక్తే విచింత్యా థ లిఖితుం శుభపత్రికామ్ ॥ ౧౨౨ ॥ అవకాశం చ కృత్వా౽ ద్య గచ్ఛతాం నగరీం ప్రతి । ఏవ ముక్తో మహీదేవైః మహీపాలేన భూమిప ॥ ౧౨౩ ॥ స సంభ్రమా త్సముత్థాయ వ్యభ్రమ ద్విభ్రమ న్నివ । భింద న్కమండలుం రాజం శ్ఛింద న్కృష్ణమృగ త్వచం ॥ విచ్ఛిద్య మణిమాలా శ్చ స నన ర్త మహామునిః । ముహూ ర్త మిత్థం రాజేంద్ర తద్బుద్ధి రవశం గతా॥ ౧౨౪॥ ఉవాచ పశ్చా ద్రాజానంకార్ష్ణ్యై పాయని ర్మునిః ॥ ౧౨౫ ॥ శ్రీశుకః ॥ సాధూ దితం వాక్య ముదారవిక్రమ త్వయా హరే ర్వేఙ్కటశైలవాసినః । కన్యాప్రదానం పురుషార్థసాధనం సమస్తలోకస్య పవిత్రతాకరం ॥ ౧౨౬ ॥ ఆకాశరాజధిషణౌ శ్రీనివాసకృపా బలాత్ ॥ ౧౨౭ ॥ మహాదానపరా విత్థం భూయాస్తాం చ దినే దినే । ఇత్యాశిషా ప్రశస్యా థ పద్మతీర్థే౽ వగాహ్య చ॥ ౧౨౮ ॥కృత్వా మాధ్యాహ్నికీం సంధ్యాం త్యక్త్వా జీర్ణోపబర్హణమ్ । స నవాని కుశాగ్రాణి నికృత్య మునిస త్తమః॥౧౨౯ ॥ కిరీటం బంధయిత్వా తై రు త్తమాంగనిబంధనం। కవచం కల్పయామాస కుశాగ్రైః కుసుమై స్తదా॥ ౧౩౦॥ తులసీమణిమాలాభిః కంఠకర్ణ విభూషితః । ఆపాదలంబికృష్ణత్వక్కవచై స్సమలంకృతః ॥ ౧౩౧ ॥ అశ్వయానే ఉధిరోహ్యై వ నం నినాయ స నృపానుజః। తమాయాంతం మునిం దృష్ట్వా చతు రంగబలాన్వితః॥ ౧౩౨॥ పురోహితం పురస్కృత్య కుశమూలఫలోదకైః। అభియాత స్తదా రాజా సంతోషం ప్రాప సా పురీ ॥ ౧౩౩ ॥ యానా దుత్తీర్య రాజేంద్ర స్సాష్టాంగం ప్రణిపత్య తం । గజ మారోప్య నగరీం స పురోహిత ఆనయత్ ॥ ౧౩౪ ॥ నికేతనాం తర్భవనే నివేశ్య నిధిం మునీనాం ప్రవరం స రాజా। సంపూజయామాస విధానవి త్తమో విద్యాగురుం జ్ఞానగురుం చ నత్వా॥

పద్మావతీపరిణయోద్యుక్తవియన్నృప మ్ప్రతి శుకకృతశ్లాఘాక్రమః.

రాజా ॥ తాపసం పరిపప్రచ్ఛ కన్యార్థం ధిషణా గ్రతః । పద్మావతీం ప్రదాస్యామి భవద్భాక్యై మనుమోదితః ॥ ౧౩౬ ॥ శ్రీనివాసాయ కృష్ణాయ నిశ్చిత్తేత్థం మయా మతిః । స తద్వచన మాకర్ణ్య రాజానం రాజస త్తమ ॥ ౧౩౭ ॥

శుకో బ్రవీ ద్గిరం పుత్రీకారణా త్కరుణాన్వితః ॥ శ్రీశుకః ॥ మా కురుష్వ మహా
రాజ సందేహం దానకర్మణి ॥ ౧౩౮ ॥ ధన్యో సి త్వం మహీపాల కులం పావ
నతాం గతమ్ । పితర స్తు దివం ప్రాప్తా నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧౩౯ ॥
కిం త్వయా చరితం పుణ్యం పూర్వజన్మని భూమిప । భగవా నరవిన్దాక్షః
శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ॥ ౧౪౦ ॥ జామాతృత్వం సమాపన్న స్తస్మా న్నా
స్తి తవా ధికః। విళంబో నైవ కర్తవ్య శ్శుభం శీఘ్రం విధీయతామ్॥౧౪౧॥
వయం ధన్యాః కృతార్థా స్స్మ స్తవ సంగేన భూమిప । వయం తు తపసా
ఽఽరాధ్య కన్దమూలఫలాశనాః ॥ ౧౪౨ ॥ సర్వసంగం పరిత్యజ్య న పశ్యామో
ఽత్ర తం విభుమ్।సంగతే స్తవ పశ్యామ శ్శ్రీనివాసం శ్రియాయుతమ్॥౧౪౩॥
సంగతి స్తవ భద్రా నో భవే జ్జన్మని జన్మని। ఏవ ముక్త్వా రాజర్షిం
తూష్ణీ మాస స తాపసః॥ ౧౪౪॥ శుకవాక్యం తత శ్శ్రుత్వా స రాజా నంద
నిర్భరః। వైయ్యాసికే ర్వచ శ్శ్రుత్వా ప్రశశంస ప్రజాపతిః ॥ ౧౪౫ ॥ మన్యే
కృతార్థ మాత్మానం వ్యాసపుత్ర నమో స్తు తే। గ్రహాణాం చ గతి స్తాత
తయో ర్యోగో విచిన్త్యతామ్ ॥ ౧౪౬ ॥ ఋక్షయోగం గోత్రయోగం పశ్య
విప్ర బలాబలమ్ । ఇతి రాజ్ఞో వచ శ్శ్రుత్వా సురాచార్య స్ససంభ్రమమ్ ॥

—••◆ గురుకృతపద్మావతీ శ్రీనివాసయోగాద్యానుకూల్యవిచారః. ◆••—

౧౪౭ ॥ ఛాయాశాస్త్రవిధానజ్ఞో వకుళాం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ బృహస్పతిః ॥
గోత్రం శ్రీవేఙ్కటేశస్య తన్నామా చక్ష్వ భామిని ॥ ౧౪౮ ॥ నక్షత్రం చ
వరారోహే కథ్యతా మితి చా బ్రవీత్ । సా తస్య వచనం శ్రుత్వా కించి
త్కోపాన్వితా బ్రవీత్ ॥ ౧౪౯ ॥ వకుళా ॥ బ్రాహ్మణా స్సత్యసంపన్నాః
కలౌ మిథ్యా ప్రవాదినః । జానంతో పి మహారాజం న వదంతి హితా
హితమ్ ॥ ౧౫౦ ॥ శ్రీశుకః ॥ అవిశ్వాస శ్చ విప్రేషు క్షత్రియాణాం వరా
ననే। ధర్మో హ్య ధర్మతా మేతి హ్య ధర్మో ధర్మతాం గతః ॥ ౧౫౧ ॥
తస్మా త్త్వయా మహాభాగే కథనీయం హితాహితమ్ । వకుళా ॥ నక్షత్రం
శ్రవణం తస్య గోత్రం వాసిష్ఠసంజ్ఞకమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ ఊచుశ్చ పురాతనా
మత్స్య కూర్మకృష్ణాదిరూపిణః ॥ రాజా ॥ గోత్ర మత్రే ర్మహాభాగ నక్షత్రం
మృగశీర్షకమ్ ॥ ౧౫౩ ॥ సీతా సత్యాదిరూపాయాః పద్మావత్యా విదు
ర్బుధాః । ఉభయో ర్వచనం శ్రుత్వా గురు ర్యోగం విచింత్య సః ॥ ౧౫౪ ॥
హర్షోద్రిక్తమనా భూత్వా సత్యమాహ మహామతిః ॥ గురుః ॥ నాడీకూటం
విశేషేణ సూత్రకూటం విశేషతః ॥ ౧౫౫ ॥ యోనికూటం చా నుకూలం
గ్రహా శ్చ శుభదర్శనాః । సర్వం విచార్య భూపాల స్వార్యభావం సమా
శ్రితః ॥ ౧౫౬ ॥ సమ్మ న్త్ర్య బంధుమిత్రాద్యైః కన్యాదానం కురు ప్రభో।
ఏవం గురువచ శ్శ్రుత్వా విచార్యా శు విచక్షణః ॥ ౧౫౭ ॥ భక్త్యా పర

మయా రాజా స్వార్యభావం సమాశ్రితః । జ్ఞాతిబాంధవసంబంధి సుహృన్మిత్రజనైర్వృతః ॥ ౧౫౮ ॥ మంత్ర ఇత్యాకార రాజేంద్ర కన్యాదాననిమిత్తకం । తే సర్వే బంధువర్గాశ్చ రాజానం ప్రత్యపూజయన్ ॥ ౧౫౯ ॥ సభాం చ కారయామాస రత్నసింహాసనే స్థితః । వాచయిత్వాఽథ పుణ్యాహం కన్యానిశ్చయకారణాత్ ॥ ౧౬౦ ॥ తామ్బూలం దక్షిణాం చాదాత్పూజయిత్వా గణాధిపమ్ । భుజముద్ధృత్య రాజేంద్ర స్సభామధ్యే వచోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౬౧ ॥ రాజా ॥ పద్మావతీం ప్రదాస్యామి శ్రీనివాసాయ శార్ఙ్గిణే । యూయం బంధుగణాశ్చాత్ర దయాం కురుత మాం ప్రతి ॥ ౧౬౨ ॥ ప్రతిజ్ఞామకరోదిత్థం కన్యార్థే వేఙ్కటేశితుః । స చోవాచ మహారాజో గురుం గురుజనప్రియః ॥ ౧౬౩ ॥ రాజా ॥ కిం కార్యం వద విప్రేంద్ర సంకల్పానంతరమ్మయా । రాజానమబ్రవీద్రాజన్నంగిరా దేవతా గురుః ॥ ౧౬౪ ॥

శ్రీనివాసమ్ప్రతి వియన్నృపలిఖిత వివాహపత్రికాప్రకారః

బృహస్పతిః ॥ విలిఖ్య పత్రికాం రాజన్ శ్రీనివాసాయ విష్ణవే । విప్రం ప్రేషయ రాజేంద్ర తస్య గమనకారణాత్ ॥ ౧౬౫ ॥ స్వగురోర్వాక్యమాకర్ణ్య రాజా గురుమభాషత ॥ రాజా ॥ కిం లేఖ్యం ప్రాకృతైర్విద్వన్నప్రాకృతశరీరిణః ॥ ౧౬౬ ॥ తథాపి లేఖనీయం యత్తద్బ్రూహి గురుసత్తమ । ఆకాశరాజవచనం శ్రుత్వా గీష్పతిరాదరాత్ ॥ ౧౬౭ ॥ లేఖ్యాంశం బోధయామాస రాజ్ఞస్తస్య మహాత్మనః । గురూపదిష్టమార్గేణ విలిలేఖ స పత్రికామ్ ॥ ౧౬౮ ॥ అప్రాకృతాయ నిత్యాయ సచ్చిదానందమూర్తయే । స్వతంత్రాయాఽద్వితీయాయాఽనంతరూపాయ శార్ఙ్గిణే ॥ ౧౬౯ ॥ భక్తప్రియాయ భక్తైకవేద్యోపాదేయరూపిణే । దేవాదిదేవపూజ్యాయ బ్రహ్మపూజ్యాయ విష్ణవే ॥ ౧౭౦ ॥ శ్రీనివాసాయ కృష్ణాయ వేఙ్కటాచలవాసినే । సాఙ్గైస్సర్వైశ్చ వేదాద్యైరాగమైస్సపురాణకైః ॥ ౧౭౧ ॥ ఆవేదితానంతగుణకర్మణే శ్రీధరాయ తే । ఆశీర్వాదం కరిష్యామి బంధుత్వాత్తే సురోత్తమ ॥ ౧౭౨ ॥ త్వత్పాదపద్మసంప్రీత్యా కామ ఆకాశనామకః । త్వదాశ్రయం సమాకాఙ్క్షన్ లేఖయామ్యద్య మాధవ ॥ ౧౭౩ ॥ స్త్రీపుత్రభ్రాతృభిస్సాకం సర్వేఽపి కుశలినో వయమ్ । త్వదనుగ్రహమాత్రేణ వసామోఽత్ర హరేఃపురే ॥ ౧౭౪ ॥ సర్వేషాం భవతాం క్షేమం పత్రద్వారాని బోధయ । చైత్రశుక్లత్రయోదశ్యామేతత్పత్రం విలిఖ్యతే ॥ ౧౭౫ ॥ కన్యాం పద్మావతీం తుభ్యం దాస్యామీతి మతిర్మమ । తామంగీకురు గోవింద వివాహవిధిపూర్వకమ్ ॥ ౧౭౬ ॥ శుక్రో వేత్తి గురుర్వేత్తి హృదయం మమ సర్వదా । మా కురుష్వాత్ర సందేహం కన్యార్థం పురుషోత్తమ ॥ ౧౭౭ ॥ వైశాఖశుక్లదశమీభృగువారే శుభే దినే । బంధుభిస్సహ సంప్రాప్య మా

స్వహభోజనమ్ । సత్యలోకాధిపత్యం చ సీతావార్తావలంబినే ॥ ౧౯౯ ॥ తస్మా ద్వరిష్ఠం తే కర్మ మునే తాపసపుంగవ । ఏవ ముక్త్వా సుభద్రాణి వాక్యాని వివిధాని చ ॥ ౨౦౦ ॥ తతః ప్రోవాచ భగవాన్ కచ్చే కిం భాతి భాను

— శ్రీనివాససన్నిధౌ వియన్నృపప్రేషితశుకోక్తవివాహోదన్తః. —

వత్ ॥ శ్రీశుకః ॥ రాజరాజేన లిఖితా పత్రికా పురుషోత్తమ ॥ ౨౦౧ ॥ ప్రోక్తం తే చ మహాభాగ పూర్వ మేవా స్యకారణం। ఇత్యుక్త స్సురమాకాంతః పత్రికాం శిరసా దధౌ ॥ ౨౦౨ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కుశలీ వర్తతే రాజా భార్యా తస్య పతివ్రతా । భ్రాతా తస్య మహాభాగః పుత్ర స్తస్య విశాంపతేః ॥ ౨౦౩ ॥ శ్రీశుకః ॥ సర్వం తు కుశలం తస్య భగవన్ భూతభావన ।

— వియన్నృపప్రతి శ్రీనివాసవిలిఖితశుభపత్రికా. —

ఏవ ముక్తః పపాఠాథ పత్రికాం పురుషోత్తమః ॥ ౨౦౪ ॥ పరన్ హృష్టమనా భూత్వా వాచ మూచే రమాపతిః ॥ శ్రీనివాసః ॥ పత్రికా లిఖ్యతే విప్ర మయాఽఽకాశనృపాయ చ ॥ ౨౦౫ ॥ త్వద్వాచ మనుసృత్యైవ రాజ్ఞః ప్రీతివిధాయికా॥౨౦౫½॥ తత స్స పత్రం పురుహూతమిత్రం స్వయం లిలేఖాథ మహార్థసంయుతమ్ । అత్యంతసంహృష్టమనఃప్రసూచకం కృష్ణావతారే ప్రతి రుక్మిణీ మివ ॥ ౨౦౭½॥ రాజాధిరాజపూజ్యాయ సుధర్మతనయాయ చ॥ నమో నమోఽతిభక్త్యైవ కృత్వేయం పత్రికాఽధునా । లిఖ్యతే శ్రీనివాసేన శుభవిజ్ఞప్తిగర్భిణీ ॥ ౨౦౮ ॥ శ్రీమద్రాజాధిరాజేంద్రకిరీటాఘృష్టపాదుక । అస్మద్బంధువరేణ్యాఽర్థ్య గుణపూర్ణసమృద్ధిమన్ ॥ ౨౦౯ । సుధర్మతనయాఽఽకాశనామ్నాఽఽశాసు సుకీర్తిమన్ । నమో నమోఽస్తు తే రాజన్ శ్రీనివాసస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౨౧౦ ॥ శ్రీనివాసేన బాలేన విజ్ఞప్తిః క్రియతే త్వియం । భవద్భి ర్లిఖితం దృష్ట్వా సంతోషో హ్యభవ న్మమ ॥ ౨౧౧॥ వైశాఖశుద్ధదశమీభృగువారే మహోత్సవే । అంగీకరోమి రాజేంద్ర కన్యాం తవ విశాంపతే ॥ ౨౧౨ ॥ యదా పురా సాగరో మే కన్యాదానసుకీర్తిమాన్। తథా దత్వా తు మే కన్యాం భవే స్త్వం బహుకీర్తిమాన్ ॥ ౨౧౩॥ యథా వై సాగరాన్ పూర్వాన్ కపిలేన నిపాతితాన్ । భగీరథో మహారాజో గంగా మాదాయ వై పురా ॥ ౨౧౪ ॥ ఉద్ధృత్య కీర్తి మాపేదే తథా త్వం రాజసత్తమ । దత్వా మే సుభగాం కన్యాం తవ పూర్వోత్తరం కులం ॥ ఉద్ధృత్య బహుళాం కీర్తిం లభస్వ తరదుర్లభాం । లిఖితవ్యం విశేషేణ కిం తేఽస్తి నృపసత్తమ ॥ ౨౧౫ ॥ విశేషజ్ఞోఽసి ధర్మాత్మా వేత్తి సర్వం శుకో మునిః । ఇతి విజ్ఞాపనం జ్ఞేయం మమ ప్రణతిపూర్వకం ॥ ౨౧౬ ॥ ఇత్థం లిఖిత్వా వరపత్రికాం శుభాం శేషాద్రినాథో మునినా శుకేన । సంప్రేష

యామాస సురేంద్రపూజ్యం పురం నృపేంద్రస్య వియన్నృపస్య ॥ ౨౧౮ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అవిదిత్వా కులం గోత్రం నామసంస్థానమందిరం । కథం దాస్యతి రాజేంద్రః కన్యాం మమ మహీసుర ॥ ౨౧౯ ॥ శ్రీశుకః॥ న కులం న చ గోత్రం తే న జన్మమరణే హరే। న జరా న చ వృద్ధిశ్చ న చ స్థానసమాశ్రయః॥ విడంబమాత్రం గోవింద కురుషే పురుషోత్తమ । న తే ఽపేక్ష్యం కులం గోత్రం విదితస్య జగత్పతేః ॥ ౨౨౧ ॥ మమ వాక్యా ద్వియద్రాజః కన్యాం తే సంప్రదాస్యతి । మమ వాక్యా జ్జగన్నాథ దయాం కృత్వా వియన్నృపే ॥

శ్రీనివాసాజ్ఞయా శుకస్య వియన్నృపనగరగమనమ్.

ఇమాం చ కన్యాం గోవింద స్వీకార్యా కృపయా త్వయా । ఇతి స్తుత్వా శుక స్తీవ్రం విసృష్టో హరిణా పునః ॥ ౨౨౩ ॥ హరిసందర్శనాల్లబ్ధహర్షో రాజపురం యయౌ । గతే తు మునిశార్దూలే భగవాన్ భక్తవత్సలః ॥ ౨౨౪ ॥ మాతరం సందదర్శాథ మార్గశ్రాంతాం వయోగతామ్ । వకుళాం

శ్రీనివాస మ్ప్రతి వకుళాకథితపద్మావతీపరిణయోదంతః.

ప్రణిపత్యాథ మాధవో వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౨౨౫ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అంబ కాలవిళంబ స్తే కిమర్థం కమలాననే। కా తత్ర వార్తా నగరే తన్మమాచక్ష్వ భామిని ॥ ౨౨౬ ॥ వకుళా ॥ సాధితా బహుయత్నేన కన్యా తే పురుషోత్తమ । దైవ మేవ పరం మన్యే పౌరుషం నైవ కారణం ॥ ౨౨౭ ॥ నారాయణాశ్రమా త్కృష్ణ ధర్మదేవీ సమాగతా। దైవయోగేన సా భద్రా సంప్రాప్తా రాజమందిరం ॥ ౨౨౮ ॥ ఉవాచ తాం భవద్దానయోగ్యాం కన్యాం నృపాత్మజాం । కన్యాపి త్వద్రతా ఽన్యం సా నైవ కాంక్షతి లౌకికం ॥ తయో ర్వాక్యం సమాకర్ణ్య దాతుం తే సో ఽన్వమన్యత । ఇమాం దాస్యామహే పుత్రీం వేంకటాద్రినివాసినే ॥ ౨౨౯ ॥ ఇత్థం సంకల్పయామాస సభామధ్యే ముదా నృపః। త్వయైవ జాత మేతద్ధి స దైవం భవతః పరం॥ ౨౩౦॥ ఇతి మాతృవచ శ్శ్రుత్వా కించిద్ధాస్యముఖో హరిః । మాతరం ప్రతినన్ద్యాథ చింతయన్ వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౨౩౧ ॥

ఇతి శ్రీమద్భవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యే

పద్మావతీ పరిణయనిశ్చయో నామ నవమోఽధ్యాయః.

శ్రీనివాసాజ్ఞయా బ్రహ్మాద్యానయనార్థం శేష గరుడగమనమ్.

జనకః ॥ మాతు ర్వచన మాకర్ణ్య కృతవాన్ కిం రమాపతిః । తన్మమాచక్ష్వ భగవన్ స విస్తారం సతాం ప్రియ ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ త్వం

హారే రసి భక్తేషు ప్రథమో ఽతిప్రియ స్సదా । తస్మా ద్ధరికథా సక్తమనా స్తే తు వదామి తత్ ॥ ౨ ॥ స్వయ మానందపూర్ణో ఽపి కర్ణభూ ష్కరవ ద్ధరిః । మాత్రా చోదిత మాకర్ణ్య తా మూచే మధురం వచః ॥ ౩ ॥ శ్రీనివాసః ॥ మహోత్సవం విధాతుం హి మమ బుద్ధి ర్న జాయతే । అబంధో ర్బంధుయుక్తస్య సంబంధో న ప్రశస్యతే ॥ ౪ ॥ యయో రేవ సమం విత్తం యయో రేవ సమో ఽన్వయః।తయో ర్వివాదో మైత్రీ చ నో త్తమాధ మయో రపి ॥ ౫ ॥ వివాహ శ్చ వివాద శ్చ సమయో రేవ శోభతే । అహ మేక స్సో ఽపి బంధుసమేతో ధరణీపతిః ॥ ౬ ॥ కథం నృపస్యా స్య మయో చిత స్స్యా ద బంధునా బంధుయుతస్య సంగః । భవే త్సుఖం నే తి వదంతి సంత ఇత్య ద్య చింతా ఖలు బాధతే మాం ॥ ౭ ॥ బంధుహీనస్య మే రాజా కథం కన్యాం ప్రదాస్యతి । వాసుదేవవచ శ్శ్రుత్వా వకుళా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౮ ॥ వకుళా ॥ త్వాదృశః పురుషో లోకే నా సత్యం వదతి క్వచిత్ । సత్య మేవ ప్రశంసంతి మునయో వీతకల్మషాః ॥ ౯ ॥ శుక స్త్వత్కార్యనిష్ఠ స్తు దేవానాం గురు రఙ్గిరాః । సద్ధర్మిణో మహీశస్య తస్యా శాం మా వృథా కురు॥ ౧౦ ॥ స్మరబంధూ న్త్సురాం స్సర్వా న్ బ్రహ్మరుద్రపురోగమాన్। పుత్రాన్ పౌత్రాం స్తథా భ్రాతౄ న్స్నుషా శ్చ పురుషో త్తమ ॥ ౧౧ ॥ తదా గతి స్తు గోవింద దుర్లభా చ కలౌ యుగే । సో ఽపి పశ్య తు రాజర్షి స్త్వత్సంబంధిజనా నిహ ॥ ౧౨ ॥ మాతు ర్వచన మాకర్ణ్య మనసా శేషపక్షిణౌ । సస్మార పృథివీపాల శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ॥౧౩॥ తా వాగతౌ శేషవియచ్చరౌ తదా క్షణేన శేషాచలవల్లభాంతికం । దదర్శ భక్త్యా పురతస్థ్సితౌ విభు ర్నిదేశయా మాస పురాణపూరుషః ॥ ౧౪ ॥ శ్రీనివాసః ॥ పక్షిరాడ్గచ్ఛ మే పుత్రం సత్యలోకేశ్వరం నృప।గచ్ఛాహిభూషణం శేష మమ పౌత్ర ముమాపతిం ॥ ౧౫ ॥ ఇత్యు క్త్వా పత్రికాం తాభ్యాం విలిఖ్యా దా చ్ఛుభాత్మికాం । ప్రణిపత్యా థ విశ్వేశం ఖగమార్గేణ జగ్మతుః॥ ౧౬ ॥ సత్యలోకం తతో గత్వా బ్రహ్మాణం భాస్కరోపమం । దృష్ట్వా నత్వా థ భక్త్యై వ పక్షిరాట్ పత్రికా మదాత్॥ పితామహ స్తు తం దృష్ట్వా గరుడం ప్రత్య భాషత ॥ బ్రహ్మ ॥ చిరకాలేనసంప్రాప్తః పక్షిరాట్ కశ్యపాత్మజ ॥ ౧౮ ॥ కుత్రా స్తి శ్రీనివాస స్స వాసుదేవః పితా మమ । పితా మహవచ శ్శ్రుత్వా పక్షిరా డ్వాక్య మబ్రవీత్ ॥ గరుడః ॥ వాసుదేవో వసత్యంగ వైకుంఠగిరిమూర్ధని । తద్వివాహార్థ మాయాతం మాం విద్ధి చతురానన ॥ ౨౦ ॥ నారాయణేన లిఖితాం పత్రికా మవలోకయ । పపాఠ పత్రికా మిత్థం చోదితో నేన వై విధిః ౨౧ ॥ చిరం జీవాయ పుత్రాయ బ్రహ్మణే నాభిజన్మనే । శ్రీవేఙ్కటాద్రినాథస్య శ్రీనివాసస్య మంగళాః ॥ ౨౨ ॥ వైదిక్య ఆశిష స్సర్వాస్సర్వదా సంతు పుష్కలాః।

కలా వాకాశరాజో మే కన్యాదానం కరిష్యతి ॥ ౨౩ ॥ ప్రతీకాదర్శనా
దేవ సపుత్ర స్సపరిగ్రహః । సలోకపాల స్సస్త్రీక స్సగంధర్వ స్సహోరగః
॥ ౨౪ ॥ సమాగత్య తు కల్యాణం దృష్ట్వా గచ్ఛ యథాసుఖం। ప్రతీకార్థ
మితి జ్ఞాత్వా కించి ద్ధ్యాన ముపాగతః ॥ ౨౫ ॥ సంతోషమతులం లేభే

— శ్రీనివాసవివాహదర్శనార్థం శేషాచల మ్ప్రతి బ్రహ్మాద్యాగమనమ్. —

విధిః కల్యాణకౌతుకీ । ద్వారపాలా న్సమాహూయ చేదం వచన మబ్ర
వీత్ ॥ ౨౬ ॥ (బ్రహ్మ ॥ భేరీదుందుభయ శ్చాద్య వాద్యంతాం సర్వతో
ముఖం । భవద్భి ర్మే ఖ్యాపయద్భి ర్గమనం ధరణీతలే ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యుక్తా
ద్వారపాలా స్తే వాద్యాని సమవాదయన్ । బ్రహ్మాణం ప్రణిపత్యాథ
నిదేశజ్ఞో వచో ఽబ్రవీత్ ॥ ౨౮ ॥ ప్రయాణభేరీనినద స్సుమంగళ స్సంశ్రూ
యతే సర్వజనైః కుతూహలాత్ । కం దేశ ముద్దిశ్య పితామహోఽద్య సంతా
డ్యతే వాద్యగణో వదాద్య ॥ ౨౯ ॥ చతుర్ముఖః ॥ భారతే స్మి న్
మహావర్షే జంబూద్వీపస్య దక్షిణే । శేషాచలం సముద్దిశ్య నియుంక్ష్వ చ
తురంగిణీం ॥౩౦॥ సేనాం పరాం మమే త్యుక్త్వా సేనాపతి మథాబ్రవీత్ ।
స్కందాహ్వయసురా న్సర్వా న్సర్వా న్దిక్పాలకా నితి ॥ ౩౧ ॥ సత్య
లోకజనాం స్సర్వా న్స్వయ మాహ పితామహః । భవంతో రసికా స్సర్వే
కల్యాణార్థం కలౌ యుగే ॥ ౩౨ ॥ శ్రీనివాసస్య కృష్ణస్య పితు ర్మే పురుషో
త్తమాః । సమాగచ్ఛంతు సర్వే మే సేనాధీశా మయా సహ ॥ ౩౩ ॥ ఇతి
బ్రహ్మవచ శ్శ్రుత్వా సేనానాథా స్త మబ్రువన్ ॥ సేనాపతయ ఊచుః ॥
వాహనం దేహి నో బ్రహ్మ న్నాగచ్ఛామ స్త్వయా సహ। ఏవ ముక్తో ధనం
తేషాం దత్తవా న్స పితామహః ॥ వాహనాని విచిత్రాణి రథాం శ్చ వివిధా
నపి ॥ ౩౫ ॥ భూషణాని చ వస్త్రాణి రత్నాని వివిధాని చ । పత్నీ స్సందేశ
యామాస వివాహార్థం పితామహః ॥ ౩౬ ॥ స్వయ మంత గతః శ్రీమా
నాత్మానం సమభూషయత్ । దధార శిరసా శీఘ్రం కిరీటం పశ్చిమేన
తు ॥ ౩౭ ॥ అన్యేన శిరసా ధాతా రక్తోష్ణీష మధారయత్ । దక్షిణేనో
త్తమాంగేన శిరోవేష్ట మబంధయత్ ॥ ౩౮ ॥ నీలమౌక్తికవైడూర్య
యుక్తే మకరకుణ్డలే । కర్ణయో ర్భూషయామాస కరౌ కనకకంకణైః ॥
కవచం ధారయామాస నవరత్నసమాకులమ్ । కాఞ్చీదామసమాబద్ధం
ముక్తామణివిభూషితమ్ ॥ ౪౦ ॥ కుశకేతుం కుశశ్రేష్ఠో ధృతవా న్సైన్య
మూర్ధని । సరస్వతీం చ సావిత్రీం గాయత్రీం వై తతః పరమ్ ॥ ౪౧ ॥ పుత్రా
న్పౌత్రాం స్తథా సర్వా న్సవాజిరథకుంజరాన్ । మనసిపుత్రా స్స్వీర్య
పుత్రా న్సమాహూయ పితామహః ॥ ౪౨ ॥ . అలంకారయుతా న్కృత్వా

గమనాభిముఖో ఽభవత్ । స్వసేనాం పురతః కృత్వా నాభిజో నిర్యయా
పురాత్ ॥ ౪౩ ॥ హంసం చన్ద్రప్రతీకాశ మారురోహ పితామహః । విమా
నాని విచిత్రాణి వధ్వ ఆరురుహు స్తదా ॥ ౪౪ ॥ ఘణ్టా శ్చామరనిర్ఘోషై
స్సహితా నృప రేజిరే । శూరా వీరాసనా ధీరా గజాశ్వరథసంస్థితాః ।
సముచ్ఛ్రితై ర్ధ్వజై ర్దీర్ఘ పతాకై స్సమలంకృతాః । నానాయుధధరా వీర
స్తేషాం మధ్యే పితామహః ॥ ౪౬ ॥ రరాజ చంద్రమా రాజం స్తారాభి
ర్గగనే యథా । శ్వేతచ్ఛత్రం హేమదణ్డం రత్నకుంభయుతం ధృతమ్ ॥ ౪౭
యోజనత్రయవిస్తీర్ణం దశలక్షజనై ర్వృతమ్ । నభః ప్రకాశయామాస దేవ
దేవస్య వై తదా ॥ ౪౮ ॥ అవాదయ న్మహారాజ వాద్యాని వివిధాని చ
భేరీ శ్చ నవసాహస్రం దుందుభీనాం శతత్రయమ్ ॥ ౪౯ ॥ మృదంగపణవాన్
ఢక్కా మడ్డునిస్సాణడిండిమాన్ । గోముఖా న్మురజాన్ వీణా స్తథా వై
ఝర్ఝరాదికాన్ ॥ ౫౦ ॥ బర్బరై శ్శతశృంగై శ్చ దీర్ఘశృంగై శ్చ సుస్వరైః
సప్తస్వరై స్సప్తరాగై స్సర్వాణా మపి మోహకైః ॥ ౫౧ ॥ ఫూత్కారై
శ్చ వషట్కారై ర్ధ్వనయద్భి శ్చ వారిజాన్ । గంధర్వై ర్గాననిపుణై
స్స్వరభేదవిచక్షణైః ॥ ౫౨ ॥ వీణాదండస్థసూత్రై శ్చ వాదయద్భి స్సుఖా
వహైః । నర్తకై ర్నటకై శ్చైవ హాహాహూహూముఖై ర్వృతమ్ ।
స్తూయమానం తుంబురుణా సూతమాగధవందిభిః । సురా స్సర్వే శ్రీనివా
సమహోత్సవదిదృక్షవః ॥ ౫౪ ॥ అనుజగ్ము ర్మహారాజం బ్రహ్మాణం యాంత
మగ్రతః । సత్యలోకే తపోలోకే జనలోకే తతః పరమ్ ॥ ౫౫ ॥ మహ
ర్లోకే సువర్లోకే స్వర్గలోకే మహీతలే । ఏవం క్రమా న్మహాభాగ బ్రహ్మాణం
దదృశు ర్జనాః ॥ ౫౬ ॥ ఋషయ స్సత్త్వసంపన్నా స్తదా ఽత్యద్భుత
దర్శనమ్ । వాసుదేవసమాకారం వైశ్వానరసమాననమ్ ॥ ౫౭ ॥ దదృశు
స్సర్వలోకేశం సాక్షా ద్బ్రహ్మాణ మగ్రజమ్ । కేచి న్నారాయణం తం
హి గాంభీర్యా ద్బ్రువం స్తదా ॥ ౫౮ ॥ కేచి న్నారాయణో నాయం
వదనానాం విపర్యయాత్ । ఇత్యబ్రువం స్తత స్సర్వే మత్వా తం చతురాన
నమ్ ॥ ౫౯ ॥ హంసస్థం భూషణై ర్యుక్తం కవచాడంబరాన్వితమ్ । అపృచ్ఛం
స్తే మహీదేవా బ్రహ్మణో ఽనుచరాన్ జనాన్ ॥ ౬౦ ॥ మహీదేవాః ॥
కం వా దేశం ప్రతి జనాః కుతో వా ఽగమనం విధేః ॥జనాః॥ గచ్ఛామో ఽ
ద్య వివాహార్థం శ్రీనివాసస్య భూతలమ్ ॥ ౬౧ ॥ తేనై వా వాహితా స్సర్వే
సత్యలోకా న్మహీసురాః । తచ్ఛ్రుత్వా వచనం తేషా మనుజగ్ము ర్మ
హర్షయః ॥ ౬౨ ॥ సాగ్నిహోత్రా స్సపుత్రా శ్చ సశిష్యా స్సపరిగ్రహాః ।
ఏవం విభవ మాస్థాయ బ్రహ్మా ఽగా ద్వేఙ్కటాచలమ్ ॥ ౬౩ ॥ వాది
త్రాణాం స్వనేనై వ దుందుభీనాం చ నిస్స్వనైః । ఆపూరితం జగ దిదం

శ్రీనివాస మ్ప్రతి చారాదిజ్ఞాపిత బ్రహ్మాగమనమ్.

సశైలవనకాననమ్ ॥ ౬౪ ॥ ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు భగవాన్ లోకరక్షణ
తత్పరః । అదృష్ట్వా ఖగరాజం తం మాతరం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౬౫ ॥ శ్రీని
వాసః ॥ కిన్నాగతో ఽమ్బ ఖగరాట్పుత్రార్థం ప్రేషితో మయా ।
మార్గే నిరోధితః కేన కిం వా స్యాత్కారణం వద ॥ ౬౬ ॥ ఏవం వదతి
గోవిందే చారో దృష్టిపథం గతః । చారం దృష్ట్వా ఽతిసంతోషం స లేభే
పురుషోత్తమః ॥ ౬౭ ॥ శ్రీనివాసః ॥ క్వ చార మమ పుత్రస్తు కేన వై
ప్రేషితో భవాన్ ॥ చారః ॥ ఆగమిష్యతి గోవింద గంగాం తరతి తే
సుతః ॥ ౬౮ ॥ ఏవం వదతి తచ్చారే పునరేకో ఽభ్యభాషత ॥ద్వితీయః॥
గోదావరీం తరతి తే పుత్రః పౌరజనైస్సహ ॥ ౬౯ ॥ స దూతవచనం
శ్రుత్వా కించిద్ధాస్యముఖో ఽభవత్ । తదా ఽజగామ గరుడః పక్షిరాడ్బ్ర
హ్మచోదితః ॥ ౭౦ ॥ ప్రణిపత్య శ్రీనివాసం ప్రోవాచ చ వచస్తదా ।
గరుడః ॥ కృష్ణాం తీర్త్వా తు తే పుత్ర శ్రీశైల ముపగమ్య చ ॥ ౭౧ ॥
అహోబిలం చాససాద తత్రాజ్ఞప్తో ఽహ మాగతః । ఇత్యేవ ముచ్యమానే
తు గరుడేన మహాత్మనా ॥౭౨॥ తత్క్షణేనైవ రాజేంద్ర విష్వక్సేనో ఽభివంద్య
చ । వినీతో వాచ మూచే ఽథ శ్రీనివాసం పరాత్పరమ్ ॥ ౭౩ ॥ విష్వ
క్సేనః ॥ తుంబురోస్తీర్థ మాసాద్య హరే తత్రావగాహతే । పుత్రస్తవ
మహారాజః పరమాత్మా చతుర్ముఖః ॥ ౭౪ ॥ పుత్రస్తవా గచ్ఛతీ హ భవద్ద
ర్శన కౌతుకీ । సేనాపతావదత్యేవం భగవానుత్థితో ముదా ॥ ౭౫ ॥
గరుడస్కంధ మారూఢః ప్రయాణాభిముఖో హరిః । ఉత్తరాభిముఖః ప్రాయా
త్పుత్రస్నేహేన భూమిప ॥ ౭౬ ॥ విష్వక్సేనో ఽతివేగేన బ్రహ్మాణ ముపగమ్య
చ । ఆనమ్య శిరసా భక్త్యా ప్రోవాచ వచనం విధిమ్ ॥ ౭౭ ॥ విష్వక్సేనః ॥

చతుర్ముఖ శ్రీనివాసయోః పరస్పరప్రణయావ లోకనసంవాదః.

భగవా నరవిందాక్షస్తవదర్శనలాలసః । గరుడస్కంధ మారుహ్య సమా
గచ్ఛతి తే ఽన్తికమ్ ॥ ౭౮ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా వచనం తస్య విష్వక్సేనస్య
ధీమతః । చంద్రబింబనిభా ద్ధంసా దవరుహ్య పితామహః ॥ ౭౯ ॥ పాదాభ్యా
మాగమ చ్ఛీఘ్రం యత్రా గచ్ఛతి కేశవః । స దదర్శ మహారాజ జనకం
చతురాననః ॥ ౮౦ ॥ దండవత్ప్రణిపత్యాథ చాగ్రే బద్ధ్వా కరౌ స్థితః ।
స చావరుహ్య గరుడా దాససాద పితామహమ్ ॥ ౮౧ ॥ ఉత్థాప్యాలింగ్య
చాప్యేన మువాచ మధుసూదనః ॥ శ్రీనివాసః ॥ ఉత్తిష్ఠ తాత భద్రం
తే పశ్య మా మాతురం కృశమ్॥ ౮౨॥ బహుకాలేన తే బుద్ధి ర్మమ దర్శన
లాలసా। తచ్ఛ్రుత్వైవ మరిం మన్యే త్వద్బుద్ధి ర్మమ దర్శనే ॥ ౮౩ ॥ కౌతూ

హాలం నో పనీతా కదా చిదపి యేన వై। న కశ్చి ద్ద్రియతే క్వాపి త్వాం వినా చతురానన ॥ ౮౪ ॥ వదత్యేవం హృషీకేశే నో వాచ చతురాననః। ముహూర్తద్వయమాత్రం తు శ్రీనివాసోపి నో చివాన్ ॥ ౮౫ ॥ ఆనంద బాష్పసందిగ్ధనయనౌ తౌ పరస్పరమ్। స్నేహోత్ఫుల్లవదనౌ ముఖం దదృశతు ర్ముదా॥ ౮౬॥ పితు ర్ముఖం సుతో ఽపశ్య త్సుతవక్త్రం హరి స్తథా। తత స్సంతుష్టమనసౌ లేభాతే పరమాం ముదమ్ ॥ ౮౭ ॥ తౌ క్రీడంతౌ శ్రీనివాస బ్రహ్మాణౌ దేవసంసది। పితృపుత్రౌ తదా దృష్ట్వా సత్యలోకనివాసినః ॥ ౮౮ ॥ లేభిరే పరమానందం తన్మాయామోహితా స్సురాః। దేవాః ॥ న తేన సదృశః పుత్రో న తేన జనకో భువి॥ ౮౯॥ ఇత్యేవం ప్రశశంసు స్తే భక్తిస్నేహవశంగతాః। తత స్సుతం సమాశ్వాస్య పరిమృజ్యాక్షిజం జలమ్ ॥ ౯౦ ॥ బ్రహ్మాణః పాణి ముద్ధృత్య స్వనేత్రజల మున్మృజన్। వల్మీకస్థాన మాశ్రిత్య పుత్రేణ సహ తస్థివాన్॥ ౯౧॥ తత్ర చ శ్రీనివాస స్త మువాచ పురుషోత్తమః॥ శ్రీభగవాన్॥ కచ్చి త్తే కుశలం తాత స్నుషాయా మమ సంప్రతి ॥ ౯౨ ॥ పుత్రపౌత్రప్రపౌత్రాణాం క్షేమం ప్రబ్రూహి మే సుత ॥ బ్రహ్మా॥ సర్వమఙ్గళ మస్మాకం త్వత్ప్రసాదేన కేశవ॥ ౯౩॥ తాత మే వద

చతుర్ముఖమ్ప్రతి శ్రీనివాస జ్ఞాపితస్వపరిణయోదన్తః

తే క్షేమం పురాణం పురుషోత్తమ॥ శ్రీభగవాన్॥ ద్వాపరాన్తే కృతం కర్మ శృణు పుత్ర సమాధినా ॥ ౯౪ ॥ వైకుణ్ఠే శేషతల్పస్థం భృగుః పాదతలేన మామ్। తతాడో రసి తే మాతు రాస్పదే కమలాసన॥ ౯౫॥ తదా తే జననీ పుత్ర కరవీరపురం గతా। తేన దుఃఖేన సంతప్త స్త్యక్త్వా వైకుణ్ఠ ముత్తమమ్ ॥ ౯౬ ॥ ఇహాగతో వేఙ్కటాద్రిం నాత్రా పశ్యం నికేతనమ్। అత్ర వల్మీకగం నిత్యం చోళభృత్యః కుఠారతః ॥౯౭॥ ప్రాహార న్మాం రాజభార్యాతాడితో ధేనుకోపతః। బృహస్పతేః ప్రసాదేన జీవామి కరుణానిధేః ॥ ౯౮ ॥ అభివాదయ కల్యాణీ మ్మాతరం మమ నందన। ఇత్యుక్తో వకుళాం బ్రహ్మా వవందే హరిమాతరమ్ ॥ ౯౯ ॥ బ్రహ్మా ॥ జననీ తవ గోవింద కుత్రే యం జనితా పురా। ఏత దాఖ్యాహి భగవన్ శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే॥ ౧౦౦॥ శ్రీభగవాన్॥ యశోదా వకుళా భూత్వా వర్తతే వేఙ్కటాచలే।రక్షితో ఽహం తయా భద్ర బహుకాలం పితామహ ॥ ౧౦౧ ॥ ఆపత్కాలే తు యో రక్షేత్తం విద్యా త్పితరం గురుమ్। కదా చి న్మృగయాసక్తః పద్మతీర్థ సమీపతః ॥ ౧౦౨ ॥ ఆగా మహం తత్ర పుష్పవనే కన్యా ఉపాగమన్। తాసాం మధ్యే విరాజంతీ కన్యా కా చి దుపాగమత్ ॥ ౧౦౩॥ యా మాకాశ ప్రభోః పుత్రీం నామ్నా పద్మావతీం విదుః। తా మవేక్ష్యాతిమోహా న్మే మన స్తా మేః కాంక్షతే ॥ ౧౦౪ ॥ తా మేవఘటయా శు త్వం పుత్రోసి పరమో మమ

— శ్రీనివాసపరిణయార్థం శేషాచల మ్ప్రతి రుద్రాద్యాగమనమ్. —

వదత్యే వం హృషీకేశే శుశ్రువే దుందుభిస్వనః ॥ ౧౦౫ ॥ భగవాన్॥ కస్య వాద్య మిదం బ్రహ్మన్ క శ్చ మా ముపగచ్ఛతి । వదత్యే వం పరే ధామ్ని నీలకణ్ఠో ఒన్వపద్యత ॥ ౧౦౬ ॥ పితామహం చ పితరం వవందే వసుధాధిప । పార్వత్యా షణ్ముఖేనా పి ప్రమథాధిపసేవకైః ॥ ౧౦౭ ॥ త మాలింగ్య హృషీకేశః ప్రాహ శఙ్కర మాగతమ్ । వత్సా త్రా యాహి నికటం తిష్ఠ భద్ర వరాసనే ॥ ౧౦౮ ॥ ఏవం సంభాషమాణే తు నీలకణ్ఠేన కేశవే । తత స్సమాగమ త్సద్యః కుబేరో నరవాహనః ॥ ౧౦౯ ॥ యుక్తేంద్రః పుత్రభృత్యై శ్చ భార్యాబంధుభి రన్వితః । త మాయాంత ముపాలక్ష్య భగవా నాహ భూమిప ॥ ౧౧౦ ॥ ధనాధిప మహాప్రాజ్ఞ ధనవా న్భవ సర్వదా । ఇత్యా శిషా నందయతి హృషీకేశే ధనేశ్వరమ్ ॥ ౧౧౧ ॥ స్వాహా స్వధాభ్యాం సహిత ఆరూఢో మేషవాహనమ్ । అగ్ని శ్చా గా త్సపుత్ర శ్చ సబంధు ర్వేఙ్కటాచలే ॥ ౧౧౨ ॥ సజాతవేదసం దృష్ట్వా జాతాహ్లాదో జగత్పతిః । తమాలింగ్యా తివేగేన తిష్ఠ తిష్ఠే తి చా బ్రవీత్ ॥ ౧౧౩ ॥ తతః ప్రేతపతి శ్చా పి స్వదూతై శ్చ స్వభార్యయా । స్వవాహనం సమారుహ్య ప్రాప శేషగిరిం స్వయం ॥ ౧౧౪ ॥ చిత్రగుప్తో మహాప్రాజ్ఞ స్సంప్రాప్తో రాజస త్తమః। తతో జలపతి శ్చా గా న్నక్ర మారుహ్య భక్తిమాన్ ॥ ౧౧౫ ॥ భార్యయా బహురత్నాఢ్యో నారాయణగిరిం ప్రతి । ఆరుహ్య గజరాజం స్వ మింద్ర స్సాప్యగాచ్ఛచీపతిః ॥ ౧౧౬ ॥ భోగిరాజగిరిం రాజన్ సర్వభోగాలయో మహాన్ । పౌలోమ్యా సహ పుత్రేణ సంప్రాప్త స్త్రిదశేశ్వరః ॥ ౧౧౭ ॥ యథార్హాం శ్రీనివాసేన సత్కృతో నిషసాద చ ॥ ౧౧౭½ ॥ ఏణం సమారుహ్య చ భారతీయుత స్సుగంధయుక్త స్సముపాయయా గిరిమ్ । భక్తోఽథ వాయు స్త మిమం జనార్దనః క్షేమం చ పప్రచ్ఛ తదా ముదాన్వితః ॥౧౮॥ స్థీయతా మితి రాజేంద్రహరి ర్వాయు మభాషత ॥౧౯॥ ఏతస్మి న్నేవ కాలే తు సంప్రాప్తౌ చంద్రభాస్కరౌ । మన్మథో ప్యా గతః ద్రూపీ సరతి స్తురగోపరి ॥ మునయ శ్చ మహారాజ సమాజగ్ము ర్మహాగిరిమ్ । కశ్యపో ఽత్రి ర్భరద్వాజో వామదేవ శ్చ గౌతమః ॥ ౧౨౧ ॥ విశ్వామిత్రో వసిష్ఠ శ్చ వాల్మీకి ర్జమదగ్నిజః । పులస్త్య శ్చ దధీచి శ్చ శునశ్శేఫ శ్చ గాలవః ॥ ౧౨౨ ॥ గార్గ్యః కృష్ణో మహారాజ సపుత్రా స్సపరిగ్రహాః । గన్ధర్వాప్సరస శ్చై వ సర్వే సిద్ధా స్సహోరగాః ॥ ౧౨౩ ॥ ఏవం మహర్షయో దేవా రాజాన శ్చ సమాగతాః । వివాహార్థం సమాజగ్ము స్సర్వే సంభ్రమకాతరాః ॥ ౧౨౪ ॥ సమాశ్వాస్యా థ గోవిందో యథాయోగ్యం తదా నృప । స్థీయతా మితి చో వాచ సర్వే

బ్రహ్మాజ్ఞయా విశ్వకర్మకృతపరిణయార్థపురనిర్మాణక్రమః.

షాం పురతో హరిః ॥ ౧౨౫ ॥ తతో ఽభూ ద్వాసుదేవస్య విశ్వకర్మాఽఽత్మగో
చరః । త మాలోక్య హృషీకేశ ఇంద్ర మాహస్మ మన్యుమాన్ ॥ ౧౨౬ ॥
శ్రీభగవాన్ ॥ ఇంద్రా స్య గర్వబహుళ్యం పశ్య విశ్వకృతో ఽధునా । భ్రాతు
ర్బాహుబలా దేష న జానాతి హి తాహితమ్ ॥ ౧౨౭ ॥ యథా ఽన్యా
న్పశ్యతి సురాం స్తథా మా మపి పశ్యతి । సాధుజాతం సురశ్రేష్ఠ త్యజైన న
మసమంజసమ్ ॥ అన్యం శాలాకర్మరతం శుద్ధం మద్భక్తిసంయుతమ్ । నియో
జయ సురశ్రేష్ఠ దేవతాగృహకర్మణి ॥ ౧౨౯ ॥ ఇత్య ప్రియం వచ శ్శ్రుత్వా
విశ్వకర్మా నరేశ్వర । ప్రణిపత్యా హ గోవిందం వర్ధకీ భయవిహ్వలః ॥ ౧౩౦ ॥
వర్ధకీ ॥ భగవం స్త్వదభీష్టం య దజ్ఞానా న్న మయాకృతమ్ । క్షమస్వ
మమ దౌరాత్మ్యం భగవ న్కరుణానిధే ॥ ౧౩౧ ॥ దేవాదిదేవ దేవేశ స్వల్ప
స్య మమ కారణాత్ । ఇయా న్కోపః కిమర్థం తే సంజాతో భగవన్హరే ॥
౧౩౨ ॥ ఏవం సంప్రార్థిత శ్శక్రం శ్రీనివాస ఉవాచ హ । సభాం కారయ
దేవేంద్ర దేవార్థం మునికారణాత్ ॥ ౧౩౩ ॥ పంచాశద్యోజనగణ విశాలాం
సుమనోహరామ్ । సువిచిత్రాం చ మహతీం త్రింశద్యోజనమాయతామ్ ॥
౧౩౪ ॥ ఇత్యే వం శాసిత శ్శక్ర స్తేన వర్ధకినా తదా । కారయామాస విపు
లాం విచిత్రాం మహతీం సభాం ॥ ౧౩౫ ॥ చక్రే శక్రాజ్ఞయా తత్ర విశ్వ
కర్మా మయా గ్రజః । అనంతరం వాక్య మూచే శత క్రతు మనామయమ్ ॥
౧౩౬ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ఆకాశరాజనగరం శీఘ్రం గచ్ఛ శచీపతే । రాజానం
సాంత్వవచనైః కార్యే కర్మణి బోధయ ॥ ౧౩౭ ॥ తత్రా ప్య నేన కర్తవ్యం
సభాగేహాది కారయ । వాసుదేవస్య వాక్యాని శ్రుత్వా తస్య శచీపతిః ॥
౧౩౮ ॥ జగామ రాజనగరం సహితో విశ్వకర్మణా । విస్తార్య నగరం రాజ్ఞః
పరితో బహుయోజనమ్ ॥ ౧౩౯ ॥ సంచ్ఛిద్య చ మహారాజ వనాని గిరిగహ్వ
రాన్ । విషమాం చ సమాం చక్రే ధరాం తాం ధరణీపతేః ॥ ౧౪౦ ॥ గృ
హాణి చ విచిత్రాణి సభా శ్చ పటమంటపాన్ ॥ ౧౪౧ ॥ కల్యాణవేదీం స
దదర్శ రత్నైః స్వపూర్ణకత్నైః సుకృతాం విచిత్రామ్ । స్తంభై ర్యుతాం మౌక్తిక
రత్ననిర్మితై ర్నారాయణస్యై వ నృపేణ నిర్మితామ్॥ ౧౪౧౧॥ వాసుదేవస్య
భవనం వాసవో విశ్వకర్మణా ॥౧౪౨॥ కారయామాస రాజేంద్ర సరత్నస్తం
భగోపురమ్ । ధనధాన్యసమాకీర్ణం రత్నతోరణమండితమ్ ॥ ౧౪౩ ॥ వాపీ
కూపశతం వాజిగజానాం భవనం తథా । వాసవే తు గతే రాజన్ వాసు

దేవాదికృతపరిణయార్థ భగవత్ప్రార్థ నాభ్యుపగమః.

దేవో ఽవద త్సురాన్ ॥ ౧౪౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ఆకాశరాజస్య సుతా ఽస్తి
యా సురా ఇచ్ఛామి కర్తుం కిల తత్కరగ్రహమ్ । అంగీకృతం చే ద్భవదీయ

మండపై రంగీకరో మ్యద్య తు రాజకన్యకామ్ ॥ ౧౪౫ ॥ వాసుదేవవచ
శ్శ్రుత్వా వాసుదేవాత్మజాదికాః । వాక్య మాహు ర్మహారాజ వాసుదేవ
పరాయణాః ॥ ౧౪౬ ॥ బ్రహ్మాదిదేవాః ॥ వయం తు దాసభావేన తిష్ఠామహే
పురుషోత్తమ । త్వత్ప్రసాదా ద్వయం సర్వే పశ్యామో త్ర మహో
త్సవమ్ ॥ ౧౪౭ ॥ శంకరః ॥ వినోదవచనం కృష్ణభాషసే ప్రాకృతో
యథా । మనస స్తే ప్రశ స్తం చేత్క్రియతా మితి చా బ్రవీత్ ॥ ౧౪౮ ॥
శంకరస్య వచ శ్శ్రుత్వా ప్రశశంస హసన్ హరిః । తత శ్చ తుర్ముఖః
ప్రాహ శేషాచలపతిం ప్రతి ॥ ౧౪౯ ॥ బ్రహ్మ ॥ సర్వజ్ఞ స్త్వం దయా
సార సత్యసంకల్పవా నసి । అష్టవర్గం తతః కార్యం వివాహా త్పూర్వ
మేవ హి ॥ ౧౫౦ ॥ తస్మా దాజ్ఞాం దేహి మమ పుణ్యాహే పురుషోత్త

— వసిష్ఠాదీ న్ప్రతి భగవత్కృతవివాహకార్యనియోజనప్రకారః. —

మ । సపుత్రవచనం శ్రుత్వా వసిష్ఠంముని మానయత్ ॥ ౧౫౧ ॥ వసిష్ఠం చ
మహాభాగం పౌరోహిత్యే న్యయోజయత్ । యాజుశ్శాఖై ర్మహామంత్రైః
కర్తవ్యం స్వస్తివాచనమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ సర్వేషా మపి దేవానాం యజమానో
భవానితి । దేవానాం చ ఋషీణాం చ మాననే శంకరం న్యధాత్ ॥ దేవా
హ్వానే కుమారం తు ప్రత్యుత్థానే చ మన్మథమ్ । దత్వా తేషాం వీటికాం
తు కృష్ణవర్త్మాన మాహ్వాయత్ ॥ ౧౫౪ ॥ గృహాణత్వం వీటికాం చ పాకా
ర్థం హవ్యవాహన । ఋషీణాం సర్వదేవానాం తవ పాక స్తు సంమతః॥ ౧౫౫॥
తిష్ఠా త్పాకం కురుష్వ త్వం స్వధా స్వాహా సమన్వితః । ఇతి శిష్టో యజ్ఞ
మూర్తి స్తథా స్త్వి త్యబ్రవీ ద్ధరిమ్ ॥ ౧౫౬ ॥ తత స్స ప్రాహ వరుణం
జలార్థం సర్వదేహినామ్ । దుష్టానాం దండనే రాజన్ శిష్టానాం పరిపాలనే ॥
॥ ౧౫౭ ॥ యమం సంకల్పయామాస సుగంధే వాయు మాదిశత్ । ధనదానే
బ్రాహ్మణార్థే వస్త్రాలంకారదాపనే॥ ౧౫౮॥ కుబేరం యోజయామాస భగవా
న్నృపసత్తమ । ప్రదీపధారణే రాజ న్నిశాకర మయోజయత్ ॥ ౧౫౯ ॥
వసూ న్సన్దేశయామాస భాండానాం శుద్ధికారణాత్ । గ్రహాం శ్చ ద్రోణ
పాత్రేషు న్యయోజయ దరిందమ ॥ ౧౬౦ ॥ ఏవం సంశాసితా స్సర్వే
పురాణపురుషేణ చ । ఆజ్ఞా మాదాయ తే ఉభావన్ సర్వే స్వస్థా స్స్వక
ర్మసు ॥ ౧౬౧ ॥ తతో వాక్య మువాచే దం బ్రహ్మ లోక పితామహః ।
బ్రహ్మ ॥ మజ్జనం కురు గోవింద మంగళం మధుసూదన ॥ ౧౬౨ ॥

— వివాహార్థం కరవీరపురా ద్రమాహ్వానమ్. —

పుణ్యాహపూర్వం కర్మాణి స్వేష్టదేవ ప్రపూజనమ్ । కులదేవ ప్రతిష్ఠాం
చ సాంగం కురు రమాపతే ॥ ౧౬౩ ॥ స పుత్ర వచనం శ్రుత్వా

సస్మార జగదీశ్వరః। రమాం రాజీవనయనాం కరవీరపురాలయామ్ ॥ ౧౬౪ ॥ మత్వా వియోగినీం రాజన్ దుఃఖిత స్సురసత్తమః । రురోద లోకరీత్యైవ భగవాన్ లౌకికై స్సమః॥ ౧౬౫ ॥ న శోభతే సభా దివ్యా తయా విరహితా సుత। భవా నహం మహాప్రాజ్ఞ దేవా శ్చ సపరిగ్రహాః ॥౧౬౬॥ న శోభంతే యథా కాశే తారా స్తారాపతిం వినా । అపాదపం యథా ఽరణ్యం ముపక్షా శ్చ విహంగమాః ॥ ౧౬౭ ॥ అఫలా శ్చ యథా వృక్షా అధనా స్సుహృదో యథా। తథా వయం మహాప్రాజ్ఞ రహితా రమయా తయా॥ ౧౬౮ ॥ వాసుదేవవచ శ్శ్రుత్వా వాసుదేవ మభాషత । శంకరః పృథివీపాల సముత్తిష్ఠన్ మహాభుజః ॥ శంకరః ॥ కిమర్థం రోదనం తాత కిం తే కార్యం విడంబనమ్ । అసంగస్యాప్రమేయస్య చాక్రూరవరదస్య చ ॥ ౧౭౦ ॥ అక్లేశకస్య దేవేశ కిమర్థం రోదనం వృథా । స చతద్వచనం శ్రుత్వా నీలకంఠ మభాషత ॥౧౭౧॥ శ్రీభగవాన్ ॥ త్వం న జానాసి భో శ్శంభో బాలభావేన పౌత్రక । యదా బ్రహ్మావసానే చ న కించి దవశిష్యతే ॥ ౧౭౨ ॥ తదా క్షీరోదకే శంభో సితాలంబే నిరాశ్రయే । సా మే శయ్యా సఖీ భూత్వా క్రీడతే హితకారిణీ ॥౧౭౩॥ ఏతాదృశీం వినా శంభో మమ సౌఖ్యం కథం భవేత్ । వదత్యేవం జగన్నాథే వేధా వాక్య మభాషత ॥ ౧౭౪ ॥ బ్రహ్మ ॥ నోక్తం త్వయేదం గోవింద పూర్వమేవం జనార్దన । అద్య మాం కమలానాథ రమాహ్వానే నియోజయ ॥౧౭౫॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సో పి పుత్రవచ శ్శ్రుత్వా ద్యుమణిం శీఘ్ర మాహ్వయత్ ।

—— భగవదుక్త్యా రమానయనాయ కరవీరపుర మ్ప్రతి సూర్యగమనమ్. ——

షణ్ముఖేన మహారాజ సో పి తత్ర సమాగతః ॥ ౧౭౬ ॥ ననామ భక్త్యా స్తుత్వాఽథ ప్రాంజలి స్సమ్ముఖస్థితః । భాస్కరం భక్తినమ్రాంగం భగవానాహ హృద్గతమ్ ॥ ౧౭౭ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సృగాలవాసుదేవస్య నగరం గచ్ఛ భానుమన్ । తత్రాస్తే జగతాం మాతా తా మానయ మమాంతికమ్ ॥ ౧౭౮ ॥ భారతీం వాసుదేవస్య శ్రుత్వా పౌత్రో దివాకరః । వినయేన సమాయుక్త శ్శిరసా ఽనమ్య చా వదత్ ॥ ౧౭౯ ॥ భానుః ॥ కథం తాం లోకజననీ మానయిష్యే తవాంతికమ్ । త న్మమా చక్ష్వ గోవింద కథం మాం విశ్వసే ద్రమా ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అస్తి తస్యా స్త్వయి స్నేహ స్సదా లోకమహోదయే । త్వదాగమనసంప్రాప్తా సమాయాతి మమాంతికమ్ ॥ ౧౮౧॥ ఉపాయం ప్రవదిష్యామి తదాగమనకర్మణి । అశ్రుముంచ న్నృప మృజం స్తద్ద్వారి కురు సంస్థితిమ్ ॥ ౧౮౨ ॥ త్వాం తు దృష్ట్వా జగన్మాతా సాంత్వయిష్యతి భానుమన్ । ఏవం వదంతీ వాక్యం త్వాం కించిద్దుఃఖసమాకులా ॥ ౧౮౩ ॥ శాసనం తే హృతం కేన ధరణ్యాం కథ్యతా మితి । త్వం సమాచక్ష్వ తాం దేవీ మిత్థ మత్యంతదుఃఖితః ॥ ౧౮౪ ॥ న శాసనం హృతం మేఽద్య

మాతఙ్గ కేనాపి భూతలే । శయనం తు కృతం తేన తవ భర్త్రాఽద్య భూతలే ॥ ౧౮౫ ॥ యేన వై శాసనం దత్తం మాత ర్మే కృపయేదృశమ్ । నిశ్చేతనోఽద్య పతితో భర్తా జీవతి తే న వా ॥ ౧౮౬ ॥ భర్తా తవ జగన్నాథ స్త్వచ్ఛోకోఽద్య విభాతి మే । కదా ద్రక్ష్యామి దేవీం తా మిత్యాస్తే ప్రలపన్నితి ॥ ౧౮౭ ॥ సా త్వద్వచన మాకర్ణ్య సమాయాతి న సంశయః । ఉపాయం తు తత శ్శ్రుత్వా కించి ద్ధాస్యముఖాన్వితః ॥ ౧౮౮ ॥ బభాషే భక్తినమ్రాంగో భయభక్తిసమన్వితః । సర్వజ్ఞా సర్వలోకేషు విశ్రుతా కమలాలయా ॥ ౧౮౯ ॥ జానాతి హృద్గతం సర్వం కథం మాం విశ్వసేద్విభో । అరోగస్య చ రోగం హి కథం వక్ష్యామి తే హరే ॥ ౧౯౦ ॥ స భానో ర్వచనం శ్రుత్వా భాను మాహ మనోగతమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మన్మాయయా మోహితా సా భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౧౯౧ ॥ ఇత్యుక్తః ప్రణిపత్యాథ వాసుదేవం రథే స్థితః । కరవీరపురం గత్వా యథోక్తం తత్తథాఽకరోత్ ॥ ౧౯౨ ॥ సా తద్వచన

కరవీరపురా చ్ఛేషాచల మ్ప్రతి రమాగమనమ్.

మాకర్ణ్య యథాదేశం తదా రమా । రథ మారుహ్య ఖేదేన భానువాక్యాదరేణ సా ॥ ౧౯౩ ॥ సంప్రాప్తా వాయువేగేన రవియుక్తా రమా పతిమ్ । తదాగమనవార్తాం చ శ్రుత్వా తస్మిన్ క్షణే హరిః ॥ ౧౯౪ ॥ జగామ దర్శనాపేక్షీ హ్యాశక్త ఇవ సమ్ముఖమ్ । తాదృశీ మాకృతిం ప్రాప్య తదద్భుత మివాభవత్ ॥ ౧౯౫ ॥ దేవానాం పూర్వదేవానాం మునీనా మూర్ధ్వరేతసామ్ । భుజే భుజంగభూషస్య వామం సంస్థాప్య వై భుజమ్ ॥ ౧౯౬ ॥ తథాఽపరం బ్రహ్మకంఠే నిధాయాగా ద్భుజం స్వభూః । ఏవం భూతం శ్రీనివాసం దదర్శ కమలాలయా ॥ ౧౯౭ ॥ రథా దుత్తీర్య వేగేన కించి ద్ధాస్యముఖాంబుజా । చాంపకం పుష్పనిచయం వికీర్య పదపంకజే ॥ ౧౯౮ ॥ సమాలింగ్యాతిభక్త్యైవ మహాబాహు ర్ద్వయ మాస్థితా । తదాలింగనమాత్రేణ పుష్టాంగో విష్టరశ్రవాః ॥ ౧౯౯ ॥ కుశలం పరిపప్రచ్ఛ తస్యాస్సాఽపి హరే స్తదా । పితరౌ సర్వలోకానాం రమానారాయణౌ శుభౌ ॥ ౨౦౦ ॥ సంప్రాప్తౌ స్వస్థతాం రాజన్ సర్వదేవనమస్కృతౌ ॥ శ్రీరమా ॥ మాం

రమాయై శ్రీనివాసకథిత పద్మావతీ పరిణయోదన్తః.

మోహయతి గోవింద తవ మాయా దురత్యయా ॥ ౨౦౧ ॥ భానునా మయి గోవింద కర్మ చిత్రం త్వయా కృతమ్ । త్వన్మాయయా మోహితా స్సర్వే బ్రహ్మేశానాదయ స్సురాః ॥ ౨౦౨ ॥ వదాదేశం వాసుదేవ మమాద్యాహ్వాన కారణమ్ । స రమావచనం శ్రుత్వా సాధ్వీ మాహ మహీపతే ॥ ౨౦౩ ॥ శ్రీనివాసః ॥ త్వయా రామావతారే తు కథితం స్మర భామిని । వేద

వత్స్యా వివాహస్య సంప్రాప్తః కాల ఏవ వై ॥ ౨౦౪ ॥ త్వత్సన్నిధౌ ప్రోఢు మేనాం కామయే ఽహం కలౌ యుగే । వదత్యేవం హృషీకేశే సా ఽస్మరత్పూర్వికాం గిరమ్ ॥ ౨౦౫ ॥ శ్రీరమా ॥ తా మంగీకురు గోవింద వివాహవిధి పూర్వకమ్। ఇతి మే వచనం కృష్ణ సఫలం కురు వత్సల ॥ ౨౦౬ ॥ ఇత్యుక్త్వా శ్రీనివాసం సా ననామ చ ముదాన్వితా । హరి స్తు లోకజననీ మానందయ దుదారధీః ॥ ౨౦౭ ॥ స రమాగిర మాకర్ణ్య పరిపూర్ణ మనోరథః । పరమానంద సంపూర్ణ ఉరగాద్రౌ వ్యరాజత ॥ ౨౦౮ ॥ సంతోషసంసూచకసర్వగాత్ర ఆనన్దబాష్పేణ సమృద్ధనేత్రః । బ్రహ్మాదిదేవై ర్నుతసచ్చరిత్ర స్తదా బభౌ వేఙ్కటశైలమిత్రః ॥ ౨౦౯ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సర్వబంధు
లక్ష్మీసమాగమయోగో నామ దశమో ఽధ్యాయః.

భగవతః పద్మాదికారితపరిణయార్హ మంగళాభిషేకక్రమః.

జనకః ॥ తతః కి మకరో త్కృష్ణ శ్శ్రీనివాస స్సతాం గతిః । తన్మమాచక్ష్వ భగవన్ విస్తరేణ మహామునే ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ శ్రీలక్ష్మీసహిత శ్శ్రీమాన్ శ్రీనివాసః పితామహమ్ । అబ్రవీ త్ప్రీతమనసా ప్రయుంజానః ప్రయోజనే ॥ ౨ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కర్మాణి పుత్రకార్యాణి కురు శీఘ్ర మతంద్రితః । స తద్వచన మాకర్ణ్య ససంతోషః పితామహః ॥ 3 ॥ కటాహాభాండనిచయ మానేతుం ప్రైషయ త్సురాన్ । గరుడప్రముఖా న్వీరాన్ నారాయణపరాయణాన్ ॥ ౪ ॥ తే తస్య వచనం శ్రుత్వా క్షణేన గరుడాదయః । కటాహాదీ న్సంగృహీత్వాఽథ సమాజగ్ము రనేకధా ॥ ౫ ॥ అపూరయత్తత స్తేషు సవాయు స్సలిలాధిపః । సుగంధం తోయనిచయం దివ్యతీర్థోద్భవం శుభమ్ ॥ ౬ ॥ తత స్సర్వా స్సువాసిన్యో వస్త్రాలంకారమండితాః । అరుంధతీం పురస్కృత్య కృతమంగళకౌతుకాః ॥ ౭ ॥ సదీపకలశా న్రాజన్పార్వతీప్రముఖా స్స్త్రియః । చక్రు స్సమంతా న్మంగళ్యాన్ ససావిత్రీపురోగమాః ॥ ౮ ॥ గాయంత్య శ్శుభగానాని నిరాతంకకృతం తథా । కృష్ణావతారవిభవం గాయంత్య శ్చా మరాంగనాః ॥ ౯ ॥ సిద్ధాఙ్గనా శ్చ రాజేంద్ర తస్థు ర్వై వ్యఘూనసాఙ్గనాః।ఏవం ప్రవృత్తే పుణ్యేఽస్మిన్ వివాహే వేఙ్కటేశితుః ॥ ౧౦ ॥ స్నుషా శ్చ వాసుదేవస్య జహాను శ్చారులోచనాః । శ్వశ్రూం చ పురతః కృత్వా మాతరం వకుళాం హరేః ॥ ౧౧ ॥ ఏవం మహోత్సవ స్తత్ర సమభూ త్సప్తమీదినే । చతుర్దిక్షు చ సంస్థాప్య కలశాన్ జలపూరితాన్ ॥ ౧౨ ॥ సూత్రేణ వేష్టయిత్వా తు తన్మధ్యే రత్న

పీఠికామ్ । సంస్థాప్య సంభ్రమై ర్యుక్తా ఇదమూహు స్సురాంగనాః ॥ ౧౩ ॥ ఉత్తిష్ఠ పురుషశ్రేష్ఠ తిష్ఠ త్వం సూత్రమండలే । స ఇత్థ ముక్తో భగవాన్ యోషితాం పురతో హరిః ॥ ౧౪ ॥ ప్రోవాచ దీనవదనః ప్రస్రవ న్నేత్రజం జలమ్ । పితామహ మహాప్రాజ్ఞ వివాహవిభవే మమ ॥ ౧౫ ॥ కః కరోత్యభిషేకం తు తైలే నాశీః క్రమేణ వై । యస్య నాస్తి మహారాజ మాతా వాపి పితా తథా ॥౧౬॥ వివాహే చ విపత్తౌ చ తస్య ధిక్ జన్మ జీవనమ్। భగిన్యో భ్రాతర శ్చైవ మాతులా భాగినేయకాః ॥ ౧౭ ॥ న మే సంతి మహాప్రాజ్ఞ కః కరో త్యభిషేచనమ్ । మాతాపితృవిహీనానాం కా గతి ర్వై భవిష్యతి ॥ న చ మాతృసమం మిత్రం జనకేన సమం సుఖమ్। న భార్యాసదృశం భాగ్యం న పుత్రేణ సమాగతిః ॥ ౧౮ ॥ న హి భ్రాతృసమో బంధు ర్న విష్ణో ర్దైవతా పరా । ఇతి సంభాష్య గోవిందో లీలామానుషవిగ్రహః ॥ ౨౦ ॥ రురోద లోకరీత్యైవ పశ్య న్బ్రహ్మాననం హరిః । ఉపధార్య హరే ర్వాక్యం స భవః కంజసంభవః ॥ ౨౧ ॥ సాంత్వయ న్వాసుదేవం తు భారతీ మాహ భూపతే ॥ బ్రహ్మా ॥ కిమర్థం మోహయసి నో మాయాపంజరవాసినః ॥ ౨౨ ॥ కోపి నాస్తీతి యత్ప్రోక్తం తిదసత్యం చతుర్భుజ। పుత్రో హం తవ కల్యాణపౌత్ర స్తాత త్రిలోచనః ॥ ౨౩ ॥ మన్మథో ఒన్యః పుమా న్పుత్రః పౌత్రపుత్ర షడాననః। జగత్ప్రాణో జ్యేష్ఠపుత్ర స్నుషా తే భారతీ హరే ॥౨౪॥ సరస్వత్యాదికా స్సర్వా స్త్రియ స్త్వత్పాదసేవికాః ।త్వం పుమా న్పరమ స్తాత జగద్ధాత్రీ తవాంగనా॥౨౫॥క్రీడామాత్ర మిదం మన్యే త్వత్కృతం పురుషోత్తమ। ఏవం విభవ మాపన్న స్త్వం నో మోహయసే వృథా ॥ ౨౬ ॥ ఇత్థ ముక్త్వా చతుర్వక్త్రో వాసుదేవం రమాసఖమ్ । రమాం సంకేతయామాస సా రమా సఖ మబ్రవీత్ ॥౨౭॥ శ్రీరమా॥ విదితం హృదయం దేవ తవ వేఙ్కటవల్లభ। తైలాభ్యంగాదికర్మాణి కరిష్యే పురుషోత్తమ ॥ ౨౮ ॥ ఉత్తిష్ఠ త్యజ దుఃఖం తే సమారోహ వరాసనమ్ । స రమాగిర మాకర్ణ్య సంతోషా న్నయనాజ్జలమ్ ॥ ౨౯ ॥ ముంచ న్మునివరా న్రాజ న్నందయ న్నరసారథిః । కశ్యపాత్రిభరద్వాజవిశ్వామిత్రపురోగమాన్ ॥ ౩౦ ॥ ప్రణిపత్య వసిష్ఠం స ఆహ విశ్వం విడంబయన్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అనుజ్ఞాం దేహి మే బ్రహ్మన్ మజ్జనార్థం మహామునే ॥ ౩౧ ॥ తథా స్త్వి త్య బ్రవీ త్కృష్ణం వసిష్ఠ స్సపురోహితః । సపత్నీకా న్సురాన్ సర్వాన్ సభార్యా న్మషిమణ్డలాన్ ॥౩౨॥ అనుజ్ఞాప్యానుగై స్సార్థ ముదతిష్ఠ త్సురోత్తమః । వికీర్య కేశమూలాని పూర్వాశాభిముఖం తతః ॥ ౩౩ ॥ ఆరోపయ న్రత్నపీఠే శ్రీనివాసం సుయోషితః । తాసాం మధ్యే సింధుపుత్రీ రమాకమలోలచనా॥ ౩౪॥ రుక్మపాత్రం సమాధాయ తైలపూరిత మాదరాత్ । అభ్యంజయ త్తదా దేవీ స్వాశీర్భి రభి

నంద్య తమ్॥ ౩౫। శ్రీరమా॥ దీర్ఘాయు ర్భవ గోవింద బహుపుత్రో ధనాధిపః।
చతుర్దశానాం లోకానా మేకచ్ఛత్రాధిపో భవ ॥ ౩౬ ॥ ఏవ ముక్త్వా తదా
దేవీ సా ఽభ్యనక్తిస్మ మాధవమ్। దేవాంగం మర్దయామాస తైలేనా తిసు
గంధినా ॥ ౩౭ ॥ తదా దదౌ బ్రహ్మపత్నీ చంద్రకాశ్మీరకర్దమమ్। తేన
మార్జాల తైలేన తథా మృగమదేన చ ॥ ౩౮ ॥ హరిద్రాచూర్ణ పిష్టేన
నిర్మృజ్య చ వృషాకపిమ్।సుమంగళై ర్వాద్యఘోషై స్సహ సర్వపరిచ్ఛదైః॥
౩౯॥ సమంతా త్సర్వవీధీషు కరికుంభై రుపాహృతైః। సమంతా త్పుణ్యతీర్థస్థ
పుణ్యతీర్థాభిపూరితైః ॥ ౪౦ ॥ సరత్నైః కాంచనైః కుంభై స్థాపితోదక
మిశ్రితైః। అభిషేకం తత శ్చక్రే కమలా జగదీశితుః॥ ౪౧ ॥ ఆపాద మౌళి
పర్యంతం సా కృత్వో ద్వర్తనం హరేః। మేనే కృతార్థ మాత్మానం సేవ
యా కేశవస్య తు ॥ ౪౨ ॥ చతస్ర స్తు సువాసిన్యః పాణిభిః కలశా న్నృప।
ధృత్వా మౌక్తికతోయై స్త మభ్యషించన్ సురేశ్వరమ్॥ ౪౩॥ జయై ర్నీరాజ
యామాసుః పుత్రవా న్ధనవా న్భవ। ఇత్యా శిషా ఽభినందంత్య శ్శ్రీనివాసం
సురాంగనాః ॥ ౪౪ ॥ గాయంత్య శ్శుభగీతాని కౌఙ్కుమై స్సలిలై స్తతః।
ఆరాత్రికాం మాంగళికీం సర్వా శ్చక్రు స్తథా ఽఙ్గనాః ॥ ౪౫ ॥
తదా దదౌ బ్రహ్మపత్నీ సావిత్రీ వస్త్ర ముత్తమమ్। తేన వస్త్రేణ సర్వాంగం
మమార్జ విధివ ద్రమా ॥ ౪౬ ॥ పార్వతీ ధూప మాదాయ దదౌ లక్ష్మీ
కరాంబుజే। ధూపయిత్వా సుధూపేన వికీర్యో ఝ్షితబంధనాన్ ॥ ౪౭ ॥
బబంధ కమలా దేవీ మూర్ధజా న్మధుఘాతినః । ఆదర్శం దర్శయామాస
సావిత్రీ స్వర్ణభూషితమ్ ॥ ౪౮ ॥ రతీశచ్యౌ చామరే చ వీజయంత్యౌ స్థితే
తదా। ఛత్రం దధార సా దేవీ భారతీ భక్తిసంయుతా ॥ ౪౯ ॥ పాదుకే
ప్రదదౌ భద్రా గఙ్గా గఙ్గాపితు స్తదా ॥ ౪౯ ॥ నిధాయ పాదౌ వరపాదు
కాద్వయే యయా ప్రపన్నార్తిహరో హరి స్స్వయమ్। యాభ్యాం పురా
పావనతాం గతా మునే శ్శాపేన శైలీత్వ ముపాగతా ఽబలా ॥ ౫౦ ॥
పాదుకాభ్యాం చర న్భూమిం వరాసన మగా ద్ధరిః ॥ ౫౧ ॥ బ్రహ్మాదయ
స్సురశ్రేష్ఠా ఇంద్రాద్యా లోకపాలకాః। కశ్యపాది మునిశ్రేష్ఠా వసిష్ఠాదితపో
ధనాః ॥ ౫౨ ॥ సనకాద్యా శ్చ యోగీంద్రా భృగ్వాద్యా శ్చ ఋషీశ్వరాః।
అర్యమాద్యా శ్చ పితర స్తుంబుర్వాద్యా శ్చ గాయకాః ॥ ౫౩ ॥ రంభా
ద్యాశ్చైవ నర్తక్య స్సూతమాగధవందినః। ఉపాసతా సనే రమ్యే పశ్యంతః
పురుషోత్తమమ్ ॥ ౫౪ ॥ స్వామి పుష్కరిణీతీరే దక్షిణే పక్షివాహనమ్। అష్ట
మీందుకలాకారే లలాటే దర్పణస్ఫుటే ॥ ౫౫ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రం దధారా
థ శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ॥ ౫౬ ॥ తదా హ కమలాం రాజన్ వకుళా
లోకమాతరమ్। రేఖాం రచయ కల్యాణి లలాటే కుంకుమేన తు ॥ ౫౭ ॥

ఏవ ముక్త్వా దేవమాత్రా రమా కుంకుమ మాలిఖత్ ॥ ౫౮ ॥ తదా ముహూర్తకాల స్తు దర్శితో దైవచింతకైః। భూషణాని *స్వపుత్రస్య పౌత్రం తు జగదీశితుః ॥ ౫౯ ॥ యాచయిత్వా మహారాజ కుబేర మథ సా రమా । ఆదాయుతం దదర్శా థ భగవా నాహ తాం నృప॥ ౬౦॥ భగవాన్ ॥ సంభూషయ వరారోహే భూషణై స్త్వాం వరాననే। ఏవ ముక్తా హసంతీ సా భూషణై స్త మభూషయత్॥ ౬౧ ॥ పీతాంబరం దధారా శు కటిసూత్ర మనర్ఘకమ్ । స్వర్ణై రాభరణై ర్వస్త్రై ర్భూషిత స్తు తతో హరిః ॥ ౬౨ ॥ కశ్యపాత్రి భరద్వాజ వసిష్ఠాదీ న్మహామునీన్ । నమ శ్చక్రే విరించేశ వినతో పి విడం బయన్ ॥ ౬౩ ॥ సంధ్యా ముపాస్య విధివ త్కృత్వా తాత్కాలిక క్రియాః । వసిష్ఠ మాహాయో వాచ సంతోషోద్రిక్త మానసః ॥ ౬౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మునిశ్రేష్ఠ వసిష్ఠ త్వ ముత్తరం కార్య మాచర । వాసుదేవవచ శ్శ్రుత్వా వసిష్ఠో వదతాంవరః॥ ౬౫॥ విరచ్య వేదికాం తత్ర మాత్రికై శ్చతురశ్రికామ్ శ్రీనివాసం ప్రతిష్ఠాప్య సంకల్ప్య విధిపూర్వకమ్ ॥ ౬౬ ॥ చక్రే పుణ్యాహ కర్మా థ వరయిత్వా ద్విజన్మనః । అష్టవర్గం తత శ్చక్రే సృష్టికర్తా పితామహః॥ ౬౭ ॥ తతో నియుక్తా విధినా దత్వా తాంబూల దక్షిణాః । విప్రాణాం వేద విదుషాం తథా మఙ్గళవాదినామ్ ॥ ౬౮ ॥ దదు ర్దేవా ధనం వస్త్రం వాసుదేవస్య యే ప్రియాః । తత స్సమాప్య కర్మాణి శాస్త్రోక్తాని యథావిధి॥ ౬౯॥

భగవత్కృతపరిణయాఙ్గకులదేవతాప్రతిష్ఠావిధానం.

కులదైవ మపృచ్ఛ త్తం వసిష్ఠో వసుధాధిప।స తస్య వచనం శ్రుత్వా భగవా నాహ వై మునిమ్ ॥ ౭౦ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వసిష్ఠ మమ కల్యాణీ కులదేవీ శమీ స్మృతా । మమా పి పాండవానాం చ నా త్ర కార్యా విచారణా॥ ౭౧॥ క్వ చా స్తి స ద్రుమశ్రేష్ఠ ఇత్యు క్తే ఽగ స్త్య ఊచివాన్ ॥ అగస్త్యః॥అత్రై వో త్తరదిగ్భాగే తీర్థే కౌమారసంజ్ఞకే ॥ ౭౨ ॥ వ ర్తతే వృక్షరాజ స్స తత్ర గత్వా త మానయ।అగ స్త్యవచనేనై వం తత్ర గత్వా ఽథ తం ద్రుమమ్॥౭౩॥ కృత్వా ప్రదక్షిణం రాజన్ భగవాన్ లౌకికై స్సమః।నమ శ్చక్రే శ మీవృక్షం కులదైవం వృషాకపిః ॥ ౭౪ ॥ శ్రీనివాసః ॥ శమి పాపం శమయ మే శమి శత్రు వినాశి । అర్జునస్య ధను ర్ధాత్రి రామస్య ప్రియదర్శని॥ ౭౫॥ మాత ర్మే కురు కల్యాణ మవిఘ్నేన సురప్రియే । కలహ స్సర్వదేవానాం రాజ్ఞ స్తస్య చ నోద్భవేత్ ॥ ౭౬ ॥ ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశః కులదేవీం సురార్చితామ్ । అర్చ యిత్వా విధానేన స్కంధ మల్పం మహీపతే ॥ ౭౭ ॥ నికృత్య శిరసా ధృత్వా

* స్వపుత్రస్య జగదీశితుః బ్రహ్మణః - పౌత్రం కుబేరం - పులస్త్య పుత్రత్వా త్పౌత్రం.

వాదిత్రాణాం స్వనేన చాపూరయ న్నంబరం సర్వం పున స్స్వస్థానమాగతః॥ ౭౮ శ్రీనివాసః ॥ సా కుత్ర స్థాప్యతే బ్రహ్మ న్ వసిష్ఠకులదేవికా । వద త్యేవం వాసుదేవే వసిష్ఠం వసుధాధిప ॥ ౭౯ ॥ నారద శ్చాంతికం గత్వా ప్రోవాచ మధుసూదనమ్ ॥ శ్రీనారదః ॥ వారాహశరణే దేవ స్థాప్యతాం కులదేవతా॥ ౮౦॥ యస్మి న్ స్థానే స్వకం ధామ తత్ర తాం కృష్ణ పూజయేత్ । ఏవం విద్వ న్కృతం పూర్వం నిర్మితం పరమేష్ఠినా ॥ ౮౧ ॥ స నారదవచ శ్శ్రుత్వా వసిష్ఠసహితో హరిః । వరాహశరణం గత్వా వచ ఏత త్త మబ్రవీత్ ॥ ౮౨॥ శ్రీనివాసః ॥ ప్రసాదా త్తవ గోవింద వివాహం కర్తు ముత్సుకః । సహితో ధరయా సార్ధం త్వ మాగచ్ఛ నృపాలయమ్ ॥ ౮౩ ॥ గురు స్త్వం సర్వలోకానాం కృతకృత్యం చ మాం కురు । శ్రీనివాసవచ శ్శ్రుత్వా భూధరో వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౮౪ ॥ శ్రీవరాహః ॥ మమ స్థానే మహారాజ వకుళాం విద్ధి మే సఖీమ్ । క్షేత్రం పక్వం మదీయం య త్తస్మా న్నాం త్య క్తు మర్హసి॥ ౮౫ ॥ వరాహవచనం శ్రుత్వా వాసుదేవో భ్యభాషత ॥ శ్రీనివాసః ॥ కులదేవీప్రతిష్ఠాం చ కరిష్యే శరణే తవ ॥ ౮౬॥ ఇత్యేవం ప్రార్థయ న్తం తం శ్రీనివాసం పరాత్పరమ్ । తథా స్త్వి త్యబ్రవీ ద్రాజ న్ కోలరూపీ హరి స్స్వయమ్॥౮౭॥ కలశే స్వర్ణఖచితే ముక్తారాశిం ప్రపూర్య చ । వ స్త్రేణ వేష్టయిత్వా ఽథ పూజాం కృత్వా విధానతః॥ ౮౮॥ ప్రతిష్ఠాప్య వరాహస్య సన్నిధౌ ప్రాకృతో యథా । స్వస్థానం పున రాగత్య శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ॥ ౮౯ ॥ అభోజ

కుబేరా చ్ఛ్రీనివాసకృతస్వపరిణయార్థఋణాదానప్రకారః.

నేన గంతవ్యం నారాయణపురాహ్వయమ్ । ఆకాశరాజనగర మితి నిశ్చిత్య చేతసి॥ ౯౦ ॥బ్రహ్మణ మబ్రవీ ద్రాజం స్త్వరయా గమనే రతః॥శ్రీనివాసః॥ విధే ఽద్యై వ నియుంక్ష్వ తాం సేనాం తే చతురంగిణీమ్ ॥ ౯౧ ॥ శీఘ్రం గంతుం చతుర్వక్త్ర నారాయణపురం ప్రతి । మా భూ త్కాలో వృథైవాత్ర దూరో ధ్యా హ్య స్య వర్తతే॥ ౯౨॥ బలం సర్వం వనే తాత వృద్ధబాలాబలాన్వితమ్ । శనై ర్గచ్ఛ తు రాజేంద్ర మునిమండలపూర్వకమ్ ॥ ౯౩ ॥ స తస్య వచనం శ్రుత్వా చక్రపాణే శ్చతుర్ముఖః । వచనం వ్యాహర చ్ఛీఘ్రం పితరం పురుషోత్తమమ్ ॥ ౯౪ ॥ బ్రహ్మ ॥ కృత్వా పుణ్యాహకర్మాణి ప్రతిష్ఠాప్య కులేశ్వరీమ్ । నో పవాసేన గోవింద గంతవ్య మితి మే మతిః ॥ ౯౫ ॥ మునయః క్షుధితా స్సర్వే బాలవృద్ధాదయ స్తథా । వద త్యేవం చతుర్వక్త్రే చక్రపాణి రభాషత ॥ ౯౬ ॥ శ్రీనివాసః ॥ వచనాని మహార్హాణి తవ పుత్ర పితామహ । కథం కార్య మకార్యం చ నై వ జానాసి పుత్రక ॥ ౯౭ ॥ దేశకాలా వనాలోచ్య భాషసే బాలిశో యథా । ద్రవ్యాణా మయుతం తాత గతం మే కాననే గిరౌ॥౯౮॥ ఏవం వ్యయం సమాపన్నం కథం పశ్యసి చక్షుషా।

జ్ఞాత్వాపి రిక్తతాం వాచా త్వేవముక్తే కథం భవేత్ ॥ ౯౯ ॥ వదత్యే
వం స్వపితరి బ్రహ్మా లోకపితామహః । తూష్ణీమాస మహారాజ భగ
వత్పురత స్తదా ॥ ౧౦౦ ॥ నీలకంఠో ఽబ్రవీ ద్వాక్యం పితరం స్వపితు స్తతః।
నీలకంఠః॥ శ్రోతవ్యం వచనం తాత మమ బాలస్య మాధవ॥ ౧౦౧ ॥ వివాహ
కరణే దేవ తథా భవనకర్మణి । ప్రారబ్ధస్యాఽంతిపర్యంతం యో హి యత్నం
సమాచరేత్ ॥ ౧౦౨ ॥ స ఏవ పుణ్యవాన్ లోకే కీర్తి మేతి న సంశయః ।
సంపాద్య స్సర్వసంభారా శ్శుభకార్యేషు పుష్కలాః ॥ ౧౦౩ ॥ బహు
ళార్థవ్యయేనాపి తదభావే త్వృణం చరేత్ । స శంభువచనం శ్రుత్వా
శంబరారిపితాఽబ్రవీత్ ॥ ౧౦౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సభాయాం కి మిదం
ప్రోక్తం పౌరుషేణ వచ శ్శివ । కో వాఽద్య ఋణదాతా ఽస్తి వివాహస్యా
స్య పుష్కలమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ పురుషః పౌరుషా ద్యత్న మాచరే న్నైవ భాష
యేత్ । ఏవ ముక్త్వా శివం ప్రాహ కుబేరం పురుషోత్తమః ॥ ౧౦౬ ॥ శ్రీ
భగవాన్ ॥ నిమిత్తం వర్తతే కించి దిత ఏహి ధనాధిప। ఇత్యేవ ముక్తో ధన
దః పితామహసమన్వితః ॥ ౧౦౭ ॥ సము త్తస్థౌ సభామధ్యా త్త్వరితం శివ
సంయుతః । బ్రహ్మణా సకుబేరేణ శఙ్కరేణ రమాపతిః ॥ ౧౦౮ ॥ ఏకాం
తే స్వామితీర్థస్య పశ్చిమే ఽశ్వత్థసన్నిధౌ । గత్వో వాచ ధనేశానం శ్రీని
వాస స్సతాం గతిః ॥ ౧౦౯ ॥ శ్రీనివాసః ॥ సాధయస్వ మహాభాగ కల్యా
ణం మే కలౌ యుగే। దత్వా ధనం యావ దిష్టం పుత్రస్య నరవాహన ॥
వాసుదేవవచ శ్శ్రుత్వా వసుపాలో ఽబ్రవీ ద్ధరిమ్ ॥ కుబేరః ॥ త్వదధీనం దేవ
సర్వం జగ దేత చ్చరాచరమ్ ॥ ౧౧౦ ॥ బహూనాం జీవరాశీనాం మధ్యే
కో హం జగత్పతే । నియోజితేన భవతా రక్షితం త్వద్ధనం మయా ॥౧౧౧॥
తద్దానాదానయో శ్శక్తి ర్మమ నా స్తి ఖగధ్వజ । గ్రహీతా త్వం చ దాతా
చ స్వతంత్రో ఽత్ర త్వ మేవ హి ॥ ౧౧౨ ॥ బ్రువ త్యేవం ధనపతౌ శ్రీపతి
ర్వాక్యమబ్రవీత్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ ఏకస్మి న్బ్రహ్మదివసే త్వవతారా దశ స్మృ
తాః ॥ ౧౧౩ ॥ మమావతారసమయే నానయామి ధనం గృహాత్ । భాగ
తం చ ధనం రాజ న్నైవ నేష్యామి మద్గృహమ్ ॥ ౧౧౪ ॥ యథాయుగం
యథాకాలం యథాదేశం యథావయః । అవతార మహం కుర్వన్ రేమే ఽ
త్ర రమయా సహ ॥ ౧౧౫ ॥ నిమిత్తమాత్ర మపి మే ధనం త్వం ధనదా ధు
నా । యుగానుసారిణే దేహి దేశకాలానుసారతః ॥ ౧౧౬ ॥ స తస్య వచనం
శ్రుత్వా కుబేరో వాక్య మబ్రవీత్ ॥ కుబేరః ॥ యుగానుసారిణ స్తేఽద్య కథం
దాస్యామి చక్రభృత్ ॥ ౧౧౭ ॥ యది దత్తం త్వయా పత్రం తదాదా
స్యామి తే వసు ॥ అధన స్సధనం లోకే యథా కాంక్షతి మాధవ ॥ ౧౧౮ ॥
తథైవ నరశార్దూల భగవాన్ లౌకికై స్సమః । ఏవం తద్వచనం శ్రుత్వా హరి

ర్బ్రహ్మాణ మబ్రవీత్ ॥ ౧౨౦ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కథం లేఖ్యం మయా పత్ర
మృణాదానే వదాద్య మే ॥ బ్రహ్మా ॥ ఋణగ్రాహీ శ్రీనివాసో ధనదాయీ
ధనేశ్వరః ॥ ౧౨౧ ॥ ఆత్మకార్య నిమిత్తం తు కల్యాణార్థం కలౌ యుగే ।
వైశాఖే శుక్లసప్తమ్యాం విళంబే చైవ వత్సరే ॥ ౧౨౨ ॥ నిష్కాణాం రామ
ముద్రాణాం లక్షాణి చ చతుర్దశ । ద్రవ్యం దత్తం ధనేశేన వృద్ధిగ్రహణకాం
క్షిణా ॥ ౧౨౩ ॥ సవృద్ధిదిత్సతా మూలం స్వీకృతం చక్రపాణినా । వివాహ
వర్ష మారభ్య సహస్రాంతే ధనం పునః ॥ ౧౨౪ ॥ దాతవ్యం యక్షరాజాయ
శ్రీనివాసేన శార్ఙ్గిణా । ఏకస్సాక్షీ చతుర్వక్త్రో ద్వితీయస్తు త్రిలోచనః ॥ తృతీ
యోఽశ్వత్థరాజ స్తు వేత్తి సర్వ మిదం దృఢమ్ । ఇత్యేత దృణపత్రం తు
శ్రీనివాసోఽలిఖ త్స్వయమ్ ॥ ౧౨౬ ॥ ఏవం పత్రార్థ మాకర్ణ్య ఋణప
త్రం రమాపతిః । లిఖిత్వా తత్కరే దత్వా ధనేశం చా బ్రవీద్ధరిః ॥ ౧౨౭ ॥
ధనం దేహి ధనేశాన పత్రేలిఖితమానకమ్ । ఏవ ముక్తో వసుపతి ర్వాసుదే
వేన భూమిప ॥ ౧౨౮ ॥ దదౌ ధనం కుబేర స్తు క్ల్ప్తసంఖ్యం వృషాకపేః ।
దృష్ట్వా తద్ధనరాశిం తు తత్కరే ఽదాద్ధరి ర్నృప ॥ ౧౨౯ ॥ కుబేర మబ్రవీ

— శ్రీనివాసాజ్ఞయాకుబేరకృతవైవాహికపదార్థసజ్జీకరణప్రకారః. —

ద్దేవ స్సంభారానయనం ప్రతి ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ఆనీయతాం తండులం చ మి
తం ప్రస్థై ర్ధనేశ్వర ॥ ౧౩౦ ॥ మాషాదికం చ ముద్గాదీన్ గోధూమాంశ్చ
సమానయ । గుడతైలమధుక్షీరశర్కరాజ్యదధీని చ ॥ ౧౩౧ ॥ వస్త్రాణి
యోగ్యమూల్యాని సోత్తరీయాణి చానయ । తిలహింగుమరీచాదిజీరసర్షప
మేథికాన్ ॥ ౧౩౨ ॥ హరిద్రాక్తాని కుర్వీథా వస్త్రాణి ద్విజయోషితామ్ ।
కంబళాశ్చ ధనాధీశ క్రీయంతా మితి చాబ్రవీత్ ॥ ౧౩౩ ॥ దేవానా
ముత్తరీయం చ దేవస్త్రీణాం దుకూలకమ్ । పూగీఫలాని దివ్యాని నాగవల్లీ
దళాని చ ॥ ౧౩౪ ॥ ఏలాలవంగకర్పూరమృగనాభీరసం తథా । మాంగల్యాలం
తుం కన్యాయాః పాదాంగుష్ఠాదిముద్రికామ్ ॥ ౧౩౫ ॥ హస్తాంగుళీయకం
మేఽద్య కుబేర కురు శీఘ్రతః । ఇతి గోవిందవచనం శ్రుత్వా ఽసౌ నిర్మమే
క్షణాత్ ॥ ౧౩౬ ॥ కుబేరః ॥ త్వత్ప్రసాదేన గోవింద సర్వం సజ్జీకృత
మ్మయా । పాకార్థం పుణ్డరీకాక్ష నియుంక్ష్వాగ్ని మతః పరమ్ ॥ ౧౩౭ ॥

—••◆ భగవదాజ్ఞయా వహ్నికృతదివ్యాన్నసజ్జీకరణప్రకారః. ◆••—

ఏవ ముక్తః కుబేరేణ శ్రీనివాస స్సతాం గతిః । షణ్ముఖం ప్రేషయామాస వ
హ్నే రాహ్వానకారణాత్ ॥ ౧౩౮ ॥ స గత్వా త్వరితం స్కంద శ్శ్వాస
నం జ్ఞాపయన్ హరేః । సంప్రాప్తో వాయువేగేన సహితో జాతవేదసా ॥
తతః ప్రోవాచ భగవాం స్త్వరితం హవ్యవాహనమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ క్షణా

ద్భక్ష్యాన్నశాకాది పచ స్వాహాసమన్వితః ॥ ౧౪౦ ॥ ఇతి నారాయణవచ శ్శ్రుత్వాగ్ని స్త మభాషత ॥ అగ్నిః ॥ పాకార్థం భాజనం కృష్ణ నా స్త్యేక మపి మే హరే ॥ ౧౪౧ ॥ కార్యాణి పాకో మహారాజ బహూనాం భ క్తవత్సల! ఇతి తస్య వచ శ్శ్రుత్వా శాఙ్గ్న్యగ్నిం ప్రత్య భాషత ॥౧౪౨॥ భవతాం భవనే తాత కించి జ్జాతే మహోత్సవే । భాజనాని మహాభాగ వర్ధంతే వటబీజవత్ ॥ ౧౪౩ ॥ మమ కల్యాణసమయే భాణ్డ మేకం న దృశ్యతే । దైవ మేవ పరం మన్యే సర్వేషాం సర్వసాధనే ॥ ౧౪౪ ॥ ఉపాయం శృణు సప్తాస్య పాకార్థం భాజనై ర్వినా । అన్నం స్వామిసరోమధ్యే సూపం పాపవినాశనే ॥ ౧౪౫ ॥ వియద్గఙ్గాజలే వహ్నే పరమాన్నం గుడాన్వితమ్ । దేవతీర్థే శాక మగ్నే తుంబుతీర్థే తు చిత్రకమ్ ॥ ౧౪౬ ॥ కుమారధారి కాతీర్థే భక్ష్యాణి వివిధాని చ । పాణ్డుతీర్థే చ క ర్తవ్య స్తింత్రిణీరస ఉ త్తమః॥ ౧౪౭ ॥ వ్యంజనా న్యన్యతీర్థేషు కందమూలఫలై స్సహ । క్రియంతాం లేహ్యా పేయాని తీర్థేష్వ న్యేషు పావక ॥ ౧౪౮ ॥ ఇతి దేవస్యవాక్యాని ప్రశశంసు ర్మహర్షయః । తథా చ కృతవా న్జాతవేదా వేదవిశారదః ॥ ౧౪౯ ॥ ఏవం విచిత్రకర్మాణి హరే ర్వైకుణ్ఠవాసినః । యుగానుసారిణ స్తస్య తదద్భుతవిడంబనమ్ ॥ ౧౫౦ ॥ అచింత్యం దేవతాకార్య మవాఙ్మాన సగోచరమ్ ॥ అగ్నిః ॥ దధ్యోదనతిలాన్నే చ పరమాన్నం మధుస్రవమ్ ॥ ౧౫౧ ॥ మాషాపూపాగుడాపూపా శ్శాకద్వయ మతః పరమ్ । సర్వం సుపక్వతాం నీతం త్వత్ప్రసాదేన కేశవ ॥ ౧౫౨ ॥ ఆమంత్రయ ద్విజేం ద్రాం శ్చ సురా నపి మునీ నపి । అగ్నివాణీం సమాకర్ణ్య శ్రీనివాసో

—••◆శ్రీశేషాద్రౌ కశ్యపాదిభ్యో బ్రహ్మాదికృతోపచారప్రకారః◆••—

నిరామయః ॥ ౧౫౩ ॥ సంప్రేషయ చ్ఛివసుతం షణ్ముఖం మిథిలేశ్వర । స జగామా తివేగేన జపతోఽగ్నిపరాయణాన్ ॥ ౧౫౪ ॥ బ్రాహ్మణా న్వేద విదుష ఆజుహావ జనాధిప । పాక స్సుపూర్ణతాం ప్రాప్త ఉత్తిష్ఠత సుర ద్విజాః ॥ ౧౫౫ ॥ ఇతి తేన సమాహూతాః కశ్యపాత్రిపురోగమాః । దేవా శ్చ నికటం తస్య పాకస్థానస్య భేజిరే ॥ ౧౫౬ ॥ విభజ్య తత్ర విధివత్పాత్ర భూతా న్పృథ క్పృథక్ । పఙ్క్తీ శ్చ కారయిత్వాఽథ తారతమ్యాను సారతః ॥ ౧౫౭ ॥ పాత్రాణి వ్యస్తృణో చ్ఛంభుః పాత్రాపాత్ర విచ క్షణః । పాణ్డుతీర్థం సమారభ్య శ్రీశైలావధిభూసురాః ॥ ౧౫౮ ॥ దేవా శ్చ నిబిడీభూతా స్తస్మి న్కృష్ణమహోత్సవే । స్థితా దేవద్విజా స్తత్ర స్వస్వపాత్రాంతికే పృథక్ ॥౧౫౯॥ తదాఽఽహ భగవా న్రాజన్ బ్రహ్మాణం చతురాననమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అనర్పితం న దాతవ్యం దేవానాం చ ద్విజన్మనామ్ ॥ ౧౬౦ ॥ బ్రహ్మా ॥ సర్వజ్ఞం సర్వభోక్తారం సర్వలోకేశ్వ

రేశ్వరమ్ । త్వా మేవ వేద్మి గోవింద న త్వత్తుల్యో న చా ధికః ॥ ౧౬౧ ॥
కస్మై నివేదయేయం భోః ప్రశాధి కమలాపతే । సపుత్రవచనం శ్రుత్వా
పుత్ర మాహ మహా న్నివ ॥ ౧౬౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అహోబిలనృసిం
హస్య పూజాం కృత్వా నివేదయ । ఇత్యు క్తో వాసుదేవేన నృహింహస్యా
ర్పణం నృప ॥ ౧౬౩ ॥ బ్రహ్మా చకార సర్వేషాం మునీనా మపి సమ్మతమ్ ।
గృహారాధనదేవాం శ్చా మంత్రా న్యర్చ్య తతః పరమ్ ॥ అక్షతార్ఘ్యాంబు
గంధై శ్చ ధూపదీపానులేపనైః । విప్రాణా మర్చనం చక్రే బ్రహ్మా చ
విధిపూర్వకమ్ ॥ ౧౬౫ ॥ ననామా నందసంపూర్ణో హరిస్తాన్ లోకిహై స్సమః ।
పరివేషం తత శ్చక్రు రష్టౌ దిక్పాలకా స్తదా ॥ ౧౬౬ ॥ పాత్రసంస్కార
పూర్వం చ చక్రు స్తే పరివేషణమ్ । పరివేషం చ సంపూర్ణ మాకర్ణ్యా
గ్నిముఖా ద్ధరిః ॥ ౧౬౭ ॥ ఏకో విష్ణు ర్మహద్భూతం పృథగ్భూతా న్యనే
కశః । త్రీన్ లోకా న్వ్యాప్య భూతాత్మా భుఙ్క్తే విశ్వభుగవ్యయః ॥
౧౬౮ ॥ ఇత్థం కృష్ణార్పణం చక్రే శ్రీనృసింహాయ విష్ణవే । కశ్యపాద్యాం
శ్చ గోవిందో జుషధ్వ మితి చా బ్రవీత్ ॥ ౧౬౯ ॥ భవతాం జ్ఞానపూ
ర్ణానాం కిమనేనా ద్య పూర్ణతా । భవిష్యతి మహాప్రాజ్ఞా దయావంత
స్తపోధనాః ॥ ౧౭౦ ॥ దరిద్రం మాం చ జానంత స్త్వన్నం మే సజలం
లఘు । బహూకృత్య స్వీకురు త కృపయా నితరా మితి ॥ ౧౭౧ ॥ ప్రార్థనాం
బ్రాహ్మణానాం తు కృతవా న్ప్రాకృతో యథా । వాసుదేవవచ శ్శ్రుత్వా
వాక్య మాహు ర్మహీసురాః ॥ ౧౭౨ ॥ ఋషయః ॥ తవాన్న మమృత
ప్రఖ్యం ముక్తిమార్గస్య సాధనమ్ । వయం ధన్యాః కృతార్థా స్మ స కలౌ
పాపాకులే హరే ॥ ౧౭౩ ॥ అభినంద్య త మిత్థం తే సుసంతుష్టా అభుం
జత । భోజనానంతరం రాజన్ బ్రాహ్మణానాం యథార్హతః ॥ ౧౭౪ ॥
తాంబూలం దక్షిణాం చై వ ప్రదదౌ భగవాన్ హరిః । స విప్రభోజనస్యా
న్తే స్వయం భోజన మాచరత్ ॥ ౧౭౫ ॥ పుత్రేణ పుత్రపుత్రేణ భార్యయా
బంధుభి ర్యుతః । సాగ్ని స్సలోకపాల శ్చ సశేషో గరుడాన్వితః ॥ ౧౭౬ ॥
భోజనాంతే దినాధీశో రాత్రిస్థాన ముపాగతః । శయనం కృతవా న్కృష్ణః
పర్యంకే రమయా సహ ॥ ౧౭౭ ॥ స్వయం నిద్రావిహీనో ఽపి రేమే
ప్రాకృతవ ద్ధరిః ॥ బ్రహ్మాదయ స్సురశ్రేష్ఠాః శక్రపాత్రిపురోగమాః ॥ ౧౭౮ ॥
శయనం చక్రిరే రాజన్ కందరేషు గృహేషు చ । వృక్షమూలేషు శైలా

భగవదాజ్ఞయా బ్రహ్మకృతసైన్యసజ్జీకరణప్రకారః.

నాం గహ్వరేషు దరీషుచ ॥ ౧౭౯ ॥ తతః ప్రభాతే విమలే శ్రీనివాస స్సతాం
గతిః । గరుడం ప్రేషయమాస బ్రహ్మాణం ప్రతి భూమిప ॥ ౧౮౦ ॥ స
గత్వా వాయువేగేన బ్రహ్మాణం తల్పసంస్థితమ్ ప్రత్యువాచ మహారాజ

పక్షిరా ట్పరమం వచః ॥ ౧౮౧ ॥ గరుడః ॥ గచ్ఛ తాతాంతికం బ్రహ్మ న్వస్త్రాలంకారభూషితః । హంస మారుహ్య చంద్రాభం గంతుం రాజేంద్ర పత్తనమ్ ॥ ౧౮౨ ॥ వాద్యంతాం చ విచిత్రాణి వాదిత్రాణి మహాంతి చ । గజ మారోప్య మహతీ భేరీ చా ద్యా నువాద్యతామ్ ॥ ౧౮౩ ॥ వాహనాని విచిత్రాణి రథా ఆందోళికా అపి । అలంక్రియంతాం రాజేంద్రపురీం గంతుం ససంభ్రమమ్ ॥ ౧౮౪ ॥ పక్షిరా డ్వచనం శ్రుత్వా పక్షివాహననందనః । నియోజయామాస తదా బలం దేవగణస్య చ ॥ ౧౮౫ ॥ గజానాం చ హయానాం చ వృషభాణాం చ మండలమ్ । పదాతీనాం చ శూరాణాం మండలం సమలంకృతమ్ ॥ ౧౮౬ ॥ శూరా శ్చ కృతవిద్యా శ్చ ధృతశస్త్రాస్త్ర పాణయః । పితామహం పురస్కృత్య జగ్ము ర్నారాయణాంతికమ్ ॥ తం దృష్ట్వా సర్వదేవేశం భగవా నాహ భూపతే ॥ శ్రీనివాసః ॥ విలంబః క్రియతే కస్మా ద్గమనార్థం పితామహ ॥ ౧౮౮ ॥ నియోజయ బలం సర్వం రాజ ధాన్యై నృపస్య చ । ఇత్థం హరే ర్వచ శ్శ్రుత్వా వాసుదేవాత్మజో ఽబ్రవీత్ ॥ ౧౮౯ ॥ బ్రహ్మ ॥ సజ్జీకృతం బలం సర్వం ధృతాయుధ మరిందమ । ఉత్తిష్ఠ పురుషశ్రేష్ఠ సమారోహ ఖగేశ్వరమ్ ॥ ౧౯౦ ॥ స

వియద్రాజపుర మ్ప్రతి సపరికర శ్రీనివాస గమనమ్.

ఇత్థ ముక్తో భగవా న్గరుడస్కంధ మాస్థితః । బ్రహ్మాణ మగ్రతః కృత్వా రుద్రం కృత్వా తు దక్షిణే ॥ ౧౯౧ ॥ వామే వాయుం తతః కృత్వా కుమారం పృష్ఠత స్తథా । రమా మారోపయామాస రథం కాంచననిర్మితమ్ ॥ ౧౯౨ ॥ మాతరం వకుళాం రాజ న్విమానం సూర్యసన్నిభమ్ । సమారోప్య మహారాజ భగవా న్భక్తవత్సలః ॥ ౧౯౩ ॥ స్వయం తు గరుడారూఢో జగామచ సతాం గతిః । శేషో దధార రాజేంద్ర శ్వేతచ్ఛత్రం శశిప్రభమ్ ॥ ౧౯౪ ॥ చామరే చంద్రసంకాశే వీజయామాస మారుతః । వ్యజనేన విచిత్రేణ రత్నదండేన మాధవమ్ ॥ ౧౯౫ ॥ వీజయామాస రాజేంద్ర విష్వక్సేనః ప్రతాపవా న్ । భేరీదుందుభినిర్ఘోషై ర్వాదిత్రాణాం మహాస్వనైః ॥ ౧౯౬ ॥ నర్తకై ర్నటనై శ్చైవ హాహావాహాహలాయుతో ఽఞ్జసా । యయౌ విభవ మాపన్న స్సర్వాత్మా సర్వతోముఖః ॥ ౧౯౭ ॥ గమనే వాసుదేవస్య దేవానా మపి భూమిప । ఋషీణాం పూర్వదేవానాం గంధర్వాణాం తపస్వినామ్ ॥ ౧౯౮ ॥ సంమర్ద స్సంబభూవాత్ర పశూనాం మానుషాత్మనామ్ । వనితానాం చ వృద్ధానాం బాలానాం రభసా మపి ॥ ౧౯౯ ॥ అన్యోన్యం కలహ స్తత్ర వనితానా మభూ త్తదా । ఋషీణా మృషికన్యానాం దేవస్త్రీణాం చ దైవతైః ॥ ౨౦౦ ॥ తత్రా ధనా తు గచ్ఛంతీ మార్గమధ్యే మహీపతే । కాచి ద్భర్తార మాలంబ్య పుత్ర మంకే నిధాయ చ ॥ ౨౦౧ ॥ భార

పక్షిరా ట్పరమం వచః ॥ ౧౮౧ ॥ గరుడః ॥ గచ్ఛ తాతాంతికం బ్రహ్మ౯ వస్త్రాలంకారభూషితః । హంస మారుహ్య చంద్రాభం గంతుం రాజేంద్ర పత్తనమ్ ॥ ౧౮౨ ॥ వాద్యంతాం చ విచిత్రాణి వాదిత్రాణి మహాంతి చ । గజ మారోప్య మహతీ భేరీ చా ద్యా నువాద్యతామ్ ॥ ౧౮౩ ॥ వాహనాని విచిత్రాణి రథా ఆందోళికా అపి । అలంక్రియంతాం రాజేంద్రపురీం గంతుం ససంభ్రమమ్ ॥ ౧౮౪ ॥ పక్షిరా డ్వచనం శ్రుత్వా పక్షివాహననందనః । నియోజయామాస తదా బలం దేవగణస్య చ ॥ ౧౮౫ ॥ గజానాం చ హయానాం చ వృషభాణాం చ మండలమ్ । పదాతీనాం చ శూరాణాం మండలం సమలంకృతమ్ ॥ ౧౮౬ ॥ శూరా శ్చ కృతవిద్యా శ్చ ధృతశస్త్రాస్త్ర పాణయః । పితామహం పురస్కృత్య జగ్ము ర్నారాయణాంతికమ్ ॥ తం దృష్ట్వా సర్వదేవేశం భగవా నాహ భూపతే ॥ శ్రీనివాసః ॥ విలంబః క్రియతే కస్మా ద్గమనార్థం పితామహ ॥ ౧౮౭ ॥ నియోజయ బలం సర్వం రాజ ధాన్యై నృపస్య చ । ఇత్థం హరే ర్వచ శ్శ్రుత్వా వాసుదేవాత్మజో ఽబ్రవీత్ ॥ ౧౮౮ ॥ బ్రహ్మ ॥ సజ్జీకృతం బలం సర్వం ధృతాయుధ మరిందమ । ఉత్తిష్ఠ పురుషశ్రేష్ఠ సమారోహ ఖగేశ్వరమ్ ॥ ౧౯౦ ॥ స

వియద్రాజపుర మ్ప్రతి సపరికర శ్రీనివాస గమనమ్.

ఇత్థ ముక్తో భగవా౯ గరుడస్కంధ మాస్థితః । బ్రహ్మాణ మగ్రతః కృత్వా రుద్రం కృత్వా తు దక్షిణే ॥ ౧౯౧ ॥ వామే వాయుం తతః కృత్వా కుమారం పృష్ఠత స్తథా । రమా మారోపయామాస రథం కాంచననిర్మితమ్ ॥౧౯౨॥ మాతరం వకుళాం రాజ౯ విమానం సూర్యసన్నిభమ్ । సమారోప్య మహా రాజ భగవా న్భక్తవత్సలః ॥ ౧౯౩ ॥ స్వయం తు గరుడారూఢో జగామ చ సతాం గతిః । శేషో దధార రాజేంద్ర శ్వేతచ్ఛత్రం శశిప్రభమ్ ॥ ౧౯౪ ॥ చామరే చంద్రసంకాశే వీజయామాస మారుతః । వ్యజనేన విచిత్రేణ రత్న దండేన మాధవమ్ ॥ ౧౯౫ ॥ వీజయామాస రాజేంద్ర విష్వక్సేనః ప్రతా పవా౯ । భేరీదుందుభినిర్ఘోషై ర్వాదిత్రాణాం మహాస్వనైః ॥ ౧౯౬ ॥ న ర్తకై ర్నటనై శ్చైవ హాహాహూహూయుతో ఽజ్ఞసా । యయౌ విభవ మాపన్న స్సర్వాత్మా సర్వతోముఖః ॥ ౧౯౭ ॥ గమనే వాసుదేవస్య దేవానా మపి భూమిప । ఋషీణాం పూర్వదేవానాం గంధర్వాణాం తపస్వి నామ్ ॥ ౧౯౮ ॥ సంమర్ద స్సంబభూవాత్ర పశూనాం మానుషాత్మనామ్ । వనితానాం చ వృద్ధానాం బాలానాం రక్షసా మపి ॥ ౧౯౯ ॥ అన్యోన్యం కలహ స్తత్ర వనితానా మభూ త్తదా । ఋషీణా మృషికన్యానాం దేవ స్త్రీణాం చ దైవతైః ॥ ౨౦౦॥ తత్రా ధనా తు గచ్ఛంతీ మార్గమధ్యే మహీ పతే। కాచి ద్భర్తార మాలంబ్య పుత్ర మంకే నిధాయ చ ॥ ౨౦౧ ॥ భార

ముద్ధృత్య శిరసి పద్భ్యా మేవ స్మ గచ్ఛతి। తస్మి న్కాలే మహారాజ రథస్థా న్సురయోషితః ॥ ౨౦౨ ॥ పంథాన మనురుంధంత్యో ఉత్తర్జయం శ్చా ధనా న్కృశాః । తదా వియోగ మాపన్నా భర్త్రా సా భారపీడితా ॥ ౨౦౩ ॥ కూజంతీ నాథ హా నాథ వనే న త్యక్తు మర్హసి । ఏవ ముక్త్వా విప్రపత్నీ సపుత్రా పతితా భువి॥ ౨౦౪॥ రుదితా శ్శిశవ స్తత్ర పహృష్టా స్తత్ర కేచన। కేచి త్పయ స్స్మ కాంక్షంతి కేచి దన్నం మహీపతే॥ ౨౦౫ ॥ భుంజంతి కేచి త్క్షీరాన్నం కేచి ద్దధ్యోదనంన్నృప ॥ ౨౦౬ ॥ హసంతి కేచి త్ప్రరుదంతి కేచి త్ప్రయాంతి కేచి త్ప్రలపంతి కేచిత్ । పతంత మన్యే కరపల్లవేన సముద్ధరం తిస్మ హసంతి కేచన॥ సురాంగనా శ్చ రాజేంద్ర తథా వైఖానసాంగనాః ॥ ఋష్యంగనా శ్చ గంధర్వ వనితా శ్చారులోచనాః । అవారోహ గిరే శ్శై చ వ శ్రీనివాసపరాయణాః ॥ ౨౦౮ ॥ శేషాచలం సమారభ్య నారాయణపురావధి । తిలమాత్రావకాశ స్స్మ మార్గమధ్యే న దృశ్యతే ॥ ౨౦౯ ॥ మధ్యే కృత్వా పద్మతీర్థం గతా సావాహినీవరేః। ఋగ్యజుస్సామాధర్వాద్యై ర్గీయమానో జగద్గురుః ॥ ౨౧౦ ॥ శ్రీపతిః పద్మతీర్థాఖ్యం మహాతీర్థం మహీపతే । ఆససాద జగద్యోని స్సచ్చిదానంద విగ్రహః ॥ ౨౧౧ ॥ ససురాసురగంధర్వ సిద్ధసాధ్యమరుద్గణః । ప్రాప్తం గరుడ మారూఢం కృష్ణద్వైపాయ నాత్మజః ॥

భగవత్స్వ ప్రతి శుకమునికృతోపచారక్రమః.

సాష్టాంగన్యసనం రాజన్ ప్రణిపత్య శుకో బ్రవీత్ । తప శ్చ సఫలం మన్యే కృత మ్మే పురుషోత్తమ॥ ౨౧౩॥ యో భవా న్బ్రహ్మరుద్రాద్యై రగమ్యో వేదగోచరః। తం భవంతం ప్రపశ్యామి నేత్రాభ్యాం పురుషోత్తమ ॥ ౨౧౪ ॥ సపుత్రమిత్రాఖిల లోకపాలం శేషేణ లక్ష్మ్యా చ యుతం యతో ఽహమ్ । పశ్యామి భాగ్యోదయ శాలిదృగ్భ్యాం తత్పాదపూజా సఫలా తతో మే ॥ విజ్ఞాపనం మే శృణు దేవరాజ ప్రసాదహేతో స్తవ వాసుదేవ। కృత్వా కృపాం వేఙ్కటశైలనాథ భుక్త్వా మదీయం ఫలకంద మూలమ్ ॥ ౨౧౬ ॥ ఇత్యుక్తో మునినా తేన వాసుదేవో ఽభ్యభాషత ॥ శ్రీభగవాన్॥ శృణు తాపసశార్దూల వచనం సాధుసమ్మతమ్ ॥ ౨౧౭ ॥ భవా న్కృశో విరాగీ చ బ్రహ్మచారీ దృఢవ్రతః । వయం సంసారనిరతా బహవ శ్చాత్ర భూసుర ॥ ౨౧౮ ॥ అద్యైవ నగరీం గత్వా రాజ్ఞ స్తస్య మహాత్మనః । తత్రైవ భోజనం కుర్మ ఇతి మే వర్తతే మనః ॥ ౨౧౯ ॥ వదత్యేవం హృషీకేశే వ్యాసపుత్రో ఽభ్యభాషత। శ్రీశుకః ॥ నిష్కించనో ఽహం గోవింద నిష్కించన జనప్రియ ॥ ౨౨౦ ॥ త్వయి భుక్తే జగద్భుక్తం నాత్ర కార్యా విచారణా । వదత్యేవం శుకే కృష్ణం వకుళా వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౨౨౧॥ వకుళా॥ శృణు తద్వచనం కృష్ణ త్వదీవా

హే రమాపతే । యత్త్వం బహువిధం చక్రే రాజానం స హి బోధయన్ ॥ ఇతి మాతు ర్వచ శ్శ్రుత్వా మాధవ శ్శుక మబ్రవీత్ ॥ శ్రీనివాసః॥ త్వద్వాక్యామృతపానేన తృప్తి ర్మేఽభూ న్మునీశ్వర॥ ౨౨౩॥ కి మన్యేన ప్రాకృతేన ఫలేనా ల్పరసేన మే। తథాపి తవ వాక్యేన కరిష్యే భోజనం మునే॥ ౨౨౪॥ సాంత్వయిత్వా మునివరం గరుడా దవరుహ్య సః । కుటీరం సంప్రవిశ్యా థ సపుత్ర స్సపరిగ్రహః ॥ ౨౨౫ ॥ కుంజైః కృతాసనే రమ్యే సంస్థితః పరమేశ్వరః। శుక స్స్నాత్వా పద్మతీర్థే కృత్వా న్నం భక్తిసంయుతః ॥ ౨౨౬ ॥ అమృతాబీజనిచయం ముష్టిభిః ప్రవిహత్య చ । త త్తండులై ర్మహారాజ కృతవా నన్న ముత్తమమ్ ॥ ౨౨౭ ॥ బృహతీ ఫలసంయుక్తం తింత్రిణీరస సంయుతమ్ । స్వాంతరస్థస్య యద్యోగ్యం పూజాసాధన మేవ చ ॥ ౨౨౮ ॥ తేనై వ బాహ్యమూర్తే స్తు పూజనం సాధుసంమతమ్ । ఇతి మత్వా ర్థత త్త్వజ్ఞః కృత్వా పాదావనేజనమ్ ॥ ౨౨౯ ॥ పద్మపత్రాణి చా స్తీర్య తత్రా న్నం రస ముత్తమమ్। వినిక్షిప్య విశేషేణ కృతసాష్టాంగసన్నతిః॥ ౨౩౦॥ భోజనం కురు గోవింద సదా పూర్ణమనోరథ । ఏవం సంప్రార్థితో దేవ శ్శుకేన పరమర్షిణా ॥ ౨౩౧ ॥ తద్భక్తి పారవశ్యేన భగవా నాత్మభూ స్స్వయమ్ । ఋషీణా ముచితాహారా న్బుభుజే సర్వభోజనః ॥ ౨౩౨ ॥ లక్ష్మీ స్తస్యాజ్ఞయా మాత్రా సార్ధం వకుళ మాలయా । బుభుజేమునినా దత్తం తదన్న మమృత ప్రభమ్ ॥ ౨౩౩ ॥ తస్మి న్భుక్తపతి శ్రీశే ఋషయః కోపపూరితాః। తదా శుకం భీషయ న్త స్సము త్తస్థు ర్వరాసనాత్ ॥ ౨౩౪ ॥ శాపానుగ్రహ సామర్థ్య సాధనా శ్చ తపోధనాః। తేషాం మతం తు విజ్ఞాయ భగవా న్బహిరాగతః॥ ౨౩౫॥ పూత్కారం కృతవా న్కృష్ణ స్సర్వేషాం తృప్తిహేతవే । తన్ముఖాం భోజనం భూతవాయునా తృప్తిహేతునా ॥ ౨౩౬ ॥ సురధేన్వా యథా తృప్తా స్తథై వ మునిపుఙ్గవాః । శుకం సంతోషయామాను ర్వచనై స్తోత్రమిశ్రితైః ॥ ౨౩౭॥ కృత్వా ష్టమ్యాం తత్ర వాసం నవమ్యాం గురువాసరే। ప్రభాత సమయే ప్రాప్తే శ్రీనివాస స్త్వరాన్వితః ॥ ౨౩౮॥ పునర్గరుడ మారుహ్య గురువారే జగద్గురుః । చతురంగ బలాఢ్యఞ్చ బ్రహ్మాణం చ

— శ్రీనివాసాభిముఖతయా స్వపురా త్సపరికరవియన్నృపాగమనమ్. —

పితామహమ్ ॥ ౨౩౯ ॥ నిధాయ పురతో రాజన్ జగామ జగదీశ్వరః । అస్త్రాద్రిం ప్రస్థితే భానా తస్మి న్కాలే మహీపతే॥ ౨౪౦॥ అష్టవర్గం స్వయం కృత్వా కృతకౌతుకమంగళః। పద్మావతీం స్నాపయిత్వా గంధతైలేన భూమిప॥ అలంకృత్య వరాం కన్యా మలంకారై ర్మహీపతిః । గజ మారోప్య తరసా పుత్రీం పుత్రీహితే రతః ॥ ౨౪౧ ॥ ఆకాశరాజో ధర్మాత్మా పుత్రేణ సహ

దేవీం నత్త్వైరావత మాశ్రితా । గరుడస్కంధ మారూఢో భగవా న్భక్త వత్సలః ॥ ౨౬౨ ॥ దీపకై స్తైలసంసిక్తై స్సహస్రాయుతసంఖ్యకైః । లాజా న్పుష్పాణ్య క్షతాం శ్చ వికిరద్భి రిత స్తతః॥ ౨౬౩॥ స్తువద్భి ర్వందిబృందై శ్చ సమూతై ర్మాగధై రపి । ఆశీర్వాదం ప్రకుర్వద్భి ర్వేదఘోషపురస్సరమ్ ॥ ౨౬౪ ॥ బ్రహ్మాదిభి స్సురశ్రేష్ఠై ర్యాభుసురై శ్శుకపూర్వకైః । శ్రీని వాసం ప్రపశ్యద్భిః పౌరనారీనరై ర్వృతః ॥ ౨౬౫ ॥ వీణావేణుమృదంగాం శ్చ పణవానకదుందుభీః । వాదయద్భి ర్జనై శ్చా న్యై ర్వారనారీగణై స్తథా॥ ౨౬౬ ॥ గంధర్వై ర్గాననిపుణై స్సూతామాత్యై శ్చ సంయుతః॥ ఆకాశరాజో ధర్మాత్మా శ్రీనివాసపరాయణః ॥ ౨౬౭ ॥ పద్మావత్యా సమేతం తం శ్రీనివాసం ససంభ్రమమ్ । సంచారయ న్సమంతా చ్చ నారాయ ణపురే శనైః ॥ ౨౬౮ ॥ రంభా స్తంభై రిక్షుదండైః పూగీపోతై రలంకృ తమ్ । రసాలపల్లవయుతైః పూర్ణకుంభై రలంకృతమ్ ॥ ౨౬౯ ॥ ముక్తాజా లావృతై శ్చా న్యైః పద్మరాగవిరాజితైః । వజ్రవైడూర్యఖచితై రింద్రనీల సమప్రభైః ॥ ౨౭౦ ॥ తథామరకతప్రఖ్యై స్తోరణై రుపశోభితమ్।కుంకుమో దకసంపూర్ణకనత్కనకభాజనైః ॥ ౨౭౧ ॥ స్త్రీభి ర్నీరాజయంతీభీ రాజ మానచతుష్పథమ్ । వీథీత్రయం పరిక్రమ్య వాసుదేవాలయం యయౌ ॥ ప్రవేశయామాస వరం సుమందిరం శ్రీవేంకటేశం బహురత్నసంమితమ్ । తద్బంధుమండం మునివర్యగుప్తం బలం యయౌ రాజా థ నికేతనేషు ॥ ౨౭౩ ॥

—శ్రీనివాసాజ్ఞయా తోండమాన్నప్రకృతదివాన్నసజ్జీకరణమ్.—

రాత్రి స్తు పంచఘటికా సమభూ చ్చ తదా తతః । జగామ భవనం రాజ న్స్వకీయం రాజవల్లభః ॥ ౨౭౪ ॥ తదా గతో మహారాజ తోండమానో మహీపతే । త మాహ కరుణం శ్రీమా న్శ్రీనివాసః క్షుధార్దితః॥ ౨౭౪॥ శ్రీని వాసః ॥ వైవాహికజనా స్సర్వ ఉపవాసపరాయణాః । అహం చ మమ పుత్ర శ్చ మమ మాతా సురాదయః ॥ ౨౭౬ ॥ భార్యాపతివ్రతా లక్ష్మీః క్షుధయా పరిమోహితా । తేషా మన్నం మహారాజ భక్ష్యాణి వివిధాని చ॥ కురు రాజ న్త్వత్వర స్త్వ మృషీణా మూర్ధ్వరేతసామ్ । పాక స్త్వత్ర విశే షేణ కర్తవ్యో జాతవేదసా ॥ ౨౭౮॥ మమా పి చ ప్రేషణీయం పక్వాన్నం రాజసత్తమ । వాసుదేవవచ శ్శ్రుత్వా వసుధే శోఽబ్రవీ ద్ధరిమ్ ॥ ౨౭౯ ॥ తోండమానః ॥ ఇదం శరీరం జగదీశ రాజ్యం త్వదీయ మేత ద్ధి ముకుంద మూర్తే।నరో యథా లోకగతిం ప్రపన్న స్తథా మమా న్నం ప్రతి ముహ్యసి త్వమ్॥ఏవ ముక్త్వా మహారాజ జగామ భవనం స్వకమ్। క్షణేన కారయామాస పాకం రాజా హవిర్భుజా ॥ ౨౮౧ ॥ ఋషీణాం వేదవిదుషాం సురాణాం

సురయోషితామ్ । రాజాఽన్న మర్పయామాస విప్రాణాం చా న్నకాంక్షిణామ్ ॥ ౨౮౨ ॥ భోజనం కృతవన్త స్తే భక్ష్యాన్నరససంయుతమ్ । వాసుదేవాయ రాజేంద్రః ప్రేషయామాస సాదరః ॥ ౨౮౩ ॥ అన్నం బహువిధం భక్ష్యం సహూపం మధుసంయుతమ్ । స్వయం సమేత్య రాజేంద్రోఽకల్పయ ద్భోజనం హరేః ॥ ౨౮౪ ॥ బుభుజే పురుషశ్రేష్ఠో లక్ష్మ్యా చ పరమేష్ఠినా । మాత్రా చ సహితో రాజన్ సశేషో గరుడాన్వితః॥౨౮౫॥ దత్వా వస్త్రాణి దివ్యాని జామాతుః శ్రీపతే ర్నృప । జగామ భవనం రాజా వాసుదేవాజ్ఞయా తదా ॥ ౨౮౬ ॥ గతే రాజ్ఞి మహారాజ శ్రీనివాస స్సురాన్వితః । నిద్రాం చకార విధివ న్నిర్దోషోఽ పి సుఖాసనే ॥ ౨౮౭ ॥ ఏవం గతా చ సా రాత్రిః ప్రభాతసమయోఽభవత్ । పూర్వదేవగురో ర్వార స్సం

—వివాహనియమాభ్యుపగన్తృభగవదుక్త్యా నృపకృతమహార్హోపచారః.—

ప్రాప్తే దశమీదినే ॥ ౨౮౮ ॥ సముత్థితో వాసుదేవః కృతమఙ్గళమజ్జనః । వసిష్ఠ మబ్రవీ ద్రాజన్ భగవా న్వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౨౮౯ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ న మయా భోజనం కార్యం లక్ష్మ్యా చ పరమేష్ఠినా । మాత్రా పురోహితేనాపి వయం పంచా న్నవర్జితాః ॥ ౨౯౦ ॥ రాజ్ఞ స్తు భవనే రాజా రాజపత్నీ పతివ్రతా । కన్యా పురోహితో భ్రాతా తే పి పంచా న్నవర్జితాః ॥ ౨౯౧ ॥ ఏవ ముక్త్వా వసిష్ఠం తు పురోహిత మరిందమ । కుబేర మబ్రవీ ద్రాజన్ శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ॥ ౨౯౨ ॥ శ్రీనివాసః ॥ గచ్ఛ యక్షగణాధ్యక్ష రాజానం విప్రతారణాత్ । ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా యక్షరా డ్రాజసత్తమమ్ ॥ గత్వాఽహ భారతీం పుణ్యాం శ్రీనివాసేన భాషితామ్ ॥ కుబేరః ॥ భోజనం త్వృషిముఖ్యానాం కర్తవ్యం పూర్వమేవ హి ॥ ౨౯౪ ॥ ముహూర్తకాలే రాత్రౌ తు నాడికా స్స్యు స్త్రయోదశ । తదాఽసాధ్యం మహారాజ రాత్ర్యాం బ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥ ౨౯౫ ॥ ఇతి సందిశ్య రాజానం కుబేరః పున రాగతః । తథా చకార రాజర్షి ర్భోజనం బ్రహ్మవాదినామ్ ॥ ౨౯౬ ॥ దదౌ చ దక్షిణాం నిష్కం తాంబూలం చ ద్విజన్మనామ్ । ఏవం భూతే మహీపాల కల్యాణదివసే హరేః ॥ ౨౯౭ ॥ శుక్రవారే దశమ్యాం చ సాయం

—వివాహార్థం శ్రీనివాసానయనాయ తన్మన్దిర మ్ప్రతి నృపాగమనమ్.—

కాలే వియన్నృపః । చతురంగబలం సర్వం నిధాయ పురత స్తతః॥౨౯౮॥ వసుదానం మహారాజ తోణ్డమానం చ సోదరమ్ । పురోహితం పురస్కృత్య సహ సంబంధిబాంధవైః ॥ ౨౯౯ ॥ ఐరావతం మహానాగం రత్నకంబళభూషితమ్ । మేఘరా డ్వర్ణసంయుక్తం బద్ధఘంటాకలాన్వితమ్ ॥ ౩౦౦ ॥ రక్తదంతం మహారావం కర్ణబద్ధసుచామరమ్ । పురందరం పురస్కృత్య గజమైరావతం తథా ॥ ౩౦౧ ॥ ఆహ్వానకారణా త్ప్రాప్త శ్రీనివాసాలయం

తదా । తస్మి న్మహాగృహే రాజ న్నయుత స్తంభశోభితామ్ ॥ ౩౦౨ ॥ సభాం చకార రత్నాఢ్యాం విశ్వకర్మా విభోః ప్రియామ్ । తత్రాసీనా మహాభాగా బ్రహ్మాద్యా స్సర్వదేవతాః ॥ ౩౦౩ ॥ విశ్వామిత్రో భరద్వాజో వసిష్ఠో గౌతమ స్తథా। భృగు రత్రిః పులస్త్య శ్చ వాల్మీకి ర్మిథిలేశ్వరః॥౩౦४॥ వైఖానస శ్చ దుర్వాసా మార్కణ్డేయోఽథ గాలవః । దధీచి శ్చ్యవనో రాజర్షి సనక శ్చ సనందనః ॥ ౩౦౫ ॥ ఏతే శ్రేష్ఠతమా లోకే మునయో వీతకల్మషాః । జటామకుటభూషాంగా జ్వలత్కృష్ణాజినాంబరాః ॥ ౩౦౬ ॥ కశ్యపం తు పురస్కృత్య సమాసీనా స్సభాంతరే । తన్మధ్యే వాసుదేవ సు రత్నకంబళసంస్థితః ॥ ౩౦౭ ॥ కృతాంజలిపుట స్తస్థౌ బ్రహ్మ లోక పితామహః । తత్సభాద్వార మాసాద్య రాజా సత్యపరాక్రమః ॥ ౩౦౮ ॥ పురోహితం పురస్కృత్య సంప్రాప్తో హరిసన్నిధిమ్ । సముత్తస్థౌ వాసుదేవో దృష్ట్వా రాజాన మాగతమ్ ॥ ౩౦౯ ॥ పరిరంభణ మాసాద్య భగవా న్వాక్య మబ్రవీత్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ భవాన్ శ్రేష్ఠతమోఽత్యంతం వృద్ధోఽసి నృప సత్తమ ॥ ౩౧౦ ॥ కిమర్థ మాగతో సి త్వం మద్గృహం రాజసత్తమ । వసు దానం తు రాజేంద్ర సమాహ్వానే నియోజయ ॥ ౩౧౧ ॥ వదత్యే వం శ్రీని వాసే పురోహిత మభాషత ॥ రాజా ॥ విలంబః క్రియతే కస్మా త్పూజాం

—వియన్నృపోక్త్యా వసిష్ఠప్రేరితధరణీకృతశ్రీనివాసోపచారః.—

కురు రమాపతేః ॥ ౩౧౨ ॥ స రాజవచనం శ్రుత్వా ధరణీం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ వసిష్ఠః ॥ అరుంధతీం పురస్కృత్య కురు పూజాం రమాపతేః ॥౩౧౩॥ సా సంభ్రమా త్సముత్థాయ బాష్పసందిగ్ధలోచనా । ముఖం విలోక్య రాజేంద్ర కృష్ణస్య నృపవల్లభా ॥ ౩౧४ ॥ మత్వా కృతార్థ మాత్మాన మానంద పరిపూరితా । సలజ్జా పూజయామాస సచ్చిదానందవిగ్రహమ్ ॥ ౩౧౫ ॥ తాం దృష్ట్వా యోషిత స్సర్వా విస్మయాకులమానసాః । ప్రాహుః ప్రహృష్టహృదయా ధరణీం రాజవల్లభామ్ ॥ ౩౧౬ ॥ యోషితః ॥ కిం త్వయా చరితం పుణ్యం పూర్వజన్మని హే ధరే । వాసుదేవార్చనవిధౌ నిర్మితా పరమేష్ఠినా ॥ ౩౧౭ ॥ యా త్వ మిత్థం పూజయసి సాక్షా న్నారాయణం స్వయమ్ । ఇ త్యేవం సంస్తుతా దేవీ ధరణీ రాజవల్లభా ॥ ౩౧౮ ॥ తైలకర్పూరగంధేన చందనేన సుగంధినా । అర్చయామాస కల్యాణీ శ్రీనివాసం సురేశ్వరమ్ ॥ ౩౧౯ ॥ వస్త్రై ర్నానావిధై రత్నై ర్ముక్తానిర్మితభూషణైః । తతః

— దివ్యాలంకారాలంకృతశ్రీనివాసస్య సపరికరస్నృపమన్దిరప్రవేశః. —

పురోహితాజ్ఞ ప్తః పురాణపురుషోత్తమమ్ ॥ ౩౨౦ ॥ గజమారోపయ ద్రాజా జామాతర మనామయమ్ । సహితో వాసుదేవ స్తు బ్రహ్మణా శంభునా తథా ॥ ౩౨౧ ॥ కుబేరేణా హిరాజేన గరుడేనాగ్నినా తథా । వా

యమునా వరుణేనాపి యమేన మరుతాం గణైః ॥ ౩౨౨ ॥ వసిష్ఠాదిమునిశ్రేష్ఠై
స్సదారై స్సుతై స్తథా । జగామ రాజభవనం రత్నతోరణమణ్డితమ్ । మ
హావాద్యస్వనై ర్యుక్తం దీపాయుతవిదీపితమ్ ॥ ౩౨౪ ॥ జామాతృసహితో
రాజా ద్వారతోరణసన్నిధౌ । చతురఙ్గబలం ముక్త్వా గృహాంత ర్గంతు ముద్య
తః ॥ ౩౨౫ ॥ తత్రాంతరే శ్రీనివాసం నీరాజయితు మాగతా । తోణ్డ
మాన్నృపతే ర్భార్యా కుంకుమోదకభాజనమ్ ॥ ౩౨౬ ॥ సమాదాయా
శు కల్యాణీ వాసుదేవ మపూజయత్ । తతః పశ్చా చ్ఛ్రీనివాసః ప్రావిశ
ద్రాజమందిరమ్ ॥ ౩౨౭ ॥ ద్వారాణ్యతీత్యాథ బహూని మాధవో
రాజ్ఞా సమేతో భవనం ప్రవిశ్య । రత్నాసనే రాజవినిర్మితే హరీ రరాజ
రాజీవసమాననేత్రః ॥ ౩౨౮ ॥ చతుస్తంభాం రత్నవేదీ మధిష్ఠాప్య ఖగధ్వ
జమ్ । పరివార్య చ తస్థు స్తే మునయో వీతకల్మషాః ॥ ౩౨౯ ॥ బ్రహ్మాణ
మగ్రతః కృత్వా సర్వే దేవా యథాసుఖమ్ । స్వర్ణాసనే సమాసీనాః పశ్యం
తో నయనోత్సవమ్ ॥ ౩౩౦ ॥ తత స్స రాజా ధర్మాత్మా చక్రే మఙ్గళమజ్జనమ్ ।
సాపి స్నాత్వా మహారాజ తైలేన చ సుగంధినా ॥ ౩౩౧ ॥ అలంచకారా

వియన్నృపకృతవరపాదామ్బుజక్షాళనమ్.

లంకారై స్స్వాత్మానం రాజవల్లభా । స్వామిపుష్కరిణీతోయం హేమకుంభ
ప్రపూరితమ్ ॥ ౩౩౨ ॥ సమానీయ బ్రాహ్మణై శ్చ హరిపాదావనేజనమ్ ।
సంకల్పం విధివ చ్చక్రే కన్యాదానస్య సాదరమ్ ॥ ౩౩౩ ॥ తత శ్చకార
రాజేంద్ర మధుపర్కం పురోహితః । పురోహితోక్తమంత్రేణ తస్య పాదావ
నేజనమ్ ॥ ౩౩౪ ॥ సహస్రశీర్షా పురుష ఇతి మంత్రం సముచ్చరన్ । ధరణ్యా
స్రావితైః కృత్వా స్వామితీర్థజలై శ్శుభైః ॥ ౩౩౫ ॥ హరిపాదోదకం పుణ్యం
దధార శిరసా నృపః । భార్యాం పుత్రం భ్రాతరం చ భవనం కోశ మేవ చ ॥
గజాగారం రథాగారం వస్త్రాగారం చ తజ్జలైః । మార్జయామాస రాజేం
ద్ర శ్శ్రీనివాసపరాయణః ॥ ౩౩౬ ॥ రాజా ॥ అద్య మే సఫలం జన్మ జీవితం
చ సుజీవితమ్ । అద్య మే పితర స్తుష్టా వాసుదేవపదోదకాత్ ॥ ౩౩౭ ॥
ఏవ ముక్త్వా మహారాజః కన్యాం కమలలోచనామ్ । అలం చక్రే విచిత్రై
స్తా మలంకారై ర్మహీపతే ॥ ౩౩౮ ॥ తత స్తు ఘంటికాఘోషం కృతవా
న్దేవచింతకః । సుముహూర్తే తదా ప్రాప్తే మఙ్గళాష్టక మబ్రవీత్ ॥ ౩౪౦ ॥

వరాయ వియన్నృపదత్తవైవాహికభూషణాదికమ్.

కన్యాప్రదానసమయే దక్షిణాం రాజసత్తమః । కోటిసంఖ్యా న్నిష్కపుంజాన్
దత్తవా న్వేఙ్కటేశితుః ॥ ౩౪౧ ॥ తం దృష్ట్వా ధనరాశిం తు భగవా నాహ
భూమిపమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ దాతవ్యం కిం త్వయా రాజన్ పుత్రస్య తవ
భూపతే ॥ ౩౪౨ ॥ వివాహకర్మనిపుణో భవా న్దానపరాయణః । దదస్వ

భూషణాన్యంగ బహురత్నాన్వితాని చ ॥ ౩౪౩ ॥ ఇత్యుక్తో వాసుదేవేన భూషణాని దదౌ నృపః । కిరీటం శతభారం తు కంఠికామపి తావతీమ్ ॥౩౪౪॥ పునరేకాం తదర్ధం చ తదర్ధం చైవ కంఠికామ్ । పదకాని దదౌ సప్త నక్షత్రాణ్యథ నృపోత్తమః ॥ ౩౪౫ ॥ మాలికాం మౌక్తికానాం చ భుజభూషణయుగ్మకమ్ । కర్ణభూషే మౌక్తికాఢ్యే అంసపర్యంతలంబినే ॥ ౩౪౬ ॥ కంకణే రత్నమాణిక్యవజ్రవైడూర్యనిర్మితే । ద్వాత్రింశద్భార సంయుక్తే అనర్ఘే దత్తవాన్నృప ॥ ౩౪౭ ॥ నాగభూషణయుగ్మం చ బాహుపూరాదికాం స్తథా । భూషణాన్యంగుళీనాం చ దశానాం వీరముద్రికామ్ ॥ ౩౪౮ ॥ కటిసూత్రం స్వర్ణమయం వరవజ్రసమన్వితమ్ । ఏకాదశశతీభారం బహురత్నసమన్వితమ్ ॥ ౩౪౯ ॥ పాదుకే చ తతో రాజా దత్తవాన్మధుఘాతినే। దదౌ భోజనపాత్రం చ షష్టిభారయుతం ప్రభోః ॥ ౩౫౦ ॥ లఘుపాత్రసమోపేతం బృహత్పాత్ర మపాం తథా । కంబళానాం చతుష్షష్టిం దత్త్వా రాజసత్తమః ॥ ౩౫౧ ॥ భూషణై ర్భూషితాంగస్య కన్యాదాన మథా

గురువసిష్ఠకథితవధూవరప్రవరాదికమ్.

కరోత్ । కన్యాప్రవర మూచేఽథ గురు స్సాక్షా ద్బృహస్పతిః ॥ ౩౫౨ ॥ బృహస్పతిః ॥ అత్రిగోత్రసముద్భూతాం సువీరస్య ప్రపౌత్రికామ్ । సుధర్మణ స్తు పౌత్రీం చ పుత్రీ మాకాశభూపతేః ॥ ౩౫౩ ॥ త్వ మంగీకురు గోవింద కన్యాం కమలలోచనామ్ । ఏవ ముక్తే మహారాజో ముదా రత్నాంబరం దదౌ ॥ ౩౫౪ ॥ వసిష్ఠః ॥ ప్రపౌత్రస్య యయాతే స్తు పౌత్రస్యామిత తేజసః । శూరసేనస్య రాజేంద్ర వసుదేవస్య భూపతేః ॥ ౩౫౫ ॥ పుత్రస్య వేంకటేశస్య గోత్రే వాసిష్ఠసంజ్ఞితే । జాతస్య త్రికులోత్పన్నాం కన్యాం కనకభూషితామ్ ॥ ౩౫౬ ॥ గ్రహీష్యామో వయం రాజం స్తవ పుత్రీం నృపోత్తమ । కన్యావరప్రవరయో రిత్యు చ్చారితయో రథ ॥ ౩౫౭ ॥ ధరణ్యా సహ రాజేంద్రః కన్యాదానపరాయణః । ప్రహృష్టహృదయః ప్రాహ

శ్రీనివాసస్య వసిష్ఠాదికారితపద్మావతీపాణిగ్రహణోత్సవః

శ్రీనివాసం పరాత్పరమ్ ॥ ౩౫౮ ॥ ఆకాశరాజః ॥ కన్యా మిమాం ప్రదాస్యామి గృహాణ పురుషోత్తమ । ఇత్యుక్త్వా ప్రాక్షిప ద్రాజా ధరణ్యా స్రావితాం తదా ॥ ౩౫౯ ॥ మంత్రపూతాం స్వామితీర్థధారాం సకనకాం కరే । దక్షిణే శ్రీనివాసస్య దదౌ పద్మావతీం తతః ॥ ౩౬౦ ॥ విధానం చ తత శ్చక్రే రాజేంద్ర స్వపురోహితః । పూజయిత్వా జగన్నాథం గంధవస్త్రా నులేపనైః ॥ ౩౬౧ ॥ కంకణం బంధయామాస వాసుదేవకరాంబుజే । పద్మావత్యాశ్చ కరాంభోజేఽబంధయ త్కంకణం గురుః ॥ ౩౬౨ ॥ తథా మాంగళ్యసూత్రస్య బంధనం వైవాహికం తదా । శ్రీనివాసేన దేవేనాకారయ త్స

యునా వరుణేనాపి యమేన మరుతాం గణైః ॥ ౩౨౨ ॥ వసిష్ఠాదిమునిశ్రేష్ఠై
స్సదారై స్సుతై స్తథా । జగామ రాజభవనం రత్నతోరణమణ్డితమ్ । మ
హావాద్యస్వనై ర్యుక్తం దీపాయుతవిదీపితమ్ ॥ ౩౨౪ ॥ జామాతృసహితో
రాజా ద్వారతోరణసన్నిధా । చతురఙ్గబలం ముక్త్వా గృహాంత ర్గంతు ముద్య
తః ॥ ౩౨౫ ॥ తత్రాంతరే శ్రీనివాసం నీరాజయితు మాగతా । తోణ్డ
మాన్నృపతే ర్భార్యా కుంకుమోదకభాజనమ్ ॥ ౩౨౬ ॥ సమాదాయా
శు కల్యాణీ వాసుదేవ మపూజయత్ । తతః పశ్చా చ్ఛ్రీనివాసః ప్రావిశ
ద్రాజమందిరమ్ ॥ ౩౨౭ ॥ ద్వారాణ్యతీత్యా థ బహూని మాధవో
రాజ్ఞా సమేతో భవనం ప్రవిశ్య । రత్నాసనే రాజవినిర్మితే హరీ రరాజ
రాజీవసమాననేత్రః ॥ ౩౨౮ ॥ చతుస్తంభాం రత్నవేదీ మధిష్ఠాప్య ఖగధ్వ
జమ్ । పరివార్య చ తస్థు స్తే మునయో వీతకల్మషాః ॥ ౩౨౯ ॥ బ్రహ్మాణ
మగ్రతః కృత్వా సర్వే దేవా యథాసుఖమ్ । స్వర్ణాసనే సమాసీనాః పశ్యం
తో నయనోత్సవమ్ ॥ ౩౩౦ ॥ తత స్స రాజా ధర్మాత్మా చక్రే మఙ్గళమజ్జనమ్ ।
సా పి స్నాత్వా మహారాజ తైలేన చ సుగంధినా ॥ ౩౩౧ ॥ అలంచకారా

—••◆ వియన్నృపకృతవరపాదామ్బుజక్షాళనమ్. ◆••—

లంకారై స్స్వాత్మానం రాజవల్లభా । స్వామిపుష్కరిణీతోయం హేమకుంభ
ప్రపూరితమ్ ॥ ౩౩౨ ॥ సమానీయ బ్రాహ్మణై శ్చ హరిపాదావనేజనమ్ ।
సంకల్పం విధివ చ్చక్రే కన్యాదానస్య సాదరమ్ ॥ ౩౩౩ ॥ తత శ్చ కార
రాజేంద్ర మధుపర్కం పురోహితః । పురోహితో క్తమంత్రేణ తస్య పాదావ
నేజనమ్ ॥ ౩౩౪ ॥ సహస్రశీర్షా పురుష ఇతి మంత్రం సముచ్చరన్ । ధరణ్యా
స్రావిత్రైః కృత్వా స్వామితీర్థజలై శ్శుభైః ॥ ౩౩౫ ॥ హరిపాదోదకం పుణ్యం
దధార శిరసా నృపః । భార్యాం పుత్రం భ్రాతరం చ భవనం కోశ మేవ చ॥
గజాగారం రథాగారం వస్త్రాగారం చ తజ్జలైః । మార్జయామాస రాజేం
ద్ర శ్శ్రీనివాసపరాయణః ॥ ౩౩౬ ॥ రాజా ॥ అద్య మే సఫలం జన్మ జీవితం
చ సుజీవితమ్ । అద్య మే పితర స్తుష్టా వాసుదేవపదోదకాత్ ॥ ౩౩౮ ॥
ఏవ ముక్త్వా మహారాజః కన్యాం కమలలోచనామ్ । అలం చక్రే విచిత్రై
స్త్రై రలంకారై ర్మహీపతే ॥ ౩౩౯ ॥ తత స్తు ఘంటికాఘోషం కృతవా
న్దేవచింతకః । సుముహూర్తే తదా ప్రాప్తే మఙ్గళాష్టక మబ్రవీత్ ॥ ౩౪౦ ॥

—••◆ వరాయ వియన్నృపదత్తవైవాహికభూషణాదికమ్. ◆••—

కన్యాప్రదానసమయే దక్షిణాం రాజసత్తమః । కోటిసంఖ్యా న్నిష్కపుంజా
న్దత్తవా న్వేఙ్కటేశితుః ॥ ౩౪౧ ॥ తం దృష్ట్వా ధనరాశిం తు భగవా నాహ
భూమిపమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ దాతవ్యం కిం త్వయా రాజ న్పుత్రస్య తవ
భూపతే ॥ ౩౪౨ ॥ వివాహకర్మనిపుణో భవా న్దానపరాయణః । దదస్వ

భూషణా న్యంగ బహురత్నాన్వితాని చ ॥ ౩౪౩ ॥ ఇత్యుక్తో వాసుదేవేన భూషణాని దదౌ నృపః । కిరీటం శతభారం తు కంఠికా మపి తావతీమ్ ॥౩౪౪॥ పున రేకాం తదర్ధం చ తదర్ధం చైవ కంఠికామ్ । పదకాని దదౌ సప్త నక్షత్రాణ్యథ నృపోత్తమః ॥ ౩౪౫ ॥ మాలికామౌక్తికానాం చ భుజభూషణయుగ్మకమ్ । కర్ణభూషా మౌక్తికాఢ్యా వంసపర్యంతలంబినా ॥ ౩౪౬ ॥ కంకణే రత్నమాణిక్యవజ్రవైడూర్యనిర్మితే । ద్వాత్రింశద్భార సంయుక్తే అనర్ఘే దత్తవా న్నృప ॥ ౩౪౭ ॥ నాగభూషణయుగ్మం చ బాహుపూరాదికాం స్తథా । భూషణా న్యంగుళీనాం చ దశానాం వీరముద్రికామ్ ॥ ౩౪౮ ॥ కటిసూత్రం స్వర్ణమయం వరవజ్రసమన్వితమ్ । ఏకాదశశతీభారం బహురత్నసమన్వితమ్ ॥ ౩౪౯ ॥ పాదుకే చ తతో రాజా దత్తవా న్మధుఘాతినే। దదౌ భోజనపాత్రం చ షష్టిభారయుతం ప్రభోః ॥ ౩౫౦ ॥ లఘుపాత్రసమోపేతం బృహత్పాత్ర మపాం తథా । కంబళానాం చతుష్షష్టిం దత్తవా న్రాజసత్తమః ॥ ౩౫౧ ॥ భూషణై ర్భూషితాంగస్య కన్యాదాన మథా

గురువసిష్ఠకథితవధూవరప్రవరాదికమ్.

కరోత్ । కన్యాప్రవర మూచేఽథ గురు స్సాక్షా ద్బృహస్పతిః ॥ ౩౫౨ ॥ బృహస్పతిః ॥ అత్రిగోత్రసముద్భూతాం సువీరస్య ప్రపౌత్రికామ్ । సుధర్మణ స్తు పౌత్రీం చ పుత్రీ మాకాశభూపతేః ॥ ౩౫౩ ॥ త్వ మంగీకురు గోవింద కన్యాం కమలలోచనామ్ । ఏవ ముక్తే మహారాజో ముదా రత్నాంబరం దదౌ ॥ ౩౫౪ ॥ వసిష్ఠః ॥ ప్రపౌత్రస్య యయాతే స్తు పౌత్రస్యా మితతేజసః । శూరసేనస్య రాజేంద్ర వసుదేవస్య భూపతేః ॥ ౩౫౫ ॥ పుత్రస్య వేఙ్కటేశస్య గోత్రే వాసిష్ఠసంజ్ఞితే । జాతస్యా త్రికులోత్పన్నాం కన్యాం కనకభూషితామ్ ॥ ౩౫౬ ॥ గ్రహీష్యామో వయం రాజం స్తవ పుత్రీం నృపోత్తమ । కన్యావరప్రవరయో రిత్యు చ్చారితయో రథ ॥ ౩౫౭ ॥ ధరణ్యా సహ రాజేంద్రః కన్యాదానపరాయణః । ప్రహృష్టహృదయః ప్రాహ

శ్రీనివాసస్య వసిష్ఠాదికారితపద్మావతీపాణిగ్రహణోత్సవః

శ్రీనివాసం పరాత్పరమ్ ॥ ౩౫౮ ॥ ఆకాశరాజః ॥ కన్యా మిమాం ప్రదాస్యామి గృహాణ పురుషోత్తమ । ఇత్యుక్త్వా ప్రాక్షిప ద్రాజా ధరణ్యా స్రావితాం తదా ॥ ౩౫౯ ॥ మంత్రపూతాం స్వామితీర్థధారాం సకనకాం కరే । దక్షిణే శ్రీనివాసస్య దదౌ పద్మావతీం తతః ॥ ౩౬౦ ॥ విధానం చ తతశ్చక్రే రాజేంద్ర స్సపురోహితః । పూజయిత్వా జగన్నాథం గంధవస్త్రానులేపనైః ॥ ౩౬౧ ॥ కంకణం బంధయామాస వాసుదేవకరాంబుజే । పద్మావత్యాశ్చ కరాంభోజేఽబంధయ త్కంకణం గురుః ॥ ౩౬౨ ॥ తథా మాంగళ్యసూత్రస్య బంధం వైవాహికం తదా । శ్రీనివాసేన దేవేనా కారయ త్స

పురోహితః ॥ ౩౬౩॥ సువాసిన్యః ॥ సావిత్రీ వ చ కల్యాణీ బహుపుత్రవతీ భవ।
సర్వలోకస్య జననీ భవ మంగళదాయినీ ॥ ౩౬౪ ॥ ఇత్థం సుమంగలీస్త్రీషు
గాయంతీషు శుభాశిషః । బ్రాహ్మణానాం కరస్పర్శా ద్రాజ్ఞ శ్చాపి మహా
త్మనః ॥ ౩౬౫ ॥ బబంధ పూతం మంగళ్యసూత్రం మంత్రాభిమంత్రి
తమ్ । కంఠే పద్మావతీదేవ్యా శ్శ్రీనివాసో జగత్పతిః ॥ ౩౬౬ ॥ మునిభి
స్సహ విద్వద్భి ర్లాజై ర్హోమం పురోహితః । వసిష్ఠోఽకారయ త్పాద్మానలిత్వ
జ్జుల్యర్పితై స్తతః ॥ ౩౬౭ ॥ యజుశ్శాఖాక్రమేణై వ జుహావాగ్నౌ యథా
విధి । సర్వం వైవాహికవిధిం వసిష్ఠోఽథ సమాపయత్ ॥ ౩౬౮ ॥ తతస్స
పురోహితో రాజ్ఞ స్స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ । మునీనా మంజలిపుటే సన
రత్నాక్షతా న్దదౌ ॥ ౩౬౯ ॥ తే వేదమంత్రై ర్జగదీశమూర్ధ్ని రత్నాక్షతా
న్వేదవిదః ప్రచిక్షిపుః । తదా నృణాం తత్ర మహోత్సవోఽభూ దాకా
శరాజస్య పురీనివాసినామ్ ॥ ౩౭౦ ॥ తస్మి న్కాలే మహారాజో దక్షిణాం
బ్రహ్మవాదినామ్ । దాపయామాస సంహృష్టో విప్రై స్తాంబూలపూర్వ
కమ్ ॥ ౩౭౧ ॥ గవాం కోటిసహస్రాణి చాశ్వానా మయుతం తథా । వస్త్రా
ణాం నిచయం రాజ విప్రేభ్యో దత్తవా న్విభుః ॥ ౩౭౨ ॥ ఏవం మహో
త్సవ స్తత్ర సమభూ ద్దశమీదినే । వధూవరౌ ప్రతిష్ఠాప్య భోజయా
మాస వై తతః ॥ ౩౭౩ ॥ అన్నం బహువిధం సూప రసభక్ష్యసమన్వితమ్ ।
పరమాన్నం చ సఘృతం సక్షీరం శర్కరాయుతమ్ ॥ ౩౭౪ ॥ పురోహితేన
సహితో భోజనం కృతవా న్హరిః । మాత్రా లక్ష్మ్యా చ సహితః పుత్రేణ
సహిత స్తథా ॥ ౩౭౫ ॥ ఆకాశరాజో ధర్మాత్మా భుక్త్వా స్వస్థానస
న్నిధౌ । లక్ష్మ్యా సమేతా ధరణీ తథా వకుళమాలయా ॥ ౩౭౬ ॥ అభుఙ్క్తా
న్నం రసై ర్యుక్తం పతిపుత్రసమన్వితా । తతః ప్రభాతే రాజేంద్ర సువా
సిన్య స్సురేశితుః ॥ ౩౭౭ ॥ మజ్జనం కారయామాసు ర్గంధతైలై స్సుని
ర్మలైః । అన్యోన్యపూజనం తత్ర చా న్యోన్యోద్వర్తనం తథా ॥ ౩౭౮ ॥
హరిపద్మావతీదేవ్యో స్తౌ స్సహాస మకారయన్ । స రాజా విప్రముఖ్యానాం
సురాణాం బహుభోజనమ్ ॥ ౩౭౯ ॥ స్త్రీణాం చ పురుషాణాం చ బహు
మానపురస్సరమ్ । యథేష్టం దాపయామాస హృష్ట ఆకాశభూమిపః ॥
అపూపా న్వివిధాం శ్చక్రే సూపశాకాదికాం స్తథా । ఘృతకుల్యాం క్షీర
కుల్యాం దధికుల్యాం తతః పరమ్ ॥ ౩౮౧ ॥ తత ఉద్ధృత్య నిక్షిప్తం బహిర్భు
క్తవతాం నృణామ్ । ఉచ్ఛిష్టపత్రజాలం చ పుష్కలాన్నాదిసంయుతమ్ ॥
సారమేయగణైః కీర్ణం రాక్షసానాం గణై స్తథా । ఏవం కోలాహలం చక్రే
దివసాం శ్చతుర స్తథా ॥ ౩౮౩ ॥ హాస స్తత్ర వినోదేన నిత్య మాసీ చ్చ
మజ్జనమ్ । దివసే పంచమే ప్రాప్తే కృత్వా నాకబలిం తథా ॥ ౩౮౪ ॥ కల

శాం శ్చతురో న్యస్య దీపజ్వాలావిరాజితాౕ । వధూవరౌ ప్రతిష్ఠాప్య రత్న సింహాసనే నృప ॥ ౩౮౫ ॥ పూజయామాస గోవిందం జామాతర మనామయమ్ । ఆకాశరాజో ధర్మాత్మా క్షీరపాత్రం కరేదధత్ ॥ ౩౮౬ ॥ మాతరం వాసుదేవస్య నామ్నా వకుళమాలికామ్ । పూజయిత్వా విధానేన వస్త్రాలంకారభూషణైః ॥ ౩౮౭ ॥ నాభిం క్షీరేణ సమ్మృజ్య పుత్రీం పద్మావతీం తదా । అర్పయామాస దుఃఖేన బ్రహ్మణోఽ రాజసత్తమః ॥ ౩౮౮ ॥ మహాలక్ష్మ్యా నాభిమూలం సఘృతక్షీరసేచనమ్ । కృత్వాఽర్పయామాస

శ్రీనివాసేన సహ శేషాచల ప్రతి పద్మావతీప్రేషణమ్.

పుత్రీం రుదన్ గద్గదకణ్ఠవాన్ ॥ ౩౮౯ ॥ శ్రీనివాసస్య కృష్ణస్య శేషాచలనివాసినః । రాజభార్యా మహాభాగా రుదంతీ కురరీ వ చ ॥ ౩౯౦ ॥ పుత్రీహస్తం ప్రదాయాథ హస్తే రాజకులాంగనా । క్షీరం సంయోజ్య కృష్ణస్య నాభిమూలేఽతిదుఃఖితా ॥ ౩౯౧ ॥ భృశం రుదంతీ మంత్రేణ దుగ్ధసందిగ్ధలోచనా । అర్పయామాస కృచ్ఛ్రేణ పుత్రీం పద్మావతీం తతః ॥౩౯౨॥ప్రోవాచ చ శ్రీనివాసం రుదంతీ రాజవల్లభా॥ధరణీ॥ పాలితాం లాలితాం పుత్రీం నవమాస ధృతాం మయా ॥ ౩౯౩ ॥ త్వదధీనాం జగన్నాథ కరిష్యే మమ నందినీమ్ । ఇత్యే వ మర్పయంత్యాం తు ధరణ్యాం రాజసత్తమః ॥ ౩౯౪ ॥ స తస్యా రోదనం దృష్ట్వా రాజా దుఃఖపరాయణః । రురోద దీనవదనః పుత్రీ మాలింగ్య భూపతిః ॥ ౩౯౫ ॥ రాజా ॥ హా పుత్రి మందభాగ్యోఽహం త్వద్వియోగేన కేవలమ్ । జీవనం మమ కల్యాణి న స్థిరం చ భవిష్యతి ॥ ౩౯౬ ॥ క్రీడాగృహే రాజపుత్రి తథా భోజనసద్మని । భ్రాతా తవ కథం క్రీడాం భోజనం వా కరిష్యతి ॥ ౩౯౭ ॥ ఏవం రుదంత మాలోక్య భ్రాతరం దీనచేతసమ్ । తోణ్డమానో నృపశ్రేష్ఠో దుఃఖితో వాక్య మబ్రవీత్ ॥ ౩౯౮ ॥ తోణ్డమానః ॥ వయం దరిద్రా నిర్భాగ్యాః కృపణా దీనచేతసః । వయం మరణ మాపన్నా నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౩౯౯॥ ఏతాదృశీ చ కల్యాణీ నైవ లబ్ధా కలౌ యుగే । ఇత్థం వయం నిశ్చినుమో వియోగభృశదుఃఖితాః ॥ ౪౦౦ ॥ ఏవం తాన్ రుదతో దృష్ట్వా వసుదానోఽతిదుఃఖితః । భగినీం దీనవదనా మాలింగ్యా హ రుద న్ముహుః ॥ ౪౦౧ ॥ వసుదానః ॥ మాతరం బాలకం త్యక్త్వా యథా లోకే ధనార్జకః। గచ్ఛే త్తథా మాం భగిని త్యక్త్వా త్వం క్వ ను గచ్ఛసి ॥ ౪౦౨ ॥ ఏవం ప్రసంగా త్తత్రా సీ ద్దేవానా మపి భూమిప। ఋషీణాం కశ్యపాదీనాం దుఃఖ మత్యంతదారుణమ్ ॥ ౪౦౩ ॥ రుదంతం నృపతిం దృష్ట్వా శ్రీనివాస స్సతాం గతిః । స్వయం రురోద గోవిందో భగినీం పార్థవల్లభామ్ ॥ ౪౦౪ ॥ స్మృత్వా శ్రీదేవకీపుత్ర స్తద ద్భుత మివా భవత్ । ఇత్థం కృత్వా లోకరీతి మైరావత ముపాస్థితః ॥ ౪౦౫ ॥ పద్మావత్యా తయా

సార్ధం సర్వవాద్యసమన్వితః । గ్రామం ప్రదక్షిణీకృత్య రమయా సహితో హరిః ॥ ४०८ ॥ స్వనివేశగృహం భేజే పద్మాసనభవాదికైః । తతో హరి శ్శ్రీనివాస స్స్వస్థానం గంతు మైహత ॥ ४०९ ॥ గరుడస్కంధ మారూఢశ్చ పత్నీం పద్మావతీ మపి । ఆరోపయ న్వరారోహా మన్యోన్యం పరిరభ్య చ ॥ ४१० ॥ గరుడస్కంధ మారూఢో గంతుం స్వస్థాన ముత్సుకః । హరి రామంత్రణార్థం తు శ్వశ్రూశ్వశురయో స్తదా ॥ ४११ ॥ పున ర్గృహం సంప్రవిశ్య గమనేచ్ఛు రభూ దథ। శ్వశురౌ పర్యపృచ్ఛ చ్చ సాష్టాంగం ప్రణిపత్య వై ॥ ४१२ ॥ ఆశీర్వాదం తత శ్చక్రే స్వజామాతు రనామయమ్ । ఆకాశరాజ శ్శ్వశుర శ్శ్వశ్రూశ్చ ధరయా సహ ॥ ४१३ ॥ ఆకాశరాజః ॥ దీర్ఘాయు ర్భవ గోవింద సర్వలోకధురంధర । ఇత్యాశిషాఽభినంద్యాథ వాసుదేవ మభాషత ॥ ४१४ ॥ రాజా ॥ మాసాంతే గచ్ఛ గోవింద వధ్వా సహ వయోగతమ్ । శ్వశుర స్త్వాం చ తే శ్వశ్రూం మానయ స్వ మహామతే ॥ ४१५ ॥ ఇతి తస్య వచ శ్శ్రుత్వా వాసుదేవో బ్రవీ న్నృపమ్॥ శ్రీనివాసః ॥ నృప వాక్యం శృణు మమ కార్యస్య మహతీ త్వరా॥४१६॥ తస్మా దాజ్ఞాం చ మే దేహి రాజం స్తే స్యా త్కృపా మయి । ఇత్యుక్త్వా వాసుదేవ స్తు గరుడస్కంధ మాస్థితః॥४१७॥జగామ భగవా న్సాకౌ త్సర్వదేవ సమన్వితః । ఆకులా వ్యాకులా స్సర్వే నగరస్థా జనా స్తదా ॥ ४१८ ॥ ప్రాకారగోపురారూఢాశ్చ పశ్యంత స్స్వదృశాఽవదన్ ॥ జనాః ॥ ధన్యా రాజకులో

——పద్మావతీశ్రీనివాసయో ర్వియన్నృపప్రేషితపారిబర్హాదిః.——

త్పన్నా పద్మాకమలలోచనా ॥ ४१९ ॥ అనుగచ్ఛతి గోవిందం పశ్యతే తి పరస్పరమ్ । తదా దదౌ మహారాజశ్చ పారిబర్హం శ్రియఃపతేః ॥ ४२० ॥ తండులాన్ శాలిసంభూతాన్ వృషభాణాం రథోపరి । ఆరోప్య ప్రేమయామాస శతం ఖారీ ర్వియన్నృపః ॥ ४२१ ॥ ముద్గాన్ గోస్వామిసంరూఢాన్ త్రింశత్ఖారీ ర్దదౌ హరేః । గుడభారం మహాంతం చ తింత్రిణీభార మేవ చ ॥४२२॥ పయోఘటసహస్రాణి దధిభాండశతాని చ । సహస్రార్ధం ఘృతాపూర్ణచర్మపాత్రాణి సర్షపాన్ ॥ ४२३ ॥ మేథికాన్ హింగులవణతిలపాత్రాణి చైవ హి । తథా శర్కరయా పూర్ణాన్ ఘటాం స్తు ద్వే శతే తథా ॥ ४२४ ॥ వార్తాకం చూతకదలీఫలజంబీరకాణి చ । కూశ్మాండకందమూలాని మరీచామలకాని చ ॥ ४२५ ॥ మధుభాండశతే ద్వే చ రంభాకాష్ఠచయాం స్తథా । రంభాత్వ చ శ్చ రాజేంద్ర పత్రాణాం నిచయం తథా ॥ ४२६ ॥ అశ్వానామయుతం దత్వా గజానాం చ సహస్రకమ్ । ధేనూనాం పంచసాహస్ర మావికానాం శతం తథా ॥ ४२७ ॥ దాసీనాం ద్వేశతే రాజన్ దాసానాం త్రిశతం తథా । వస్త్రాణి వివిధాన్యా శు పర్యంకం రత్నభూషితమ్ ॥ ४२८ ॥

ఉపబర్హం రత్నయుతం పారిబర్హేణ సంయుతమ్ । ఏవ మాదీని వస్త్రాని గృ
హీత్వా నృపసత్తమః ॥ ౪౨౭ ॥ పుత్రేణ సహితో రాజా శ్రీనివాసపరా
యణః । ఆకాశరాజో ధర్మజ్ఞ శ్శ్రీనివాసస్య సన్నిధిమ్ ॥ ౪౨౮ ॥ ఆగత

— వియన్నృపస్య శ్రీనివాసదత్తస్వభక్తినైరన్తర్యరూపవరప్రాప్తిః. —

శ్శ్వశురం దృష్ట్వా చోత్తస్థౌ జగదీశ్వరః ॥ శ్రీనివాసః ॥ దూరాధ్వానం మ
హారాజ కిమర్థం త్వం సమాగమః ॥ ౪౨౯ ॥ దాతవ్యం కిం నృపశ్రేష్ఠ తవ
పుత్రస్య మేఽనఘ। కన్యా దత్తా సుతః ప్రాప్త స్సుకృతం కిం కృతంత్వయా॥
సంతోష శ్చాతులః ప్రాప్తో మమ తాత న సంశయః । కిం తే మనోగతం రా
జం స్తన్మమా చక్ష్వ భూపతే ॥౪౩౧॥ సందేహం మాకురుష్వాత్ర దానాదానే
మహీపతే । వాసుదేవవచ శ్శ్రుత్వా వాసుదేవ మభాషత ॥ ౪౩౨॥ రాజా॥
సర్వమ్మఙ్గళ మస్మాకం త్వత్ప్రసాదేన కేశవ । నాన్య ద్యాచే జగన్నాథ తవ
పాదసరోరుహే ॥ ౪౩౩ ॥ భక్తిం దేహ్యచలాం కృష్ణ సకుటుంబస్య మేఽ
నఘ । త చ్ఛ్రుత్వా వచనం తస్య శ్వశురస్య మహాత్మనః ॥ ౪౩౪ ॥ దత్త
వాం స్తస్య సాయుజ్య మాకాశనృపతే స్తదా । స్యాలకస్య దదౌ వస్త్రం
స్వాంగస్థం మధుసూదనః ॥ ౪౩౫ ॥ జామాత్రా చ సమాజ్ఞప్తః పుత్రీభవ
న మభ్యగాత్ । పుత్రి గచ్ఛామి నగరం విహరస్వ హరిప్రియే ॥ ౪౩౬ ॥ శ
యనే శ్రీనివాసస్య శయనం కురు మంగళే । ఇతి రాజా స్సాంత్వయిత్వా
పుత్రీం కమలలోచనామ్॥౪౩౭॥ శశాస సాస్వపిత్రోక్తా శీఘ్ర మ్మాధవ మభ్య

భగవత్కృతషణ్మాసావధికాగస్త్యాశ్రమవాసప్రతిజ్ఞా.

గాత్ । రుదన్ గద్గదకంఠేన జగామ నగరం నృపః ॥ ౪౩౮ ॥ పద్మావత్యనుగో
దేవో బ్రహ్మరుద్రాదికై ర్వృతః । సువర్ణముఖరీం ప్రాప్య తత్ర వాస మకల్ప
యత్ ॥౪౩౯॥షణ్మాసావధి పర్యంతం దీక్షితోఽయం మహామతే। న శైలరాజ
మారోహామీ తి నిశ్చిత్య దేవరాట్ ॥౪౪౦॥ అగస్త్యభవనం గత్వా తత్ర వా

స్వావాసప్రతిభగవత్కృతదేవాదిప్రేషణమ్.

స మకల్పయత్। దేవా న్సంప్రేషయామాస స్వధామాని వృషాకపిః॥ ౪౪౧ ॥
బ్రహ్మాదీనాం సురాణాం చ మునీనా మూర్ధ్వరేతసామ్ । దదౌ వస్త్రం యథా
యోగ్యం భగవా న్భక్తవత్సలః ॥ ౪౪౨ ॥ తేనా జ్ఞప్తా జగద్ధాత్రా జగ్ము
ర్లోకం స్వకం సురాః । ఋషయ శ్చ తపోరణ్యం జగ్ము ర్నారాయణాజ్ఞయా ॥
లక్ష్మీ ర్జగామ రాజేంద్ర కరవీరపురం తదా॥ ౪౪౩॥ మహోత్సవం తం త్వను
భూయ దేవతా బ్రహ్మేశపూర్వా స్సమహర్షిసత్తమాః । జగ్ము స్స్వకం
ధామ మహానుభావా రాజేంద్ర పూజ్యం ప్రశశంసు రాదరాత్ ॥ ౪౪౪ ॥
గతే దేవగణే తత్ర త్వ గస్త్యనిలయం గతః ॥ ౪౪౫ ॥ భుంజానో భోగ

వివాహాధ్యాయఫలశ్రుతిః.

గమతులం తత్రాస్తే భగవాన్ హరిః॥ శతానందః ॥ వివాహాధ్యాయమాహాత్మ్యం యే శృణ్వంతి జనేశ్వర ॥ ౪౪౬ ॥ తేషాం భాగ్యోదయం వక్ష్యే శృణు రాజన్ సవిస్తరమ్ । కోటికన్యాప్రదానేన యావద్భూమిప్రదానతః ॥ యత్ఫలం లభతే దేహీ తత్ఫలం శ్రవణాదరాత్ । య ఉత్సవం కారయతి వైవాహం వేఙ్కటేశితుః ॥ ౪౪౮ ॥ తస్యోత్సవో భవేద్రాజన్ వేఙ్కటేశప్రసాదతః । ఇతి తే కథితం రాజన్ వివాహచరితం హరేః ॥ ౪౪౯ ॥ శృణుయాచ్ఛ్రావయేద్వాపి సర్వాభీష్టమవాప్నుయాత్ । శుభదం శృణ్వతాం చైవ సర్వేషాం మంగళప్రదమ్ ॥ ౪౫౦ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీనివాసవివాహప్రశంసనం నామైకాదశోఽధ్యాయః.

శ్రీనివాసస్మృతి వియన్నృపోదంతజ్ఞాపకదూతాగమనమ్.

జనకః ॥ తతః కిమకరోత్కృష్ణో రాజ్యేఽస్మిన్ పార్థసారథిః । తన్మమాచక్ష్వ విప్రేంద్ర యత్కృతం చక్రపాణినా ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ ఏవం కాలే గతే తస్మిన్ షణ్మాసాశ్చ సమత్యయుః । నారాయణపురాద్దూత ఆగతో వేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౨ ॥ దూతం దృష్ట్వాఽబ్జజాతా సా సువర్ణముఖరీజలే । స్నాతుకామాఽరవిందాక్షీ దూతం వచనమబ్రవీత్ ॥౩॥ పద్మావతీ ॥ కిమర్థమాగమో దూత కేన త్వం ప్రేషితస్త్విహ । రాజ్ఞా వా రాజపుత్రేణ తోణ్డమానేన వా పునః ॥౪॥ పప్రచ్ఛ కుశలం తం చ రాజ్ఞస్తస్య పితుస్తథా । కుశలీ వర్తతే చార జనకో జననీ మమ ॥ ౫ ॥ తోణ్డమాన్ రాజశార్దూలః కుశలీ వర్తతే బలీ । రాజ్ఞః ప్రకృతయస్సర్వా వర్తంతే క్షేమసంయుతాః ॥ ౬ ॥ ఏవముక్తస్తదా దూతో దుఃఖసందిగ్ధలోచనః । ఉవాచ దీనయా వాచా రాజపుత్రీం నిదేశతః ॥ ౭ ॥ దూతః ॥ కిం వదిష్యామి హే మాతః పితుస్తే కాల ఆగతః మరణాభిముఖో భూత్వా కించిజ్జీవసమన్వితః ॥ ౮ ॥ త్వాం ద్రష్టుకామో రాజేంద్ర శ్శ్రీనివాసం సుహృత్ప్రతిమ్ । నయ శీఘ్రం పతిం భద్రే రాజధానీం పితుస్తే ॥ ౯ ॥ సాపి దూతవచశ్శ్రుత్వా పపాత గతచేతనా । అగస్త్యభార్యా తాం బాలాముత్థాప్య కమలాలయామ్ ॥ ౧౦ ॥ శ్రీనివాసాంతికం నిన్యే రాజపుత్రీం పితృప్రియామ్ । తద్వార్తామవదద్దేవీ శ్రీనివాసాయ విష్ణవే ॥ ౧౧ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా వాసుదేవస్తు రురోద నరసత్తమ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అహో బత మహత్కష్టం

సంప్రాప్తం మమ భామిని ॥ ౧౨ ॥ కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి బ్రూహిత్వం పద్మసంభవే । ఇత్యేవ ముక్త్వా తాం దేవీ మబ్రవీ త్కుంభసంభ

వియన్నృపవిలోకనాయాగస్త్యేన సహ శ్రీనివాసగమనమ్.

వమ్ ॥ ౧౩ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అగస్త్య మునిశార్దూల గచ్ఛామి నగరం ప్రతి । పద్మావత్యా సహై ద్యైవ సార్థం వకుళమాలయా ॥ ౧౪ ॥ ఇత్యుక్త్వా ప్రయయౌ రాజన్ భగవా న్భక్తవత్సలః । అగస్త్యే నా పి సహిత స్త్వరయై వ మహర్షిణా ॥ ౧౫ ॥ ఆదిత్యేఽ స్తం గతే రాజ న్నగరద్వార మాగతః । పప్రచ్ఛ ద్వారపాలాంశ్చ రాజక్షేమం సురేశ్వరః ॥ ౧౬ ॥ రాజమార్గే మహారాజ భగవా న్ప్రియయా సహ । అంతర్నికేతనం ప్రాప్య రాజానం

మరణోద్యుక్తం వియన్నృప ముద్దిశ్య శ్రీనివాసాదికృతనిర్వేదనమ్.

పృథివీపతే ॥ ౧౭ ॥ శయానం దర్శయామాస వినిశ్వాసనమన్వితమ్ । పపాతా స్య మహారాజ కాయే కమలలోచనః ॥౧౮॥ ముఖే ముఖం వినిక్షిప్య లలాటం చ లలాటకే । ఉదరే చో దరం బధ్వా నేత్రం నేత్రే సమర్పయత్ ॥ అంగసంగం దదౌ తస్య శ్వశురస్య మహాత్మనః ॥ ౧౯½ ॥ హా తాత నాథ క్వ గతో సి చ త్వం సంత్యజ్య దేహం స్వసుతం స్వపుత్రీమ్ । స్వభ్రాతరం సూక్ష్మమతిం సరాష్ట్రకం రాజ్యం త్వదీయం క్వ విసృజ్య గచ్ఛసి ౨౦½ ॥ మాతాపితృవిహీనానా మస్మాకం జనకో భవాన్ ॥ ౨౧ ॥ కథం పశ్యామి నేత్రాభ్యాం త్వన్ముఖాంభోజ ముత్తమమ్ । ఉత్థాపయ సుతాం రాజన్ రుదంతీం తనయం తథా ॥ ౨౨ ॥ వసుదానం శిశుం రాజ న్పితృహీనం చ మాం నృప । కస్త్రాతా త్వాం వినా రాజ న్నస్మాకం తు భవిష్యతి ॥ ౨౩ ॥ అనాథా న్నాథ నః పాహి ప్రజాః పాహి ప్రజాపతే । ప్రలప న్నివ రప్యా హ లోకా నిత్థం విడంబయన్ ॥ ౨౪ ॥ కళేబరం కథం దాస్యామ్య గ్నయే లోకమోహనమ్ । ఏతదర్థం స్వపుత్రీం మే దత్వా మృతి మవాప్స్యసి ॥ ౨౫ ॥ శ్రీనివాస న గచ్ఛే తి పూర్వ మేవ త్వయోదితమ్ । ఉక్తం హితం మయా తాత న శ్రుతం తే మహీపతే ॥ ౨౬ ॥ న తృప్తం నేత్రయుగళం దృష్ట్వా త్వన్ముఖపంకజమ్ । తోండమా న్మండలాధీశో వసుధాయాం మహామతే ॥ ౨౭ ॥ కా గతి ర్మమ రాజేంద్ర కా వార్తా క్వ భవిష్యతి । విలోకయ మహారాజ మాం చ పద్మావతీం తథా ॥ ౨౮ ॥ మునిః ॥ జామాతాయం సమాయాతః పద్మావత్యా సమన్వితః । బహి ర్గచ్ఛ పురే వ త్వం సమానయనకారణాత్ ॥ ౨౯ ॥ భోజనం దీయతాం తస్య జామాతుః పరితోషకమ్ । గజా న శ్వా న్మహారాజ వస్త్రాణీ చ్ఛతి తే సుతః ॥ ౩౦ ॥ తా న్దదస్వ మహారాజ ప్రీతయే మధుఘాతినః । ఇత్య గస్త్యేన వై రాజ్ఞి బోధితే ప్య ప్రబోధిని ॥ ౩౧ ॥ విలలాప మహారాజ భగవాన్ లౌకికై స్సమః ॥ ౩౧½ ॥

తదద్భుతం కర్మ చకార దేవో విడంబయన్సర్వజనం జగత్పతిః । యథా
కురూణాం రణరంగమధ్యే కర్ణే హతే ధర్మరాజశ్చకార ॥ ౩౨ ॥ ఏవ
రుదతి గోవిందే రాజాఽకాశ శ్శ్వసన్నృప ॥ ౩౩ ॥ కించిత్సంజ్ఞాయుతో
భూత్వా వాసుదేవమభాషత ॥ రాజా ॥ పుత్రం సభ్రాతకం త్రాహి శ్రీని
వాస నిరామయ ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్త్వా భూపతీ రాజన్ కరే కృష్ణస్య తే
దదౌ । భార్యాం సందేశయామాస స్వలోకగమనాయ చ ॥ ౩౫ ॥ ఇత్యా

మృతాయవియన్నృపాయవసుదానకృతచరమకృత్యక్రమః.

దిశ్య త్యజన్ప్రాణాన్ సత్యలోకం జనాధిపః । దివ్యం విమానమారూఢో
జగామ స నృపోత్తమః ॥ ౩౬ ॥ సాపి తేన జగామాశు ధరణీ రాజసత్తమ ।
తతశ్చితాం సమారోప్య రాజానం సపరిగ్రహమ్ ॥ ౩౭ ॥ వసిష్ఠో గౌతమో
త్రిఽశ్చ భరద్వాజోతి విశ్రుతః । వహంతో రాజశార్దూలం శ్రీనివాసప్రియం
నృపమ్ ॥ ౩౮ ॥ జుహువుర్బ్రహ్మమేధేన మన్త్రైశ్చ విధిపూర్వకమ్ ।
తతః కృతాని సర్వాణి ప్రేతకార్యాణి భూపతేః ॥ ౩౯ ॥ షోడశే దివసే
ప్రాప్తే మాసికాన్యకరోత్సుతః । నిమంత్రితాశ్చాగు పుణ్యా బ్రాహ్మణా
వేదపారగాః ॥ ౪౦ ॥ కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః ।
వామదేవః పులస్త్యోఽథ వాల్మీకిర్వసుధాధిప ॥ ౪౧ ॥ జమదగ్నిర్భృగు
శ్శ్రీమాన్ సనందశ్చ పరాశరః । యాజ్ఞవల్క్యశ్చ జాబాలిశ్శునశ్శేఫోఽథ
కాహళః ॥ ౪౨ ॥ ఏతే మహర్షయో రాజన్ రాజార్థే బ్రాహ్మణోత్త
మాః । అభుంజతాన్నసారం చ వసుదాననిమంత్రితాః ॥ ౪౩ ॥ సమాప్య
సర్వకార్యాణి హరి స్స్వస్థానమాశ్రితః । పద్మావతీం పురస్కృత్య పురాణ
పురుషోత్తమః ॥ ౪౪ ॥ అగస్త్యాలయమాసాద్య సుఖమాస్త సురేశ్వరః ।

తోండమానవసుదానయో రాజ్యముద్దిశ్య కలహప్రవృత్తిః.

మృతే రాజ్ఞి గతే కృష్ణే కలహః ప్రత్యపద్యత ॥ ౪౫ ॥ తోణ్డమానపతే
స్తస్య * విష్వక్సేనస్య భూమిప ॥ తోణ్డమాన్ ॥ జ్యేష్ఠే మృతే కనిష్ఠస్య
రాజ్యమేతద్విదో విదుః ॥ ౪౬ ॥ పరం పరార్జితం హీతి తోణ్డమా
నబ్రవీత్సుతమ్ ॥ వసుదానః ॥ పరాక్రమార్జితం రాజ్యం పిత్రా మమ
నృపోత్తమ ॥ ౪౭ ॥ మమైవ స్యాదిదం హీతి తోణ్డమానం సుతోఽబ్ర
వీత్ । ఏవం వివాదమాపన్నౌ తోణ్డమాన్నృపపుత్రకౌ ॥ ౪౮ ॥ రాజ
శార్దూల రాజ్యార్థముభావపి మహాబలౌ । అంతరం కృతవంతౌ తౌ
యుద్ధే యస్య జయో భవేత్ ॥ ౪౯ ॥ తస్య రాజ్యమిదం సర్వమన్యథా
ఽధో వ్రజేదితి । కృత్వా సమయమారబ్ధౌ సంగరం జయకాంక్షిణౌ ॥

---

* విష్వక్సేనస్యేతి వసుదానస్యైవ విష్వక్సేన ఇతి నామాంతరం బోద్ధవ్యం.

౫౦ ॥ నానాదేశకిరాతాంశ్చ క్షత్రియా న్యుద్ధదుర్మదా౯ । ఆవాహయ చ్ఛ రాజేంద్ర తోణ్డమా న్యుద్ధదుర్మదః ॥ ౫౧ ॥ అక్షౌహిణీద్వయం తేన సైన్యం సంపాదితం నృప । తావ ద్రాజకుమారేణ మిళితం సైన్య మక్షయమ్ ॥ ౫౨ ॥ నారాయణపురప్రాంతే దక్షిణే రణమేదినీమ్ । కృత్వా

—సాహాయ్యేచ్ఛయా శ్రీనివాస మ్ప్రతి తోండమాన్వసుదానాగమనమ్.—

సాహాయ్యేచ్ఛయా రాజం స్తోణ్డమా న్రాజనందనౌ ॥ ౫౩ ॥ సంప్రాప్తౌ వాసుదేవస్య చరణౌ శరణం గతౌ ॥ ౫౩½ ॥ తా వాగతౌ రాజకుమారరాజౌ దృష్ట్వాఽతివేగేన స చాలిలింగే । సంభావ్య దత్త్వాపి చ రత్నపీఠం ప్రీత్యాఽతిహృష్టో వచనం బభాషే ॥ ౫౪½ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కిమర్థ మాగమ స్తాత తన్మమా చక్ష్వ భూమిప ॥ ౫౫ ॥ శ్రీనివాసవచ శ్శ్రుత్వా వ్యాలక స్త మభాషత ॥ వ్యాలకః ॥ యుద్ధం ప్రసక్తం గోవింద కనిష్ఠజనకేన మే ॥ ౫౬ ॥ రాజ్యార్థం మమ సాహాయ్యం కురు వారిజలోచన । బాలోఽస్మి పితృహీనో హ మసహాయో స్మి దేవరాట్ ॥ ౫౭ ॥ వ్యాలకస్య వచ శ్శ్రుత్వా రాజా తం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ రాజా ॥ శ్రీనివాసా రవిందాక్ష కురు కార్యం పురస్థితః॥ శ్రీనివాసః ॥ ఏకోఽహం కస్య సాహాయ్యం కరిష్యే నృపసత్తమ । తి మేవ

—పద్మావత్యుక్త్యా వసుదానసాహ్యాకరణాయ శ్రీనివాసాగమనమ్—

ముక్త్వా భగవా నంతర్భ్వన మభ్యగాత్ ॥ ౫౯ ॥ పద్మావతీం విశాలాక్షీం పద్మనాభో భ్యభాషత॥ శ్రీనివాసః॥ కళ్యాణి కార్య మాపన్నం మహత్కష్టతరం మమ॥ తవ భ్రాతా వరారోహే కనిష్ఠజనక స్తవ। రాజ్యార్థం కలహం కృత్వా మమసాహాయ్యకాంక్షిణౌ ॥ ౬౧॥ ఛింధి సందేహ మధునా కస్య సాహ్యం విధీయతామ్। నియోజయస్వ మాం దేవి యుక్త మాలోచ్య విస్తరాత్ ॥ ౬౨ ॥ పద్మా ॥ ధర్మాధర్మౌ మనుష్యాణాం సర్వదా సంస్థితౌ హరే । ధర్మ మేవ ప్రశంసంతి సర్వదా బ్రహ్మవాదినః ॥ ౬౩ ॥ ధర్మ ఏవ త్వయా కార్యో ధర్మాధారో భవా నిహ । బాలకశ్చ పితృహీన శ్చ మాతృహీనోఽధనః కృశః ॥౬౪ ॥ తస్యాపి రక్షణం పుణ్యం పురాణపురుషోత్తమ । స రాజా బహువిత్తాఢ్యో రాజ్యకాంక్షీ పితు ర్మమ॥౬౫॥ స ఏవ సర్వధర్మజ్ఞ స్తోణ్డమా న్నృపసత్తమః। సర్వధర్మస్య వై తత్త్వ మాలోచయితు మర్హతి ॥ ౬౬ ॥ పద్మావతీవచ శ్శ్రుత్వా వ్యాలకస్యైవ సాహ్యకృత్। తోణ్డమాన్నృపతే ర్దివ్యే శంఖ చక్రే దదా హరిః ॥ ౬౭॥ ఉచ్చైశ్శ్రవస్సమం చాశ్వం సమారుహ్య ఖగధ్వజః । జగామ యుద్ధకుశల స్వ్యాలకేనాఽథ సంగతః ॥ ౬౮ ॥ చైత్రశుక్ల త్రయో

—•◆ శ్రీనివాసతోణ్డమానవసుదానయుద్ధప్రకారః. ◆•—

దశ్యాం యుద్ధం పరమదారుణమ్ । కురూణాం పాండవానాం చ యథా యుద్ధం తథాఽభవత్ ॥ ౬౯ ॥ రణస్తంభే మహాఘోరే హతే పశుగణే తతః।

శూరాణాం రణధీరాణాం సమ్మర్ద స్తు బభౌ తదా ॥ ౭౦ ॥ సింహనాద శ్శంఖ
నాద స్తథా దుందుభి నిస్స్వనః । శస్త్రాణా మస్త్రముఖ్యానాం గజానాం చ
మహాస్వనః ॥ ౭౧॥ హయానాం వృషభాణాం చ రథానాం చ పరస్పరమ్ ।
పక్షిగృధ్రవ్యూహకారీ తయో ర్మధ్యే జగత్పతిః ॥ ౭౨ ॥ రరాజ భగవా
న్సాక్షా ద్రణమండల మధ్యగః । విష్వక్సేన స్తోణ్డమానం దశభి స్సాయకై
ర్నృప ॥ ౭౩ ॥ తాడయామాస రాజేంద్ర మర్ధచంద్రై రజింహగైః । శ్రీని
వాస స్తోణ్డమాన రాజపుత్రో ఽతిబాలకః ॥ ౭౪॥ శరాణాం పంచసాహస్రై
శ్శ్రీనివాసం చ వక్షసి । తాడయామాస వేగేన సర్వా న్విస్మాపయన్
జనాన్ ॥ ౭౫॥ తోణ్డమానో ఽపి రాజర్షి ర్విష్వక్సేనం చ మాధవమ్ । వాసు
దేవం రాజ పుత్రం బాణై ర్దశభి రేవ చ ॥ ౭౬ ॥ జఘాన తరసా బాలం
త దద్భుత మివా భవత్ । చతుర్భి శ్చతురో వాహాన్ బాణై రేకేన సార
థిమ్॥ ౭౭॥ ఛత్ర మేకేన రాజేంద్ర రథం పంచేషుభి స్తథా ॥ ౭౭½ ॥ రథా
దవప్లుత్య మహానుభావ స్స రాజపుత్ర స్త్రిదశం చ చక్రమ్ । చిక్షేప కృష్ణే చ

— రణరంగే మూర్ఛితం శ్రీనివాసం దృష్ట్వా పద్మావత్యనుశోచనమ్. —

హరౌ త్తమే చ వక్షస్స్థలే వాసవ వజ్రకల్పమ్॥ ౭౮½॥ తేనా తివిద్ధో నిపపాత
భూమౌ చక్రేణ చక్రాంకిత బాహుదండః । శేషా చలేశో రణరంగగామినో
మనుష్య భావేన విడంబయన్ జనాన్॥౭౯½॥ మూర్ఛా ముపాగమ్య హరౌ త్త
మా ద్ధరి ర్యథా మనుష్యో రణరంగ మధ్యతః । తథా హ్య సౌ దేవగణస్య
మధ్యే సవిస్మయోత్ఫుల్లవిలోచనస్య ॥ ౮౦½ ॥ తదా ప్రాకార మారూఢా
రాజపుత్రీ హరిప్రియా॥ ౮౧॥ అగస్త్య మబ్రవీ ద్రాజం శ్చక్రపాణే ర్నిపాత
నమ్। పద్మావతీ॥ అగస్త్య పశ్య గోవిందం పతితం రణమండలే॥ ౮౨ ॥ అవస్థా
కి మియం ప్రాప్తా రణే కృష్ణే సదృశ్యతామ్। మూర్ఛాం గతో వా కి మయం
మనో మే భ్రమతే మునే॥౮౩॥ కి మత్ర కార్యం యోగీంద్ర త న్మమా చక్ష్వ
కుంభజ। పద్మావతీవచ శ్శ్రుత్వా పద్మనాభం చ సంస్మరన్ ॥ ౮౪ ॥ ఉవాచ
వచనం శ్లాఘ్యం రాజ న్కాలోచితం మునిః ॥ అగస్త్యః ॥ దేశకాలా వతి
క్రమ్య యాని కర్మ కురుతే నరః ॥ ౮౫ ॥ న స గచ్ఛే త్కర్మఫలం న సుఖం
విందతే నరః। సర్వే స్వకార్యే నిపుణాః పరకార్యే న క శ్చ న ॥ ౮౬ ॥ నా
లోకయతి కో వా పి త్వత్పతిం పతితం రణే। క్షత్రియాణాం శరీరాణి రణరంగ
గతాని చ॥ ౮౭॥ వికసత్సం గరోత్సాహ కౌతుకా న్యుత్తరోత్తరమ్। జయ న్తి
కుసుమాయంతే సజీవాని సతాం ప్రియే ॥ ౮౮ ॥ నిర్జీవాని తు తాన్యేవ
వీక్షతే నైవ క శ్చ న। ఆజీవ మేవ శూరేభ్యః కార్యం గృహ్యేత రాజభిః ॥
తస్మా త్త్వద్వల్లభ దశాం న కో ప్య త్రా నుశోచతి । తస్మా త్త్వ మస్య
భద్రే చ్ఛ ర్నివ ర్తయ పతిం రణాత్ ॥ ౯౦ ॥ స్త్రీణాం తు పరమో ధర్మః

పతిభ_క్తిః పతి(ప్రియే। భద్రం తే (భ్రాతు రేవ స్యా త్కనిష్ఠపితు రేవవా॥ ౯౧॥ ఏవ మ్మత్వా మహాభాగే కురు త్వం త్వత్పతే ర్హితమ్ । మనసో మమ కల్యాణి సంధియత్నః (ప్రశస్యతే॥ ౯౨॥ తా వుభౌ రాజ్యకర్తారౌ పితాపుత్రౌ న సంశయః । ఇత్యుక్తా మునినా తేన రాజపుత్రీ సముత్థితా ॥ ౯౩ ॥ (ప్రాకారా న్మునినా సార్ధం సం(గామ ధరణీం యయౌ । ఆందోళికాం మహా రాజ హేమదండ విభూషితామ్ ॥ ౯४ ॥ ఆరుహ్య రాజతనయా (శ్రీనివాస పరాయణా । గరుడధ్వజ మాలోక్య పతితం పృథివీతలే ॥ ౯౫ ॥ రణా(గే స్వపతిం కృష్ణం (శ్రీనివాసం సురేశ్వరమ్ । సఖడ్గవర్మ సహితం సముత్థాప్య రణాంగణే ॥ ౯౬ ॥ సశీతలోద కామోదై ర్వ్యజనై స్సమ మార్జయత్ ।

—— కుపితం శ్రీనివాస మ్ప్రత్య గస్త్యకృతపద్మావత్యాశయజ్ఞాపనమ్. ——

పద్మావత్య (బవీ చ్చాపి శోచంతీ తం పతి(వతా॥ ౯౭॥ పద్మావతీ ॥ ఉత్తిష్ఠ రణభూమ్యా స్త్వం త్యక్త్వా మూర్ఛాం ఖగధ్వజ ॥ ౯౮ ॥ ఇతి విజ్ఞాపితో దేవ్యా పద్మావత్యా తదా నృప। ముహూర్త మా(తం గోవిందో నరలోకం విడంబయన్ ॥ ౯౯ ॥ మూర్ఛాం గత ఇవ స్థిత్వా (ప్రబుద్ధ ఇవ చో త్థితః । ఉత్థాయ రణభూమ్యాం స పశ్య న్సర్వ దిశో హరిః ॥ ౧౦౦॥ దదర్శ స్వ(ప్రియాం రాజన్ స్థితాం పద్మావతీం విభుః । (భుకుటీయుత నే(త స్తు గర్హయ న్వాక్య మ(బవీత్ ॥ ౧౦౧॥ శ్రీనివాసః ॥ అస్మిన్ రణాజిరే ఘోరే వనితానాం (ప్రయో జనమ్ । కి మ స్తి మునిర్దూల (దుత మేషా ద్యేహ గచ్ఛతు ॥ ౧౦౨ ॥ ఇత్థ ముక్తో భగవతా పద్మావత్యా సహా గతః । అగస్త్య శ్శ్రీనివాసం తం (ప్రత్య భాషత తాపసః ॥ ౧౦౩ ॥ అగస్త్యః॥ సంధి ర(త (ప్రక ర్తవ్య శ్శ్రీనివాస సతాం గతే। ఉత్తిష్ఠ స్వా లకం బాలం సమానయ నృపో త్తమమ్ ॥ ౧౦४ ॥ తోండమానం మహారాజం తత్సుతం తం మహాబలమ్ । (శ్రీనివాసాభిధానం చ తవ రోషాకరం హరే ॥ ౧౦౫ ॥ సమాధానం కర్తుకామా సం(ప్రా ప్తైషా రణాంగణే । శోచంతీ తవ దుఃఖేన (భ్రాతు శ్చ మరణం (ప్రతి ॥ ౧౦౬ ॥ అగస్త్యవచనం (శుత్వా కించిత్క్రోధ సమన్వితః । భర్త్సయ న్పద్మన యనాం సం(గామస్థల మాగతామ్॥ ౧౦౭॥ అయుక్తం యోషితాం ధీమన్ సం(గామాగమనం మునే। అథా హం తోండమానస్య శిరః కాయా ద్ధరామ్య హమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ తత్సుతం తం మహాభాగం శ్రీనివాసం మహాబలమ్ । హత్వా రాజ్యం (ప్రదాస్యామి విష్వక్సేనాయ ధీమతే ॥ ౧౦౯ ॥ వాసుదేవ వచ శ్శ్రుత్వా సాష్టాంగం (ప్రణిపత్య సా । కృతాంజలిపుటా భూత్వా దేవం

—— పద్మావతీ ప్రార్థనయా శ్రీనివాస కృతతోండమాన్వసుదాన సంధిక్రమః ——

వాక్య మభాషత ॥ ౧౧౦ ॥ శ్రీపద్మావతీ ॥ స్వామి న్నాథా రవిందాక్ష శ్రీని వాస కృపానిధే । దయాం కురు దయాసింధో భక్తానా మభయం కురు ॥

కి మశ్నేన జగన్నాథ లోకనాశనకారిణా । ఉభౌ రాజ్యస్య కర్తారౌ భవతాం
రాజసత్తమౌ ॥ ౧౧౨ ॥ విభజ్య రాజ్యం సర్వం చ కోశం దేహి రమా
పతే । స్వస్త్య స్తు సర్వలోకేభ్యః పిత్రే చా పి కనీయసే ॥ ౧౧౩ ॥ ప్రసా
దా త్తవ గోవింద నివర్తస్వ రణాంగణాత్ । ఇతి ప్రియావచ శ్శ్రుత్వా శ్రీని
వాస ఉవాచ తామ్॥ ౧౧౪॥ శ్రీనివాసః॥ క్షత్రధర్మం న జానాసి త్వం గచ్ఛా
ద్య రణాంగణాత్। అథా హం తోణ్డమానస్య సపుత్రస్య రణేశిరః ॥ ౧౧౫ ॥
పాలయిష్యే మహాసంఖ్యే పశ్యతాం సర్వదేహినామ్ । స్యాలకార్థం మ్రియే
చా పి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧౧౬ ॥ ఇత్యుక్తా సా కంపమానా
మునిమాహ కృపానిధిమ్ ॥ పద్మావతీ ॥ నివర్తయ రణా త్త్వం వా వేఙ్క
టేశం మునీశ్వర ॥ ౧౧౭ ॥ ఇతి విజ్ఞాపితో దేవ్యా లోపాముద్రా పతి
స్తదా । మునిః ప్రోవాచ రాజేంద్ర శ్రీనివాసం రణప్రియమ్ ॥ ౧౧౮ ॥
సాంత్వయిత్వా శ్రీనివాస విష్వక్సేనం మహీపతిమ్ । విభక్తం కురు గోవింద
రాజ్యం కోశం తయో రితి ॥ ౧౧౯ ॥ అగస్త్యవచనం శ్రుత్వా తోణ్డమానం
నృపాత్మజమ్ । సమాహూయా హ వచనం సంధికారో జనార్దనః ॥ ౧౨౦ ॥
కిం తే మనోగతం రాజ న్నిత్యుక్తో వాక్య మబ్రవీత్ ॥ తోణ్డమానః ॥ త్వ
మేవ గతి రస్మాకం త్వయ్యేవ రమతే మనః॥ ౧౨౧॥ త చ్ఛ్రుత్వా తం సమా
హూయ స్యాలకం వాక్య మబ్రవీత్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ భగినీ తవ కల్యాణీ
సంధిం స్యాలక వాంఛతి ॥ ౧౨౨ ॥ హృద్గతం తవ యద్బ్రూహి సత్యం
తత్పృథివీపతే । వాసుదేవవచ శ్శ్రుత్వా విష్వక్సేనో௨ భ్యభాషత ॥ ౧౨౩ ॥
రాజపుత్రః ॥ శాసనే తవ గోవింద స్థితో௨ హం సర్వదా హరే । యథై
వేచ్ఛా తవ హరే తథై వ కురు కేశవ॥ ౧౨౪॥ ఇతి విజ్ఞాపిత స్తాభ్యా ముభా
భ్యాం వేఙ్కటేశ్వరః । సంధిం చకార రాజేంద్ర శ్రీనివాస స్తయో స్తదా ॥
తదా రాజ్యం విభజ్యా థ హస్త్యశ్వరథసంయుతమ్ । ధనం కోశం తథా
గ్రామాన్ దుర్గాణి నగరాణి చ ॥ ౧౨౬ ॥ విభిచ్య సర్వరాజ్యం చ వస్త్రా
మా స్తీర్య దేవరాట్ । యథాచే షోడశం భాగం రాజ్ఞానం రాజనందనమ్ ॥
భవద్భి స్తు రణం కృత్వా వృథామరణ మిచ్ఛతః । దాతవ్యో రాజభాగ స్తు
మమ వా దుహితు స్తు వా ॥ ౧౨౮॥ ఇత్యేవం శ్రీనివాసేన పృష్టౌ రాజనృపా
త్మజౌ । దదతు స్తౌ మహారాజ గ్రామాన్ ద్వాత్రింశతం హరేః ॥ ౧౨౯ ॥
తోణ్డమానం ప్రతిష్ఠాప్య తోణ్డరాజ్యే తదా హరిః । విష్వక్సేనం ప్రతిష్ఠాప్య
నారాయణపురే నృప ॥ ౧౩౦ ॥ తద్గృహే భోజనం కృత్వా స్యాలకస్య గృహే
తథా । స్వయం భుక్త్వా భోజయిత్వా పద్మావత్యనుగో యయౌ ॥ ౧౩౧ ॥
అగస్త్యనిలయం రాజన్ శ్రీనివాస స్సతాం గతిః । ముముదే రమయా

సార్ధం భగవా న్శుభదర్శనః ॥ ౧౩౨ ॥ య ఇదం పుణ్య మాఖ్యానం శ్రృణు
యాచ్ఛ్రావయేచ్చ యః। శ్రీనివాసప్రసాదా త్స సర్వమంగళవాన్భవేత్ ॥౧౩౩
ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తోణ్డమాన
వసుదానయుద్ధ ప్రశంసనంనామ ద్వాదశోఽధ్యాయః.

తోణ్డమాన్కృతదివ్యస్వరూపజ్ఞానపూర్వక శ్రీనివాసస్తుతిః.

జనకః ॥ తతః కి మకరో త్కృష్ణ శ్శతానందన్నృప శ్చ వా । తన్మమా
చక్ష్వ యోగీంద్ర రాజ్ఞ స్త చ్చరిత మ్మహత్ ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ కదా
చి ద్వేఙ్కటేశస్య దర్శనార్థం నరాధిపః। ఏక ఏవా ధిగమ్యా థ ననామ చరణౌ
హరేః ॥ ౨ ॥ తం దృష్ట్వా రాజశార్దూల మాలింగ్యా హ వచో హరిః॥ శ్రీని
వాసః ॥ కి మాగమనకార్యం తే త న్మమా చక్ష్వ భూపతే ॥ ౩ ॥ స తద్వ
చనం శ్రుత్వా వాసుదేవ మభాషత ॥ రాజా ॥ దర్శనా త్తవ గోవింద నా
ధికం వర్తతే హరే॥ ౪॥ త్వాం వదంతి సురాధ్యక్షం వేదవేద్యం పురాతనమ్
మునయో మనుజశ్రేష్ఠా స్త చ్ఛ్రుత్వాఽహ మిహా గతః ॥ ౫ ॥ స్వామి
న్నచ్యుత గోవింద పురాణపురుషో త్తమ । అప్రాకృతశరీరోఽసి లీలామానుషవి
గ్రహః ॥ ౬ ॥ త్వామేవ సృష్టికరణే పాలనే హరణే హరే । కారణం ప్రకృతే
ర్యోనిం వదంతి చ మనీషిణః ॥ ౭ ॥ జగ దేకార్ణవం కృత్వా భవా నేక స్త్వ
మాప్య చ । జీవకోటిఘనం దేవ జఠరే పరిపూరయన్ ॥ ౮ ॥ క్రీడతే రమయా
సార్ధం రమణీయాంగవిభ్రమః । సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్ర
పాత్ ॥ ౯ ॥ త్వన్ముఖా ద్విప్రనిచయో బాహుభ్యాం క్షత్రమండలమ్। ఊరు
భ్యా మభవ న్వైశ్యాః పద్భ్యాం శూద్రాః ప్రకీర్తితాః॥ ౧౦॥ ప్రభు స్త్వం
సర్వలోకానాం దేవానా మపి యోగినామ్ । అంత స్సృష్టికర స్త్వం హి
బహి స్సృష్టికరో భవాన్ ॥ ౧౧ ॥ నమ శ్శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమో
బ్రహ్మోదరాయ చ । నమో నాథాయ కాంతాయ రమాయాః పుణ్యమూ
ర్తయే ॥ ౧౨ ॥ నమ శ్శాంతాయ కృష్ణాయ నమ స్తేఽద్భుతకర్మణే। అప్రా
కృతశరీరాయ శ్రీనివాసాయ తే నమః ॥ ౧౩ ॥ అనంతమూర్తయే నిత్య మనం
తశిరసే నమః । అనంతబాహవే శ్రీమ న్ననంతాయ నమో నమః ॥ ౧౪ ॥
సరీసృపగిరీశాయ పరబ్రహ్మ న్నమో నమః । ఇతి స్తుత్వా శ్రీనివాసం కమనీ
యకళేబరమ్ ॥ ౧౫ ॥ విరరామ మహారాజ రాజేంద్రో రణకోవిదః ।
స్తోత్రేణా నేన సుప్రీత స్తోణ్డమానకృతేన చ॥ ౧౬॥ సంతుష్టః ప్రాహ గోవింద
శ్శ్రీమంతం రాజసత్తమమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ రాజ న్నల మలం స్తోత్రం కృతం
పరమపావనమ్ ॥ ౧౭ ॥ అనేన స్తవరాజేన మా మర్చంతి చ యే జనాః ।
తేషాం తు మమసాలోక్యం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౧౮ ॥ ఆకాశరాజో

ధర్మాత్మా ప్రాప ముక్తిపదం నృప। తేన రాజ్ఞా ప్రసిద్ధోఽహం భూలోకే భూమి
పాలక ॥ ౧౯ ॥ కృత్వా వివాహవిభవం దృష్ట్వా మా మాగతం గృహాత్ ।
సంతోష మతులం లేభే రాజా పరమధార్మికః ॥ ౨౦ ॥ దైవ మేవ పరం
మన్యే మమ భాగ్యఫలోదయమ్। కృతం కర్మ సుఖం దుఃఖ మనుభోక్తవ్య మం
జసా ॥ ౨౧॥ కా గతిః పురతో రాజన్ వినా రాజ్ఞా మహాత్మనా । శ్రీధరస్య
వచ శ్శ్రుత్వా తోణ్డమా నాహ మాధవమ్ ॥ ౨౨ ॥ తోణ్డమానః । ప్రార
బ్ధకర్మణః పుంసః కథం సౌఖ్యం భవే ద్ధరే । కిమర్థం రోదిషి భృశం హతం
బంధుం స్మరన్ హరే ॥ ౨౩ ॥ మా శోకం కురు గోవింద రాజానం స్వర్గగం
ప్రతి । పశ్య మాం పుణ్డరీకాక్ష విష్వక్సేనం చ బాలకమ్ ॥ ౨౪ ॥ సాంత్విత
స్తేన రాజ్ఞేత్థం శ్రీనివాస స్సతాం గతిః । ప్రాహ వాణీం జగన్నాథ స్తోణ్డమా

తోణ్డమాన మ్ప్రతి దివ్యాలయకరణాయ శ్రీనివాసచోదనా.

నం ప్రజాపతిమ్ ॥ ౨౫॥ శ్రీనివాసః ॥ కుటుంబ స్థాపిత స్తేన రాజ్ఞా భ్రాత్రా
గరీయసా ॥ నాస్తి మే భవనం తాత వాసార్థం దుహితు స్తవ ॥ ౨౬ ॥
వియన్నృపస్య జామాతా వర్తతే పరమందిరే ఏషాఽకీర్తి ర్మమా నంతదుః
ఖదా దుఃఖనాశన॥ ౨౭ ॥ పారతంత్ర్యం మహత్కష్టం మనుష్యాణాం తు కా
కథా । తస్మా న్మే భవనం కార్యం త్వయా రాజకులోద్భవ ॥ ౨౮ ॥
త్వాం వినా రాజశార్దూల కీర్తిం స్థాపయితుం స్థిరాం । క స్సమర్థో ధరాపృ
ష్ఠే నాకే నాగాలయేఽపి వా ॥౨౯॥ వదత్యేవం వాసుదేవే తథాఽస్త్వి
త్యవద న్నృపః । సుముహూర్తే సులగ్నే చ సునక్షత్రే శుభే తిథౌ ॥ ౩౦ ॥
భోగిరాజగిరిం రాజ న్నారురోహ ఖగధ్వజః । సహితః కమలాదేవ్యా రాజ్ఞా
యుక్త స్సదేవరాట్ ॥ ౩౧ ॥ నివేశం దర్శయామాస వరాహాను
మతేన చ । స్వామిపుష్కరిణీతీరే దక్షిణే పక్షివాహనః ॥ ౩౨ ॥ అత్రైవ
కార్యం రాజేంద్ర చైత్యం పూర్వముఖం శుభమ్ । గోపురద్వయసంయుక్తం
ప్రాకారత్రియ మవ్యయమ్ ॥ ౩౩ ॥ సప్తద్వారసమోపేతం దేహళీ
తోరణాన్వితమ్ । ధ్వజస్తంభ సమోపేతం సర్వలక్షణసంయుతమ్ ॥
౩౪ ॥ ఆస్థానమణ్డపం దివ్య మద్భుతం యాగమణ్డపమ్ । గోశాలాం ధాన్య
భవనం తతో మాలాకరం గృహమ్ ॥ ౩౫ ॥ వస్త్రగేహం తైలశాలాం
ఘృతార్థం భవనం పృథక్ । భక్ష్యశాలాం విశాలాం చ భూషణానాం
గృహం తథా ॥ ౩౬ ॥ కర్పూరగంధమార్జాలతైలకస్తూరికాగృహమ్ ।
కల్పయాశు చ రాజేంద్ర గజాశ్వభవనం పృథక్ ॥ ౩౭ ॥ తామ్రపత్రై
స్సుసంబద్ధం స్వర్ణాలంకారమణ్డితమ్ । శ్రీతీర్థ మన్నశాలాగ్రే భూతీర్థం భూ
మిపాలక ॥ ౩౮ ॥ త్వయా వినిర్మితం పూర్వం తోణ్డమాన మహీపతే ।
తదద్య కురు శోభాఢ్యం శిలాబంధనపూర్వకమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఇత్యుక్తో వాసుదే

భగవత్కథితతోండమాన్పూర్వోదన్తః.

వేన రాజా వచన మబ్రవీత్ ॥ తోండమానః ॥ కథం పూర్వం మయా కూపకి
కృత స్తే కేన జన్మనా ॥ ౪౦ ॥ కోఽహం పూర్వం చ కా జాతి స్త న్మమా
చక్ష్వ విస్తరాత్ । రాజ్ఞే త్యుక్తోఽబ్రవీ ద్రాజన్ శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ॥
౪౧ ॥ శ్రీనివాసః ॥ పురా వైఖానసో నామ ఋషిరత్యంతనిష్ఠధీః । భావికృష్ణా
వతారస్య కథాం శ్రుత్వాపురాతనీమ్ ॥ ౪౨ ॥ కాలానాం కర్మణాం చైవ
శరీరాణాంచ న స్థితిః । జనానా మితి నిశ్చిత్య తప స్తప్తుం ప్రచక్రమే ॥ ౪౩ ॥
ద్రావిడే చోళదేశే తు ప్రకృష్టే కుశవిస్తృతే। కృష్ణరూపం ప్రపశ్యామి నిరా
హారో జితేంద్రియః ॥ ౪౪॥ తపసా దుష్కరేణే తి సుదృఢం కృతనిశ్చయః ।
తపసా తప్యమానస్య తస్య వై భక్తవత్సలః ॥ ౪౫॥ ప్రాదుర్బభూవ భగవాన్
పురా గోపాలవేషభాక్ । ప్రాదుర్భూతం హరిం దృష్ట్వా తుష్టావ స ముని
స్తదా ॥ ౪౬ ॥ శ్రీవైఖానసః ॥ పూజాం కరోమి పురుషోత్తమపుణ్యమూర్తే
గోపాలవేష కరుణాకర దేవదేవ । ఇత్థం సమీరిత ఉవాచ మునీశ్వరం తం
తస్యోచితం వచన మేష మహానుభావః ॥ ౪౭ ॥ శ్రీకృష్ణః ॥ త్వయా ధ్యేయ
శ్శ్రీనివాసో నా హం ధ్యేయో మునీశ్వర । గచ్ఛ శేషగిరిం తత్ర వల్మీకే
వర్తతే శుభా ॥ ౪౮ ॥ ప్రతిమా శ్రీనివాసస్య తత్పూజాం కురు సంతతమ్ ।
సంగమిష్యతి తే మార్గే శూద్ర శ్శ్రీరంగదాసకః ॥ ౪౯ ॥ పూజకస్య భవే
చ్ఛూద్ర స్సేవక స్తే మహామునే । ఏవ ముక్తోఽథ హరిణా సంప్రాప్తో వేఙ్క
టాచలమ్ ॥ ౫౦ ॥ సంగమ స్తు బభూవా స్య మునే శ్శూద్రేణ వర్త్మని ।
తత స్తు తేన సహితో గత్వా శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ ॥ ౫౧ ॥ వల్మీకస్థం హరిం
దృష్ట్వా పూజయామాస వై మునిః । పుష్పాణ్యా హారయామాస రంగదాసో
మహాయశాః ॥ ౫౨ ॥ అకస్మా ద్దైవయోగేన గంధర్వః కుండలాహ్వయః ।
స్నానార్థ మాగమ చ్ఛీఘ్రం స్వాభి స్స్త్రీభి ర్జలాశయమ్ ॥ ౫౩ ॥ వసంతే
విజనే తత్ర స్వామిపుష్కరిణీజలే । జలక్రీడాపరా స్తత్ర దృష్ట్వా తా రంగదా
సకః ॥ ౫౪ ॥ మదోద్రిక్తమనా భూత్వా రేతోఽత్యాక్షీ ద్ధరాతలే । పున
స్స్నాత్వా శుచి ర్భూత్వా పశ్చాత్తాపేన నిందితః ॥ ౫౫ ॥ బద్ధం మాలా
కులం సర్వం పరిత్యజ్య పున స్తదా। పున రాహృత్య పుష్పాణి శీఘ్ర మాదాయ
పాదజః ॥ ౫౬ ॥ దేవాగారం సమాసాద్య స్థితవా న్నగతో హరేః । రంగ
దాసం ముని ర్దృష్ట్వాఽగర్హయ ద్వచసా ముహుః ॥ ౫౭ ॥ పూజాకాలో
హ్యతిక్రాంత శ్చక్రపాణే ర్మహాత్మనః । కిమర్థం కృతవా న్కాలవిళంబం
శూద్రనందన ॥ ౫౮ ॥ నిందిత్వా మునిశార్దూలే శూద్రం పూజావిలోపి
నమ్ । ఏవం వదతి విప్రేంద్రే స్థితే తూష్ణీం చ పాదజే ౫౯ ॥ శంఖచక్రధర

శ్చాద్ర మువాచ పరయా గిరా ॥ శ్రీనివాసః ॥ మాభైషీః పుత్ర భద్రం తే రంగదాస మహామతే॥౬౦॥ మాయయా మోహితం విశ్వం ససురాసురమానుషమ్ । తత్రాపి తవ బుద్ధిస్తు పశ్చాత్తాపేన యోజితా॥ ౬౧॥ తస్మాత్త్వమశుభ శ్చాద్ర సంత్యజ్యాత్ర కళేబరమ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరే సర్వపాపనివారణే॥ ౬౨॥ మరణాత్పుణ్యదేశేఽస్మిన్ శుద్ధో జన్మాంతరే పునః । సుధర్మతనయో భూత్వా తోణ్డదేశాధిపో భవ ॥ ౬౩ ॥ తోణ్డమానితి విఖ్యాతో లోకే కీర్తిం గమిష్యసి।శతస్త్రీవల్లభో భూత్వా మమ భక్తశ్చ కేవలమ్॥౬౪॥ తత స్త్వం సార్వభౌమ స్సన్ రాజ్యభోగ ముపైష్యసి । కన్యాదానప్రసంగశ్చభవిష్యతి న సంశయః॥ ౬౫ ॥ తస్మాద్దేహం త్యజాత్రైవ నిరాహారోఽతినిర్మలః । సుధర్మరాజతనయో రాజాఽకాశానుజో భవేః॥౬౬॥ ఇత్యుక్తో వాసుదేవేన తనుం తత్రైవ సోఽత్యజత్ । స త్వ మద్యాకాశరాజాఽనుజో భూర్ధార్మికో నృపః॥౬౭ ॥తదా త్వయా కృత స్త్వేష కూప ఆరామకారణాత్ । ఇతి తే కథితం పూర్వం జన్మకర్మసముద్భవమ్ ॥ ౬౮ ॥ గోవింద

— తోణ్డమాన్నృపప్రార్థనయా భగవత్కృతనవీనమన్దిరప్రవేశః.—

వచనం శ్రుత్వా తోణ్డమాన్నృపసత్తమః । కూపం సంశోధయామాస స్వకృతం పూర్వజన్మని॥ ౬౯॥ విమానం కారయామాస రత్నచిత్రం మహోన్నతమ్ । చతుర్మూర్తిసమోపేతం వైనతేయవిభూషితమ్ ॥ ౭౦ ॥ కలశేన సమోపేతం సౌవర్ణేనాద్భుతేన వై । ఆగతానాం జనానాంచ సమారోహావరోహయోః ॥ ౭౧ ॥ మార్గం యోజనవిస్తీర్ణం ససోపానం చకార హ । మధ్యే మధ్యే మంటపాని ప్రపాకూపాం శ్చకార చ ॥ ౭౨ ॥ శ్రీనివాసం సమాగమ్య తోణ్డమాన బ్రవీత్తతః ॥ రాజా ॥ త్వయా నియమితం దేవ సర్వంసంపూర్ణతాం గతమ్ ॥ ౭౩ ॥ ఆగచ్ఛాద్య జగన్నాథ చైత్యం తవ జనార్దన । ఇతి రాజవచ శ్శ్రుత్వా భగవా నాహ భూపతిమ్॥౭౪॥అవశ్యమనుగచ్ఛామి తవ భక్త్యా ప్రతోషితః। ఇత్యుక్త్వా ప్రస్థితం దేవం దేవై శ్చేన్ద్రపురోగమైః ॥ ౭౫ ॥ వైఖానసఋషిశ్రేష్ఠై ర్బ్రహ్మణై ర్బ్రహ్మవిత్తమైః । ఋక్సామగాయకై శ్చైవ మంత్రైశ్చ విధిపూర్వకమ్ ॥ ౭౬ ॥ వాదిత్రై ర్వాద్యమానై శ్చ ఘోషయద్భి ర్దిశో దశ । దేవై ర్బ్రహ్మపురోగై శ్చ స్తువద్భి స్స్తుతిభి ర్హరిమ్ ॥ ౭౭ ॥ ప్రవేశయామాస వరం సుమందిరం శ్రీశ్రీనివాసం పురుషం పురాణమ్ । పద్మావతీం చాపి ముదా మహీపతి స్సమస్తలోకై ర్మునిభి ర్మహోత్సవైః ॥ ౭౮ ॥ పుష్పాణ్యవర్షం శ్చ సురాసురాద్యా స్సయక్షగంధర్వనరోరగా శ్చ । దేవస్య మూర్ధ్న్యాశు విమాన వర్యే తం పూజయంత స్త్వప్రమయ శ్చ హార్షాత్ ॥ ౭౯ ॥ తత ఆనందనిలయే తోణ్డమాన్నృపనిర్మితే । విమానాగ్రే శ్రీనివాసో రరాజ భగవాన్ హరిః ॥

ఆనందజనకత్వాత్తమానందనిలయం విదుః । వరపద్మాసనే సుస్థాం విధాయ కమలాలయామ్ ॥ ౨౧ ॥ పద్మావతీం విశాలాక్షీం భగవానాత్మవక్షసి । అరిశంఖవిహీనోఽసౌ కటిన్యస్తకరోత్తమః ॥ ౨౨ ॥ దర్శయన్పాణినైకేన దక్షిణేన వృషాకపిః । పదపద్మం సురారాధ్యం గతిం చ పరమాం నృణామ్ ॥ ౨౩ ॥ కటిన్యస్తకరేణాపి నిజపాదాబ్జగామినామ్ । సర్వాణాం భవపయోరాశిం కటిదఘ్నం ప్రదర్శయన్ ॥ ౨౪ ॥ విరాజతే వేఙ్కటేశస్సంప్రత్యపి రమాపతిః । ఇతి తే కథితం రాజన్ మాహాత్మ్యం వేఙ్కటేశితుః ॥ పవిత్రం పరమం పుణ్యం మఙ్గళానాఞ్చ మఙ్గళమ్ ॥ ౨౫ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవత్కృతతోణ్డమాన్నృపనిర్మితనవీనమన్దిరప్రవే
శాదికథనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః.

బ్రహ్మకారితదీపారోపణభగవదుత్సవప్రశంసా.

శతానందః ॥ సర్వాభ్యుదయకామోఽథ భూతానాం హితకామ్యయా । తదా వై భగవాన్బ్రహ్మా దీపద్వయమకల్పయత్ ॥ ౧ ॥ ప్రార్థయామాస గోవిందం వరమేకమనామయమ్ । యావత్కలియుగం తిష్ఠేత్తావద్దీపోఽభివర్ధతామ్ ॥ ౨ ॥ యదా విమానపతనం యదా దీపవినాశనమ్ । తదావతారస్సంపూర్ణ ఇతి మే నిశ్చితోఽవధిః ॥ ౩ ॥ ఇతి తస్మై వరం దత్వా బ్రహ్మాణమవదద్ధరిః ॥ శ్రీనివాసః ॥ శ్రూయతాం వచనం తాత భుజముద్ధృత్య చోచ్యతే ॥ ౪ ॥ ఉత్సవం కురు మే పుణ్యం బ్రహ్మన్లోకపితామహ । ధ్వజారోహణమారభ్య రథాంతం చ సవాహనం ॥ ౫ ॥ నైవేద్యం బహుచిత్రం చ బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః । కర్తవ్యం మమ కల్యాణం త్రికాలే భయభక్తితః ॥ ౬ ॥ తదేతద్వచనం శ్రుత్వా పితుస్స చ పితామహః । తోణ్డమానం సమాహూయ వచనం వ్యాహరత్తదా ॥ ౭ ॥ బ్రహ్మ ॥ వాహనాని విచిత్రాణి కురు శీఘ్రం రమాపతేః । రథో దారుమయస్తాత బహుచిత్రవిచిత్రితః ॥ ౮ ॥ అతంద్రేణ మహీపాల కర్తవ్యో విశ్వకర్మణా । ఛత్రాణి చామరే పుణ్యే వ్యజనం రాజసత్తమ ॥ ౯ ॥ ఇత్యుక్త్వా విశ్వకర్మాణమాహూయ నృపతేర్వశమ్ । విధాతా విదధే సోఽపి యథా రాజానుశాసనమ్ ॥ ౧౦ ॥ వాహనాని రథచ్ఛత్రచామరవ్యజనాని చ । కృత

—మహోత్సవార్థం వేఙ్కటాద్రిం ప్రతి నానాదేశీయనృపాగమనమ్.—

వాన్ క్షణమాత్రేణ ప్రీతయే మధుఘాతినః ॥ ౧౧ ॥ ఉవాచ వచనం దేవో రాజానం సపితామహమ్ । సర్వదేశజనాకీర్ణముత్సవం చోత్తమం విదుః ॥

ఆనయస్వ నృపాన్ త్సర్వా న్నానాదేశగతా నితి । శాసితో వాసుదేవే
భృత్యాన్ సమ్ప్రైషయ న్నృపః ॥ ౧౩ ॥ అఙ్గవఙ్గకళిఙ్గాద్యాః పౌగ
డాః కాశికా స్తతః । కామ్భోజాః కేరళద్వీపా విరాటకురుజాఙ్గలాః ॥౧౪
బర్బరాః పాణ్డ్యదేశీయా శ్చైద్యా మాత్స్యా స్ససైన్ధవాః । ఆగతా స్తే మ
హీపాలా స్సకుటుమ్బా స్సవాహనాః ॥ ౧౫ ॥ కేచిద్యానగతాః కే చి
జస్థాః కే చి దశ్వగాః । కే చి చ్ఛిబికారూఢాః కే చి త్పద్భ్యాం సమాయ
యుః ॥ ౧౬ ॥ ఛత్రై స్సచామరై ర్దివ్యై ర్మయూరశుకపిఞ్ఛకైః
ఆరాధనం ప్రకుర్వాణా విప్రాణాం చైవ భోజనైః ॥ ౧౭ ॥ బ్రహ్మక్షత్రియవై
శ్యాశ్శూద్రా యే చాన్యే నవజాతిజాః । చణ్డాలయవనాం స్తద్వత్సర్వ
ఏవ సమాగతాః ॥ ౧౮ ॥ సమాగమే మార్గమధ్యే సఙ్కీర్ణజనమణ్డలే
అశ్నన్తః కే చి దాయాన్తి కే చి దన్నవివర్జితాః ॥ ౧౯ ॥ కే చి త్త్రిరప్రప
నాశ్చ కే చిద్ధారణపారణైః । సర్వేఽభవ న్హరే ర్భక్తా శ్శ్రీనివాసస్య భూమిప
ధనాని వస్త్రాణి చ భూషణాని కాయా న్స జీవాని సుఖాని సర్వే । శ్రీవేఙ్క
టేశస్య పదార్పితాని చక్రు ర్జనా భాగవతాః కలౌ యుగే ॥ ౨౦ ॥ తత్ర త
మాహూయ మునీన్ త్సర్వా న్మహీపాలా న్యథాక్రమమ్ । కన్యామాసం గతే
భానౌ ద్వితీయాయాం జగత్పతేః ॥ ౨౨ ॥ ధ్వజారోహణ మాధాయ సా
కురార్పణ మేవ చ । వైఖానసమునిశ్రేష్ఠైః పూజామన్త్రైః ప్రకల్పితా
నరయానం రత్నమయం నిధాయ పురతో హరేః । వాసుదేవం బభాషే ఽథ
బ్రహ్మ లోకపితామహః ॥ ౨౪ ॥ నరయానం సమారుహ్య కురు చైత్యప్రద
క్షిణమ్ । ఏవ ముక్తః ప్రత్యువాచ శ్రీనివాసః పితామహమ్ ॥ ౨౫॥ శ్రీనివా

—భగవదాజ్ఞయాబ్రహ్మకృతభగవన్మూర్తిచతుష్టయనిర్మాణప్రకారః.—

సః ॥ భో పుత్ర బాలభావేఽసి శాసితో వేదనిర్ణయః । స చాద్య విస్మృతః
స్తాత పరీక్షా దీయతాం మమ॥ ౨౬॥ స తద్వచన మాకర్ణ్య కిం చి చ్చిన్తా
సమాకులః । పరీక్షాం చ దదౌ విష్ణో ర్వేదానాం వేదవిత్తమః॥ ౨౭॥ స్ఖలితత్వ
మభవ త్కిం చి త్పరీక్షాయాం విధే స్తదా । తతోఽవబోధిత స్సమ్య గ్వేధా
వేదానుశాసనమ్ ॥ ౨౮ ॥ నిర్మమే క్షణమాత్రేణ శ్రీనివాసాత్మికా శ్శుభాః
మూర్తీ శ్చతస్రో మన్త్రై స్తు చతుర్వేదసముద్భవైః ॥ ౨౯ ॥ పృథ
జ్నామాని తాసాం వై చకార సుమహామతిః । ఉత్సవశ్రీనివాసాఖ్యా
త్వాద్యాఽన్యా చోగ్రనామికా ॥ ౩౦ ॥ సర్వాధిపసమాఖ్యాఽన్యా లేఖ
కాఖ్యా తథాఽపరా । మూలమూర్తి రభూ త్తాసాం మూర్తీనాం చతురాత్మ
నామ్ ॥ ౩౧ ॥ స్వయం శ్రీవేఙ్కటాధీశ స్సర్వాత్మా జగదీశ్వరః । దేవానా
కల్పయామాస తత్తన్మూర్త్యభిమానినామ్ ॥ ౩౨ ॥ అసఙ్కీర్ణానికార్యాణి
తాని తాని విధి స్తతః । పఞ్చానా మపి దేవానాం తత్తన్మూర్త్యభి

మానినామ్ ॥ ౩౩ ॥ చతుర్ముఖేషు చతురో మన స్యేకం విధి స్తదా । అను
సందధదా తేనే సర్వం కర్మ మహోత్సవే ॥ ౩౪ ॥ ఉత్సవశ్రీనివాస
స్తు యాత్రాకర్మణి దీక్షితః । తేన నిర్వర్తయామాస యాత్రాకర్మోత్సవం
విధిః ॥ ౩౫ ॥ నైవేద్యం బహుధా చిత్రం చక్రే బ్రహ్మోత్సవే శుభే ।
గుడౌదనం తిలాన్నం చ పరమాన్నం పయశ్శ్రితమ్ ॥ ౩౬ ॥ ముద్గాన్నం
మాషకాన్నం చ దధ్యోదన మతః పరమ్ । షడ్విధాన్నం చ సాపూపం సపా
యససశర్కరమ్ ॥ ౩౭ ॥ గుడాపూపాం స్తిలాపూపా న్మాషాపూపా న్మనో
హరాన్ । మోదకాం శ్చ శతచ్ఛిద్ర ప్రముఖా న్కారయ న్విధిః ॥ ౩౮ ॥

బ్రహ్మకారితశ్రీనివాసమహోత్సవవైభవప్రకారవర్ణనమ్.

అర్పయామాస దేవాయ శ్రీనివాసాయ విష్ణవే । ఉత్సవశ్రీనివాసస్య వీధి
యాత్రాం మహోత్సవే ॥ ౩౯ ॥ కారయామాస వై వేధా ధ్వజారో
హణపూర్వకమ్ । సాయం కాలే చ పూర్వేద్యు ర్ధ్వజారోహణవాసరాత్ ॥
౪౦ ॥ అనంతగరుడాద్యా శ్చ బ్రహ్మా ద్యా శ్చ తథాఽమరాః । సర్వే చా
న్యే మహర్ష్యాద్యా విష్వక్సేనపురస్సరాః॥ ౪౧॥ వల్మీకాదిభవాం మృత్స్నాం
పవిత్రాం నగరా ద్బహిః । ఖానితాం విధివ న్మంత్రై ర్హస్తిమ స్తకరోపి
తామ్ ॥ ౪౨ ॥ సర్వమఙ్గళవాద్యై శ్చ సహ సర్వపరిచ్ఛదైః । ససంభ్రమం
సమానీయ ప్రాదక్షిణ్యేన వీధిషు ॥ ౪౩ ॥ అంకురార్పణ మాతేను స్సహర్ష
పులకాంకురాః । తతోఽపరేద్యు రుషసి ధ్వజారోహ మహోత్సవమ్ ॥ ౪౪ ॥
ఆరభ్యా వభృథాం తం చ పుష్పయాగాంత మేవచ । ఉత్సవం శ్రీనివాసస్య
చకార విధివ ద్విధిః ॥ ౪౫ ॥ తస్మి న్మహోత్సవే విష్ణో ర్ధ్వజారోహణవా
సరే । ప్రథమే ప్రథమం యానం మనుష్యాన్దోళికాఽభవత్ ॥ ౪౬ ॥
ద్వితీయం చ తథా రాత్రా వభవ చ్ఛేషవాహనమ్ । శేషే శయనశీలస్య
శేషాచలనివాసినః ॥ ౪౭ ॥ సదా శేషప్రియస్యా స్య శ్రీనివాసస్య శార్ఙ్గిణః ।
ద్వితీయదివసే చాద్యం భూయోఽభూ చ్ఛేషవాహనం ॥ ౪౮ ॥ ద్వితీయం చ
తథా రాత్రా వభ వద్ధంసవాహనమ్ । తృతీయదివసే చాద్య మభవత్సింహ
వాహనమ్ ॥ ౪౯ ॥ ద్వితీయం చ తథా యానం రాత్రౌ మౌక్తికమండపమ్।
చతుర్థదివసే యాన మాదిమం కల్పభూరుహః ౫౦ ॥ ద్వితీయ మభవ ద్రాత్రౌ
సర్వభూపాలవాహనమ్ । పంచమే దివసే చాద్యం యాన మాందోళికాఽ
భవత్ ॥ ౫౧ ॥ హరే రమృతసందాయి మోహినీవేషధారిణః । ద్వితీయం
రజనౌ యానం వేదవేద్యస్య వై హరేః ॥ ౫౨ ॥ బభూవ చ స్వయం సాక్షా
చ్ఛందోమూర్తిః ఖగేశ్వరః । ఆద్యం యానం షష్ఠదినే హనూమా నభ
వద్ధరేః ॥ ౫౩ ॥ ద్వితీయ మ్మంగళగిరి స్స్వయం యాన మభూ ద్ధరేః । మహిషీ
సంయుతస్యా స్య వసంతోత్సవరాగిణః ॥ ౫౪ ॥ తృతీయం రజనౌ యాన

మాసీద్వైరావతో గజః । సప్తమేఽభూద్దినే యాన మాద్యం భాస్కరమణ్డలమ్ ॥ ౫౫ ॥ ద్వితీయ మ్మంగళగిరి స్స్నాయ మాసీ ద్రమాపతేః । రమణీయతమోద్యానవిహారోత్సవరాగిణః ॥ ౫౬ ॥ కుసుమాపచయవ్యగ్రమహిషీజనశాలినః । తృతీయం రజనౌ యాన మభవ చ్చంద్రమండలమ్ ॥ ౫౭ ॥ అష్టమే దివసే చాద్య మభవ ద్వాహనం హరేః । నానావిధై రలంకారైర్మండిత స్సుమహారథః ॥ ౫౮ ॥ ద్వితీయం రజనౌ యాన మభూ దుచ్చైశ్శ్రవా హయః । నవమే దివసే చాద్యం యాన మాందోళికాఽభవత్ ॥ ౫౯ ॥ ద్వితీయం మంగళగిరి ర్యాన మాసీ ద్రమాపతేః । హారిద్రైః పింగళైశ్చూర్ణై రభిషిక్తస్యమంగళైః ॥ ౬౦ ॥ సముద్యుక్తస్యా వభృథస్నానమాంగళికోత్సవే । స ఇత్థ మ్మంగళై శ్చూర్ణై ర్హారిద్రై రభిషేచితః ॥ ౬౧ ॥ సుందర మ్మంగళగిరిం సమారుహ్యా సతాం గతిః । చైత్యం ప్రదక్షిణీకృత్య సహ సర్వై ర్మహాజనైః ॥ ౬౨ ॥ జపద్భి ర్వైదికా న్మంత్రా న్సహిత శ్చ ద్విజోత్తమైః । చకారా వభృథస్నానం భగవా నాదిపూరుషః ॥ ౬౩ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే సర్వలోకైకపావనే । అవతారదినే తస్మి న్నక్షత్రే శ్రవణే ప్రగే ॥ తృతీయమ్మఙ్గళగిరి ర్యానం రాత్రా వభూ త్తతః । ధ్వజావరోహణాభిఖ్య ఉత్సవోఽభూ త్తదా హరేః ॥ ౬౪ ॥ తతోఽపరేద్యు రభవ త్పుష్పయాగమహోత్సవః । దేశాంతరా దాగతానాం సపర్యాసీ త్తతో నృణామ్ ॥ దేవా జగ్ము స్స్వకం ధామ రాజానో రాజసత్తమ । జగ్ము స్స్వనగరం దివ్యం దృష్ట్వా దేవమహోత్సవమ్ ॥ ౬౬ ॥ బ్రహ్మా జగామ స్వం లోకం నత్వా వేఙ్కటవల్లభమ్ । సమాప్య చోత్సవం సర్వం స రాజా తోణ్డమాన్నృపః ॥ ౬౭ ॥ వాసుదేవం నమస్కృత్య చాజ్ఞా మాదాయ మాళినా । స్వపురం ప్రాప్య ధర్మాత్మా కృత్వాఽర్చాం వేఙ్కటేశితుః ॥ ౬౮ ॥ సంస్థాప్య పూజయామాస స్వపురే నిజమందిరే । రాజ్యం చకార ధర్మాత్మా సత్యేన పృథివీపతిః ॥ ౭౦ ॥ గోబ్రాహ్మణహితార్థాయ చాతిథీనాం హితాయ చ । సద్ధర్మనిరత శ్శాంతో జితమన్యు ర్జితేంద్రియః ॥ ౭౧ ॥ నిత్యమారాధయ న్కృష్ణం బిలమార్గేణ చాగతః । ఇత్థం కుర్వతి రాజేంద్రే రాజరాజ కులోద్భవే ॥ ౭౨ ॥

—••—గంగాస్నానగన్తృకూర్మాఖ్యద్విజవృత్తాంతః.—••—

కార్తికే మాసి సంప్రాప్తే దైవయోగేన భూపతే ॥ సమాయయౌ ద్విజశ్రేష్ఠః కూర్మో వాసిష్ఠగోత్రజః ॥ ౭౩ ॥ పితు రస్థి సమాగృహ్య గంగాస్నానసముత్సుకః । అకస్మాద్రాజనగరం విప్రక్షత్రియసంకులమ్ ॥ ౭౪ ॥ సమంతత స్సమాకర్ణ్య తోణ్డమానీకృత్తిసంభ్రమమ్ । రాఘవాఖ్యసుతేనైవ మహాలక్ష్మ్యాఖ్యభార్యయా ॥ ౭౫ ॥ పురా ద్బహి ర్వినిక్షిప్య భార్యాం పుత్రం చ సద్విజః । సమాసద ద్రాజగృహం రాజదర్శనలాలసః ॥ ౭౬ ॥ సింహాసన

గతం కాంతం విద్వన్మండలమండితమ్ । త మాశీర్భి ర్విశేషేణ సంస్తుత్య
పృథివీపతిమ్ ॥ ౩౭ ॥ రాజాన మబ్రవీ ద్విప్రః కూర్మో వేదాంతపారగః ॥
కూర్మః ॥ శ్రుతా బహుముఖా త్కీర్తి స్తవ భూప విశాంపతే ॥ ౩౮ ॥
త చ్ఛ్రుత్వాఽద్య సమీపం తే సంప్రాప్తోఽహం నృపోత్తమ । ఇతి విప్రవచ
శ్శ్రుత్వా పూజయామాస స ద్విజమ్ ॥ ౩౯ ॥ తోణ్డమానః ॥ కి మాగ
మనకార్యం తే త న్మమా చక్ష్వభో ద్విజ । ఇత్థ ముక్తో బ్రవీ ద్రాజన్
కూర్మో వేదవిదాం వరః ॥౪౦॥ కూర్మః ॥ మత్పితా ప్రేతతాం ప్రాప్తః కాలే
న పృథివీపతే । తస్యాస్థినిచయం నీత్వా గంగామజ్జనహేతవే ॥ ౪౧ ॥ కాశీం
గచ్ఛామి రాజేంద్ర మనసాకృత నిశ్చయః । దైవా చ్చ గర్భిణీ జాతా మమ
భార్యా పతివ్రతా ॥ ౪౨ ॥ పఞ్చ వర్ష శ్చ మే పుత్రో న శక్తో గంతు మాత్మ
నా । తస్మా త్త్వయా మహారాజ రక్షణీయా చ తా పుభా ॥ ౪౩ ॥ అశక్తో
హం తయా గంతుం గర్భిణ్యా తు ద్విజప్రియ । స్త్రీణాం పత్యు ర్గృహే వాసో
నియత శ్చేదితోఽన్యథా ॥ ౪౪ ॥ పిత్రో స్సమీపే వాస స్తు తదభావే స్వసు
ర్గృహే । అథ వా మాతులగృహే త్వ థ వా రాజమందిరే ॥ ౪౫ ॥ ష
డేతే పితర స్త్రీణా మితి జానామి తత్స్థితిమ్। తస్మా త్త్వం రక్ష రాజేంద్ర
సుతం భార్యాంచ గర్భిణీమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఇ త్యేవ ముక్తో విప్రేణ కూర్మసంజ్ఞేన
తోణ్డమాన్ । బాఢ మిత్యు క్త్వా రాజా తస్య దత్త్వా ధనం బహు ॥౪౭॥
తత్ర సంస్థాప్య తౌ విప్రో బాష్పసందిగ్ధలోచనః । అబ్రవీ త్సుతాం పత్నీం
బాష్పపర్యాకులేక్షణామ్ ॥ ౪౮॥ గచ్ఛామ్య హం వరారోహే గంగాం భాగీ
రథీం ప్రియే । మారుద స్త్వం వరారోహే పశ్యపుత్రం భయాతురమ్ ॥౪౯॥
ఇ త్యే వ ముక్త్వా సా విప్రపత్నీ భర్తార మబ్రవీత్ । నిజనాథస్య వదనం పశ్యం
తీ దుఃఖభాగినీ ॥ ౫౦ ॥ శీఘ్ర మాగచ్ఛ భో స్వామిన్ కృత్వా గంగావగా
హనమ్ । పుత్రో పి తే మహాప్రాజ్ఞ స్త్వా మేవ మనుమన్యతే ॥ ౫౧ ॥ ఇత్థం
వదంతీం స్వాం భార్యాం పశ్య న్నాలింగ్య చాత్మజమ్ । జగామ విప్రో రా
జేంద్ర పశ్య న్నైవ పృష్ఠతః పునః ॥ ౫౨॥ సా జగామ గృహంరాజ్ఞః పశ్యంతీ
పతి మాత్మనః । పరిమృజ్యా క్షిజం తోయం సాంత్వయిత్వా సుతం తథా
॥ ౫౩ ॥ రాజపత్నీం సమాసాద్య పుత్రేణ సహ సంస్థితా । గతే విప్రే సరా
జర్షి స్తస్య భార్యాం చ సుందరీమ్ ॥ ౫౪ ॥ దృష్ట్వా చింతాకులో భూత్వా
మనసీ త్థ మచింతయత్ । త్రివిధాః పురుషాః ప్రోక్తా ధియ స్తేషాం పృథగ్వి
ధాః ॥ ౫౫ ॥ తస్మా న్మయా తియత్నేన స్థాపనీయా ద్విజప్రియా । ఇతి సం
చింత్య ధర్మాత్మా తోణ్డమా న్రాజసత్తమః ॥ ౫౬ ॥ ఏకాంతే భవనం కృ
త్వా స్థాపయామాస తత్ర తామ్ । అన్నం పణ్మాసపర్యాప్తం సకృ త్సోపస్క
రం దదౌ ॥ ౫౭ ॥ తండులాద్యై శ్చ కాష్ఠాంతై స్సర్వోపకరణై స్సహమ్ ।

తద్గృహం శృంఖలైర్బద్ధ్వా స రాజా తోణ్డమా న్నృపః ॥ ౯౮ ॥ దూరాత్తా న్విధాయ వై దూరే చార్థ(క్రో)శాయతే నిజే । గృహ ఏవ క్వచి త్తోణ్డేణే నిగూఢం తాం తదా న్యధాత్ ॥ భూరాత్తానాం తు యథా సే యం న గచ్ఛే ద్గోచరం దృశామ్ । తతో రాజ్యే సమాసక్తో రాజా కార్యవశం గతః॥౧౦౦॥ రాజ్యభారేణ రాజేంద్ర వ్యస్మర ద్బ్రాహ్మణప్రియామ్ । ద్వివత్సరాంతే విప్రేంద్రః కృత్వా గంగావగాహనమ్ ॥ ౧౦౧ ॥ గయాం గత్వా గయాశ్రాద్ధం కృత్వా నిజపితు స్తథా । గంగాయా వీవధం చో ధ్వా స్కంధదేశే ద్విజోత్తమః ॥ ౧౦౨ ॥ తోణ్డమానపురం ప్రాప్య ప్రవివేశ నృపాలయమ్ ॥ రాజాన మబ్రవీ ద్రాజన్నాశీర్భి రభినంద్య చ ॥ ౧౦౩ ॥ దీర్ఘాయు ర్భవ రాజేంద్ర పుత్రవాన్ జ్ఞానవాన్భవ । త్వత్ప్రసాదేన రాజేంద్ర కృతం గంగావగాహనమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ గంగావగాహనం రాజన్ కురు తత్సలిలై శ్శుభైః । ఏవ-ముక్త స్స రాజర్షి ర్విస్మృతాం బ్రాహ్మణీం స్మరన్ ॥ ౧౦౫ ॥ స్తబ్ధో బభూవ చాకస్మా ద్దండాహత ఇవోరగః । పద్మవ్యూహే మద్రధిపైః ద్రోణకర్ణపురోగమైః ॥ ౧౦౬ ॥ నిరుద్ధానాం సైంధవేన బాల మర్జుననందనం । నిహతం పశ్యతాం రాజన్ పాండవానాం మహాత్మనాం ॥ ౧౦౭ ॥ వాసుదేవముఖా చ్ఛ్రుత్వా చార్జునస్య మనో యథా । రామబాణేన విద్ధస్య రావణస్య మనో యథా ॥ తథైవ తోండమానస్య హృదయం పర్యకంపత। ధైర్యేణ మనస స్స్వాస్థ్యం ప్రాప్తవాన్ స ప్రజాపతిః ॥ ౧౦౯॥ తదా హ భారతీం విప్రః కించి ద్దుఃఖస మన్వితః । రాజానం రాజశార్దూలం పప్రచ్ఛ కుశలం తదా ॥ ౧౧౦॥ భార్యా మే గర్భిణీ పూర్వం ప్రసూతా కిం సుతం సుతామ్ । న శ్రూయతే తయోర్వార్తా మమ చిత్తప్రతోషిణీ ॥ ౧౧౧ ॥ పుత్రో మే నిరుణో రాజన్ సర్వదా క్రీడనే రతః। తటాకే పుష్కరిణ్యాం వా కూపే వా విపులాంభసి ॥౧౧౨॥ తస్మా న్మే మనసో దుఃఖం సదా భావి విశాంపతే । భార్యా మే రాజశార్దూల మమ దర్శనకారణాత్ ॥ ౧౧౩ ॥ న చాగతా వరారోహా కుతో మే భ్రమతే మనః । సుతం భార్యాం చింతయామి దివానక్తం చ గర్భిణీమ్ ॥ ౧౧౪ ॥ తస్యా లాప మితి శ్రుత్వా రాజా ధైర్యేణ భారతీమ్ । వ్యాహర త్తోణ్డమానోపి యథా ధీరో హ్యవర్తత ॥ ౧౧౫ ॥ తోణ్డమానః ॥ భో భూసురకులోత్పన్న మాభైషీః పుత్రకారణాత్ । క్షేమప్రసూతా తే భార్యా పుత్ర్యా పుత్రేణ తిష్ఠతి ॥ ౧౧౬॥ బహవ్యో యోషితో విప్ర మయా దృష్టా ఇతః పురా। న సుతో న చ తే భార్యా మమ దృష్టిపథం గతా ॥ ౧౧౭ ॥ అథ తద్వృత్త మఖిలం శ్రూయతాం భూసురోత్తమ । పూర్వదేవగురో ర్వార స్సంప్రాప్త స్తు గతే దినే ॥ ౧౧౮ ॥ తద్దినే వేఙ్కటేశస్య ప్రసక్త మభిషేచనమ్ । తద్దర్శనార్థం మే కన్యా స్సర్వా జగ్ము ర్మహీసుర॥౧౧౯॥ తాభి స్సమేతా తే భార్యా

పుత్రీ పుత్రసమన్వితా । జగామ వేఙ్కటం శైలం దేవదర్శనకారణాత్ ॥
౧౨౦ ॥ అద్య శ్వో వా పరశ్వో వా సా గమిష్యతి తేఽంతికమ్ । ఇతి తం
సాంత్వయిత్వా స గూఢం పుత్ర మభాషత ॥ ౧౨౧ ॥ గచ్ఛాద్య పుత్రభవ
నం విప్రపత్న్యా స్తుశోభనమ్। ఛింధి శృంఖల మవ్యగ్రః ప్రవిశ్యాం తర్గృహం
పునః ॥ ౧౨౨ ॥ తాం దృష్ట్వా పుత్రసహితాం శీఘ్రమానయ భూసురీమ్ ।
స చ గత్వా తివేగేన కృతవా న్జనకేరితమ్ ॥౧౨౩॥ దదర్శ తత్రాస్థి మాత్రం
రుద న్గద్గదకంఠవాన్ । ధ్రువం నో వంశనాశం తు చ్ఛిన్నమూలం భవిష్యతి ॥
౧౨౪ ॥ ఇతి సంచింత య న్నేత్య పితరం వాక్య మబ్రవీత్ । భో తాత రాజ
వంశస్య నాశకాల స్సమాగతః ॥ ౧౨౫ ॥ యత స్సా బ్రాహ్మణీ పూర్ణగర్భా
సహసుతా మృతా । అస్థిభూతా నిజే గేహే తదన్నాద్యవిచారణాత్ ॥ ౧౨౬ ॥
ఇత్యుక్తో విప్రవర్యాయ పాకార్థం తణ్డులాదికమ్ । దదౌ ధైర్యేణ రాజేంద్ర

తోణ్డమాన్ప్రార్థనయా భగవత్కృతకూర్మద్విజపుత్రాద్యుజ్జీవనక్రమః.

స్స జగామ జలాంతికమ్ ॥ ౧౨౭ ॥ తస్మి న్గతే విప్రముఖ్యే రాజా శేషా
చలం యయౌ । పుత్రేణ సహితో రాజా శరణార్థం రమాపతేః ॥ ౧౨౮ ॥
పాదద్వయం ప్రపన్న స్తు రుద న్నాసీ న్మహీపతిః । రుదంతం చ నృపం దృష్ట్వా
శ్రీనివాస స్తదా బ్రవీత్ ॥ ౧౨౯ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అకాలే చ కిమర్థం త్వ
మాగమో నృపసత్తమ । రాజరాజ కిమర్థం తే రోదనం జాయతేఽధునా ॥
౧౩౦ ॥ ధీరత్వం చ ధనుష్మత్త్వం ప్రసృతం భూతలే తవ । అద్య కిం కారణం
తాత రోదనే వద తన్మమ ॥ ౧౩౧ ॥ ఇత్యుక్త శ్శ్రీనివాసేన నా బ్రవీ త్స
చ కించన । విదిత్వా హృదయం తస్య జగాద వచనం తతః ॥ ౧౩౨ ॥
శ్రీభగవాన్ ॥ విదితం హృదయం రాజ న్నాతురస్య తవాధునా । త్వయా
కృత మిదం పాపం మయ్యే వా చరితం నృప ॥ ౧౩౩ ॥ నివర్తస్వ చ పాపా
త్మన్ కిం కరోమి నృపాత్మజ । అకార్యం కర్మ భూపాల త్వయా కృత మరిం
దమ ॥ ౧౩౪ ॥ అహం పాపో దురాచారో నిత్యదుఃఖసమన్వితః । హాఽకాలే
కాల మేష్యామి క్రూరం వా నరకం నృప ॥ ౧౩౫ ॥ ఆదాతవ్యం హి దార్భా
గ్యం స్వభక్తస్య దురాత్మనః । దరిద్రత్వం తథా భక్తస్యైవం ధర్మవిదో
విదుః ॥ ౧౩౬ ॥ మయి తే భక్తిభావే చ లోపో నైవ త్వయా కృతః ।
కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి క్రూరం పాపం త్వయా కృతమ్ ॥ ౧౩౭ ॥ తథా
ఽపి తవ సౌహార్దా త్కరిష్యే జీవితా న్మృతాన్ । కిలో వేఙ్కటనాథేన నృపస్యా
స్య విమోచనమ్ ॥ ౧౩౮ ॥ కృతం మహాపాతకిన ఇతి కీర్తి ర్భవిష్యతి ।
పుత్రం ప్రేషయ భూపాల శాపభీరు మరిందమ ॥ ౧౩౯ ॥ తేషాం మృతానా
మానేతుం సర్వాణ్యస్థీని సంప్రతి । ఇతి శ్రీవేఙ్కటపతే ర్వాక్యం శ్రుత్వా
స చాతురః ॥ ౧౪౦ ॥ ప్రేషయామాస పుత్రం తా న్యస్థీ న్యానేతు

మాత్మనః । స జగామా తివేగేన మృతానాం భవనం నృప ॥ ౧౪౧ ॥ బద్ధ్వా
తదస్థినిచయం వస్త్రేణా చ్ఛాద్య భూపతే । నరయానే వినిక్షిప్య చా చ్ఛాద్య
నృపనందనః ॥ ౧౪౨ ॥ తదా శేషగిరిం ప్రాప్య పితరం వాక్య మబ్రవీత్ ।
తదస్థిమండలం తాత సంప్రాప్తం విద్ధిభూపతే ॥ ౧౪౩ ॥ శ్రీనివాసాయ శాం
తాయ తదా నీతం వదాధునా । స పుత్రవచనం శ్రుత్వా శ్రీనివాస మభా
షత ॥ ౧౪౪ ॥ రాజా ॥ సమానీతః పుత్రకేణ మృతాస్థినిచయో హరే ।
యథా తే జీవితం కృష్ణ ప్రాప్నువంతి తథా కురు ॥ ౧౪౫ ॥ ఏవ ముక్త
శ్శ్రీనివాస స్తదస్థినిచయం నృప । కరాభ్యాం ప్రతిగృహ్యాథ స్వోత్తరీయే
బబంధ హ ॥ ౧౪౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ యత్ర తస్య పూర్వదిశి స్థితమ్ ।
పాండుతీర్థం సమాసాద్య తస్య తీర ముపాగతః ॥ ౧౪౭ ॥ తత్ర కించి ద్దేవ
ఖాత మాసాద్య మధుసూదనః । తోండమానం చ తత్పుత్రం త్యక్త్వా తీర్థ
ముపాగతః ॥ ౧౪౮ ॥ ఆకంఠజలమధ్యే చ నిమమజ్జ జనార్దనః । అస్థీని తత్ర
నిక్షిప్య శిలాయాం తీర్థసన్నిధౌ ॥ ౧౪౯ ॥ ప్రక్షాళ్య విష్ణుః పస్పర్శ స్వాఞ్జలి
క్షిప్తవారిణా । జీవనం సన్నిపతితం తదస్థినిచయే తదా ॥ ౧౫౦ ॥ ఇతి తే
జీవితా విష్ణోః పాణిస్పర్శప్రభావతః । వవృషుః పుష్పవర్షాణి తత్తీర్థే వాసవా
దయః ॥ ౧౫౧ ॥ విస్మేరచిత్తా స్సర్వేపి దృష్ట్వత త్తీర్థవైభవాః । యదా తీర్థ
ప్రభావేన జీవితా మృతకా శ్చ తే ॥ ౧౫౨ ॥ తదా సర్వే సురా రాజన్
బ్రహ్మరుద్రేన్ద్రపూర్వకాః । అస్థితీర్థ మితి ఖ్యాతం తస్య నామ దదు ర్ముదా ॥
౧౫౩ ॥ యేషా మత్రాస్థి నిపతే న్నరకే వసతా మపి । తే సర్వే స్వర్గ
మృచ్ఛంతు సద్య ఇత్యపి తేఽవదన్ ॥ ౧౫౪ ॥ ఉజ్జీవయ న్సోఽథ మృతాం
సపుత్రాం తాం కూర్మభార్యాం నిజగర్భవాసితామ్ । దదా నృపాయా తివి
మూఢచేతసే దత్త్వాఽథ తం పార్థివ మాబభాషే ॥ ౧౫౫ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥
కృతోపకారస్య కృతా హ్యుపక్రియా శతాధికా తే నృపతే మయాఽధునా ।
తవాగ్రజస్యాప్తతయా కృతా మయా హ్యుపక్రియేయం ధరణీపతే తవ ॥
౧౫౬ ॥ ఇతః పరం మాన మహం ప్రపద్యే నాత్యంత మేకాంతిజనాత్పరేణ।
కేనాపి కుర్వే సహ వాగ్విలాసం సాక్షాత్కలావన్యముఖా ద్ధి భాషే ॥౧౫౭॥
గచ్ఛ త్వదీయం పుర మద్య రాజన్ తస్మై ద్విజాయాఖిలలోకసాక్షిణీమ్ ।
భార్యాం సపుత్రా మతిభక్తియుక్తాం ప్రదాయ రాజ్యం త్వ మకంటకం కురు॥

—తోండమానాజ్ఞయా స్వావాస మ్ప్రతి సకుటుమ్బకూర్మద్విజగమనమ్. —

ఇత్యుక్తో వాసుదేవేన తత్పత్నీసహితో నృపః । గత్వా చ నగరం పుత్రసహి
తః కూర్మ మబ్రవీత్ ॥ ౧౫౯ ॥ భూదేవ తవ భార్యేయం సుపుత్రీ పుత్రసం
యుతా । సంప్రాప్తా దైవయోగేన తాం గృహ్ణీష్వ ద్విజోత్తమ ॥ ౧౬౦ ॥
ఇత్యుక్త్వా సను తాం పత్నీం స విప్రాయ న్యవేదయత్ । వృత్తాంత మఖిలం

జ్ఞాత్వా పత్న్యాశ్చ రాజముఖా ద్ద్విజః ॥ ౧౬౧ ॥ రాజ్ఞ స్సమక్షం ప్రపచ్ఛ
పత్నీం శిశుసుతాన్వితామ్ । క్వ గతాఽసి మహాభద్రే యథావ త్కథ్యతా
మితి ॥ ౧౬౨ ॥ మహాలక్ష్మీః ॥ కిం వదిష్యామి హే స్వామిన్ దేవమాయాం
దురత్యయామ్ । తస్యో దరే మయా దృష్టో విచిత్రో లోకవిస్తరః ॥ ౧౬౩ ॥
లోకాలోకో మయా దృష్టో దృష్టా బ్రహ్మముఖా స్సురాః । సాత్త్వికా
రాజసా శ్చైవ తమఃప్రకృతయ స్తథా ॥ ౧౬౪ ॥ రాఘవః ॥ తాతా
ద్భుతం మయా దృష్టం త్రినేత్రాణాం గణ స్తథా ॥ శిశుః ॥ సాగరా స్సప్త
మే తాత దృష్టిమార్గ ముపాగతాః ॥ ౧౬౫ ॥ గుహాగిర్యటవీవృతా దేవదాన
వరాక్షసాః । ఇత్యుక్తో లజ్జితోఽవాదీ త్పత్నీసుతశిశూ న్ద్విజః ॥ ౧౬౬ ॥
ధి జ్జన్మ తపో ఘోరం ధి గ్వేదాధ్యయనం తథా ॥ ౧౬౬½ ॥ నారాయణస్యా
ఖిలలోకధామ్నాం నివాసభూతస్య చరాచరాణామ్ । దృష్టం భవద్భి ర్జఠరే
విచిత్రం భూగోళ ముఖ్యాఖిలలోకజాలమ్ ॥ ౧౬౭ ॥ త్రినేత్రముఖై ర్యస్సహ
చీర్ణపూర్ణపుణ్యై రపీదం మనుజై ర్న లభ్యమ్ ॥ ౧౬౮ ॥ ఇత్యేవం సం
స్తువ న్స్వీయాన్ పత్నీసుతశిశూన్ ద్విజః । రాజానం చాపి సంస్తుత్య దేశం
గంతుం ప్రచక్రమే ॥ రాజా ॥ అహో భాగ్య మహో భాగ్యం త్వత్పత్నీ
సుతయో శ్శిశోః ॥ ౧౬౯ ॥ యద్దృష్టం శ్రీనివాసస్య జఠరే సర్వమద్భుతమ్ ।
ఇత్యుక్తో నృపవర్యేణ సహ భార్య స్సుతాన్వితః ॥ ౧౭౦ ॥ జగామ విప్ర
ముఖ్యోఽసౌ రఙ్గక్షేత్రం స్వ మాశ్రమమ్ । శ్రీనివాసప్రసాదేన తోణ్డమా
న్భక్తిసంభ్రమాత్ ॥ ౧౭౧ ॥ స విప్ర స్సహితః పుత్రభార్యాభ్యాం భవనం
యయౌ । విసృజ్య విప్రం భూపాల స్సకుటుంబం సపుత్రకమ్ ॥ దధ్యౌ చిత్రం
హరేః కర్మ నిగ్రహం తస్య చాత్మని ॥ ౧౭౨½ ॥ వ్యచింతయ ద్వేఙ్కట
నాథవైభవం తీర్థానుభావం ద్విజదేవభక్తః । కరోమి కిం వేఙ్కటనాథ తుష్టయే
దాస్యామి కిం తస్య హరేః ప్రసత్తయే ॥ ౧౭౩½ ॥ ఇతి చింతాపరో భూత్వా

—ఆఙ్గిరసోక్త్యా శ్రీనివాస మర్చయంతం తోణ్డమాన మ్ప్రతిభగవదుక్తిః.—

విప్రా న్వేదవిదోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౭౪ ॥ తోణ్డమానః ॥ భూదేవా దేవతుష్ట్యర్థే
క ఉపాయో హ్యనామయః । కథం తుష్యతి గోవిందో వద మే గురు
సత్తమాః ॥ ౧౭౫ ॥ రాజ్ఞ స్తు వచనం శ్రుత్వా నృప మాంగిరసో గురుః ।
అబ్రవీ చ్ఛ్రీనివాసస్య నిగ్రహో ద్భూత మాతురమ్ ॥ ౧౭౬ ॥ గురుః ॥ తద
నుగ్రహసిద్ధ్యర్థం తత్పూజాం కురు భో నృప । సహస్రనామ భి ర్దివ్యై స్సా
హస్రై స్తులసీదళైః ॥ ౧౭౭ ॥ తత్ప్రీతిహేతు స్తులసీ తస్మా త్త్వం పూజయా
చ్యుతమ్ । తేనా పరోక్ష మాయాతి తవ వేఙ్కటవల్లభః ॥ ౧౭౮ ॥ తత
స్తద్వచనం శ్రుత్వా త చ్చకార తథా నృపః । తులసీదళసాహస్రం స్వర్ణ
రత్నవినిర్మితమ్ ॥ ౧౭౯ ॥ వేఙ్కటేశాత్మకై ర్నామసహస్రై స్తత్పదే-

ర్పయన్ । క్రమేణ మాసత్రితయం పూజాం తస్య చకార సః ॥ ౧౮౦ ॥
ఏవం పూజాం కృతవతి భూపాలే భూరివిక్రమే । త్యక్త్వా న్న చ వైముఖ్యం
నారాయణగిరీశ్వరః ॥ ౧౮౧ ॥ తదా సరాజా దుఃఖేన సర్వజ్ఞం వాక్య
మ్రబ్రవీత్ ॥ తొణ్డమానః ॥ భక్తానా మపరాధం న గణయంతి గుణాధికాః ॥
క్షమస్వ మమ దౌరాత్మ్యం భక్తస్య పురుషోత్తమ । వరదానే వాసుదేవ
భవాన్ శ్రేష్ఠతమో మతః ॥ ౧౮౩ ॥ దయాం కురు దయాసిన్ధో భక్తోపరి
భయాపహ । ఇత్యుక్త స్తొణ్డమానేన భగవా న్వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౧౮౪ ॥
తదాఽహ భారతీం రాజ న్నాకాశపథ మాశ్రితః । భక్తాశ్చ బహవ స్సంతి నా
స్తి తత్సదృశో భువి ॥ ౧౮౫ ॥ కర్మ కృత్వా సుఘోరం తు బ్రహ్మస్త్రీ
పుత్రఘాతుకమ్ । ప్రవిశ్యసి కథం పారం దుఃఖా ద్రాజకుమారక ॥ ౧౮౬ ॥
తవా గ్రజోపకారేణ జీవితం తు మయా కృతమ్ । ఏవ మాకాశగాం వాణీం
శ్రుతవా న్రాజస త్తమః ॥ ౧౮౭ ॥ తదాఽహ దేవదేవేశం రాజా మోహ
వశం గతః ॥ రాజా ॥ కృతోపకారాన్ పురుషా న వదంతి కృతంహరే॥౧౮౮ ॥
కో వదే ద్ధి కృతాం సేవాం మూఢో పి గుణవర్జితః । మాం వినా న హి తే
భక్త స్త్రిషు లోకేషు విద్యతే ॥ ౧౮౯ ॥ కో వా పురాణ పురుష త్వయ్యే
కాంతరత స్సదా । భక్తానా మగ్రణీ శ్చాహం దయాళూనాం త్వ
మగ్రణీః ॥ ౧౯౦ ॥ ఏవం గర్వోక్తి మాకర్ణ్య తూష్ణీ మాసీ ద్రమా
పతిః । తతో భూయోఽతిభక్త్యాఽయం పూజయామాస మాధవమ్ ॥౧౯౧॥

మృణ్మయపుష్పమాలికాగర్వనిరాసః

సౌవర్ణరత్నఖచిత తులసీకుసుమవ్రజైః । తతః కదా చి ద్రాజేన్ద్ర త్తోణ్డమా
న్నృపస త్తమః ॥ ౧౯౨ ॥ సౌవర్ణరత్నఖచిత తులసీకుసుమోపరి । సం
స్థితాం మృణ్మయీం శ్యామాం తులసీకుసుమావళిమ్ ॥ ౧౯౩ ॥ తతః కదాచి
న్నృపతి ర్నిరస్తాం చ సుదూరతః । సౌవర్ణరత్నఖచితతులసీకుసుమావళిమ్ ॥
౧౯౪ ॥ దదర్శ మృణ్మయీం చైవ సులగ్నాం హరిపాదయోః । శ్యా
మాం సురుచిరా మార్ద్రాం తులసీకుసుమావళిమ్ ॥ ౧౯౫ ॥ దృష్ట్వైవ శ్రీ
పతే స్సస్మి న్విగ్రహం చింతయ న్నృపః । ముక్తకంఠం రుద న్నూచే తొణ్డ
మా న్భృశదుఃఖితః ॥ ౧౯౬ ॥ భగవ న్నూర్ధ్వరపాపం మా మనాథం కి ము
పేక్షసే । కేన భక్తాగ్రగణ్యేన స్వీకరోషి సమర్పితామ్ ॥ ౧౯౭ ॥ మృణ్మయీ
మేవ సంప్రీత్యా తులసీకుసుమావళిమ్ । ఇత్యేవ ముక్తో భగవాం స్తొణ్డ
మానేన వై హరిః ॥ ౧౯౮ ॥ రాజానం రమణీయాంగం ప్రత్య భాషత

తోణ్డమాన స్సంప్రతి భగవద్జ్ఞాపితభీమాఖ్యకులాలోదన్తః.

భూపతే ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ భక్తా శ్చ బహవ స్సన్తి త్రిగుణా స్త్రివిధాత్మకాః ॥
తేషాం మధ్యే దరిద్రో స్తి కులాలో భీమనామకః । అత్రైవోత్తరదిగ్భాగే
రాజ న్యోజనదూరతః ॥ ౨౦౦ ॥ స కులాలోతిభక్త్యైవ భిత్తికాబిలమధ్యతః ।
దారుభూతం చ మాం శూద్రః ప్రత్యహం పూజయత్యసౌ ॥ ౨౦౧ ॥ స్వస్థ
శ్శాన్త స్స్వకృత్యం చ ప్రసమాప్య హరిప్రియః । స్నాత్వా విధివ దాత్మ
జ్ఞో మృణ్మయై స్తులసీసుమైః ॥ ౨౦౨ ॥ తద్భక్త్యా పరితుష్టేన తదం గీక్రి
యతే మయా । తత్ర గత్వా ప్రతిదినం తం దృష్ట్వా తత్ప్రియాం తథా ॥ ౨౦౩ ॥
రాజ న్బహువిధా స్సన్తి మద్భక్తా శ్చ విరాగిణః । యదుక్తం తు త్వయా
పూర్వ మేకోహం భక్తిమా నితి ॥ ౨౦౪ ॥ తద్వచ స్త్వదహంకారమహో
చ్ఛ్రాయవిజృమ్భితమ్ ॥ ౨౦౪ ॥ తదుక్త మాకర్ణ్య వినమ్రమస్తక స్సన్త్యజ్య

భీమాఖ్యకులాలనగర స్సంప్రతి తోణ్డమానగమనమ్.

చైత్యం తదను ప్రజాపతిః । పద్భ్యాం జగామోజ్ఝితరాజగౌరవ స్తదా స్వ
మార్గం ప్రణమ న్ముహు ర్ముహుః ॥ ౨౦౫ ॥ తం చక్రవర్తినం దృష్ట్వా పద్భ్యాం
యాన్త మాతురం ॥ ౨౦౬ ॥ పృచ్ఛన్తం తస్య భవనం పరితో ఘటకారిణః ।
ప్రాహు స్తం భగవద్భక్తం కులాలం మార్గవర్తినః ॥ ౨౦౭ ॥ వసత్యత్రైవ
రాజన్ స కులాలో భీమనామకః । భక్తి ర్యస్య హరౌ కృష్ణసేవాం నిత్యం కరో
తి యః ॥ ౨౦౮ ॥ ఏవ ముక్త స్స లోకై శ్చ పథికైః పృథివీపతిః । జగామ
తస్య భవనం తోణ్డమాన్ రాజసత్తమః ॥ ౨౦౯ ॥ తద్గృహా ద్బహి రాస్థా
య స్తుతవాం స్తద్గృహం నృపః । ద్వారతోరణ మాసాద్య పపాత గతవిభ్ర
మః ॥ ౨౧౦ ॥ తతః కులాలో భ్రమితో జనై ర్విజ్ఞాపిత స్తదా । దదర్శ
రాజశార్దూలం పతితం ప్రాంగణే తదా ॥ ౨౧౧ ॥ కి మిదం భో మహత్కష్టం
రాజాఽసౌ పతితః కుతః । మయా పరాధో నా స్త్యత్ర తథాపి మమ దండనే
॥ ౨౧౨ ॥ శక్తో సౌ రాజశార్దూల స్సజ్జో హం తస్య కర్మణి । నైవేద్యార్థం హరే
స్తస్య ఘటానాం శతకం మమ ॥ ౨౧౩ ॥ కథితం తేన భూపేన తథాఽద్య ప్రద
దామి తాన్ । ఏవం శూద్రే చోక్తవతి రాజా సంజ్ఞా ముపేయివాన్ ॥
౨౧౪ ॥ కో సౌ భీమో హరే ర్భక్తః కులాలః కృష్ణతోషణః । తత్పాదయుగ
ళం వన్దే సతతం సాధుసమ్మతం ॥ ౨౧౫ ॥ ఏవం వదతి రాజర్షౌ భగవాన్

స్వపురస్తాత్ప్రాదుర్భూతం భగవన్తం సంప్రతి కులాలస్తుతిః.

భక్తవత్సలః । ఆవి ర్బభూవ పురతః కులాలస్య మహాత్మనః ॥ ౨౧౬ ॥ ఆవి
ర్భూతం హరిం దృష్ట్వా కులాలో భక్తిసంయుతః । తుష్టావ హర్షపుష్టాంగః
శ్రీనివాసం నిరామయం ॥ ౨౧౭ ॥ త్వద్ధామ వైకుంఠపురం మహాత్మం స్త్వ

ద్వల్లభా సాగరనన్దనా చ । త్వన్నాభిజాతో హి పితామహోఽపి కిం త్వాం స్మరామీశ కులాలజన్మా ॥ ౨౧౮ ॥ త్వత్పాదసంభవా దేవీ సాక్షాద్భాగీరథీ శుభా । తవ పుత్రీం వదతి తాం చతుర్వేదమయో విధిః ॥ ౨౧౯ ॥ తవాసనం సదా దేవా వదన్తి ఫణినం విభో । సహస్రవదనం శేషం సుపర్ణం వాహనం విదుః ॥ ౨౨౦ ॥ నక్షత్రమాలా తవ దన్తపఙ్క్తిర్విద్యుత్ప్రకాశ స్తవ దేహకాన్తిః । మహీధరా మేరుహిమాద్రిముఖ్యా స్త్వదస్థిభూతాః పురుషోత్తమాద్యాః ॥ ౨౨౧ ॥ తవాక్షిణీ భానువిధూ చ విష్ణో విరాట్పదం త్వాం శరణం ప్రపద్యే॥ ౨౨౧½॥ ఏవం స్తువతి శూద్రే తం ప్రసన్నా కమలాలయా । జగద్ధాత్రీ జగాదైవం పురుషం పరమేశ్వరం॥ ౨౨౨½॥ క్వాయం కులాలః పురుషోత్తమాస్య కథం బభూవ త్వయి భక్తిరీదృక్ । కా జాతిరస్య క్వ చ సద్గుణాస్తే కిమద్భుతం భో కరుణాంబురాశే ॥ ౨౨౩½ ॥ ఇత్యుక్తస్య జగద్ధాత్ర్యా గరుడం ప్రత్యభాషత ॥ ౨౨౪ ॥ భగవాన్ ॥ తమానయాతివేగేన మత్సమీపం కులాలజం । ఇత్యుక్తో గరుడో వేగాదానినాయ చ శూద్రజమ్ ॥ ౨౨౫ ॥ ఇతి ఏహీతి సంభాష్య సమీపం పరమాత్మనః । స నత్వా శిరసా దేవం ప్రత్యభాషత మాధవం ॥ ౨౨౬ ॥ కులాలః ॥ కిమర్థమాగమో దేవ గృహం మే శూద్రజన్మనః । నచాహం విదురో దేవ నచాహం శబరీ ప్రభో॥ ౨౨౭॥ న చాహం గజరాజేంద్రో న చోద్ధవవిభీషణౌ । కిం దేయమస్తి మద్గేహే త్వదర్థం పురుషోత్తమ ॥ ౨౨౮ ॥ వదత్యేవం కులాలే తు తస్య పత్నీ తమాలినీ । ప్రసాదయత గోవిందం ద్రౌపదీవ జనార్దనం ॥ తమాలినీ ॥ అనాథనాథ గోవింద బుద్ధిస్త్వయ్యేవ వర్తతే । న జానే మంత్రమార్గం తు న జానే కర్మనిర్ణయం ॥ ౨౩౦ ॥ అశౌచకులజాతానాం కుతో వేదః కుతస్తపః । భక్త్యా మే పరితుష్టస్సన్ మద్భర్తుశ్చ విశేషతః ॥ ౨౩౧ ॥ మయా పాచితమన్నం చ యావనాళ కులోద్భవం । యథేష్టం భుఙ్క్ష్వ మద్దత్తం సహామోదరసాదరం ॥ ౨౩౨ ॥ ఇత్థముక్తో జగ

భగవత్కృత భీమాఖ్య భక్తోపచారాభ్యుపగమః.

ద్యోనిస్తయా భక్త్యా తమాలయా । కమలాముఖమాలోక్య జహాస జగదీశ్వరః ॥ ౨౩౩॥ సుప్రసన్నోఽథ భగవాంస్తాముడాచ తమాలినీం । అవశ్యమన్నం భోక్ష్యే తే భక్త్యా దత్తం తమాలిని ॥ ౨౩౪ ॥ ఇత్యేవముక్త్వా భగవాన్ భక్తవాత్సల్యవారిధిః॥ ౨౩౪½॥ రమాసమేతో రమణీయవిగ్రహః కులాలవర్యేణ కులాలజాయయా । అభుఙ్క్త దత్తం చ తదన్నముత్తమం భుక్త్వా తయోశ్చ ప్రదదౌ పదం స్వకం॥ ౨౩౫½॥ ఏతత్కౌతుకమాలోక్య బ్రహ్మేశానపురోగమాః॥ ౨౩౬॥ తుష్టువుర్హృష్టమనసస్స్రష్టారం సర్వదేహినాం। దేవదుందుభయో నేదుః ఖాత్పేతుః పుష్పవృష్టయః॥ ౨౩౭॥ ఏతస్మి

స్నైవ సమయే విమానం ప్రాప్త ముత్తమం। విమానం ప్రాప్త మాలోక్య శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ॥ ౩౮ ॥ స్వకిరీటం దదౌ తస్య శంఖచక్రే చ కౌస్తుభం। పీతాంబర మలం కారం కులాలస్య మహాత్మనః ॥ ౩౯ ॥

భగవదనుగ్రహేణ కులాలదమ్పత్యో స్సారూప్యప్రాప్తిః.

రమాయా భూషణం తావ త్తమాలాయా శ్చ సందదౌ। దివ్యం విమాన మారూఢౌ విష్ణునా దత్తవైభవౌ॥ ౪౦॥ కులాలదంపతీ భక్తౌ పశ్యత స్తస్య భూపతేః। జగ్మతు ర్విష్ణుభవనం సాయుజ్య పదవీం గతౌ ॥ ౪౧ ॥ కులాల పదవీం దృష్ట్వా తోండమా న్నృపసత్తమః। వ్రీడితః పుండరీకాక్షం శ్రీనివాస

తోణ్డమానస్య భగవద్దత్తసారూప్య ప్రాప్తిప్రకారః.

మభాషత॥ ౪౨॥ మద్రాష్ట్రగత శూద్రస్య సర్వదా పాపకారిణః। సద్గతి స్త్వయా దత్తా కా గతి ర్మమ బాంధవ॥ ౪౩॥ శ్రీనివాసః॥ ఏత ద్దేహం పరిత్యజ్య చాన్యం దేహ ముపాశ్రయ। తత్రా రాధ్య హృషీకేశం గచ్ఛ సారూప్య ముత్తమం ॥ ౪౪ ॥ శతానందః ॥ ఇత్యుక్తో నృపతి స్సద్య స్స్నాత్వా స్వామిసరోజలే। కళేబరం పరిత్యజ్య పున ర్దేహాంతరం గతః॥ ౪౫॥ తత్రా రాధ్య హృషీకేశం శ్రీనివాసం నిరామయం। సారూప్యం గతవాన్ రాజా స్వామినా పూర్వకల్పితం॥ ౪౬॥ ఏవం హరి స్స్వచరిత్రమద్భుతం కుర్వన్ జగన్మాతృ సమన్వితో గిరౌ। ఆస్తే జగత్యాం చ సురౌఘపూజితో దద ద్యథేష్టం చ మనోరథాన్ సతాం॥ ౪౭ ॥ ఇత్యేవం కథితం రాజన్ మాహాత్మ్యం వేంకటేశితుః। య శ్శృణోతీ దమాఖ్యానం మనోరథ ఫలప్రదం॥ ఇహ లోకే సుఖం భుక్త్వా సోఽథయాతి హరేః పదం ॥ ౪౮ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యే
కులాలభక్తి ప్రశంసనం నామ చతుర్దశోధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గతః ప్రథమప్రభృతి చతుర్దశపర్యన్త
చతుర్దశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరోయం భాగ స్సమాప్తి మగమత్.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినాం।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతి ర్న స్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్ ॥

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

అథ శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటేశరహస్యాధ్యాయప్రారమ్భః.

హరిః ఓమ్.

శ్రీసూతః ॥ శృణుధ్వం మునయస్సర్వే శౌనకాద్యాస్తపోధనాః । తద్విష్ణోర్వేఙ్కటేశస్య రహస్యానుభవం పరమ్ ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మాణ్డే యాని తీర్థాని స్వయంవ్యక్తాని యాని చ । చిరంతనాని క్షేత్రాణి పుణ్యారణ్యాని పర్వతాః ॥ ౨ ॥ పూర్వం శ్రుతాని సర్వాణి పురాణాని ద్విజోత్తమాః । సామాన్యాని చ ముఖ్యాని రహస్యం ముఖ్యముత్తమమ్॥ ౩॥ అష్టాదశపురాణానాం సారం చాంతే మయా శ్రుతమ్ । వ్యాసప్రసాదాత్కారుణ్యాత్పరిప్రశ్నేన సేవయా ॥ ౪ ॥ వైకుణ్ఠపదసాయుజ్యం పరమానందదం పరమ్। భవిష్యత్పురాణం సారాంశస్సర్వవేదాంతసంగ్రహః॥ ౫॥ తత్రాపి చోత్తరే ఖణ్డే సాక్షాత్సంసారమోచకః । ఉమామహేశసంవాదే రహస్యానుభవో ద్విజాః ॥ ౬ ॥ అనంద నిలయస్యైవ క్షేత్రమాహాత్మ్యముత్తమమ్ । మంత్రాణాం మంత్రరత్నే ద్వే ద్వివిధం ధ్యానముత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ శృణుధ్వం పరమానంద పదావాప్త్యై చ దుర్లభమ్। దేవానామపి సిద్ధానాం మహతాం యోగినాం నృణామ్ ॥ ౮ ॥ అచికిత్స్య గ్రహగ్రస్త వికలాంగ విరూపిణామ్ । రోగిణామచికిత్స్యానాం దుష్కర్మ పరిపాకినామ్ ॥ ౯ ॥ ఆపద్భిరనివార్యాభిరావృతానాం చ దుఃఖినామ్ । మహాపాతక సంభూత కుష్ఠరోగకురూపిణామ్ ॥ కాణాంధ బధిరాణాం చ మూకానాం పంగుకుబ్జయోః । ప్రాయశ్చిత్త విహీనానాం పాపినాం దుఃఖజీవనామ్ ॥ ౧౧ ॥ క్వాపి నిర్గతికానాం చ సర్వదా క్రూరకర్మణామ్ । భవేత్ప్రతివిధి స్సద్యః ప్రత్యక్షో వేఙ్కటాచలాత్ ॥ ౧౨॥ భక్తానాం భవతప్తానాం గతిశ్చాన్యత్ర నాస్త్యహో । స పరస్సర్వలోకానాం సర్వవ్యాధీన్ కృపాంబుధిః॥ ౧౩॥ నికృన్తన్నస్తి చక్రేణ యత్ర తస్మాద్ధి వేఙ్కటాత్ । తస్మాత్స ఏవ గంతవ్యో భోగమోక్షరతైర్జనైః ॥ ౧౪ ॥ విశేషతః క్రూరకలౌ నరాణాం పాపాకరాణాం పరిపీడితానామ్ । భూగోళమధ్యే ద్రవిడే చ పుణ్యే శ్రీవేఙ్కటాద్రిర్గతిరేవ నాన్యా ॥ ౧౫ ॥ కలౌ యుగే మనుష్యాణాం సంకీర్ణానాం చ రక్షితా । శ్రీవేఙ్కటేశో నాన్యోఽ

స్తి సర్వానిష్టనివారణాత్ ॥ ౧౬ ॥ యం దృష్ట్వా నా పరం స్థానం యం
దృష్ట్వా నా పరో గిరిః । యం దృష్ట్వా నా పరం తీర్థం యం దృష్ట్వా నా పరం
తపః ॥ ౧౭ ॥ యం దృష్ట్వా నా పరో దేవో యందృష్ట్వా నా పరో మనుః ।
యం దృష్ట్వా నా పరా భక్తి ర్యం దృష్ట్వా నా పరా గతిః ॥ ౧౮ ॥ యం
దృష్ట్వా నా పరం జ్ఞానం యం దృష్ట్వా నా పరం పదం । యం దృష్ట్వా నా
పరో లాభో యం దృష్ట్వా నా పరః ప్రియః ॥ ౧౯ ॥ యం దృష్ట్వా నా పరం
ధామ సాక్షా దానందసాంద్రకమ్ । యం దృష్ట్వా నాపరం ధ్యానం సమాధి
రపి నా పరః ॥ ౨౦ ॥ యం దృష్ట్వా నాపరా ముక్తి స్సర్వేంద్రియమనో
హరా । యం దృష్ట్వా నా పరో నిత్యో యస్య కాలభయం న హి ॥ ౨౧ ॥
యం దృష్ట్వా నా పరో విష్ణు ర్భక్త్యా సర్వజగన్మయః । యం దృష్ట్వా త్రివిధం
కృత్యం కృతివా న్నా త్ర సంశయః ॥ ౨౨ ॥ యం దృష్ట్వా నా పరో దాతా
రమేశా న్నా స్తి కామదః । యం దృష్ట్వా నా పరం బ్రహ్మ సచ్చిదానందవిగ్ర
హాత్ ॥ ౨౩ ॥ యం దృష్ట్వా నా పరో యోగ స్సాష్టాంగ స్సర్వసిద్ధిదాత్ ।
యం దృష్ట్వా నా పరః పూర్ణ స్సర్వగో వేఙ్కటేశ్వరాత్ ॥ ౨౪ ॥ నవేదాం
తా త్పరం శాస్త్రం న దేవో వేఙ్కటేశ్వరాత్ । న వైకుణ్ఠా త్పరం ధామ
నగిరి ర్వేఙ్కటా త్పరః ॥ ౨౫ ॥ సత్యంసత్యం పున స్సత్యం న దేవో వేఙ్క
టేశ్వరాత్ । బ్రహ్మాణ్డే నా స్తి య త్కించి న్న భూతం న భవిష్యతి॥ ౨౬॥
వేఙ్కటేశసమో దేవో నే తి వేదాంతనిర్ణయః । తద్రహస్యమనుసంవాదం స్వచి
త్తస్థ ముమేశయోః ॥ ౨౭ ॥ శృణుధ్వ మవధానేన సిద్ధాంతం మునిపుం
గవాః ॥ శ్రీసూతః ॥ కైలాసేఽనంతశిఖరే పర్వతే నిర్మలోజ్జ్వలే ॥ ౨౮ ॥
జ్ఞాననిర్మల చిత్తాఢ్యయోగిమణ్డలసేవితమ్ । సుఖాసీనం మహాదేవం
రత్నసింహాసనో త్తమే ॥ ౨౯ ॥ ప్రణిపత్య కృపాసింధుం పార్వతీ పర్య పృచ్ఛ
త ॥ పార్వతీ ॥ దేవదేవ విరూపాక్ష త్రైలోక్యతిమిరాపహ ॥ ౩౦ ॥ తవాం
తఃకరణానందరహస్యానుభవం పరమ్ । ముక్తిక్షేత్రేషు సిద్ధానాం ముక్తానాం
కర్మబంధనాత్ ॥ ౩౧॥ తేషా మానందసాంద్రాబ్ధే రవాప్తి ర్యత్ర శంకర ।
తద్ధామ గోప్యం త్వద్ధ్యాన వైభవానంద మీశ్వర ॥ ౩౨ ॥ పూర్ణానందకృపా
దృష్టి ర స్తి చే త్తవ మే వద ॥ ఈశ్వరః ॥ సాధు పృష్టం త్వయా దేవి భక్తా
నాం హితకామ్యయా ॥ ౩౩ ॥ ప్రియా త్ప్రియతరం మేఽస్తి త ద్రహస్యం వ
దామి తే । బ్రహ్మాణ్డమణ్డలే పుణ్యే ద్రవిడే వేఙ్కటాచలే ॥ ౩౪ ॥ రహస్యం
సర్వలోకానాం పావనం పరమాద్భుతమ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం భక్తిజ్ఞానసు
ఖప్రదమ్ ॥ ౩౫ ॥ దర్శనా త్సర్వజంతూనా మాశ్చర్యా భువి రాజతే । ఆజన్మ
సంచితం పాపం దర్శనా దేవ నశ్యతి ॥ ౩౬ ॥ తత్క్షణా జ్జ్ఞానసంపన్నా ముక్తా
స్సంసారబంధనాత్ । పరానందపదే స్థిత్వా మోదంతే వేఙ్కటాచలే ॥ ౩౭॥

స్నానపానస్పర్శనై స్తు కిము వక్తవ్య మీశ్వరి। స్వామిపుష్కరిణీతీర్థమహిమా
కేన వర్ణ్యతే ॥ ౩౮ ॥ మయా వక్తుం విరించాద్యై ర్నశక్యో లోకదుర్లభః।
కిం పున స్సిద్ధయోగీంద్రై స్సురాసురమానవైః ॥ ౩౯ ॥ సార్ధత్రి కోటితీర్థా
నాం పాతకఘ్నీ సుపావనీ । వేఙ్కటేశ్వరసద్ధామ్న స్సమంతా ద్యోజనత్రయ
మ్ ॥ ౪౦ ॥ ముక్తిభూమి శ్చిదానంద ఘనసందోహమణ్డలమ్। తత్ర స్థితానాం
జంతూనాం భాగ్యం భాగ్య మహో నృణామ్ ॥ ౪౧॥ యద్దర్శనం సదా హ్లాది
సచ్చిదానందసంభృతమ్ । అహో చిత్ర మహోచిత్ర మస్మి న్వైకుణ్ఠమణ్డలే॥
౪౨ ॥ నిద్రాసమాధిసంపత్తి ర్నివాసః కేవలం తపః। కృతకృత్య మభూ జ్జన్మ
శేషాచలనివాసినామ్ ॥ ౪౩ ॥ ప్రార్థయామో వయం నిత్యం తన్నివాసం నృ
ణాం కిము । తథా పి భక్తిసంయుక్తం కర్మాచారవ్రతాదికమ్ ॥ ౪౪ ॥ మనః
ప్రసాదనం శక్త్యా స్వామిప్రీతికరం చరేత్ । అన్నదానం మహాపూజ్యో త్సవ
వైభవ ముత్తమమ్ ॥ ౪౫ ॥ స్వామిప్రసాదకైంకర్య మానం త్యాయో పక
ల్పతే । యత్కించి త్స్వర్ణదానాన్న పితృశ్రాద్ధాది కర్మచ ॥ ౪౬ ॥ అత్ర
స్థానే కృతం సర్వ మనంత ఫలమిష్యతే । జ్ఞానినోఽజ్ఞానినో వాఽపి సమానం
భక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౪౭ ॥ కాలత్క్షేపార్థ ముత్సాహే కర్మణా బంధనం న హి ।
చిరంతనేషు క్షేత్రేషు ముక్తిత్రయ ముదాహృతమ్ ॥ ౪౮ ॥ సాయుజ్యముక్తి
రానంద ప్రాప్తి శ్శ్రీశైలమస్తకే । ముక్తిక్షేత్రేషు ముక్తానాం స్వానందాను
భవాగమః ॥ ౪౯ ॥ తద్విష్ణో ర్వేఙ్కటేశస్య పరానందపదే స్థితిః । ఏత ద్విచి
త్ర మత్రైవ వేఙ్కటేశ్వరమణ్డలే ॥ ౫౦ ॥ వస్తుస్వభావవై చిత్ర్యా త్పరమా
నందకారణమ్ । ముక్తానాం యోగినాం మధ్యే క శ్చి త్పరమయోగిరాట్ ॥
౫౧ ॥ ఏత త్పరం రహస్యం తు లోకే జానాతి నా పరః । సర్వవేదాంతసి
ద్ధాంత సారస్యానుభవం ప్రియే ॥ ౪౨ ॥ బ్రహ్మానందపదప్రాప్తికారణాత్స్వ
న్మమ ప్రియమ్ । నై తద్రహస్య మాఖ్యానం వక్తవ్యం యస్య కస్య చిత్ ॥
౫౩ ॥ భక్తియుక్తాయ శాంతాయ వక్తవ్యం వేఙ్కటేశ్వరే । సచ్చిదానందస
న్మూర్తేః కల్యాణగుణవారిధేః ॥ ౫౪ ॥ వేఙ్కటేశహరే ర్ధ్యాన వైభవం శృణు
పార్వతి । అనంతకల్పసంజాతపాపరాశివినాశనమ్ ॥ ౫౫ ॥ వాఙ్మనశ్శ్రవణా
నంద మకరందఫలప్రదమ్ । ధ్యానశ్రవణమాత్రేణ బ్రహ్మానందపదప్రదమ్ ॥
౫౬ ॥ న శక్యతే మయా వక్తుం తద్ధామధ్యానజం ఫలమ్। తద్ధామ స్వామిన
శ్చిత్ర మవాఙ్మనసగోచరమ్ ॥౫౭ ॥ కిము గీర్వాణసిద్ధేంద్రై ర్బ్రహ్మాద్యై ర్ముని
మణ్డలైః । అతఏవ రహస్యోఽయం ధ్యానానుభవ ఉత్తమః ॥ ౫౮ ॥ క్షేత్రే
చా దివరాహస్య సాక్షా జ్జ్ఞానమయే శుభే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే నిర్మలాత్మ
భి రీడితే ॥ ౫౯ ॥ సార్ధత్రికోటిసంఖ్యాతైః పుణ్యతీర్థై స్సమావృతే । పుణ్యావృ

కులసత్పుష్ప శ్రీగంధతరువాసితే ॥ ౬౦ ॥ పారిజాతవనోద్యాన రత్నమణ్డపమణ్డితే । నానాద్రుమలతారామ పుష్పవాటీభి రావృతే ॥ ౬౧ ॥ నిర్ఝరీదేవతా పక్షి మృగాణాం ధ్వనిపూరితే । సమస్తదేవతాసిద్ధయోగిమండలసేవితే॥ ౬౨॥ రమ్యే మనోహరా నందే భక్తిసారమహోత్సవే। వైకుంఠే విరజానద్యా స్తటే బాధావివర్జితే ॥ ౬౩ ॥ నవరత్నమయోద్భూత సహస్రస్తంభమణ్డపే । జాంబూనదమయాక్లృప్తరత్న ప్రాకారభాస్వరే ॥ ౬౪ ॥ రత్నప్రభాలసద్ధేమవైచిత్య్రవివిధోజ్జ్వలే । చతుర్దిక్షు చతుర్ధామ చతుర్ముక్తి ఫలప్రదమ్ ॥ ౬౫ ॥ అనంతార్కతటిచ్చంద్ర మండలోపరి మండలమ్ । దుర్నిరీక్షం దురాధర్షం దుస్సహం దేవతాదృశామ్ ॥ ౬౬ ॥ అచింత్యం తేజసా వ్యాప్త మప్రమేయ మగోచరమ్ । ఛాదితం మాయయా విష్ణో ర్జ్వలితం సర్వతోముఖమ్ ॥ ౬౭ ॥ మధ్యే తురీయబ్రహ్మాఖ్యం స్వప్రకాశం *త దేవ సత్ । స్వశక్తిగుణవైచిత్య్రా ద్విసృజద్విశ్వ మవ్యయమ్ ॥ ౬౮ ॥ ఉపాదానం నిమిత్తం చ కారణం జగత స్సతః । ఊర్ణనాభే స్తంతునేవ విహార స్తస్య మాయయా ॥ ౬౯ ॥ మూలప్రకృతిసంగా త్తత్కార్యత్వేనాపి సంగతమ్ । తత్తద్ద్వారా బహి ర్వ్యక్తం తేజ స్తస్య త్రిధా కృతమ్ ॥ ౭౦ ॥ తత్తత్కార్యానుగుణ్యేన భాతి స్థూల మ్మహ త్కృశమ్ । విషయగ్రహణే పూర్వం దృశ్యతే హి త దేవ సత్ ॥ ౭౧॥ విదుషా మహ ముల్లేఖపరామర్శావభాసకమ్ । తదుపాధిభి రచ్ఛిన్నం మహత్స్థూలం తథా కృశమ్ ॥ ౭౨ ॥ స్థూలసూక్ష్మచ్ఛిద్రఘటా ద్యథో ద్గచ్ఛతి దీపభాః । తథైవ బ్రహ్మణ స్తేజో భాతి భిన్న ముపాధిభిః ॥ ౭౩ ॥ ఉపాధిత్రయ మేత త్తు ఛిత్వా భక్తిమతాం నృణామ్ । ఏక మేవా ద్వితీయం త త్త్రిశూన్యం భాతి జృంభితమ్ ॥ ౭౪ ॥ మేఘచ్ఛిద్రాణి సంచ్ఛిద్య భాను తేజ ఇవో త్థితమ్ । నానాత్వకల్పనాయుక్తం విశ్వప్రకృతివర్జితమ్॥ ౭౫॥ నేతి నేతీ తి చ శ్రుత్యా బోధితం యత్పరం పదమ్ । పరిచ్ఛేత్తు మశక్యత్వా త్స్వప్రకాశం త దేవ సత్ ॥ ౭౬ ॥ సత్యం జ్ఞాన మనాద్యంత మానంద మమృతోత్థితమ్ । నిత్యశుద్ధప్రబుద్ధాత్మస్వరూపం వాగగోచరమ్ ॥ ౭౭ ॥ సర్వతోవ్యాప్త మాత్మానం నిర్మలం నిష్కళం శివమ్ । శూన్యాశూన్యపదం హిత్వా ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మజృంభితమ్ ॥ ౭౮ ॥ భావాభావవినిర్ముక్తం ద్వైతాద్వైతవివర్జితమ్ । సచ్చిదానందసాంద్రాబ్ధిపరిపూర్ణ మనామయమ్ ॥ ౭౯ ॥ సత్యచిద్ఘనసూక్ష్మాగ్ర్య మఖండ మకుతోభయమ్ । కైవల్యపదసాయుజ్యపరానందపదప్రదమ్ ॥ ౮౦ ॥ నిర్గుణం చేం ద్రియాతీతం నిరాకారం నిరంజనమ్ । స్వభక్తదర్శనార్థాయ లోకానాం రక్షణాయ చ ॥ ౮౧ ॥ కృపయా సర్వదే

---

* పరంపదం—ఇతిపాఠాంతరమ్.

వానాం సిద్ధానాం యోగినాం హితమ్ । కాలప్రవాహగంభీరమాయావ
ర్తభవాంబుధేః ॥ ౯౨ ॥ తారణార్థం వరం దాతుం భక్తిజ్ఞానపురస్స
రమ్ । భజతాం వాంఛతాం సంపదాయురారోగ్యవర్ధనమ్ ॥ ౯౩ ॥ అణి
మాద్యష్టసిద్ధిం చ యోగసిద్ధిం చ సందిశత్ । అష్టాంగయుక్తాం సద్విద్యా
సిద్ధిం చ విజయాన్వితామ్ ॥ ౯౪ ॥ మంత్రయంత్రమహాతంత్ర దేవతాసిద్ధి
కారణమ్ । స్వాంశావతారమూర్తీనాం సర్వశక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౯౫ ॥
త్రికాలయోగ్యం రక్షార్థం స్వప్రసిద్ధ్యర్థకారణమ్ । స్వీకుర్వ త్సగుణం బ్ర
హ్మ మూర్తిమ త్తదనామయమ్ ॥ ౯౬ ॥ వైకుంఠేన సహ గతం పర మిదం
శ్రీవేంకటాద్రిస్థలం పూర్వం జ్ఞానవరాహమూర్తిహరిణా భూమ్యా సహా
ధిష్ఠితమ్ । లక్ష్మ్యా లింగితరూప మద్య సగుణం కల్యాణ మూర్తిం దధత్ శుద్ధం
బ్రహ్మ త దేవ విశ్వజననక్షేమవ్యయానాం ప్రభు ॥ ౯౭ ॥ అనంతకల్యాణ
గుణం దధతం సగుణం వపుః । అనంతశక్తిం సర్వజ్ఞం సర్వకర్తార మీశ్వ
రమ్ ॥ ౯౮ ॥ సర్వాధ్యక్షం మహావిష్ణుం సర్వలోకైకనాయకమ్ ।
కారుణ్యానందబాహుళ్యా త్సర్వాశ్చర్యమయం విభుమ్ ॥ ౯౯ ॥ అసం
తమూర్తి మానంద మంచిత్యైశ్వర్యసంయుతమ్ । కోటిబాలార్కసం
కాశం తటిత్కోటిసమప్రభమ్ ॥ ౧౦౦ ॥ చంద్రకోటిప్రభం రత్నజాం
బూనదపరిష్కృతమ్ । విమానదేవతామూర్తితేజోమండలసంయుతమ్ ॥౧౦౧॥
దివ్యం విమాన మారూఢం స్థితం పరమశోభనమ్ । సర్వోత్తమం మహా
ప్రఖ్యం సర్వాలంకారభూషితమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ నీలజీమూతసంకాశం పీతాంబర
తటిద్వృతమ్ । రత్నతోరణవిద్యోత మానద్వారప్రభాన్వితమ్ ॥ ౧౦౩ ॥
పంచాయుధవరై ర్దివ్యై ర్మూర్తిమద్భి రుపాసితమ్ । చండప్రచండప్రముఖై
ర్ద్వారపాలై రభిష్టుతమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ సునందనందప్రముఖైః పారిషదైర్య స్సమ
న్వితమ్ । రవికోటిసుప్రకాశం చంద్రకోటిసుశీతళమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ అనర్ఘరత్నఖచిత
దివ్యాభరణభూషితమ్ । అచ్యుతానంత గోవిందప్రముఖానంతవిగ్రహమ్॥౧౦౬॥
పూర్ణబ్రహ్మతనుప్రఖ్యకృష్ణరామావతారకమ్ । ఆద్యంతరహితం సత్య జ్ఞాన
విజ్ఞానవిగ్రహమ్ ॥ ౧౦౭ ॥ నిఖిలోపనిషత్సారఘనసంవేద్యవిగ్రహమ్ ।
శ్రీభూమిసహితం శ్యామంసుందరం వేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ అనేకకోటికం
దర్పలావణ్య మథనోత్థితమ్ । జగన్మోహనగోపాలలీలావైచిత్ర్యకారణమ్ ॥
౧౦౯ ॥ నానాగమరసాభిజ్ఞైర్వైఖానససమర్చితమ్ । బ్రహ్మాగస్త్యభరద్వాజ సనక
వ్యాసనందనైః ॥౧౧౦॥ వామదేవశతానంద భృగ్వాద్యైశ్చ ప్రపూజితమ్ । సన
కాద్యై ర్ఋషిశ్రేష్ఠై రర్చితం పురుషోత్తమమ్ ॥ ౧౧౧ ॥ మయా ప్యంగిరసా
దేవి లోకపాలై స్సమర్చితమ్ । బహువర్ష సహస్రాణి స్వామి పుష్కరిణీ
తటే ॥ ౧౧౨ ॥ మత్కుమార తపోధ్యాన సమాధికుసుమార్చితమ్ ।

కుమారం పరమానంద పరం నిత్యాభిషేచితమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ మమాం తగకరణా
నంద స్వానుభూతి రసాలయమ్ । శంఖచక్రా భయోద్యుక్త నితంబస్థ చతు
ర్భుజమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ దర్శనీయతనుం లోకే ప్రసన్న వదనాంబుజమ్ । ఆక
ర్ణాంత విశాలాక్షీ కటాక్షాబ్ధి తరంగిణమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ మందస్మితం సునా
సాగ్రం సుభ్రువం ఫాలశోభితమ్ । జాంబూన దేందు కస్తూరీ కుంకుమాద్యూ
ర్ధ్వపుండ్రకమ్ ॥ ౧౦౬ ॥ పాదనూపుర మారభ్య కిరీటాంతై స్సమర్చితమ్ ।
వజ్రాం కుశధ్వజాబ్జాది రేఖపాదలలామయోః ॥ ౧౦౭ ॥ నఖమండల
చంద్రాణాం జ్యోత్స్నయా జితమాయయోః । కమలా *కరకాఠిన్య భావి
మ్రదిమ శాలినోః ॥ ౧౦౮ ॥ భజతాం పరమానంద మకరంద వదాన్యయోః ।
లసన్మాణిక్య మంజీర విద్యుత్పుంజ ప్రభాస్ఫురైః ॥ ౧౦౯ ॥ మణికింకిణి
కాజాల ఘోషై ర్వేదాంతరూపిభిః । పాదారవింద సౌందర్య యోగ్యానర్ఘ
సుభూషణైః ॥ ౧౧౦ ॥ చారుజానూరులావణ్య ప్రభారంజిత భూషణైః ।
నితంబ విలసత్పీత కౌశేయాంబర మేఖలైః ॥ ౧౧౧ ॥ అనర్ఘ రత్నఖచితై
ర్జాంబూనద పరిష్కృతైః । విచిత్ర తేజసాం పుంజైః కాంచీ వైడూర్య
మండలైః ॥ ౧౧౨ ॥ నాభీపుటలసత్పీత పద్మకోశ శ్రియోజ్జ్వలైః ।
ఊర్ధ్వరోమావళీభాభి ర్జితేంద్ర మణికాంతిభిః ॥ ౧౧౩ ॥ ముక్తా దామ
లసద్వక్షః స్థలపద్మతటిత్కరైః । జ్యోతిర్మయై ర్బ్రహ్మసూత్రై స్తపనీయ
మయోజ్జ్వలైః ॥ ౧౧౪ ॥ కంబుగ్రీవాల సత్కంఠ మాలారత్న ప్రభాం
కురైః । పదకేషు లసన్నానామణి దీపావళీవరైః ॥ ౧౧౫ ॥ సురత్నాం
గదకేయూరకంకణై రంగుళీయకైః । ఇంద్ర నీలమణి శ్యామరమణీయాభి
భూషణైః ॥ ౧౧౬ ॥ శంఖచక్రా భయానామభూషితై శ్చ భుజోత్తమైః ।
సుచారుచుబుకోల్లాసిపల్లవాధరపాటలైః ॥ ౧౧౭ ॥ వజ్రపఙ్క్తిలసద్దంత
కాంతిచంద్రాతపస్మితైః । పూర్ణచంద్రముఖాంభోజ రమ్యనాసాసమో
న్నతైః ॥ ౧౧౮ ॥ సువర్ణమకర ప్రఖ్యకుణ్డలాభ్యాం కపోలయోః । జితబాలార్క
బింబాభ్యాం సౌందర్యా కరసీమయోః ॥ ౧౧౯ ॥ దయాంబుధి సుధాస్నాన
కమలాక్షి ద్వయోత్సవైః । మణిచాపలతా చారు భ్రూల్లసత్ఫాల పట్టకైః ॥
ఆనీలచికురాంతస్థ ముక్తారాజి విరాజితైః । రమణీయ సుకర్ణాక్షి నిటలాలక
కుంతలైః ॥ ౧౨౧ ॥ రాజత్కిరీట సౌందర్య జితకందర్ప కోటిభిః । త్రితే
జోఽధిక సంకాశై ర్నానారత్నై ర్మహార్ఘితైః ॥ ౧౨౨ ॥ తప్తహాటక
సంలగ్నై ర్నానావైచిత్ర్య రశ్మిభిః । అలం కృతం కిరీటేన స్కందద త్తేన
తేన చ ॥ ౧౨౩ ॥ రాజమానం దయాంభోధిం సుధాధారాభి వర్షిణమ్ ।
సర్వాంగ భూషణై స్సర్వజగన్మోహన విగ్రహమ్ ॥ ౧౨౪ ॥ రూపలావణ్య

* కుచకాఠిన్య కుంకుమాంకిత రేఖయోః.

సర్వాంగ భూషణాద్యై రతిప్రియమ్ ॥ ౧౨౪ ॥ ఆపాద కేశవిలసన్మణి మన్మహార్హైః పద్మజాలమణికాంతితటోత్కలానామ్ । జాంబూనద ప్రఖచితామలరమ్య భాసాం సోపానపాళిభి రతీవ భృశాభిరామమ్ ॥ ౧౨౫ ॥ తారాగణేం దురవిమండల మండితోద్య త్సౌదామినీత్రిపథగాగ్రహారాళియుక్తమ్ । తార్క్ష్యోదయాద్రికనకాచలశృంగనిష్ఠం కాలాభ్రబృందమివ కాంతికులాభిరామమ్ ॥ ౧౨౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశ మతిసుందరమోహనాంగం శ్రీభూమికాంత మరవిందదళాయతాక్షమ్ । ప్రాణప్రియం ప్రవిలసత్కరుణాంబు రాశిం బ్రహ్మేశవంద్య మమృతం వరదం భజామి ॥ ౧౨౭ ॥ సతతం హృదయాంభోజమధ్యే శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౧౨౮ ॥ ప్రణవార్థస్వరూపం తం త్రిమండలసుసంస్థితమ్ । చంద్రసూర్యాగ్నిబింబానాం ప్రకాశకర మచ్యుతమ్ ॥ ౧౨౯ ॥ ధ్యానస్వరూపం దేవేశం సర్వదానందదం మమ । పాదారవింద మారభ్య కిరీటాంతం సుభూషితమ్ ॥ ౧౩౦ ॥ చందనాగరు కర్పూరకస్తూరి మృగరోచనైః । కుంకుమై ర్ఘనసౌరభ్యసువాసితదిగంతరైః ॥ ౧౩౧ ॥ మిశ్రితై ర్దివ్యగంధై శ్చ సులిప్తాంగం మనోహరైః। నానావర్ణలసత్పుష్పదివ్యసౌరభ్యమాలయా ॥ ౧౩౨ ॥ హేమాంబుసిక్తయా దివ్యవైజయంత్యా విరాజితమ్ । కుమారస్వామి నా నిత్యం భక్త్యా నిర్మలచేతసా ॥ ౧౩౩ ॥ దివ్యాత్నవై ర్దివ్యరస ప్రవాహామృతపాయసైః । దధిక్షీరఘృతై ర్దివ్యసూపాన్న మధుశర్కరైః ॥ ౧౩౪ ॥ దివ్యసౌరభనైవేద్యై ష్షడ్రసామృత పాయసైః । దివ్యోపచారై ర్ణి కల్యాణ వైభవై ష్షోడశాభిధైః ॥ ౧౩౫ ॥ దివ్యసౌరభ్యతాంబూలై ర్ముక్తాచూర్ణ విమిశ్రితైః । కర్పూరవీటికాభి శ్చ దివ్యభోగై స్సుపూజితమ్ । ౧౩౬ ॥ సర్వాంగ భూషణాధిక్యలసత్కమలయా సహ ధూపదీపమహాదీపరాజినీరాజనోత్తమైః ॥ ౧౩౭ ॥ సుందరై శ్చామరై శ్ఛత్రై ర్వ్యజనై ర్దర్పణోత్తమైః । గీతవాదిత్రనృత్యై శ్చ మృదంగపటహానకైః ॥ ౧౩౮ ॥ వీణావేణుసుతాళాద్యై ర్గోముఖస్వరమండలైః । తూర్యభేరీసుశంఖేంద్రదివ్యఘోషై ర్దివౌకసామ్ ॥ ౧౩౯ ॥ సిద్ధకిన్నరగంధర్వాప్సరఃకింపురుషవ్రజైః । సతుంబురుహాహాహూహూనారదాదిసురర్షిభిః ॥ ౧౪౦ ॥ గరుడోరగయక్షాణాం విద్యాధరవినోదినామ్ । సంగీతమధురాలాపై స్కందస్తోత్రై స్సుతోషితమ్ ॥ ౧౪౧ ॥ శుద్ధసత్త్వమయాకార మపి స్వామిసరస్తటే । రమంతం రమయాసార్థ మానందకరమానసమ్ ॥ ౧౪౨ ॥ వసంతమమలానంద మాత్మారామ మ్ముదా న్వితమ్ । సమస్తదేవతావంద్యం సార్వభౌమశిఖామణిమ్ ॥ ౧౪౩ ॥ కర్తారం సృష్టికాలే చ భర్తారం పాలనే జగత్ । హర్తారం ప్రళయే కాలే వేఙ్కటేశ్వర మవ్యయమ్ ॥ ౧౪౪ సర్వదేవ నియంతా

రం సర్వదేవేశ్వరేశ్వరమ్ । చరాచరాత్మకం విశ్వం రక్షితారం కృపాని
ధిమ్ ॥ ౧౪౫ ॥ కిరీటాంగదసం రాజద్దీర్ఘ బాహు మరిందమమ్ । సర్వాంగలక్ష
ణానందం దర్శయంతం పదాంబుజమ్ ॥ ౧౪౬ ॥ సత్యం విశుద్ధవిజ్ఞానం ఘనప్ర
జ్ఞాప్రదం హరిమ్ । కారుణ్యవిగ్రహం దేవం సర్వజీవదయాపరమ్ ॥ ౧౪౭ ॥
ఉపాస్మహే వయం నిత్యం హృదయేఽష్టదళాంబుజే । అష్టాక్షరపదానం
దం రమేశం కర్ణికోపరి ॥ ౧౪౮ ॥ ఏవం ధ్యేయం పురస్కృత్య పశ్చాద్ధ్యాన
మిదం వదేత్ ॥ ౧౪౮౹ ॥ యన్నామ శ్రుతిసారసాంద్ర జలధిస్థానేలసత్కౌ
స్తుభం స్వాజ్ఞానాంధతమిస్రదుఃఖహరణం మత్పుత్రసంజీవనమ్ । విశ్వా
భీష్టవరప్రదానఫలదం భోగీంద్రసద్భూషణం సర్వైశ్వర్యనిదాన మాత్మ
వరదం శ్రీవేఙ్కటేశం భజే ॥ ౧౪౯౹ ॥ సంతోషో మమ వేఙ్కటేశనికటే
శ్రీస్వర్ణముఖ్యాస్తటే స్వావాసో భవతీతి దివ్యసరిత స్స్వర్గాపవర్గప్రదే ।
కైలాసే విధికుంభసంభవనుతే శ్రీకాళహస్తిస్థలే కైవల్యే వసతా మనంత
మహిమా యోగీశ్వరై ర్దుర్లభః ॥ ౧౫౦౹ ॥ తారం నతిం సముద్ధృత్య శ్రీపూ
ర్వం మంత్ర ముచ్చరేత్ ॥ ౧౫౧ ॥ నవాక్షర మిదం దేవి సర్వగోప్యం హృది
స్థితమ్ । త్వయి స్నేహా త్సమాఖ్యాతం పరానందపదప్రదమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ నమ
శ్శ్రీవేఙ్కటేశాయ శుద్ధజ్ఞానస్వరూపిణే । వాసుదేవాయ శాంతాయ శ్రీని
వాసాయ మఙ్గళమ్ ॥ ౧౫౩ ॥ మంత్రధ్యాన మిదం ధ్యాత్వా పశ్చాన్మంత్ర
మిదం వదేత్ । నమ శ్శ్రీవేఙ్కటేశాయనమోంతం వా సముచ్చరేత్ ॥౧౫౪॥
అష్టాక్షర మిదం ఖ్యాతం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ । రహస్యం సర్వమంత్రా
ణాం గోపనీయం ప్రయత్నతః ॥ ౧౫౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నానం వేఙ్క
టేశ్వరదర్శనమ్ । మహాప్రసాదస్వీకార స్త్రయం త్రైలోక్యదుర్లభమ్ ॥౧౫౬॥
సర్వత్ర కీర్తయే త్ప్రాజ్ఞ స్స్వామిపుష్కరిణీం పరామ్ । సువర్ణముఖరీం
దివ్యాం వేఙ్కటేశ్వర మవ్యయమ్ ॥ ౧౫౭ ॥ అజ్ఞానాంధ తమస్సూర్యం
పాపినాం తు న రోచతే । ఏత త్స్వాత్మతరం పుణ్యం యోగినా మపిదుర్లభమ్॥
స్వామిపుష్కరిణీం గంగాం సువర్ణముఖరీం పరామ్ । వేఙ్కటేశం హరిం
సేతుం సర్వతీర్థేషు సంస్మరేత్ ॥ ౧౫౯ ॥ మహాపాతకసంఘేభ్యో ముక్తిఃప్రజ్ఞా
నవా న్భవేత్ । ఏత త్స్థల మ్మహాపుణ్యం పాపినాం తు న రోచతే॥ ౧౬౦॥
స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం దివ్యౌషధరసాయనమ్ । వైద్య శ్శ్రీవేఙ్కటేశోఽయం
మృత్యురోగనికృంతనః ॥ ౧౬౧ ॥ యావద్వేఙ్కటనాయకస్య శిఖరా ప్రాప్తి
ర్నృణాం యోగినాం తావ జ్జన్మజరాదిదుఃఖనిలయ స్సంసారకోలాహలః ।
బ్రహ్మాండాంత పరిభ్రమ త్కృతమహాపుణ్యౌఘచంద్రోదయే సత్సంగామృత
సేవనా ద్ధరిమయే ప్రీతిర్భవే ద్వేఙ్కటే ॥ ౧౬౨ ॥ యావ న్నాస్తి సమస్త
లోకరమణ శ్శ్రీవేఙ్కటేశాభిధస్స్వానందానుభవస్థిరోఽమలధియాం యోగీశ్వ

రాణాం నృణామ్ । నానాయోనిషు గర్భవాస మసుఖం విభిన్నగ్రస్తావృతిం సంప్రాప్యాశు వినాశదుఃఖనరకాం స్తాన ద్భవాబ్ధౌ స్థితిః ॥ ౧౬౩ ॥ తీర్థ్యాని దేవతాగోప్యం బ్రహ్మగోప్యం సమాసతః । ఇద మేవ మయాఖ్యాతం ధ్యానం హృదయగోచరమ్ ॥ ౧౬౪ ॥ అస్య శ్రీవేంకటేశస్య సీమాయాం యాత్రికే జనే । వాఙ్మనః కాయగర్వేణ యే కుర్వంతి నరాధమాః ॥౧౬౫॥ విప్రద్రోహం చ ఘాతం చ ద్రవ్యం చా పహరంతి తే। రౌరవాదిషు నిస్త్వేషు నరకేషు చ దారుణమ్ ॥ ౧౬౬ ॥ బ్రహ్మకల్పసహస్రాంతం పచ్యంతే నాత్ర సంశయః । భక్త్యా శ్రీవేంకటేశస్య సీమరక్షాం కరోతి యః ॥ ౧౬౭ ॥ స ఏవ రాజ్యశ్రీ ర్త్వా స్త్వా ద్దేహాంతే ముక్తి మాప్నుయాత్ । పరమానందదం ధ్యానం ధ్యాత్వా ఉన్నం భుజ్యతే మయా ॥ ౧౬౮ ॥ త్వయా సహ చ హిం ధ్యానసమం బ్రహ్మాండగోళకే । కిము శ్రీవేంకటేశస్య సమః కాలత్రయే పి వా ॥ ౧౬౯ ॥ ఏతద్రహస్య మధ్యాయం శ్రీవేంకటపతేః ప్రియమ్। జపిత్వా భుజ్యతే యైః ప్రత్యహం పరమాత్మనః ॥౧౭౦॥ నృత్యంతి పితర స్తస్య సంతుష్టా స్సర్వ సంశయాః । దేవా శ్చ ఋషయ స్తృప్తాః ప్రయాంతి పరమం పదమ్ ॥౧౭౧॥ ఋషయః॥ ఆశ్చర్య మతులం శ్రుత్వా పరమానందనిర్వృతాః । ఆనందా శ్రుపరిక్లిన్నా రోమాంచితవపుర్ధరాః ॥ ౧౭౨ ॥ విస్మితా శ్శౌనకాద్యా స్తు భక్త్యానందం పున ర్గతాః । పున ర్ధ్యానం సమాసాద్య పున ర్గద్గదయా గిరా ॥ ౧౭౩ ॥ ఊచు శ్శౌనై ర్మహాత్మానం సూతం పౌరాణికోత్తమమ్ । వ్యాసశిష్యం మహాభాగం శాస్త్రసిద్ధాంతకోవిదం ॥ ౧౭౪ ॥ అద్య శ్రుతం శ్రుతం ముఖ్య మవాప్య నందం గతా వయమ్ । అద్యైవ జన్మ సఫలం సాఫల్యం జ్ఞానమేవ కమ్ ॥ ౧౭౫ ॥ త్వత్ప్రసాదాద్గమిష్యామో వయం శేషాచలం ప్రతి ॥ శ్రీసూతః ॥ అష్టాదశపురాణేతిహాసానా ముపధర్మిణామ్ ॥ ౧౭౬ ॥ పురాణానాం స్మృతీనాం చ సర్వేషాం శ్రుతిసారిణామ్ । అభ్యాసనిపుణాస్తే వేదాంతానాం మునీశ్వరాః ॥ ౧౭౭ ॥ శ్రవణై శ్చ కృతై ర్ధ్యానై ర్భక్తిజ్ఞాన విరాగదైః । యజ్ఞదానతపఃకర్మవ్రతమంత్రజపాద్భిభిః ॥ ౧౭౮ ॥ అద్య న్మనై మిశారణ్యకృతపుణ్యై రనేకశః । భవతా మాగతం హస్తే సారాత్సారం పాపమోచకమ్ ॥ ౧౭౯ ॥ వైకుంఠస్థానశేషాద్రిప్రాప్తిరూపం మహాఫలమ్ । అహం గోప్య మిదం వేద్మి శుకో వేత్తి న చాపరః ॥ ౧౮౦॥ మద్గురోః కృపయాఽధీత ముక్తం చ భవతాం ద్విజాః । గచ్ఛధ్వ మ్మునయ స్సర్వే సస్త్రీనృద్ధా స్సబాలకాః ॥ ౧౮౧ ॥ సమాప్య సత్రం సకలం విలంబో మాస్తు శీఘ్రతః । తత్ర గత్వో పవాసేన స్నాత్వాస్వామిసరోవరే ॥ ౧౮౨ ॥ నత్వా ఽఽద్యం భూమివారాహం జ్ఞానక్షేత్రనివాసినమ్ । దివ్యం విమాన మాశ్చర్యం

రాణాం నృణామ్ । నానాయోనిషు గర్భవాస [illegible]
సంప్రాప్యాశు వినాశదుఃఖనాశకాం స్థానస్య వాఞ్ఛ [illegible]
దేవతాగోప్యం బ్రహ్మగోప్యం సమాసతః । ఇద [illegible]
హృదయగోచరమ్ ॥ ౧౬౪ ॥ అస్య శ్రీవేఙ్క[illegible]శస్య [illegible]
జనే । వాఙ్మనః కాయకర్మణా యే కుర్వన్తి [illegible] ॥౧౬౫॥ [illegible]
చ ఘృతం చ ద్రవ్యం చాపహరంతి [illegible]
రుణమ్ ॥ ౧౬౬ ॥ బ్రహ్మకల్పసహస్రాంతం [illegible]
భక్త్యా శ్రీవేఙ్కటేశస్య సేవనం కరోతి యః ॥ ౧౬౭ ॥ [illegible]
స్యా ద్దేహాంతే ముక్తి మాప్నుయాత్ । [illegible]
ఉన్నం భుజ్యతే మయా ॥ ౧౬౮ ॥ త్వయా [illegible]
డగోళకే । కిము శ్రీవేఙ్కటేశస్య సమ [illegible] ॥ ౧౬౯ ॥ [illegible]
రహస్య మధ్యాయం శ్రీవేఙ్కటపతేః ప్రియమ్ । [illegible]
హాం పరమాత్మనః ॥౧౭౦॥ నృత్యంతి [illegible]
దేవా శ్చ ఋషయ స్తృప్తాః ప్రయాంతి [illegible] ॥౧౭౧॥ [illegible]
ఆశ్చర్య మతులం శ్రుత్వా పరమానందనిర్వృతాః । [illegible]
రోమాంచితవపుర్ధరాః ॥ ౧౭౩ ॥ విస్మితా [illegible]
సందం పున ర్గతాః । పున ర్ధ్యానం సమానాద్య పున [illegible]
ఊచు శ్శనై ర్మహాత్మానం సూతం పౌరాణికో త్తమమ్ । [illegible]
భాగం శాస్త్రసిద్ధాంతకోవిదం ॥ ౧౭౪ ॥ [illegible]
నందం గతా వయమ్ । అద్యైవ జన్మ [illegible]
కమ్ ॥ ౧౭౫ ॥ త్వత్ప్రసా దాద్గమిష్యామః [illegible] శ్రీ
సూతః ॥ అష్టాదశపురాణేతిహాసానా [illegible] ॥౧౭౬॥ [illegible]
ణానాం స్మృతీనాం చ సర్వేషాం శ్రుతిసారిణాం । [illegible]
దాంతానాం మునీశ్వరాః ॥ ౧౭౭ ॥ శ్రవణై [illegible]
విరాగద్భిః । యజ్ఞదానతపఃకర్మవ్రతమంత్రజపాన్వితైః ॥ ౧౭౮ ॥ [illegible]
స్నైమిశారణ్యకృతపుణ్యైరనేకశః । భవతా [illegible]
సారమోచకమ్ ॥ ౧౭౯ ॥ వైకుణ్ఠస్థానశేషాద్రిప్రాప్తియోగం మహాఫ
లమ్ । అహం గోప్య మిదం వేద్మి శుకో వేత్తి న చాపరః ॥ ౧౮౦ ॥ మద్గురోః
కృపయాఽధీత ముక్తం చ భవతాం ద్విజాః । గచ్ఛధ్వ మ్మునయ స్సర్వే [illegible]
స్త్రీవృద్ధా స్సబాలకాః ॥ ౧౮౧ ॥ సమాప్య సత్రం [illegible]
శీఘ్రతః । తత్ర గత్వో పవాసేన స్నాత్వా స్వామిసరోవరే ॥ ౧౮౨ ॥ నత్వా
[illegible]ద్యం భూమివారాహం జ్ఞానక్షేత్రనివాసినమ్ । దివ్యం విమాన మాశ్చర్యం

నత్వా శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౧౮౩ ॥ ప్రదక్షిణనమస్కారై స్స్తుత్వా స్తోత్రైః
ప్రణమ్య చ । నైవేద్యదానధర్మై శ్చ పూజాం కృత్వా చభక్తితః ॥ ౧౮౪ ॥
మానవ్రత మథ త్యక్త్వా క్షమాపూర్వం వరప్రదమ్ । సంప్రార్థ్య నివసామో
ఽత్ర భూయా త్తే సుగ్రహో మహాన్ ॥ ౧౮౫ ॥ ఇత్యే వం కాయవాక్చిత్తై
ర్నివాసం సత్యమీరితమ్ । కురుధ్వం త్వరయా భక్త్యా యూయం వైకుంఠ
వేఙ్కటే ॥ ౧౮౬ ॥ పరమానందసాంద్రాబ్ధౌ క్రీడధ్వం మునిపుంగవాః । సమ
స్తదేవతాసిద్ధసన్నిధానాత్తు వేఙ్కటే ॥ ౧౮౭ ॥ స్వామినా క్షేత్రపాలేన సుప్ర
సన్నేన రక్షితే । నివాస మపి నిర్విఘ్నం కురుధ్వ మవిశంకయా ॥ ౧౮౮ ॥
తయోరనుగ్రహా న్నైవ వైకుంఠక్షేత్రపాలయోః । భద్రం వో వసతాం నిత్యం
శాశ్వతం భవతి ద్విజాః ॥ ౧౮౯ ॥ అస్మిన్ క్షేత్రే కృతానాం చ సాహసం
పాపకర్మణామ్ । క్షేత్రపాలస్య శూలాగ్రే యాతనాచక్రవ ద్భవేత్ ॥ ౧౯౦ ॥
యుగాంతశ్చ క్షణమాత్రేణ తేషాం కాల స్తు గచ్ఛతి । పాపాంతే ముక్తి ర స్త్యే
వ వేఙ్కటాద్రౌ న సంశయః ॥ ౧౯౧ ॥ సత్యం సత్యం పున స్సత్యం మద్గురో
ర్వచనం ద్విజాః । భవతాం పుణ్యశీలానాం నైమిశారణ్యవాసినామ్ ॥ ౧౯౨ ॥
కృపయాఽనుగ్రహం లబ్ధ్వా కాశీం గత్వా ప్రణమ్య చ । మద్గురోః పాద
మూలం చ వ్యాసస్యా మితతేజసః ॥ ౧౯౩ ॥ అనుజ్ఞయా గమిష్యామి వేఙ్క
టాద్రౌ ద్విజోత్తమాః । సూతవాక్యం తదా శ్రుత్వా శౌనకాద్యా ఋషీ
శ్వరాః ॥ ౧౯౪ ॥ సమాప్య సత్ర మాగత్య వేఙ్కటాద్రిం నివాస్య చ।సూత
వాక్యప్రమాణేన తత్రా నందపదామ్బుధిమ్ ॥ ౧౯౫ ॥ దేహాంతం ప్రాప్య
మోదంతే ససూతా శ్శౌనకాదయః । ఇమం పవిత్ర మధ్యాయం సాక్షా త్సం
సారమోచకమ్ ॥ ౧౯౬ ॥ సర్వవేదాంతసిద్ధాంతం య శ్శ్రావయతి నిత్యశః।
వేఙ్కటేశ్వరభక్తేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య శ్చ యోగినామ్ ॥ ౧౯౭ ॥ య శ్శృ
ణోతి సదా భక్త్యా రహస్యానుభవో త్తమమ్ । య స్స్థాపయతి లోకేఽస్మిన్
సిద్ధాంత మిమ మద్భుతమ్ ॥ ౧౯౮ ॥ విద్యార్థీ లభతే విద్యాం ధనార్థీ లభతే
ధనమ్ । పుత్రార్థీ లభతేపుత్రాన్ కన్యార్థీ లభతే వధూమ్॥ ౧౯౯ ॥వశ్యార్థీ
వశ్య మాప్నోతి జయార్థీ జయ మాప్నుయాత్ । మోక్షార్థీ మోక్ష మాప్నోతి
జ్ఞానార్థీ జ్ఞాన మాప్నుయాత్ ॥ ౨౦౦ ॥ యాం యాం కామయతే సిద్ధిం
తాం తా మాప్నోతి స ద్విజః । వేఙ్కటేశే పరాం ప్రీతిం లభతే సోఽతి
భక్తిమాన్ ॥ ౨౦౧ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - ఉమామహే
శ్వరసంవాదే సకలోపనిషత్సారసకలవేదాంతసిద్ధాంత శ్రీ
వేఙ్కటేశ్వరరహస్యానుభవోనామాశీతితమోఽధ్యాయః.
ఇతి శ్రీవేంకటేశమాహాత్మ్యాధ్యాయ స్సమాప్తః.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీ ప ద్మా వ త్యై న మః.

శ్రీమతేవిష్వక్సేనాయ నమః

అ థ శ్రీ స్క న్ద పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య ప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥

హ రిః ఓ మ్.

కాశ్యపాఖ్యవిప్రస్య స్వామితీర్థస్నానేన పాపవినిర్ముక్తిః.

శ్రీసూతః ॥ అథాఽత స్సమ్ప్రవక్ష్యామి స్వామిపుష్కరిణీం శుభామ్ । లక్షీకృత్య కథా మేకాం పవిత్రాం ద్విజసత్తమాః ॥ ౧ ॥ కాశ్యపాఖ్యో ద్విజః పూర్వ మస్మిం స్తీర్థవరే శుభే । స్నాత్వాఽతిమహతః పాపా ద్విముక్తో నరకప్రదాత్ ॥ ౨ ॥ ఋషయః ॥ మునే కాశ్యపనామా సా వకరో త్కింహి పాతకమ్ । స్నాత్వా తీర్థవరే హ్యత్ర యస్మా న్ముక్తోఽభవ త్క్షణాత్ ॥ ౩ ॥ ఏత న్నశ్శ్రద్దధానానాం బ్రూహి సూత కృపాబలాత్ । త్వద్వచోఽమృత తృప్తానాం న పిపాసా పి విద్యతే ॥ ౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రీస్వామిపుష్కరిణ్యాశ్చ మాహాత్మ్య ప్రతిపాదకమ్ । ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి పరతాం పాపనాశ

పరీక్షిద్వృత్తాన్తః.

నమ్ ॥ ౫ ॥ అభిమన్యుసుతో రాజా పరీక్షి న్నామ నామతః । అథ్యాస్త హస్తినపురం పాలయ న్ధర్మతో మహీమ్ ॥ ౬ ॥ స రాజా జాతు విపినే చచార మృగయారతః । షష్టివర్షవయా భూపః క్షుత్తృష్ణాపరిపీడితః ॥ ౭ ॥ నష్ట మేకం స విపినే మార్గయ న్మృగ మాదరాత్ । ధ్యానారూఢం మునిం దృష్ట్వా ప్రాహ భూపాలకోత్తమః ॥ ౮ ॥ మయా బాణేన విపినే మృగో విద్ధాఽధునా మునే । దృష్ట స్స కిం త్వయా విద్వ న్విద్రుతో భయకాతరః ॥ ౯ ॥ సమాధినిష్ఠో మౌనిత్వా న్న కిఞ్చి దపి సోఽబ్రవీత్ । తతో ధను రటన్యాఽసౌ స్కన్ధే తస్య మహామునేః ॥ ౧౦ ॥ నిధాయ మృతసర్పం తు కుపిత స్స్వపురం యయౌ । మునే స్తస్య సుతః కశ్చి చ్ఛృఙ్గీ నామ బభూవ వై ॥ ౧౧ ॥ సఖా తస్యకృశాఽఖ్యోఽభూ చ్ఛృఙ్గిణో ద్విజసత్తమాః । సఖాయం శృఙ్గిణం ప్రాహ

కృశాఖ్య స్స సఖా తతః ॥ ౧౨ ॥ పితా తవ మృతం సర్పం స్కన్ధేన వహతేఽధునా । మాభూ ద్దర్ప స్తవ సఖే మాకృథా స్త్వ మిదం వృథా ॥౧౩॥ సోఽవదత్కుపిత శ్శృఙ్గీ దిత్సు శ్శాపం నృపాయ వై । మత్తాతే శవసర్పం యోన్యస్తవా న్మూఢచేతనః ॥ ౧౪ ॥ సస ప్తరాత్రా న్మ్రియతాం సద్దష్ట స్తక్షకాఽహినా । శశాపైవం మునిసుత స్సాభద్రేయం పరీక్షితమ్ ॥ ౧౫ ॥ శమీకాఖ్యః పితా తస్య శప్తం శ్రుత్వా సుతేన తమ్ । నృపం ప్రోవాచ తనయం శృఙ్గిణం మునిపుఙ్గవః ॥ ౧౬ ॥ రక్షకం సర్వలోకానాం నృపం కిం శప్తవానసి । అరాజకే వయం లోకే స్థాస్యామః కథ మఞ్జసా ॥ ౧౭ ॥ క్రోధేన పాతకం భూయా ద్దయయా ప్రాప్యతే సుఖమ్ । య స్సముత్పాదితం కోపం క్షమయైవ నిరస్యతి ॥ ౧౮ ॥ ఇహ లోకే పరత్రాఽసా వత్యన్తం సుఖ మశ్నుతే। క్షమాయుక్తా హి పురుషా లభన్తే శ్రేయ ఉత్తమమ్ ॥ ౧౯ ॥ తత శ్శమీకస్స్వం శిష్యం ప్రాహ గౌరముఖాభిధమ్ । భో గౌరముఖ గత్వా త్వం వద భూపం పరీక్షితమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఇమం శాపం మత్సుతోక్తం తక్షకాధిపదంశనమ్। పున రాయాహి శీఘ్రం త్వం మత్సమీపం మహామతే ॥ ౨౧ ॥ ఏవ ముక్త శ్శమీకేన యయౌ గౌరముఖో నృపమ్ । సమేత్య చాబ్రవీ ద్భూపం సౌభద్రేయం పరీక్షితమ్ ॥ ౨౨ ॥ దృష్ట్వా సర్పం పితు స్స్కన్ధే త్వయావినిహితం మృతమ్ । శమీకస్య సుత శ్శృఙ్గీ శశాప త్వాం రుషాఽన్వితః ॥౨౩॥ ఏతద్దినా త్స ప్తమేఽహ్ని తక్షకేన మహాఽహినా । దష్టో విషాగ్నినా దగ్ధో భూయా దాశ్వ భిమన్యుజః॥ ౨౩ ॥ఏవం శశాప త్వాం రాజన్ శృఙ్గీ తస్య మునే స్సుతః । ఏత ద్వక్తుం పితా తస్య ప్రాహిణో న్మాం త్వద న్తికమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఇతీరయిత్వా తం భూప మాశు గౌరముఖో యయౌ । గతే గౌరముఖే పశ్చా ద్రాజా శోకపరాయణః ॥౨౬॥ అభ్రంలిహ మథోత్తుఙ్గ మేక స్తమ్భం సువిస్తృతమ్ । మధ్యేగఙ్గం వ్యతనుత మణ్డపం నృపపుఙ్గవః ॥ ౨౭ ॥ మహాగరుడమన్త్రజ్ఞై రౌషధజ్ఞై శ్చికిత్సకైః । తక్షకస్య విషం హన్తుం యత్నం కుర్వ న్సమాహితః ॥ ౨౮ ॥ అనేక దేవబ్రహ్మర్షి రాజర్షిప్రవరాన్వితః । ఆస్తే తస్మి న్నృప స్తుఙ్గే మణ్డపే విష్ణుభక్తిమాన్ ॥ ౨౯ ॥తస్మి న్నవసరే విప్రః కాశ్యపో మాన్త్రికోత్తమః । రాజానం రక్షితుం ప్రాయా త్తక్షకస్య మహావిషాత్ ॥ ౩౦ ॥ స ప్తమేఽహని విప్రేన్ద్రో దరిద్రో ధనకాముకః ॥అత్రా న్తరే తక్షకోఽపి విప్రరూపీ సమాయయౌ ॥ ౩౧ ॥ మధ్యే మార్గం విలోక్యాఽథ కాశ్యపం ప్రత్యభాషత । బ్రాహ్మణ త్వం కుత్ర యాసి వద మేఽద్య మహామునే॥ ౩౨॥ ఇతి పృష్ట స్తదాఽవాదీ త్కాశ్యప స్తక్షకం ద్విజాః । పరీక్షితం మహారాజం తక్షకోఽద్య విషాగ్నినా ॥ ౩౩ ॥ ధక్షతే తం శమయితుం తత్సమీప ముపైమ్యహమ్ । ఇత్యుక్త స్స చ తం విప్రం తక్షకః పున రబ్రవీత్ ॥ ౩౪ ॥ తక్షకో

అహం ద్విజశ్రేష్ఠ స్వయా దష్ట శ్చికిత్సితుమ్ । న శక్యోఽబ్దశతేనాపి మహా
మన్త్రాయుతైరపి ॥ ౩౫ ॥ చికిత్సితుం చేత్స్వద్దష్టం శక్తిరస్తి తవాధునా ।
అనేకయోజనోచ్ఛ్రాయం దశా ముజ్జీవయ స్వయమ్ ॥౩౬॥ తతో భవా
న్సమర్థో హీత్యేవం మే భాతి హే ద్విజ । ఇతీరయిత్వా తం వృక్ష మదశ
త్తక్షక స్తదా ॥ ౩౭ ॥ అభవ ద్భస్మసాత్సోఽపి వృక్షోఽత్యన్తసముచ్ఛ్రితః।
పూర్వ మేవ నరః కశ్చి త్తం వృక్ష మధిరూఢవాన్ ॥ ౩౮ ॥ తక్షకస్య విషో
ల్కాభి స్సోఽపి దగ్ధోఽభవ త్తదా । తం నరం న విజజ్ఞాతే తౌ చ కాశ్యప
తక్షకౌ ॥ ౩౯ ॥ కాశ్యపః ప్రతిజజ్ఞేఽథ తక్షకస్యాపి శృణ్వతః । మన్మన్త్ర
శక్తిం పశ్యన్తు సర్వే విప్రా దయోఽధునా ॥౪౦॥ ఇతీరయిత్వా తం వృక్షం
భస్మీభూతం విషాగ్నినా। అజీవయ న్మన్త్రశక్త్యా కాశ్యపో మాన్త్రికోత్తమః
॥ ౪౧ ॥ స నర స్తేన వృక్షేణ సాక ముజ్జీవితోఽభవత్ । అథాఽబ్రవీ త్తక్షక
స్తం కాశ్యపం మన్త్రకోవిదమ్॥౪౨॥యథా న మునివాఙ్మిథ్యా భవే ద్దేవం
కురు ద్విజ । యత్తే రాజా ధనం దద్యా త్తతోఽపి ద్విగుణం ధనమ్ ॥౪౩॥
దదామ్యహం నివర్తస్వ శీఘ్ర మేవ ద్విజోత్తమ । ఇత్యుక్త్వాఽనర్ఘరత్నాని
తస్మై దత్త్వా స తక్షకః ॥ ౪౪ ॥ న్యవర్తయ త్కాశ్యపం తం బ్రాహ్మణం మ
న్త్రకోవిదమ్ । అల్పాయుషం నృపం మత్వా జ్ఞానదృష్ట్యా స కాశ్యపః॥౪౫॥
స్వాశ్రమం ప్రయయౌ తూష్ణీం లబ్ధరత్నశ్చ తక్షకాత్ । సోఽబ్రవీ త్తక్షక
స్సర్పా న్సర్వా నాహూయ తత్క్షణే ॥ ౪౬ ॥ యూయం తం నృపతిం ప్రాప్య
మునీనాం వేషధారిణః । ఉపహారఫలా న్యాశు ప్రయచ్ఛత పరీక్షితే ॥ ౪౭ ॥
తథేత్యుక్త్వా సర్వసర్పా దదూ రాజ్ఞే ఫలాన్యమీ। తక్షకోఽపి తథా తత్ర
కస్మింశ్చి ద్బదరీఫలే ॥ ౪౮ ॥ క్రిమివేషధరో భూత్వా వ్యతిష్ఠ ద్దంశితుం నృప
మ్ । అథ రాజా ప్రదత్తాని సర్వై ర్బ్రాహ్మణరూపకైః ॥ ౪౯ ॥ పరీక్షి న్మ
న్త్రివృద్ధేభ్యో దత్త్వా సర్వఫలాన్యపి । కౌతూహలేన జగ్రాహ స్థూల మేకం
కరే ఫలమ్ ॥ ౫౦ ॥ తస్మి న్నవసరే సూర్యోఽ ప్యస్తాచల మగాహత । మి
థ్యా ఋషివచో మాభూ దితి తత్రత్యమానవాః ॥ ౫౧ ॥ అన్యోన్య మవ
ద న్త్సర్వే బ్రాహ్మణాశ్చ నృపా స్తదా । ఏవం వదత్సు సర్వేషు ఫలే తస్మి
న్నదృశ్యత ॥౫౨॥ సాధుర క్తక్రిమి స్సైవ రాజ్ఞా చాపి పరీక్షితా। అయం
కిం మాం దశే దద్య క్రిమి రిత్యుక్త్వా న్నృపః ॥ ౫౩ ॥ నిదధే తత్ఫలం కణ్ఠే
సక్రిమిం ద్విజసత్తమాః । తక్షకోఽస్మి న్స్థితః కణ్ఠే క్రిమిరూపీ ఫలే తదా॥౫౪॥
నిర్గత్య తత్ఫలా దాశు నృపదేహ మవేష్టయత్। తక్షకావేష్టితే భూపే పార్శ్వ
స్థా దుద్రువు ర్భయాత్ ॥ ౫౫ ॥ అనన్తరం నృపో విప్రా స్తక్షకస్య విషాగ్ని
నా । దగ్ధోఽభూ ద్భస్మసా దాశు సప్రాసాదో బలీయసా ॥ ౫౬ ॥ కృత్వౌర్ధ్వ
దైహికం తస్య నృపస్య సపురోహితాః । మన్త్రిణ స్తత్సుతం రాజ్ఞే జనమేజ

యునాసుకిమ్ ॥ ౫౭ ॥ రాజాన మభ్యపిఞ్ఛన్నైవ జగద్రక్షణవాఞ్ఛయా । తక్షకాత్ ద్రక్షితుం భూప మాయాతః కాశ్యపాభిధః ॥ ౫౮ ॥ యో బ్రహ్మణో మునిశ్రేష్ఠ స సర్వై ర్నిన్దితో జనైః । బభ్రామ సకలాన్దేశాన్ శిష్టై స్సర్వై శ్చదూషితః ॥ ౫౯ ॥ అవస్థానం న లేభేఽసౌ గ్రామే వా ప్యాశ్రమేఽపి వా । యాన్యాన్దేశా నసౌ యాతి స్తత్ర తత్ర మహాజనైః॥ ౬౦॥ తత్తద్దేశా న్నిరస్త స్సన్ శాకల్యం శరణం యయౌ । ప్రణమ్య శాకల్య మునిం కాశ్యపో నిన్దితో జనైః ॥ ౬౧ ॥ ఇదం విజ్ఞాపయామాస శాకల్యాయ మహాత్మనే ॥ కాశ్యపః ॥ భగవ స్సర్వధర్మజ్ఞ శాకల్య హరివల్లభ ॥ ౬౨ ॥ మునయో బ్రాహ్మణా శ్చాన్యే మాం నిన్దన్తి సుహృజ్జనాః । నాస్యాహం కారణం జానే కిం మాం నిన్దన్తి మానవాః ॥ ౬౩ ॥ బ్రహ్మహత్యా సురాపానం గురుస్త్రీగమనం తథా । స్తేయం సంసర్గదోషో వా మయా నా చరితం క్వచిత్ ॥ ౬౪ ॥ అన్యా న్యపి చ పాపాని న కృతాని మయామునే । తథా పి నిన్దన్తి జనా వృథా మాం బాన్ధవాదయః ॥ ౬౫ ॥ జానాసి చేత్త్వం శాకల్య మయా దోషం కృతంవద । ఉక్తోఽథ కాశ్యపేనైవ శాకల్యాఖ్యో మహామునిః ॥ ౬౬ ॥ క్షణ ద్ధ్యాత్వా బభాషే తం కాశ్య పద్విజ

శాకల్యోక్తధర్మాః.

సత్తమాః ॥ శాకల్యః ॥ పరీక్షితం మహారాజం తక్షకాత్ ద్రక్షితుం భవాన్ ॥ ౬౭ ॥ ఆయాసీ దర్ధమార్గే తు తక్షకేన నివారితః । చికిత్సితుం సమర్థో పి విషరోగాదిపీడితమ్ ॥ ౬౮ ॥ యో న రక్షతి లోకేఽస్మిం స్త మాహు ర్బ్రహ్మఘాతుకమ్ । క్రోధా త్కామా ద్భయా ల్లోభా న్మాత్సర్యా న్మోహతోఽపివా॥ ౬౯॥ యో న రక్షతి విప్రేన్ద్ర విషరోగాతురం నరమ్। బ్రహ్మహా చ సురాపీ వా స్తేయీ చ గురుతల్పగః ॥ ౭౦ ॥ సంసర్గదోషదుష్ట శ్చ నా పి తస్య వినిష్కృతిః । కన్యావిక్రయిణ శ్చాపి హయవిక్రయిణ స్తథా ॥ ౭౧ ॥ కృతఘ్నస్యా పి శాస్త్రేషు ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే । విషరోగాతురం యస్తు సమర్థోఽపి న రక్షతి ॥ ౭౨ ॥ న తస్య నిష్కృతిః ప్రోక్తా ప్రాయశ్చిత్తాయుతైరపి। న తేన సహ పఙ్క్త్యా చ భుఞ్జీత సుకృతీ జనః॥ ౭౩॥ న తేన సహ భాషేత న పశ్యే త్తం నరం క్వచిత్ । తత్సమ్భాషణ మాత్రేణ మహాపాతికభా గ్భవేత్॥ ౭౪॥ పరీక్షి త్స మహారాజః పుణ్యశ్లోక శ్చ ధార్మికః । విష్ణుభక్తో మహాయోగీ చాతుర్వర్ణ్య స్య రక్షితా ॥ ౭౫ ॥ వ్యాసపుత్రా ద్ధరికథాం శ్రుతవా న్భక్తిపూర్వకమ్ । అరక్షిత్వా నృపం తం తు వచసా తక్షకస్య యత్ ॥ ౭౬ ॥ నివృత్త స్తేన విప్రేన్ద్ర ర్బాన్ధవై రపి దూష్యసే । స పరీక్షిన్మహారాజో యద్య పి క్షణజీవితః ॥ ౭౭ ॥ తథాఽపి యావన్మరణం బుద్ధైః

కార్శ్యం చికిత్సితమ్। యావత్కణ్ఠగతాః ప్రాణా ముముర్షో ర్మానుషస్య హి॥ ౭౮ ॥ తావ చ్చికిత్సా కర్తవ్యా కాలస్య కుటిలాగతిః । ఇతి ప్రాహుః పురా శ్లోకం భిషగ్వైద్యాబ్ధిపారగాః ॥ ౭౯ ॥ తత శ్చికిత్సాశక్తో ౽పి యస్మా దకృత భేషజః। అర్థమార్గనివృత్త శ్చ తేన త్వం గర్హితో ౽స్యసి॥ ౮౦ ॥ శాకల్యేనై వ ముదితః కాశ్యపః ప్రత్యభాషత ॥ కాశ్యపః ॥ మమై త ద్దోషశాన్త్యర్థ ముపాయం వద సువ్రత॥ ౮౧ ॥ యేన మాం ప్రతి గృహ్ణీయు ర్బాన్ధవా స్ససుహృజ్జనాః । కృపాం మయి కురుష్వ త్వం శాకల్య హరివల్లభ ॥ ౮౨ ॥ కాశ్యపేనై వ ముక్త స్తు శాకల్యో ౽పి మునీశ్వరః । క్షణం ధ్యాత్వా జగాదై వం కాశ్యపం కృపయా తదా ॥ ౮౩ ॥ శాకల్యః ॥ అస్య పాపస్య శాన్త్యర్థ ముపాయం ప్రవదామి తే। తత్కర్తవ్యం త్వయా శీఘ్రం విలమ్బం మాకృథా ద్విజ ॥ ౮౪ ॥ సువర్ణ ముఖరీతీరే లక్ష్మీపతినివాసభూః । వేఙ్కటాద్రి రితి ఖ్యాత స్సర్వలోకేషు పూజితః ॥ ౮౫ ॥ తస్మి న్నేవగిరౌ పుణ్యే సురాసురనమస్కృతే। బ్రహ్మహత్యా సురాపాన స్వర్ణ స్తే యాదినాశకే॥ ౮౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ చే తి సర్వపాపాపనోదినీ । ఉత్తరే శ్రీనివాసస్య వర్తతే మఙ్గళప్రదా ॥ ౮౭ ॥ తంగత్వా వేఙ్కటం శైలం స్వామి పుష్కరిణీం శుభామ్ । స్నాత్వాసఙ్కల్ప పూర్వం తువరాహస్వామినం హరిమ్ ॥ ౮౮ ॥ సేవిత్వా పశ్చిమేతీరే నిర్గత్య హరిమన్దిరమ్ । గత్వా తత్ర విధానేన స్వర్ణాచలనివాసినమ్ ॥ ౮౯ ॥ శ్రీనివాసం పర న్దేవం భక్తానా మభయప్రదం । శఙ్ఖచక్రధరం దేవం వనమాలా విభూషితమ్ ॥ ౯౦ ॥ దృష్ట్వా నిర్ధూతపాపో౽సి సంశయం మాకృథా ద్విజ । శాకల్యేనై వ ముక్త స్తు కాశ్యపో మునిపుఙ్గవః ॥ ౯౧ ॥ గత్వా వేఙ్కట శై లేన్ద్రంసురాసురనమస్కృతమ్ । పుష్కరిణ్యాం శుభాయాం తు స్నాతో నియమ పూర్వకమ్ ॥ ౯౨ ॥ స్వస్థో౽భూ త్కాశ్యపో విప్రో భిషగ్వైద్యాబ్ధిపారగః । సర్వే బన్ధుజనా విప్రాః కాశ్యపం బ్రాహ్మణో త్తమమ్ ॥ ౯౩ ॥ పూజయిత్వా విధానేన పూజ్యో సి న చ సంశయః । ఏవంవః కథితం విప్రా వేఙ్కటాచల వైభవమ్ ॥ ౯౪ ॥ య శ్శృణోతి నరో భక్త్యా స విష్ణులోకే మహీయతే ॥ ౯౫ ॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలస్థ
స్వామిపుష్కరిణీస్నానా త్కాశ్యపదోషనివృత్తి ర్నామ
ప్రథమో౽ధ్యాయః.

స్వామిపుష్కరిణీస్నానా త్తామిస్రాదినరక నిస్తారకథనమ్.

ఋషయః ॥ సూత సర్వార్థ తత్త్వజ్ఞ వేదవేదాఙ్గపారగ । శ్రీస్వామిపుష్కరిణ్యా శ్చ వైభవం వద నః ప్రభో ॥ ౧ ॥ యస్యా స్స్మరణమాత్రేణ

ముక్త స్స్యా న్మానవో భువి ॥ శ్రీసూతః॥ స్వామితీర్థం ప్రశంస న్తి స్నాన్తి వా కథయ న్తి వా॥ ౨॥ అష్టావింశతి భేదాం స్తే నరకా న్నో పభుఞ్జతే। తామిస్రమన్ధతామిస్రం మహారౌ రవరౌరవౌ॥ ౩॥ కుమ్భీపాకం కాలసూత్ర మసిపత్రవనం తథా । క్రిమిభక్షో౽న్ధకూప శ్చ సదంశ శ్శాల్మలీ తథా॥ ౪॥ లాలాభక్షో వ్యా వీచి శ్చ సారమేయాదనం తథా । తథైవ వజ్రకణకః క్షారకర్దమ పాతనమ్ ॥ ౫॥ రక్షోగణాశనం చా పి శూలప్రోతవిరోధనమ్।తిరోధానాభిధం విప్రా స్తథా సూచీముఖాభిధమ్ ॥ ౬ ॥ పూయశోణితభక్ష శ్చ విషాగ్నిపరిపీడనమ్ । అష్టావింశతిసఙ్ఖ్యాక మేత న్నరకసఙ్ఘయమ్ ॥ ౭ ॥ న యాతి మనుజో విప్రా స్స్వామితీర్థ నిమజ్జనాత్ । విత్తాపత్యకళత్రాణాం యో౽న్యేషా మపహారకః ॥ ౮ ॥ స కాలపాశబద్ధో౽యం యమదూతై ర్భయానకైః । తామిస్రే నరకే ఘోరే పాత్యతే బహువత్సరమ్ ॥ ౯ ॥ స్నాతి చేత్స్వామితీర్థే స తస్మి న్నా సౌ నిపాత్యతే । మాతరం పితరం విప్రా యో ద్వేష్టి పురుషాధమః ॥ ౧౦ ॥ స కాలసూత్రనరకే విస్తృతా౽యుతయోజనే । అధస్తా దగ్నిస న్తప్త ఉపర్య ర్కమరీచిభిః ॥ ౧౧ ॥ ఖలే తామ్రమయే విప్రా నిపాత్యతే క్షుధయా౽ర్దితః । స్నాతి చే త్పుష్కరిణ్యాం వై తస్మి న్నా సౌ నిపాత్యతే ॥ ౧౨ ॥ యో వేదమార్గ ముల్లఙ్ఘ్య వర్తతే కుపథే నరః । సో౽సిపత్రవనే ఘోరే పాత్యతే యమకిఙ్కరైః ॥ ౧౩ ॥ స్నాతి చే త్స్వామితీర్థేతు తస్మి న్నా సౌ నిపాత్యతే । యో౽శ్నాతి పఙ్క్తిభేదేన పక్వం సూపాదికం నరః ॥ ౧౪ ॥ అకృత్వా పఞ్చయజ్ఞా న్వా భుఙ్క్తే మోహేన స ద్విజాః । పాత్యతే౽యం యమభటై ర్నరకే క్రిమిభోజనే ॥ ౧౫ ॥ భక్ష్యమాణః క్రిమిశతై ర్భక్షయ న్క్రిమిసఙ్ఘయాన్ । స్వయం చ క్రిమిభూత స్సం స్తిష్ఠే ద్యావ దఘక్షయమ్ ॥ ౧౬ ॥ స్నాతి చే త్స్వామితీర్థే వై తస్మిన్నా సౌ నిపాత్యతే। యో హరే త్పరవిత్తాని స్నేహేన బలతో౽పి వా ॥ ౧౭ ॥ అన్యేషా మపి విత్తాని రాజా తత్పురుషో౽పి వా। అయస్మయాగ్నికుణ్డేషు సదంశై స్సో౽తిపీడితః ॥ ౧౮ ॥ సదంశే నరకే ఘోరే పాత్యతే యమపూరుషైః । స్నాతి చేత్స్వామితీర్థే తు తస్మి న్నా సౌ నిపాత్యతే ॥౧౯॥ అగమ్యాం యో౽భిగచ్ఛేత స్త్రియం వై పురుషాధమః। అగమ్యం పురుషం యోషి దభిగచ్ఛేత వా ద్విజాః ॥ ౨౦ ॥ తా వయస్మయనారీం చ పురుషం చా ప్యయస్మయమ్ । తప్తా వా లిఙ్గ్య తిష్ఠ న్తా యావచ్చన్ద్రదివాకరమ్ ॥ ౨౧ ॥ సూచ్యాఖ్యే నరకే ఘోరే పాత్యతే యమకిఙ్కరైః। స్నాతి చే త్స్వామితీర్థే చ తస్మిన్నా సౌ నిపాత్యతే ॥ ౨౨ ॥ బాధతే సర్వజన్తూ న్యో నానోపాయై రుపద్రవైః।శాల్మలీనరకే ఘోరే పాత్యతే బహుకణ్టకే ॥ ౨౩ ॥ స్నాతి చే త్స్వామితీర్థే తు తస్మి న్నా సౌ నిపాత్యతే । రాజా వా రాజభృత్యో వా యః పాషణ్డ మను

ద్రుతః ॥ ౨౪ ॥ భేదకో ధర్మసేతూనాం వైతరణ్యాం నిపాత్యతే । స్నాతి
చేత్స్వామితీర్థే తు తస్మిన్నాసౌ నిపాత్యతే ॥ ౨౫ ॥ వృషలీసఙ్గదుష్టో వా
శౌచాద్యాచారవర్జితః। త్యక్తలజ్జస్త్యక్తవేదః పశుచర్యారతస్సదా॥ ౨౬॥
సపూయవిష్ఠామూత్రాసృక్శ్లేష్మపిత్తాదిపూరితే । అతి భీభత్సనరకే పాత్యతే
యమకిఙ్కరైః ॥ ౨౭ ॥ స్నాతి చేత్స్వామితీర్థే తు తస్మిన్నాసౌ నిపా
త్యతే। యశ్శ్వభిర్మృగయుర్వన్యాన్బాణైర్వా బాధతేమృగాన్॥ ౨౮॥
సవిధ్యమానో బాణౌఘైః పరత్ర యమకిఙ్కరైః। ప్రాణరోధాఖ్యనరకే
పాత్యతే యమకిఙ్కరైః ॥ ౨౯ ॥ స్నాతి చేత్స్వామితీర్థే తు తస్మిన్నాసౌ
నిపాత్యతే । డామ్భికో యః పశూన్యజ్ఞే విధ్యనుష్ఠానవర్జితః ॥ ౩౦ ॥ హన్త్య
సౌ పరలోకేషు వైశసే నరకే ద్విజాః । కృన్త్యమానో యమభటైః పాత్య
తే యమకిఙ్కరైః ॥ ౩౧ ॥ స్నాతి చేత్పుష్కరిణ్యాం వై తస్మిన్నాసౌ నిపా
త్యతే । ఆత్మభార్యాం సవర్ణాం యో రేతః పాయయతే యది ॥ ౩౨ ॥ పర
త్ర రేతఃపాయీ స రేతఃకుణ్డే నిపాత్యతే । స్నాతి చేత్పుష్కరిణ్యాం వై
తస్మిన్నాసౌ నిపాత్యతే ॥ ౩౩ ॥ యో దస్యుమార్గమాశ్రిత్య గరదో
గ్రామదాహకః । వణిగ్ద్రవ్యాపహారీ చ స పరత్ర ద్విజోత్తమాః ॥౩౪॥ వజ్ర
దంష్ట్రాభిధే ఘోరే నరకే పాత్యతే చిరమ్ । స్నాతి చేత్స్వామితీర్థే తు తస్మి
న్నాసౌ నిపాత్యతే ॥ ౩౫ ॥ విద్యన్తే యాని చాన్యాని నరకాణి పరత్ర వై ।
తాని నాప్నోతి మనుజస్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ ॥ ౩౬ ॥ పుష్కరిణ్యాం సకృ
త్స్నానాదశ్వమేధఫలం లభేత్ । ఆత్మవిద్యా భవేత్తస్య ముక్తిశ్చాపి
చతుర్విధా॥ ౩౭॥ న పాపే రమతే బుద్ధిర్న భవేద్దుఃఖమేవ వా। తులాపురుష
దానేన యత్ఫలం లభ్యతే నరైః ॥ ౩౮॥ తత్ఫలం లభ్యతే పుమ్భిస్స్వామితీర్థ
నిమజ్జనాత్ । గోసహస్రప్రదానేన యత్పుణ్యం హి భవేన్నృణామ్॥ ౩౯ ॥
తత్పుణ్యం లభతే మర్త్యస్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ । ధర్మార్థకామమోక్షా
ణాం యం యమిచ్ఛతి పూరుషః ॥ ౪౦ ॥ తం తం సద్యస్సమాప్నోతి స్వామి
తీర్థనిమజ్జనాత్ । మహాపాతకయుక్తో వా యుక్తో వా సర్వపాతకైః ॥ ౪౧ ॥
సద్యః పూతో భవేద్విప్రాస్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ । ప్రజ్ఞా లక్ష్మీర్యశ
స్సమ్పజ్జ్ఞానం ధర్మో విరక్తతా॥ ౪౨ ॥మనశ్శుద్ధిర్భవేన్నృణాం స్వామితీర్థని
షేవణాత్ । బ్రహ్మహత్యాఽయుతం చాపి సురాపానాయుతం తథా ॥ ౪౩ ॥
అయుతం గురుదారాణాం గమనం పాపకారిణామ్ । స్తేయాయుతం సువ
ర్ణానాం తత్సంసర్గాశ్చ కోటిశః ॥ ౪౪ ॥ శీఘ్రం విలయమాయాన్తి స్వామి
తీర్థనిమజ్జనాత్ । బ్రహ్మహత్యాసమానాని సురాపానసమాని చ ॥ ౪౫ ॥
గురుస్త్రీగమనేనాపి యాని తుల్యాని చాస్తికాః । సువర్ణస్తేయతుల్యాని
తత్సంసర్గసమాని చ ॥౪౬॥ తాని సర్వాణి నశ్యన్తి స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ ।

— స్వామితీర్థమహిమాఽశ్రద్ధాళూనాంమహానరకప్రాప్తికథనమ్. —

ఉక్తేష్వే తేషు సన్దేహో న కర్తవ్యః కదా చన ॥ ౪౭ ॥ జిహ్వాగ్రే పరశుం తప్తం ప్రక్షిపన్తి చ కిఙ్కరాః । అర్థవాద మిదం సర్వం బ్రువ న్నేవ నరకం వ్రజేత్ ॥ సూకర స్స హి విజ్ఞేయ స్సర్వకర్మబహిష్కృతః । అహో మాశ్చర్య మహోమాశ్చర్య మహో మాశ్చర్యం ద్విజోత్తమాః ॥ ౪౯ ॥ స్వామితీర్థాభిధే తీర్థేసర్వపాతకనాశనే । అద్వైతజ్ఞానదే పుంసాం భుక్తిముక్తిప్రదాయిని ॥౫౦॥ ఇష్టకామ్యప్రదే నిత్యం తథై వా జ్ఞాననాశనే । స్థితేఽపి తద్విహాయాయం రమతేఽన్యత్ర వై జనః॥౫౧॥ అహో మోహస్య మాహాత్మ్యం మయా వక్తుం న శక్యతే । స్నాతస్య స్వామితీర్థే తు నాన్తకాద్భయ మస్తి వై ॥౫౨॥ స్వామితీర్థం చ పశ్యన్తి తత్ర స్నాన్తి చ యే నరాః । స్తువన్తి చ ప్రశంసన్తి స్పృశన్తి చ నమన్తి చ ॥౫౩॥ న పిబన్తి హి తే స్తన్యం మాతృణాం ద్విజపుఙ్గవాః । ఏవం వః కథితం విప్రా స్స్వామితీర్థస్య వైభవమ్ ॥౫౪॥ భుక్తిముక్తిప్రదం నృణాం సర్వపాపనిబర్హణమ్ ॥ ౫౫ ॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీస్వామిపుష్కరిణీ
తీర్థ మహిమాఽనువర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

ధర్మగుప్త చరిత్రవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ భూయోఽపి సమ్ప్రవక్ష్యామి స్వామితీర్థస్య వైభవమ్ । యుష్మాక మాదరేణాహం నైమిశారణ్యవాసినః ॥ ౧ ॥ నన్దో నామ మహారాజ స్సోమవంశ సముద్భవః । ధర్మేణ పాలయామాస సాగరాన్తాం ధరామిమామ్ ॥ ౨ ॥ తస్య పుత్ర స్సమభవ ద్ధర్మగుప్త ఇతి శ్రుతః । రాజ్యరక్షాధురం నన్దో నిజపుత్రే నిధాయ సః॥ ౩॥ జితేన్ద్రియో జితాహారః ప్రవివేశ యథా వనమ్। తాతే తపోవనం యాతే ధర్మగుప్తాభిధో నృపః ॥ ౪ ॥ మేదినీం పాలయామాస ధర్మజ్ఞో నీతితత్పరః । ఈజే బహువిధై ర్యజ్ఞై ర్దేవా నిన్ద్రపురోగమాన్॥ ౫॥ బ్రాహ్మణానాం దదౌ విత్తం క్షేత్రాణి చ బహూని సః । సర్వే స్వధర్మనిరతా స్తస్మి న్రాజని శాసతి॥ ౬॥ కదా చిన్నాభవ న్పీడా స్తస్మింశ్చోరాదిసమ్భవాః। కదా చి ద్ధర్మగుప్తోఽయ మారూఢతురగోత్తమః ౭ ॥ వనం వివేశ విప్రేన్ద్రా మృగయారసకౌతుకీ । తమాలతాలహిన్తాల కురవాకుల దిఙ్ముఖే ॥ ౮ ॥ విచచార వనే తస్మి న్సింహవ్యాఘ్రభయానకే । మత్తాళికుల సన్నాద సమ్మూర్ఛిత దిగన్తరే ॥ ౯ ॥ పద్మకల్హారకుముద నీలోత్పలవనాకులే । తటాకే రససమ్పూర్ణే తపస్విజన మణ్డితే ॥ ౧౦ ॥ తస్మి

స్వనే సఞ్చరతో ధర్మగుప్తస్య భూపతేః । అభూ ద్విభావరీ విప్రా స్తమసాఽవృతదిఙ్ముఖా ॥ ౧౧ ॥ రాజాపి పశ్చిమాం సన్ధ్యా ముపాస్య నియమాన్వితః। జజాప చ వనే తత్ర గాయత్రీం వేదమాతరమ్ ॥ ౧౨ ॥ సింహవ్యాఘ్రాది భీత్యాఽస్మి న్వృక్ష మేకం సమాశ్రితే। రాజపుత్రే తదభ్యాశ వృక్ష స్సింహ భయార్దితః ॥ ౧౩ ॥ అన్వధావత ఋక్షం త మేక స్సింహో వనేచరః । అనుద్రుత స్స సింహేన ఋక్షో వృక్ష ముపారుహత్ ॥ ౧౪ ॥ ఆరుహ్య ఋక్షో వృక్షం తం దదర్శ జగతీపతిమ్ । వృక్షస్థితం మహాత్మానం మహాబల పరాక్రమమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఉవాచ భూపతిం దృష్ట్వా ఋక్షోఽయం వనగోచరః। మా భీతిం కురు రాజేన్ద్ర వత్స్యావో రజనీ మిహ ॥ ౧౬ ॥ మహాసత్త్వో మహాలోమో మహాదంష్ట్ర స్సమాకులః । వృక్షమూలం సమాయాత స్సింహస్సోఽయ మతిభీషణః॥ ౧౭॥ రాత్ర్యర్ధం భజ నిద్రాం త్వం రక్ష్యమాణో మయోద్యతః। తతః ప్రసుప్తం మాం రక్షశర్వర్యర్ధం మహామతే॥ ౧౮॥ ఇతి తద్వాక్య మాకర్ణ్య సుప్తే నన్దసుతే హరిః । ప్రోవాచ ఋక్షం సుప్తోఽయం నృపో మే త్యజ్యతా మితి ॥ ౧౯ ॥ తం సింహ మబ్రవీ దృక్షో ధర్మజ్ఞో ద్విజ సత్తమాః। భవా న్ధర్మం న జానీతే మృగరాజ వనేచర ॥౨౦॥ విశ్వాసఘాతినాం లోకే మహాకష్టా భవ న్త్యహో । న హి మిత్రద్రుహం పాపం నశ్యే ద్యజ్ఞాయుతై రపి ॥ ౨౧ ॥ బ్రహ్మహత్యాది పాపానాం కథం చి న్నిష్కృతి ర్భవేత్ । విశ్వాసఘాతినాం పాపం న నశ్యే జ్జన్మకోటిభిః ॥ ౨౨ ॥ నాహం మేరుం మహాభారం మన్యే పఞ్చాస్య భూతలే। మహాభార మిమం మన్యే లోకే విశ్వాసఘాతుకమ్॥ ౨౩॥ ఏవ ముక్తోఽథ ఋక్షేణ సింహ స్తూష్ణీం బభూవ హ। ధర్మగుప్తే ప్రబుద్ధే తు ఋక్ష స్సుష్వాప భూరుహే ॥ ౨౪ ॥ తత స్సింహోఽబ్రవీ ద్భూప మేన మృక్షం త్యజస్వ మే । ఏవ ముక్తోఽథ సింహేన రాజా సుప్త మశఙ్కితః ॥ ౨౫ ॥ స్వాఙ్కన్యస్త శిరస్కం త మృక్షం తత్యాజ భూతలే। పాత్యమాన స్తతో రాజ్ఞా సమాలమ్బిత పాదపః ॥ ౨౬ ॥ ఋక్షః పుణ్యవశా ద్వృక్షాన్న పపాత మహీతలే । స ఋక్షో నృప మభ్యేత్య కోపా ద్వాక్య మభాషత ॥ ౨౭ ॥ కామరూపధరో రాజ న్నహం భృగుకులోద్భవః । ధ్యానకాష్ఠాభిధో నామ్నా ఋక్ష రూప మధారయమ్ ॥ ౨౮ ॥ కస్మా దనాగసం సుప్త మత్యాక్షీన్మాం భవా న్నృప । మచ్ఛాపా దతిశీఘ్రం త్వ మున్మత్త శ్చర భూతలే ॥ ౨౯ ॥ ఇతి శప్త్వా ముని ర్భూపం తత స్సింహ మభాషత। స సింహ స్త్వం మహాయక్షః కుబేరసచివః పురా ॥ ౩౦ ॥ హిమవద్గిరి మాసాద్య కదా చి త్త్వం వధూసఖః। అజ్ఞానా ద్గౌతమాభ్యాశే విహార మతనో ర్ముదా ॥ ౩౧ ॥ గౌతమో ప్యుటజా ద్దైవా త్సమిదాహరణాయ వై । నిర్గత స్త్వాం వివసనం దృష్ట్వా శాప ముదాహరత్ ॥ ౩౨ ॥ యస్మా న్మమా

శమేఽద్య త్వం పిశాచత్వ న్త్విత వానసి। అత స్సింహత్వ మద్యైవ న భవితా తే న సంశయః॥ ౩౩॥ ఇతి గౌతమశాపేన సింహత్వ మగమః పురా। కుబేర సచివ్రో యక్షో భద్రనామా భవా న్పురా॥ ౩౪॥ కుబేరో ధర్మశీలో హి విద్యుద్భ్రాత్యా శ్చ తిష్ఠై వ హి। అతః కిమర్థం త్వం హంసి మా మృషిం వన గోచరమ్॥ ౩౫॥ ఏతత్సర్వ మహం ధ్యానా జ్జానామి హి మృగాధిప। ఇత్యుక్తో ధ్యానకాష్ఠేన త్యక్త్వా సింహత్వ మాశు సః॥ ౩౬॥ యక్షరూపం గతో దివ్యం కుబేరసచివాత్మకమ్। ధ్యానకాష్ఠ మసౌ వాహ ప్రాఞ్జలిః ప్రణతో మునిమ్॥ ౩౭॥ అద్య జ్ఞాతం మయా సర్వం పూర్వవృత్త మ్మహామునే। గౌతమ శ్శాపకాలే మే శాపాన్త మపి చోక్తవాన్॥ ౩౮॥ ధ్యానకాష్ఠేన సంవాద ఋక్షరూపేణ తే యదా। తదా నిర్ధూయ సింహత్వం యక్షరూప మవా ప్స్యసి॥ ౩౯॥ ఇతి మా మబ్రవీ ద్బ్రహ్మ న్గౌతమో మునిపుఙ్గవః। అద్య సింహత్వనాశా న్మే జానామి త్వాం మహామునే॥ ౪౦॥ ధ్యానకాష్ఠాభిధం శుద్ధం కామరూపధరం సదా। ఇత్యుక్త్వా తం ప్రణమ్యా థ ధ్యానకాష్ఠం స యక్షరాట్॥ ౪౧॥ విమానవర మారుహ్య ప్రయయా వళకాపురీమ్। ఉన్మత్తరూపం తం దృష్ట్వా మన్త్రిణ స్తు నృపోత్తమమ్॥౪౨॥ పితు స్సకాశ మానిన్యూ రేవాతీరే నృపోత్తమమ్। తస్మై నివేదయా మాసు ర్మతిభ్రంశం సుతస్య తే॥ ౪౩॥ జ్ఞాత్వా తు పుత్ర వృత్తాన్తం పితా వై నన్దన స్తదా।

—— జైమినివాక్యాత్స్వామి తీర్థస్నాతస్య ధర్మగుప్తస్యోన్మాదనివృత్తిః. ——

పుత్ర మాదాయ సహసా జైమినే ర న్తికం యయౌ॥ ౪౪॥ తస్మై నివేదయా మాస పుత్రవృత్తాన్త మాదితః। భగవ న్జైమినే పుత్రో మమా ద్యోన్మత్తతా జ్గతః॥ ౪౫॥ అస్యో న్మాదవినాశాయ బ్రూహ్యు పాయం మహామునే। ఇతి పృష్ట శ్చిరం దధ్యౌ జైమిని ర్మునిపుఙ్గవః॥ ౪౬॥ ధ్యాత్వా తు సుచిరం కాలం నృపం నన్దన మబ్రవీత్। ధ్యానకాష్ఠస్య శాపేన హ్యు న్మత్త స్తే సుతోఽ భవత్॥ ౪౭॥ తస్య శాపస్య మోక్షార్థ ముపాయం ప్రబ్రవీమి తే। సువర్ణ ముఖరీతీరే వేఙ్కటే నామ పర్వతే॥ ౪౮॥ సర్వపాపహరే పుణ్యే నానాధాతు విచిత్రితే। స్వామి పుష్కరిణీ చే తి తీర్థ మ స్తి మహత్తరమ్॥ ౪౯॥ పవి త్రాణాం పవిత్రం హి మఙ్గళానాం చ మఙ్గళమ్। శ్రుతిసిద్ధం మహాపుణ్యం బ్రహ్మహత్యాదిశోధకమ్॥ ౫౦॥ నీత్వా తత్ర సుతం తేఽద్య స్నాపయస్వ మహామతే। ఉన్మాద స్తత్క్షణా దేవ తస్య న శ్యే న్న సంశయః॥ ౫౧॥ ఇత్యుక్త స్తం ప్రణమ్యా సౌ జైమినిం మునిపుఙ్గవమ్। నన్దః పుత్రం సమాదాయ స్వామి పుష్కరిణీం యయౌ॥ ౫౨॥ తత్ర చ స్నాపయామాస పుత్రం నియమ పూర్వకమ్। స్నానమాత్రా త్తత స్సద్యో నష్టోన్మాదోఽభవ త్సుతః॥ ౫౩॥

స్వయం సస్నౌ స నన్దోఽపి స్వామిపుష్కరిణీజలే। ఉషిత్వా దిన మేకన్తు సహ
పుత్రైః పితా తదా ॥ ౫౪ ॥ సేవిత్వా వేఙ్కటేశం చ శ్రీనివాసం కృపానిధిమ్।
పుత్ర మాపృచ్ఛ్య నన్ద స్తం ప్రయయౌ తపసే వనమ్ ॥ ౫౫ ॥ గతే పితరి
పుత్రోఽపి ధర్మగుప్తో నృపో ద్విజాః। ప్రదదౌ వేఙ్కటేశస్య బహువిత్తాని
భక్తితః ॥ ౫౬ ॥ బ్రాహ్మణేభ్యో ధనం ధాన్యం క్షేత్రాణి చ దదౌ తదా।
ప్రయయౌ మన్త్రిభి స్సార్ధం స్వాం పురీం తదనన్తరమ్ ॥ ౫౭ ॥ ధర్మేణ పాల
యామాస రాజ్యం నిహతకణ్టకమ్। పితృపైతామహం విప్రా ధర్మగుప్తోఽతి
ధార్మికః॥ ౫౮॥ ఉన్మాదై రపస్మారై ర్గ్రహై ర్దుష్టై శ్చ యే నరాః। గ్రస్తా
భవన్తి విప్రేన్ద్రా స్తేఽపి చాత్ర నిమజ్జనాత్ ॥ ౫౯॥ పుష్కరిణ్యాం విముక్తా
స్స్యు స్సత్యం సత్యం వదామ్య హమ్। స్వామి పుష్కరిణీం త్యక్త్వా తీర్థ
మన్య ద్వ్రజే త్తు యః ॥ ౬౦॥ స్నిగ్ధం స గోపయ స్త్యక్త్వా స్నుహిక్షీరం ప్ర
యాచతే। స్వామితీర్థం స్వామితీర్థం స్వామితీర్థ మితి ద్విజాః ॥ ౬౧ ॥ త్రిః
పఠన్తో నరా యే తం యత్ర క్వాపి జలాశయే। స్నాన్తి సర్వే నరా స్తే వై
యాస్యన్తి బ్రహ్మణః పదమ్ ॥ ౬౨ ॥ ఏవం వః కథితా విప్రా ధర్మగుప్త
కథా శుభా। యస్యా శ్శ్రవణమాత్రేణ బ్రహ్మహత్యా వినశ్యతి ॥ ౬౩ ॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామి
పుష్కరిణీమహిమానువర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః.

సుమత్యాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః.

శ్రీసూతః ॥ భో భో తపోధనా స్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః। స్వామి
తీర్థస్య మాహాత్మ్యం భూయోఽపి ప్రవదామ్య హమ్ ॥ ౧ ॥ పురా కిరాతీ
సంసర్గా త్సుమతి ర్బ్రాహ్మణ స్సురామ్। పీతవా న్పుష్కరిణ్యాం స స్నాత్వా
పాపా ద్విమోచితః ॥ ౨ ॥ ఋషయః ॥ సుమతిః కస్య పుత్రోఽసౌ కథం స
చ సురా మ్పపౌ। కథం కిరాత్యా సక్తోఽభూ త్సూత పౌరాణికోత్తమ ॥ ౩ ॥
సర్వేషాం విస్తరా దేత ద్వద త్వం కృపయాఽధునా ॥ శ్రీసూతః ॥ మహా
రాష్ట్రాభిధే దేశే బ్రాహ్మణః కశ్చి దాస్తికః ॥ ౪ ॥ యజ్ఞదేవ ఇతి ఖ్యాతో
వేదవేదాఙ్గపారగః। దయాళు రాతిథేయ శ్చ శివనారాయణార్చకః ॥ ౫ ॥ సు
మతి ర్నామ పుత్రోఽభూ ద్యజ్ఞదేవస్య తస్య వై। పితరం స పరిత్యజ్య భా
ర్యా మపి పతివ్రతామ్ ॥ ౬ ॥ ప్రయయా వుత్కళే దేశే విటగోష్ఠీపరాయ
ణః। కాచి త్కిరాతీ తద్దేశే వసన్తీ యువమోహినీ ॥ ౭॥ యూనాం సమస్త
ద్రవ్యాణి ప్రలోభ్య జగృహే చిరమ్। తస్యా గృహం స ప్రయయౌ

సుమతి ర్బ్రాహ్మణాధమః ॥ ౮ ॥ సుమతిం సా చ జగ్రాహ కిరాతీ నిర్ధనం

సుమత్యాఖ్యద్విజస్య కిరాతీసఙ్గా న్మహాపాతకప్రాప్తిః.

ద్విజమ్ । తయా యుక్తోఽథ సుమతి స్తత్సంయోగైకతత్పరః ॥౯॥ ఇత స్తత
శ్చారయిత్వా బహుద్రవ్యాణి సన్తతమ్ । దత్త్వా తయా చిరం రేమే తద్గృహే
బుభుజే చ సః ॥ ౧౦ ॥ ఏకేన చషకేణా సౌ తయా సహ సురాం పపౌ ।
ఏవం స బహుకాలం వై రమమాణ స్తయా సహ ॥ ౧౧ ॥ పితరౌ నిజపత్నీం
చ వ్యస్మర ద్విషయాతురః। స కదా చి త్కిరాత్యై స్తు చౌర్యం కర్తుం యయౌ
సహ ॥ ౧౨ ॥ విప్రస్య కస్య చి ద్గేహే సో పి కైరాతవేషభృత్ । యయౌ
చోరయితుం ద్రవ్యం సాహసీ ఖడ్గహ స్తవాన్ ॥ ౧౩ ॥ తద్గృహస్వామినం
విప్రం హత్వా ఖడ్గేన సాహసాత్ । సమాదాయ బహుద్రవ్యం కిరాతీభవనం
యయౌ ॥ ౧౪ ॥ తం యాన్త మనుయాతి స్మ బ్రహ్మహత్యా భయఙ్కరీ ।
నీలవస్త్రధరా భీమా భృశం రక్తశిరోరుహా ॥ ౧౫ ॥ గర్జ న్తి నాట్టహాసం సా
కమ్పయ న్తీ చ రోదసీ । అనుద్రుత స్తయా సోఽయం బభ్రామ జగతీతలే॥
౧౬॥ ఏవం భ్రమ న్భువనం సర్వం కదా చి త్సుమతి స్స్వయమ్ । స్వగ్రామం
ప్రయయౌ భీత్యా విప్రబన్ధు ర్దురాత్మవాన్ ॥ ౧౭ ॥ అనుద్రుత స్తయా
భీతః ప్రయయౌ స్వగృహం ప్రతి । బ్రహ్మహత్యా ప్యనుద్రుత్య తేన సాకం
గృహం యయౌ ॥ ౧౮ ॥ పితరం రక్ష రక్షే తి సుమతి శ్శరణం యయౌ ।
మాభైషీ రితి తం ప్రోచ్య పితా రక్షితు ముద్యతః ॥ ౧౯ ॥ తదానీం బ్రహ్మ
హత్యే యం తత్తాతం ప్రత్యభాషత ॥ బ్రహ్మహత్యా ॥ మైనం త్వం ప్రతిగృ
హ్ణీష్వ యజ్ఞదేవ ద్విజో త్తమ ॥ ౨౦ ॥ అసౌ సురాపీ స్తేయీ చ బ్రహ్మహా
చాతిపాతకీ । మాతృద్రోహీ పితృద్రోహీ భార్యాత్యాగీ చ పాతకీ ॥ ౨౧ ॥
కిరాతీసఙ్గదుష్ట శ్చ హ్యేనం ముఞ్చ దురాత్మకమ్ । గృహ్ణాసి చే దిమం విప్ర
మహాపాతకినం సుతమ్ ॥ ౨౨ ॥ త్వద్భార్యా మస్య భార్యాం చ త్వాం చ
పుత్ర మిమం ద్విజ । భక్షయిష్యామి వంశం చ తస్మా న్ముఞ్చ సుతం త్వి మమ్
॥ ౨౩ ॥ ఇమం త్యజసి చే త్పుత్రం యుష్మా న్ముఞ్చామి సామ్ప్రతమ్ । నైక
స్యార్థే కులం హన్తు మర్హసి త్వం మహామతే ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యుక్త స్స తయా
తత్ర యజ్ఞదేవోఽబ్రవీ చ్చ తామ్ ॥ యజ్ఞదేవః ॥ బాధతే మాం సుతస్నే
హః కథ మేనం పరిత్యజే ॥ ౨౫ ॥ బ్రహ్మహత్యా తదా కర్ణ్య ద్విజో క్తం త
మభాషత॥ బ్రహ్మహత్యా ॥ అయం హి పతితో భూత్వా వర్ణాశ్రమబహిష్కృ
తః॥౨౬॥పుత్రేఽస్మిన్మా కురు స్నేహం నిన్దితం తస్య దర్శనమ్।ఇత్యుక్త్వా బ్రహ్మ
హత్యా సా యజ్ఞదేవస్య పశ్యతః॥౨౭॥తలేన ప్రజహారా స్య పుత్రం సుమతినా
మకమ్। రురోద తాత తా తే తి పితరం ప్రబ్రువ న్ముహుః ॥౨౮॥ రురుదు ర్జనకో

— सुमतिपृच्छति दूर्वाससः कथितब्रह्महत्यामुक्त्युपायः. —

माता भार्याऽपि सुमतेस्तदा। एतस्मिन्नन्तरे तत्र दूर्वासाश्शङ्करांशकः ॥ २९ ॥ प्राप्तवान् समायातो योगी धार्मिकोत्तमः। यज्ञदेवः प्रणतिं कृत्वा मुनिं चिन्तामणिकारकम् ॥ ३० ॥ स्तुत्वा प्रणम्य शरणं ययाचे पुत्रकारणात्। दूर्वासस्त्वं महायोगिन् साक्षात्त्वं शङ्करांशकः ॥ ३१ ॥ त्वद्दर्शनमपुण्यानां भविता न कदाचन। ब्रह्महा च सुरापी च स्तेयी चाभूत्सुतो मम ॥ ३२ ॥ एवं प्रहृत्य मायया ब्रह्महत्याऽपि वर्तते। भार्यया दृष्ट्वा मे पुत्रोऽयं महापातकमोचितः ॥ ३३ ॥ घोरा च ब्रह्महत्येयं यथा शीघ्रं लयं व्रजेत्। तमुपायं वदस्वाद्य मम पुत्रे दयां कुरु ॥ ३४ ॥ अयमेव हि पुत्रो मे नान्योऽस्ति तनयो मुने। अस्मिन्मृते तु वंशो मे समुच्छिद्येत मूलतः ॥ ३५ ॥ ततः पितृभ्यः पिण्डानां दाताऽपि न भवेद्ध्रुवम्। ततः कृपां कुरुष्व त्वमस्मासु भगवन्मुने ॥ ३६ ॥ इत्युक्तस्स तदोवाच दूर्वासाश्शङ्करांशकः। ध्यात्वा तु सुचिरं कालं यज्ञदेवं द्विजोत्तमम् ॥ ३७ ॥ दूर्वासाः ॥ यज्ञदेव कृतं पापमतिक्रूरं सुतेन ते। नास्य पापस्य शान्तिस्स्यात् प्रायश्चित्तायुतैरपि ॥ ३८ ॥ तथापि ते सुतस्याहं तस्य पापस्य शान्तये। प्रायश्चित्तं वदिष्यामि शृणु सावधानः द्विज ॥ ३९ ॥ वेङ्कटाद्रौ महापुण्ये सर्वपातकनाशने। स्वामिपुष्करिणी चेति वर्तते मङ्गलप्रदा ॥ ४० ॥ स्नाति चेत्तव पुत्रोऽयं

— सुमतेः स्वामिपुष्करिणीस्नानाद्ब्रह्महत्याविमुक्तिः. —

पातकान्मोक्ष्यते क्षणात्। एवं श्रुत्वा मुनेर्वाक्यं यज्ञदेवो महामतिः ॥ ४१ ॥ पुत्रमादाय सुमतिं स्वामिपुष्करिणीं गतः। स्नापयामास सुमतिं हत्यया पीडितं सुतम् ॥ ४२ ॥ आकाशवाणी तं विप्रमुवाच मधुरस्वरा। यज्ञदेव महाभाग स्नानेनानेन सुव्रत ॥ ४३ ॥ पूतोऽभवत्तव सुत स्संशयं मा कृथा द्विज। एवं प्रभावं तत्तीर्थं पापवृक्षकुठारकम् ॥ ४४ ॥ एवं वः कथितं विप्रा इतिहासं पुरातनम्। शृण्वतां पठतां चापि वाजपेयफलं भवेत् ॥ ४५ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे श्रीवेङ्कटाचलमाहात्म्ये स्वामिपुष्करिणी
महिमानुवर्णनं नाम चतुर्थोऽध्यायः.

రామకృష్ణతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాఖ్యే మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । కృష్ణతీర్థస్య మాహాత్మ్యం శృణుధ్వం సుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ యత్ర మజ్జనమాత్రేణ కృతఘ్నోఽపి విముచ్యతే । పితౄ న్మాతౄ న్గురూం శ్చాపి యేఽవమన్యన్తి మోహితాః ॥ ౨ ॥ యే చాప్యన్యే దురాత్మానః కృతఘ్నా నిరపత్రపాః । తే సర్వే కృష్ణతీర్థేఽస్మి న్ఛుధ్యన్తి స్నానమాత్రతః ॥ ౩ ॥ కృష్ణనామా మునిః పూర్వం వేఙ్కటాహ్వాయభూధరే । అవర్తత తపః కుర్వ న్విష్ణుం ధ్యాయ న్సమాహితః ॥ ౪ ॥ స తత్ర కల్పయామాస స్నానార్థం తీర్థముత్తమమ్ । తత్ర స్నాత్వా సకృ న్మర్త్యః కృతఘ్నోఽపి విముచ్యతే ॥ ౫ ॥ అత్రేతిహాసం వక్ష్యామి పురాణం పాపనాశనమ్ । యస్య శ్రవణమాత్రేణ నరో ముక్తిమవాప్నుయాత్ ॥ ౬ ॥ పురా బభూవ విప్రేన్ద్రో రామకృష్ణో మహామునిః । సత్యవాక్ఛీలవా న్వాగ్మీ సర్వభూతదయాన్వితః ॥ ౭ ॥ శత్రుమిత్రసమో దాన్త స్తపస్వీ విజితేన్ద్రియః । పరే బ్రహ్మణి నిష్ణాత స్తత్త్వబ్రహ్మైకసంశ్రయః ॥ ౮ ॥ మహాప్రభావ స్స ముని స్తప స్తేపే సుదారుణమ్ । స వై నిశ్చలసర్వాఙ్గ స్తిష్ఠ న్సర్వత్ర భూతలే ॥ ౯ ॥ పరమాణ్వన్తరం వాపి న స్వస్థానా చ్చచాల సః । స్థిత్వా తత్ర తపస్యన్త మనేకశతవత్సరాన్ ॥ ౧౦ ॥ తం చాక్రమత వల్మీకం ఛాదితాఙ్గం చకార వై । వల్మీకాక్రాన్తదేహోఽపి రామకృష్ణో మహామునిః ॥ అన్తర్నిష్ఠ స్తప ఏవాసౌ వల్మీకం న త్వబుధ్యత । తస్మింశ్చ తప్యతి తపో వాసవో మునిపుఙ్గవే ॥ ౧౨ ॥ విసృజ్య మేఘజాలాని వర్షయామాస వేగవాన్ । ఏవం దినాని సప్తాయం వవర్ష చ నిరన్తరమ్ ॥ ౧౩ ॥ ధారావర్షేణ మహతా వృష్యమాణోఽపి వై మునిః । తద్వర్షం ప్రతిజగ్రాహ నిమీలితవిలోచనః ॥ మహతా స్తనితేనాశు తదా బధిరయ న్క్షితీ । వల్మీకస్యోపరిష్టాద్వై నిపపాత మహాశనిః ౧౫ ॥ తస్మి న్వర్షతి పర్జన్యే శీతవాతాదిదుస్సహే । వల్మీక

రామకృష్ణాఖ్యమహర్షితపఃప్రసన్నభగవదావిర్భావః.

శిఖరం ధ్వస్తం బభూవాశనితాడితమ్ ॥ ౧౬ ॥ తదా ప్రాదురభూ ద్దేవ శ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః । వినతానన్దనారూఢో వనమాలావిభూషితః ॥ ౧౭ ॥ రామకృష్ణస్య తపసా తోషితో వాక్యమబ్రవీత్ । తపోనిధే రామకృష్ణ వేదశాస్త్రార్థపారగ ॥ ౧౮ ॥ మదావిర్భావదివసే య స్స్నాతి మనుజోత్తమః । తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం శేషేణాపి న శక్యతే ॥ ౧౯ ॥ మకరస్థే రవౌ విప్ర పౌర్ణమాస్యాం మహాతిథౌ । పుష్యనక్షత్రయుక్తాయాం స్నానకాలో విధీయతే ॥ ౨౦ ॥ తద్దినే స్నాతి యో మర్త్యః కృష్ణతీర్థే మహామతిః । సర్వపాపవినిర్ముక్త స్సర్వా న్కామా న్లభేత సః ॥ ౨౧ ॥ మదావిర్భావదివసే కృష్ణ

— సుమతి మ్ప్రతి దూర్వాసః కథితబ్రహ్మహత్యాముక్త్యుపాయః. —

మాతా భార్యాఽపి సుమతే స్తదా। ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర దూర్వాసాశ్శఙ్కరాం
శకః ॥ ౨౯ ॥ దిష్ట్యా సమాయయా యోగీ ధార్మికో మునిసత్తమః । యజ్ఞదే
వో థ తందృష్ట్వా మునిం రుద్రావతారకమ్ ॥ ౩౦ ॥ స్తుత్వా ప్రణమ్య శర
ణం యయాచే పుత్రకారణాత్ । దూర్వాస స్త్వం మహాయోగి న్సాక్షా
ద్దైవ శఙ్కరాంశకః ॥ ౩౧ ॥ త్వద్దర్శన మపుణ్యానాం భవితా న కదా చన।
బ్రహ్మహా చ సురాపీ చ స్తేయీ చాభూ త్సుతో మమ ॥ ౩౨ ॥ ఏనం ప్ర
హర్తు మాయాతా బ్రహ్మహత్యాపి వర్తతే । భూయా ద్వ్యథా మే పుత్రోఽ
యం మహాపాతకమోచితః ॥ ౩౩ ॥ ఘోరా చ బ్రహ్మహత్యే యం యథా
శీఘ్రం లయం వ్రజేత్ । త ముపాయం వదస్వాద్య మమ పుత్రే దయాం
కురు ॥ ౩౪ ॥ అయ మేవ హి పుత్రో మే నాన్యో స్తి తనయో మునే । అస్మి
న్మృతే తు వంశో మే సముచ్ఛిద్యేత మూలతః ॥ ౩౫ ॥ తతః పితృభ్యః పిణ్డా
నాం దాతాఽపి న భవేద్ధ్రువమ్ । తతః కృపాం కురుష్వ త్వ మస్మాసు భగవ
న్మునే ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యుక్త స్స తదోవాచ దూర్వాసా శ్శఙ్కరాంశకః । ధ్యా
త్వా తు సుచిరం కాలం యజ్ఞదేవం ద్విజోత్తమమ్ ॥ ౩౭ ॥ దూర్వాసాః ॥
యజ్ఞదేవ కృతం పాప మతిక్రూరం సుతేన తే । నాస్య పాపస్య శాన్తి
స్స్యా త్ప్రాయశ్చిత్తాయుతై రపి ॥ ౩౮ ॥ తథాపి తే సుతస్యా
హం తస్య పాపస్య శాన్తయే । ప్రాయశ్చిత్తం వదిష్యామి శృణు నా
న్యమనా ద్విజ ॥ ౩౯ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । స్వా
మిపుష్కరిణీ చేతి వర్తతే మఙ్గళప్రదా ॥ ౪౦ ॥ స్నాతి చే త్తవ పుత్రోఽ

— సుమతే స్స్వామిపుష్కరిణీస్నానా ద్బ్రహ్మహత్యావిముక్తిః. —

యం పాతకాన్మోక్ష్యతే క్షణాత్ । ఏవం శ్రుత్వా మునే ర్వాక్యం యజ్ఞదేవో
మహామతిః ॥ ౪౧ ॥ పుత్ర మాదాయ సుమతిం స్వామిపుష్కరిణీం గతః ।
స్నాపయామాస సుమతిం హత్యయా పీడితం సుతమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఆకాశవాణీ
తం విప్ర మువాచ మధురస్వరా। యజ్ఞదేవ మహాభాగ స్నానేనానేన సువ్రత
॥ ౪౩ ॥ పూతోఽభవ త్తవ సుత స్సంశయం మా కృథా ద్విజ। ఏవం ప్రభా
వం తత్తీర్థం పాపవృక్షకుఠారకమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఏవం వః కథితం విప్రా ఇతిహాసం
పురాతనమ్ । శృణ్వతాం పఠతాం చాపి వాజపేయఫలం భవేత్ ॥ ౪౫ ॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామిపుష్కరిణీ
మహిమానువర్ణనం నామ చతుర్థోధ్యాయః.

———

రామకృష్ణతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాఖ్యే మహాపుణ్యే సర్వపాతకినాశనే । కృష్ణతీర్థస్య
మాహాత్మ్యం శృణుధ్వం సుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ యత్ర మజ్జనమాత్రేణ
కృతఘ్నోఽపి విముచ్యతే । పిత్రా న్మాత్రా గ్గురూం శ్చాపి యేఽవమన్యన్తి
మోహితాః ॥ ౨ ॥ యే చాప్యన్యే దురాత్మానః కృతఘ్నా నిరపత్రపాః ।
తే సర్వే కృష్ణతీర్థేఽస్మి న్ఛుధ్యన్తి స్నానమాత్రతః ॥ ౩ ॥ కృష్ణనామా మునిః
పూర్వం వేఙ్కటాహ్వయభూధరే । అవర్తత తపః కుర్వ న్విష్ణుం ధ్యాయ
న్సమాహితః ॥ ౪ ॥ స తత్ర కల్పయామాస స్నానార్థం తీర్థముత్తమమ్ ।
తత్ర స్నాత్వా సకృ న్మర్త్యః కృతఘ్నోఽపి విముచ్యతే ॥ ౫ ॥ అత్రేతిహా
సం వక్ష్యామి పురాణం పాపనాశనమ్ । యస్య శ్రవణమాత్రేణ నరో ముక్తి
మవాప్నుయాత్ ॥ ౬ ॥ పురా బభూవ విప్రేన్ద్రో రామకృష్ణో మహామునిః ।
సత్యవాక్ఛీలవా న్వాగ్మీ సర్వభూతదయాన్వితః ॥ ౭ ॥ శత్రుమిత్రసమో దాన్త
స్తపస్వీ విజితేన్ద్రియః । పరే బ్రహ్మణి నిష్ణాత స్తత్త్వబ్రహ్మైకసంశ్రయః ॥ ౮ ॥
ఏవం ప్రభావ స్స ముని స్తప స్తేపే సుదారుణమ్ । స వై నిశ్చలసర్వాఙ్గ స్తిష్ఠ
న్సర్వత్ర భూతలే ॥ ౯ ॥ పరమాణ్వన్తరం వాఽపి న స్వస్థానా చ్చచాల సః ।
స్థిత్వా తత్ర తపస్యన్త మనేకశతవత్సరాన్ ॥ ౧౦ ॥ తం చాక్రమత వల్మీకం
ఛాదితాఙ్గం చకార వై । వల్మీకాక్రాన్తదేహోఽపి రామకృష్ణో మహామునిః ॥
అకరో త్తప ఏవాసౌ వల్మీకం న త్వబుధ్యత । తస్మిం శ్చ తప్యతి తపో
వాసవో మునిపుఙ్గవే ॥ ౧౨ ॥ విసృజ్య మేఘజాలాని వర్షయామాస వేగవాన్ ।
ఏవం దినాని సప్తాయం వవర్ష చ నిరన్తరమ్ ॥ ౧౩ ॥ ధారావర్షేణ మహతా
వృష్యమాణోఽపి వై మునిః । తద్వర్షం ప్రతిజగ్రాహ నిమీలితవిలోచనః ॥
మహతా స్తనితేనాశు తదా బధిరయ న్ఛ్రుతీ । వల్మీకస్యోపరిష్టా ద్వై
నిపపాత మహాశనిః ౧౫ ॥ తస్మి న్వర్షతి పర్జన్యే శీతవాతాదిదుస్సహే । వల్మీక

రామకృష్ణాఖ్యమహర్షితపఃప్రసన్న భగవదావిర్భావః.

శిఖరం ధ్వస్తం బభూవాశనితాడితమ్ ॥ ౧౬ ॥ తదా ప్రాదురభూ ద్దేవ శ్శఙ్ఖ
చక్రగదాధరః । వినతానన్దనారూఢో వనమాలావిభూషితః ॥ ౧౭ ॥ రామ
కృష్ణస్య తపసా తోషితో వాక్య మబ్రవీత్ । తపోనిధే రామకృష్ణ వేదశా
స్త్రార్థపారగ ॥ ౧౮ ॥ మదావిర్భావదివసే య స్స్నాతి మనుజోత్తమః ।
తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం శేషేణాఽపి న శక్యతే ॥ ౧౯ ॥ మకరస్థే రవౌ విప్ర
పౌర్ణమాస్యాం మహాతిథౌ । పుష్యనక్షత్రయుక్తాయాం స్నానకాలో విధీ
యతే ॥ ౨౦ ॥ తద్దినే స్నాతి యో మర్త్యః కృష్ణతీర్థే మహామతిః । సర్వపాప
వినిర్ముక్త స్సర్వా న్కామా న్లభేత సః ॥ ౨౧ ॥ మదావిర్భావదివసే కృష్ణ

తీర్థజలే శుభే। స్నాతుం తత్ర సమాయాన్తి స్వపాపపరిశుద్ధయే ॥ ౨౨ ॥
దేవామనుష్యా స్సర్వే చ దిక్పాలా శ్చ మహాజనః। ఏతే సర్వే మహాత్మానః
కోటిసూర్య సమప్రభాః ॥౨౩॥ తే సర్వే కృష్ణతీర్థేఽస్మి న్స్నాత్వా తృప్తా
భవన్తిహి। త్వన్నామ్నే దం మహాతీర్థం లోకే ప్రఖ్యాతి మేష్యతి ॥ ౨౪ ॥
ఇత్యుక్త్వా శ్రీనివాస శ్చతత్రైవా న్తరధీయత। ఏవం ప్రభావం త త్తీర్థం
మహాపాపవిశోధనమ్ ॥ ౨౫ ॥ బుద్ధిశుద్ధిప్రదం పుంసాం సర్వైశ్వర్యప్రదాయ
కమ్। ఏవంవః కథితం విప్రాః కృష్ణతీర్థస్య వైభవమ్ ॥ ౨౬ ॥ శృణ్వతాం
పఠతాం చైవ విష్ణులోక ప్రదాయకమ్ ॥ ౨౬౫ ॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే రామకృష్ణతీర్థ
మహిమానువర్ణనం నామ పఞ్చమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ జలదానప్రశంసా.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాఖ్యే మహాపుణ్యే తృషార్తానాం విశేషతః। జల
దాన మకుర్వాణ స్తిర్యగ్యోని మవాప్నుయాత్ ॥ ౧ ॥ తస్మా ద్వేఙ్కటశై
లేన్ద్రే యథాశక్త్య నుసారతః। జలదానం హి కర్తవ్యం సర్వేషాం జీవనం
మహత్ ॥ ౨ ॥ అత్రై వో దాహరన్తీ మ మితిహాసం పురాతనమ్। విప్ర
స్య గృహగోధాయా స్సంవాదం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౩ ॥ పురా చేక్ష్వాకువం

హేమాఙ్గస్య జలదానాకరణేన గృహగోధికాత్వప్రాప్తిః.

శ్యోఽభూ ద్ధేమాఙ్గ ఇతి భూమిపః। బ్రహ్మణ్యో బ్రహ్మభూయిష్ఠో జితామిత్రో
జితేన్ద్రియః ॥ ౪ ॥ యావన్తో భూమికణికా యావన్త స్తోయబిన్దవః। యావ
న్త్య ఉడూని గగనే తావతీ ర్గా దదాత్య సౌ ॥ ౫ ॥ యేనే ష్టయజ్ఞదర్భై శ్చ
భూమి ర్బర్హిష్మతీ శ్రుతా॥ గోభూతిలహిరణ్యాద్యై స్తోషితా బహవో ద్విజాః॥
తేనా దత్తాని దానాని న విద్యన్త ఇతి శ్రుతమ్। తేనా దత్తం జల ఞ్చైకం
సుఖలభ్యధియా ద్విజాః ॥ ౭ ॥ బోధితో బ్రహ్మపుత్రేణ వసిష్ఠేన మహాత్మనా।
అమూల్యం సర్వతో లభ్యం తద్దాతుః కిం ఫల మ్భవేత్ ॥ ౮ ॥ ఇతి దుర్ధీ
ర్నైతువాదై ర్న జలం దత్తవా న్విభుః। అలభ్యదానే పుణ్యం స్యా దితి వాదీ
నయుక్తికమ్ ॥ ౯ ॥ స ఆనర్చ ద్విజా న్వ్యఙ్గా న్దరిద్రా న్వృత్తికర్శితాన్ ॥
నా నర్చ శ్రోత్రియా న్విప్రా న్బ్రహ్మజ్ఞా న్బ్రహ్మవాదినః ॥ ౧౦ ॥ ప్రఖ్యాతా
న్పూజయిష్యన్తి సర్వలోకా స్సహార్హణైః। అనాథానా మవిద్యానాం వ్య
ఙ్గానా ఞ్చ కుటుమ్బినామ్ ॥ ౧౧ ॥ దరిద్రాణాం గతిః కా వా తస్మా త్తే మద్ద
యాస్పదాః। ఇతి దుష్టేషు పాత్రేషు దత్తవా న్కి మపి స్వకమ్ ॥ ౧౨ ॥

తేన దోషేణ మహతా చాతకత్వం త్రిజన్మసు । ఏకజన్మని గృధ్రత్వం శ్వానత్వం సప్తజన్మసు ॥ ౧౩ ॥ ప్రాప్య పశ్చాద్గృహే జాతో భూపోఽయం గృహగోధికా । శృణుకీర్తే స్తు భూపస్య మిథిలాధిపతే ర్ద్విజాః ॥ ౧౪ ॥ గృహద్వారప్రతోళ్యాంస్తు వర్తతే కీటకాశనః । అష్టాశీతిషు వర్షేషు స్థితం తేన దురాత్మనా ॥ ౧౫ ॥

శ్రుతదేవపాదోదకసేవనేన హేమాఙ్గస్య జాతిస్మరణమ్.

విదేహాధిపతే ర్గేహం కదాచి ద్ద్విజసత్తమః । శ్రుతదేవ ఇతి ఖ్యాత శ్శాన్తో మధ్యాహ్నఆగమత్ ॥ ౧౬ ॥ తం దృష్ట్వా సహసో త్థాయ జాతహర్షో నరాధిపః । మధుపర్కై స్ససంపూజ్య తస్య పాదావనేజనీః ॥ ౧౭ ॥ అపో మూర్ధ్నాఽవహ త్క్షిప్రం తదో త్క్షిప్తై శ్చ బిన్దుభిః । దైవోపదిష్టకాలేన ప్రోక్షితా గృహగోధికా ॥ ౧౮ ॥ సద్యో జాతిస్మృతి రభూ త్స్మృతకర్మాఽతి దుఃఖితా । త్రాహి త్రాహీ తి చుక్రోశ బ్రాహ్మణం గృహ మాగతమ్ ॥ తిర్యగ్జన్తురవం శ్రుత్వా బ్రాహ్మణో విస్మితోఽభవత్ । కుతః క్రోశసి త్వం గోధే దశే యం కేన కర్మణా ॥ ౨౦ ॥ ఉపదేవ్యోఽథ దేవ్యో వా త్వం నృపోఽథ ద్విజోత్తమః । క స్త్వం బ్రూహి మహాభాగ త్వా ముద్యా వాం సముద్ధరే ॥ ఇత్యుక్తస్సనృపః ప్రాహ శ్రుతదేవం మహాప్రభుః । అహ మిక్ష్వాకుకులజ శ్శాస్త్రవిద్యావిశారదః ॥ ౨౨ ॥ యావన్తో భూమికణికా యావన్త స్తోయబిన్దవః । యావన్త్యు డూని గగనే తావతీ ర్గా దదామ్యహమ్॥ ౨౩ ॥సర్వైర్యజ్ఞైర్మయా చేష్టం పూర్తాన్యా చరితాని మే । దానాన్యపి చ దత్తాని ధర్మజాతం స్వనుష్ఠితమ్ ॥ ౨౪॥ తథాపి దుర్మతి ర్జాతా న మే చోర్ధ్వగతి ర్విభో।త్రివార శ్చాతకత్వం మే గృధ్రత్వ శ్చైకజన్మని ॥ ౨౫॥ సప్తజన్మసు శ్వానత్వం ప్రాప్తం పూర్వం మయా ద్విజ । ధరతాఽనేన భూపేన చాపః పాదావనేజనీః ॥ ౨౬॥ బిన్దవో దూరముత్క్షిప్తా స్తైస్స్పృష్టోఽహం కథ ఞ్చన । తదా జన్మస్మృతి రభూ త్తేన మే హతపాప్మనః ॥ ౨౭॥ గోధాజన్మాని భవ్యాని వ్యష్టావింశతి మే ద్విజాః । దృశ్యన్తే దైవదిష్టాని బిభ్యతే జన్మభి ర్భృశమ్ ॥ ౨౮॥ న కారణం ప్రపశ్యామి తన్మే విస్తరతో వద । ఇత్యుక్త స్స ద్విజః ప్రాహ జ్ఞాతంవిజ్ఞానచక్షుషా ॥

శ్రుతదేవదత్తపుణ్యేన హేమాఙ్గస్య గోధికాత్వవిముక్తిః.

శృణు భూప ప్రవక్ష్యామి తవ దుర్గతికారణమ్ । న జలం తు త్వయా దత్తం వేఙ్కటాద్రావయభూధరే ॥౩౦॥ త జ్జలంసులభం మత్వా న మూల్య మితినిశ్చితః। నాధ్వగానాం ద్విజాతీనాం ఘర్మకాలే ప్య జానతా ॥ ౩౧ ॥ తథా పాత్రం సముత్సృజ్య హ్యపాత్రే ప్రతిపాదితమ్ । జ్వలన్త మగ్ని ముత్సృజ్య న హి భస్మని హూయతే ॥ ౩౨ ॥ తులసీం తు సముత్సృజ్య బృహతీ పూజ్యతే ను

కిమ్ । అనాథవ్యఙ్గపఙ్గుత్వం న ప్రయోజకతా మియాత్ ॥ ౩౩ ॥ పఙ్గ్వాద్యా యే హ్యనాథా హి దయాపాత్రం హి కేవలమ్ । తపోనిష్ఠా జ్ఞాననిష్ఠా శ్శ్రుతి శాస్త్రపరాయణాః॥ ౩౪ ॥ విష్ణురూపాస్సదా పూజ్యా నేతరే తు కదా చన । తత్రా పి జ్ఞానినోఽత్యర్థం ప్రియా విష్ణో స్సదై వ హి ॥ ౩౫ । జ్ఞానినా మపి భూపాల విష్ణు రేవ సదా ప్రియః। తస్మా జ్జ్ఞానీ సదా పూజ్యః పూజ్యా త్పూజ్య తర స్స్మృతః॥ ౩౬॥ న జల స్తు త్వయా దత్తం సాధుభ్యో వా న సేవితాః । తేన తే దుర్గతి శ్చేయం ప్రాప్తా చే క్ష్వాకునన్దన॥ ౩౭ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ కృతం పుణ్యం తుభ్యందాస్యామి శాన్తయే । భూత మ్యద్యం భవ త్తేన కర్మజాతం విజేష్యసి ॥ ౩౮ ॥ ఇత్యు క్త్వాఽప ఉపస్పృశ్య దదౌ పుణ్య మను త్తమమ్ । య ద్దత్తం బ్రాహ్మణే వాపి స్నాన శ్చైకదినే కృతమ్ ॥ ౩౯ ॥ తేన ధ్వస్తా ఖిలాఘా స్తు త్యక్త్వా చ గృహగోధికా । రూపం కర్మోచిత ఙ్ఘోరం సద్యోఽ దృశ్యత పూరుషః ॥ ౪౦ ॥ దివ్యంవిమాన మారూఢో దివ్యస్రగ్వస్త్రభూషణః। పశ్యతా మేవ సాధూనాం మైథిలస్య గృహా న్తరే ॥ ౪౧ ॥ బద్ధాఞ్జలిపుటో భూత్వా పరిక్రమ్య ప్రణమ్య చ । అనుజ్ఞాతో యయౌ రాజా స్తూయమా నోఽమరై ర్దివమ్॥ ౪౨॥ తత్ర భుక్త్వా మహాభోగా న్వర్షాయుత మతన్ద్రితః । స ఏవ చే క్ష్వాకుకులే కకుత్స్థోఽభూ న్మహారథః ॥ ౪౩ ॥ స ప్తద్వీపప్రతీపాలో బ్రహ్మణ్య స్సాధుసమ్మతః। దేవేన్ద్రస్య సఖా విష్ణో రంశ ఏవ మహాప్రభుః॥౪౪॥ బోధిత స్తు వసిష్ఠేన సర్వాన్ధర్మా న్మనోహరాన్ । అనుష్ఠాయా ఖిలా న్రాజా తేన ధ్వస్తా శుభాదికః ॥ ౪౫ ॥ దివ్యం జ్ఞానం సమాసాద్య విష్ణో స్సాయుజ్య మా ప్తవాన్ । తస్మా ద్వేఙ్కటశై లేన్ద్రః పుణ్యః పాపవినాశనః॥ ౪౬ ॥ తస్మింశ్చ జలదానన్తు విష్ణులోకప్రదాయకమ్ । ఏవం వః కథితం విప్రా జలదానస్య వైభవమ్ ॥ ౪౭ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ॥ ౪౮ ॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే జలదాన
వైభవకథనం నామ షష్ఠోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలక్షేత్రాదివర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాద్రే స్తు మాహాత్మ్యం భూయోఽపి ప్రవదామ్యహమ్। యుష్మాకం సావధానేన శృణుధ్వం సుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ పృథివ్యాం యాని తీర్థాని బ్రహ్మణ్డాన్తర్గతాని చ । తాని సర్వాణి వర్త న్తే వేఙ్కటాహ్వాయభూధరే ॥ ౨ ॥ తస్మి న్నగో త్తమే పుణ్యే వస న్తం పురుషో త్తమమ్। శఙ్ఖచక్రధరం దేవం పీతామ్బరధరం శుభమ్ ॥ ౩ ॥ కౌస్తుభాలఙ్కృతోరస్కం

భక్తానా మభయప్రదమ్ । దేవదేవం విశాలాక్షం వేదవేద్యం సనాతనమ్॥ ౪॥
అఙ్గకోసలకర్నాటకాశీ ఘూర్జరదేశగాః । చోళకేరళపాణ్డ్యాదిసర్వదేశసము
ద్భవాః ॥ ౫ ॥ సకుటుమ్బాశ్చ సేవార్థ మాయాన్తి ప్రతివత్సరమ్ । దేవా
శ్చ ఋషయ స్సిద్ధా యోగిన స్సనకాదయః॥౬॥ యే భాద్రపదమాసే తు వేఙ్క
టేశమహోత్సవే । సేవాం కుర్వన్తి తే సర్వే నిష్పాపా ఉత్తమోత్తమాః॥౭॥
తత్ర శ్రీవేఙ్కటేశస్య బ్రహ్మా లోకపితామహః । చకార కన్యామాసే తు
ధ్వజారోహమహోత్సవమ్ ॥ ౮ ॥ ప్రతివర్షం చ తత్సేవానిమిత్తం సర్వమాన
వాః । సర్వదేవా శ్చ గన్ధర్వా స్సిద్ధా స్సాధ్యా మహౌజసః ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మో
త్సవే భగవత స్సమాయాన్తి ద్విజోత్తమాః । విద్యానాం వేదవిద్యేవ
మన్త్రాణా మ్ప్రణవో యథా ॥ ౧౦ ॥ ప్రాణవ త్ప్రియవస్తూనాం ధేనూనాం
కామధేనువత్ । తథా వేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షేత్రాణా ముత్తమోత్తమః ॥౧౧॥
శేషవ త్సర్వనాగానాం పక్షిణా ఙ్గరుడో యథా । దేవానాం తు యథా విష్ణు
ర్వర్ణానాం బ్రాహ్మణో యథా ॥ ౧౨ ॥ తథా వేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షేత్రాణా
ముత్తమోత్తమః। భూరుహాణాం సురతరు ర్భార్యేవ సుహృదాం యథా॥౧౩॥
తీర్థానాం తు యథా గఙ్గా తైజసానాం రవి ర్యథా । తథా వేఙ్కటశైలేన్ద్రః
క్షేత్రాణా ముత్తమోత్తమః॥ ౧౪ ॥ ఆయుధానాం యథా వజ్రం లోహానాం
కాఞ్చనం యథా। వైష్ణవానాం యథా రుద్రో రత్నానాం కౌస్తుభో యథా॥
౧౫॥ తథా వేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షేత్రాణా ముత్తమోత్తమః । నానేన సదృశో
లోకే విష్ణుప్రీతివివర్ధనః ॥ ౧౬ ॥ న మాధవసమో మాసో న కృతేన సమం
యుగమ్ । న చ వేదసమం శాస్త్రం న తీర్థం గఙ్గయా సమమ్॥ ౧౭॥ న జలేన
సమం దానం న సుఖం భార్యయా సమమ్। న కృషే స్తు సమం విత్తం న లాభో
జీవితా త్పరః॥ ౧౮॥ న తపోఽనశనా దన్య న్న దానా త్పరమం సుఖమ్। న ధర్మ
స్తు దయాతుల్యో న జ్యోతి శ్చక్షుషా సమమ్ ॥౧౯॥ న తృప్తి రశనాత్తుల్యా న
వాణిజ్యం కృషే స్సమమ్। న ధర్మేణ సమం మిత్రం న సత్యేన సమం యశః॥
౨౦॥ యథా తథా భగవత స్స్నానేన సదృశం న హి ॥౨౦½॥ యత్కీర్తనం సకల
పాపహరం మునీన్ద్రా యద్వన్దనం సకలసౌఖ్యద మేవ లోకే। యాత్రాఽపి యత్ర
ప్రతిసురై రపి పూజనీయా తాదృ ఙ్మహా న్భవతి వేఙ్కటశైలముఖ్యః॥ ౨౧½॥
తస్యానుభావం ప్రవదామి భూయ స్సమస్తతీర్థాని వసన్తి యత్ర। ఏవం సమస్తేషు
చ ముఖ్యతీర్థం శ్రీస్వామినామాఽస్తి సరో వరం తత్॥ ౨౨½ ॥ మాహాత్మ్య
మేతస్య మయోచ్యతే కథం యత్పశ్చిమే రోధసి భూవరాహః। ఆలిఙ్గ్య కాన్తా
మతిసౌమ్యమూర్తి ర్విరాజతే విశ్వజనోపకారీ॥ ౨౩½॥ శ్రీస్వామి పుష్కరిణ్యా
శ్చ దక్షిణే వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౨౪ ॥ ఆలిఙ్గితవపు ర్లక్ష్మ్యా వరదో వర్తతే

చిరమ్। ఏవం వః కథితం విప్రాః క్షేత్రమాహాత్మ్య ముత్తమమ్ ॥౨౫॥ య
శ్శృణోతి సదా భక్త్యా విష్ణులోకే మహీయతే॥ ౨౬॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే క్షేత్ర
మహిమానువర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశ్వర వైభవవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ అథేదానీం ప్రవక్ష్యామి వేఙ్కటేశ్వర వైభవమ్ । య
చ్ఛ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః॥ ౧॥ శ్రీవేఙ్కటేశ్వరం
దేవం యః పశ్యతి నర స్సకృత్ । సనరో ముక్తి మాప్నోతి విష్ణుసాయుజ్య
మాప్నుయాత్ ॥ ౨॥ దశవర్షై స్తు య త్పుణ్యం క్రియతే తు కృతే యుగే।
త్రేతాయా మేకవర్షేణ తత్పుణ్యం సాధ్యతే నృభిః॥ ౩॥ ద్వాపరే పఞ్చమాసేన
తద్దినేన కలౌ యుగే। తత్ఫలం కోటిగుణితం నిమిషే నిమిషే నృణామ్ ॥ ౪ ॥
నిస్సన్దేహం భవే దేవ శ్రీనివాస విలోకినామ్। శ్రీవేఙ్కటేశ్వరే దేవే తీర్థాని
సకలాన్యపి॥ ౫॥ విద్యన్తే సర్వదేవా శ్చ మునయః పితర స్తథా। ఏక కాలం
ద్వికాలం వా త్రికాలం సర్వదైవ వా॥ ౬॥ యే స్మరన్తి మహాదేవం శ్రీని
వాసం విముక్తిదమ్। కీర్తయన్త్యథ వా విప్రా స్తే ముక్తాః పాపపఞ్జరాత్ ॥
౭॥ నారాయణం పరం దేవం వేఙ్కటేశం ప్రయాన్తి వై। పూజితం శఙ్ఖ
రాజేన సచ్చిదానన్దవిగ్రహమ్॥ ౮॥ తస్య స్మరణ మాత్రేణ యమపీడాఽపి నో
భవేత్। శ్రీనివాసం మహాదేవం యేఽర్చయన్తి సకృ న్నరాః॥ ౯॥ కిం దానైః
కిం వ్రతై స్తేషాం కిం తపోభిః కి మధ్వరైః। వేఙ్కటేశం పర న్దేవం యో న
చిన్తయతి క్షణమ్॥ ౧౦॥ అజ్ఞానీ స చ పాపీ స్యా త్సమూకో బధిర స్తథా।
స జడోఽన్ధ శ్చ విజ్ఞేయ శ్ఛిద్రం తస్య సదా భవేత్ ॥ ౧౧॥ శ్రీనివాసే మహా
దేవే సకృ ద్దృష్టే మునీశ్వరాః। కిం కాశ్యా గయయా చైవ ప్రయాగేనా
పి కిం ఫలమ్॥ ౧౨॥ దుర్లభం ప్రాప్య మానుష్యం మానవా ఇహ భూతలే।
వేఙ్కటేశం పర న్దైవం యే పశ్యన్త్యర్చయన్తి వా ॥ ౧౩ ॥ జన్మ తేషాం
హి సఫలం తే కృతార్థా శ్చ నేతరే। వేఙ్కటేశే పరే దేవే దృష్టే వా పూజితే
ఽపి వా॥ ౧౪॥ శమ్భునా బ్రహ్మణా కిం వా శక్రేణా ప్యఖిలామరైః। వేఙ్క
టేశే మహాదేవే భక్తియుక్తా శ్చ యే నరాః॥ ౧౫ ॥ తేషా మ్ప్రణామస్మరణ
పూజాయుక్తా స్తు యే నరాః। న తే పశ్యన్తి దుఃఖాని నైవ యాన్తి
యమాలయమ్ ॥ ౧౬ ॥ బ్రహ్మహత్యా సహస్రాణి సురాపానాయుతాని చ।
దృష్టే నారాయణే దేవే విలయం యాన్తి కృత్స్నశః ॥ ౧౭ ॥ యే వాఞ్ఛన్తి

సదా భోగం రాజ్య ఇ్చ త్రిదశాలయే । వేఙ్కటాద్రినివాసం తే ప్రణమస్తు సకృన్మదా ॥ ౧౮ ॥ యాని కాని చ పాపాని జన్మకోటి కృతాని చ । తాని సర్వాణి నశ్యన్తి వేఙ్కటేశ్వర దర్శనాత్ ॥ ౧౯ ॥ సమ్ప్రార్కా త్కౌతుకా ల్లోభా ద్భయా ద్వాపి చ సంస్మరన్ । వేఙ్కటేశం మహాదేవం నే హ ముత్ర చ దుఃఖభాక్॥ ౨౦॥ వేఙ్కటాచల దేవేశం కీర్తయ న్నర్చయ న్నపి। అవశ్యం విష్ణుసారూప్యం లభతే నాత్ర సంశయః ॥ ౨౧ ॥ యథై ధాంసి సమిద్ధోఽగ్ని ర్భస్మసా త్కురుతే క్షణాత్। తథా పాపాని సర్వాణి వేఙ్కటేశ్వర దర్శనమ్॥ ౨౨॥ వేఙ్కటేశ్వర దేవస్య భక్తి రష్టవిధా స్మృతా। తద్భక్తజనవాత్సల్యం తత్పూజాపరితోషణమ్ ॥ ౨౩ ॥ స్వయం తత్పూజన మ్భక్త్యా తదర్థే దేహ చేష్టితమ్। తన్మాహాత్మ్య కథావాం శ్చ శ్రవణేప్వా దర స్తథా॥ ౨౪ ॥ స్వర నేత్ర శరీరేషు వికారస్ఫురణ స్తథా । శ్రీనివాసస్య దేవస్య స్మరణం సతత స్తథా॥ ౨౫॥ వేఙ్కటాద్రినివాసం త మాత్రిశై త్యె వ్యూ పజీవనమ్। ఏవ మష్ట విధా భక్తి ర్యస్మి న్మ్లేచ్ఛేఽపి వర్తతే॥ ౨౬॥ స ఏవ ముక్తి మాప్నోతి శౌన కాద్యా మహాజనః । భక్త్యా త్వ నన్యయా ముక్తి ర్బ్రహ్మజ్ఞానేన నిశ్చితా ॥ ౨౭॥ వేదా న్తశాస్త్ర శ్రవణా ద్యతీనా మూర్ధ్వ రేతసామ్ । సా చ ముక్తి ర్వినా జ్ఞానం వేదా న్తశ్రవణోద్భవమ్ ॥ ౨౮ ॥ యత్యాశ్రమం వినా విప్రా విర క్తి ఇ్చ వినా తథా । సర్వేషా శ్చై వ వర్ణానా మఖిలాశ్రమిణా మపి ॥ ౨౯॥ వేఙ్కటేశ్వర దేవస్య దర్శనా దేవ కేవలమ్ । అపునర్భవదా ముక్తి ర్భవిష్యత్య విలమ్బితమ్ ॥ ౩౦ ॥ క్రిమికీటా శ్చ దేవా శ్చ మునయ శ్చ తపో ధనాః । తుల్యా వేఙ్కటశై లేన్ద్రే శ్రీనివాస ప్రసాదతః॥ ౩౧॥ పాపం కృతం మయాఽనేక మితి మా క్రియతా మ్భయమ్ । మా గర్వః క్రియతాం పుణ్యం మయాఽకారీ తి వా జనైః ॥ ౩౨ ॥ వేఙ్కటేశే మహాదేవే శ్రీనివాసే విలో కితే। న న్యూనా నా ధికా శ్చ స్యుః కి న్తు సర్వే మహాజనాః ॥ ౩౩ ॥ వేఙ్కటాఖ్యే మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । శ్రీనివాసం పర న్దేవం యః పశ్యతి స భక్తికమ్॥ ౩౪॥ న తేన తుల్యతా మేతి చతుర్వేద్య పి భూతలే। వేఙ్కటేశ్వర దేవేశం యః పూజయతి భక్తితః ॥ ౩౫ ॥ సకోటికుల సంయుక్తః ప్రయాతి హరిమన్దిరమ్। శ్రీనివాసార్చనసమం నా ధికం పుణ్య మస్తి వై ॥౩౬॥ వేఙ్కటాద్రినివాసం తం ద్వేష్టి యో మోహ మాస్థితః। బ్రహ్మహత్యా యుత స్తేన కృతం నరక కారణమ్ ॥ ౩౭ ॥ తత్సమ్భాషణ మాత్రేణ మానవో నరకం వ్రజేత్। శ్రీనివాసపరా వేదా శ్శ్రీనివాసపరా మఖాః॥ ౩౮॥ శ్రీనివాస పరా స్సర్వే తస్మా దన్య న్న విద్యతే । అత స్సర్వం పరిత్యజ్య శ్రీనివాసం సమాశ్ర యేత్ ॥ ౩౯ ॥ సర్వయజ్ఞ తపోదాన తీర్థస్నానేషు య త్ఫలమ్। త త్ఫలం కోటి

గుణితం శ్రీనివాసస్య సేవయా ॥ ౪౦॥ వేఙ్కటాద్రినివాసం తం చిన్తయ న్ఘటికాద్వయమ్। కులైకవింశ ముద్ధృత్య విష్ణులోకే మహీయతే ॥ ౪౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నానం దేవస్య దర్శనమ్। యది లభ్యేత వై పుంసాం కిం గఙ్గాజలసేవయా॥ ౪౨॥ వేఙ్కటేశం పరం దైవం యః కదాపి న పశ్యతి। సఙ్కరస్స తు విజ్ఞేయో న పితు ర్బీజసమ్భవః॥ ౪౩॥ తస్మా త్సర్వప్రయత్నేన వేఙ్కటేశో దయానిధిః। ద్రష్టవ్యోఽతి ప్రయత్నేన పరలోకేచ్ఛయా ద్విజాః ॥౪౪॥ ఏవం వః కథితం విప్రా వేఙ్కటేశస్య వైభవమ్। య స్త్వేత చ్ఛృణుయాన్నిత్యం పఠతే చ సభక్తికమ్॥ ౪౫॥ స వై వేఙ్కటనాథస్య సేవాఫల మవాప్నుయాత్ ॥ ౪౬॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వేఙ్కటేశ్వరవైభవానువర్ణనం నామాష్టమోఽధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీనాం నైరన్తర్యేణ శ్రీవేఙ్కటాచలస్థితికథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ అథాత స్సంప్రవక్ష్యామి వేఙ్కటాచలవైభవమ్। యుష్మాకం సావధానేన శృణుధ్వం సుసమాహితాః ॥౧ ॥ లక్షకోటిసహస్రాణి సరాంసి సరిత స్తథా। సముద్రా శ్చ మహాపుణ్యా వనాన్య ప్యాశ్రమాణి చ ॥ ౨ ॥ పుణ్యాని క్షేత్రజాతాని వేదారణ్యాదికాని చ। మునయ శ్చ వసిష్ఠాద్యాస్సిద్ధచారణకిన్నరాః ॥ ౩ ॥ లక్ష్మ్యా సహ ధరణ్యా చ భగవా న్మధుసూదనః। సావిత్ర్యా చ సరస్వత్యా సహైవ చతురాననః ॥ ౪॥ పార్వత్యా సహ దేవేశ స్త్ర్యమ్బక స్త్రిపురాన్తకః। హేరమ్బషణ్ముఖాద్యా శ్చ దేవా స్సేన్ద్రపురోగమాః ॥ ౫ ॥ ఆదిత్యాదిగ్రహా శ్చైవ తథాఽష్టౌ వసవో ద్విజాః। పితరో లోకపాలా శ్చ తథాఽన్యే దేవతాగణాః ॥ ౬ ॥ మహాపాతకసఙ్ఘానాం నాశనే లోకపావనే। దివానిశం వస న్త్యత్ర వేఙ్కటాచలమూర్ధని ॥ ౭ ॥ తస్య దర్శనమాత్రేణ బుద్ధిసౌఖ్యం నృణా మ్భవేత్। తన్మూర్ధని కృతావాసా స్సిద్ధచారణయోషితః ॥ ౮ ॥ పూజయన్తి సదా కాలం వేఙ్కటేశం కృపానిధిమ్। కోటయో బ్రహ్మహత్యానా మగమ్యాగమకోటయః ॥౯॥ అఙ్గలగ్నా వినశ్యన్తి

శ్రీవేఙ్కటాచలారోహణసమయానుసన్ధానక్రమః.

వేఙ్కటాచలమారుహ్యైః। వేఙ్కటాద్రిం గిరిం తం తు ప్రార్థయే త్పుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౦ ॥ స్వర్ణాచల మహాపుణ్య సర్వదేవనిషేవిత। బ్రహ్మాదయోఽపి యం దేవా స్సేవన్తే శ్రద్ధయా సహ ॥ ౧౧ ॥ తం భవన్త మహం పద్భ్యా మాక్రమేయం నగోత్తమ। క్షమస్వ తదఘం మేఽద్య దయయా పాపచేతసః॥౧౨॥

త్వన్మూర్ధని కృతావాసం మాధవం దర్శయస్వ మే ‖ ప్రార్థయిత్వా నర స్త్వేవం వేఙ్కటాద్రిం నగోత్తమమ్ ‖ ౧౩ ‖ తతో మృదుపదం గచ్ఛేత్త్వా వనం వేఙ్కటాచలమ్ ‖ వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ‖ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వా నియమపూర్వకమ్ ‖ పిణ్డదానం తతః కుర్యా దపి సర్షపమాత్రకమ్ ‖ ౧౫ ‖ శమీదళసమానాద్వా దద్యాత్పిణ్డా న్పితౄ న్ప్రతి ‖ స్వర్గస్థా మోక్షమాయాన్తి స్వర్గం నరకవాసినః ‖౧౬‖ తత స్తస్యోపరి మహా

పాపవినాశాఖ్యతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

త్సర్వలోకేషు విశ్రుతమ్ ‖ సర్వతీర్థోత్తమం పుణ్యం నామ్నా పాపవినాశనమ్‖ ౧౭ ‖ అస్తి పుణ్యతమే విప్రాః పవిత్రే వేఙ్కటాచలే ‖ యస్య సంస్మరణాదేవ గర్భవాసో న విద్యతే ‖ ౧౮ ‖ త త్ప్రాప్య తు నర స్స్నాయా త్స్వామితీర్థస్య చోత్తరే ‖ తత్ర స్నానా న్నరా యాన్తి వైకుణ్ఠం నాత్ర సంశయః ‖ ౧౯ ‖ ఋషయః ‖ సూత పాపవినాశాఖ్య తీర్థస్య బ్రూహి వైభవమ్ ‖ వ్యాసేన బోధిత స్త్వం హి వేత్సి సర్వం మహామునే ‖ ౨౦ ‖ శ్రీసూతః ‖ బ్రహ్మాశ్రమపదే వృత్తాం పార్శ్వే హిమవత శ్శుభే ‖ వక్ష్యామి బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠా యుష్మాకం తు కథాం శుభామ్ ‖ ౨౧ ‖ తదాశ్రమపదం పుణ్యం బ్రహ్మాశ్రమపదం శుభమ్ ‖ నానావృక్షసమాకీర్ణం పార్శ్వే హిమవత శ్శుభే ‖౨౨‖ బహుగుల్మలతాకీర్ణం మృగద్వీపనిషేవితమ్ ‖ సిద్ధచారణసఙ్ఘుష్టం రమ్యం పుష్పితకాననమ్ ‖ ౨౩ ‖ యతిభి ర్బహుభిః కీర్ణం తాపసై రుపశోభితమ్ ‖ బ్రాహ్మణైశ్చ మహాభాగైః సూర్యజ్వలనసన్నిభైః‖ ౨౪‖ నియమవ్రతసమ్పన్నై స్సమాకీర్ణం తపస్విభిః ‖ దీక్షితై ర్యాగశీలై శ్చ యతాహారైః కృతాత్మభిః ‖ ౨౫‖ వేదాధ్యయనసమ్పన్నై ర్వైదికైః పరివేష్టితమ్‖ వర్ణిభి శ్చ గృహస్థై శ్చ వానప్రస్థై శ్చ భిక్షుభిః ‖ ౨౬ ‖ స్వాశ్రమాచారనిరతై స్స్వవర్ణోక్తవిధాయిభిః ‖ వాలఖిల్యై శ్చ ఋషిభి స్సమన్తా త్పరివేష్టితమ్ ‖ ౨౭ ‖ తత్రాశ్రమే పురా క

దృఢమత్యాఖ్యశూద్రవృత్తాన్తః.

శ్చి చ్ఛూద్రో దృఢమతి ర్ద్విజాః ‖ సాహసీ బ్రాహ్మణాభ్యాశ మాజగామ ముదాన్వితః ‖ ౨౮ ‖ ఆగతో హ్యాశ్రమపదం పూజితం చ తపస్విభిః ‖ నామ్నా దృఢమతి శ్శూద్ర స్సాష్టాఙ్గం ప్రణనామ వై ‖ ౨౯ ‖ తా న్స దృష్ట్వా మునిగణా న్దేవకల్పా న్మహౌజసః ‖ కుర్వతో వివిధా న్యజ్ఞా న్సమ్ప్రాహృష్యత శూద్రకః ‖ ౩౦ ‖ అథా స్య బుద్ధి రభవ త్తపః కర్తు మనుత్తమమ్‖ తతోఽబ్రవీ త్కులపతిం ముని మాగత్య తాపసమ్ ‖ ౩౧ ‖ దృఢమతిః ‖ తపోధన నమ స్తేఽస్తు రక్ష మాం కరుణానిధే ‖ తవ ప్రసాదా దిచ్ఛామి యాగం కర్తుం ప్రసీద మే ‖ ౩౨ ‖ ఏవ ముక్త స్తు శూద్రేణ త మాహ

దృఢమతి మ్ప్రతి కులపత్యాఖ్యమున్యుపదిష్టశూద్రధర్మాః.

బ్రాహ్మణ స్తదా ॥ కులపతిః ॥ యాగే దీక్షయితుం శక్యో న శూద్రో హీన జన్మభాక్ ॥ ౩౩ ॥ శ్రూయతే యది తే బుద్ధి శ్శుశ్రూషానిరతో భవ । ఉప దేశో న కర్తవ్యో జాతిహీనస్య కర్హి చిత్ ॥ ౩౪ ॥ ఉపదేశే మహా న్దోష ఉపాధ్యాయస్య విద్యతే । నాధ్యాపయే చ్ఛూద్ర శ్శూద్రం తథా నైవ చ యాజయేత్ ॥ ౩౫ ॥ న పాఠయే త్తథా శూద్రం శాస్త్రం వ్యాకరణాదికమ్। కావ్యం వా నాటకం వా పి తథాఽలఙ్కార మేవ వా ॥ ౩౬ ॥ పురాణ మితి హాసం చ శూద్రం నైవ తు పాఠయేత్ । యది చో పదిశే ద్విప్ర శ్శూద్ర స్యై తాని కర్హి చిత్ ॥ ౩౭ ॥ త్యజేయు ర్బ్రాహ్మణా విప్రం తం గ్రామా ద్బ్రాహ్మసఙ్కులాత్ । శూద్రాయ చో పదేష్టారం ద్విజం చణ్డాలవ త్త్యజేత్ ॥౩౮॥ శూద్రం చా క్షరసంయుక్తం దూరతః పరి వర్జయేత్ । అత శ్శుశ్రూష భద్రం తే బ్రాహ్మణా న్శ్రద్ధయా సహ ॥ ౩౯ ॥ శూద్రస్య ద్విజశుశ్రూషా మన్వాదిభి రుదీరితా । నహి నైసర్గికం కర్మ పరిత్యక్తుం త్వ మర్హసి ॥ ౪౦ ॥ ఏవ ముక్త స్స మునినా స శూద్రోఽచి న్తయ త్తదా । కిం కర్తవ్యం మయా త్వద్య వ్రతే శ్రద్ధా హి మే పరా ॥ ౪౧॥ యథా స్యా న్మమ సుజ్ఞానం యతి ష్యేఽహం తథాఽద్య వై । ఇతి నిశ్చిత్య మనసా శూద్రో దృఢమతి స్తదా॥ ౪౨ ॥ గత్వాశ్రమపదా ద్దూరం కృతవా నుటజం శుభమ్ । తత్ర వై దేవ తాగారం పుణ్యాన్యా యతనాని చ ॥ ౪౩॥ పుష్పారామాదికం చా పి తటాక ఖననాదికమ్ । శ్రద్ధయా కారయామాస తపస్సిద్ధ్యర్థ మాత్మనః ॥ ౪౪ ॥ అభిషేకాం శ్చనియమా నుపవాసాదికా నపి । బలిం కృత్వా చ హుత్వా చ దైవతాన్య భ్యపూజయత్ ॥ ౪౫ ॥ సఙ్కల్పనియమోపేతః ఫలాహారో జితే న్ద్రియః । నిత్యం కన్దై శ్చ మూలై శ్చ పుష్పై రపి తథా ఫలైః ॥ ౪౬ ॥ అతిథీ న్పూజయామాస యథావ త్సముపాగతాన్। ఏవం హి సుమహా న్కాలో

దృఢమతయే సుమత్యాఖ్యవిప్రప్రకాశితకర్మానుష్ఠానక్రమః.

వ్యతిచక్రామ తస్య వై ॥ ౪౭ ॥ అథా శ్రమ మగా త్తస్య సుమతి ర్నామ నామతః । ద్విజో గర్గకులోద్భూత స్సత్యవాదీ జితేన్ద్రియః ॥ ౪౮॥ స్వాగతై ర్మాని మారాధ్య తోషయిత్వా ఫలాదికైః । కథయ న్వై కథాః పుణ్యాః కుశలం పర్యపృచ్ఛత ॥ ౪౯ ॥ ఇత్థం సమ్ప్రతి పాద్యాద్యై రుపచారై స్తు పూజితః । ఆశీర్భి రభినన్ద్యైనం ప్రతిగృహ్య చ సత్క్రియామ్ ॥ ౫౦ ॥ త మాపృచ్ఛ్య ప్రహృష్టాత్మా స్వాశ్రమం పున రాయయౌ। ఏవం దినే దినే విప్ర శ్శూద్రేఽస్మి న్పక్షపాతవాన్ ॥ ఆగచ్ఛ దాశ్రమం తస్య ద్రష్టుం తం శూద్ర యోనిజమ్ । బహుకాలం ద్విజస్యా భూ త్సంసర్గ శ్శూద్రయోనినా ॥ ౫౧ ॥

స్నేహస్య వశ మాపన్న శ్శూద్రోక్తం నా తిచక్రమే । అథా గతం ద్విజం శూద్రః ప్రాహ స్నేహ వశీకృతమ్ ॥ ౫౩ ॥ హవ్యకవ్యవిధానం మే బ్రూహి త్వం తు గురు ర్మతః । ఏవ ముక్త స్స శూద్రేణ సర్వ మేత దుపాదిశత్ ॥ ౫౪ ॥ కారయామాస శూద్రస్య పితృకార్యాదికం తదా । పితృకార్యే కృతే

— శూద్రస్య వైదిక కర్మోపదేశేన సుమత్యను భూతదుర్గతిప్రకారః. —

తేన విసృష్ట స్స ద్విజోత్తమః॥ ౫౫॥ అథ దీర్ఘేణ కాలేన పోషిత శ్శూద్రయోనినా। త్యక్తో విప్రగణై స్సోయం పఞ్చత్వ మగమ ద్ద్విజః॥ ౫౬॥ వైవస్వత భటై ర్నీత్వా పాతితో నరకేష్వ పి । కల్పకోటిసహస్రాణి కల్పకోటిశతాని చ॥ ౫౭॥ భుక్త్వా క్రమేణ నరకాం స్తన స్తే స్థావరోఽభవత్ । గర్దభ స్తు తతో జజ్ఞే విడ్వరాహ స్తతః పరమ్॥ ౫౮ ॥ జజ్ఞేఽథ సారమేయో సౌ పశ్చా ద్వాయసతాం గతః । అథ చణ్డాలతాం ప్రాప్య శూద్రయోని మగా త్తతః॥ ౫౯॥ గతవా న్వైశ్యతాం పశ్చా త్క్షత్రియ స్తదన న్తరమ్। ప్రబలై ర్బాధ్యమానోఽసౌ బ్రాహ్మణో వై తదాఽభవత్ ॥౬౦॥ ఉపనీత స్స పిత్రా తు వర్షే గర్భాష్టమే ద్విజః। వర్తమానః పితు ర్గేహే స్వాచారాభ్యాసతత్పరః॥ ౬౧॥ గచ్ఛన్కదా చిద్గహనే గృహీతో బ్రహ్మరక్షసా । రుద న్భ్రమణ్ స్ఖల న్మూఢః ప్రలప న్ప్రహాస న్నసౌ ॥ ౬౨ ॥ శశ్వద్ధాహేతి చ వద న్వైదికం కర్మ సోఽత్యజత్ । దృష్ట్వా సుతం తథా భూతం పితా దుఃఖేన పీడితః॥ ౬౩॥ సుత మాదాయ చ స్నేహా దగ స్త్యం శరణం యయౌ।సువర్ణముఖరీతీరే తపస్య న్తం శివాగ్రతః ॥ ౬౪ ॥ భక్త్యామునిం ప్రణమ్యా సౌ పితా తస్య సుతస్య వై ।

— అగస్త్యోక్త్యా దుర్గత్యపనోదనార్థం సుమతే ర్వేఙ్కటాద్రిగమనమ్. —

తస్మై నివేదయామాస స్వపుత్రస్య విచేష్టితమ్॥ ౬౫॥ అబ్రవీ చ్చ తదా విప్రః కుమ్భజం మునిపుఙ్గవమ్। ఏష మే తనయో బ్రహ్మ న్గృహీతో బ్రహ్మరక్షసా॥౬౬॥ సుఖం న లభతే బ్రహ్మ న్నత్ర త్వం కరుణాదృశా। నా స్తి మేతనయో హ్య న్యః పితౄణా మృణముక్తయే ॥ ౬౭ ॥ తస్య పీడావినాశార్థ ముపాయం బ్రూహి కుమ్భజ । త్వత్సమ స్త్రిషు లోకేషు తపశ్శీలో న విద్యతే ॥ ౬౮ ॥ త్వాం వినాఽస్య పరిత్రాతా న మే పుత్రస్య విద్యతే । పుత్రే దయాం కురు గురో దయాశీలా హి సాధవః॥ ౬౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవ ముక్త స్తదా తేన కుమ్భజో ధ్యాన మాస్థితః। ధ్యాత్వా తు సుచిరం కాల మబ్రవీ ద్బ్రాహ్మణం తతః॥ ౭౦॥ అగస్త్యః॥ పూర్వజన్మని తే పుత్రో బ్రాహ్మణోఽయం మహామతే । సుమతి ర్నామ విప్రోఽయం మతిం శూద్రాయ వై దదౌ॥ ౭౧॥ కర్మాణి వైదికా న్యేష సర్వాణ్యు పదిదేశ వై । అతోఽయం నరకా న్భుక్త్వా కల్పకోటి సహస్రకమ్ ॥ ౭౨ ॥ జాతో భువి తద స్తేషు స్థావరాదిషు యోనిషు । ఇదానీం బ్రాహ్మణో జాతః కర్మశేషేణ తే సుతః ॥ ౭౩ ॥ యమేన ప్రేషితేనా త్ర

గృహీతో బ్రహ్మరక్షసా । క్రూరేణ పాతకేనాద్య పూర్వజన్మ కృతేన వై ॥
౨౪॥ ఉపాయం తే ప్రవక్ష్యామి బ్రహ్మరక్షో వినాశనే । శృణుష్వ శ్రద్ధయా
యుక్తస్సమాధాయ చ మానసమ్॥ ౨౫ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే ఋషిసఙ్ఘనిషే
వితే। వర్తతే దైవతైస్సేవ్యః పావనో వేఙ్కటాచలః ॥ ౨౬ ॥ తస్యోపరి
మహాతీర్థం నామ్నా పాపవినాశనమ్। అస్తి పుణ్యం ప్రసిద్ధం చ మహాపాతక
నాశనమ్॥ ౨౭॥ భూతప్రేతపిశాచానాం వేతాళ బ్రహ్మరక్షసామ్ । మహతాం
చైవ రోగాణాం తీర్థం తన్నాశకం స్మృతమ్ ॥ ౨౮ ॥ సుత మాదాయ
గచ్ఛ త్వం తత్తీర్థం గిరిమధ్యగమ్। ప్రయత స్స్నాపయ సుతం తీర్థే పాప
వినాశనే॥ ౨౯॥ స్నానేన త్రిదినం తత్ర బహ్మరక్షో వినశ్యతి। నైవోపాయా
న్తరం తస్య వినాశే విద్యతే భువి ॥ ౩౦ ॥ తస్మాచ్ఛీఘ్రం ప్రయాహి త్వం
వేఙ్కటాహ్వయ పర్వతమ్ । తత్రపాపవినాశాఖ్య తీర్థే స్నాపయ తే సుతమ్॥
౩౧॥ మా విలమ్బం కురుష్వాత్ర త్వరయా యాహి వై ద్విజ । ఇత్యుక్త
స్స ద్విజోఽగస్త్యం ప్రణమ్య భువి దణ్డవత్ ॥ ౩౨॥ అనుజ్ఞాత శ్చ తేనాసౌ
ప్రయయౌ వేఙ్కటాచలమ్ । సుతేన సాకం విప్రోఽసౌ గత్వా పాపవినాశ

— సుమతేః పాపనాశనస్నానేన దుర్గత్యపనోదన ప్రకారః. —

నమ్॥ ౩౩॥ సఙ్కల్పపూర్వం సంస్నాప్య దినత్రయ మసౌ సుతమ్ । సస్నా
స్వయం చ విప్రేన్ద్రః పితా పాపవినాశనే॥ ౩౪॥ సమాగతః పపౌ తోయం
కృత్వా చాప్యాహ్నికక్రమమ్ । అథ తస్య సుత స్తత్ర విముక్తో బ్రహ్మ
రక్షసా॥ ౩౫॥ సమజాయత నీరోగ స్స్వస్థ స్సున్దరరూపధృత్ । సర్వసమ్పత్స
మృద్ధోఽసౌ భుక్త్వా భోగా ననేకశః॥౩౬॥ దేహాన్తే ప్రయయౌ ముక్తిం స్నానా
త్పాపవినాశనే । పితాఽపి తత్ర స్నానేన దేహాన్తే ముక్తి మాప్తవాన్ ॥౩౭॥

— వైదికకర్మానుష్ఠాతు ర్దృఢమతే ర్దుర్గతిప్రాప్త్యపనోదన ప్రకారః. —

తేనోపదిష్టోఽయం శూద్ర స్స భుక్త్వా నరకా న్క్రమాత్ । అనేకాను
జనిత్వా చ కుత్సితాస్వపి యోనిషు ॥ ౩౮ ॥ గృధ్రజన్మాఽభవ త్పశ్చా
ద్వేఙ్కటాహ్వయ పర్వతే। స కదాచిజ్జలం పాతుం తీర్థే పాపవినాశనే॥౩౯॥
సమాగతః పపౌ తోయం నిషిషేచాత్మన స్తనుమ్ । తదైవ దివ్యదేహ స్స
స్సర్వాభరణ భూషితః॥ ౪౦ ॥ దివ్యం విమాన మారుహ్య ప్రయయౌ వమ
రాలయమ్॥ శ్రీసూతః॥ ఏవం ప్రభావ మేత ద్ధి తీర్థం పాపవినాశనమ్॥ ౪౧॥
పాపానాం నాశనా ద్విప్రాః పాపనాశాభిధం హి తత్ ॥ ౪౨ ॥ ఇత్థం
రహస్యం కథితం మునీన్ద్రా స్తద్వైభవం పాపవినాశనస్య । యత్రాభిషేకా
త్సహసా విముక్తో ద్విజ శ్చ శూద్ర శ్చ వినిన్ద్యకృత్యౌ॥ ౪౩॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే పాపవినాశనతీర్థ
మహిమానువర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః.

పాపవినాశన తీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః॥ పున శ్చా హం ప్రవక్ష్యామి పాపనాశన వైభవమ్। భగ వద్భక్తిభావేన శృణుధ్వం సుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ ఇతిహాసం ప్రవక్ష్యామి సర్వ పాపవినాశనమ్ । యచ్ఛ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥

భద్రమత్యాఖ్య దరిద్రద్విజ వృత్తాన్తః.

ఆసీ త్పురా ద్విజవరో వేదవేదాన్తపారగః । దరిద్రో వృత్తిహీన శ్చ నామ్నా భద్రమతి ర్ద్విజాః ॥ ౩ ॥ శ్రుతాని సర్వశాస్త్రాణి తేన విప్రేణ ధీమతా । శ్రుతాని చ పురాణాని ధర్మశాస్త్రాణి సర్వశః ॥ ౪ ॥ అభవం స్తస్య షట్పత్న్య స్తాసాం ద్రవ్యశోపతీ । కామినీ మాలినీ చైవ శోభా చైవ ప్రకీర్తితాః॥ ౫॥ తాసు పత్నీషు తస్యాసీ త్పుత్రాణాం చ శ తద్వ యమ్। తే సర్వే తస్య పుత్రాద్యాః క్షుధయా పరిపీడితాః॥ ౬॥ అకిఞ్చనో భద్రమతిః క్షుధార్తా నాత్మజా న్ప్రియాన్ । పశ్య న్ప్రియాః క్షుధార్తా శ్చ విలలాపాకులే న్ద్రియః॥ ౭॥ ధి గ్జన్మ భాగ్యరహితం ధి గ్జన్మ ధనవర్జితమ్ । ధి గ్జన్మ కీర్తిరహితం ధి గ్జన్మా తిథ్యవర్జితమ్॥౮॥ ధి గ్జన్మాఽచారరహితం జన్మ ధి గ్జ్ఞానవర్జితమ్। ధి గ్జన్మ యత్నరహితం ధి గ్జన్మ సుఖవర్జితమ్॥౯॥ ధి గ్జన్మ బన్ధు రహితం ధి గ్జన్మ ఖ్యాతివర్జితమ్। నరస్య బహ్వపత్యస్య ధి గ్జన్మైశ్వర్యవర్జితమ్॥ ౧౦॥అహో గుణా స్సామ్యతా చ విద్వత్తా జన్మ సత్కులే। దారిద్ర్యామ్బుధి మగ్నస్య సర్వ మేత న్న శోభతే ॥ ౧౧ ॥ విప్రాః పుత్రా శ్చ పౌత్రా శ్చ బాన్ధవా భ్రాతర స్తథా। శిష్యా శ్చ సర్వే మనుజా స్త్యజన్త్యైశ్వర్యవర్జితమ్ ॥ ఇతి నిశ్చిత్య మతిమా న్ధీరో భద్రమతి ర్ద్విజాః । చణ్డాలో వా ద్విజో వా పి భాగ్యవా నేవ పూజ్యతే ॥ ౧౩ ॥ దరిద్రః పురుషో లోకే శవవ ల్లోకనిన్దితః। అహో సమ్పత్సమాయుక్తో నిష్ఠురో వా ప్య నిష్ఠురః ॥ ౧౪ ॥ గుణహీనో పి గుణవా న్మాన్యో వా పి స పణ్డితః। నిష్ఠురో వా గుణీ వా పి ధర్మహీనోఽథ వా నరః ॥ ౧౫ ॥ ఐశ్వర్యగుణయుక్త శ్చే త్పూజ్య ఏవ న సంశయః। అహో దరిద్రతా దుఃఖం తత్రా ప్యాశా తి దుఃఖదా ॥ ౧౬ ॥ ఆశాభి భూతాః పురుషా దుఃఖ మశ్నువతే క్షణాత్॥ ౧౬౹॥ ఆశాయా దాసా యే దాసా స్తే సర్వలోకస్య ॥ ఆశా దాసీ యేషాం తేషాం దాసాయతే లోకః ॥ ౧౭౹ ॥ సర్వశాస్త్రార్థవేత్తాఽపి దరిద్రో భాతి మూర్ఖవత్ ॥ ౧౮ ॥ అకిఞ్చనస్య మహా గ్రాహగ్రస్తానాం నా స్తి మోచకః । అహో దుఃఖ మహో దుఃఖ మహో దుఃఖం దరిద్రతా ॥ ౧౯ ॥ తత్రా పి పుత్రదారాణాం బాహుళ్యమతి దుఃఖదమ్ । ఏవ ముక్త్వా భద్రమతి స్సర్వశాస్త్రార్థ పారగః ॥ ౨౦ ॥

అత్రైశ్వర్యప్రదం ధర్మం మనసా చిన్తయం స్తదా। తూష్ణీం స్థితో భద్రమతి ర్మహాక్లేశసమన్వితః ॥ ౨౧ ॥ తదానీం తాను భార్యాసు కామినీపతి

— భద్రమతిమ్ప్రతి కామినీకృత వేఙ్కటాద్రిగమనప్రోత్సాహనమ్. —

దేవతా। భార్యా సాధుగుణై ర్యుక్తా తం పతిం ప్రత్యభాషత ॥ ౨౨ ॥ కామినీ॥ భగవ న్సర్వధర్మజ్ఞ సర్వశాస్త్రార్థపారగ। మమ నాథ మహాభాగ వాక్యం శృణు మహామతే ॥ ౨౩ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే ఋషిసఙ్ఘనిషేవితే। వర్తతే దైవతై స్సేవ్యః పావనో వేఙ్కటాచలః ॥ ౨౪ ॥ తస్మి న్వేఙ్కటశైలేన్ద్రే సురాసురనమస్కృతే। వర్తతే పావనం తీర్థం పాపానాం దాహకం శుభమ్ ॥ తత్ర గత్వా మహాభాగ పాపనాశే మహామతే। కురు స్నానం ప్రయత్నేన భార్యాపుత్రసమన్వితః ॥ ౨౬ ॥ తస్య తీర్థస్య మాహాత్మ్యం నారదేన శ్రుతం మయా। బాలభావే మమ పితు రన్తికే చోక్తవా న్మునిః ॥ ౨౭ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే। సర్వదుఃఖప్రశమనే సర్వసమ్పత్ప్రదాయకే ॥ ౨౮ ॥ పాపనాశే మహాతీర్థే స్నాత్వా సఙ్కల్పపూర్వకమ్। అత్రైశ్వర్యప్రదం ధర్మం మనసా చిన్తయం స్తదా ॥ ౨౯ ॥ భూమిదానం వినిశ్చిత్య సర్వదానోత్తమోత్తమమ్। ప్రాపకం పరలోకస్య సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౩౦ ॥ దానానా ముత్తమం దానం భూదానం పరికీర్తితమ్। తద్దత్వా సమవాప్నోతి య ద్య దిష్టతమం నరః ॥ ౩౧ ॥ ఇత్యేవం నారదేనోక్తం శ్రుత్వా మే జనకో ద్విజః। సమ్ప్రహృష్టమనా భూత్వా శేషాద్రిం ప్రాప్తవాం స్తదా ॥ ౩౨ ॥ తత్ర గత్వా మహాభాగ స్సర్వసమ్పత్ప్రదాయకమ్। భూదానం విప్రవర్యాయ శ్రోత్రియాయ ప్రదత్తవాన్ ॥ ౩౩ ॥ తతో మే జనకో విద్వా న్సర్వభాగ్యసమన్వితః। ఇహ లోకే సుఖం ప్రాప్య చాన్తే విష్ణుపదం యయౌ ॥ ౩౪ ॥ త్వం చ గత్వా మహాభాగ వేఙ్కటాద్రిం నగోత్తమమ్। కురు దానం ప్రయత్నేన భూదానం సర్వకామదమ్ ॥ ౩౫ ॥ భూమిదానస్య మాహాత్మ్యం శృణుష్వ

— కామినీకథితభూదానప్రశంసా. —

సుసమాహితః। న కోఽపి గదితుం శక్తో లోకేఽస్మి న్భగవ న్ప్రభో ॥ ౩౬ ॥ భూమిదానా త్పరం దానం న భూతం న భవిష్యతి। పరం నిర్వాణ మాప్నోతి భూమిదో నాత్ర సంశయః ॥ ౩౭ ॥ స్వల్పా మపి మహీం దత్వా శ్రోత్రియాయాహితాగ్నయే। బ్రహ్మలోక మవాప్నోతి పునరావృత్తివర్జితమ్ ॥ ౩౮ ॥ భూమిద స్సర్వదః ప్రోక్తో భూమిదో మోక్షభాగ్భవేత్। భూమిదానం వృషాద్రౌ చ సర్వపాపప్రణాశనమ్ ॥ ౩౯ ॥ మహాపాతకయుక్తో వా యుక్తో వా సర్వపాతకైః। దశహస్తాం మహీం దత్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౪౦ ॥ సత్పాత్రే భూమిదాతా య స్సర్వ దానఫలం లభేత్। భూమిదస్య సమో నాన్య స్త్రిషు లోకేషు విద్యతే ॥ ౪౧ ॥ ద్విజస్య వృత్తిహీనస్య యః ప్రదద్యా

న్మహీం శుభామ్ । తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం శేషో నార్హః కదాచన ॥౪౨॥ విప్రస్య వృత్తిహీనస్య సదాచారస్య కస్యచిత్ । యో ల్పామపి మహీం దద్యాత్స విష్ణుర్నాత్ర సంశయః ॥ ౪౩ ॥ ఇక్షుగోధూమకేదార పూగవృక్షాదిసంయుతా । పృథ్వీ ప్రదీయతే యేన స విష్ణుర్నాత్రసంశయః ॥ ౪౪ ॥ వృత్తిహీనస్య విప్రస్య దరిద్రస్య కుటుమ్బినః । స్వల్పామపి మహీం దత్వా విష్ణుసాయుజ్యమశ్నుతే ॥ ౪౫ ॥ సక్తస్య దేవపూజాసు విప్రస్యాటవికా మహీ । దత్తా భవతి గఙ్గాయాం త్రిరాత్రస్నానజం ఫలమ్ ॥ ౪౬ ॥ విప్రస్య వృత్తిహీనస్య సదాచారరతస్య చ । ద్రోణికాం పృథివీం దత్వా యత్ఫలం లభతే శృణు ॥౪౭॥ గఙ్గాతీరేఽశ్వమేధానాం శతాని విధివన్నరః । కృత్వా యత్ఫలమాప్నోతి తదాప్నోతిమహత్ఫలమ్ ॥ ౪౮ ॥ దదాతి ఖారికాం భూమిం దరిద్రాయ ద్విజాతయే । తస్య పుణ్యం ప్రవక్ష్యామి మన్నాథ భగవన్ప్రభో ॥ ౪౯॥ అశ్వమేధసహస్రాణి వాజపేయశతాని చ । విధాయ జాహ్నవీతీరే యత్ఫలం తల్లభేత సః ॥౫౦॥ భూమిదానం మహాదాన మతిదానం ప్రకీర్తితమ్ । సర్వపాపప్రశమన మపవర్గఫలప్రదమ్ ॥౫౧॥ యచ్ఛ్రుత్వా శ్రద్ధయాయుక్తో భూమి దానఫలం లభేత్ । భార్యాయా వచనం శ్రుత్వా త్వితిహాససమన్వితమ్ ॥ ౫౨ ॥ సన్తుష్టో మనసి ధ్యాత్వా శేషాచలనివాసినమ్। గన్తుం

భద్రమతయే భూప్రదానాత్సుఘోషస్య సద్గతిప్రాప్తిః.

ప్రచక్రమే బుద్ధిం క్రీడాచల మనుత్తమమ్ ॥ ౫౩ ॥ తతో భద్రమతి స్సోమ్య స్సర్వధర్మపరాయణః । సుశాలిం నామ నగరీం కళత్రసహితో యయౌ ॥౫౪॥ సుఘోషం నామ విప్రేన్ద్రం సర్వైశ్వర్యసమన్వితమ్ । గత్వా యాచితవాన్భూమిం పఞ్చహస్తాయతాం ద్విజః ॥ ౫౫ ॥ సుఘోషో ధర్మనిరతస్తం నిరీక్ష్య కుటుమ్బినమ్ । మనసా ప్రీతిమాపన్న స్సమభ్యర్చ్య స మబ్రవీత్ ॥ ౫౬ ॥ కృతార్థోహం భద్రమతే సఫలం మమ జన్మ చ । మత్కులం చానఘం జాత మనుగ్రాహ్యోస్మి తే యతః ॥౫౭॥ ఇత్యుక్త్వా తం సమభ్యర్చ్య సుఘోషో ధర్మతత్పరః । పఞ్చహస్తప్రమాణాం తాం దదౌ తస్మై మహామతిః ॥ ౫౮ ॥ పృథివీ వైష్ణవీ పుణ్యా పృథివీ విష్ణుపాలితా । పృథివ్యాస్తు ప్రదానేన ప్రీయతాంమే జనార్దనః ॥ ౫౯ ॥ మన్త్రేణానేన విప్రేన్ద్రాన్సుఘోషస్తం ద్విజేశ్వరమ్ । విష్ణుబుద్ధ్యా సమభ్యర్చ్య తావతీం పృథివీం దదౌ ॥ ౬౦ ॥ సోఽపి భద్రమతిర్విప్రో ధీమాంస్తాం యాచితాం భువమ్ । దత్తవాన్హరిభక్తాయ శ్రోత్రియాయ కుటుమ్బినే ॥ ౬౧ ॥ సుఘోషో భూమిదానేన కోటివంశసమన్వితః । ప్రపేదే విష్ణుభవనం యత్ర గత్వా న శోచతి॥

— భద్రమతేః పాపనాశనతీరే భూప్రదానార్థం వేఙ్కటాద్రిగమనమ్. —

౧౨ ॥ విప్రో భద్రమతి శ్చాపి పుత్రదారసమన్వితః । గతో వేఙ్కటశైలే
న్ద్రం సురాసురనమస్కృతమ్ ॥ ౧౩ ॥ గన్ధర్వయక్షసిద్ధాదిసేవితం మేరుపుత్ర
కమ్ । వైకుణ్ఠా దాగతం దివ్యం క్రీడాచల మనుత్తమమ్ ॥౧౪॥ తత్ర స్వామి
సరస్తోయే నిర్మలే పావనే శుభే । దారపుత్రాదిసంయుక్త స్స్నాత్వా సఙ్క
ల్పపూర్వకమ్ ॥ ౧౫ ॥ తత్పశ్చిమతటే శ్వేతసూకరం వసుధాధరమ్ । నత్వా
తత్ర విధానేన శ్రీనివాసాలయం గతః ॥ ౧౬ ॥ తత్ర బ్రహ్మాదిదేవై శ్చ సేవి
తం వేఙ్కటేశ్వరమ్ । దృష్ట్వా స్సహ పుత్రాద్యై ర్విష్ణుభక్తో మహామతిః ॥
౧౭ ॥ భక్త్యా ప్రణమ్య తం దేవం శ్రీనివాసం కృపానిధిమ్ । పుత్రదారాదిసం
యుక్తః పాపనాశన మాయయౌ ॥౧౮॥ తత్ర స్నాత్వా విధానేన కృతకర్మా
దిసత్క్రియః। కస్మై చి ద్విష్ణుభక్తాయ శ్రోత్రియాయ మహామతిః ॥౧౯॥ విష్ణు

— భూదానప్రభావేన ప్రాదుర్భూతం భగవన్తం ప్రతి భద్రమతిస్తుతిః. —

బుద్ధ్యా స ప్రదదౌ భూదానం మోక్షదం శుభమ్ । తదా ప్రాదు రభూ ద్దేవ
శ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ ౨౦ ॥ వినతానన్దనారూఢో వనమాలావిభూషితః । పాప
నాశస్య తీరే తు భూదానస్య ప్రభావతః ॥ ౨౧ ॥ తదా భద్రమతి స్స్వామ్య
స్తోత్రం సముపచక్రమే ॥ ౨౧½ ॥ నమో నమ స్తేఽఖిలకారణాయ నమో
నమ స్తేఽఖిలపాలకాయ ॥ నమో నమ స్తేఽమరనాయకాయ నమో నమో
దైత్యవిమర్దనాయ ॥ ౨౨½ ॥ నమో నమో భక్తజనప్రియాయ నమో నమః
పాపవిదారణాయ ॥ నమో నమో దుర్జననాశకాయ నమోఽస్తు తస్మై జగదీ
శ్వరాయ ॥ ౨౩½ ॥ నమో నమః కారణవామనాయ నారాయణాయామిత
విక్రమాయ ॥ శ్రీశార్ఙ్గచక్రాసిగదాధరాయ నమోఽస్తు తస్మై పురుషోత్తమా
య ॥ ౨౪ ॥ నమః పయోరాశినివాసకాయ నమోఽస్తు లక్ష్మీపతయేఽవ్య
యాయ॥ నమోఽస్తు సూర్యాద్యమితప్రభాయ నమో నమః పుణ్యగతాగతా
య ॥౨౪½॥ నమో నమోఽర్కేన్దువిలోచనాయ నమోఽస్తు తే యజ్ఞఫలప్ర
దాయ॥నమోఽస్తు యజ్ఞాఙ్గవిరాజితాయ నమోఽస్తు తే సజ్జనవల్లభాయ॥౨౫½॥
నమో నమః కారణకారణాయ నమోఽస్తు శబ్దాదివివర్జితాయ ॥నమోఽ
స్తు తేఽభీష్టసుఖప్రదాయ నమో నమో భక్తమనోరమాయ ॥ ౨౬½॥ నమో
నమ స్తేఽఖిలకారణాయ నమో స్తు తే మన్దరధారకాయ ॥ నమో స్తు తే
యజ్ఞ వరాహనామ్నే నమో హిరణ్యాఖ్యవిదారకాయ ॥ ౨౭½॥ నమో
స్తు తే వామనరూపభాజే నమో స్తు తే క్షత్రకులాన్తకాయ॥ నమో స్తు తే
రావణమర్దనాయ నమో స్తు తే నన్దసుతాగ్రజాయ ॥ ౨౮½ ॥ నమ స్తే
కమలాకాన్త నమ స్తే సుఖదాయినే ॥ ౨౯ ॥ శ్రితార్తినాశినే తుభ్యం
భూయో భూయో నమో నమః । విప్రేణ సంస్తుతో దేవో భగవా న్భక్త

వత్సలః ॥ ౨౧ ॥ వాత్సల్యేనా బ్రవీ ద్వాక్యం శ్రీనివాసో దయానిధిః । తాత
తుష్టో స్మి భద్ర స్తే స్తోత్రేణ మహాత్మా ద్విజ ॥ ౨౨ ॥ సర్వభోగసమాయు క్తః
పుత్రపౌత్రాదిభిర్యుతః । ఇహ లోకే సుఖం ప్రాప్య దేహాన్తే ముక్తి మాప్నుహి
॥ ౨౩ ॥ ఇత్యుక్త్వా భగవా న్విష్ణు స్తత్రై వా న్తరధీయత । ఏవం వః
కథితం విప్రాః పాపనాశనవై భవమ్ ॥ ౨౪ ॥ తత్తీరే భూప్రదానస్య మాహా
త్మ్యం చా పి వర్ణితమ్ ॥ ౨౫ ॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే పాపవినాశనతీర్థ
భూదాన ఫలానువర్ణనం నామ దశమోధ్యాయః.

రామానుజాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః.

శ్రీసూతః ॥ భో భో తపోధనా స్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । ఆకా
శగఙ్గాతీర్థస్య మాహాత్మ్యం ప్రవదా మ్యహమ్ ॥ ౧ ॥ ఆకాశగఙ్గానికటే స
ర్వశాస్త్రార్థపారగః । రామానుజ ఇతి ఖ్యాతో విష్ణుభక్తో జితేన్ద్రియః ॥ ౨ ॥
తప శ్చకార ధర్మాత్మా వైఖానసమతే స్థితః । గ్రీష్మే పఞ్చాగ్నిమధ్యస్థో విష్ణు
ధ్యానపరాయణః ॥ ౩ ॥ జప న్నష్టాక్షరం మన్త్రం ధ్యాయ న్హృది జనార్ద
నమ్ । వర్షాస్వా కాశగో నిత్యం హేమ న్తేషు జలేశయః ॥ ౪ ॥ సర్వభూత
హితో దా న్త స్సర్వద్వన్ద్వవివర్జితః । వర్షాణి కతి చి త్సో యం జీర్ణపర్ణాశనోఽ
భవత్ ॥ ౫ ॥ కఞ్చి త్కాలం జలాహారో వాయుభక్షః కియత్సమాః । అథ

ఆకాశగఙ్గాతీరే రామానుజతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

త త్తపసా తుష్టో భగవా న్భక్తవత్సలః ॥ ౬ ॥ ప్రత్యక్షతామగా త్తస్య శఙ్ఖ
చక్ర గదాధరః । వికచామ్బుజపత్రాక్షస్సూర్యకోటిసమప్రభః ॥ ౭ ॥ విన
తానన్దనారూఢ శ్ఛత్రచామరశోభితః । హారకేయూరమకుటకటకాదివిభూషి
తః॥ ౮ ॥ విష్వక్సేనసనన్దాదికిఙ్కరైః పరివారితః । వీణావేణుమృదఙ్గాదివాద్యకై
ర్నారదాదిభిః ॥ ౯ ॥ ఉపగీయమానవిభవః పీతామ్బరవిరాజితః । లక్ష్మీవిరాజి
తోరస్కో నీలమేఘనిభచ్ఛవిః ॥ ౧౦ ॥ సనకాదిమహాయోగిసేవితః పార్శ్వయో
ర్ద్వయోః । మన్దస్మితేన సకలం మోహయ న్భువనత్రయమ్ ॥ ౧౧ ॥ స్వభాసా
భాసయ న్సర్వా దిశో దశ విరాజయన్ । సుభక్తసులభో దేవో వేఙ్కటేశో
దయానిధిః ॥ ౧౨ ॥ పుర స్సన్నిదధే తస్య రామానుజమహామునేః । ఆవిర్భూ
తం తదా దృష్ట్వా శ్రీనివాసం కృపానిధిమ్ ॥౧౩॥ పీతామ్బరధరం దేవం తుష్టిం
ప్రాప మహామునిః । భక్త్యా పరమయా యుక్త స్తుష్టావ జగదీశ్వరమ్ ॥౧౪॥

రామానుజాఖ్యవిప్రకృతభగవత్స్తుతిః.

రామానుజః ॥ నమో దేవాదిదేవాయ శఙ్ఖచక్రగదాభృతే । నమో నిత్యా
య శుద్ధాయ వేఙ్కటేశాయ తే నమః ॥ ౧౫ ॥ నమో భక్తార్తిహన్త్రే తే

హావ్యకవ్యస్వరూపిణే । నమ స్త్రిమూర్తయే తుభ్యం సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణే
॥ ౧౬ ॥ నమః పరేశాయ నమో విభూమ్నే నమోఽస్తు లక్ష్మీపతయే విధాత్రే।
నమోఽస్తు సూర్యేన్దువిలోచనాయ నమో విరిఞ్చాద్యభివన్దితాయ ॥ ౧౭ ॥
యో నామజాత్యాదివికల్పహీన స్సమస్తదోషై రపి వర్జితో యః । నమస్తసం
సారభయాపహారిణే తస్మై నమో దైత్యవినాశకాయ ॥ ౧౮ ॥ వేదాన్తవేద్యా
య రమేశ్వరాయ వృషాద్రివాసాయ విధాతృపిత్రే। నమో నమ స్సర్వజనార్తి
హారిణే నారాయణాయామితవిక్రమాయ ॥ ౧౯ ॥ నమ స్తుభ్యం భగవతే
వాసుదేవాయ శార్ఙ్గిణే । భూయో భూయో నమ స్తుభ్యం వేఙ్కటాద్రినివాసినే॥
౨౦ ॥ఇతి స్తుత్వా వేఙ్కటేశం శ్రీనివాసం జగద్గురుమ్ । రామానుజో ముని
స్తూష్ణీం మాస్త విప్రవరోత్తమః ॥ ౨౧ ॥ శ్రుత్వా స్తుతిం శ్రుతిసుఖాం హరి
స్తస్య మహాత్మనః । అవాప పరమం తోషం వేఙ్కటాచలనాయకః ॥ ౨౨ ॥
అథాలిఙ్గ్య మునిం శౌరి శ్చతుర్భి ర్బాహుభి స్తదా।బభాషే ప్రీతిసంయుక్తో వరం
వై ప్రియతామితి ॥ ౨౩॥ తుష్టోఽస్మి తపసా తేఽద్య స్తోత్రేణాపి మహామునే।

రామానుజాఖ్యవిప్రకృతభగవత్ప్రార్థనా.

నమస్కారేణ చ ప్రీతో వరదోఽహం తవాగతః ॥ ౨౪ ॥ రామానుజః ॥
నారాయణ రమానాథ శ్రీనివాస జగన్మయ । జనార్దన జగద్ధామన్ గోవిన్ద
నరకాన్తక॥ త్వద్దర్శనాత్ కృతార్థోఽస్మి వేఙ్కటాద్రిశిరోమణే । త్వాం నమస్య
న్తి ధర్మిష్ఠా యత స్త్వం ధర్మపాలకః ॥ ౨౫॥ యం న వేత్తి భవో బ్రహ్మ
యం న వేత్తి త్రయీ తథా । త్వాం వేద్మి పరమాత్మానం కి మస్మా దధికం
వరమ్ ॥ ౨౬॥ యోగినో యం న పశ్యన్తి యం న పశ్యన్తి కర్మఠాః। పశ్యామి
పరమాత్మానం కి మస్మా దధికం వరమ్ ॥ ౨౭॥ ఏతేన చ కృతార్థోఽస్మి వేఙ్క
టేశ జగత్పతే । యన్నామస్మృతిమాత్రేణ మహాపాతకినోఽపి చ ॥ ౨౮ ॥
ముక్తిం ప్రయాన్తి మనుజా స్తం పశ్యామి జనార్దనమ్ । త్వత్పాదపద్మయుగళే

భగవద్వర్ణితాకాశగఙ్గాతీర్థస్నానకాలనిర్ణయః.

నిశ్చలా భక్తి రస్తు మే ॥౩౦॥ భగవాన్॥మయి భక్తి ర్దృఢా తేఽస్తు రామా
నుజమహామతే । శృణు చాన్యత్ పరం వాక్య ముచ్యతే తే మయా ద్విజ ॥
౩౧॥ మేషసఙ్క్రమణే భానో శ్చిత్రానక్షత్రసంయుతే । పౌర్ణమాస్యాం చ
గఙ్గాయాం స్నానం కుర్వన్తి యే జనాః ॥ ౩౨॥ తే యాన్తి పరమం ధామ పున
రావృత్తివర్జితమ్ । వియద్గఙ్గాసమీపే త్వం వస రామానుజ ద్విజ ॥ ౩౩ ॥
ఏత త్ప్రారబ్ధదేహాన్తే మత్స్వరూప మవాప్స్యసి । బహునా కి మిహోక్తేన
వియద్గఙ్గాజలేశుభే ॥ ౩౪ ॥ స్నాన్తి యే వై జనా స్సర్వే తే వై భాగ
వతోత్తమాః । భవన్తి మునిశార్దూల నాత్ర కార్యా విచారణా ॥౩౫॥ రామా
నుజః ॥ కిం లక్షణా భాగవతా జ్ఞాయన్తే కేన కర్మణా । ఏత దిచ్ఛామ్యహం

భగవద్వర్ణితభాగవతలక్షణాని.

గోతుం కౌతూహలపరో యతః ॥ ౩౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశః ॥ లక్షణాం భాగవ
ానాం శృణుష్వ మునిసత్తమ । వక్తుం తేషాం ప్రభావంతు శక్యతే నా బ్దకో
భిః ॥ ౩౭ ॥ సర్వే హితా స్సర్వజన్తూనాం గతాసూయా విమత్సరాః । జ్ఞాని
నిస్పృహా శ్శాన్తా స్తే వై భాగవతోత్తమాః ॥ ౩౮ ॥ కర్మణా మనసా
ాచా పరపీడాం న కుర్వతే । అపరిగ్రహశీలా శ్చ తే వై భాగవతోత్తమాః
౩౯ ॥ సత్కథా శ్రవణే యేషాం వర్తతే సాత్త్వికా మతిః । మత్పాదాబ్జ
ంభక్తా యే తే వై భాగవతోత్తమాః ॥౪౦॥ మాతాపిత్రో శ్చ శుశ్రూషాం
ుర్వతే యే నరోత్తమాః। యే తు దేవార్చనరతా యే తు తత్సాధకా నరాః
౪౧॥పూజాం దృష్ట్వా నుమోదన్తే తే వై భాగవతోత్తమాః। వర్ణినాం చ
ుతీనాంచ పరిచర్యాపరా శ్చ యే॥౪౨॥ పరనిన్దా ముక్తుర్వాణా స్తే వై భాగవ
ో త్తమాః । సర్వేషాం హితవాక్యాని యేవదన్తి నరోత్తమాః॥ ౪౩ ॥ యే
ుణగ్రాహిణో లోకే తే వై భాగవతోత్తమాః । ఆత్మవత్సర్వభూతాని యే
శ్యన్తి నరోత్తమాః ॥ ౪౪ ॥ తుల్యా శ్శత్రుషు మిత్రేషు తే వై భాగవతా
స్సృతాః । ధర్మశాస్త్రప్రవక్తార స్సత్యవాక్యరతా శ్చ యే ॥ ౪౫ ॥ తేషాం
శుశ్రూషవో యే చ తే వై భాగవతోత్తమాః । వ్యాకుర్వన్తి పురాణాని
ాని శృణ్వన్తి యే తథా ॥ ౪౬ ॥ తద్వక్తరి చ భక్తా యే తే వై భాగవ
తో త్తమాః । యే గోబ్రాహ్మణశుశ్రూషాం కుర్వన్తి సతతం నరాః ॥ ౪౭ ॥
తీర్థయాత్రా పరా యే చ తే వై భాగవతోత్తమాః । అన్యేషా ముదయం
దృష్ట్వా యేఽభినన్దన్తి మానవాః ॥ ౪౮ ॥ హరినామపరా యే చ తే వై
భాగవతోత్తమాః । ఆరామరోపణరతా స్తటాకపరిరక్షకాః ॥౪౯॥ కాసార
కూపకర్తార స్తే వై భాగవతోత్తమాః । యే వై తటాకకర్తారో దేవసద్మాని
కుర్వతే ॥ ౫౦ ॥ గాయత్రీనిరతా యే చ తే వై భాగవతోత్తమాః। యే
ఽభినన్దన్తి నామాని హరే శ్శ్రుత్వాఽతిహర్షితాః ॥౫౧ ॥ రోమాఞ్చితశరీరా
శ్చ తే వై భాగవతోత్తమాః । తులసీకాననం దృష్ట్వా యే నమస్కుర్వతే
నరాః ॥ ౫౨ ॥ తత్కాష్ఠాఙ్కితకర్ణా యేతే వై భాగవతోత్తమాః । తులసీ
గన్ధ మాఘ్రాయ సన్తోషం కుర్వతే తు యే ॥ ౫౩ ॥ తన్మూలమృద్ధరా యే చ
తే వై భాగవతోత్తమాః । స్వాశ్రమాచారనిరతా స్తథై వా తిథిపూజకాః॥
౫౪॥ యేచ వేదార్థవక్తార స్తే వై భాగవతోత్తమాః। విదితాని చ శాస్త్రాణి
పరార్థం ప్రవదన్తి యే ॥ ౫౫ ॥ సర్వత్ర గుణభాజో యే తే వై భాగవ
తోత్తమాః । పానీయదాననిరతా హ్యన్నదానరతా శ్చ యే ॥ ౫౬ ॥ ఏకా
దశీవ్రతపరా స్తే వై భాగవతోత్తమాః । గోదాననిరతా యే చ కన్యాదాన
రతా శ్చ యే ॥ ౫౭ ॥ మదర్థం కర్మ కర్తార స్తే వై భాగవతోత్తమాః ।

మన్మానసాశ్చ మద్భక్తా మద్భక్తజనలోలుపాః ॥ ౫౮ ॥ మన్నామస్మరణా
సక్తాస్తే వై భాగవతోత్తమాః। బహునాఽత్ర కిముక్తేన సఙ్క్షేపాత్తే బ్రవీ
మ్యహమ్ ॥ ౫౯ ॥ సద్గుణా యత్ర వర్తన్తే తే వై భాగవతోత్తమాః। ఏతే
భాగవతా విప్రాః కేచిదత్ర ప్రకీర్తితాః ॥ ౬౦ ॥ మమాఽపి గదితుం శక్యా
నాబ్దకోటిశతైరపి। రామానుజ మహాభాగ మద్భక్తానాం చ లక్షణమ్ ॥
౬౧ ॥ మయి భక్తే త్వయి ప్రీత్యా హ్యుక్తం కిల మహామతే ॥ శ్రీసూతః ॥
ఏవం వః కథితం విప్రాః శౌనకాద్యా మహౌజసః ॥౬౨॥ వృషాద్రౌ చ వియ
ద్గఙ్గాతీర్థమాహాత్మ్యముత్తమమ్ ॥ ౬౩ ॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆకాశగఙ్గామా
హాత్మ్యరామానుజవ్రతచర్యాకథనం నామైకాదశోఽధ్యాయః.

దానార్హసత్పాత్రనిర్ణయః.

ఋషయః ॥ భగవన్ సూత సర్వజ్ఞ వేదవేదాన్తకోవిద। దానాని కస్య
దేయాని దానకాలశ్చ కీదృశః ॥ ౧ ॥ కేన చ ప్రతిగృహ్ణీయాత్సర్వం నో
వక్తుమర్హసి ॥ శ్రీసూతః ॥ మహాపుణ్యప్రదే క్షేత్రే వేఙ్కటాఖ్యే ద్విజోత్త
మాః ॥ ౨ ॥ సర్వేషామేవ వర్ణానాం బ్రాహ్మణః పరమో గురుః। తస్య
దానాని దేయాని స తారయతి పణ్డితః ॥ ౩ ॥ బ్రాహ్మణః ప్రతిగృహ్ణీయా
త్సర్వత్రా వర్ణవర్జితః। షణ్ఢస్య పుత్రహీనస్య డమ్భాచారరతస్య చ ॥౪॥ వేద
విద్వేషిణశ్చైవ ద్విజవిద్వేషిణస్తథా। స్వకర్మత్యాగినశ్చాపి దత్తం భవతి
నిష్ఫలమ్ ॥౫॥ పరదారరతస్యాపి పరద్రవ్యరతస్య చ। గాయకస్యాపి విప్రస్య
దత్తం భవతి నిష్ఫలమ్ ॥౬॥ అసూయావిష్టమనసః కృతఘ్నస్య చ మాయినః।
జ్ఞానశూన్యస్య విప్రస్య దత్తం భవతి నిష్ఫలమ్ ॥ ౭ ॥ నిత్యం యాచ్ఞాపరస్యా
పి హింసకస్యాఽబలస్య చ। నామవిక్రయిణశ్చైవ వేదవిక్రయిణస్తథా ॥౮॥
స్మృతివిక్రయిణశ్చైవ ధర్మవిక్రయిణస్తథా। పరోపతాపశీలస్య దత్తం
భవతి నిష్ఫలమ్ ॥ ౯ ॥ యే కేచిత్పాపనిరతా నిన్దితాస్సుకృతైస్తథా।
న తేభ్యః ప్రతిగృహ్ణీయాన్న దేయం వాఽపి కిఞ్చన ॥ ౧౦ ॥ సత్కర్మనిర
తాయైవ శ్రోత్రియాయాఽహితాగ్నయే। వృత్తిహీనాయ వై దేయం దరి
ద్రాయ కుటుమ్బినే ॥ ౧౧ ॥ దేవపూజాసు సక్తాయ పురాణపఠనాయ చ।
దేయం ప్రయత్నతో విప్రా దరిద్రస్య విశేషతః ॥ ౧౨ ॥ బహునా కిమిహో
క్తేన శృణుధ్వం ద్విజసత్తమాః। సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం చ ప్రదాతుం
శక్యతే సదా ॥ ౧౩ ॥ వన్ధ్యాభర్త్రా ప్రదత్తం చేద్రాసభో జాయతే నరః।
నాస్తికం భిన్నమర్యాదం పుత్రహీనం జడం ఖలమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్తేయినం కితవం

వ కదా చి న్నా భివాదయేత్ । పాషణ్డం పతితం వ్రాత్యం వేదవిక్రయిణం
నా ॥ ౧౫ ॥ కృతఘ్నం పాపనిరతం కదా చిన్నా భివాదయేత్ । తథా
్నానం ప్రకుర్వన్తం సమిత్పుష్పకరం తథా ॥ ౧౬ ॥ ఉదపాత్రధరం చైవ వ
జ్జన్తం నా భివాదయేత్ । వివాదశీలినం చణ్డం వమన్తం జనమధ్యగమ్॥
॥ భిక్షాన్నధారిణం చైవ శయానం నా భివాదయేత్ । వన్ధ్యాంచ పుష్పి
జారాం సూతికాం గర్భపాతినీమ్ ॥ ౧౭ ॥ కృతఘ్నీం చ తథా చణ్డీం
నా చి న్నా భివాదయేత్ । సభాయాం యజ్ఞశాలాయాం దేవతా యత
ష్వపి ॥ ౧౮ ॥ ప్రత్యేకం తు నమస్కారో హన్తి పుణ్యం పురాతనమ్ ।
ద్ధవ్రతే నియుక్తం చ దేవతాభ్యర్చకం తథా ॥ ౨౦ ॥ యజ్ఞం చ తర్ప
ం చైవ కుర్వన్తం నా భివాదయేత్ । కుర్వతే వందనం యస్తు న కుర్యా
త్ప్రతివన్దనమ్॥ ౨౧ ॥ నా భివాద్యస్స విజ్ఞేయో యథా శూద్రస్తథైవ చ।
స్మాత్సర్వేషు కాలేషు బుద్ధిమా న్బ్రాహ్మణోత్తమః ॥ ౨౨ ॥ వన్ధ్యాపతిం

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్.

జం క్రూరం కదా చి న్నా భివాదయేత్ ॥ శ్రీసూతః ॥ అత్రే తిహాసం
క్ష్యామి పుణ్య శీలస్య ధీమతః ॥ ౨౩ ॥ సనత్కుమారమునయే నారదేన
భాషితమ్ । తద్వక్ష్యామి మునిశ్రేష్ఠాః శృణుధ్వం సుసమాహితాః॥ ౨౪॥
రా గోదావరీతీరే సర్వధర్మపరాయణః । పుణ్యశీలో ద్విజవర స్సత్యవాదీ
తేన్ద్రియః ॥ ౨౫॥ దయావా న్సర్వభూతేషు దేవాగ్నిద్విజపూజకః । కర్మణా
న్మశుద్ధ శ్చ మాతాపితృహితే రతః ॥ ౨౬ ॥ గురుభక్తి స్సదాక్షిణ్యో
బ్రహ్మణ్య స్సాధుసమ్మతః । ఏతాదృశగుణై ర్యుక్తః పుణ్యశీలస్య ధీమతః ॥ ౨౭॥

పుణ్యశీలస్య వన్ధ్యాపతినిమన్త్రణేన గర్దభముఖత్వప్రాప్తిః.

ృహం సంప్రాప్తవా న్విప్రో వేదవేదాఙ్గపారగః । ప్రార్థితః పుణ్యశీలేన పిత్ర
శ్రాద్ధేఽతివేగతః ॥ ౨౮ ॥ తం విప్రం శ్రోత్రియం శాన్తం పితృశ్రాద్ధే నియో
వై । శ్రాద్ధం చకార ధర్మాత్మా ప్రత్యాబ్దిక మనుత్తమమ్ ॥ ౨౯ ॥ తతః
కాలాన్తరే తస్య పుణ్యశీలస్య చాననే । వైరూప్యం ప్రాప్త మత్యుగ్రం రాస
రస్య ముఖస్య వా ॥ ౩౦ ॥ తతః ఖిన్నమానా భూత్వా పుణ్యశీలోఽతిధా
ర్మికః । నిశ్వస్య బహుధా ఖిన్నః ప్రపేదేఽగస్త్యయోగినః ॥ ౩౧ ॥ సువర్ణ
ముఖరీతీరే ఋషిసఙ్ఘనిషేవితే । ఆశ్రమం పరమం దివ్యం సర్వకామఫల
ప్రదమ్ ॥౩౨॥ తత్రాశ్రమే మహర్షిభి స్సేవ్యమాన మహర్నిశమ్ । దృష్ట్వాఽ
గస్త్యం మహాత్మానం సర్వలోకహితైషిణమ్ ॥ ౩౩ ॥ ప్రణామ మక
రోత్తస్మై గార్దభాస్యోఽతి దుఃఖితః ॥ పుణ్యశీలః ॥ తపోనిధే నమ స్తుభ్య
మగస్త్యమునిసేవిత॥ ౩౪॥ కుత్సితాస్యం మహాపాపం రక్ష రక్ష దయానిధే ।
కేన దోషేణ మే చాత్రముఖస్యా సీ ద్విరూపతా ॥ ౩౫ ॥ మయి ప్రీత్యా

వన్ధ్యాపతేః శ్రాద్ధనిమన్త్రణానర్హత్వప్రశంసా.

మహాభాగ కస్య మునిసత్తమ॥ అగస్త్యః॥ విప్రవర్య మహాభాగ పుణ్యశీల మహామతే ॥ ౩౬ ॥ ఆననస్య విరూపం వై శృణు నాన్యమనా ద్విజ। [illegible] విద్వాం వేదవేదాఙ్గపారగమ్॥ ౩౭॥ శ్రోత్రియం పుత్రరహితం శ్రాద్ధే త్వం వినియుక్తవాన్। తేన దోషేణ మహతా ముఖే తవ విరూపతా॥ ౩౮॥ యే మోహాద్ వా [illegible] వన్ధ్యాయాః స్వామినం ద్విజమ్। నియోజయన్తి తే యాన్తి ముఖే గాత్రే విరూపతామ్॥ ౩౯॥ శుభకర్మణి వా విప్ర పైత్రకే వా పికర్మణి। వన్ధ్యాపతిం మహాపాపం కదాచిన్న నిమన్త్రయేత్॥ ౪౦॥ వన్ధ్యాపతిం మహాక్రూరం వృషలీపతిమేవ వా। శ్రేయస్కామీ తు విప్రేన్ద్ర శ్రాద్ధే తు న నిమన్త్రయేత్॥ ౪౧॥ వేదశాస్త్రాదియుక్తోఽపి కులీనః కర్మఠోఽపి వా। వన్ధ్యాభర్తా ద్విజశ్రేష్ఠ శ్రాద్ధే త్యాజ్యః కథఞ్చన॥ ౪౨॥ జ్యోతిష్టోమాది యజ్ఞేషు వ్రతేషు చ తపస్సు చ। సమర్థోఽపి ద్విజశ్రేష్ఠ శ్రాద్ధే వన్ధ్యాపతిం త్యజేత్॥ ౪౩॥ అలబ్ధే తు ద్విజే పాత్రే తన్తుమాత్రోపజీవినమ్। పుత్రవన్తం సదాచారం శ్రాద్ధార్థం తు నిమన్త్రయేత్॥ ౪౪॥ తదభావే ద్విజశ్రేష్ఠ పుత్రం వాఽనుజమేవ వా। ఆత్మానం వా నియుఞ్జీత శ్రాద్ధే వన్ధ్యాపతిం త్యజేత్॥ ౪౫॥ పుణ్యశీల మహాభాగ చోద్ధృత్య భుజముచ్యతే। సర్వదా పుత్రహీనం తు శ్రాద్ధార్థం న నియోజయేత్॥ ౪౬॥ వన్ధ్యాపతిం ద్విజం యస్తు శ్రాద్ధకర్తా నియోక్ష్యతి। తచ్ఛ్రాద్ధమాసురం జ్ఞేయం కర్తా చ నరకం వ్రజేత్॥ ౪౭॥ భవానత్ర కిముక్తేన తద్దోషవినివృత్తయే। ఉపాయం తే

ఆకాశగఙ్గాస్నానేన పుణ్యశీలస్య ముఖవికృతినివృత్తిః

ప్రవక్ష్యామి స్వర్ణముఖ్యాస్తటే శుభే॥ ౪౮॥ వర్తతే దేవసఙ్ఘైశ్చ సేవితో వేఙ్కటాచలః। మేరుపుత్రో మహాపుణ్యః సర్వకామఫలప్రదః॥ ౪౯॥ తస్మిన్ వేఙ్కటశైలేన్ద్రే సురాసురనమస్కృతే। వియద్గఙ్గేతి నామ్నా వై తీర్థమస్తి మహత్తరమ్॥ ౫౦॥ సర్వపాపప్రశమనమాయురారోగ్యవర్ధనమ్। త్వం గత్వా వేఙ్కటం శైలం స్వామిపుష్కరిణీజలే॥ ౫౧॥ స్నాత్వా సఙ్కల్పపూర్వం తు గఙ్గాతీర్థమనన్తరమ్। గత్వా తత్ర విధానేన స్నానం కురు మహామతే॥ ౫౨॥ స్నానమాత్రాత్తత స్సద్యో ముఖస్యాస్య మహామతే। వైరూప్యం తత్క్షణాదేవ నశ్యత్యేవ న సంశయః॥ ౫౩॥ ఏవముక్తః పుణ్యశీలో హ్యగస్త్యేన మహాత్మనా। తం ప్రణమ్య మహాత్మానం వేఙ్కటాద్రిం తతో యయౌ॥ ౫౪॥ తత్ర గత్వా మహాభాగ స్వామిపుష్కరిణీజలే। స్నాత్వా నియమపూర్వం తు వియద్గఙ్గాసమీపగః॥ ౫౫॥ తత్ర స్నానేన ధర్మాత్మా కామవక్త్రోపమం సుఖమ్। ప్రాప్తవాన్ పుణ్యశీలస్తు అహో తీర్థస్య వైభవమ్॥ ౫౬॥

శ్రీసూతః॥ ఏవం వః కథితం విప్రా నారదేన ప్రభాషితమ్ । సనత్కుమార మునయే శౌనకాద్యా మహౌజసః ॥ ౫౭ ॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆకాశగఙ్గా మాహాత్మ్యవర్ణనం నామ ద్వాదశోధ్యాయః.

చక్రతీర్థ మాహాత్మ్యమ్.

శ్రీసూతః॥ అథాహం సంప్రవక్ష్యామి ద్విజేన్ద్రా స్సత్యవాదినః। చక్రతీర్థస్య మాహాత్మ్యం సర్వపాప ప్రణాశనమ్ ॥౧॥ యే శృణ్వన్తి మహాపుణ్యాం చక్రతీర్థస్య వైభవమ్॥ తే యాన్తి విష్ణుభవనం పునరావృత్తి వర్జితమ్ ॥౨॥ అన్నదానే చ విముఖా జలదానే తథైవ చ। గోదానవిముఖా యే చ శుద్ధాస్తేఽత్ర నిమజ్జనాత్ ॥ ౩॥ తస్మాత్పుణ్యతమం తీర్థం చక్రతీర్థ మనుత్తమమ్ ।

పద్మనాభాఖ్యద్విజ కృతతపఃప్రకారః.

శ్రీసూతః ॥ పురా శ్రీవత్సగోత్రీయః పద్మనాభో జితేన్ద్రియః ॥ ౪ ॥ చక్రపుష్కరిణీతీరే సో తపత మహత్తపః । దయాయుక్తో నిరాహార స్సత్యవాగ్విజితేన్ద్రియః ॥ ౫ ॥ ఆత్మవ త్సర్వభూతాని పశ్య న్విషయనిస్పృహః। సర్వభూతహితో దాన్త స్సర్వద్వన్ద్వవివర్జితః ॥౬॥ వర్షాణి కతి చి త్సోయం జీర్ణపర్ణాశనోఽభవత్ । క ఞ్చి త్కాలం జలాహారో వాయుభక్షః కియత్సమాః ॥ ౭ ॥ ఏవం ద్వాదశవర్షాణి పద్మనాభో మహామునిః । అతప్యత

— చక్రతీర్థే పద్మనాభాఖ్యద్విజ కృతతపస్తుష్ట భగవదావిర్భావః. —

తపో ఘోరం దేవై రపి సుదుష్కరమ్ ॥ ౮ ॥ అథ తత్తపసా తుష్టో భగవాన్కమలాపతిః। ప్రత్యక్షతా మగాత్తస్య శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥౯॥ వికచామ్బుజపత్రాక్ష స్సూర్యకోటిసమప్రభః । ఉన్మీల్యచక్షుషీ తత్ర దృష్టవాన్వేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౧౦ ॥ శఙ్ఖచక్రధరం శాన్తం శ్రీనివాసం కృపానిధిమ్ ।

పద్మనాభాఖ్యద్విజకృత శ్రీనివాసస్తుతిః.

దృష్ట్వా దేవం మహాత్మానం స్తోతుం సముపచక్రమే ॥ ౧౧ ॥ నమో దేవాదిదేవాయ వేఙ్కటేశాయ శార్ఙ్గిణే । నారాయణాద్రివాసాయ శ్రీనివాసాయ తే నమః ॥ ౧౨ ॥ నమః కల్మషనాశాయ వాసుదేవాయ విష్ణవే । శేషాచలనివాసాయ శ్రీనివాసాయ తే నమః॥ ౧౩॥ నమ స్త్రైలోక్యనాథాయ విశ్వరూపాయ సాక్షిణే। శివ బ్రహ్మాదివన్ద్యాయ శ్రీనివాసాయ తే నమః॥ ౧౪॥ నమః కమలనేత్రాయ క్షీరాబ్ధిశయనాయ తే । దుష్టరాక్షస సంహర్త్రే తే శ్రీవాసాయ తే నమః ॥ ౧౫ ॥ భక్తప్రియాయ దేవాయ దేవానాం

పతయే నమః । ప్రణతార్తి వినాశాయ శ్రీనివాసాయ తే నమః ॥ ౧౬ ॥ యోగినాం పతయే నిత్యం వేదవేద్యాయ విష్ణవే । భక్తానాం పాపసంహర్త్రే శ్రీనివాసాయ తే నమః ॥ ౧౭ ॥ ఏవం స్తుతో మహాభాగ శ్రీనివాసో

—••◆ పద్మనాభస్యచక్రతీర్థే నిరన్తరవాసాయ భగవన్నియమనం. ◆••—

జగన్మయః । పద్మనాభాఖ్య ఋషిణా చక్రతీర్థనివాసినా ॥ ౧౮ ॥ సన్తోషం పరమం ప్రాప్య వేఙ్కటేశో దయానిధిః । పద్మనాభం ద్విజవరం శాన్తం ధర్మపరాయణమ్ ॥ ౧౯ ॥ సుధాధారోపమం వాక్య మబ్రవీ త్పురుషోత్తమః॥ శ్రీనివాసః॥ ద్విజవర్య మహాభాగ మత్పాదకమలార్చక ॥ ౨౦ ॥ చక్రతీర్థస్య తీరే త్వ మాకల్పం పూజయ న్వస । ఇత్యుక్త్వా భగవా న్విష్ణు స్తత్రైవా న్తరధీయత॥ ౨౧॥ అన్తర్ధానం గతే దేవే శ్రీనివాసే జగద్గురౌ । చక్రతీర్థస్య తీరే తు వాసం చక్రే మహామతిః॥ ౨౨॥ తతః కాలాన్తరే కశ్చి ద్రాక్షసో భీమదర్శనః । మునిం తం పద్మనాభాఖ్యం నారాయణ పరాయణమ్॥ ౨౩॥ ఆయయౌ భక్షితుం క్రూరః క్షుధయా పరిపీడితః । బ్రాహ్మణం తరసా సో యం రాక్షసో జగృహే తదా ॥ ౨౪ ॥ గృహీత స్తరసా తేన విప్రో వేదాఙ్గపారగః । ప్రచుక్రోశ దయామ్భోధి మాపన్నానాం పరాయణమ్॥ ౨౫॥ నారాయణం చక్రపాణిం రక్ష రక్షే తి వై ముహుః । వేఙ్కటేశ దయాసిన్ధో శరణాగతపాలక ॥ ౨౬ ॥ త్రాహి మాం పురుష వ్యాఘ్ర రక్షో వశ ముపాగతమ్ । లక్ష్మీకాన్త హరే విష్ణో వైకుణ్ఠగరుడధ్వజ ॥ ౨౭ ॥ మాం రక్ష రాక్షసాక్రాన్తం గ్రాహాక్రాన్తం గజం యథా । దామోదర జగన్నాథ హిరణ్యాసురమర్దన ॥ ౨౮ ॥ ప్రహ్లాద మివ మాం రక్ష రాక్ష

— పద్మనాభ హననోద్యుక్తాసురవధాయ భగవత్కృతచక్రప్రేషణమ్ —

సేనా తిపీడితమ్ । ఇత్యే వం స్తువత స్తస్య పద్మనాభస్య హే ద్విజాః ॥ ౨౯॥ స్వభక్తస్య భయం జ్ఞాత్వా చక్రపాణి ర్దయానిధిః । స్వచక్రం ప్రేషయామాస భక్తరక్షణకారణాత్ ॥ ౩౦ ॥ ప్రేరితం విష్ణుచక్రం త ద్విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా । అజగామా థ వేగేన చక్రపుష్కరిణీతటమ్ ॥ ౩౧ ॥ అనన్తాదిత్యసఙ్కాశ మనన్తాగ్నిసమప్రభమ్ । మహాజ్వాలం మహానాదం మహాసురవిమర్దనమ్ ॥ ౩౨ ॥ దృష్ట్వా సుదర్శనం విష్ణో రాక్షసోఽథ ప్రదుద్రువే ।

—••◆ భగవత్ప్రేషితచక్రకృతాసురవధః. ◆••—

ద్రవమాణస్య తస్యా శు రాక్షసస్య సుదర్శనమ్ ॥ ౩౩ ॥ శిర శ్చిక ర్త సహసా జ్వాలా మాలా దురాసదమ్ । తతో విప్రవరో దృష్ట్వా రాక్షసం పతితం భువి ॥౩౪॥ ముదా పరమయా యుక్త స్తుష్టావ చ సుదర్శనమ్ ॥పద్మనాభః॥ విష్ణుచక్ర నమ స్తేఽస్తు విశ్వరక్షణదీక్షిత ॥ ౩౫ ॥ నారాయణకరామ్భోజ

భూషణాయ నమో ఽ స్తు తే । యుద్ధేష్వసురసంహారకుశలాయ మహారవ ॥౩౬॥
సుదర్శన నమ స్తుభ్యం భక్తానా మార్తినాశన । రక్ష మాం భయసంవి
గ్నం సర్వ స్మా దపి కల్మషాత్ ॥ ౩౭ ॥ స్వామిన్ త్వ్సుదర్శనవిభో చక్రతీర్థే
సదా భవాన్ । సన్నిధేహి హితాయ త్వం జగతో ముక్తికాఙ్క్షిణః ॥ ౩౮ ॥
బ్రాహ్మణేనై వ ముక్తం త ద్విష్ణుచక్రం మునీశ్వరాః । తం ప్రాహ పద్మనాభా
ఖ్యం ప్రీణయ న్నివ సౌహృదాత్ ॥ ౩౯ ॥ సుదర్శనః ॥ పద్మనాభ మహాపు

——ద్విజప్రార్థనయా చక్రకృతవరదానాదిః.——

ణ్యం చక్రతీర్థ మనుత్తమమ్ । అస్మి న్వసామి సతతం లోకానాం హితకామ్య
యా ॥ ౪౦ ॥ త్వత్పీడాం పరిచిన్త్యాహం రాక్షసేన దురాత్మనా । ప్రేరితో
విష్ణునా విప్ర త్వరయా సముపాగతః ॥ ౪౧ ॥ త్వత్పీడకో ఽపి నిహతో మయా
ఽయం రాక్షసాధమః । చక్రతీర్థే మహాపుణ్యే సర్వపాపహరే ద్విజ । సతతం
లోకరక్షార్థం సన్నిధానం కరోమి తే ॥౪౩॥ అస్మి న్మత్సన్నిధానా త్తే తథా
న్యేషా మపి ద్విజ । ఇతః పరం న పీడా స్యా ద్భూతరాక్షససమ్భవా ॥ ౪౪ ॥
అస్మి న్మత్సన్నిధానా త్స్యా చ్చక్రతీర్థ మితి ప్రథా । స్నానం యే ఽత్ర ప్రకు
ర్వన్తి చక్రతీర్థే విముక్తిదే ॥ ౪౫ ॥ తేషాం పుత్రా శ్చ పౌత్రా శ్చ వంశజా
స్సర్వ ఏవ హి। విధూతపాపా యాస్యన్తి తద్విష్ణోః పరమం పదమ్॥౪౬॥ఇత్యు
క్త్వా విష్ణుచక్రం త త్పద్మనాభస్య పశ్యతః । అన్యేషా మపి విప్రాణాం పశ్య
తాం సహసా ద్విజాః ॥ ౪౭ ॥ చక్రపుష్కరిణీం తాం తు ప్రావిశ త్పాప
నాశినీమ్ ॥ శ్రీసూతః ॥ చక్రతీర్థస్య మాహాత్మ్యం విప్రేన్ద్రాః పాపనాశ
నమ్ ॥ ౪౮ ॥ యుష్మాకం కథితం సర్వం శౌనకాద్యా మహౌజసః । చక్రతీర్థ
సమం తీర్థం న భూతం న భవిష్యతి ॥ ౪౯ ॥ అత్ర స్నాత్వా నరా విప్రా
మోక్షభాజో న సంశయః । కీర్తయే దిమ మధ్యాయం శృణుయా ద్వా సమా
హితః ॥ ౫౦ ॥ చక్రతీర్థాభిషేకస్య ప్రాప్నోతి ఫల ముత్తమమ్ ॥ ౫౧ ॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రతీర్థమహి
మానువర్ణనం నామ త్రయోదశో ఽధ్యాయః.

——సుందరాఖ్యగన్ధర్వస్య రాక్షసత్వప్రాప్తినివృత్తిహేతూపోద్ఘాతః.——

ఋషయః ॥ భగవ న్రాక్షసః కో ఽసౌ సూత పౌరాణికోత్తమ । విష్ణు
భక్తం మహాత్మానం యో బ్రాహ్మణ మబాధత ॥ ౧ ॥ శ్రీసూతః ॥ వక్ష్యామి
రాక్షసం క్రూరం తం విప్రా శ్శృణుతా దరాత్ । యథా చ రాక్షసో
జాతో మునీనాం శాపవైభవాత్ ॥ ౨॥ పురా ద్వైకుణ్ఠసదృశే శ్రీరఙ్గే విష్ణుమ
న్దిరే । వసిష్ఠాత్రిముఖా స్సర్వే విష్ణుభక్తా మహౌజసః ॥ ౩ ॥ శ్రీరఙ్గనాథం

దేవేశం భక్తానా మభయప్రదమ్ । ఉపాసా ఞ్చక్రిరే ముక్త్యై శ్రీరఙ్గపురవాసి
నః॥౪ ॥ కదా చి త్తత్ర గన్ధర్వో వీరబాహుసుతో బలీ । సున్దరో నామ విప్రే
న్ద్రా విటగోష్ఠీపరాయణః ॥ ౫ ॥ లలనాశతసంయుక్తో వివస్త్ర స్సలిలాశయే ।
చిక్రీడ స వివస్త్రాభి స్సాకం యువతిభి ర్ముదా ॥ ౬ ॥ కవేరజాయా
స్తీర్థే తు వసిష్ఠో మునిభి స్సహ । మాధ్యన్దినం కర్తుమనా యయౌ శ్రీరఙ్గమన్ది
రాత్ ॥ ౭॥ తా నృషీ నవలోక్యాథ రామా స్తా భయకాతరాః। వాసాంస్యా
చ్ఛాదయామాసు స్సున్దరో న తు సాహసీ॥ ౮ ॥ తతో వసిష్ఠః కుపిత శ్శశాపై
నం గతత్రపమ్ ॥ వసిష్ఠః ॥ యస్మా త్సున్దర గన్ధర్వ దృష్ట్వాఽస్మా ల్లజ్జయా త్వ
యా ॥ ౯ ॥ వాసోనాచ్ఛాదితం శీఘ్రం యాహి రాక్షసతాం తతః । ఏవ
ముక్తే వసిష్ఠేన రామాః ప్రాఞ్జలయ స్తదా॥౧౦॥ప్రణిపత్య వసిష్ఠం తం భక్తి
నమ్రేణ చేతసా । మునిమణ్డలమధ్యే తు వసిష్ఠ మిద మబ్రువన్ ॥ ౧౧ ॥
రామాః॥భగవ న్సర్వధర్మజ్ఞ చతురాననన్దన। దయాసిన్ధోఽవలోక్యాస్మా న్న
కోపం కర్తు మర్హసి ॥ ౧౨॥ పతి రేవ హి నారీణాం భూషణం పర ముచ్యతే।
పతిహీనా తు యా నారీ శతపుత్రాపి సా మునే ॥ ౧౩ ॥ విధవే త్యుచ్యతే
లోకే తాసాం జన్మ నిరర్థకమ్।తత్ప్రసాదం కురుమునే పత్యా వస్మాకమాద
రాత్॥ ౧౪ ॥ఏకో పరాధః క్షన్తవ్యో మునిభి స్తత్త్వదర్శిభిః। క్షమాం కురు
దయాసిన్ధో యుష్మచ్ఛిష్యేత్ర సున్దరే ॥ ౧౫ ॥ శ్రీసూతః ॥ వసిష్ఠః ప్రార్థిత
స్త్వేవం సున్దరస్యాఙ్గనాజనైః । ప్రోవాచ వచనం భూయః ప్రసన్న స్సద్వి

సున్దరాఖ్యస్య వసిష్ఠోక్తరాక్షసత్వనివృత్త్యుపాయః.

జోత్తమః ॥ ౧౬ ॥ వసిష్ఠః ॥ న మే స్యా ద్వచనం మిథ్యా కదా చి దపి
సుభ్రువః । ఉపాయం వః ప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వం శ్రద్ధయా సహ ॥ ౧౭ ॥
షోడశాబ్దావధిశ్చాపో భర్తు ర్వై భవితా ధ్రువమ్ ! షోడశాబ్దావధౌ చైవ
సున్దరో రాక్షసాకృతిః ॥ ౧౮ ॥ యదృచ్ఛయా వేఙ్కటాద్రిం సర్వపాపహరం
శుభమ్ । గత్వాఽసౌ చక్రతీర్థం త ద్గమిష్యతి సురాఙ్గనాః ॥ ౧౯ ॥ ఆస్తే
తత్ర మహాయోగీ పద్మనాభో మునీశ్వరః।భక్షార్థం తం మునిం సో యం రాక్ష
సో భిగమిష్యతి॥ ౨౦॥ తతో బ్రాహ్మణరక్షార్థం ప్రేరితం చక్ర ముత్తమమ్ ।
విష్ణునాఽస్య శిరః కాయా ద్ధరిష్యతి న సంశయః ॥ ౨౧ ॥ తత స్స్వం రూప
మాసాద్య శాపా న్ముక్త స్స సున్దరః । పతి ర్వ స్త్రిదివం భూయో గన్తా నా
స్త్యత్ర సంశయః॥ ౨౨॥ తత స్త్రిదివ మాసాద్య సున్దరోఽయం పతి ర్హి వః।
రమయిష్యతి సున్దర్యో యుష్మా న్సున్దరవేషభృత్ ॥౨౩॥శ్రీసూతః॥ఇత్యుక్తాస్తు
వసిష్ఠ స్తా స్సున్దరస్య వరాఙ్గనాః । స్వాశ్రమం ప్రయయౌ తూర్ణం శ్రీరఙ్గే
శ్వరభక్తిమాన్॥ ౨౪॥ అథ రామా స్త మాలిఙ్గ్య సున్దరం పతి మాత్మనః।
రురుదు శ్శోకస న్తప్తా దుఃఖసాగరమధ్యగాః ॥ ౨౫ ॥ పశ్యమానా సు

చక్రతీర్థస్య కథితం చ మలాపహమ్ ॥ ౪౭ ॥ య చ్ఛ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే మానవో భువి ॥ ౪౮ ॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రతీర్థ
మహిమానువర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః.

జాబాలితీర్థమాహాత్మ్యకథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ భో భో తపోధనా స్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ॥ ౧ ॥ తతో జాబాలితీర్థస్య మాహాత్మ్యం వర్ణయామ్యహమ్ । దురాచారాభిధో యత్ర స్నాత్వా ముక్తోఽభవ ద్ద్విజాః ॥ ౨ ॥ మునయః॥ దురాచారాభిధః కోఽసౌ సూత తత్త్వార్థకోవిద। కిఞ్చపాపం కృతం తేన దురాచారేణ వై మునే ॥ ౩ ॥ కథం వా పాతకా న్ముక్త స్తీర్థేఽస్మి న్స్నానవైభవాత్ । ఏత చ్ఛుశ్రూషమాణానాం విస్తరా

కావేరీతీరవాసిదురాచారాఖ్యద్విజోదన్తః.

ద్వద నో మునే ॥ ౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ మునయ శ్శ్రూయతాం తస్య దురాచారస్య పాతకమ్ । జాబాలితీర్థస్నానేన యథాముక్త శ్చ పాతకాత్ ॥ ౫ ॥ దురాచారాభిధో విప్రః కావేరీతీర మాశ్రితః । కశ్చి దాస్త ద్విజః పాపీ క్రూరకర్మరతస్సదా ॥ ౬ ॥ బ్రహ్మఘ్నై శ్చ సురాపై శ్చ స్తేయిభి ర్గురుతల్పగైః । సదాసంసర్గదుష్టో సౌ తై స్సాకం న్యవస ద్ద్విజాః ॥ ౭॥ మహాపాతకసంసర్గ దోషేణా స్య ద్విజస్య వై । బ్రాహ్మణ్యం సకలం నష్టం నిశ్శేషేణ ద్విజోత్తమాః ॥౮॥ మహాపాతకిభి స్సార్థం దిన మేకం తు యో ద్విజః । నివసే త్సోదరం తస్య తత్క్షణా దైవ ద్విజన్మనః॥౯॥బ్రాహ్మణ్యస్య తు చైకాంశో నశ్యే త్యేవ న సంశయః।ద్విదినం సేవనా త్స్పర్శా ద్దర్శనా చ్ఛయనా త్తథా ॥౧౦ ॥ భోజనా త్సహ పఙ్క్తౌ చ మహాపాతకిభి ర్ద్విజాః । ద్వితీయభాగో నశ్యేత బ్రాహ్మణ్యస్యన సంశయః ॥ ౧౧ ॥ త్రిదినా చ్చతృతీయాంశో నశ్య త్యే వ న సంశయః । చతుర్దినా చ్చతుర్థాంశో విలయం యాతి హి ధ్రువమ్ ॥ ౧౨ ॥ అతః పరంతు తై స్సాకం శయనాసనభోజనైః । తత్తుల్యపాతకీ భూయా న్మహాపాతకిసఙ్గవాన్ ॥ ౧౩ ॥ తేన బ్రాహ్మణ్యహీనో యం దురాచారాభిధో ద్విజః । గ్రస్తోఽభవ ద్భీషణేన వ్యాళేనే వ బలీయసా ॥ ౧౪ ॥ అసౌ పరవశ స్తేన వేతాళేనా తిపీడితః । దేశా ద్దేశం భ్రమ న్విప్రో వనా చ్చైవ వనాన్తరమ్ ॥ ౧౫ ॥ పూర్వపుణ్యవిపాకేన దైవయోగేన స ద్విజః । వేఙ్కటాద్రిం మహాపుణ్యం సర్వపాతకనాశనమ్ ॥ ౧౬ ॥ అనుద్రుతః పిశాచేన

— జాబాలితీర్థస్నానాద్దురాచారవేతాళయోర్మహాపాతకనివృత్తిః. —

వేతాళేన ద్విజో యయా । స్యమజ్జయ త్స వేతాళో మహాపాతక నాశనే ।౧౭॥ జాబాలితీర్థే విప్రేన్ద్రా మహాపాతకసజ్ఞినమ్ । ఉదతిష్ఠ త్క్షణా దేవ వేతాళేన విమోచితః ॥ ౧౮ ॥ ఉత్థితో సౌ ద్విజో విప్రా స్తస్మా త్తీర్థా త్తు పావనాత్ । స్వస్థో వ్యచి న్తయ త్కోఽయం స్వర్ణముఖ్యా స్సమీపతః॥ ౧౯ ॥ కథం మయా గత మహో కావేరీతీరవాసినా । ఇతి చిన్తాఽకుల స్సోయం జాబాలింతీర్థవాసినమ్ ॥ ౨౦ ॥ జాబాలినం మహాత్మానం యోగీన్ద్ర పర ముత్తమమ్ । సమాగమ్య ప్రణమ్యా సౌ దురాచారో భ్యభాషత ॥ ౨౧ ॥ నజానే భగవ న్విప్ర పర్వతోఽయం వదా ధునా । కావేరీతీరనిలయో దురాచారోభిధో హ్యా హమ్ ॥ ౨౨ కృపయా బ్రూహి మే బ్రహ్మ న్కయా ఽత్ర కథ మాగతమ్ । ఇతి పృష్టో ముని స్తేన దురాచారేణ సువ్రతః ॥౨౩॥

—••◆ జాబాలివర్ణితపార్వణ శ్రాద్ధాకరణదోషప్రశంసా. ◆••—

ధ్యాత్వా ముహూర్త మవద ద్దురాచారం కృపానిధిః ॥ జాబాలిః ॥ మహా పాతకిసంసర్గా ద్దురాచారస్య తే పురా ॥ ౨౪ ॥ బ్రాహ్మణ్యం నష్ట మభవ ద్వేతాళ స్త్వాంతతోఽగ్రహీత్ । తేనా విష్ట స్త్వమాయాతో వివశో త్ర విమూఢధీః ॥ ౨౫ ॥ న్యమజ్జయ త్త్వాం వేతాళ స్తీర్థేఽస్మి న్నతిపావనే। అత్ర మజ్జనమాత్రేణ విముక్తః పాతకా ద్భవాన్ ॥ ౨౬ ॥ జాబాలితీర్థే యే స్నానంపుణ్యే కుర్వ న్తి మానవాః। తేషాం నశ్య న్తి వై సత్యం పఞ్చపాతకసఞ్చయాః ॥౨౭॥ మత్కర్మసాధనే పుణ్యే తీర్థేఽస్మిన్ స్నానమాత్రతః । మహా పాతకిసంసర్గదోష స్తే విలయం గతః ॥ ౨౮ ॥ త్వా మగ్రహీ ద్యో వేతాళః పురాఽయం బ్రాహ్మణోఽభవత్। మృతేఽహని పితృశ్రాద్ధం నాకరోత్పార్వణే న వై ॥ ౨౯ ॥ తేన స్వపితృభి శ్శప్తో వేతాళత్వ మగా దయమ్ । సోపి జాబాలితీర్థస్య జలేస్నాన ప్రభావతః ॥౩౦॥ వేతాళత్వం విహాయై వ విష్ణులోక మవా ప్తవాన్ । న కుర్యా ద్యో నర శ్శ్రాద్ధం మాతాపిత్రో ర్మృతేఽ హని ॥ ౩౧ ॥ వేతాళత్వ మవాప్యా శు పశ్చా న్నరక మశ్నుతే ॥ శ్రీసూతః ॥ దురాచారో మహాపాపీ తీర్థేఽస్మి న్స్నానమాత్రతః ॥ ౩౨ ॥ ప్రాప్త వా న్విష్ణులోకం వై పునరావృ త్తివర్జితమ్ । ఏవం వః కథితం పుణ్యం దురా చారవిమోక్షణమ్ ॥ ౩౩ ॥ తస్మా త్పుణ్యతమం తీర్థం సర్వపాపహరం శు భమ్ । యత్ర హి స్నానమాత్రేణ దురాచారో విమోచితః ॥ ౩౪ ॥ యాని నిష్కృతిహీనాని పాపాన్య పి వినాశయేత్ । శూద్రేణ పూజితం లిఙ్గం విష్ణుం వా యో నమే ద్ద్విజః ॥౩౫॥ ప్రాయశ్చి త్తం న తస్యో క్తం స్మృతిభిః పరమర్షి భిః। నశ్యే త్తస్యా పి తత్పాపం తీర్థే జాబాలిసంజ్ఞకే ॥ ౩౬ ॥ విప్ర నిన్దాకృతాం చై వ ప్రాయశ్చి త్తం న విద్యతే। విశ్వాసఘాతుకానాం చ కృత

ఘ్నానాం న నిష్కృతిః ॥ ౩౭ ॥ భ్రాతృభార్యారతానాం చ ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే । తేషాం జాబాలితీర్థే వై స్నానా చ్ఛుద్ధి ర్భవిష్యతి ॥౩౮॥ ఏవం వః కథితం విప్రా జాబాలే స్తీర్థవైభవమ్ । య చ్ఛ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే మానవో భువి ॥ ౩౯ ॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే జాబాలితీర్థ
మహిమానువర్ణనం నామ పఞ్చదశోఽధ్యాయః.

తుమ్బురుఘోణతీర్థ మాహాత్మ్యమ్.

శ్రీసూతః ॥ అత్రాహం సమ్ప్రవక్ష్యామి శౌనకాద్యా మహాజనః । ఘోణతీర్థస్య మాహాత్మ్యం సర్వపాతకనాశనమ్ ॥ ౧ ॥ తత్ర స్నానం జనానాం తు జన్మాన్తరతపః ఫలమ్ । ఉత్తరాఫల్గునీయుక్తశుక్లపక్షీయ పర్వణి ॥౨॥ తుమ్బు స్తీర్థం మీనసంస్థే రవౌ తీర్థాని సర్వశః । అపరాహ్ణే సమాయాన్తి గఙ్గాదీని జగత్త్రయే ॥ ౩ ॥ ఋషయః॥ భగవన్ సూతసర్వజ్ఞ సర్వశాస్త్రార్థపారగ । గఙ్గాద్యా స్సరిత స్సర్వా ఘోణతీర్థేఽతిపావనే ॥ ౪ ॥ కిమర్థం స్నాన్తి వై తత్ర మీనసంస్థే ప్రభాకరే ॥ శ్రీసూతః ॥ పాపినో మనుజా స్సర్వే హ్యాస్మాసు స్నాన్తి యత్నతః ॥ ౫ ॥ విసృజ్య పాపజాలాని కృతార్థా యాన్తి వై జనాః। అస్మాకం పాపజాలం త త్కథం నశ్యతి సర్వతః॥ ౬॥ ఏవ మాలోచ్య తీర్థాని గఙ్గాదీని ప్రయత్నతః। సంస్మృత్య బ్రహ్మపుత్రస్య నారదస్య మహాత్మనః ॥౭॥ వాక్యం మనోహరం దివ్యం సర్వపాప నిషూదనమ్। గత్వా శ్రీవేఙ్కటం శైలం బ్రహ్మహత్యాది శోధకమ్ ॥ ౮ ॥ తత్ర స్నాత్వా తీర్థవర్యే స్వామిపుష్కరిణీజలే। అనన్తరం తతో విప్రా ఘోణతీర్థేఽతిపావనే ॥ ౯ ॥ ఉత్తరాఫల్గునీయుక్త శుక్లపక్షీయపర్వణి । స్నాన్తి తీర్థాని సర్వాణి మీనసంస్థే ప్రభాకరే ॥ ౧౦ ॥ తస్య తీర్థస్య మాహాత్మ్యం కో వేత్తి భువన

ఘోణతీర్థస్నానాకర్తౄణాం మహాదోషవర్ణనమ్.

త్రయే । తస్మా త్పుణ్యతమం తీర్థం ఘోణతీర్థం ద్విజోత్తమాః ॥౧౧॥ ఆరామోచ్ఛేదకం క్రూరం కన్యాతురగ విక్రయమ్ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం తమాహు ర్బ్రహ్మఘాతుకమ్ ॥ ౧౨ ॥ దేవద్రవ్యాపహర్తారం తథా దత్తాపహారకమ్। ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం త మాహు ర్బ్రహ్మఘాతుకమ్ ॥ ౧౩ ॥ తటాకసేతు భేత్తారం పరస్త్రీసంగలోలుపమ్ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం త మాహు స్తేయినం బుధాః ॥౧౪॥ దదామీ తి ద్విజాయో క్త్వా పశ్చాదో నాస్తికోఽధమః । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం సురాపం తం విదు ర్బుధాః ॥ ౧౫॥ గురువిప్రజనద్వేష్య మాత్మస్తుతిపరాయణమ్ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం

త మాహు స్తైనయినం బుధాః ॥ ౧౬ ॥ అసంస్కృతాన్న భోక్తారం పితృశేషాన్న భోజినమ్ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం త మాహు స్తైనయినం బుధాః ॥ ౧౭ ॥ పితృశేషాన్నదాతారం మాతాపితృవిరోధినమ్ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం త మాహు స్తైనయినం బుధాః ॥ ౧౮ ॥ పరస్త్రీసంగనిరతం భ్రాతృభార్యారతి ప్రియమ్ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం త మాహు ర్గురుతల్పగమ్॥ ౧౯॥ చణ్డాలభాషిణం విప్రం సద్వై వా దర్భపాణికమ్ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం తత్సం సర్గం తు పఞ్చమమ్ ॥ ౨౦ ॥ రజస్వలాశ్వచణ్డాల ధ్వనిం శ్రుత్వాఽన్నభోజినమ్ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం తత్సం సర్గం తు పఞ్చమమ్॥ ౨౧॥ పురాణోద్వాహ యాజ్ఞ్యాది ధర్మాణాం విఘ్నకారకమ్। ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం త మాహుః పశుఘాతుకమ్ ॥ ౨౨ ॥ శరణాగతహన్తారం సర్వతీర్థపరాఙ్ముఖమ్ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం త మాహు ర్భ్రూణహాం బుధాః ॥ ౨౩ ॥ పితృయజ్ఞ పరిత్యాగం త్యక్తభార్యం కులాధమమ్। ఘోణస్నాన పరిత్యక్తం త మాహు ర్గోవిఘాతుకమ్ ॥ ౨౪ ॥ మహాపాప సమానాని క్షుద్రపాపాని యాని చ । ఘోణస్నాన పరిత్యక్త మాశ్రయన్తి ద్విజో

ఘోణస్నానస్య సర్వపాపాపనోదనత్వ వర్ణనమ్

త్తమాః ॥ ౨౫ ॥ మహాపాపరతం విప్రా శ్వపచం వాకులాధమమ్ । క్రూరం కులాన్తకం కష్ట మదత్తం కర్మవర్జితమ్ ॥ ౨౬ ॥ పశుఘ్నం చ పరద్రోహ మాశ్రితం .పిశునం తథా । అసత్యభాషిణం డమ్భం పరపాకరతం తథా ॥౨౭॥ మిత్రద్రోహం కృతఘ్నం చ భ్రూణహాం చాతిపాతకమ్ । పరదారరతం పాపం పరాణా మర్థసూచకమ్ ॥ ౨౮ ॥ అనృతం కృషికర్మాణం స్వామి ద్రోహం చ వఞ్చకమ్ । సలోభం .పితృహన్తారం సర్వదేవ పరాఙ్ముఖమ్॥ ౨౯ ॥ ఆత్మప్రశంసాం కుర్వాణం ధర్మవిఘ్నకరం శఠమ్ । అపాత్రవ్యయకర్తారం సానుకూల్యవి భేదకమ్ ॥ ౩౦ ॥ సుపల్లవ ఫలోపేత వృక్షవిచ్ఛేదకారకమ్ । విశ్వాసఘాతుకం చైవ వీరహత్యా పరాయణమ్ ॥ ౩౧ ॥ అనగ్నిక మపుత్రం చ విషకర్మ ప్రయోగినమ్ । గురుద్వేషకరం పాపం దమ్పత్యో ర్విరసావహమ్ ॥ ౩౨ ॥ గ్రామాధిపత్యం కుర్వాణం తథా దేవాలయస్య చ । భృతకాధ్యాపకం విప్రం క్రూరంకర్మ పరాయణమ్ ॥ ౩౩ ॥ ప్రకటీకృత పాపిష్ఠం గుహ్యాఘాఘ పరాయణమ్ । అజ్ఞానా దఘకర్తారం జ్ఞానదుష్కర్మకారకమ్ ॥ ౩౪ ॥ ఏతా న్సర్వాం శ్చ విప్రేన్ద్రా ఘోణతీర్థం మనోహరమ్ । పునాతి స్నానపానాద్యై రహో తీర్థస్య వైభవమ్ ॥ ౩౫ ॥

తుమ్బుర్వాఖ్య గన్ధర్వచరిత్రమ్

శ్రీసూతః ॥ అత్రేతిహాసం వక్ష్యామి పురాణం పాపనాశనమ్ । సర్వపాప ప్రశమన మపవర్గ ఫలప్రదమ్ ॥ ౩౬ ॥ పురా గార్గ్యో మహాతేజాః స్సర్వ

విద్యావిశారదః । సర్వజ్ఞో నీతిమాన్విప్రః ప్రాహ చేత్థం జితేన్ద్రియః ॥౩౭॥ దేవలం చ మహాత్మానం నమస్కృత్య ప్రసన్నధీః । కథయస్వ మహాభాగ మయి కారుణికో భవ ॥ ౩౮ ॥ ఘోణతీర్థస్య మాహాత్మ్యం సర్వపాపహరం శుభమ్ ॥ దేవలః ॥ తుమ్బురుర్నామ గన్ధర్వో భార్యాం శప్త్వా పతివ్రతామ్॥ ౩౯ ॥ అత్ర స్నాత్వా సమభ్యర్చ్య వేఙ్కటేశం దయానిధిమ్ । ప్రాప్తవాన్విష్ణులోకం వై పునరావృత్తివర్జితమ్ ॥ ౪౦ ॥ గార్గ్యః॥ కిమర్థం దేవల ఋషే భార్యాం రూపవతీం స్త్రియమ్ । తుమ్బురుర్నామగన్ధర్వస్సర్వవిద్యావిశారదః ॥ ౪౧ ॥ శప్తవాన్కేన దోషేణ భార్యాం సర్వగుణాన్వితామ్ । తద్వదస్వ మహాభాగ శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే ॥ ౪౨ ॥

స్వభార్యాయై తుమ్బురూపదిష్ట మాఘస్నాన విధిప్రకారః.

దేవలః ॥ తుమ్బురుర్నామ గన్ధర్వో భార్యాం ప్రీత్యా వ్యువాచ హ । మాఘత్రయే మయా సాకం స్నానం కురు మలాపహమ్॥ ౪౩॥ మాఘమాస్యుదితే సూర్యే సర్వకల్మషనాశనే । తీర్థేఽస్మిన్విష్ణుపూజార్థం గోమయాలేపనం కురు ॥ ౪౪ ॥ రఙ్గవల్ల్యాదిభిశ్శుభ్ర పద్మస్వస్తికధాతుభిః । శుశ్రూషాం కురు మే విష్ణోర్స్థానేస్మిన్మఙ్గళప్రదే ॥ ౪౫ ॥ మాఘేస్మిన్మాధవస్యాస్య కురు త్వం దీపవర్తికామ్।సధూపం పావకం భక్త్యా సమర్పయ హరేః పురా ॥౪౬॥ కురు పాకం శుచిర్భూత్వా మాధవాయ మహాత్మనే । ప్రదక్షిణనమస్కారైర్భక్త్యా మాఘే మయా సహ ॥ ౪౭ ॥ కురుష్వ దేవదేవస్య సపర్యాం విష్ణవేఽన్వహమ్। పురాణశ్రవణం విష్ణోః కురు నిత్యమతన్ద్రితా ॥ ౪౮ ॥ నిత్యం స్నాత్వా ప్రయత్నేన పిబ పాదోదకం హరేః । కృష్ణ విష్ణో ముకున్దేతి నారాయణ జనార్దన ॥ ౪౯ ॥ అచ్యుతానన్త విశ్వాత్మన్నితి కీర్తయ సన్తతమ్ । క్రోధమాత్సర్యలోభాదీంస్త్యక్త్వా త్వం వ్రతమాచర ॥ ౫౦ ॥ తేన తే

భార్యాం ప్రతి తుమ్బురుదత్తశాపతద్విముక్తిప్రకారా.

జాయతే ముక్తిర్విష్ణులోకశ్చ శాశ్వతః।ఇత్థం సా భర్తృగదితం శ్రుత్వా గన్ధర్వవల్లభా ॥ ౫౧ ॥ భర్తారమబ్రవీత్కోపాదసహ్యం దుర్గతిప్రదమ్।మాఘే చోద్భూతశీతే తు ప్రాతర్మన్దోదితే రవౌ ॥ ౫౨ ॥ కథం నిమజ్జయే దస్మిన్మాఘే శీతార్తిదేఽనఘ । యత్త్వయోక్తాని కర్మాణి న శక్యాని మయా సకృత్ ॥౫౩॥న కరోమి పతే స్నానం ప్రాతః కాలే త్వయా సహ।మృతే శీతాతిపాతేన నచ మే రక్షకో భవాన్॥౫౪॥ ఇత్యేవముదితం శ్రుత్వా పతిర్గన్ధర్వవల్లభః । స శాన్తోపి శశాపాథ భార్యాం జ్ఞాత్వా ప్రియవాదినీమ్॥ ౫౫॥ పుత్రం చ ధర్మవిముఖం భార్యాం చాప్రియభాషిణీమ్ । అబ్రహ్మణ్యం చ రాజానం సద్యశ్శాపేన దణ్డయేత్ ॥ ౫౬ ॥ విచారితార్థో గన్ధర్వశ్శశాపేత్థం సతీం తదా । వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ॥ ౫౭ ॥ ఘోణ

తీర్థసమీపే చ పిప్పలద్రుమకోటరే । తత్రామ్బురహితే మూఢే మణ్డూకా
భవ కేవలమ్॥ ౫౮॥ ఇత్యేవం భర్తృవాక్యం తచ్ఛ్రుత్వా గన్ధర్వవల్లభా।
పతిత్వా పాదయో స్తస్య తుమ్బురుం ప్రార్థయ త్సతీ ॥ ౫౯ ॥ విశాప
మవద త్పశ్చా ద్భర్తా వై తుమ్బురు స్తదా। అగస్త్యో వై మహాభాగ స్తపస్వీ
విజితేన్ద్రియః ॥ ౬౦ ॥ ఘోణాతీర్థవరే స్నాత్వా పౌర్ణమాస్యాం మహా
తిథౌ । శిష్యేభ్యో వై యదా తస్మి న్నశ్వత్థద్రుమసన్నిధౌ ॥ ౬౧ ॥ ఘోణా
తీర్థస్య మాహాత్మ్యం వక్తి వై బ్రాహ్మణోత్తమః। తదా పిప్పలవృక్షస్య కోట
రే త్వం సమాహితా ॥౬౨॥ శ్రుత్వా వై ఘోణాతీర్థస్య మాహాత్మ్యం మోక్ష
దాయకమ్ । విధూయ సర్వపాపాని మయా సాకం రమిష్యసి ॥ ౬౩ ॥ ఇత్యు
క్త్వా విరరామాథ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా । భర్తృశాపా న్మహాఘోరా
న్మణ్డూకతను మాశ్రితా ॥ ౬౪ ॥ శేషాద్రిశిఖరే తస్మి న్ఘోణాతీర్థస్య
దక్షిణే । శనై శ్శనై ర్గతా నారీ పిప్పలద్రుమమకోటరమ్ ॥ ౬౫ ॥ అబ్దాయు
తం గతం తస్యా అశ్వత్థద్రుమకోటరే । తతః కాలాన్తరేఽగస్త్యో వేఙ్క
టాద్రిం మనోహరమ్ ॥ ౬౬ ॥ గత్వా శ్రీస్వామితీర్థే చ స్నాత్వా నియమ
పూర్వకమ్ । వరాహస్వామినం దేవం నత్వా తీర్థస్య దక్షిణే ॥ ౬౭ ॥
వేఙ్కటేశాలయం గత్వా శ్రీనివాసం కృపానిధిమ్ । వేదవేద్యం విశాలాక్షం
దేవదేవం సనాతనమ్ ॥ ౬౮ ॥ నత్వాఽగస్త్యో మహాభాగో ఘోణా
తీర్థం తతో యయౌ।తత్ర స్నాత్వా తీర్థవర్యే స్వశిష్యైర్యోగినాం వరః॥౬౯॥
పిప్పలద్రుమచ్ఛాయాయాం శిష్యేభ్యో భక్తిపూర్వకమ్ । ఘోణాతీర్థస్య
మాహాత్మ్యం బ్రహ్మహత్యావినాశకమ్ ॥ ౭౦ ॥ సర్వమఙ్గళదం పుణ్యం
సర్వసమ్పత్ప్రదాయకమ్ । ఉక్తవా న్యోగినాం శ్రేష్ఠో హ్యగస్త్యో భగవా

—ఘోణతీర్థే అగస్త్యదర్శనేన తుమ్బురుపత్న్యా వర్షాభూత్వనివృత్తిః.—

న్నృషిః ॥ ౭౧ ॥ తదా శ్రుత్వా తు వర్షాభూః పాదయో స్తస్య యోగినః ।
పతిత్వా జ్ఞానదీపేన విదిత్వా వైభవం మునేః ॥ ౭౨ ॥ పూర్వరూపం
సమాసాద్య నారీరూపం మనోహరమ్ । అగస్త్య యోగినాం శ్రేష్ఠ
రక్ష రక్ష దయానిధే ॥ ౭౩ ॥ మాం రక్ష దయయా బ్రహ్మ న్పతివాక్యవిరోధి
నీమ్ । ఇత్యుక్త్వా తం విశాలాక్షీ విరరామ తతః పరమ్ ॥౭౪॥ అగస్త్యః ॥
కా త్వం సుశ్రోణి భద్రం తే భేకజన్మప్రదాయకమ్ । పాపం పూర్వభవేచా
సీ త్తద్వదస్వ చ మాచిరమ్ ॥ ౭౫ ॥ నారీ ॥ తుమ్బురు ర్నామ గన్ధర్వ స్సర్వ
విద్యావిశారదః।తస్య భార్యా స్మ్యహం విప్ర హ్యగస్త్య మునిసేవితః॥౭౬॥
భర్తా మే సర్వధర్మజ్ఞో తుమ్బురు ర్మునిసత్తమః । సర్వధర్మా న్మనోజ్ఞా త్వం
కురు నిత్యం మయా సహ ॥ ౭౭ ॥ పతివాక్యం తదా శ్రుత్వా పరలోకోపకార
కమ్ । అసహ్యం వాక్య మత్యుగ్రం దుర్గతిప్రద మేవ హి ॥ ౭౮ ॥ మయా

అగస్త్యకథితపతివ్రతాధర్మాః.

చోక్తం హి దుర్బుద్ధ్యా హే తాత మునిసత్తమ॥అగస్త్యః॥ కుశాగ్రబుద్ధి స్తే
భర్తా శశాప త్వాం రుషాన్వితః॥౭౯॥ఏవం శాపో హి కర్తవ్యః పతివాక్యవిరోధి
నీమ్।పతివాక్య మనాదృత్య స్వేచ్ఛయా వర్తతే తు యా॥౮౦॥సా నారీ నిరయే
ఘోరే పతత్యా చన్ద్రతారకమ్ । న స్వాతన్త్ర్యం తు నారీణాం నో ల్లఙ్ఘ్యం
పతిభాషణమ్ ॥ ౮౧ ॥ పాతివ్రత్యేన పుణ్యేన పతిశుశ్రూషణేన చ।స్త్రియో విష్ణు
పదం యాన్తి న చాన్యై రపి సువ్రతైః॥ ౮౨॥ పతి రాత్మా పతి ర్విష్ణుః పతి
ర్బ్రహ్మా పతిశ్శివః।పతి ర్గురుః పతి స్తీర్థ మితి స్త్రీణాం విదు ర్బుధాః॥౮౩॥పతివాక్య
మపాకృత్య యా నారీ సుకృతైః పరైః । సదై వ యుజ్యతే సాపి నైవ శుద్ధా
భవేత్సకృత్ ॥౮౪॥పతిహీనా తు యా నారీగురుభి ర్ధర్మవిత్తమైః। సా కృతాజ్ఞా
విదధ్యాత్తు వ్రతం ధర్మఫలప్రదమ్॥ ౮౫ ॥పతినా ప్రేరితా సైవ పతిబుద్ధిపరాయ
ణా । పతిపాదాబ్జతీర్థేన యా స్నాతా సా హరిప్రియా ॥ ౮౬ ॥ సా స్నాతా
సర్వతీర్థేషు గఙ్గాదిషు న సంశయః । తస్మా త్త్వత్కృతదోష స్తు త్వా
మాయాతీ తి తత్ఫలమ్॥౮౭॥భుఙ్క్ష్వా స్త్వత్ర శృణ్వన్త్యా ఘోణతీర్థస్య వైభ
వమ్ । ముక్తి రాసీ చ్ఛుభాఙ్గం త న్నారీరూపం పున ర్యథా ॥ ౮౮ ॥ తస్మా
ద్ఘోణస్య తీర్థస్య తుమ్బుతీర్థం మితీ హ వై । లోకే ప్రసిద్ధి రభవ దహో తీర్థస్య

ఘోణతీర్థస్నాతౄణాం నానావిధఫలప్రాప్తికథనమ్.

వైభవమ్ ॥ ౮౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఘోణతీర్థే మహాపుణ్యే సర్వపాపవినాశనే ।
స్నాన్తి యే పౌర్ణమాస్యాం వై శౌనకాద్యా మహాజనః ॥ ౯౦ ॥ తేషాం
క్రతుఫలం పుణ్యతీర్థాయుతఫలం భవేత్ । కపిలాగోసహస్రం తు యోదదాతి
దినే దినే ॥ ౯౧ ॥ తత్ఫలం సమవాప్నోతి స్నానా త్తుమ్బురుతీర్థకే । రత్న
కోటిసహస్రాణి యో దదాతి దినే దినే ॥ ౯౨ ॥ మత్తేభానాం సహస్రాణి
తథైవా శ్వాయుతాన్య పి । తత్ఫలం సమవాప్నోతి ఘోణతీర్థావగాహ
నాత్ ॥ ౯౩ ॥ కన్యాకోటిప్రదానేన యత్ఫలం ఋషిభి స్స్మృతమ్ । తత్ఫలం
సమవాప్నోతి ఘోణతీర్థా చ్ఛ పావనాత్ ॥౯౪॥ హేమామ్బరసహస్రం యః
కురుక్షేత్రే ప్రయచ్ఛతి । తత్ఫలం స సమాప్నోతి ఘోణతీర్థస్య వైభ
వాత్ ॥ ౯౫ ॥ గుర్వర్థే బ్రాహ్మణార్థే వా స్వామ్యర్థే య స్త్యజే త్తనుమ్ ।
తత్ఫలం సమవాప్నోతి ఘోణతీర్థస్య వైభవాత్ ॥ ౯౬ ॥ ఆపన్నా ర్తిహరా
ణాం చ తీర్థసేవారతాత్మనామ్ । సత్యవ్రతానాం యత్పుణ్యం ఘోణతీర్థాచ్ఛ
త ద్భవేత్ ॥ ౯౭ ॥ య త్ఫలం శ్రాద్ధకర్తౄణాం పితౄణా మిన్దుసఙ్క్షయే ।
త త్ఫలం సమవాప్నోతి ఘోణతీర్థా ద్ధి పావనాత్ ॥ ౯౮ ॥ గఙ్గాయాం నర్మ
దాయాం చ సరయూచన్ద్రభాగయోః । సర్వేషు పుణ్యతీర్థేషు య స్స్నానం
కురుతే నరః ॥ ౯౯ ॥ త త్ఫలం స మవాప్నోతి ఘోణతీర్థా ద్ధి పావనాత్ ।

తస్మా త్పుణ్యతమం తీర్థం ఘోణతీర్థం విదు ర్బుధాః ॥ ౧౦౦॥ య ఇదం శృణు తేఽధ్యాయం సర్వపాపనిబర్హణమ్ । వాజపేయఫలం తస్య విష్ణులోక శ్శాశ్వతః ॥ ౧౦౧ ॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తుమ్బురు
తీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్య సర్వపుణ్యతీర్థాధారత్వవర్ణనమ్.

ఋషయః ॥ వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । సన్తివై కతి తీర్థాని సూత పౌరాణికోత్తమ ॥ ౧ ॥ తేషాం సఙ్ఖ్యాం చ మే బ్రూహి కతి ముఖ్యాని తత్ర వై। తత్రాప్యత్యన్తముఖ్యాని వద మే మునిసత్తమ॥౨॥ సద్ధర్మరతిదా న్యత్రకతి ముఖ్యానితాని చ । కాని చ జ్ఞానదాన్యత్ర భక్తి వైరాగ్యదాని చ॥ ౩॥ ముక్తి ప్రదాని కాన్యత్ర తాని మే వద సువ్రత ॥ శ్రీసూతః॥ షట్షష్టికోటి తీర్థాని పుణ్యాన్యత్ర నగోత్తమే ॥ ४ ॥ అష్టోత్తర సహస్రాణి తేషు ముఖ్యాని సువ్రత। సద్ధర్మరతిదాన్యత్ర సన్తి చాష్టోత్తరం శతమ్॥ ౫॥ సహస్రేభ్య శ్చ ముఖ్యాని పృథ క్తేభ్య శ్శతాని చ। భక్తివైరా

స్వామిపుష్కరిణ్యాదిషట్తీర్థ స్నానకాలనిర్ణయః.

గ్యదా న్యత్ర షష్టి రష్టోత్తరే శతే॥౬॥ ముక్తిదాన్యత్ర షట్చైవ వేఙ్కటాచలమూర్ధని। స్వామిపుష్కరిణీ చైవ వియద్గఙ్గా తతః పరమ్ ॥ ౭ ॥ పశ్చాత్పాపవినాశం చ పాణ్డుతీర్థ మతః పరమ్ । కుమారధారికాతీర్థం తుమ్బురుస్తీర్థ మతః పరమ్॥ ౮ ॥ కుమ్భమాసే పౌర్ణమాస్యాం మఘాయోగో యదా భవేత్ । కుమారధారికాం యాన్తి సర్వతీర్థాని హే ద్విజాః ॥ ౯ ॥ తత్ర య స్స్నాతి విప్రేన్ద్రా రాజసూయఫలం లభేత్ । ముక్తి శ్చ భవితా తత్ర నాత్ర కార్యా విచారణా॥ ౧౦॥ అన్నదానవిధి స్తత్ర సార్థం దక్షిణయాద్విజాః। ఉత్తరాఫల్గునీయుక్త శుక్లపక్షీయపర్వణి ॥౧౧॥ తుమ్బురుస్తీర్థం మీనసంస్థే రవౌ తీర్థాని సర్వశః। అపరాహ్ణే సమాయాన్తి తత్ర స్నాతో న జాయతే॥ ౧౨॥ వివాహం మౌఞ్జిబన్ధం చ కారయే ద్ద్రవ్యదానతః । మేషసఙ్క్రమణే భానౌ చిత్రా నక్షత్ర సంయుతే ॥ ౧౩ ॥ పౌర్ణమాస్యాం సమాయాన్తి వియద్గఙ్గా తథైవచ। తత్ర స్నాత్వా నర స్సద్య శ్శతక్రతుఫలం లభేత్ ॥ ౧४ ॥ సువర్ణం తత్ర దాతవ్యం కన్యాదానం విశేషతః । వృషభస్థే రవౌ విప్రా ద్వాదశ్యాం హరివాసరే ॥ ౧౫ ॥ శుక్లే వాఽప్యథ కృష్ణే వా భౌమేనాపి సమన్వితే । పాణ్డుతీర్థం సమాయాన్తి గఙ్గాదీని జగత్త్రయే ॥ ౧౬ ॥ తత్ర స్నాత్వా చ గాం దత్వా ముచ్యతే ప్రతిబన్ధకాత్ । ఆశ్వయుక్ఛుక్లపక్షే చ సప్తమ్యాం భానువాసరే॥ ౧౭॥ ఉత్తరాషాఢ యుక్తాయాం తిథౌ పాపవినాశ

నమ్। ఉత్తరాభాద్ర యుక్తాయాం ద్వాదశ్యాం వా సమాగమః॥ ౧౮॥ సాలగ్రామశిలాం దత్వా స్నాత్వా చ విధిపూర్వకమ్। ముచ్యతే సర్వపాపైశ్చ జన్మకోటిశతోద్భవైః ॥౧౯॥ ధనుర్మాసే సితే పక్షే ద్వాదశ్యామరుణోదయే। ఆయాన్తి సర్వతీర్థాని స్వామిపుష్కరిణీజలే ॥౨౦॥ తత్ర స్నాత్వా నర స్సద్యో ముక్తిమేతి న సంశయః। యస్య జన్మ సహస్రేషు పుణ్యమేవార్జితం పురా ॥౨౧॥ తస్య స్నానం భవే ద్విప్రా నాన్యస్య త్వకృతాత్మనః। విభవానుగుణం దానం కార్యం తత్ర యథావిధి ॥౨౨॥ సాలగ్రామ శిలాదానం గాం

పురాణశ్రవణస్య విశేషతః ప్రాశస్త్యవర్ణనమ్.

దద్యాచ్చ విశేషతః। యే శృణ్వన్తి కథాం విష్ణోస్సదా భువనపావనీమ్॥ ౨౩॥ తే వై మనుష్యలోకేఽస్మిన్ విష్ణుభక్తా భవన్తి హి। యద్యశక్తస్సదా శ్రోతుం కథాం భువనపావనీమ్ ॥౨౪॥ ముహూర్తం వా తదర్ధం వా క్షణం వా విష్ణుసత్కథామ్। యశ్శృణోతి నరో భక్త్యా దుర్గతిర్నాస్తి తస్య హి ॥ ౨౫ ॥ యత్ఫలంసర్వయజ్ఞేషు సర్వదానేషు యత్ఫలమ్। సకృత్పురాణశ్రవణాత్తత్ఫలం విన్దతే నరః॥ ౨౬॥ కలౌ యుగే విశేషేణ పురాణశ్రవణాదృతే। నాస్తి ధర్మః పరః పుంసాం నాస్తి ముక్తిప్రదం పరమ్ ॥ ౨౭ ॥ పురాణశ్రవణం విష్ణోర్నామసఙ్కీర్తనం పరమ్। ఉభే ఏవ మనుష్యాణాం పుణ్యద్రుమ మహాఫలే॥ ౨౮॥ పిబన్నేవామృతం యత్నాదేక స్స్యాదజరామరః। విష్ణోః

పురాణవక్తుస్సర్వపూజనీయత్వవర్ణనమ్.

కథామృతం కుర్యాత్కులమేవాజరామరమ్॥ ౨౯ ॥ బాలో యువాఽథ వృద్ధో వా దరిద్రో దుర్భగోపి వా। పురాణజ్ఞస్సదావన్ద్యస్స పూజ్యస్సుకృతాత్మభిః॥ ౩౦॥ నీచబుద్ధిం న కుర్వీత పురాణజ్ఞే కదాచన। యస్య వక్త్రోద్గతా వాణీ కామధేను శ్శరీరిణామ్॥ ౩౧॥ భవకోటి సహస్రేషు భూత్వా భూత్వాఽవసీదతామ్। యో దదాత్యపునర్వృత్తిం కోన్యస్తస్మాత్పరో గురుః॥ ౩౨॥ వ్యాసాసనసమారూఢో యదా పౌరాణికో ద్విజః। ఆసమాప్తేః ప్రసఙ్గస్య నమస్కుర్యాన్న కస్యచిత్ ॥ ౩౩ ॥ న దుర్జనసమాకీర్ణే న శూద్రశ్వాపదావృతే। దేశే న ద్యూతసదనే వదేత్పుణ్యకథాం సుధీః॥ ౩౪॥ సుగ్రామే సుజనాకీర్ణే సుక్షేత్రే దేవతాలయే। పుణ్యే వాఽథ నదీతీరే వదేత్పుణ్యకథాం సుధీః॥ ౩౫॥ శ్రద్ధాభక్తి సమాయుక్తా నాన్యకార్యేషు లాలసాః। వాగ్యతాశ్శుచయో వ్యగ్రా శ్శ్రోతారః పుణ్యభాగినః ॥ ౩౬ ॥ అభక్త్యా యే కథాం పుణ్యాం శృణ్వన్తి మనుజాధమాః। తేషాం పుణ్యఫలం నాస్తి దుఃఖం జన్మని జన్మని॥ ౩౭॥ పురాణం యే చ సంపూజ్య తామ్బూలాద్యైరుపాయనైః। శృణ్వన్తి చ కథాం భక్త్యా న దరిద్రా న పాపినః ॥ ౩౮ ॥ కథాయాం కథ్యమానాయాం యే గచ్ఛన్త్యన్యతో నరాః। భోగాన్తరే ప్రణశ్యన్తి తేషాం

వారా శ్చ సమ్పదః ॥ ౩౯ ॥ సోష్ణీషమ స్తకా యే చ కథాం శృణ్వ న్తి పావ
నీమ్। తే బలాకాః ప్రజాయ న్తే పాపినో మనుజాధమాః॥ ౪౦॥ తామ్బూలం
భక్షయన్తో యే కథాం శృణ్వ న్తి పావనీమ్। శ్వవిష్ఠాం భక్షయ న్త్యే తే నరకే
వ పత న్తి హి॥ ౪౧॥ యే చ తుఙ్గాసనారూఢాః కథాం శృణ్వ న్తి దామ్భికాః।
అక్షయా న్నరకా న్భుక్త్వా తే భవ న్త్యేవ వాయసాః॥ ౪౨॥ యే చ వీరా
సనారూఢా యే చ సింహాసనస్థితాః । శృణ్వ న్తి సత్కథాం తే వై భవ న్త్య
ర్జునపాదపాః ॥ ౪౩ ॥ అసమ్ప్రణమ్య శృణ్వన్తో విషవృక్షా భవ న్తి హి । తథా
శయానా శ్శృణ్వన్తో భవ న్త్య జగరా హి తే ॥౪౪॥ య శ్శృణోతి కథాం
వక్తు స్సమానాసనసంస్థితః। గురుతల్పసమం పాపం సమ్ప్రాప్య నరకం వ్రజేత్ ॥
౪౫॥ యే నిన్ద న్తి పురాణజ్ఞం సత్కథాం పాపహారిణీమ్ । తే వై జన్మశతం
మర్త్యా శ్శునకా శ్చ భవ న్తి హి ॥౪౬॥ కథాయాం కీ ర్త్యమానాయాం యే
వద న్తి దురు త్తరమ్। తే గర్దభాః ప్రజాయ న్తే కృకలాసా స్తతః పరమ్॥ ౪౭॥
కదా చిద పి యే పుణ్యాం న శృణ్వ న్తి కథాం నరాః । తే భుక్త్వా నరకా
న్ఘోరాన్ భవ న్తి వనసూకరాః ॥౪౮॥ కథాయాం కీ ర్త్యమానాయాం విఘ్నం
కుర్వ న్తి యే నరాః। కోట్యబ్దం నరకా న్భుక్త్వా భవ న్తి గ్రామసూకరాః ॥౪౯॥
యే కథా మనుమోద న్తే కీ ర్త్యమానాం నరో త్తమాః । అశృణ్వన్తోఽపి తే
యా న్తి శాశ్వతం పరమం పదమ్ ॥౫౦॥ యే శ్రావయ న్తి మనుజాః పుణ్యాం
పౌరాణికీం కథామ్। కల్పకోటిశతం సాగ్రం తిష్ఠ న్తి బ్రహ్మణః పదే ॥ ౫౧ ॥
ఆసనార్థం ప్రయచ్ఛ న్తి పురాణజ్ఞస్య యే నరాః । కమ్బళాజినవాసాంసి తథా
మఞ్చక మేవ వా ॥ ౫౨ ॥ స్వర్గలోకం సమాసాద్య భుక్త్వా భోగా న్యథే
ప్సితాన్। స్థిత్వా బ్రహ్మాదిలోకేషు పదం యా న్తి నిరామయమ్॥ ౫౩॥పురాణ
స్య ప్రయచ్ఛ న్తి యే చ సూత్రం నవం వరమ్। భోగినో జ్ఞానసంపన్నా స్తే
భవ న్తి భవే భవే॥ ౫౪॥ యే మహాపాతకై ర్యుక్తా హ్యుపపాతకిన శ్చ యే ।
పురాణశ్రవణా దేవ తే యా న్తి పరమం పదమ్ ॥ ౫౫ ॥ వేఙ్కటాద్రే స్తు
మాహాత్మ్యం శ్రుత్వా తే ఋషయ స్తతః । వ్యాసప్రసాదసంపన్నం సూతం
పౌరాణికో త్తమమ్॥౫౬॥పూజయిత్వా యథాన్యాయం ప్రహర్ష మతులంగతాః॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సర్వతీర్థ
మహిమోపసంహారపూర్వక పురాణశ్రవణ ప్రక్రియా
ద్యనువర్ణనం నామ స ప్తదశోఽధ్యాయః.

ఇత్థం స్కన్దపురాణే ప్రథమప్రభృతి స ప్తదశపర్య న్త స ప్త
దశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరః ప్రథమోభాగ స్సమా ప్తి మగమత్.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

అథ స్కన్దపురాణాన్తర్గత కటాహతీర్థమాహాత్మ్యప్రతిపాదక
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య పరద్వితీయభాగప్రారమ్భః.

కటాహతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఋషయః ॥ సూత సర్వార్థతత్త్వజ్ఞ వేదవేదాంతపారగ । శ్రీవేఙ్కటాచలే తీర్థం కటాహాఖ్యం సుపావనం ॥ ౧ ॥ శ్రూయతే తస్య మాహాత్మ్యం ఘుష్యతే చ జగత్త్రయే । అస్మాక మేత ద్బ్రూహి త్వం కృపయా వ్యాసశాసిత ॥౨॥ పురా వై నారద శ్శ్రీమాన్ బ్రహ్మపుత్త్రో మహా నృషిః । దిష్ట్యా వై నైమిశారణ్యం సంప్రాప్తో ద్విజసత్తమః ॥ ౩ ॥ తదానీం బ్రహ్మపుత్రం త మర్ఘ్యపాద్యాదిభి శ్శుభైః । పూజయిత్వా యథాన్యాయం పవిత్రే చ కుశాసనే ॥ ౪ ॥ సన్నివేశ్య మహాభక్త్యా వినయానతకన్ధరాః । ప్రణమ్య ప్రార్థయామాసు రిమే సర్వే మహర్షయః ॥ ౫ ॥ త్వాం వినా నారద శ్రీమన్నస్మాకం భువనత్రయే । ధర్మోపదేశకః క శ్చి న్నా స్తి నా స్తిమహర్షిషు॥ ౬ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వదేవనిషేవితే । వైకుంఠా దాగతే దివ్యే సిద్ధగంధర్వసేవితే ॥ ౭ ॥ కటాహతీర్థమాహాత్మ్యం వర్ణయా ద్య వ నో౽కపాం ॥ శ్రీనారదః ॥ శృణుధ్వ మృషయ స్సర్వే శౌనకాద్యా మహాజనః ॥ ౮ ॥ కటాహతీర్థమాహాత్మ్యం కో వేత్తి భువనత్రయే । మహాదేవ్రూ విజానాతి తస్య తీర్థస్య వైభవం ॥ ౯ ॥ యాని కాని చ పుణ్యాని బ్రహ్మాండాంతర్గతాని వై । తాని గంగాదితీర్థాని స్వపాపపరిశుద్ధయే ॥ ౧౦ ॥ కటాహతీర్థసేవాం చ కుర్వంతి ద్విజసత్తమాః । బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యా శ్శూద్రా శ్చేతరజాతయః ॥ ౧౧ ॥ స్పృశంతి త జ్జల మితి న పిబే ద్యో విమూఢధీః । స హి చండాలతాం ప్రాప్య కుంభీపాకే పతిష్యతి ॥ ౧౨ ॥ బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వా వానప్రస్థో యతీశ్వరః । సేవయా తస్య తీర్థస్య ప్రాప్నోతి పరమం పదం ॥ ౧౩ ॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణేషు తస్య తీర్థప్రశంసనం । బహుధా వర్ణ్యతే పంచమహాపాతకనాశనం ॥ ౧౪ ॥ అత్యద్భుతతరం విప్రా స్సర్వలోకైకపావనం । బ్రహ్మహత్యా౽యుతం చాపి సురాపానాయుతం తథా ॥ ౧౫ ॥

అయుతం గురుదారాణాం గమనం పాపకారణం । స్తేయాయుతం సువర్ణానాం తత్సంసర్గాశ్చ కోటిశః ॥ ౧౬ ॥ శీఘ్రం విలయ మాయాంతి తస్యతీర్థస్య సేవయా । యాని నిష్కృతిహీనాని పాపాని వివిధాని చ ॥ ౧౭ ॥ తాని సర్వాణి నశ్యంతి తీర్థస్యాస్య నిషేవణాత్ । ఇదం తీర్థం మహాపుణ్యం భగవత్పాదనిస్సృతం ॥ ౧౮ ॥ కుష్ఠాదిరోగయుక్తో యః ప్రత్యహం చ పిబే దిదం ।

—కటాహతీర్థమహిమాశ్రద్ధాహీనానాం మహానరకప్రాప్తికథనమ్.—

సోఽపి రోగవిహీన స్స న్విష్ణులోకం చ గచ్ఛతి ॥ ౧౯ ॥ భగవాన్ శంకరో దేవో రహస్యానుభవే పురా । పార్వత్యై కథయామాస తస్య తీర్థస్య వైభవం ॥ ౨౦ ॥ ఉక్తేష్వే తేషు సందేహో న కర్తవ్యః కదాచన । అర్థవాదోఽయ మితి చ న వక్తవ్యం కదా చన ॥ ౨౧ ॥ యోఽర్థవాద మిమం బ్రూయు స్తేషాం వై నాస్తికాత్మనాం। జిహ్వాగ్రేపరశుం తప్తం ప్రక్షిపంతి చ కింకరాః॥ ౨౨॥ తస్మాత్కటాహతీర్థం తు సేవనీయం ప్రయత్నతః । సర్వదుఃఖప్రశమన మపవర్గఫలప్రదం ॥ ౨౩ ॥ యత్ర పీత్వా నరో భక్త్యా సర్వా న్కామానవాప్నుయాత్ । ఏవ ముక్త్వా మహాభాగః కాశీం త్రైలోక్యపావనీమ్ ॥ ౨౪ ॥ సంప్రాప్తో నారద శ్శ్రీమాన్ సూత పౌరాణికోత్తమ । సంక్షేపత శ్చ భగవా న్నైమిశే హ్యుక్తవాన్ ఖలు॥ ౨౫॥ఇదానీం శ్రోతు మిచ్ఛామః కటాహస్య చ వైభవం।సువిస్తరేణ చాస్మాకం వద సూత దయారసాత్ ॥ ౨౬॥

కటాహతీర్థపానక్రమః.

శ్రీసూతః ॥ భో భో తపోధనా స్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । కటాహతీర్థమాహాత్మ్యం శృణుధ్వం ద్విజసత్తమాః ॥ ౨౭॥ కటాహతీర్థం భో విప్రా స్సర్వలోకేషు విశ్రుతం । సర్వసంపత్కరం శుద్ధం సర్వపాపప్రణాశనం ॥ ౨౮ ॥ దుస్స్వప్ననాశనం హ్యేత న్మహాపాతకనాశనం । మహావిష్ణుప్రశమనం మహాశాంతికరం నృణాం ॥ ౨౯ ॥ స్మృతిమాత్రేణ య త్పుంసాం సర్వపాపనిషూదనం । మంత్రేణాష్టాక్షరేణైవ పిబే త్తీర్థం మనోహరం ॥ ౩౦ ॥ అథవా కేశవాద్యైశ్చ నామభి ర్వా పిబే జ్జలం । యద్వా నామత్రయేణాపి పిబేత్తీర్థం శుభప్రదం॥ ౩౧ ॥ ఆహోస్వి ద్వేఙ్కటేశస్య మంత్రేణాష్టాక్షరేణవై । పిబే త్కటాహతీర్థం త ద్భుక్తిముక్తిప్రదాయకం ॥ ౩౨ ॥ వినా మంత్రేణ యోఽవిప్ర స్సంపిబే త్తీర్థ ముత్తమం । పాపం మే నాశయ క్షిప్రం జన్మాంతరకృతం మహత్ ॥ ౩౩ ॥ ఇత్యుక్త్వా స పిబే న్నిత్యం మోక్షమార్గైకసాధనం । స్వామిపుష్కరిణీస్నానం వరాహశ్రీశదర్శనం ॥ ౩౪ ॥ కటాహతీర్థపానం చ త్రయం త్రైలోక్యదుర్లభం । బహునా కి మిహోక్తేన బ్రహ్మ

కేశవాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః.

హత్యాదినాశకం ॥ ౩౫ ॥ పురా కశ్చిద్ద్విజః కోఽపి మోహాత్కేశవనామకః ప్ర
మత్తః । హత్వా ఖడ్గేన దగ్ధ్వా బ్రహ్మహత్యాం మహాన్తినాం ॥ ౩౬ ॥
సోఽపి తస్మిన్మహాతీర్థే పీత్వా జలమనుత్తమం । కేశవాఖ్యో మహాపాపీ విము
క్తో బ్రహ్మహత్యయా ॥ ౩౭ ॥ ఋషయః ॥ కస్య పుత్రః కేశవాఖ్యః కథం ప్రాప్తో
భయంకరీం । బ్రహ్మహత్యామతిక్రూరా మస్మాకం వక్తుమర్హసి ॥ ౩౮ ॥
శ్రీసూతః ॥ తుంగభద్రాతటే రమ్యే గంధర్వగణసేవితే । అగ్రహారో మహా
నాసీద్వేదాఢ్య ఇతి నామతః ॥ ౩౯ ॥ తస్మిన్నగ్రపురే సన్తి బ్రాహ్మణా
వేదపారగాః । శబ్దశాస్త్రపరాస్సర్వే జ్యోతిశ్శాస్త్రవిశారదాః ॥ ౪౦ ॥

గణికాలమ్పటస్య కేశవద్విజస్య బ్రహ్మహత్యాప్రాప్తిక్రమః

మీమాంసతర్కశాస్త్రజ్ఞాస్సర్వే వేదాన్తవాదినః । క్షమాశీలాస్తథా
అన్నదానపరాస్సదా ॥ ౪౧ ॥ పుత్రవన్తశ్శ్రీమన్తస్సర్వే తస్మిన్నగ్రహారే మహా
జనాః । వేదాఢ్యాగ్రహారే వై యజ్ఞనాథ ఇతి [illegible]
కేశవాఖ్యస్సర్వకర్మబహిష్కృతః । మాతరం పితరం త్యక్త్వా భార్యామపి
పతివ్రతాం ॥ ౪౩ ॥ సర్వదా గణికాసక్తో వేశ్యాగారం వివేశ హ । ధనాన్యపి
చ తాం వేశ్యామనుభూయ ద్విజస్తతః ॥ ౪౪ ॥ నిష్కాసయామ్ప్రదా
తవ్యం హస్తే దత్త్వా యథాసుఖం । వేశ్యయా చ తయా త్యక్తో [illegible]
యోగైకతత్పరః ॥ ౪౫ ॥ ఇతి [illegible] స ప్రాప్తవాన్ ।
దత్త్వా తయా చిరం రేమే తద్గృహే బుభుజే చ సః ॥ ౪౬ ॥ ఏకేన చష
కేణ సో తయా సహ సురాం పపౌ । స కదాచిదర్థార్థం స్వగ్రామం
హర్తుం యయౌ ద్విజః ॥ ౪౭ ॥ విప్రస్యైకస్య చిద్గేహే సోఽర్ధరాత్రే ప్రవిశ్య
కేశవో విప్రబంధుర్వై సాహసీ ఖడ్గహస్తవాన్ ॥ ౪౮ ॥ తద్గృహస్వామినం
విప్రం హత్వా ఖడ్గేన సాహసాత్ ॥ ౪౯ ॥ సమాదాయ జవాద్ద్రవ్యం వేశ్యా
గారం వివేశ హ । తం యాంతమనుయాతి స్మ బ్రహ్మహత్యా భయం
కరీ ॥ ౫౦ ॥ నీలవస్త్రధరా భీమా భృశం క్రోశంత్యహో గర్జంతీ సాట్టహాసం
సా కంపయంతీ చ రోదసీ ॥ ౫౧ ॥ అనుద్రుతస్తయా విప్రో బభ్రామ జగ
తీతలే ॥ ఏవం భ్రమన్ ధరాం సర్వాం విప్రబంధుర్దురాత్మవాన్ ॥ ౫౨ ॥
స్వగ్రామం ప్రయయౌ భీత్యా శౌనకాద్యా మహౌజసః । అనుద్రుతస్తయా
భీతః ప్రయయౌ స్వనికేతనం ॥ ౫౩ ॥ బ్రహ్మహత్యాప్యనుద్రుత్య తేన
సాకం గృహం యయౌ । జనకం రక్ష రక్షేతి కేశవశ్శరణం యయౌ ॥ ౫౪ ॥
మాభైషీరితి స ప్రోచ్య పితా రక్షితుముద్యతః । క్రూరాననం బ్రహ్మ

—••◆ స్వసుతరక్షణోద్యుక్తంపద్మనాభమ్ప్రతిబ్రహ్మహత్యోక్తిః. ◆••—

హత్యా సాజనకం ప్రత్యభాషత ॥ ౫౫ ॥ బ్రహ్మహత్యా ॥ మైనం త్వం ప్రతిగృహ్ణీష్వ పద్మనాభ ద్విజోత్తమ । అయం సురాపీ స్తేయీ చ బ్రహ్మహా చాతిపాతకీ ॥ ౫౬ ॥ మాతృద్రోహీ పితృద్రోహీ భార్యాత్యాగీ చ దుష్టధీః। గణికాసక్తచిత్తశ్చ హ్యేనం ముంచ దురాత్మకం ॥ ౫౭ ॥ గృహ్ణాసి చేత్సుతం విప్ర మహాపాతకినం పృథా।త్వద్భార్యా మస్య భార్యాం చ త్వాం చ పుత్రమిమం ద్విజ ॥ ౫౮ ॥ భక్షయిష్యామి వంశం చ తస్మాన్ముంచ దురాత్మకం। ఇమం త్యజసి చేత్పుత్రం యుష్మాన్ముంచామి సాంప్రతం ॥ ౫౯ ॥ నైకస్యార్థే కులం హంతు మర్హసి త్వం మహామతే । ఇత్యుక్తస్స తయా తత్ర పద్మనాభోఽబ్రవీచ్చ తాం ॥ ౬౦ ॥ పద్మనాభః ॥ బాధతే మాం సుతస్నేహః కథం పుత్రం పరిత్యజే । బ్రహ్మహత్యా తదాకర్ణ్య పద్మనాభం తమబ్రవీత్ ॥ ౬౧ ॥ బ్రహ్మహత్యా ॥ పుత్రోఽయం పతితోఽభూత్తే వర్ణాశ్రమబహిష్కృతః। పుత్రేఽస్మిన్మా కురు స్నేహం నిందితం తస్య దర్శనం॥ ౬౨॥ ఇత్యుక్త్వా బ్రహ్మహత్యా సా పద్మనాభస్య పశ్యతః ॥ హస్తేన ప్రజహారాస్య సుతం కేశవనామకం ॥ ౬౩ ॥ రురోద తాత తాతేతి జనకం ప్రబ్రువన్ముహుః । రురుదుర్జననో మాతా భార్యా తస్య దురాత్మనః ॥ ౬౪ ॥ తస్మి

••◆ పద్మనాభమ్ప్రతి భరద్వాజకథితకేశవహత్యావిముక్త్యుపాయః ◆••—

న్కాలే మహాభాగో భరద్వాజో మహామునిః । దిష్ట్యా సమాయయౌ యోగీ శౌనకాద్యా మహౌజసః ॥ ౬౫ ॥ పద్మనాభోఽథ తం దృష్ట్వా భరద్వాజం మహామునిం । స్తుత్వా ప్రణమ్య శరణం యయాచే పుత్రకారణాత్ ॥ ౬౬ ॥ భరద్వాజ మహాభాగ సాక్షాద్విష్ణ్వంశకో భవాన్ । త్వద్దర్శన మపుణ్యానాం భవితా న కదా చన ॥ ౬౭ ॥ బ్రహ్మహా చ సురాపీ చ స్తేయీ చాభూత్సుతో మమ । పుత్రం ప్రహర్తు మాయాతా బ్రహ్మహత్యా భయంకరీ ॥౬౮॥ భూయో వ్యథా మే పుత్రోయం మహాపాతకమోచితః ॥ ఘోరేయం బ్రహ్మహత్యా చ యథా శీఘ్రం లయంవ్రజేత్ ॥ ౬౯ ॥ త ముపాయం వదస్వాద్య మమ పుత్రే దయాం కురు ॥ ఏక ఏవ హి పుత్రో మే నాన్యోస్తి తపోధనా మునే ॥ ౭౦ ॥ సుతే మృతే తు వంశో మే సముచ్ఛిద్యేత మూలతః । తతశ్చ పితృభ్యశ్చ పిండానాం దాతాపి న భవేద్ధ్రువం ॥ ౭౧ ॥ తతః కృపాం కురుష్వ

త్వ మస్మాను భగవ న్మునే । ఇత్యుక్త స్స భరద్వాజ స్సాక్షా న్నారాయణాంశకః ॥ ౨౨ ॥ ధ్యాత్వా తు సుచిరం కాలం పద్మనాభం వచో బ్రవీత్ ॥ భరద్వాజః ॥ పద్మనాభకృతం పాప మతిక్రూరం సుతేన తే ॥ ౨౩ ॥ నా స్య పాపస్య శాంతి స్స్యా త్ప్రాయశ్చిత్తాయుతై రపి।తథాఽపి తే సుతస్యాస్య పాపస్యశాంతయే॥౨౪॥ప్రాయశ్చిత్తం వదిష్యామి పద్మనాభ శృణు ద్విజ। గంగాయా దక్షిణేభాగే ద్విశతీయోజనే ద్విజ ॥ ౨౫ ॥ పూర్వాంభోధేః పశ్చిమే తు పంచభి ర్యోజనై ర్మితే । సువర్ణముఖరీతీరే చోత్తరే క్రోశమాత్రకే ॥ ౨౬ ॥ వేంకటాద్రి రితి ఖ్యాత స్సర్వలోకసమస్కృతః॥ మేరుపుత్రో మహాపుణ్య స్సర్వదేవాభివందితః ॥ ౨౭ ॥ వైకుంఠలోకా దానీతో విష్ణోః క్రీడాచలో మహాన్ । గరుత్మతా వేగవతా స్వర్ణముఖ్యా స్తటే శుభే ॥ ౨౮ ॥ వర్తతే దేవసంఘై శ్చ ఋషిసంఘై శ్చ పూజితః । తస్మి న్వేంకటశైలేంద్రే సాక్షా న్నారాయణ స్స్వయం ॥ ౨౯ ॥ లక్ష్మీదేవ్యా చ భూదేవ్యా నీళాదేవ్యా సమావృతః । వర్తతే వేంకటేశ స్స సాక్షా న్మోక్షప్రదాయకః ॥ ౩౦ ॥ తస్య వేంకటనాథస్య హ్యాలయస్య తథోత్తరే । కటాహతీర్థం విప్రేంద్ర వర్తతే మంగళప్రదం॥ ౩౧ ॥ బ్రహ్మహత్యాదిపాపఘ్నం వాంఛితార్థప్రదాయకం । సుతేన సాకం విప్రేంద్ర పిబ తీర్థం మనోహరమ్ ॥ ౩౨ ॥ భరద్వాజస్య వాక్యం తచ్ఛ్రుత్వా వై వేదసమ్మితం । శిరసా తం ప్రణమ్యా థ యయౌ వేఙ్కటపర్వతం ॥ ౩౩ ॥ తం గత్వా వేఙ్కటం శైలం స్వామిపుష్కరిణీజలే । సుతేన

—భరద్వాజోక్త్యా కటాహతీర్థపానేన కేశవస్య బ్రహ్మహత్యావిముక్తిః—

సాకం విప్రేంద్ర స్సస్నౌ నియమపూర్వకం ॥ ౩౪ ॥ వరాహస్వామినం నత్వా శ్రీనివాసాలయం గతః । ప్రదక్షిణం తతః కృత్వా విమానం సంప్రణమ్య చ॥ ౩౫ ॥ పద్మనాభోఽథ పుత్రేణ కేశవేన దురాత్మనా । పపౌ కటాహతీర్థం తద్బ్రహ్మహత్యాదినాశకం ॥ ౩౬ ॥ తదానీం బ్రహ్మహత్యా సా శీఘ్ర మేవ లయం గతా । అనంతరం తతో గత్వా వేఙ్కటేశం కృపానిధిం ॥ ౩౭ ॥ పుత్రేణ సహ విప్రేంద్రః పద్మనాభో దదర్శ సః । తదా ప్రాదు రభూ ద్దేవో వేఙ్కటేశో దయానిధిః ॥ ౩౮ ॥ కటాహతీర్థపానేన తోషితో వాక్య మబ్ర

— బ్రహ్మహత్యావిముక్తసుతసహితపద్మనాభ మ్ప్రతి భగవదుక్తిః —

వీత్ ॥ శ్రీభగవాన్॥ పద్మనాభ మహాబుద్ధే వేదవేదాంతపారగ ॥ ౩౯ ॥ భరద్వాజస్య వాక్యేన ప్రాప్య వేఙ్కటపర్వతం । కటాహతీర్థం త్వం పీత్వాకృతార్థో సి న సంశయః ॥ ౪౦ ॥ తవ పుత్రః కేశవాఖ్యో విముక్తో బ్రహ్మహత్యయా । తస్మా త్కటాహతీర్థం తు సేవనీయం ప్రయత్నతః ॥ ౪౧ ॥ తస్మిం స్తీర్థే మహాభాగ నీత్వా జల మనుత్తమం । పాపినో పి కృతార్థా స్స్యు స్సత్యం

సత్యం న సంశయః ॥ ౯౨ ॥ మామకం లోక మాగత్య సుఖీ భవ మహామతే।
ఇత్యుక్త్వా వేఙ్కటేశో సౌ వ న్తర్ధానం గత స్తతః ॥ ౯౩ ॥ శ్రీసూతః॥ తస్మా
త్తపోధనా స్సర్వే శౌనకాద్యా మహౌజసః । కటాహతీర్థమాహాత్మ్య మితిహాస
సమన్వితం ॥ ౯౪ ॥ యథాశ్రుతం మయా సమ్య క్కథోక్తం భవతాం
ద్విజాః ॥ ౯౫ ॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సూతశౌనకసంవాదే
కటాహతీర్థప్రశంసా నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః.

ఇత్థం స్కాన్దపురాణే ప్రథమప్రభృతిస ప్తదశపర్య న్త స ప్తదశాధ్యా
యాత్మకస ప్తత్రింశాధ్యాయాత్మకౌ శ్రీవేఙ్కటాచలమా
హాత్మ్యపరౌ భాగౌ సమా ప్తి మగమతామ్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అ భ ఙ్గు ర వి భూ తి ర్న స్త ర ఙ్గ య తు మ ఙ్గ ళ మ్॥

స్కాన్దపురాణా న్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా. ౧౮.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీ పద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ స్కాన్దపురాణాన్తర్గత

సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥

అర్జునతీర్థయాత్రాక్రమః.

పావనే నైమిశారణ్యే । శౌనకాద్యా మహర్షయః । చక్రిరే లోకర
క్షార్థం సత్రం ద్వాదశవార్షికం ॥ ౧ ॥ తా నభ్యగచ్ఛ త్కశ్చిత్ వ్యాసశి
ష్యో మహామతిః । ముని రుగ్రశ్రవా నామ రోమహర్షణసంభవః ॥ ౨ ॥ స
మ్యగభ్యర్చిత స్తేషాం సూతః పౌరాణికోత్తమః । కథయామాస త ద్దివ్యం
పురాణం స్కాన్దనామకం॥ ౩ ॥ సృష్టిసంహార వంశానాం వంశానుచరి తస్య
చ । కథా మన్వంతరాణాం చ విస్తరం స వ్యవేదయత్ ॥ ౪ ॥ తథా తీర్థ
ప్రభావాం స్తు శ్రుత్వా తే మునిపుంగవాః । ఊచిరే వచనం సూతం కథా
శ్రవణకాంక్షయా ॥ ౫ ॥ ఋషయః ॥ తీర్థానా మిహ సర్వేషాం ప్రభావః
కథిత స్త్వయా । నదీనాం పర్వతానాం చ క్షేత్రాణాం సరసా మపి ॥ ౬ ॥
నిదేశా త్పద్మగర్భస్య సువర్ణముఖరీనదీ । సీతా భువ మగ స్త్యేన వ్యాఖ్యాతా
భవతాఽనఘ ॥ ౭ ॥ తదుత్పత్తి ప్రభావం చ తీర్థానాం తత్సమాశ్రయాత్।
శ్రోతుం సంప్రీతి రుత్పన్నా త న్నో వక్తుం త్వ మర్హసి॥౮॥ ప్రణమ్య శమ్భుం
నందీశం షడాస్యం వ్యాస మేవ చ । మునిభిః ప్రార్థిత స్సూత స్తదా వక్తుం
ప్రచక్రమే॥౯॥ శ్రీసూతః॥ సాధు పృష్టం మహాభాగా భవద్భి ర్మంగళావహం ।
ఆఖ్యాన మేత దామ్నాయ శ్రవణోద్భూత సిద్ధిదం ॥ ౧౦ ॥ శృణుతా వహితా
దివ్యాం కథాం కల్మషనాశినీం । భరద్వాజేన కథితాం పార్థాయ కథయా
మి వః ॥ ౧౧ ॥ అవాప్య ద్రుపదా త్ప్రతిజ్ఞా యాజ్ఞసేనీం పృథాసుతాః।
ధృతరాష్ట్రనిదేశేన జగ్ముః కరిపురం శుభం ॥ ౧౨ ॥ భీష్మేణ చాంబికే
యేన తత్ర సమ్మానితా స్తదా। దుర్యోధనాదిభి స్సార్థం న్యవసన్ పంచ

న్రాన్ ॥ ౧౩ ॥ తతో ను శిష్టో భీష్మాద్యై ర్ధృతరాష్ట్రో మహాయశాః ।
త్రేషాం కులవృద్ధానాం వాసుదేవస్య చాగ్రతః॥ ౧౪॥ ప్రదదౌ పాండు
తేభ్య స్తత్సేవాహృష్టమానసః । సార్ధరాజ్యం పురవరం ఖాండవ ప్రస్థసం
ం ॥ ౧౫ ॥ ఆమంత్ర్య పాండుతనయా ధృతరాష్ట్రాదికాన్ కురూన్ ।
స్మి న్ఖాండవ ప్రస్థం పురం కృష్ణసమన్వితాః ॥ ౧౬ ॥ ఇన్ద్రప్రస్థా
హ్వయే తత్ర రచితే విశ్వకర్మణా । వసన్ పురేఽపి తృర్థీవం సానుజో
న్మనందనః ॥ ౧౭ ॥ గతే కృష్ణే నిజపురం నారదస్యా నుశాసనాత్ ।

—•◆అర్జునతీర్థయాత్రోపోద్ఘాతః.◆•—

తిజ్ఞాం చక్రిరే పార్థా ధర్మజ్ఞా ద్రౌపదీం ప్రతి ॥ ౧౮ ॥ యథాక్రమేణ సా
ష్ణా వర్ష మేకైక మాదరాత్ । ఏకైకస్య గృహే తిష్ఠే త్ప్రతినిర్ణయ
ర్వకం॥ ౧౯॥ యది పశ్యే త్తాం పరగృహే స్థితాం పాంచాలనందనీం। తేనై
హాయనమితం విధేయం తీర్థసేవనం ॥ ౨౦ ॥ ఏవం కృతప్రతిజ్ఞా స్తే పాండు
పాలనందనాః । వ్యాపారై ర్లోకసామాన్యై ర్నిన్యుః కాల మతంద్రితాః ॥
౧॥ అథ జానపదో విప్రో రాజగేహాంగణే స్థితః । చుక్రోశ బహుధా ధేను
ృతా మే తస్కరై రితి ॥ ౨౨ ॥ సమాశ్వాస్య చ తం విప్రం ప్రవివేశ
నంజయః । ఆయుధాని సమానేతుం త్వరయా శస్త్రమందిరం ॥ ౨౩ ॥
త్రా పశ్య త్సమాసీనౌ పాంచాలీ ధర్మనందనౌ । జాన న్నపి ప్రతిజ్ఞాం స
మర్జ గ్రాహ సేషుధి ॥ ౨౪ ॥ స గత్వా తస్కరా నాజౌ నిహత్య నృపనందనః।
వర్త్య ధేనుం తాం తస్మై దదౌ విప్రాయ సాదరం॥ ౨౫॥ అథ విజ్ఞాపయా
ాస ఫల్గునో ధర్మనందనం। తీర్థయాత్రా మయా కార్యా సమయోల్లం
నా దితి ॥ ౨౬ ॥ అనుజస్య వచ శ్శ్రుత్వా సర్వధర్మవిదాం వరః। ఉవాచ
చనం ధీర స్సాదరం ధర్మనందనః ॥ ౨౭॥ యుధిష్ఠిరః॥ గవార్థం బ్రాహ్మణార్థం
యద్వదే దనృతం వచః। య దాచరే దసత్కర్మ త త్సత్యం తత్సమంజ
మ్ ॥ ౨౮ ॥ బ్రాహ్మణార్థం గవార్థం చ త్వయా కర్మ దృశం కృతం। తదస
్భవ మాప్నోతి కథం కథయ సువ్రత॥ ౨౯॥ ప్రజాపాలన నిత్యస్య చోరోపే
ణ శిక్షణైః। నూనం ఫలం భవే ద్రాజ్ఞో బ్రహ్మహత్యాశ్వ మేధజం ॥ ౩౦ ॥
సాధ్యాన్ వైరిణో జ్ఞాత్వా హ్య వనీశో న భద్రభాక్ । స్వదేశోపప్లవకరా
స్తస్కరా యద్య శిక్షితాః॥ ౩౧॥ అస్మాకం భూభుజాం లోకజాలస్య చ హితం
ా యత్। త్వయే దృశం కృతం కర్మ నా స్తి దోషో హ్యత స్తవ॥ ౩౨॥
శీసూతః ॥ ధర్మపుత్రస్య వచన మాకర్ణ్యరచితాఞ్జలిః। పునర్విజ్ఞాపయామాస
ర్మనితో ధనంజయః ॥ ౩౩ ॥ అర్జునః ॥ మైవం భూపాలవాదీ స్త్వంస్యా
ప్రతిజ్ఞాతిలఙ్ఘనం । జానతా ధర్మసర్వస్వ ముల్లసద్ధర్మ మూర్తినా ॥ ౩౪ ॥
ృత్యాకృత్యవిదా దక్షేణా త్మనా ప్రాక్సమీరితా । నోల్లంఘ్య నీయా సతతం

ప్రతిజ్ఞా పురుషేణ హి ॥ ౩౫ ॥ అశక్తానాం గతి స్స్వేయం య ద్బంధు
గురువాక్యతః। ధర్మం త్యజంతి సమయం త్యక్త్వా ప్రాక్స్వసమీరితం॥ ౩౬॥
కృపయా తీర్థగమనా దార్యో యది నివర్తయేత్ । మాత్రప్రతిజ్ఞం మాం
లోకా జల్పతః కో నివారయేత్ ॥ ౩౭॥ మమాపి తీర్థయాత్రాయాం కౌతు
కోత్తరళం మనః । కర్తవ్యం చ స్మృతం రాజ న్నాదదాదిష్టశాసనం॥ ౩౮॥
త త్ప్రసీద మహారాజ మ త్తీర్థగమనోద్యమే। సన్మాననీయాః ప్రభుభి స్సమయో
హ్యనుజీవినాం ॥ ౩౯ ॥ తథేతి భ్రాతృభి స్సార్ధం కృతానుమతి రర్జునః ।
అగ్రజం తోషయామాస ప్రణామప్రశ్రయాదిభిః ॥ ౪౦ ॥ యథార్హం భీమ
సేనాదీన్ భ్రాతౄ నామంత్ర్య పాండవః । కృతస్వస్త్యయనో భవ్యై ర్ని
ర్యయౌ ధరణీసురైః ॥ ౪౧ ॥ పౌరాణికా జ్యోతిషికా భిషజో ధరణీసురాః ।
అనుజగ్ము ర్భృత్యగణా శ్శిల్పిన స్సూతమాగధాః॥ ౪౨॥ యుధిష్ఠిరాజ్ఞయా
తస్య భోగత్యాగక్షమం ధనం । గృహీత్వాఽనుయయు స్స్నిగ్ధా స్సభ్యాః

— అర్జునస్య గఙ్గాదితీర్థావగాహనపూర్వకసువర్ణముఖర్యాగమనమ్ —

కోశాధికారిణః ॥ ౪౩ ॥ స రాజపుత్రః ప్రథమం ప్రాప్య భాగీరథీం
నదీం । గంగాద్వారం ప్రయాగం చ సిషేవే కాశికా మపి ॥ ౪౪ ॥ పశ్యం
స్తీర్థాని జాహ్నవ్యా స్తత్తీరోపాంతవర్త్మనా । ఆససాద సముత్తుంగకల్లోలం
దక్షిణోదధిం ॥ ౪౫ ॥ మహానదీం మహాపుణ్యాం ప్రసిద్ధం పురుషోత్తమం ।
సింహాచలం చ సంవీక్ష్య ప్రాప్తవాన్ కృతకృత్యతాం ॥ ౪౬ ॥ తతో దదర్శ
కాంతేయః పుణ్యాం గోదావరీనదీం । సమస్తదురితవ్రాత శాతనో త్తీర్ణ
గౌరవాం ॥ ౪౭ ॥ కృతాభిషేక స్తత్తోయై ర్విధివ త్పాండునందనః । ప్ర
మోదం వివిధై ర్దానై రకరో ద్భూసువర్ణకైః ॥ ౪౮ ॥ నదీం మలాపహా
ఖ్యాం చ దృష్ట్వా మోదం యయౌ శుభాం । తత స్సమాససాదా సౌ కృష్ణ
వేణీం సరిద్వరాం ॥ ౪౯ ॥ శివస్య నియతావాసం చతుర్ద్వారసమన్వితం ।
నానాతీర్థగణాకీర్ణం శ్రీపర్వత మవైక్షత ॥ ౫౦ ॥ నదీం పినాకినీం తీర్త్వా
గత్వా దేవర్షిసేవితం । నారాయణప్రియావాస మపశ్య ద్వేంకటాచలం ॥
౫౧ ॥ శృంగేఽస్య భూభృత స్తుంగే స్థితం లోకైకనాయకం । అపూజయ
ద్ధరిం భక్త్యా ప్రసిద్ధం శుభసిద్ధయే ॥ ౫౨ ॥ అవరుహ్య వేంకటమహాద్రిశృం
గత స్స దదర్శ సిద్ధమునిసంఘసేవితాం । కలశోద్భవేన మునినా సమాహృ
తాం తటినీం సువర్ణముఖరీసమాహ్వయాం ॥ ౫౩ ॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే అర్జున
తీర్థయాత్రాగమనం నామ ప్రథమోధ్యాయః.

అర్జునస్య సువర్ణముఖరీతీరస్థభరద్వాజాశ్రమగమనమ్.

తమ్మృగాన్ కిరాతాన్ వనితాసఖాన్ ॥ ౨౨ ॥ తతో దక్షిణదిగ్భాగే చరన్నద్రేర్మనోహరే । పుణ్యమాశ్రమమద్రాక్షీద్భరద్వాజస్య కౌరవః ॥ ౨౩ ॥ కదలీనారికేళామ్రకోలచంపకచందనైః । తక్కోలాశోకహింతాళ తాళకేతకిదాడిమైః ॥ ౨౪ ॥ జంబూకదంబకతక ఖదిరార్జునపాటలైః । నాగపున్నాగ సరళ దేవదారు కరంజకైః ॥ ౨౫ ॥ లవంగలుంగలవలీప్రియంగుతిలకై రపి । విభీతశ్రీఫలాశ్వత్థమధూకప్లక్షకేసరైః ॥ ౨౬ ॥ పూగజంబీరనారంగనిమ్బామలకకాశికైః । అన్యైశ్చ ఫలపుష్పాఢ్యైశ్శోభితం ధరణీరుహైః ॥ ౨౭ ॥ వాసంతీకుందజాత్యాది లతాభిః పరివేష్టితం । అపూర్వసౌరభాకృష్టభ్రమరాభి స్సమంతతః ॥ ౨౮ ॥ చక్రవాకబకక్రౌంచ హంసకారండవాశ్రయైః । సౌగంధికోత్పలాంభోజ కైరవౌఘనిరాజితైః ॥ ౨౯ ॥ సరోభి రమృతస్యంది మధురస్ఫారవారిభిః । సమాపాదితలక్ష్మీకం కౌతుకైకనికేతనం ॥ ౩౦ ॥ సింహదంతావళవ్యాఘ్ర తరక్షురురురంకుభిః । మృగై రన్యై స్సమాకీర్ణ మన్యోన్యహితకారిభిః ॥ ౩౧ ॥ జితచైత్రగధోద్యాన మధరీకృతనందనం । అతివాఙ్మనసోదారం పరమానందకారణం ॥ ౩౨ ॥ శివాగమానాం దివ్యానా మర్థజాత మనుత్తమం । ప్రకాశయన్తి శాబానాం యత్ర మంజుగిర శ్శుకాః ॥ ౩౩ ॥ యస్మిన్ హుతాశనోదారధూమశ్యామలితం నభః । అకాలజలదభ్రాంతి మాతనోతి శిఖండినాం ॥ ౩౪ ॥ యస్మిన్ విహారశ్రాంతానాం సింహానాం స్వేచ్ఛయా గతాః । నిర్వాపయంతి గాత్రాణి కరిణః కరశీకరైః ॥ ౩౫ ॥ తదాశ్రమపదం పశ్యన్ విస్మయాక్రాంతమానసః । ప్రభావం పాండుతనయః ప్రశశంస తపస్వినాం ॥ ౩౬ ॥ నివార్య తత్ర తత్రైవ సకలా ననుజీవినః ! మిత్రై ర్ద్విప్రవరై

అర్జునకృతభరద్వాజసేవాక్రమః.

స్సార్థం ప్రవివేశ త మాశ్రమమ్ ॥౩౭॥ అగ్రే దదర్శ కౌంతేయ స్స్ఫురత్పావకతేజసం । భరద్వాజం మునివరై రనేకైః పరివారితం ॥ ౩౮ ॥ భస్మానులిప్తసర్వాంగం మృగచర్మోత్తరీయకం । నవవారిదసంవీతం కైలాస మివ భాస్వరం ॥ ౩౯ ॥ జటాభిర్లంబమానాభి ర్భాస్వంతం స్వర్ణకాంతిభిః । స్థిరవిద్యుల్లతాకీర్ణ మివ శారదనీరదం ॥ ౪౦ ॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణార్థైరేకీభూయ సమాగతైః । అంగీకృత మివాకారం దివ్యజ్ఞానశుభాస్పదం ॥ ౪౧ ॥ ధృతిక్షాంతిదయాతుష్టిశాంతిభి ర్నిత్యసేవితం । ప్రియాభి రివ రక్తాభి రఖండబ్రహ్మవర్చసం ॥ ౪౨ ॥ ఉపగమ్య శనైః పార్థ స్తత్పాదాంబుజయోః పురః । చక్రే ప్రణామం సాష్టాంగం సమాలింగితభూతలం ॥ ౪౩ ॥ త మాగతం

అర్జునస్య సువర్ణముఖరీతీరస్థభరద్వాజాశ్రమగమనమ్.

తమృగాన్ కిరాతాన్ వనితాసఖాన్ ॥ ౨౨ ॥ తతో దక్షిణదిగ్భాగే చర
న్నద్రే ర్మనోహరే । పుణ్య మాశ్రమ మద్రాక్షీ ద్భరద్వాజస్య కౌరవః ॥ ౨౩ ॥
కదళీనారికేళామ్రకోలచంపకచందనైః । తక్కోలా శోకహింతాళ తాళ
కేతకిదాడిమైః ॥ ౨౪ ॥ జంబూకదంబకతక ఖదిరార్జునపాటలైః ।
నాగపున్నాగ సరళ దేవదారు కరంజకైః ॥ ౨౫ ॥ లవంగలుంగలవలీ
ప్రియంగుతిలకై రపి । విభీతశ్రీఫలాశ్వత్థమధూకప్లక్షకేసరైః ॥ ౨౬ ॥
పూగజంబీరనారంగనిమ్బామలకకాశికైః । అన్యైశ్చ ఫలపుష్పాఢ్యై శ్శోభి
తం ధరణీరుహైః ॥ ౨౭ ॥ వాసంతీకుందజాత్యాది లతాభిః పరివేష్టితం ।
అపూర్వసౌరభాకృష్టభ్రమరాభి స్సమంతతః ॥ ౨౮ ॥ చక్రవాకబకక్రౌం
చ హంసకారండవాశ్రయైః । సౌగంధికోత్పలాంభోజ కైరవౌఘనిరాజితైః ॥
౨౯ ॥ సరోభి రమృతస్యంది మధురస్ఫారవారిభిః । సమాపాదితల
క్ష్మీకం కౌతుకైకనికేతనం ॥ ౩౦ ॥ సింహదంతావళవ్యాఘ్ర తరక్షురు
రురంకుభిః । మృగై రన్యై స్సమాకీర్ణ మన్యోన్యహితకారిభిః ॥ ౩౧ ॥ జిత
చైత్రరథోద్యాన మధరీకృతనందనం । అతివాఙ్మనసోదారం పరమానంద
కారణం ॥ ౩౨ ॥ శివాగమానాం దివ్యానా మర్థజాత మనుత్తమం । ప్రకా
శయన్తి శాబానాం యత్ర మంజుగిర శ్శుకాః ॥ ౩౩ ॥ యస్మిన్ హుతా
శనో దారధూమశ్యామలితం నభః । అకాలజలదభ్రాంతి మాతనోతి శిఖం
డినాం ॥ ౩౪ ॥ యస్మిన్ విహారశ్రాంతానాం సింహానాం స్వేచ్ఛయా గతాః ।
నిర్వాపయంతి గాత్రాణి కరిణః కరశీకరైః ॥ ౩౫ ॥ తదాశ్రమపదం పశ్యన్
విస్మయాక్రాంతమానసః । ప్రభావం పాండుతనయః ప్రశశంస తపస్వినాం ॥
౩౬ ॥ నివార్య తత్ర తత్రైవ సకలా ననుజీవినః ! మిత్రై ర్విప్రవరై

అర్జునకృతభరద్వాజసేవాక్రమః.

స్సార్ధం ప్రవివేశ త మాశ్రమమ్ ॥ ౩౭ ॥ అగ్రే దదర్శ కౌంతేయ స్స్ఫురత్పావ
క తేజసం । భరద్వాజం మునివరై రనేకైః పరివారితం ॥ ౩౮ ॥ భస్మానులిప్త
సర్వాంగం మృగచర్మోత్తరీయకం । నవవారిదసంవీతం కైలాస మివ భాస్వ
రం ॥ ౩౯ ॥ జటాభిర్లంబమానాభి ర్భాస్వంతం స్వర్ణకాంతిభిః । స్థిర
విద్యుల్లతాకీర్ణ మివ శారదనీరదం ॥ ౪౦ ॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణార్థై రేకీభూయ
సమాగతైః । అంగీకృత మివాకారం దివ్యజ్ఞానశుభాస్పదం ॥ ౪౧ ॥ ధృతి
క్షాంతిదయాతుష్టిశాంతిభి ర్నిత్యసేవితం । ప్రియాభి రివ రక్తాభి రఖండ
బ్రహ్మవర్చసం ॥ ౪౨ ॥ ఉపగమ్య శనైః పార్థ స్తత్పాదాంబుజయోః పురః ।
చక్రే ప్రణామం సాష్టాంగం సమాలింగితభూతలం ॥ ౪౩ ॥ త మాగతం

అర్జునమ్ప్రతిభరద్వాజకృతాతిథ్యప్రకారః.

పృథాపుత్ర ముత్థాప్య మునిపుంగవః । ఆశీర్భి రేధయాంచక్రే ప్రహర్షోత్ఫుల్లమానసః ॥ ౪౪ ॥ సంపూజ్య చ యథాన్యాయం త మర్ఘ్యాద్యైః ప్రియాతిథిం । వినిర్దిష్టాసనాసీనం త మపృచ్ఛ దనామయం ॥ ౪౫ ॥ సమ్మానన మవాప్యాస్మా న్మునేః పాండవమధ్యమః । ప్రియై ర్వాక్యై ర్మునిపతే రకరో న్మనసో ముదం ॥ ౪౬ ॥ సస్మారాథ భరద్వాజ స్స్వధేనుం కామదోహినీం। స వితేనేఽతిమహతీం భక్ష్యభోజ్యాదికల్పనామ్ ॥ ౪౭ ॥ భుక్త్వా పార్థ స్సానుచర స్త ముపాస్య తపోనిధిం । వినశేషం కథాలాపకౌతుకేనా త్యవాహయత్ ॥ ౪౮ ॥ తత స్సాయంతనీం సంధ్యా ముపాస్య హుతపావకః । విప్రై రమాత్యై స్సహితో యయౌ తస్య కుటీగృహాన్ ॥ ౪౯ ॥ తత్రాసీనో మునిపతే రాశీర్భి రభినందితః । ఆనంద్యమానో ముముదే తన్నదీశీతళానిలైః ॥ ౫౦ ॥ సంప్రాపితాకేన భువం ప్రభూతా కస్మా న్మహీధ్రా దధికప్రభావా । ఇతి ప్రభావం పరిపృచ్ఛ్య నద్యా శ్శ్రోతుం మునీంద్రా న్మతిరస్యజజ్ఞే॥

ఇతి స్కాందపురాణే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే సువర్ణ
ముఖరీమాహాత్మ్యభరద్వాజాశ్రమవర్ణనం
నామ ద్వితీయోధ్యాయః.

సువర్ణముఖరీప్రభావశుశ్రూషయా భరద్వాజ మ్ప్రత్యర్జునప్రశ్నః.

శ్రీసూతః ॥ కృతసాయంతనవిధిం హుతాశనసమద్యుతిం । సుఖాసీనం మునిపతిం ప్రణమ్య భరతర్షభః ॥ ౧ ॥ తదీయశీతళామోదసుధాపూరానుమోదితః । గంభీరం ప్రశ్రయోపేత మిదం వచన మబ్రవీత్ ॥ ౨ ॥ అర్జునః ॥ మునిపుంగవ లోకేస్మి న్ధన్య ఏకో మహా మేవ హి। పుత్రావిశేషం భవతా య దేవం సమ్యగా దృతః ॥ ౩ ॥ భవదాదరసంజాత కౌతుకం మమ మానసం । భవద్వాక్యామృతం దివ్యం పాతుం త్వరయతీవ మాం ॥ ౪ ॥ కస్మా చ్ఛైలా దియం జాతా కేనా నీతా మహానదీ । కిం పుణ్యం స్నానదానాద్యైః కృతై స్తత్రోపలభ్యతే ॥ ౫ ॥ అన్యాః ప్రభావం ప్రభవం ప్రవాహస్య మమ సన్మునే । వక్తు మర్హసి కార్యో హి భక్తానుగ్రహ ఏవ తే ॥ ౬ ॥ అర్జునస్య వచశ్శ్రుత్వా భరద్వాజో ద్విజోత్తమః । తదాననం సమాలోక్య వాక్యం వాక్యవిద బ్రవీత్ ॥ ౭ ॥ భరద్వాజః ॥ త్వ మర్జున మహాబాహో కౌరవాన్వయపావన । విశేషా న్మమ మాన్యో సి ధర్మపుత్రానుజో యతః ॥ ౮ ॥ అనేకే భూమిపా దృష్టా న తే త్వ మివ ఫల్గున । శీలార్జవదయౌదార్య ధైర్య గాంభీర్యశాలినః ॥ ౯ ॥ కులం విద్యా ధనం చైవ బలినాం మదకారణం। భవాదృశానాం భవ్యానాం తాని ప్రశ్రయకారణం ॥ ౧౦ ॥ ప్రాజ్యేషు

రాజ్యభోగేషు విద్యమానేషు కౌరవ । ఋతే భవన్తం కో వా న్యో నో వై
తి విశ్రుతే ర్వశం ॥ ౧౧ ॥ పరవానస్మి కౌన్తేయ గుణైః శ్లోకోత్తరైస్తవ ।
కిమస్తి కథనీయం తే కౌతుకోపేతమానసః ॥ ౧౨ ॥ శృణు రాజన్ కథాం
దివ్యాం మయా మునిముఖాచ్ఛ్రుతాం । యాం శ్రుత్వా పాతకాతంకా
న్ముచ్యన్తే సర్వజన్తవః ॥ ౧౩ ॥ పూర్వం దాక్షాయణీ దేవీ జనకేనావమా

—•◆ భరద్వాజకథితశఙ్కరవివాహప్రక్రియా. ◆•—

నితా । త్యక్త్వా తనుం తాం నీహారగిరే రభవ దాత్మజా ॥ ౧౪ ॥ సప్తర్షిభి
రుపాగమ్య ప్రార్థితో ధరణీధరః । మృత్యుంజయాయ స్వాం పుత్రీం వివాహే
దాతు ముద్యతః ॥ ౧౫ ॥ వృషభాంకో జగత్స్వామీ విప్రౌఘం సర్వమంగ
ళాం । ప్రాప్తో హిమవదావాస మోషధీప్రస్థనామకం ॥ ౧౬ ॥ తచ్ఛాసనా
త్సమాజగ్ము స్థావరాణి చరాణి చ । భూతాని భూతనాథస్య కల్యాణ మభినం
దితుం ॥ ౧౭ ॥ తద్భూరిభారసంభగ్నా భూమి రుత్తరసంశ్రయా । నిమ్నతా
మాయయా తావ ద్యావత్పాతాళమాస్థితా ॥ ౧౮ ॥ నిర్భారలాఘవా దస్మా
ద్భృశం దక్షిణగామినీ । ఊర్ధ్వం ప్రపేదే తద్దృష్ట్వా సర్వేషా మభవ ద్భయం ॥
౧౯ ॥ జ్ఞాత్వా తాం విక్రుతిం భూమే ర్దృష్ట్వాఽగస్త్యం మహేశ్వరః । ఇత
ఏహి మహాప్రాజ్ఞేత్యుక్త్వా వచన మబ్రవీత్ ॥ ౨౦ ॥ ఆగతేషు సమస్తేషు
భూతేష్వత్ర వసుంధరా । తద్భారేణ సమాక్రాన్తా ప్రాప్తా విక్రుతి
మాగతా ॥ ౨౧ ॥ తద్భువ స్సామ్యకరణే త్వ మర్హసి మహామతే । ఋతే
త్వా మత్ర హి త్వత్తః పరేణైత త్కథం భవేత్ ॥ ౨౨ ॥ మత్తేజస్సం
భవో హి త్వం లోకసంరక్షణోద్యతః । తస్మా న్మద్వచనా ద్వత్స భువ మేతాం
సమీకురు ॥ ౨౩ ॥ మత్పాణిగ్రహణాలోక కౌతుకాయత్తబుద్ధిషు । ఆగ
తేషు సమస్తేషు స్థాతవ్యం భవతాపి చ ॥ ౨౪ ॥ త్వం హి తిష్ఠసి చే దత్ర
న కశ్చి ద్వికృతిం భువః । అపనేతుం హి శక్నోతి తద్గంతవ్యం త్వయా నఘ ॥
౨౫ ॥ ఇమాం గిరిసుతాపాణిగ్రహకల్యాణ భాసురాం । మూర్తిం ప్రదర్శ
యిష్యామి యత్ర తిష్ఠసి తత్ర తే ॥ ౨౬ ॥ ఇత్యుక్త్వా తం పరిష్వజ్య విససర్జ

—భూసామ్యకరణాయాగస్త్యస్య హిమాద్రేర్దక్షిణదిగాగమనమ్.—

మహేశ్వరః । తథేతి తం ప్రణమ్యాసౌ యయౌ యామ్యాం దిశం మునిః॥
వింధ్యాద్రిం సమతిక్రమ్య దక్షిణా మాగతే దిశం । అగస్త్యే మునిశార్దూలే
మహీ సామ్య ముపాయయౌ ॥ ౨౭ ॥ భువో పనీయ వికృతింస్థితం కలశజం
మునిం । తుష్టువు ర్హర్షతరళా స్సురగంధర్వకిన్నరాః ॥ స దదర్శ తతో
గత్వా కంచి చ్ఛైలం సమున్నతం । వితతై ర్ధరణీం పాదై ర్ధృత్వా సం
స్థిత మగ్రతః ॥ ౩౦ ॥ మహౌషధీనాం రత్నానా మశేషాణాం స్వయం
భువా । అఖండతేజోదీప్తానాం వినిర్మిత మివాకరం ॥ ౩౧ ॥ సమున్నతై ర్వ

శ్శిఖరై ర్నిపత ద్భోర్వ్యామ భూతలే । ఉదారధారా సంపన్నైర్ధ్ధాత్రీవ నిరంత రం ॥ ౩౨ ॥ శనై రారుహ్య తం శైల మగస్త్యో మునిపుంగవః । నివాసాయ మతిం చక్రే రమ్య తచ్ఛిఖరస్థలే ॥ ౩౩ ॥ తస్యా మృతోపమేయస్య పద్మో త్పలకులశ్రియః । నానాద్రుమపరీతస్య కాసారస్యో త్తరేతటే ॥ ౩౪ ॥ మనో హరే మహీభాగే విధాయా శ్రమ మాతతం । ఆరాధ్య పితృదేవర్షీన్ విధివ ద్వా స్తు దేవతాం ॥ ౩౫ ॥ ఉవాస సుచిరం తత్ర మునిసంఘ సమన్వితః । దేవ తాసిద్ధగంధర్వా ప్సరోజుష్టమహీధరే ॥ ౩౬ ॥ తపస్సమావేశితచి త్తవృత్తా తపోవనే తిష్ఠతి కుంభజాతే । ప్రశ స్తసౌభాగ్యసమన్వితోద్రి రగ స్త్యశైలా హ్వయ మాససాద ॥ ౩౭ ॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే అర్జున భరద్వాజసంవాదే శఙ్కరవివాహాగ స్త్యదక్షిణదిగ్గమన నిధనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః.

సద్యోత్పాదనాయాగ స్త్యమ్ప్రత్యదృశ్యోక్తిః.

భరద్వాజః ॥ స కదా చి న్మునివరః కృతపౌర్వాహ్ణికక్రియః । వివేశ దేవతాగారం సమారాధయితుం శివం ॥ ౧ ॥ అదృశ్యరూపా వాగ్దేవీ తత్రా శ్రావిమహాత్మనా। తేనాద్భుతోపపన్నేన వ్యక్తవర్ణ సముజ్జ్వలా॥ ౨॥ఆకాశవాణ్యు వాచైవ మగ స్త్యం జపతాం వరం । నదీహీనో హ్యయం దేశః ప్రసిద్ధోఽపి నశోభతే ॥ ౩ ॥ జ్ఞానవిజ్ఞానవిముఖ స్సాకార ఇవ భూసురః । దీక్షేవ దక్షిణా హీనా జ్యోత్స్నాహీనేవ శర్వరీ ॥ ౪ ॥ న విభాతి నదీహీనా పృథివీ భూసు రోత్తమ । ప్రవ ర్తయ నదీం కాఞ్చి ల్లోకానాం హితకామ్యయా ॥ ప్రగాఢ దురితోద్భూత భీతిమోచనశాలినీమ్ । హితి మతి త్సరోఘానా మేతి స్మనివ రార్థితం ॥ ౬॥ భద్ర మేతి న్మనుష్యాణా మేతి దాచర సువ్రత । దేవానా మృషివ ర్యాణాం భూజనానాంహితావహామ్ ॥ ౭॥ పాపపఙ్కప్రశమనీం ప్రవ ర్తయ మహా నదీమ్ ॥ శ్రీభరద్వాజః ॥ త దాకర్ణ్య వచో విప్రః క్షణం చిన్తాపరాయణః ॥ ౮ ॥ సమాప్య దేవతాపూజాం బహి ర్వేద్యా ముపావిశత్ । ఆనాయయా మాస తదా తదాశ్రమగతా న్మునీన్ ॥ ౯ ॥ తేషా మకథయ చ్చాసౌ దివ్య వాణీరితం వచః । త దద్భుత ముపశ్రుత్య మునయో హృష్టమానసాః ॥

—సువర్ణముఖర్యుత్పాదనాయాగ స్త్య మ్ప్రతి మహర్షి ప్రార్థనా.—

౧౦ ॥ అభివన్ద్య మునిశ్రేష్ఠం మైత్రావరుణి మబ్రువన్ । మునయః ॥ ఆశ్చర్యా ణాం మహాశ్చర్యం మఙ్గళానా ఞ్చ మఙ్గళమ్ ॥ ౧౧ ॥ తవైవ శోభతే దివ్యం త్వచ్చరిత్రం కృపానిధే । తవ హుఙ్కారమాత్రేణ భ్రష్టో దేవాధిరాజ్యతః॥

౧౨॥ నహుషః కీటతాం ప్రాప తత శ్చిత్రం న విద్యతే । సమావృతధరా
చక్రః కల్లోలాతాడితామ్బరః ॥ ౧౩ ॥ కిన్న్వతో విద్యతే చిత్రం యదబ్ధి
శ్చుళకీకృతః । సూర్యమార్గనిరోధార్థం ప్రవృత్తో విన్ధ్యభూధరః ॥ ౧౪ ॥
త్వయా ప్రశాన్తిం గమితః కిన్న్వతో విద్యతే పరమ్ । తవాద్భుతాని కర్మాణి
క స్తోతుం ప్రభవే ద్భువి ॥ ౧౫ ॥ మన్మహాభాగ్యయోగా త్త్వం ప్రాప్తోసి హ
శరీరిణామ్ । వయం కృతార్థా స్సంజాతా స్త్రైలోక్యే య న్మహామునే ॥ ౧౬॥
నివసామో త్ర భవతా సనాథా హ్య శ్రమస్థలే । వర్ణ్యో హి యామ్యతో
దూరే విషయో యం ద్విజోత్తమ ॥ ౧౭ ॥ సమ స్తవస్తుపూర్ణో పి నదీహీనో
న రాజతే ॥ కి మలబ్ధనదీస్నానేనా మునా హతజన్మనా ॥ ౧౮ ॥ అనదీకే జన
పదే వాసా దజననం పరమ్ । పరిపాక స్తు భాగ్యానా మస్మాకం సముపస్థితః ॥
౧౯ ॥ య దాదిష్టో సి విబుధైః ప్రవర్తయ మహానదీమ్ । ప్రవర్తితాయాం
దేశేఽస్మి న్మహానద్యాం తవా నఘ ॥ ౨౦ ॥ కదా ను ఖలు యాస్యామః
కృతస్నానాః కృతార్థతామ్ । కిం వితర్కేణ బహునా ప్రయత్నః క్రియతాం
ధ్రువమ్ ॥ ౨౧ ॥ సమానేతుం జగద్వన్ద్యాం శరణ్యాం సరి దుత్తమామ్ ।
శ్రీభరద్వాజః ॥ స తేషాం వచనంహృద్యం మానయిత్వా మహాద్విజః ॥ ౨౨॥
సమానేష్యామి సరిత మితి చక్రే వినిశ్చయమ్ । మునీశ్వరై రనుజ్ఞాత స్తానభ్య

సువర్ణముఖర్యావిర్భావాయా గస్త్యకృతతపః ప్రకారః.

ర్చ్యసురా నపి ॥ ౨౩ ॥ విశేషపూజాం విధివ ద్విధాయ పురవిద్విషః । అంగీ
కృత్య వ్రతం గాఢం బహుళక్లేశ దుస్సహమ్ ॥ ౨౪ ॥ అనన్యసులభం యత్నా
త్సచకార మహా త్తపః। ఘోరేషుఘర్మదివసే ష్వన్తరస్థో హవిర్భుజామ్ ॥౨౫॥
చతుర్ణాం సవితృన్య స్త దృష్టి ర్నోపయయౌ క్లమమ్ । వార్షికేషు దినేషూ గ్ర
వాయుసంపాత దుస్సహైః ॥ ౨౬ ॥ ఆసారై స్తాడ్యమానో పి నోద్వేగ మ
గమ ద్ధృది । హేమంతసమయే తిష్ఠ న్కణ్ఠదఘ్నేషు వారిషు ॥ ౨౭॥ జప
ధ్యానపరో భూత్వా న కించి ద్వికృతిం యయౌ । తత స్సమీహితార్థస్య
విలంబ మవలోక్య సః ॥ ౨౮ ॥ పున ర్గాఢతరాం నిష్ఠాం ప్రపేదే లోకభీ
షణీమ్। నిగృహ్య మానసీం వృత్తిం నిరాహారో జితేన్ద్రియః ॥౨౯॥ అవిజ్ఞాత
బహిర్వృత్తి స్తస్థౌ పాషాణవ త్తదా । ఏవం తపస్యత స్తస్య సర్వాంగేషు
హుతాశనః ॥ ౩౦ ॥ అభ్రంలిహోజ్జ్వలజ్జ్యోతి ర్నిశ్చక్రామ భయంకరః ।
తతో ద్భూతశిఖాజాలై రావృతా స్సర్వతో దిశః ॥ ౩౧ ॥ సముద్రగ్రభయో
ద్విగ్నా జనౌఘాః పరిచుక్రుశుః । తదా తథా విధం ఘోరం జగత్సంక్షోభ
మాగతమ్। ౩౨॥ దేవా విజ్ఞాపయామాసు ర్నమస్కృత్యాఽబ్జజన్మనే । తా

—••◆ అగస్త్యాశ్రమ మ్ప్రతి చతుర్ముఖాగమనమ్. ◆••—

గ్యాస్య తతో బ్రహ్మా సిద్ధగంధర్వ సేవితః ॥ ౩౩ ॥ ప్రాదురాసీ త్కుంభ
పురోభాగే తపస్వతః । త మాగతం సమాలోక్య బ్రహ్మాణం పరమం
ః ॥౩౪॥ ప్రణమ్య వివిధై స్తోత్రైః స్తోషయామాస తన్మనాః । తత స్తం
మానస మగస్త్యం వీక్ష్య పద్మభూః ॥ ౩౫ ॥ ప్రసాదసుముఖో భూత్వా
తాం గిర ముపాదదే ॥ బ్రహ్మా ॥ పరితుష్టోఽస్మి తపసా దుశ్చరేణ తవా
॥౩౬॥ వృణీష్వ యద్య దిష్టం తే త త్త ద్దాస్యామి సువ్రత ॥ అగస్త్యః ॥
ప్రసాదా త్సకల ముపపన్నం మమ ప్రభో ॥ ౩౭ ॥ సంప్రయచ్ఛసి చే
నుం యాచే నిశ్శంకయా ధియా। నదీహీన మిమం దేశం దృష్ట్వా ఖిద్యతి
మనః ॥ ౩౮ ॥ అర్థావబోధరహితం శ్రుతిపాఠ మివా ధికమ్ । ఉర్వీం పావ
ఽం దక్షాం రక్షితుం చ మహానదీమ్ । ప్రసాదం కురు దేవేశ మమే ష్ట

—••◆ అగస్త్యప్రార్థనయాగఙ్గామ్ప్రతి చతుర్ముఖచోదనా ◆••—

మేవ హి ॥౩౯॥ శ్రీభరద్వాజః ॥ అగస్త్యస్య వచ శ్శ్రుత్వా భూయా
మితి బ్రువన్। సస్మార మనసా బ్రహ్మా సురవర్త్మాశ్రయాం నదీమ్ ॥ ౪౦ ॥
పేత్య వియద్గఙ్గా పురస్తా త్పరమేష్ఠినః। అతిష్ఠన్మ కుటన్య స్త ప్రశస్తాఞ్జలి
ురా ॥ ౪౧ ॥ స్వశాసనా త్సమాయాంతాం వినయానతమ స్తకామ్। తాం
జగతాం ధాత్రీ మిదం వచన మబ్రవీత్ ॥ ౪౨ ॥ బ్రహ్మా॥ గఙ్గే మయా
స్యాఽసి కార్యే లోకోపకారకే । తవా పి లోకరక్షాయాం మమే వ
తా స్థితిః ॥ ౪౩ ॥ దేశే నదీవిహీనేఽత్ర ప్రవర్తయితు మాపగామ్ ।
ర్థం సర్వలోకానాం కుంభజన్మా సమీహతే ॥౪౪॥ తస్మా త్త్వ మవతీర్యో
స్వాంశేన కేన భూజనాన్। పునీహి గచ్ఛ వసుధా మేత ద్దర్శితవర్త్మనా ॥
। భూలోకే సంప్రవృత్తే తు ప్రవాహే సిద్ధికాఙ్క్షిణః। సేవిష్యంతే సురవరా
ావర్యా శ్చ సంతతమ్॥ ౪౬ ॥ నదీషూ త్తమతాం యాహి త్రాహి త్వత్సం
నాన్ జనాన్। కురు ప్రియ మగస్త్యస్య గచ్ఛ భద్రే యథాసుఖమ్॥౪౭॥
రద్వాజః ॥ ఇత్యుక్త్వాఽ న్తర్దధే బ్రహ్మా తయా నద్యా చ తేన చ ।

— అగస్త్యసమీపే స్వాంశేన గంగాకృతనద్యుత్పత్త్యభ్యుపగమః. —

ామపూజనస్తోత్రై ర్విశేషై రభినందితః ॥ ౪౮ ॥ అథ గఙ్గా మునిప తేశ
స్తా త్స్వాంశసంభవామ్। దివ్యతేజోమయీం మూర్తిం దర్శయిత్వా వచో
త్ ॥ ౪౯ ॥ గంగా॥ మదీయాంశో య మవనిం సంప్రాప్య మునివల్లభ ।
రయిష్యతి తేఽభీష్టం నదీరూపం సమాశ్రితః ॥ ౫౦ ॥ భరద్వాజః ॥ ఇత్యు
సిద్ధవాహిన్యాం గతాయాం తత్ప్రియయుక్తయా । గంతవ్యం వర్త్మనా కేనే
క్తో ముని రువాచ తామ్॥ ౫౧॥ అగస్త్యః॥ గచ్ఛ త్త్వరస్తా త్కల్యాణి

త్వదీయఙ్గ మనోచితమ్। అహం ప్రదర్శయిష్యామి మార్గం త్వం మా మనువ్రజ॥ ౫౭ ॥ ఇత్యుక్తా మునినా తేన సంప్రహృష్టా తదా నఘ। యదిష్టం తత్కరిష్యేఽహ మితి ప్రోవాచ సా శుభా ॥ ౫౮ ॥ అథ మునిరవతార్య తాం నరేంద్రాదృతతటినీతను మభ్రసంగిశృంగాత్ । ముదితతరమనా యయౌ పురస్తా త్తదభిమతాం పదవీం ప్రదర్శయన్ సః॥ ౫౯॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే తీర్థఖణ్డే శ్రీసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే సువర్ణముఖర్యావిర్భావ కథనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

సువర్ణముఖరీ మ్ప్రతి శక్రాదిస్తుతిః.

భరద్వాజః॥ తదా దివ్యవిమానస్థా శ్శక్రముఖ్యా దివౌకసః। అగస్త్య మనుయాన్తీం తా మనుజగ్ము ర్మహాపగామ్ ॥ ౧ ॥ నవావతారాం తాం దివ్యాం సర్వే చ మునిపుఙ్గవాః। కృతాఞ్జలిపుటా స్తోత్రై రనుయాతా స్సిషేవిరే ॥ ౨ ॥ సిద్ధచారణగన్ధర్వా స్సంభూతా శ్చసహస్రశః । తాం నదీం తం మునీంద్రం చ ప్రశశంసు శ్శుభై స్తవైః ॥ ౩ ॥ సుధోపమాన మమలం దిష్ట్యా లబ్ధ మిదం జలమ్। ఇత్యే త్యుక్త్వారసాయత్తా ననందు ర్ధరణీజనాః ॥౪॥ తదా నిదేశా ద్దేవస్య పద్మయోనే స్సమీరణః । శ్రుణ్వతాం సర్వదేవానా

వాయుకథితసువర్ణముఖరీనామనిష్పత్తిః

మిదం వచన మబ్రవీత్ ॥ ౫ ॥ వాయుః ॥ సువర్ణ మివ లోకానాం భాగధేయా దియం నదీ। నీతా భువ మగస్త్యేన ముఖరీకృతదిఙ్ముఖా॥ ౬ ॥ తస్మా ద్యాస్యతి విఖ్యాతిం సర్వలోకాభినందితామ్। సువర్ణముఖరీ నామ్నా ధామ్నా కైవల్యసంపదః ॥ ౭ ॥ ఏషా సువర్ణముఖరీ సరిత్సు సకలాస్వపి । విశిష్టా

అగస్త్యకృతస్వానీత సువర్ణముఖరీ మహిమానువర్ణనమ్.

సేవనీయా చ బ్రహ్మణో వచనం త్విదం ॥ ౮ ॥ భరద్వాజః ॥ శ్రుత్వేత్థం పవనేనోక్తం వచనం కుంభసంభవః । తుతోష విస్మయాక్రాన్త స్స్వాన్తః పులకితాఙ్గకః ॥౯॥ ఏవ మేషా దివ్యనదీ స్నానపానాది కల్పనైః । సౌఖ్యావహా మనుష్యాణాం ప్రతిష్ఠా మగమ ద్భువి॥ ౧౦॥ ఆజ్ఞయా పద్మగర్భస్య తటిన్యాకాశవాహినీ । సువర్ణముఖరీనామ్నా పునాత్వా త్త్రైకసంశ్రయాన్ ॥ ౧౧ ॥ బహూ న్గిరీంద్రా న్వనమండలం చ దేశా ననేకా న్సరిదుత్తమేయం । క్రమా దతిక్రమ్య నిషేవ్యమాణా మహానదీభి ర్గిరిసంభవాభిః ॥౧౨॥ రోగాపహా తానా మధికాతురాణా మనామయైక ప్రతిపాదకాని। అంత ర్బహి స్సంభృతభూరితాపనివారణాని ప్రియకారణాని ॥ ౧౩ ॥ విహారలోలద్విరద ప్రకాండ

శుండా మహాఘాతరయోత్థితేన । పుష్పోపహారం పృషతోత్కరేణ హర్షా
ద్దదాతీవ దివాకరస్య ॥ ౧౪ ॥ సౌగంధికాంభోరుహకైరవాణాం సౌరభ్య
సంవాసిత దిఙ్ముఖానాం । ద్విరేఫఝఙ్కారనికేతనానా మాధారభూతాన్య
తినిర్మలాని ॥ ౧౫ ॥ లీలావగాహోత్సుకనాకనారీసీమంతసింధూరరజోరుణా
ని । తత్కేశపాశచ్యుతపారిజాత ప్రసూనగంధై రధివాసితాని ॥
౧౬ ॥ సా బిభ్రతీ సంభృత మంగళాని స్వాదూన్యపంకాన్యతినిర్మ
లాని । సుధోపమానాని సురేంద్రసూనో పయాంసి పాపప్రవిఘాతుకాని ॥
౧౭ ॥ అగస్త్యశైలా త్సముపాత్తజన్మా సీతా భువం కుంభసముద్భవేన ।
ప్రశస్తతీర్థా ఋషిరాజమానా సమాయయా దక్షిణ వారిరాశిం ॥ ౧౮ ॥
శీకరాక్షతవిన్యాసై రత్నదీపార్పణై రపి । ప్రత్యుద్యయు స్తా మంభోధే
ర్వీచయో భిముఖాగతాః ॥ ౧౯ ॥ తరంగహస్తై రాలింగ్య సంభావ్యైవ
నాం సమాగతాం । చకార సరితాం నాథః ప్రియ మాఘోషభాషణైః ॥ ౨౦ ॥
ప్రాప్తాయా మనుకూలాయాం తదా తస్యా మహానిధేః । ప్రహృష్టేన
తరంగేణ జీవనం వవృధే తరాం ॥ ౨౧ ॥ ఇత్థం సంసృజ్య సరిత మగ
స్త్య స్తా ముదన్వతా । స్తుత్వా యయా సమామంత్ర్య కృతకృత్యో యదృ
చ్ఛయా ॥ ౨౨ ॥ అర్జునః ॥ త్వయైష కథితో బ్రహ్మన్ మహానద్యా స్సము
ద్భవః । అస్యాః ప్రభావం భగవ న్నిదానీం శ్రోతు ముత్సహే ॥ ౨౩ ॥ భర

భరద్వాజవర్ణితసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యమ్.

ద్వాజః ॥ అంహోనిబర్హణం సర్వశ్రేయసా మేకకారణం । శృణు మాహా
త్మ్య మస్యా స్తే కథయిష్యామి పాండవ ॥ ౨౪ ॥ పాశ్చాత్యజన్మ సంప్రాప్య
జ్ఞానినాం కర్మణః క్షయే । సువర్ణముఖరీస్నానం సిద్ధ్యే ద్బ్రహ్మత్వకార
ణం ॥ ౨౫ ॥ ఏతాం సువర్ణముఖరీం యోజనానాం శతై రపి । స్మృత్వా
మనుష్యాః పాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౨౬ ॥ నిక్షిప్త మస్థి జం
తూనాం సువర్ణముఖరీజలే । సోపానతాం సమాయాతి బ్రహ్మలోకాధి
రోహణే ॥ ౨౭ ॥ స్మరన్త స్స్వర్ణముఖరీం యత్ర కుత్రాపి మానవాః ॥
తోయాన్తరేషు స్నాత్వాఽపి లభంతే ఫల ముత్తమం ॥ ౨౮ ॥ తావ దేవా
భిభూయంతే నరాః పాతకకోటిభిః । సువర్ణముఖరీస్నానం యావ త్తి ల్లభ్యతే
శుభం ॥ ౨౯ ॥ దివ్యాంతరిక్షభౌమాని తీర్థాని నిజశుద్ధయే । స్మరం త్యహ రహః
ప్రాత స్స్వర్ణముఖరీం నదీం ॥ ౩౦ ॥ అగస్త్యాచలసంభూతా దక్షిణోదధి
గామినీ । పాపాని స్వర్ణముఖరీ స్మరణా దేవ నాశయేత్ ॥ ౩౧ ॥ సువర్ణ
ముఖరీస్నానలోలుపేనాం తరాత్మనా । వాఞ్ఛన్తి మర్త్యతా మేవ దేవా
శ్శక్రపురోగమాః ॥ ౩౨ ॥ సువర్ణముఖరీతోయపుష్టసస్యాన్నభోజినః । న
లిప్యంతే మహాపాపై ర్దుర్భోజనశతోద్భవైః ॥ ౩౩ ॥ అపి నిష్కామితం

పీతం సువర్ణముఖరీజలం । నాశయే దద్రితుల్యాని హ్యశేషు పాపాని దేహినాం॥ ౩౪॥ ప్రాప్యాపి మానుషం జన్మ సువర్ణముఖరీజలే । యే వా స్నానం న కుర్వంతి తేషాం జన్మ నిరర్థకం ॥ ౩౫ ॥ సువర్ణముఖరీస్నానం య దేకం విధినా కృతం । జాహ్నవీస్నానకోటీనాం సమం భవతి పర్వసు ॥ ౩౬ ॥ గోవింద ఇవ దేవేషు నక్షత్రేష్వి వ చంద్రమాః । నరేష్వి వ మహీపాలో భూరుహేష్వి వ కల్పకః॥ ౩౭॥ మహాభూతేష్వి వ వియ న్నామ్నాయే వా ఖిలశ్రుతిషు । గాయత్రీ వ చ మంత్రేషు వజ్రం దేవాయుధేష్వి వ॥ ౩౮॥ తత్త్వేష్వి వా త్మన స్తత్త్వం రుద్రాధ్యాయో యజుష్ష్వి వ । అనంత ఇవ నాగేషు హిమాచల ఇవా ద్రిషు ॥ ౩౯ ॥ శ్రోత్రియక్షేత్ర మివ క్షేత్రేష్వింద్రియే ష్వివ మానసం । నదీష్వపి చ సర్వాసు సువర్ణముఖరీ వరా ॥ ౪౦ ॥ నిత్యం స్మరే న్నమస్కుర్యా త్కీర్తయే న్మనసా ర్చయేత్ । శుద్ధిక్షేమశివాపేక్షీ సువర్ణముఖరీం శుభాం ॥ ౪౧ ॥ అగస్త్యాచలసంభూతాం దక్షిణోదధిగామినీం । సమస్తపాపహంత్రీం త్వాం సువర్ణముఖరీం శ్రయే ॥ ౪౨ ॥ మహాపాతకవిప్లుష్టం గాత్రం మమ తవోదకైః । క్షాళయామి జగద్ధాత్రి శ్రేయసా యోజయస్వ మాం ॥ ౪౩ ॥ ఇతి సూక్తద్వయం సమ్య గుచ్చార్య నియతో నరః । సువర్ణముఖరీతోయే స్నాత్వా శుద్ధః ప్రమోదతే ॥ ౪౪ ॥ బ్రహ్మణా నిర్మితా పూర్వ మగస్త్యేన సమాహృతా । స్వయం మందాకినీ సాక్షా త్సువర్ణముఖరీ వరా ॥ ౪౫ ॥ ఏవం ప్రభావా దివ్యే యం కీర్తనీయా శుభార్థిభిః । మనసా భక్తియుక్తేన స్నాతవ్యా శుభకాంక్షిభిః ॥ ౪౬ ॥ సోమసూర్యోపరాగేషు స్నానదానాదికం కృతం । స్యా దమేయఫలం పార్థ సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౪౭ ॥ సంక్రాంతా వయనే పుణ్యే వ్యతీపాతేఽథ వాసరే । సువర్ణముఖరీస్నానం కులకోటిం సముద్ధరేత్ ॥ ౪౮ ॥ జన్మర్క్షే జన్మదివసే సువర్ణముఖరీజలే । స్నాత్వా విధివ దాప్నోతి క్షేమారోగ్యసుఖశ్రియః ॥౪౯॥ దుస్స్వప్నవిఘ్నజం భూతగ్రహదుస్స్థానజం తథా । సువర్ణముఖరీతోయే స్నాత్వా తరతి కల్బిషం ॥ ౫౦ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే గోపాదప్రమితాం భువం । దత్త్వా సర్వమహీదానా ద్యత్ఫలం త దవాప్నుయాత్ ॥ ౫౧ ॥ ధేనుం సవత్సాలంకారాం సువర్ణముఖరీతటే । దత్త్వా విప్రాయ విధివ ద్యాతి బ్రహ్మ సనాతనం ॥ ౫౨ ॥ పుణ్యకాలేషు దానాని విధేయాన్యఖిలాన్యపి । ఇహాముత్ర ఫలప్రాప్త్యై సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౫౩ ॥ జపో హోమ స్తపో దానం పితృకర్మ సురార్చనం । కృతం భవే చ్ఛతగుణం సువర్ణముఖరీతటే ॥౫౪॥ అన్య త్తే కథయిష్యామి విధేయం వ్రత ముత్తమం । సువర్ణముఖరీతీరే ప్రతివర్షం సుఖార్థిభిః ॥౫౫॥ మేఘకాలే రవికరై స్తిరోధాన ముపాగతః । యదో దేతి మునిశ్రేష్ఠో మిత్రావరుణనందనః ॥ ౫౬ ॥ తస్మిన్ దినే యే నియతా స్స్నాన

మస్యాం ప్రకుర్వతే । తై రాకల్పం సురావాసే స్థీయతే కురునందన ॥ ౫౭ ॥ తదాగస్త్యస్య య ద్రూపం సువర్ణేన వినిర్మితం।విధినా దదతే పార్థ తే యాంతి బ్రహ్మ శాశ్వతమ్ ॥౫౮॥ అర్జునః ॥ విధినా కేన కర్తవ్యం వ్రత మేత న్మహామునే । త న్మమా చక్ష్వ సకలం జిజ్ఞాసో స్తు మహామనః ॥ ౫౯ ॥ భరద్వాజః॥

అగస్త్యప్రతిమాదానవిధిః

అగస్త్యస్యో దయదినం జ్ఞాత్వా నియతమానసః । స్వశక్త్యా కారయే ద్రూపం తస్య హేమ్నా మహామునేః ॥ ౬౦ ॥ సువర్ణభాస్వరచ్ఛాయం జటాబంధ మనోహరం । దధానం కరపద్మాభ్యా మక్షమాలాం కమండలుం ॥ ౬౧ ॥ వసానం మృదులం వల్కం మృగచర్మోత్తరీయకం । సౌమ్యం భస్మాంకరుచిరం రుద్రాక్షకృతభూషణం ॥౬౨॥ ఏవం విధాయ త ద్రూపం స్నాత్వా నియత మానసః । ఆచార్యం గంధపుష్పాద్యై రలంకృత్య యథావిధి ॥ ౬౩ ॥ శాలేయతండులానాం తా మాఢకస్యోపరిస్థితాం । వస్త్రద్వయసమాయుక్తాం ప్రతిమాం ప్రతి పూజయేత్ ॥ ౬౪ ॥ వింధ్యసంస్తంభనో వార్ధిచుళకీ కృతి పేశలః । బ్రహ్మాదిసర్వదేవానాం తేజసా సుప్రకాశితః ॥ ౬౫ ॥ అగస్త్యశ్చ కుంభసంభూతో దేవాసురనమస్కృతః । ప్రీతి మాప్నోతు మహతీం దానేనానేన మే ప్రభుః ॥ ౬౬ ॥ ఇమం మంత్రం సముచ్చార్య ధారాపూర్వం సదక్షిణం । దత్వా విముక్తః పాపేభ్యో యాతి బ్రహ్మ సనాతనం ॥ ౬౭ ॥ జన్మాంతరకృతై ర్యాన మిహజన్మ కృతై రపి । మహాపాపోపపాపైశ్చ ర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౬౮ ॥ బ్రహ్మాద్యా స్సకలా దేవా స్సనకాద్యా మహర్షయః । చరాచరాణి భూతాని ప్రీతిం యాంతి న సంశయః ॥౬౯॥ కృత్వా వ్రత మిదం పుణ్య మగస్త్యస్య చ సన్మునేః ॥ ప్రీత్యర్థం భోజయే ద్విప్రాన్ యథాశక్తి సదక్షిణం॥౭౦॥తస్మిన్ కర్మణి చాశక్తో యథాశక్తి మహీసురాన్ । స్వర్ణధాన్యాదిదానేన తోషయే ద్భక్తిసంయుతః ॥ ౭౧ ॥ తిథిం న వితథీకుర్యాత్తాం యత్నేన సమాచరేత్ । యత్కించి దపి చావశ్యం కర్మ నిర్మలపూరుషః ॥౭౨॥ మహామునే రగస్త్యస్య పరిపక్వం తపఃఫలం । నదీ సువర్ణముఖరీ కీర్తనీయా సురాసురైః ॥ ౭౩ ॥ ఏవం తే కథిత స్సమ్య జ్మహానద్యా స్సముద్భవః । ప్రభావ శ్చ త దాచక్ష్వ యదధ్యాయ శ్శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౭౪ ॥

ఇతి స్కాందపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే సువర్ణముఖరీ ప్రభావప్రశంసా నామ పంచమోఽధ్యాయః.

అగస్త్యతీర్థాగస్త్యేశ్వరప్రభావః.

అర్జునఉవాచ ॥ శ్రోత్రాంజలిభ్యాం పీత్వాఽపి భవద్వాక్యామృతం ముహుః । మనో నో వైతి మే తృప్తిం భూయశ్శ్రవణ కాంక్షయా ॥ ౧ ॥ క్రియాసమభిహారో మే త్వద్వాక్యాకర్ణనైషిణః । మనఃఖేదాయ మాభూత్తే కరుణాభరితాత్మనః ॥ ౨ ॥ ఇదానీం శ్రోతుమిచ్ఛామి నద్యామస్యాం మహామునే । కుత్ర కుత్ర సమర్థానితీర్థాన్యఘనిబర్హణే ॥౩॥ కాః కాః పుణ్యాతరంగిణ్యస్సంగతా అనయా మునే । కుత్ర స్నానేన కృత్తాఘా నోపయాంతి యమాద్భయం ॥ ౪ ॥ హరాచ్యుతాదిదేవానాం పుణ్యాన్యాయతనాని చ । యాని యాని చ పుణ్యాని తిష్ఠంత్యస్యాస్తటద్వయే ॥ ౫ ॥ తేషు తేషు మనుజైర్యత్ఫలం సమవాప్యతే । విహితైర్విధిత స్స్నానదానాది శుభకర్మభిః ॥ ౬ ॥ సోపాఖ్యానమిదం సర్వం వేదితుం వేదవిత్తమ । సంజాతా మహతీ ప్రీతిర్విస్తారాద్వక్తుమ్మే క్రమాత్ ॥౭॥ భరద్వాజః ॥ యత్పృష్టం భవతా పార్థక్రమాద్విస్తార్య కథ్యతే । ఆరభ్యాగస్త్యతీర్థేంద్రాదస్యాస్తీర్థౌఘవైభవం ॥ ౮ ॥ అఖండజ్ఞానరూపేణ సర్వలోకహితైషిణా । సురాసురాణాం సంభావ్యేనాగస్త్యేన మహాత్మనా ॥౯॥ వసుధామవతీర్ణాయాం ప్రథమం తద్ధరాధరాత్ । స్నాత్వా యత్ర మహానద్యాం సంప్రాప్నోతి కృతార్థతాం ॥ ౧౦ ॥ అగస్త్యతీర్థమిత్యుక్తం పావనం తజ్జగత్త్రయే । తత్ర స్నానేన శుద్ధిస్స్యాన్మహాపాతకినామపి ॥ ౧౧ ॥ అనేకజన్మాచరిత మహాపాతకసంహతిం । నిరస్య దివి మోదంతే తత్ర స్నానరతా జనాః ॥౧౨॥ యే తత్ర తీర్థే యతినః కృతస్నానా యతేంద్రియాః । గోభూతిలహిరణ్యాది మహాదానాని కుర్వతే ॥ ౧౩ ॥ తే ప్రాప్నువంతి సంపూర్ణం గంగాద్వారే సమాహితైః । విహితానాం శతగుణం దానానాం ఫలమర్జున॥౧౪॥అత్రాస్తి భగవానీశః ఖ్యాతోగస్త్యేశసంజ్ఞయా । స్థాపితోగస్త్యమునినా లోకానందవిధాయినా ॥ ౧౫ ॥ స్నాత్వా తస్యాం మహానద్యాం తల్లింగం పూజయంతి యే । దశానామశ్వమేధానాం ఫలం సంప్రాప్నువంతి తే ॥ ౧౬ ॥ ధనూ

సువర్ణముఖరీస్నానకాలనిర్ణయః

రాశిం పరిత్యజ్య యదా మకరమంశుమాన్ । విశేత్తదయనం పుణ్యముత్తరం పరికీర్తితం ॥ ౧౭ ॥ తస్మిన్ దినే యే నియతా నద్యాం స్నాత్వా సమాహితాః । పశ్యంతి పార్వతీనాథమగస్త్యేశం సురార్చితం ॥ ౧౮ ॥ అగ్నిష్టోమసహస్రస్య వాజపేయశతస్య చ । ఫలం సంప్రాప్య మోదంతే దివి దేవగణార్చితాః ॥ ౧౯ ॥ మృగసంక్రమవేళాయాం పురుషైర్మంగళార్థిభిః । అవశ్యమేవ కర్తవ్యమగస్త్యేశస్య దర్శనం ॥ ౨౦ ॥ ఐశాన్యాం తస్య తీర్థస్య

దేవర్షి పితృతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

దేశే క్రోశమితే ర్జున । అస్తి తీర్థత్రయం ఖ్యాతం దేవర్షి పితృనామభిః ॥ ౨౧ ॥ దేవర్షి పితర స్తత్ర మునినా తేన పూజితాః । ప్రదదు హృష్ట మనసః సర్వా న్సమభివాఞ్ఛితాన్ ॥ ౨౨ ॥ తదా దేవర్షి పితృభి రిదం తీర్థత్రయం క్రమాత్ । అస్మన్నామభి రిడ్యం స్యా దిత్యు క్తం తస్యసన్నిధౌ॥ ౨౩ ॥ తస్మిం స్తీర్థత్రయే యే తు స్నా త్వా విహితతర్పణాః । ఋణత్రయ వినిర్ముక్తా స్తే యాంతి దివ మక్షయం ॥ ౨౪ ॥ తతః ప్రా గుత్తరస్యాం

వేణీసువర్ణముఖరీసఙ్గమవర్ణనమ్.

యోజనద్వయసీమని । ప్రాప్తా సువర్ణముఖరీం వేణీ నామ మహానదీ ॥ ౨౫ ॥ సముద్రగరయాఘాతనిపాతితతటద్రుమా । కుల్యానిర్గతవారిపూరసమాప్లావిత కాననా ॥ ౨౬ ॥ ఉత్తుంగపులినోత్సంగ ఖేలత్కోకకులాకులా । అంబుజామోదలోలాళి మాలా లీలారవాఞ్చితా ॥ ౨౭ ॥ అతిక్రమ్య సముత్తుంగా ననేకా న్ధరణీధరాన్ । ప్రభూతతోయరుచిరా సువర్ణముఖరీం గతా ॥ ౨౮ ॥ నదీద్వయవ్యతికరే కృతస్నానా యథావిధి । దశానా మశ్వమేధానా మఖండం ప్రాప్నుయుః ఫలం ॥ ౨౯ ॥ సంగతా వేణయా పుణ్యా సువర్ణముఖరీ నదీ । గిరిదుర్గమమార్గేణ యయా వుత్తరవాహినీ ॥ ౩౦ ॥ మధ్యగేన మహీధ్రాణాం మార్గేణ విషమేణ సా । గత్వా విగేజే తటినీ యోజనానాం చతుష్టయం ॥ ౩౧ ॥ పూర్వత స్తస్య దేశస్య విషయే సార్ధయోజనే । ఉదకూలే మహానద్యాః ప్రాగ్వా హిన్యా మనోహరే ॥ ౩౨ ॥ అగ స్త్యేశ్వరనామా స్తే ఖ్యాతం లింగం పురద్విషః । స్మరణం దేవమర్త్యానాం సమస్తాఘనివారణం ॥ ౩౩ ॥ తత్ర స్నా త్వా మహానద్యాం యే నరా నియతేంద్రియాః । పశ్యంతి పార్వతీనాథ మగ స్త్యేన ప్రతిష్ఠితం ॥ ౩౪ ॥ అనేకైః పూర్వజననై రార్జితం పాపసంచయం । తే నిరస్య సురా వాసే మోదంతే కాల మక్షయం ॥ ౩౫ ॥ తత స్సో దఙ్ముఖీభూత్వా సువర్ణముఖరీ యయా । యోజనార్ధమితం దేశం తీర్థ సఙ్ఘ సమన్వితా ॥ ౩౬ ॥ తస్మిన్ దేశేతు హింతాల తాళసాలమనోరమే ।

సువర్ణముఖర్యా వ్యాఘ్రపదాహ్వయనదీసఙ్గమః.

గతా సువర్ణముఖరీం నదీ వ్యాఘ్రపదాహ్వయా ॥ ౩౭ ॥ దుర్వార భూరిదురిత వినివారణపేశలా । నీరంధ్రతీరవానీర వనమండల మండితా ॥ ౩౮ ॥ సిద్ధగంధర్వలలనా లీలాగాహనశాలినీ । తపస్వికన్యానిక్షి ప్త బలిపుష్పవిరాజితా ॥ ౩౯ ॥ హంసకారండవక్రౌంచ కులకోలాహలాకులా । ప్రాక్ప్రవాహా సమాగత్య శైలాంతరగతాధ్వనా ॥ ౪౦ ॥ సంగమే సరితో స్తత్ర కృతస్నానా నరోత్తమాః । సమగ్రమశ్వమేధానాం దశానాం ప్రాప్నుయుః ఫలం ॥ ౪౧ ॥

శఙ్ఖతీర్థవర్ణనమ్.

తత్ర వ్యాఘ్రపదాఖ్యాయా స్తటే లోకమలాపహే । అనఘం సర్వపాపఘ్నం శంఖతీర్థం విరాజతే ॥ ౪౨ ॥ బ్రహ్మర్షినియుతావాసం సురగంధర్వసేవితం । దర్శనస్నానపానాద్యై రమితానందదాయకం ॥ ౪౩ ॥ తత్రా స్తే భగవా నీశ శ్శంఖేశో నామ ఫల్గున । శంఖనామ్నా మునీంద్రేణ లింగరూపం ప్రతిష్ఠితం॥ ౪౪ ॥ యే తత్ర తీర్థే సుస్నాతాః పశ్యంతి వృషవాహనం । దశాశ్వమేధజం పుణ్యం లబ్ధ్వా యాంతి సురాలయం ॥ ౪౫ ॥ యుక్తా తయా వ్యాఘ్రపదాభిధానయా గత్వా తతో యోజనసమ్మితాం భువం । యయా మునీంద్రై ర్వృషభాచలాంతికం సంసేవ్యమానా శుభనిర్మలోదకా ॥ ౪౬ ॥

ఇతి స్కాందపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే
సువర్ణముఖర్యాగమనవర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

సువర్ణముఖర్యాః కల్యానదీసఙ్గమః.

భరద్వాజః ॥ సువర్ణముఖరీం తత్ర సంగతా మఙ్గళప్రదా । కల్యా నామ నదీ పుణ్యా కాళిన్దీ జాహ్నవీ మివ ॥ ౧ ॥ వృషభాచలసమ్భూతా తీర్థరాజివిరాజితా । నదీనా ముత్తమా కల్యా కలుషౌఘవినాశినీ ॥ ౨ ॥ నానాతరులతావ్రాత విభూషితతటద్వయా । మునిసఙ్ఘసుఖావాసా పుణ్యాశ్రమసమున్వితా ॥ ౩ ॥ ద్విజపత్త్రార్ఘ్యవిలసత్కుశాక్షతలసత్తటా । అప్సరః కుచకస్తూరీ పఙ్కకౌళనపఙ్కిలా ॥ ౪ ॥ దన్తావళకటచ్యోత న్మదామ్బుసురభీకృతా ప్తివిప్రభూపాలవితత మఖయూపశతావృతా ॥ ౫ ॥ అనావిలజలాపూర తోషితాశేషమానవా । ఏకైవా లం పరా కర్తుం మహానద్యోస్తు పాతకమ్ ॥ ౬ ॥ తయో స్సఙ్గతయో స్తో్త్రతుం మహిమానం క ఈశతే । యత్ర బ్రహ్మశిలా నామ సరిన్మధ్యే చ వర్తతే ॥ ౭ ॥ అగస్త్యతపసా పశ్చా ద్గయాసాన్నిధ్య మేతి చ । నదీద్వయజలే తత్ర స్నాతా పుణ్యే కురూద్వహ ॥ ౮ ॥ మఖానాం పౌణ్డరీకాణాం శతస్య ఫల మాప్నుయుః। బ్రహ్మహత్యాదిపాపాని నమాయా న్తి పరిక్షయమ్ ॥ ౯ ॥ తత్రాభిషేకపూతానాం నదీద్వితయ సఙ్గమే । సఙ్గతాభవనాశిన్యా కృష్ణవేణీ వ పావనీ ॥ ౧౦ ॥ రాజతే స్వర్ణ ముఖరీ కల్యయా సఙ్గతా

సువర్ణముఖరీతీరస్థిత శ్రీవేఙ్కటాచలవర్ణనమ్.

తదా । అథో దీచ్యాం మహానద్యా యోజనార్ధేవి రాజతే ॥ ౧౧ ॥ యోజనోత్సేధసహితో విఖ్యాతో వేఙ్కటాచలః । సర్వేషా మేవ తీర్థానా మాశ్రయో ఽయం నగోత్తమః ॥ ౧౨ ॥ అఞ్జనానన్త వృషభ నీలకేసరిపోత్రిణః । ఏతా

ష్య పపదాన్య ద్రే స్స్య గ్నారాయణవేఙ్కటే ॥ ౧౩ ॥ వరాహవపుషా
పూర్వం స్వీకృతత్వా న్మధుద్విషా । వరాహక్షేత్ర మిత్యార్యైః కీర్తితోఽ
యం మహీధరః ॥ ౧౪ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే విఖ్యాతే వేఙ్కటాచలే। నివస
త్యచ్యుతో నిత్య మభీష్టప్రదయాన్వితః ॥ ౧౫ ॥ తస్మి న్గిరౌ శ్రియా సార్ధం
సన్తం వేఙ్కటాధిపమ్ । సేవన్తే సిద్ధగన్ధర్వముని మానవదానవాః ॥ ౧౬ ॥
స్మిన్విన్యస్తచిత్తానాం భక్తానాం పురుషోత్తమే । వాఞ్ఛితా న్యాశు సిద్ధ్యన్తి
శ్యంతి విపదోఽర్జున ॥౧౭॥ యే స్మరన్తి జగన్నాథం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్।
రస్తదోషా స్తే యాన్తి శాశ్వతం పద మవ్యయమ్ ॥ ౧౮ ॥ అర్జునః ॥ వే
ఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సురాసురనమస్కృతః ॥ । కథం ప్రాదు రభూ ద్దేవో
గవా న్కమలాపతిః ॥ ౧౯ ॥ కస్య వా కృతిన స్తత్ర ప్రసన్నో నిజ మద్భు
మ్ । రూపం ప్రకాశయా మ్బాస కే భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౨౦ ॥ విష్ణో
ర్దేవాదిదేవస్య మహిమానం మహామునే । శ్రోతు మిచ్ఛామి తత్త్వేన తన్మే
థయ విస్తరాత్ ॥ ౨౧ ॥ భరద్వాజః ॥ శృణు వేఙ్కటనాథస్య మహిమా

శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిభగవద్వైభవవర్ణనమ్

సమాహితః । విస్తరేణ సమాఖ్యాతుం బ్రహ్మణాపి న శక్యతే ॥ ౨౨ ॥
న్యోఽసి దేవదేవస్య మాహాత్మ్యం మధువిద్విషః । యద్భక్తియుక్తాఽభూ
త శ్రోతుం మతి రరిన్దమ ॥ ౨౩ ॥ కృతపుణ్యో స్మ్యహం పార్థ సర్వభూ
తే ర్హరేః । పవిత్రాణి చరిత్రాణి స్తోష్యన్తే య న్మయాఽధునా ॥౨౪॥
రా భాగీరథీతీరే జనకాయ మహాత్మనే । క్రతుదీక్షా ప్రసక్తాయ విశుద్ధజ్ఞాన
లినే ॥ ౨౫ ॥ వామదేవేన కథితాం కథాం పాపప్రణాశినీమ్ । కథయి
ష్యామి తే పార్థ విష్ణుకీర్తనపావనీమ్ ॥ ౨౬ ॥ సర్వేషా మేవ భూతానా
మాద్యో నారాయణః ప్రభుః । జగన్మయో జగత్కర్తా చిత్స్వరూపో నిరఞ్జ
॥ ౨౭ ॥ సహస్రశీర్షో భగవా న్సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్ । యస్య భాసా
దిదం విభాతి సచరాచరమ్ ॥ ౨౮ ॥ తస్మా త్పరతరం తేజ స్తస్మా త్పరత
తపః । తస్మాత్పరతరం జ్ఞానం యోగ స్తస్మా త్పరోఽస్య చ ॥ ౨౯ ॥ విద్యా
దపి వరా నాస్తి పార్థ నరర్షభ। సర్వేష్వపి చ భూతేషు సదా సన్నిహిత
సః ॥౩౦॥ సర్వాణ్యపి చ భూతాని తస్మి న్నేవా సతే సుఖమ్।స ఏవ యజ్ఞో
జ్ఞాన చ సాధనం స్రుక్ స్రువాదికం ॥౩౧॥ ఫలం ఫలప్రదాతా చ త త్సంప్రా
గతి స్తథా । వహ్నౌ ప్రణీతే పశునా ప్రోక్షితేన ప్రజుహ్వతి ॥ ౩౨ ॥
త ముద్దిశ్య తే యాన్తి గతిం తత్ప్రతిపాదితామ్ । కర్మబన్ధం పశుం
త్వా జ్ఞానాగ్నౌ సంప్రవర్తితే ॥ ౩౩ ॥ యే జుహ్వతే త ముద్దిశ్య తే తత్సా
జ్యభాగినః । హరి స్సదాశివో బ్రహ్మ మహేన్ద్రః పరమ స్స్వరాట్ ॥ ౩౪॥
శ్వరస్య తస్యైతే పర్యాయాః పరికీర్తితాః । సమాహితోఽనుసంధత్తే

య ఇదం పరమాత్మనః ॥ ౩౫ ॥ నారాయణస్య మాహాత్మ్యం స న యాతి
పున ర్భవమ్ । చిదానన్దమయ స్సాక్షీ నిర్గుణో నిరుపాధికః ॥ ౩౬ ॥ నిత్యోఽపి
భజతే తాం తా మవస్థాం స యదృచ్ఛయా । పవిత్రాణాం పవిత్రం యో
హ్య గతీనాం పరా గతిః ॥ ౩౭ ॥ దైవతం దేవతానాం చ శ్రేయసాం శ్రేయ
ఉత్తమమ్ । బోధ్యానాం బోధ్యకోఽసౌ ధ్యేయానాం ధేయఉత్తమః ॥౩౮॥
వినయానాం సమధికో వినయో నయసంయుతః । తేజసాం జనకం తేజః ప్రకృ
ష్టం తపసాం తపః ॥౩౯॥ ఆధార స్సర్వభూతానా మనాద్యంతో జనార్దనః। తస్యే
దం భావవిజ్ఞానే మూఢా బ్రహ్మాదయో పి చ ॥౪౦॥ అజో గృహ్ణాతి జననం సర్వా
త్మా హంతి విద్విషః। స్వతంత్రో పి స్వభక్తానాం పరతంత్రః ప్రవర్తతే ॥౪౧॥
స సాక్షీ కర్మణాం దేవ స్సర్వజ్ఞో గరుడధ్వజః । తస్య స్వరూపం మునయో
మృగయన్తే సమాహితాః ॥ ౪౨ ॥ సంకర్షణో వాసుదేవః ప్రద్యుమ్న
శ్చ తథా పునః । అనిరుద్ధ ఇతి ఖ్యాతం తన్మూర్తీనాం చతుష్టయమ్ ॥ ౪౩ ॥
కీర్తితః ప్రణవః పశ్చా ద్ధృదయం తస్య భాస్వరమ్ । భగవా న్వాసుదేవ శ్చ
మంత్రో యం తత్ప్రకాశకః ॥౪౪॥ మన్త్రరాజ మిమం నిత్యం ప్రజపే ద్య
స్స మాహితః। స విష్ణోః కరుణాయోగా త్సిద్ధీనాం భాజనం భవేత్ ॥౪౫॥ అప

భగవత్కృతభూతసృష్ట్యాదివర్ణనమ్.

న్నివారక స్సమ్పత్ప్రాపకో భుక్తిముక్తిదః । యథా ససర్జ భూతాని కల్పాదా
వేవ మాధవః ॥ ౪౬ ॥ తత్సర్వం కథయిష్యామి సమాహితమనా శ్శృణు ।
తస్య చిన్తయత స్సర్గం తేజోరూపాన్తరం హరేః ॥౪౭॥ విరిఞ్చి ఇతి విఖ్యాతం
రాజసం గుణ మాశ్రితమ్। తస్య దేవస్య వదనా చ్ఛక్రో దేవ స్సపావకః ॥౪౮॥
జజ్ఞే య శ్చ త్రిలోకేశః పాకకర్మణి యః ప్రభుః। మనస శ్చా భవ చ్చన్ద్రః
కరుణానిత్యశీతలాత్ ॥ ౪౯ ॥ అపాం సర్వౌషధీనాం చ విప్రాణాం రక్షక
స్సదా । నేత్రాభ్యా ముదభూ త్సూర్య స్తస్య విశ్వప్రకాశకః ॥ ౫౦ ॥ శీతో
ష్ణవర్షకృత్కాలకారణం తేజసాం నిధిః । ప్రాణేభ్యోఽస్య జగత్ప్రాణ
స్సమీర స్సమజాయత ॥౫౧॥ ధర్తా గ్రహర్క్షస్వర్గఙ్గావిమానానాం మహాబలః।
నాభిదేశా త్సముత్పన్న మన్తరిక్షం మహాత్మనః ॥ ౫౨ ॥ తస్యాసీ చ్ఛి
రసో వ్యోమ భూతసమ్భవకారణమ్ । పాదామ్బుజాభ్యా ముదభూ ద్భూమి
ర్భూతగణాశ్రయా ॥ ౫౩ ॥ వినిస్సృతా దిశ స్సర్వా శ్శ్రోత్రాభ్యాం
పరమాత్మనః । భూర్భువాద్యా స్తథా లోకా స్స్మరణా త్తస్య జజ్ఞిరే॥
౫౪ ॥ రసాతలాదిలోకా శ్చ యక్షరక్షోగణాశ్రయాః । ముఖబాహూ
రుపాదేభ్యో జనయామాస సక్రమాత్ ॥ ౫౫ ॥ బ్రాహ్మణా న్క్షత్రియా
న్వైశ్యా న్ఛూద్రాదీం శ్చ కురూద్వహ । ఛన్దాంసి యజ్ఞా స్తురగా
గావో మేషావికాదయః ॥ ౫౬ ॥ అతర్క్యప్రభవా స్తస్మా దుత్పత్తిం

ప్రతిపేదిరే । సంకల్పాద్దేవదేవస్య తస్య స్థావరజఙ్గమమ్ ॥ ౫౭ ॥ భూతజాత మభూత్కాలో భూతో భావీ భవం స్తథా। పిబత్యమ్బు సముద్రాణాం బడబానలరూపధృత్ ॥ ౫౮ ॥ కల్పాన్తకాలే తత్సర్వం విసృజత్యాత్మని స్థితమ్ । సఞ్చారయతి భూతానాం వృత్తిం సూర్యేన్దురూపధృత్ ॥ ౫౯ ॥ తమోనిరసనాచ్చాపి కాలధర్మప్రవర్తనాత్ । జగన్తి కల్పవిరమే విన్యస్య స్వోదరాన్తరే ॥ ౬౦ ॥ లీలాబాలాకృతిశ్శేతే వటపత్రే మహామ్బుధౌ । అథ చోదగ్రభోగీన్ద్రభోగతల్పే సుఖోచితే ॥ ౬౧ ॥ యోగనిద్రా మవాప్నోతి సద్వితీయోఽబ్జవాసయా । నాభికాసారసంభూతా జ్జనయామాస పఙ్కజాత్ ॥ ౬౨ ॥ సర్వేషాం జగతాం నాథో విధాతారం చతుర్ముఖమ్ । లీలాహ్యేషా ముకున్దస్య స్వేచ్ఛాయోగప్రవర్తినః ॥౬౩॥ విజ్ఞాయతే న కేనాపి యాథార్థ్యేన స ఈశ్వరః । యదా ధర్మస్య హాని స్స్యా ద్దధర్మో వర్ధతే యదా ॥ ౬౪ ॥ యదా వా మహతీం పీడాం భజన్తే దేవతాగణాః । యదావలేపదుర్వారా యాన్తి వృద్ధిం సురద్రుహః ॥ ౬౫ ॥ భూమే ర్భూమిజనానాం చ యదోదేతి మహద్భయమ్ । యదా వా నిజభక్తానాం సాధూనామనివారితా ॥ ౬౬ ॥ దురన్తాతంకజననీ విపత్సముపపద్యతే । తదా తదనురూపాణి రూపాణ్యాస్థాయ కౌతుకాత్ ॥ ౬౭ ॥ అధర్మ మనఘో యాశు కురుతే జగతో హితం ॥౬౮॥ సృజతి విధిసమాఖ్యో రాజసేనాఽత్మనాఽసౌ వహతి హరిసమాఖ్య స్సత్త్వనిష్ఠః ప్రపంచమ్ । హరతి హరసమాఖ్య స్తామసీమేత్య వృత్తిం మధుమథనమహిమ్నా మన్తి వేత్తా న కోపి॥ ౬౯॥ యజ్ఞాఙ్గైః కృతసకలాఙ్గసన్నిబన్ధం వారాహం వపు రధిగమ్య లోకనాథః । శైలేఽస్మిన్నభజదసౌ యథా నివాసం తద్వక్ష్యే శృణు విబుధాధినాథసూనో ॥౭౦॥

ఇతి స్కాన్దేపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యాదికథనం నామ సప్తమోధ్యాయః.

వరాహభగవత్కృతధరణ్యుద్ధరణక్రమః.

భరద్వాజః॥ పురా నిశాత్యయే ధాతుః ప్రబుద్ధో మధుసూదనః। పునః ప్రవృత్తిం భూతానా మన్వియేష ధియా భృశమ్ ॥ ౧ ॥ వినా వసుమతీ మన్యే భూతౌఘధరణక్షమాః । న భవన్తీ తి హృదయే తర్కయం స్తస్యా జనిధ్రువః ॥ ౨ ॥ అపశ్యత్ప్రణిధానేన మహీం పాతాళగోచరామ్ । అతిమాత్రభయోద్విగ్నాం పరీతాం మహతాఽమ్బునా ॥ ౩ ॥ ప్రతిపేదే తదా రూపం భూసముద్ధరణోచితమ్ । ఉపాకర్మోష్ఠ మనలజిహ్వం ప్రణవఘోషణమ్ ॥ ౪ ॥ చతురామ్నాయచరణం ప్రాయశ్చిత్తఖురాఞ్చితమ్ । ప్రాగ్వంశ

కాయం విలసద్దర్భరోమావలీయుతమ్ ॥ ౫ ॥ ప్రవర్గ్యావర్తసమ్పన్నం దక్షిణా
గ్న్యుదరాన్వితమ్ । స్రుక్తుణ్డ ముఖలై స్సత్రై స్సంవిభక్తాఙ్గసంధికమ్ ॥
౬ ॥ దివ్యసూక్తసటాజాలం పరబ్రహ్మశిర స్తథా । హవ్యకవ్యరయోపేతం
విశుద్ధపశుజానుకమ్ ॥ ౭ ॥ ఉక్తాఽత్యుక్తాదిక చ్ఛన్దోమార్గమంత్రబలా
న్వితమ్ । సర్వయజ్ఞమయం దివ్యం వారాహం రూప మాస్థితః ॥ ౮ ॥ అన్వే
ష్టుం ధరణీ మబ్ధే ర్వివేశ సలిలాన్తరమ్ । దంష్ట్రాబాలశశాంకోత్థ లసత్కాం
తిచయై ర్హరాత్ ॥ ౯ ॥ కల్పాన్తసమయస్ఫీతం తమిస్రమపసారయన్ ।
అభిభూతామ్బుభృద్ఘోషై ర్మహు ర్బృంహణకన్దరాన్ ॥ ౧౦ ॥ నినాద
ముఖరా న్కుర్వ న్నాఘ్రాణై ర్ఘురుఘురుస్వనైః । ఖురప్రఖురవిన్యాసై ర్జర్జరీకృత
విగ్రహామ్ ॥ ౧౧ ॥ ఇత స్తతో విలురయ న్నరగాణా మధీశ్వరమ్ । తీవ్రై
ర్నిశ్వాసపవనై రాపాతాళం సరిత్పతేః ॥ ౧౨ ॥ ప్రాపయ న్నతలస్పర్శ
మన్తరం దర్శనీయతామ్ । అతిదీర్ఘేణ పోత్రేణ మగ్నోన్మగ్నేన వారిధేః ॥ ౧౩ ॥
సఙ్క్షోభితాని పాథాంసి కుర్వ న్నన్తర్యయా తదా । సప్తపాతాళమూలాధ
స్థితాం తోయే భయాకులామ్ ॥ ౧౪ ॥ వేపమానాం సమాలోక్య
ధరణీం హృష్టమానసః । తా మారోప్య స్వదంష్ట్రాగ్ర మున్మమజ్జ సరిత్పతేః ॥
౧౫ ॥ సంస్తూయమానో మునిభి ర్జనలోకనివాసిభిః । తస్మి న్నుద్వహతి
ప్రేమ్ణా దేవే వసుమతీం క్షణమ్ ॥ ౧౬ ॥ ప్రతిసీరా బభూవా మ్భోవారిధే
ర్మఙ్గళోచితా । తదుద్ధరణవేళాయాం వరాహవపుషోఽర్జున ॥ ౧౭ ॥ గమ్భీర
ఘోషై రమ్భోధిః ప్రాప మఙ్గళతూర్యతామ్ । ఉద్వృత్తవీచివిక్షిప్తశీకరా
సారసంగతః ॥ ౧౮ ॥ భేజే ముక్తాఫలచయో మఙ్గళాక్షతవిభ్రమమ్ ।
ఉదూఢా తేన దేవేన సా బభౌ సలిలాప్లుతా ॥ ౧౯ ॥ గాఢరాగసముత్పన్న
స్వేదక్లిన్నతనూ రివ । ఇత్థ ముద్ధృత్య భగవా న్మహీం పాతాళమూలతః ॥
౨౦ ॥ సుదృఢం స్థాపయామాస మధ్యేఽమ్బునిధిపాథసామ్ । తేనో ద్ధృతా
యాం మేదిన్యాం పూర్ణం త ద్ద్యునభోంతరే ॥ ౨౧ ॥ జలం తత్కృత
మర్యాదా వ్యవచ్ఛిన్న మభూ త్తదా । సంస్థాప్య పృథివీ మిత్థం తదుర్వ్యా
ధారసిద్ధయే ॥ ౨౨ ॥ దిగ్గజా నహిరాజం చ కమఠం చ న్యవేశయత్ । తేషా
మపి చ సర్వేషా మాధారత్వేన సాదరమ్ ॥ ౨౩ ॥ అవ్యక్తరూపాం స్వాం
శక్తిం యుయోజ చ దయానిధిః । తతో ధరాం సముద్ధృత్య స్థితం కిటితనుం
హరిమ్ ॥ ౨౪ ॥ తుష్టువు స్సనకాద్యా స్తం జనలోకనివాసినః । తదా వరా
హవపుష మారాధ్య పురుషోత్తమమ్ ॥ ౨౫ ॥ తదాజ్ఞయా జగ ద్బ్రహ్మా యథా
పూర్వ మకల్పయత్ ॥ అర్జునః ॥ కల్పాన్తసలిలే మగ్నా కథం తిష్ఠతి భూరి
యమ్ ॥ ౨౬ ॥ సప్తపాతాళలోకాధః కి మాధారా మహామునే । కల్ప
కాలః కియా న్నేవ స్యా త్తద్వృత్తి శ్చ కీదృశీ ॥ ౨౭ ॥ ఏత ద్విస్తార్య సకలం

కల్పవృత్తాన్తకథనపూర్వకశ్వేతవరాహావతారకథనమ్.

మమ బ్రహ్మన్మనే వద ॥ భరద్వాజః ॥ వినాడికానాం షష్ట్యా స్యా న్నాడికైకా దినం భవేత్ ॥ ౨౮ ॥ తత్షష్ట్యా దివసా స్త్రింశ న్మాసః పక్షద్వయాత్మకః । మాసా ద్వాద్వృతు రిత్యుక్త స్తై ష్షడ్భి ర్వత్సరో భవేత్ ॥ ౨౯ ॥ అయనద్వితయాకార శ్శీతవర్షోష్ణసం శ్రయః । దేవాసురాణా మన్యోన్య మహోరాత్రం విపర్యయాత్ ॥ ౩౦ ॥ ఉత్తరం దక్షిణం భానో రయనే తే యథాక్రమమ్ । మానుషాబ్దైః ఖఖవ్యోమ ఖాక్షిపావకసాగరైః ॥ ౩౧ ॥ మహాయుగం భవే త్స్వర్థ కృతాద్యాకారసంయుతమ్ । సప్తత్యా సైకయా కాలో యుగానా మన్తరం మనోః ॥ ౩౨ ॥ అస్మి ఞ్ఛ్వేతవరాహాఖ్యే కల్పే జాతా న్మనూ ఞ్ఛృణు । స్వాయమ్భువ స్స్వయ త్ప్రథమ స్తత స్స్వారోచిషో మనుః ॥ ౩౩ ॥ ఉత్తమ స్తామసాఖ్య శ్చ రైవత శ్చాక్షుషాహ్వయః । ఏతే గతాః ప్రాజ్ఞ నవ ష ట్సేన్ద్రసురతాపసాః ॥ ౩౪ ॥ వైవస్వతో వర్తతేఽద్య సప్తమో మను రర్జున । ఆదిత్యవసురుద్రాద్యా స్తత్కాలే దేవతాగణాః ॥ ౩౫ ॥ ఇష్ట్వా శ్వమేధశతకం తేజస్వీ ప్రాప శక్రతామ్ । విశ్వామిత్రోఽహ మత్రిశ్చ జమదగ్ని శ్చ కాశ్యపః ॥ ౩౬ ॥ వసిష్ఠో గౌతమ శ్చైవ తే వై సప్తర్షయోఽర్జున । ఇక్ష్వాకుప్రముఖా శ్శూరా మనుపుత్రా మహాబలాః ॥ ౩౭ ॥ అవనీం పాలయామాసు ర్నిత్యం ధర్మపరాయణాః । సూర్యదక్షబ్రహ్మధర్మరుద్రాణాం పఞ్చసూనవః ॥ ౩౮ ॥ సావర్ణిరాచ్యభౌత్యాద్యా భవిష్య న్మనుసప్తకమ్ । చతుర్దశ విధాతు స్తే భవన్తి మనవోఽహని ॥ ౩౯ ॥ తత్కల్పసంజ్ఞం తస్యా స్తే నిశా స్యా త్తత్సమం శృణు । దినావసానసమయే బ్రహ్మణః పాణ్డునన్దన ॥ ౪౦ ॥ జాయతేఽవగ్రహో ఘోరః పృథివ్యాం శతవార్షికః । తస్మి న్నవగ్రహే పృథ్వ్యాం నీరసాయాం ధనఞ్జయ ॥ ౪౧ ॥ చతుర్విధాని భూతాని సమాయాన్తి పరిక్షయమ్ । తదా తప్తసిరాకారై రుపేతో ఘుర్మదీధితిః ॥ ౪౨ ॥ మయూఖై రగ్నిసదృశై ర్వమద్భిః పావకచ్ఛటాః । వినష్టగ్రామనగర శ్శైలవృక్షాదికాననా ॥ ౪౩ ॥ కూర్మపృష్ఠోపమోర్వీ స్యా త్తప్తాయః పిణ్డసన్నిభా । తతో విధాతు ర్గాత్రేభ్య స్సముత్పన్నా మహాఘనాః ॥ ౪౪ ॥ ఆచ్ఛాదయన్తో గగనం గర్జితధ్వానబన్ధురాః । సితపీతారుణశ్యామా శ్చిత్రవర్ణా శ్చ భీషణాః ॥ ౪౫ ॥ శైలేభసౌధవృక్షాది నానారూపసమన్వితాః । తే శతాబ్దమితం కాలం మహావృష్టిం వితన్వతే ॥ ౪౬ ॥ తేనాం భసా శమం యాతి సూర్యోద్భూతో మహానలః । భూయ శ్చ నవ వర్షాణి వర్షన్త్యుగ్రం మహాఘనాః ॥ ౪౭ ॥ తదమ్భసా సముద్వేలా వికృతిం యాన్తి వార్ధయః । ల్పాన్తామ్బుదనిర్ముక్తం లోకా న్వ్యాప్నోతి తజ్జలమ్ ॥ ౪౮ ॥ భూర్భు

వస్స్వర్మహర్లోకా నావృణోతి తమో మహత్ । తదా నిమగ్నా సలిలే మహీ
పాతాళమూలగా ॥ ౪౯ ॥ అనష్టా కథ మప్యాస్తే బ్రహ్మశక్త్యైవ లమ్బితా ।
అథ నిశ్వాససమ్భూతో మారుతో బ్రహ్మణోఽర్జున ॥ ౫౦ ॥ ఉత్సారయతి
తాన్ త్సర్వాన్ కల్పాన్తోత్థా న్మహాఘనాన్ । ఏవం ప్రవృద్ధః పవన శ్శతసం
వత్సరాత్మకమ్ ॥ ౫౧ ॥ కాలం నిరన్తరం వాతిదుర్నివారరయోత్థితః । త
ముగ్ర మనిలం పీత్వా హరే ర్నాభిసరోరుహే ॥ ౫౨ ॥ యోగనిద్రా
మవాప్నోతి తస్మి న్నాథసి పద్మభూః । యోగనిద్రానుషక్తస్య యాతి తస్య
జగ ద్విభోః ॥ ౫౩ ॥ తావతీ శర్వరీ పార్థ దినం. యావ త్ప్రమాణకమ్ । నిశా
యాం సమతీతాయా ముత్థితో వేగవా న్పునః ॥ ౫౪ ॥ సృజత్యఖిలజన్తూ న్వై
పూర్వవ చ్ఛాసనా ద్ధరేః । కల్పే కల్పే సముచితై రూపైః పాతి జగ ద్ధరిః ॥
౫౫ ॥ అస్మి న్కల్పే శ్వేతవర్ణాం ప్రాప్తవాన్య జ్ఞపోత్రితాం । వరాహవపుషా
దేవో విహర న్నవనీతలే ॥ ౫౬ ॥ స్వపూర్వనియతావాసం ప్రపేదే వేఙ్క-
టాచలమ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరే చరం శ్చిర మధోక్షజః ॥ ౫౭ ॥ భక్త్యా
పరమయా యుక్త మపశ్య జ్జలజాసనమ్ । సంపూజ్య ప్రార్థయామాస బ్రహ్మే
తం భూతభావనమ్ ॥ ౫౮ ॥ పురాతనీం నిజాం స్వామి న్భజ దివ్యాం తనూ
మితి । గృహీత్వాఽనునయం తస్య త్యక్త్వా తాం సూకరాకృతిమ్ ॥ ౫౯ ॥
అనన్యభజనీయాం స్వాం ప్రాప విశ్వాత్మికాం తనుమ్ । తథా స్థితం గిరా
తత్ర కృత్వా ప్యుత్సాహ మూర్జితమ్ ॥ ౬౦ ॥ ద్రష్టుం న శేకు స్సర్వేఽపి కాలేన
బహునాఽపి చ ॥ అర్జునః ॥ దర్శనస్మరణాదీనాం హరి రిత్థ మగోచరః ॥ ౬౧ ॥
కథం ప్రత్యక్షతాం ప్రాప మానుషాణాం మహామునే । భాగ్యభూతోఽథ జగ
తాం యః కో వాఽఽరాధ్య తం విభుమ్ ॥ ౬౨ ॥ ఏవం ప్రకాశయామాస
కథా మేతాం నివేదయ ॥ ౬౨½ ॥ హరికథా శ్రవణం దురితాపహం కథయతాం
సకలాగమవి ద్భవాన్ । సుకృతినాం నను సంప్రతి ధుర్యతా మునివరేణ్య
మమాద్య సమాగతా ॥ ౬౩½ ॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వరాహావతార
కీర్తనం నామా ష్టమోఽధ్యాయః.

శఙ్ఖాభిధాననృపవృత్తాన్తః.

భరద్వాజః ॥ శృణు పార్థ ప్రవక్ష్యామి కథా మాశ్చర్యకారిణీమ్ ।
యథాఽసౌ భగవా నస్మి న్శైలే ప్రాప్తః ప్రకాశతామ్ ॥ ౧ ॥ శ్రుతాభిధా
నో నృపతి రస్తి హైహయవంశజః । యః ప్రజా స్స్వా ఇవ చిరం శశాస
ధరణీం ప్రజాః ॥ ౨ ॥ తస్య పుత్రో గుణనిధి శ్శఙ్ఖో నామ మహీపతిః । పాల

యామాస వసుధాం సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౩ ॥ తస్య విష్ణౌ జగన్నాథే పుణ్డ
రీకాయతేక్షణే । బభూవ నిశ్చలా భక్తిః పరిత్యక్తాన్యసంశ్రయా ॥ ౪ ॥ దేవ
దేవం జగన్నాథ మనన్తం పురుషోత్తమమ్ । ప్రగాఢనిశ్చయో నిత్యం ధ్యాయ
న్నద్భుతవైభవమ్ ॥ ౫ ॥ చక్రే వ్రతాని పుణ్యాని దానాని వివిధాని చ ।
వేదవేద్యస్య నియతం ప్రీత్యర్థం మధువిద్విషః॥ ౬॥ త ముద్దిశ్యైవ విదధే వా
జిమేధాదికాన్ క్రతూన్। యథోక్తదక్షిణాయోగా త్ప్రీణితాశేషభూసురః॥ ౭॥
ఇష్టాపూర్తాత్మకం చక్రే కర్మజాత మతన్ద్రితః । విన్యస్తహృదయో నిత్యం
కేశవే భక్తవత్సలే ॥ ౮ ॥ స్మరత్యజస్రం గోవిన్దం జపత్యచ్యుత మవ్యయమ్।
పూజయత్యబ్జనయనం సంకీర్తయతి శార్ఙ్గిణమ్॥ ౯॥ శృణోతి సతతం రాజా సం
సారార్ణవతారిణీః। పౌరాణికై స్సమాఖ్యాతాః పవిత్రా వైష్ణవీః కథాః॥ ౧౦॥
బ్రాహ్మణా సర్చతిస్మాయం హరిప్రీత్యర్థ మేవచ। ఇత్థం సర్వాత్మనా యుక్తో ప్య
శ్రాన్తం పృథివీపతిః॥ ౧౧॥ నాపశ్య చ్ఛాశ్వతైశ్వర్యం స్వతన్త్రం పురుషోత్త
మమ్। అప్రాప్య దర్శనం విష్ణో స్సర్వయజ్ఞమయాత్మనః॥ ౧౨॥ స శోకాక్రాన్త

చిన్తాకులం శఙ్ఖనృప మ్ప్రప్రత్య దృశ్యరూపభగవదుక్తిః.

హృదయః పరాం చిన్తాముపాగమత్ ॥ శఙ్ఖః॥ పర స్సహస్రై ర్జననై రతీతై
స్సమ్యక్కృతం బహు॥ ౧౩॥ కృతం మయా యదప్రాప్తం హృషీకేశస్య దర్శనమ్।
ఃపార్జితానాం తపసా మనేకైః పూర్వజన్మభిః॥ ౧౪॥ అఖణ్డం హి ఫలం విష్ణో
ర్శనం మధుఘాతినః । కథ మ్నాయాయా ద్భగవా న్విషయం మమ నేత్ర
యోః॥ ౧౫॥ కదా వా లభ్యతే శ్రేయ స్తద్వాక్యకర్ణనాత్మకమ్। హా ధి జ్మాం
హితాగస్కం క్రియాసాఫల్యవర్జితమ్॥ ౧౬॥ నారాయణకృపాదూరం సంసార
క్లేశగోచరమ్ ॥ భరద్వాజః ॥ ఇతి చిన్తాకులే తస్మిన్ రాజ్ఞి జీవితనిస్పృహే ॥
౭ ॥ అదృశ్యమూర్తి స్సర్వేషాం శృణ్వతా మాహ కేశవః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥
హాశోకస్య వశం యాయాః శృణు వక్ష్యామి తే హితమ్ ॥ ౧౮ ॥ మదేకశర
ం సాధుం త్వాం త్యక్ష్యామి కథం నృప । అయం వేఙ్కటనామాద్రి స్త్రిషు
కేషు విశ్రుతః॥ ౧౯॥ వైకుణ్ఠా దపి మే రాజన్నావాసోఽతిప్రియావహః ।
ం గత్వా భూధరవరం తవ భక్త్యా తపస్యతః ॥ ౨౦ ॥ గతే సహస్రే వర్షా
ం యాస్యామ్యాలోకనీయతామ్ । భవా నిప్రో ద్యతో గస్త్యో మమ
ర్శన మఞ్జసా ॥ ౨౧ ॥ క్వ వా సందృశ్యతే విష్ణు రేవ మాహ చతుర్ము
మ్ । వృషభాద్రౌ హరి ర్ద్రష్టుం లభ్యతే నియతాత్మభిః ॥ ౨౨ ॥ గచ్ఛ
త్రేతి మునయే కథయామాస పద్మభూః । అమ్భోజసమ్భవే నేత్థ మాదిష్టః
మ్భసమ్భవః ॥ ౨౩ ॥ అఞ్జనాద్రా మదావాసే తప స్తప్తుం సమేష్యతి । తస్మి
హీధరే పుణ్యే కృతవాసో భవా నపి ॥ ౨౪ ॥ ఆరాధ్య మాం తపోనిష్ఠో

భగవదుక్త్యాశఙ్ఖనృపస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

మమదర్శన మాప్స్యసి । భరద్వాజః ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తో భగవతా శఙ్ఖో దానవ
వైరిణా ॥ ౨౫ ॥జగామ ప్రీతి మతులాం ధన్యోఽస్మీ తి స్వచేతసి। విన్యస్య తన
యం వజ్రం ప్రజాపాలనకర్మణి ॥ ౨౬ ॥ గోవిన్దదర్శనాపేక్షీ నారాయణగిరిం
యయౌ। అస్య శృఙ్గే సముత్తుఙ్గే స్వామి పుష్కరిణీం శుభామ్॥ ౨౭॥ దివ్యైః
పయోభి రాపూర్ణా మపశ్య దమృతోపమైః । అనేకసిద్ధగన్ధర్వ దేవర్షిగణసేవి
తాం ॥ ౨౮ ॥ భవ తాపప్రశమనీం సర్వతీర్థసమాశ్రయామ్ । జలకాకబక
క్రౌఞ్చ హంసకారణ్డవాకులామ్॥ ౨౯ ॥ కుముదోత్పలరాజీవసౌగన్ధిక మనోహ
రామ్ । తాందృష్ట్వా పద్మినీం దివ్యాం త త్తీరే విహితోటజః ॥ ౩౦ ॥ తోషిత
స్నానపానాద్యైర్నిర్వికల్పమనోగతిః । సర్వకర్మాణి విన్యస్య జగదీశే జనార్దనే॥

భగవద్దర్శనార్థ మగస్త్యస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

౩౧ ॥ జపధ్యానపరో నిత్యం తప స్తేపే సుదారుణమ్ । తస్మి న్నేవ మునిః
కాలే శాసనా త్పరమేష్ఠినః ॥ ౩౨ ॥ అగస్త్యో వ్యా ససాదా ద్యం శైలం
మునిశతావృతః । ప్రతీచీం దిశ మారభ్య కృతయత్నః ప్రదక్షిణే ॥ ౩౩ ॥
పశ్యం స్తీర్థాని పుణ్యాని బభ్రామ సుచిరం గిరౌ । తత్ర తత్ర దదర్శా సౌ
హరిదర్శనలాలసాన్ ॥ ౩౪ ॥ విరించిగుహాశక్రేశ విష్వక్సేనాదికా న్క్రమాత్ ।
సనకాద్యాంశ్చ యోగీన్ద్రా న్నారదప్రముఖా నృషీన్ ॥ ౩౫ ॥ సిద్ధగన్ధర్వదై
తేయ యక్షరాక్షసపన్నగాన్ । తై స్తై స్సమ్మాన్యమానోఽసౌ ప్రశ్రయప్రియ
భాషణైః ॥ ౩౬ ॥ పశ్య న్నాశ్చర్యభూతాని సర్వాణి విచచార హ। స్నాత్వా
తీర్థేషు సర్వేషు స్కన్దధారాదికేషు చ॥ ౩౭॥ తత్ర తత్రా ధ్యాయామాస గోవిన్దం
జగతాంపతిమ్ । ఏవం భ్రాన్త్వా గతేఽబ్దానాం సహస్రే మునిసత్తమః ॥ ౩౮ ॥
అపశ్యన్పుణ్డరీకాక్షం చిన్తాశోకపరోఽభవత్ । తస్మి న్కాలే సమాజగ్ము ర్ధిషణో

అగస్త్య మ్ప్రతి గురువస్వాద్యుక్తిః.

శనసౌ పునః॥ ౩౯॥ రాజో పరిచరో నామ వసు శ్చ త మృషీశ్వరమ్ । అస్మాకం
సఫలం జాతం జీవితం మునిసత్తమ॥ ౪౦॥ దృష్టో భవా న్యదస్మాభి ర్నారాయణ
ఇవాపరః । బ్రహ్మణా లోకనాథేన య దాదిష్టా వయం మునే ॥ ౪౧ ॥ అచ్యు
తాలోకనపరా స్త దిదం కథ్యతే తవ। అ స్తి దక్షిణదిగ్భాగే వేఙ్కటో నామ
భూధరః॥ ౪౨ ॥ శ్వేతద్వీపా దపి హరే రావాసోఽయ మభీప్సితః। తస్మి న్గిరా
వగ స్త్యస్య శఙ్ఖస్య చ మహీపతేః ॥ ౪౩ ॥ దర్శయిష్యతి గోవిన్దో నిజరూపం
జగద్గురుః । తదానీం సర్వదేవానా మృషీణాం యక్షరక్షసామ్॥ ౪౪॥ అస్మాకం
దేవదేవస్య దర్శనంసమ్భవిష్యతి । అచిరేణై వ త ద్భావి తత స్స న్త్యక్త
కల్మషాః ॥ ౪౫ ॥ అస్వేష్టుం గచ్ఛతా ఽగస్త్యం తస్మి న్నారాయణాచలే।

న్నిర్గత్య పావనే । స్వామిపుష్కరిణీతోయే సస్నుర్విధివ ద్వాదశాత్ ॥ ౪ ॥
విధాయ విధివత్కర్మ సర్వ్వం దినముఖోచితమ్ । గృహాన్ప్రత్యాయయుః పున
మారాధయితు మచ్యుతమ్ ॥ ౫ ॥ సత్వరే శ్రీమస్కరం మార్గే నిమిత్తం
పక్షిసూచితమ్ । దృష్ట్వా ప్రసాదం దేవస్య స్వస్థం మేనిరే తదా ॥ ౬ ॥ తత
స్త్రైలోక్యకర్తారం పూజయిత్వా జనార్దనమ్ । తుష్టువు ర్వివిధైః స్తోత్రై
పవిత్రై ర్వేదసన్నిభైః ॥ ౭ ॥ స్తోత్రావసానే కౌన్తేయ మునీన్ద్రః కుమ్భసమ్భ
వః । జజాప శిష్యసహితో మన్త్ర మష్టాక్షరం హరేః ॥ ౮ ॥ ఇత్థం తేషాం జగ
త్స్వామిన్యచ్యుతేఽర్పితచేతసామ్ । గర్భాగారా త్సముద్భూ ద్దేవం తేజో
మహాద్భుతమ్ ॥ ౯ ॥ అనేకకోటిసఙ్ఖ్యానా మాదిత్యానాం మహావిభామ్ । వ్యా
భూయామ్బరతలే జ్యోతిర్జాల మివ స్థితమ్ ॥ ౧౦ ॥ తత్తేజో వీక్ష్య తే సర్వ్వే
నితాన్తాశ్చర్యగోచరాః । దదృశు ర్నారాయణం దివ్యం పరమానన్దవిగ్రహమ్ ॥
౧౧ ॥ వాఙ్మానసపథాతీతం విశ్వైశ్వర్యభాసురమ్ । సహస్రనేత్రం సహస్ర
బాహుపాదై స్సమన్వితమ్ ॥ ౧౨ ॥ తప్తకార్తస్వరనిభస్ఫురత్కాన్తిమనో
హరమ్ । దంష్ట్రాకరాళం దుర్ధర్షం సమన్తాదహాసచ్ఛటాః ॥ ౧౩ ॥ కౌస్తుభేన
విరాజన్తం దధాన మురసి శ్రియమ్ । అవిచిన్త్య మనాద్యన్త మభ్య
క్తభయదాయకమ్ ॥ ౧౪ ॥ ప్రకాశయన్తం బ్రహ్మాణ్డం సర్వ్వ మాత్మని సర్వ్వ
గమ్ । అగస్త్యశిష్యప్రముఖా స్తే సర్వ్వే హృష్టచేతసః ॥ ౧౫ ॥ తమాలోక్య జ
గన్నాథం భూయో భూయో వవన్దిరే । భ్రమన్తి లోకరక్షార్థ మాయుధాని
తదా హరేః ॥ ౧౬ ॥ నిజతేజోబలోపేతాన్యా జగ్ము స్తం నిషేవితుమ్ । చ
క్రం మర్కప్రభం దివ్యా గదా ఖడ్గశ్చ నన్దకః ॥ ౧౭ ॥ పుణ్డరీకం చ శార్ఙ్గః
పాఞ్చజన్యశ్చ శశిప్రభః । తదా బ్రహ్మాణ్డ మఖిలం పూరయామాస నిస్స్వనః ॥ ౧౮ ॥
పాఞ్చజన్యస్య నినద స్సర్వాసురభయఙ్కరః । పాఞ్చజన్యధ్వనిం శ్రుత్వా
నితాన్తాశ్చర్యభీషణమ్ ॥ ౧౯ ॥ ఆయయు ర్దేవతా స్సర్వా స్స్వాం స్వా
వాహన మాస్థితాః । బ్రహ్మరుద్రశ్చతముఖ స్సనకాద్యాశ్చ యోగినః ॥ ౨౦ ॥
వసిష్ఠముఖ్యా మునయో గన్ధర్వోరగకిన్నరాః । విష్వక్సేనో గరుత్మాంశ్చ వి
ష్ణుభృత్యా జయాదయః ॥ ౨౧ ॥ సురూపాశ్చైవ యే నిత్యా శ్శ్వేతద్వీపని
వాసినః । సుమనోద్రుమసమ్భూతా సుమనోవృష్టి రద్భుతా ॥ ౨౨ ॥ పపాత
మేదురామోదవాహితాశేషమానసా । ననృతు ర్దివ్యనుదృశో జగుః కిన్నరపు
ఙ్గవాః ॥ ౨౩ ॥ తుష్టువు ర్హర్షతరళా స్సురగన్ధర్వచారణాః । దృష్ట్వా తే పుణ్డ
రీకాక్షం ప్రసన్నం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౨౪ ॥ ప్రణమ్య తోషయామాసు స్సాష్టా
ఙ్గం వివిధై స్స్తవైః ॥ బ్రహ్మాదయః ॥ జయ విష్ణో కృపాసిన్ధో జయ తామరసే
క్షణ ॥ ౨౫ ॥ జయ లోకైకవరద జయ భక్తార్తిభఞ్జన । అనన్త మక్షరం
శాన్త మవాఙ్మానసగోచరమ్ ॥ ౨౬ ॥ కో వా భవన్తం జానాతి చిదానన్దమ

యాత్మకమ్ । అణోరణుతరం స్థూలా త్స్థూలం సర్వాన్తరస్థితమ్॥ ౨౭ ॥ త్వా మామనన్తి పురుషం ప్రకృతేః పర మచ్యుతమ్ । వేదాన్తసార రూపం త్వాం సర్వాన్తర్బాహ్యవర్తినమ్ ॥ ౨౮ ॥ కో హి వర్ణయితుం శక్తో మాయాయుక్తేషు దేహిషు । భవదీయ మిదం రూపం దృష్ట్వాతిభయదాయకమ్ ॥ ౨౯ ॥ భయోద్విగ్నా వయం సర్వే శాన్తం రూపం భజస్వ హ ॥ భరద్వాజః ॥ ఇతి స్తుతో విరిఞ్చాద్యై ర్దైః ప్రసన్నో గరుడధ్వజః ॥ ౩౦ ॥ మేఘఘోషప్రతిమయా

బ్రహ్మాదిప్రార్థనయా భగవద్గృహీతసౌమ్యరూపప్రకారః.

వాచా సాదర మబ్రవీత్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ భయావహా మిమాం మూర్తి ముత్సృజ్యాహం ప్రియావహామ్ ॥ ౩౧ ॥ శాన్తం రూపం భజిష్యామి మాం పశ్యత నిరాకులాః। ఇత్యుక్త్వాఽఽన్తర్హితో భూత్వా తస్మిన్నేవ క్షణాన్తరే ॥ ౩౨ ॥ విమానే రత్నఖచితే బభూవ సుఖదర్శనః । చన్ద్రబిమ్బానన శ్శ్యామో నీలోత్పలదళద్యుతిః ॥ ౩౩ ॥ సువర్ణవర్ణవసనో రత్నభూషణభూషితః । శఙ్ఖచక్రగదాపద్మలసత్కరచతుష్టయః ॥ ౩౪ ॥ త మాలోక్య రమాకాన్తం భూయో భూయో వవన్దిరే । స తోషయిత్వా బ్రహ్మాదీ నభీష్టప్రతిపాదనైః॥ ౩౫॥ అప్యూచ ద్వినయానమ్ర మగస్త్యం మునిపుఙ్గవమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ త్వాం మునీన్ద్ర వ్రతై ర్ఘోరై శ్చీర్ణై స్తుష్టోఽస్మి సమ్ప్రతి॥ ౩౬ ॥ పరిక్లిష్టోఽసి దాస్యామి వరాం స్తే భీప్సితా న్వద ॥ భరద్వాజః ॥ నిశమ్య వాక్యం శ్రీభర్తుః ప్రణమ్య చ పునః పునః ॥ ౩౭ ॥ సరోమాఞ్చితసర్వాఙ్గః కుమ్భజన్మా వచోఽబ్రవీత్ ॥

అగస్త్యప్రార్థనయా స్వర్ణనద్యా భగవద్దత్తసర్వాధికత్వప్రాప్తిః.

అగస్త్యః ॥ య ద్ధుతం య త్తప స్తప్తం య దధీతం శ్రుతం మయా ॥౩౮॥ తత్సర్వం సఫలం జాత మాదృతో స్మి యత స్త్వయా। ఏషో హ మేవ ధర్మాత్మా త్రిషు లోకేష్వ పి ప్రభో ॥ ౩౯ ॥ త్వాం విచిన్వంత మధునా మా మన్విష్య గతో సి యత్ । త్వత్ప్రసాదా త్పురై వాఽహం ప్రాప్తాఖిలమనోరథః ॥ ౪౦ ॥ న పశ్యామి విచిన్త్యా పి ప్రాప్య సమ్ప్రతి మాధవ । తథాఽపి చాపలా దేత త్తవ విజ్ఞాప్యతే ప్రభో ॥ ౪౧ ॥ త్వత్పాదామ్బుజయో ర్భక్తి మేవం కురు నిరన్తరామ్। అవధారయ చైత త్త్వం సురప్రార్థనయా మయా ॥ ౪౨ ॥ నదీ సువర్ణముఖరీ స్నాతాఘౌఘవినాశినీ । సాఽభవ చ్చైఫలకటక సమాసన్నా సమాగతా ॥ ౪౩॥ తాం కృతార్థయ లోకేశ త్వదనుగ్రహవృత్తిభిః । సువర్ణముఖరీతోయే స్నాత్వా యే వేఙ్కటే స్థితమ్ ॥౪౪॥ పశ్యన్తి భుక్తిముక్త్యో స్తు భూయాను ర్భాజనాని తే। అల్పాయుషో నరా మూఢా జ్ఞానయోగపరిచ్యుతాః ॥ ౪౫ ॥ న శక్నువన్తి త్వాం ద్రష్టుం వ్రతాధ్యయనకర్మభిః । సదాఽస్మి న్నాస్థిత శ్శైలే సర్వేషాం చ జగద్గురో ॥౪౬॥ప్రసాద

ఇత్యాజ్ఞప్తా వయం ధాత్రా సమాగమ్యాత్ర భాగ్యతః ॥ ౪౬ ॥ దృష్టవన్తో మహాభాగ భవన్తం భూరితేజసమ్ । భవతా సహితా గత్వా స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౭ ॥ తమప్యాలోకయిష్యామ శ్శఙ్ఖం భాగవతోత్తమమ్ ॥ భరద్వాజః ॥ గీష్పతిప్రముఖై రిత్థ మాదిష్టః కుమ్భసమ్భవః ॥ ౪౮ ॥ శోకజాలం

అగస్త్యాదికృత శ్రీవేఙ్కటాచలస్థరమ్యవస్తుదర్శనమ్.

పరిత్యజ్య యయౌ తై స్సహితో ద్రుతమ్ । స దదర్శ మహావృక్షాన్ ఫలపుష్పభరానతాన్ ॥ ౪౯ ॥ ప్రరూఢశాఖానికరచ్ఛాయాచ్ఛాదితదిక్తటాన్ । సింహదన్తావళవ్యాఘ్ర వరాహమహిషాదికాన్ ॥ ౫౦ ॥ మృగా నాలోకయామాస పన్థానం చాన్తరాన్తరా । తై స్తదానీం దదృశిరే సానవ్రావ్య మ్బుభృద్భృతః ॥ ౫౧ ॥ సువర్ణరౌప్యతామ్రాది శోభితా స్తత్ర తత్ర తు । ఉచ్ఛలచ్ఛీకరాసారనిర్వాపి తదివౌకసః ॥ ౫౨ ॥ వేగోద్ధృతశిలాదృష్టా శ్శతశో గిరినిర్ఝరాః । తేషా మాపాదయామాస ప్రమోదం మన్దమారుతః ॥ ౫౩ ॥ కమలామోదసంవాహీ విచర న్గిరిసానుషు । శుకానాం కోకిలానా ఞ్చ తదా శుశ్రువిరే గిరః ॥ ౫౪ ॥ తత్ర తత్ర సమాసీనా న్విస్తీర్ణాసు దృషత్సు తే । సిద్ధానపశ్య న్కృష్ణస్య గాయతో గుణవైభవమ్ ॥ ౫౫ ॥ అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వే పరిక్రమ్య మునీశ్వరాః । స్వామిపుష్కరిణీం దివ్యాం దదృశు ర్విమలోదకామ్ ॥ ౫౬ ॥ తత్తీరే విహితావాస మపశ్య ఞ్ఛఙ్ఖభూపతిమ్ । వాఙ్మనః కాయజం కర్మ సన్నివేశ్య స్థితం హరౌ ॥ ౫౭ ॥ స తా నాలోక్య సహసా మునీన్ద్రాన్ సంశితవ్రతాన్ । యథోక్త మకరో త్పూజాం ప్రణామస్తుతిపూర్వికామ్ ॥ ౫౮ ॥ ఆసీనా స్తత్ర తే సర్వే సంభావ్యా న్యోన్య ముత్సుకాః । గోవిన్దకీర్తనపరాః కృతార్థత్వం ప్రపేదిరే ॥ ౫౯ ॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవత్స
న్దర్శనేప్సయా శ్రీవేఙ్కటాచల ప్రాప్తి శ్శఙ్ఖాగస్త్యాదిస
మాగమకథనం నామ నవమోధ్యాయః.

అగస్త్యశఙ్ఖాదితపస్తుష్టభగవదావిర్భావఘట్టః.

భరద్వాజః ॥ తేషాం హరౌ జగన్నాథే సమావేశితచేతసామ్ । దినత్రయం గతం తత్ర పూజాస్తోత్రపరాత్మనామ్ ॥ ౧ ॥ తృతీయే దివసే ప్రాప్తే తే సర్వే నిద్రితా నిశి । అన్తే చతుర్థయామస్య దదృశు స్స్వప్న ముత్తమమ్ ॥ ౨ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాపాణిం ప్రసన్నం పురుషోత్తమమ్ । వరదానాయ సంప్రాప్త మపశ్యన్ త్సైరలోచనమ్ ॥ ౩ ॥ ఉత్థాయ ముదితాత్మానో గృహ

సుముఖో దేవ కాఙ్క్షితార్థప్రదో భవ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యత్త్వయా ప్రార్థితం త్వ
యా విప్ర తత్తథైవ భవిష్యతి ॥ ౪౭ ॥ మాఘ మత్ప్రతిమా [illegible] మమ
భక్తిః కృతా త్వయా। జాహ్నవీ వ నదీ సేయం సువర్ణముఖ్యభిధా మునే ॥౪౮ ॥
స్నాతౄణాం సురాణాం చ వాఞ్ఛితప్రదాయినీ । [illegible]
యం నదీమూర్త్యా సమన్వితా ॥ ౪౯ ॥ సం [illegible] తాం [illegible]
తీర్థాభిసంశ్రితాయా । వైకుణ్ఠనామ్ని తే తేఽస్మిన్ [illegible] ప్రభృతి సన్నిధి ॥౫౦॥
కలితా వాసో భవిష్యామి మునే ప్రార్థితయా తవ । సువర్ణముఖ్యా [illegible] తా
ఘాఘనిర్గమా ॥ ౫౧ ॥ అస్మిన్ వైకుణ్ఠశైలే మాం యే [illegible] మాహి
తాః । భువి పుత్రాదిసమ్పన్నాః సర్వైశ్వర్యసమన్వితాః ॥ ౫౨ ॥ [illegible] తా
స్త్రీవిశిష్టసీ భోగాన్ నానల్పాననుభూయ చ । [illegible] భా
మునమ్ ॥ ౫౩ ॥ మత్పదం సముపాయాన్తి నాత్ర కార్యా విచారణా। [illegible]
ద్రష్టుమాగతాన్ సర్వాన్ ప్రతిపద్యాభీప్సితాన్ [illegible] ॥ ౫౪ ॥ [illegible]
ష్యామి సతతం త్వద్వచోగౌరవాన్మునే। పుత్రార్థినాం [illegible]
ని చ ధనార్థినామ్ ॥ ౫౫ ॥ తత్తథైవా [illegible]
సీమ్ । తీవ్రాపత్పరిభూతానాం తత్తథైవా సన్నివారణమ్ ॥౫౬॥ [illegible]
భీప్సితాన్ భోగాన్ దుర్లభానపి సర్వదా । [illegible]
ప్రేత్య తే మాం సమాగతాః ॥ ౫౭॥ ఆప్నువన్తి తే సర్వే [illegible]
మాన్న సంశయః । స్థితా వా యత్ర కుత్రాపి మాం స్మరన్తి [illegible]

శఙ్ఖనృపవరప్రదానపూర్వకభగవదన్తర్ధానమ్

॥౫౮॥ తే సర్వే వాఞ్ఛితాం సిద్ధిం లభన్తే మత్ప్రసాదతః । [illegible] ॥
ఇత్యుక్త్వా తం మునిం దేవశ్శఙ్ఖమాలోక్య భూపతిమ్ ॥ ౫౯ ॥ [illegible]
బ్రహ్మముఖ్యానామిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ [illegible]
భక్త్యా తే వృణీష్వాభీప్సితం వరమ్ ॥౬౦॥ దదామి [illegible] తే [illegible]
ష్టస్య తపస్యతః ॥ శఙ్ఖః ॥ న యాచేఽన్యన్మహాబాహో [illegible]
దర్శనాత్ ॥ ౬౧ ॥ యాం ప్రాప్నువన్తి త్వద్భక్తాస్తాం యాచే గతిముత్త
మాం ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యత్ప్రార్థితం త్వయా శఙ్ఖ తత్తథైవ భవిష్యతి॥
౬౨॥ మత్సేవారోగభవ్యానామలభ్యం కిము విద్యతే । [illegible]
ష్టో హ్యప్సరోగణసంయుతః ॥ ౬౩ ॥ భుక్త్వా బహువిధాన్ భోగాన్ [illegible]
మల్లోకమేష్యసి । ఏవం దత్వా వరానిష్టాన్ [illegible] ॥ ౬౪ ॥
నారాయణో జగద్యోనిర్భజతాం కల్పభూరుహః॥తతో బ్రహ్మాదయః సర్వా
న్విసృజ్య కమలేక్షణః ॥౬౫॥ సంస్తూయమానస్తైర్భక్త్యా తత్రైవాన్తరధీ

భరద్వాజకథితశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యనిగమనమ్.

ప్రభుః ॥ భరద్వాజః ॥ వేఙ్కటాద్రేః ప్రభావో౽యమాఖ్యాతో భవతే౽ర్జున ॥ ౬౬ ॥ నరాః పాపైః ప్రముచ్యంతే శ్రుత్వేమాం పావనీం కథామ్। వారాహం రూపముత్సృజ్య బ్రహ్మణా భ్యర్థితో హరిః ॥ ౬౭ ॥ ముమోదా త్రాద్భుతాకారో మాయయా మోహయన్ జగత్ । పశ్చాదగస్త్యశఙ్ఖాభ్యాం ప్రార్థితస్సుఖదర్శనమ్ ॥ ౬౮ ॥ దదౌ నితాన్తసుభగం శాన్తం భోగాత్మకం వపుః । నారాయణం వేఙ్కటాద్రిం స్వామిపుష్కరిణీం తథా ॥ ౬౯ ॥ ఇమామాఖ్యాం చ సంస్మృత్య ముచ్యంతే పాతకైర్జనాః । వేఙ్కటాద్రిసమం స్థానం బ్రహ్మాణ్డే నాస్తి కిఞ్చన॥౭౦॥ వేఙ్కటేశసమో దేవో న భూతో న భవిష్యతి । వేఙ్కటాద్రిసమం స్థానం న భూతం న భవిష్యతి ॥ ౭౧ ॥ స్వామిసరస్సమం తీర్థం నకుత్రాపి చ విద్యతే । ప్రాతరుత్థాయ యే నిత్యం వేఙ్కటేశం స్మరన్తి వై ॥౭౨॥ తేషాం కరస్థా మోక్షశ్రీర్నాత్ర కార్యా విచారణా। స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వా సర్వాత్మకం హరిమ్ ॥౭౩॥ యే వా పశ్యన్తి నియతా వరాహాచలవాసినమ్ । తే౽శ్వమేధసహస్రస్య వాజపేయశతస్య చ ॥ ౭౪ ॥ ప్రాప్నువన్తి ఫలం పూర్ణం నాత్ర కార్యా విచారణా । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం యే శృణ్వన్తి నరోత్తమాః ॥ ౭౫ ॥ తేషాం భుక్తిశ్చ ముక్తిశ్చ ఇహ లోకే పరత్ర చ । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం సఙ్క్షిప్య కథితం తవ ॥౭౬॥ అతః పరం మహానద్యాః ప్రభావః కథ్యతే౽ర్జున ॥ ౭౭ ॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే తీర్థఖణ్డే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలప్రశంసాయామగస్త్యశంఖాదితపస్తుష్టశ్రీవేఙ్కటేశావిర్భావాదికథనం నామ దశమో౽ధ్యాయః.

ఇత్థం స్కాన్దపురాణే తీర్థఖణ్డాంతర్గతప్రథమప్రభృతిషష్ఠపర్యన్తషడధ్యాయాత్మకసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యపరస్సప్తమప్రభృతిదశపర్యన్తదశాధ్యాయాత్మకశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరశ్చ ప్రథమో భాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

అథ స్కాన్దపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య పరద్వితీయభాగప్రారమ్భః.

పుత్రార్థమఞ్జనాకృతతపఃప్రకారః.

శ్రీసూతః ॥ పుత్రహీనాఽఞ్జనాపూర్వం దుఃఖితా తపసి స్థితా । తాం దృష్ట్వా మునిశార్దూలో మతఙ్గో విష్ణుతత్పరః ॥ ౧ ॥ అంజనాఖ్యా మువాచేద మనల్పతపసి స్థితాం ॥ మతఙ్గః ॥ సముత్తిష్ఠాఽఞ్జనే దేవి కిమర్థం తపసి స్థితా ॥ ౨ ॥ వద దేవి మహాభాగే కార్యం తవ వరాననే ॥ అంజనా ॥ మతంగమునిశార్దూల వచనం మే శృణుష్వ హ ॥౩॥ పితా మే కేసరీ నామ రాక్షసశ్శివతత్పరః । శైవం ఘోరం తపశ్చక్రే పుత్రార్థం తు సుదుష్కరం॥ ౪ ॥ పార్వతీసహిత శ్శంభు ర్వృషభోపరి సంస్థితః । ప్రాదురాసీత్తదా శంభుర్దదౌ తస్మై వరం శుభం॥౫॥రుద్రః॥శృణు రాజన్ప్రవక్ష్యామి విధినా నిర్మితం తవ।అస్మిన్జన్మన్య పుత్రత్వం తథాఽప్యన్యద్దదామి తే॥౬॥విశ్రుతా సర్వలోకేషు పుత్రీ తవ భవిష్యతి। తస్యాః పుత్రో మహాబుద్ధిస్తవ ప్రీతిం కరిష్యతి॥ ౭॥ ఇతి తస్మై వరం దత్వా తత్రైవాంతర్దధే హరః।మాం లబ్ధ్వా మత్పితా విప్ర కృతకృత్యో బభూవ హ ॥౮॥తతః కాలాంతరే విప్ర కేసర్యాఖ్యో మహాకపిః। యయాచే మాం దదస్వేతి పితరం మే తతః పితా॥౯॥ తస్మై మాం దత్తవాంశ్చైవ పారిబర్హం దదౌ చ సః । గవాం లక్షసహస్రాణి గజలక్షం మహాత్మనః ॥ ౧౦ ॥ వాజినామర్బుదం చైవ రథానామర్బుదం తథా। వస్త్రరత్నాన్యనేకాని దాసదాసీసహస్రకం ॥ ౧౧ ॥ అంతఃపురచరా నారీ నృత్తగీతవిశారదాః । దదౌ వాసస్సహస్రం చ మయా సాకం మహామతే ॥ ౧౨ ॥ నత్యా మే రమమాణాయా భూయాన్కాలో గతో మునే । అపుత్రా దుఃఖితా విప్ర వ్రతాని వివిధాని చ॥౧౩॥కృతాని చ మయా తత్ర కిష్కింధాయాం మహాపురి । మాఘే మాసి చ విప్రేంద్ర వైశాఖే కార్తికే తథా॥౧౪॥ స్నానదానవ్రతాదీని చాతుర్మాస్యవ్రతం తథా । నమస్కారం తథా విప్ర ప్రదక్షిణ మనుత్తమం ॥ ౧౫ ॥ సాలగ్రామం తథాన్నం చ దీపదానం తథైవ చ । గోదానం తిలదానం చ వస్త్రదానం మహామునే ॥ ౧౬ ॥ భూదానం

వారి దానం చ గంధపుష్పాదికం మునే। యాని యాని చ ముఖ్యాని వైష్ణ వాని వ్రతాని చ ॥ ౧౭ ॥ మయాకృతాని సర్వాణి సత్పుత్ర ఫలకాంక్షయా। శ్రవణాదిషు య త్ప్రోక్తం వ్రతం విప్రై ర్మహాత్మభిః ॥ ౧౮ ॥ మయా కృతం చ విప్రేంద్ర తుష్ట్యర్థం మధువిద్విషః। యాని యాని చ ముఖ్యాని ఫలాని వివిధాని చ ॥ ౧౯ ॥ మయా దత్తాని సర్వాణి సత్పుత్ర ఫలకాంక్షయా। మయా కృతా న్యసంఖ్యాని వ్రతాని వివిధాని చ ॥ ౨౦ ॥ పుత్రం తథా ప్య లబ్ధ్వాఽహం దుఃఖితా తపసి స్థితా। భవిష్యతి కథం విప్ర పుత్ర స్త్రైలోక్య విశ్రుతః ॥ ౨౧ ॥ యయా చేఽహం మునిశ్రేష్ఠ ప్రణతా చ తవా గ్రతః। వదస్వ మునిశార్దూల దీనాఽహం తపసి స్థితా॥ ౨౨ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవం వదం తీం తాం ప్రాహ మతంగో మునిస త్తమః। శృణు మద్వచనం దేవి పుత్రపౌత్ర ప్రదాయకం ॥ ౨౩ ॥ ఇతో దక్షిణదిగ్భాగే దశయోజనదూరతః। ఘనాచల ఇతి ఖ్యాతో నృసింహస్య నివాసభూః ॥ ౨౪ ॥ తస్యో పరి మహాభాగే బ్రహ్మ తీర్థం మనోహరం। తస్యా పి పూర్వదిగ్భాగే దశయోజనమాత్రతః ॥ ౨౫ ॥ సువర్ణముఖరీ నామ నదీనాం ప్రవరా నదీ। తస్యా ఏవో త్తరే భాగే వృష భాచలనామతః ॥ ౨౬ ॥ తస్యాగ్రే సరసీ నామ్నా స్వామిపు ష్కరిణీ శుభా। గత్వా దృష్ట్వా శుభం తోయం మనశ్శుద్ధిం గమిష్యసి ॥ ౨౭ ॥ తత్ర స్నాత్వా విధానేన వరాహం తం ప్రణమ్య చ। వేంకటేశం నమస్కృత్య తతో గచ్ఛ వరాననే ॥ ౨౮ ॥ ఉత్తరే స్వామితీర్థస్య సింహశార్దూలసంయుతే। చూత పున్నా గపనసై ర్వకుళామలకై శ్శుభైః ॥ ౨౯ ॥ చందనాగరునింబై శ్చ తాళహింతాలకింశుకైః। కపిత్థాశ్వత్థబిల్వై శ్చ ఇంగుదై శ్చ వరాననే ॥ ౩౦॥ ఏతాదృశై ర్మహాపుణ్యై ర్వృక్షై శ్చ వివిధై శ్శుభైః। వియద్గంగేతి విఖ్యా తం తీర్థ మేకం విరాజతే ॥ ౩౧ ॥ తస్మిం స్తీర్థే ఽంజనే దేవి సంకల్పవిధి పూర్వకం। స్నాత్వాపీత్వా శుభం తీర్థం తీర్థస్యా భిముఖీ స్థితా ॥ ౩౨ ॥ వాయు ముద్దిశ్య హేదేవి తపః కురు వరాననే। దేవై శ్చ రాక్షసై ర్విప్రై ర్మనుజై ర్మునిస త్తమైః ॥ ౩౩ ॥ మృగైః పక్షిభి రస్త్రై శ్చ శస్త్రై శ్చ వివిధై శ్శుభైః। అవధ్యో భవితా పుత్ర స్తపసా తే న సంశయః ॥ ౩౪ ॥ శ్రీసూతః॥ ఇతి ప్రోక్తా ఽంజనా దేవీ తం ప్రణమ్య పునః పునః। భర్త్రా సాకం యయా వాశు వేంకటాచలసంజ్ఞకం ॥ ౩౫ ॥ కాపిలం తీర్థ మాసాద్య స్నాత్వా నిర్మల మానసా। వేంకటాద్రిం సమారుహ్య స్వామిపుష్కరిణీం యయా ॥ ౩౬ ॥ స్నాత్వా వరాహ మానమ్య వేంకటేశకృతానతిః। మతంగస్య ఋషే ర్వాక్యం స్మరంతీ చ ముహు ర్ముహుః॥ ॥ ౩౭ ॥ వియద్గంగాం యయా వాశు చా ఞ్జనా మంజుభాషిణీ। స్నాత్వా పీత్వాశుభం తోయం తీరే తస్య తదు న్ముఖీ ॥ ౩౮ ॥ ప్రాణవాయుం సముద్దిశ్య తప శ్చక్రే యతవ్రతా। ఫలాహారం

జలాహారం నిరాహారం తతః పరం ॥ ౩౯ ॥ సహస్రాబ్దం తప శ్చక్రే న్యస్తనా
సాగ్రదృష్టికా । వయస్యా విపులా నామ శుశ్రూషా మకరో చ్ఛుభా ॥ ౪౦ ॥
వర్షాణాం చ సహస్రాంతే వాయు ర్దేవో మహామతిః । ప్రాదురాసీ త్తదా
తస్యై భాషమాణో మహామతిః ॥ ౪౧ ॥ మేషసంక్రమణం భానౌ సంప్రాప్తే
మునిసత్తమాః । పూర్ణిమాఖ్యే తిథౌ పుణ్యే చిత్తానక్షత్రసంయుతే ॥ ౪౨ ॥
తవే ప్సిత మహం దాస్యే వరం వరయ సువ్రతే । ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా
తతః ప్రాహాం జనా సతీ ॥ ౪౩ ॥ పుత్రం దేహి మహాభాగ వాయో దేవ
మహామతే । తస్యా స్తద్వచనం శ్రుత్వా మాతరిశ్వాఽబ్రవీ త్తతః ॥ ౪౪
పుత్ర స్తేఽహం భవిష్యామి ఖ్యాతిం దాస్యే శుభాననే। ఇతి తస్యై వరం దత్వా
తత్రై వా స్త మహాబలః ॥ ౪౫ ॥ తదా బ్రహ్మాదయో దేవా ఇంద్రాద్యా
లోకపాలకాః । వసిష్ఠాద్యా మహాత్మాన స్సనకాద్యాశ్చ యోగినః ॥ ౪౬ ॥
వ్యాసాదయ శ్చ విప్రేంద్రా లక్ష్మ్యా సాకం జగత్పతిః । మునిపత్న్యశ్చ దేవ
పత్న్యశ్చ ఋషిపత్న్యశ్చ స్తథై వ చ ॥ ౪౭ ॥ స్వం స్వం వాహన మారుహ్య
దారభృత్యసుతాదిభిః । ఆగతా స్తే మహాత్మానో ద్రష్టుం తాం తపసి స్థితాం॥
౪౮ ॥ ఆశ్చర్య మాశ్చర్య మితి బ్రువాణా బ్రహ్మాదయో దేవగణా శ్చ సర్వే।
ఆలోకయంతో దివి దూరత స్తే స్థితా స్తదా బ్రహ్మమహేశముఖ్యాః ॥౪౯॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యే-అఞ్జనాతపః
కరణప్రకారాదివర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః

వ్యాసప్రోక్తాకాశ గఙ్గాస్నానకాలనిర్ణయః.

శ్రీసూతః ॥ అంజనాఽపి వరం లబ్ధ్వా భర్త్రా సాకం ముమోద హ ।
బ్రహ్మాదీ నాగతాన్ దృష్ట్వా విస్మయావిష్టమానసా ॥ ౧ ॥ పత్యా సాకం
తత స్స్వస్థా చాఞ్జనా మంజుభాషిణీ । బ్రహ్మాదిభి రనుజ్ఞాతో వ్యాసో వేద
విదాం వరః ॥ ౨ ॥ అంజనాం తా మువాచే దం మేఘగంభీరయా గిరా ।
వ్యాసః ॥ అంజనే శృణు మద్వాక్యం సర్వలోకోపకారకం ॥ ౩ ॥మతంగస్య
ఋషే ర్వాక్యం శ్రుత్వా నిర్మలచేతసా । యస్మా త్తు వేంకటం గత్వా తపః
కృత్వా సుదుష్కరం ॥ ౪ ॥ ప్రసూయతే త్వయా పుత్ర శ్శూర స్త్రైలోక్య
విక్రమః । ఇదం తీర్థోత్తరం తస్మా త్ప్రత్యక్షదివసే తవ ॥ ౫ ॥ గంగాదీని చ
తీర్థాని సమాయాంతి జగత్త్రయే । వేఙ్కటాద్రే స్సమం తీర్థం బ్రహ్మాండే
నా స్తి కించన ॥ ౬ ॥ తత్రా ప్య త్యంతముఖ్యా వై స్వామిపుష్కరిణీ శుభా ।

తతో ధిక మిదం తీర్థం ప్రత్యక్షదివసే తవ ॥౭॥ స్నానార్థం యే సమాయాంతి చిత్తాకుతుకసమన్వితే । మేషం పూషణి సంప్రాప్తే పూర్ణిమాఖ్యే శుభే దినే ॥ ౮ ॥ శృణు తేషాం ఫలం దేవి వక్ష్యామి తవ సువ్రతే । గంగాదిసర్వతీర్థేషు ద్వాదశాబ్దం వరాననే ॥ ౯ ॥ య త్ఫలం విద్యతే దేవి త త్ఫలం భవతి ధ్రువం । దానాని కుర్వతాం పుంసాం తేషాం శృణు ఫలోన్నతిం ॥ ౧౦ ॥ స్థానే తూ క్తం ఫలం దేవి విద్ధి తేషాం వరాననే ॥ అంజనా ॥ కార్యాణి యాని దానాని వేఙ్కటాద్రౌ నగో త్తమే ॥ ౧౧ ॥ తాని సర్వాణి విప్రేంద్ర వద వేద

వ్యాసప్రోక్తశ్రీవేఙ్కటాచలకరణీయదానప్రశంసా.

విదాంవర ॥ వ్యాసః ॥ అన్నదానం వస్త్రదానం ద్వయ మేత త్ప్రశస్యతే ॥ ౧౨ ॥ పితు శ్శ్రాద్ధం విశేషేణ వేఙ్కటాద్రౌ నగో త్తమే। సువర్ణం యే ప్రయ చ్ఛంతి ప్రీతయే మధుఘాతినః ॥ ౧౩ ॥ స్వర్గలోకం సమాసాద్య మోదంతే మునిస త్తమాః । సాలగ్రామశిలాదానం యః కరోతి నగో త్తమే ॥౧౪॥ అంగ భంగ మవాప్నోతి స్వానుభూతిం చ విందతి । యో దదాతి ద్విజేంద్రాయ గోదానం చ కుటుంబినే ॥ ౧౫ ॥ రోమసంఖ్యాప్రమాణేన విష్ణులోకే విరా జతే । భూమిం దదాతి యో దేవి బ్రాహ్మణాయ కుటుంబినే ॥ ౧౬ ॥ తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం క శ్శక్తో దివి వా భువి । కన్యాం దదాతి యో దేవి శ్రోత్రి యాయ ద్విజాతయే ॥౧౭॥ విష్ణులోకం సమాసాద్య మోదతే పితృభి స్సహ । ప్రపాం కుర్వంతి యే దేవి శీతలోదకసంయుతాం ॥ ౧౮ ॥ తేషాం పుణ్యఫలం వక్తుం శేషేణా పి న శక్యతే । తిలం దదాతి విప్రాయ శ్రోత్రియాయ కుటుం బినే ॥ ౧౯ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి । ధాన్యదానం ప్రశం సంతి విప్రా వేదవిదాం వరాః ॥ ౨౦ ॥ బహుపుత్రా భవిష్యంతి ధాన్యధానం ప్రకుర్వతాం। గంధచంపకపుష్పాదీన్ ఛత్రవ్యజనచామరాన్ ॥ ౨౧ ॥ తాం బూలం ఘనసారాదీన్ యో దదాతిద్విజాతయే । భుక్త్వా భోగం చిరం కాలం సరలోకం తతో వ్రజేత్ ॥ ౨౨ ॥ దివ్యవర్షసహస్రం చ భుక్త్వా భోగా ననేకశః । సార్వభౌమ స్తతో భూత్వా తత్ర భుక్త్వా చిరం మహీం ॥ ౨౩ ॥ తతో విప్రత్వ మాసాద్య వేదవేదాంగపారగః । తతో ముక్తిం సమాయాతి ప్రసాదా చ్చక్రపాణినః ॥ ౨౪ ॥ఇత్యేత త్కథితం దేవి వేంకటాచలవైభవం। య ఏత చ్ఛృణుయా న్నిత్యం య శ్చా పి పరికీర్తయేత్ ॥ ౨౫ ॥ సర్వ

వాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి । ఇత్యేత త్కథితం పూర్వం వ్యాసేనైవ మహాత్మనా ॥ ౨౬ ॥ శృణు యా ద్వాపరే ద్వాపి కృతకృత్యో భవిష్యతి । తస్యైవ వంశజా స్సర్వే ముక్తిం యాంతి న సంశయః ॥ ౨౭ ॥

ఇతి స్కాందపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆకాశగఙ్గాస్నాన
కాలనిర్ణయాదికథనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

ఇత్థం స్కాన్దపురాణే ఫథమప్రభృతిదశమపర్యన్తదశాధ్యాయా
త్మకసువర్ణముఖరీ శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య పరప్రథ
మభాగప్రథమద్వితీయాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యపరద్వితీయభాగౌ సమాప్తిమగమతామ్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్న స్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్ ॥
స్కాన్దపురాన్తర్గతసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యాను ॥ ౧౨ ॥

శ్రీరస్తు
శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.
శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.
శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ ఆదిత్యపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య ప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణ నిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥

శౌనకాదీన్ప్రతి సూతప్రోక్తశ్రీశ్రీనివాసవైభవమ్.

శ్రీశౌనకాదయఊచుః ॥ శ్రీవేఙ్కటేశమాహాత్మ్యం శ్రీనివాసప్రసాదతః । శ్రీప్రదం సర్వదా సూత దయయా ప్రోక్తవానసి ॥ ౧ ॥ ఇతః పరం శ్రీనివాస శ్శ్రీపతి స్సర్వశో హి నః । కథం ప్రీతో భవే త్సద్యో హ్యభీష్టాని ప్రవర్షయన్ ॥ ౨॥ త ద్వదస్వ కృపాపూర్ణ వేఙ్కటేశకథామృతం । భగవన్ సర్వతత్త్వజ్ఞ దయాపాత్రం వయం తవ ॥ ౩ ॥ శ్రీసూతః ॥ శృణుధ్వం మునయో దివ్యం సావధానతయా త్విదమ్ । యథా పృష్టం తథై వాఽహం వక్ష్యామి వచనం శుభమ్॥ ౪॥ వేంకటాద్రిసమం స్థానం బ్రహ్మాండే నాస్తి కించన । వేంకటేశసమో దేవో న భూతో న భవిష్యతి ॥ ౫ ॥ అద్భుతం చాస్య చరితం వర్ణితుం కేనశక్యతే । తథాఽపి తారకం సర్వపాపఘ్నం పుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౬ ॥ సువిచిత్ర మపూర్వార్థం దేవర్ష్యాదిభి రాదృతం లోకోత్తరం మహాశ్చర్యం వక్ష్యేఽహం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౭ ॥ శేషాచలే య న్మాహాత్మ్య మన్యక్షేత్రే న త త్క్వచిత్ । తద్గతశ్రీనివాసస్య మహిమా నాన్యగశ్శుభః॥ ౮ ॥ వేదేషు చ పురాణేషు వేంకటేశకథామృతమ్।వర్ణితం చేతిహాసేషు భారతాద్యాగమేషు చ ॥ ౯ ॥ మనోహరం తు సంశ్రావ్య మిహాముత్రేష్టదాయకమ్ । జ్ఞానప్రదం విశేషేణ మహైశ్వర్యస్య కారణమ్॥ ౧౦॥ వైరాగ్యభక్తిసత్త్వాది ప్రదేంద్రియవశప్రదే ॥ వేంకటాద్రావశుచి క్షేత్రే ఽశుచిదోషో న విద్యతే ॥ ౧౧ ॥ తస్మా ద్వేంకటనాథస్య నైవేద్యం గ్రాహ్య ముత్తమమ్ । తేన క్షేమః ప్రజానాం హి విపరీతే విపర్యయః ॥ ౧౨ ॥ కర్త్రాపి

సృష్టిస్థితిసంయమనాదే ర్భర్తా రజస్సత్త్వతమోఽస్య నమః । యోనాద్య
న్తో వచసాఽనిరుక్త స్సదాశ్రయో దేవవరో వరేణ్యః ॥ ౧౩ ॥ నిత్యం
బ్రహ్మశివ శ్శేషగరుడేన్ద్రాదయో వరాః । పూజయన్తి మహాభక్త్యా వేఙ్క
టేశం శ్రియా సహ ॥ ౧౪ ॥ చరాచరగురు ర్దేవ స్సర్వసాక్షీ మహేశ్వరః ।
జప్య స్తప్య శ్చరణీయ శ్చ సర్వై ర్ధ్యేయో ఽఖిలై రపి ॥ ౧౫ ॥ తస్మాన్నా
స్త్యగతపాపినో భక్త్యా తన్నామ సంస్మరేత్ । గోదానాన్య శ్వమేధాద్యాః
కన్యాదానాన్య సంఖ్యయా ॥ ౧౬ ॥ అసంఖ్యమేరుసౌవర్ణదానా న్యన్యాన్య
నేకశః । తన్నామస్మృతితుల్యాని మాహాత్మ్యం కిము తా దృశమ్ ॥ ౧౭ ॥
ఇతి శేషేణ కథితం కపిలాయ మహాత్మనే । కపిలాఖ్యమహాయోగిసకాశా త్తు
మయా శ్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ తదుక్తం భవతా మద్య సర్వే ప్రీతా ద్విజోత్తమాః ।
అతోఽపరం మఙ్గలార్థం చ శృణుధ్వం యన్మయోచ్యతే ॥ ౧౯ ॥ శ్రీవేఙ్క
టేశయాత్రార్థం గచ్ఛధ్వం సుహృత్పుత్రకాః । విష్ణుసందర్శనం ప్రాప్త్వా
భక్తిమన్తో జితేన్ద్రియాః ॥ ౨౦ ॥ స్తోత్రై ర్భవద్భి ర్భగవాన్ భగవద్గు
ణవర్ణనైః । స్వగుణోత్కర్షవిజ్ఞానా ద్యథా ప్రీతి ర్విభో ర్హరేః ॥ ౨౧ ॥
న తాదృశీ ప్రీతి రస్తి హ్యజ్ఞానా దన్యథా మతా । భక్త్యా స్తోత్రేణ సన్తుష్ట
స్సర్వేష్టాని ప్రయచ్ఛతి ॥ ౨౨ ॥ భక్తిస్తోత్రవిహీనేషు దయావా న్స్యా ద్భవే
త్తథా । అత్ర వః కథయామ్యేత మితిహాసం పురాతనమ్ ॥ ౨౩ ॥ యస్య
స్మరణమాత్రేణ భక్తి ర్విష్ణుపదాంబుజే । వాయుకేష్యో దేవశర్మా విష్ణుభక్తో
జితేన్ద్రియః ॥ ౨౪ ॥ తపస్వీ బహునిష్ఠావా న్సర్వదా విష్ణుచిన్తనః । సమ
తాహంకారవర్జ్యో విషయేషు విరాగవాన్ ॥ ౨౫ ॥ షట్పుత్రశిశుయు
క్తాన్త స్తత్తరంగసుభంగభృత్ । కుటుంబేన మహతా దారిద్ర్య పీడి
తోఽపి చ ॥ ౨౬ ॥ భార్యయా ప్రార్థితో నిత్యం దారిద్ర్యాపగమేచ్ఛయా ।
భో నాథ హే పతే స్వామిన్ ప్రసీద కరుణాకర ॥ ౨౭ ॥ క్షుధయా పీడితా
బాలా స్తవ పుత్రా శ్చ కేవలమ్ । న శక్తాఽహం మరణ్యేషు కందమూలా
ర్జనాదిషు ॥ ౨౮ ॥ రక్షకో మమ నాన్యోఽస్తి శిశూనాం పాలనేఽపి చ ।
కృపాం కురుష్వ శిశుషు మద్విజ్ఞాపన మాశృణు ॥ ౨౯ ॥ కులస్వామీ ష్టదే
వో నో జగద్రక్షణదీక్షితః । శరణాగతసంత్రాణ శ్రీనివాస స్సతాం గతిః ॥ ౩౦ ॥
పాలకో హి బహూనాం చ భక్తానాం భక్తవత్సలః । తల్లక్ష్మీపతిపాదాబ్జం
గత్వా తత్ప్రార్థనాం కురు ॥ ౩౧ ॥ తేన ప్రీతో భవే త్తస్య స్వాభీష్టప్రదస్తు
భవేత్ । ప్రసీద త్వం దయాసిన్ధో దయాం కురు దయాం కురు ॥ ౩౨ ॥ ఇతి
దైన్యేన మహతా ప్రార్థితో హర్నిశం తయా । న స్వీచకార తద్వాక్యం
తపోవిఘ్నభయా త్తదా ॥ ౩౩ ॥ దృష్ట్వా చ దృష్టపాకేన తద్గుణై ర్వాయు
రాగమత్ । పతివ్రతాయాం శిశుషు ప్రసన్నః కరుణానిధిః ॥ ౩౪ ॥ తపోవ

సానే సంప్రాప్తం స్వగురుం జగతాం గురుం । దృష్ట్వా ముదా దేవశర్మా సహ సోత్థాయ చాదరాత్ ॥ ౨౫ ॥ సాష్టాంగం తం ప్రణమ్యాథ బద్ధాంజలిపుటో ఽభవత్ ॥తతో వాయుః ప్రాహ శిష్యం మధురం వచనం హితమ్॥ ౩౬॥ శ్రీమద్వేంకటనాథస్య యాత్రార్థం గచ్ఛ మా చిరం । తేనే హ ముత్ర తేఽభీష్టసిద్ధి ర్భవతి నాన్యథా ॥ ౩౭ ॥ లక్ష్మీపతే ర్దయాసింధో ర్బ్రహ్మాదివరదాయినః। యాత్రాయాం మాస్తు సందేహః శీఘ్రం గచ్ఛ సుభక్తిమాన్ ॥ ౩౮ ॥ ఇతి దేవేనాని శేన గురుణా స్వస్య చోదితః । ముహు ర్హృష్టో ర్బోధితోఽథ విష్ణుయాత్రామహాదరః॥౩౯॥ గురూక్త మర్థం జగ్రాహ గురువాక్యే సదా రతః । గురూపదేశో బలవాన్ గురో రాజ్ఞాం న లంఘయేత్ ॥ ౪౦ ॥ ఇత్యర్థమనుసంధాయ ప్రతస్థే శేషపర్వతం । తత్ర శ్రీవేంకటేశస్య సందర్శనమహాదరః ॥ ౪౧ ॥ ఆనందజ్ఞానదం విష్ణు మానందమయనామకం । అనందేన దదర్శాయ మానందనిలయాలయే ॥ ౪౨ ॥ విహరంతం శ్రీధరాఖ్యం నానాలీలావిలాసినం । భక్తదర్శనమాత్రేణ ప్రసాదా న్మందహాసినమ్ ॥

శ్రీశ్రీనివాస ముద్దిశ్య దేవశర్మాఖ్యవిప్రకృతస్తుతిః.

౪౩ ॥ శ్రీవేంకటేశం తం నత్వా భక్త్యాచక్రేఽథ సంస్తుతిం॥ దేవశర్మా॥ దయానిధే దయానిధే దయానిధే దయానిధే ॥ ౪౪ ॥ నమో నమో నమో నమో నమో నమో నమో నమః॥శ్రీపద్మనాభ పద్మేశ పద్మజేశేం ప్రవందిత॥౪౫॥ పద్మమాలిన్ పద్మనేత్ర పద్మాభయదరారిభృత్ । పద్మపాణే పద్మపాద సర్వహృత్పద్మసంస్థిత ॥ ౪౬ ॥ త్వత్పాదపద్మయుగళం ప్రణమామ్య తిసుందరం । త్వత్పాదపద్మమాహాత్మ్య మప్య నంతత్రివిక్రమం ॥ ౪౭ ॥ యత్కనిష్ఠాంగుళినఖమణ్యగ్రగుణసంయుతాన్ । అనంతాన్ త్సువిశేషాం శ్చ పశ్యంతీ శ్రీ ర్నిరంతరం॥ ౪౮ ॥ స్తోతుంకామా శ్రుతా దీశా మాహాత్మ్యాదా శ్చర్యసాగరే । గహనే గాహమానా భూ దనంతశ్రుత్యగోచరే ॥ ౪౯ ॥ త్వయో పది ష్టో యః పుత్రవాత్సల్యా చ్చతురాననః । త్వద్గుణానాం చ గణనా దానంద మతులం భజన్ ॥ ౫౦ ॥ నాద్యాపి విరరామాసౌ గణనా ద్దేవరాడపి । సహస్రవదన శ్శేషోఽశేషవేదార్థకోవిదః ॥ ౫౧ ॥ నాహం జానే ఇతి బ్రూతే య న్నఖాగ్రాగ్రగ్రవైభవం । అనంతవేదా భాషం తే హ్య న్యోన్యం ప్రవిచార్య చ ॥ ౫౨ ॥ ఏకైకస్మి న్నధికారే నియుక్తా ఏకైకశో బ్రహ్మపూర్వాశ్చ విష్ణోః । సర్వే దేవా స్స్వాధికారే నియుక్తా స్సత్యాదిలోకేషు యథాక్రమేణ ॥ ౫౩ ॥ భుంజంత ఇష్టాని మహాదరేణ భజంతి శేషాచలగం రమేశమ్ । వయం త్వనంతా హరిణా నియుక్తా వేదా స్తోతుం స్వస్య గుణానుభావమ్ ॥ ౫౪ ॥ గుణా స్త్వనంతాః పరమాత్మనో య త్పదో నఖాగ్రస్థగుణైకదేశమ్ । స్తుత్వా మిళిత్వా వయ మత్ర శక్తా వేదా స్త్వనంతా జనితా స్తదర్థమ్ ॥ ౫౫ ॥ ఏవం

సునిశ్చిత్య గుణైకదేశ మాహాత్మ్య మేతే త్వ విజానన్త ఏవ । ఉపక్రాన్తా స్తోతు మథో గుణైకదేశో ప్య నన్తాత్మతయాఽభివృద్ధః ॥ ౫౬ ॥ తం వీక్ష్య తే న్యోన్య మథో చ రేకం గుణం వదామో విసృజామ శేషాన్ । ఆరేభిరే పూర్వవ దేవ తే పి గుణా అనన్తా అభవ చ్చ సో పి ॥ ౫౭ ॥ గుణై స్స్వపూర్ణై శ్శుభదై రనన్తైః ప్రత్యేకశః కిరణాని వ పూష్ణః । విదిత్వ దిత్వా ర్థ్వమథ శ్చ వేదా దృష్ట్వా గుణాన్ వ్యాపృతా నిత్యమూచుః ॥ ౫౮ ॥ ద్రష్టుం శ్రోతుం కీర్తితుం వాఽపి బోద్ధు మశక్యం నః కిముత స్తోతు మేతాన్ । అస్మా నతీతా న్వయ మల్పసారాః కిం వర్ణయామో ఽల మలం ప్రశంసయా ॥ ౫౯ ॥ ఇత్యుక్తవన్త స్స్వమనోనుసారా ద్గుణా నేతాన్ వర్ణయామాసు రంజః । తథాఽపి తే పాదనఖాగ్రగేషు గుణేష్వ నన్తేషు విభాజితస్య ॥ ౬౦ ॥ గుణైకదేశస్య గుణైకదేశకః ప్రవర్ణితోంశా బహవ్రా న వర్ణితాః । ఏవం రమాఽజాహిపవేదముఖ్యా శ్శక్తా నా సన్ దర్శనే త్వద్గుణానాం ॥ ౬౧ ॥ య త్సమ స్తగుణా న్విష్ణో వర్ణనే శక్తివర్జితాః । అనన్తవేదా స్తద్భూమన్ గుణా స్తే త్వ మితాద్భుతాః ॥ ౬౨ ॥

ఇతి శ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవశర్మ
కృత శ్రీనివాసపాదనఖాగ్రాది మహిమవర్ణనం నామ
ప్రథమోధ్యాయః.

శ్రీశ్రీనివాసదివ్యమఙ్గళవిగ్రహసౌన్దర్యాదివర్ణనమ్.

దేవశర్మా ॥ ఇతో ప్య ధ త్వత్పాదాబ్జ గతసౌందర్య మద్భుతం । స్వామిం స్త్వయా ప్రేరిత శ్చే ద్యథామత్య నువాదయే ॥ ౧ ॥ వక్షస్థాఽపి రమా దేవీ తవ పాదాంబుజే స్థితం । సౌందర్య మద్భుతం దృష్ట్వా సుందరీ మోహితా ఽభవత్ ॥ ౨ ॥ విస్మితా ద్రష్టుకామా ఽథ స్వస్య నేత్రద్వయేన వై । అశక్యం దర్శన మ్మత్వా త్రిరూపా చా భవ త్తదా ॥ ౩ ॥ దక్షిణే శ్రీరూపిణీచ వామే భూరూపిణీ స్థితా । నీళారూపా చ తత్రై వ త్రిరూపా నేత్రషట్కతః ॥ ౪ ॥ పశ్యంత్య నన్యమనసా సౌందర్యాఖ్యరసాయనమ్ । పిబంత్య ప్య న్వహం నా పి నివృత్తా తృష్ణయాఽధునా ॥ ౫ ॥ శ్రీసుందర శ్రీనివాస నాభిస్థశ్చతురాననః । తవ పాదాంబుజే రమ్యసౌందర్యే లగ్నమానసః ॥ ౬ ॥ అష్టనేత్రైః దివారాత్రం పశ్యన్ సౌందర్య మద్భుతమ్ । నా లం నేత్రాష్టక మితి బహురూపీ తదా భవత్ ॥ ౭ ॥ కంఠే చ కౌస్తుభం నాభౌ వైకుంఠా ద్రితి ధామసు । సత్యలోకే చ మేర్వాదౌ సర్వత్ర చతురాననః ॥ ౮ ॥ తతః పాదాబ్జసౌందర్య రసం చా మృతధిక్కరం । ప్రీత్యా పాతు మహోరాత్ర

గాసాద్య సుఖభోగినః ॥ ౯ ॥ తృష్ణా శాంతాఽధునా నాపి పాదసౌందర్య
గాదృశం । శయ్యాసనాతపత్రాది రూపీ త్వత్పాదసేవకః ॥ ౧౦ ॥ శేషో బహు
హస్రాక్షః స్సదాఽ న్తష్టో వ్యచింతయత్ । అస్య త్వాన్వమ్యంఘ్రిసౌందర్యం
చిత్రసుమనోహరం ॥ ౧౧ ॥ అదృష్టశ్రుతపూర్వం చ మహాగాధం విలక్షణం।
లక్షణంచ సందృశ్యం జగన్మోహనమోహకం ॥౧౨॥ బహూని మమ నేత్రాణి
మీపే సర్వదా హరేః। వాసశ్చేశప్రసాదేన త్వేవం భాగ్యమభూన్మమ॥
తి సంభ్రమసంయుక్త స్సర్వదాఽతిప్రియో హరేః । నేత్రై ర్బహుసహస్రై
చ లక్ష్మీపతిపదాంబుజే ॥ ౧౪ ॥ అసమం చిత్రసౌందర్యం దృష్ట్వా దృష్ట్వా
నః పునః । మహానందాంబుధౌ మగ్న ఏవం మేనే ఫణీ తదా ॥ ౧౫ ॥
సామ్యహం సదైవాత్ర పాదమూలే చ మత్పతేః । వైకుంఠం వా నగ
చ్ఛామి త్యక్త్వా విష్ణుపదాంబుజం ॥ ౧౬ ॥ యస్త్వానందో భవేన్నిత్యం
పాదసౌందర్యదర్శనాత్ । వైకుంఠ ఈదృశానందః కైవల్యేఽపి న విద్యతే ॥
౧౭ ॥ పాతాళమాత్రం గంతవ్యం పాదమూలం యతో హరేః । న స్థాస్యామి
క్షణమపి యత్సౌందర్యామృతం వినా ॥ ౧౮ ॥ ఇతి నిశ్చిత్య నాగేంద్రః పాద
సౌందర్యమోహితః । యత్ర యత్రేందిరేశస్య పాదమూలం ప్రవర్తతే ॥
౧౯ ॥ తత్ర తత్ర సదా పాద సౌందర్యామృతపాయ్యభూత్ । అథాచింతయ
దేవం హి శంకరో లోకశంకరః ॥ ౨౦ ॥ శేషస్య కి మహో భాగ్యం శేషా
గేశప్రసాదజం । బహునేత్రాణి తత్పాద సౌందర్యామృతసేవనం ॥ ౨౧ ॥
ఏతద్ద్వయం దుర్లభం మే త్రినేత్రత్వా దహో బత । భావిజన్మని శేషత్వ
ప్రాప్త్యర్థం వా మహత్తపః ॥ ౨౨ ॥ కరోమీ త్యతివైరాగ్యా చ్ఛంభుః
కైలాసగోఽభవత్ । శ్రీవేఙ్కటేశేందిరేశ జిష్ణుస్తవ ముఖాంబుజాత్ ॥౨౩॥
జాత స్సహస్రనయనో ప్యేవం తవ పదాంబుజే । అదృశ్యాశ్చర్యసౌందర్యం
సంపశ్యన్నప్య హర్నిశం ॥ ౨౪ ॥ ఇత్థం చింతయ దత్యంతం పాదసౌందర్య
మోహితః । అమృతస్య పురా పానే మే నాభూ దీదృశం సుఖం ॥ ౨౫ ॥
సౌందర్య మతిసామీప్య దోషా త్సమ్యఙ్న దృశ్యతే। ఇతో ప్యతిశయానందః
కించి ద్వ్యవహితే భవేత్ ॥ ౨౬ ॥ అత స్స్వర్గస్థోఽనిమేషో యావన్నే
త్రై రహర్నిశం । వీక్షే యావ దలం బుద్ధి తతో మత్స్థాన మావ్రజే ॥
౨౭ ॥ ఇతి స్వర్గగతస్యాపి యావన్నేత్రై శ్శ్రియఃపతే । త్వత్తేజఃపుం
జపాదాబ్జసౌందర్యామృతపాయినః ॥౨౮॥ తృష్ణా శాంతాఽధునా నాపి తస్మా
త్స్వర్గే స్థిరస్థితిః । శ్రీశ తే పాదసౌందర్యం లేఖానా మ్మహతా మపి ॥ ౨౯ ॥
యద్యేవం దుర్లభ మభూ దితరేషాం తు కా కథా । విష్ణో తే పాదరే
ఖానాం మాహాత్మ్యం లోకపావనం ॥ ౩౦ ॥ విజ్ఞాపనం కరిష్యామి త్వ పరా
ధం క్షమస్వ మే । పాదమాహాత్మ్యశ్రోతౄణాం భక్తానాం భక్తవత్సల ॥

౩౧ ॥ మహాఽజ్ఞానతమో భిత్వా కృత్వా జ్ఞానప్రకాశనం । త్వన్మార్గదర్శ
నార్థాయ చక్రరేఖాం పదేఽధరః ॥ ౩౨ ॥ పాదమాహాత్మ్యమంత్రా
ణాం సాంగవేదచతుష్టయం । ఇతిహాసపురాణాని మంత్రోపనిషదాత్మికాః ॥
౩౩॥ సర్వవిద్యా వదానీతి దరరేఖాం పదేఽధరః। పాదమాహాత్మ్యధ్యాతౄణా
ముపద్రవకరాన్ ఖలాన్ ॥ ౩౪ ॥ దైత్యరక్షఃపిశాచాదీన్ కూశ్మాండబ్రహ్మ
రాక్షసాన్ । సంచూర్ణయామీతి హరే గదారేఖాం పదేఽధరః ॥ ౩౫ ॥
పాదమాహాత్మ్యసక్తానా ముత్తమే మందిరే సదా । పద్మయా భార్యయా
సాకం పద్మజేన సుతేన చ ॥ ౩౬ ॥ కుటుంబీ పద్మనాభోఽహం వసామీ త్యే
వ సూచయన్ । పద్మరేఖాం పాదపద్మే పద్మేశ త్వం ధరన్న సి ॥ ౩౭ ॥ విర
జామానససరో ధనుష్కోటి ర్మహాగహాః । గంగాదిసర్వతీర్థాని త్వత్పాదాబ్జే
వసంతి హి ॥ ౩౮ ॥ సహస్రపత్రపూర్వాణి జాయంతే తేషు నిత్యశః । ఇతి
సూచయితుం పాదే పద్మరేఖాం ధరన్న సి ॥ ౩౯ ॥ పద్మాహృత్పద్మసంస్థాఽపి
పాదపద్మస్య మూలగా । పశ్యంతీ నేత్రపద్మాభ్యాం తత్సౌందర్య మలౌకికం ॥
౪౦ ॥ ధ్యాయంతీ చ స్వహృత్పద్మే తన్మాహాత్మ్యం శ్రుతీరితం । భజంతీ కర
పద్మాభ్యా మంకేఽర్చనకరీ సదా ॥ ౪౧ ॥ ఇతి సూచయితుం పాదే పద్మ
రేఖాం ధరన్న సి । పాదపంకజమాహాత్మ్యం లిఖిత్వేవ స్వహస్తతః ॥౪౨॥
దాతౄణాం వైష్ణవాగ్ర్యేభ్యో మహాఘౌఘవిభేదనం । కరోమీతి జ్ఞాప
నాయ వజ్రరేఖాం పదేఽధరః ॥ ౪౩ ॥ మాహాత్మ్యన్యా చర్ణకానాం
తు గజాన్న్యామాదిసంజ్ఞితాన్ । అదమ్యాన్ దమయామీతి హ్యం కుశా
ఖ్యాం పదేఽధరః ॥ ౪౪ ॥ శ్రుత్వా వరేణ సంతుష్టాన్ భక్తాన్ ధ్వజ
వదుచ్ఛ్రితాన్ । కరోమీతి జ్ఞాపనాయ ధ్వజరేఖాం పదేఽధరః ॥౪౫॥ అబ
గ్న్యనిలఖాహంకృన్మహ త్త్రిత్వగుణత్రయైః । క్రమాద్దశగుణై రండ మావృతం
పరమాద్భుతం ॥ ౪౬ ॥ యన్నఖాగ్రా ద్వినిర్భిన్నం తత్పాదం కో ను వర్ణ
యేత్ । శేషోఽమహ త్తప స్తప్త్వా త్వా మారాధ్య జగత్పతిం ॥ ౪౭॥త్వత్పి
పాదా న్మహ ద్భాగ్యం యత ఆప సుదుర్లభం । శయ్యాసనం పాదుకేత దాత
పత్ర మభూ త్తవ ॥ ౪౮ ॥ తత్సుఖం తు రమా దృష్ట్వా మేనే శ్రేష్ఠైకభా
జనం । అహ మేవా నుభోక్ష్యామి మత్పతేరంగసంగజం ॥౪౯॥ ఆతపత్రేణ
యత్ప్రాప్తం పాదుకాభ్యాం చ యత్సుఖం । సర్వభాగ్యం మమైవ స్యా
దితి వక్షస్స్థితాఽపి సా ॥౫౦॥ వైకుంఠాదిషు లోకేషు చతుర్దశసు వై తథా।
బ్రహ్మాండాంతర్బహి శ్చాపి సర్వహృత్కమలేష్వ పి ॥ ౫౧ ॥ మద్ధృత్పద్మే
యదా యత్ర వర్తతే తత్ర తత్ర హి । క్రీడావన మభూ న్మంద వాయుగం
ధాదిరంజితమ్ ॥౫౨॥ మల్లికా కేతకీజాతీ చంపకైః కుసుమాన్వితైః । ఖర్జూర

పనసద్రాక్షాకదళీనారికేళకైః ॥ ౫౩ ॥ బదరీమాతులుంగైశ్చ కపిత్థైశ్చూత దాడిమైః । జంబూజంబీరక్రముకప్రముఖైః ఫలనాయకైః ॥ ౫౪ ॥ పారిజాతైశ్చ కల్పవృక్షైర్నిత్యం తు ఫలసాంద్రకైః । శ్రీచన్దనేక్షు మందారైస్సంకులం మధుకాదిభిః ॥ ౫౫ ॥ తస్మిన్ సరస్స్వచ్ఛనీరం స్వర్ణసోపానమండితం । నవరత్నాభకమలైస్సువర్ణాభకుశేశయైః ॥ ౫౬ ॥ పీతవర్ణైర్ గుత్పలైశ్చ రక్తనీలోత్పలాన్వితం । మత్స్యకచ్ఛపహంసాఢ్యం మత్తషట్పదనాదితం ॥ ౫౭ ॥ తత్ర రత్నమయం క్రీడామండపం చాఽభవద్రమా । దివ్యం రత్నమయం తేజః పుంజపీఠమభూన్ముదా ॥ ౫౮ ॥ తత్ర త్వామర్చయంత్యంబా షోడశాద్యుపచారకైః । పాయసాన్నవ్యంజనాదిపంచభక్ష్యాన్నృతాని చ ॥ ౫౯ ॥ నూతనాని పవిత్రాణి నానారుచిఫలాని చ । ఆర్ద్రకాదీని మూలాని స్వాదూని స్వర్ణపాత్రకే ॥ ౬౦ ॥ నిత్యతృప్తాయార్పయంతీ పూర్ణకామాయ చాదరాత్ । నిరంకసర్వసారాయసర్వసారాత్మికా స్వయం ॥ ౬౧ ॥ అథాత్మానం కల్పయంతీ డోలామంచం మనోహరం । సువర్ణశృంఖలాలంబం సువిశాలం సులక్షణం ॥ ౬౨ ॥ ప్రవాళ పాదసంయుక్తం సువజ్రఫలకైర్యుతం । ఓతం ప్రోతం స్వర్ణపట్టైర్మాణిక్యస్తబకైర్వృతం ॥ ౬౩ ॥ జాంబూనదవితానాఢ్యం ముక్తాస్తబకరంజితం । భూరూపా భూత్స్వయం శయ్యా శ్రీరూపా సోపబర్హణం ॥ ౬౪ ॥నీళా భూత్పాదసేవార్థం తాంబూలం భోగసాధనం । సువర్ణదండవ్యజనం విద్యుదాభసుచామరే ॥ ౬౫ ॥ వైడూర్యస్తబకచ్ఛత్రం పాదుకే రత్నపీఠకే । సర్వరాజోపచారౌఘా రాజచిహ్నాని యాని చ ॥ ౬౬ ॥ సర్వాణ్యభూద్రమా దేవీ దేవాయానంతతేజసే । భోగ్యవస్తుస్వరూపేణ తవ సేవాభిలాషిణీ ॥ ౬౭ ॥ మహానందాబ్ధౌ మగ్నా రమతే సా రమా త్వయా । రమసే రమయైవ త్వం వైకుంఠాదిషు ధామసు ॥ ౬౮ ॥ ప్రత్యేకావరణైస్స్వస్వమూర్తిభిర్బ్రహ్మపూర్వకైః । త్రిదశైర్దశదిక్పాలైస్సేవితః పరమాసనే ॥ ౬౯ ॥ శ్రీనివాస రమానాథ త్వన్నాభ్యబ్జే చతుర్ముఖమ్। గిరీశ మంతఃకరణే హ్యాం గేష్వింద్రాదిదేవతాః ॥ ౭౦ ॥ ఋష్యాదీంశ్చ యథావత్త్వం సర్వజీవాంశ్చతుర్విధాన్ । సృష్ట్వా తేష్వంతరావిశ్య బహిస్థిత్వాఽసి పాలకః ॥ ౭౧ ॥ అత్యంతభిన్నాస్తే సర్వే పృథగ్జీవా జడాత్మకాః । పారతంత్ర్యాదిదోషోఘ్నస్స్వాతంత్ర్యాదిగుణోర్జితః ॥ ౭౨ ॥ నిరపేక్షో నిత్యతృప్తః పూర్ణకామస్త్వమార్ద్రహృత్ । సత్యకృత్సత్యసంకల్పో మా బ్రహ్మేశేంద్రవందితః ॥ ౭౩ ॥ సర్వేషాం ప్రేరకస్త్వం హి ముక్తాముక్తనియామకః । అఘట్యఘటనే శక్తో హ్య గణ్యగుణమండితః ॥

౭౪ ॥ అచింత్యైశ్వర్యచర్య స్త్వం బ్రహ్మాండాన్తర్బహిస్స్థితః । అణో రణీ
యాన్ మహతో మహీయాన్ సర్వగ స్సమః ॥ ౭౫ ॥ సర్వాధార స్సర్వ
సాక్షీ సర్వాపేక్ష్యోఽతిసుందరః । సర్వోత్తమ శ్చ సర్వజ్ఞ స్సర్వస్వామీ
చ సర్వదః ॥ ౭౬ ॥ సర్వశక్తోఽజ్ఞేయచర్యో వ్యక్తోఽవ్యక్త స్సనాతనః ।
శేషోఽశేష శ్చ నిర్లిప్తో బ్రహ్మణ్య శ్శాశ్వత శ్శుభః ॥ ౭౭ ॥ చతుర్వర్ణై స్సదా
హీనః చతుర్ధర్మప్రదర్శకః । చతుఃపుమర్థదాతా చ చతుర్లోకప్రద శ్శ్రుతః ॥
౭౮ ॥ అధోక్షజోఽప్రాకృత స్త్వ మనంతమహిమా తవ । మూలరూపీ హ్య
నంత స్త్వ మవతారా స్తథా శ్రుతాః ॥ ౭౯ ॥ నామధేయాన్య నంతాని
జ్ఞానానందాదయో గుణాః । అనంతవేదవేద్య స్త్వై రవేద్యోఽనంతసౌఖ్యదః ॥
౮౦ ॥ అహో భాగ్య మహో భాగ్యం రమేశ త్వత్పదాంబుజే । నిష్ఠజ్యేష్ట
మనసాం సౌఖ్య మిహా ముత్రా భివర్ధతే ॥ ౮౧ ॥ తవ ప్రసాదలేశ ఇతిస్య
లేశలేశాతిలేశతః । లవమాత్రం మై స్సులబ్ధం తై రలబ్ధంన కించ నాఽపి ॥
౮౨ ॥ చరిత్రాణ్యతిచిత్రాణి మహాంతి చ బహూన్యపి । తవ నానావ కం ॥ తా
రేషు దర్శయస్య నువర్తనాం ॥ ౮౩ ॥ కీటోఽపి త్వద్దయాలేశాత్సామ్ర కర జ్య
మనుభుక్తవాన్ । త్వత్పాదపద్మసంపర్కలేశలేశాతిలేశతః ॥ ౮౪ ॥ పద్మైర్దృష
ద్దివ్యాంగనాఽభూద్ధి చేతనానాం తు కిం బ్రువే । అత ఏవార్జునే సు ౮౨ ॥ త్రో
బలే శ్చ ద్వారపో హ్యభూః ॥ ౮౫ ॥ ఇంద్రే త్వం దయయాఽత్యంతం జ్ఞాప బలిం
యాచితవానసి । గజేంద్రరక్షణే దూతాన్ ద్వారపాన్వ్యాప్య నాదిశన్ ॥
౮౬ ॥ అన్యథా వ స్స్వయంశీఘ్రం క్షుద్రనక్రాన్ముముక్షయా । వైకుంఠం
వా ప్యరిత్యజ్య న భక్తాం స్త్వక్తు ముత్సహే ॥ ౮౭ ॥ మేఽతిప్రియా హి మద్భక్తా
ఇతి సఙ్కల్పవానసి। కామధేనుః కల్పవృక్ష శ్చిన్తామణి రితి త్రయమ్ ॥ ౮౮ ॥
వేఙ్కటేశ త్వ మేవాసి శేషాగే సర్వదానతః । దదాతి కామా నన్యాదీన్
మణి ర్ధేను శ్చ పాదపః ॥ ౮౯ ॥ న చాపవర్గం స్వర్గం వా తేషాం
శక్తి శ్చ తాదృశీ । యది త్వం సుప్రసన్నోసి సర్వార్థాన్ సంప్రదాస్యసి ॥
౯౦ ॥ జాత్యన్ధానాం చ చక్షూంషి దాసి త్వన్మూర్తిదర్శనమ్। బధిరాణాంచ
శ్రోత్రాణి త్వత్కథాశ్రవణం తథా ॥ ౯౧ ॥ ఏడమూకం చ వాచాలం
కరోష్య ధ్యయనాన్వితమ్ । మన్దబుద్ధిం ప్రాజ్ఞతమం సాఙ్ఖ్యయోగసమా
ధిగమ్ ॥ ౯౨ ॥ అకరం చ కరా దత్వా కరోషి తవ పూజకమ్ । అపదం
చ పదా దత్వా త్వత్తీర్థక్షేత్రగామినం ॥ ౯౩ ॥ య ద్య ద్దుఃఖం భవే ద్భక్తే
త త్త త్సద్యో హరిష్యసి । కుబ్జత్వం కుష్ఠితాం నానారోగా నప్యభిచారికాన్॥
౯౪ ॥ హాత్వా దాస్యం గదార్ఢ్యం చ సౌన్దర్యం చ దయోదధే । శ్రీనివాస
బహూక్త్యా కిం భక్తసర్వార్తినాశనే ॥ ౯౫ ॥ సర్వార్థపూరణే చాపి త్వత్స

మోఽన్షో న కుత్ర చిత్ । ప్రసన్నో నీలమేఘ స్త్వం శ్రీభూవిద్యుత్సమన్వితః ॥ ౯౬ ॥ హృద్వ్యోమగ స్త్రితాపఘ్నో భక్తసర్వేష్టవర్షణః । అభీష్టాప్త మవారాశౌ నిమగ్నో నన్ జ్జనం నిజమ్ ॥ ౯౭ ॥ ఆనన్దాప్తమసుస్వే పే సంస్థాప యసి చాదరాత్ । సర్వసౌఖ్యం దదాస్యత్ర స్వర్ముక్త్యానందవృద్ధిదః ॥ ౯౮ ॥

ఇతి శ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవద్గుణకథానువర్ణనం నామ
ద్వితీయోధ్యాయః.

దేవశర్మకృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతి.

దేవశర్మా ॥ అనన్తవేదసంవేద్య లక్ష్మీనాథా న్తకారణ । జ్ఞానానం దైశ్వర్యపూర్ణ నమస్తే కరుణాకర ॥ ౧ ॥ నక్షత్రాణి చ గణ్యన్తే పాంసవ శ్చ్యక్షణాదయః। త్వద్వీర్యాణి న గణ్యన్తే బ్రహ్మణా రమయాపి వా ॥ ౨ ॥ తథాప్యహం భక్తదాసదాసదాసో యథామతి । స్తౌమి త్వాం వేఙ్కటాధీశ త్వద్భక్తిః ప్రేరిత స్త్వయా ॥ ౩ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశ మత్స్వామిన్ జ్ఞానానన్ద దయానిధే । భక్తవత్సల భో విశ్వకుటుమ్బి న్నధునాఽవమామ్ ॥ ౪ ॥ సత్యేశం సత్యసఙ్కల్పం సత్యం సత్యవ్రతం హరిమ్ । సత్యాచర్యం సత్యయోనిం సత్యశీర్షమహం భజే ॥ ౫ ॥ శ్రవణా త్సర్వపాపఘ్నం మననా త్పుణ్యవర్ధనమ్ । స్వధ్యానా త్సిద్ధిదం విష్ణుం ప్రేక్షణా న్మోక్షదం భజే॥ ౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశం లక్ష్మీశ మనిష్టఘ్న మభీష్టదమ్ । చతుర్ముఖాఖ్యతనయం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్॥ ౭ ॥ యదపాంగలవేనైవ బ్రహ్మాద్యా స్స్వపదం యయుః । మహారాజాధిరాజం త్వాం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౮ ॥ అనంతవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ । అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౯ ॥ స్మరణా త్సర్వదోషఘ్నం శ్రవణా దిష్టవర్షిణమ్ । దర్శనా న్ముక్తిదం వీరం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౦ ॥ అశేషశయనం శేషశయనం శేషశాయినమ్ । శేషాద్రీశ మశేష శ్చ శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౧ ॥ భక్తానుగ్రాహకం విష్ణుం సుశాన్తం గరుడధ్వజమ్ । ప్రసన్నవక్త్రనయనం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౨ ॥ భక్తభక్తిసుపాశేన బద్ధసత్పాదపఙ్కజమ్ । సనకాదిధ్యానగమ్యం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౩ ॥ గఙ్గాదితీర్థజనకపాదపద్మసుతారకమ్ । శఙ్ఖచక్రాభయకరం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౪ ॥ సువర్ణముఖరీతీరస్థం సువర్ణేడ్యం సువర్ణదమ్ । సువర్ణాభం సువర్ణాఙ్గం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౫ ॥ శ్రీవత్సవక్షసం శ్రీశం శ్రీలోలం

శ్రీకరగ్రహామ్ । శ్రీమన్తం శ్రీనిధిం శ్రీడ్యం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్॥ ౧౬ ॥
వైకుణ్ఠవాసం వైకుణ్ఠ త్యాగం వైకుణ్ఠసోదరమ్ । వైకుణ్ఠదం వికుణ్ఠాజం శ్రీని
వాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౭ ॥ వేదోద్ధారం మత్స్యరూపం స్వచ్ఛాకారం
యదృచ్ఛయా । సత్యవ్రతోద్ధరం సత్యం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్॥౧౮॥ మహా
గాధజలాధారం కచ్ఛపం మన్దరోద్ధరమ్ । సున్దరాఙ్గం చ గోవిన్దం శ్రీనివాసం
భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౯ ॥ వరం శ్వేతవరాహాఖ్యం సంహృత్య ధరణీహరమ్ ।
స్వదంష్ట్రాభ్యాం ధరోద్ధారం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౨౦ ॥ ప్రహ్లాదాహ్లా
దకం లక్ష్మీనృసింహం భక్తవత్సలమ్ । దైత్యమత్తేభదమనం శ్రీనివాసం భజేఽ
నిశమ్ ॥౨౧॥ వామనం వామనం పూర్ణకామం భామనమానవమ్ । మాయి
నం బలిసమ్మోహం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఇన్ద్రావననం కున్దదన్తం
కురాజఘ్నం కుతారిణమ్ । సుకుమారం భృగుఋషే శ్శ్రీవాసం భజేఽనిశమ్ ॥
౨౩ ॥ శ్రీరామం దశదిగ్వ్యాప్తం దశేన్ద్రియనియామకమ్ । దశాస్యఘ్నం
దాశరథిం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥౨౪॥ గోవర్ధనోద్ధరం బాలం వాసుదేవం
యదూత్తమమ్ । దేవకీతనయం కృష్ణం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౨౫ ॥
నందనం దన మానన్ద మిన్ద్రనీలం నిరఞ్జనమ్ । శ్రీయశోదాయశోద ఇచ్ఛ శ్రీని
వాసం భజేఽనిశమ్ ॥౨౬॥ గోబృన్దావనగం బృన్దావనగం గోకులాధిపమ్। ఉరు
గాయం జగన్మోహం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥౨౭॥ పారిజాతహరం పాపహరం
గోపీమనోహరమ్ । గోపీవస్త్రహరం గోపం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥ ౨౮ ॥
కంసాన్తకం శంసనీయం సంశాన్తిం సంసృతిచ్ఛిదమ్ । సంశయచ్ఛేదిసంవిద్ధం
శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౨౯॥ కృష్ణాపతిం కృష్ణగురుం కృష్ణామిత్ర మభీష్ట
దమ్ । కృష్ణాత్మకం కృష్ణసఖం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ 30 ॥ కృష్ణాహి
మర్దనం కృష్ణం కృష్ణోపవనలీలకమ్ । కృష్ణాతాతం మహోత్కృష్టం శ్రీని
వాసం భజేఽనిశమ్ ॥ 3౧ ॥ బుద్ధం సుబోధం దుర్బోధం బోధాత్మానం బుధ
ప్రియమ్ । విబుధేశం బుధై ర్బోధ్యం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ 3౨ ॥
కల్కినం తురగారూఢం కలికల్మషనాశనమ్ । కల్యాణదం కలిఘ్నం చ శ్రీని
వాసం భజేఽనిశమ్ ॥ 33 ॥ హరిం హంసం కృష్ణం నరహరి మనన్తం మధు
రిపుం హృషీకేశం యజ్ఞం కపిల మృషభం వాజివదనమ్ । నరం వ్యాసం
నారాయణ మనఘ మాత్మాన మమృతం భజే దత్తాత్రేయం పురుష మథ
ధన్వంతరి మపి ॥ 3౪ ॥ అనన్తరూపస్వ మనన్తచర్య మనన్తవేదై రనువర్ణ
నీయమ్ । అనన్తనామాన మనన్తదేవ మనన్తకల్యాణగుణాభిరామమ్ ॥ 3౫ ॥
అనన్తశక్త్యంశ మనన్తవిక్రమం హ్య నన్తదేహే చ శయాన మీశ్వరమ్ ।
అనన్తసౌభాగ్య మనన్తనేత్ర మనన్తపాదాది మనన్తసౌఖ్యమ్ ॥ 3౬ ॥
అసురాచలౌఘహరచక్రధరం దురితాచలౌఘహరవజ్రధరమ్ । కరుణాచలౌఘ

భరచిత్త వరం కనకాచలౌఘ ధరపద్మకరమ్ ॥ ౩౭ ॥ భువనేషు వేఙ్కటేశ్వర
బహుపురుషార్థ ప్రదాననిపుణస్త్వం । నో చేద్వ్యక్తతయా త్వం బహూన్న
తాద్రిస్థలే కుతో వససి ॥ ౩౮ ॥ గుణౌఘైరపారం స్ఫురద్రత్నహారం
స్మరద్దోషహారం స్వభక్తేష్టపూరమ్ । భజే వేఙ్కటేశం ఫణీశాద్రివాసం సదా
మన్దహాసం శ్రియా సద్విలాసమ్ ॥ ౩౯ ॥ వేఙ్కటేశచరణౌ తవ వన్దే
సర్వతీర్థశరణౌ శరణం మే । మావిధాతృశివవీశ ఫణీశేన్ద్రార్కసోమముఖ
తభుఙ్ముఖవన్ద్యౌ ॥ ౪౦ ॥ శ్రీనివాస చరణౌ తవ వన్దే లోకపావనసుకు
ఙ్కుమవర్ణౌ । శ్రీప్రదౌ కిల సురర్షినృపాణాం శ్రీబుగాది నిగమాగమ
వేద్యౌ ॥ ౪౧ ॥ భజే భజకసౌఖ్యకృన్నిజ కటాక్షసమ్ప్రోక్షణమ్ పరాత్పర
తరం దరం దధత మబ్జచక్రే గదామ్ । చతుర్భుజ మధోక్షజం కమలజేశ
పూర్వార్చితం వరోద్ధతఖలాన్ బహూన్ ఝుడితి సంహరన్తంరిపూన్ ॥ ౪౨ ॥
అజ్ఞానసాగరసముత్తరణే ప్రశస్తం సుజ్ఞానసేతురచనే నిపుణం బుధేడ్యమ్ ।
లక్ష్మీపతిం సురవరార్చితవేఙ్కటేశం దారిద్ర్యపూర్వదురితౌఘనిశాచరఘ్నమ్ ॥
౪౩ ॥ లక్ష్మీనాథం కమలనయనం హారకేయూరభూషం సర్వవ్యాప్తం బహు
గుణభరం దోషదూరం దయాబ్ధిమ్ । స్వానాం తాపత్రయహర మజం నిర్వి
శేషం విశేషం లోకాతీతం పురుష మతులం భావయామీష్టదేవమ్ ॥౪౪॥ శ్రీ
మద్వేఙ్కటనాథపాదజనితా గంగా జగత్పావనీ యస్యాపాఙ్గనిరీక్షణం విధిభ
వేన్ద్రార్కాదిసర్వేష్టదమ్ । యన్నామస్మరణం మహాఘహరణం స్వర్గ్యం చ
మోక్షప్రదం యత్పాదామ్బుజయుగ్మ సేవనరతో బ్రహ్మాదిభిః పూజ్యతే ॥౪౫॥
దృష్ట్వాద్యత్యన్తదూరం నిగమనిచయవేద్యాత్మ మాహాత్మ్యపూర్ణమ్ సర్వేషా
మాదిమిత్రం రవిశశినయనం పూర్ణకారుణ్యదేహమ్ । నిర్వాణం నిష్ప్రపఞ్చం
నిరవధికసమూహామ్నా యసజ్జే రసజ్ఞై ర్గీర్వాణ్యాద్యై రజస్రం స్తుతినతినియమైకా
న్తభక్తైశ్చ పూజ్యమ్ ॥ ౪౬ ॥ కిఙ్కరశఙ్కరబహుకరుణా తవ బహుచరితం
సమస్తభువనేషు । జ్ఞాపయసి భక్తిమస్మ్యగ్భిః ఫణిపతిశుకవైలనారదప్రముఖైః ॥
౪౭ ॥ వేఙ్కటేశ మనుస్మృత్య య ఆస్తే తస్య భూరి సుభగం దశదిక్షు । ఐహి
కం త్రిదివసౌఖ్య మతుల్యం మోక్ష మాశు లభతే గుణసామ్యమ్ ॥ ౪౮ ॥
శ్రీనిధిం త్వి హ జహాతి మదాన్ధో యోఽస్య దుఃఖ మసమం దశదిక్షు ।
ఐహికం భవతి రౌరవకుమ్భీపాక పావకతమిస్ర మముత్ర ॥ ౪౯ ॥ విపద్ఘ్నం
శుభదోద్గారం భక్తానాం వశవర్తినమ్ । లోకపూజ్యం రమానాథం భజేఽహం
ప్రతి జన్మసు ॥ ౫౦ ॥ భక్తౌఘానుగ్రహార్థాయ త్యక్త్వా వైకుణ ముత్తమమ్ ।
ధరణ్యా మవతీర్ణోఽసి వరేణ్యో వరదోఽర్చితః ॥౫౧॥ అప్య ల్పమాత్రం పర
వస్తు లోకే నైవా పహార్యం కిల సత్యసన్ధ । జనైరనేకై ర్బహుజన్మయత్నై

రాయాససాధ్యం బహుపాపసంచయమ్ ॥ ౫౨ ॥ హరస్య శేషం స్మృతి
మాత్రత స్త్వం వాణీమనోదృష్టిపథాద్యగోచరః । విలక్షణస్థావరజఙ్గమాత్మకం
వీక్ష్యే బహూపాయవిశారదం త్వామ్ ॥ ౫౩ ॥ తవ రూపాణ్యనన్తాని చరి
త్రాణి తథైవ చ । స్మరతాం భక్తిపూర్వం తు మహావిభవదాని చ ॥
౫౪ ॥ ఇహాముత్రాఽతుల్యసౌఖ్యప్రదాని మహతామపి । అల్పానాం కిము
వక్తవ్యం స్వరూపోద్ధారకాణి చ ॥ ౫౫ ॥ ప్రపద్యే పుణ్డరీకాక్ష మీశం
భక్తానుకమ్పినమ్ । లోకోత్తరం లోకనాథం పరాత్పరతరం విభుమ్ ॥ ౫౬ ॥
పుణ్యాత్త్వద్దయయా లబ్ధం విశేషాదకుతోభయమ్ । భగవన్తం విశ్వవన్ద్యం
భూతభవ్యభవత్ప్రభుమ్ ॥ ౫౭ ॥ యతో భూతాని జాయన్తే యేన సర్వ
మిదం తతమ్ । యేన జాతాని జీవన్తి యం ప్రాప్స్యన్తి మహాలయే ॥ ౫౮ ॥
దీపవిద్యుత్తారకాగ్నిచన్ద్రసూర్యాదిదీప్తిమాన్ । యో యోగై ర్యోగయో
గ్యైశ్చ దృశ్యో దృశ్యోఽశ్రుత శ్శ్రుతః ॥ ౫౯ ॥

ఇతి శ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవద్గుణనామమహిమానువర్ణనం నామ
తృతీయోఽధ్యాయః.

భగవతశ్శ్రీవైశ్వరూప్యాదివర్ణనమ్

దేవశర్మా ॥ శ్రీవేఙ్కటేశ మత్స్వామిన్ ప్రణతార్తిప్రణాశన । జ్ఞానా
నన్దదయాపూర్ణ మద్విజ్ఞాపన మాశ్రృణు ॥ ౧ యన్ముఖం బ్రహ్మజనకం
యద్బాహూ క్షత్రకారణే। యదూరుభ్యాం వైశ్యకులం పాదాభ్యాం సేవకోఽ
భవత్ ॥ ౨ ॥ శిరసా ద్యౌరభూద్యస్య సహస్రాంశు శ్చ నేత్రజః । ముఖా
త్పురన్దరోఽగ్ని శ్చ దిగ్దేవా శ్శ్రోత్రతోఽభవన్ ॥ ౩ ॥ శీతాంశు ర్మనసో
జాతః ప్రాణా ద్వాయు రజాయత । అన్తరిక్షం నాభితోఽభూ త్పద్భ్యాం
భూమి రజాయత ॥ ౪ ॥ యత్కోమలాఙ్గై రభవన్ భువనాని చతుర్దశ ।
కోమలే నాభికమలే బ్రహ్మాణ్డం బ్రహ్మణా శ్రితమ్ ॥ ౫ ॥ శ్రియఃపతే
కోఽపి జయే న్న మాయాం యయా జనో ముహ్యతి వేదనాఽర్థమ్ । తం
నిర్జితాత్మాన మనంతమాయినం మాయాఽపహం త్వాం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౬ ॥
నమోఽతర్క్యాయ తర్క్యాయ సగుణాయ గుణాయ చ॥ నమో నన్తాయాన్త
కాయ వేద్యావేద్యస్వరూపిణే ॥ ౭॥ సిద్ధిప్రద స్త్వం కిల దేవవర్య త్వత్ప్రేరితో
ఽహం తవ పాద మాప్తః । త్వత్పాదభక్తే బహి రన్తరాత్మనః కి మస్తి
విజ్ఞాప్య మశేషసాక్షిణః ॥ ౮ ॥ సుఖం నృపాలా స్సురదేవముఖ్యా బ్రహ్మాదయ
స్తే పదపద్మసంశ్రితాః। త్వత్కిఙ్కరా స్తేఽపి పృథగ్విభావితాః కురుష్వశంభో

మునిదేవమిత్ర ॥ ౯ ॥ ఉత్పత్త్యధ్వన్య శరణ ఉరుక్లేశదుర్గాంతకోగ్రవ్యాళోత్క్రుష్టే విషయమృగతృష్ణాత్మగేహోరుభారః । ద్వన్ద్వ శ్వభ్రే ఖలమృగభయే శోకదావేఽజ్ఞసార్థ ప్రాప్తః పాదౌ శరణద కదా యామి తేఽకామవశ్యః ॥ ౧౦ ॥ భవాబ్ధితారం కటివర్తిహస్తం స్వర్ణామ్బరం రత్నకిరీటకుణ్డలమ్ । ప్రలమ్బిసూత్రోత్తమమాల్యభూషితం నమామ్యహం వేఙ్కటశైలనాయకమ్ ॥ ౧౧ ॥ జామ్బూనదై రాభరణైః ప్రదీప్తం వక్షఃస్థలే దక్షిణచోర్ధ్వభాగే । శ్రీవత్సలక్ష్మ్యఙ్కితదివ్యరూపం శ్రీవేఙ్కటాధీశ మహం ప్రపద్యే ॥ ౧౨ ॥ సంస్థితం సువిమానాంత ర్విరించాద్యై శ్చ సేవితమ్ । చామరవ్యజనచ్ఛత్త్రై శ్శరదిన్దుముఖం భజే ॥ ౧౩ ॥ భక్తానుకమ్పీ గరుడధ్వజస్తత్స్కన్ధం త్వ మారుహ్య కిరీటకుణ్డలీ । పీతామ్బర శ్చారుసుమన్దహాస శ్రీకౌస్తుభ శ్చక్రవరాభయాఙ్కితః ॥ ౧౪ ॥ సజయో విజయ శ్చైవ దృశ్యోఽదృశ్య శ్శ్రుతోఽశ్రుతః । సభాషణోఽభాషణ శ్చ వాచ్యో ఽవాచ్యో వృషోఽవృషః ॥ ౧౫ ॥ త్వత్పాదపద్మయుగళం శ్రేయ ఆసక్తమానసాః । విసృజ్యోభయత స్సఙ్గం బ్రహ్మాద్యా స్సముపాసతే ॥ ౧౬ ॥ మాహాత్మ్యం కేన సమ్పశ్యం రమాయా రమణ స్య తే । యత్కిఞ్చి ద్దృష్టు మిచ్ఛామి మాయినోఽమాయిన శ్శుభమ్ ॥ ౧౭ ॥ సర్వప్రాణిహృదావాసం వాసుదేవం జగద్ధితమ్ । శరణ్యాగ్ర్యం దేవదేవం ప్రధానపురుషం భజే ॥ ౧౮ ॥ నమోఽవ్యక్తాయ సూక్ష్మాయ పరాత్పరతరాయ చ । జగత్కారణకర్త్రే చ సాక్షిణేఽవ్యక్తమూర్తయే ॥ ౧౯ ॥ నమ స్తే వాసుదేవాయ నమస్సఙ్కర్షణాయ చ । ప్రద్యుమ్నా యా నిరుద్ధాయ యోగిహృత్పద్మవాసినే ॥ ౨౦ ॥ పఞ్చభూతవిసృష్టాయ పఞ్చమాత్రాత్మకాయ చ । జ్ఞానకర్మేన్ద్రియేశాయ హృషీకేశాయ తే నమః ॥ ౨౧ ॥ విష్ణవే వైష్ణవేశాయ జిష్ణవే జయదాయినే । ఇష్టప్రదాయ చే ష్టాయ కృష్ణాయో త్కృష్టకర్మణే ॥ ౨౨ ॥ క్షరాక్షరోత్తమాయా థ స్వక్షరేశాక్షరాయ చ । కుక్షిస్థ పక్షిసఙ్ఘాయ క్షయాక్షయకరాయ తే ॥ ౨౩ ॥ నమో భవాయ భావాయ ధీరాయ పరమేష్ఠినే । వీరాయ వీరవపుషబుషయే పరమాత్మనే ॥ ౨౪ ॥ నమో నారాయణాభిఖ్యాఽసాధారణధరాయ చ । నమ స్సమర్హణాయా ర్హాయ ధరణీధరరూపిణే ॥ ౨౫ ॥ అర్చ్యైరర్చ్యాయా చ్యుతాయా పి వన్ద్య నన్ద్యపదాయ చ । హిరణ్యగర్భగర్భాయ నమ శ్శివ శివాయచ ॥ ౨౬ ॥ కందాయ శిపివిష్టాయ సచ్చిదానన్దరూపిణే । కర్మజ్ఞాననిరూపాయ శ్రుతిస్మృత్యాలయాయ తే ॥ ౨౭ ॥ యమాయ నియమాయా థ దానవ్రతకరాయ చ । తపస్వినే చ తప్యాయ తాపత్రయహరాయ చ ॥ ౨౮ ॥ యజ్ఞాయ విశ్వాయ సుమఙ్గళాయ సుతీర్థపాదాయ సుతారకాయ । ప్రసన్నలోకానుగుణాయ శమ్భవే శుద్ధాయ శశ్వ

ద్గుణవర్మణే నమః ॥ ౨౯ ॥ కర్మిణేఽకర్మలిప్తాయ జ్ఞానాయ జ్ఞానదాయినే ।
నిత్యముక్తాయ హరయే నిత్యముక్తిప్రదాయినే ॥ ౩౦ ॥ శుద్ధం వపుః పరమ
యోగమతుల్యసాఖ్యం భూమిం ద్యులోక ముత తత్త్వమతిం సుభక్తిమ్ ।
వైరాగ్య మన్యసుగుణాన్భజతాం దదానం శ్రీశం దయోదధి మహం శరణం
ప్రపద్యే ॥ ౩౧ ॥ సులభం దుర్లభం వన్దే భగవన్తం సనాతనమ్ । సదస
త్క్షేత్రగం విష్ణుం మూర్తామూర్తం శుభాశుభమ్ ॥ ౩౨ ॥ గోవిన్దం గో
గణాతీతం కల్మషఘ్న మకల్మషమ్ । ప్రతికల్పేఽనల్పకల్పతరుంసర్వార్థకల్పకమ్॥
౩౩ ॥ దుష్టభావః ప్రమత్తో వా నామాద్యుచ్చారకో పి యః । బ్రహ్మహత్యా
దిపాపాని దహత్యేవ చ నాన్యథా ॥౩౪॥ అజ్ఞానాదథ వా డమ్భా త్పుణ్య
శ్లోకస్య నామ తే । యో వదేత్తాని నశ్యన్తి తూలరాశి ర్యథాఽనలాత్ ॥
౩౫ ॥ క్షుధితో దుఃఖిత శ్శ్రాంత స్త్వన్నామ యది సంస్మరేత్ । తస్య దుః
ఖాని సర్వాణి నశ్యన్తి క్షణమాత్రతః ॥ ౩౬ ॥ సర్వాణ్య శుభజాతాని దురి
తాన్య పి యాని చ । తాని సర్వాణి లభతే మత్త స్త్వాం వ్యస్మరే ద్యది ॥
౩౭ ॥ న తీర్థయాత్రా న చ దానయజ్ఞా వ్రతం తపో నార్చన మన్య దైవ
తమ్ । యచ్ఛ్రీనివాసస్య చ నామ కీర్తనం త దేవ సర్వార్థసుసృష్టికారణమ్॥
౩౮ ॥ యాత్రా యజ్ఞా వ్రతా ధర్మదానాన్య న్యాన్య సత్క్రియాః । తవనామ
స్మృతే ర్భక్త్యా కళాం నార్హన్తి షోడశీమ్ ॥ ౩౯ ॥ అహో భాగ్యమహో
భాగ్యం విష్ణునామానువర్తినామ్ । తేషాం దూరో యామ్యలోక స్స్వర్గో
మోక్ష శ్చ యత్పదమ్ ॥౪౦॥ మాహాత్మ్యం విష్ణునామ్నో హి వర్ణితుం కేన
శక్యతే। అజామిళో మృత్యుపాశాత్ ముక్తో వైకుణ్ఠగో యతః ॥ ౪౧ ॥ అయ
మేవ మహాధర్మో నరాణాం తారక స్స్మృతః । విష్ణౌ సదాభక్తియోగ స్తన్నా
మగ్రహణాదిభిః ॥౪౨॥ నైకోఽజామిళ ఏవ పాపజలధిం సన్తీర్ణ వా న్నామ
తః ప్రహ్లాదో పి గజేన్ద్రపూర్వబహవో దుఃఖామ్బుధే స్తారితాః । యన్నామ
స్మరణామృతామ్బుధినిమగ్నోఽద్యా పి గౌరీపతి ర్యద్ధ్యానే నిరతాః ప్రజాపతి
ముఖాః ప్రాప్తా మహావైభవమ్ ॥ ౪౩ ॥ యన్నామ వై సర్వజగద్దురంతదు
ష్కర్మభారాం శ్చ బహూ న్ఛినత్తి । స సర్వశక్తి స్సహి విశ్వరూపః ప్రసీద
మా మనిరుక్తాత్మశక్తే॥ ౪౪ ॥ అనుగ్రహార్థం భజతాం పదాబ్జ మనామరూప
స్త్వ గుణో హ్య జన్మా । నామాని రూపాణి గుణా న్క్రియా శ్చ జన్మాని
గృహ్ణాసి నమః ప్రసీద ॥ ౪౫ ॥ జన్మాదిభి ర్జనే మోహానుగ్రహ వధికారతః ।
కరోషి సామ్ప్రతం భూయోఽనుగ్రహ స్తు భవే న్మయి ॥ ౪౬ ॥ త్వదపాఙ్గల
వో భూయా దిహ ముక్తేష్టవర్షణః। అన్యథా నా స్తి సన్దేహ ఇతి చిత్తే సుని
శ్చితమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఓం నమో వేఙ్కటేశాయ పురుషాయ మహాత్మనే । మహా
నుభావాయ మహా మాయినేఽమేయకర్మణే ॥ ౪౮ ॥ స్థలేషు దుర్గేషు జలేషు

షేషు గర్భేష్వరణ్యేషు చ కైతవేషు । నామ్నైవ భవ్యంఖలు సర్వలక్షణం మాయావినో విశ్వకుటుమ్బిన స్తే ॥ ౪౯ ॥ మహావిపత్సు త్వన్నామస్మరణే తద్వినాశనమ్ । బహుసమ్పత్సు త్వన్నాను విస్మృతౌ తద్వినాశనమ్ ॥ ౫౦ ॥ తస్మా త్త్వన్నామసక్తో హం సర్వదా త్వదనుగ్రహాత్ । త్వత్తేరిత స్త్వదీయ త్వా న్నత్పుణ్యం త్వద్దయాబలమ్ ॥ ౫౧ ॥ న కదాచి ద్భయ మ్మేఽస్తిదివ్య నామ రతో యతః। తథాఽపి తే కృపాలేశ లేశలేశో స్తుమయ్యహో ॥౫౨॥ శ్రీశ చిత్రం చరిత్రం తే నజానే బహుదుష్కృతీ। సర్వజ్ఞం సర్వదా కిం త్వాం వదామి కృపయాఽవ మామ్ ॥౫౩॥ నామ్నామహాఘౌఘహాని ర్న్నరకాయా తత శ్శుచీ । త ద్దృష్ట్వా ప్రీయసే విష్ణో తతస్తత్కర్మసఞ్చయః ॥ ౫౪॥ కర్మణా జ్ఞానసిద్ధి శ్చ తేన ప్రీతి స్తవాద్భుతా । అపరోక్ష మగర్భ శ్చ ము క్తి రానన్ద వర్ధనమ్ ॥౫౫॥ గోదానకన్యాదానాని పృథివీరేణుసఙ్ఖ్యయా । దుర్భిక్షే జాహ్న వీతీరే ప్రత్యహం కోటిభోజనమ్ ॥ ౫౬ ॥ త్వన్నామస్మరణా త్తుల్యం నామ మాహాత్మ్య మీదృశమ్ । తస్మా న్నామస్మృతి స్సిద్ధా సులభా పురుషార్థదా॥ ౫౭ ॥ లోకో త్తర స్త్వయం మార్గః ప్రజానా మకుతోభయః। యత్ర భ క్తి వశా స్సర్వే నామస్మృతిపరాయణాః ॥ ౫౮ ॥ యేనై కదా విష్ణుపదాబ్జయు గ్మే సమర్పితం చి త్త మనన్యబుద్ధ్యా । యమో పి తద్దూతగణా స్సపాశాః పశ్యంత్య ఘౌఘాశ్రయ మప్య హో నతమ్ ॥ ౫౯ ॥

ఇతి శ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవద్గుణ నామమహిమాను వర్ణనం నామ చతుర్థోధ్యాయః.

— దేవశర్మాణ మ్ప్రతి స్తుతిప్రసన్న శ్రీనివాస కృతవరప్రదానాదిః. —

దేవశర్మా ॥ సర్వలోక జననీ కమలా యా దేశకాలవితతా రమణీ తే । సాఽతిమృద్వతసికాకుసుమాభో త్సఙ్గగా చ తవ హృత్కమలస్థా ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మ శఙ్కరపదార్పణదక్షా సర్వలోకశుభదా ద్రవచిత్తా । యత్కటాక్షలవ మా త్ర పదస్థాః ప్రార్థయ న్త్య జశివేన్ద్రముఖా హి ॥ ౨ ॥ భారతీప్రముఖ సున్దర యోషిజ్జాలజైత్రబహుసున్దరరూపాన్ । ఆలిలిఙ్గిషసి యాం కరపద్మై ర్నన్దహాస వదనాం సరస స్త్వమ్ ॥ ౩ ॥ నిత్యముక్తా దోషదూరా త్వదూనాఽధిక సద్గుణా । త్వత్పాదపూజనే నిత్యం బద్ధకఙ్కణభూషితా ॥ ౪ ॥ అభీష్ట దానే భక్తానాం కల్పవృక్షాయితా రమా । చిన్తామణిః కామధేనుః కరుణాసాగరాయితా ॥ ౫ ॥ లక్ష్మీః పురస్తా త్పశ్చా చ్చ దక్షిణో త్త రతశ్చయా । ఊర్ధ్వాధరాదిభాగస్థా జగ త్సృజతి పాతి హి ॥ ౬ ॥ గుణై స్తై స్తా ప్రసవితృవరణీయగుణోర్జితా । ప్రకాశమతిమూ ర్తి శ్చ ధ్యేయా బుద్ధి

ప్రచోదికా ॥ ౭ ॥ దురన్నా ద్దుర్గ్రహా త్పఞ్చపాతకా దుపపాతకాత్ । స్వగా
యకత్రాణదక్షా గాయత్రీ త్యు దితా రమా ॥ ౮ ॥ సవితు ర్ద్యోతకత్వాచ్చ
భక్తేష్టప్రసవే రతా । చరాచరప్రసవితా సావిత్రీ కమలా స్మృతా ॥
౯ ॥ వాగీశత్వా ద్వచోదానా త్కీర్తితా చ సరస్వతీ । కాన్తి రత్యాదిదానా
చ్చ భారతీ త్యాదినామికా ॥ ౧౦ ॥ గుణపూర్ణత్వయోగేన బ్రహ్మ బ్రహ్మ
వశే స్థితా । బ్రహ్మాణ్డాన్తర్బహిర్వ్యాప్తా స్థూలా సూక్ష్మా చ మధ్యమా ॥ ౧౧ ॥
కర్మణాం గుణరూపాణాం సర్వేషాం చ నియామికా । యద్దయాపాఙ్గ
లేశేన త్వైవ హీకే స్సర్వసంపదః ॥ ౧౨ ॥ స్వర్వీరక్తీశసద్భక్తిజ్ఞప్తిముక్తీ ర్వ్ర
జన్తి హి । లోకాతీతా లోకపూజ్యా తవా త్యన్తప్రియా మతా ॥ ౧౩ ॥
సర్వశక్తా సర్వసుఖా సర్వలక్షణసంయుతా । అనేకగుణసంపూర్ణా పూర్ణ
కామా చ సర్వదా ॥ ౧౪ ॥ అప్రమేయాప్రమేయాఽపి సమస్తపురుషార్థదా ।
సుమహైశ్వర్యసౌభాగ్యా తథాఽపి త్వాఽనువర్తినీ ॥ ౧౫ ॥ స్మరతి ధ్యాయతి
స్తౌతి నమత్య ర్చతి పశ్యతి । తపతి త్వాం జపతి చ సేవతే త్వాం ప్రతీక్షతే ॥ ౧౬ ॥
నిత్యానపాయినీ నమ్రా సంప్రార్థయతి సర్వదా । కిముతాన్యేఽల్పజీవా శ్చ
మాదృశా వృత్తివర్జితాః ॥ ౧౭ ॥ దరిద్రా బంధురహితా అనాథా జీవ
నార్థినః । తేషాం త్వత్ప్రార్థనాకాఙ్క్షా నా శ్చర్యం భువనత్రయే ॥ ౧౮ ॥
శ్రీవేఙ్కటేశ మత్స్వామిన్ జ్ఞానానన్దదయానిధే । శరణాగతసంత్రాణకార
ణాభీష్టవర్షణ ॥ ౧౯ ॥ శ్రీశ తే రూపకర్మాణి బ్రహ్మరుద్రాహిపాదిభిః । అగ
ణ్యాని హ్య వేద్యాని హ్య చిన్త్యా న్యద్భుతాని చ ॥ ౨౦ ॥ ఏవం పూర్ణే త్వన్మ
హిమ్ని నాహం శక్తో స్మి వర్ణనే । క శ్చాహం కా చ మే శక్తిః కి మితి స్వామి
మన్దధీః ॥ ౨౧ ॥ అలసో హ మహంకారీ చాజ్ఞో మూర్ఖ శ్శఠః ఖలః । జ్ఞాన
భక్త్యాదిహీన శ్చ కామక్రోధాదిపూరితః ॥ ౨౨ ॥ మనోజయవిహీన శ్చ సదా విష
యలంపటః ॥ పాంసూనాం వృష్టిబిందూనాం మద్దోషాణాం మితి ర్న హి ॥ ౨౩
గుణా స్త్వయి యథా పూర్ణా దోషాః పూర్ణా స్తథా మయి । అలసత్వా
దహంకారా దజ్ఞానా ల్లోభతో మయా ॥ ౨౪ ॥ డంభా త్ప్రమాదా ద్దాక్షిణ్యా
త్స్వభావా త్సంగతః కృతాన్ । అసంఖ్యా నపరాధా న్మేఽగణయిత్వా క్షమ
స్వ మామ్ ॥ ౨౫ ॥ పితా మాతా గురు ర్భ్రాతా సఖా బంధు స్త్వ మేవ మే ।
విద్యా స్సత్కర్మ విత్తం చ పురః పృష్ఠే చ పార్శ్వయోః ॥ ౨౬ ॥ మూర్ధ్ని
హృత్కమలే మేఽన్త ర్బహి ర్జన్మని జన్మని । కులస్వామీ ష్టదేవో నో వృతః
పితృపితామహైః ॥ ౨౭ ॥ సర్వం త్వ మేవ లక్ష్మీశ న జానే త్వాం వినా పరమ్ ।

దుస్స్వప్నస్మృతిం హర ఘోరా న్మే విస్మృతిం తే విలోపయ॥ ౨౮ ॥ త్వత్స్మృతిం సం
ప్రదేహ్యాశు త్వత్సమో నా స్తి మే ప్రియః । త్వన్మనా స్త్వద్గతప్రాణ స్త్వ
త్పదామ్బుజసంశ్రితః ॥ ౨౯ ॥ తవ భక్తో౽స్మి దాసో స్మి శిష్యః పుత్రో స్మి
కేవలమ్। భృత్య స్త్వమేవ విశ్వస్య స్మరామి త్వా మహర్నిశమ్॥ ౩౦ ॥ శ్రీహరి
ర్నమ హృత్పద్మకర్ణికాస్థో తిసున్దరః । పద్మాసనసమాసీన ఇన్ద్రనీలసమద్యుతిః ॥
౩౧ ॥ కఞ్జకోమలపాదాధఃకుఙ్కుమాధికవర్ణవాన్ । వజ్రాఙ్కుశ ధ్వజా
బ్జాఙ్కపాదాబ్జనఖరత్నవాన్ ॥ ౩౨ ॥ క్వణన్నూపురసన్నాదవలయాఢ్యపదా
మ్బుజః । అతసీపుష్పసఙ్కాశ తేజః పుఞ్జోరురఞ్జితః ॥ ౩౩ ॥ నితమ్బపీతవసన
స్స్వర్ణకాఞ్చ్యఞ్చితో౽చ్యుతః । విరిఞ్చాధారసౌవర్ణగమ్భీరాబ్జాభనాభికః ॥
బ్రహ్మాణ్డగూహకమృదుశ్లక్ష్ణరేఖాత్రయోదరః । ధర్మ స్తనో౽ధర్మపృష్ఠ శ్లక్ష్ణ
సూక్ష్మతనూరుహః ॥ ౩౫ ॥ శ్రీవత్సాఙ్కః కౌస్తుభాఢ్యో వైజయన్తీహృదం
మ్బుజః । ఉన్నతాంసాజానులమ్బబాహ్వభీతివరప్రదః ॥ ౩౬ ॥ కుఙ్కుమాఢ్యే
కరతలే శఙ్ఖచక్రసులక్షణః । కిఙ్కిణీ కఙ్కణలసద్వలయాఙ్గదభూషితః ॥ ౩౭ ॥
కమ్బుగ్రీవ స్సుబిమ్బోష్ఠః కున్దకుట్మలదన్తవాన్ । ఆదర్శవ ద్దృశ్యసూక్ష్మగణ్డ
యుగ్మసుమణ్డితః ॥ ౩౮ ॥ సునాసో౽నిమిష స్సుభ్రూః కరుణాపూర్ణలో
చనః । శరత్పూర్ణేన్దువదనో నతనీలసుకున్తలః ॥ ౩౯ ॥ అతుల్యతిలకోపేతో
రత్నకుణ్డల మణ్డితః । స్ఫురద్రత్నకిరీట శ్చ సర్వలక్షణసంయుతః ॥ ౪౦ ॥
జగద్విలక్షణశ్శ్రీమాన్ మద్బిమ్బో నిత్యచిత్సుఖః।సూర్యకోటిప్రతీకాశ శ్చన్ద్ర
కోటిసుశీతలః॥ ౪౧॥ అనన్తవేదై ర్బ్రహ్మాద్యై రవేద్యో౽ప్రాకృతో హరిః॥ శ్రీధ
రాభ్యాంసమాశ్లిష్టో బ్రహ్మరుద్రేన్ద్రసేవితః॥౪౨॥పూర్ణానన్దజ్ఞానదయామూర్తిః
పరమమఙ్గళః । మఙ్గళాఙ్గో మఙ్గళాఙ్గో భక్తమఙ్గళదాయకః ॥ ౪౩ ॥
కరుణామృతపూర్ణాభ్యాం మాం నేత్రాభ్యాం సమీక్షతే। కా చిన్తా మ ఇహా
౽ముత్ర సర్వారిష్టం హరత్య సౌ ॥ ౪౪ ॥ తత్పదామ్బుజవిశ్వాసే సర్వాభీష్టం
దదాతి హి । ఇతి స్మర న్నహో రాత్రం తం త్వా హం శరణంగతః ॥ ౪౫ ॥
భో స్స్వామిన్ పూర్ణకామ స్త్వం సంపూర్ణైశ్వర్యవా నపి । స్వప్రయోజన
హీనో పి మాయయా బహురూపవాన్ ॥ ౪౬ ॥ లోకోపకరణాయై వ త్వి
తరాసాధ్యకృత్యవాన్ । బహ్వద్రీ నుద్ధరన్ సేతు మనాయాసా దకల్పయః ॥
౪౭ ॥ క్షణేనో త్పాదితం చా పి స్థూలబ్రహ్మాణ్డమద్భుతమ్ । వహసి త్వము

పాదయేన బహుసూత్రమ్మృదూదరే ॥ ౪౮ ॥ ఏవం మహాభారవహస్య విశ
కుటుమ్బినః కరుణాపూర్ణసిన్ధోః । మమ త్వదీయస్య సుసూత్రమ్ క్లేశ లవాల్ప
కస్యోద్ధరణం క్రియతే ॥ ౪౯ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశ మత్స్వామిన్ జ్ఞానానంద
దయానిధే । దుఃఖసాగరమగ్నం మాం స్వీయం నోద్ధరసే కుతః ॥ ౫౦ ॥ శ్రీని
వాస కృపాపూర్ణ భక్తపోషణదీక్షిత । సంసారారణ్యపతితం దయయా
నేక్షసే కుతః ॥౫౧॥ భక్తబంధో దయాసిన్ధో త్వత్పాదాబ్జే నమామ్యహమ్ ।
సూక్తాసూక్తమిదం సర్వమపరాధం క్షమస్వ మే ॥ ౫౨ ॥ వరం వరం చ
వరయే భక్తిం త్వత్పాదయోః స్మృతిమ్ । సదా నామార్థవిజ్ఞానం దేహి హా
ముత్ర సౌఖ్యదమ్ ॥ ౫౩ ॥ శ్రీస్వామితీర్థదుగ్ధాబ్ధౌ శ్వేతద్వీపే సుమణ్డపే ।
శ్రీభూభ్యాం విహరన్ విష్ణో ముక్తిం భక్తాయ దేహి మే ॥ ౫౪ ॥ శ్రీసూతః ॥
ఇతి స్తుత్వా వేఙ్కటేశం రమేశం తూష్ణీంభూతో దేవశర్మా సుభక్తః । భక్తే
భ్యోఽభీష్టార్థ వర్షప్రబుద్ధం సాష్టాఙ్గం తం ప్రణమత్స్వేష్టదేవమ్ ॥౫౫॥ అథ
స్తోత్రేణ సంతుష్టః శ్రీనివాస స్సతాం గతిః । మేఘగమ్భీరయా వాచా వర
దానమథాబ్రవీత్ ॥ ౫౬ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ప్రీతోఽహం తే ద్విజశ్రేష్ఠ
మదుపాసనకర్మణా । యస్మహైశ్వర్యసంసిద్ధికారణం స్తోత్రముత్తమమ్ ॥
౫౭ ॥ కృతవానసి తస్మాత్త్వం క్షేమీ స్యా త్ర పరత్ర చ । మద్భక్తవాయు
శిష్యస్య గురుపాదావలమ్బినః ॥ ౫౮ ॥ విపన్నాశ స్సమ్పదాప్తి ర్భూయాత్తే
మదనుగ్రహాత్ । మమ భక్తస్య తే గేహే స్వర్ణవృష్టి ర్దినే దినే ॥ ౫౯ ॥ అయు
తాయుశ్చ తే దత్తం పుత్రపౌత్రాస్తథాఽఽయుషః । శతపూరుషపర్యన్తం
భుక్త్వా భోగాననేకశః ॥ ౬౦ ॥ తతో మత్పద మాప్స్యసీ త్యుక్త్వా
ఽదృశ్యో బభూవ హ । శ్రీసూతః ॥ భో శౌనకాద్యా మునయో నిస్సఙ్గా శ్చ
తపస్వినః ॥ ౬౧ ॥ భక్తవశ్యో వేఙ్కటేశః ప్రసన్నో భవతి ధ్రువమ్ ॥ ౬౨ ॥
యూయం గత్వా వేఙ్కటేశం రమేశం నత్వా స్తుత్వా వేదవేద్యం సుభక్త్యా ।
భక్తేభ్యోఽభీష్టార్థవర్ష ప్రబుద్ధం సంప్రీణీధ్వం తేన వో భీష్టసిద్ధిః ॥ ౬౩ ॥
శ్రీవేఙ్కటేశస్య కథామృతం త్విదం మాహాత్మ్యసారం సుతపస్విమృగ్యం ।
శ్రీవేఙ్కటేశస్య మహాప్రియప్రియం లోకోత్తరం దేవఋషిప్రియం చ ॥
౬౪ ॥ సమస్తపాపౌఘవినాశకారణం సమస్తపుణ్యౌఘసమృద్ధికారణమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటేశస్య పదారవిందం సద్భక్తివృద్ధావసమానకారణమ్ ॥ ౬౫ ।

స్తశ్శ్రోతుః పాఠకస్య పరాయణపరస్య చ । పరాత్పరో వేఙ్కటేశః
సన్నో భవతి క్షణాత్ ॥ ౬౬ ॥ స్తోత్రేణానేన సన్తుష్టో వేఙ్కటేశో
రమాపతిః । యాన్యాన్కామాన్కామయంతే తాంస్తాన్ముక్తిం దదాతి
॥ ౬౭ ॥

ఇతి శ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీవేఙ్కటేశస్య సకలాభీష్టప్రదాన మహిమాను
వర్ణనం నామ పఞ్చమోధ్యాయః.

ఇత్థమాదిత్యపురాణే ప్రథమప్రభృతిపఞ్చమపర్యన్తపఞ్చాధ్యా
యాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరో భాగ
స్సమాప్తిమగమత్.

ఆదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా-౫

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం
సమ్పూర్ణమ్.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్ ॥

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీ మ తే వి ష్వ క్సే నా య న మః.

అ థ శ్రీ వా రా హ పు రా ణా న్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణ నిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాఽధ్యాసితవక్షసమ్ ।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాస మహం భజే ॥

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామాని.

మునయః ॥ సూత సర్వార్థ తత్త్వజ్ఞ సర్వవేదాన్తపారగ । యేన చారాధిత స్సద్య శ్శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకః ॥ ౧ ॥ భవత్యభీష్టసర్వార్థప్రదస్తద్బ్రూహి నో మునే । ఇతి పృష్టస్తదా సూతో ధ్యాత్వా స్వాత్మని తత్క్షణాత్ ॥ ౨ ॥ ఉవాచ మునిశార్దూలాన్ శ్రూయతా మితి వై మునిః ॥ శ్రీసూతః ॥ అస్తి కిఞ్చి న్మహ ద్గోప్యం భగవత్ప్రీతికారకమ్ ॥ ౩ ॥ పురా శేషేణ కథితం కపిలాయ మహాత్మనే । నామ్నా మష్టశతం పుణ్యం పవిత్రం పాపనాశనమ్ ॥ ౪ ॥ ఆదాయ హేమపద్మాని స్వర్ణదీసమ్భవాని చ । బ్రహ్మా తు పూర్వ మభ్యర్చ్య శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౫ ॥ అష్టోత్తరశతై ర్దివ్యై ర్నామభి ర్మునిపూజితైః । స్వాభీష్టం లబ్ధవాన్ బ్రహ్మా సర్వలోకపితామహః ॥ ౬ ॥ భవద్భి రపిపద్మై శ్చ సమర్చ్య స్తై శ్చ నామభిః । తేషాం శేషనగాధీశ మానసోల్లాసకారిణామ్ ॥ ౭ ॥ నామ్నా మష్టశతం వక్ష్యే వేఙ్కటాద్రినివాసినః । ఆయురారోగ్యదం పుంసాం ధనధాన్య సుఖప్రదమ్ ॥ ౮ ॥ జ్ఞానప్రదం విశేషేణ మహదైశ్వర్యకారకమ్ । అర్చయే న్నామభి ర్దివ్యై ర్వేఙ్కటేశ పదాఙ్కితైః ॥ ౯ ॥ నామ్నా మష్టశతస్యా స్య ఋషి ర్బ్రహ్మా ప్రకీర్తితః । ఛన్దోఽనుష్టుప్తథా దేవో వేఙ్కటేశ ఉదాహృతః ॥ ౧౦ ॥ నీలగోక్షీర సమ్భూతో బీజ మిత్యు చ్యతే బుధైః । శ్రీనివాస స్తథా శక్తి ర్హృదయం వేఙ్కటాధిపః ॥ ౧౧ ॥ వినియోగ స్తథాఽభీష్ట సిద్ధ్యర్థే చ నిగద్యతే । * ఓం నమో వేఙ్కటే

దృగ్గోచరాయ చ । నారాయణార్థితాశేష జనదృగ్విషయాయ చ ॥ ౩౬ ॥
మృగయారసికాయాథ వృషభాసురహారిణే । అఞ్జనాగోత్రపతయే వృషభాచ
లవాసినే ॥ ౩౭ ॥ అఞ్జనాసుతదాత్రే చ * మాధవీయాఘహారిణే । ప్రియఙ్గు
ప్రియ భక్షాయ శ్వేతకోలవరాయ చ ॥ ౩౮॥ నీలధేనుపయోధారాసేక దేహో
ద్భవాయ చ । శఙ్కరప్రియమిత్రాయ చోళపుత్రప్రియాయ చ ॥ ౩౯ ॥
సుధర్మిణీసుచైతన్య ప్రదాత్రే మధుఘాతినే । కృష్ణాఖ్య విప్రవేదాన్తదేశికత్వ
ప్రదాయ చ ॥ ౪౦ ॥ వరాహాచలనాథాయ బలభద్రాయ తే నమః ।
త్రివిక్రమాయ మహతే హృషీకేశాయ తే నమః ॥ ౪౧ ॥ అచ్యుతాయ
నమో నిత్యం నీలాద్రినిలయాయ చ । నమః క్షీరాబ్ధినాథాయ వైకుణ్ఠా
చలవాసినే ॥ ౪౨ ॥ ముకున్దాయ నమో నిత్య మనన్తాయ నమో
నమః । విరిఞ్చాభ్యర్థితానీత సౌమ్యరూపాయ తే నమః ॥ ౪౩ ॥ సువర్ణముఖరీ
స్నాత మనుజాభీష్టదాయినే । హలాయుధజగత్తీర్థ సమస్తఫలదాయినే ॥
గోవిన్దాయ నమో నిత్యం శ్రీనివాసాయ తే నమః । అష్టోత్తరశతం నామ్నాం
చతుర్థ్యా నమసాన్వితమ్ ॥ ౪౫ ॥ యః పఠే చ్ఛృణుయా న్నిత్యం శ్రద్ధా
భక్తిసమన్వితః । తస్య శ్రీవేఙ్కటేశ స్తు ప్రసన్నో భవతి ధ్రువమ్ ॥ ౪౬ ॥
అర్చనాయాం విశేషేణ గ్రాహ్య మష్టోత్తరం శతమ్ । వేఙ్కటేశాభిధేయై
ర్యో వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౪౭ ॥ అర్చయే న్నామభి స్తస్య ఫలం ముక్తి
ర్న సంశయః । గోపనీయ మిదం స్తోత్రం సర్వేషాం న ప్రకాశయేత్ ॥ ౪౮ ॥
శ్రద్ధాభక్తియుజా మేవ దాపయే న్నామసఙ్గ్రహమ్ । ఇతి శేషేణ కథితం
కపిలాయ మహాత్మనే ॥ ౪౯ ॥ కపిలాఖ్య మహాయోగి సకాశాత్తు మయా
శ్రుతమ్ । తదుక్తం భవతా మద్య సద్యః ప్రీతికరం హరేః ॥ ౫౦ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామకథనం నామైకషష్టితమోఽధ్యాయః.

శాయ శేషాద్రినిలయాయ చ॥ ౧౨॥ వృషదృగ్గోచరాయాథ విష్ణవే సతతం
నమః । సదఞ్జనగిరీశాయ వృషాద్రిపతయే నమః ॥ ౧౩ ॥ మేరుపుత్రగిరీశాయ
సరస్స్వామితటీజుషే । కుమారాకల్పసేవ్యాయ వజ్రిదృగ్విషయాయ చ ॥
౧౪ ॥ సువర్చలాసుతన్యస్త సైనాపత్యభరాయ చ । రామాయ పద్మ
నాభాయ సదా వాయుస్తుతాయ చ ॥ ౧౫ ॥ త్యక్త వైకుణ్ఠలోకాయ గిరి
కుఞ్జవిహారిణే । హరిచన్దనగోత్రేన్ద్రస్వామినే సతతం నమః ॥ ౧౬ ॥ శఙ్ఖరాజ
న్యనేత్రాబ్జ విషయాయ నమో నమః । వసూపరిచరత్రాత్రే కృష్ణాయ
సతతం నమః ॥ ౧౭ ॥ అబ్ధికన్యాపరిష్వక్తవక్షసే వేఙ్కటాయ చ । సనకాది
మహాయోగి పూజితాయ నమో నమః ॥ ౧౮ ॥ దేవజిత్ప్రముఖానన్త
దైత్యసఙ్ఘప్రణాశినే । శ్వేతద్వీపవసన్ముక్త పూజితాఙ్ఘ్రియుగాయ చ ॥
౧౯ ॥ శేషపర్వతరూపత్వప్రకాశనపరాయ చ । సానుస్థాపితతార్క్ష్యాయ
తార్క్ష్యాచలనివాసినే ॥ ౨౦ ॥ మాయాగూఢవిమానాయ గరుడస్కన్ధవాసినే।
అనన్తశిరసే నిత్యమనన్తాక్షాయ తే నమః ॥ ౨౧ ॥ అనన్తచరణాయాథ
శ్రీశైలసిలయాయ చ । దామోదరాయ తే నిత్యం నీలమేఘనిభాయ చ ॥
౨౨ ॥ బ్రహ్మాది దేవదుర్దర్శ విశ్వరూపాయ తే నమః । వైకుణ్ఠాగత సద్ధేమ
విమానాన్తర్గతాయ చ ॥ ౨౩॥ అగస్త్యాభ్యర్థితాశేషజనదృగ్గోచరాయ చ।
వాసుదేవాయ హరయే తీర్థపఞ్చకవాసినే ॥ ౨౪ ॥ వామదేవ ప్రియాయాథ
జనకేష్టప్రదాయ చ । మార్కణ్డేయమహాతీర్థ జాతపుణ్యప్రదాయ చ ॥
౨౫॥ * వాక్పతిబ్రహ్మదాత్రే చ చన్ద్రలావణ్యదాయినే। నారాయణనగేశాయ
బ్రహ్మక్లృప్తోత్సవాయ చ ॥ ౨౬ ॥ శఙ్ఖచక్రవరానమ్ర లసత్కరతలాయ చ ।
ద్రవన్మృగమదాసక్త విగ్రహాయ నమో నమః ॥ ౨౭ ॥ కేశవాయ నమో
నిత్యం నిత్యయౌవనమూర్తయే । అర్థితార్థప్రదాత్రే చ విశ్వతీర్థాఘహారిణే ॥
౨౮ ॥ తీర్థస్వామిసరస్స్నాత జనాభీష్టప్రదాయినే । కుమారధారికావాస
స్కన్దాభీష్టప్రదాయ చ ॥ ౨౯ ॥ జానుదఘ్న సముద్భూత పోత్రిణే కూర్మ
మూర్తయే । కిన్నరద్వన్ద్వ§శాపాన్త ప్రదాత్రే విభవే నమః ॥ ౩౦ ॥ వైఖాన
సముని శ్రేష్ఠపూజితాయ నమో నమః । సింహాచలనివాసాయ శ్రీమన్నారా
యణాయ చ ॥ ౩౧ ॥ సద్భక్తనీలకణ్ఠార్చ్య నృసింహాయ నమో నమః । కుము
దాక్షగణశ్రేష్ఠ సైన్యాపత్య ప్రదాయ చ ॥౩౨ ॥ దుర్మేధః ప్రాణహర్త్రే
చ శ్రీధరాయ నమో నమః । క్షత్రియాన్తకరామాయ మత్స్యరూపాయ తే
నమః ॥౩౩ ॥ పాణ్డవారి ప్రహర్త్రే చ శ్రీకరాయ నమో నమః । ఉపత్యకా
ప్రదేశస్థ శఙ్కరధ్యాత మూర్తయే ॥ రుక్మాబ్జసరసీకూలలక్ష్మీకృతతపస్వినే।
లసల్లక్ష్మీకరామ్భోజ దత్తకల్హారకస్రజే ॥ ౩౫॥ సాలగ్రామనివాసాయ శుక

* వాక్పతిబ్రహ్మధీదాత్రే.   § మధుమాసవిహారిణే.

శ్రీరస్తు.

అథ శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళి ప్రారమ్భః.

* ఓం వేఙ్కటేశాయ నమః .. ౧

శేషాద్రినిలయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౨

వృషదృగ్గోచరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩

విష్ణవే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౪

సదఞ్జన గిరీశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౫

వృషాద్రిపతయే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౬

మేరుపుత్రగిరీశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౭

సరస్స్వామితటీజుషే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮

కుమారకల్పసేవ్యాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః.

వజ్రిదృగ్విషయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

*ఓంసువర్చలాసుతన్యస్తసైనాపత్యభరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౧౧

రామాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౨

పద్మనాభాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౩

సదావాయుస్తుతాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

త్యక్తవైకుణ్ఠలోకాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

గిరికుఞ్జవిహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౬

హరిచన్దనగోత్రేన్ద్రస్వామినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౭

శఙ్ఖరాజన్యనేత్రాబ్జవిషయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౮

వసూపరిచరత్రాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౯

కృష్ణాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౨౦

* ఓం అబ్ధికన్యాపరిష్వక్తవక్షసే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౨౧

వేఙ్కటాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౨౨

సనకాదిమహాయోగి పూజితాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౨౩

దేవజిత్ప్రముఖానన్తదైత్యసఙ్ఘప్రణాశినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౨౪

శ్వేతద్వీపవసన్ముక్తపూజితాఙ్ఘ్రియుగాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౨౫

శేషపర్వతరూపత్వప్రకాశనపరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౨౬

సానుస్థాపితతార్క్ష్యాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

తార్క్ష్యాచలనివాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

మాయాగూఢవిమానాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౨౯

గరుడస్కన్ధవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

*ఓం అనన్తశిరసే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

అనన్తాక్షాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩౨

అనన్తచరణాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩౩

శ్రీశైలనిలయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩౪

దామోదరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩౫

నీలమేఘనిభాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩౬

బ్రహ్మాదిదేవదుర్దర్శవిశ్వరూపాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩౭

వైకుణ్ఠాగతసద్ధేమ విమానాన్తర్గతాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౮

అగస్త్యాభ్యర్థితాశేషజన దృగ్గోచరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౩౯

వాసుదేవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౪౦

*ఓం హరయే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౪౧

తీర్థపఞ్చకవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

వామదేవప్రియాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

జనకేష్టప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౪౪

మార్కణ్డేయమహాతీర్థజాత పుణ్యప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః . ౪౫

† వాక్పతిబ్రహ్మదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

చన్ద్రలావణ్యదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

నారాయణనగేశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

బ్రహ్మక్లప్తోత్సవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

శఙ్ఖచక్రవరానమ్రలసత్కరతలాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౫౦

*ఓం ద్రవన్మృగమదాసక్తవిగ్రహాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౫౧

కేశవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౫౨

నిత్యయౌవనమూర్తయే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

అర్థితార్థప్రదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౫౪

విశ్వతీర్థాఘహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

తీర్థస్వామిసరస్స్నాతజనాభీష్టప్రదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౫౬

కుమారధారికావాసస్కన్దాభీష్టప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౫౭

జానుదఘ్నసముద్భూతపోత్రిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః . .. ౫౮

కూర్మమూర్తయే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౫౯

కిన్నరద్వన్ద్వశాపాన్తప్రదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౬౦

*ఓం విభవే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౬౧

వైఖానసమునిశ్రేష్ఠపూజితాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౬౨

సింహాచలనివాసాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

శ్రీమన్నారాయణాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

సద్భక్తనీలకణ్ఠార్చ్యనృసింహాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౬౫

కుముదాక్షగణశ్రేష్ఠసైన్యాపత్యప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౬౬

దుర్మేధఃప్రాణహర్త్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

శ్రీధరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౬౮

క్షత్రియాన్తకరామాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

మత్స్యరూపాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

*ఓం పాణ్డవారిప్రహర్త్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౭౧

శ్రీకరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౭౨

ఉపత్యకాప్రదేశస్థశఙ్కరధ్యాతమూర్తయే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః .. ౭౩

రుక్మాబ్జసరసీకూలలక్ష్మీకృతతపస్వినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౭౪

అసల్లక్ష్మీకరామ్భోజదత్తకహ్లారకస్రజే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౭౫

సాలగ్రామనివాసాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౭౬

శుకదృగ్గోచరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౭౭

నారాయణార్థితాశేషజనదృగ్విషయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౭౮

మృగయారసికాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౭౯

వృషభాసురహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౮౦

ఓం అఞ్జనాగోత్రపతయే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౮౧

వృషభాచలవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౮౨

అఞ్జనాసుతదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౮౩

† మాధవీయాఘహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

ప్రియఙ్గుప్రియభక్షాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

శ్వేతకోలవరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

నీలధేనుపయోధారాసేకదేహోద్భవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౮౭

శఙ్కరప్రియమిత్రాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

చోళపుత్రప్రియాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః

సుధర్మిణీసుచైతన్యప్రదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౯౦

---

† వాక్పతిబ్రహ్మభేదాత్రే.

† మధుమాసవిహారిణే.

*ఓం మధుఘాతినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః
కృషాఖ్యవిప్రవేదాన్తదేశికత్వ ప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః .. ౯౨
వరాహాచలనాథాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః
బలభద్రాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౯౪
త్రివిక్రమాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౯౫
మహాతే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౯౬
హృషీకేశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౯౭
అచ్యుతాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౯౮
నీలాద్రినిలయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౯౯
క్షీరాబ్ధినాథాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః
*ఓం వైకుణ్ఠాచలవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః . .. ౧౦౧
ముకున్దాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౦౨
అనన్తాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౦౩
విరిఞ్చాభ్యర్థితానీత సౌమ్యరూపాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౧౦౪
సువర్ణముఖరీస్నాతమనుజాభీష్టదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ... ౧౦౫
హలాయుధజగత్తీర్థ సమస్తఫలదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః .. ౧౦౬
గోవిన్దాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౦౭
శ్రీనివాసాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౦౮

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళి స్సమాప్తా.

శ్రీ ర స్తు.

అథశ్రీవారాహపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత

శ్రీ ల క్ష్మీ స్తు తి ప్రా రమ్భః.

దేవాదికృతశ్రీలక్ష్మీస్తుతిః.

శ్రీశుకః ॥ పురా దూర్వాసస శ్శాపా దవతీర్ణా సురాలయాత్ । పద్మా పద్మాక్షదయితా విష్ణునా సహితా నృప ॥ ౧ ॥ సరసి కాఞ్చనపద్మాఢ్య మిదం ప్రాప్య మహేశ్వరీ ॥ తప శ్చకార వర్షాణాం దివ్యానా మయుతం రమా ॥ తతో దేవా విచిన్వన్త శ్శ్రియం విష్ణుసమన్వితామ్ । పురన్దరేణ సంయుక్తా రాజ న్నస్మిం త్సరోవరే ॥ ౩ ॥ స్థితాం సువర్ణకమలే పుణ్డరీకాక్షసంయుతామ్ । దృష్ట్వా ప్రీతిసమాయుక్తాః ప్రణమ్యా మ్బుజధారిణీమ్ ॥ ౪ ॥ కృతాఞ్జలిపుటా స్సేన్ద్రా స్తుష్టువు ర్లోకమాతరమ్ ॥ దేవాః ॥ నమ శ్శ్రియై లోకధాత్ర్యై బ్రహ్మమాత్రే నమో నమః ॥ ౫ ॥ నమస్తే పద్మనేత్రాయై పద్మముఖ్యై నమో నమః । ప్రసన్నముఖపద్మాయై పద్మకాన్త్యై నమో నమః ॥ ౬ ॥ నమో బిల్వవనస్థాయై విష్ణుపత్న్యై నమో నమః । విచిత్రక్షౌమధారిణ్యై పృథుశ్రోణ్యై నమో నమః ॥ ౭ ॥ పక్వబిల్వఫలాపీన తుఙ్గస్తన్యై నమో నమః । సురక్తపద్మపత్రాభకరపాదతలే శుభే ॥ ౮ ॥ సురత్నాఙ్గదకేయూరకాఞ్చీనూపురశోభితే । యక్షకర్దమసంలిప్త సర్వాఙ్గే కటకోజ్జ్వలే ॥ ౯ ॥ మాఙ్గల్యాభరణై శ్చిత్రై ర్ముక్తాహారై ర్విభూషితే । తాటఙ్కై రవతంసైశ్చ శోభమానముఖామ్బుజే ॥ ౧౦ ॥ పద్మహస్తే నమ స్తుభ్యం ప్రసీద హరివల్లభే । ఋగ్యజుస్సామరూపాయై విద్యాయై తే నమో నమః ॥ ౧౧ ॥ ప్రసీదాస్మా న్కృపాదృష్టి పాతై రాలోకయా బ్ధిజే । దృష్టా త్వయా యే తే బ్రహ్మరుద్రేన్ద్రత్వం సమాప్నుయుః ॥ ౧౨ ॥ శ్రీశుకః ॥ ఇతి స్తుతా తదా దేవై ర్విష్ణువక్షస్థలాలయా । విష్ణునా సహ సన్దృశ్యా రమా ప్రీతాఽవద త్సురాన్ ॥ ౧౩ ॥ శ్రీః ॥ సురారీన్ త్సహసా హత్వా స్వపదాని గమిష్యథ । యే స్థానహీనా స్స్వస్థానా ద్భ్రంశితా యే నరా భువి ॥ ౧౪ ॥ తే మా మనేన స్తోత్రేణ స్తుత్వా స్థాన మవాప్నుయుః । అంఖడై ర్బిల్వపత్రై ర్మా మర్చయన్తి నరా భువి ॥ ౧౫ ॥ స్తోత్రేణా నేన యే దేవా నరా యుష్మత్కృతేన వై । ధర్మార్థకామమోక్షాణా మాకారా స్తే భవన్తి హి ॥ ౧౬ ॥ ఇదం పద్మసరో దేవా యే కేచన నరా భువి । ప్రాప్య స్నానం కరిష్యన్తి మాం స్తుత్వా

విష్ణువల్లభామ్ ॥ ౧౭ ॥ తే౽పి శ్రియం దీర్ఘమాయు ర్విద్యాం పుత్రాన్ తపస్విన ర్చనః । లబ్ధ్వా భోగాంశ్చ భుక్త్వా౽న్తే నరా మోక్ష మవాప్నుయుః ॥ ౧౮ ॥ఇతి దత్వా వరం దేవీ దేవేన సహ విష్ణునా । ఆరుహ్య గరుడేశానం వైకుణ్ఠస్థాన మాయయా ॥ ౧౯ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవాదికృతశ్రీలక్ష్మీస్తుతికధనం నామ నవమో౽ధ్యాయః.

అథ శ్రీలక్ష్మీనామావళిప్రారమ్భః.

ఓం శ్రియైనమః	౧	ఓం సురత్నాఙ్గదకేయూరకాఞ్చీనూపురశోభితాయైనమః.	౧౪
ఓం లోకధాత్ర్యైనమః.	౨	ఓం యక్షకర్దమసంలిప్త సర్వాఙ్గాయైనమః,	౧౫
ఓం బ్రహ్మమాత్రేనమః.	౩	ఓం కటకోజ్జ్వలాయైనమః.	౧౬
ఓం పద్మనేత్రాయైనమః.	౪	ఓం మాఙ్గళ్యాభరణైశ్చిత్రైర్ముక్తాహారైర్విభూషితాయైనమః.	౧౭
ఓం పద్మముఖ్యైనమః.	౫	ఓం తాటఙ్కైరవతంసైశ్చశోభమానముఖామ్బుజాయైనమః	౧౮
ఓం ప్రసన్నముఖపద్మాయైనమః.	౬	ఓం పద్మహస్తాయైనమః.	౧౯
ఓం పద్మకాన్త్యైనమః.	౭	ఓం హరివల్లభాయైనమః	౨౦
ఓం బిల్వవనస్థాయైనమః	౮	ఓం ఋగ్యజుస్సామరూపాయైనమః.	౨౧
ఓం విష్ణుపత్న్యైనమః.	౯	ఓం విద్యాయైనమః.	౨౨
ఓం విచిత్రక్షౌమధారిణ్యైనమః.	౧౦		
ఓం పృథుశ్రోణ్యైనమః.	౧౧		
ఓం పక్వబిల్వ ఫలాపీనతుఙ్గ స్తన్యైనమః	౧౨		
ఓం సురక్తపద్మపత్రాభకరపాదతలాయైనమః.	౧౩		

ఇతిశ్రీలక్ష్మీనామావళిస్సమాప్తా.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

అథ శ్రీబ్రహ్మాండపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటేశసహస్రనామప్రారమ్భః.

శ్రీవేఙ్కటేశసహస్రనామాని.

వసిష్ఠః ॥ భగవన్ కైశ్చ విధినా నామభిర్వేంకటేశ్వరం । పూజయామాస తం దేవం బ్రహ్మా తు కమలైశ్శుభైః ॥ ౧ ॥ పృచ్ఛామి తాని నామాని గుణయోగపరాణి కిం। ముఖ్యవృత్తీని కిం బ్రూహి లక్షకాణ్య థ వా హరేః ॥ నారదఉవాచ॥ ౨ ॥ నామాన్యనంతాని హరేర్గుణయోగాని కాని చిత్ ।ముఖ్యవృత్తీని చాన్యాని లక్షకాణ్యపరాణి చ॥ ౩॥ పరమార్థైస్సర్వశబ్దై రేకో జ్ఞేయః పరః పుమాన్ । ఆదిమధ్యాంతరహితస్త్వవ్యక్తోఽనంతరూపభృత్ ॥ ౪ ॥ చంద్రార్కవహ్నివాయ్వాద్యా గ్రహర్క్షాణి నభో దిశః । అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం సంతి నో సంతి యన్మతేః ॥ ౫ ॥ తస్య దేవస్య నామ్నాం హి పారం గంతుం హి కః క్షమః। తథాఽపి చాభిధానాని వేంకటేశస్య కాని చిత్ ॥ ౬ ॥ బ్రహ్మగీతాని పుణ్యాని తాని వక్ష్యామి సువ్రత । యదుచ్చారణమాత్రేణ విముక్తాఘః పరం వ్రజేత్ ॥ ౭ ॥ వేంకటేశస్య నామ్నాం హి సహస్రస్య ఋషిర్విధిః। ఛందోఽనుష్టుప్తథా దేవశ్శ్రీవత్సాంకో రమాపతిః॥ ౮॥ బీజభూతస్తథోంకారో హ్రీం క్లీం శక్తిశ్చ కీలకం।ఓం నమో వేంకటేశాయేత్యాదిర్మంత్రోఽత్ర కథ్యతే ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మాండగర్భః కవచమస్త్రం చక్రగదాధరః । వినియోగోఽభీష్టసిద్ధౌ హృదయం సామగాయనః ॥ భాస్వచ్చంద్రమసౌ యదీయనయనే భార్యా యదీయా రమా యస్మాద్విశ్వసృడప్యభూద్యమికులం యద్ధ్యానయుక్తం సదా । నాథో యోజగతాం నగేంద్రదుహితుర్నాథోఽపి యద్భక్తిమాంస్తాతో యో మదనస్య యో దురితహా తం వేంకటేశం భజే ॥ ఊర్ధ్వే హస్తే యదీయే సురరిపుదళనే బిభ్రతో శంఖచక్రే సేవ్యౌ వంఘ్రీ స్వకీయౌ నభిదధదరో దక్షిణో యస్య పాణిః । తావన్మాత్రం భవాబ్ధిం గమయతి భజతామూరుగో వామపాణిః శ్రీవత్సాంకశ్చ లక్ష్మీర్యదురసి లసతస్తం భజే వేంకటేశం ॥

ఇతి ధ్యాయన్ వేంకటేశం శ్రీవత్సాంకం రమాపతిం । వేంకటేశో విరూపాక్ష ఇత్యారభ్య జపే త్క్రమాత్ ॥ ౧౦ ॥

వేఙ్కటేశో విరూపాక్షో విశ్వేశో విశ్వభావనః । విశ్వసృడ్విశ్వసంహర్తా విశ్వప్రాణో విరాడ్వపుః ॥ ౧౧ ॥ శేషాద్రినిలయోఽశేషభక్తదుఃఖప్రణాశనః । *శేష స్తుత్య శ్శేషశాయీ విశేషజ్ఞో విభు స్స్వభూః ॥౧౨॥ విష్ణుర్జిష్ణు శ్చ వర్ధిష్ణు రుత్సహిష్ణు స్సహిష్ణుకః । *భ్రాజిష్ణు శ్చ గ్రసిష్ణు శ్చ వర్తిష్ణు శ్చ భరిష్ణుకః ॥౧౩॥ కాలయన్తా కాలగోప్తా కాలః కాలాన్తకోఽఖిలః । కాలగమ్యః కాలకణ్ఠవన్ద్యః కాలకలేశ్వరః ॥ ౧౪ ॥ శమ్భు స్స్వయమ్భూ రమ్భోజనాభి స్స్తమ్భితవారిధిః । అమ్భోధినన్దినీజాని శ్శోణామ్భోజపదప్రభః ॥ కమ్బుగ్రీవ శ్శమ్బరారిరూపః *శమ్బరజేక్షణః । బిమ్బాధరో బిమ్బరూపీ ప్రతిబిమ్బక్రియాతిగః ॥ ౧౬ ॥ గుణవా న్గుణగమ్య శ్చ గుణాతీతో గుణప్రియః । దుర్గుణధ్వంసకృ త్సర్వసుగుణో *గుణభాసకః ॥ ౧౭ ॥ పరేశః పరమాత్మా చ పరంజ్యోతిః పరాగతిః । పరంపదం వియద్వాసాః పారమ్పర్యశుభప్రదః ॥ ౧౮ ॥ బ్రహ్మాణ్డగర్భో బ్రహ్మణ్యో *బ్రహ్మసృ ద్బ్రహ్మబోధితః । బ్రహ్మస్తుత్యో బ్రహ్మవాదీ బ్రహ్మచర్యపరాయణః ॥ ౧౯ ॥ సత్యవ్రతార్థసన్తుష్ట స్సత్యరూపీ ఝషాఙ్గవాన్ । సోమకప్రాణహారీ చానీతామ్నాయో *ఽబ్ధిసఞ్చరః ॥ ౨౦ ॥ దేవాసురవరస్తుత్యః పతన్మన్దరధారకః । ధన్వన్తరిః కచ్ఛపాఙ్గః పయోనిధివిమన్థకః ॥ ౨౧ ॥ అమరామృతసన్ధాతా ధృతసమ్మోహినీవపుః । హరమోహక మాయావీ రక్షస్సన్దోహభఞ్జనః ॥ ౨౨ ॥ *హిరణ్యాక్షవిదారీ చ యజ్ఞో యజ్ఞవిభావనః । యజ్ఞీయోర్వీసముద్ధర్తా లీలాక్రోడః ప్రతాపవాన్ ॥ దణ్డకాసురవిధ్వంసీ వక్రదంష్ట్రః క్షమాధరః । గన్ధర్వశాపహరణః *పుణ్యగన్ధో విచక్షణః ॥ ౨౪ ॥ కరాళవక్త్ర స్సోమార్కనేత్ర ష్షడ్గుణవైభవః । శ్వేతఘోణీ ఘూర్ణితభ్రూః ఘుర్ఘురధ్వనివిభ్రమః ॥ ౨౫ ॥ ద్రాఘీయాన్ నీలకేశీ చ ॥ ౧౦౦ ॥ జాగ్రదమ్బుజలోచనః । ఘృణావాన్ ఘృణిసమ్మోహో మహాకాలాగ్నిదీధితిః ॥ ౨౬ ॥ జ్వాలాకరాళవదనో మహోల్కాకులవీక్షణః । సటానిర్భిణ్ణమేఘౌఘో దంష్ట్రారుగ్వ్యాప్తదిక్తటః ॥ ౨౭ ॥ ఉచ్ఛ్వాసాకృష్టభూతేశో నిశ్వాసత్యక్తవిశ్వసృట్ । *అన్తర్భ్రమజ్జగద్గర్భోఽనన్తో బ్రహ్మకపాలహృత్ ॥ ౨౮ ॥ ఉగ్రో వీరమహావిష్ణు ర్జ్వలనస్సర్వతో ముఖః । నృసింహో భీషణో *భద్రో మృత్యుమృత్యు స్సనాతనః ॥ సభాస్తమ్భోద్భవో భీమ శ్శిరోమాలీ మహేశ్వరః । ద్వాదశాదిత్యచూడాలః కల్పధూమసటాచ్ఛవిః ॥ ౩౦ ॥ హిరణ్యకోరస్స్థలభిన్నఖః *సింహముఖోఽనఘః । ప్రహ్లాదవరదో ధీమాన్ భక్తసఙ్ఘప్రతిష్ఠితః ॥ ౩౧ ॥ బ్రహ్మరుద్రాదిసంసేవ్య స్సిద్ధసాధ్యప్రపూజితః । లక్ష్మీనృసింహో దేవేశో జ్వాలాజిహ్వాన్త్రమాలికః ॥

౩౨ ॥ *ఖడ్గీ ఖేటీ మహేష్వాసీ కపాలీ ముసలీ హలీ। పాశీ శూలీ మహాబాహు
ర్జ్వరఘ్నో *రోగలుణ్ఠకః ॥ ౩౩ ॥ మౌఞ్జీయుక్ఛాత్రకో దణ్డీ కృష్ణాజినధరో
వటుః । అధీతవేదో వేదాన్తోద్ధారకో బ్రహ్మనైష్ఠికః ॥ ౩౪ ॥ అహీనశయన
ప్రీతః *ఆదితేయోఽనఘో హరిః । సంవిత్ప్రియ స్సామవేద్యో బలివేశ్మ ప్రతి
ష్ఠితః ॥ ౩౫ ॥ బలిక్షాళితపాదాబ్జో విన్ధ్యావళివిమానితః । త్రిపాదభూమిస్వీ
కర్తా విశ్వరూపప్రదర్శకః ॥ ౩౬ ॥ ధృతత్రివిక్రమ స్సాఙ్ఘ్రినఖభిన్నాణ్డ
ఖర్పరః । పజ్జాతవాహినీధారాపవిత్రితజగ త్త్రయః ॥ ౩౭ ॥ విధిసమ్మానితః
పుణ్యో దైత్యయోద్ధా జయోర్జితః । సురరాజ్యప్రద శ్శుక్రమదహృ త్సుగతీ
శ్వరః॥ ౩౮ ॥ *జామదగ్న్యః కుఠారీ చ కార్తవీర్యవిదారణః । రేణుకాయా
శ్శిరోహారీ దుష్టక్షత్రియమర్దనః ॥ ౩౯ ॥ వర్చస్వీ దానశీల శ్చ ధనుష్మాన్
బ్రహ్మవి త్తమః । అత్యుదగ్రః *సమగ్ర శ్చ న్యగ్రోధో దుష్టనిగ్రహః ॥ ౪౦ ॥
రవివంశసముద్భూతో రాఘవో భరతాగ్రజః । కౌసల్యాతనయో రామో
విశ్వామిత్రప్రియఙ్కరః ॥ ౪౧ ॥ తాటకారిః ౨౦౦ సుబాహుఘ్నో బలాతి
బలమన్త్రవాన్ । అహల్యాశాపవిచ్ఛేదీ ప్రవిష్టజనకాలయః ॥ ౪౨ ॥ స్వయం
వరసభాసంస్థ ఈశచాపప్రభఞ్జనః । జానకీపరిణేతా చ జనకాధీశసంస్తుతః ॥
౪౩ ॥ జమదగ్నితనూజాతయోద్ధాఽయోధ్యాధిపాగ్రణీః । *పితృవాక్యప్రతీ
పాల స్త్యక్తరాజ్య స్సలక్ష్మణః ॥ ౪౪ ॥ ససీత శ్చిత్రకూటస్థో భరతాహిత
రాజ్యకః । కాకదర్పప్రహర్తా చ దణ్డకారణ్యవాసకః ॥ ౪౫ ॥ పఞ్చవట్యాం
విహారీ చ స్వధర్మపరిపోషకః । *విరాధహాఽగస్త్య ముఖ్యమునిసమ్మానితః
పుమాన్॥ ౪౬ ॥ ఇన్ద్రచాపధరః ఖడ్గధర శ్చా క్షయసాయకః । ఖరాన్తకో
దూషణారి స్త్రిశిరస్కరిపు ర్వృషః ॥ ౪౭ ॥ తత శ్శూర్పణఖానాసా చ్ఛేత్తా
వల్కలధారకః । జటావా న్పర్ణశాలాస్థో మారీచబలమర్దకః ॥ ౪౮ ॥ పక్షి
రాట్కృతసంవాదో రవితేజా మహాబలః । శబర్యానీతఫలభు గ్ఘనూమత్పరి
తోషితః ॥ ౪౯ ॥ *సుగ్రీవాభయదో దైత్యకాయక్షేపణభాసురః । సప్తసాల
సముచ్ఛేత్తా వాలిహృ త్కపిసంవృతః ॥ ౫౦ ॥ వాయుసూనుకృతాసేవ
స్త్యక్తపమ్పః కుశాసనః । ఉదన్వ త్తీరగ శ్శూరో విభీషణవరప్రదః ॥ ౫౧
సేతుకృద్దైత్యహా ప్రాప్తలఙ్కోఽలఙ్కారవాన్ స్వయం। అతికాయశిర శ్ఛేత్తా కుమ్భ
కర్ణవిభేదనః ॥ ౫౨ ॥ దశకణ్ఠశిరోధ్వంసీ జామ్బవత్ప్రముఖావృతః। జానకీశః
సురాధ్యక్షః సాకేతేశః పురాతనః ॥ పుణ్యశ్లోకో వేదవేద్య స్స్వామితీర్థనివా
సకః । లక్ష్మీసరః కేళిలోలో లక్ష్మీశో లోకరక్షకః ॥౫౪॥ దేవకీగర్భసమ్భూతో
*యశోదేక్షణలాలితః । వసుదేవకృతస్తోత్రో నన్దగోపమనోహరః ॥ ౫౫
చతుర్భుజః కోమలాఙ్గో గదావా న్నీలకున్తలః । పూతనాప్రాణసంహర్తా తృణా
వర్తవినాశనః ॥ ౫౬ ॥ గర్గారోపితనామాఙ్కో *వాసుదేవో హ్యధోక్షజః

గోపికాస్తన్యపాయీ చ బలభద్రానుజోఽచ్యుతః ॥ ౫౭ ॥ వైయాఘ్రనఖ
భూష శ్చ వత్సజి త్వత్సవర్ధనః । క్షీరసారాశనరతో దధిభాణ్డప్రమర్దనః ॥ ౫౮ ॥
*నవనీతాపహర్తా చ నీలనీరదభాసురః। ఆభీరదృష్టదౌర్జన్యో నీలపద్మనిభాననః॥
౫౯ ॥ మాతృదర్శితవిశ్వాస్య ఉలూఖలనిబన్ధనః । నలకూబరశాపాన్తో గోధూ
ళిచ్ఛురితాఙ్గకః ॥ ౬౦ ॥ గోసఙ్ఘరక్షక శ్శ్రీశో ॥ ౩౦౦ ॥ బృన్దారణ్యనివాసకః ।
వత్సాన్తకో బకద్వేషీ దైత్యామ్బుదమహానిలః ॥ ౬౧ ॥ మహాజగరచణ్డాగ్ని
శ్శకటప్రాణకణ్టకః ॥ ఇన్ద్రసేవ్యః పుణ్యగాత్రః ఖరజి చ్చణ్డదీధితిః ॥ ౬౨ ॥ *
తాళపక్వఫలాశీ చ కాళీయఫణిదర్పహా । నాగపత్నీస్తుతిప్రీతః ప్రలమ్బాసురఖణ్డ
నః॥ దావాగ్నిబలసంహారీ ఫలహారీ గదాగ్రజః । గోపాఙ్గనాచేలచోరః పాథో
లీలావిశారదః ॥ ౬౪ ॥ వంశగానప్రవీణ శ్చ *గోపీహస్తామ్బుజార్చితః । ముని
పత్న్యాహృతాహారో మునిశ్రేష్ఠో మునిప్రియః ॥ ౬౫ ॥ గోవర్ధనాద్రి
సన్ధర్తా సఙ్క్రన్దనతమోపహః । సదుద్యానవిలాసీ చ రాసక్రీడాపరాయణః ॥
౬౬ ॥ వరుణాభ్యర్చితో గోపీప్రార్థితః* పురుషోత్తమః । అక్రూరస్తు
తిసంప్రీతః కుబ్జాయౌవనదాయకః ॥ ౬౭ ॥ ముష్టికోరః ప్రహారీ చ
చాణూరోదరదారణః । మల్లయుద్ధాగ్రగణ్య శ్చ పితృబన్ధనమోచకః ॥ ౬౮ ॥
మత్తమాతఙ్గపఞ్చాస్యః కంసగ్రీవానికృన్తనః । ఉగ్రసేనప్రతిష్ఠాతా * రత్న
సింహాసనస్థితః ॥ ౬౯ ॥ కాలనేమిఖలద్వేషీ ముచుకున్దవరప్రదః । సాల్వ
సేవితదుర్ధర్షరాజస్మయనివారణః ॥ ౭౦ ॥ రుక్మగర్వాపహారీ చ రుక్మిణీ
నయనోత్సవః । ప్రద్యుమ్నజనకః కామీ ప్రద్యుమ్నో ద్వారకాధిపః ॥
* మణ్యాహర్తా మహామాయో జాంబవత్కృతసంగరః । జాంబూనదాంబర
ధరో గమ్యో జాంబవతీవిభుః ॥ ౭౨ ॥ కాళిందీప్రథితారామకేళి ర్గుం
జావతంసకః । మందారసుమనో భాస్వాఞ్ శచీశాభీష్టదాయకః ॥ ౭౩ ॥
* సత్రాజిన్మానసోల్లాసీ సత్యాజాని శ్శుభావహః । శతధన్వహర స్సిద్ధః
పాండవప్రియకోత్సవః ॥ ౭౪ ॥ భద్రప్రియ స్సుభద్రాయా భ్రాతా
నాగ్నజితీవిభుః । కిరీటకుండలధరః * కల్పపల్లవలాలితః ॥ ౭౫ ॥ భైష్మీ
ప్రణయభాషావా న్మిత్రవిందాధిపోఽభయః ! స్వమూర్తికేళిసంప్రీతో
లక్ష్మణోదారమానసః ॥ ౭౬ ॥ ప్రాగ్జ్యోతిషాధిపధ్వంసీ తత్సైన్యాన్తకరోఽ
మృతః । భూమిస్తుతో * భూరిభోగో భూషణాంబరసంయుతః ॥ ౭౭ ॥
బహురామాకృతాహ్లాదో గంధమాల్యానులేపనః । నారదాదృష్టచరితో
దేవేశో విశ్వరాడ్గురుః ॥ ౭౮ ॥ బాణబాహువిదార శ్చ తాపజ్వరవినాశకః ।
* ఉషోద్ధర్షయితాఽవ్యక్త శ్శివవాక్తుష్టమానసః ॥ ౭౯ ॥ మహేశజ్వర
సంస్తుత్య శ్శీతజ్వరభయాంతకః । నృగరాజోద్ధారక శ్చ పౌండ్రకాదివధో
ద్యతః ॥ ౮౦ ॥ వివిధారిచ్ఛలోద్విగ్నబ్రాహ్మణేషు దయాపరః । జరా

సన్ధబలద్వేషీ కేశిదైత్యభయఙ్కరః * ౪౦౦ * ॥ ౮౧ ॥ చక్రీ చైద్యాన్తక స్సభ్యో రాజబంధవిమోచకః । రాజసూయహవిర్భోక్తా స్నిగ్ధాఙ్గ శ్శుభలక్షణః ॥ ౮౨ ॥ ధానాభక్షణసంప్రీతః కుచేలాభీష్టదాయకః । సత్త్వాదిగుణగంభీరో * ద్రౌపదీమానరక్షకః ॥ ౮౩ ॥ భీష్మధ్యేయో భక్తవశ్యో భీమపూజ్యో దయానిధిః । దంతవక్త్రశిరశ్ఛేత్తా కృష్ణః కృష్ణాసఖ స్స్వరాట్ ॥ ౮౪ ॥ వైజయంతీప్రమోదీ చ*బర్హిబర్హవిభూషణః । పార్థకౌరవసంధాన కారీ దుశ్శాసనాంతకః ॥ ౮౫ ॥ బుద్ధో విశుద్ధ స్సర్వజ్ఞః క్రతుహింసావినిందకః । త్రిపురస్త్రీమానభంగ స్సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ నిర్వికారో*నిర్మమశ్చ నిరాభాసో నిరామయః । జగన్మోహకధర్మీ చ దిగ్వస్త్రో దిక్పతీశ్వరః ॥ ౮౭ ॥ కల్కీ మ్లేచ్ఛప్రహర్తా చ దుష్టనిగ్రహకారకః । ధర్మప్రతిష్ఠాకారీ చ*చాతుర్వర్ణ్యవిభాగకృత్ ॥ ౮౮ ॥ యుగాంతకో యుగాక్రాంతో యుగకృ ద్యుగభాసకః । కామారిః కామకారీ చ।నిష్కామః కామితార్థదః ॥ ౮౯ ॥ భర్గో వరేణ్యం సవితుః *శార్ఙ్గీ వైకుంఠమందిరః । హయగ్రీవః కైటభారి ర్గ్రాహఘ్నో గజరక్షకః ॥ ౯౦ ॥ సర్వసంశయవిచ్ఛేత్తా సర్వభక్తసముత్సుకః । కపర్దీ కామహారీ చ*కళాకాష్ఠా స్స్మృతి ర్ధృతిః ॥౯౧॥ అనాది రప్రమేయౌజాః ప్రధాన స్సన్నిరూపకః । నిర్లేపో నిస్స్పృహో*ఽసఙ్గో నిర్భయో నీతిపారగః ॥ ౯౨ ॥ నిష్ప్రేష్యో నిష్క్రియ శ్శాంతో నిష్ప్రపంచో నిధి ర్నయః । కర్మ్య*కర్మీ వికర్మీ చ కర్మేప్సుః కర్మభావనః ॥ ౯౩ ॥ కర్మాంగః కర్మవిన్యాసో మహాకర్మీ మహావ్రతీ । కర్మభుక్ కర్మఫలదః *కర్మేశః కర్మనిగ్రహః ॥ ౯౪ ॥ నరో నారాయణో దాంతః కపిలః కామద శ్శుచిః । తప్తా జప్తా*౫౦౦*ఽక్షమాలావా న్గన్తా నేతా లయో గతిః ॥ ౯౫ ॥ శిష్టో ద్రష్టా రిపుద్వేష్టా రోష్టా వేష్టా*మహానటః । రోద్ధా బోద్ధా మహాయోద్ధా శ్రద్ధావా న్సత్యధీ శ్శుభః ॥ ౯౭ ॥ మంత్రీ మంత్రో మంత్రగమ్యో*మంత్రకృ త్పరమంత్రహృత్ । మంత్రభృ న్మంత్రఫలదో మంత్రేశో మంత్రవిగ్రహః ॥ ౯౮ ॥ మంత్రాంగో మంత్ర విన్యాసో మహామంత్రో మహాక్రమః । * స్థిరధీః స్థిరవిజ్ఞానః స్థిరప్రజ్ఞః స్థిరాసన ॥ ౯౮ ॥ స్థిరయోగః స్థిరాధారః స్థిరమార్గః స్థిరాగమః । నిశ్శ్రేయసో నిరీహో*ఽగ్ని ర్నిరవద్యో నిరంజనః ॥ ౯౯ ॥ నిర్వైరో నిరహంకారో నిర్దంభో నిరసూయకః । అనంతోఽనంతబాహూరు రనంతాంఘ్రి*రనంతదృక్ ॥ అనంతవక్త్రో నంతాంగో నంతరూపో హ్య నంతకృత్ । ఊర్ధ్వరేతా ఊర్ధ్వలింగో హ్యూర్ధ్వమూర్ధోర్ధ్వశాఖకః ॥ ౧౦౧ ॥ ఊర్ధ్వ*ఊర్ధ్వాధ్వరక్షీ చ హ్యూర్ధ్వజ్వాలో నిరాకులః। బీజం బీజప్రదో నిత్యో నిదానం నిష్కృతి కృతీ ॥ ౧౦౨ ॥ మహా*నణీయా న్గరిమా సుషుమాచిత్రమాలికః । నభస్స్పృ

జృంభసోజ్యోతి రనాభస్వా న్నిర్నాభా నభః ॥౧౦౩॥ అభు*ర్విభుః ప్రభు శ్శంభు ర్మహీయాన్ భూ ర్భువాకృతిః । మహానందో మహాశూరో మహారాశి ర్మహోత్సవః ॥ ౧౦౪ ॥ మహాక్రోధో* మహాజ్వాలో మహాశాంతో మహాగుణః । సత్య వ్రత స్సత్యపర స్సత్య సంధ స్సతాం గతిః ॥౧౦౫॥ సత్యేశ స్సత్యసంకల్ప స్సత్యచారిత్రలక్షణః ॥ ౬౦౦ ॥ *అంత శ్చరో హ్యాం తరాత్మా పరమాత్మా చిదాత్మకః ॥౧౦౬॥ రోచనో రోచమానశ్చ సాక్షీ శౌరి ర్జనార్దనః । ముకుందో*నందనిష్పంద స్స్వర్ణబిందుః పురందరః ॥౧౦౭॥ అరిందమ స్సుమందశ్చ కుందమందారహాసవాన్। స్యందనారూఢచండాంగో హ్యానందీ నందనందనః॥౧౦౮॥ అనసూయానందనో*ఽత్రినేత్రానందనస్సునందవాన్। శంఖవాన్ పంకజకరః కుంకుమాంకోజయాంకుశః ॥౧౦౯॥ అంభోజమకరందాఢ్యోనిష్పంకోఽగరుపంకిలః।ఇంద్ర*చంద్రరథ శ్చంద్రోఽతిచంద్ర శ్చంద్రభాసకః ॥౧౧౦॥ ఉపేంద్రఇంద్రరాజ శ్చ వాగింద్ర శ్చంద్రలోచనః। ప్రత్య క్పరాక్*పరం ధామ పరమార్థః పరాత్పరః ॥౧౧౧॥ అపారవా క్పారగామీ పారావార పరాపరః । సహస్వా నర్థదాతా చ సహనః*సాహసీ జయీ ॥౧౧౨॥ తేజస్వీ వాయువిశిఖీ తపస్వీ తాపసోత్తమః । ఐశ్వర్యోద్భూతికృ ద్భూతి రైశ్వర్యాంగకలాపవాన్ ॥ ౧౧౩ ॥ అంభోధిశాయీ * భగవాన్ సర్వజ్ఞస్సామపారగః । మహాయోగీ మహాధీరో మహాభోగీ మహాప్రభుః ॥ ౧౧౪ ॥ మహావీరో మహాతుష్టి ర్మహాపుష్టిః *మహాగుణః । మహాదేవో మహాబాహు ర్మహాధర్మో మహేశ్వరః ॥ ౧౧౫ ॥ సమీపగో దూరగామీ స్వర్గమార్గనిరర్గళః । నగో నగధరో* నాగో నాగేశోనాగపాలకః ॥ ౧౧౬ ॥ హిరణ్మయ స్స్వర్ణరేతా హిరణ్యార్చి ర్హిరణ్యదః । గుణగణ్య శ్శరణ్య శ్చ పుణ్యకీర్తిః*పురాణగః ॥ ౧౧౭ ॥ జన్యభృజ్జన్యసన్నద్ధో దివ్యపంచాయుధో వశీ । దౌర్జన్యభంగః పర్జన్య స్సౌజన్యనిలయోఽలయః ॥౧౧౮॥ జలంధరాంతకో *౭౦౦* భస్మదైత్యనాశీ మహామనాః । శ్రేష్ఠ శ్శ్రవిష్ఠో ద్రాఘిష్ఠో గరిష్ఠో గరుడధ్వజః ॥ జ్యేష్ఠో ద్రఢిష్ఠో వర్షిష్ఠో ద్రాఘీయాన్ ప్రణవః ఫణీ । సంప్రదాయకర స్స్వామీ సురేశో మాధవోమధుః ॥౧౨౦॥ నిర్నిమేషో విధిః*వేధా బలవాన్ జీవనం బలీ। స్మర్తా శ్రోతా వికర్తా చ ధ్యాతా నేతా సమోఽసమః ॥ హోతా పోతా మహావక్తా రంతా మంతా ఖలాంతకః । దాతా గ్రాహయితా మాతా * నియన్తానంతవైభవః ॥ ౧౨౨ ॥ గోప్తా గోపయితా హన్తా ధర్మజాగరితా ధవః । కర్తా క్షేత్రకరః క్షేత్ర ప్రదః * క్షేత్రజ్ఞ ఆత్మవిత్ ॥ క్షేత్రీ క్షేత్రహరః క్షేత్ర ప్రియః క్షేమకరో మరుత్ । భక్తిప్రదో ముక్తిదాయీ శక్తిదో * ముక్తిదాయకః ॥ ౧౨౪ ॥ శక్తియు జ్మౌక్తికస్రగ్వీ సూక్తిరామ్నాయసూక్తిగః । ధనంజయో ధనాఢ్యశ్చ ధనికో ధనదాధిపః ॥౧౨౫॥ మహా

ధనో *మహామానీ దుర్యోధనవిమానితః । రత్నాకరో రత్నరోచీ రత్నగర్భా
శ్రయ శ్శుచిః ॥ ౧౨౬ ॥ రత్నసానునిధి ర్మౌళిరత్నభా రత్నకంకణః ।
అంతర్లక్ష్మ్యో*ఽన్తరభ్యాసీ చాంతర్ధ్యేయో జితాసనః ॥ ౧౨౭ ॥ అంత
రంగో దయావాం శ్చ హ్యాం తర్యామో మహార్ణవః । సరస స్సిద్ధరసిక
స్సిద్ధిః *సాధ్య స్సదాగతిః ॥ ౧౨౮ ॥ ఆయుఃప్రదో మహాయుష్మా నర్చిష్మా
నోషధీపతిః । అష్టశ్రీ రష్టభాగో ష్టకకుబ్వ్యాప్తయశో వ్రతీ * ॥ ౮౦౦ ॥
*అష్టాపదస్సువర్ణాభో హ్యష్టమూర్తి స్త్రిమూర్తిమాన్ । అస్వప్న స్స్వప్నగ
స్స్వప్నస్సుస్వప్న ఫలదాయకః ॥ ౧౩౦ ॥ దుస్స్వప్నధ్వంసకో ధ్వస్తదుర్నిమిత్తః*
శివంకరః । సుపర్ణ వర్ణ స్సంభావ్యో వర్ణితో వర్ణసమ్ముఖః ॥ ౧౩౧ ॥ సువర్ణ
ముఖరీతీరశివధ్యాతపదాంబుజః । దాక్షాయణీవచస్తుష్టో దూర్వాసోదృష్టి
గోచరః ॥ ౧౩౨ ॥ అంబరీషవ్రత ప్రీతో మహాకృత్తివిభంజనః । * మహా
భిచారకధ్వంసీ కాలసర్పభయాంతకః ॥ ౧౩౩ ॥ సుదర్శనః కాలమేఘశ్యామ
శ్శ్రీమంత్రభావితః । హేమాంబుజసరస్స్నాయీ శ్రీమనోభావితాకృతిః ॥
౧౩౪ ॥ శ్రీప్రదత్తాంబుజ స్రగ్వీ శ్రీకేళి శ్శ్రీనిధిః * భవః । శ్రీప్రదో వామనో
లక్ష్మీనాయక శ్చ చతుర్భుజః ॥ ౧౩౫ ॥ సంతృప్త స్తర్పిత స్తీర్థ స్నాతృసౌఖ్య
ప్రదర్శకః । అగస్త్యస్తుతి సంహృష్టో దర్శితావ్యక్తభావనః ॥ ౧౩౬ ॥ * కపి
లార్చిః కపిలవాన్ సుస్నాతాఘవిపాటనః । వృషాకపిః కపిస్వామి మనోంతస్థిత
విగ్రహః ॥ ౧౩౭ ॥ వహ్ని ప్రియోఽర్థసంభావ్యో జనలోకవిధాయకః । వహ్ని
ప్రభో వహ్ని తేజాః *శుభాభీష్టప్రదో యమీ ॥ ౧౩౮ ॥ వారుణక్షేత్ర
నిలయో వరుణో వారణార్చితః । వాయుస్థానకృతావాసో వాయుగో వాయు
సంభృతః ॥ ౧౩౯ ॥ యమాంతకోఽభిజననో *యమలోకనివారణః । యమినా
మగ్రగణ్య శ్చ సంయమీ యమభావితః ॥ ౧౪౦ ॥ ఇంద్రోద్యానస మీపస్థ
ఇంద్రదృగ్విషయః ప్రభుః । యక్షరాట్సరసీవాసో హ్యక్షయ్యనిధికోశకృత్ ॥
౧౪౧ ॥ స్వామితీర్థకృతావాసః * స్వామిధ్యేయో హ్యధోక్షజః । వరాహా
ద్యష్టతీర్థాభిసేవితాంఘ్రిసరోరుహః ॥ ౧౪౨ ॥ పాండుతీర్థాభిషిక్తాంగో
యుధిష్ఠిరవరప్రదః । భీమాన్తఃకరణారూఢ శ్శ్వేతవాహనసఖ్యవాన్ ॥
౧౪౩ ॥ నకులాభయదో మాద్రీసహదేవాభివందితః । కృష్ణాశపథసంధాతా *
కుంతీస్తుతిరతో దమీ ॥ ౧౪౪ ॥ నారదాదిమునిస్తుత్యో నిత్యకర్మపరాయణః ।
దర్శితావ్యక్తరూప శ్చ వీణానాద ప్రమోదితః ॥ ౧౪౫ ॥ షట్కోటితీర్థ
చర్యావాన్ దేవతీర్థకృతాశ్రమః । బిల్వామలజలస్నాయీ సరస్వత్యంబుసేవితః ॥
౧౪౬ ॥ *తుంబురూదక సంస్పర్శజన చిత్తతమోపహః । మత్స్యవామన
కూర్మాదితీర్థరాజః పురాణభృత్ ॥ ౧౪౭ ॥ చక్రధ్యేయపదాంభోజ శ్శంఖపూజిత
పాదుకః । రామతీర్థవిహారీ చ బలభద్రప్రతిష్ఠితః ॥ ౧౪౮ ॥ జామదగ్న్య

నరస్తీర్థ జలసేచనతర్పితః । పాపాపహారికీలాల సుస్నాతాఘవినాశనః ॥ ౧౪౯ ॥ నభోగంగాభిషిక్త శ్చ * ౯౦౦ * నాగతీర్థాభిషేకవాన్ । కుమారధారాతీర్థస్థో వటువేషస్సుమేఖలః ॥ ౧౫౦ ॥ వృద్ధస్య సుకుమారత్వ ప్రద స్సౌందర్యవాన్ సుఖీ । ప్రియంవదో మహాకుక్షి రిక్ష్వాకుకులనందనః ॥ ౧౫౧ ॥ *నీలగోక్షీరధారా భూ ర్వరాహాచలనాయకః । భరద్వాజ ప్రతిష్ఠావాన్ బృహస్పతి విభావితః ॥ ౧౫౨ ॥ అంజనాకృతపూజావా నాంజనేయకరార్చితః । అంజనాద్రినివాస శ్చ ముంజకేశిపురందర॥౧౫౩॥కిన్నరద్వయ సంబంధి బంధమోక్ష ప్రదాయకః । *వైఖానసమఖారంభో వృషజ్ఞేయో వృషాచలః ॥౧౫౪॥ వృషకాయప్రభేత్తా చ క్రీడనాచార సంభ్రమః । సౌవర్చలేయ విన్యస్తరాజ్యో నారాయణప్రియః ॥ ౧౫౫ ॥ దుర్మేధోభంజకః ప్రాజ్ఞో బ్రహ్మోత్సవమహోత్సుకః । *భద్రాసురశిరశ్ఛేత్తా భద్రక్షేత్రీ సుభద్రవాన్ ॥ ౧౫౬ ॥ మృగయాఽక్షీణసన్నాహ శ్శంఖరాజన్యతుష్టిదః । స్థాణుస్థో వైనతేయాంగ భావితో హ్య శరీరవాన్ ॥ ౧౫౭ ॥ భోగీంద్ర భోగసంస్థానో బ్రహ్మాదిగణసేవితః । * సహస్రార్కచ్ఛటా భాస్వ ద్విమానాంతస్థితో గుణీ ॥ విష్వక్సేనకృతస్తోత్ర స్సనందన వరీవృతః । జాహ్నవ్యాదినదీసేవ్య స్సురేశాద్యభివందితః ॥ ౧౫౯ ॥ సురాంగనా నృత్యపరో గంధర్వోద్గాయన ప్రియః । రాకేందుసంకాశనఖః కోమలాంఘ్రిసరోరుహః॥౧౬౦॥*కచ్ఛపప్రపదః కుంద గుల్ఫక స్స్వచ్ఛకూర్పరః । మేదురస్వర్ణ వస్త్రాఢ్యకటి దేశస్థమేఖలః ॥ ౧౬౧ ॥ ప్రోల్లసచ్ఛురికాభాస్వత్కటిదేశ శ్శుభంకరః । అనంత పద్మజస్థాననాభి ర్మౌక్తికమాలికః ॥ ౧౬౨ ॥ మందార చాంపేయమాలీ రత్నాభరణ సంభృతః । *లంబయజ్ఞోపవీతీ చ చంద్రశ్రీఖండ లేపవాన్ ॥ వరదోఽభయద శ్చక్రీ శంఖీ కౌస్తుభదీప్తిమాన్ । శ్రీవత్సాంకితవక్షస్కో లక్ష్మీసంశ్రిత హృత్తటః ॥ ౧౬౪ ॥ నీలోత్పలనిభాకారః * శోణాంభోజసమాననః । కోటిమన్మథ లావణ్య శ్చంద్రికాస్మితపూరితః ॥ ౧౬౫ ॥ సుధాస్వచ్ఛోర్ధ్వపుండ్ర శ్చ కస్తూరీతిలకాంచితః । పుండరీకేక్షణ స్స్వచ్ఛమౌళి శ్శోభావిరాజితః ॥ ౧౬౯ ॥ పద్మస్థః పద్మనాభ శ్చ * సోమమండలగో బుధః । వహ్నిమండలగ స్సూర్య స్సూర్యమండలసంస్థితః ॥ ౧౬౭ ॥ శ్రీపతి ర్భూమిజాని శ్చ విమలాద్యభి సంవృతః । జగత్కుటుంబజనితా రక్షకః * కామితప్రదః॥౧౬౮॥ అవస్థాత్రయయంతా చ విశ్వతేజ స్స్వరూపవాన్। జ్ఞప్తి ర్జ్ఞేయో జ్ఞానగమ్యో జ్ఞానాతీత స్సురాతిగః ॥౧౬౯॥ బ్రహ్మాండాంతర్బహిర్వ్యాప్తో వేంకటాద్రిగదాధరః ॥ * ౧౦౦౦ *

శ్రీవేఙ్కటాద్రిగదాధరోన్నమ ఇతి.

ఏవం శ్రీవేఙ్కటేశస్య కీర్తితం పరమాద్భుతం ॥౧౭౦॥ నామ్నాం సహస్రం సంశ్రావ్యం పవిత్రం పుణ్యవర్ధనమ్ । శ్రవణాత్సర్వ

దోషఘ్నం రోగఘ్నం మృత్యునాశనం ॥ ౧౭౧ ॥ దారిద్ర్యభేదనం ధర్మ్యం
సర్వైశ్వర్యఫలప్రదం । కాలాహివిషవిచ్ఛేది జ్వరాపస్మార భంజనం ॥ ౧౭౨ ॥
శత్రుక్షయకరం రాజ గ్రహపీడానివారణం । బ్రహ్మరాక్షసకూశ్మాండ భేతాళ
భయభఞ్జనం ॥ ౧౭౩ ॥ విద్యాభిలాషీ విద్యావా న్ధనార్థీ ధనవాన్భవేత్ ।
అనంతకల్పజీవీ స్యా దాయుష్కామో మహాయశాః ॥ ౧౭౪ ॥ పుత్రార్థీ
సుగుణా న్పుత్రాఁ లభేతా యుష్మత స్తతః । సంగ్రామే శత్రువిజయీ సభా
యాం ప్రతివాదిజిత్ ॥ ౧౭౫ ॥ దివ్యై ర్నామభి రేభి స్తు తులసీపూజనా
త్సకృత్ । వైకుంఠవాసీ భగవత్సదృశో విష్ణుసన్నిధౌ ॥ ౧౭౬ ॥ కల్హార
పూజనాన్మాసా ద్ద్వితీయ ఇవ యక్షరాట్ । నీలోత్పలార్చనా త్సర్వ రాజపూజ్య
స్సదా భవేత్ ॥ ౧౭౭ ॥ హృత్సంస్థితై ర్నామభి స్తు భూయా ద్ద్రుగ్విషయో
హరిః । వాఞ్ఛితార్థం తదా దత్త్వా వైకుంఠం చ ప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౭౮ ॥
త్రిసంధ్యం యో జపే న్నిత్యం సంపూజ్య విధినా విభుం । త్రివారం పఞ్చవారం
వా ప్రత్యహం క్రమశో యమీ ॥౧౭౯॥ మాసా దలక్ష్మీనాశ స్స్యా ద్ద్విమా
సాత్స్యా న్నరేంద్రతా । త్రిమాసా న్మహదైశ్వర్యం తతస్సం భాషణం భవేత్ ।
మాసం పర న్మ్నాయనక ర్మపూ ర్తిం చ సమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౮౦ ॥ మార్గ
భ్రష్ట శ్చ సన్మార్గం గత స్వ స్స్వం స్వకీయకం । చాంచల్యచిత్తోఽ చాంచ
ల్యం మనస్స్వాస్థ్యం చ గచ్ఛతి ॥ ౧౮౧ ॥ ఆయురారోగ్య మైశ్వర్యం జ్ఞానం
మోక్షం చ విదంతి । సర్వా న్కామా నవాప్నోతి శాశ్వతం చ పదం
తథా ॥ ౧౮౨ ॥ సత్యం సత్యం పున స్సత్యం సత్యం సత్యం న సంశయః ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాండపురాణే వసిష్ఠనారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యే శ్రీ వేఙ్కటేశ శ్రీ సహస్రనామ
స్తోత్రాధ్యాయ స్సమాప్తః.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్ ।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాసమహం భజే ॥

*ఓం శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧
విరూపాక్షాయ నమః
విశ్వేశాయ నమః
విశ్వభావనాయ నమః
విశ్వసృజే నమః
విశ్వసంహర్త్రే నమః
విశ్వప్రాణాయ నమః
విరాడ్వపుషే నమః
శేషాద్రినిలయాయ నమః
అశేషభక్తదుఃఖప్రణాశనాయ నమః
ఓం శేషస్తుత్యాయ నమః ౧౦
శేషశాయినే నమః
విశేషజ్ఞాయ నమః
విభవే నమః
స్వభువే నమః
విష్ణవే నమః
జిష్ణవే నమః
వర్ధిష్ణవే నమః
ఉత్సహిష్ణవే నమః
సహిష్ణుకాయ నమః ౨౦
ఓం భ్రాజిష్ణవే నమః
గ్రసిష్ణవే నమః
వర్తిష్ణవే నమః
భరిష్ణుకాయ నమః
కాలయన్త్రే నమః
కాలగోప్త్రే నమః
కాలాయ నమః
కాలాన్తకాయ నమః
అఖిలాయ నమః
కాలగమ్యాయ నమః ౩౦
ఓం కాలకణ్ఠవన్ద్యాయ నమః
కాలకలేశ్వరాయ నమః
శమ్భవే నమః
*ఓం స్వయమ్భువే నమః
అమ్భోజనాభయే నమః
స్తమ్భితవారిధయే నమః
అమ్భోధినన్దినీజానయే నమః
శోణామ్భోజపదప్రభాయ నమః
కమ్బుగ్రీవాయ నమః
శమ్బరారిరూపాయ నమః ౪౦
ఓం శమ్బరజేక్షణాయ నమః
బిమ్బాధరాయ నమః
బిమ్బరూపిణే నమః
ప్రతిబిమ్బక్రియాతిగాయ నమః
గుణవతే నమః
గుణగమ్యాయ నమః
గుణాతీతాయ నమః
గుణప్రియాయ నమః
దుర్గుణధ్వంసకృతే నమః
సర్వసుగుణాయ నమః ౫౦
ఓం గుణభాసకాయ నమః
పరేశాయ నమః
పరమాత్మనే నమః
పరస్మైజ్యోతిషే నమః
పరాయైగతయే నమః
పరస్మైపదాయ నమః
వియద్వాససే నమః
పారమ్పర్యశుభప్రదాయ నమః
బ్రహ్మాండగర్భాయ నమః
బ్రహ్మణ్యాయ నమః ౬౦
ఓం బ్రహ్మసృజే నమః
బ్రహ్మబోధితాయ నమః
బ్రహ్మస్తుత్యాయ నమః
బ్రహ్మవాదినే నమః
బ్రహ్మచర్యపరాయణాయ నమః

*ఓం సత్యవ్రతార్థసన్తుష్టాయ నమః ...

సత్యరూపిణే నమః ... ...

ఝషాఙ్గవతే నమః ... ..

సోమకప్రాణహారిణే నమః ...

ఆనీతామ్నాయాయ నమః ౭౦

ఓం అబ్ధిసఞ్చరాయ నమః ...

దేవాసురవరస్తుత్యాయ నమః ...

పతన్మన్దరధారకాయ నమః ...

ధన్వన్తరయే నమః ... ..

కచ్ఛపాఙ్గాయ నమః .. ...

పయోనిధివిమన్థకాయ నమః ...

అమరామృతసన్ధాత్రే నమః ...

ధృతసమ్మోహినీవపుషే నమః ...

హరమోహకమాయావినే నమః ...

రక్షస్సన్దోహభఞ్జనాయ నమః ౮౦

ఓం హిరణ్యాక్షవిదారిణే నమః ...

యజ్ఞాయ నమః ... ...

యజ్ఞవిభావనాయ నమః ... ...

యజ్ఞీయోర్వీసముద్ధర్త్రే నమః ...

లీలాక్రోడాయ నమః ... ...

ప్రతాపవతే నమః .. ...

దణ్డకాసురవిధ్వంసినే నమః ...

వక్రదంష్ట్రాయ నమః ... ...

క్షమాధరాయ నమః ... ...

గన్ధర్వశాపహరణాయ నమః ౯౦

ఓం పుణ్యగన్ధాయ నమః .. ..

విచక్షణాయ నమః .. ...

కరాళవక్త్రాయ నమః ... ...

సోమార్కనేత్రాయ నమః ...

షడ్గుణవైభవాయ నమః ... ...

శ్వేతఘోణినే నమః .. ...

ఘూర్ణితభ్రువే నమః .. ...

ఘుర్ఘురధ్వనివిభ్రమాయ నమః ...

*ఓం ద్రాఘీయసే నమః ... ...

నీలకేశినే నమః ... ౧౦౦

జాగ్రదమ్బుజలోచనాయ నమః ...

ఘృణావతే నమః ... ..

ఘృణిసమ్మోహాయ నమః ... ...

మహాకాలాగ్నిదీధితయే నమః ...

జ్వాలాకరాళవదనాయ నమః ...

మహోల్కాకులవీక్షణాయ నమః ...

సటానిర్భిణ్ణమేఘౌఘాయ నమః ...

దంష్ట్రారుగ్వ్యాప్తదిక్తటాయ నమః ...

ఉచ్ఛ్వాసాకృష్టభూతేశాయ నమః ...

నిశ్వాసత్యక్తవిశ్వసృజే నమః ౧౧౦

ఓం అన్తర్భ్రమజ్జగద్గర్భాయ నమః ...

అనన్తాయ నమః ... ...

బ్రహ్మకపాలహృతే నమః ...

ఉగ్రాయ నమః ... ...

వీరాయ నమః ... ...

మహావిష్ణవే నమః ... ...

జ్వలనాయ నమః ... ...

సర్వతోముఖాయ నమః ... ...

నృసింహాయ నమః ... ...

భీషణాయ నమః ... ౧౨౦

ఓం భద్రాయ నమః ... ...

మృత్యుమృత్యవే నమః ... ...

సనాతనాయ నమః ... ...

సభాస్తమ్భోద్భవాయ నమః ...

భీమాయ నమః ... ...

శిరోమాలినే నమః .. ...

మహేశ్వరాయ నమః ... ...

ద్వాదశాదిత్యచూడాలాయ నమః ...

కల్పధూమసటాచ్ఛవయే నమః ...

హిరణ్యకోరస్స్థలభిన్నఖాయ నమః ౧౩౦

ఓం సింహముఖాయ నమః ...

*ఓం అనఘాయ నమః
ప్రహ్లాదవరదాయ నమః
ధీమతే నమః
భక్తసఙ్ఘప్రతిష్ఠితాయ నమః
బ్రహ్మరుద్రాదిసంసేవ్యాయ నమః
సిద్ధసాధ్యప్రపూజితాయ నమః
లక్ష్మీనృసింహాయ నమః
దేవేశాయ నమః
జ్వాలాజిహ్వాన్త్రమాలికాయ నమః ౧౪౦
ఓం ఖడ్గినే నమః
ఖేటినే నమః
మహేష్వాసినే నమః
కపాలినే నమః
ముసలినే నమః
హలినే నమః
పాశినే నమః
శూలినే నమః
మహాబాహవే నమః
జ్వరఘ్నాయ నమః ౧౫౦
ఓం రోగలుణ్ఠకాయ నమః
మౌఞ్జీయుజే నమః
ఛాత్రకాయ నమః
దణ్డినే నమః
కృష్ణాజినధరాయ నమః
వటవే నమః
అధీతవేదాయ నమః
వేదాన్తోద్ధారకాయ నమః
బ్రహ్మనైష్ఠికాయ నమః
అహీనశయనప్రీతాయ నమః ౧౬౦
ఓం ఆదితేయాయ నమః
అనఘాయ నమః
హరయే నమః
సంవిత్ప్రియాయ నమః

*ఓం సామవేద్యాయ నమః
బలివేశ్మప్రతిష్ఠితాయ నమః
బలిక్షాళితపాదాబ్జాయ నమః
విన్ధ్యావలిమానితాయ నమః
త్రిపాదభూమిస్వీకర్త్రే నమః
విశ్వరూపప్రదర్శకాయ నమః ౧౭౦
ఓం ధృతత్రివిక్రమాయ నమః
స్వాఙ్ఘ్రినఖభిన్నాణ్డఖర్పరాయ నమః
పజ్జాతవాహినీధారాపవిత్రితజగత్త్రయాయ నమః
విధిసమ్మానితాయ నమః
పుణ్యాయ నమః
దైత్యయోద్ధ్రే నమః
జయోర్జితాయ నమః
సురరాజ్యప్రదాయ నమః
శుక్రమదహృతే నమః
సుగతీశ్వరాయ నమః ౧౮౦
ఓం జామదగ్న్యాయ నమః
కుఠారిణే నమః
కార్తవీర్యవిదారణాయ నమః
రేణుకాయాశ్శిరోహారిణే నమః
దుష్టక్షత్రియమర్దనాయ నమః
వర్చస్వినే నమః
దానశీలాయ నమః
ధనుష్మతే నమః
బ్రహ్మవిత్తమాయ నమః
అత్యుదగ్రాయ నమః ౧౯౦
ఓం సమగ్రాయ నమః
న్యగ్రోధాయ నమః
దుష్టనిగ్రహాయ నమః
రవివంశసముద్భూతాయ నమః
రాఘవాయ నమః
భరతాగ్రజాయ నమః

*ఓం కౌసల్యాతనయాయ నమః ...
రామాయ నమః .. ...
విశ్వామిత్రప్రియఙ్కరాయ నమః ...
తాటకారయే నమః ... ౨౦౦
ఓం సుబాహుఘ్నాయ నమః ..
బలాతిబలమన్త్రవతే నమః ...
అహల్యాశాపవిచ్ఛేదినే నమః ...
ప్రవిష్టజనకాలయాయ నమః ...
స్వయంవరసభాసంస్థాయ నమః .
ఈశచాపప్రభఞ్జనాయ నమః ..
జానకీపరిణేత్రే నమః .. ...
జనకాధీశసంస్తుతాయ నమః ...
జమదగ్నితనూజాతయోద్ధ్రే నమః
అయోధ్యాధిపాగ్రణ్యే నమః ౨౧౦
ఓం పితృవాక్యప్రతీపాలాయ నమః ...
త్యక్తరాజ్యాయ నమః ... ...
సలక్ష్మణాయ నమః ... ...
ససీతాయ నమః ... ...
చిత్రకూటస్థాయ నమః ... ..
భరతాహితరాజ్యకాయ నమః ...
కాకదర్పప్రహర్త్రే నమః ...
దణ్డకారణ్యవాసకాయ నమః ..
పఞ్చవటీవిహారిణే నమః ... ..
స్వధర్మపరిపోషకాయ నమః ౨౨౦
ఓం విరాధఘ్నే నమః ... ...
అగస్త్యముఖ్యమునిసమ్మానితాయ నమః
పుంసే నమః ... ...
ఇన్ద్రచాపధరాయ నమః ... ...
ఖడ్గధరాయ నమః ... ...
అక్షయసాయకాయ నమః .. ...
ఖరాన్తకాయ నమః ... ...
దూషణారయే నమః ... ...
త్రిశిరస్కరిపవే నమః ... ...

*ఓం వృషాయ నమః ... ౨౩౦
శూర్పణఖానాసాచ్ఛేత్త్రే నమః
వల్కలధారకాయ నమః ...
జటావతే నమః ... ..
పర్ణశాలాస్థాయ నమః ... ...
మారీచబలమర్దకాయ నమః ..
పక్షిరాట్కృతసంవాదాయ నమః ...
రవితేజసే నమః . ..
మహాబలాయ నమః ... ..
శబర్యానీతఫలభుజే నమః ...
హనూమత్పరితోషితాయ నమః ౨౪౦
ఓం సుగ్రీవాభయదాయ నమః ..
దైత్యకాయక్షేపణభాసురాయ నమః ...
సప్తసాలసముచ్ఛేత్త్రే నమః ...
వాలిహృతే నమః ... ...
కపిసంవృతాయ నమః ... ...
వాయుసూనుకృతాసేవాయ నమః ...
త్యక్తపమ్పాయ నమః ... ...
కుశాసనాయ నమః .. ..
ఉదన్వత్తీరగాయ నమః .. ...
శూరాయ నమః ... ౨౫౦
ఓం విభీషణవరప్రదాయ నమః ...
సేతుకృతే నమః ... ..
దైత్యఘ్నే నమః .. ..
ప్రాప్తలఙ్కాయ నమః ... ...
అలఙ్కారవతే నమః .. ...
అతికాయశిరశ్ఛేత్త్రే నమః ...
కుమ్భకర్ణవిభేదనాయ నమః ...
దశకణ్ఠశిరోధ్వంసినే నమః ...
జామ్బవత్ప్రముఖావృతాయ నమః ...
జానకీశాయ నమః ... ౨౬౦
ఓం సురాధ్యక్షాయ నమః ... ...
సాకేతేశాయ నమః ... ...

*ఓం పురాతనాయ నమః ... ...
పుణ్యశ్లోకాయ నమః ... ...
వేదవేద్యాయ నమః ... ...
స్వామితీర్థనివాసకాయ నమః ..
లక్ష్మీసరఃకేళిలోలాయనమః ...
లక్ష్మీశాయ నమః ... ...
లోకరక్షకాయ నమః ... ...
దేవకీగర్భసమ్భూతాయనమః ౨౭౦
ఓం యశోదేక్షణలాలితాయ నమః ...
వసుదేవకృతస్తోత్రా నమః ...
నన్దగోపమనోహరాయ నమః ...
చతుర్భుజాయ నమః ... ..
కోమలాఙ్గాయ నమః ... ..
గదావతే నమః ... ...
నీలకున్తలాయ నమః ... ...
పూతనాప్రాణసంహర్త్రే నమః ...
తృణావర్తవినాశనాయ నమః ...
గర్గారోపితనామాఙ్కాయ నమః ౨౮౦
ఓం వాసుదేవాయ నమః ... ...
అధోక్షజాయ నమః ... ...
గోపికాస్తన్యపాయినే నమః ...
బలభద్రానుజాయ నమః ... ...
అచ్యుతాయ నమః ... ...
వైయాఘ్రనఖభూషాయ నమః ...
వత్సజితే నమః... ... ...
వత్సవర్ధనాయ నమః ... ...
క్షీరసారాశనరతాయ నమః ...
దధిభాణ్డప్రమర్దనాయ నమః ౨౯౦
ఓం నవనీతాపహర్త్రే నమః ...
నీలనీరదభాసురాయ నమః ..
ఆభీరదృష్టదౌర్జన్యాయ నమః ...
నీలపద్మనిభాననాయ నమః ...
మాతృదర్శితవిశ్వాస్యాయ నమః ...

*ఓం ఉలూఖలనిబన్ధనాయ నమః ...
నళకూబరశాపాన్తాయ నమః ...
గోధూళిచ్ఛురితాఙ్గకాయ నమః ..
గోసఙ్ఘరక్షకాయ నమః ... ...
శ్రీశాయ నమః ... ౩౦౦
ఓం బృన్దారణ్యనివాసకాయ నమః ...
వత్సాన్తకాయ నమః ... ...
బకద్వేషిణే నమః ... ...
దైత్యామ్బుదమహానిలాయ నమః ...
మహాజగరచణ్డాగ్నయే నమః ...
శకటప్రాణకణ్టకాయ నమః ...
ఇన్ద్రసేవ్యాయ నమః .. ...
పుణ్యగాత్రాయ నమః ... ...
ఖరజితే నమః ... ...
చణ్డదీధితయే నమః ... ౩౧౦
ఓం తాళపక్వఫలాశినే నమః ...
కాళీయఫణిదర్పఘ్నే నమః ...
నాగపత్నీస్తుతిప్రీతాయ నమః ...
ప్రలమ్బాసురఖణ్డనాయ నమః ...
దావాగ్నిబలహారిణే నమః ...
ఫలాహారిణే నమః ... ...
గదాగ్రజాయ నమః ... ...
గోపాఙ్గనాచేలచోరాయ నమః ...
పాథోలీలావిశారదాయ నమః ...
వంశగానప్రవీణాయ నమః ౩౨౦
ఓం గోపీహస్తామ్బుజార్చితాయ నమః ...
మునిపత్న్యాహృతాహారాయ నమః ...
మునిశ్రేష్ఠాయ నమః ... ...
మునిప్రియాయ నమః ... ...
గోవర్ధనాద్రిసంధర్త్రే నమః ...
సఙ్క్రన్దనతమోఽపహాయ నమః ...
సదుద్యానవిలాసినే నమః ...
రాసక్రీడాపరాయణాయ నమః ...

*ఓం వరుణాభ్యర్చితాయ నమః ...

గోపీప్రార్థితాయ నమః 33౦

ఓం పురుషోత్తమాయ నమః ...

అక్రూరస్తుతిసమ్ప్రీతాయ నమః ...

కుబ్జాయౌవనదాయకాయ నమః ...

ముష్టికోరఃప్రహారిణే నమః ...

చాణూరోదరదారణాయ నమః .

మల్లయుద్ధాగ్రగణ్యాయ నమః ...

పితృబన్ధనమోచకాయ నమః ..

మత్తమాతఙ్గపఞ్చాస్యాయ నమః ...

కంసగ్రీవానికృన్తనాయ నమః ...

ఉగ్రసేనప్రతిష్ఠాత్రే నమః 3౪౦

ఓం రత్నసింహాసనస్థితాయ నమః ...

కాలనేమిఖలద్వేషిణే నమః ...

ముచుకున్దవరప్రదాయ నమః ...

సాల్వసేవిత దుర్ధర్ష రాజస్మయనివారణాయ నమః .. ...

రుక్మిగర్వాపహారిణే నమః ... ...

రుక్మిణీనయనోత్సవాయ నమః ...

ప్రద్యుమ్నజనకాయ నమః ...

కామినే నమః .. ..

ప్రద్యుమ్నాయ నమః ... ...

ద్వారకాధిపాయ నమః ... 3౫౦

ఓం మణ్యాహర్త్రే నమః ...

మహామాయాయ నమః ... ...

జామ్బవత్కృతసఙ్గరాయ నమః ...

జామ్బూనదాంబరధరాయ నమః ..

గమ్యాయ నమః .. .

జామ్బవతీవిభవే నమః ... ...

కాళిన్దిప్రథితారామకేళయే నమః ...

గుఞ్జావతంసకాయ నమః ...

మన్దారసుమనోభాస్వతే నమః ..

శచీశాభీష్టదాయకాయ నమః 3౬౦

*ఓం సత్రాజిన్మానసోల్లాసినే నమః ...

సత్యాజానయే నమః .. ...

శుభావహాయ నమః .. ...

శతధన్వహరాయ నమః ... ...

సిద్ధాయ నమః ... .

పాణ్డవప్రియకోత్సవాయ నమః ...

భద్రప్రియాయ నమః ... ...

సుభద్రాయాభ్రాత్రే నమః ...

నాగ్నజితీవిభవే నమః .. ...

కిరీటకుణ్డలధరాయ నమః .. 3౭౦

ఓం కల్పపల్లవలాలితాయ నమః ...

భైష్మీప్రణయభాషావతే నమః ...

మిత్రవిన్దాధిపాయ నమః .. ...

అభయాయ నమః .. ...

స్వమూర్తికేళిసమ్ప్రీతాయ నమః ..

లక్ష్మణోదారమానసాయ నమః ...

ప్రాగ్జ్యోతిషాధిపధ్వంసినే నమః ...

తత్సైన్యాన్తకరాయ నమః ...

అమృతాయ నమః ... ...

భూమిస్తుతాయ నమః ... 3౮౦

ఓం భూరిభోగాయ నమః ... ...

భూషణామ్బరసంయుతాయ నమః ...

బహురామాకృతాహ్లాదాయ నమః ...

గన్ధమాల్యానులేపనాయ నమః ...

నారదాదృష్టచరితాయ నమః ..

దేవేశాయ నమః ... ...

విశ్వరాజే నమః ... ...

గురవే నమః .. ...

బాణబాహువిదారాయ నమః ...

తాపజ్వరవినాశకాయ నమః 3౯౦

ఓం ఉపోద్ధర్షయిత్రే నమః ... ...

అవ్యక్తాయ నమః .. ...

శివవాక్తుష్టమానసాయ నమః ...

*ఓం మహేశజ్వరసంస్తుత్యాయ నమః ...
శీతజ్వరభయాన్తకాయ నమః ...
నృగరాజోద్ధారకాయ నమః ...
పౌణ్డ్రకాదివధోద్యతాయ నమః ..
వివిధారిచ్ఛలోద్విగ్న బ్రాహ్మణేషూద
యాపరాయ నమః ... ...
జరాసన్ధబలద్వేషిణే నమః ...
కేశిదైత్యభయఙ్కరాయ నమః ౮౦౦
ఓం చక్రిణే నమః ... ...
చైద్యాన్తకాయ నమః ... ...
సభ్యాయ నమః ... ...
రాజబన్ధవిమోచకాయ నమః ...
రాజసూయహవిర్భోక్త్రే నమః ...
స్నిగ్ధాఙ్గాయ నమః ... ...
శుభలక్షణాయ నమః ... ...
ధానాభక్షణసమ్ప్రీతాయ నమః ...
కుచేలాభీష్టదాయకాయ నమః ...
సత్త్వాదిగుణగమ్భీరాయ నమః ౮౧౦
ఓం ద్రౌపదీమానరక్షకాయ నమః ...
భీష్మధ్యేయాయ నమః ... ...
భక్తవశ్యాయ నమః ... ...
భీమపూజ్యాయ నమః ... ...
దయానిధయే నమః ... ...
దన్తవక్త్రశిరశ్ఛేత్త్రే నమః ...
కృష్ణాయ నమః ... ...
కృష్ణాసఖాయ నమః ... ...
స్వరాజే నమః .. ..
వైజయన్తీప్రమోదినే నమః ౮౨౦
ఓం బర్హిబర్హవిభూషణాయ నమః ...
పార్థకౌరవసన్ధానకారిణే నమః ...
దుశ్శాసనాన్తకాయ నమః ...
బుద్ధాయ నమః ... ...
విశుద్ధాయ నమః ... ...

*ఓం సర్వజ్ఞాయ నమః .. ...
క్రతుహింసావినిన్దకాయ నమః ..
త్రిపురస్త్రీమానభఙ్గాయ నమః ...
సర్వశాస్త్రవిశారదాయ నమః ...
నిర్వికారాయ నమః ... ౮౩౦
ఓం నిర్మమాయ నమః ... ...
నిరాభాసాయ నమః ... ...
నిరామయాయ నమః ... ...
జగన్మోహకధర్మిణే నమః ...
దిగ్వస్త్రాయ నమః ... ...
దిక్పతీశ్వరాయ నమః ... ...
కల్కినే నమః ... ...
మ్లేచ్ఛప్రహర్త్రే నమః ... ...
దుష్టనిగ్రహకారకాయ నమః ...
ధర్మప్రతిష్ఠాకారిణే నమః... ౮౪౦
ఓం చాతుర్వర్ణ్యవిభాగకృతే నమః ...
యుగాన్తకాయ నమః ... ...
యుగాక్రాన్తాయ నమః ... ...
యుగకృతే నమః ... ...
యుగభాసకాయ నమః .. ...
కామారయే నమః ... ...
కామకారిణే నమః ... ...
నిష్కామాయ నమః ... ...
కామితార్థదాయ నమః ... ..
సవితుర్వరేణ్యాయభర్గసే నమః ౮౫౦
ఓం శార్ఙ్గిణే నమః... .. ...
వైకుణ్ఠమన్దిరాయ నమః ... ...
హయగ్రీవాయ నమః ... ...
కైటభారయే నమః ... ..
గ్రాహఘ్నాయ నమః ... ...
గజరక్షకాయ నమః ... ..
సర్వసంశయవిచ్ఛేత్త్రే నమః ...
సర్వభక్తసముత్సుకాయ నమః ...

*ఓం కపర్దినే నమః ... ...
కామవైరిణే నమః .. ౭౬౦
కళాయై నమః .. ...
కాష్ఠాయై నమః ... ...
స్మృతయే నమః ... ...
ధృతయే నమః... ... ...
అనాదయే నమః ... ...
అప్రమేయౌజసే నమః .. ..
ప్రధానాయ నమః ... ..
సన్నిరూపకాయ నమః ... ...
నిర్లేపాయ నమః ... ...
నిస్స్పృహాయ నమః ... ౭౭౦
ఓం అసఙ్గాయ నమః .. ...
నిర్భయాయ నమః ... ...
నీతిపారగాయ నమః ... ...
నిష్ప్రేష్యాయ నమ ... ...
నిష్క్రియాయ నమః ... ..
శాన్తాయ నమః ... ...
నిష్ప్రపఞ్చాయ నమః ... ...
నిధయే నమః ... ...
నయాయ నమః ... ...
కర్మిణే నమః ౭౮౦
ఓం అకర్మిణే నమః ... ...
వికర్మిణే నమః .. ...
కర్మేప్సవే నమః ... ...
కర్మభావనాయ నమః ... ...
కర్మాఙ్గాయ నమః .. ...
కర్మవిన్యాసాయ నమః . ...
మహాకర్మిణే నమః ... ...
మహావ్రతినే నమః ... .
కర్మభుజే నమః ... ...
కర్మఫలదాయ నమః ... ౭౯౦
ఓం కర్మేశాయ నమః ... ...

*ఓం కర్మనిగ్రహాయ నమః ... ..
నరాయ నమః... ... ...
నారాయణాయ నమః .. ...
దాన్తాయ నమః ...
కపిలాయ నమః ... ...
కామదాయ నమః ... ...
శుచయే నమః... ... ..
తప్త్రే నమః ... ...
జప్త్రే నమః ౮౦౦
ఓం అక్షమాలావతే నమః ... ...
గన్త్రే నమః .. ..
నేత్రే నమః ... ...
లయాయ నమః .. ...
గతయే నమః ... .
శిష్టాయ నమః ... ...
ద్రష్ట్రే నమః... ... ...
రిపుద్వేష్ట్రే నమః ... ...
రోష్ట్రే నమః... ... ...
వేష్ట్రే నమః ౮౧౦
ఓం మహానటాయ నమః ... ..
రోద్ధ్రే నమః ... ...
బోద్ధ్రే నమః ... .
మహాయోద్ధ్రే నమః .. ...
శ్రద్ధావతే నమః ... ..
సత్యధియే నమః ... ...
శుభాయ నమః ... ...
మన్త్రిణే నమః ... ...
మన్త్రాయ నమః .. ...
మన్త్రగమ్యాయ నమః ... ౮౨౦
ఓం మన్త్రకృతే నమః ... ..
పరమన్త్రహృతే నమః ... ...
మన్త్రభృతే నమః ... ...
మన్త్రఫలదాయ నమః ... ..

* ఓం మన్త్రేశాయ నమః .. ..
మన్త్రవిగ్రహాయ నమః ... ...
మన్త్రాంగాయ నమః ... ...
మన్త్రవిన్యాసాయ నమః .. ..
మహామన్త్రాయ నమః ... .
మహాక్రమాయ నమః .. ౫౩౦

ఓం స్థిరధియే నమః ... ...
స్థిరవిజ్ఞానాయ నమః ... ...
స్థిరప్రజ్ఞానాయ నమః ... ...
స్థిరాసనాయ నమః ... ...
స్థిరయోగాయ నమః .. ..
స్థిరాధారాయ నమః ... ...
స్థిరమార్గాయ నమః .. ...
స్థిరాగమాయ నమః ... ...
నిశ్శ్రేయసాయ నమః ... ...
నిరీహాయ నమః ... ౫౪౦

ఓం అగ్నయే నమః ... ...
నిరవద్యాయ నమః ... ...
నిరఞ్జనాయ నమః .. ...
నిర్వైరాయ నమః ... ..
నిరహంకారాయ నమః . ...
నిర్దంభాయ నమః .. ..
నిరసూయకాయ నమః ... .
అనన్తాయ నమః .. ..
అనన్తబాహూరవే నమః . ...
అనన్తాంఘ్రయే నమః . ౫౫౦

ఓం అనన్తదృశే నమః ... .
అనన్తవక్త్రాయ నమః ... ..
అనన్తాఙ్గాయ నమః .. ...
అనన్తరూపాయ నమః .. ...
అనన్తకృతే నమః . ...
ఊర్ధ్వరేతసే నమః ... ...
ఊర్ధ్వలింగాయ నమః ... ...

* ఓం ఊర్ధ్వమూర్ధ్నే నమః ...
ఊర్ధ్వశాఖకాయ నమః . ...
ఊర్ధ్వాయ నమః ... ౫౬౦
ఓం ఊర్ధ్వాధ్వరక్షిణే నమః .. ..
ఊర్ధ్వజ్వాలాయ నమః .. ...
నిరాకులాయ నమః ... ...
బీజాయ నమః... ... ...
బీజప్రదాయ నమః ... ...
నిత్యాయ నమః ... ...
నిదానాయ నమః ... ...
నిష్కృతయే నమః ... ...
కృతినే నమః ... ...
మహతే నమః ౫౭౦

ఓం అణీయసే నమః ... ...
గరిమ్ణే నమః .. ..
సుషమాయై నమః ... ...
చిత్రమాలికాయ నమః ... ...
నభస్స్పృశే నమః ... ...
నభసోజ్యోతిషే నమః .. ...
నభస్వతే నమః ... ...
నిర్నభసే నమః ... ...
నభసే నమః .. ..
అభవే నమః ౫౮౦

ఓం విభవే నమః... ... ...
ప్రభవే నమః ... ...
శంభవే నమః .. ...
మహీయసే నమః ... ...
భూర్భువాకృతయే నమః ... ...
మహానన్దాయ నమః ... ...
మహాశూరాయ నమః ... ...
మహోరాశయే నమః ... ..
మహోత్సవాయ నమః ... ...
మహాక్రోధాయ నమః ... ౫౯౦

* ఓం మహోజ్వాలాయ నమః
మహోశాన్తాయ నమః
మహోగుణాయ నమః
సత్యవ్రతాయ నమః
సత్యపరాయ నమః
సత్యసన్ధాయ నమః
సతాంగతయే నమః
సత్యేశాయ నమః
సత్యసఙ్కల్పాయ నమః
సత్యచారిత్రలక్షణాయ నమః ౬౦౦

ఓం అన్తశ్చరాయ నమః
అన్తరాత్మనే నమః
పరమాత్మనే నమః
చిదాత్మకాయ నమః
రోచనాయ నమః
రోచమానాయ నమః
సాక్షిణే నమః
శౌరయే నమః
జనార్దనాయ నమః
ముకున్దాయ నమః ౬౧౦

ఓం నన్దనిష్పందాయ నమః
స్వర్ణబిన్దవే నమః
పురన్దరాయ నమః
అరిన్దమాయ నమః
సుమన్దాయ నమః
కున్దమన్దారహాసవతే నమః
స్యందనారూఢచండాంగాయ నమః
ఆనన్దినే నమః
నన్దనన్దనాయ నమః
అనసూయానన్దనాయ నమః ౬౨౦

ఓం అత్రినేత్రానన్దనాయ నమః
సునన్దవతే నమః
శంఖవతే నమః
* ఓం పంకజకరాయ నమః
కుంకుమాంకాయ నమః
జయాఙ్కుశాయ నమః
అమ్భోజమకరన్దాఢ్యాయ నమః
నిష్పంకాయ నమః
అగరుపంకిలాయ నమః
ఇన్ద్రాయ నమః ౬౩

ఓం చన్ద్రరథాయ నమః
చన్ద్రాయ నమః
అతిచన్ద్రాయ నమః
చన్ద్రభాసకాయ నమః
ఉపేన్ద్రాయ నమః
ఇన్ద్రరాజాయ నమః
వాగిన్ద్రాయ నమః
చన్ద్రలోచనాయ నమః
ప్రతీచేనమః
పరాచే నమః ౬౪౦

ఓం పరస్మైధామ్నే నమః
పరమార్థాయ నమః
పరాత్పరాయ నమః
అపారవాచే నమః
పారగామినే నమః
పారావారాయ నమః
పరావరాయ నమః
సహస్వతే నమః
అర్థదాత్రే నమః
సహనాయ నమః ౬౫౦

ఓం సాహసినే నమః
జయినే నమః
తేజస్వినే నమః
వాయువిశిఖినేనమః
తపస్వినే నమః
తాపసోత్తమాయ నమః

* ఓం ఐశ్వర్యోద్భూతికృతే నమః ...
భూతయే నమః ... ...
ఐశ్వర్యాఙ్గకలాపవతే నమః ...
అమ్భోధిశాయినే నమః ... ౬౬౦
ఓం భగవతే నమః ...
సర్వజ్ఞాయ నమః .. ..
సామపారగాయ నమః .. ...
మహాయోగినే నమః . ...
మహాధీరాయ నమః ... ..
మహాభోగినే నమః ... .
మహాప్రభవే నమః .. ...
మహావీరాయ నమః . ..
మహాతుష్టయే నమః ... ...
మహాపుష్టయే నమః .. ౬౭౦
ఓం మహాగుణాయ నమః .. ...
మహాదేవాయ నమః ... ...
మహాబాహవే నమః ... ...
మహాధర్మాయ నమః ... ...
మహేశ్వరాయ నమః ... ...
సమీపగాయ నమః ... ...
దూరగామినే నమః ...
స్వర్గమార్గనిరర్గళాయ నమః ...
నగాయ నమః .. ..
నగధరాయ నమః .. ౬౮౦
ఓం నాగాయ నమః .. .
నాగేశాయ నమః ...
నాగపాలకాయ నమః ... ..
హిరణ్మయాయ నమః ... .
స్వర్ణరేతసే నమః ... ...
హిరణ్యార్చిషే నమః .. .
హిరణ్యదాయ నమః . ...
గుణగణ్యాయ నమః . ...
శరణ్యాయ నమః . .

* ఓం పుణ్యకీర్తయే నమః ... ౬౯౦
ఓం పురాణగాయ నమః . ..
జన్యభృతే నమః . ..
జన్యసన్నద్ధాయ నమః .. ...
దివ్యపఞ్చాయుధాయ నమః ...
వశినే నమః .. ..
దౌర్జన్యభఙ్గాయ నమః ... ...
పర్జన్యాయ నమః ... ...
సౌజన్యనిలయాయ నమః .. ...
అలయాయ నమః ... ...
జలన్ధరాన్తకాయ నమః ... ౭౦౦
ఓం భస్మదైత్యనాశినే నమః... ...
మహామనసే నమః ... ...
శ్రేష్ఠాయ నమః .. ...
శ్రవిష్ఠాయ నమః ... ...
ద్రాఘిష్ఠాయ నమః ... ...
ఓం గరిష్ఠాయ నమః ... ...
గరుడధ్వజాయ నమః ... ...
జ్యేష్ఠాయ నమః ... ...
ద్రఢిష్ఠాయ నమః . ...
వర్షిష్ఠాయ నమః .. ౭౧౦
ఓం ద్రాఘీయసే నమః . ...
ప్రణవాయ నమః . ...
ఫణినే నమః . .. ...
సమ్ప్రదాయకరాయ నమః ..
స్వామినే నమః .. ...
సురేశాయ నమః . ..
మాధవాయ నమః .. .
మధవే నమః .. ..
నిర్నిమేషాయ నమః .
విధయే నమః ౭౨౦
ఓం వేధసే నమః . ..
బలవతే నమః .. ..

* ఓం ఐశ్వర్యోద్భూతికృతే నమః ...
భూతయే నమః ... ...
ఐశ్వర్యాఙ్గకలాపవతే నమః ...
అమ్భోధిశాయినే నమః ... ౬౬౦
ఓం భగవతే నమః . ...
సర్వజ్ఞాయ నమః .. ..
సామపారగాయ నమః .. ...
మహాయోగినే నమః .. ...
మహాధీరాయ నమః ... ..
మహాభోగినే నమః . .
మహాప్రభవే నమః .. ...
మహావీరాయ నమః . ...
మహాతుష్టయే నమః ... ...
మహాపుష్టయే నమః .. ౬౭౦
ఓం మహాగుణాయ నమః ... ...
మహాదేవాయ నమః ... ...
మహాబాహవే నమః ... ..
మహాధర్మాయ నమః ... ...
మహేశ్వరాయ నమః ... ..
సమీపగాయ నమః ... ..
దూరగామినే నమః ... .
స్వర్గమార్గనిరర్గళాయ నమః ...
నగాయ నమః ... ..
నగధరాయ నమః .. ౬౮౦
ఓం నాగాయ నమః ... ..
నాగేశాయ నమః ... .
నాగపాలకాయ నమః ... ...
హిరణ్మయాయ నమః ... .
స్వర్ణరేతసే నమః ... ...
హిరణ్యార్చిషే నమః . ...
హిరణ్యదాయ నమః . .
గుణగణ్యాయ నమః .. ...
శరణ్యాయ నమః . . .

* ఓం పుణ్యకీర్తయే నమః . . ౬౯౦
ఓం పురాణాయ నమః ... ..
జన్యభృతే నమః . ..
జన్యసన్నద్ధాయ నమః ... ...
దివ్యపఞ్చాయుధాయ నమః ...
వశినే నమః . ...
దౌర్జన్యభఙ్గాయ నమః ... ..
పర్జన్యాయ నమః ... ...
సౌజన్యనిలయాయ నమః . . ...
అలయాయ నమః ... ...
జలన్ధరాన్తకాయ నమః ... ౭౦౦
ఓం భస్మదైత్యనాశినే నమః... ...
మహామనసే నమః ... ...
శ్రేష్ఠాయ నమః ... ...
శ్రవిష్ఠాయ నమః ... ...
ద్రాఘిష్ఠాయ నమః ... ...
ఓం గరిష్ఠాయ నమః ... ...
గరుడధ్వజాయ నమః ... ...
జ్యేష్ఠాయ నమః ... ...
ద్రఢిష్ఠాయ నమః .. ...
వర్షిష్ఠాయ నమః .. ౭౧౦
ఓం ద్రాఘీయసే నమః .. ...
ప్రణవాయ నమః .
ఫణినే నమః .. .. ..
సమ్ప్రదాయకరాయ నమః ...
స్వామినే నమః .. ...
సురేశాయ నమః . ..
మాధవాయ నమః ... ..
మధవే నమః ... ...
నిర్నిమేషాయ నమః .
విధయే నమః ౭౨౦
ఓం వేధసే నమః ...
బలవతే నమః . . ..

* ఓం జీవనాయ నమః
బలినే నమః
స్మర్త్రే నమః
శ్రోత్రే నమః
వికర్త్రే నమః
ధ్యాత్రే నమః
నేత్రే నమః
సమాయ నమః ౭౩౦
ఓం అసమాయ నమః
హోత్రే నమః
పోత్రే నమః
మహావక్త్రే నమః
రన్త్రే నమః
మన్త్రే నమః
ఖలాన్తకాయ నమః
దాత్రే నమః
గ్రాహయిత్రే నమః
మాత్రే నమః ౭౪౦
ఓం నియన్త్రే నమః
అనన్తవైభవాయ నమః
గోప్త్రే నమః
గోపయిత్రే నమః
హన్త్రే నమః
ధర్మజాగరిత్రే నమః
ధవాయ నమః
కర్త్రే నమః
క్షేత్రకరాయ నమః
క్షేత్రప్రదాయ నమః ౭౫౦
ఓం క్షేత్రజ్ఞాయ నమః
ఆత్మవిదే నమః
క్షేత్రిణే నమః
క్షేత్రహరాయ నమః
క్షేత్రప్రియాయ నమః

* ఓం క్షేమకరాయ నమః
మరుతే నమః
భక్తిప్రదాయ నమః
ముక్తిదాయినే నమః
శక్తిదాయ నమః ౭౬
ఓం యుక్తిదాయకాయ నమః
శక్తియుజే నమః
మౌక్తికస్రగ్విణే నమః
సూక్తయే నమః
ఆమ్నాయసూక్తిగాయ నమః
ధనంజయాయ నమః
ధనాధ్యక్షాయ నమః
ధనికాయ నమః
ధనదాధిపాయ నమః
మహాధనాయ నమః ౭
ఓం మహామానినే నమః
దుర్యోధనవిమానితాయ నమః
రత్నాకరాయ నమః
రత్నరోచిషే నమః
రత్నగర్భాశ్రయాయ నమః
శుచయే నమః
రత్నసానునిధయే నమః
మౌళిరత్నభాసే నమః
రత్నకంకణాయ నమః
అన్తర్లక్ష్యాయ నమః ౭
ఓం అన్తరభ్యాసినే నమః
అన్తర్ధ్యేయాయ నమః
జితాసనాయ నమః
అన్తరఙ్గాయ నమః
దయావతే నమః
అన్తరాత్మయాయ నమః
మహార్ణవాయ నమః
సరసాయ నమః

* ఓం సిద్ధరసికాయ నమః .. .
సిద్ధయే నమః ౭౯౦
ఓం సాధ్యాయ నమః . .
సదాగతయే నమః ... .
ఆయుఃప్రదాయ నమః .. .
మహాయుష్మతే నమః .. ..
అర్చిష్మతే నమః . ...
ఓషధీపతయే నమః ... ...
అష్టశ్రియై నమః .. ..
అష్టభాగాయ నమః ... ...
అష్టకవ్యాప్తయశసే నమః ..
వ్రతినే నమః .. . ౮౦౦
ఓం అష్టాపదాయ నమః .. ...
సువర్ణాభాయ నమః ... ...
అష్టమూర్తయే నమః ... ...
త్రిమూర్తిమతే నమః ... ...
అస్వప్నాయ నమః ... ...
స్వప్నగాయ నమః ... ...
స్వప్నాయ నమః ... ..
సుస్వప్నఫలదాయకాయ నమః ..
దుస్స్వప్నధ్వంసకాయ నమః ...
ధ్వస్తదుర్నిమిత్తాయ నమః ౮౧౦
ఓం శివంకరాయ నమః .. ...
సువర్ణవర్ణాయ నమః . ...
సమ్భావ్యాయ నమః ... ...
వర్ణితాయ నమః ... ...
వర్ణసమ్ముఖాయ నమః ... ...
సువర్ణముఖరీతీరశివధ్యాతపదామ్బుజాయ నమః ... .
దాక్షాయణీవచస్తుష్టాయ నమః ...
దూర్వాసోదృష్టిగోచరాయ నమః ...
అమ్బరీషవ్రతప్రీతాయ నమః ...
మహాకృత్తివిభఞ్జనాయ నమః ౮౨౦

* ఓం మహాభిచారకధ్వంసినే నమః ...
కాలసర్పభయాన్తకాయ నమః ...
సుదర్శనాయ నమః . ..
కాలమేఘశ్యామలాయ నమః ..
శ్రీమన్త్రభావితాయ నమః ...
హేమామ్బుజసరస్స్నాయినే నమః ...
శ్రీమనోభావితాకృతయే నమః ..
శ్రీప్రదత్తామ్బుజస్రగ్విణే నమః ...
శ్రీకేళయే నమః ... ...
శ్రీనిధయే నమః ... ౮౩౦
ఓం భవాయ నమః .. ...
శ్రీప్రదాయ నమః ... ...
వామనాయ నమః .. ...
లక్ష్మీనాయకాయ నమః ...
చతుర్భుజాయ నమః .. ...
సంతృప్తాయ నమః .. ...
తర్పితాయ నమః .. ...
తీర్థస్నాతృసౌఖ్యప్రదర్శకాయ నమః
అగస్త్యస్తుతిసంహృష్టాయ నమః ...
దర్శితావ్యక్తభావనాయ నమః ౮౪౦
ఓం కపిలార్చిషే నమః ... ...
కపిలవతే నమః .. ...
సుస్నానాఘవిపాటనాయ నమః ...
వృషాకపయే నమః .. ...
కపిస్వామిమనోన్తస్థితవిగ్రహాయ నమః
వహ్నిప్రియాయ నమః ... ...
అర్థసంభావ్యాయ నమః ... ...
జనలోకవిధాయకాయ నమః ...
వహ్నిప్రభాయ నమః ... ...
వహ్నితేజసే నమః .. ౮౫౦
ఓం శుభాభీష్టప్రదాయ నమః ... ...
యమినే నమః ... ...
వారుణక్షేత్రనిలయాయ నమః ..

* ఓం వరుణాయ నమః
వారణార్చితాయ నమః
వాయుస్థానకృతావాసాయ నమః
వాయుగాయ నమః
వాయుసమ్భృతాయ నమః
యమాన్తకాయ నమః
అభిజననాయ నమః ౮౬౦
ఓం యమలోకనివారణాయ నమః
యమినామగ్రగణ్యాయ నమః
సంయమినే నమః
యమభావితాయ నమః
ఇన్ద్రోద్యానసమీపస్థాయ నమః
ఇన్ద్రదృగ్విషయాయ నమః
ప్రభవే నమః
యక్షరాట్సరసీవాసాయ నమః
అక్షయ్యనిధికోశకృతే నమః
స్వామితీర్థకృతావాసాయ నమః ౮౭౦
ఓం స్వామిధ్యేయాయనమః
అధోక్షజాయ నమః
వరాహాద్యష్టతీర్థాభిసేవితాంఘ్రిసరోరు
హాయ నమః
పాణ్డుతీర్థాభిషిక్తాంగాయ నమః
యుధిష్ఠిరవరప్రదాయ నమః
భీమాన్తఃకరణారూఢాయ నమః
శ్వేతవాహనసఖ్యవతే నమః
నకులాభయదాయ నమః
మాద్రీసహదేవాభివందితాయ నమః
కృష్ణాశపథసన్ధాత్రే నమః ౮౮౦
ఓం కున్తీస్తుతినతాయ నమః
దమినే నమః
నారదాదిమునిస్తుత్యాయ నమః
నిత్యకర్మపరాయణాయ నమః
దర్శితావ్యక్తరూపాయ నమః

* ఓం వీణానాదప్రమోదితాయ నమః
షట్కోటితీర్థచర్యావతే నమః
దేవతీర్థకృతాశ్రమాయ నమః
బిల్వామలజలస్నాయినే నమః
సరస్వత్యమ్బుసేవితాయ నమః ౮౯౦
ఓం తుమ్బురూదకసంస్పర్శజనచిత్తతమోప
హాయ నమః
మత్స్యవామనకూర్మాదితీర్థరాజాయనమః
పురాణభృతే నమః
చక్రధ్యేయపదామ్బుజాయ నమః
శఙ్ఖపూజితపాదుకాయ నమః
రామతీర్థవిహారిణే నమః
బలభద్రప్రతిష్ఠితాయ నమః
జామదగ్న్యసరస్తీర్థజలసేచనతర్పితాయ
నమః
పాపాపహారికీలాలసుస్నాతాఘవినాశ
నాయ నమః
నభోగంగాభిషిక్తాయ నమః ౯౦౦
ఓం నాగతీర్థాభిషేకవతే నమః
కుమారధారాతీర్థస్థాయ నమః
వటువేషాయనమః
సుమేఖలాయ నమః
వృద్ధస్యకుమారత్వప్రదాయ నమః
సౌన్దర్యవతే నమః
సుఖినే నమః
ప్రియంవదాయ నమః
మహాకుక్షయే నమః
ఇక్ష్వాకుకులనన్దనాయ నమః ౯౧౦
ఓం నీలగోక్షీరధారాభువే నమః
వరాహాచలనాయకాయ నమః
భరద్వాజప్రతిష్ఠావతే నమః
బృహస్పతివిభావితాయ నమః
అఞ్జనాకృతపూజావతే నమః

ఓం ఆఞ్జనేయకరార్చితాయ నమః ...
అఞ్జనాద్రినివాసాయ నమః ...
ముఞ్జకేశాయ నమః .. ..
పురన్దరాయ నమః .. ...
కిన్నరద్వన్ద్వసంబన్ధిబన్ధమోక్షప్రదాయకాయ నమః .. ౯౨౦

ఓం వైఖానసముఖారవ్యాయ నమః ...
వృషశైలాయ నమః ... ..
వృషాచలాయ నమః ...
వృషకాయప్రభేత్రే నమః ..
క్రీడనాచారసమ్భ్రమాయ నమః ...
సౌవర్చలేయవిన్యస్తరాజ్యాయ నమః ...
నారాయణప్రియాయ నమః ...
దుర్మేధోభఞ్జకాయ నమః .
ప్రాజ్ఞాయ నమః ... ...
బ్రహ్మోత్సవమహోత్సుకాయ నమః ౯౩౦

ఓం భద్రాసురశిరశ్ఛేత్రే నమః ...
భద్రక్షేత్రిణే నమః ... ...
సుభద్రవతే నమః .. ..
మృగయాఽక్షీణసన్నాహాయ నమః ...
శఙ్ఖరాజన్యతుష్టిదాయ నమః ..
స్థాణుస్థాయ నమః . ...
వైనతేయాఙ్గభావితాయ నమః
అశరీరవతే నమః ...
భోగీన్ద్రభోగసంస్థానాయ నమః ...
బ్రహ్మాదిగణసేవితాయ నమః ౯౪౦

ఓం సహస్రార్కచ్ఛటాభాస్వద్విమానాన్తస్థితాయ నమః .. ...
గుణినే నమః ... ..
విష్వక్సేనకృతస్తోత్రాయ నమః ...
సనన్దనపరివృతాయ నమః ... ...
జాహ్నవ్యాదినదీసేవ్యాయ నమః ౯౫౦

ఓం కచ్ఛపప్రపదాయ నమః ...

* ఓం కున్దగుల్ఫకాయ నమః .
స్వచ్ఛకూర్పరాయ నమః ... ..
మేదురస్వర్ణవస్త్రాఢ్యకటిదేశస్థమేఖలాయ నమః .. ...
ప్రోల్లసచ్ఛురికాభాస్వత్కటిదేశాయ నమః ... .
శుభంకరాయ నమః ... ..
అనన్తపద్మజస్థాననాభయే నమః ...
మౌక్తికమాలికాయ నమః ..
మన్దారచామ్పేయమాలినే నమః ...
రత్నాభరణసమ్భృతాయ నమః ౯౬౦

ఓం లమ్బయజ్ఞోపవీతినే నమః ..
చన్ద్రశ్రీఖణ్డలేపవతే నమః ...
వరదాయ నమః ... ...
అభయదాయ నమః .. ...
చక్రిణే నమః ... ...
శఙ్ఖినే నమః ... ...
కౌస్తుభదీప్తిమతే నమః ... ...
శ్రీవత్సాఙ్కితవక్షస్కాయ నమః ...
లక్ష్మీసంశ్రితహృత్తటాయ నమః ..
నీలోత్పలనిభాకారాయ నమః ౯౭౦

ఓం శోణామ్భోజసమాననాయ నమః ...
కోటిమన్మథలావణ్యాయ నమః ...
చన్ద్రికాస్మితపూరితాయ నమః ...
సుధాస్వచ్ఛోర్ధ్వపుణ్డ్రాయ నమః ..
కస్తూరితిలకాఞ్చితాయ నమః ...
పుణ్డరీకేక్షణాయ నమః ... ...
స్వచ్ఛాయ నమః .. ..
మౌళిశోభావిరాజితాయ నమః ...
పద్మస్థాయ నమః ... ...
పద్మనాభాయ నమః ... ౯౮౦

ఓం సోమమణ్డలగాయ నమః ... ...
బుధాయ నమః ... ...

* ఓం వహ్నిమండలగాయ నమః .

సూర్యాయ నమః ... ...

సూర్యమణ్డలసంస్థితాయ నమః ...

శ్రీపతయే నమః ... ...

భూమిజానయే నమః ... ...

విమలాద్యభిసంవృతాయ నమః ...

జగత్కుటుంబజనిత్రే నమః ...

రక్షకాయ నమః ... ౯౯౦

కామితప్రదాయ నమః ... ...

* ఓం అవస్థాత్రయయన్త్రే నమః ...

విశ్వతేజస్స్వరూపవతే నమః ...

జ్ఞప్త్రయే నమః ... ...

జ్ఞేయాయ నమః ... ...

జ్ఞానగమ్యాయ నమః ... ...

జ్ఞానాతీతాయ నమః ... ...

సురాతిగాయ నమః ... .

బ్రహ్మణ్యాన్తర్బహిర్వ్యాప్తాయ నమః...

వేఙ్కటాద్రిగదాధరాయ నమః ౧౦౦౦

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మణ్డపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటేశ
సహస్రనామావళి స్సమాప్తా.
ఓం తత్సత్.

